

Kálad Zεmbî : Sə,
á Gúgwáan

New Testament in Makaa

Kálaad Zembî: Sə á Gúgwáan New Testament in Makaa

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Makaa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Makaa

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
d1606f4a-0ada-5be8-9b44-23b40e4b3495

Contents

Matiyô	1
Márkus	60
Lúkas	98
Yuánes	161
Misóólúgú	207
Buud ó Róma	264
1 Buud ó Kōrênt	292
2 Buud ó Kōrênt	318
Buud ó Galátia	334
Buud ó Ifêz	344
Buud ó Filipî	354
Buud ó Kolósia	361
1 Buud ó Tesalonika	368
2 Buud ó Tesalonika	374
1 Timotê	378
2 Timotê	387
Títus	393
Falmôn	397
Wəheburə	399
Zhāk	420
1 Pyêr	427
2 Pyêr	435
1 Yuánes	440
2 Yuánes	447
3 Yuánes	449
Yüdə	451
Mbúgúlú	454

Jɔɔɔ Kéel Matiyô nyə á cilə yí

Isá í dɔgyá nə Jɔɔɔ Kéel Matiyô nyə á cilə yí

Nə Matiyô, nə Márkus, nə Lúkas zə bəd Yuánes wə bwə á cilə Jɔɔɔ Kéel mə Yésus-Kríst. Matiyô nyə nyə á tééd fwo bul bwiing matéédúlé mə cug mə Yésus, nə ntáán nyé, nə byélé dé, nə ikágá byé. Nyə á bul cilə shú ná Oyúden bwə mpúg ná Yésus wə jí Cí Zembí nyə á kaag yé. Matiyô mə cwééd ciyá «Faan» cɔ́ ija məwúm mətóón.

Jɔɔɔ Kéel mə Matiyô ji nə jé ñkúmba sà né nyə á sɛɛŋ fwámé məma kəw lá minjígúla mí Yésus tãŋ icé í kaand itóón:

- (1) Kaand nyə á lás mbún dí gwów yí ngə lwágulə nda búúd bwə jálá nə bwánd Faan mə Zembí ná (lúu 5 kə kumə 7).
- (2) Minjígúla myá váál bwə jálá nə jaaw búúd Faan mə Zembí dɔɔŋ yí (lúu 10).
- (3) Míkanda zangbá mí ngə lwágulə ndimba sà á Faan mə Zembí yí (lúu 13).
- (4) Cug á omínyɔŋá í jálá nə bə Faan mə Zembí dɔɔŋ dí yí (lúu 18).
- (5) Nə váál múúd mə jálá nə ji mpwándád ná Faan mə Zembí í bá ntɔ́ yí (lúu 24 kə kumə 25).

Matiyô ngə lwágulə nyádí Jɔɔɔ Kéel dí ná Yésus ji Cí í á zə cwíy Faan ágúgwáan yí, nyə á zə sá né buud bwə nyíg Faan dɔɔŋ dí, bwə bág nə icug í ngə kala minjígúla.

Impáámbé í Yésus (Lúk 3.23-38)

¹ Sə mə zə tɔ́lə impáámbé í Yésus-Kríst, mbyél mə *Dávid, mbyél mə *Aburaham.

² Aburaham nyə a byá *Izaag. Izaag mú byá *Yákwab. Yákwab mú byá Yúda bə́nɔŋ omínyɔŋá bé.

³ Yúda mú byá Fares bá Zára, nyɔɔŋgú wáj wə Tamar. Fares mú byá Esrom. Esrom byá Aram.

⁴ Aram byá Aminadab. Aminadab byá Naáson. Naáson byá Salumon.

⁵ Salumon bá Ráhab bwə mú byá Bowaz. Bowaz bá Rut bwə mú byá Obéd. Obéd mú byá Yése,

⁶ Yése ka byá Dávid.

Njwú-buud Dávid bá kúsə mə Uri bwə mú byá Sálumun.

⁷ Sálumun mú byá Robwam. Robwam byá Abiya. Abiya byá Azaf.

⁸ Azaf byá Zhwozafat. Zhwozafat byá Zhworam. Zhworam byá Oziyas.

⁹ Oziyas byá Yótam. Yótam byá Akwaz. Akwaz byá Ezekyas.

¹⁰ Ezekyas byá Manase. Manase byá Amon. Amon byá Zhwoziyas.

¹¹ Zhwoziyas músə byá Zhekoniyas bə́nɔŋ omínyɔŋá bé. Ja jɔɔŋgá wə buud ɔ́ *Izarəyél bwə á kə míkám mí dóómb dí *Babilon yí.

¹² Núnj Babilon, Zhekoniyas músə byá Salátíyel. Salátíyel mú byá Zorobábel.

¹³ Zorobábel byá Abyúd. Abyúd byá Eliyakim. Eliyakim byá Azor.

¹⁴ Azor byá Sadog. Sadog byá Ashim. Ashim byá Eliyud.

¹⁵ Eliyud byâ Elyazar. Elyazar byâ Mátan. Mátan byâ Yákwab.

¹⁶ Yákwab byâ Yóseb, ηgwúm má Mariya. Mariya wəɔŋgá wə nyə a byâ Yésus, bwá ðu jəw ná Kríst, Cəgye buud Zembí nyə á bwey kaag yé.

¹⁷ Ntə ikala í búúd í á byél wúm nə inə, téédálə wə Aburaham kə jé wə Dávid. Í á bə wúm nə inə wúlə wə Dávid kə jé ja buud ó Izarəyél bwá á kə mík wám mí dósomb dí Babilon yí. Bíl wúm nə inə í á nyingə byél tééd ja bwá á kə mík wám dí yí kə jé wə Kríst.

Byélé má Yésus-Kríst

¹⁸ Byélé má Yésus-Kríst í á bə ntúga: Nyəɔŋgá yé Mariya bá Yóseb bwá á bə nə cəɣlá bə. Nji bwá kú fwo mpúya, Mariya mú ηwa bum nə ηkul má Nkəŋkə Shíshim.

¹⁹ Yóseb nyε mú táduga ná a wəny cəɣlá bə wəɔŋgá. Nji nda nyə á bə tətəlí muud ná nyə á cəel béégya nə Mariya shwoó, kú wá nyə shwón.

²⁰ A ηgə táduga ntə, *éŋgəles má Yawé mú zə lésha nə nyə ntáməd ná: «Yé Yóseb Mwán má *Dávid, wo kú fúndə bálə Mariya, nəcé mwán jí nyə mwə dí éne ηgə zhu wə Nkəŋkə Shíshim.

²¹ A bá byá mwámudúm, wo bá gwiid nyə ná Yésus, nəcé nyə wə má bá cug kúl búúd jé nə *misám.»*

²² Sósólúgá ni wəsh í á bwəma nə ciyá Zembí nyə á bwey ci mpu má *múúd micúndá yé dí yí, ná:

²³ Sás lá mudá njúl ná ncwíyê í bá ηwa bum, í mú byá mwámudúm.

Bwá bá ðu jəw nyə ná Imanuwél.
Jínə dəɔŋg í kə ná Zembí jisə sádí.

²⁴ Ja Yóseb má juum yí, a mú sá nda éŋgəles má Yawé nyə ámə ci nə nyə ná. Nyə á shwal bá Mariya,

²⁵ nji bá bwá kú sεηgya, kə jé ja Mariya má byá mwámudúm yí. Yóseb mú námə gwiid Mwán wəɔŋg ná Yésus.

2

Ompuye ó isâ bwá kə gúmal Yésus

¹ Yésus nyə a byél ηgwála á Betulehem, shí á Yudéa, Herod ηgə jwú nə ləom. Ja Yésus má shín byél yí, bósól búúd bwá á zhu ηgeε kósomb jwəw í ðu cúwo yí, zə jé Yurúsələm. Buud bəɔŋgá bwá á bə məma ompuye ó isâ, bwá á ðu bigas wəacén-céní.

² Bwá á ka ηgə jí ná: «Njwú *Oyúden ηgə kúnəw byél yé, jí ηgow? Sə á dúg acén-cení yé kósomb jwəw í ðu cúwo yí. Sə má ká zə yə nyə gúma.»

³ Lâŋ ni í á ka zə tí Njwú-buud Herod məkuú shí, bónəŋ buud wə Yurúsələm bəsh.

⁴ Ntə a mú jəw mílúluú myá ofada nə *Oyíguli ó má cəcε wá kúl búúd *Izarəyél. A mú jí bwo ná bwá jáawug nyə kúl í á bə ná *Kríst mə bá byél yí.

⁵ Bwá nə né ná: «Betulehem, ηgwála á Yudéa.» Sâ jəɔŋgá wə *múúd micúndá nyə á cilə yí, ná:

⁶ Yé Betulehem, ηgwála á Yudéa,

Wo kú dúg ná wo wə má búl cwááguwo míŋgwála myá Yudéa myəsh dí,

^{1:16} Luk 1.27 ^{1:18} Luk 1.35 ^{1:21} Sóm 130.7; Mat 1.25; Luk 1.31; Mis 4.12 * ^{1:21} Kál lá Oyúden dí, jíná lá Yésus í kə ná Cəgye buud. ^{1:23} Iza 7.14 ^{1:25} 1.21 ^{2:2} Luk 2.4-7 *Njwú Oyúden*: Mat 27.11 ^{2:6} Msh 5.2; Yuá 7.42

nacé wúl mbyágá wô í bá bæ cí anání.

Nyә wá má bá wíl kúl búúd jám Izurayél.

⁷ Ntó Herod mú jôw ómpuye ó isâ óni shwoó, ná bwá mpúg jaaw nyә baan ácén-cení wәәngú nyә á tééd nyínúla jon dí yí.

⁸ Ná ndeé nyә mú kænd bwo Betulehem. Nyә ná: «Kagá. Bi kág mpu wámbala kál Mwân wәәngú jís yí. Bí má ká kwey nyә, bi músә zә jaaw mә, mә bâg námá kә nyә gúmá.»

⁹ Ja bwá má shîn gwágula njwú-buud yí, bwá mú kyey. Bwá mú kwo dúg ácén-cení bwá á fwo dúg kóómb jwôw í dә cúwo yé, a ñgá kә bwo shwóg. A mú kә ná ndeé, kә jé kúl mwân nyә á bæ yí, a mú shígula cínәng gwôw.

¹⁰ Ja bwá má dúg ntó yí, bwá mú bul shwas.

¹¹ Bwá mú nyíi njôw, dúg mwân bá nyәәngú yé Mariya. Bwá mú kúd mәmpwoombá shí, yә mwân gúmá. Ná ndeé bwá mú juw íwóle byáñ, ñwa isâ í gýmá bwá á zә nә ndí yí, cwámbalә nyә. Isâ byәәng í á bæ, nә or, nә *cáá nә *mír.

¹² Ná ndeé, Zembí mú kéwuli bwo ntámád ná bwá kú ná kwo kә wá Herod. Ntó bwá mú kyey zhí shúsád, nyíngálә kә bwádí.

Bwá kә shwaaw nә mwân Igípten

¹³ Ja ómpuye ó isâ bwá má shîn kyey yí, *éngales mә Yawé mú zә lésha nә Yóseb ntámád. Nyә ná: «Wәólúg, wo ñwág Mwân bá nyәәngú, wo wúg nә bwo wa, bi kyéyug, kә shwaaw shí á Igípten, nacé Herod nyә e sọ ná a gwú mwân. Bí é kә ji núñ, kә wóós ja má bá cí ná bi nyíngәg zә yí.»

¹⁴ Yóseb mú wәol, ñwa Mwân bá nyәәngú námá búlú níid, bwá mú kyey kә shwaaw shí á Igípten.

¹⁵ Bwá á ji wu, kә jé ja Herod nyә á yә yí. Sóólúgú ni wәsh í á bwәma nda Yawé nyә á bwey lás wá *muud micúndá yé ná, ná: «Mә á jôw Mwân wáam, ná a wúg shí á Igípten.»

¹⁶ Ja Herod má dúg ná ómpuye ó isâ bwá má shiig nyә yí, a mú jág gwág bôw. A mú kænd buud bé Betulehem nә mánd má kúná-kúnә, ná bwá kág gwú bwábudúm bәsh, tééd ikény kә jé bәәng wá mimbú mímbá. Nyә á féesh ntó bәfәlә baan ómpuye ó isâ bwá á jaaw nyә yí.

¹⁷ Ntó sâ múúd micúndá Zheremí nyә á bwey cí yí í mú zә bwәma. Nyә á cí ná:

¹⁸ Buud bwá á gwág onkwimbyé ñgwála á Rama

nә mәyә nә mimbúgú mí áyíyáág.

Rashel nyә á ñgә jii bwân bé,

a ñgá ban ná muud kú cweel nyә mpimbә,

nacé bwân bwá cúgé ná.

¹⁹ Mpásә shwiy má Herod, Yóseb njúl ná shí á Igípten, éngales mә Yawé mú kә lésha nә nyә ntámád.

²⁰ Nyә ná né ná: «Tówág! Nwanj Mwân bá nyәәngú, wo nyíngәg nә bwo, kә shí á *Izurayél, nacé buud bwá á ñgә cәel gwú Mwân wá, bwá má shîn yә.»

²¹ Yóseb mú tәw, ñwa Mwân bá nyәәngú, a mú nyíngә nә bwo, kә shí á Izurayél.

²² Nji a mú gwág ná Mwân má Herod bwá á dә jôw nә Arkeláwos yé wá má shúgula nә ici yá Yudéa. A mú fúndә kәlә wu. Zembí nyә á zә kéwuli nyә ntámád, a mú kә shí á Galilé,

²³ Kə ji ɲgwála á Nazarêt. Í á sɲy ntó shú ná bwá bâg dɛ jôw nyə ná: «Muud á Nazarêt». Ntó, sá búúd ó micúndá bwá á bwey ci yí, í músə bwəma.

3

Iséy í Yuánes Nduu-buud

(Mak 1.1-8; Luk 3.1-18; Yuá 1.19-28)

¹ Na dúl fwála dí, Yuánes Nduu-buud nyə á wóós shí a shwéeshá á Yudéa. A mú ɲgə cúndə ná:

² «Céndúgá mitódúgá nəcə Faan á gwów mú kúnó-kúnə.»

³ Muud micúndá Izayí nyə á shí bwey jaaw lâɲ má Yuánes ni ná:

Muud ɲgə cúndə shí a shwéeshád,
a ɲgə ci ná: «Kwambuləgá zhíí má Cwám̄ba,
bí sá íkwũɲ byé ná səndôɲ.»

⁴ Káándó Yuánes nyə á dɛ bwáád yí, í á bə sɲyá nə mimyɔɔ mí *shamô, kandá yé á kug nə kúúúú cúúú. Nyə á dɛ də ikájálá nə kwaan.

⁵ Ntó buud ó Yurásalem nə bəɔɲg wá shí á Yudéa tɔɔ bəɔɲg wá fuundú ɲgwɔɔ Zhurdɛ bəsh bwá á dɛ kə nyádí,

⁶ ká dɛ magulə *mísóm tām buud, Yuánes músə ka dɛ duu bwo ɲgwɔɔ Zhurdɛ.

⁷ Ná ndeé, nə *Ofarizyɛɲ nə *Osadwisyɛɲ bwá á dɛ zə ɲkí bulya ná Yuánes dúúg bwo. Nda nyə á dúg ntó ná, nyə á ka ɲkáánd nə bwo ná: «Yé iyələkag ígal Bì má bəlé fúndə mpimbə Zembí má bá lwóya yí? Zə ámə kéwəli bí éne?»

⁸ Wúmágá fwámé mpúmá*, í lwágúlá ná bí má cénd mitódúgá yí.

⁹ Kúgá bɛ ɲjɛ dúl táduga ná: “Sə bāɲ sá bí mpwɔɲ buud má *Abərahám” nəcə mə mpú jaaw bí ná Zembí jɛ nə ɲkul shwɔɔla məkwóógú mága, sá mwo bwān ó Abərahám.

¹⁰ Mpugá ná zāɲ í wál zə sámb míkɔɔlɔ mí ílí məshugud. Bwá é cal lí jəsh í ádé wúmə fwámé mpúmá yí, bwá kul gwo kudad.

¹¹ Mɛɛ mə ɲgə duu bí nə məjúwó shú lwólə ná bí má cénd mitódúgá. ɲjɛ ɲgwól múúú ɲgə zə mə mpəsə. A jɛ nə mpífə cɔ mə. Mə ampíyáyé ná mə yílúg nyə məɲgwub mákuúú. Nywáá má bá duu bí nə ɲkɛɲkɛ Shíshim nə kuda.

¹² A mbid fyafuga mbwád. A bá zə béég búúú nda bwá dɛ fyaf ɲkwáándá ná. A ɲwa fwámé mpúmá nyé wá ɲkundád; a yíl ílwáásá, shwu kuda jɛ kú bwelɛ jímə yííd.»

Nduwán má Yésus

(Mak 1.9-11; Luk 3.21-22)

¹³ Ntó Yésus nyə á wú shí á Galilé, kə ɲgwɔɔ Zhurdɛ wə Yuánes shú ná Yuánes dúúg nyə.

¹⁴ ɲjɛ Yuánes kú magulə. Nyə nə Yésus ná: «Í yida jəla ná wo wə dúúg mə, kú bə ná mə wə dúúg wo.»

¹⁵ Yésus mú bɛsa ná: «Maguləg ná í yídag bə nda mə ɲgə ci ná, nəcə í jəla ná sá jəsh í sýúg nda Zembí má céeł ná.» Yuánes músə magulə.

¹⁶ ɲjɛ Yuánes nyə á shín duu Yésus yí, Yésus ɲgə á wú məjúwó dí, jɔɲ í mú bāɲ. A mú dég Shíshim má Zembí í ɲgə shulə nda faf, zə jɛ nyə nyúúúúú. ¹⁷ Námó

2:23 Luk 1.26; 2.39, 51; Yuá 1.46 **3:2** 4.17; Luk 3.3 **3:3** Iza 40.3 **3:4** 20j 1.8 **3:7** iyələkag: 12.34; 23.33 **mpimbə Zembí má bá lwóya yé**: 24.15-25, 37-39 * **3:8** Mpumá nyəɔɲg wə misóólégú.
3:9 Luk 1.54-55; Yuá 8.39; Rom 2.28-29; 4.12 **3:10** 7.19 **3:11** Luk 3.16 **3:12** Zhe 13.24; Mat 13.30 **3:15** 5.17; 28.19 **3:16** Iza 63.19; Eze 1.1-3; Yuá 1.51; Mis 7.56; Mbú 4.1; 19.11 **3:17** Iza 42.1; Sóm 2.7; Mat 12.18; 17.5

wəla dɔɔŋgá, kál í mú cúwo jonɔd, í ŋgɔ ci ná: «Mwân waamê alâm wá éga. Nyádí wá lâm wâm wêsh wúsá yé.»

4

Sátan mə bwówələ Yésus (Mak 1.12-13; Luk 4.1-13)

¹ Shíshim mú kə nə Yésus shí a shwéeshád ná Njwú məjamb kág bwówələ nyə.

² Yésus mú ci ídəw wu tãŋ mwów məwúm mánɔ, nə mwásé nə bulú. A mú ka gwág zha.

³ Mása məbwəbúlán mú zə wós nyádí. Nyə nə né ná: «Ŋkí wo ji *Mwân mə Zembí, ciíg nə məkwóógú mága ná mə nyéég idəw.»

⁴ Yésus mú yidá bɛsa nə nyə ná: «Jí cilyá Kálaad Zembí dí ná:

Muud cugé nə ŋkul cugə nji nə idəw.

Nji muud má cugə nə ciyá jêsh í wú mpu má Zembí dí yí.»

⁵ Njwú məjamb mú kə nə nyə ŋgwəla mə Zembí. A mú kə təl nyə zhwáángé *Mpáánzó Zembí dí gwów.

⁶ Nyə nə né ná: «Ŋkí wo ji Mwân mə Zembí, bídúg nyúul, kə kud shí. Nécé jí cilyá Kálaad Zembí dí ná:

Zembí mə bá lésha nə *wəéŋgales bɛ shú dwò.

Bwá é ŋkény wo mábwád

shú ná kuú wò í nda bwíim bɔógú.»

⁷ Yésus mú bɛsa nə né ná: «Jí námá cilyá ná: “Wo ajéláyé nə bwówələ Zembí woó Yawé.”»

⁸ Njwú məjamb mú nyiŋgə ŋwa nyə, kə nə nyə wúl məma mbáŋ dí gwów. A mú lwágwələ nyə məfaan məsh má shí nə gúmá jáj.

⁹ Nyə nə né ná: «Ŋkí wo kúd mpwoombú shí wa mádí míshád, yə mə gúmá, mə yə wo isá ini byêsh.»

¹⁰ Yésus mú bɛsa nə nyə ná: «*Sátan, wúg mə míshád! Jí námá cilyá ná:

Dugú kúd mpwoombú shí nji wá Zembí woó Yawé.

Nji nyə wá wó dúg yə gúmá yé.»

¹¹ Ja Njwú məjamb mə gwág ntáni yí, a mú bíd Yésus. Wəéŋgales bwá mú wós, bwá mú ka zə sɛy nə Yésus.

Matéédulé mə iséy mə Yésus (Mak 1.14-15; Luk 4.14-15)

¹² Ja Yésus nyə a gwág ná bwá mə wá Yuánes mímbwug dí yí, nyə á kə shí á Galilé.

¹³ Nji nyə a shígé ná kwo kə ŋgwəla á Nazarét. Nyə á yida kə ji ŋgwəla á Kapernawúm wúsə mǎŋ dí koogú, mpwəmə məshí má Zabulon nə Neftali yí.

¹⁴ Yésus nyə á kə ji nũŋ shú ná iciyá í Izayí *muud micúndí í bwámag. Izayí nyə á ci ná:

¹⁵ Məshí má Zabulon nə Neftali,

mɔɔŋg mí ŋgɛé mǎŋ dí má,

másó námá fuundú ŋgwɔɔ Zhurdɛ má,

kómb Galilé íkúl ishús í njúl yí.

¹⁶ Buud ó məshí mɔɔŋgá, bwá á dɛ ji yídúgúd.

Bwá mə dúg mǎŋkenya!

Bwá á ðu cugə shwagó shwiy dí.
Məŋkenya mə mə kwan bwo.

¹⁷ Ja Yésus nyə á shîn jé Galilê yí, nyə a tééd ŋəslə cúndə ná: «Céndágá mitədúgá nəcé Faan á gwów í mú kúná-kúnə.»

Yésus mə jəw oshweye ó óshú ónə
(*Mak 1.16-20; Luk 5.1-11*)

¹⁸ Dúl jwəw, Yésus ŋəó kyey ncindyə mən̄j mā Galilê, nyə a dág omínyon̄hə óbá, Shímun, bwá ðu jəw ná Pyêr yé, bá mínyon̄hə yé André bwá ŋəó wusə wód məjjuwód. Bwá á ðu julə oshú nə məwód.

¹⁹ A mú ci nə bwo ná: «Bęgá mə, mə é sá ná bí dág julə búud.»

²⁰ Námá cé nə cé, bwá mú légə məwód, bę nyə.

²¹ Bwá mú cə kə shwóg. Yésus mú nyingə dág bósł omínyon̄hə óbá, Yuánes bá Zhák, bwán ó Zhébedé. Bónn̄j sósŋgú wán̄j bwá á bə byósłád, bwá ŋəó kwambulə məwód mán̄j. Yésus mú jəw bwo.

²² Cé nə cé, bwá mú légə byósł dán̄j, nə sósŋgú wán̄j, bę nyə.

Yésus mə lwag ncúlyá buud
(*Luk 6.17-19*)

²³ Nə ndeé Yésus nyə á ŋəó kyey shí á Galilê nyêsh, a ŋəó júgəli buud *mám্পáánzə mə mínjúgúla mə *Oyúden dí, a ŋəó cúndə Jəjə Kéél á Faan mə Zembí, a ŋəó námə lwag buud məbwəw mímbíi myêsh, təó ijám.

²⁴ Lán̄j yé í á jwə shí á Sirí nyêsh. Buud bwá mú zə nyə nə mimbəl myêsh, buud bwá á bə nə məváál mə məbwəw mêsh nə məváál mə ófímál mêsh, təó mimbúmbwúgú, təó wəáfudə íbwúg, təó bəon̄g bwá á ŋəó lwáf nə məjamb wá. A mú lwag bwo.

²⁵ Buud bwá mú ka zə bę Yésus áncuncuma, bósł bwá ŋəó wú shí á Galilê, bósłágá shí á Dekapwól. Bósłágá bwá mú wú Yurúsəlem nə shí á Yudéa, nə nyəon̄g shí nyísə ŋwəqə Zhurdę faŋwíny yí.

5

Fwámé mpwogé
(*Luk 6.20-23*)

¹ Ja Yésus mə dág áncuncuma buud éne yí, a mú bád mbúmbúnád, kə ji shí. *Ompwíin bę bwá mú shísh nyádí.

² A mú tééd júgúliłə ntága:

³ Buud bwá ŋəó mpu ná

*mishíshim myán̄j mísə nə məbúwa wə Zembí wá, bwá mə jəla, nəcé bwá wə búšə búúd wə Faan á gwəw.

⁴ Buud bí nə məcey mílámúd wá, bwá mə jəla,

nəcé Zembí mə bá cweel bwo mílám.

⁵ Buud bwá áde *búgula məŋkul mán̄j wá, bwá mə jəla, nəcé bwá bá lég nə shí ga.

⁶ Buud bwá ŋəó gwág cug á tətəlí zha nə yêsh wá, bwá mə jəla, nəcé bwá bá jíla.

⁷ Buud bwá ŋəó gwág búúd ŋkúŋkwón̄gúla wá, bwá mə jəla, nəcé Zembí mə bá námə gwág bwo ŋkúŋkwón̄gúla.

⁸ Buud bí nə mílám fúbán wá, bwá mə jəla,

nacé bwá wá bwá bá dúg Zembî.

⁹ Buud bwá ða sá ná buud bwá cúgæg ná shεε wá, bwá mós jəla, nacé bwá bá jəw bwo ná «Bwân ó Zembî».

¹⁰ Buud bwá ηgá bwəma ná cúwúli nacé otútəli ó Zembî wá, bwá mós jəla, nacé bwá wá búsaé buúud wá Faan á gwəw.

¹¹ «Ja buud bwá lwíy bi, bwá lwágulə bi cúwúli, bwá lás ná bi ilis-lis nacé mə yí, bi mós jəla.

¹² Gwágúgá məshusəg, bi kəəs, ná bi mə bá kə bə ná məma myóna gwəw.

Nacé ntúni námá wá bwá á sá ná *buud ó mícúndá bwá á téeđ zə ná bí wá; bwá á lwágulə bwo cúwúli.»

Kaanó ca

(Mak 9.49-50; Luk 14.34-35)

¹³ «Bi bí ná buud námá nda ca dúsá ná idəw ná. Nkí ca í cwəl, ye bi bí ná ηkul kwo sá ná í gwámúg? Mbđ, í cúgé ná ηkul nyingə sēy. Bwá yida shwu dwo shí, buud jee nyaal.»

Kaanó mənkenya

(Mak 4.21-22; Luk 8.16; 11.33)

¹⁴ «Bi bí mənkenya shú búud ó shí ga. Nəwəla wús mbáməbən dí gwów yí, í cúgé ná ηkul bə kú nyín.

¹⁵ Mbii ηgwúd ná láməba, ja bwá ða jida dwo yí, bwá áde kúd dwo mpúđ. Bwá yida ða təl dwo cé láməba dí, í ηgá faan, buud ó njów bəsh bwá dúg mənkenya.

¹⁶ Ntós, mənkenya mún mós jəlá ná nyín búud dí. Bwá dúgúg jəjə mísólúgú mún, bwá mú ságəmə Sónəgú wán jí gwów yé.

Məcεε mós Zembî

¹⁷ «Bi kú ηgə tédəga ná mə mós zə nyaal Məcεε mós Moyíz ná minjígúlá mí *búud ó mícúndá. Mə azáyé nyaal myo, mə á yida zə sá ná mí bwáməg.

¹⁸ Bábələ mə jaaw bí ná, té wəsh gwəw ná shí í ηgá ná bə yí, təw kanjá ηgwúd á *mbwoomb məcεε ηkí cúcwán í ábúle bwelə wú, kə jé jwów byəsh í bá fwo bwəma yí.

¹⁹ Ntós wá jí ná, múud mə ká mpyəny cəcεε ηgwúd, ηkí ná á julə búud ná bwá sáág ntós, muud wəηgú mə bá bul bə bíbiyá Faan á gwówúđ. Nji muud mə bá bε məcεε, a julə búud ná bwá sáág ntós yé, a bá bə fwámé múud Faan á gwówúđ.

²⁰ Mós mpú jaaw bí ná Zembî ji ná ηkul magulə múud Faan déđ nji muud tətəli yé mə cə nyəηg á *Ofarizyən ná *Oyíguli ó məcεε yé.»

Sá í dúgyá ná milámusa yí

(Mak 11.25; Luk 12.57-59)

²¹ «Bi a shí gwág ná bwá á ci ná odá ná: “Muud kú gwú múud. Muud mə ká gwú múud, bwá təl nyə kəədud.”

²² Nji məε mós ci ná bí ná múud mə ká gwág mpimbə ná mínyonə yé, a təw námá kəədud. Múud mə ká lwíy mínyonə yé, bwá kə ná né *Mpáánzə millósú á Zembî. Múud mə ká jəw mínyonə yé ná mpúfú, á jəlá ná kə *Gehən kuda á kandəgəd.

²³ Í ká wósó ná wo ηgə kə *alatár dí ná wo kə yó Zembî gúl sá, wo ka tédəga ná ηgwól mínyonə woó ηgə gwág wo mpimbə,

²⁴ lúgóg sâ jooŋgú na kúná-kúnə nə alatâr, wo tééd fwo kə kwambulə nə mínyəŋá woó. Cínəŋgú, wo mú ka tɛɛm zə yá Zembí sá wó yə nyə yí.

²⁵ «ŋkí wo má byaagulə nə ŋgwól múúd ná ndéé á cɛɛl kə nə wo mpáanzá milású, lɛɛlɛg kwambulə nə né té bí bí ná zhííd ŋgólə kə yí. Nəcə nyə a bá kand wo wə sémbye milású, sémbye milású mú kənd wo wə fulish, fulish kə wá wo mímbwugəd.

²⁶ Bábálé má jaaw wo ná, wo cugé nə ŋkul wú mímbwug myooŋgúd, té wêsh wo afwóyé shín jóna t̄ŋ nyêsh, fáda ŋgwúd kú lúg yí.»

Nyá minəmb

(*Mat 18.8-9; Mak 9.43, 47-48*)

²⁷ «Bí a shí gwág ná bwá á ci nó: “Muud kú sá minəmb.”

²⁸ Nji má jaaw bí ná múdúm má ká dúg múdá ŋkán mədúgya má wámíbulo nyə, a má bwey sá minəmb nə mudá wəŋŋ nyódfí lámúd.

²⁹ Ná ndéé, í ká bə ná jús dwó á mənɔwúm í dɛ sá nə wo sáág *sám, tííg dwo, wo wusə dwo shwóg-shwóg. Nəcə í bul jəla nə wo jimbálúg gúl kúl nyúul gwó, ntɔ ná bwá wúsəg nyúul nywô ncindí kuda á kandugəd.

³⁰ Ntó ŋkí mbwə wô á mənɔwúm í dɛ sá nə wo sáág sám, sámbúg wə, wo wusə wə shwóg-shwóg. Nəcə í bul jəla nə wo jimbálúg gúl kúl nyúul gwó, ntɔ ná nyúul nywô ncindí í kɔg kuda á kandugəd.»

Məgwú mə bā

(*Mat 19.9; Mak 10.11-12; Luk 16.18*)

³¹ «Gúl ciyá jí námá ná: “Ŋkí mudúm mə cɛɛl yíl mudá yé bā, á jəlá nə yá mudá wəŋgá fəb lú məgwú mə bā.”

³² Nji məe má jaaw bí ná, muud yêsh mə yíl múdá yé báád, mudá kú fwo sá minəmb yé, mudá wəŋŋ mə ká kə dúl báád íí, ŋgwúm yé wə má cındal nyə nə a sáág minəmb. Múúd má ká bá múdá bwá ámə yíl bā yé, muud wəŋŋ mə sá námá minəmb.»

Nyá məŋkaanə

³³ «Bí a shí námá gwág ná bwá á ci nə odá nó: “Wó ká kɛɛn Zembí gúl sá dí, ság sâ jooŋgá kú bíd.”

³⁴ Nji məe má jaaw bí nə bí kú ná dɛ kɛɛn tɔə sâ. Bí kú kɛɛn jon lə gwôw nəcé dúsə *caəŋgá mə Zembí.

³⁵ Bí kú kɛɛn shí nəcé cínəŋg wá á dɛ t̄l məkuú yé. Bí kú kɛɛn Yurúsələm nəcé jísə dánd mə Zembí, Njwú-buud ánúŋí.

³⁶ Wó kú kɛɛn lúú wô, nəcé wo cúgə nə ŋkul shwɔ̄pla tɔə ntand shilú ŋgwúd ná í fúməg ŋkí ná í yíndág.

³⁷ Ntó jí nə wó ká ci nə wo sá gúl sâ, cííg nji nó: “Haaw, mə é sá”. Wó ká ci nə wo asáyé gúl sâ, cííg nji nó: “Mbô, mə asáyé”. Ciyá jêsh wó kwádulə na gwôw yí, í zhu wə Mbəwálú múúd.»

Muud nda dɛ bweel

³⁸ «Bí a shí gwág ná bwá á ci nó: “Jús í cé jús, jə í cé jə”.

³⁹ Nji məe má ci ná, muud kú kə nə lal lúú wə sósól məbôw. Ŋkí muud mə nyífə wo bóónz mbáŋ á mənɔwúmád, yág námá nyə wúl mbáŋ.

⁴⁰ Nkí muud mə ká nə wo njów mílású nə a mánda wo nə wáma gwô á cwù, bídúg a kág námá nə kúúd.

⁴¹ Múúd mə ká zə nə mpêl zə yímbali wo nə wo nkényúg nyə mbag, cé kilomáda ngwúd, wɛɛ kaág nə nyə okílomáda óbá.

⁴² Múúd mə ká gwáámb wo sâ, yág nyə; nyɔɔng mə zə kwalád wódí yé, wo kú ban.»

Dúla cɛɛl mízihíhíj

(Luk 6.27-28; 32-36)

⁴³ «Bí a shí gwág nə bwá á ci nó: “Wó jəlá nə cɛɛl múúd yêsh jíśá wo kúná-kúna yé, wo mpíi zhízhíj wô”.

⁴⁴ Nji mɛɛ mə ci nə bí nə cɛɛlugá mizhízhíj mín, bí jəgula nə Zembí shú bɔɔng bwá ngó lwágulá bí cúwáli wá.

⁴⁵ Ntó í é mpúy nə bí búśá bwân ó Sóɔngá wún jí gwów yé. Nəcé Zembí mə du sá nə yásá í fáánug shú buud bəsh, tɔɔ bɔɔng ó ányunywaá tɔɔ bɔɔng ó abábɔw. A du námá sá nə mpú nywóg shú búúd bəsh, tɔɔ bɔɔng ó átútəlí tɔɔ bɔɔng bwá cúgé tútəlí wá.

⁴⁶ Nkí bí mə cɛɛl nji buud bwá cɛ́él námá bí wá, bí mə mpíyá nə máyé myána? Ngaá buud bwá du ŋwa otóya wá bwá du námá sá ntó?

⁴⁷ Nkí bí mə du báda nji omínyɔŋá bán, ye gúl sâ ágúgwáan wé cí? Ngaá íkúl ishús í du námá sá ntó?

⁴⁸ Bágá mbii í jəlá yí, námá nda Sóɔngá wún jí gwów yé, a ji mbii í jəlá yí.»

6

Yála Zembí gúmá

¹ «Ja bí mə du sá misóólúgú myá Zembí yí, sɔ́gá nə í kú du bə lwóyá. Bí mə ká du lwóya búúd dí, Sóɔngá wún jí gwów yé, kú ná kwo yə bí myána.

² «Í ká bə nə wo yə mbúbúwá *mwaanê, wo kú bəngula nə sâ jɔɔngú nda búúd ó mákəŋ bwá du sá *mámpáanzó mə mínjígúla, nə mázhí məzhí ná. Bwá du sá ntó nə buud bwá yág bwo gúmá. Bábálé mə jaaw bí ná, myáŋ myána myêsh wé míni.

³ Nji wɛɛ, ja wó yó mbúbúwá mwaanê yí, ság nə mbwə məkóól wó í bág kú mpu sá mbwə məncwúm í ngó sá yí,

⁴ nəcé yána dwô í jəlá nə sɔy shwoód. Sóɔngá woó mə du dúg sâ jêsh jí shwoód yé, mə bá fáágulá wo.»

Sála məjəgula

(Luk 11.2-4)

⁵ «Ja bí mə sá məjəgula yí, kúgá sá nda buud ó mákəŋ. Bwá bul cɛɛl du sá məjəgula, bwá təl ótútəlí *mámpáanzó mə mínjígúla nə mázhí məzhí shú nə buud bwá dúg dúg bwo. Bábálé mə jaaw bí ná, myáŋ myána myêsh wé míni.

⁶ Nji wɛɛ, wó ká cɛɛl jəgula nə Zembí, kag nyi wódí kál fúm. Wó fad mbê, wo mú ka jəgula nə Sóɔngá woó nəcé a ji na kál búúd bwá cúgé yí. Ntó Sóɔngá woó mə du dúg ísá í shwoó byêsh yé, a bá fáágulá wo.

⁷ «Ja bí mə sá məjəgula yí, kúgá bul íciyá bí kú nə wúbúlé yí. Íkúl ishús wé í du sá ntó. Bwá du téduga nə Zembí mə du gwágulá bwo nəcé zhwog íciyá.

⁸ Bi kú sá nda bwo, nəc é Sónḡá wán má dɛ bwey mpu sá bí ḡḡá jii yí, bi njúl kú fwo gwáamb nyə gwo.

⁹ Bí ó bāḡ dḡgá jəgula ntúga:
“Yé Sónḡá wúsú jí gwów yé,
jíná dwo í bág nə gúmá ntḡ sá jēsh.

¹⁰ Ijwūga byō í zág,
buud bwá hḡ micɛɛlá myō shí gaád, námá nda í dɛ sīy gwów ná.

¹¹ Yág sá idāw í jálá nə sá múús yí.

¹² Juug sá nə məbyaagula mósú
námá nda sá ḡḡó juu buud bwá ḡḡó byaagula nə sá ná.

¹³ Wo kú bíd nə məbwəbúlán má ntḡḡ sá ḡkul.

Sáág ná sá fáamug məbwə má Mbáwúlú múúd dī.

*[Nəc é ijwūga nə ḡkul nə gúmá bísə isá byō, kandugə á kandugə. Amen.]

¹⁴ «Mpuḡá ná bí má ká dɛ juu búúd nə iwushí byāḡ, Sónḡá wán jí gwów yé nyə bá námá dɛ juu bí nə iwushí bín.

¹⁵ Nji bí má ká bə kú juu búúd nə iwushí, Sónḡá wán nyə abáɛ námá juu bí nə iwushí bín.»

Ici í idāw

¹⁶ «ḡkí bí má ci idāw ná bí mə yá Zembí gúmá, bí ajáláyé nə ḡḡá jii ná shúsúlú-shúsúlú nda buud ó məkəḡ. Buud bəḡḡú bwá dɛ nywadulə məḡkágə ná bwə lwóya ná bwə ḡḡá ci idāw. Bábálé má jaaw bí ná, myāḡ myəna myēsh wə míni.

¹⁷ Nji wɛɛ, wó ká ci idāw ná wo yá Zembí gúmá, gusag mísh, wo kwambəla nyúul.

¹⁸ Wó jəlá nə sá ná buud bwá kú mpu ná wo ḡḡá ci idāw. Ntó Sónḡá woó má dɛ dḡḡ isá í shwoó byēsh yé, mú bá fáágulə wo.»

Fwámé byəḡḡ

(Luk 12.33-34)

¹⁹ «Kúḡá ḡkúnd byəḡḡ shí gaád, kúl óshé nə myāḡgulə í dɛ də isá yí, ijúwál dɛ búgə mímpumbé dɛ júwo yí.

²⁰ Yidagá ḡkúnd byəḡḡ gwów, kúl óshé nə myāḡgulə í adé də isá yí, ijúwál kú dɛ búgə mímpumbé dɛ júwo yí,

²¹ nəc é kúl byəḡḡ dwo mbwúḡ yí, cínḡḡ wə lâm wó í é bə námá yé.

²² «Jús dásə lámə á nyúul. Jús í ká bə kú nə bwas íí, nyúul nyēsh bə mənkenyad.

²³ Nji, mísh mwó mə ká bə ḡkí bəw, nyúul nywó bə yídúḡád. Ntó, ḡkí mísh mwó má adúḡé tɛɛm bə sá, á wagəwólə jāḡ yídúḡá!»

Búḡúlə Zembí

(Luk 12.22-31; 16.13)

²⁴ «Muud cúḡé nə ḡkul sēy nə omása óbá ja ḡḡwúd, nəc é nyə é mpii ḡḡwól, a cɛɛl ḡḡwól; gúl ja nyə e gwág nə ḡḡwól, a mpyēny ḡḡwól. Bí cúḡé nə ḡkul sēy nə Zembí bí ḡḡó sēy nə *mwaanə ja ḡḡwúd.»

²⁵ «Má ka ci nə bí ná, bí kú dɛ yáḡuwo cḡḡ jín ná bí é də jíí. Bi kú yáḡuwo

6:8 6.32; Luk 12.30 6:9 Eze 36.23 6:10 4.17; 7.21; 12.50; 18.14; 21.31; 26.39-42; Mak 3.35; 14.36; Luk 22.42; Yuá 4.34; 6.38-40; Mís 21.14 6:11 6.24-34 6:12 6.15 6:13 10.16-25; 24.3-28; Zhk 1.12-15; Yuá 17.15; 2Te 3.3; 2Tm 4.18 * 6:13 Míl míciyá mí ayág mí cugé nə iciyá íga. 6:14 5.24; Luk 6.37; Ifz 4.32 6:15 18.35 6:16 Iza 58.5; Mat 4.2; 9.14-15; 17.21; Mak 2.18; 9.29; Luk 2.37; 4.2; 5.33; 18.12; Mís 13.2-3; 14.23; 2Kr 6.5; 11.27 6:19 Zhk 5.2-3 6:20 19.21; Mak 10.21; Luk 12.33 6:24 6.11 6:25 Flp 4.6; 1Pr 5.7 † 6:25 Míl míciyá mí ayág mí á kwádulə ná nə «bí ḡḡul jí?»

mányuúul mán ná bí é bwaád jí. Ngaá ná cug í ntɔ́ ídâw, nyúul ntɔ́ míkáándá.

²⁶ Mpugá dúg ínunú. Í ádé bɛ mǎmpæg, kú mwáágulǎ mpúmá, kú nǎ sǎ bwá wá ówaag ɔ́ ídâwud. Nji Sónngú wún jí gwów yé ngǎ wúil byo. Ngaá, bí bí nǎ mfíí cɔ́ ínunú byɔɔngá?

²⁷ Zǎ á na bídí jí nǎ ñkul bǎ ná, nǎcé a ngǎlǎ yágúwó, a kwádulǎ jwôw ngwúd nyédí cug dí yé?

²⁸ «Nǎcé jí bí má dǎ sǎ yágúwó mímbeéedí yí? Mpugá dúg nda ofuláwa bwá dǎ wíy mǎncugú ná. Bwá ádé yíngǎ nǎ iséy, kú tinj míkáándá.

²⁹ Nji mǎ mpú jaaw bí ná cí Sǎlamun nyǎ á tɛɛm jág bul bǎ nǎ gúmá, nyǎ a shígé bwele bwaád nda ofuláwa.

³⁰ Ñkámásá Zembí mǎ fwó bweéd zhizhe sǎ nda akánda á jugú jí ná bwá é wusa kuda dí mán yé, ñkámusa nǎ bí. Ye bí wá nyǎ é bǎ kú bul mpu bweéd wá? Yé búúd wǎ tag búgá óga!

³¹ Kúgá dǎ yágúwó ná: “Sǎ é dǎ jí, sǎ é ñgul jí, sǎ é bwaád jí?”

³² Ikúl ishús wá í dú ngǎ wáduga sɔ́ isǎ íni byêsh. Bí báá kúgá dǎ sɔ́ byo, nǎcé Sónngú wún jí gwów yé mǎ mpú ná í jii bí isǎ byɔɔng.

³³ Yidagá dǎ fwo tǎl isǎ í dúgyá nǎ Faan mǎ Zembí yí shwóg, bí cugǎ tǎtǎlí mísh méd, Zembí ka dǎ kwádulǎ bí isǎ íni byêsh.

³⁴ Ntǎ bí kú yágúwó sǎ í bá sîy mán yí, nǎcé isǎ yǎ mán í é bá námǎ mpûy mán. Micúnj myǎ ñkúmba jwôw mí kwaga nǎ dǎn jwôw.»

7

Ságá buud mǎnywa

(Luk 6.37-38, 41-42; 11.9-13; 13.25-27)

¹ «Kúgá dǎ jéég búúd minjagá, bwá bǎg námǎ dǎ bǎ kú jéég bí minjagá.

² Bwá bá dǎ jéég bí minjagá mbií ngwúd bí é dǎ jéég bóól búúd minjagá yí. Nǎcé yuug bí é dǎ yigula bóól búúd nǎ ndí yí, gwǎ námǎ wá bwá bá dǎ yigula bí nǎ ndí yí.

³ Nǎcé jí wó ngǎ mpu dúg ntand shwú jí mínyɔ́ngú wóó jús dí yí, ñji wo kú dúg mbwúnj wí dwó jús dí yí?

⁴ Ntǎdelé wó jí nǎ ñkul cí ná wo yíl mínyɔ́ngú wóó ntand shwú júsád yé, weɛ ñjúl nǎ mbwúnj dwó júsád?

⁵ Yé múúd mǎkǎñ, fwog yíl mbwúnj wódí júsád; ja ɔɔngǎ wá wó é ka dúg nda wó jí nǎ ñkul yíl mínyɔ́ngú wóó ntand shwú júsád ná.

⁶ «Kúgá yǎ ompyǎ isǎ í Zembí, nǎcé bwá á bá yid zǎ kwagulǎ bí. Bí kú kul óñkuú ijímá í mǎkwóógú mǎ álal-kus bwá dǎ jôw ná pǎrlǎ yí, bwá á bá nyaal byo.

⁷ «Gwáámbugá Zembí, nyǎ é yǎ bí; sɔ́gá, nyǎ e lwó bí; kudǎgá mbê, nyǎ é juw.

⁸ Nǎcé muud mǎ gwáám b yé, nyǎ é bii. Muud mǎ sɔ́ yé, nyǎ é kwey. Múúd mǎ kǎ kudǎ mpumbé, bwá juw nyǎ wǎ.

⁹ Nda bí, mwán mǎ kǎ gwáám b sónngú buléd, ye sónngú nyǎ é yǎ nyǎ kwóógú?

¹⁰ Ñkí ná a gwáám b shú, ye sónngú nyǎ é yǎ nyǎ kuwó nywâ?

¹¹ Ñkámásá bí, tɛɛm bǎ nda bí búśǎ nǎ mbíya mílám ní, bí má dǎ yǎ bwân bán isǎ í ányunywaâ. Ñkámusa nǎ Sónngú wún a gwów, bí má kǎ gwáám b nyǎ sǎ ányunywaâ, a yǎ bí.

12 «Ságá buud sâ jêsh bí má céél ná bwá ságá bí yí. Ntó wá *mbwoomb mácéεε ná micilyá mí *búúd ó micúndá mí ηgə ci yé.»

Məzhii məsə məbá

13 «Nylígá mpumbé ámúmánda dē, nəcé mpumbé í ká micúη myâ kandugə dē yí wúsə ηkí bwaag; zhii á wu ηkí laasəwo. Bulyálə búúd bwá ηgə kə wu wá.

14 Nji mpumbé ámúmánda nə zhii ákukwowulá, í kənd búúd cug á kandugə dē. Buud bwá ká wu wá, bwá ábúlyáyé.»

Bwə də mpu líi nə mpumə nyé

15 «Bi ó káálúgə nə *buud ó micúndá wá məshiiġá. Bwə də zə nyii gwoonġ jínúđ, bwə njúl nə sheε nda incwəmbε, í njúl nə búśə ηkí wagəwo nda onġkweny.

16 Bi mə bá də mpu bwo nə kuú njəənd wáη. Ye bwə də mwááġ məbudə ηġwúdáánzə dē, ηkí nə ifumbí byaag dī?

17 Mpugá nə fwámé líi í də wúmə fwámé íbumá, líi ábúbəw í wúmə nji ibumá í abúbəw.

18 Fwámé líi í cúgé nə ηkul wúmə íbumá í abúbəw; líi abúbəw kú námə wúmə fwámé íbumá.

19 Muud fambá mə də cal líi jêsh í ádé wúmə fwámé mpúmá yí, a wusə gwo kudad.

20 Bi mə bá ka də mpu bwo nə kuú njəənd wáη.

21 «Buud bwə ηgə ci nə mə ná: “Yé Cwámba! Yé Cwámba!” óni, bēsh dī Zembí mə bá magulə nyádí Faan dī wá. Nji bəonġ bwə ηgə cugə nda Sósónġú wám jí ġwów yé mə céel ná, bwə wə á bá magulə wá.

22 Nəcé jwəw Zembí mə bá sámb búúd milésú yí, zhwoġ buud bwə bá ci nə mə ná: “Yé Cwámba! Yé Cwámba! Dugí, sá á shí cúndə micúndá mí Zembí nə ηkul nywə. Sá yíl məjamb nə ηkul nywə, sá sá námə zhwoġ *məshimbá.”

23 Nji mə bá bεsa nə bwo ná ηġáη ná: “Mə á shígé bwεε mpu bī buud wá kú bísh mácéεε óġa, wúgá mə na.”»

Yuug kəη bá lad (Luk 6.46-49)

24 «Múúd mə ká ġwág lósú mə mə lás ni, a sá nda mə ηgə ci ná, a ji nda kəη nyə á shumə njów kwóóġúđ ġwów yé.

25 Ompú bwə á nywə, mpəη wósós mánćúwóđ, onġkwə bwə á kuġġ, isá ini byēsh də nyífa njów wəonġúđ, nji njów kú búġ, nəcé nyə á shumə wə məlal dī, kwóóġúđ ġwów.

26 Njií, múúd mə ká ġwág lósú mə mə lás ni, a kú sá nda mə ηgə ci ná, a ji nda lad nyə á shumə njów she dī yé.

27 Ompú bwə á nywə, mpəη wósós mánćúwóđ, onġkwə bwə kuġġ. Isá ini byēsh də nyífa njów wəonġúđ, njów í mú búġ, shugulə shí ná mpuu.»

Yésus mə lwóyá ηkúł ijwúġa

28 Ja Yésus mə shín lás yí, ncúlyá buud bwə á bə cínəġġ wá bwə mú bul káam mbii nyə á ηġə jíġġuli yí,

29 nəcé nyə á ηġə jíġġuli nə kéénd, kú bə nda *Oyíġġuli ó mácéεε bāη.

8

*Yésus má lwag zúzaamá
(Mak 1.40-45; Luk 5.12-16)*

¹ Yésus mú shula, wú mbúmbúhéd, buud bwá mú bɛ nyə áncuncuma.

² Bwá ngá shula, wúl zúzaamá mú cúwo, shísh wə Yésus, zə kúdw shí, yə nyə gúmá. A mú ci nə Yésus ná: «Cwámba, nkí wó magalə wo je lwag mə, nyúúl bə mə ná səndôh.»

³ Yésus mú séeɛmb mbwə, kúnnya nə nyə, ci nə nyə ná: «Má magalə. Nyúúl í bág wo ná səndôh!» Cé nə cé, zaamá í mú shín wú muud éne nyúúléd. Nyúúl í mú bə nyə ná səndôh.

⁴ Yésus mú ci nə né ná: «Ci wo kú jaaw múúd sâ í má sîy yí. Yidagú kə lwágulə fada nda wó músá ná, wo ka wá *mátúnuga Moyíz nyə á cilə má. Bwá mpúg ná wo mú mpwogé.»

*Búg má lúluú ózimbi təd
(Luk 7.1-10; Yuú 4.46-54)*

⁵ Yésus nyə á ka kə wóos Kapernawúm. A ká námá wóos ntáni, wúl lúluú á izimbi təd í mú zə téég nyə məbwə,

⁶ ná: «Yé Cwámba, sóol məsáal waamá mbwug kəga njów; a músə mbúmbwúg, a ngə bul jug.»

⁷ Yésus músə ci nə né ná: «Mə é kə lwag nyə.»

⁸ Nji lúluú á izimbi mú bɛsa ná: «Cwámba, mə ampíyáyé ná wo nyíg mádí njów. Jeg lás lásúg, sóol məsáal waamá yálúg.

⁹ Nəcé mə ji nə omása bwá ngá jwú nə mə wá. Mə ji námá nə ozimbi má ngá jwú nə ndí wá. Nyəwɛng yésh má é ci ná a kyéyug yé, a kə; nyəwɛng má é ci ná a zág yé, a zə. Má ká ci nə lwaá dām ná í sáág gúl sâ, í sá gwo.»

¹⁰ Ja Yésus má gwág ntáni yí, a mú bul bí. Nyə nə buud bwá á ngə bɛ nyə wá ná: «Búbálé má jaaw bí ná, mə afwóyé bwelə dúg múúd nə fwámé búgə nda nyíga, tɛɛm bə kúl búúd *Izarəyél dí.

¹¹ Mə mpú jaaw bí ná zhwog ikúl í búúd í bá zhu kóómb jwəw í də cúwo yí, zhu kóómb í də jímə yí, bwá zə sɛɛngya nə impáámá bísú *Aburaham nə *Izaag, nə *Yákwab Faan á gwówád, bónón bwá mú də dína.

¹² Nji buud bwá á jəla nə bə nə nkəw Faan a gwów dí wá, bwá bá wusəw yídúgúd tóón. Bwá bá bə cínɛng, nji bwá ngá bwam nə məyə.»

¹³ Yésus músə ci nə lúluú á izimbi éne ná: «Wɛɛ kag njów. Í bág nda wó ngá *búgula ná.» Námá baan dɔɔngú, sóol məsáal mú yál.

*Yésus má lwag mimbəl Pyêr dí njów
(Mak 1.29-34; Luk 4.38-41)*

¹⁴ Yésus mú ka zə kə Pyêr dí njów. A mú kə kwey ná Pyêr cii yé á mudá mbwug shí, ayón nə yón má bíi nyə.

¹⁵ Yésus mú kúnnya nə nyə mbwəd. Ayón nə yón mú shín nyə. A mú wəol, a téd ntág séyúlə nə Yésus.

¹⁶ Mpwó-kugá shí, buud bwá mú zə nə zhwog mimbəl mí májamb. Yésus mú ngə yíl bwo bəw-bəw míshíshim myəwɛngú nji nə iciyá yá mpu, a shín námá lwag míl mimbəl myésh.

¹⁷ Nyə á ngə cug buud ntó shú ná cúndá má Zembí Izayí nyə á cúndə yí, í bwámag. Izayí nyə á ci ná: «Nyə á cug buud ó íjám, a yíl só ofimál ó mábwás.»

Bɛɛlɔ Yésus
(Luk 9.57-62)

¹⁸ Dúgúla Yésus nyə á dúg buud bwá á lyɛ nyə ná kesh yí, a mú ci nə *ompwíín bé ná bə́nə́n b́wá línáɡ m̄ɲ ká fanwíny.

¹⁹ Ngwól Yígúli m̄acɛɛ mú ntáɡ shísh zə ci nə né ná: «Yé Yígúli, m̄ə zó bá ɗu bɛ wo kál j̄esh wó bá ɗu ká yí.»

²⁰ Yésus mú ci nə nyə ná: «Ontó bí nə miku, inunú nə maage, n̄ji *Mwân m̄ə Múúd cugé nə ɲkúmba kál á dúg já yí.»

²¹ Ngwól *mpwíín m̄ə Yésus mú ci nə né ná: «Cwámba, fwog bíd m̄ə, m̄ə kág ɗal s̄óɲɡá waam̄ə.»

²² Yésus mú yidá bɛsa nə nyə ná: «Wɛɛ bɛɡ m̄ə. Bídúɡ mímbimbə mí ɗúlug mímbimbə myán.»

Yésus m̄ə ɲkáánd nə ɲkw̄ɔ
(Mak 4.35-41; Luk 8.22-25)

²³ Yésus mú kə kəwa byóólúɗ, ompwíín bé bwá mú bɛ nyə.

²⁴ Ná ndéé ɲkw̄ɔ mú zə kuɲɡ m̄ɲ nə ɲkulú, ikw̄ɔ ɗu bád kə gw̄ɔw, ɗu shwiy byóólúɗ, n̄ji Yésus n̄júl gwád.

²⁵ Ntó, ompwíín bwá mú kə juumashi nyə, bwá nə né ná: «Cɛɡɛɡ s̄ə, yé Cwámba! S̄ə wál zə yə.»

²⁶ Yésus nə bwo ná: «Wáyé mbií ífwaas n̄i? Búɡó jín í bul ná tag é!» A m̄úsə t̄ɔw, ɲkáánd nə ɲkw̄ɔ nə m̄ɲ, byêsh í mú saləwo ná sheɛ.

²⁷ Buud b̄ɔɲɡá bwá mú bul b̄i. Bwá ná: «Wáyé mbií muud ga! T̄ɔɔ ɲkw̄ɔ t̄ɔɔ m̄ɲ í bálé sá nyə m̄əgwág í?»

Yésus m̄ə yíl m̄əjamb
(Mak 5.1-20; Luk 8.26-39)

²⁸ Ja Yésus m̄ə sh̄in lína m̄ɲ, jé shí á Gadar̄en yí, buud obá bwá mú cúwo ban m̄əshwon, m̄əjamb m̄ə ɲɡá lwáfula bwo, bwá mú zó bwəma nə nyə. Buud b̄ɔɲɡá bwá á ɗu bul wagəwo. Kú ná nə muud nyə á j̄isəw ná a c̄ɔ kál bwá á ɗu bə yí.

²⁹ Bwá mú zə nə ɲkw̄iimbyé wó Yésus, bwá ɲɡá ci ná: «Shé b̄ɲɲ nə inéy, yé *Mwân m̄ə Zembí? Wo wál l̄eɛl zə t̄ɔl s̄ə cwúnd dí fwála ɗ̄ɔɲɡá kú fwo wóós í?»

³⁰ Na, m̄əma s̄ɔɔɲz ɲkuú í á bə fwámé cícé nə bwo, í ɲɡá ɗə.

³¹ M̄əjamb m̄ə mú ka tééɡ Yésus m̄əbwə ná: «ɲkí wo yíl s̄ə wa búúd óɡa dí, k̄əndúɡ sá n̄ɲɲ ɲkuúɗ.»

³² Yésus m̄úsə ci nə mwo ná: «Kəɡá!» M̄əjamb m̄ə mú wú búúd óni m̄ənyúúlúɗ, kə nyíi ɲkuúɗ. S̄ɔɔɲz ɲkuú n̄i j̄esh mú bumb nə mikál, wú kál í á bə mb̄ám̄b̄ɲ dí yí, kə juwa m̄ɲ, b̄esh bwá mú ɲɡul m̄əjúwó, fudə.

³³ Ná ndéé, buud bwá á ɲɡə baagula ɲkuú wá, bwá mú wɛɛɲzh kə kwáádá, ká bwiɲɲ búúd sá í ámə s̄iy nə ɲkuú yí. Bwá bwiɲɲ námə l̄ɲɲ búúd bwá á bə nə m̄əjamb wá.

³⁴ Buud ɔ ɲɡwála b̄esh bwá mú t̄i, kə bwəma nə Yésus. Ja bwá m̄ə dúɡ nyə yí, bwá mú tééɡ nyə m̄əbwə ná a wúɡ bwádí l̄ɔɔm̄ud.

9

Yésus m̄ə lwag mbúmbwúɡá
(Mak 2.1-12; Luk 5.17-26)

1 Ntô Yésus mú kə kəwa byóólúú, nyiŋgə líina mâr, kə nyádí ŋgwála.

2 A ŋgə ná má jé, buud bwá mú zə nyádí, bwá ŋgə ŋkêny mbúmbwúgá táádád. Yésus mú dúg ná buud bəŋŋá búsa nə fwámé búgá, a mú ci nə mbúmbwúgá ná: «Mwân waam! Səlug lám shí! Mə má juu wo nə *misəm myô.»

3 Bóól *Oyíguli ó máccə bwá mú ŋgə nyímbəla bwámé nə bwámé ná: «Muud éga ŋgə *lás nə Zembí bwaasúla mpu.»

4 Yésus músə mpu sá bwá á ŋgə téduga yí, a mú lás nə bwo ná: «Nəcə jí bí má bəw mitádúgá ntáni yí?

5 Jí í búl bə kúná-kúnə? Ye cīlə nə muud ná: “Mə má juu wo nə misəm myô”, ye ná: “Wəólúg, wo kyéyug?”

6 Má ka cəel ná bi mpúg ná *Mwân mə Múúd jí nə ŋkul ijwúga ná a juu búúd nə misəm myáŋ.» Ntô, a mú yid wá mbúmbwúgá. Nyə ná: «Wəólúg, wo ŋkényúg táádá gwô, wo nyiŋgag kə njów.»

7 Muud wəŋŋá mú wəól, kyey kə njów.

8 Ja áncuncuma buud má dúg sóólúgú ni yí, bwá mú gwág íkukwendə, bwá mú ságusə Zembí, nəcé a yálə búúd mbií ŋkúl ijwúga nyəŋg.

(Mak 2.13-17; Luk 5.27-32)

9 Yésus mú wú na, kyey. A ŋgə cə kúl búúd bwá də jóna tóya yí, a mú dúg ŋgwól múúd njúl cínəŋg shí. Muud wəŋŋá nyə á bə nə jíná ná Matiyô. Yésus mú ci nə nyə ná: «Bəg mə.» A mú tów, bə nyə.

10 Í á ka zə bə ná, Yésus njúl njów a ŋgə də, zhwoŋ oŋwenye o tóya nə bóól ósól ó mábów bwá mú ná má zə, bəŋŋə nyə nə *ompwíin bə zə də.

11 Ja *Ofarizyēŋ bwá á ka dúg ntáni yí, bwá á ci nə ompwíin ó Yésus ná: «Nəcə jí Yíguli wán ŋgə bále də nə oŋwenye o tóya nə bóól ósól ó mábów yí?»

12 Yésus mú gwág sá bwá á ŋgə ci yí, nyə nə bwo ná: «Mikanz dí mí də jii jwówada, í də bə mimbâl.

13 Mpugá téduga sá jí cilyá Kálaad Zembí dí yí ná: “Má bul jii ná buud bwá gwágúg buud cey lámúd, ntə ná bwá dúg sá mə *mətúnuga.” Ntô jí nə mə a shígé zə jów ótátəlí o búúd. Mə á yida zə jów ósól o mábów.»

Nyá ici í idəw

(Mak 2.18-22; Luk 5.33-39)

14 *Ompwíin ó Yuánes Nduu-buud bwá á ka zə wá Yésus zə jí nyə ná: «Səŋŋə *Ofarizyēŋ sá má də ci idəw yálə Zembí gúmə nji ompwíin bwô bəŋ kú ci. Jí í sá ntó?»

15 Yésus mú bəsa nə bwo ná: «Ja múúd má ŋwa bə yí, a təl zāŋ, a jów óshwá bə; ye oshwá bə bwá yidá zə nə məcey lámúd bəŋŋə muud bə bwá njúl kúl ŋgwúd? Mbô! Nji mósól mwów má ŋgə zə, bwá bá yíl bwo muud bə yí. Mwów məŋŋé dí wə óshwá bə bwá ka bá ci idəw.

16 Mpugá ná bwá á dé ŋwa kúl káándá ágúgwáan* kə wá bágá bwoodú káándád. Nəcə bágá dəŋŋ í ká juli, í təw, í yida bweeg luun lə káándá.

17 Ntô ná má, bwá á dé ŋwa wáan ágúgwáan kə wá bwoodú lenyad†; lenya í é bá nyey, wáan shwiy shí, lenya ntáma. Bwá də wá wáan ágúgwáan í lenya í ágúgwáanud. Ná ndeé, nə lenya nə məlwəg byésh í mú cəgə.»

9:2 Luk 7.48; Sôm 103.3; Yuá 9.2 9:6 Yuá 5.36 9:9 8.21-22 9:10 11.19; Mak 2.15; Luk 5.29; 7.34; 15.1-2; 19.7 9:13 Ozê 6.6; Mat 12.7; Luk 19.10 9:14 6.16-17; 11.18-19; Luk 7.33-34 9:15

22.2; 25.10; Yuá 2.1-12; 3.29; Mbá 19.7 * 9:16 Na jí kúl káándá í afwóyé kə májwúwó ná ndeé í juli yí.

† 9:17 Oyúden bwá á də sá lenya nə kúúúú cúúú.

*Yésus má gwúmashi shilə mə Zharus
(Mak 5.21-43; Luk 8.40-56)*

¹⁸ Yésus ngə ná lás ntáni, ngwól njwú *Oyúden mú jê. A mú kúdaw shí, ya Yésus gúmá. Nyə nə né ná: «Súsás jâm má kúnaw ya. Má cœl ná wo zág kə kœl nyə mbwâ, a cügag.»

¹⁹ Yésus mú tɔw shí bənêh ompwíin bé bwá músə bɛ nyə.

²⁰ Bwá ngə ná kə, ngwól múdá mú lœl bɛ nyə mpúsə. Mudá məcií má á da wú nyə nyúúlúd té mímbú wúm nə mímbá. Mudá éne mú shísh Yésus mpúsə kwonj, kúnya nə nyə lwá lú káándá,

²¹ a ngə tóduga ná: «Má ká jísow kúnya nə káándá má Yésus, mə e yâl.»

²² Yésus mú yid mpúsə, dúg mudá éne, nyə nə né ná: «Shilə wâm, səlug lám shí. Wo má *dúg cug nacé búgə gwô.» Mudá mú yâl námá cé nə cé.

²³ Yésus mú ka kə ná ndéé, kə nyii njwú dí njów. A mú kwey, buud bwá ngə lwə milaag, bwo ngə sá saaguwo mímbii mímbii.

²⁴ Yésus mú nkáand nə buud ná bwá cúwóg tóón. Nyə nə bwo ná: «Súsás ga í afwóyé ya, á yidá bə gwád.» Bwá mú yida ngə cágula nyə.

²⁵ Ja bwá má shín wéesh buud óni tóón yí, Yésus mú nyii fúm, a mú bii súsás mbwád, súsás í mú wœl.

²⁶ Ntó, lânj ni í mú zə jwə shí nyœng nyêsh.

Yésus má bēny wəancím-ncím mísh

²⁷ Yésus mú kyey. A ngə kə ntáni, wəancím-ncím óbá bwá mú bɛ nyə nə onkwiimbyé. Bwá ná: «Yé Mwân má *Dávid, bwíigúg sə ná nkwoŋá!»

²⁸ Ntó, Yésus mú kə jé njów, wəancím-ncím bwá mú shísh nyódí. Yésus mú jí bwo ná: «Ye bí ngə *búgula ná mə ji nə nkul sá ntó?» Bwá ná: «Haaw, yé Cwámba, sə má búgula.»

²⁹ Yésus músə ka kúnya nə bwo míshád. Nyə nə bwo ná: «Í bág nda bí ngə búgula ná.»

³⁰ Mísh má músə bāh bwo. Yésus mú mpu báásulə bwo ná: «Mpuhá gwágula. Bì kú jaaw tœ muud sá í má bə ga.»

³¹ Nji bwá bāh, wúlə bwá á wú cínɔng yí, bwá á shwal kə ngə bāngula nə lânj wœngá kákúl jêsh.

Yésus má lwag fífi

³² Ná ndéé cúwólə bwá á cúwo tóón yí, bóól búúd bwá mú zə nə wúl fifi wə Yésus. Jamb í á wá nyə mənkadad ná a bág fifi.

³³ Yésus músə yíl muud éne jamb, a mú tééd lásulə. Buud bwá á bə cínɔng áncuncuma wá, bwá mú bul káam ná: «Sá a bwéle dúg mbii sá ga shí *Izarayél.»

³⁴ *Ofarizyên bāh, bwá mú ci ná: «A ngə yíl məjamb nə nkul má njwú məjamb.»

Osól ó másáal bwá ngə fífə

³⁵ Ntó Yésus nyə á ngə kə míngwála míngwála, nə mákwáádá məkwáádá. Nyə á ngə jíiguli buud *mámpáanzə má mínjíigulá má *Oyúden dí, á ngə cúndə Jɔjɔ Kéél á Faan má Zembí, a ngə námá lwag buud məbwas mímbii myêsh, tœ ijâm.

³⁶ Yésus nyə á du ngə dúg buud bêsh nyə á du bwəma nə bwo wá. A mú gwág bwo cey lámúd nə dúgúlə ná bwə á ngə cugə mántágula dí, bwə mə shîn námá tag nda səonZ íncwəmbə í cúgə nə mbaagulə yí.

³⁷ Ntó nyə á ci nə *ompwíín bé ná: «Dugá, idaw í má tí fambá mənjkund mənjkund, nji buud bwə ké saag wá búsə cig-cíg.

³⁸ Ntó wə mə cí nááa: jəgulgá nə amádi fambá ná a ntíig buud, bwə kág saag.»

10

Buud ə lwámá wúm nə óbá

(Mak 3.13-19; 6.7-13; Luk 6.12-16; 9.1-6)

¹ Ntó Yésus mú jəw *ompwíín wúm nə óbá bé. A mú yə bwo ηkul á dálə yíl búúd bəw-bəw mishišim, lwag məbwas mimbí myəsh, təw íjəm.

² *Buud ə lwámá wúm nə óbá Yésus nyə á jəw wá, míná máj wə mága: téeéd nə Shímun bwə á du jəw ná Pyēr yé, kala nə mínyəŋə yé André; zə keel Zhák bá mínyəŋə yé Yuánes bwán ó Zhébedé.

³ A jəw námá Fílíp bá Batəlámí nə Tómas bá Matiyô ηwenye tóya. A jəw námá Zhák, Mwân mə Alfē bá Tadé,

⁴ nə Shímun kambəle ləom bá Yúdas Iskariyôt, muud nyə á kusha nə Yésus yé.

⁵ Ná ndéé Yésus mú kənd búúd wúm nə óbá óni lwámád, a mə fwo shîn cwíny bwo ná: «Ja bí má kə yí, bí kú kə ikúl í cúgə *Oyúden yíid. Bí kú kə míngwəla mí búúd ó Samariya.

⁶ Yidagá kə búúd ó *Izəreyél dí, bwə mə jág zhí nda íncwəmbə bí kú nə mbaagulə yí.

⁷ Ja bí ngə kə yí, bí ó kə ngə cúndə ná Faan mə Zembí mú kúnə-kúnə.

⁸ Lwagugá mimbəl, bí gwúmashi mimbimbə, bí lwag námá mízúzaamá, bí yíl búúd məjamb. Bí mə ηwa ηkul ga ashwá, kəgá námá sēy nə ndí ashwá.

⁹ Muud kú kə nə *mwaanē bwúgúd, təw or, təw wúl mbii mwaanē wəsh.

¹⁰ Muud kú ηwa baamatálá, ηkí ishimi íbá, ηkí bóól ósilúfaas, ηkí wagatíg, nəcé muud ngə sēy yé mə jalá nə yéyəw idəw.

¹¹ «Ja bí má jé wúl ngwəla ηkí wúl ləom dí yí, bí fwó sə ηkí bí bí nə ηkul kwey múúd jí nə lám mə báágúlə bí, bí ó jí nyádi kə wóós jwəw bí má bá cə yí.

¹² Njów wəsh bí má nyí yí, bí ó bádá ná: “Zembí sáág ná bí bág ná shee.”

¹³ Nkí buud ə njów wəŋgá, bwə lág bí, Zembí bále sá ná bwə bág ná shee. Nji ηkí bwə bə kú lág bí, Zembí kú námá sá ná bwə bág ná shee.

¹⁴ Búúd ó wúl njów ηkí wúl ngwəla bwə ká bə kú lág bí, kú gwágulə kéel dán, ja bí má wú cínəŋ yí, bí kudə fumbya í ámə nada bí mákuú dí yí.*

¹⁵ Bábále mə jaaw bí ná, jwəw Zembí mə bá zə sámb búúd mílású yí, a bá jagulə búúd ə Sódóm nə Gomor ntə ngwəla wəŋg.»

Yésus ngə kéwuli buud ə lwámá bé

(Mak 13.9-13; Luk 21.12-17)

¹⁶ «Owey, mə mə kənd bí nda íncwəmbə mpədúgá oŋkweny. Bí mə jalá nə kə nda onywá, bí kə nə tédúgá ngwúd nda məfaf.

9:36 Ilj 27.17; Eze 34.5; Zak 10.2; Mat 14.14; 15.32; Mak 8.2 **10:2** Yuá 1.40-44; Mis 1.13 **10:5** Luk 10.4-12 **10:5** Luk 10.33 **10:6** Zhe 50.6; Mat 15.24; Mis 13.46 **10:7** 4.17 **10:10** 1Kr 9.14; 1Tm

5.18 **10:13** Luk 2.14 **10:14** Mis 13.51 * **10:14** Ja Oyúden bwə á du kudə fumbya mákuú dí yí, bwə á du lwágulə ná, kúkúl shi bwə ámə təl mákuú máj yí, bwə mə kál gwo nə buud bí cínəŋ wá ná bwə músə sá nyéé. **10:15** Mət 18.20; 19.1-29; Mat 11.24 **10:16** Luk 10.3

17 Dugá ji nə buud kuú kalá; bwó bá dɛ kusha nə bí móbwé má osémbye ó mílúsúđ, bwó dɛ fyámusə bí milwón *mómpráanzé má mínjígúlá má *Oyúden dí.

18 Bi mə bá dɛ kaad mísh má búúd ó anúnî nə ojwú ó ləom dí ná, nə bi kág bwaagulə sâ bí má mpú shú jíná dâm yí, bí bwaagulə námə ikúl í cúgə Oyúden yí.

19 Ja bwó bá dɛ kusha nə bí yí, bi kú bá dɛ yágwə mbií bí má bá dɛ kaad yí, kú yágwə íciyá í kəod. Iciyá í bá námə dɛ jé bí cé ɔəŋgúđ,

20 nəcə bi dí má bá dɛ lás, Shíshim má Sónŋgá wún Zembí wé má bá lás mímpu mínúđ.

21 «Mínɔŋŋə má bá kusha nə mínyɔŋə yé ná bwó kág gwú nyə. Sónŋgá mə bá kusha nə mwân; bwân bwó lúmbulí nə obyɔl, ŋgə gwú bwo.

22 Buud bēsh bwó bá mpíi bí nəcə jíná dâm. Nji, muud mə bá jísəw kə wósos məshínéd yé, a bá cugə.»

23 Bwó ká lwágulə bí cúwáílí wúl ŋwála dí, fúndógá, bí kə ŋwála shúsúđ. Bábálé má jaaw bí ná, *Mwân mə Múúd mə bá nyiŋgə zə, bi njúl kú fwo shín jaand míŋgwála myā *Izarəyél myēsh.

24 «*Mpwíín nyə áđé bwelɛ ntɔ yíguli, lwaá kú ntɔ mása.

25 Buud bwó dɛ dóg *ompwíín námə nda bwó dóg yíguli ná, bwó dóg námə lwaá nda bwó dóg mása yé ná. Nkámásá bwó lwíy sónŋgá njów ná Beləzəbul, ŋkəmsə nə bwân.»

Muud fúndóg nji Zembí (Luk 12.2-9)

26 «Bi kú dɛ fúndə bwo; nəcə kú nə sâ á mbúdálá í bá bwēn kú búguli, ŋkí sâ á *ndímba í bwēn kú mpúy.

27 Sâ má jaaw bí yidúgúđ yí, kəgá lás gwo məŋkenyad. Sâ má nyímbálá nə bí lwəd yí, kəgá ŋgə cúndə gwo íkwálúminúđ.

28 Kúgá dɛ fúndə búúd bí nə ŋkul gwú nji nyúul, nji kú nə ŋkul gwú *jím wá. Yidagá fúndə Zembí. Nyə wé jí nə ŋkul gwílyə múúd ncindí, nə nyúul nə jím, a wusə byēsh kuda á kandugəd.

29 Nɡáá nə bwó dɛ kusha mímbá-kwáádə mímbá səsəŋ *mwaanê ŋgwúđ. Tɛm bə ntó mbá-kwáádə ŋgwúđ cúgə nə ŋkul kud shí, Sónŋgá wún kú fwo magulə.

30 Bi bāŋ ntāg í, Zembí mə mpú bímbí lú íntand í shilú bíśó bí mílúúđ yí.

31 Nə ndéé, kúgá dɛ fúndə. Mpugá nə bí má cey Zembí lámúđ cɔ mimbá-kwáádə ŋkí bulya.

32 «Muud yēsh mə mágúłə mə mísh má búúd dí yé, mə é magulə námə nyə mísh mə Dā jí gwów yéd.

33 Nji muud mə kíflyá mə mísh má búúd dí yé, mə é kíflyə námə nyə mísh mə Dā jí gwów yéd.»

Bɛ́lə Yésus wúsə dəomb (Luk 12.51-53; 14.26-27)

34 «Bi kú ŋgə téduga nə mə má zə sá nə buud bwó cúgəg nə shɛɛ shí gaád. Mbô! Mə azáyé sá ntó. Mə má yída zə nə dəomb.

³⁵ Mə mə zə wá ífamuga mínjów mí búúdud, mwán nyə é lúmbuli nə sóónǵá, sás lúmbuli nə nyooǵá, cól lúmbuli nə mpóómbálú.

³⁶ Nə ndeé, buud ɔ njów mə múúd ɔ bwó bá lúmbuli nə muud.

³⁷ «Múúd mə céél sóónǵá ɲkí nyooǵá cǝ mə yé, a cǝgé nə ɲkul bə *mpwíín waamə. Nyooǵə mə céél ncwámá dé ɲkí sás dé cǝ mə yé, a cǝgé nə ɲkul bə mpwíín waamə.

³⁸ Múúd mə ká bə kú ɲkény kwolós jé bɛ mə, a cǝgé nə ɲkul bə mpwíín waamə.

³⁹ Muud mə sǝ nə a kaambulə nə cǝg jé yé, a jimbəl gwo. Nyooǵə mə jimbál cǝg jé nəcé mə yé, a mə yidá kaambulə nə gwo.»

Lǝgúla búúd ɔ Zembí (Mak 9.41)

⁴⁰ «Muud mə lǝg bí yé mə lǝg mə. Muud mə lǝg ntǝg mə yé mə lǝg múúd nyə á nti mə yé.

⁴¹ Múúd mə ká lǝg *múúd micúndə mə Zembí nəcé mpúlə nə muud micúndə, muud wooǵú mə ɲwa myána mí jǝlá nə búúd ɔ micúndə myá. Nyooǵə mə lǝg múúd jí tǝtǝlí mísh mə Zembí dí yé nəcé mpúlə nə tǝtǝlí muud íí, nyǝɲ ɲwa myána mí jǝlá nə otǝtǝlí ɔ búúd myá.

⁴² Muud mə bá yána tǝɔ ɲjǝ láá májúwó mǝtǝlá ɲgwúɔ, ɲgulal ɲgwól zhizhe muud éga nəcé bǝlá *mpwíín waamə yé, bǝbǝlé mə jaaw bí nə, muud wooǵú nyə abǝlé shúb myána myá cínǝg.»

11

¹ Yésus mə shín cwíny *ompwíín wúm nə óbá bé ntáni. A músə kyey, kə ɲgə yə buud minjǝgúla, ɲgə cúndə bwódí míɲgwála.

Yésus bǝnǝɲ ompwíín ɔ Yuánes (Luk 7.18-35; 10.13-15)

² Ja Yuánes Nduu-buud nyə á bə mímbwug dí yí, nyə a gwág misólǝgú *Kříst nyə á ɲgə sá myá. A mú kǝnd bóól ómpwíín bé nə bwó kǝg jí Yésus nə:

³ «Ye wo wó muud sǝ ɲgə bwánd nə a bá zə yé? Ye sǝ kwóg ná bwánd íshús?»

⁴ Yésus mú bɛsa nə bwo nə: «Kǝgá jaaw Yuánes sǝ bí mə gwág yí nə sǝ bí mə dúg yí.

⁵ Wəancím-ncím bwó ɲgə ɲpu dúgya; mimbúbwúgú mí ɲgə kyey tǝtǝlí, mizúzaamə mí ɲgə yál, wəakúmǝlwó bwó ɲgə ɲpú gwág, mimbimbə mí ɲgə gwúm, ɲkúɲkwóɲǝlá í búúd í mú ɲgə gwág Jǝɲ Kéel.

⁶ Muud nyó é bə kú bwəma nə booǵú mǝdí yé, nywáá mə jǝla.»

⁷ Ja ompwíín ɔ Yuánes bwó mə nyiɲgə yí, Yésus mú zə lésha nə buud bwó á bə cínǝg ǝncuncuma wá; a mú ci nə bwo shú mə Yuánes nə: «Ja bí á dɛ kə shí a shwéeshá dí yí, bí á dɛ kə dúg jí? Ye gúl ká í dúg ntǝɲ nə fufó?

⁸ ɲkí í á shíge bə ntó, bí á dɛ kə dúg jí? Ye ɲgwól múud dúgá bwáád íjimə í mímbwéedí? Mbð, buud bwó dú bwáád íjimə í mímbwéedí wá bwó dɛ bə mínjów mí ójwú-buudə.

⁹ Ká bí á dɛ kə dúg jí? Ye *muud micúndə mə Zembí? Haaw, mə jaaw bí nə nyooǵə bí á kə dɛ dúg yé mə ntǝ ɲkwóɲ múúd micúndə mə Zembí.

¹⁰ Nəcə nyə wə Zembí nyə á ci nda jísə cilyá nyédí Kálaad dí ná, ná: “Dugí! Mee mə zə kənd mbwiingye lān waamə ná a kág wo shwóg kə kwambələ wo zhí.”»

¹¹ Yésus mú nyiŋgə ci ná: «Búbálé má jaaw bí ná, mpádúgá buud bēsh bwá má byél mímwə mi búdáđ wá, kú nə nyəwŋ mə fwo bwəle ntŋ Yuánes. Nji teem ba ntŋ, muud má búl bə zhizhe Faan á gwów dí yé, á ntŋ Yuánes.

¹² Nə ndeé, wúúle fwála má Yuánes Nduu-buud zə wós múús íí, Faan á gwów í mú ŋgə bə sá ŋkúl, buud bwá ŋgə ləl iŋkukwanz wá, bwá wə bwá ŋgə ŋwa dwo.

¹³ Mbwoomb mácəx nə micilyá mí búúđ ə mícúndə bēsh mí á ŋgə cúndə Faan mə Zembí zə jé baan mə Yuánes.

¹⁴ Ŋkí bí búśə cūŋ nə mə, mpugá ná Yuánes wə jísə Eli bwá á bwiing ná a bá zə yé.

¹⁵ Muud jí nə məlwə mə gwág yé, a gwág.

¹⁶ «Mə kág yiiga kala búúđ á múús nə ozá? Jí nda ikágá bísə shishé íseŋgyá dí yí, bíl í ŋgə kámbələ nə bílúgá ná:

¹⁷ “Sə má lwŋ bí ilúlwŋŋ í ábulya məkəl, bi kú sáág; sə má nyiŋgə wá mŋŋwa mí shwiy, bi kú tədawa.”

¹⁸ Ntŋ wə í ŋgə bə éga; Yuánes nyə á zə, kú də ídíy-dŋy, a kú ŋgul; buud ná: “A ji nə jamb.”

¹⁹ *Mwān mə Múúđ mə zə, a ŋgə də, a ŋgə ŋgul; bwá ná: “Nyíne nye jisə ndəl dəg, ŋgule məlwəg, a ji námə shwə oŋwenye ə tóya nə osól ə *mísəm.” Nji má jaaw bí ná fug í ŋgə nyín mísólúgá myéd ná sánj.»

Yésus mə ŋkáánd nə míl mŋŋwála

²⁰ Yésus nyə a ŋkáánd nə buud ə míl mŋŋwála nəcé, nyə á teem ŋgə sá ncúlyá *məshimbá bwáđí, bwá á shíge cénd mítədúgá. Nyə a ŋkáánd nə bwo ná:

²¹ «Məntágula nə bí buud ə Korazín. Məntágula nə bí buud ə Betəsayída námá. Nəcə bímbí lú məshimbá mə mə sŋy bídí má, mə á mbəm sŋy Tir nə Sidon, buud ə ntŋ bwá á mbəm námə bwey bwáád mŋŋkud, ji ífí dí ná bwá cénd mítədúgá.

²² Nə ndeé, mə jaaw bí ná, jwŋw lú cigúlé mílśú, intágúlí í Tir nə Sodom í ábálé bul nyaan nda bí bín.

²³ Bi bāŋ buud ə Kapernawúm, bí ŋgə təduga ná bi mə bá kə gwŋw? Mbŋ, bi mə bá yidá shulə kə baŋ mŋŋjím. Nəcə bímbí lú məshimbá mə mə sŋy bídí má, mə á mbəm sŋy ŋgwála á Sodom, ŋki ŋgwála wəwŋgá wúśə ná mpwogé.

²⁴ Gwə wə mə mpu jaaw bí ná, jwŋw Zembí mə bá zə sámb búúđ mílśú yí, bi mə bá bə nə intágúlí ŋkí yáág ntŋ búúđ ə Sodom.»

Mbag á yíyísa (Luk 10.21-22)

²⁵ Yésus nyə á ka lás jāŋ ja ná: «Pəpa, Cwámə a gwŋw nə shí, mə yə wo gúmə nəcé wo á shweel ompuye bəŋŋŋ buud ə fug isá íga, wo yida lwágulə ozhizhe ə búúđ.

²⁶ Haaw Pəpa, ntŋ wə wó á cəel ná í bəg yé.

²⁷ «Dā nyə a cwámbələ mə isə byēsh. Kú nə muud mə wámbúl mpu Zembí Mwān nji Sónŋú, kú námə nə muud mə wámbúl mpu Zembí Sónŋú, nji Mwān, nə muud yēsh Mwān mə céél sá ná a mpúg yé.

²⁸ «Bí buud bí ŋgə wáduga nə mimbag mí ájjilə wá, zəgá máđí, mə é sá ná bí

wógag.

²⁹ Magulagá ná shé sáág iséy byâm falá, bi zág ñwa ñhígúlá wâm. Mə ji nə jə lâm, mə kú nə intágúlí. Bí é yidá mpu yowula,

³⁰ nacé iséy byâm í akwówuláyé, mbag wâm wí ñkí yíisa.»

12

Yésus nə mæcɛɛ mə Sábaad
(Mak 2.23-28; 3.1-6; Luk 6.1-11)

¹ Dúl fwála í á bə nó, Yésus bənɔŋ *ompwíín bə bwá á ñgə lína ifambó í *blé jwów lú Sábaad. Ompwíín bwá á ka gwág zha, bwá mú ka ñgə búgə mikəŋg mɔ́ blé, ñgə də.

² *Ofarizyɛŋ bwá mú dúg sósólúgú wəŋgə. Bwá mú ci nə Yésus nó: «Dugí, ompwíín bwá ñgə sá sá mæcɛɛ mə amágúlýé ná muud sáág jwów lú Sábaad yí.»

³ Nji Yésus mú bɛsa nə bwo nó: «Ye bí afwóyé bwele lə sá *Dávid nyə á sá ja bənɔŋ buud bə bwá á gwág zha yí?

⁴ Ná nyə á kə nyí banda *mátúnuga dí, kə də íbuléd í á də bə ci shú yələ Zembí gúmá yí; í ñjúl ná tə nyə tə buud bə bwá á shígé bə nə zhií ná bwá dág byo. Ngaá, mæcɛɛ mə də ci nó nji ofada wə bwá dúg də byo, kú nə ñgwól múúd shús?

⁵ Bɔ́ má də bwey lə mæcɛɛ mə Moyíz. Ngaá má ñgə ci nə jwów lú Sábaad ofada bwá də sɛy *Mpáánzə Zembí dí? Ntɔ́ ji ná bwá də ntə cɛɛ á jwów lú Sábaad, nji Zembí kú yə bwo mæbɛɛ.

⁶ Má jaaw bí ná shé músə nə gúl sá shé má jəlá nə ságusə ntə Mpáánzə Zembí yí.

⁷ Kálaad Zembí ñgə ci nó: “Má bul jii ná buud bwá gwágúg buud cey lámúd, ntə ná bwá dúg sá mə mətúnuga.” Bi mbəm ñgə mpu gwág ciyá ni, ñki bi shígé fánda yə buud óni mæbɛɛ ntɔ́.

⁸ Mpugá nó *Mwân mə Múúd ñgə jwú nə mæcɛɛ mə Sábaad.»

⁹ Yésus mú wú na jini kálúd, a mú kyey kə nyí *mpáánzə minjígúlá dí.

¹⁰ A mú kə kwey ñgwól múúd cínɔŋgú ná mbwə í má shín shwáám. Ofarizyɛŋ bwá á ka ñgə sɔ́ zhií ná bwá jéég Yésus njagá, bwá á ka ji nyə nó: «Ye mæcɛɛ məshé mə magulə ná bwá lwágug mbəl jwów lú Sábaad?»

¹¹ A mú yida ci nə bwo nó: «Ñkí ñgwól múúd á na gwoŋg jínúd ji nə təw ñgwúd ná báj, təw jəŋgú ka kud bíd jwów lú Sábaad, ngaá nyə e kə bíi gwo, a bən, yíl gwo bíd?

¹² Ngaá muud ji nə mfií cɔ́ təw? Ntɔ́ ji ná, mæcɛɛ məshé mə magulə ná sə sáág buud mənɔ́wə jwów lú Sábaad.»

¹³ A mú ci nə muud á shwáámblə mbwə nó: «Kwéégúg mbwə.» A mú kwéég mbwə, í mú bə mpwogé nda wúlúgá.

¹⁴ Na, Ofarizyɛŋ bwá mú wós tón, kə sá shwushwaga, sɔ́lə zhií ná bwá cɛɛlə Yésus shwiy.

¹⁵ Ja Yésus mə mpu yuug jəŋg yí, a mú wú cínɔŋg. Buud bwá mú bɛ nyə áncuncuma. Yésus mú ñgə lwag mimbəl myésh,

¹⁶ a ñgə báásulə bwo ná bwá kú bwele sá ná buud bwá mpúg mbii váál múúd á jísə yí.

¹⁷ Ntɔ́ kéel mə Zembí, Izayí nyə á cúndə yí, í mú bwəma. Zembí nyə á ci nó:

18 Sól mäsáal wâm wó éga, nyə wó má á féesh yé.

A ji abábə waamá, lám wâm wêsh wús nyádi.

Mə bá yó nyə Shíshim wâm.

Nyə wó má bá zə lwágulə ílwoŋ í búúd tətəlí má Zembí.

19 Nyə abúle d_u shuya nə buud, a kú saag_uwo,

kú nə muud má bá gwáduga kál dé mǎŋkúmbə má búúd dī yé.

20 Nyə a búle lal lám nda muud má ká casulə mbwu í má bwey lǎŋg_uwo yí,

tə nda muud má jí má ŋgwiile lámba í má shín tag yí.

A bá bə nə jə lám ntáni kə jé ja búúd bēsh bwó bá mpu tətəlí má Zembí yí.

21 Ilwoŋ í búúd byēsh í bá ŋgə bwánd sólúgá yé nə búgə.

Bəw á kú nə ijuugá

(Mak 3.20-30; Luk 11.14-24; 12.10)

22 Mpúsə na, buud bwó mú zə nə wúl mbəl wó Yésus. Jamb í á wá nyə mǎŋkədád nə a bóg, nyə ancím-ncím, nyə fifí. Yésus músə yíl muud éne jamb, a mú dǎgya, a mú námá lás.

23 Buud bwó á bə cínəŋg əncuncuma wá, bwó mú bul káam. Bwó ná: «Mwān mə *Dávid dí éga?»

24 Ja *Ofarizyēŋ bwó má gwág ciyá jəŋg yí, bwó mú shwána, bwó ná: «Búúd ə dúl faan éne ŋgə yíl məjamb nə ŋkul má Beluzebul, njwū məjamb.»

25 Nji, Yésus mú mpu mítádúgá myán, a mú ka ci nə bwo ná: «Búúd ə dúl faan bwó ká bóg ŋgə lúmbəli bwámé nə bwámé, faan dəŋg í é jəx nə mpaá. Buud wá wúl ŋgwála bwó ká béégya, lúmbəli bwámé nə bwámé, ŋgwála wəŋgá í shín bwíl. Ntə námá, búúd ə wúl njów bwó ká bóg ŋgə lúmbəli bwámé nə bwámé, njów búúd wəŋg í abúle bwey nə jímbúle.

26 Nkí *Sátan má yida nyiŋgə cuwo, ŋgə yíl nyəméfwó, ntə ji nə a má bəog, faan dé í ka tōw na ntədél?

27 Nkí Beluzebul wó ŋgə yə mə ŋkul ná mə ŋgəg yíl buud məjamb nda bí ŋgə ci ná, zə nyé ŋgə yə buud bən ŋkul nyəŋgá? Ngaá bwáméfwó bwó ŋgə mpu lwágulə bí ná sǎŋ nə bi búšə nə məbɛxé?

28 Nji, nkí Shíshim má Zembí wó ŋgə yə mə ŋkul ná mə yílúg buud məjamb íí, mpugá ná Faan má Zembí í mú wa.

29 «Muud cúgé nə ŋkul nyíi njów má ŋkunjúl, déég nyə isá byé, a kú fwo figə ŋkunjúl wəŋg shí, wólə nyə mǎŋkəda. Nji, á ká shín wólə nyə mǎŋkəda, a mú ka teem sha nyə njów.

30 «Muud mə bə kú keem mə yé, a ŋgə lúmbəli nə mə. Muud mə bə kú zə wá məbwə ná sáná sə sééŋgug yé, a ŋgə yida caam.

31 Sǎ jəŋg wó má jaaw bí ná Zembí mə bá juu búúd *misəm nə *bwaasúle mpu bwó ŋgə sá yí. Nji, múúd mə ká kə nə bwaasúle mpu wó Shíshim, muud wəŋgá nyə abúle bwele bə nə ijuugá.

32 Múúd mə ká jág lás nə *Mwān mə Múúd, Zembí juu nyə. Nji múúd mə ká jág lás nə Nkǎŋkǎ Shíshim, muud wəŋgá nyə abúle bwele bə nə ijuugá tə wa cəg ga dī, tə jəŋg í ŋgə zə yíd.

33 «Bí má ká ci ná lí jí fwámé líí, bí má ci ná ibumá byé bíšə fwámé íbumá; bí má ká ci ná lí jí bów-bów líí, bí má ci ná ibumá byé bíšə bów-bów íbumá.

34 Yé iyalukag íga, bí njúl íbów-bów í búúd, bí búšə nə ŋkul ci fwámé íciyá na ntədélé? Sǎ múúd ŋgə bul təduga lámúd yí, gwó wó mpu yé í dú lás yí.

³⁵ Jɔɔɔ múúd lâm yé wúsə nə ɔɔɔ kwɔɔɔzú, í ka du wééshali jɔɔɔ ísá; bów-bów múúd yé lâm nə bów-bów kwɔɔɔzú, ka námá du wééshali bów-bów ísá.

³⁶ Mə mpú jaaw bí ná jwów Zembí mə bá zə sámb buud milású yí, muud yêsh mə bá tów kɔɔɔdud nə iciyá nyə á lás ilís-lís yí.

³⁷ Wo bá ñwa ñkaam ñkí məbɛɛ íciyá byò dí.»

Kala búúd ámakuu-mə-sósmbá

(Mak 8.11-12; Luk 11.24-26, 29-32)

³⁸ Nə ndeé, bóól *Oyíguli ó máceɛɛ bə́nə́n bóól *Ofarizyɛ́n bwá mú ci nə Yésus ná: «Yé Yíguli sá má cɛɛl ná wó lwóg sá dúl *shimbá sá dúgúg.»

³⁹ Yésus mú bɛsa nə bwo ná: «Mbɛɛ kala búúd í njúl ñkí bów, nə mitádúgá olíngí í bálé jí ná mə lwóg bwo shimbá! Bwá ábáúle dúg dúl shimbá, ñji dɔɔng í á bə nə Zhwónas *muud micúndó má Zembí yí.

⁴⁰ Nda Zhwónas nyə á já ibulú ílól nə mimwásó mílól shú ánání dí mwô dí ná, ntó námá wó *Mwán mə Múúd mə bá já ibulú ílól nə mimwásó mílól мэ́ndəlú dí cwú yé.

⁴¹ Jwów Zembí mə bá zə sámb búúd milású yí, buud ó Ninivə bwá bá tów tətəlí yə kala búúd ga məbɛɛ. Nəcə báá, bwá á cénd mitádúgá ja bwá á gwág cúndá Zhwónas nyə a cúnda yí. Dúgá, sá í ntɔ Zhwónas yí jísə wa.

⁴² Cí ámudá í á wú *mákóól má jwów* yí í bá námá tów tətəlí yə kala búúd ga məbɛɛ. Nəcə nyə á gwaa zhu íjumə í shíd zə gwágulə fug má Sálamun. Dúgá, sá í ntɔ Sálamun yí jísə him.

⁴³ «Ja bów-bów shíshim í du wú múúd nyúúúlud yí, í du kə ñgə jéɛla máshí má mishwééshá ñgə́lə sɔ́ wogá. Nji ñkí í bə kú kwey wogá,

⁴⁴ í mú táduga ná: “Mə zə nyíngə kə mádí njów, kúl má á fwo du jí yí.” Í ká zə kwey njów cwúd, ñji ñgwámbúlá, sá jəsh jɔ kwambúlá,

⁴⁵ í é kə ñwa mílúgá míshíshim zanɔgbá mí njúl nə ñkúd ntɔ wáméfwó, bə́nə́n bəsh bwá mú kə nyí njów, kwambúlə jíya cínɔng. Nə ndeé, cug mə múúd wɔɔngú í mú nyíngə jág bów, ntɔ mbíí í á fwo du bə yí. Má jaaw bí ná kala búúd ábú́bów ga í bá shúgala mbíí wɔɔngá.»

Fwámé njów búúd mə Yésus

(Mak 3.31-35; Luk 8.19-21)

⁴⁶ Yésus ñgá ná lésha nə ncúlyá buud ntúni, nyɔɔngú yé bə́nə́n omínyɔ́ngú bə́ bwá mú jé. Bwá músə tów tóón, bwá ñgá sɔ́ ná bwá lésha nə nyə.

⁴⁷ Ñgwól múúd mú kə jaaw Yésus ná: «Nyɔɔngú woó bə́nə́n omínyɔ́ngú bwô búəə nə tóón, bwá ñgə cɛɛl lésha nə wo.»

⁴⁸ Yésus mú bɛsa nə né ná: «Nyɔɔngú waamə wá zə? Omínyɔ́ngú báamə wá ozá?»

⁴⁹ A músə séémb mbwə ñgeɛ *ómpwíín bə́ dí. Nyə ná: «Dúgá, nyɔɔngú waamə nə omínyɔ́ngú báamə, bwá wá óga!

⁵⁰ Muud yêsh má du sá sá Sóónɔ́gú waamə a gwów mə jí yé, nyə wá jí mínyɔ́ngú waamə, ñkí kóól waamə ñkí ntág nyɔɔngú waamə.»

13

Kanda mbóól məmpɔg

(Mak 4.1-9; Luk 8.4-8)

12:36 Zhk 3.6-10 **12:38** 16.1-4; Mak 8.11-12 **12:38** Yuá 6.30; 1Kr 1.22 **12:40** Zhn 2.1; Mat 27.63 **12:41** Zhn 3.5 **12:42** 10j 10.1-10 * **12:42** *mákóól má jwów*: Ciyá ní í kə ná Sud; wo é kwey féél-féélí yé ñkəw á oféél-féélí ó íciyá dí. **12:45** 2Pr 2.20 **12:50** 6.10

¹ Námá jwôw ni di, Yésus nyə a wú njów, kə ncindye mâŋ, kə ji shí.

² Buud bwá mú kə seŋgya nyádí ŋkí jág bulya nə ndéé, a mú tôw kə kəwa byóólúđ, kə ji shí, buud bāŋ cindú.

³ A mú ŋgə kənd bwo zhwog mikanda. Nyə nə bwo ná: «ŋgwól mbəəl mampəg nyə á zə kə myeeg mpəg.

⁴ Ja á má ŋgə myeeg yí, nyúl mpúmá í má shugala zhíí nə zhíí. Inunú í mú zə, zə shín lúú nywô.

⁵ Nyúlúgá í mú shugala shí á məkwóógúđ, kú nə fwámé mándəlú cínəŋg. Í mú námá ləel wéesh míŋgwu, nəcé mándəlú má á shígé fifə.

⁶ Nji, ja yásó í má faan yí, míŋgwu mi mpwásó mí mú jígə, shín shwáás nəcé kú nə fwámé míkəəl.

⁷ Nyúl mpúmá í mú shugala íbiin-bíinəd. Ibiin-bíin byəəŋg í mú ləel juwo ná ndéé káda íkəəl í mpəg.

⁸ Nji, nyúl mpúmá í á shugala shí átətagú đí, í mú ŋgə wúmə, dága shug wúmə íbumá təd, dága ibumá məwúm məsaman, dúlúgá məwúm məlól.

⁹ Yésus mú ci nə bwo ná: «Muud jí nə məlwə mə gwág yé, a gwág.»

Nəcé jí Yésus ŋgə jíguli míkanda dí yí

(Mak 4.10-12; Luk 8.9-10)

¹⁰* Ompwíin bé bwá mú shísh nyádí, kə jí nyə ná: «Nəcé jí wó ŋgə jíguli buud míkanda dí yí.»

¹¹ Yésus mú bəsa nə bwo ná: «Jísə nəcé Zembí nyə a má sá nə bí báá mpúg mímímba myā Faan á gwôw; nji nyə a shígé sá bóólúgá ntó.

¹² Muud jí nə baalé fug yé, Zembí mə bá kwádələ nyə nywo, a músə bul nyingə bə nə ndí. Nji nyəəŋg cúgé nə ndí yé, Zembí mə bá məel yíl nyə bábaalé á jí nə ndí yí.*

¹³ Mə ŋgə jíguli bwo nə mikanda nəcé búsə bwá tɛem kənd mísh, bwá kú dág, bwá tɛem gwágulə, bwá kú gwág kú námá wámbulə.

¹⁴ Ntó kéel má Zembí, Izayí nyə á cúnda yí, í mú bwəma shú dáj. Kéel dəəŋg dí ná:

Bí mə bá du kənd məlwə, nji bí kú bwele wámbulə;

bí du kənd mísh, nji bí kú bwele dág;

¹⁵ nəcé kúl búúd ga í má shín lal mílám,

bwá má shín juwal məlwə,

wó búdal mísh;

ná mísh máŋ má á bá dág,

məlwə máŋ má á bá gwág,

mílám myáŋ mí á bá wámbulə.

Ŋkwəŋgá bwá á bá cénd kuú njəənd,

ná ndéé mə mú lwag bwo.»

¹⁶ Yésus mú ci nə *ompwíin ná: «Bí bāŋ, mísh mán má má jəla nəcé má ŋgə dág; məlwə mán jəla nəcé má ŋgə gwág.

¹⁷ Bábólé má jaaw bí ná, zhwog *buud ə mícúndə nə otətəlí ó búúd bwá á bə nə yéesh ná bwá dág sá bí ŋgə dág yí, nji bwá áshígé dág. Bwá á bə nə yéesh ná bwá gwág sá bí ŋgə gwág yí, nji bwá áshígé gwág.»

13:9 11.15 **13:12** 25.29 * **13:12** Na ŋgə cɛel ci ná: muud jí nə yéesh ná a kyey nə fug má Zembí yé, nyə é nyingə bul bə nə fug nyəəŋg; muud cúgé nə yéesh jəəŋg yé, nyə é ŋgə yida jímbal bábaalé fug á jí nə ndí yí. **13:14** Iza 6.9-10; Yuá 12.40; Mis 28.26-27 **13:17** 1Pr 1.10-12

Féél-féélí á kanda mbɔɔl mæmpæg
(Mak 4.13-20; Luk 8.11-15)

¹⁸ «Kagá gwágulə nda kanda mbɔɔl mæmpæg í kə ná.

¹⁹ Muúd mə ká bə ná, a gwágulə Kéel á Faan á gwów nji a kú wámbulə, Mbúwúlú muúd nyə é zə, zə yil nyə mpæg í ámə kə láməd yí: ntó ji nə nyíni jisə tâŋ mpæg í á shugula zhií nə zhií yí.

²⁰ Muud jisə tâŋ nda mpæg í á shugula shí á məkwóógú dí yé, jisə nyɔɔŋg jí ná, a gwág Mílésú mí Zembí, a ləg myə nə məshusəg;

²¹ nji a kú nə mikɔ́lɔ́l nyədí cəgəd, a kú wá nadá, á bə Mílésú mí Zembí nji kúkəl baan, á ká námə bəwəma nə məntágula ŋkí cúwáli nəcə Mílésú mí Zembí, a julə nyúul.

²² Muud jisə tâŋ nda mpæg í á shugula íbiin-biin dí yé, jisə nyɔɔŋg á ná, a gwág Mílésú mí Zembí, nji, yágúwó ísə yá m̄ŋ mwôw, nə wímbúlə məbii í mú zə káda Mílésú mí Zembí, mí mú bə nda wúmə.

²³ Muud nywáá jisə tâŋ nda mpæg í á shugula shí átətagú dí yé, jisə nyɔɔŋg á ná, a gwág Mílésú mí Zembí, a wámbulə myə, a mú wúmə, dúl shug wúmə íbumə təd, dúl məwúm məsaman, dúlúgá məwúm məlólol.»

Kanda bów-bôw ká

²⁴ Yésus nyə á nyiŋgə námə kənd buud wúl kanda ná: «Faan á gwôw dəsə nda lâŋ ga: Ŋgwól muúd nyə á zə sá fambə, a myeeg jə mpæg ídâw.

²⁵ Nji, mpwó-bulú, búúd bəsh bwə njúl ígwád íí, wúl zhízhíŋ músə zə bə gúl bów-bôw ká na fambə níid nə ndeé a mú keye.

²⁶ Ja mpæg í á kə, í wá məbəga yí, bów-bôw ká í á kə námə, í músə nyín.

²⁷ Ná ndeé, amədí fambə osól ó məsáal bə bwə mú kə jí nyə ná: “Mása, ŋgáá wo á bə nji mpæg ányunywaá wódí fambə? Ká, bów-bôw káá jâŋ í ŋgə wú ŋgow?”

²⁸ A mú bəsa nə bwo ná: “Wúl zhízhíŋ wám wó í á jəla nə zə sá ntúni.” Bwə nə né ná: “Ye sá kəg tí yil íkáá byɔɔŋgá?”

²⁹ Nyə ná: “Mbô! Kúgá kə. Bí á bá ŋgə bádəga íkáá nə fwámé ídâw, byəsh í mú ŋgə tâw.

³⁰ Bídúgá ídâw nə káá abúbôw byəsh í wíyúg, kə wós ja búúd bwə bá zə saag ídâw yí. Mə é bá ci nə buud bɔɔŋg nə bwə téeđúg tí íkáá í abúbôw, bwə wólə byo mimbwoomb, kə bá jígal. Bwə ka tɛem zə kwós ídâw, kə wá ŋkundád.”»

Kaanə búbumə mpæg
(Mak 4.30-32; Luk 13.18-19)

³¹ Yésus nyə á nyiŋgə kənd bwo wúl kaanə ná: «Faan á gwôw dəsə nda búbumə *mutárad ŋgwól muúd nyə á myeeg nyədí fambə yí.

³² Búbumə jɔɔŋg wə í búl cwáágwə nə bíl íbumə í məmpæg byəsh. Nji ja í dú kə yí, í də gwaa cə mólólúgá məmpæg m̄ə fambə; í bə fwámé lílí, inunú zə jí nyədí mílôwəd.»

Kaanə ləvur
(Luk 13.20-21)

³³ A mú nyiŋgə kənd wúl kaanə ná: «Faan á gwôw dəsə nda fuú *ləvur. Ja múdá mə ŋwa wə, a fugə nə məmpíí mə ŋgug buléd məlólol yí, í é sá nə ŋgug wɔɔŋg wəsh í búndowəg.»

Nəcə jí Yésus ŋgə jíguli mikaanəd yí
(Mak 4.33-34)

34 Yésus nyə á ngə ci buud isâ ini byêsh mikaanád, nyə a shígé dū bwεε lás nə bwo kú kənd kaaná.

35 Nyə á ngə sá ntó ná iciyá í ngwól *múúd micúndá í bwámag mbii nyə á cila yí, ná:

Mə bá lésha nə bwo mikaanád.

Mə bá wéesh isâ búúd bwá afwóyé bwεε mpu té Zembî nyə á fwə shí yí.

Féél-féélí á kanda bów-bów káá

36 Yésus músə wú kál búúd bwá á bə áncuncuma yí, kyey kə njów. *Ompwíín bə bwá mú shísh nyódf. Bwá nə nyə ná: «Féélúg sá kanda á bów-bów káá í á bə fambá yí.»

37 A mú bəsa nə bwo ná: «Muud nyə á myεεg jə mpəg idəw yé, nyə wá *Mwân mə Múúd.

38 Fambá wá shí búúd bwá njúl ga. Jə mpəg wá buud básá Faan á gwówád wá. Bów-bów ikáá wá buud bwá ngə bə Mbəwáwú múúd wá.

39 Zhízhín í á bə bów-bów ikáá wá Njwú məjamb. Saagála bwá bá saag idəw fambá yí, wá məshíné mə shí. Buud bwá bá saag wá, bwá wá *wəéngəles.

40 Nda bwá dū tí ikáá í abábəw, bwá jígal byo bágád ná, ntó námá wá í bá bə məshíné mə shí dí yé.

41 Mwân mə Múúd mə bá nti wəéngəles bə, bwá zó bigas Faan dé, bwá mú yíl búúd bwá ngə ndəny bósól məláamb wá, nə bəəng básá kú bish mácéε wá.

42 Bwá ká kəl bəsh kuda ánúní dī. Bwá bá bə cínəng, nji bwá ngə bwam nə məyâ.

43 Ntó otátəlí ɔ búúd wá Zembî bwá bá dū faan nda yásá Faan mə Sósóngá wánjúd. Muud jí nə məlwə mə gwág yé, a gwág.»

Kanda jimá lú sâ

44 «Faan á gwəw dəsə nda gúl jimá lú sâ jíś shwoó dí gúl fambá yí. Muud mə kwey gwo yé a nyinğə mpu shweel gwo. A músə kə nə məshusəg, a kə kusha məbii mə məsh ná ndéé a mú kə kusə fambá jəəng.»

Kaanś kwóógú álal-kus

45 «Faan á gwəw í nyinğə námá bə nda lân ga: ngwól múúd nyə á dū kusə ijimá í mákwóógú bwá dū lúlə isâ í nyanğá nə ndí yí, ná a ká dū kusha.

46 Muud wəəngá mú ka kwey dəəng í búl bə nə mfíí cə mósólúgá məsh yí, a músə kə kusha isâ byé byêsh nyə á bə nə ndí yí, kə kusə kwóógú dəəng.»

Kaanś wód

47 «Faan á gwəw í nyinğə námá bə nda wód bwá mə wusə məjúwód yí. Í bii óshú mímbii mímbii.

48 Ja í mə lwánd yí, bwá mú julə, kə nə dwo cindú. Bwá mú kə ji shí, féesh fwámé óshú, wá mímanğad. Bwá yíl óshú ɔ abábəw, myaas.

49 Ntó námá wá í bá bə məshíné mə shí dí yé. *Wəéngəles bwá bá béesg mímbíya mí búúd bəndəh otátəlí ɔ búúd.

50 Bwá bá kəl ósól ɔ məbəw kuda ánúní dī. Cínəng mə bá bə bwo, nji bwá ngə bwam nə məyâ.»

51 Yésus mú jí *ompwíín bə ná: «Ye bi shí mpu gwág isâ ini byêsh?» Bwá ná: «Haaw.»

⁵² Nyə nə bwo ná: «Gwə wə mə jaaw bí ná, Yíguli mæcɛɛ yêsh mə jíg isá yá Faan á gwôw yé, a ji nda ηgwól sósɔngú jísə nə jɔ kwɔɔzú yé. A ji nə ηkul wéesh isá í acwúlú nə í agúgwáan cínɔng kwɔɔzú dɔɔngúd.»

Buud ɔ Nazarêť bwə abúgúláyé Yésus

(Mak 6.1-6; Luk 4.16-30)

⁵³ Ja Yésus mə shîn jíguli búúd nə mikanda míni yí, a mú wú na,

⁵⁴ kə nyədí kwáádá. A mú ká dɛ yə búúd minjígulá bwədí *mpáánzə minjígulá, mbií í á nə buud bēsh bwə á dɛ káam, bwə ná: «Dúga váál fúg nə dúga váál *məshimbá í á wú nyə ηgow?

⁵⁵ Mwān mə kábíndá dí éga? Nyɔɔngú dí Maríya? Omínyɔŋá bə wə *Yákwb bānŋ Yóseb nə Shímun nə Yúda?

⁵⁶ Njáá, okóól bə bēsh búsa wa sádí? Məma isá ini byēsh í á wú nyə ηgow?»

⁵⁷ A mú bə bwo kwal-bɔɔgú. A mú ka zə ci nə bwo ná: «*Muud micúndə mə dɛ námə bwəma nə mpyóŋ nji nyədí kwáádá nə nyədí njów búúdɛd.»

⁵⁸ Ntó Yésus nyə a shígé bul sá məshimbá cínɔng, nəcé buud kú *búgula nyə.

14

Shwiy mə Yuánes Nduu-buud

(Mak 6.14-29; Luk 3.19-20; 9.7-9)

¹ Mwôw mɔɔngú di, Herod á Tatarâk * nyə á gwág bwiiŋgyá mə Yésus, a mú ka ci nə osól ɔ məsáal bə ná:

² «Yuánes Nduu-buud mə gwôm. Sâ jɔɔng wə á músə nə mpífə á ηgə sá *məshimbá ntáni ni.»

³ Herod nyə á ci ntó nəcé nyə á bii Yuánes Nduu-buud, wólə nyə mənəkəda, wá nyə mímbwug dí nəcé lésú mə Herodyád, mudá mə mínyɔŋá yé Fílíp.

⁴ Nəcé Yuánes Nduu-buud nyə á jum Herod ná: «Wo ajáláyé nə ηwa mudá éne nə wo bá.»

⁵ Herod nyə á ka dɛ cɛɛl gwú Yuánes, nji a ká dɛ fúndə buud nəcé nda bwə á dɛ gwɔɔ Yuánes nə a jisə *muud micúndə ná.

⁶ Ná ndɛé, jwôw Herod nyə a tál zan byélé dé yí, shilə mə Herodyád í á zə sáág cwánúd, Herod músə bul gwág nyə nywa.

⁷ A mú kaag shilə ni ná: «Mə é fáágulə wo sá jēsh wó é gwáám mə yí.» A kɛɛn ηkaanə kaagúlə nyə ntó.

⁸ Shilə ni músə bɛ íshwambulə í nyósɔngá, nyə nə Njwú-buud ná: «Yág mə lúu mə Yuánes Nduu-buud yáásəd wa kíkídíga.»

⁹ Njwú-buud músə gwág ηgwóómbúlú wɔɔngú cɛy lámúd; nji nda nyə á bwey kɛɛn ηkaanə mísh mə ójón dí ná, a mú magulə ná bwə yág nyə.

¹⁰ A mú kənd múúd njów mímbwug, kə cígə Yuánes cún.

¹¹ Bwə músə zə nə lúu yé yáásəd, zə yə shilə ni, a músə kə nə wə, kə cwámbulə nyósɔngá.

¹² Ompwíin ɔ Yuánes bwə músə kə ηkēny kug nyúul, kə dɛl. Bwə mú kə nə lɔŋ kə jaaw Yésus.

Yésus mə yə búúd idāw

(Mak 6.30-44; Luk 9.10-17; Yuá 6.1-15)

¹³ Ja Yésus nyə a gwág mbií Herod nyə á ηgə tóduga yí, nyə a wú cínɔng, kə

13:53 7.28 13:54 Yuá 7.15 13:55 Yuá 6.42 13:57 Yuá 6.44 * 14:1 Tatarâk: Ciyá ni í cugé ciyá mákaa; nji í kə ná «ηgwáməna nyə á ηgə jwú nə mpál nɔ́ á ηkúmba faan yé». Dégúg námə Luk 3.1; 19; 9.7; Mís 13.1. 14:2 16.14 14:3 Lev 18.16; 20.21; Luk 3.19-20 14:5 21.26; Mak 11.32; Luk 20.6

kəwa byóólúđ kyey ná a ká ji nyáméfwó bugád kál búúd bwé cúgé yí. Nji buud bwé mú mpu ntó, bwé músə zə áncuncuma, bwé ngə zhu míngwála, bwé ngə kyey ncindyə nə ncindyə ngólə bə nyə.

14 Ja á má shulə byóól dí yí, a mú dúg mánkúmbə mə búúd mání; a mú gwág bwo cey lámád, a músə lwag mimbəl myáj.

15 Ja kugá má bii shí yí, *ompwíín bwé mú shísh nyə kúná-kúnə, kə ci nə nyə ná: «Sə básə wa bugád, kugá námə óga, bíđúg mánkúmbə mə búúd mága, bwé kág mákwáádá, kə kusə sá mə dā.»

16 Yésus mú bəsa nə bwo ná: «Í ajáláyé ná buud óni bwé kág. Biméfwó, yágá bwo sá mə dā.»

17 Ompwíín nə né ná: «Sə cugé nə sá wa, nji íbəléd ítóon nə oshú óbá.»

18 Nyə nə bwo ná: «Zəgá mə nə byo wa.»

19 A mú ci nə buud bəsh ná bwé jíg shí ákándad. A mú ka nwa íbəléd ítóon nə oshú óbá óni, a bən mish gwôw, yə Zembí akíba. A músə fəy íbəléd, yə ompwíín. Ompwíín bwé músə kə kaaw búúd.

20 Buud bəsh bwé mú də, jíłə, idāw lúg. Byóong í á lúg yí, í músə lwánd mábwumú wúm nə mábá.

21 Buud bwé á də wá, bwé á jee bə budúm otósshin ótóon, kú lú búdá nə ikágá.

Yésus má kyey májúwó dí gwôw

(Mak 6.45-52; Yuá 6.16-21)

22 Námə nji í á shín yí, Yésus nə *ompwíín ná bwé kəwag byóólúđ, bwé línág kə nyə shwóg mánj fanwíny té nyə é ngə fwo bíđ zhwoğ buud bwé á bə óni yí.

23 Yésus mú shín bíđ búúd, a músə bád mbánjád nyáméfwó ná a kə jəgula nə Zembí. Bulú mú zə yínd a njúl cindú nyámé.

24 Byóól dān í á bə í má wú bwúnjád fwámé cé. Nji ikwó í á ngə bul jág ntágula bwo nəcé nkəwə nyə á ngə yida wú kóómb bwé á ngə kə yí.

25 Ngəe míngwúm mí kúwo mí ashúshwóógú dí, a músə zə bə bwo, a ngə kyey nə məkuú májúwó dí gwôw.

26 Ja ompwíín bwé má dúg a ngə kyey nə məkuú májúwó dí gwôw yí, bwé mú jág bul fúnda, bwé ngə táduga ná jísa *jím. Bwé músə ka ngə bul bwú ónkwiimbyé nə ífwaas.

27 Nji Yésus mú leel ci nə bwo ná: «Səłəgá milám shí. Mə wə éne, kúgá fúnda.»

28 Pyêr mú ci nə nyə ná: «Ŋkí jísa wo, ciig nə mə kyéyag májúwó dí gwôw zə núnj wódí.»

29 Yésus mú ci nə nyə ná: «Zaág.» Pyêr mú wú byóólúđ, a músə ngə kyey májúwó dí gwôw, ngə kə wə Yésus.

30 Nji, ja á má dúg nda nkəwə ngə bul kung ná, a mú nyingə bə nə ífwaas, a mú tééd nyasalálə májúwód, a músə leel kím ná: «Yé Dā, cəgəg mə.»

31 Yésus mú námə leel séémb mbwə, kə bii nyə. A mú ci nə nyə ná: «Búgə gwó jí ná Ŋkí tag. Nəcé jí wo ámə sá məshwán yí?»

32 Bwé músə kəwa byóólúđ, nkəwə mú ntág shín.

33 Bəóong bwé á bə byóólúđ wá, bwé mú kúđ Yésus məbwónj shí, yə nyə gúmə, bwé ná: «Wo jí bále bə *Mwān má Zembí.»

34 Bwé má shín lína mánj, bwé mú jé loom á Genezarét.

35 Buud wá kúkál jəong bwé má yag Yésus, bwé mú kyey nə lánj mánd má kúná-kúnə məshud. Buud bwé mú zə nyə nə mimbəl myésh.

³⁶ Bwá mú téég nyə məbwə ná a bídúg ná bwá jísówúg ηgə kúnnya nji nə *mbwaag káándá yé. Bəɔηg bwá á ηgə kúnnya nə nyə wá bwá mú ηgə yál.

15

Məfúlú mə ímpáámbə nə məcɛɛ mə Zembí (Mak 7.1-23)

¹ Ból *Ofarizyɛn nə *Oyíguli ó məcɛɛ bwá á wú Yurásələm wá, bwá á ka shísh wə Yésus, kə ci nə nyə ná:

² «*Ompwíin bwó bwə ηgə ntɔ məcum mə ímpáámbə, bwə ηgə də kú gusa məbwə. Jí í sá ntó?»

³ Yésus mú bɛsa nə bwo ná: «Nəcə jí bí bān ηgə ntɔ mpándí mə Zembí, bí ηgə yida baagulə məcum mə ímpáámbə yí?»

⁴ Zembí nyə á ci ná: «Gúmálúg sóɔηgá woó nə nyɔɔηgá woó.» A nyiηgə námə ci ná: «Múúd mə ká lweem sóɔηgá yé ηkí nyɔɔηgá yé, bwá jəlá nə gwú múúd wɔɔηgá.»

⁵ Nji bí bān bí ηgə ci ná: «Múúd mə ká jaaw sóɔηgá ηkí nyɔɔηgá ná: ‘Sá mə ámə nywá kwíind wo nə ndí yí í músə məyóna shú mə Zembí,’

⁶ í cúgə bwele bə múúd wɔɔηgá obulaga ná a yág sóɔηgá ηkí nyɔɔηgá gúmə.» Nγαá ná bí ηgə sá ná Milású mí Zembí mí bág ηkúnjág, məcum mán yidá mpu yáág?

⁷ Bí búsa nə məkəŋ! Izayí nyə á bə nə ηkaam ja nyə á cúndə shú dánúd ná:

⁸ Kúl búúd ga í ηgə gúmal mə nji mímpu dí, milám myáŋ mí njúl shwóg-shwóg nə mə.

⁹ Wáŋ ηgəlá ságusə bwə ηgə ságusə mə yí wúsə ntó ηgwas.

Bwə ηgə yida jíguli buud minjígulá myā məmpándí mə búúd.»

¹⁰ Yésus músə ka yid, lésha nə buud bwá á bə cínɔŋgá áncuncuma wá, nyə nə bwo ná: «Bényágá məlwə, mpu gwágulə.

¹¹ Sá í də nyíi múúd mpu dí yí, gwə dí í də wá múúd məlwaagəwo mísh mə Zembí dí; nji sá í də yida wú múúd mpu dí yí, gwə wə í də wá nyə məlwaagəwo.»

¹² Ompwíin bwə mú shísh nyədí kúnə-kúnə, kə ci nə nyə ná: «Ye wo mpú ná lésú wə ámə lás ni í ámə bul ntágulə Ofarizyɛn?»

¹³ A mú bɛsa nə bwo ná: «Sá jəsh sóɔηgá waamá nyə a shígé bɛ yí, í bá taw nə mikəplá.

¹⁴ Bídúgá bwo. Búsə wəancím-ncím, bwə ηgə bii ból wəancím-ncím mbwád ná bwə jaand nə bwo. Nkí ηgwól áncím-ncím mə jaand nə ηgwól, bəsh bwə é bála bííd.»

¹⁵ Pyɛr músə ci nə nyə ná: «Féélúg sə mpwokwoond ni.»

¹⁶ Yésus mú lás ná: «Ye bí búsa námə kú mpu gwág ísá?»

¹⁷ Ye bí agwágé ná sá jəsh í nyíi múúd mpu dí yí, í də kə mwə dí, í músə cə kə bííd?

¹⁸ Nji isá í də wú múúd mpu dí yí, í də zhu lámúd, byó wə í də wá múúd məlwaagəwo mísh mə Zembí dí.

¹⁹ Nəcə lámúd wə bów-bów mítádúgá mí də zhu yé, nə məgwú mə búud, nə minɔmb, nə janja, nə júwo, nə yələ búúd ompwɛnɛ, nə *bwaasúlə mpu.

20 Isâ í dá wá múúd mælwaaguwó mîsh má Zembî dí wó íni. Dólê ídâw kú gusa mábwâ í ádé wá múúd mælwaaguwó.»

Búgá má múdá á Kanaan
(Mak 7.24-30)

21 Yésus músə wú na kúl níid. A músə kə kóomb shí á Tir nə Sidon.

22 Ngwól múdá á nûr, a njúl shilə Kanaan, mú ngə zə nyádí a ngə kîm ná: «Yé Cwám̄ba, Mwân má *Dávid, bwáigúg mə ná ŋkwonjú. Jamb í má jág bul bii shilə wâm.»

23 Yésus mú ji nyə kúl-kúl. *Ompwíin bwá mú shísh Yésus kúná-kúna, zə ci nə nyə ná: «Wíhngúg nyə, a ngə sá kánjá bę́lə sə nə ŋkwiimbyé.»

24 Yésus mú bęsa ná: «Zembî nyə á nti mə shú íncwəmbe í *Izarəyél, í mú ngə cwagawa yí.»

25 Nji mudá éne nyə músə zə kúd mpwóombá shí wó Yésus, jəgula nə nyə ná: «Yé Cwám̄ba, shwəgú mə.»

26 Yésus mú bęsa nə né ná: «Ŋwálə ídâw í bwân ó njów, wusə yə ómpyə, í anywáyé.»

27 Nyə nə Yésus ná: «Jísə bəle bə ntó. Ká, Cwám̄ba, ompyə bwá də námá cwála mampulú má dá kud təwəli ómása dí shí má.»

28 Yésus músə ci nə nyə ná: «Mudá éga, wo ji nə fwámé búgá. Sâ wó ngə jii yí, í bág námá ntó.» Námá wəla dəŋgú dí, mwân mə mudá éne músə yál.

29 Yésus músə wú kúl níid. A mú ngə bę ncindye m̄an má Galilə ná ndeé a kə bád wúl mbáŋúd, ká ji shí.

30 Buud bwá mú zə seŋgya na nyádí áncuncuma; bwá ngə zə nə buud bwá á də nyás wá, nə wəancím-ncím, nə wəkúmalwə nə buud wá íjám, nə míl zhwog mímbál. Bwá mú zə ngə bwáig myo Yésus dí shí məkuú, a mú ngə lwag myo.

31 Buud bwá á bul ngə káam ífífi ngələ bəle lás, buud ó íjám bwá ngə bə mpwogé, bəŋg bwá á də nyás wá bwá ngə kyey kú ná kwo nyás, wəancím-ncím bwá ngə mpu dúg; bwá mú ngə ságusə Zembî á Izarəyél.

Yésus má nyíngə yə búúd ídâw
(Mak 8.1-10)

32 Yésus músə jów *ómpwíin bé, nyə nə bwo ná: «Mə ngə gwág buud óga ŋkúnkwónjúlə nəcé sánŋh sə má ji mwəw málól, bwá cúgé ná nə sâ má dâ. Mə acéélə nyíng bwo ntáni zha, bwá á bá kə tag nə məntambuli zhíid.»

33 Ompwíin bwá mú ci nə nyə ná: «Sə é sá ntədəlɛ ná sə bág nə bímbí lú ídâw mə yə zhwog buud óga wa bugád?»

34 Yésus mú ji bwo ná: «Bí búsə nə íbəléd íné?» Bwá ná: «Zanjbá, nə búbaalé íshúshú.»

35 Yésus músə ka ci ná buud bwá jíg shí.

36 Ná ndeé a músə ŋwa íbəléd zanjbá byəŋgú nə oshú, a yə Zembî akíba, a fêy byo ikál ikál, yə ómpwíin bé, bwá mú kə ngə kaaw buud.

37 Muud yésh mú də ná ndeé jíla. Zhwog ikál í mú lúg t̄an məkúdá zanjbá.

38 Buud bwá á də wá, bwá á bə buud otóshin onş, nji budúm kú lə búdá nə ikágá.

39 A músə ka bíd ná buud bwá nyíngəg, nyə mú kəwa byóólád, kə kóomb shí á Magadan.

16

Ofarizyêḡ bwá jî shimbá
(Mak 8.11-13; Luk 12.54-56)

¹ Bóól *Ofarizyêḡ nâ *Osadwisyêḡ bwá á zâ jî Yésus njígá mábwábúlán, bwá ná á lwóg bwo dúl *shimbá í ngó zhu gwôw.

² Yésus mú bęsa nâ bwo ná: «Bí má ða bæ, bí má ká dúg mpwó-kugú ná jon ǵásá títfi ná zhwun, bí ná jwôw á mán í bá bæ ná sâḡ.

³ Nkí ná, kúndá mán, bí má ká dúg jon nkí shila, bí mpu ná mpú nyâ é nywô. Bí má ða mpu yag íyuug í jon; nji bí kú mpu yag sâ í ngó sîy mwôw mága dí yí.

⁴ Mbęe kala búúd í njúl nkí bôw, nâ mitédúgá olíḡḡ í bálé jí ná mâ lwóg bwo shimbá! Bwá ábúle dúg dúl shimbá, nji ðoḡḡ í á bæ nâ Zhwónas yí*.» A músâ wú na bwádí, kyey.

Bôw Ofarizyêḡ bânóḡ Osadwisyêḡ mínjígúlá
(Mak 8.14-21)

⁵ *Ompwíín bwá á wusa ḡwaále íbuléd ja bânóḡ bwá á lína mâḡ kâ fanwíny yí.

⁶ Yésus mú ci ná bwo ná: «Jígá ncâ nâ *Ofarizyêḡ bânóḡ *Osadwisyêḡ *lávur wáḡ.»

⁷ Bwá mú ka ḡḡ nyímbala bwámé nâ bwámé ná: «A lás ntáni nâcé nda sá shígé zâ nâ íbuléd ná.»

⁸ Yésus mú ka mpu sá bwá á ḡḡ téduga yí, a mú ci ná bwo ná: «Buud bâm tagála ná búgá jín é! Jí tédúgá wúsó bí nji ná bí shígé ḡwa íbuléd yí?

⁹ Jí bí má cá gwág ntáni yí? Ye bí anyíḡgáyé ná téduga íbuléd ítóḡn búúd otóshin otóḡn bwá á ða yí, nâ bímbí lú mábwumú má íkál bí á lág nâ ndí má?

¹⁰ Ye bí kú téduga íbuléd zanjbá búúd otóshin onḡ bwá á ða yí nâ bímbí lú mákúdá má íkál bí á lág nâ ndí má?

¹¹ Nâcé jí bí má cá gwág ná má aḡḡ nâ lás lúsú íbuléd yí? Mâ ḡḡ ci ná: “Jígá ncâ nâ Ofarizyêḡ bânóḡ Osadwisyêḡ lávur wáḡ.»

¹² Bwá mú ka tɛem mpu gwág ná nyâ á shígé ḡḡ lás nâ bwo lúsú lávur á íbuléd. Nyâ á ḡḡ yida ci ná bwá býyḡ mínjígúlá Ofarizyêḡ nâ Osadwisyêḡ bwá ḡḡ jíḡali myá.

Yésus jisâ Mesî
(Mak 8.27-30; Luk 9.18-21)

¹³ Ja bwá má kâ jé shí á Sezarê má Fílíp yí, Yésus mú ḡḡ jí *ompwíín bé ná: «Buud bwá ḡḡ ci ná *Mwân má Múúd jisâ zâ?»

¹⁴ Bwá mú bęsa ná: «Bóól búúd bwá ḡḡ ci ná jisâ Yuánes Nduu-buud, bóól ná jisâ Eli, bóólúgá ná Zheremí nkí ntâḡ ḡḡwól *múúd micúndá.»

¹⁵ Nyâ nâ bwo ná: «Ká bí bâḡ, bí ḡḡ ci ná má jisâ zâ?»

¹⁶ Shímun Pyêr músâ bęsa ná: «Wo jisâ *Křist, *Mwân má Zembí á kuwô»

¹⁷ Yésus músâ nyíḡḡ lás, nyâ nâ Pyêr ná: «Węe má jala, yé Shímun Mwân má Zhwónas. Muud dí nyâ áma lwágala wo sâ wó má ci ní. Sóḡḡḡ wâm jisâ gwów wá nyâ áma lwágala wo gwo.

¹⁸ Mεε má ka jaaw wo ná wo wá Pyêr. Wo má bále bæ kwóógú. Nda bwá du lwá njów kwóógú dí gwów ná, mæ bá σεηη *Dɔ́ lú óbúgula dām kwóógú dwó dí gwów. Tεεm bæ shwiy í ábúlélé sá bwo sá.

¹⁹ Mæ bá yə wo ijuwuga yâ Faan á gwów. Sâ jêsh wó bá cççlê shí ga dí yí, í bá ntó gwów, jooηη wó bá wiinzh shí ga dí yí, í bá bæ ntó gwów.»

²⁰ Ná ndéé, a mú ka mpu báásulê ómpwíín ná bwá kú bwele jaaw múúd ná a jisæ Kríst.

Yésus mæ bá yə, a nyiηgə gwúm
(Mak 8.31-33; Luk 9.22-27)

²¹ Tééd na, a músæ ka tééd jaawúlê *ómpwíín bé ná í jii ná a kág Yurúsalem, ná ocúmbá buud wâ loəm næ milúlúú myá ofada næ *Oyíguli ó máççç bwá jalá næ ká jág jugushi nyæ, bwá gwú ntág nyæ. Nji a bá gwúm shwoη dí jwów lú léel.

²² Pyêr músæ kə nə nyæ koogú, kə lás nə nyæ ná: «Mbô! Zembí kyémug wo, Cwamba! Mbií sá wooηgá í abúle bæ nə wo.»

²³ Nji Yésus mú yid, ηkáánd nə nyæ ná: «Wúg mæ na, *Sátan! Wo ji mæ mæma boogú. Mitádúgá myô mí cúgé mítádúgá mí Zembí, mísæ nji mítádúgá myá buud.»

²⁴ A músæ ka ci nə ompwíín bé ná: «ηkí muud má çeel bæ mæ, a bóg kú jagula nyáméfwó, a ηkényúg kwolós jé, a bæ mæ.

²⁵ Næcé, múúd mæ ká kaambulê næ çug jé, a yida jímبال gwo. Nyooηη mæ jímبال çug jé næcé mæ yé, a má yidá kaambulê næ gwo.

²⁶ ηkí muud má bii mábii mêsh mâ shí ga ná ndéé *shíshim yé jímبال, wáyé mfií nyó é bæ nə ndí cínooηη yí? Muud ji nə ηkul wá jí shú ná a nyiηgag bii shíshim yé?

²⁷ Næcé *Mwân mæ Múúd mæ bá zə a ηgə ηkənwəwa nda sóηgú yé, bánōη *wəéηgəles, a bá zə yə búúd myána mí mísóólúgú bwá á sá myá.

²⁸ Búbálélé má jaaw bí ná, bóól búúd básé wa óga, bwá ábúle bwele yə, bwá kú fwo dúg *Mwân mæ Múúd má zə ηwa jiya íci jé.»

17

Yésus mæ lwóyá mílwaná myé
(Mak 9.2-13; Luk 9.28-36)

¹ Mprésæ mwów mäsaman, Yésus mú ηwa Pyêr næ Zhâk bá mínyoηê Yuánēs. A mú wú næ bwo búúd dí, bwá kə bád wúl mæma mbúηéd.

² Nyúúl nyé mú shwççla bwo míshád, mprwoombú í mú ηgə ηkənwəwa nyə nda jwów, mikáándó myé mí mú ηgə faan nda mæηkenya.

³ Seegya ná Moyíz bá Eli bwá má wóós, zə ηgə lésha nə nyæ.

⁴ Pyêr músæ ka ci ná: «Cwamba, nywaáalê ηgálê ji wa. ηkí wó magulê, mæ shumæ mábanda mælóól, ηgwúdw shú dwô, dúl shú má Moyíz, dúlúgá shú má Eli.»

⁵ Pyêr ηgə ná lás ntáni, seegya nji gúndó á ηkəηkənwəwá í má zə búdal bæsh. Bwá mú gwág kál í ηgə wú gúndó jooηη dí ná: «Mwân waamá abábə wé éga. Nyádi wá lám wám wêsh wúsé yé. Sága nyæ mægwág.»

⁶ Ja *ómpwíín bwá má gwág kál dooηη yí, bwá mú bul bæ nə ífwaas, bwá mú wusæ mányúúl shí ombúmbudí.

7 Yésus músə shísh, zə kúnnya nə bwo, a mú ci nə bwo ná: «Búnágá! Kúgá ná kwo gwág ífwaas.»

8 Bwá mú bân mámpwoombá, bwá mú dúg nji Yésus nyáméfwó.

9 Ja bánónh bwá má ka ηgə shula wú mbúnj dí yí, a mú lás nə bwo ná: «Ci bi kú jaaw múúd sá bí ámə dúg yí, kə wóós ja *Mwân mə Múúd mə bá gwúm shwonj dí yí.»

10 Ná ndéé bwá músə jí nyə ná: «Nəcə jí *Oyíguli ó máccə bwá də ci ná í jii ná Eli fwóg tééd zə yí?»

11 A mú bəsa ná: «Jí bále bə ntó ná Eli má jəlá nə fwo zə, zə təl ísá byəsh ícé byánúđ.

12 Sâ ηgwúđú, mɛɛ má jaaw bí ná Eli nyə a shí zə. Buud bwá á shígé yag nyə, bwá á sá nyə mbií wəsh bwá á cɛɛl yí. Ntó námə Mwân mə Múúd mə bá jug məbwə mángúđ.»

13 Ompwíín bwá músə mpu ná Yuánes Nduu-buud wə á ηgə ci yé.

Yésus má yíl múúd jamb

(Mak 9.14-32; Luk 9.37-45)

14 Ja bwá má kə wóós mənjkumbə mə búúd dí yí, ηgwól múúd músə zə kúd Yésus məbwónj shí, jəgula nə nyə ná:

15 «Yé Cwám̄ba, gwágúg mwân waamə ηkúηkwónjúlə. A də fudə ibwúg, a ηgə bul jug. A mú də kəl nyúúl tɔɔ kuda dí tɔɔ májújwód.

16 Mə ámə zə nə nyə *ómpwíín bwó dí, nji bwá shígé kwag lwagúlə nyə.»

17 Yésus músə bí ná: «Wúu! yé óhááɛn óga! A bówúlə bí mitédúgá e! Mə e bá kə nə bí ntúni kə wóós ηgow? Mə é bá jisəw bí kə kumə jáyé ja? Zəgá mə nə mwân wəɔηg ká.»

18 Yésus mú ηkáánd nə jamb, í músə wú mwân nyúúlúđ, ncúncwámá jəɔηg músə yál námə cé nə cé.

19 Ná ndéé ompwíín bwá músə shísh wə Yésus, zə nyímbula nə nyə ná: «Nəcə jí sá bân shígé kwag yílúlə jamb ni yí?»

20 Yésus mú bəsa nə bwo ná: «Jísə nəcə bí cugé nə fwámé búgə. Búbálé má jaaw bí ná, í mbəm bə nə búgə tɔɔ nji cíg-cíg bímbí búbumə *mutárud, bí je ci nə mbúnj ga ná: “Túwég na, wo kág tów wáádə”, mbúnj bále kə. Sâ kú ná kwo ntə bí ηkul.

21 * [Nji, mbií jamb ni í də wú nji wo má fwo mpu jəgula nə Zembí, wo ci íđw.]»

22 Ja bánónh bwá á ηgə kyey shí á Galilə yí, Yésus nyə á jaaw bwo ná: «Í jii ná *Mwân mə Múúd bəg kaanz məbwə má búúd dí,

23 bwá bág gwú nyə. Nji a bá gwúm jwəw áléel.» Ompwíín bwá músə ka bul gwág sá jəɔηgú cey lámúđ.

Yésus mə jóná tóya

24 Ja bwá má ka kə wóós Kapernawúm yí, búúd bwá á də ηwa tóya á *Mpáánzə Zembí wá bwá mú zə jí Pyēr ná: «Yíguli wún mə də námə jóna tóya éga?»

25 Pyēr mú magulə ná: «Haaw!»

Ja Pyēr má kə nyíi njów yí, a kú fwo lás, Yésus mú jí nyə ná: «Shímun e, wɛɛ mə dúg ná jí? Ozá bwá də jóna ójwú ɔ shí otóya nə ɔηgasumânj? Ye mimbyágá mí máshí máj, ye ijigə-jigə?»

17:9 16.20 17:10 Mal 4.5; Mat 16.14 17:12 11.14; Luk 1.17; Yuá 1.21 17:17 Mbá 32.5, 20

17:20 13.31; 14.31; 21.21; Mak 11.23; Luk 17.6 * 17:21 Míl míciyá mí ayág mí cugé nə iciyá íga.

17:22 16.21 17:24 MmN 30.13

26 Pyêr mú bęsa nę nyę ná: «Ijigę-jigę.» Yęsus mú ci nę nyę ná: «Ŋgaá, ntó ji ná mimbyágá mí ádé jána?

27 Nji, shú ná sę kú ntágulę bwo, kaág męŋ, kę wusę ŋgwęye; shú wó é tééd tí yé, wo bęny nyę mpu, wo mú kwey saŋ *mwaané í kwágá nę tóya á buud obá yí. Wo músę ŋwa wę, wo kę jána tóya waamę nę wó.»

18

Muud mę búl bę nę mfí Faan má Zęmbí dí yé

(Mak 9.33-37; Luk 9.46-48)

1 Baan dęŋgú dí, *ompwiin bwá á shíš wó Yęsus zę jí nyę ná: «Zá má búl ná bę fwámé múúd Faan á gwówúd?»

2 Yęsus mú jów kákágó, zę tęl bwo míshúd,

3 nyę nę bwo ná: «Búbále má jaaw bí ná, ŋkí bi mę bó kú cęnd kuú njęond ná bi bág nda ikákágó, bi abulé bwęle nyí Faan á gwówúd.

4 Gwá wó jí ná, muud mę dęg nyámęfwó zhizhe nda kákágó ga yé nyę wó má bá bul bę fwámé múúd Faan á gwówúd.

5 Muud mę lég ntág gúl kákágó nda jíga jíná dām dí yé, a má lég mę.

6 Nji, ikákágó í ŋgó *búgula mę íga, múúd mę ká kwal gúl bęęgá, í bul jęla ná bwá kęlug muud węęŋgú męma kwóógú cęŋúd, bwá kul nyę nę dwo męŋ, a kú ná cwánęwo.

7 «Ŋkúŋkwóŋlę búúd nęcé bulyálę mábęęgá. Cęg í cęgę nę ŋkul bę kú nę mábęęgá, nji ŋkwęé muud mę kwál búúd mwo yé.

8 Ntó, í ká bę ná mbwę wó ŋkí kuú wó í ŋgę kwal wo bęęgá, sámbęg wę, wo wúsęg wę shwóg-shwóg; nęcé í bul jęla ná wo cęgęg cęg á kandęgę wo njúl nę kúl mbwę ŋkí kúl kuú, ntę ná wo bág nę mębwę nę mękuú mwó męsh wo mú kę kuda á kandęgę dí.

9 Ŋkí jús dwó í ŋgę kwal wo bęęgá, tęg dwo, wo wusę shwóg-shwóg nę wo. Í bul jęla ná wo nyíg cęg á kandęgę dí wo njúl nę ncwaan jús, ntę ná wo bág nę mísh mwó męsh, bwá bá kę kul wo kuda á kandęgd.

10 «Bi ę bey ná bi mpyényág gúl múmwántombú ga, nęcé mę mpú ci nę bí ná *węęŋgęles bęŋ bwá tęl ja jęsh mísh má Dá jisę gwów yéd.

11 * [Nęcé *Mwán mę Múúd nyę á zę cęg buud bwá á má jimb nę zhií wá.]

12 Bi mę tédęgá ná ji? Ŋkí ŋgwól múúd ji nę íncwәмbe tęd, ŋgwúd í mú wú sęnz dí kę ŋgę jęęla. Ŋgaá ná nyę e légę byęęŋg yá męwúm ibuu ná ibuu kúl í ŋgę dę yí, a fwo kę sę jęęŋg í ámę kę ŋgę jęęla yí?

13 A ká kwey gwo, búbále má jaaw bí ná, nyę é bę nę męshusęg nę gwo ntę yá męwúm ibuu ná ibuu í shígę kę ŋgę jęęla yí.

14 Námá mbií węęŋgá, Sóŋgú wán jí gwów yé nyę acéélę ná gúl múmwántombú ga í jimbęg.»

Nkwambulę misám

15 «Ŋkí ŋgwól mínyęŋę wó má sá *sám, kaág lás nę nyę biná obá; á ká magulę gwág wo, wo má sá nyę mpwogé.

16 Nji ŋkí nyę amágúlýé gwág wo, kaág jów múúd ŋgwúd ŋkí obá, binóŋ bi kęg lás nę nyę, í bág nda jí cilyá Kálaad Zęmbí dí ná, ná: “Nkwambulę nyęsh í jęlá nę sýy nę owúshined obá ŋkí ólól.”

18:1 Luk 22.24 18:3 19.14; Mak 10.15; Luk 18.17 18:4 23.12 18:5 Luk 10.16 18:8 5.29-30

18:10 Yuá 10.11-15 * 18:11 Míl micilyá mí ayág mí cęgę ná icyá íga. 18:14 6.10 18:15 Lęv 19.17; Gal 6.1 18:16 Mbá 19.15; Yuá 8.17; 2Kr 13.1; 1Tm 5.19

17 A ká ban ná nyə agwágé bwo, kaág jaaw *Dɔ́ lú óbúgula. A ká námá ban gwág Dɔ́ lú óbúgula, dúgúg nyə nda muud nyə ampúyé fwámé Zembí yé, nda njwɛnyɛ tóya.

18 Bábálé má jaaw bí ná, sâ jêsh bí má cɛɛlə shí ga dí yí, í bá bæ ntó gwów. Jəɔŋg jêsh bí má bá wiinzh shí ga dí yí, í bá bwey bæ ntó gwów.

19 Bábálé má nyingə jaaw bí ná, ŋkí buud obá wá gwoonŋ jín ni bwə mpú bwəma cúnŋ ŋgwúd shí gaád ná bwə gwaámɓ Zembí guł sà, tɛem bæ jí tɛem bæ jí, Sónŋgú waam jí gwów yé nyə é yə bwo gwo.

20 Nəcé kúl búúd obá ŋkí olóol bwə má sɛɛŋgya shú dâm dí yí, sánónŋ nə bwo wə básá cínŋg.»

Fwámé ľjuugá

21 Pyēr nyə á ka shísh wə Yésus, kə jí nyə ná: «Cwámɓa e, ŋkí mínyonŋə waamə má sá mə məbôw, má jəlá nə juu nyə ija iné? Ye ija zəŋgbá?»

22 Yésus mú bɛsa ná: «Mə acíyé nə wo ná kə shúg ija zəŋgbá, má ci ná kə kuma məwúm zəŋgbá ija zəŋgbá.

23 Gwə wə jí ná, Faan á gwów dúsə nda yuug ga: wúl njwú-buud í a zə kə sá osól ó məsáal bé shitóg.

24 Ja á má ŋgə sá shitóg wəonŋ yí, ŋgwól sóol məsáal músə biil nə mpwála ŋkí jág bulya *mwaanɛ, tãŋ básá nə ŋkul jóna nə ibwəy otóshin otóshin yí.

25 Nda sóol məsáal éne nyə á shígé bæ nə ŋkul nying mpwála ná, mása músə ci ná bwə bíig nyə nə mudá nə bwân bé bêsh, bwə kúshag bwo, tɛem bæ ísá byánŋ byêsh, mwaanɛ wəonŋgú zəg jóna mpwála.

26 Sóol məsáal éne músə zə kəsəwa mása yé shí məkuú, zə jəgula nə nyə ná: “Dá, jisówúg mə, mə é jóna wo mpwála ni nyêsh.”

27 Įŋkúnŋkwonŋ í músə bii mása lâm, a músə bíd nyə nə mpwála nyêsh, kú ná jí tɛem bæ sâ.

28 Ja sóol məsáal éne má wóos tóon yí, a má bwəma nə ŋgwól shwə yé bá bwə á dɛ sɛy yé, nyə á bæ nə nyə mwaanɛ nji odanarí təd. A músə bii shwə yé éne cúnúđ, yímɓuli nyə ná: “Nyingúg mə mwaanɛ waam yêsh.”

29 Shwə yé músə téég nyə məbɓə ná: “Jisówúg mə, mə é jóna wo mpwála nywô.”

30 Nji sóol məsáal éne kú magulə. A mú kənd shwə yé mímbwug dí shú ná a jénag nyə mpwála nyé.

31 Ja bóol óshwə bán bónónŋ bwə á dɛ sɛy wá bwə má dúg sóólúgú wəonŋgú yí, bwə mú bul gwág cɛy lámúđ, bwə mú kə jaaw mása wán sâ í má sɛy yí.

32 Ná ndéé mása músə jôw nyə, zə ci nə nyə ná: “Wo ji bów-bôw sóol məsáal. Mə ámə bíd wo nə mpwála nywô nyêsh, mə yíl lâm nəcé nda wo ámə téég mə məbɓə ná.

33 Nŋaá, wo ámə jəlá nə gwág shwə woó ŋkúnŋkwónŋúlə námə nda mə ámə gwág wo ŋkúnŋkwónŋúlə ná.”

34 Mása yé músə kɛɛnzɔ nyə nə wəálal-məbag ná a fwóg námə nying nyə nyé mpwála nyêsh.

35 Ntó námə wə Dâ á gwów má bá dɛ sá bi yé, ŋkí bi mə bá kú dɛ juu ómínyonŋə bán ijuugá ná bi yíl lâm kandugə.»

19

Yésus na magwú má bá
(Mak 10.1-12)

¹ Ja Yésus nyə á shîn lás ntáni yí, nyə á ka wú shí á Galilê, kə shí á Yudea, Zhurdê fanwiny.

² Buud bwə á bɛ nyə nûŋ ŋkí jág bulya, a mú ŋgə lwag mímbəl myáŋ, mí shîn ŋgə yál.

³ Ból *Ofarizyêŋ bwə á zə kə nyádí, kə bwówulə nyə, bwə ná: «Ye mæcɛɛ míshé má ŋgə ci ná muud jí nə ŋkul yíl múdá yé bá nə mbii mábyaagulə wêsh?»

⁴ A mú bɛsa nə bwo ná: «Bí a fwóyé l̥í mícilyád ná ja Zembí nyə á té isá byêsh yí, nyə a sá mudúm bá mudá,

⁵ a músə ci ná: “Nda mə má sá bwo ntáni ná, mudúm má bá légə sósŋgá bá nyəŋgá, a kə leedya nə mudá yé, bá obá bwə mú bə nyúul ŋgwúdá.”

⁶ Ntó jí ná bwə cúgé ná buud obá, bwə músə muud ŋgwúd. Muud nyə ajáláyé nə ka béég sá Zembí má laad yí.»

⁷ Ofarizyêŋ bwə mú nyingə jí nyə ná: «Ká nəcə jí Moyíz nyə á cilə ná múúd mə ká cɛel yíl múdá yé bá, a yə nyə kálaad magwú má bá yí?»

⁸ Yésus mú bɛsa ná: «Moyíz nyə á magulə ná muud jéég yíl múdá yé bá nəcə lal bí mílám. Í á shígé də fwo sɪy ntó mátéédúléd.

⁹ Mɛɛ má ka jaaw bí ná, ŋkí muud mə yíl múdá yé bá, mudá kú fwo sá mínəomb, a bá múdá shús í, muud wəŋŋ mə sá mínəomb.»

¹⁰ *Ompwín bə bwə mú lás ná: «Ŋkí ntáni wó cɛɛ lu bá í də bii múdúm yé, í yidá bul jəla ná buud bwə jíg kú béya.»

¹¹ A mú bɛsa nə bwo ná: «Buud bêsh dí bí nə ŋkul gwág l̥sú ga, ŋji bəŋŋ Zembí má yə ŋkúl nyəŋŋ wá.

¹² Nəcə ból búúd bwə ŋjul mimyáágə zhu byélé dánúđ; ból bwə á sɪy mimyáágə kúkúg; bóslúgá bāŋ bwə ŋjul nda mimyáágə shú ná bwə mpúg wá mílám Faan á gwówúđ. Múúd jí nə ŋkul gwág yé, a gwág.»

Ikúkágə

(Mak 10.13-16; Luk 18.15-17)

¹³ Ból búúd bwə á ka zə nə ikúkágə wə Yésus ná a bəđug byo məbwə, sá məjəgula shú dánúđ. Nji *ompwín bwə mú lás nə bwo.

¹⁴ Yésus músə ci ná: «Bídúgá ikúkágə í zəg mádí, kúgá kaambulə nə bwo, nəcə Faan á gwów dúsə sá á mbii búúd wáŋ.»

¹⁵ A mú bəđ bwo məbwə ná ndeé a mú cɔ́ cínəŋg.

Ncwəmə á bulya məbii

(Mak 10.17-31; Luk 18.18-30)

¹⁶ Ŋgwól múúd nyə á ka shísh wə Yésus zə jí nyə ná: «Yíguli, jáyé jə sá má sáág shú ná mə bəg nə cug á kandugə kandugə yí?»

¹⁷ Yésus mú ci nə nyə ná: «Nəcə jí wó zə jí mə njígá shú jə sá yí? Muud ŋgwúd wə jí jə múúd. Ŋkí wó cɛel nyíi cug dí ság nda mæcɛɛ má ŋgə ci ná.»

¹⁸ Nyə nə Yésus ná: «Máyé mæcɛɛ?» Yésus ná: «Kú gwú múúd, kú sá mínəomb, kú júwo, kú yə múúd mpwene sá nyə ampúyé yí

¹⁹ gúmal sósŋgá woó nə nyəŋgá woó, ka námə cɛel múúd yêsh jisə wo kúná-kúná yé nda wó céél wóméfwó ná.»

²⁰ Ncwámá ni nà Yésus ná: «Mə ngə bwey bə məcəçə mənə mēsh. Gúl jí í ngə ná fúfə mə yí?»

²¹ Yésus mú ci nà nyə ná: «Ŋkí wó jí mpu bə nda Zembí mə céel ná, kaá kusha ísà byēsh wó jí nà ndí yí, wo yə mimbúmbúwá *mwaanē wəŋgá, wo ka bá kə bə nà məbii gwōw; ság ntó wo ka zə bə mə.»

²² Nji ncwámá dəŋg mə gwág ntáni yí, a mú shúsula, a mú ntāg kyey, nəcé nyə á bə nà zhwog məbii.

²³ Yésus mú ci nà ompwíin bə ná: «Bábálé mə jaaw bí ná, jísə kwowulálə nə buud bí nà məbii wá bwə nyíig Faan á gwówúd.

²⁴ Mə nyingə jaaw bí ná, í yida nywá bə kúná-kúnə ná *shamô nyíig luun lú ndundu dí, ntə ná muud á bulya məbii nyíig Faan á gwówúd.»

²⁵ Nji ómpwíin bwə á gwág ntáni yí, bwə á bul káam, bwə ná: «Ká zə jí nà ŋkul *dúg cug yé?»

²⁶ Yésus mú kənd mísh bwádí, a mú ci nà bwo ná: «Muud cugé nə ŋkul sá jíni jáŋ, nji Zembí nywáá jí nə ŋkul sá sá jēsh.»

²⁷ Pyēr mú ka ci nà Yésus ná: «Sə buud sə á mə shín lúgə ísà byēsh, sə zə bə wo wá, í bá ka bə nə sə bāŋ ntədəle?»

²⁸ Yésus mú bəsa nə bwo ná: «Bábálé mə jaaw bí ná, ja ísà byēsh í bá bə ógúgwáan yí, ja *Mwān mə Múúd mə bá jí nyádí *caangə á milwanəd yí, bí báá buud ngə bə mə wá, bí mə bá jí bín icaangə wúm nə íbáád, bí ka sámə íbēend wúm nə íbá yə *Izarəyēl milsá.

²⁹ Ŋkí muud mə sá ná, tə minjów, tə məshí, tə omínyəŋə, tə okóól, tə sóŋgú, tə nyəŋgú, tə bwān, a lúgə byo shú dām, a bá nyingə bíi byo, sá ngwúd ija təd; muud wəŋgú ka bá kə cugə cug á kandugə kandugə dí.

³⁰ Bóól ncúlyá buud bwə tál shwóg wá, bwə bá tōw mpúsa, bəŋg bwə tál mpúsa wá, bwə bá tōw shwóg.»

20

Myəna myá bímbí ŋgwúd

¹ «Faan á gwōw dəsə nda lân ga: ŋgwólúgá múúd nyə á bə nə fambá *vinya. Muud wəŋgú nyə á ka jóóg mpámán mpámán ná a kə sə búúd bwə kág sēy nyádí fambá.

² Bánəŋ bwə mú kwambulə ná a bá jəna nə bwo *dananí ŋgwúd ŋkúmba jwōw nda í də bwey bə ná, a músə kənd bwo ísəyúd nyádí fambá.

³ Muud éne mú nyingə wóós ŋgeé məwəla ibuú. A mú dúg bóól ósóól ó məsáal bwə njúl tām dánd kú nə sá bwə sáag yí.

⁴ A mú ci nə bwo ná: “Kəgá námə sēy mádí fambá, mə é yə bí sá í jəla yí.”

⁵ Báni bwə mú kə. A mú nyingə wóós ŋgeé tólóg dí, a nyingə námə wóós ŋgeé məwəla məlól, a ngə námə kənd buud fambá.

⁶ Ŋgeé məwəla mətəon mā mpwó-kugú, a mú nyingə wóós, a mú kə kwey bóól bwə tál námə tām dánd. Nyə nə bwo ná: “Nəcə jí bí mə shínal jwōw ncindí na kú nə sá bí ngə sá yí?”

⁷ Bwə mú bəsa nə nyə ná: “Nəcə kú nə muud mə ŋwá sá ísəyúd.” Nyə nə bwo ná: “Kəgá námə sēy mádí fambá.”

⁸ «Ja kugú í á zə bíi shí yí, amádí fambá mú ci nə muud nyə á də vyee nyə jús ísà dí yé ná: “Jówúg ósóól ə məsáal, wo yág bwo myəna myāŋ. Wo é tēéd nə

bɔɔŋg bwá ámæ shúgula zə jé mpámpásá wá, wo ka kə shúgula nə bɔɔŋg bwá ámæ tééd zə shúshwóógá wá.”

⁹ Bɔɔŋg bwá á ŋwa iséy ŋgeé mǎwəla mətɔɔn dí wá, bwá mú ŋwa myána myán, muud yésh danarí ŋgwúd.

¹⁰ Bɔɔŋg bwá á tééd zə shúshwóógá wá bwá mú shísh jáŋ ja, bwá ŋgá téduga nə myán myána mí é ŋwá bulya; nji bwá mú námə ŋwa muud yésh danarí ŋgwúd.

¹¹ Ja bání bwá má lég bímbí dɔɔŋg yí, bwá mú ŋgə cwaduga nə amádi fambá.

¹² Bwá ná: “Bɔɔŋg bwá ámæ zə mpámpásá wá, bwá má sɛy nji wəla ŋgwúd, wo mú yida yə bwo myána bímbí ŋgwúd nə sá, í njúl ná sá bāŋ sá má jísəw mwásá ncindí nə lal-lal yásá.”

¹³ Amádi fambá mú bɛsa nə ŋgwól ná: “Wey, kwába cúgé na. Ngaá shwá ámæ bwey bə cún nə wo é sɛy mwásá ncindí, mə mú yə wo danarí ŋgwúd?”

¹⁴ Ŋwagá kəw dwô, wo kyéyug. Má cɛel yə bíná muud a mpámpásá bímbí ŋgwúd.

¹⁵ Ná ji, mə ajáláyé nə sá byɔɔg dām nda má cɛel ná? Ye wo gwág bôw nə mə bálə nə jə lám?”

¹⁶ Ntó námá wá búúd wá mpásə bwá bá tɔw shwóg, bɔɔŋg wá shwóg tɔw mpásə yé.»

*Yésus má jaaw ná a bá yə
(Mak 10.32-34; Luk 18.31-34)*

¹⁷ Yésus nyə á ka ŋgə bád kə Yurúsələm; na zhíd í, nyə á ŋwa *ompwíin wúm nə óbá bɛ, a wú nə bwo búúd dí, bə́nɔ́ŋ kə ŋgə kyey koogú, a mú ŋgə jaaw bwo ná:

¹⁸ «Dugá, sá ŋgólə bád kə Yurúsələm óga; mpugá ná *Mwân mə Múúd mə zə kə kaanz mábwə má mílúlúú myá ofada nə *Oyíguli ó máccɛ́d. Bwá é cɛɛlə nyə shwiy,

¹⁹ bwá mú kɛenzh nyə mábwə má íkúl ishúsúd ná bwá kág cágula nyə, bwá yíd nyə nə mílwón, bwá bwambalə nyə kwólós dí. Ná ndeé, jwôw áléel, a bá gwúm shwórhɛd.»

*Ŋgwóómbálú má nyɔɔŋgú mə bwân ó Zhébedé
(Mak 10.35-45)*

²⁰ Bwân ó Zhébedé nyɔɔŋgú wán nyə á ŋwa bwo, bə́nɔ́ŋ ka shísh wá Yésus. Nda nyə á ŋgə kə ŋgwóómbálú ná, nyə a kúɔw shí yə Yésus gúmá.

²¹ Yésus mú jí nyə ná: «Wó jii jí?» Nyə ná: «Yág bwân bām óbá óga wáda ná bwá bāg ji wo, nyíga mbwə məncwúm, nyíga mbwə məkóól, Faan dwô dí.»

²² Yésus mú bɛsa ná: «Bí ampúyé sá bí ŋgá jii yí. Ye bi bí nə ŋkul ŋgul bálá má wál zə ŋgul yí?» Bwá ná: «Haaw. Sə bí nə ŋkul ŋgul.»

²³ Yésus mú ka ci nə bwo ná: «Jíni kóómb jii ntó. Bi é bá ŋgul bálá jām. Nji, kóómb á ná bi jig mə nyíga mbwə məncwúm nyíga mbwə məkóól, mə dí jí nə ŋkul ŋwa wáni cígálá, ijíya byɔɔŋg bísə shú bɔɔŋg Sóŋgá waamə nyə á bwey kwəməsa byo wá.»

²⁴ Ja bóól ómpwíin wúm bwá á gwág ntó yí, bwá a gwág omínyonhú óbá bɔɔŋg bôw.

²⁵ Yésus mú jôw bwo, lás nə bwo ná: «Ŋgaá bi mə mpú ná otówe ɔ shwóg ɔ íkúl ishús bwá ŋgə nteɛŋg ijwúga byán, ofwó búúd bwá ŋgə lwóya nji mpál.

²⁶ Í nda bá ða bæ ntó bí bân dí. Nyooŋg yêsh mæ céél bæ fwó múúd gwoŋg jín dí yé, yídag sêy næ bóól.

²⁷ Nyooŋg mæ céél tów bí shwóg yé, bág bí lwaá.

²⁸ Sâ jooŋgá wá jisó ná *Mwân mæ Múúd nyáméfwó nyæ a shígé zæ ná bwá séyúg næ nyæ. Nyæ á yida zæ sêy næ buud, a yána námá cug jé shú ná ncúlyá buud bwá bág ofálí.* »

*Yésus má lwag wáancím-ncím óbá Zheríko
(Mak 10.46-52; Luk 18.35-43)*

²⁹ Ja bwá á ngæ wú Zheríko yí, buud bwá á bæ Yésus áncuncuma.

³⁰ Wæancím-ncím óbá bwá á bæ zhíí dí koogú, bwá mú gwáduga ná Yésus ngæ cɔ́. Bwá mú ngæ kím ná: «Cwám̄ba, Mwân mæ *Dávid, bwígúg sá ná ŋkwonú.»

³¹ Buud bwá á bæ áncuncuma wá bwá mú ngæ ŋkáánd næ bwo ná bwá jíg kál-kál, nji bân bwá mú yidá mpu bân mákál gwôw ná: «Cwám̄ba, Mwân mæ Dávid, bwígúg sá ná ŋkwonú.»

³² Yésus mú shígula, a mú jôw bwo, jí bwo ná: «Bi má jii ná mæ sáág bí jí?»

³³ Bwá ná né ná: «Cwám̄ba, ság ná mish mäsú má bânúg.»

³⁴ Yésus mú bul gwág bwo cey lámúd, a músæ kún̄ya næ bwo mish; námá cé ná cé mish má mú nyiŋgæ dúgya bwo, bwá mú bæ nyæ.

21

Cí Yésus mæ wóós Yurúsalem

(Mak 11.1-11; Luk 19.28-44; Yuá 12.12-19)

¹ Ja bwá á ngæ shísh kúnó-kúnæ næ Yurúsalem yí, bwá á kæ wóós ngéé Betufazhe, *Mbân wáolivyé dí. Yésus mú lwâm *ómpwíín óbá.

² Nyæ næ bwo ná: «Kagá na dánd á shwóg nííd. Í é bæ, bí ká námá jé bi kwey myóólú jakáás çeçlá, næ mwân yé. Bi ó ciny byo, zæ mæ næ byo.

³ Ŋkí muud mæ jí bí sâ, bí bæsa næ nyæ ná: “Cwám̄ba wé ngó jii byo.” Muud wooŋgú nyæ é leel námá bíd ná bí zóg næ byo.»

⁴ Í á síy ntó shú ná ciyá má *múúd micúndá í bwámag ná:

⁵ Cigá næ buud ó Siyôn* ná:

«Dugá, n̄jwú wán ngæ zæ bídí.

A jí næ lám ná shee, a mbéd myóólú jakáásud, cwɔ́ jakáás, mwân cúdí an̄kény mimbag dí.»

⁶ Ompwíín bwá mú námá kæ sá nda Yésus nyæ ámæ ci næ bwo ná.

⁷ Bwá mú zæ næ myóólú jakáás næ mwân, bwá ngæ yíl mikáándó myán ngæ jael bwo míkwonud. Yésus músæ jii gwôw.

⁸ Bóól ncúlyá buud bwá á bæ cínœng wá, bwá ngó taalæ mikáándó myán zhíí næ zhíí, bóól bwá ngó búgæ mæmpúnzá má ílíí ngæ zæ taalæ zhííd. ⁹ Shwíínzhá buud bwá á ngæ kæ Yésus shwóg wá næ bœœng bwá á ngæ bæ mpúsé wá bwá á ngæ wá ngwa ná:

Hosána næ Mwân mæ *Dávid!

Gúmá í bág næ nyooŋg ngó zæ jíná má Cwám̄ba dí yé!

20:26 23.11; Mak 9.35; Luk 9.48 **20:28** Iza 53.12; 1Kr 6.20; 7.23; Gal 1.4; 1Tm 2.5-6; 1Pr 1.18-19

* **20:28** Bwá á ða jéna ŋkúmba tâŋ shú ná ŋkúmba kwám í bág fulí. Tâŋ nyooŋg wá Yésus nyæ a jéna næ cug jé shú búúd bësh yí. **20:29** 9.27-30 **20:30** 1.1; 9.27; 12.23; 15.22; 21.9, 15; 22.41-46; Mak 10.47-48;

11.10; Luk 1.32, 69; 2.11; 18.38-39; Yuá 7.42 **21:5** Iza 62.11; Zak 9.9 * **21:5** *Siyôn*: Nyæ á bæ mæma mbân bwá á lwó ngwála á Yurúsalem cínœng gwów yí. **21:8** 2Oj 9.13 **21:9** Sóm 118.26; 148.1; Mat 20.30-31

Hosána jon lə gwów dí cwû!

¹⁰ Ja Yésus nyə á kumə Yurúsəlem yí, ɲgwəla wêsh í á tów otátəlí, buud bwə ɲgə jí nà: «Zə nyə éne?»

¹¹ Bóól zhwoɲ buud bwə ɲgə bɛsa nà: «Jísə Yésus, *muud micúndá, muud á Nazarət shí á Galilé.»

Yésus mə wáɲɲg búúd ó mikus Mpáánzá Zembí

(Mak 11.15-19; Luk 19.45-48; Yuá 2.13-22)

¹² Yésus mú kə nyíi *Lun mə Zembí, a mú kə wáɲɲg búúd bwə á ɲgə sá mikus cínɔɲɲg wá. A shín lwág itáwuli í búúd bwə á ɲgə sá icénd í *mwaanə wá, na ishíya í bəɔɲɲg bwə á ɲgə kusha məfəf wá.

¹³ A mú lás nə bwo nà: «Jísə cilyá Kálaad Zembí dí nà: “Bwə bá du jów ɲjów wám nə ɲjów májəgula?” Ká bí bəɲ mə yida sá nà í bəg daage lú íjúwál.»

¹⁴ Nə ndéé wəancím-ncím nə wa ijám bwə mú shísh nyádi na Lun dí cwû, a mūsə lwag bwo.

¹⁵ Nji milúlúú myá ofada nə *Oyíguli ó máccɛɛ bwə á gwág bəw nə *məshimbá Yésus nyə á ɲgə sá má, bwə gwág námə bəw nə iyəɲgá íkúkágə í á ɲgə wá Lun dí cwû yí nà: «Hosána, Mwān mə Dávid».

¹⁶ Bwə mú ci nə nyə nà: «Ye wo ɲgə námə gwág sá bwə ɲgə ci yí?» Nyə nə bwo nà: «Haaw. Ye bí bəɲ bí afwóyé lə cilyá ga nà: “Wo a wéesh gúmá mímpu mí íkúkágə nə ikény í bəl dí?”»

¹⁷ Nə ndéé a mú lúgə bwo, wú ɲgwəla dí, kə Betaní, kúl nyə é já yí.

Kundú figyé

(Mak 11.12-14, 20-24)

¹⁸ Mpámán mpámán, ja nyə á ɲgə kə ɲgwəla yí, nyə á ka gwág zha.

¹⁹ A mú dúg shug lə *figyé ɲjwóɲ dí koogá, a mú shísh, a mūsə kə kwey nji ikáá nə ikáá. A mūsə ci nə figyé nà: «Wo abúlé ná nyiɲgə bwele wúmə təə bumá.» Cé nə cé, figyé mūsə shwáás.

²⁰ Ja *ompwíin bwə má dúg ntáni yí, bwə mú bul káam, bwə jí Yésus nà: «Figyé éga má ka ləel shwáás cé nə cé ntədəlé?»

²¹ Yésus mú ntəg ci nə bwo nà: «Búbələé, má jaaw bí nà, bí mbəm bə nə búgú kú nə mashwán, bí sá námə sá má má sá figyé éga yí. Kú bə nji gwo, bí jee námə ci nə mbəɲ ga nà: “Táwúg na, wo kəg juwa məɲ”, í bəle námə sɛy ntó.»

²² Sə jəsh bí má bá gwááməb májəgula dí nə búgú yí, bí mə bá bii gwo.

Nkul ijwúga mə Yésus

(Mak 11.27-33; Luk 20.1-8)

²³ Yésus nyə á ka kə nyíi *Lun mə Zembí dí, á mú ɲgə yə buud minjígúgála. Nə ndéé, milúlúú myá ofada nə ocúbá buud wá ləəm bwə mú kə nyádi ka jí nya nà: «Nyáyé ɲkul wó ɲgə sá ísá íni nə ndí yí? Zə nyə ámə yə wo ɲkul nyəɔɲgá?»

²⁴ A mūsə bɛsa nə bwo nà: «Mə zə námə fwo jí bí ɲjígá. Bí má ká bɛsa, mə mú jaaw bí ɲkul má ɲgə sá mísóólúgú míga nə ndí yí.

²⁵ Nduwán Yuánes nyə á ɲgə duu buud yí, í á bə nə nyáyé ɲkúl? Ye ɲkul á gwów wə Zembí, ye ɲkul á buud?» Bwə mú tədəga nà: «ɲkí sə má ci nə “gwów”, nyə é jí sə nà: “Ká nəcé jí bí a shígé *búgula nyə yí?”

²⁶ Sə má ká məel ci nə í á bə ɲkul á buud íí, ɲkwée səl! Buud bəsh bwə ɲgə magulə nə Yuánes nyə á bə *muud micúndá.»

²⁷ Bwá mú bɛsa nɛ Yésus ná: «Sá ampúyé.» A mú námá ci nɛ bwo ná: «Mə ajááwé námá bí ñkul má ñgá sá misóólúgú míga nɛ ndí yí.»

Kanda bwân óbá

²⁸ Yésus mú nyingə ci nɛ bwo ná: «Nda wúga lân bi mə tóduga wo ná ji? Nɛgwól múúd nyə á bə nɛ bwân óbá. A músə ci nɛ ashúshwóógú ná: “Mwân waam, kaag sɛy fambá *vɛnyə múús.”

²⁹ Mwân mú bɛsa ná: “Mə acéélé.” Nji, mpámpás, a mú cénd mítédúgá, a músə kə fambá.

³⁰ Muud éne mú lésha nɛ ñgwól mwân mbií ñgwúd. Nyân mú bɛsa ná: “Dá, mə zó kə.” Nji a kú kə.

³¹ Bwân óbá óníd, nyáyé mə sá nda sóónjú wáñ nyə ámə cɛel ná? Bwá mú bɛsa ná: «Ashúshwóógú.» Yésus músə ci nɛ bwo ná: «Bábálé, mə jaaw bí ná, Oñwenye ó tóya nɛ budá bwá jángá fulí wá bwá bá cɔ bí, bwá ká kumə Faan má Zɛmbí dí.

³² Nacé Yuánes nyə á zə bídí, zə lwágulə bí zhií a tútəlí, nji bi a shígé *búgula nyə. Oñwenye ó tóya nɛ budá ó jaŋga, báá bwá á búgula nyə. Bi á tɛem dúg ntó, bi a shígé cénd mítédúgá, búgula nyə.»

Kanda ósól ó másáal ó abúbw

(Mak 12.1-12; Luk 20.9-19)

³³ «Gwágúlágá wúl kanda. Nɛgwólúgá múúd nyə á bə nɛ shí. A mú sá fambá *vɛnyə, wá gwo lunɟula dí. A fáág bí dúlə bá nyáam mpúmá, a lwɔ cwámáb ísándélé, a mú yə búúd fambá jəñg mácéd. A músə kə ñjəndud. ³⁴ Ja mómwáágulə mə á wós yí, nyə á kənd ósól ó másáal bɛ ná bwá kág ñwa nyə dé kəw lə mpúmá búúd bwá á lúg nɛ fambá wá dí.

³⁵ Nji, buud bəəngú bwá mú yida kə bii ósól ó másáal, bwá danɟulə cú ñgwól, bwá gwú ñgwól, bwá lúmə ñgwólúgá məkwóógú nə ndéé a fudə.

³⁶ Muud fambá mú nyingə kənd bóólúgá ósól ó másáal ñkí bulya, cɔ wá ashúshwóógú. Buud bwá á lúg nɛ fambá wá bwá mú námá sá bwo nji mbií ñgwúd.

³⁷ Zhúgúlá zhúgúlá, a músə kənd mwân yé, a ñgá tóduga ná bwá é gwɔɔ nyə ná mwán yé.

³⁸ Ká, ja búúd bwá á lúg nɛ fambá wá bwá á dúg mwân éne yí, bwá á ñgə ci bwámé nɛ bwámé ná: “Dugá! Muud mə bá lúg nɛ lúgi óni. Shé gwúgá nyə, shé bəg lúg nɛ lúgi jé.”

³⁹ Bwá mú ntəg bíi nyə, shɛɛnzɛ júlə wú nɛ nyə fambá, kə gwú nyə ncá.»

⁴⁰ Yésus mú jí bwo ná: «Ja múúd fambá mə bá zə yí, a bá zə sá búúd bəəngú ntudél?»

⁴¹ Bwá mú bɛsa nɛ nyə ná: «A bá gwú búúd bəəngú kú nɛ ñkúñkwoŋ; a mú ñwa fambá jé, yə búúd oshúš, bəəng bwá bá du yə nyə dé kəw ja í jəla wá.»

⁴² Yésus mú ci nɛ bwo ná: «Ye bi abwélé lɔ mícilyá mí Kálaad Zɛmbí dí ná:

Kwóógú ólwəyɛ bwá á myaas yí,
dwo wá í mə bə kwóógú lú lámuga†.

Cwámba sóólúgú yé wá ni.

Jísə *sá mímbúgú sádí míshúd í?»

⁴³ Yésus mú nyingə ci nɛ bwo ná: «Gwá wá mə jáaw bí ná, Zɛmbí mə bá yíl

Faan dé bídí, a kə nə dwo gúl lwoŋ búúd í é bá mpu wúmə mpúmá yííd.

⁴⁴‡[Muud mə bá búl kwóógú dɔɔŋg dí yé mə bá kweshəli búg; nyɔɔŋg kwóógú dɔɔŋg í bá káda yé mə bá cugəli.]»

⁴⁵Ja mílúluú myâ ofada bánɔŋ *Ofarizyêŋ bwá á shîn gwág mikanda míni yí, bwá á ka mpu ná bwá wá Yésus ɲgá lás nə ndí wá.

⁴⁶Bwá mú tééd ɲgələ sɔ məzhií ná bwá bíi nyə. Nji, bwá á ka ɲgə fúnda maŋkumbə mə búúd nəcé buud bəsh bwá á da ɲwa Yésus ná *muud micúndə mə Zembí.

22

Kanda zaŋ bā

(Luk 14.15-24)

¹Yésus nyə á nyiŋgə námə lás nə bwo mikandad ná

²«Faan á gwəw dúsə nda wúl njwú-buud í á kwəməsa ná a sá mwān yé zaŋ bá yí.

³Nyə á ka kənd osól ó mäsáal bə ná bwá kág jəw búúd nyə á jəw zāŋ dí wá; nji buud bɔɔŋgú bwá á shígé cɛel zə.

⁴A mú nyiŋgə kənd ból ósól ó mäsáal, nyə nə bwo ná: “Kəgá ci nə buud mə ámə jəw wá ná, mə mə shîn kwəməsa dína. Mə mə cigə ínteny nə ocúdu wá məwón. Isá byəsh í mú kwəməsá, zəgá dínad.”

⁵Nji buud bɔɔŋgú kú bísh njúwúlú mə cî, bwá mú yida ɲgə bwilya, nyāŋ kə nyódí fambá, nyāŋ kə mákíd mэд,

⁶bólúgá bwá bíi námə *búúd ɔ lwámá ó cî, bwá cíg bwo ná ndéé gwú bwo.

⁷Njwú-buud mú gwág mpimbə. A músə kənd ózimbi bə, kə jaŋgələ ógwúl ɔ búúd bɔɔŋgú ná ndéé jígal ɲgwála wāŋ.

⁸A músə zə ci nə osól ó mäsáal bə ná: “Dína í mə shîn bə kwəməsá, nji buud mə á jəw wá bwá á shígé mpiya nə ndí.

⁹Kəgá mámaan məmaan, bí kág ɲgə jəw buud bəsh bí é ɲgə kwey wá, bwá zág zāŋud.”

¹⁰Osól ó mäsáal óni bwá mú kə məzhií məzhií, kə ɲgə ɲwa buud bəsh bwá á ɲgə kwey wá, tɔ mimbəwúlú tɔ ijɔ í búúd. Njəw zāŋ í mú lwánd nə buud ná cwóó.

¹¹«Njwú-buud mú zə nyí njəw zāŋ ná a zə dúg búúd bwá ámə zə njúwúlú dí wá. A mú ɲgə dúg ná ndéé a músə kwey ɲgwól múúd kú nə káándə zāŋ.

¹²A mú ci nə muud wɔɔŋg ná: “Wey e, ntədəlé wo ámə mpu zə wa kú nə káándə zāŋ yé?” Muud wɔɔŋg nji kál-kál ná kufug, kú mpu nda á bəŋsag ná.

¹³Ntə, njwú-buud mú ci nə osól ɔ mäsáal bə ná: “Wálúlgá nyə məbwə nə məkuú, bí wúsəg nyə tón yídúgúd, kál á bá kə bə nji a ɲgə bwam nə məyá yí.”

¹⁴Ntə, mpugá ná njúwúlú wúsə shú búúd ɲkí bulya, nji bɔɔŋg bí féeshá wá búsa cig-cíg.»

Tóya mə Kázəl

(Mak 12.13-17; Luk 20.20-26)

¹⁵Nə ndéé *Ofarizyêŋ bwá mú kə shwushwagád, kələ sɔ nda búsa nə ɲkul bwéel Yésus ná a bílúg nə iciyá byé ná.

¹⁶Bwá mú ɲwa ból *ómpwín bán nə ból búúd ó gwoŋg í á da ságusə ijwúga í Herod yí, bwá mú kənd bwo, bwá kə ci nə Yésus ná: «Yíguli! Sə ɲgə mpu ná

‡ 21:44 Míl micilyá mí ayág mí cugé nə iciyá íni.

21:46 21.11; 26.4-5

22:2 9.15

22:6 21.35

22:7 21.41

22:11 Mbú 19.8

22:13 8.12

wo ji búbálé muud. Wo ηgə jííḡuli sá cug á Zembí búbálé. Wo ádé námá beemb sá bóól búúd bwó é ci yí, wo kú námá bə nə ifwaas nə mbií múúd wí nə ηkul tōw wo míshúd yí.

¹⁷ Ntó, jaawug sâ. Ye mæcɛɛ məshé má ηgə magulə ná sá jónag tóya mə *Káázəl, ye má aηgə nə magulə?»

¹⁸ Ká, Yésus nyə á bwey mpu mbiya lâm wáη. A mú ci nə bwo ná: «Bí mə zó bwówulə mə nəcé ji, yé búúd ə mákəη óga?

¹⁹ Lwógá ná mə *mwaanê bwó də jóna tóya nə ndí yé.» Bwó mú zə nyə nə sanj *danarí. ²⁰ A mú jí bwo ná: «Zó jí nə vuguli mpwoombú nə jíná bwó á lúlə wa ga?»

²¹ Bwó nə né ná: «Jísə Káázəl». A mú ka ci nə bwo ná: «Yógá Káázəl isá í Káázəl, bí yə Zembí isá í Zembí.»

²² Ja bwó má gwág mpɛsá ni yí, bwó mú bul káam bwó mú kyey, béégya nə nyə.

*Osadwisyêη bwó láámbulə Yésus
(Mak 12.18-27; Luk 20.27-40)*

²³ Námá jwōw ηgwúd ni, *Osadwisyêη, buud bwó də ci ná mimbimbə mí ábúle gwúm məshwoη dí wá, bwó á ka zə wó Yésus, zə jí nyə ná:

²⁴ «Yííḡuli, Moyíz nyə á ci ná: “Ŋkí muud mə yə kundú, mínyoηú yé má jəlá nə shúgula nə kúsá yé, a byág nyəoηg má yə yé mpwoη buud.”

²⁵ Ká gúl sá í á bə sá wa, bóól omínyoηú bwó á byél zəηgbá, budúm nə budúm. Acúmbá mú bá múdá, a mú yə. Nda nyə á yə kú nə mwân ná, a mú lúgə mínyoηú yé nə mudá.

²⁶ Nyíne mú námá yə kú nə mwân, a lúgə ηgwól nə mudá. Í á ηgə kə ntáni nə ndeé, bēsh zəηgbá mbií ηgwúd.

²⁷ Mudá mú námá zə yə bwódí mpásə.

²⁸ Ja búúd bwó bá gwúm yí, nyáyé á omínyoηú zəηgbá mə bá ka ηwa mudá? Ngaá ná bēsh bwó á shí bə ógwúm bɛ?»

²⁹ Yésus mú bɛsa nə bwo ná: «Bí ηgə kwab nəcé bí ampúyé sá Káaad Zembí ηgá ci yí, bí kú námá mpu mpífó má Zembí.

³⁰ Ja búúd bwó bá gwúm məshwoη dí yí, budúm bwó ábúle ná bá búdá, budá nda ná kə mábáád. Bwó bá ji nda *wəéηgəles ó Zembí bwó njúl jon dí ná.

³¹ Kóómb á mimbimbə bálə gwúm məshwoη dí, ye bí afwóyé lə sá Zembí nyə a lás nə bí yí? Ngaá nyə á ci ná:

³² “Mə jí Zembí má *Aburaham, Zembí má *Izaag, Zembí má *Yákwab.” Ntó ji ná Zembí cugé Zembí mimbimbə, a ji yidá bə Zembí á buud bwó ηgá cugə wá.»

³³ Məηkúmbə má búúd má á ηgə gwág nyə má má á ηgə bul káam njíḡulá yé.

*Shug lí mæcɛɛ
(Mak 12.28-34)*

³⁴ Ja *Ofarizyêη bwó má gwág ná Yésus má juwal Osadwisyêη mimpu yí, bwó mú sɛɛηgya nə ndeé bwó mú kə nyádí.

³⁵ Ŋgwól múúd á gwooηg jáη njúl Ŋkume mæcɛɛ mú zə bwówulə Yésus, nyə nə né ná:

³⁶ «Yííḡuli, mæcɛɛ míshé mēsh dí, dáyé í ntó mósól mēsh?»

³⁷ Yésus mú bɛsa nə nyə ná: «Wó jəlá nə cɛel Zembí woó Yawé nə lâm wô wēsh, nə *shíshim wô wēsh, nə lúú wô wēsh.

³⁸ Dáni cɛɛ wá í ntó mósól mēsh, dwó wá í tál shwóg.

³⁹ Dɔɔŋɔ í ká námá nyingə bə nda dwo yí, dwó wó ga: Wo cɛɛl múúd yêsh jísó wo kúná-kúnə yé nda woméfwó.

⁴⁰ Mácɛɛ məbá máni wó mósó shug á *mbwoomb mácɛɛ wêsh nə minjígulá mí *búúd ɔ mícúndá myêsh.»

Kríst, Mwân mə Dávid

(Mak 12.35-37; Luk 20.41-44)

⁴¹ Nda *Ofarizyêŋ bwó á bə sɛɛŋgyá ná, Yésus mú jí bwo ná:

⁴² «Bí ŋgə ná ci *Kríst* nó jí? A jí Mwân mə zó?» Bwó ná: «Mwân mə *Dávid.»

⁴³ Yésus mú ci nə bwo ná: «Ká ntudélé Dávid nə ŋkul mə Shíshim, nyə á jów Kríst ná Cwám̄ba yé? Ngyá Dávid nyə á ci ná:

⁴⁴ Cwám̄ba* nyə á ci nə Cwám̄ba wám ná:

“Jígú shí wa mádf mbwê mǎncwúm,
kə wósó ja mə é culashi mízhízhíŋ myô,
wo nyaál myo nə məkuú yí!”

⁴⁵ «ŋkí Dávid mə bwey jów Kríst ná Cwám̄ba, nyə é ka bə Dávid mwân na ntudélé?»

⁴⁶ Kú nə muud nyə á bə nə ŋkul bɛsa sâ yé. Tééd jwów ni, muud a shígé ná bwelɛ jí Yésus njígá.

23

Yésus ŋgə ŋkáánd nə Oyíguli ɔ mácɛɛ bǎnǎŋ Ofarizyêŋ

(Mak 12.38-40; Luk 11.39-52; 20.45-46)

¹ Yésus músə ka ci nə mǎŋkúmbə mə búúd nə *ompwíin bé ná:

² «*Oyíguli ɔ mácɛɛ bǎnǎŋ* *Ofarizyêŋ bwó njúl jiya mə Moyíz dí ná bwó dúg jíguli búúd mácɛɛ mə Zembí.

³ Ntó, ságá bwo mǎgwág, bí bɛ minjígulá myán. Nji, bí kú ŋwa kuú njǎond wán; nǎcé bwó mpú nji málás, kú ka dɔ sá.

⁴ Bwó dɔ kǎɔlɔ jilə-jilə mímbag, dɔ zhimb búúd záməbag; nji bwóméfwó kú sásal tǔo nyiná ná bwó kwiy myo.

⁵ Misólúgá myán myêsh mísə nji dúl sǔ mísh. Bwó dɔ bweeg byán *íngwabí í mácɛɛ ntǔ bǔól búúd byán. Bwó bul námá dɔ gweesh myán mímbwaag mí káándá. ⁶ Bwó cɛɛl dɔ jí nji lúú táwəli dí ja bwó dú kə ídina dí yí; ja búsə *mǎmpáanzó mə minjígulá mə *Oyúden dí yí, bwó cɛɛl kə dɔ jí nji íjiya yá shwóg.

⁷ Bwó cɛɛl ná buud bwó dúg báda bwo məbádá mə gúmb mǎŋkúmbə mə búúd dí. Bwó cɛɛl námá ná buud bwó dúg jów bwo ná: *Rabi.

⁸ Nji bí bǎŋ, kúgá sǔ ná buud bwó jówág bí ná: *Rabi nǎcé Rabi wán jí nji ŋgwúd; bí búsə omínyonǎ mpádúgá nyinád.

⁹ Kúgá jów múúd shí ga dí ná sǔŋgú waamá nǎcé sǔŋgú wán jí ŋgwúd, nji nyɔɔŋ jísó gwów yé.

¹⁰ Kúgá sǔ ná buud bwó jówág bí ná omása, nǎcé mása jisə ŋgwúd, nji *Kríst.

¹¹ Nyɔɔŋ yêsh mə bul bə fwámé múúd mpádúgá nyín dí yé, á jəlá nə sɛy nə bǔól.

¹² Muud mə bǎn nyáméfwó gwów yé, bwó bá səl nyə shí; nyɔɔŋ mə səl

22:39 Ləv 19.18; Mat 5.43; 19.19; Rom 13.9; Gal 5.14; Zhk 2.8 **22:40** 5.17; Rom 13.10 **22:41**

20.30-31 * **22:42 Kríst:** Na jisə “Mesí”, muud Zembí nyə a gwáágulə məwúds mə jwúga ná ndɛɛ a nti yé. **22:44** Sóm 110.1; Mis 2.33-35; 1Kr 15.27; Heb 1.13; 8.1 † **22:44 Cwám̄ba:** Wa, jínó lú Cwám̄ba dúso “Yawé”, mbii í ŋgə wú Sóm 110.1 dí yí. **22:46** Mak 12.34; Luk 20.40 **23:3** Rom 2.21-23 **23:5** MmN 13.9; Mbá 6.8; Ilŋ 15.37-41; Mat 6.1 **23:8** Yuá 13.13 **23:11** 20.26-27; Mak 9.35; 10.43-44; Luk 9.48; 22.26 **23:12** Sóm 75.8; Mat 18.4; Luk 1.52; 14.11; 18.14

nyáméfwó shí yé, bwá bá bân nyá gwôw.

13 «Məntágula nə bí Oyíguli ó máccɛɛ nə Ofarizyêŋ. Bi bí nə məkəŋ. Məntágula nəcé bi mə laa búúd zhí á Faan á gwôw. Í músə, biméfwó kú nyíi, bí kú námá nyingə bíd nə bəɔŋg bwó ŋgə cɛɛl nyíi wá, bwá nyíig.

14 * [«Məntágula nə bí *Oŋkume ó máccɛɛ nə Ofarizyêŋ. Bi bí nə məkəŋ. Məntágula nəcé bí ŋgə mánda mikúsá mí búdá nə minjów myán, bí ka də sá ígwaa-gwaa í mójəgula nə bwá dúgúg nə bi bí ijəp í búúd. Bi mə bá hwəma nə intágulí í bá bul nyaan yí.]

15 «Məntágula nə bí Oyíguli ó máccɛɛ nə Ofarizyêŋ. Bi bí nə məkəŋ. Məntágula nəcé bí ŋgə ntə míshwú ntə mákwamb ŋgólə sə muud ŋgwúd jí nə ŋkul cénd mítédúgá zə nyíi mísəɔn wánúd yé. Ja bí mə ka jíga dúg mbií múúd wəɔŋg yí, bí mú sá nə á bəg nji muud mə jálá nə kə kuda á kandugəd, nəcé bi é sá nə a nyíŋgəg bul sá bəw-bəw isá ntə bí.

16 «Məntágula nə bí, wəancím-ncím bí mə təw shwóg nə bi mə lwágulə búúd zhí wá, məntágula nəcé bí ŋgə ci nə ŋkí muud mə kɛɛn *Mpráánzə Zembí, sá nyə ámə kɛɛn yí, í cugé nyə yímbálí. Nji, múúd mə ká kɛɛn or á Mpráánzə Zembí, sá nyə ámə kɛɛn yí, jí nyə yímbálí.

17 Yé ímpwúfú íga, wəancím-ncím óga! Jí í ntə gúlúgá, ye or, ye Mpráánzə Zembí í ŋgə sá nə or bəg or mə Zembí yí?

18 Bí ŋgə námá ci nə muud mə ká kɛɛn *alatâr, sá nyə ámə kɛɛn yí, í cugé nyə yímbálí. Nji, múúd mə ká kɛɛn sá mə Zembí í mbwúg alatâr dí yí, sá nyə ámə kɛɛn yí, jí nyə yímbálí.

19 Yé wəancím-ncím óga! Jí í ntə gúlúgá, ye sá í mbwúg alatâr dí yí, ye alatâr mə sá nə sá jəɔŋg í bəg shú mə Zembí yí?

20 Ntə, muud mə kéén alatâr yé, á kɛɛn alatâr nə sá jəsh í mbwúg alatâr dí yí.

21 Muud mə kéén Mpráánzə Zembí yé, á kɛɛn Mpráánzə Zembí nə Zembí muud njúl cínəŋg yé.

22 Muud mə kéén jon lə gwôw yé, mə kɛɛn jiya ícî mə Zembí nə Zembí muud njúl cínəŋg yé.

23 «Məntágula nə bí Oyíguli ó máccɛɛ nə Ofarizyêŋ. Bi bí nə məkəŋ. Məntágula nə bí nəcé bí ŋgə yə Zembí *ŋkəw wúm á isá nda mânt nə anis nə kumín†, ikáá bí mə də teegushi ídəw nə ndí yí. Nji bí yida mpyény məɔŋg máccɛɛ mə búl ntə má, nda cugálə nə buud tətəlí, nə gwágulə búúd cey lámúd nə búgúlálə Zembí. Sá bí á jəla nə sá wə ní, kú yida mpyény byəɔŋg bí ŋgə bwey sá yí.

24 Yé ólwóye ɔ zhí wəancím-ncím óga. Bi mə də sál məlwəg, yíl ncincíj jí cínəŋg yí, nji bí minə *shamò ncindí.

25 «Məntágula nə bí Oyíguli ó máccɛɛ nə Ofarizyêŋ. Bi bí nə məkəŋ. Məntágula nəcé bí ŋgə gusa bálá nə shúyá nji kwonəd, cwú nye njúl lwándúlá nə isá í mánda nə íbəw-bəw isá í mə ŋwa bí milám yí.

26 Yé áncím-ncím Farizyêŋ! Fwog tééd gusa bálá cwú shú nə kwon bəg námá ŋkí ŋkê.

27 «Məntágula nə bí Oyíguli ó máccɛɛ nə Ofarizyêŋ. Bi búsə nə məkəŋ. Məntágula nəcé bi búsə nda məshwon bwá mə wá fám má, ŋkí nywa dúg tóŋ, nji cwú njúl lwándúlá nə iyasó í búúd nə bíl isá í ádudaná mimbíi mímbíi.

* 23:14 Míl micilyá mí ayág mí cugé nə icíyá íga. 23:16 5.34-37 23:16 15.14 23:18 MmN 29.37
23:21 10j 8.13 23:23 Ləv 27.30; Msh 6.8; Luk 18.12 † 23:23 mânt nə anis nə kumín: Jísə ikáá
bwə də lugushi jáámə nə ndí yí, isá nda məsəb. 23:24 15.14 23:25 Mak 7.4 23:26 Yuá 9.40

²⁸ Bi búsa námá ntó, mish má búúd dí, bí ñgə nyín nda buud búsa ótátəlí wá; í ñjúl ná milám mín mísə bí nə kwába nə fúlú a kú bish máccɛɛ ná cwóó.

²⁹ «Məntágula nə bî Oyíguli ó máccɛɛ nə Ofarizyêŋ. Bi búsa nə məkəŋ. Məntágula nacé bí ñgə lwɔ məshwoŋ mə *búúd ɔ micúndá, bi ñgə lugushi ikúl otátəlí ó búúd bwá á dəw yí.

³⁰ Bi ñgə ci ná bi a mbəm bə ja impáambə bín í á cugə yí, bi a shígé nywá də wá məbwə kúl bwá á də gwú búúd ɔ micúndá yí.

³¹ Ciyá jín jəŋŋ í ñgə bwaagula ná bi búsa bwân ó búúd bwá á də gwú buud ɔ micúndá wá.

³² Ká ji, məɛlugá casulə sâ impáambə bín í á tɛéd yí.

³³ Bi búsa mbéé ónywá, iyələkag. Bí mə bá faam kú kə kuda á kandugə dí? Í bá bə ntədəɛɛ?

³⁴ Gwə wá í bá bə ná, mə é də nti bí buud ɔ micúndá, mə nti búúd ó fəg, nti Oyíguli ó máccɛɛ; bi mə bá gwú bóól, bí bwambulə bóól ikwolós dí, bí yíd bóól nə milwónj bídí məmpáanzə má mínjígúlád, bi mə bá julya nə bóól míngwəla míngwəla.

³⁵ Í bá námá də sɪy ntáni ná ndéé, otátəlí ó búúd bəsh bwá á gwúyəw wá, məcií máŋ shwɪy bí milúúd; tɛéd məcií má Abel, tətəlí múúd, zə wóós məcií má Zakarí mə Barakí bí á gwú mpədúgá Mpáanzə Zembí nə alatár yé.

³⁶ Búbálé, má jaaw bí ná, kala buud ga í é bwəma nə intégulí byəŋŋ byəsh.»

Yésus ñgə lígya shú Yurúsələm (Luk 13.34-35)

³⁷ «Eéé Yurúsələm ñgə gwú *buud ɔ micúndá éga! Eéé Yurúsələm! Wo ñgə sá ná, buud Zembí ñgə nti lwámád wódí wá, wo ñgə gwú bwo nə məkwóógú! A bweyúlə má á tɛéd ná má sɛɛŋŋ bwân bwô nda ábiyá kúwó má də sɛɛŋŋ bwân bə máfaafugə dí ná! Nji, bí kú magulə ntó.

³⁸ Ká, dugá njów wán í zə lúg wuul.

³⁹ Nəcə mə mpú jaaw bí ná tɛéd námá kíkídíga, bí ákwolé ná dúg mə. Mə bá nyiŋŋ nyín nji ja bí mə bá shwas mə ná: “Gúmá í bəg nə nyəŋŋ ñgə zə jíná mə Cwamba dí yé.”»

24

Intégulí í bá bə yí (Mak 13.1-37; Luk 21.5-30; 17.22-37)

¹ Yésus nyə á ka kyey ná a wú *Luj mə Zembí, cúwo tóón. A ñgə kə ntáni, *ompwíín bwá mú shísh nyədí, kála cɛɛl sá ná a dúgúg mbií məlwɔga búúd bwá á lwɔ cínəŋgú Luj mə Zembí má.

² A mú yida ci nə bwo ná: «Bí mə dúg dí isâ íni byəsh í? Búbálé, mə jaaw bí ná, kú nə kwóógú í bá lúg í mbád dúlúgá na gwəw. Na yəsh mə bá bə íciimí icimí.»

³ A mú ka kə *Mbánj wəolivyé dí, kə ji shí. Ompwíín bə bwá mú shísh nyədí kə jí nyə bənonj bwámé ná: «Jaawug sə, isâ íni í bá bə jáyé ja? Jí í bá ka lwágulə sá ná wo wál zə, ná cug á shí ga í wál zə shín?»

⁴ Yésus mú bəsa nə bwo ná: «Bí ó bɛy ná buud bwá bəg shüg bí, bí mú bɛ bów-bəw zhíí.

⁵ Nəcə buud ñkí bulya bwá bá də zə nə jíná dām, zə də ci ná: “Mə wə Kríst”. Məshügá máŋ məŋŋ mə bá kənd zhwog buud jugú.

⁶ Bi mə bá də gwág mílán mí mósomb, bi gwáduga ncíndó dósomb. Bi kú bá də kənd mílám gwōw; í bá jii ná isá íni í bág. Nji teem bə ntó, í ábúlé fwo bə məshíné má shí.

⁷ Gúl lwoŋ í bá lúmbuli nə gúl, dúl faan lúmbuli nə dúl. Zha á ifií mpu í bá bə bíl íkúlúd, shí í bá nómá də ntaŋsa bíl íkúlúd.

⁸ Isá íni byēsh í bá ná bə nji mətéédálé má məcəy mə byéyi.

⁹ Bwó bá də kusha nə bí ná bi bwómag nə məntágula, bwó də gwú bí. Ilwoŋ byēsh í bá mpui bí nəc é jínó dām.

¹⁰ Ntó, zhwoŋ buud bwó bá jimb, bwó cwagəwa zhí abúbdōwad. Buud bwó bá bə, bóól kusha nə bóól, mpédúgá nyánéd nji zhíŋ nə zhíŋ.

¹¹ Zhwoŋ *buud ɔ micúndá ɔ məshügá bwó bá zə, zə sá nə buud ŋkí bulya bwó bég bōw-bōw zhí.

¹² Ná ndeé, fúlú á kú bish məcəçé í bá ŋgə mpyáánz, zhwoŋ buud cēlí mú bá ŋgə shín.

¹³ Nji muud mə bá jisəw kə wós məshínéd yé, a bá cəgə.

¹⁴ Bwó bá cúnda Jɔɔ Kéél ni kál jēsh shú nə ilwoŋ byēsh í gwágúg; nə ndeé məshíné má músə bə.

¹⁵ «Gwó wó jí ná, bi mə bá dóg əjaləŋkúnkwɔ múúd micúndá Danyél nyə á bwey jaaw yé. Ja á bá kə ŋwa jiya kál í búl bə ci yí, muud ŋgə lɔ cilyá ga yé, kə mpú gwág!

¹⁶ Ja bí mós bá dóg isá byəŋŋ yí, buud bwó bá bə Yudéa wá, bwó bəg fúnda, kə mímbámáŋád!

¹⁷ Muud mə bá bə kwáminú* yé kú bá shulə nə a kó njów kə ŋwa sá. ¹⁸ Nyəŋŋ mə bá bə fambá yé, kú ná kwo kə kwáádá nə a kə ŋwa kúúd.

¹⁹ Ŋkwéé budá bwó bá bə nə məbum, nə bəŋŋ bwó bá ŋgə nyééŋŋ bwân mwōw məŋŋ dí wá! Bwó bá bul ŋkúnkwəŋ.

²⁰ Jəgəlagá nə Zembí nə mítúbég myəŋŋ mí kú bá bə bí ŋkwánéd, ŋkí jwōw lá Sábáad.

²¹ Nəc é *incwaw í ntug í bá bə mwōw məŋŋ dí mbii í abwélé bə té shí í á tééd yí. Bíl í ábúlé kwo bə mbii wəŋŋ.

²² Í á mbəm bə Cwámba kú cunal mwōw má incwaw í ntug məŋŋgá, tə muud kú faam. Nji a bá cunal mwōw məŋŋgá nəc buud á má bwey féésh wá.

²³ «Ntó, ŋkí ŋgwól múúd má ci nə bí ná: “Dugá! Mesí jisə wa”, ŋkí ná: “a jisə wá”, kúgá magulə.

²⁴ Nəc é omesí ɔ məshügá nə buud ɔ micúndá wá məshügá bwó bá də wós. Bwó bá də sá məma *məshimbá, nə *isá í mímbégú mbii wúsə nə ŋkí gúl sá jí nə ŋkul bə ntó, buud Zembí má bwey féésh wá bwó bə bōw-bōw zhí.

²⁵ Bi ɔ bəy! Mə má bwey jaaw bí wá ni.

²⁶ Bwó ká ci nə bí ná: “Dugá, Mesí ji nūŋ shí a shwééshád”, bi kú kə wu. Ŋkí bwó ci ná: “A ji ká nyúl fúméd”, shwánágá, bi kú magulə,

²⁷ nəc é *Mwân mə Múúd mə bá zə nda njas í də yas kósomb jwōw í də cúwo yí, í nyín kósomb jwōw í də jímə yí.

24:7 2Ib 15.6; Iza 19.2 **24:9** 10.17-22; Yuá 16.1-4 **24:9** 5.11 **24:10** 10.35; Luk 12.52-53 **24:11** 7.15 **24:12** 2Tm 3.1-5 **24:13** Mbá 13.10 **24:14** 28.19 **24:15** Dan 9.27; 11.31; 12.11 **24:17**

Luk 17.31 * **24:17** Ja bwó á du lwɔ minjów yí, bwó á də mə kwáminú námə nda mənyunŋ. Kwáminú í á də bə ŋkí lal, buud kə də ŋgə kyey wu gwōw, muud jee námə kə woga wu. **24:21** Dan 12.1; Mbú 7.14 **24:23** Luk 17.23-24 **24:24** 24.5; 7.15; Mbú 13.13-14 **24:27** 24.30, 37; 25.31; 1Kr 15.23; 1Te 3.13; 4.15; 2Te 2.1, 8; Zhk 5.7-8; 2Pr 3.4; 1Yn 2.28

28 Kúl mbimbə wúsə yí, cínəŋ wə ómpal ó də seɛŋgya yé.

29 «Í bá bə, mwəw mə incwaw í ntəg məəŋg mə ká námə shín cə, jwów í bá shila nə ŋkwed kú ná kwo faan; ŋkwoond kú ná wéeshuli mənkenya; wəacén-céni bwə bá də bí shí; isá byēsh bíśə nə mpífə jəŋ dí yí í bá kúnɣula.

30 Ja jəŋɣá, sá í bá lwáɣulə nə Mwān mə Múúd wál zə yí í mú cúwo jəŋ dí; ikúl í búúg byēsh yá shí ga í mú ŋgə tədawa; bwə məsə dúg Mwān mə Múúd ŋgə zə míŋkúdí, a zág nə mpífə nə milwaná.

31 A bá nti *wəéŋgəles bé nə məmá laag í də lās nə ŋkulú yí, bwə zə seɛŋg búúd Zembí nyə á féesh wá, ikóómb ínə byēsh, tééd bíl íjumə í shíd kə wósó bílúgád.

32 «ŋwagá fəg nə yuug bí mə də dúg nə líí *figyē yí. Í də bə, ja mpúnzə nyé í mú nə bud-bud, mənɕuug mə agúgwáan mə ŋgə kə yí, bí mú mpu nə ompú bwə mú kúnə-kúnə.

33 Ntə námə, ja bí mə bá dúg isá byəŋg byēsh í ŋgə sɣy yí, mpugá nə zíyé mə Mwān mə Múúd í mú kúnə-kúnə, í mú cé məyínda mə nyə.

34 Búbálé, mə jaaw bí nə, kala búúd ga í ábúlé cə, isá íni byēsh kú fwo sɣy.

35 Gwów nə shí í bá cə, nji iciyá byám kú cə.»

*Muud mə jalá nə ji ŋkwəməsá
(Mak 13.32-37; Luk 17.26-30, 34-35)*

36 «Shú sá í dúgyá nə jwów nə wəla isá byəŋg í bá sɣy yí, kú nə muud mə mpú; tɛm bə wəéŋgəles búśə wə Zembí wá bwə ampúyé; tɛm bə Mwān nyə ampúyé; nji Sónɣá wə mə mpú.

37 Ja *Mwān mə Múúd mə bá zə yí, isá í bá sɣy námə nda í á sɣy ja mə *Nówe dí nə.

38 Shúshwóógú nə mpwə í búdálag shí nyēsh, buud bwə á də də, də ŋgul, bwə béya, bélushi námə bwān bəŋ nə ndéé kə wósó jwów *Nówe nyə a nyíi məma byóól dí yí.

39 Buud bwə á shígé də bɛɛmb təə sá, kə wósó ja mpwə í á zə jaŋɣulə bwo bēsh yí. Ntə námə wə í bá bə ja Mwān mə Múúd mə bá zə yí.

40 Í bá bə, budúm óbá bwə ŋgə sɣy fambá, ŋgwúd ŋwiny, ŋgwól lúg.

41 Budá óbá bwə ŋgə jí isá kwóógú ŋgwúd dí, ŋgwúd ŋwiny, ŋgwól lúg.

42 «Ntə, jigá ŋkasə! Bi ampúyé jwów Cwámba wán mə bá zə yí.

43 Mpugá nə amádí njów mbəm də mpu wəla lə búlú júwál í é zə yí, ŋkí á də ji ŋkasə, a kú bíd nə júwál í búgəg nyə njów, júwo isá.

44 Ntə, bí mə jalá nə də ji ŋkwəməsá, nəcé Mwān mə Múúd mə bá zə wəla bí abulé ŋgə tədaga nə nyə é zə yí.»

(Luk 12.41-48)

45 «Wáyé sóól məsáal wúsə abúgúlág a njúl ŋkí kə məsá mə təl nə a bəg lúlúú á buud ə njów a də yə bwo idəw wəla í jəla yí?

46 Sóól məsáal wəəŋg nywá mə jalə nəcé məsá nyə é zə kwey a ŋgə sá iséy byé.

47 Búbálé, mə jaaw bí nə, məsá nyə é jil nyə nə a jwúg nə bíl isá í njów byēsh.

48 Nji ŋkí a jisə bów-bów sóól məsáal, nyə é cí nə: “Cwámba waamə nyə áleleé nyingə”.

49 Nə ndéé a mú ka ji yídúle búúd bənonə bwə ŋgə sɣy wá, nə dálə dəg, bənonə oshwégye ó málwəg nji ŋgólə ŋgul.

⁵⁰ Mása yé má bá zə wóós nyə dúl jwówúd məseegyá, wəla á shígé ηgə téduga yí.

⁵¹ Mása nyə é yə nyə intúgúlí í ányinyaanà, a kənd nyə kúl búúd ó məkəη bwá ηgə bwama nə ηkád yí; nyə é bə cínəηgá, ηji a ηgə bwam nə məyá.»

25

Oncwíyê ó mäsás wúm

¹ «Ntó, Faan á gwów í bá bə nda lâη ga: oncwíyê ó mäsás wúm má á ηwa məlámba, zə kə nə má kə lág múúd nyə á bə ná a zə bwéemb shwá wáη yé.

² Mäsás wúm mání dí, mətóon má á bə ilad, mətóon okəη.

³ Məəηg má á bə ilad má má á ηwa məlámba kú bwey ηwa mósól məwúdə kə nə mwo.

⁴ Nji okəη bá, bwá á ηwa məlámba, bwá kə námá nə ifuundú í məwúdə ná bwá bá kə ηgə kwádələ.

⁵ Muud nyə á bə ná a zə bwéemb múdá yé, nyə á shígé jəwa zə; məsás wúm mání məsh má mú tag nə jiya ná ndeé má shín kə gwád.

⁶ Tām bulú, cúndá í mú sáy ná: “Muud bá wá zág ε; kəgá lág nyə!”

⁷ Oncwíyê ó mäsás wúm mání məsh má mūsə juum, má ka zə kwəməsa məlámba.

⁸ Məəηg má á bə ilad má, má mú ci nə okəη ná: “Yəgá sə baalé məwúdə, məsá məlámba má wál jímə.”

⁹ Okəη nə bwo ná: “Mbô! Məwúdə má ákwagayé nə shé bəsh; kəgá íkúl bwá də ηgə kusha yí, bi kág kusə mún.”

¹⁰ Té ilad íni í á ηgə kə ná í kə kusə məwúdə yí, muud bá mú wóós. Bəndəη bəəηg bwá á bə okəη wá, bwá mú nyí njów zāη, bwá fad mbê.

¹¹ Məsás mə ilad má á ka zə wóós na mpəmpəsá, ka zə ηgə jəw ná: “Mása, Mása, juwúg sə mbê.”

¹² Nyə mú yida bəsa nə bwo ná: “Mə ηgə ci nə bí fwámé ci ná, mə ampúyé bí.”

¹³ Ntó, jigá ηkasə, nəcé bi ampúyé jwəw nə wəla *Mwān mə Múúd mə bá zə yí.»

Osóol ó mäsáal ólól

(Luk 19.12-27)

¹⁴ «Í bá bə nda muud nyə á kə njəond dí yé. Ja á má bə ná a zə tí yí, a mú jəw osóol ó mäsáal bé, zə yə bwo məbii mé tāη nda məcé.

¹⁵ A mú ηgə yə bwo námá nda bwá á ηgə bə nə ηkul iséy ná; a yə nyíga mimbwoomb mí mímbeesh mítóon, a yə nyíga mimbwoomb mímbá, a yə nyíga mbwoomb ηgwúd. Nyə á shín yə bwo ntáni ná ndeé a mūsə kyey.

¹⁶ Námá ηji bwá á shín lág *mwaané yí, nyəəηg nyə á bə nə mimbwoomb mítóon yé mú kə sēy nə yé mwaané; a mūsə nyiηgá bii míl mítóon.

¹⁷ Nyəəηg nyə á bə nə mímbá yé mú námá nyiηgá bii míl mímbá.

¹⁸ Nyəəηg nyə á bə nə ηgwúd yé nyə nyə á kə fáág bí mändəlúd, a mú shweel mwaané mə mása yé cínəηg.

¹⁹ Ja fwámé fwála í á cə yí, mása nyə á ka zə ná a zə sá ósól ó mäsáal bé shitóg.

²⁰ Nyəəηg nyə á lág mimbwoomb mí mímbeesh mítóon yé mú shísh, a zág nə míl mimbwoomb mítóon, nyə ná: “Mása, wo á yə mə mimbwoomb mí mímbeesh mítóon; dəgí, míl mimbwoomb mítóon mə á bii wá míga.”

21 Mása yé mú ci nà nyə ná: “*Ἐθέου*. Wo ji jɔɔɔ sɔl mäsáal abúgúlág. Wo má bə mə abúgúlág nə isá cíg-cíg, mə é jil wo isá í ábubulyá dī. Zaá ji mášhusug mə mása woó dī.”

22 Nyɔɔng nyə á lóg mimbwoomb mímbá yé mú námá shísh, nyə ná: “Mása, wo á yə mə mimbwoomb mí mímbēesh mímbá; dugí, míl mimbwoomb mímbá mə á bii wá míga.”

23 Mása yé mú ci nà nyə ná: “*Ἐθέου*. Wo ji jɔɔɔ sɔl mäsáal abúgúlág. Wo má bə mə abúgúlág nə isá cíg-cíg, mə é jil wo isá í ábubulyá dī. Zaá ji mášhusug mə mása woó dī.”

24 Nyɔɔng nyə á lóg nji mbwoomb ηgwúd yé músə námá shísh, nyə ná: “Mása, mee mə á bwey mpu ná wo ji ηkí nyaan, wó dα mwáágulə mpúmá kúl wó á shígé bɛ yí, wó dá shwo ídāw kúl wó á shígé myeeg mpəg yí;

25 Gwá wá má á fúndə yí, mə músə kə shweel mbwoomb mímbēesh wó mándəlúd. Lógúg, sá gwó wá ga.”

26 Mása yé mú ci nà nyān ná: “Wo ji bów-bów sɔl mäsáal. Wo ji mbeé ləm. Nkí wo á mpu ná má dα mwáágulə mpúmá kúl má á shígé bɛ yí, mə dα shwo ídāw kúl má á shígé myeeg mpəg yí,

27 ηgaá, wo á jəla nə kə wá mə mwaaanē waamá bān dī, ná ja má wóós yí, mə zə ηwa nyə nə məbədī gwów!

28 Déégúgá nyə mbwoomb mímbēesh nī, bī yág nyɔɔng jí nə myo wúm yé.

29 Nəcə muud jí nə məbii yé, bwá bá nyiŋgə kwádulə nyə mwo, á mú bul bii, nji nyɔɔng cúgé nə ndí yé, bwá bá mæel déég súsúsá á jí nə ndí yí.

30 Biigá mbeé bów-bów sɔl mäsáal ga, bī wúsəg nyə tóón, kúl í bá bə nji a ηgá bwam nə məyā yí.”

Sémyé mlásá á məzhúgúla

31 «Ja *Mwān mə Múúd mə bá zə nyádí íjwúga dī, bəndə *wəəngəles bēsh yí, a bá zə jí nyádí *caanğə á milwanád.

32 Ntó ilwon byēsh yā shí ga í bá sɛɛŋgya nyádí mpwóómbúd. A bá béég búúd ígwoonğ íbá nda mbaagulə itəw má dα béég íncwəmbe nə ikálá ná.

33 A bá təl íncwəmbe nyádí mbwə mənɔwúm, ikálá nyádí mbwə məkóól.

34 Ná ndéé Njwú-buud mə bá ci nə bəonğ wá mbwə mənɔwúm ná: “Zəgá, bí buud Sónğú wām má yá ócúncəsh wá. Zəgá jí Faan déd, zə lóg lúgi nyə á bwey bwíig bí námə ja nyə á fwɔ shí nə gwów yí.

35 Nəcə mə a gwág zha, bī á yə mə idāw; mə a gwág shwáásúlə minú, bī á ηgulal mə; mə á bə njōn, bī á ηwa mə bídī;

36 mə á bə shushwáás, bī a bwééd mə mikáándá; mə á bwás, bī á zə dág mə; mə á bə mímbwugud, bī á kə dág mə.”

37 Ja jəonğá wá otútəlɔ búúd bwá bá bɛsa nə né nó: “Cwámba, jáyé ja sá á dág wo nə zha sá mú yə wo idāw, sá dág wo nə shwáásúlə minú sá ηgulal wo yí?

38 Jáyé ja sá á dág wo, wo njúl njōn sá mú ηwa wo sádí yí; ηkí nə wo njúl shushwáás sá mú bwééd wo yí?

39 Jáyé ja sá á mpu ná wo ηgə bwás ηkí ná wo ji mímbwugud sá mú kə dág wo yí?”

40 Njwú-buud mə bá bɛsa nə bwo ná: “Búbálé, má jaaw bí ná, ja jēsh bí á sá gúl míminyənə jām wúl sóólúgá nī yí, mə wá bí á sá wə yé.”

41 «A mûsê bá ci nê bœœŋg wâ nyádfí mbwê mækóól ná: “Wúgá mæ míshúd. Bî búsæ nê mæzhúŋgúlú má Zembî. Kyeyugá kâ kuda á kandugæ kandugæ dí, kuda Zembî nyæ á kwæmusa shú Njwú majamb bánðŋ wæŋgales bé yí.

42 Næcé mæ á gwág zha, bî a shígé yæ mæ idêw; mæ á gwág shwáásúlæ minú, bî a shígé ŋgulal mæ majúwó.

43 Mæ á bœ njõŋ, bî a shígé ŋwa mæ bídfí; mæ shushwáás bî kú bwééd mæ mikáándó; mæ kwas, mæ kâ mímbwugud, bî kú kâ dúg mæ.”

44 Ntó, bwá bá námá jí nyæ ná: “Cwámba, jáyé ja sá á bwεε dúg wo, wo ŋgá yæ nê zha ŋkí shwáásúlæ minú, ŋkí ntâg nê sá á dúg wo, wo njúl shushwáás ŋkí nê wo ŋgá kwas, ŋkí nê wo njúl mímbwugud sá kú bish wo yí?”

45 Ntó, a bá bæsa nê bwo ná: “Búbáélé, má jaaw bí ná, ja jêsh bí á bæ kú sá ŋgwól míminyœŋâ waamá wúl sóólúgú ní yí, mæ wó bí á bæ kú sá mánywa mœœŋg yé”.

46 Ná ndéé, báni bwá bá kâ intágáí yá kandugæ kandugæ dí; otútáí œ búúd bân bwá kâ cug á kandugæ kandugæ dí.»

26

Shwushwaga shwÿy mæ Yésus (Mak 14.1-2; Luk 22.1-2)

1 Í á zæ bæ ná, ja Yésus nyæ á shîn lás isâ íni byêsh yí, nyæ á ka ci nê *ompwiín bé ná:

2 «Bî mæ mpú ná í má lúg mwôw mábá ná *Páska bóŋ. Mpugá ná *Mwân mæ Múúd mæ bá kaanz shú ná bwá bâg bwambælæ nyæ kwolós dí.»

3 Milúlúú nyâ ofada nê ocúmbá buud wâ lœm bwá á ka kâ sæœŋgya lunj má Kayí, Ajéláci á ofada.

4 Bwá mú kâ cwø íyuug ná bwá bii Yésus mákâŋúd, gwú nyæ.

5 Nji, bwá á ŋgæ ci ná: «Í ajéláyé nê síy fwála læ zân, buud bwá á bá bul sá ícucu».

Ŋgwól múdá má shwu Yésus labínda lúúd (Mak 14.3-9; Yuá 12.1-8)

6 Yésus nyæ á ka bæ Betanî, Shímun á zúzaamó dí njów.

7 Ŋgwól múdá mbíd fúfuundú *alubátræ* mú shísh wó Yésus. Fúfuundú jœœŋg í á bæ nê labínda álal-kus. Ná ndéé, Yésus ŋgá dæ, mudá éne mú shwu nyæ labínda wœœŋg lúúd.

8 Ja *ompwiín bwá má dúg ntúni yí, bwá mú gwág bôw, bwá mú ŋgá lás ná: «Jí á ntámá labínda éga ntúga yí?

9 Í ámæ jæla ná bwá kúshag labínda ní ŋkí lal kus, bwá mú kwíind mímbúmbúwá nê *mwaanê wœœŋg.»

10 Yésus nyæ á ka mpu ná bwá ŋgá lás ntó, a mú ci nê bwo ná: «Næcé jí bí má ntágáílab múdá éne yí? Sâ mánywa wó á má sá mæ ní.

11 Næcé bînðŋ mímbúmbúwá bí é dæ ji mwôw mêsh, nji sánðŋ bí sá ábúlé ji mwôw mêsh.

12 Ja nyó ámæ shwu mæ labínda nyúúúlúd ní, nyæ ámæ bwey kwæmusa mæ dœwúlæ má bá zæ dœw yí.

13 Búbáélé, má jaaw bí ná, kúl jêsh bwá bá cúndæ Jœœŋg Kéel ga shí nyêsh dí yí, bwá bá námá dæ jaaw sâ múdá éga má sá mæ yí, buud dæ téduga nyæ.»

14 Mpásə na, ηgwól múúd á gwoonη ǒmpwíín wúm nə ǒbá, nyɔonη bwá á dɔ jɔw nə Yúdas Iskariyót yé, músə kə dúgya nə milúlúú myá ofada,

15 nyə nə bwo ná: «Mə ká sá ná bi bííg Yésus, bí yə mə jí?» Bwá mú ntág lq misarj mí mwaané məwúm málól, bwá yə nyə.

16 Tééd baan dɔonηgá di, Yúdas músə ηgə sɔ fwámé fwála á jí nə ηkul sá nə bwá bííg Yésus yí.

Yésus bǎnɔn ǒmpwíín bé bwá sá Páska

(Mak 14.12-21; Luk 22.7-14, 21-23; Yuá 12.21-30)

17 Jwɔw mǎtéédǎlé mə zǎn mú ka zə wóós, jwɔw bwá á jəla nə tééd dǎlə íbǎléd yá kú nə *lǎvur yí, *ǒmpwíín bwá á ka jí Yésus ná: «Wó cɛel nə sǎ kág kwísha dína *Páska ηgow?»

18 Yésus mú bɛsa nə bwo ná: «Kagá ηgwála, wá mbéé; bi kág ci nə nyə ná: “Yíguli mə ci nə baan dé í mú kúná-kúnə. Bǎnɔn ǒmpwíín bé bwá é zə sá Páska wa wódí.”»

19 ǒmpwíín bwá á kə nǎmá kə sá nda Yésus nyə á ci nə bwo ná, bwá mú kwísha dína Páska.

20 Ja kugá í á bii shí yí, Yésus nyə á kə jí shí, bǎnɔn *buud ɔ lwámá wúm nə ǒbá bé, kǎlə də.

21 Bwá ηgá də, Yésus mú ci ná: «Búbǎlé, mə jaaw bí ná, ηgwól múúd á na bídí nyə é kusha nə mə».

22 ǒmpwíín bwá mú bul gwág sá jɔonηgá cey lámád, bwá mú ηgə jí nyə, múúd yêsh ná: «Cwámba, ye mə?»

23 Yésus mú bɛsa ná: «Muud sǎnǎ sá ámə juwo məbwə shúyád yé, nyə wá nyə é kusha nə mə».

24 Mwǎn mə Múúd nywáá, nyə é kə nǎmá nda jíś bwey bə cilyá shú dé dí ná. Nji mǎntágula nə múúd mə kéénzh nyə yé; í á yida nywá bul jəla nə muud wɔonηgá kú byél.»

25 Ntó, Yúdas, muud nyə á kusha nə nyə yé mú nǎmá lás, a jí nyə ná: «*Rabi e, ye mə?» Yésus mú bɛsa nə nyə ná: «Wo mə ci wá ní.»

26 Bwá ηgá də ntáni, Yésus mú ηwa bǎléd, a yə Zembí cúncəsh ná ndéé, a mú fɛy bǎléd, yə ǒmpwíín bé, nyə nə bwo ná: «ηwagá, bí dág. Nyúul nyám wá ga.»

27 Ná ndéé, a mú ηwa bálá wáan, a yə Zembí cúncəsh, a yə ntág ǒmpwíín bé, nyə nə bwo ná: «Bi bêsh ηgulugá.»

28 Mǎcií mǎm wá mǎni, mǎcií mǎ sɔ, mə zó shwiy shí má, zə cé búúd ηkí bulya, nə bwá bág nə ijuugá í *mísəm.

29 Mə jaaw bí ná, mə abulé ná kwo ηgul wáan ní kə wóós ja shé mə bá ηgul ncuncumbə Faan mə Sónηgá waam dí yí.»

30 Bwá mú ka sey Zembí isusa í gúmá nə ndéé bwá músə kyey kə *Mbúnη wóolivyé di.

Pyér nyə e kǎlyá Yésus

(Mak 14.27-31; Luk 22.31-34; Yuá 13.36-38)

31 Ná ndéé, Yésus mú ci nə *ǒmpwíín bé ná: «Búlú ga dí, bi e lǎngawo búgód nəcé mə. Sá jɔonηgá wá jíś cilyá Kálaad Zembí dí yí ná: “Mə é nyífə mbaagula itəw, incwəmbə í sɔonz í mú shín cǐma.”

32 Nji, ja mə bá gwúm yí, mə bá tééd kə Galilé, bí kə bá kwey mə núη.»

³³ Pyêr mú lás, ci ná: «Teem bæ ná bóólúgá bêsh bwá lánɣwo búgád nácé wo, mee má abúlélé bwelé lánɣwo.»

³⁴ Yésus mú bɛsa ná nyə ná: «Búbáélé, má jaaw wo ná, námá búlú ga dí, shúshwóógá ná nɣwúm kúwo kwáágúgi, wo e kíflya má ija ilól.»

³⁵ Pyêr ná né ná: «Teem bæ ná í wóós ná shwá yág shwiy nɣwúdú, má kú bwelé kíflya wo». Bóól ómpwíin bêsh bwá mú námá nɣə ci ntó.

*Yésus má jəgula ná Zembî Getsemane
(Mak 14.32-42; Luk 22.39-46)*

³⁶ Ná ndeé, Yésus bónɔŋ *ompwíin bé bwá músə kumə kúl bwá dɛ jôw ná Getsemane yí. A mú ci ná bwo ná: «Jigá wa shí, má fwo kə wá shwóg, kə sá májəgula».

³⁷ A músə jôw Pyêr ná bwân ó Zhébedé óbá, bánɔŋ bwá mú kə; a mú tééd nɣələ bul gwág məcey má lám, mbɔom í nɣó shwiy nyə nyúúlád.

³⁸ A mú ka ci ná bwo ná: «Lám wúsə má ná məcey ki má é yə. Jigá nkasá wa shí, bi nyéélág má.»

³⁹ A mú wú ná bwádí, a nɣwá shísh shwóg, a músə kə wusə nyúúl shí, a kúd mpwoombú mándəlúd, jəgula ná Zembî ná: «Pɛpá e, nki jí ná nkul jəla ntó, magələg ná má bág kú nɣul bálá məcey ga. Nji, í síyág nda wó céel ná, kú bæ nda má céel ná.»

⁴⁰ A músə zə kóómb ómpwíin bwá á bæ yí, a mú zə kwey bwo ígwád. A músə lás ná Pyêr ná: «Ntó ná bí cugé ná nkul ji nkasá ná má tɔɔ nji wəla nɣwúdú?»

⁴¹ Jigá nkasá, jəgula ná Zembî, bi bág kú biil mábwəbálánád. Lám wúsə ná yéesh má kyéy jə kuú nɔɔnd; nji nyúul í cugé ná nkul kwag kuú nɔɔnd wəɔŋ.»

⁴² A músə nyingə shísh shwóg ja ábée, kə jəgula ná Zembî ná: «Pɛpə, nki tádúgá wó í cugé ná wo yil má bálá ga má kú nɣul, í síyág nda wó céel ná.»

⁴³ A músə nyingə zə ómpwíin bé dí, zə námá nyingə kwey bwo ígwád nácé mísh má á nɣə ntám bwo.

⁴⁴ A mú wú ná bwádí, a shísh shwóg, kə sá májəgula ja álél, məjəgula məmpúd á nɣə bwey sá má.

⁴⁵ A músə nyingə zə ómpwíin bé dí, a mú ci ná bwo ná: «Ye bi bəŋ bi é bæ wa nji gwá ná gwá nji nɣələ woga? Dugá! Wəla í mú kúná-kúna, wəla *Mwān má Múúd má zə kaanz məbwə má ósól ó *mísám dí yí.

⁴⁶ Tówúgá, sá kyéyug. Muud má kusha ná má wá zág yé.»

*Bwá bii Yésus
(Mak 14.43-50; Luk 22.47-53; Yuá 18.3-12)*

⁴⁷ Yésus nɣó ná lás ntáni, seegya ná, Yúdas nyə á bæ námá gwoonɣ *ómpwíin wúm ná óbá dí yé mú cúwo, a nɣó zə ná məma kında búúd, bwó ná ikafwélé ná məbála. Milúluú myá ofada ná ocúmbá buud wá ləom wá bwá á nti bwo.

⁴⁸ Yúdas, muud nyə á kusha ná nyə yé, nyə a bwey kwambələ ná buud óni ná: «Muud má é kə fúlal, sə sɔnya mímpu yé, nyə wá éne, bi ó bii nyə».

⁴⁹ Námá nji Yúdas nyə á cúwo yí, nyə a cɔ kə nji wá Yésus, nyə ná né ná: «Rabi, wo ɔ lás ɔ!» A mú fúlal nyə.

⁵⁰ Yésus mú ci ná nyə ná: «Wey e, ság sá wo ámə zə sá yí». Buud bwá mú cíg, zə kə Yésus, bwá mú bii nyə.

⁵¹ Seegya ná nɣwól múúd gwoonɣ má Yésus má wéem kafwélé jé, taad nɣwól sól məsáal má Ajəláci á ofada, í mú sámb nyə lwá.

⁵² Yésus músə ci nə nyə ná: «Nyingág feen kafwele gwô jiya jéd; nəcə muud yêsh mə bálán nə kafwele yé, a bá námá bwəma nə shwiý kafweled.

⁵³ Ye wo ampúyé ná mə ji nə ŋkul gwaám̄b Dá kwiíndyá, a leel námá nti mə məma íkínda í *wáéngəles wúm nə íbá?

⁵⁴ Ká, ŋkí isá í s̄y ntó, mícilyá myá Kálaad Zembî mí é ka bwəma ntədélê? Sâ í ŋgə s̄y ga í ŋgə lwándalə mícilyá myəŋg.»

⁵⁵ Yésus músə ka ci nə buud bwá á zə bii nyə wá ná: «Bí ŋgə zə nə ikafwele nə məbúlə zələ bií mə, mə jisə zhilŋgaanə í? Ngáá ná shé á d̄u bə jwôw d̄esh kál ŋgwúd, mə ŋgə j̄iguli buud *Luŋ mə Zembî d̄i, bi kú séemb mbwə ná bi má bií mə.

⁵⁶ Isá íga byêsh í ŋgə s̄y ntúga ná isá *búúd ɔ mícúndá bwá á cilə yí í bwəmag.» Mpásə wəŋgá, ompwíin bé bwá mú myaas nyə, bwá shín fúnda.

Yésus təl kəədud wə Kayif

(Mak 14.53-65; Luk 22.54-55, 63-71; Yuá 18.13-14, 19-24)

⁵⁷ Buud bwá á zə bii Yésus wá bwá mú kə nə nyə wə Kayif, Ajəláci á ofada, kál *Oyíguli ɔ məc̄c̄c̄ nə ocúmbá buud wá ləəm bwá á kə seŋgya yí.

⁵⁸ Pyêr nyə nyə á ŋgə b̄ɛ bwo shwóg-shwóg ná ndeé kə wóos n̄uŋ luŋ. A mú nyíi ná á c̄cel fwo wám̄bələ s̄á í é bə yí. A mú kə ji shí, bán̄ŋh̄ bíl ífulish kəl ŋgwúd.

⁵⁹ Té ni, milúlúú myá ofada, bán̄ŋh̄ *Gwoŋg ósémbye ɔ mílásá wá Zembî jêsh bwá á ŋgə s̄ɔ mpwene bwá yág nyə ná ndeé bwá gwú nyə yí.

⁶⁰ Nji, zhwoŋ buud bwá á t̄eem ŋgə zə nə ij̄ɔs̄ ŋgə zə ya nyə ompwene, í á shigé bə nə t̄ə sá á shwiý. Bóól búúd ɔ ómpwene óbá bwá mú zə cúwo, bwá ná:

⁶¹ «Wey éne, nyə á ci ná a ji nə ŋkul búgə *Mpáanzó Zembî ná ndeé a kwo sá nji mwów málól shumála nyúl.»

⁶² Ajəláci á ofada mú t̄ow t̄útəlí, nyə nə Yésus ná: «Wo abésáyé búúd óga sá bwá ŋgə bwaagulə wo ni?»

⁶³ Yésus njúl nji kál-kál. Ajəláci mú kwo ci nə nyə ná: «Jaawug sá búbálé mə Zembî á kuwó, ye wo ji *Kříst, *Mwân mə Zembî?»

⁶⁴ Yésus mú b̄ɛsa nə nyə ná: «Wo mə ci óni. Mə ka jaaw bí né tééd námá kíkídiga, bi é dúg *Mwân mə Múúd njúl shí mbwə m̄ancwum mə Zembî á ŋkul nyêsh d̄i, bi mə bá námá dúg nyə, a ŋgə zə m̄iŋkúdí.»

⁶⁵ Ajəláci músə nyaa míkáándó, nyə ná: «A mə *lás nə Zembî bwaasúlə mpu, jí shé mə kwo s̄ɔ owúshined yí? Biméfwó bi mə gwág nda á mə lás nə Zembî bwaasúlə mpu ná.

⁶⁶ Bi mə dúg ná jí?» Bwá ná: «A jələ nə yə.»

⁶⁷ Bwá mú ka ŋgə sey nyə m̄antənd mpwóómbád, bwá ŋgə wá nyə ikúda; bóól bwá ŋgə tí nyə m̄ampóónz,

⁶⁸ bwá ŋgə ci nə nyə ná: «Yé Kříst, lwóg ná wo ji *muud micúndá, jaawug sá muud nyə áma yíd wo yé.»

Pyêr mə kálya Yésus

(Mak 14.66-72; Luk 22.56-62; Yuá 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Pyêr njúl ná na t̄óŋ mbaadé d̄i, dúl sás í á d̄u s̄ey nə Ajəláci á ofada yí, í músə shísh nyédí zə ci nə nyə ná: «Wo á bə námá gwoŋg mə Yésus muud á Galilè éga d̄i.»

⁷⁰ Pyêr mú kíflya nyə tām buud, nyə ná: «Mə ampúyé sâ wó ηgá ci yí.»

⁷¹ A mú ka tōw shí, ηgə kə ηgeε mbê kóógúlád. Dúl sás í á də námá sēy cínɔŋg yí í mú yag nyə, a mú ci nə buud bwá á bə cínɔŋg wá ná: «Muud éga nyə á bə gwoonŋ mə Yésus á Nazarêt dî.»

⁷² Pyêr mú kwo kíflya nyə, a keεn ná: «Búbálé, mə ampúyé múúd éne.»

⁷³ Kú námá bwey, buud bwá á bə cínɔŋg wá bwá mú shish nyádí, zə ci nə nyə ná: «Wo ji bále bə múúd á gwoonŋ jəonŋgá; kál lú lósú dwó í ηgə bwey lwágulə ntó ná sán.»

⁷⁴ Pyêr mú kíflya nyə nə məma ηkaaná, nyə ná: «Ŋkí mə bwiinŋ ijóó, ηkwaal nə mə. Mə ampúyé múúd éne.» Námá nji nyə á ci ntáni yí, ηgwúm kúwo mú kwáág.

⁷⁵ Pyêr mú táduga ciyá Yésus nyə á ci nə nyə yí ná: «Shúshwóógú ná ηgwúm kúwo kwáágúg, wo e kíflya mə ija ílól.» A mú cúwo tóón kə də ság nə yə.

27

Bwá cεεlə Yésus shwiy

(Mak 15.1; Luk 23.1-2; Yuá 18.28-32)

¹ Mán mələm, ná námá mpámán mpámán, milúlúú myá ofada nə ocúmbá buud wá ləom bwá mú sá shwushwaga ná ndeé bwá sámb ná Yésus mə jəlá nə yə.

² Bwá mú wólə nyə məŋkəda ná ndeé bwá kə cwámbulə ηgwáməna Pilát.

Yúdas mə gwíflya nyúul

³ Ja Yúdas muud nyə á kusha nə nyə yé mə dúg ná bwá mə sámb ná Yésus mə jəlá nə yə yí, lám í mú cey nyə cwú nə sóólúgú nyə á sâ yí. A mú kə ná a kə nyinŋ milúlúú myá ofada nə ocúmbá buud misan mí *mwaanê məwúm málól myán,

⁴ nyə nə bwo ná: «Mə mə səm nə kushálə nə muud njúl kú nə məbyaagulə.» Bwá mú ci nə nyə ná: «Sá abishé. Wóó lósú óni.»

⁵ Yúdas mú shw mwaanê cínɔŋg shí *Mpáánzə Zembí dî, a mú kyey kə kəl kwoolú cúnád ná ndeé yə.

⁶ Milúlúú myá ofada mí mú wásulə mwaanê wəonŋ, bwá ná: «Mwaanê éga ji mwaanê məcií. Í á jáláyé ná sá wáág nyə manŋa á Mpáánzə Zembí dî; məcεε məsú mə amágúláyé ntó.»

⁷ Bwá mú ka sá shwushwaga ná ndeé bwá mú kə nə mwaanê wəonŋ, kə kusə kəl shí mə məol məmpíí, bwá sá kəl shí jəonŋgá ban məshwonŋ ójɔŋ.

⁸ Sâ jəonŋgá í á sá nə bwá dúg jəw kəl shí jəonŋgá ná fambə məcií. Jíná dəonŋ dúsə ná zə kumə múús.

⁹ Ntó, sâ *múúd micúndó Zheremí nyə á ci yí í mú bwəma. Nəcé nyə á ci ná: Bwá á ηwa misan mí mwaanê məwúm málól; tənŋ bwán ó Izarəyél bwá á cigə ná í kwaga nə muud wəonŋgá yí.

¹⁰ Bwá mú kusə kəl shí mə məol məmpíí nə ndí, námá nda Dá Zembí nyə á ci nə mə ná.

Yésus təl kəədud wə Pilát

(Mak 15.2-5; Luk 23.3-5; Yuá 18.33-38)

¹¹ Bwá á ka kə nə Yésus wə njwú-buud. Njwú-buud mú ηgə jí nyə minjígá; a mú jí nyə ná: «Ye wo jisə Njwú *Oyúden?» Yésus nə né ná: «Wo mə ci óni.»

12 Nji ja mílúlúú myâ ofada nə ocúmbá buud wá ləom bwó búgə Yésus lású yí, Yésus kú bəsa.

13 Ntó Pilát mú jí nyə ná: «Ye wo anǵé nə gwág isá byēsh bwó ηǵó bwaagələ wo íni?»

14 Nji Yésus kú bəsa nə nyə təo sá. Ngwámuna mú bul káam.

15 Ngwámuna nyə á du bə ná, ja jēsh zāη nyísó yí, a bíd mbwug ηgwúd, wəoηg ləom í áma gwáámbyə nyə yí.

16 Bwó á ka bə nə wúl mbámbyén mbwug nə jíná ná Barábas.

17 Nda búúd bwó á bə seηǵyá ná, Pilát mú jí bwo ná: «Mə bídúg bí wáyé mbwug? Ye Barábas, ye Yésus jí nə jíná ná *Kříst yé?»

18 Pilát nyə á jí ntó nəcé nyə á bwey mpu ná bwó ηǵó kusha nə Yésus zhínád.

19 Ja Pilát nyə á bə á njúl jiya mílású jéd á ηǵó lás lású má Yésus ni, mudá yé nyə á nti nyə məcwama ná: «Wo kú tééd nyíi lású nííd. Muud éne ji tátəlí muud. Mə má bul wáduga nə ntamá nyé búlu gaád.»

20 Mílúlúú myâ ofada nə ocúmbá buud wá ləom bāη bwó má shín bwey cwíny ləom ná bwó gwáámbyúg Barábas, Yésus yǵg.

21 Ngwámuna mú lás, nyə ná: «Búud obá ógad, mə bídúg bí nyáyé?» Bwó ná: «Barábas.»

22 Pilát mú jí ná: «Ká Yésus jí nə jíná ná Kříst éga nyə, mə sáág nyə ntədəle?» Bēsh bwó mú ci ná: «Bwó bwámbyəlǵ nyə kwolós dí.»

23 Ngwámuna mú jí ná: «Dáyé bəw á má sá yí?» Bwó mú kím gwów gwów ná: «Bwó bwámbyəlǵ nyə kwolós dí.»

24 Pilát mú dúg ná nyə e tēem wá nadá, sá í ábúlé cénd, icucu í é ηǵə yáág yáágúg. A mú ka ηwa májúwó, zə gusa məbwə mísh má búúddud, nyə ná: «Muud éga cugé nə məbyaagələ, shwiy dé í adúgé mə. Í dúg bí.»

25 Buud bēsh bwó mú magalə ná: «ηkwaal á shwiy dé bəg nə sá, kala nə bwān búsu.»

26 Pilát mú bíd bwo Barábas. A mú sá ná bwó fyámásǵ Yésus milwónǵ ná ndéé a mú yə bwo nyə ná bwó kǵg bwambələ nyə kwolós dí.

Ozimbí bwó cágələ Yésus

(Mak 15.16-20; Yuá 19.2-3)

27 Ozimbí o ηgwámuna bwó mú ka kə nə Yésus luη mə ηgwámuna. Bwó mú jəw ózimbí bēsh bwó zə seηǵya cínəηg. 28 Bwó mú yíl nyə mikáándá, bwó bwééd nyə fwámé jud átítí.

29 Bwó mú ηwa isá yá məgwaaagələ, bwó lwó *túm gúmá ná ndéé jil nyə lúúd, bwó wá nyə kúl mbwu mbwə məncwúmád. Bwó ka zə ηǵə kúd nyə məbwónǵ, ηǵə cágələ nyə, ηǵə ci nə nyə ná: «Yé Njwú *Oyúden, sə ηǵə báág nə wo.»

30 Bwó mú sey nyə məntənd, bwó ηwa kúl mbwu, du nyífa nyə lúúd.

31 Ja bwó á ka shín cágələ nyə ntáni yí, bwó á ka yíl nyə jud átítí, bwó bwééd nyə mikáándó myé, bwó mú kə nə nyə kələ bwambələ nyə kwolós dí.

Bwó bwambələ Yésus kwolós dí

(Mak 15.21-32; Luk 23.26-43; Yuá 19.17-27)

32 Bwó ηǵó wú nə nyə ηgwála ntáni, bwó mú bwəma nə ηgwól múúd á Sirēn nə jíná ná Shímun. Ozimbí bwó mú yímbyəli nyə ná a ηkényúg Yésus kwolós.

33 Bwó mú kə kumə kúl bwó du jəw ná Golgota yí. Jíná dəoηg í kə ná «kúl á bwundú lúu».

34 Bwá mú ñgual nyə wáan falá nə wúl myámbá í njúl ñkí gwul. Nji nyə á kag gwo yí, a mú ban ná nyə aṅgúlé.

35 Bwá mú bwambalə nyə kwolós dí, bwá mú wusə mpaambá ná bwá kawula mikáándá myé.

36 Bwá músə ka ji shí dɛ nyéelə nyə.

37 Shú ná buud bwá mpúg cwoomb bwá gwú nyə nə ndí yí, bwá á cilə, bwá bwambalə nyədí lúú dí gwðw ná: «Muud éga wá Yésus, Njwú Oyúden».

38 Bwá á bwambalə bə́nɔ́ṅ ñzhiləṅgaanə íbá, jíga nyədí mbwə mənəcwúm, jíga mbwə məkóól.

39 Buud bwá á ñgə cə́ cínəṅg wá bwá á ñgə lwíy nyə bwá ñgə sagusə milúu nə məzhwámá,

40 bwá ñgə lás nə nyə ná: «Wee muud ji nə ñkul búgə *Mpáánzə Zembí ná ndeé wo kwo sá nji mwów málól shumálə nyúl yé, cəgug wóméfwó na. Ñkí wo ji *Mwán mə Zembí, wúg na kwolós dí shulə shí.»

41 Milúlúú myá ofada bə́nɔ́ṅ *Oyíguli ó máccə nə ocúmbá buud bwá mú námá ñgə cágulə nyə, bwá ñgə ci ná:

42 «Nyə á dɛ cəg buud oshús, nji a káád cəgúlə nyáméfwó. Ñkí a ji Njwú-buud á *Izəyél, a shuləg na kwolós dí sá búgúlág nyə.

43 Nyə a shín shwu nyúl nə nyə, a dɛ námá ci ná: “Mə ji Mwán mə Zembí”. Ntó, ñkí Zembí mə cəel nyə, a cəgug nyə ja gaád.»

44 Tɛem bə́ ñzhiləṅgaanə bə́nɔ́ṅ bwá á bə́ íkwolós dí yí, í á ñgə námá lwíy nyə.

Shwiy mə Yésus

(Mak 15.33-41; Luk 23.44-49; Yuá 19.28-30)

45 Yídúgú í á ka shila shí nyésh ná ñkwed, tééd tólóg dí kə wós məwəla məlól má mpwó-kugá.

46 Ñgeé məwəla məlól dí, Yésus músə kím nə ñkulú ná: «Eli, Eli, lemá sabakútáni?» Ntó mə ké ná: «Zembí waam, Zembí waam, wó myaas mə ná jí?»

47 Ja bóól búúd bwá á bə́ cínəṅg wá bwá á gwág ntó yí, bwá ná: «A ñgə jəw Eli.»

48 Ñgwól múúd wáṅ mú tí kúlá kə ṅwa eponzh juwo məlwəg mə ábilyenzhú dí, a fəen gwo lí mbwu dí, a kə dásulə Yésus ná a ñgúləg.

49 Bóólúgá búúd bwá mú ci ná: «Bwándúg, sá fwóg dúg ñkí Eli nyə é zə cəg nyə.»

50 Ja jəṅgá, Yésus mú nyingə kím nə ñkulú ná ndeé a mú nyingə kənd *jim jé wə Zembí.

51 Seegy ná məmá *sanda í á dɛ kaləwo *Mpáánzə Zembí yí í mú seel tútám ná cəṅ wú gwðw wós shí. Shí í mú ntaṅusa, məkwóógú mə ñgə seel.

52 Məshwoṅ mə mú ñgə bāṅ; bóól zhwoṅ buud bwá á yə bwá njúl buud ó Zembí wá mimbimbə myáṅ mí mú gwúm.

53 Bwá mú wú məshwoṅ máṅéd ná ndeé, ja Yésus nyə á gwúm yí, bwá mú kə nyí Yurúsəlem, ñgwəla mə Zembí. Ncúlýá buud bwá á dúg bwo.

54 Ja lúlúú ízimbi nə bəṅṅ bə́nɔ́ṅ bwá á ñgə nyéelə Yésus wá bwá mə dúg nda shí í mə ntaṅusa ná, nə sá jəsh í mə sɪy yí, bwá mú bə́ nə ñṅṅkúúnd, bwá mú lás ná: «Búbálé, muud éga nyə á bə́ Mwán mə Zembí».

55 Bóólúgá búdá ñkí bulya bwá á bə́ cínəṅg bwá tál shwóg-shwóg ka dɛ dúg. Budá bəṅṅ bwá á ñgə bə́ Yésus té Galilé, bwá ñgə sɪy nə nyə.

⁵⁶ Nə Mariya á Magudála, nə Mariya nyóŋgá mə Zhâk bá Yóseb, nə nyóŋgá mə bwân ó Zhébedé bwá á bə gwoŋg búdá bəŋg dí.

Bwá kə dul Yésus

(Mak 15.4-47; Luk 23.50-56; Yuá 19.38-42)

⁵⁷ Ja kugú í á bií shí yí, ŋgwól múúd nə jíná nə Yóseb, a njúl bíg múúd á Arimaté músə zə wóós. Nyə á bə námá *mpwíin mə Yésus.

⁵⁸ Nyə á ka kə wá Pilât, kə jì nyə ná á cɛel ŋwa mbimbə mə Yésus. Pilât mú lwám búúd, bwá kə yə nyə wə.

⁵⁹ Yóseb mú ŋwa mbimbə mə Yésus, a músə fúlə wə ndómbó ágúgwáan dí,

⁶⁰ nə ndeé a mú kə dul shwoŋ ágúgwáan nyə á sá nə bwá bwáguləg kwóógúd shú dé nyəmfwó yí. A mú bíŋgal məma kwóógá, juwal shwoŋ* nə ndeé a músə keye.

⁶¹ Mariya á Magudála nə gúlúgá Mariya bwá á bə bwá njúl cínŋg nə bæendya nə shwoŋ.

Ozimbi bwá kə baagusə shwoŋ

⁶² Mán məlêm á mpúsə jwôw bwá du kwəmusə Sábaad yí, milúlúú myá ofada nə *Ofarizyên bwá á kə wá Pilât sámbá

⁶³ kə ci nə nyə ná: «Mása e, sá mə kə téduga nə muud məshiiḡá éne nyə á du ci ja nyə á du ná cugə yí ná: “Mə bá gwúm mpúsə mwôw málól”.

⁶⁴ Cúg ná buud bwá kəg baagusə shwoŋ kə wóós jwôw álél, *ompwíin bé bwá á bá kə júwo mbimbə nə ndeé bwá kə jaaw búúd ná: “A mə gwúm”; mán məshiiḡá mə á bá bul ntə mə ashúshwóógá.»

⁶⁵ Pilât mú ci nə bwo ná: «Ozimbi wá óni. Nwagá bwo, bi kəg baagusə shwoŋ nda bí mə dúg ná.»

⁶⁶ Bwá mú kə kwambulə mbaagusə á shwoŋ; bwá wá máyigyé mán kwóógá í á bə mpu shwoŋ dí yí, bwá təl ozimbi tãŋ nda isándálé nə bwá mpúg ŋgə dúg.

28

Yésus mə gwúm

(Mak 16.1-10; Luk 24.1-12; Yuá 20.1-10)

¹ Ja Sábaad nyə a cə yí, ná námá mpámán mpámán á jwôw shwéndé mə dú tééd yí, Mariya á Magudála báná ŋgwól Mariya bwá á weelya kə nə bwá kə dúg shwoŋ.

² Seegyá nə shí í mú jág ntaŋusa nəcé *éŋgales mə Yawé nyə á shulə wú gwôw, zə bíŋgal məma kwóógá nə ndeé a jì cínŋg gwôw.

³ Éŋgales wəŋgá nyə á ŋgə ŋkənwəwa nda njəs, mikáándá myé mí njúl ŋkí jág fumə.

⁴ Isándálé í mú jág bul fúndə, bwá mú ŋgə lilya nə ndeé bwá shîn kân nda mimbimbə.

⁵ Éŋgales mú lás, ci nə budá ná: «Bi bãŋ, kúgá fúndə. Mə mpú nə bí ŋgə sɔ́ Yésus bwá á bwambulə kwólós dí yé.

⁶ A cugə wa. A mə gwúm nda nyə á ci ná. Zəgá dúg kúl nyá ámə du bə a mbwúg yí.

⁷ Nə ndeé, lələgá kə, kə jaaw *ómpwíin bé nə a mə gwúm, a mə kə shwóg kə bwánd bí Galilé. Nũŋ wá bínŋŋ bí é dúgya yé. Sá mə ámə bə nə mə jaaw bí óni.»

⁸ Budá bwá mú læl wú shwon dí, bwá njúl lâm nà ifwaas lâm nà mæshusug. Bwá mú kà ná bwá ká jaaw ómpwíin bé mækál.

⁹ Seegya ná Yésus mú zà bwæma nà bwo, nyà nà bwo ná: «Bi ò lás ò.» Bwá mú shísh nyádí kà kúdɔw shí bíi nyà mækuú, yà nyà gúmá.

¹⁰ Yésus mú ka ci nà bwo ná: «Kúgá fúnda. Kagá ci nà bwááɲg ná bwá kág Galilé. Núɲ wá sónɔɲ bwo sá é dúgya yé.»

¹¹ Budá bwá njúl ná zhíd hí, bíl ísándálé í má læl kà ɲgwála kà jaaw mílúlúú myá ofada sâ jêsh í á mæ sɣy yí.

¹² Mílúlúú myá ofada mí mú kà seɲgya nà ocúmbá buud, bwá mú yà ísándálé fwámé bímbí lú *mwaanê,

¹³ bwá nà bwo ná: «Bi ò bá ɲgà jaaw ná: “Wey éne ompwíin bé bwá á mæ zà mpwó-bulú zà júwo nyà, sá njúl ígwád”.

¹⁴ Nkí lâɲ wɔɔɲg í gwíig málwâ mæ ɲgwámuna dí, sá wá mæ bá cweel nyà lâm, bí bág bæ kú bwæma nà intúgúlí.»

¹⁵ Ísándálé í mú ɲwa mwaanê ná ndeé bwá mú námá kà ɲgà jaaw nda í á ciy ná bwá ɲgág nà jaaw ná. *Oyúden bwá á ɲgà kala lâɲ wɔɔɲgú zà wóós múús.

Lwámá má Yésus

(Mak 16.14-18; Luk 24.36-49; Yuá 20.19-23; Mis 1.6-8)

¹⁶ *Ompwíin wúm nà ɲgwúd bwá á ka kà Galilé, kà kumæ mbúɲ Yésus nyà á ci ná bwá bág kà yí.

¹⁷ Ja bwá á dúg nyà yí, bwá á kúd mámpwoombú shí, yà nyà gúmá. Nji, bwá á ɲgà bæ kú fwo mpu *búgala ná jísà nyà.

¹⁸ Yésus músá shísh bwádí kúná-kúná, zà ci nà bwo ná: «Dá Zembí má yà mæ ɲkul ná mæ jwúg nà isâ byêsh, tɔɔ ya jon dí, tɔɔ ya shí ga.

¹⁹ Ntó, kagá ɲgà sá ná mæ bég nà ompwíin ikúl nà ilwon byêsh dí, bí ɲgá duu bwo jíná má Zembí Sósɲgá, nà Mwân, nà Nkɛɲkɛ Shíshim dí,

²⁰ bí ɲgá jíguli bwo ná bwá bég sâ jêsh má á ci nà bí yí. Mpugá ná mæ ji nà bí jwɔw dèsh kà kumæ moshíné má shí.»

28:10 12.50; Yuá 20.17 **28:13** 27.64 **28:16** 5.1; 26.32; 28.10 **28:17** 14.31 **28:18** Dan 7.14; Mat 11.27 **28:19** ikúl nà ilwon byêsh: 10.5-6; 24.14; Mak 16.15; Luk 24.47; Mis 1.8; Mbú 7.9 **duu**: Mat 3.15; Mak 16.16; Mis 2.38; 8.36; 1Kr 1.13-16; Ifz 4.5; Yuá 3.22; 4.1-2; Rom 6.3-4 **jíná má Zembí Sósɲgá, nà Mwân, nà Nkɛɲkɛ Shíshim dí**: 2Kr 13.13; Mis 2.38; 8.16; Rom 6.3, 4; Gal 3.27; Kol 2.12 **28:20** 1.23; 5.2-7, 27; 11.28-30; 18.20

Jɔɔ Kéel Márkus nyə á cilə yí

Isâ í dúgyá nə Jɔɔ Kéel Márkus nyə á cilə yí

Márkus ɲə lwó cug múud mə Yésus. A ɲə bul lwó nə Yésus ji sɔl məsáal mə Zembí. Nyə á zə shú ikúl nə ilwoŋ byəsh, kú bul bə ɲi Oyúden.

Kow áshúshwóógú dí íí, Yésus nyə á fwo kə bwəma nə məkugulə shwééshá shíd, a mú ka zə tééd byé ísáy. Márkus ɲə bul lwó ɲkul mə Yésus, tééd nə ɲgələ jɔw buud nə bwó bɛg nyə, kala nə mínjígulá dí, kumə nə ɲgələ yálushi buud məbwəas dí.

Kóómb kow ábɛé á micilyá myé dí, Márkus ɲə lwó nda Yésus ɲgá kə bwəma nə minjugú ná, nə nda nyé é kə yó a nyiŋə gwúm Yurúsəlem ná.

A ké wóós Yurúsəlem bwó ɲgá lág nyə nda məma cí, a kə wíŋg búúd bwó á dɔ sá mikus Mpáánzə Zembí wá; a mú bwəma nə zhíŋ á shwiy cínɔŋ (lúu 11 kə kumə 13).

Jɔɔ Kéel mə Márkus ji ná, wó ká shín lɔ dwo, wo məm nda ɲwú ozimbí á mwá Róma ná: «Yésus á Nazarət nyə á bále mpu bə Mwân mə Zembí.»

Cúndə mə Yuánes Nduu-buud

(Mat 3.1-6, 11-12; Luk 3.1-6, 15-18)

¹ Mətéédúlé mə Jɔɔ Kéel mə Yésus-Kríst, *Mwân mə Zembí wə mága:

² Námə nda jisá cilyá kálaad mə Izayí *muud micúndə dí ná, ná:

Dugí! Mɛɛ mə zə kənd mbwiŋgye lāŋ waamá

ndá a kág wo shwóg kə kwambulə wo zhíí.

³ Jisə kál mə múúd ɲgá cúndə shí a shwééshád yé,

a ɲgə cí ná: «Kwambuləgá zhíí mə Cwámba,

bí sá ikwúŋ byé ná səndôŋ.»

⁴ Ná ndéé Yuánes Nduu-buud nyə á zə cúwo shí a shwééshá dí, a mú ɲgə cúndə ná buud bwó céndág mitédúgá, bwó zə duwan, Zembí yilúg misəm myán lámúd.

⁵ Ntó, buud ó shí á Yudéa nə bɔɔŋg wá Yurúsəlem bəsh bwó á dɔ kə nyádí, kó dɔ magulə misəm myán tām buud. Yuánes mú dɔ duu bwo ɲgwɔɔ Zhurdé dí.

⁶ Káándə Yuánes nyə á dɔ bwáád yí í á bə síyá nə mimyɔɔ mí *shamô, kandá yé á kug nə kúúdí cúdí. Nyə á dɔ də ikájala nə kwaan.

⁷ Nyə á dɔ cúndə ná: «ɲgwól múúd ɲgə zə mə mpásə, a ji nə mpífó cɔ mə. Nda mɛɛ, mə ampíyáyé ná mə kúdwág shí, ciny nyə mikwoolú mí mánɲwub.

⁸ Mɛɛ ɲgə duu bí nə məjúwó, ɲi nyɛ mə bá duu bí nə ɲkɛŋkɛ Shíshim.»

Yésus mə zə duwan

(Mat 3.13-17; Luk 3.21-22)

⁹ Mwów məɔŋgú dí, Yésus mú zə wóós, a ɲgá wú Nazarət, shí a Galilé; Yuánes mú zə duu nyə Zhurdé.

¹⁰ Í mú zə bə ná, Yésus mə shín duwan, a ɲgá cúwo wú məjúwód íí, a mú dúg jɔŋ mə bāŋ, Shíshim mə Zembí mú ɲgə shulə nda faf, zə ji nyə nyúúléd.

¹¹ Kál mú cúwo wú jɔŋ dí ná: «Wo wə Mwân waamá alám. Lám wám wəsh wúsə wódí.»

Sáatan mə bwówulə Yésus
(*Mat 4.1-11; Luk 4.1-13*)

¹² Ntós, ja Yésus nyə a shîn duwan ntáni yí, kú námá bwey, Shíshim má Zembî mú cîndal kənd nyə shí a shwéeshád.

¹³ A mú kə já wə mwów məwûm mánô, *Sáatan ηgə bwówulə nyə. Bónôη ocúdú s' anyinyaanə wə bwə á də ji, *wəηgəles bwə ηgə sêy nə nyə.

Yésus mə tééd jówulə ómpwíin
(*Mat 4.12-22; Luk 4.14-15; 5.1-11*)

¹⁴ Bwə á ka wá Yuánes mím bwug dî. Yésus mú gwág, a mú kə Galilê, kə ηgə cúndə Jǝǝ Kéél má Zembî.

¹⁵ Nyə ná: «Fwála í má wóós. Faan má Zembî í mú kúnə-kúnə, céndúgá mitádúgá! *Maguləgá Jǝǝ Kéél!»

¹⁶ Dúl jwów, Yésus ηgə cǝ ncindye mǝη mǝ Galilê, nyə a dúg Shímun bá mínyəηá yé André, bwə ηgə wusə wód májúwód. Bwə á də julə oshú nə məwód.

¹⁷ Yésus mú ci nə bwo ná: «Bəgá mə, mə é sá ná bí dúg julə búúd.»

¹⁸ Námá cé nə cé bwə mú lúgə məwód, bə nyə.

¹⁹ Ja bwə má ηwá shísh shwóg yí, Yésus músə nyinǝə dúg Zhâk bá mínyəηá yé Yuánes, bwân ó Zhébedé, bwə njúl námá byóólád, bwə ηgə kwambulə məwód.

²⁰ Cé nə cé a mú námá jəw bwo. Bwə mú lúgə sóηǝgá wǝη Zhébedé bǝnôη osól ó másáal byóólád, bə nyə.

Yésus mə lwóyá ηkul ijwúga
(*Luk 4.31-37*)

²¹ Bónôη bwə mú kə Kapernawûm. Yésus mú fwo kə nyíi *mpáánzə mǝnjúgúlá jwów lú Sábaad, kə yə búúd mǝnjúgúlá.

²² Buud bwə mú bul káam mbií nyə á ηgə júguli yí, nəcé nyə á ηgə júguli nə kéénd, kú bə nda *Oyúguli ó mǝcǝǝ.

²³ Cǝnǝηǝ mpáánzə mǝnjúgúlá dî, ηgwólúgá múúd nyə á bə nə bów-bów shíshim í də lwáfulə nyə. Cé nə cé a mú kǝm ná:

²⁴ «Yésus, muud Nazarét! Shé bǝη nə iney? Ye wo ámə zə janǝulə sǝ? Mee mə mpú wo. Wo wá féeshá múúd má Zembî.»

²⁵ Yésus mú ηkáánd nə jamb. Nyə nə dwo ná: «Fadəg mpu! Wúg múúd éne nyúúlád!»

²⁶ Bów-bów shíshim wǝηǝgá í mú junǝg múúd éne nə ηkulú, í kǝm məmə ηkwimbyé nə ndéé wóós tóón.

²⁷ Buud bəsh bwə mú bul káam, bwə ηgə nyímbula ná: «Jáyé ga? Míga mǝnjúgúlá mí má bə gúgwáan e! Nə məmə kéénd! A ká námá lás, tǝə íbów-bów míshíshim mí ηgə bǝle sá nyə məgwág!»

²⁸ Jíná dé í mú jwǝ lǝəm á Galilê wəsh dî.

Yésus mə lwag ncúlyá mimbəl
(*Mat 8.14-17; Luk 4.38-41*)

²⁹ Yésus bǝnôη Zhâk nə Yuánes bwə mú zə wú mpáánzə mǝnjúgúlá, kə Shímun bá André dí njów.

³⁰ Í á bə, Shímun cii yé á mudá mbwúg shí, ayôη nə yôη má bií nyə. Bwə ka leel jaaw Yésus námá nǝi bwə á nyíi njów yí.

³¹ A mú shísh mudá kúnə-kúnə, bií nyə mbwád, tǝl nyə tátəlî, ayôη nə yôη mú shwal shîn. Mudá wǝηǝg mú zə tééd séyálə nə bwo.

³² Mpwó-kugú shí, buud ó ngwála bwá mú zə nə mimbâl myêsh nyádí, tə mimbâl mí məjamb.

³³ Ntó bwá mú zə ñkúndəw mpumbéd ná jəd.

³⁴ Cínəŋg Yésus mú lwag zhwog mimbâl mí á bə nə məbwas mímbí mímbí myá, myêsh mí yál. A yíl námá zhwog buud məjamb, a kú bíd ná məjamb məŋgá má lásúg, nəcé má á ñgə mpú nyə.

Yésus ñgə jaaw Jəjə Kéél Galilé

(Mat 4.23; Luk 4.42-44)

³⁵ Ntó, ná mpámán mpámán, jwəw kú fwo sàŋ, Yésus mú zə wəəl, wóós tóón, kə gúl kál í á shígé bə nə buud yí, kə jəgula nə Zembí.

³⁶ Nyə ñgə ná jəgula wu, Shímun bənəŋ bósól *ómpwíín bwá mú kə sə nyə.

³⁷ Ja bwá má kwey nyə yí, bwá mú ci nə né ná: «Buud bəsh, bwá ñgə sə wo.»

³⁸ Ntó Yésus mú ci nə bwo ná: «Ñkyaená! Shé kág mósól mánd másá wa mákoogá məkoogá má! Má jalá nə cúndə námá Jəjə Kéél wu, nəcé sá jəŋg wá má á zə sá yí.»

³⁹ Ntó a mú kə shí á Galilé nyéshad, kə ñgə cúndə *mámpáánzə má mínjígúlá má *Oyúden dí, nyə ñgə yíl buud məjamb.

Yésus má lwag zúzaamá

(Mat 8.1-4; Luk 5.12-16)

⁴⁰ Wúl zúzaamá í á ka zə wá Yésus, zə kúd məbwóŋ shí, téég nyə məbwə, ci nə nyə ná, «Ñkí wó magulə wo je lwag mə, nyúúl bə mə ná səndəŋ.»

⁴¹ Yésus mú gwág nyə ñkúŋkwon, nyə séémb mbwə, kúnya nə né. Nyə ná: «Má magulə. Nyúúl í bəg wo ná səndəŋ!»

⁴² Cé nə cé jəŋgá zaamá í mú shín múúd éne nyúúlíd. Nyúúl í mú bə nyə ná səndəŋ.

⁴³⁻⁴⁴ Yésus mú báásulə nyə, a ñgə ñkáánd ná: «Ci wo kú jaaw múúd sá í má sîy yí. Yidagú kə lwágulə fada nda wó músə ná, wo ka wá sá Moyíz nyə á ci yí shú yálulə wó má yál ní. Bwá mpúg ná wo mú mpwogé.» Cé nə cé nyə mú nyiŋg muud éne.

⁴⁵ Yésus nyə á teem báásulə muud éne ntáni, muud éne nyə á kə ñgə jaaw lân wəŋgá kál jêsh, a ñgə bəngula nə sá í á sîy nə nyə yí. Sá jəŋgú wá Yésus nyə a shígé ná kwo bə nə ñkul ná a nyíig wúl ñgwála dí buud bwá ñgə dág nyə yí. Nyə á shwal də ji ñji íkál búúd bwá á shígé də bə yí. Buud yidá də wú íkál íkál, də zə kwey nyə cínəŋg.

2

Yésus má lwag mbúmbwúgá

(Mat 9.1-8; Luk 5.17-26)

¹ Mpásə baalé mwəw, Yésus mú nyiŋgə zə Kapernawúm. Buud bwá mú zə mpu ná a ji cínəŋg ñjów.

² Bwá mú zə səeŋgya áncuncuma, váál á ná kú nə təw cé kuú tóón balánda dí. Yésus mú ñgə bwiŋg bwo Milésú mí Zembí cínəŋgú.

³ A ñgə bwiŋg ntáni, bósól búúd onə bwá mú zə nyádí, bwá ñgə ñkény mbúmbwúgá.

⁴ Bwá á shígé dág kál bí nə ñkul cə nə mbâl wán yí nəcé buud bəlé áncuncuma. Bwá mú kə cúwo luun kwáminá ná bəendya nə kál Yésus nyə á bə yí, bwá mú

shul mbúmbwúgá wáŋ cínŋɔŋ. ⁵ Yésus mú dúg ná buud bɔɔŋgá búsa nɛ fwámé búgá, a mú ci nɛ mbúmbwúgá ná: «Mwân waam! Mə mə juu wo nɛ *misám myô!»

⁶ Í njúl ná bóól *Oyíguli ó mǎcɛɛ bwá á bɛ cínŋɔŋ bwá njúl shí, bwá ŋgá lás milám dí ná:

⁷ «Nǎcé jí múúd éne mə mpú lás ntáni yí? A ŋgá *lás nɛ Zembí bwaasúla mpu. Zó ŋgwól jí nɛ ŋkul juu búúd misám myéd kwoŋ Zembí nyaméfwó yé?»

⁸ Yésus mú lɛɛlú mpu sá bwá á ŋgá lás bwá dí milám dí yí. A mú ci nɛ bwo ná: «Nǎcé jí bí ŋgá lás ntáni bí dí milám dí yí?

⁹ Jí í búl bɛ kúná-kúná? Ye cɪlɛ nɛ mbúmbwúgá ná: “Mə mə juu wo nɛ misám myô”, ye cɪlɛ nɛ nyɛ ná: “Wɔɔlág wo ŋwág tanú gwô, wo kyéyug?”

¹⁰ Mǎ ka cɛɛl ná bí mpúg ná *Mwân mə Múúd jí nɛ ŋkul ijwúga ná a juu búúd nɛ misám myáŋ wa shí.» Ná ndɛɛ a mú ci nɛ mbúmbwúgá ná

¹¹ «Mǎ ci nɛ wo ná wɔɔlág, wo báágúg tanú gwô, wo nyíngɛg, kɛ njów».

¹² Cé nɛ cé, muud wɔɔŋgá mú wɔɔl, báág tanú jé, kyey buud bɛsh bwá ŋgá dúg. Bɛsh bwá mú ŋgá káam, bwá mú yɔ Zembí gúmá, bwá ná: «Sá abwélé dúg gúlágá sá ntúga!»

Yésus mə jôw Lévi

(Mat 9.9-13; Luk 5.27-32)

¹³ Mpúsɛ cínŋɔŋ, Yésus mú nyíngɛg kɛ ŋgɛɛ mǎŋ, áncuncuma buud ŋgá bɛ nyɛ, a ŋgá jíguli bwo Milósú mí Zembí.

¹⁴ Nyɛ ŋgá kyey, a mú dúg Lévi, mwân mə Alfê, ŋgá sɛy wú bwá dɛ jána ótóra wá. Yésus mú ci nɛ né ná: «Bɛg mə.» A mú tɔw, bɛ Yésus.

¹⁵ Í á ka zɛ bɛ ná, Yésus njúl Lévi dí njów a ŋgá dɛ, zhwoŋ oŋwɛnyɛ ɔ tóra nɛ bóól ósól ó mǎbɔw bwá mú námá zɛ, bǎnɔŋ nyɛ nɛ ompwíŋn bɛ zɛ dɛ, nǎcé mimbíí mí búúd myɔɔŋgá ŋkí bulya mí á ŋgá bɛ nyɛ.

¹⁶ *Oyíguli ó mǎcɛɛ bwá á bɛ *Ofarizyɛŋ wá, bwá á bɛ námá cínŋɔŋ. Bwá mú dúg ná Yésus ŋgá dɛ kúl ŋgwúd nɛ ósól ó mǎbɔw nɛ oŋwɛnyɛ ɔ ótóra. Bwá mú jí ómpwíŋn bɛ ná: «Nǎcé jí á ŋgá bále dɛ nɛ oŋwɛnyɛ ɔ tóra nɛ bóól ósól ó mǎbɔw yí?»

¹⁷ Yésus mú gwág sá bwá á ŋgá ci yí. Nyɛ mú ci nɛ bwo ná: «Mikanz dí mí dɛ jii jwɔwɔda, í dɛ bɛ mimbál. Mə a shígé zɛ jôw ótútálí ɔ búúd. Mə á yida zɛ jôw ósól ó mǎbɔw.»

Ici í idáw nɛ mǎŋgul

(Mat 9.14-17; Luk 5.33-38)

¹⁸ Ompwíŋn ó Yuánes bǎnɔŋ Ofarizyɛŋ, bwá á ŋgá ci idáw yálɛ Zembí gúmá. Buud bwá mú ka kɛ jí Yésus ná: «Nǎcé jí ómpwíŋn ó Yuánes bǎnɔŋ *Ofarizyɛŋ bwá ŋgá ci idáw yálɛ Zembí gúmá, wɛɛ bwô bǎŋ kú ci yí?»

¹⁹ Yésus mú bɛsa nɛ bwo ná: «Ja múúd mə ŋwa bá yí, a tɛl zǎŋ, a jôw óshwá bɛ; ye oshwá bɛ bwá yidá zɛ nɛ mǎcɛy lámúd bǎnɔŋ muud bá bwá njúl kúl ŋgwúd? Mbɔ. Té wɛsh bǎnɔŋ muud nyɛ ámə ŋwa bá yé búás yí, bwá cúgé nɛ ŋkul ci dálɛ.

²⁰ Nji mósól mwôw mə ŋgá zɛ, bwá bá yíl bwo muud bá yí. Mwôw mɔɔŋgá dí ó óshwá bɛ bwá ka bá ci idáw yí.

²¹ Mpugá ná bwá ádé ŋwa kúl káándó ágúgwáan* kɛ wá bágá bwoodú káándád; bágá dɔɔŋg í é bá juli, í tɛw, í yida bweeg luun lɛ káándó.

22 Ntó námá, muud cugé nə ŋkul ŋwa wáan ágúgwáan kə wá bwoodú lenyad†, wáan í é bá sá ná lenya í búndúg, nə wáan nə lenya byêsh ntáma. Í jii ná bwá dúg wá wáan ágúgwáan í lenya í agúgwáanud.»

*Yésus na macɛɛ ma Sábaad
(Mat 12.1-8; Luk 6.1-5)*

23 Í á wós dúlúgá jwôw lú Sábaad dí ná Yésus bánŋ ompwiín bé bwá á ŋgə lína ifambá í *blé, ompwiín bwá mú ka ŋgə búgə mikəŋg mí blé.

24 Ná ndéé, bóól *Ofarizyên bwá mú ci nə Yésus ná: «Dúgúg, nəcé jí ómpwiín bwô bwá ŋgá sá sá macɛɛ má amágúláyé ná muud sáág jwôw lú Sábaad yí?»

25 Yésus mú ci nə bwo ná: «Ye bi afwóyé bwelɛ lɔ sá *Dávid nyə á sá ja ídāw í á fúfə nyə bánŋ buud bé bwá ŋgá gwág zha yí?

26 Ná nyə á kə nyii banda *mátúnuga dí Abiyatar njúl Ajəláci á ofada, kə bále də íbuléd í á bə ci shú yálə Zembí gúmá a yə námá búúd bé bwá də námá; í njúl ná macɛɛ má dū ci nə nji ofada wá bwá dúg də byo.»

27 Yésus mú nyingə ci nə bwo ná: «Zembí nyə á təl jwôw lú sábaad shú mánywa mə múúd. Nyə á shígé kwambələ múúd nəcé jwôw dəŋgú.

28 Ntó ji ná, *Mwān mə Múúd ŋgə námá jwú nə macɛɛ mə Sábaad.»

3

*Yésus má lwag búúd jwôw lú Sábaad
(Mat 12.9-14; Luk 6.6-11)*

1 Yésus mú nyingə kə nyii *mpáánzə múnjígúlá. Ŋgwól múúd nyə á bə cínŋgə nə mbwə í má shín shwáám.

2 Bóólúgá búúd bwá á bə námá cínŋgə, bwá ŋgá fáf ná ka Yésus nyə é lwag múúd wəŋgú jwôw lú Sábaad. Nyə ká sá ntó, bwá kə shwáman nyə.

3 Ntó Yésus mú zə ci nə muud á mbwə shwáámbulə ná: «Tówúg tətəlí na tām buud!»

4 Yésus mú jí búúd bwá á bə mpáánzə wá ná: «Macɛɛ máshé má magulə ná jí í síyúg jwôw lú Sábaad? Ye ná sá sáág mənywa, ye ná sá sáág məbôw, ye ná sá cágug buud, ye sá gwúg?» Bêsh bwá mú ji ná kufug!

5 A mú cínŋ mpwóómbú ŋgə dúg bêsh nyádí mákoogá, nə mpimbə nəcé nyə a dúg ná básə ŋkí lal milúu. A mú ci nə muud á shwáámbulə mbwə ná: «Kwéégúg mbwə.» A mú kwéég mbwə, í mú bə mpwogé.

6 Ofarizyên bánŋ buud wə gwoŋg í á dū ságusə ijwúga í Herod yí, bwá mú ntāg wós tóón, kə sá shwushwaga, sɔlə zhíí ná bwá cɛɛlə Yésus shwiy.

*Buud bwá zə wə Yésus áncuncuma
(Mat 4.23-25; 12.15-16; Luk 6.17-19)*

7 Yésus bánŋ *ómpwiín bé bwá mú wú cínŋgə, kə māŋ, buud bwá ŋgá bɛ nyə áncuncuma. Búga wú shí á Galilé, bóólúgá wú shí á Yudéa,

8 búga wú ŋgə ŋwála Yurásələm, bóólúgá wú loom Idume, bóólúgá wú cindú Zhurdé, bóólúgá wú kúná-kúnə nə miŋgwála myá Tir nə Sidon. Buud bəŋgú bwá á ŋgə bɛ nyə áncuncuma ntó nəcé bwá á ŋgə gwág isá byêsh nyə á ŋgə sá yí.

9 Nyə a ka ci nə ompwiín ná bwá bwígúg nyə ŋkúmba bíbyóól, nyə é dū ji cínŋgə cwú ncúlýa buud óni bwá nda shúsə nyə.

† 2:22 **lenya**: Oyúden bwá á dū sá lenya nə kúúúú cúúú. 2:23 Mbá 23.25 2:24 MmN 20.8-10
2:25 1Sa 21.2-7; 22.20; Ləv 24.5-9 2:27 Mbá 5.14 2:27 Mat 12.1-14; Luk 13.10-17; 14.1-6; Yuá
5.1-18; 7.21-24; 9.1-16 3:1 2.27-28 3:6 Yuá 5.16, 18

10 Nacé í á ðu bæ ná, nda nyə á ðu lwag zhwog buud ná, buud bēsh bwá á bæ nə məbwas wá bwá á ηgə shwə nə bwá kúnýá nə nyə.

11 Bów-bów mīshīshim* mí á ka dúg Yésus, mí mú kə wusə mánýúúl nyádí shí mákuú, mí ηgə kīm ná: «Wo wá Mwān má Zēmbí.»

12 Njī Yésus mú mpu báásulə myə ná mí kú bwelə sá ná buud bwá mpúg mbii váál múúd á jís yí.

Yésus mə fēesh búúd ə lwámá bé

(Mat 10.1-4; Luk 6.12-16)

13 Yésus mú wú na, kə bád mbámბáηúđ. A mú jəw búúd nyə á cēel wá. Bwá mú kə nyádí.

14 A mú fēesh búúd wūm nə óbá, gwiid bwo ná *buud ə lwámá bé, ná bwá ðu námá bæ nyádí koogú, a ðu kənd bwo kə ðu cúnđə Jəjə Kéł.

15 A mú námá yə bwo ηkul ná bwá kəg ηgə yíl buud məjamb.

16 Nyə a fēesh bwo ntága: a fēesh Shímun, a mú gwiid nyə ná Pyēr,

17 a fēesh Zhák, bá mīnyəñá yé, Yuánes, bwān ó Zhébedé, a mú gwiid bwo ná «Bowanerges», ntó má kə ná «Bwān ó Nkēł Mpu»,

18 a fēesh námá André bəñəñ Filíp nə Batələmí, nə Matiyə bəñəñ Tómas nə Zhák, mwān má Alfē, ná Tadē nə Shímun muud nyə á bæ «Kambulə ləəm» yé,

19 ka zə kēel Yúdas Iskariyót, muud nyə á kusha nə Yésus yé.

Yésus bá Beluzebul

(Mat 12.24-32; Luk 11.15-23; 12.10)

20 Mpúsə na, Yésus mú nyīngə kə njəw. Buud bwá á bæ áncuncuma wá bwá mú zə sēēngya cīnəng mbii á ná bəñəñ *ompwiín bé bwá á shīgé bæ nə baan ná bwá dág.

21 Njəw búúd yé í mú gwág sá jəngə. Bwá mú zə ná bwá zə ηwa nyə nə ηkul, nəcé bwá á ηgə cī ná: «Lúu í cugé ná nyə mpwogé.»

22 *Oyíguli ó máccēgə bwá á ka shulə wú Yurəsəlem wá bwá mú ηgə nyímbulə bwámé nə bwámé ná: «Beluzebul má təw nyə lúúd. A ηgə yíl buud məjamb nə ηkul má Beluzebul wəngə, njwú məjamb.»

23 Yésus mú ka jəw bwo ná bwá shíshúg nyádí. Nyə mú lás nə bwo kaanád. Nyə ná: «Mbií wáyé *Sátan jí nə ηkul wíñg Sátan yí?

24 Nkí buud ə dúl faan bwá bóóg ηgə lúmbuli bwámé nə bwámé, faan dəng í ámpúyé ná təw.

25 Búúd ə wúl njəw bwá ká bóóg ηgə lúmbuli bwámé nə bwámé, njəw búúd wəng í ábúlé bwey nə jímbulə.

26 Nkí Sátan má yida nyīngə cuwo, ηgə yíl nyəméfwó, a má bóóg wá ni, a cugé ná nə ηkul təw, a jēg.

27 Muud cúgə nə ηkul nyí njəw má ηkuηkúl, júwo nyə isá byé, a kú fwo figə ηkuηkúl wəng shí, wóolə nyə məñkəda. Njī, á ká shīn wóolə nyə məñkəda, a mú ka tēem sha nyə njəw.

28 Bábélé, má jaaw bí ná, *misəm myēsh búúd bwá sá myá, nə bímbí lú *bwaasúlə mpu dēsh bwá bá sá yí, í bá bæ nə ijuugá.

29 Njī, múúd yēsh mə bá kə nə bwaasúlə mpu wá Nkēñkē Shíshim yé, nyə abúlé bwelə bæ nə ijuugá. Nyíni múúd má sá sám á kandəgə kandəgə.»

30 Yésus nyə á lás ntó nəcé bwá á ηgə cī ná: «A jí nə bów-bów shíshim.»

Nyooŋgú nà omínyoŋú ó Yésus
(Mat 12.46-50; Luk 8.19-21)

³¹ Nyooŋgú nà Yésus bánŋ omínyoŋú bé bwá á ka jê, bwá mú tów tóón, ka lwâm muud ná a kág jów bwo Yésus.

³² Yésus nyà á ka bə mánkúmbə mə búúd dí, bwá mú jaaw nyə ná: «Nyooŋgú woó bánŋ omínyoŋú bwó† bí na tóón, bwá ŋgə sɔ wo.»

³³ Yésus mú bɛsa nə bwo, nyə ná: «Nyooŋgú waamə wə zə? Omínyoŋú báamə wə ozá?»

³⁴ A mú kənd mísh dúg búúd bwá á ŋgə lyɛ nyə wá, nyə ná: «Dugá, nyooŋgú waamə nə omínyoŋú báamə, bwá wə óga!»

³⁵ Muud yésh mə də sá sá Zembí mə jí yé, nyə wə jí mínyoŋú waamə, ŋkí kóól waamə ŋkí ntág nyooŋgú waamə.»

4

Kanda mbəəl məmpəg
(Mat 13.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Dúlúgá jwów, Yésus nyà á ŋgə nyiŋgə jíguli buud, bwá njúl ncindyə mən. Buud bwá á ka seŋgya nyádí ŋkí jág bulya nə ndéé, a mú tów kə kəwa byóólúđ, jí shí, buud bəŋ cíndú.

² A mú ŋgə jíguli bwo zhwoɔ isá míkandad. Nyə nə bwo nyádí njígúlád ná:

³ «Bényúgá məlwə, bí mpúg gwágulə! Nğwól mbəəl məmpəg nyə á kə myeɛg mpəg.

⁴ Í á ka bə, a ŋgə myeɛg íí, nyúl mpumə mú shugula zhíí nə zhíí. Inunú í mú zə, zə shín lúú nywə.

⁵ Nyúl mpumə í mú shugula shí á məkwóógúđ, kú nə fwámé məndəlú cínoŋg. Í mú námə leel wéesh míngwu, nəcé məndəlú mə á shígé fifə.

⁶ Njíí, ja yásí í mə faan yí, míngwu mí mpwásə mí mú jígə, shín shwáás nəcé kú nə fwámé míkəólə.

⁷ Nyúl mpumə í mú shugula íbiin-bíinəd. Ibiin-bíin byooŋg í mú leel juwo ná ndéé káda íkə́lə í mpəg, í mú bə kú wúmə təə bumə.

⁸ Njíí, nyúl mpumə í á shugula tag-tag shí dí, í mú kə, mpu wəy. Í mú ŋgə wúmə, dúl shug íbumə məwúm məlól, dúlúgá məwúm məsaman, dúlúgá təđ.»

⁹ Yésus mú cí nə bwo ná: «Muud jí nə məlwə mə gwág yé, a gwág!»

Féél-féélí á kanda mbəəl məmpəg
(Mat 13.10-23; Luk 8.9-15)

¹⁰ Ja á mə kə bə nyáméfwó yí, *ompwíín bé wúm nə óbá nə buud bánŋ bwá á bə wá, bwá mú jí nyə ná a jááwəg bwo nda míkanda mí kə ná.

¹¹ Yésus mú bɛsa ná: «Zembí nyə a mə yə bí báá *ndímba á Faan dé. Njí buud ɔ tóón bəŋ bwá é də gwág njí mikanda

¹² shú ná bwá dúg bə,

bwá tɛɛm kənd mísh, bwá kú dúg;

bwá tɛɛm gwágulə, bwá kú wámbulə,

ŋkwanɔgá bwá á bá cənd kuú njəond, Zembí juu bwo.»

¹³ A mú jí bwo ná: «Bí agwágé kanda ní? Ká bí é bá ka gwág mílúgá na ntədelé?»

¹⁴ Mbəəl məmpəg mə də bɛ Mílósú mí Zembí.

3:31 3.21 † 3:32 Míl mícilyá mí ayág mí ŋgə cí na ná: «Nyooŋgú woó bánŋ omínyoŋú bwó, nə okóól bwó...» námə nda mpánzə 35 í kə féel ná. 3:35 Mat 6.10 4:1 3.9 4:9 Mat 11.15 4:12 Iza 6.9-10; Mat 13.14-15

15 Buud básé tâŋ nda zhiif nê zhiif kúl mpæg Mílésú mí Zembî í á myεεgya yí, jísê bœœŋg bwá á bê ná, bwá ká námá shîn gwág Mílésú mí Zembî, *Sátan læéí ntâg námá zê, zê yíl bwo mpæg í áma kê lámúd yí.

16 Ntô námá, bóól básê nda bwá ðu lég mpæg shí á mákwóógúd. Ja bwá gwág Mílésú mí Zembî, bwá tééd fwo lég myê nê mæshusug;

17 Njî bwá kú nê mikœplé bwédí cugud, bwá kú wá nadâ, bwá bœ Mílésú mí Zembî njî kúkúl baan, bwá ká námá bwêma nê mæntágula njí cúwáíí nœcé Mílésú mí Zembî, bwá julê mányúul.

18 Bóól bwá ðu lég mpæg íbiin-bíin ðí. Bâŋ básê ná, bwá gwág Mílésú mí Zembî,

19 njíí, yágúwó ísâ yâ mâŋ mwôw, nê wímbúlê mábíí, nê bíl zhwog iwímbúbúg yâ cug í mú zê káda Mílésú mí Zembî, mí mú bê nda wúmê.

20 Bóól báá básê nda bwá ðu lég mpæg shí átatagú ðí. Bâŋ básê ná, bwá gwág Mílésú mí Zembî, bwá lég myê, bwá mú wúmê mpúmá, dúl shug wúmê íbumá mæwúm máólól, dúl mæwúm másamán, dúlágá tæd.»

Kaané lámba (Luk 8.16-18)

21 Yésus mú nyingœ ci nê bwo ná: «Ye bwá ðu jida lámba ná bwá kó kúd dwo mpííd? Yé bwá ðu kê tâl shí gwonú? Ngeá jí yida bê ná í tówúg cé lámba ðí?

22 Kú nê sâ á *ndímbe í bá bwên kú nyîn, njí sâ á shwoó í bwên kú wóós mæŋkenyad.

23 Muud jí nê mælwê má gwág yé, a gwág!

24 A mú nyingœ ci nê bwo ná: «Jígá kuú ná kalá nê sâ bí má ðu gwág yí! Nœcé yuug bí é ðu yígula bóól búúð ná ndí yí, gwá námá wá bwá bá ðu yígula bí nê ndí yí, bwá wá mábáðí.

25 Muud jí nê baalé fug yé, Zembî mæ bá kwádule nyê nywo. Njî nyœœŋg cúgé nê ndí yé, Zembî mæ bá mæel yíl nyê búbaalê á jí nê ndí yí.»

Kaané mpæg í ðu kœ gwáméfwó yí

26 Yésus mú nyingœ ci ná: «Faan má Zembî dúsê nda yuug ga. Njwól múúð má myεεg mpæg nyéðí fambá.

27 Nyê e já íbulú, wœl mímwásá. Mpæg jáá í é kâl ná ndeé, í ŋgé wíy gwáméfwó, muud nyê áma bœ yé kú mpu nda í ŋgé síy ná.

28 Shí nyáméfwó í sá ná mpæg kœg íkáá, í wá mábœga, mpúmá lwánd mábœga ðí.

29 Ná ndeé, ja mpúmá má tî yí, bwá mú saag fambá, nœcé fwála bwá jálá nê saag yí í má wóós».

Kaané búbumá mutárud (Mat 13.31-35; Luk 13.18-19)

30 Yésus mú nyingœ ci ná: «Shé bí nê ŋkul ci ná Faan má Zembî dúsê nda jí? Shé bí nê ŋkul yíga dwo nê wáyé kaaná?

31 Dúsê nda búbumá *mutárud. Búbumá jœœŋg wá í búl cwááguwo nê bíl íbumá í mámpæg byêsh.

32 Njî ja bwá bœ gwo yí, í ðu gwaa cœ móólégá mámpæg mâ fambá; í wá mílôw ná ŋkudá, mbíí á ná ínunu bí nê ŋkul zê lwœ maage cínœŋg nyéðí gúgúwád.»

33 Míl zhwog mikaaná mbíí níð wá nyê á ðu lás nê buud yé, námá mbíí bwá á bê nê ŋkul ðu gwág yí.

³⁴ Nyə a shígé dɛ bwɛɛ lás nə bwo kú kænd kaaná. Nji nyə á dɛ kə féél isá byêsh, ja bónɔŋ *ompwíín bé bwó má kə bə bwáméfwó yí.

Yésus mə nkáánd nə nkɔwɔ
(*Mat 8.18, 23-27; Luk 8.22-25*)

³⁵ Jwɔw ɲgwúd dɔɔŋgá mpwó-kugú, Yésus mú ci nə *ompwíín bé ná: «Shé línágá m̄n̄, kə fanwínyí!»

³⁶ Ompwíín bwó mú béégya nə áncuncuma buud, kə kwey Yésus byóólúd. Bónɔŋ bwó mú kə nə dwo. Máólógá mól mól á bə námá mákoogú, má ɲgə bɛ bwo.

³⁷ Bwó ɲgə kə, seegya ná m̄ma ɲkɔwɔ mú tééd kuŋgála, ikwɔ́ í mójúwó í mú ɲgə shwiy byóólúd, byóól mú tééd lwándúla nə məjúwó.

³⁸ Í á bə, Yésus mbwúg bán byóólúd, a ɲgə já, lúú mbwúg filo dí. Ompwíín bé bwó mú juumashi nyə. Bwó nə né ná: «Yíguli sá wál zə yə! Ye sá jɔɔŋgá í acíyɛ wo tɔɔ sá?»

³⁹ Yésus mú wɔɔl, nyə nkáánd nə nkɔwɔ. Nyə nə m̄n̄ ná: «Salawóg, jigú ná shee!» Nji nyə á shín lás ntáni yí, ɲkɔwɔ mú shwal shín, m̄n̄ bə ná shee. ⁴⁰ Ntó Yésus mú ka ci nə ompwíín bé ná: «Wáyé mbií ifwaas ni? Ye bi cùgé nə búgə nə Zembí?»

⁴¹ Inkuŋkúúnd í mú jág bii bwo, kə jé bwó mú ɲgə nyímbula bwámé nə bwámé ná: «Nyáyé múúd éga nye! Tɔɔ ɲkɔwɔ, tɔɔ m̄n̄ í bálé sá nyə məgwág í?»

5

Yésus mə yíl məjamb
(*Mat 8.28-34; Luk 8.26-39*)

¹ Ntó bwó mú kə wóós cindú fanwínyí shí á Ogerazenyíɛ.

² Yésus mú shulə byóólúd. A ká námə shín təl məkuú shí, ɲgwólógá múúd mú wú məshwoŋ dí, bów-bów *shíshim ɲgə lwáfulə nyə, zə bwəma nə Yésus.

³ Muud wɔɔŋgá nyə á dɛ ji ban məshwoŋ. Tɔɔ muud ɲgwúd nyə a shígé ná bə nə ɲkul mə wálúla nyə, tɛem bə nə mimbwagə mí ɲkwánz.

⁴ Ija ɲkí bulya bwó á dɛ tɛem wóɔlə nyə məbwə nə mikwoolú mí ɲkwánz, bwó wá nyə mimbwagə məkuúd, nji nyə á dɛ tí isá íni byêsh. Tɔɔ muud ɲgwúd nyə a shígé bə nə ɲkul mə káágúlə nyə.

⁵ Bulú nə mwásə nyə á dɛ bul bə nji ban məshwoŋ nə mímbáŋúd, kə dɛ k̄im, a ɲgə béwəli nyúúl nyé nə məkwóógú.

⁶ Ntó nda nyə á dúg Yésus ná shwóg-shwóg ná, nyə á ju kúlá, kə kúd Yésus məbwóŋ shí, jəgula nə nyə,

⁷ a ɲgə k̄im ná: «Yésus, *Mwân má Zembí á gwów-gwów, shwə b̄n̄ nə iney? Má jəgula nə wo jíná má Zembí dí ná, wo kú təl mə cwúndəd.»

⁸ Nyə á jəgula nə Yésus ntáni nəcé Yésus nyə á ɲgə ci nə nyə ná: «bów-bów shíshim, wúg nyə nyúúlúd.»

⁹ Yésus mú jí nyə ná: «Jíná dwó wá zə?» Nyə ná: «Jíná d̄am wá “Kínda”, nəcé sá bí ɲkí bulya.»

¹⁰ Bwó mú téég Yésus məbwə ná a kú yíl bwo lɔɔm dí kænd kúl shús.

¹¹ Na, m̄ma sɔɔnz óŋkuú, í á ɲgə də mbám̄b̄n̄jád.

¹² Məjamb má mú téég Yésus məbwə ná a nyíŋgálúg mwo óŋkuú bɔɔŋgád.

¹³ A mú magulə ná í síyág ntó. Bów-bów míshíshim myɔɔŋgá, mí mú zə wú múúd wɔɔŋgá nyúúlúd, kə nyí óŋkuúd. Sɔɔnz óŋkuú ni, je bə ótósšhin óbá, jêsh

mú shwal bumb nə mikálá, wú mbúbmbúnád, kə juwa máhéd. Bwə mú ηgul májúwó ná ndéé fudə.

14 Buud bwə á ηgə baagula oηkuú wá, bwə mú wεenzh kə ηgə jaaw buud ηgwəla nə mílɔm mílɔm. Buud bwə mú zə, zə dág sá í ámə sɪy yí.

15 Bwə mú zə wós kál Yésus nyə á bə yí. Bwə dág múúd məjamb má á də lwáfala yé, a njúl cínəηg shí nə jɔjɔ míkáándá, a njúl námá ná sheε. Bwə mú bul gwág ífwaas.

16 Buud bwə á dág sóólúgú í á sɪy wá bwə mú jaaw bwo sá í ámə bə nə muud wəəηgú nə oηkuú yí.

17 Ntó bwə mú téég Yésus məbwə ná a wúg bwədí lɔəməd.

18 Ja Yésus má kə bád byóól dí yí, muud nyə á bə nə məjamb yé, mú téég nyə məbwə ná a ηwág nyə nyádi gwooηgud.

19 Nji Yésus nyə a shígé magalə. A mú yida ci nə nyə ná: «Kag wódí kwáádá kə jaaw búúd bwó sá jēsh Cwamba má sá wo yí, nda á má gwág wo ηkúηkwóηúla ná.»

20 Muud éne músə kyey, kə ηgə jaaw buud wá Dekapwól sá jēsh Yésus nyə á sá nyə yí. Bəəηg bēsh bwə á gwág wá bwə mú bul káam.

Yésus má gwúmashi

shilə mə Zharus

(Mat 9.18-26; Luk 8.40-56)

21 Ja Yésus má səw kə fanjwiny byóól dí yí, buud bwə mú zə lyε nyə áncuncuma, a njúl ná bwúhéd.

22 Ngwól njwú á *mpáánzə minjígúla, nə jíná ná Zharus mú wós. Nji nyə á dág Yésus yí, nyə á zə kúd məbwóη shí,

23 téég nyə məbwə. Nyə ná: «Súsás jám í ηgə júgula. Má jəgula nə wo ná wo zəg kə keel nyə məbwə, a bág mpwogé, a cúgəg.»

24 Bá Yésus bwə mú kə, buud bwə ηgə bε bwo áncuncuma, bwə ηgə shúsə Yésus ikósmb byēsh.

25 Ngwól múdá nyə á bə cínəηg, məcií má á də wú nyə nyúúléd té mímbú wúm nə mímbá.

26 Nyə á bul dág cún ηcúlyá ojwówada dí sɔlə ná a yál, a shín keenzh *mwaané yé yēsh. Nji, a kú yál, bwə ηgə yida yáág yáágúg.

27 Nda nyə á gwág lán mə Yésus ná, nyə á kə Yésus mpásə kwoη na áncuncuma buud dí, kə kúnya nə nyə káándá,

28 a ηgə táduga ná: «ηkí mə kúnýá nə nji káándá má Yésus, mə yál.»

29 Nji nyə á kúnya nə nyə káándá yí, məcií tōw ntəg nyə cé nə cé, nyə mú gwáduga nyúúl nyéd ná a má yál.

30 Yésus mú gwáduga ná nyúl mpífə má wú nyə nyúúléd. A mú yág mpásə búúd dí, jí ná: «Zə má kúnya mə nə káándá éne?»

31 *Ompwiín bé bwə mú bεsa nə nyə ná: «Wo ηgə dág buud ó ηgə shúsə wo ikósmb byēsh, wo nyiηgə jí ná: “Zə má kúnya nə mə káándá éne?”»

32 Nji Yésus mú ηgə kənd mísh mákoogú məkoogú ná a dág múúd nyə ámə sá sóólúgú wəəηgú yé.

33 Mudá éne nyə á ηgə lilya nə ífwaas, nəcé nyə á mpu sá í ámə sɪy nə nyə yí. A mú zə wusə nyúúl shí Yésus dí mpwóómbúd, jaaw nyə búbálé yēsh.

34 Ntó Yésus mú ci nə nyə ná: «Shilə wám, wo má *dúg cug nəcé búgə gwó. Kaag ná sheε. Bwas í shínúg wo!»

35 Yésus ngá ná lás ntáni, buud bwé mú wóós wúle wá njwú á mpáánzú minjígúlá zə ci nə nyə ná: «Shilə wô má yə. Wó ka kwo ngə ntágulə Yígúli nə ji?»

36 Nji, Yésus kú bish sâ bwé á ngə ci yí, a mú ci nə Zharus ná: «Kú bæeg fúnda, bág nji nə búgə.»

37 A mú ci nə tɔɔ muud kú bɛ nyə, a kə nə nji Pyêr nə Zhâk bá mínyonə yé Yuánes.

38 Ja bwé má jé njwú á mpáánzú minjígúlá dí njów yí, Yésus mú dág buud bwé ngá sá saagwɔ mímɓii mímɓii, bwé ngá jii, bwé ngá kím.

39 A mú nyíi njów, nyə nə bwo ná: «Bí ngə jii nə ngə sá bímbí lú saagwɔ ni nəcə ji? Mwân nyə afwóyé yə, a ngə yida já.»

40 Bwé mú yida ngə cágulə nyə. Nə ndeé a mú wéeshali bësh tóón, lúgə nji sósɔngá nə nyonngá mə mwân, nə buud ɔ gwoonng jé. Bwé mú nyíi fúm, kál mwân nyə á bə yí.

41 A mú bii mwân wəonngá mbwə. Nyə nə né ná: «Talita, kúm!» Ntɔ má kə ná «Mwámuda! Má ci nə wo ná: wəolág!»

42 Cé nə cé, shilə wəonng mú wəol, tééd kyeyúle, nəcə nyə á bə nə mimbú wúm nə mímá. Ja bwé má dág ntáni yí, bwé mú ngə káám mɓii á nə fag jimb lúúd.

43 Ntɔ Yésus mú bul báásulə bwo ná bwé kú bwiiing múúd sá í má sɔy yí. A mú ci nə bwé yág nyə sá má də.

6

Buud ɔ Nazarət bwé ban Yésus (Mat 13.53-58; Luk 4.16-30)

1 Yésus mú ka wú na, bə́nɔ́ŋ *ompwíín bé bwé mú kə nyádí kwáádá.

2 Ja jwəw lú Sábaad í á wóós yí, nyə á kə *mpáánzú minjígúlá, kə ngə yə buud minjígúlá. Ncúlyá buud bwé á ngə gwágulə nyə wá bwé mú ngə bul káam, bwé ngə jii ná: «Bíga ísá í á wú nyə ngow? Dúga váál fúg wú ji? A ngə mpu sá dúga váál *məshimbá wa ntudélé?»

3 Kábínda á mwân mə Mariya dí éga? Mínyonə má Zhâk, bə́nɔ́ŋ Yózes, nə Yúda nə Shímun dí éga? Ngaá okóól bé búsa wa sádí!» A mú bə bwo kwal-bəogá.

4 Yésus mú zə ci nə bwo ná: «*Muud micúnda má də námə bwəma nə mpyóŋ nji nyádí kwáádá, nə nyádí məwónngód, nə nyádí njów búúdad.»

5 Nyə a shígé bə nə ŋkul sá tɔɔ *shimbá cínɔng nyádí kwáádá, nji baalé mimbəl nyə a keel məbwə, cug myá.

6 A mú bul káam nda búúd bwé á bə kú *búgula nyə ná. Nə ndeé a mú cɔ, ngə kə məkwáádá məsh má faan dəonngúd kə ngə yə buud minjígúlá.

Yésus má lwám ompwíín wúm nə óbá (Mat 9.35; 10.1, 5-14; Luk 9.1-6)

7 Ja ísá íni í má cɔ yí, Yésus mú jəw *ompwíín wúm nə óbá bé, a mú zə ngə lwám bwo óbá óbá. A shín yə bwo ŋkul á dúlə yíl búúd bów-bəw míshíshim.

8 A báásulə bwo ná: «Ja bí má kə yí, bí kú ŋwa íbaduga í njəond, ka nji wəgatíg. Bí kú ŋwa buléd, tɔɔ baamətálá. Bí kú kə nə *mwaanə.

9 Bí bwáád osílúfaas! Nji bí kú bwáád íshimí íbá.»

10 A mú nyingə ci nə bwo ná: «Ja bí má jé wúl ngwəla dí yí, bí ɔ jii njów bí áma nyíi yíid, kə jé jwəw bí má bá lə yí.

11 Búúd bwá ká bá bə kú lóg bí gúl kúlúd, bwá kú cɛɛl gwág sá bí má jááw bwo yí, bí ɔ bá wú cínɔŋgá, bí kudə fumbyá í ámə nada bí máskuú dí yí. * Sólúgá wɔŋgú í lwágulə bwo ná bwá má byaagulə.»

12 Ná ndéé ompwíín bé bwá mú zə kə, kə ŋgə cúndə ná buud bwá céndúg mítédúgá.

13 Bwá mú námá yíl buud zhwog májamb má á ŋgə ntágulə bwo má. Bwá gwáagulə zhwog mímbəl məwúdə, ŋgə lwag myo.

Shwiy má Yuánes Nduu-buud
(Mat 14.1-12; Luk 9.7-9; 3.19-20)

14 Njwú-buud Herod mú gwág jíná má Yésus ŋgə jag bul jwɔ, bólúgá búúd bwá á ŋgə ci ná: «Yuánes Nduu-buud má gwúm, sá jɔŋg wá á músə nə mpífá á ŋgə sá *məshimbá ntáni ni.»

15 Bólúgá ná: «Jísə Eli.» Bólúgá ná: «Jísə Zembí ŋgwól *múúd micúndə yé, nda bɔŋg ɔ ayág.»

16 Ja Herod nyə á gwág ntó yí, nyə ná: «Yuánes Nduu-buud má á cigə cəŋ nyə éne! A má gwúm shwóŋud!»

17 Nəcə Herod nyəməfwó nyə á ŋwa Herodyád, mudá má mínyɔŋú yé Fílíp, bā. Lósú wɔŋg wá í á sá ná Herod lwámúg buud kə bii Yuánes, wólə nyə məŋkəda, kə wá nyə mímbwugəd.

18 Nəcə Yuánes Nduu-buud nyə á jum Herod ná: «Wo ajáláyé nə ŋwa mudá má mínyɔŋú woó nə wo bál!»

19 Herodyád nyə á ka dɔ fəm Yuánes, a mú dɔ sɔ məzhíí ná a gwú nyə. Nji, yuug jé í á shígé bándə

20 Nəcə Herod nyə á dɔ mpu ná Yuánes jɔ tətəlí muud mísh má Zembí dí, a njúl muud Zembí, nyə á ka dɔ gwɔɔ nyə. Sá jɔŋg wá nyə á dɔ kɛɛm nyə yí. Ná ndéé, tɛɛm bə ná iciyá í Yuánes í á dɔ shul nyə lámúd, nyə á yida námá dɔ gwágulə nyə nə məshusug.

21 Ná ndéé, Herodyád nyə á zə dúg zhíí má gwú Yuánes jwɔw Herod nyə á təl zəŋ byélé dé yí. Herod nyə á jɔw mílúlúú myá ləom nə myá izimbí, a jɔw námá otówe ɔ shwóg wá Galilé.

22 Í á ka bə, Herod bəŋŋə buud bɔŋgú bwá njúl shí, shilə má Herodyád mú nyíí cínɔŋg, tédéd sáágulə cwánúd. Kuú zəŋ yé mú zə bul nywa Herod bəŋŋə buud óni míshúd. Kə jé Njwú-buud nyə á ci nə nyə ná: «Jaawúg mə sá jəsh wó cédél yí, mə é fáágulə wo gwo.»

23 A mú kaag nyə fwámé kaag ná: «Tɛɛm bə nə wó jii məma mpál á faan dām, mə é fáágulə wo gwo.»

24 Shilə ni kú wo bɛsa, a mú wósós tóón, kə jí nyóóŋgú ná: «Mə gwáámbúg jí?» Nyɔŋgú mú bɛsa nə nyə ná: «Gwáámbúg lúu má Yuánes Nduu-buud!»

25 A mú lɛɛl ntág jéél nyiŋgə kə jé wá Herod, kə ci nə nyə ná: «Mə jii ná wo yág mə lúú má Yuánes Nduu-buud yáásəd wa kíkídíga.»

26 Ŋgwóómbúlú ni mú shul Njwú-buud lámúd. Nji nda nyə á bwey kɛɛn ŋkaaná mísh má ójón dí ná, nyə á shígé nywá nyiŋgə ban ná nyə ayóyé nyə sá nyə ámə gwáámb yí.

27 Námá cé nə cé, a mú kənd ŋgwólúgá zimbí ná: «Zaá mə nə lúú má Yuánes Nduu-buud!» Muud wɔŋgá mú kə cigə Yuánes cəŋ.

* 6:11 Ja Oyúden bwá á dɔ kudə fumbyá máskuú dí yí, bwá á dɔ lwágulə ná, kúkúl shí bwá ámə təl máskuú máŋ yí, bwá má kál gwo nə buud bí cínɔŋg wá ná bwá músə sá nyéé. 6:13 Zhk 5.14 6:14 8.28

6:15 Luk 7.16 6:17 Ləv 18.16; 20.21; Luk 3.19-20 6:23 Est 5.3, 6; 7.2

28 A mú zə nə lúu yáásəd, zə yə shilə ni. Shilə ni mú kə nə wo, kə cwámbələ nyóŋgá.

29 Ná ndéé *ompwíin ó Yuánes bwá mú gwág sóólúgú wəŋgá. Bwá mú kə ŋkəny kug nyúul má Yuánes kə wá shwóŋud.

Yésus mə yə búúd idáw

(Mat 14.13-21; Luk 9.10-17; Yuá 6.1-15)

30 Ja *búúd ó lwámá ó Yésus bwá á nyingə yí, bwá á zə bwiing Yésus sà jəsh bwá á kə ŋgə sá yí, nə sà bwá á ŋgə jíguli buud yí.

31 Yésus mú ci nə bwo ná: «Zəgá, shé kág kál búúd bwá cúgé yí ŋwá ná kə woga.» Nyə á ci ntó nəcé buud bwá á bə cínŋŋ ŋkí bulya, bóól ó ŋgə kə, bóól ó ŋgə nyingə, mbií á ná bəndŋ ompwíin bə bwá á shígé bə nə fwála ná bwá dág.

32 Bwá á ka kəwa byóólúd, kyey ná bwá ká ji bwáméfwó bugád kál búúd bwá cúgé yí.

33 Nji buud ŋkí bulya bwá á dúg bwá ŋgə kə byóólúd, bwá mú yag bwo. Buud bwá á ka ŋgə wu mŋgwála myəsh dí, ŋgə kə nə mikúlá, kə sámb Yésus bəndŋ ompwíin bə shwóg kə tééd jē.

34 Ja bwá má shulə byóól dí yí, a mú dúg mənəkúmbə mə búúd máni, a mú gwág bwo cey lámúd nəcé bwá á bə nda sənz incwəmbé í cúgé nə mbaagulə yí. Ntó a mú ŋgə jíguli bwo isá ŋkí bulya.

35 Nda kugú í á ka jé ná, ompwíin bwá mú kə ci nə nyə ná: «Sá búsə wa bugád, kugú nəmə óga.

36 Bídúg búúd óga, bwá kág íbaafə nə mákwáádə mäsə wa kúnə-kúnə má, kə kusə sà má də.»

37 Yésus mú ci nə bwo ná: «Biméfwó yágá bwo sà má də.» Bwá mú jí nyə ná: «Sá é sá ntədəlé ná sá kúsəg íbuléd kwaga nə buud óga? Í jji ódanarí† mitəd mímbá!»

38 A mú jí bwo ná: «Bi búsə nə íbuléd ínəy? Kəgá dúg!» Bwá mú kə lə. Bwá mú zə jaaw nyə ná: «Sá búsə nə íbuléd ítəon, nə oshú óbá.»

39 Yésus mú ci nə bwo ná bwá jílug buud shí ikínda ikínda ákanda dí.

40 Bwá mú zə ji shí ikínda ikínda, bíl íkínda nə buud təd, bíl nə buud məwúm mətəon.

41 Ja búúd bwá má shín ji shí yí, Yésus mú ka ŋwa íbuléd ítəon nə oshú óbá óni, a bən mísh gwəw, yə Zembí akíba. A mú fəy íbuléd, yə ómpwíin bə. Bwá mú kaaw búúd. A mú námə kaaw oshú mbií ŋgwúd.

42 Buud bəsh bwá mú də, jílə, idáw lág.

43 Ompwíin bwá mú seŋŋ íkúl í buléd nə íkúl í óshú í á lág yí, byəsh í á lwánd məbwumú wúm nə mábá.

44 Buud bwá á də íbuléd byəŋŋ wá, bwá á bə budúm otóshin otəon.

Yésus mə kyey məjúwó dí gwəw

(Mat 14.22-33; Yuá 6.16-21)

45 Námə nji í á shín yí, Yésus nə *ompwíin bə ná bwá kəwag byóólúd, bwá línág kə nyə shwóg Betusayída, mən fajwiny té nyə é ŋgə fwo bíd zhwog buud bwá á bə óni yí.

46 Yésus mú shín bíd búúd, a músə bád mbúnúd nə a kə jəgula nə Zembí.

47 Bulú mú zə yínd, kwey ná byóól mú tám mən, nyə mə lág cíndú nyəmə.

48 Nyə á ka dúg ná júgə í ŋgə bə ompwíin cún nə cún, nəcé ŋkwə nyə á ŋgə yída

6:30 Luk 6.13; 10.17 6:32 8.1-10 6:34 Zhe 10.21; Eze 34.5; Zak 10.2; Mat 9.36; 14.14; 15.32; Mak 8.2 † 6:37 danarí: Danarí ŋgwúd í á də kwaga nə myəna myá ŋkúmba jəwəw. 6:43 20j 4.43-44
6:46 Luk 5.16 6:48 Zhb 9.8; Luk 24.28

wú kóómb bwá á ngə kə yí. Ngeε míngwûm mí kúwo mí ashúshwóógú dí, a músa zə bε bwo, a ngə kyey nə məkuú májúwó dí gwôw. Nyə á ka sá nda a cɔ bwo.

49 Ja bān bwá má dúg a ngə kyey nə məkuú májúwó dí gwôw yí, bwá má táduga ná jisə *jím, bwá mú bwú óŋkwíimbyê.

50 Nəcə bēsh bwá a dúg nyə, inkuŋkúúnd í mú bii bēsh. Yésus mú lɛɛl ci nə bwo ná: «Səlugá milām shí. Mə wá éne, kúgá fúndəl!»

51 A mú ka kəwa byóólád, kwey bwo, ŋkwɔ́ mú ntág shín. Bwá mú káam mbii á ná fɛg də jímb lúúd.

52 Bwá á bul káam nəcə bwá á shígé fwo mpu gwág mbii múúd mə Yésus. Sá jɔɔngú ɔ í á sá ná bwá kú wámbulə sá nyə á cɛɛl júguli bwo ja nyə á sá ná íbuléd í búlyag yí. Bwá á bə ná ŋkí jilə milíu.

Yésus má lwag mímbəl Genezarət

(Mat 14.34-36)

53 Bwá mə shín lína mán, bwá mú jé lɔɔm á Genezarət, bwá mú səl byóól.

54 Námá shulálə bwá á shulə byóólád yí, buud bwá mú yag Yésus.

55 Bwá mú kə nə mikúlá kə ngə bāngula shí nyɔɔŋ nyēsh dí. Bwá mú ngə ŋkény mimbəl itanéd, ngə kə nə myo kúl jēsh bwá á ngə gwág ná Yésus jisə yí.

56 Yésus mú ngə kyey mákwáádə nə míngwála, tɔ́ íbaafá. Buud bwá mú ngə kə bwíg mimbəl myán mímbaadəd, íkál nyə é ngə cɔ́ yí. Bwá mú ngə téég nyə məbwə ná a bídúg ná bwá jisówág ngə kúnya nji nə *mbwaag káándə yé. Bɔɔŋg bwá á ngə kúnya nə nyə wá bwá mú ngə yál.

7

Ofarizyēn nə ijām nə ijag

(Mat 15.1-9)

1 *Ofarizyēn nə bóólúgá *Oyíguli ó máccε bwá á wú Yurúsələm, kə wá Yésus.

2 Bwá mú zə dúg ná bóólúgá *ómpwín bε bwá á də də idəw məbwə nə məbwam. Ntɔ́ ji nə bwá á shígé də gusa mwo mbii mácum má *Oyúden má ngə júguli yí.

3 Í njúl ná Ofarizyēn námá nda Oyúden bēsh bwá á shígé də də, bwá kú fwo mpu gusa məbwə, nəcə bwá á də yáág nə məcum ímpáámɔ́ í á lúgə má.

4 Ja bwá nyíngə míkus dí yí, bwá cúgé nə ŋkul də kú fwo gusa. Bwá á də námá baagulə bílúgá íjām nə ijag nda dálə gusa íbalá nə mikáágə nə iwóŋg.

5 Ja Ofarizyēn nə Oyíguli ó máccε bwá á dúg ntáni yí, bwá mú ci nə Yésus ná: «Ompwín bwó bān bwə anǵə nə baagulə məcum má ímpáámɔ́, bwə ngə də kú gusa məbwə. Jí í sá ntɔ́?»

6 Yésus mú bεsa bwo ná: «Izayí nyə á bə nə ŋkaam ja nyə á cúndə shú dán, bí buud ɔ́ mákəŋ mbii wúsə cilyá yí, ná:

Kúl búúd ga í ngə gúmal mə nji mímpu dí,
milām myán mí njúl shwóg-shwóg nə mə.

7 Wán ngələ ságusə bwə ngə ságusə mə yí wúsə ntɔ́ ŋgwas.

Bwə ngə yida jíguli buud minjígulá myá məmpándí má búúd.»

8 Yésus mú kwádulə ná: «Bí má myaas máccε má Zembí, yida nywílya nə mácum mán.»

9 A kwo námá ci ná: «Bí mə mpú də ntɔ́ mpándí má Zembí ná bí má yida baagulə məcum mán.

10 Moyíz nyə á ci ná: “Gúmálég sósóŋgú wô nə nyəŋgú wô.” A nyiŋgá námá ci ná: “Múúd mə ká lweem sósóŋgú yé ŋkí nyəŋgú yé, bwá jəlá nə gwú múúd wəŋgá.”

11 «Nji bi bāŋ bí ŋgə ci ná: “Múúd mə ká jaaw sósóŋgú ŋkí nyəŋgú ná: ‘Sâ mə ámə nywá kwínd wo nə ndí yí í músə korban (ntó mə kə ná ŋkəw nyəŋg í músə məyəna shú mə Zembí),’ ”

12 bi kú cínal múúd wəŋg nə á sáág sâ shú mə sósóŋgú ŋkí nyəŋgá.

13 Ŋgáá ntó ji ná bí ŋgə sá ná Milósú mí Zembí mí bəg ŋkúŋgúg, məcum mán yidá mpu yáág? Bi ŋgə námá nyiŋgə sá bíl zhwog isá í abúbôw!»

Isá í dɛ wá múúd məlwaagwo yí (Mat 15.10-20)

14 Yésus músə ka kwo yid, lésa nə buud bwá á bə cínəŋgú áncuncuma wá, nyə nə bwo ná: «Bi bēsh bényúgá məlwə, mpu gwágula.

15 Sâ í dá wú tóŋ, nyí múúd nyúúlád yí, gwá dí í dá wá múúd məlwaagwo mísh mə Zembí dī; nji byəŋg í wú nyédí lámád yí, byó wá í dá wá nyə məlwaagwo.

16 Muud jí nə məlwə mə gwág yé, nyə mpu gwág.»

17 Yésus mú lúgə áncuncuma buud. Bónŋə *ompwín bə bwá mú nyiŋgə kə njów. Cínəŋg bwá mú zə jí nyə ná a féélég bwo kaaná wəŋgá.

18 A mú ka ci nə bwo ná: «Ye bi búsa námá kú mpu gwág isá? Ye bi agwágé ná sá jēsh í wú tóŋ nyí múúd nyúúlád yí, í cúgé nə ŋkul wá nyə məlwaagwo mísh mə Zembí dī.

19 Nəcə í ányíyé nyə lámád. Í yida kə nyə mwə dí ná ndéé í mú wóos kə bíd.» (Ntó mə cɛɛl ci ná idəw í cúgé nə məlwaagwo mísh mə Zembí dī.)

20 Nyə mú nyiŋgə ci ná: «Sâ í wóos wú múúd dí yí, gwá wá í dá wá nyə məlwaagwo mísh mə Zembí dī.

21 Nəcə lám mə múúd dí wá bów-bów mítédúgá mí dɛ zhu yé, nə janɡa, nə júwə, nə məgwú mə búúd,

22 nə minəmb, nə yéesh məbii, nə mbíya lám, nə məkəŋ, nə asíy-síy, nə zhíŋ, nə *bwaasúlə mpu, nə dālə ŋkény nyúúl, nə cəg ímpwúfú.

23 Isá íni byēsh í wú lám mə múúd dí cwú, byó wá í dá wá múúd məlwaagwo mísh mə Zembí dī.»

Mudá ikúl mə búgula Yésus (Mat 15.21-28)

24 Yésus músə wú na kúl nífd. A músə kə kóómb shí á Tir. Wu, nyə mú kə nyí wúlúgá njówád, nyə ŋgə sə ná muud kú mpu ná nyə ji cínəŋg. Nji buud bwá mú bále námá mpu.

25 Kú námá bwey, ŋgwólúgá mudá mú gwág ná Yésus mə jé cínəŋg. Mudá wəŋgú, bów-bów shíshim í á bul bii shilə yé. Nyə á ka zə kul nyúul Yésus dí shí məkuú.

26 Mudá wəŋgú nyə á bə shilə Ogurêk, nyə a byél loom á Fenisí, shí á Sirí. Nyə á ka zə jəgula nə Yésus ná a yílúg shilə yé jamb.

27 Yésus mú ci nə nyə ná: «Fwog bíd ná bwán ó njów bwá dóg ná ndéé, jíla. Nəcə ŋwálə idəw í bwán ó njów, wusə yə ómpyə, í anywáyé.»

28 Nji mudá éne mú zə bəsa nə nyə ná: «Ká, Cwámba, ompyə bwá dɛ námá cwála məmpulú mə dú kud táwəli bwán dí shí má.»

²⁹ Ntó Yésus mú zə ci nə né ná: «Nda wo má mpu bæ nə zény ná, nyingág kə wódí njów; məjamb má á ngə lwáfulə shilə wô má, má má wú nyə nyúúléd.»

³⁰ Mudá wəonǵá mú nyingə, kə nyádí njów, kə kwey Mwán mbwúg shí, məjamb má má wú nyə.

Yésus má lwag akúmálwə

³¹ Mpásə na, Yésus mú wú ngwála á Tir, ciingya Sidon. Nyə a lína mpál shí á mǵngwála wúm kə nǵe mǵh má Galilé.

³² Cínong bwá mú zə nyə nə ngwól akúmálwə a njúl námá fifi. Bwá mú jəgula nə Yésus ná a bódug nyə məbwə.

³³ Ntó Yésus mú zə nwa múúd éne kə nə nyə kósmb búúd bwá á shíge bæ yí. A mú jil nyə inyiná məlwád, a yíl. A sey məntənd nyádí inyinád ná ndeé a cilə múúd éne júmúd.

³⁴ Ná ndeé nyə mú yág gwów, nyə səl fəm, nyə mú ci nə muud éne ná: «Efata!» (Ntó má ká ná «bǵnǵ!»)

³⁵ Cé na cé jəonǵúd, muud éne məlwə má mú bǵh, téembí í mú wú júmúd. Nyə mú mpu ngə lás. Yésus mú nyingə nə nyə, zə kwey búúd.

³⁶ Ntó Yésus mú báásulə bwo ná bwá kú bwelə jaaw tóə muud. Nyə á tɛem báásulə bwo ntáni, í mú yida bæ nda nyə á ngə lwám bwo ná bwá ngág nə cúnda.

³⁷ Buud bəsh bwá mú bul bə, bwá ngə ci ná: «Isá byəsh nyə ngə sá yí bísa nkí bul nywa! Nyə bále sá ná wəakúmálwə bwá gwágúg, mifífi mí lásúg!»

8

Yésus má nyingə yə búúd idəw (Mat 15.32-39)

¹ Mwəw məonǵá di, áncuncuma buud nyə á zə seingya kúl Yésus nyə á bæ yí. Nda bwá á shígelé bæ nə sá má də ná, Yésus mú jəw *ompwíin bé, nyə nə bwo ná

² «Mə ngə gwág buud óga nkúkwoǵúlə nəcé sənəh sá má ji mwəw məlól, ja gaad bwá cúge ná nə sá má də.

³ Nkí má nying bwo ntáni zha ná bwá kág bwádí, bwá é kə tag nə məntəmbuli zhíid, nəcé bósólúgá nkí bulya bwá ngə gwaa zhu.»

⁴ Ompwíin bé bwá mú bəsa nə nyə ná: «Sá é wíl bwo ntudelé ná bwá jilə wa bugád?»

⁵ Yésus mú ji bwo ná: «Bi búsa nə íbuléd íné?» Bwá ná: «Zəngbá.»

⁶ Yésus músə ka ci ná buud bwá jíg shí. Ná ndeé a músə nwa íbuléd zəngbá byəonǵá, a yə Zembí akíba, a fəy byo ikál ikál, yə ompwíin bé ná bwá kág ngə kaaw, bwá mú kə kaaw búúd.

⁷ Bwá á bæ nə búbaalé íshúshú. Nyə mú nwa námá, yə Zembí akíba. Nyə nə ompwíin bé ná bwá káawəg námá byo.

⁸ Buud bwá mú də ná ndeé, jilə. Zhwog ikál í mú lág tǵh məkúdə zəngbá.

⁹ Í njúl ná buud bwá á jee bæ otósshin onə. Yésus mú nying búúd ná bwá kág ngə kə.

¹⁰ Nyə shwal kəwa byósólúđ, bənəh ompwíin bé bwá mú kə shí á Dalmanuta.

Ofarizyən bwá jii dǵg sá mímbúgú (Mat 12.38-39; 16.1-4; Luk 11.16, 29)

11 Ja bwá má kə jé wu yí, *Ofarizyêḡ bwá mú zə shúsə Yésus nə minjígá mí məbwəbúlán, bwá zə jí nyə ná a lwóg bwo dúl *shimbá í ngó zhu gwów.

12 Yésus mú səl fām nə mətag má nyúul. Nyə nə bwo ná: «Nacé jí bí kala buud ga bí ngə céeł dúg shimbá yí? Bábólé, má jaaw bí ná, kala búúd ga í ábálé bwelc dúg tə sál!»

13 A mú béégya nə bwo, kwo kə kəwa byóólád ná a lína, kə cínú faḡwíny.

Ompwíín básə nə jág

(Mat 16.5-12; Luk 12.1)

14 *Ompwíín bwá á ka wusa ḡwaále íbaléd ja bə́nəḡ bwá á kəwa byóól dí yí, bwá á bə nə nji ḡwúđ.

15 Yésus mú báásulə bwo ná: «Jígá ncə nə *Ofarizyêḡ *ləvur wáḡ, tə yé má Herod.»

16 Bwá mú ngə nyímbəla bwámé nə bwámé ná: «A lás ntáni nacé sə cugé nə íbaléd.»

17 Yésus mú mpu sá bwá á ngə ci yí. A mú jí bwo ná: «Nacé jí tédúgá wúsə bí nji ná bí shígé ḡwa íbaléd yí? Jí bí má cá gwág ntáni yí? Kú wámbulə ísá! Bì anyḡḡyé ná bə nə fəḡ í?»

18 Bì básə nə mísh, nji bí kú dúg í? Bì básə nə məlwə, nji bí kú gwág í?

19 Bì anyḡḡyé ná tédúga ja má á fēy íbaléd ítəon buud otóóshin otóon də yí? Bì á lwándulə məbwumú mánéy nə íkál bí á lúg nə ndí yí?» Bwá ná: «Wúm nə məbá.»

20 Nyə ná: «Ja má á fēy íbaléd zəḡbá buud otóóshin onə də yí, bí á lwándulə məkúdá mánéy nə íkál bí á lúg nə ndí yí?» Bwá ná: «Zəḡbá.»

21 Yésus mú ci nə bwo ná: «Ká jí bí má cá gwág yí?»

Yésus má lwag áncím-ncím

22 Ntó bwá mú kə jé Betasayída. Buud bwá mú zə nyə nə ancím-ncím, zə téég Yésus məbwə ná á kúnýag nə né.

23 Yésus mú zə bíi áncím-ncím wəḡḡá mbwád, wú nə né kwáádá. Kúł bá bwá á kə yí, nyə á ḡwa məntənd, bwiid múúd éne míshúd, a bəd nyə məbwə. A mú jí nyə ná: «Ye wo ḡwa ḡwá dúg?» 24 Ancím-ncím mú bēny mísh, nyə ná: «Mə ḡwa dúg buud. Búsə nda ilíí, nji í ḡwa jaand.»

25 Yésus mú nyingə kwo keel múúd éne məbwə míshúd. Nyə mú yál. Nyə mpu dúg ísá byēsh ná ḡḡəḡ.

26 Yésus mú ci nə nyə ná: «Nyingəḡ, wo kág bídí; wo kú nyingə kə kwáádá nííđ.»

Yésus jisə Mesí

(Mat 16.13-20; Luk 9.18-21)

27 Yésus bə́nəḡ *ompwíín bé bwá músə cə na, kə ḡḡe məkwáádá má Sezaré mə Fílip. A mú ḡwa jí ompwíín bé nūḡ zhííd ná: «Buud bwá ḡwa ci ná mə jisə zə?»

28 Bwá mú bəsa nə nyə ná: «Bóólúgá búúd bwá ḡwa ci ná wo jisə Yuánes Nduu-buud, bóól ná wo jisə Eli, bóólúgá bwá ḡwa ná má ci ná wo jisə ḡgwól *múúd micúndá.»

29 A mú nyingə jí bwo ná: «Ká bí bāḡ ḡwa ci ná mə jisə zə?» Pyēr músə bəsa nə nyə ná: «Wo jisə *Kříst. *»

30 Ná ndéé, a mú báásulə bwo ná ci bwá kú bwelc jaaw múúd sá á jisə yí.

8:11 Mat 12.38-40; Luk 11.16, 29-30 8:11 Yuá 6.30; 1Kr 1.22 8:15 Luk 12.1 8:16 6.52 8:18 Zhe 5.21 8:20 8.8-9 8:23 7.33; Yuá 9.6 8:28 6.14-15; 9.11-13; Luk 7.16 8:29 Mat 16.16

* 8:29 Kříst: Kříst mə kə nə «kwíidye buud Zembí nyə á kaag yé.» 8:30 9.9

Yésus má bá ya, a nyiŋgə gwúm
(Mat 16.21-28; Luk 9.22-27)

³¹ A mú ka tééd jíǵálilə bwo ná: «Í jii shú má *Mwân mə Múúd ná ocúmbá buud wâ ləəm nə milúlúú myâ ofada nə *Oyíguli ó máceɛɛ bwá kág jág jugushi nyə, bwá kudəwa nyə, bwá gwú ntâg nyə. Nji a bá gwúm shwonɔ dí mpásə mwów məlól.»

³² Nyə á jaaw bwo gwo ná kpwáó. Pyêr músə kə nə nyə koogú, kə lás nə nyə.

³³ Yésus músə yid, dúg *ómpwíin bə, a mú ŋkáánd nə Pyêr ná: «Wúg mə na, *Sátan! Mitádúgá myô mí cúgé mítádúgá mí Zembí, mísə nji mítádúgá myá buud.»

³⁴ A mú ka jôw ncúlyá buud bwá á bə cínəŋg wá bə́nə́ŋ ompwíin bə, nyə nə bwo ná: «ŋkí muud má cəel bə mə, a bág kú jagulə nyáméfwó; a ŋkényág kwolós jé, a bə mə.

³⁵ Nəcə, múúd mə ká kaambələ nə cug jé, a yida jímbal gwo. Nyəəŋg mə jímbál cug jé nəcé mə nə shú Jɔjɔ Kéél yé, a faam.

³⁶ Ŋkí muud má bii məbii məsh mə shí ga ná ndéé *shíshim yé jímb, wáyé mfíí nyá é bə nə ndí cínəŋg yí?

³⁷ Muud ji nə ŋkul wá jí shú ná a nyíŋgəg bii shíshim yé?

³⁸ Mpugá ná muud mə bá gwág mə shwôn, gwág íciyá byâm shwôn kala búúd á mítádúgá olíŋŋí í ŋgá sá məbôw ga dí yé, Mwân mə Múúd mə bá námá gwág nyə shwôn ja á bá zə a ŋgá ŋkənwə məŋkənwə mə Sónŋgú yé, bə́nə́ŋ miféshá mí wəéŋgələs yí.»

9

¹ A mú nyiŋgə ci nə bwo ná: «Bábálé má jaaw bí ná, bólól búúd básə wa óga, bwá abúlə bwelə ya, bwá kú fwo dúg Faan má Zembí má wóós nə ŋkul.»

Yésus mə lwóyá mílwaná myé
(Mat 17.1-13; Luk 9.28-36)

² Mpásə mwów məsaman, Yésus mú ŋwa Pyêr nə Zhâk bá Yuánes. A mú wú nə bwo búúd dí, bwá kə bád wúl məma mbúŋúd, nji bə́nə́ŋ kú nə ŋgwól múud. Nyúúl nyé mú shwóɔla bwo míshúd,

³ míkáándə myé mí mú ŋgá jág bul faan nə mbii məfumə má ná, təə muud cúgé nə ŋkul gusa míkáándə ná ndéé mí fumə ntó.

⁴ Cínəŋgá, Moyíz bá Eli bwá mú wóós, zə ŋgá ləsha nə Yésus.

⁵ Pyêr músə ka ci nə Yésus ná: «*Rabi, nywaalə ŋgələ ji wa. Sə shúməgá məbanda məlól, ŋgwúd shú dwô, dúl shú má Moyíz, dúlúgá shú má Eli.»

⁶ Pyêr nyə a shígé mpu sá á cíg yí, nəcé bə́nə́ŋ bólólúgá *ómpwíin bwá á bul gwág ifwaas nda bwá nyé.

⁷ Seegya nji gúndə í má zə búdal bəsh. Bwá mú gwág kál í ŋgá wú gúndə jəəŋg dí ná: «Mwân waamə abábə wə éga. Sáɡá nyə məgwág.»

⁸ Ompwíin bwá mú ntâg ŋgə yáɡwə, bwá kú ná dúg təə muud shús, nji bə́nə́ŋ Yésus wá bwá á bə.

⁹ Ja bə́nə́ŋ bwá má ka ŋgə shulə wú mbúŋ dí yí, a mú lás nə bwo ná: «Ci bí kú jaaw múúd sá bí amə dúg yí, kə wóós ja *Mwân mə Múúd mə bá gwúm shwonɔ dí yí.»

10 Bwó mú baagula ci ni, nji bwó mú ngə nyímbula bwámé nə bwámé ná: «Gwúmúlá máshwoŋ dí á ngə ci ga, í kó ná jí?»

11 Ná ndéé bwó músə jí nyə ná: «Nəcə jí *Oyíguli ó máccɛɛ bwó ɔu ci ná í jii ná Eli fwóg tééd zə yí?»

12 A mú bɛsa ná: «Jí bále bə ntó ná Eli má jalá nə fwo zə, zə tâl isá byêsh ícé byáŋúd. Ká nəcə jí jisə cilyá Kálaad Zembí dí ná bwó bá mpyəny Mwân mə Múud, bwó bul jugashi nyə yí?

13 Sâ ngwúdú, mɛɛ mə jaaw bí ná Eli nyə a shí bwey zə. Buud bwó á sá nyə mbií wêsh bwó á cɛɛl yí, námə nda jí cilyá shú dé dí ná.»

*Yésus mə yíl ngwól mwân jamb
(Mat 17.14-21; Luk 9.37-43)*

14 Ja bwó mə kə wósó *ómpwíin dí yí, bwó mú kwey máŋkúmbə mə búúd mə má lyɛ bwo, bəndəŋ Oyíguli ó máccɛɛ bwó ngə sɛŋusa məkəl.

15 Nji máŋkúmbə mə búúd máni mə má dúg Yésus yí, bwó mú seegya, bwó mú ngə kə nə mikúló, kə ngə bóda nyə.

16 Yésus mú jí ómpwíin bé ná: «Jáyé bínón buud óga ngə sɛŋusa məkəl nə ndí yí?»

17 Na zhwog buud éne dí, ngwól múúd mú bɛsa nə nyə ná: «Yíguli mə ámə zə nə mwân waamá wódí, wúl shíshim í mə sá ná a bág kú ná lás.

18 Í mú ntág ka ɔu bə, kúl jêsh í ámə wósó ná í bii nyə yí, í jumə nyə shí, ifúlug lwánd nyə mpu, a ngə fúgal məjə, a shwal nyánəwo. Má ámə jí ómpwíin bwó ná bwó yílúg nyə jamb ɔɔŋgá, bwó shígé kwag.»

19 Yésus músə bí ná: «Wúu! Yé óhááden óga! Mə e bá kə nə bí ntáni kə wósó ngow? Mə e bá jisəw bí kə kumə jáyé ja? Zəgá mə nə mwân wɔɔŋg.»

20 Bwó mú kə nə nyə. Nji shíshim ni* í mə dúg Yésus yí, í mú junɔ mwân nə ŋkulú, a mú juma shí, ngə bíngula, ifúlug í ngə wósó nyə mpud.

21 Yésus mú jí sóŋgú mwân ná: «Í á tééd nyə jáyé ja?» A mú bɛsa ná: «Í á tééd nyə, a njúl ná mwántombú.

22 Í ɔu cɛɛl gwú nyə. Í ɔu kul nyə tɔɔ kuda dí tɔɔ məjújwód ija ija. Nkí wo jí nə ŋkul sá gúl sá shú dé, gwágúg sá ŋkúŋkwónúla, kwíindág sà.»

23 Yésus mú yagula nyə ná: «Ŋkí wo jí nə ŋkul!» Ntó, a mú jaaw nyə ná: «Múúd yêsh mə *búgúlá Zembí yé jí nə ŋkul sá sá jêsh.»

24 Cé nə cé sóŋgú mwân mú lás gwów gwów ná: «Mə ngə *búgula! Nji, yág mə ŋkul ná mə mpúg bə nə búgá!»

25 Buud bwó mú zə seɛngya áncuncuma kúl bwó á bə yí. Ntó Yésus mú ŋkáánd nə shíshim ábábów wɔɔŋg ná: «Wo shíshim ngə juwo mwân məlwə nə mpu ga! Mə yímbáli wo ná, wúg nyə nyúúúlád! Ci wo kú ná bá nyingə nyí nyə nyúúúlád!»

26 Í mú kím nə ŋkulú, í junɔ mwân ná ndéé wú nyə nyúúúlád. Mwân mú cɔ fudəd ná nyágúsá, zhwog buud bwó ngə ci ná: «A mə yə.»

27 Nji Yésus mú bíi nyə mbwə, wɛɛl nyə. Mwân mú tów tətəlí.

28 Ná ndéé, Yésus mú kə nyíi njów. Ompwíin bé bwó mú kə jí nyə wu bəndəŋ bwáməfwó ná: «Nəcə jí sá bəŋ shígé kwag yílúla shíshim ni yí?»

29 A mú bɛsa bwo ná, bwó ɔu yíl mbií ni nji nə məjəgula.

*Yésus mə jaaw ja ábéé ná a bá yə, a mú gwúm
(Mat 17.22-23; Luk 9.43-45)*

³⁰ Bwá mú zə lə na. Bwá lína Galilé. Yésus nyə a shígé cɛɛl nə buud bwá mpúg kúl bwá á bə yí,

³¹ nəcə nyə á ngə jíiguli *ompwíin bé. Ná ndeé, a mú ngə jaaw bwo ná: «Í jii ná *Mwān mə Múúd bāg kaanz məbwə mə búúd dí, bwá bāg gwú nyə. Nji mpúəə shwíy dé, nyə bá já shwoŋ dí mwōw məbá, a mú gwūm jwōw álél.»

³² Nji Yésus nyə á tɛem ngə jaaw bwo ntó, bwá á shígé mpu gwág. Bwá mú bul gwág ifwaas. Bwá ngə fúnda jíla nyə ná nyə fɛ́lélug bwo isá nyə ngə jaaw bwo yí.

Zá jí fwó múúd

(Mat 18.1-5; Luk 9.46-48)

³³ Ntó bwá mú kə jí Kapernawūm. Cínəŋg bwá mú nyí wúl njówúd. Yésus mú jí ómpwíin bé ná: «Jí gwáméfwó bí ámə ngə séŋəsa məkəl nə gwo zhí nə zhí yí?»

³⁴ Bwá mú ji ná kufug, nəcə zhí nə zhí, bwá á ngə shwɔ nə bwá cɛɛl mpu nyɔŋg jí bul bə fwámé múúd bwá dí gwoŋg dí yé.

³⁵ Ntó Yésus mú zə jí shí. Nyə jōw *ómpwíin wūm nə óbá bé. Nyə nə bwo ná: «Múúd mə cɛ́él bə tōwe shwóg á gwoŋg jín yé, nyə jalá nə bə múúd a mpúəə, nyə bə námá sɔ́l məsáal á gwoŋg jínúd.»

³⁶ Nyə ká shín lás ntó, nyə mú zə ŋwa gúl kúkágá, tál bwo nyə míshád, a mú ŋwa nyə nyádi məbwád. Nyə nə bwo ná:

³⁷ «Muud mə lág gúl kúkágá nda jíga jíná dām dí yé, a mə lág mə. Muud mə lág ntág mə yé, nyə alágé mə, a lág múúd nyə á nti mə yé.»

Buud wá shé dí kómbúd

(Luk 9.49-50)

³⁸ Na Yuánes mú ci nə Yésus ná: «Yíiguli, sá ámə dág ŋgwól múúd ngə balan nə jíná dwō, ngə yíl buud məjamb nə ndí. Sá ámə ka kaambələ nə nyə ná a kú ná ngə sá nəcə a cugé sá dí gwoŋg dí.»

³⁹ Yésus mú bɛsa nə nyə ná: «Kúgá da kaambələ ná a kú ngə sá. Muud cugé nə ŋkul balan nə jíná dām, sá *məshimbá nə ndí, nə ndeé nyə nyiŋgə kə ngə lás nə mə ŋkí bōw.

⁴⁰ Nəcə muud nyə aŋgə nə mpii shé yé, ji shé dí kómbúd.

⁴¹ Muud mə bá yána tɔɔ nji láá məjúwó ŋgwúd, ŋgulal bí má dí jínád nəcə bí bálə búúd ó *Křist yé, bəbálé, mə jaaw bí ná, muud wəŋgá nyə abúle shúb myəna myá cínəŋg.»

Sám í bul jíla

(Mat 18.6-11; Luk 17.1-2)

⁴² «Nji, ikúkágá í ngə *búgula mə íga, múúd mə ká kwal gúl bəɔgú, í bul jəla ná bwá kálug muud wəŋgá məma kwóógú cúnúd, bwá kəl nyə nə dwo māŋ.

⁴³ Ntó, í ká bə ná mbwə wō ŋkí kuú wō í ngə kwal wo bəɔgú, sámbúg wə, nəcə í bul jəla ná wo cúgəg cug á kandugə wo njúl nə kúl mbwə ŋkí kúl kuú,

⁴⁴ ntɔ ná wo bəg nə məbwə mwō mēsh wo mú kə kuda á kandugə jisá kú jíma yíd.

⁴⁵ Í ká bə ná kuú wō í ngə kwal wo bəɔgú, sámbúg wə, nəcə í bul jəla ná wo cúgəg cug á kandugə wo njúl nə kúl kuú,

⁴⁶ ntɔ ná wo bəg nə məkuú mwō mēsh wo mú kə kuda á kandugə jisá kú jíma yíd.

⁴⁷ Nkí jús dwô í ñgə kwal wo bɔɔgá, tíg dwo. Í bul jəla ná wo nyíng Faan má Zembí dí nə ncwaan jús, ntɔ ná wo bág nə mísh mwô mēsh bwá bá kə kul wo kuda á kandɛgəd.

⁴⁸ Cínɔng kuda jɔɔngúd ilúmágá í dɛ də nyúul yí í ádé fudə. Kuda kú námá bwɛɛ jímə.

⁴⁹ Mpugá ná kuda í bá wá múúd yēsh məgwām námá nda ca í dɛ wá mágwām ídɛw dí ná.

⁵⁰ Ca dúsə jɔ sá. Sá ñgwúdú, ñkí ca í sóómb, jí í bá nyiŋgə wá dwo məgwām? Bágá námá nda jɔ ca mpádúgá búúd, bí mú ka bə nə ñkul jí mpwogé mpádúgá biméfwó nə biméfwó.»

10

Yésus nə məgwú mə bá (Mat 19.1-9; Luk 16.18)

¹ Ná ndeé, Yésus nyə á ka wú na, kə shí á Yudéa, Zhurdɛ fanwíny. Buud bwá mú zə áncuncuma zə ñkúndow cínɔng nyádi. A mú ñgə jígəli bwo nda nyə á dɛ sá ná.

² Bóól *Ofarizyēn bwá á zə kə nyádi, kə bwówulə nyə, bwá ná: «Ye məcɛɛ míshé má ñgə ci ná muud jí nə ñkul yíl múdá yé bá?»

³ Ntó nyə mú bɛsa bwo ná: «Moyíz nyə a báásulə bí ná jí?»

⁴ Bwá nə nyə ná: «Moyíz nyə nyə á cilə ná múúd mə ká cɛɛl yíl múdá yé bá, a yə nyə kálaad məgwú mə bá.»

⁵ Yésus mú ci nə bwo ná: «Moyíz nyə á yə bí cɛɛ dɔɔngú nəcɛ lal bí milám.

⁶ Sá ñgwúdú, ja Zembí nyə á té isá byēsh yí, nyə a sá mudúm bá mudá. Ntó nyə á ci ná:

⁷ «Nda mə sá bwo ntúní ná, mudúm mə bá lúgə sóóŋgú bá nyɔɔngá, a kə leedya nə mudá yé,

⁸ bá obá bwá mú bə nyúul ñgwúdú.» Ntó jí ná bwá cúgə ná búúd obá, bwá músə muud ñgwúd.

⁹ Muud nyə ajáláyé nə ka béeɛg sá Zembí mə laad yí.»

¹⁰ Ja bəñɔn *ompwíin bə bwá mə kə wós nǝw yí, bwá mú kwo jí nyə ná a féélúg bwo lésú wɔɔngá.

¹¹ Ntó wá nyə á ci nə bwo ná: «Ñkí muud mə yíl múdá yé bá, a bá múdá shús íí, muud wɔɔng mə sá mínɔomb mísh mə múdá nyə ámə yíl yéd.

¹² Tɔɔ mudá, á ká wú bá, a nyiŋgə kə dúl báád íí, a mə sá námá mínɔomb.»

Yésus mə bəd bwān óntombú məbwə (Mat 19.13-15; Luk 18.15-17)

¹³ Bóól búúd bwá á ka zə nə ikúkágá wə Yésus ná a kúnyág nə byo. Nji *ompwíin bwá mú lás nə bwo.

¹⁴ Nda Yésus nyə a dɛg ntó ná, nyə a lámusa nə ompwíin bə, nyə nə bwo ná: «Bídúgá ikúkágá í zəg mádí, kúgá kaambulə nə bwo, nəcɛ Faan mə Zembí dúsə sá á mbíi búúd wáj.

¹⁵ Bábálé, mə jaaw bí ná, muud yēsh nyə amágúláyé Faan mə Zembí məməgulá mə kúkágá yé, muud wɔɔngú cúgə nə ñkul nyíi cínɔng.»

¹⁶ A mú ñkəny bwān bɔɔngú, ñgə bəd bwo məbwə, ñgə yə bwo ocúncésh.

*Yésus bá muud byɔɔg
(Mat 19.16-30; Luk 18.18-30)*

17 Yésus mú zə cɔ̄ na. A ηγḡd̄ kə zhífd̄, ηgwól múúd mú zə nə kúlál, zə kúdow nyádí shwóg. A mú jí Yésus ná: «Jɔ̄jɔ̄ Yígguli, jáyé jɔ̄ sá má sáág ná mə bííg cug á kandugə kandugə yí?»

18 Yésus mú yida ci nə nyə ná: «Nacé jí wó jów mə ná jɔ̄jɔ̄ múúd yí? Kú nə muud jí jɔ̄ múúd, nji Zembí nyəméfwó.

19 Wo mpú dí macɛɛ mága? “Wo kú gwú múúd, kú sá mínɔ̄omb, kú júwo, kú yə múúd mpwene á sá nyá ampúyé yí, kú shúg múúd, gúmal sónngá woó nə nyɔ̄ngá woó.”»

20 Muud éne mú bɛsa nə nyə ná: «Yígguli! Mə ηgə bɛ macɛɛ máni mēsh, tééd íkágád zə kumə múús.»

21 Yésus mú dúg nyə ná figó-figó, a mú gwág nyə cey lámúd. Nyə nə né ná: «Í ηgə ná fúfə wo sá ηgwúd. Kaá kusha isá byêsh wó jí nə ndí yí, wo yə mímbúbúwá *mwaanê wɔ̄ngá, wo ka bá kə bə nə məbii gwôw; ság ntó wo ka zə bɛ mə.»

22 Muud wɔ̄ng mú shúsala nə mpɛsá má Yésus, a mú ntâg kyey, nacé nyə á bə nə zhwog məbii.

23 Yésus mú cinj mpwóombú dúg nyádí mákoogú ná ndeé, a mú ci nə *ompwiín bé ná: «A kwowúlálə ná buud bí nə məbii wá bwá nyíig Faan má Zembí dí eé!»

24 Ompwiín bé bwá mú káam ciyá jɔ̄ng, Yésus mú nyingə ci nə bwo ná: «Yé bwân bâm! A kwowúlálə ná muud nyíig Faan má Zembí dí eé!

25 Í yida nywá bə kúnə-kúnə ná *shamô nyíig luun lú ndundu dí, ntɔ̄ ná muud á bulya məbii nyíig Faan má Zembí dí.»

26 Nji bwá á gwág ntáni yí, bwá á bul káam, bwá mú ηgə nyímbula bwámé nə bwámé ná: «Ká zə jí nə ηkul *dúg cug yé?»

27 Yésus mú kənd mísh bwá dí, a mú ci nə bwo ná: «Muud cugé nə ηkul sá jíni jân, nji Zembí; nacé Zembí nywáá jí nə ηkul sá sá jêsh.»

28 Pyêr mú ja lósú, nyə ná: «Ká, dugí! Sá báá sá á má shín lúgə isá byêsh, sá zə bɛ wo.»

29 Yésus mú bɛsa ná: «Búbá lé, má jaaw bí ná, ηkí muud mə sá ná, tɔ̄ minjów, tɔ̄ məshí, tɔ̄ omínyonh, tɔ̄ okóól, tɔ̄ nyɔ̄ngá, tɔ̄ sónngá, tɔ̄ bwân, a lúgə byo shú dâm, nə shú bwiingálə Jɔ̄jɔ̄ Kéél,

30 nyə é nyingə bí isá byɔ̄ng byêsh ija təd té nyá é ηgə cugə wa shí yí: tɔ̄ minjów, tɔ̄ məshí, tɔ̄ omínyonh nə okóól, nə nyɔ̄ngá, nə bwân, ija təd, a bwəma námá nə cúwálí cínng, ná ndeé a ka bá kə cugə kandugə kandugə cug í zág yíid.

31 Bóól ncúlyá buud bwá tál shwóg wá, bwá bá tów mpúsə, bɔ̄ng bwá tál mpúsə wá, bwá bá tów shwóg.»

*Yésus má jaaw ja áléel ná a bá yə, a mú gwúm
(Mat 20.17-19; Luk 18.31-34)*

32 Bwá á ka ηgə bád kə Yurúsalem, Yésus tál shwóg, ompwiín bé bwá ηgə bɛ nyə mpúsə, mílám mí kál bwo gwôw nə ifwaas. Tɔ̄ buud bwá á ngə bɛ bwo wá, bwá á ηgə námá bɛemb. Yésus mú ηwa *ompwiín wúm nə óbá bé, a wú nə bwo búúd dí, bónónh kə ηgə kyey koogú, a mú ηgə jaaw bwo isá í bá zə s̄y nə nyə yí.

³³ Nyə ná: «Dugá, sá ngólə bád kə Yurásəlem óga; mpugá ná *Mwân mə Múúd mə zə kə kaanz mábwə mə mílúluú myá ofada nə *Oyíguli ó máccəéd. Bwə é cəglə nyə shwiy, bwə mú kəenzh nyə mábwə mə íkul ishúsád.

³⁴ Bwə wə bwə bá cágulə nyə, bwə səy nyə məntənd mpwóombád, bwə fyáməsə nyə milwón, bwə mú gwú nyə. Nji nyə bá gwúm shwoŋ dí jwəw álél.»

*Zə jí fwó múúd
(Mat 20.20-28)*

³⁵ Nə ndéé, Zhâk bá Yuánes, bwân ó Zhébedé, bwə mú zə shísh wə Yésus, zə ci nə nyə ná: «Yíguli, sá má téég wo məbwə, ság sá sá sá é jí wo yí.»

³⁶ A músə jí bwo ná: «Bí má jii ná mə sáág bí jí?»

³⁷ Bwə mú bəsa ná: «Yág sá wáda ná sá bág jí wo, nyíga mbwə məkóól, nyíga mbwə məncwúm ja wó bá kə jí wódí jiya gúmád yí.»

³⁸ Yésus mú bəsa ná: «Bí ampúyé sá bí ngó jí yí. Ye bí bí nə ŋkul ŋgul bálá mə é ŋgul yí, ŋkí ná bí duwan nduwán mə é duwan yí?»

³⁹ Bwə ná: «Haaw. Sə bí nə ŋkul ŋgul.» Yésus nə bwo ná: «Bálá mə zə ŋgul yí, bí é ŋgul gwo, tə nduwán mə zə duwan yí, bí é duwan námə wo.

⁴⁰ Nji, kóómb á ná bí jíg mə nyíga mbwə məncwúm nyíga mbwə məkóól, mə dí jí nə ŋkul ŋwa wáni cígúlá, ijíya byəŋg bísə shú búúd í á bwey kwəməsəw wá.»

⁴¹ Ja bóól *ómpwíin wúm bwə á gwág ntó yí, bwə a gwág Zhâk bá Yuánes bəw.

⁴² Yésus mú jəw bwo, lás nə bwo ná: «Ŋgaa bí mə mpú ná buud bwə ngó wúmə nə jiya təwe shwóg íkul ishús dí wá bwə ngə nteəng ijwúga byán, ofwó búúd bwə ngó lwóya nji mpál.

⁴³ Í ajáláyé nə bə ntó bí bāŋ dí. Nyəŋg yēsh mə céél bə fwó múúd gwoŋg jín dí yé, yídag səy nə bóól.

⁴⁴ Nyəŋg mə céél təw bí shwóg yé, bág bóólágá lwaá.

⁴⁵ Sá jəŋgá wə jíisə ná *Mwân mə Múúd nyəməfwó nyə a shígé zə ná bwə séyág nə nyə. Nyə á yida zə səy nə buud, a yána námə cug jé shú ná ncúlyá buud bwə bág ofulí*.»

*Yésus mə bēny Bartimē mísh
(Mat 20.29-34; Luk 18.35-43)*

⁴⁶ Ntó, Yésus bəndŋ ómpwíin bə bwə mú kə kumə Zheríko. Bwə mú ngə lə ŋgwála wəŋgá; buud bwə á ngə bə bwo áncuncuma. Ngwól áncím-ncím nyə á bə zhíí dí koogá, a ngə gwáámə buud isá. Muud wəŋgá nyə á bə nə jínə ná Bartimé, mwán mə Timé.

⁴⁷ Nyə mú gwág ná Yésus á Nazarét wə ngə cə éne. Ntó nyə mú tééd ngólə kím ná: «Yésus, mwán mə *Dávid, bwíígúg mə nə ŋkwəŋ.»

⁴⁸ Nji buud bwə mú ngə ŋkáánd nə nyə. Təw ntó nyə mú mpu bān kál gwəw ná: «Yé Mwán mə Dávid, bwíígúg mə nə ŋkwəŋ.»

⁴⁹ Yésus mú shigula. Nyə ná buud ná: «Jówúgá mə nyə.» Bwə músə jəw áncím-ncím. Bwə nə nyə ná: «Səlug lám shí! Tówúg! A ngə jəw wo.»

⁵⁰ Muud éne mú wusə kúúd jé koogá. A mú bumb, ləl kə wə Yésus.

⁵¹ Yésus mú ci nə nyə ná: «Wó jii ná mə sáág wo jí?» Áncím-ncím mú bəsa ná: «Ye yíguli, ság ná mə kwóg dúgya.»

10:34 15.15-20 **10:38** Mat 26.39; Mak 14.36; Luk 12.50; 22.42; Yuá 18.11 **10:39** Mis 12.2 **10:43**

9.35; Mat 23.11; Luk 9.48 **10:45** Mat 20.28 * **10:45** Bwə á dú jəna ŋkúmba tən shú nə ŋkúmba kwám í bág fulí. Tən nyəŋg wə Yésus nyə a jəna nə cug jé shú búúd bəsh yí. **10:47** Mat 20.30-31

⁵² Yésus nà nyə ná: «Kaág mpwogé, wo má *dúg cug nəc é búgá gwô.» Cé nà cé, mísh má mú nyingə dúgya nyə. A músə bɛ nyə.

11

Yésus mə nyí Yurúsəlem

(Mat 21.1-11; Luk 19.28-40; Yuá 12.12-16)

¹ Ja bwə á ngə shísh kúná-kúnə nə Yurúsəlem yí, bwə á kə wósɔs ngéé Betafazhe, *Mbáñ wóolivyé dí. Yésus mú lwám *Ómpwíín óbá.

² Nyə nə bwo ná: «Kəgá nà dánd á shwóg níid. Í é bə, bí ká námá jé, bí kwey cwɔ jakáás cɛɛlá, í njúl ná tɔɔ muud kú fwo bwele kəwa nyə kwonjəd. Bí ó ciny gwo, zə mə nə gwo.

³ Nkí muud mə jí bí ná nəc é jí bí ngə ciny gwo yí, bí bɛsa nə nyə ná: “Cwámba wə ngə jíi gwo.” Muud wɔɔngə nyə é lɛel námá bíd ná bí zəg nə gwo.»

⁴ Ompwíín bwə mú kə, bwə mú kə kwey cwɔ jakáás cɛɛlá kúná-kúnə nə wúl mpumbé, njwónj dí koogú. Bwə mú ciny gwo.

⁵ Bóslágá búúd bwə á bə cínɔng wá, bwə mú jí bwo ná: «Jí bí ngə sá ní? Bí má ciny cwɔ jakáás ní nəc é jí?»

⁶ Bwə músə bɛsa mbii Yésus nyə ámə jaaw bwo yí. Buud bɔɔng bwə mú bíd ná bwə kág nə ndí.

⁷ Bwə mú zə Yésus nə cwɔ jakáás, bwə ngə yíl mikáándá myánj ngə jɛel gwo kwonjəd. Yésus músə jí gwɔw.

⁸ Ncúlyá buud bwə mú ngə taalə mikáándá myánj zhí nə zhií, bóól bwə ngə búgə məmpúnzə má ílíí mákoogú ngə zə taalə zhíid.

⁹ Shwíínzhá buud bwə á ngə kə Yésus shwóg wá nə bɔɔng bwə á ngə bɛ mpúsə wá bwə á ngə wá ngwa ná: «Hosána! Gúmá í bəg nə nyɔɔng ngə zə jíná má Cwámba dí yé.

¹⁰ Gúmá í bəg nə ijwúga í ngə zə yí, ijwúga í Dá *Dávid! Hosána jonj lə gwów dí cwú!»

¹¹ Ja Yésus nyə á kumə Yurúsəlem yí, nyə á kə nyí *Luŋj má Zembí, a músə kənd mísh Luŋj dēshəd. Nda í á bə mpwó-kugú shí ná, a mú cúwo tóón, nyingə kə nə ompwíín bə wúm nə óbá Betaní.

Yésus má shwó líí figyé

(Mat 21.18-19)

¹² Mán məlám, bwə mú wú Betaní. Yésus mú ka gwág zha.

¹³ A mú dúg shug lú *figyé shwóg-shwóg í njúl ná nkudá. A mú kə dúg ná ka nyə é kwey mpumá cínɔng. Nji, ja á má kə wósɔs líí dí shí yí, a mú kwey nji ikáá nə ikáá, nəc é á shígé fwo bə baan lə mpúmá. ¹⁴ A músə ci nə figyé ná: «Muud nyə abulé ná bá bwele də tɔɔ bumá gwô.» Nyə á ngə lás ntó, *ompwíín bə bwə ngə gwág.

Yésus mə wíngj búúd ó mikus Luŋj má Zembí

(Mat 21.12-17; Luk 19.45-48; Yuá 2.13-16)

¹⁵ Bwə mú nyingə jé Yurúsəlem. Ná ndéé, Yésus mú kə nyí *Luŋj má Zembí, a mú kə wíngj búúd bwə á ngə sá mikus cínɔng wá. A shín lwág ítúwəli í búúd bwə á ngə sá icénd í *mwaané wá, nə ishíya í bɔɔng bwə á ngə kusha məfaf wá.

¹⁶ A ban ná muud kú ná líina nə mbag Luŋj má Zembí dí cwú.

17 A mú ka zə yə bwo njíggúlá, nyə ná: Ngaá jí cilyá Kálad Zembî dí ná: «Bwá bá du jəw njəw wám ná: “njəw mǎjəgula á ikúl nə ilwon byəsh?” Ká bí bān mǎ yida sá ná í bǎg daage lú íjwǎl.»

18 Milúlúú myā ofada nə *Oyígguli ó mǎcçç bwá mú gwág sǎólégú wǎçngá. Bwá mú ngə sǎ mǎzhí ná bwá gwú Yésus, nji bwá á ka ngə fúndə nəcə njíggúlá yé á ngə bul nyí buud mílámúd, buud ngə bul káam.

19 Mpwó-kugá shí, Yésus bǎnðñ *ompwíin bé bwá músə wú ngwǎla.

Njíggúlá búgá nə dúlə sá mǎjəgula

(Mat 21.20-22)

20 Mán mǎlǎm, bwá mú nyinğə kə ngwǎla, bwá mú dúg líi *figyè, í mǎ shín shwǎás kə jé míkççlád.

21 Pyêr mú zə tǎduga sá Yésus nyə á mǎ sá yí, a mú ci nə Yésus ná: «*Rabi! dugí! Figyè wó á mǎ shwó yé mǎ shwǎás.»

22 Yésus mú ntǎg ci nə bwo ná: «Búggúlágá Zembî!

23 Búbálé, mǎ jaaw bí ná, nkí muud mǎ ci nə mbún ga ná: “Tǎwúg na, wo kág juwa mǎñ”, a ká bə nə lám búgá, kú ngə sá mǎshwǎn, í bǎle síy nda nyə á mǎ ci ná.

24 Gwá wá mǎ jáaw bí ná, sá jəsh bí mǎ bá gwǎám bǎ mǎjəgula dí yí, bǎgá nə búgá ná bí mǎ bíi, bí dúg í bǎ nǎmá nda bí á mǎ gwǎám ná.

25 Ja bí tǎl tǎtǎl ngə sá mǎjəgula yí, nkí muud mǎ tǎdúgá íwushí ngwól múúd nyə á wush nə nyə yí, a júug muud wǎçngá. Sá gá ntó, Sǎóngú wǎn jís sá gwów yé júug nǎmá bí nə íwushí bín.»

26 *[Nji, nkí bí mǎ bǎ kú du juu bǎól búúd hí, Sǎóngú wǎn jís sá gwów yé kú nǎmá du juu bí nə mǎbðw bí mǎ du sá má.]

Nkul ijwúga mǎ Yésus í ngə wú ngow

(Mat 21.23-27; Luk 20.1-8)

27 Bwá mú zə jé Yurúsalem. Yésus mú kə ngə kyey *Luñ mǎ Zembî dí cwú ná ndéé, mílúlúú myā ofada nə *Oyígguli ó mǎcçç nə ocúmbá buud bwá mú kə nyádí.

28 Bwá mú jí nyə ná: «Nyáyé nkul wó ngə sá ísá íni nə ndí yí? Zǎ nyə á mǎ yə wo nkul ná wo zǎg ngə sá byo?»

29 A músə bǎsa nə bwo ná: «Mə zǎ nǎmá fwo jí bí njígá. Bí mǎ ká bǎsa, mǎ mú jaaw bí nkul mǎ ngə sá misǎólégú míga nə ndí yí.

30 Nduwǎn Yuánes nyə á ngə duu buud yí, í á bə nə nyáyé nkúl? Ye nkul á gwów wá Zembî, ye nkul á buud? Bǎsagá mǎ.»

31 Bwá mú tǎduga ná: «Nkí sá mǎ ci ná “gwów”, nyə e jí sá ná: “Ká nəcə jí bí a shígé *búgula nyə yí?”

32 Sǎ mǎ ká mǎel ci ná í á bə nkul á buud hí, nkwée sǎ! Buud bəsh bwá ngə magulə ná Yuánes nyə á bə *muud micúndá.»

33 Bwá mú bǎsa nə Yésus ná: «Sǎ ampúyé.» Yésus mú ci nə bwo ná: «Mə ajááwé nǎmá bí nkul mǎ ngə sá misǎólégú míga nə ndí yí.»

12

Kanda ósǎól ó mǎsǎal ó abúðw

(Mat 21.33-46; Luk 20.9-19)

1 Nyə á ka zə kənd milúlúú myâ ofada nə *Onkume ó máccεε nə ocúmbá buud óni kanda. Nyə nə bwo ná: «Ŋgwól múúd nyə a sá fambá *vīnyə, wá gwo luŋgula dí. A fáág bíí dílè bá nyáam mpúmá, a lwó cwámábá ísándálé, a mú yə búúd fambá jəŋg máccéd. A músə kə njəondud.

2 Fwála lú məmwaáagula dí, nyə á kənd ŋgwól sóol mäsáal yé ná a kág ŋwa nyə dé kəw lu mpúmá búúd bwá á lúg nə fambá wá dí.

3 Nji buud bəŋgá, bwá mú yida bíí sóol mäsáal wəŋgá, danɣulə ná ndéé nying nyə məbwə məbwə.

4 Muud fambá mú nyingə kənd ŋgwól sóol mäsáal yé. Bwá mú wá nyə fáŋ lúúd, séémbəli námə nyə nə məlwiy.

5 Muud fambá nyə á nyingə kənd muud shús. Bwá mú kə gwú nyāŋ. Nyə mú nyingə kənd bóól ŋkí bulya, bwá mú námə sá bwo nda bəŋg wə ashúshwóógá: bwá cú búga, bwá gwú búga.

6 Muud fambá nyə á ka bə nə mwān yé nyə á dū bul dū cəel yé. A mú ka zə jəna kənd mwān yé wəŋg búúd bəŋg dí, nyə ŋgə tédəga ná gúl ja, buud óni bwá é gwəzə nyə ná mwān yé.

7 Ká, ja búúd bwá á lúg nə fambá wá bwá á dúg mwān éne yí, bwá á ŋgə cí bwámé nə bwámé ná: “Dúgá! Muud mə bá lúg nə lúgí óni. Shé gwúgá nyə, shé bəg lúg nə lúgí jé.”

8 Bwá mú zə bíí nyə, gwú nyə ná ndéé wusə ncá fambá.*

9 Yésus mú jí milúlúú myâ ofada nə Onkume ó máccεε nə ocúmbá buud óni ná: «Nda bí, bí má dúg nə muud fambá mə bá zə sá jí? Mεε mə dúg ná a bá zə, zə gwú búúd bwá á lúg nə fambá wá, a mú yə búúd óshús fambá jé.

10 Bi afwóyé bwele lɣ micilyá mí Kálaad Zembí dí ná:

Kwóógú ólwəye bwá á myaas yí,
dwó wá í má bə kwóógú lú lúmuga*.

11 Cwámaba sóólúgú yé wə ní.

Jísə *sá mímbúgú sádí míshád í?»

12 Milúlúú myâ ofada bəndŋ *Onkume ó máccεε nə ocúmbá buud óni bwá mú tééd ŋgála sɣ məzhií ná bwá bíí nyə, nəcé bwá á mpu ná lásá wāŋ wá Yésus nyə á ŋgə lás kanda ní. Nji, nda bwá á ŋgə fúndə məŋkúmbə mə búúd ná, bwá mú béégya nə nyə, bwá mú kyey.

Mwaané tóya má Káazel (Mat 22.15-22; Luk 20.20-26)

13 Bwá mú ka ŋwa bóól *Ofarizyēŋ nə bóól búúd wā gwoŋg í á dū ságusə ijwúga í Herod yí, bwá mú kənd bwo nyádí ná bwá kág bwówulə nyə, ná ka nyé é bíil nə iciyá byé.

14 Ja bwá má jé nyádí yí, bwá má cí nə né ná: «Yíguli! Sə ŋgə mpu ná wo jí bábálé muud. Wo ádé bεεmb sá bóól búúd bwá é cí yí, wo kú námə bə nə ifwaas nə mbií múúd wí nə ŋkul tōw wo míshád yí. Wo ŋgə jíguli sə cug á Zembí bábálé. Ntó, jaawug sə. Ye máccεε máshé má ŋgə magulə ná sá jónág tóya mə *Káazel, ye má anɣé nə magulə? Ye sá dúg jóna, ye sá nda dū jóna?»

15 Ká, nyə á bwey mpu kwába jáŋ jəŋg, a mú cí nə bwo ná: «Bi mə zə bwówulə mə nəcé jí? Zəgá ná mə nə saŋ *danarí†, mə dúgúg.»

12:1 Iza 5.1-2 12:6 1.11 12:10 Sóm 118.22-23 * 12:10 kwóógú lú lúmuga: Í á dū bə kwóógú bwá á dū tééd jíil mándəlúd yí, dwó wá bwá á dū bε ja bwá lám mənyung mə njów yí. 12:12 11.18

† 12:15 danarí: Í á bə mwaané á Rom, bwá á dū jóna tóya nə ndí yí, wo je dúg Mat 22.18-21 dí.

16 Bwó mú zə nyə nə wo. A mú jí bwo ná: «Zá jí nə vɛguli mpwoombá nə jíná bwó á lúlə wa ga?» Bwó nə né ná: «Jísə Káázəl.»

17 A mú ka ci nə bwo ná: «Yógá Káázəl isá í Káázəl, bí yə Zəmbi isá í Zəmbi.» Bwó mú bul káam mpɛsá nyé nyɔɔŋá.

Gwúmáá búúd bwó bá gwúm yí

(Mat 22.23-33; Luk 20.27-38)

18 *Osadwisyɛn, buud bwó du ci nə mimbimbə mí ábúə gwúm máshwoŋ dí wá, bwó á ka zə wó Yésus, zə jí nyə ná:

19 «Yíguli! Moyíz nyə á yə sá cɛɛ ná: “Nkí muud mə yə kundú, mínyoŋá yé má jalá nə shúgula nə kúsə yé, a byág nyɔɔŋ mə yə yé mpwoŋ buud.”

20 Bóól ómínyoŋá bwó á byél wa zəŋbá, budúm nə budúm. Acúmbá mú bá múdá, a mú yə kú nə mwân.

21 Nyɔɔŋ nyə á bɛ nə nyə yé, mú bá kúsə acúmbá nyə á lúgə yí, a mú námə yə kú nə mwân. Mbií ŋgwúd nə áléəl,

22 nə bóól óntombú bé bɛsh, kə jé mwân á məzhúgúlá. Bɛsh, bwó á bá mudá ŋgwúd wɔɔŋgá, bɛsh shín yə, bwó kú lúgə mwân. Mpúsə wáŋ, mudá wɔɔŋg mú námə zə yə.

23 Ja búúd bwó bá gwúm yí, nyáyé mə bá ŋwa mudá? Nɡaá nə bɛsh bwó á shí bə ógwúm bɛ?»

24 Yésus mú bɛsa nə bwo ná: «Nɡaá bí mə kwab, nəcə bí ampúyé sá Káalaad Zəmbi ŋgə ci yí, bí kú námə mpu mpífə mə Zəmbi.

25 Ja búúd bwó bá gwúm máshwoŋ dí yí, budúm bwó ábúə ná bá búdá, budá nda ná kə məbáád. Bwó bá jí nda *wəéŋgəles ɔ Zəmbi bwó njúl joŋ dí ná.

26 Kóómb á mimbimbə bálə gwúm máshwoŋ dí, ŋɡaá nə Káalaad məcɛɛ mə Moyíz dí, bí mə du lɔ kúl í ŋgə lwágulə nda nyə á kwey ŋgwiile ŋkaŋ dí yí. Nɡaá Zəmbi nyə á ci nə nyə ná: “Mə jí Zəmbi mə *Abraham, Zəmbi mə *Izaag, Zəmbi mə *Yákwab.”

27 Ntə jí nə Zəmbi cugé Zəmbi mimbimbə, a jí yidá bə Zəmbi á buud bwó ŋgə cugə wá. Bí ŋgə jág bul kwab.»

Cɛɛ í ntə məcɛɛ məsh yí

(Mat 22.34-40; Luk 10.25-28)

28 Nɡwól Yíguli məcɛɛ nyə á ŋgə gwág nda bwó á ŋgə jí nyə minjígá ná. Nda nyə á dúg nə Yésus ŋgə mpu bɛsa ná, a mú zə jí nyə ná: «Məcɛɛ míshé məsh dí, dáyé í tál mósł məsh shwóg?»

29 Yésus mú bɛsa nə nyə ná: «Cɛɛ í tál mósł məsh shwóg yí, dí ná: Gwágúləg, Izurəyé! Zəmbi wúsú, Cwámba, jísə Zəmbi nji nyəmɛfwó.

30 Wó jalá nə cɛəl Zəmbi wə Cwámba nə lám wə wɛsh, nə *shíshim wə wɛsh, nə lúú wə wɛsh, nə ŋkul nywə nyɛsh!»

31 Yésus mú nyiŋgə ci ná: «Cɛɛ ábɛɛ dúsə ná:

Wo cɛəl múúd yɛsh jísə wo kúná-kúnə yé nda womɛfwó. Kú nə tɔɔ cɛɛ í ntə mání.»

32 Yíguli məcɛɛ ntəg nə nyə ná: «Haaw! Wo mə mpu lás! Sə wó ŋgə ci yí, jísə tətəlí. Zəmbi jísə nji ŋgwúd, kú nə ŋgwólúgá shús mpúsə nyə.

33 Muud mə jalá nə wá lám yé wɛsh wó Zəmbi, a cɛəl nyə nə fug nyé nyɛsh, nə ŋkul nyé nyɛsh. A jalá nə cɛəl námə muud jí nyə kúná-kúnə yé nda nyəmɛfwó. Ntə wá jísə mpwoɡé, cɔ jígálúə Zəmbi ocúdu nə sálə nyə mósł *mətúnəgə məsh.»

³⁴ Nda Yésus nyə á dúg ná nyə á mpu bɛsa nə nyə ná, a mú ci nə nyə ná: «Í abúlé ná gwaa nə wo ná, wo nyíig Faan má Zembí dí.» Nə ndeé, tɔɔ muud nyə a shígé ná nyinjə jí Yésus njígá.

Mesí bá Dávid

(Mat 22.41-46; Luk 20.41-44)

³⁵ Ntɔ, nda Yésus nyə á ngə jííguli buud *Luŋ má Zembí dí ná, nyə a jí bwo ná: «Wáyé mbií *Oyíguli ó máccɛ bí nə ŋkul ci ná *Kříst ji Mwān má *Dávid yí?

³⁶ Ngaa *Dávid, nyəmfwó, nə ŋkul má Nkɛŋkɛ Shíshim, má ci ná:

Cwamba‡ nyə á ci nə Cwamba wām ná:

“Jig shí wa mádí mbwə mənɔwūm,
kə wóós ja mə é culashi mízhízhí myô,
wo nyaál myo nə məkuú yí!”

³⁷ Dávid nyəmfwó nyə á jɔw *Kříst ná Cwamba. Ká nyə é ka bə Dávid mwān na ntudele?» Buud bwə á bə áncuncuma wá bwə á bul gwág məshusug nə lésú yé.

Yésus mə kéwáli búud

(Mat 23.1-12; Luk 20.45-47)

³⁸ Nə ndeé, a mú kə shwóg nə jíígáílə búúd. Nyə nə bwo ná: «Bí ɔ káálégó nə Oyíguli ó máccɛ! Bwə cɛel dúlə məɛla nə ŋwɔɔla ŋwɔɔla íjud, nə dúlə sɔ ná buud bwə dúg báda bwo məbádá má gúmá máŋkúmbə mə búúd dí.

³⁹ Bwə cɛel námá kə du ji nji íjiya yá shwóg ja búsá *mámpáánzə má mínjíígulá má *Oyúden dí yí; bwə cɛel námá du kə ji nji lúú túwəli dí ja bwə dú kə ídína dí yí.

⁴⁰ Bwə déég míkúsó mí búdá isá byán byəsh. Bwə nyinjə du sá ígwaa-gwaa í májəgula, lwóyálə ná búsə ijɔɔ í búúd. Intégulí byán í bá bə ŋkí jág bul nyaan.»

Yána mə kúsə múdá

(Luk 21.1-4)

⁴¹ Yésus nyə á ka kə ji ná bɛɛndyá nə jaadə máyəna mə *Mpáánzə Zembí, a ka ngə dúg nda búúd bwə á ngə wá məyəna ná. Ofwó búúd bwə á ngə wá ŋkí bulya.

⁴² Nji wúl mbúbúwá kúsə múdá, í á zə wá isasán íbá, tən á búbaalé ífada.

⁴³ Yésus mú jɔw *ompwíin bɛ, nyə nə bwo ná: «Búbálé, má jaaw bí ná, mbúbúwá kúsə múdá ní mə wá máyəna cɔ buud bəsh bwə ámə ngə wá wá.

⁴⁴ Nəcə buud bəsh bwə ámə ngə wá ɔni, bwə ámə ngə ŋwa məmpugə mə byɔɔg dáŋúd. Ká nyə, a njúl mbúbúwá, nyə ámə wá bímbí dəsh nyə ámə bə nə ndí yí, bímbí dəsh í ámə bə ná nyə é ngə cugə nə ndí yí.»

13

Məshíné mə shí

(Mat 24.1-14; Luk 21.5-17)

¹ Nda Yésus nyə á ngə cúwo wú *Luŋ má Zembí ná, ŋgwól *mpwíin yé mú ci nə né ná: «Yíguli, fwog dúg jɔɔj məkwóógú máni, nə məma lwóyá ni!»

² Yésus nyə á ka bɛsa nə né ná: «Nə jɔɔj məkwóógú nə məma lwóyá wó dúg ní, tɔɔ kwóógú ŋgwúd í abúlé nyinjə lóg í mbád na dúlégá dí gwɔw, məsh mə bá shugla shí.»

3 Yésus mú ka kə *Mbún wóolivyê dí, kə ji shí, ηgə dég kóómb Luη má Zembí. Pyêr, Zhâk, Yuánes nə André, bənəη bwə á bə bwáméfwó wá, bwə mú ci nə nyə ná

4 «Jaawug sâ, isâ íni í bá bə jáyé ja? Jí í bá ka lwágulə sə ná isâ byəηηg í wál bá ηgə zə bwəma yí.»

5 Yésus mú ka ci nə bwo ná: «Bí ó bey ná buud bwə bâg shüig bí.

6 Nəcə buud ηkí bulya bwə bá də zə nə jínə dâm; nyâη wós, nyə ná: “Mə wə *Kříst”. Bwə bá kənd zhwoη buud jugú.

7 Bì mə bá də gwág mílāη mí móómb, bí gwáduga ncíndə dóomb, bí kú bá də kənd mílām gwōw; í bá jii ná isâ íni í bág. Nji tēem bə ntó, í ábálé fwo bə məshíné má shí.

8 Gúl lwon í bá lúmbuli nə gúl, dúl faan lúmbuli nə dúl. Shí í bá námə də ntaŋsa bíl íkúlád, zha á ifii mpu í bá bə. Isâ íni byēsh í bá ná bə nji mətédédulé má máccy mə byéyí.

9 «Bí ó də bey. Bwə bá də kusha nə bí mábwə má osəmbye ó mílúsúđ, bwə də fyáməsə bí milwóη *mám্পáánzə má mínjígulá má *Oyúden dí. Bì mə bá də kaad mísh má búúđ ó anání nə ojwú ó ləom dí ná, bí kég bwaagulə sâ bí má mpú shú jínə dâm yí.

10 Í fwo tédé jii ná bwə cúndəg Jəjə Kéél ikúl nə ilwoη byēsh dí.

11 Ja bwə bá də kusha nə bí yí, bí kú bá də bwey yáguwo íciyá í kəod. Bì ə bá də lás sâ í é bá də bí cé jəηηgúd ná bí lásúg yí; nəcə bí dí má bá də lás, í bá də bə Nkəŋkə Shíshim.

12 Mínyəŋá má bá kusha nə mínyəŋá yé ná bwə kég gwú nyə. Sóóηgá mə bá kusha nə mwân; bwân bwə lúmbuli nə obyđl, ηgə gwú bwo.

13 Buud bēsh bwə bá mpii bí nəcə jínə dâm. Nji, muud mə bá jísəw kə wós məshínéd yé, a bá cəgə.»

Incwaw í ntug í bá bə

(Mat 24.15-31; Luk 21.20-28; 17.22-23)

14 «Ja bí má bá dég ájəlŋkúŋkwə má kə ηwa jiya kúl í búl bə ci yí, muud ηgə lə cilyá ga yé, kə mpú gwág! Ja bí má bá dég isâ byəηηg yí, buud bwə bá bə Yudéa wá, bwə bâg fúndə, kə mímbúmbúŋúd!

15 Muud mə bá bə kwáminú yé kú bá shulə ná a kə njów kə ηwa sâ.

16 Nyəηηg mə bá bə fambə yé, kú ná kwo kə kwáádə ná a kə ηwa kúúđ.

17 Nkwéé budá bwə bá bə nə məbum, nə bəηηg bwə bá ηgə nyééηg bwân mwōw məəηηg dí wá! Bwə bá bul ηkúŋkwəŋ.

18 Jəgulagá nə Zembí ná isâ íni í kú bá wós bí ηkwánúđ.

19 Nəcə *incwaw í ntug í bá bə mwōw məəηηg dí mbii í abwélé bə té Zembí nyə á té gwōw nə shí yí. Bíl í ábálé kwo bə mbii wəηηg.

20 Í á mbām bə Cwámaba kú cunal mwōw má incwaw í ntug məəηηgá, təə muud kú faam. Nji, a bá cunal mwōw məəηηgá shú buud nyə á fēésh ná bwə bág bé wá.

21 Ntó, ηkí ηgwól múúđ má ci nə bí ná: “Dugá! Mesí ji wa”, ηkí ná: “a jisə wá”, kúgá *magulə.

²² Omesî ó mæshügâ nê *buud ò mícúndá wâ mæshügâ bwó bá ðu wóós. Bwó bá ðu sá *mæshimbá nê *isâ í ntó búúd ñkwón yí mbií wúsá nê ñkí gúl sâ jí nê ñkul bæ ntó, buud Zembí má bwey féesh wá bwó bæ bów-bów zhíí.

²³ Bî ó býy! Mæ má bwey jaaw bî isâ býesh wá ni.

²⁴ «Má jaaw bî nê mwôw mæwngû ði, mwôw má incwaw í ntug mæwng má ká námæ shín cò, jwów í bá shila nê ñkwed kú ná kwo faan; ñkwoond kú ná wéeshali mænkenya;

²⁵ wæacén-cení bwó bá ðu bí shí; isâ býesh bíás nê mpífó jon ðí yí í bá kúngula.

²⁶ Ja jœwngû, bwó bá ka ðug *Mwân mæ Múúd ñgá cúwo jonud, a zág nê mpífó nê milwaná.

²⁷ A bá nti *wæwngales bé bwó zæ seewng búúd Zembí nyæ á féesh wá ikóómb ínó býesh, tééd bíl íjumæ í shid kæ wóós bílágád.»

Yuug á lí figyê

(Mat 24.32-44; Luk 21.29-33)

²⁸ «Ŋwagá fug nê yuug bí má ðu ðug nê líí *figyê yí. Í ðu bæ, ja mpúnzá nyé í mú ná bud-bud, mæncuug má agúgwáan má ñgá kó yí, bí mú mpu ná ompú bwó mú kúná-kúná.

²⁹ Ntó námá, ja bí má bá ðug isâ byœwng í ñgá síy yí, mpugá nê zíyé má *Mwân mæ Múúd í mú kúná-kúná, í mú cé máyíndæ mæ nyá.

³⁰ Búbálé, má jaaw bí ná, kala búúd ga í ábúlé cò isâ ínî býesh kú fwo síy.

³¹ Gwów nê shí í bá cò, ñji iciyá byám kú cò.

³² «Shú sâ í ðúgyá nê jwôw nê wæla isâ byœwng í bá síy yí, kú nê muud mæ mpû; tæem bæ *wæwngales búás wá Zembí wá bwó ampúyé; tæem bæ Mwân nyæ ampúyé; ñji Sóóngú wá má mpû.

³³ Bî ò mpú jí ñkasá! Næcé bî ampúyé baan ðœwngá.

³⁴ Í bá bæ nda muud má zé tí ná á ké ñjœnd ðí, a lúgæ ñjów búúd yé, a yæ ósóal ó mäsáal ñkul ñgólé sá isâ, nyæ nê mbaagulé mbê ná a jíg ñkasá.

³⁵ Ntó, jígá ñkasâ! Bî ampúyé baan amádí ñjów má bá zæ yí. A jí nê ñkul zæ mpwó-kugú, tœ tãm bulú, ñkí nê ñgwúm kúwó ashúshwóógú, tœ mán má lâm.

³⁶ Sásúlágá ná á zág mæseegya, zæ kwey bí ígwád.

³⁷ Sâ má ñgá jaaw bí ga, jisæ shú buud bæsh. Jígá ñkasá!»

14

Shwushwaga á shwiy mæ Yésus

(Mat 26.1-13; Luk 22.1-2; Yuú 11.45-53; 12.1-8)

¹ Nê ndéé, í á lúg mwôw mábá ná *Páska nê zan bwó á ðu ðæ íbúléð yá kú nê *lœvur yí í bwámag. Milúlúú myá ofada nê *Oyíguli ó mácéç bwó á ñgæ sò mæzhíí ná bwó bii Yésus mákónud, bwó gwú nyæ.

² Næcé bwó á ñgæ nyímbula ná: «Shé ajáláyé nê bíí nyæ baan lé zâñ, ñkwanğá buud bwó á bá sá ícucu.»

³ Yésus nyæ á ka bæ Betanî Shímun á zázamá ðí ñjów. Ngwól múdá mbíd fúfuundú *alubátræ* mú shísh wá Yésus. Fúfuundú jœwng í á bæ lwándúlá nê labínda álal-kus. Bwó ðu sá labínda jœwngû nê mikóplé mí nâr†. Nê ndéé, bwó ñgá ðæ, mudá wœwngá mú búgæ fúfuundú lúú, shwu Yésus labínda lúúð.

13:22 Mat 24.24 **13:24** Mat 24.29 **13:26** Mat 24.30 **13:30** Mat 16.28 **13:32** Mis 1.7 **13:33** 14.42 **13:34** Mat 25.14-15; Luk 19.12-13 **14:1** 11.18 **14:3** Luk 7.37-38 * **14:3 alubátræ:** Nyæ á bæ dúl váál kwóógú, bwó á ðu mç ífúfuundú í bwíl nê ndí yí. † **14:3 nâr:** Kóplé wœwng í ðu mpæ námá nda ntanğá.

4 Bóólágá búúd bwé á bæ cínɔŋ wá, bwé mú gwág bôw, bwé mú ηgə lás mpádúgá nyáŋ ná: «Wúga mbií yúúdúgá wá jí?

5 Í mbêm jəla ná bwé kusha labínda ni odanarí mitəd milóol, bwé kwíínd mímíbúmbúwá nə ndí.» Bwé mú bul jum múdá wəɔŋgá.

6 Yésus mú ci nə bwo ná: «Bídúgá nyə ná shɛɛ! Jí bí ηgə lúg nyə lám ntáni yí? A má sá mə jɔjɔ sóólágá.

7 Binɔŋ mímíbúmbúwá bí njul jwôw dêsh, bí bí nə ηkul sá bwo mənywa ja jêsh bí má cɛɛl yí. Nji sánɔŋ bí sá ábálé jí mwôw mêsh.

8 Mudá éga má sá bímbí nyə ámə kwag yí. Nyə má bwey gwáágulə mə labínda nyúúlúd, shú módalya mām.

9 Bábálé, má jaaw bí ná, kúl jêsh bwé bá cúndə Jɔjɔ Kéel ga shí nyêsh dí yí, bwé bá námá də jaaw sá múdá éga má sá mə yí, buud də téduga nyə.»

*Yúdas má kusha nə Yésus
(Mat 26.14-16; Luk 22.3-6)*

10 Ná ndéé, Yúdas Iskariyôt, ηgwól múúd á gwoŋg *ómpwíin wúm nə óbá, músə kə dágya nə milúluú myá ofada ná a kə kusha bwo nə Yésus.

11 Nda bwé á gwág ntó ná, bwé mú gwág nywa. Bwé mú kaag ná bwé é yə nyə *mwaané. Yúdas músə zə sɔ́ fwámé fwála á jí nə ηkul sá nə bwé bíig Yésus yí.

Yésus bánɔŋ ompwíin bé bwé sá Páska

(Mat 26.17-29; Luk 22.7-20; Yuá 13.21-30)

12 Jwôw lú *Páska *Oyúden í á ka jê. Jwôw dɔɔŋgá wá bwé á də cígə nɔwəmbə Páska, í njúl námá jwôw á shúshwóógú á zan ibuléđ yá kú nə *ləvur yí. Ntó wá *ompwíin ó Yésus bwé á zə jí nyə ná: «Jáyé kúl wó cɛ́ɛl ná sá kág kwísha wo dína Páska yí?»

13 Yésus mú lwám ompwíin bé óbá, nyə nə bwo ná: «Kəgá ηgwála! Bí é bwəma nə ηgwól múúd, a ηgə ηkény káág məjúwó. Bí ó bɛ nyə!

14 Njɔw nyə é kə nyí yí, bí ci nə amádí njów ná Yíguli má ci nə wo lwóg sá kúl bánɔŋ ompwíin bé bwé é də dína Páska yí.

15 Nyə e lwágulə bí fúm ánání njów á gwówúd, í njúl kwambulá. Cínɔŋ wá bí é kwísha shé zan Páska yé.»

16 Ompwíin bwé mú kə jé ηgwála, kə kwey isá byêsh mbií nyə á jaaw bwo yí. Bwé mú shín kwísha dína Páska.

17 Ja kugá í a bii shí yí, bánɔŋ *buud ə lwámá bé wúm nə óbá bwé mú jê.

18 Ntó, bwé ηgə də, Yésus mú ci nə bwo ná: «Bábálé, má jaaw bí ná, ηgwól múúd á na bídí, shénɔŋ ηgə də wa yé, nyə é kusha nə mə.» 19 Ompwíin bwé mú gwág sá jɔɔŋgá cey lámúd, bwé mú ηgə jí nyə ηgwúd ηgwúd ná: «Ye jíse mə?»

20 Nyə mú bɛsa nə bwo ná: «Jíse ηgwúd á bí buud wúm nə óbá, nyəɔŋg sáná ηgə juwo məbwə shúyá ηgwúd dí yé.

21 *Mwân mə Múúd nywáá, nyə é kə námá nda jíse bwey bæ cilyá shú dé dí ná. Nji məntágula nə múúd mə kéénzh nyə yé; í á yida nywá bul jəla nə muud wəɔŋgá kú byél.»

22 Bwé ηgə də ntáni, Yésus mú ηwa buléđ, yə Zembí cúnɛsh ná ndéé, a mú fêy buléđ, yə ómpwíin bé. Nyə nə bwo ná: «Ŋwagá, bí dág. Nyúul nyám wá ga.»

23 Mpásə na, nyə mú ηwa bálá wáan, yə Zembí akíba, nyə mú kala bwo. Bêsh bwé mú ηgul.

²⁴ Nyə mú ci nə bwo ná: «Mæcií mâm wə məní, mæcií mâ sɔ, mə zə shwiy shí, zə cé búúd ŋkí bulya má.

²⁵ Bábálé, mə jaaw bí ná, mə abálé ná kwo ŋgul wáan ni, kə wóos ja mə bá ŋgul ncuncumbə Faan mə Zembí dí yí.»

Pyêr nyə é kílya Yésus

(Mat 26.30-35; Luk 22.33-34; Yuá 13.37-38)

²⁶ Bwə mú ka sey Zembí isusa i gúmá ná ndeé bwə músə kyey kə *Mbúnj wəolivyé dí.

²⁷ Yésus mú ci nə bwo ná: «Bi e lánḡwo búgád nəcé mə. Sâ jəŋḡwə wə jísá cilyá Kálaad Zembí dí yí ná: “Mə é nyífə mbaagulə itəw, incwəmbə í səənz í mú shín ciima.”

²⁸ Nji, ja mə bá gwúm yí, mə bá tééd kə Galilé, bí kə bá kwey mə núnj.»

²⁹ Pyêr mú ci nə né ná: «Teem bə ná bóólúgá bəsh bwə lánḡwo búgád nəcé wo, mɛɛ mə abálé bwele lánḡwo.»

³⁰ Ntə wə Yésus mú ci nə né ná: «Bábálé, mə jaaw wo ná, wo e kílya mə ija ílól búlú gaád, ŋgwúm kúwó kú fwo kwáág ja ábeé.»

³¹ Pyêr mú nyiŋgə kə shwóg, mpu báásulə ná: «Teem bə ná í wóos ná shwə yág shwiy ŋgwúdā, mə kú bwele kílya wo». Bóól *ómpwíin bəsh bwə mú námá ŋgə ci ntə.

Yésus mə jəgula nə Zembí Getsemane

(Mat 26.36-46; Luk 22.39-46)

³² Ná ndeé, Yésus bə́nəŋj *ómpwíin bé bwə músə kumə kúl bwə də jəw ná Getsemane yí. A mú ci nə bwo ná: «Jigá wa shí, té mə kə sá məjəgula yí.»

³³ A músə jəw Pyêr, nə Zhâk, nə Yuánes, bə́nəŋj bwə mú kə kóómb shús. Yésus mú ŋgə bə kú ná gwáduga lám ná shee, mbəəm í ŋgə shwiy nyə nyúúléd.

³⁴ Nyə nə bwo ná: «Lám wúsə mə nə məcəy ki mə é yə. Jigá ŋkasə wa shí.»

³⁵ A mú ŋwá shísh shwóg, kə wusə nyúúl shí mbúmbudí. A mú jəgula nə Zembí ná, ŋkí jí nə ŋkul bə ntə, a kəndəg nyə baan lú məcəy nə ifwaas ni shwóg-shwóg.

³⁶ Nyə ná: «Abba! Pəpa! Sâ í ádé káád wo. Yílúg mə bálá məcəy ga! Teem bə ntə, í kú bə nda mə céél ná, nji nda wó céél ná!»

³⁷ Nyə mú wəol shí, zə kwey ómpwíin bé ólól ígwád. Nyə nə Pyêr ná: «Shímun! Wo ŋgə bále kə gwád í? Wo cugé nə ŋkul ji ŋkasə təə nji wəla ŋgwúdā?

³⁸ Jigá ŋkasə, jəgula nə Zembí, bí bəg kú biil mə́bwəbúlánéd. Lám wúsə nə yéesh mə kyéy jə kúu njeənd; nji nyúul í cúgé nə ŋkul kwag kúu njeənd wəəŋg.»

³⁹ A mú nyiŋgə shísh shwóg, kə nyiŋgə jəgula nə Zembí, mbií nyə ámə fwo jəgula yí.

⁴⁰ A músə nyiŋgə zə ómpwíin bé dí, zə námá nyiŋgə kwey bwo ígwád nəcé mísh mə á ŋgə ntám̄b bwo, bwə kú ná mpu sâ bwə bí nə ŋkul jaaw nyə yí.

⁴¹ Ja áléel nyə á nyiŋgə zə yí, nyə á ci nə bwo ná: «Ja gaád, mpugá kə gwád, bí woga! Í mə shín. Baan í mə jē. Bwə zə kəenzh *Mwán mə Múúd mə́bwə mə ósól ó mə́bōw dí.

⁴² Tówúgá, sá kyéyug. Muud mə kusha nə mə ó zág yé.»

Bwə bíi Yésus

(Mat 26.47-68; Luk 22.47-55, 63-71; Yuá 18.2-24)

43 Yésus ngó ná lás ntáni, seegya ná, Yúdas nyə á bə námá gwoonɔŋ *ómpwíin wúm nə óbá dí yé mú cúwo, a ngó zə nə məma kında búúd, bwó nə ikafwɛɛ nə məbúla. Milúlúú myá ofada, nə *Oyíguli ó máceɛ, nə ocúmbá buud wá ləɔm wə bwó á nti bwo.

44 Yúdas, muud nyə á kusha nə nyə yé, nyə a bwey kwambalə nə buud óni ná: «Muud mə é kə fálal, sá sɔnya mímpu yé, nyə wə éne, bi ó bií nyə, bi ɔ kə ná nyə kú wúya.»

45 Námá nji Yúdas nyə á cúwo yí, nyə a cɔ kə nji wə Yésus, nyə nə né ná: «*Rabi!» A mú fálal nyə.

46 Buud óni bwó mú ntág kɔ Yésus, bwó mú bií nyə.

47 Nji, ngwól múúd gwoonɔŋ mə Yésus mə wéem kafwɛɛ jé, taad ngwól sɔɔl məsáal mə Ajəláci á ofada, í mú sámb nyə lwá.

48 Ná ndéé, Yésus mú zə ci nə buud óni ná: «Bí ngə zə nə ikafwɛɛ nə məbúla zələ bií mə, mə jisə zhiləŋgaanó?»

49 Ngəá ná shé á də bə jwɔw dɛsh kúl ngwúd, mə ngó jíŋguli buud *Luŋ mə Zembí dí, bi kú séémə mbwə ná bi mə bií mə. Nji bi mə bií mə ja gaád, shú ná sá jí cilyá Kálaad Zembí dí yí í bwámag.»

50 Ompwíin bəsh bwó mú myaas nyə, bwó shín fúndə.

51 Wúl shwanzó í á ngə bɛ nyə mpəsə, í njúl nji nə *sanda nyúúlád. Nda bwó á ngwá námá bií nyə nə,

52 a mú bíd sanda yé, túb shushwáás.

53 Bwó mú kə nə Yésus wə Ajəláci á ofada. Milúlúú myá ofada, nə ocúmbá buud nə *Oyíguli ó máceɛ, bəsh bwó mú kə seɛŋgya cínɔŋɔ.

54 Pyêr nyɛ nyə á ngə bɛ bwo shwóg-shwóg ná ndéé kə wósos nūŋ luŋ. A mú kə ji shí, bənɔŋ bíl ífulish, ngə gwáalə kuda.

55 Té ni, milúlúú myá ofada, bənɔŋ *Gwoonɔŋ ósémbye ó mílású wə Zembí jəsh bwó á ngə sɔ njagə bwó jéég nyə ná ndéé bwó gwú nyə nə ndí yí. Nji, bwó á shígé kwey.

56 Ncúlyá buud bwó á ngə búgə nyə milású, nji isá bwó á ngə ci yí í kú ngə bwəma.

57 Ntó, bóól búúd bwó mú tɔw otátəlí, zə búgə nyə ná:

58 «Sá á gwág a ngə ci ná, nyə e búgə *Mpáanzó Zembí búúd bwó á lwó nə məbwə ga. Ná ndéé, nyə é shumə Mpáanzó íshús nji mwów málɔɔl, nyəŋ í kú bə ná məbwə mə búúd wə mə shúmə.»

59 Nji bwó á tɛɛm ci ntó, mílású myáŋ mí á shígé bwəma.

60 Ntó, Ajəláci á ofada mú tɔw tətəlí mísh mə buud óniíd, a mú jí Yésus ná: «Wo abésáyé búúd óga sá bwó ngó bwaagulə wo ni?» Yésus njúl nji kúl-kúl, kú bɛsa tɔɔ sá.

61 Ntó, Ajəláci mú nyinɔŋ jí nyə ná: «Ye wo ji *Kríst, *Mwân mə Zembí sə ngó gúmal yé?»

62 Yésus músə bɛsa nə nyə ná: «Mə jisə nyə. Ntó, bi é dúg *Mwân mə Múúd njúl shí mbwə mənɔwúm mə Zembí á ŋkul nyésh dí, bi mə bá námá dúg nyə, a ngə zə míŋkúdí.»

63 Ajəláci músə nyaa míkáándá, nyə ná: «Jí shé mə kwo sɔ owúshined yí?»

64 Biméfwó bi mə gwág nda á mə *lás nə Zembí bwaasúla mpu ná. Bi mə dúg ná jí?» Bəsh bwó mú sámb ná á jələ nə yə.

⁶⁵ Ná ndeé, bóólúgá búúw wá cínɔŋg bwá mú tééd ŋgálə sey nyə məntənd mpwóómbúd, bwá cɛɛlə nyə sá míshád, ŋgə wá nyə ikúda, bwá ŋgá ci nə nyə ná: «Lwóg ná wo jí *muud micúndá, jaawug sá muud nyə ámə yíd wo yé.» Ifulísh í mú ŋgə tí nyə məmpáózn.

Pyêr mə káŷlyá Yésus

(Mat 26.69-75; Luk 22.56-62; Yuá 18.25-27)

⁶⁶ Pyêr njúl na shí, mbaadá dí, seegya ná ŋgwól múdá má də sêy wá Ajəláci á ofada mú wóós.

⁶⁷ Nyə mú yag Pyêr ŋgá gwáaal kuda, nyə dúg nyə ná figá-figá. Nyə nə né ná: «Wo éga! Wo á bə námá gwoonŋ má Yésus muud á Nazarét dí.»

⁶⁸ Pyêr mú káŷlyá nyə, nyə ná: «Mə ampúyé, mə agwágé sá gwáméfwó wó ŋgá cɛɛl ci yí.» Ntó, nyə mú wú cínɔŋg, cúwo tóón, kə fúm í á bə mbé dí koogú yí, ŋgwúm kúwó mú kwáág.

⁶⁹ Mudá wɔɔŋg mú nyingə dúg Pyêr cínɔŋgú, nyə nə buud bwá á bə nyádí koogú wá ná: «Muud éga jisə muud á gwoonŋ jáŋ.»

⁷⁰ Pyêr mú nyingə káŷlyá. Kú bwey ná, buud bwá á bə cínɔŋg wá, bwá mú nyingə ci nə Pyêr ná: «Jisə bábálé ná wo jisə muud á gwoonŋ jáŋ, nəcé wo jisə námá múúd á Galilé.»

⁷¹ Pyêr mú káŷlyá nyə nə məma ŋkaaná, nyə ná: «ŋkí má bwiinŋ ijóó, ŋkwaal nə mə. Mə ampúyé múúd bí ŋgá ci éne.»

⁷² Cé nə cé, ŋgwúm kúwó mú kwáág ja ábɛɛ. Pyêr mú tóduga sá Yésus nyə á fwo ci nyə yí ná: «ŋgwúm kúwó kú fwo kwáág ja ábɛɛ, wo e káŷlyá mə ija ílól.» A mú cwíil nə yá.

15

Yésus təl kəədud wə Pilát

(Mat 27.1-2, 11-31; Luk 23.1-5, 13-25; Yuá 18.28-19.16)

¹ Mán mələm, ná námá mpámán mpámán, milúlúú myá ofada, nə ocúmbá buud wá ləəm, nə *Oyíguli ó máccɛ nə *Gwoonŋ ósɛmbye ó mílósá wá Zembí bwá mú sɛɛŋgya ná bwá zə sámb lósá má Yésus. Bwá mú wóólə Yésus məŋkəda, kə cwámbulə Pilát.

² Ntó Pilát mú jí nyə ná: «Ye wo jisə Njwú *Oyúden?» Yésus mú bɛsa nə nyə ná: «Wo mə ci óní.»

³ Milúlúú myá ofada mí mú ŋgə bul búgə Yésus lósá.

⁴ Pilát mú nyingə jí nyə ná: «Fwog dúg bímbí mílósá bwá ŋgá búgə wo myá. Ná wo abésáyé?»

⁵ Yésus kú bɛsa tɔɔ ciyá. Pilát mú káam.

⁶ Pilát nyə á də bə ná, ja jəsh zâŋ nyísó yí, a bíd mbwug ŋgwúd, wɔɔŋg ləəm í ámə gwáámə nyə yí.

⁷ Í á ka bə, ŋgwól múúd nə jíná nə Barábas bə́nɔŋ bóól búúw bwá á sá nə buud bwá sáág mɔŋgáádə nə ijwú, bwá gwú múúd cínɔŋg, bwá mú ka kə mímbwugəd.

⁸ Ntó, áncuncuma buud mú bád mbúŋ í də kə mpáánzə mílósá yí, kə jí Pilát nə nyə sáág bwo sá nyə də bwey sá nə ŋkəndí yí.

⁹ Pilát mú jí bwo ná: «Ye bí mə jíi nə mə bídúg bí Njwú Oyúden?»

¹⁰ Nyə á ci ntó nəcé nyə á bwey mpu ná milúlúú myá ofada mí ŋgə kusha nə Yésus zhíŋúd.

11 Ja Pilât má jí bwo ntáni yí, milúlúú myâ ofada mí má shwúguli lóom ná Pilât bídúg Barábas.

12 Pilât mú kwo jí bwo ná: «Ká mə sáág nyəɔŋg bí ŋgá jôw ná Njwú Oyúden yé ntədəlé?»

13 Bwá mú nyingə kîm gwów-gwôw ná: «Bwambuləg nyə kwolós dî!»

14 Pilât mú jí ná: «Dáyé bôw á mə sá yí?» Bwá mú kwo kîm gwów ná: «Bwambuləg nyə kwolós dî!»

15 Nda Pilât nyə á cɛɛl cweel lóom mpimbə ná, nyə mú bíd bwo Barábas. Nyə lwâm búúd ná bwá fyámúsəg Yésus milwón. Nyə mú yə bwo Yésus ná bwá kág bwambulə nyə kwolós dî.

16 Ozimbi bwá mú kə nə Nyésus lunj má Pilât dí cwû. Bwá mú sɛɛŋg ózimbi bêsh cínɔŋg.

17 Bwá mú bwéed nyə káándé ícî atítí. Bwá ŋwa kwoolú íbiin-biin, lwɔ *túm gúmá, jil nyə lúúd. 18 Bwá mú ŋgə báda nyə məbədə mə cóógá ná: «Yé Njwú Oyúden, sə ŋgə báág nə wo.»

19 Bwá mú nyifə nyə mbwu lúúd, sey nyə məntənd, bwá ŋgá kúd məbwón shí nyədə mpwóombúd nda bwá ŋgə yə nyə gúmá.

20 Ja bwá má shîn cágulə nyə ntáni yí, bwá mú yil nyə káándé ícî atítí, bwéed nyə mikáándé myé, bwá mú kə nə nyə, kálə bwambulə nyə kwolós dî.

Bwá bwambulə Yésus kwolós dî

(Mat 27.32-44; Luk 23.26-43; Yuá 19.16-24)

21 Bwá ŋgá kə ntáni, bwá mú bwəma nə ŋgwól múúd ŋgá wú ífambá, Shímun, muud á Sirên, sósŋgú má Aləguzándrə bá Rúfus. Bwá mú yímbuli nyə ná nyə ŋkényug Yésus kwolós.

22 Bwá mú ŋgə kə nə Yésus kə jé kál bwá də jôw ná Golgota yí. Jíná dɔɔŋg í kə ná «kál á bwundú lúu».

23 Bwá mú ŋwá yə nyə wáan fálá nə mîr* ná a ŋgúləg, a mú ban.

24 Bwá mú bwambulə nyə kwolós dî, bwá mú wusə mpaambá ná bwá kawula mikáándé myé, muud yêsh á gwoonj jáŋ bə nə kəw.

25 Bwá á bwambulə nyə kwolós dî, jwôw í mú məbaan ibuu mâ mpámán mpámán.

26 Bwá á cilə cwoomb bwá á gwú nyə nə ndí yí nyədə kwolós dî ná «Njwú *Oyúden wə éga».

27 Bwá á bwambulə nyə kwolós dî, bənəŋ izhilunəganə íbá, jíga jé kwolós dî Yésus dí mbwə məncwúm, jíga jéd nyədə mbwə məkóól.

28 †[Micilyá mí Kálaad Zembí mí á bwəma ná: «Bwá á lɔ nyə gwoonj izhilunəganəd.»]

29 Buud bwá mú ŋgə lɔ cínɔŋg, bwá ŋgá lwiy nyə, bwá ŋgá sagusə milúu nə məzhwámá. Bwá nə né ná: «Nə wo wə éga! Wo muud jí nə ŋkul búgə *Mpáanzə Zembí ná ndeé wo kwo sá njí mwów məlól shumálə nyúl yé,

30 cəgug woméfwó, shuləg, wú kwolós níid».

31 Milúlúú myâ ofada nə *Oyíguli ó məcɛɛ bwá mú námá ŋgə cágulə nyə, bwá ŋgə cî bwámé nə bwámé ná: «Nyə á də cəg buud oshús, njí a káád cəgúlə nyəméfwó.

15:11 Mis 3.13-14 15:15 10.34 15:17 Luk 23.11 15:18 Mat 27.11 15:19 14.65 15:21

Rom 16.13 * 15:23 mîr: Nyə á bə məól məkál má lí bwá á də sá ból ólabinda nə mí mímyudú nə ndí yí. Wo é kwey féél-féélí yé ŋkwə á oféél-féélí ó íciyá dî. 15:24 Sôm 22.19 15:26 Mat 27.11 15:27 Iza 53.12 † 15:28 Míl micilyá mí ayág mí cugé nə íciyá íni. 15:29 Sôm 22.8; 109.25 15:29 14.58

³² Yé *Kríst Njwú-buud á *Izərəyêl! shulæg shí kíkídíga, sá dúgúg ná, sá ka *búgula wo». Τεεμ βə búúd βónŋ bwá á βə íkwólós dí wá, bwá á ηgə námá lwíy nya.

Shwiy mə Yésus

(Mat 27.45-56; Luk 23.44-49; Yuá 19.28-30)

³³ Yídúgú í á ka shila shí nyêsh ná ηkwed, tééd tólóg dí kə wós mǎwəla məlól mə mpwó-kugá.

³⁴ Mǎwəla məlól dí, Yésus músə kím nə ηkulú ná: «Eli, Eli, *lemá sabakətáni?*» Ntós mə kə ná: «Zembí waam, Zembí waam, wó myaas mə ná ji?»

³⁵ Ja βól búúd bwá á βə cínŋg wá bwá á gwág ntós yí, bwá ná: «Gwágá, a ηgə jŋw Eli.»

³⁶ Nǧwól múúd mú tí kúlá, kə ηwa eponzh, juwo málwəg mə ábibiynzhú dí, a fεεn shwóg lú lííd. A mú kənd ná Yésus ηgúləg. Nyə ná: «Bwándúgá! shé fwógá ná dúg jini, ηkí Eli nyə é zə shul nyə shí.»

³⁷ Yésus mú ntəg kím nə ηkulú, a mú jímal.

³⁸ Seegya ná məmá *sanda í á də kaləwo *Mpráanzá Zembí yí í mú seel tətám nə cǧn wú gwōw wós shí.

³⁹ Lúlúú ízimbi í á βə Yésus dí shwóg yí mú dúg mbií Yésus nyə á jímal yí, nyə ná: «Bábálé, muud éga nyə á βə *Mwán mə Zembí.»

⁴⁰ Bóólégá búdá bwá á βə cínŋg bwá tál shwóg-shwóg ka də dúg. Mariya á Magudála, nə Mariya nyəŋgú mə Yózes bá Zhāk á ntombú, zə keel Salúma, bwá á βə gwoŋg búdá jəŋg dí.

⁴¹ Budá bəŋgú bwá á də sēy nə Yésus ja nyə á βə Galilē yí. Bóólégá búdá ηkí bulya βónŋ bwá á bád zə Yurúsəlem wá, bwá á βə námá cínŋg.

Bwá kə dul Yésus

(Mat 27.57-61; Luk 23.50-56; Yuá 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Nǧwól múúd nə jínə ná Yóseb, muud á Arimaté, nyə á βə námá gwoŋg mílúlúú myá ləəm dí. Nyə á də bwánd Faan mə Zembí. Jwōw dəŋgú, kugú í mú ηgə bií shí, baan bwá də kwísha ísá yá Sábaad[†] yí, Yóseb wəŋgú mú kə nə inkáŋ wá Pilát, kə gwáamb mbimbə mə Yésus.

⁴⁴ Nji Pilát nyə á gwág ná Yésus mə leelá yə yí, a mú bul bī. A mú jəw lúlúú ízimbi, zə wámbulə ηkí Yésus mə ηwá bwey yə.

⁴⁵ Ja á mə shín gwág mpɛsá mə lúlúú ízimbi yí, a mú magələ ná Yóseb kəg ηwa mbimbə.

⁴⁶ Yóseb mú kə kusə ndómbó áfufumá, nyə kə shul mbimbə shí, wólə wo ndómbó wəŋgú, kə dul shwōŋ dí. Bwá á lúmə shwoŋ nyəŋgú fifim məkwóógú. A mú bíŋgal məma kwóógú, juwal shwoŋ.

⁴⁷ Mariya á Magudála bá Mariya nyəŋgú mə Zhāk, bwá mú ηgə mpu dúg kál bwá á dul nyə yí.

16

Yésus mə gwúm

(Mat 28.1-8; Luk 24.1-11; Yuá 20.1-2)

15:32 Mat 27.11 **15:33** Amo 8.9 **15:34** Sôm 22.1 **15:36** Sôm 69.22 **15:38** MmN 26.31; Heb 10.19-20 **15:39** 1.1; 3.11; 14.61; Mat 27.54 **15:40** Luk 8.1-3 † **15:42-43** Jwōw lu Sábaad í á də bu, tééd mpwó-kugá shí á jwōw lú fláadé, kə jə kugá á súsaađé. Oyúden bwá á shígé də sēy jwōw dəŋgú.

¹ Ja Sábaad má shîn yí, mpwó-kugá shí, Mariya á Magadála, nə Salúma, nə Mariya nyɔɔŋgá má Zhák, bwá mú kə kusə ólabínda ná bwá bá kə gwáágulə mbimbə mə Yésus.

² Ná ndéé, jwɔw shwéndé má dú tééd yí, bwá mú kə wósos shwonj dí ná námá mpámán mpámán, lúú jwɔw í ŋgá kúnɔw cwíil.

³ Bwá mú ŋgə jí bwámé nə bwámé ná: «Zá nyə é kə bínjal shé kwóógú dúś shwonj dí yí?»

⁴ Bwá ka bân mísh, bwá mú dúg məma kwóógú ní í mbwúg koogá. ⁵ Bwá mú nyí shwonj dí, kə kwey wúl shwanzá í njúl njínjilí, kómb á mbwə mənɔwúm, nyə nə mikáándá mí áfufumá. Bwá mú bul gwág ifwaas.

⁶ Shwanzá ní mú ci nə bwo ná: «Kúgá fúnda! Bí ŋgə sɔ Yésus, muud á Nazarêt bwá á bwambulə kwolós dí yé! A cúgé wa, a má gwúm. Dugá kúl bwá á bwíg nyə yí.

⁷ Ná ndéé, leelugá kə, kə jaaw *ómpwín bé nə Pyêr ná a má kə shwóg, kə bwánd bí Galilé. Nùŋ wə bínəŋ bí é dúgya yé, námá nda nyə á bwiing bí ná.»

⁸ Ntó, bwá mú wəenzh wú shwonj dí bwá ŋgə lílya, milám kú bə ná shee; í mú sá ná bwá nda jaaw tɔ muud.

Yésus mə lwóya nyúul

⁹ * [Yésus nyə á gwúm mpámán mpámán a jwɔw lú shwéndé. Nyə á ka tééd lwóya nyúul wə Mariya á Magadála, mudá nyə á yíl məjamb zəŋgbá yé.

¹⁰ Mudá wəŋgá mú kə jaaw buud ó gwoŋg ɔ Yésus sá jəŋgá, nəcé bwá á bə nə məcey mílámú, bwá ka ŋgə jii.

¹¹ A mú ka jaaw bwo ná Yésus má gwúm, nyə shí námá dúg nyə nə mísh mé. Nji, nyə á tɛem jaaw bwo ntó, bwá á shígé magulə.

¹² Mpəsə na, bóól ómpwín bé óbá, bwá ŋgə kə bwádí kwáádá, nyə mú lwóya bwo nyúul nyé wúl mbíi shús.

¹³ Buud obá bəŋgá bwá mú nyiŋgə nə mpəsə, kə jaaw bəŋgá ómpwín bwá á lágə Yurúsalem wá, bāŋ námá nji məshwán.

¹⁴ Gúl ja shús, Yésus mú nyiŋgə lwóya nyúul nyé ómpwín wúm nə ŋgwúd dí, bwá ŋgə də. Cínŋg a mú jum bwo nəcé bwá á shígé *magulə kéel búúd bwá á jaaw bwo ná a má gwúm shwonj dí yí. Bwá á bə ŋkí lal mílám.

¹⁵ Ná ndéé, a mú ci nə bwo ná: «Kəgá shí ga nyêsh, bí kág cúnda Jɔjɔ Kéel, muud yêsh gwágúg.

¹⁶ Nyəŋg má bá *búgula, bwá juwo nyə yé, nyə wə má bá *dúg cug yé. Nyəŋg mə bá bə kú búgula yé, nyə bá bwəma nə íntégulí yá kandugə.

¹⁷ Ntó, bəŋg bwá bá búgula wá, bwá bá də sá *məshimbá: bwá bá də yíl búúd məjamb jíńó dáamud, bwá lás məkál məshús,

¹⁸ bwá bíi ónywá nə məbwə. Nkí bwá də gwoog, sá kú sá bwo. Bwá kéel mimbəl məbwə, mimbəl myəŋgá mí yál.»

Yésus mə kə gwɔw

¹⁹ Ja Yésus má shîn lás nə bwo ntáni yí, a mú ŋkāŋ kə gwɔw, kə ji mbwə mənɔwúm má Zembí dí.

16:6 8.31 16:7 14.28; Luk 24.34 * 16:9 Míl micilyá mí ayág mí cugé nə impánzó tééd 9 kə kuma 20. 16:15 Mat 28.19 16:16 Mis 2.38 16:17 Mis 8.7; 16.17 *mákal məshús*: Mis 2.4; 10.46; 19.6; 1Kr 14 16:18 ónywá: Luk 10.19; Mis 28.3-6 *yál*: Mis 4.30; 5.16; 8.7; Zhk 5.14-15 16:19 Mat 22.44

²⁰ Nə ndeé, *ompwíín b́é bwé mú nyiηgə, kə ηgə cúndə Jɔjɔ Kéel ikúl byêsh. Cwám̄ba Ýesus nyə á d̄u yə bwo ηkul ísáy byáηúđ. A lwágulə nə minjígúlá myáη mí á bə t́átəĺí nəćé bwó á d̄u sá máshimbá.]

Jɔɔɔ Kéel Lúkas nyə á cilə yí

Isâ í dúgyá nə Jɔɔɔ Kéel Lúkas nyə á cilə yí

Lúkas nyə á cilə Tyofil kálaad éga. Njii, tɛem bə ntó, nyə á cilə Jɔɔɔ Kéel shú buud bwə á shígé bə mímbýágá mí Oyúden wá, bɔɔng bwə á dɔ lás Gurek wá. A ngə féel bwo icyá bisó nə nkul yáág bwo gwágúla dí yí, nə isâ í dúgyá nə ijám nə ijag í Oyúden yí. Lúkas ngə lwó cug múud mə Yésus.

Nyə á bɛ icé ílól wa Jɔɔɔ Kéel égaád námə nda Matiyò bá Márkus.

(1) Sálal mə Yuánes Nduu-buud (3.1-20), bɛ nə nduwán mə Yésus, nə məbwəbúlán nyə á bwəma nə ndí má (3.21-4.13).

(2) Cug mə Yésus nə sálal nyə á sá Galilé yí (4.14-9.50).

(3) Njɔɔnd Yésus nyə á kyey kálə Yurúsalem yí (9.51-19.28), nə sósólúgú nyə á sá wu yí (19.29-21.38), kə kumə shwiy nyə á yə yí nə gwúmúla nyə á gwúm shwonj dí yí (22-24).

Sá bí nə nkul ci ná lúú ciyá á kálaad wúsa 19.10: «Mwán mə Múúud nyə á zə sɔ bɔɔng bwə á jímb wá, zə cug bwo.» Zembí mə mpú ná buud bəsh bwə ngə cugə kú nə nyə wá búsa njimbála. Gwə wə nyə á nti Yésus-Krist yí, ná a zág cug bɔɔng bəsh bwə é lág nyə wá. Yésus má dɔ bul julə búúud bwə ngə bwəma nə mpyóŋ wá, nda: osól ɔ mísám, ikákágé, mimbúbúwá, mimbál nə ojína ɔ búúud.

Matéédúlé mə cilyá

1 Yé Tyofil lwám múúud, zhwoɔg buud bwə á mə ngə she cilə nkúmba lân á isâ í á sɔy wa sádí yí.

2 Bwə á ngə jaaw isâ námə nda búúud bwə á dúg byo tééd matéédúléd wá bwə á bwiing sá ná. Buud bɔɔngú wə bwə ngə sá iséy í bwiingúla mílósú mí Zembí.

3 Nə ndéé mə mə ka námə kwey ná mə jálá nə cila wo isâ byɔɔngú téégyá nda í á ngə sɔy ná. Mə zó cilə na mə mə fwo mpu wámbulə súsúsá jəsh tééd matéédúléd.

4 Mə jii ná wo mpúg ná minjígúla wó á nwa myá mí bálé bə bábálé.

Yuánes Nduu-buud mə bá byél

5 Ngwól fada nyə á bə ná Zakarí ja Herod nyə á bə njwú-buud á Yudéa yí. Fada wɔɔngú bənbə Abiya wə bwə á bə jáŋ gwoonɔg. Mudá yé nyə á bə ná Ilísabet, a njúl shilə bag ɔ Arɔɔn.

6 Bəsh obá nə mudúm nə mudá bwə á bə otátəlí ɔ búúud mísh mə Zembí dí, bwə dúgə mpu sá Zembí mɛgwág, dɔ bɛ isâ byəsh Cwámba ngə ci ná í bəg yí nə mæɛɛ mé mēsh mbií á kú nə sá á jumúg.

7 Nji bwə áshígé bə nə mwán nəcé Ilísabet nyə á bə kundú, bəsh obá bwə á bə ntág bwə mú icwúcwúul.

8 Dúlúgá jwɔw dí ii, Zakarí nyə á ngə sá iséy í fada byé nda í á bə jwanga á gwoonɔg jáŋ ná.

9 Ofada bwə á dɔ wusə mpaambə ná bwə féesh nyɔɔng kág nyí *Mpáánzə Zembí yé. Bwə á ka námə wusə jini jaá, mpaambə mú féesh Zakarí ná nyə wə kág nyí kə jígal *cáá. ¹⁰ Wəla lu jígalúla cáá ni di, buud ɔ kúl búúud bəsh bwə á bə tóón bwə ngə jəgula nə Zembí

¹¹ Ngwól *éngəles mə Yawé mú zə lwóya nyúul wə Zakarí, zə tów nyə ngɛɛ mbwə mæncwúm, *alatár bwə dɔ jígal cáá yé dí koogú.

12 Mitédúgá mí á búbulə Zakarí lúúd nə dúgúlə nyə á dúg éngəles yí, a mú bul bə nə ifwaas.

13 Nji, éngəles mú ci nə nyə ná: «Zakarí, kú bæeg fúnda, nəcé Zembí mə ŋwa məjəgula mwô. Mudá woó mə bá byá wo mwámudúm, wo bá gwiid nyə nə Yuánes.

14 Wo bá bul kəəs nə məshusəg, ncúlyá buud bwó bá námá bə nə məshusəg nə byélələ mwán wəŋg mə bá byél yí.

15 Nəcə a bá bə fwámé múúd mísh mə Zembí dí. Nyə abálé bwelé ŋgul məlwəg kú ŋgul gúl sá anyinyaanə. A bá bwey bə lwándúlá nə Nkẹŋkẹ Shíshim a njúl nə mwə mə nyóŋgúd.

16 A bá námá sá nə bóól búúd wá bag ɔ *Izəwəyél bwó nyíngəg zə wó Zembí wáŋ Yawé.

17 A bá zə nə lāŋ mə Zembí nə *shíshim nə ŋkul Eli nyə á bə nə ndí yí. A bá zə sá ŋkwambulə mpédúgá osóŋgú bəndəŋ bwán. A bá námá sá nə bəŋg bwó á du bə nə məlwə wá bwó céndúg kuú njənd, bwó bə nə fəg á otútəlí ɔ búúd. Ntó, a bá kwəmasa Cwámba kúl búúd í njúl nyə fwámé kwééshá.»

18 Zakarí mú ci nə éngəles ná: «Mə músə cwúcwúul, mudá waamə mə námá jaas; mə e bá wámbulə sá wó ŋgə ci ni ntədəlé?»

19 Engəles mú bæsa nə nyə ná: «Mə wó Gabryél, mə ji mísh mə Zembí dí, mə ŋgə sēy nə nyə. Nyə ámə ntí mə nə mə zág lésha nə wo, zə jaaw wo jəjə mákəl mání.

20 Nji, nda wó mə ka bə kú *magulə íciyá byám ná, wo é bə fifí. Wo bá ji kú lás kə wós jwəw ísá mə ámə zə jaaw wo íni í bá bwəma yí. Nəcə byáá í bá bwəma dán wəlad.»

21 Í á bə na, kúl búúd jāŋ í ŋgə bwánd Zakarí. Buud bwó mú ŋgə káam nə a mə bul bwey nūŋ Mpáánzə Zembí dí cwú.

22 Ja Zakarí nyə á ka cúwo tóŋn yí, nyə á bə kú ná nə ŋkul mə lésha nə buud. Bwó mú mpu ná a shí dúg gúl sá nūŋ fúm á ci dí. Nyə á ŋgə fufə nji məbwə. Nyə á shwal bə fifí.

23 Ja nyə á shínal mé mwəw mə íséy yá Mpáánzə Zembí yí, nyə á ka nyíngə kə bwədí.

24 Fwála mú cə, mudá yé Ilisabet músə bə nə bum. A mú shwaaw tāŋ oŋkwoond otóŋn kú lwóya nyúul, a ŋgə ci ná:

25 «Sá Cwámba mə sá mə wó ga. A mə nti mísh mé mádí zə yíl mə shwôn mə á bə nə ndí búúd bām dí yí.»

Yésus mə bá byél

26 Ja bum mə wós Ilisabet ŋkwoond saman dí yí, Zembí mú kənd *éngəles Gabryél ŋgwála á Galilé bwó du jəw nə Nazarət yí.

27 Nyə á kənd nyə ná a kəg lésha nə ncwíyē sás lú múdá í á bə wu nə Mariya yí. Sás dəŋg í á bə nə cəflá bá nə Yóseb, muud á bag ɔ *Dávid.

28 Engəles mú nyí Mariya njəw ci nə nyə ná: «Mə báág nə wo, Yawé ji nə wo, a mə sá mpaam nə jə lām.»

29 Iciyá íni í mú sá Mariya mitédúgá búbulə lúúd. A mú ŋgə ji lámúd nə wāŋ mbii məbədə í kə ná ji.

30 Engəles mú ci nə nyə ná: «Mariya, kú bæeg fúnda. Nəcə wo mə bwəma nə ocúncəsh ó Zembí.

31 Dugí, wo zé bə nə bum, wo bá byá mwámudûm, wo gwiid nyə ná Yésus.

32 A bá bə fwámé múúd. Bwó bá ðu jôw nyə ná *Mwân má Zembî a gwów-gwôw. Zembî wúsú Yawé mə bá yə nyə ijwúga í mpáámbo jé Dávid.

33 A bá jwú nə bag ɔ *Yákwab kandugə á kandugə, ijwúga byé í ábúlé bə nə mashíné.»

34 Mariya mú ci nə éngales ná: «Jâh í bá bə ntədélé, mɛɛ kú fwo mpu múdûm?»

35 Éngales mú bɛsa nə nyə ná «ŋkɛŋkɛ Shíshim mə bá zə wódí, ŋkul má Zembî a gwów-gwôw í mú búdal wo nda gúgúwá í ðu búdal múúd ná. Gwó wé í bá sá ná mwân wó bá byá yé mə bá bə féeshá, bwó ðu jôw nyə ná Mwân má Zembî.

36 Dugí, mbyêl wô Ilisabet má zə bə nə bum ícwúúlád. A bá námé byá mwámudûm. Nyə muud bwó á ðu ci nə a ji kundú yé, bum mú nyə ŋkwoond saman dí.

37 Mpug ná sá cúgé nə ŋkul bwelé ntɔ Zembî.»

38 Mariya mú ci ná: «Mə ji sól məsáal mə Yawé. A sáág mə nda wó mə ci ná.» Éngales mú kyey.

Mariya mə kó dug Ilisabet

39 Námé fwála ðəəŋgú dí, Mariya mú ŋwa zhí lɛlélə kə ŋgwála á kóomb Yudéa jisé mímbáŋ mímbáŋ yí.

40 A mú kə nyí Zakarí dí njôw, bóda Ilisabet.

41 Ja Ilisabet nyə á gwág məbáda má Mariya yí, mwân nyə á lugusa nyə mwô dí, Ilisabet músə lwánd nə ŋkɛŋkɛ Shíshim ná cwóó.

42 A mú kîm məma ŋkwiimbyê, nyə ná: «Wo ji nə ibwádán ntɔ bóólúgá búdá bêsh, mwân jí wo mwó dí yé ji námé nə ibwádán.

43 Ji í mpú sá ná nyəəŋgú mə Cwámba waamə zág mádí yí.

44 Nəcé dugí, ŋji málwə məm mə ámə gwág məbáda mwô yí, mwân nyə ámə lugusa mə nə məshusug mwó dí.

45 Wɛɛ mə jəla, wɛɛ muud mə *búgala ná sá jêsh Cwámba má sá ná bwó jááwug wo yí í é bwəma yé.»

Mariya mə ságúsó Zembî

46 Mariya mú ci ná:

Zembî waam, wo ji məma Zembî.

47 Shíshim wám í ŋgə kəəs nə məshusug nəcé cugye waamə Zembî.

48 Nəcé a mə bóle nti mísh dug zhizhe lwaá dé ámutá.

Haaw! Tééd fwála gaád buud wá ikala byêsh bwó bá ðu ci ná: «mɛɛ mə jəla».

49 Nəcé Zembî á ŋkul nyêsh mə sá mə məma ísá.

Jíné dé dúsə nə gúmə ntɔ sá jêsh.

50 Lám mácey yé wúsə ná bagó shú búúd bwó ŋwá nyə nə fúndúgú wá kə wóós ikala ikala.

51 A mə lwóya ŋkúl nyé.

A mə sá ná buud bwó ðu ŋkêny mányúúl wá bwó címagú.

52 A mə yíl íŋkácíd í búúd íjya í ící byáŋúd wusə shí, a bân ózhizhe ɔ búúd gwôw.

53 Buud bwó á bə nə məfúfə wá, a mə yə bwo zhwog təəm

a nyiŋg búúd ó tɔəm məbwê ocwûd.

⁵⁴ A má zə kwiid bag ɔ sóol məsáal yé *Izarəyêl,
a má tɔduga lâm məcey yé,

⁵⁵ nda nyə á kaag impáambá bísú

shú má *Abərahám bə́nəŋ mpwəŋ buud nyé kandugə á kandugə ná.

⁵⁶ Mariya bá Ilisabet bwə á já je bə ɔŋkwoond olóol ná ndeé Mariya músə nyiŋgə kə bwádi.

Byélé má Yuánes Nduu-buud

⁵⁷ Wəla lu byeyí í á ka wóos Ilisabet. A mú byá mwámudûm.

⁵⁸ Nə buud bə́nəŋ bwə á bə jáŋ ban wá, nə mimbyêl myé bwə mú gwág ná Yawé má bul gwág nyə ceý lámúd. Bə́nəŋ bwə mú ka zə taag.

⁵⁹ Jwəw mwān nyə a wóos mwəw mwəomb yí, bwə mú zə ná bwə zə sá nyə ábiwáág. Bwə mú ceel gwiid nyə ná Zakarí nda sóŋgú.

⁶⁰ Nji nyəŋgú mú ci ná: «Mbô! Jíná dé wə Yuánes.»

⁶¹ Bwə mú ci nə nyə ná: «Muud ŋgwúd nə ŋgwúd cugé nə jíná lu Yuánes njów búúd wán wêsh di.»

⁶² Bwə mú dū lésha nə sóŋgú mwān dū fufə nji məbwê jílə nyə jíná á céél gwiid mwān yí.

⁶³ Sóŋgú mwān mú gwáamb ná bwə yəg nyə kwóógú ná a zəg cilə cínəŋ. A mú cilə ná: «Jíná dé wə Yuánes.» Buud bəsh bwə mú bul káam.

⁶⁴ Seegya ntág ná Zakarí mpu má bāŋ, jūm mú nyə fəll ná a je lás. A mú shwal bān kál ŋgə yə Zembí məshwūmb.

⁶⁵ Buud ó ban bé bwə mú bə nə fúndágú. Ná ndeé buud bwə mú ŋgə bwiing lāŋ á isá í á sɔy íni shí Yudéa á mimbəŋ nyêsh.

⁶⁶ Buud bəsh bwə á gwág lāŋ wəŋg wá bwə á bə kú bwele yil lâm cínəŋ. Bwə mú dū jí ná: «Múmwān jəŋg í bá bə jí e? Bábálé, ŋkul má Yawé í á ŋgə nyin cug mə mwān wəŋgúd.»

Zakarí mə cúnda cúnda má Zembí

⁶⁷ Mwān sóŋgú yé Zakarí mú lwānd nə Ŋkəŋkə Shíshim ná cwóó, a mú cúnda cúnda má Zembí, nyə ná:

⁶⁸ Gúmá nə Yawé, Zembí á *Izarəyêl
nəcə a má kwiid kúl búúd jé, yil bwo mənyámád.

⁶⁹ A má wéeshuli sə ŋkácid cugye
mpwəŋ buud má sóol məsáal yé *Dávid di.

⁷⁰ Nyə a shí bwey dū jaaw kéel dəŋgú,
*buud ɔ micúnda bé nyə á féesh yág wá dū jaaw.

⁷¹ Nyə á kaag ná a bá zə yil sə mányámá má mízhízhíŋ mísúd,
a yil sə məbwê má bəŋg bwə ŋgə mpii sə wád.

⁷² A má lwágulə ná a ji nə lâm məcey nə odá;
a má tɔduga sɔ nyə á sá nə bwo yí.

⁷³ Nəcə nyə á kəen búbálé nə Dā *Abərahám ná í bá bə ná

⁷⁴ á ká shín yil sə məbwê má búúd bwə ŋgə lúmbəli nə sə wá di,

sə má bá dū yə nyə gúmá kú nə ifwaas,

⁷⁵ sə ŋgə lwóya ná sə básə buud bé,

sə ɲgə cugə tətəlí nyódí míshúd,
 ɲgə cugə nda búúd ɔ kúl jé bwə jálá nə cugə ná,
 sá bə ntó mwôw má cug má sú mēsh.

⁷⁶ Múm wán, bwə bá ðu jôw wo ná *muud micúndá má Zembí á gwôw-gwôw.

Nəcé wo bá kə Cwám̄ba shwóg, kə kwambalə nyə zhíí

⁷⁷ kúl búúd jé í mpúg ná a ɲgə zə ná a zə cug bwo,
 juu bwo nə *misám myáɲ.

⁷⁸ Zembí wúsú ji bul bə nə lám mácɛy.
 A má nti sá mənkenya má ɲgə zhu gwôw
 nda mɔɔɲg mə jwôw ja í ðu cúwo yí,

⁷⁹ má zág kwan bɔɔɲg bwə ɲgə cugə yídúgú shwiy dí wá,
 mə zág sá ná sá cúgəgi ná sheɛ.

⁸⁰ Mwân nyə á ka námá ɲgə wiy, *shíshim yé ɲgə ɲwa ɲkul. Nyə á ðu ji máshí
 m̄a shwéeshá ná ndɛɛ kə wóós jwôw nyə á kə lwóya nyúúl kúl búúd jé dí yí.

2

Byélé má Yésus

¹ Í á zə bə mání mwôw ði, *Káázəl Ogust nyə á cilə ná buud ɔ shí mishwun
 bēsh bwə kág cilya ílāɲ ði.

² Ílāɲ bwelélə s̄ty wə cí. Í á bə Kirínus ɲjúl ɲgwám̄na á faan lú Sirí.

³ Ntó buud bēsh bwə á ka kə ɲgə cilya, muud kə ɲgwála í dúgyá nə bɛɛnd jé
 yííð.

⁴ Yóseb mú námá tí Nazarēt faan lú Galilê, bád kə Betalehem, ɲgwála mə
 *Dávid faan lú Yudeá, nəcé nyə á bə mwân á njôw búúd mə Dávid.

⁵ Nyə á ɲgə kə ílāɲ dí, bá Mariya, mudá í á bə ná bá bwə zə béya yé, Mariya
 wɔɔɲg ɲjúl nə bum.

⁶ Í á ka bə, bwə ɲjúl n̄ɲ, fwála lə byeyí mú wóós Mariya.

⁷ A mú byá mwân yé acúmbá, mwámudúm. A mú wá nyə bwámád a bwíig
 nyə kúl bwə á ðu wá itow idaw ná í dúg ðə yí, nəcé bwə áshígé bə nə bwágə njôw
 ójôɲ.

Obaagələ ó itow bwə dúg wəéɲgəles

⁸ Obaagələ ó itow bwə á bə shí nyɔɔɲgád bwə ɲgə ji mifum tóón íbugád ɲgə
 baagələ itow byáɲ.

⁹ ɲgwól *éɲgəles mə Yawé mú zə wóós bwo na, mənkenwa mə Cwám̄ba má
 mú lyɛ bwo nə mənkenya ná kesh. Ifwaas í músə jág bíi bwo.

¹⁰ Nji, éɲgəles mú cí nə bwo ná: «Kúgá fúnda, nəcé mə ɲgə zə bí nə jɔjɔ kéel í é
 sá kúl búúd jēsh məma máshusug yí.

¹¹ Cugye má byél bí múús ɲgwála mə *Dávid. Nyə wə *Kříst Cwám̄ba.

¹² Bí é yag nyə nə m̄ayigye mága: bí é kwey kákény í mbwúg bwámád kúl
 bwə ðu wá itow idaw ná í dúg ðə yí.»

¹³ Seegya ná kúdə zhwoɲ wəéɲgəles wə gwôw bwə mú zə kwey nyíni bwə
 ɲgə yə Zembí gú má s̄asad ná:

¹⁴ Zembí bəg nə gú má jɔɲ á gwôw-gwôwád;
 wa shí, buud Zembí má gwág nywa wá bwə cúgəg ná sheɛ.

15 Í mú zə bə ná, ja wəéngəles bwá má béégya nə bwo kə jorj dí yí, obaagula ó itəw bwá mú ci bwámé nə bwámé ná: «Sá kágá Betulehem kə dúg sá í má síy Zembí má sá ná sá mpúg ga.»

16 Bwá mú ηgə kə ná cá-câ, bwá mú kə kwey Mariya nə Yóseb nə kákény í mbwúg kúl bwá də wá itəw idəw ná í dúg də yí.

17 Ja bwá má dúg nyə yí, bwá mú bwiing sâ éngəles nyə ámə jaaw bwo shú má múmwán jəəng yí.

18 Buud bəsh bwá á ηgə gwág bwo wá bwá á ηgə bul káam sâ bwá á ηgə bwiing yí.

19 Mariya nyə nyə á baagula isá byəəng lámúd, a ηgə bigas byo.

20 Ná ndeé obaagula ó itəw bwá mú nyiηgə bwá ηgə yə Zembí gúmá, ηgə yə nyə məshwúmb nə isá byēsh bwá ámə gwág nə dúg yí, nəcé í á bə námá nji nda éngəles nyə á jaaw bwo ná.

Bwá kə nə kákény Yésus mpáánz

21 Ja jwəw lú mwəəmb í á wós yí, í mú bə fwála nə bwá sáág mwán ábiwáág. Bwá mú gwíid nyə ná Yésus, jinə éngəles nyə á jaaw Mariya a kú fwo ηwa bum yí.

22 Ná ndeé í mú zə bə fwála nə bwá sáág ηgusa íci Moyíz nyə a ci yí. Bwá mú bád kə nə mwán Yurásalem kálə lwóya nyə wá Yawé,

23 námá nda jí cilyá *mbwoomb máççç dí ná, ná: «Mwámudúm yēsh mə tééd byél yé, bwá kənd nyə koogú ná a bág shú má Yawé.»

24 Í á jii ná bwá kág yána ílíim í *mátúnuga námá nda jí cilyá nda mbwoomb máççç dí ná, bwá kə nə məwúwo məbá ηkí icwə í máfaf íbá.

25 Nəwól múúd nyə á də bə Yurásalem nə Símayon. Nyə á bə tátəlí muud, nyə a wá lám wá Zembí. Nyə á bə nə Nkəηkə Shíshim. Nyə á də bwánd muud nyə á bə ná a bá zə səl *Izarəyél milám shí yé.

26 Nkəηkə Shíshim í á lwágulə nyə ntámád ná nyə abálc yə a kú fwo dúg *Křist Yawé mə bá nti yé.

27 Muud wəəηgú Nkəηkə Shíshim í á sá ná a kág *Luη má Zembí. Ja óbyəl ə Yésus bwá á zə nə mwán Luη ná bwá zó sá nyə nda mbwoomb máççç í ηgə ci ná,

28 nyə á ηwa mwán nyədí mábwád a mú yə Zembí cúncəsh, nyə ná:

29 Mása, jaá ga í músə wo je bíd ná lwaá dwò í yág ná shəc nda wó á ci ná,

30 nəcé mísh mām má má dúg nda wó zə çug sá ná,

31 çugúlə wó á kwəməsa ikúl í búúd byēsh í ηgə dúg yí.

32 Jísə məηkənya má bá sá ná ikúl íshús í mpúg wo yí,

kúl gwò Izarəyél í bág nə gúmá yí.

33 Yésus sósəηgú nə nyəəηgú bwá á ηgə káam sâ jēsh Símayon nyə á ηgə ci shú dé dí yí.

34 Símayon mú bwádan nə bwo, nyə nə Mariya nyəəηgú mə Yésus ná: «Mwán éga Zembí má nti nyə ná a zág sá ná zhwog buud ə Izarəyél bwá búlág, zhwog buud wəəl. A bá bə gúl sâ má Zembí í bá ntə búúd ηkul yí, sâ búúd bwá ábálc magulə yí.

35 A bá zə sá ná zhwog buud mítədúgá myáj mí mpúyág. Wεε ntág íí, məçey má bá nyisəli wo lámúd nda kafwεε.»

36 Ngwól *múúd micúndá á mudá nyə á bæ námá cínɔŋg ná Ana, a njúl shilə mə Fanuél beend mə Azer dí. Mudá wəɔŋgú nyə á bæ a mə bul jaas. Nyə a béya a mú cugə nə ngwúm mimbú zanjbá.

37 Nyə á ji kúsə kə wós mimbú məwúm mwəɔmb nə mínɔ. Nyə a shígé də bwelé kə shwóg-shwóg nə Luŋ mə Zembí. Nyə á də sá Zembí iséy byé nə mwásə nə bulú a dágú ci ídāw, də yə Zembí gúmə.

38 Nyə á bæ námá cínɔŋgú ja bwá á bæ nə Yésus Luŋ yí, a mú yə Zembí akíba; buud bəsh bwá á ngə bwánd ná Zembí mə bá zə yíl Yurásəlem mányámád wá, Ana nyə á ngə jaaw lân mə mwán.

39 Ja obyól ɔ Yésus bwá á shín sá isá byəsh Mácɛɛ mə Yawé mə ngə ci yí, bwá á ka nyiŋgə kə bwádí ngwála Nazarét, faan lə Galilé.

40 Mwán nyə á ka námá ngə w̄y, *shíshim yé ngə ŋwa ŋkul, a njúl mpaam mə Zembí dí.

Yésus mə nyín mpáánzə Zembí a njúl kúkágə

41 Obyól ɔ Yésus bwá á də kə zāŋ páska dí Yurásəlem mbú wəsh.

42 Bwá á ka námá kwo bád kə nda fúlú í á bæ ná, Yésus njúl mimbú wúm nə mímá, bwá mú kə nə nyə.

43 Ja zāŋ í á shín yí, obyól bé bwá mú nyiŋgə. Yésus mú lág Yurásəlem bwá kú mpu.

44 Bwá á ngə téduga ná Yésus bənŋ buud ɔ gwoŋg búsə zhíd. Bwá músə kyey mwásə ncindí. Ná ndéé bwá mú ka zə ngə s̄ nyə mímbýél nə mímbí myáŋ dí.

45 Nda bwá áshígé kwey nyə ná, bwá mú nyiŋgə nə məsɔ́gú kə Yurásəlem.

46 Í á ka zə bæ, bwá mə s̄ nyə ná s̄ s̄ tāŋ mwów málól, bwá mú kə kwey nyə a njúl tām oyígulí ɔ mácɛɛ *Luŋ mə Zembí, a ngə gwágulə bwo, a ngə jí bwo minjígá.

47 Buud bəsh bwá á ngə gwág nyə wá bwá á ngə káam fúg nyé nə məmpɛsá mé. Bwá á ngə káam mbíí á ná fúg də jímb lúúd.

48 Ja obyól bé bwá á dág nyə yí, bwá á jág bul káam. Nyəɔŋgú mú ci nə nyə ná: «Mwán waam, jí wó mə sá sá ntáni ni? Wo mpú ná sá shwóŋgú sá mə ngə s̄ wo nə milám gwów?»

49 Nyə mú ci nə bwo ná: «Bí ámə ngə s̄ mə nə jí? Bi ampúyé ná mə jələ nə də bæ ísá í Dá dí?»

50 Nji bāŋ bwá áshígé mpu gwág sá nyə á ci nə bwo yí.

51 Yésus bənŋ bwo bwá mú shulə kə Nazarét, a ngə magulə ijwūga byáŋ. Nyəɔŋgú mú baagulə ísá íni byəsh lámúd.

52 Yésus nyə á ka ngə wəɔf, fúg ngə kwíduli, mpaam mə Zembí ngə kwíduli, a ngə bæ jɔ kágə mísh mə Zembí nə mísh mə búúddəd.

3

Iséy í Yuánes Nduu-buud (Mat 3.1-17; Mak 1.1-11)

1 Í á ka zə bæ, ijwūga í *Káazel Tiber í mə wós mbú wúm nə tóón dí, Pons Pilát mú bæ ngwámuna á faan lú Yudéa, Herod nyə Tatarák* á Galilé, mínyəŋá yé Fílíp nə faan lú Ityuré nə Trakonitídí, Lisanayas nə faan lú Abilen.

2:37 1Tm 5.5; Mat 6.16-17 2:38 Iza 52.9 2:41 MmN 12.1-27; 23.14-17 2:49 Yuá 2.16 2:51 2.19 2:52 1Sa 2.26 * 3:1 Tatarák: Ciyá ni í cugé ciyá mákaa; nji í kó ná «ngwámuna nyə á ngə jwú nə mpál n̄ á ŋkumba faan yé». Dégúg námá Mat 14.1; Luk 3.19; 9.7; Mis 13.1.

² Í á bæ Hána njúl Ajeláci á ofada, bá Kayíf. Ja jooŋgâ, kéel má Zembí í á wóos wá Yuánes mwân má Zakarí a njúl shí a shwéeshád.

³ Nyə á ka zə ngə kyey shí nyēsh á fundú ngwəçə Zhurdē, ngə cúnda ná: «Céndúgá mitédúgá, bí duwan, Zembí nyə é juu bí nə *misám mín.»

⁴ Í á bæ ntó nda jísó cilyá kálaad mə *múúd micúndá Izayí dí ná. Nəcé jísə ná: Muud ngə cúnda shí a shwéeshád, a ngə ci ná:

«Kwambulagá Zhíí má Cwámba, bí ság kwŋŋ jé.

⁵ Bulalugá íbí byēsh,

bí bwú mímbáŋ mí anání nə mi acíg-cíg myēsh səl shí,

bí ság mábúgə.

Sandulagá ikúl í ákukwowulá, sá byo ná səndôŋ

⁶ muud yēsh ka bá dóg cugúlə Zembí mə bá cug búúd yí.»

⁷ Buud bwá á də zə wá Yuánes áncuncuma zólə də duwan wá, nyə á ka də ci nə bwo ná: «Yé iyələkag íga! Bì mə bəle fúndə mpimbə Zembí mə bá lwóya yí? Zə ámə kéwəli bí éne?»

⁸ Kágá wúmə fwámé mpúmá† í lwágulá ná bí mə cénd mítédúgá yí. Kúgá bə nji dŋlə téduga ná: “Só bāŋ sá bí mpwoŋ buud mə *Abərahám” nəcé mə mpú jaaw bí ná Zembí jì nə ŋkul shwəçəla məkwóogú mága, sá mwo bwān ó Abərahám.

⁹ Mpugá ná zəŋ í wál zə sámb míkçəplə mí íbí máshugəd. Bwá é callíí jēsh í áde wúmə fwámé mpúmá yí, bwá kul gwo kudad.»

¹⁰ Buud bwá mú zə jì nyə ná: «Sə mə jəlá nə sá jì?»

¹¹ A mú bəsa nə bwo ná: «Muud jì nə ishimi íbá yé kéénzhəg ngwúd yə nyooŋg cúgə nə ndí yé. Muud jì nə idāw yé sáág námə ntó.»

¹² Oŋwenyε o tóya bwá mú námə zə ná bwá zə duwan. Bwá mú jì nyə ná: «Yíguli e, sá mə jəlá nə sá jì?»

¹³ Nyə nə bwo ná: «Dugá jì búúd nji sá máççə mə yó bí ŋkul ná bí dóg jì yí, bí kú ntεeŋg.»

¹⁴ Ozimbi bwá mú námə jì nyə ná: «Sə bāŋ sá mə jəlá nə sá jì?» Nyə nə bwo ná: «Kúgá mánda múúd nə sá jé ŋkí ntəg ná bí mə lwó múúd mpəl. Magulagá ná myána bwá ngə jéna nə bí má mə jəla.»

¹⁵ Nda búúd bwá á ngə bwánd bwá ngə téduga ná Yuánes o mə jéé bæ Mesí ná,

¹⁶ Yuánes nyə á ci nə bwo ná: «Mεε mə ngə duu bí nə məjúwó. Nji ngwól múúd ngə zə, a jì nə mpífə çə mə. Mə ampiyáyé ná mə cinyug nyə mikwoolú mí máŋgwub. Nywáá mə bá duu bí nə NkékəKé Shíshim nə kuda.

¹⁷ A mbid fwafuga mbwəd. A bá zə béeç búúd nda bwá də fyaf ŋkwáándə ná; a ŋwa fwámé mpúmá wá ŋkundá déd, a yíl ílwáásə shwu kuda jì kú bwele jímə yíd.»

¹⁸ Yuánes nyə á kwo námə ngə jaaw bwo Jçjç Kéel, a ngə yáág nə bwo ná bwá máguləg.

¹⁹ Í á ka zə wóos ná, nyə á jum Herod á Tatarək nəcé ləsú má Herodyád, mudá mə mínyoŋə nə mól mábôw mēsh nyə á də sá má.

²⁰ Herod mú kwádulə dúl bôw cínəŋg gwôw, wá Yuánes mímbwugəd.

²¹ Í á ka bæ gúl ja ná, nda búúd bēsh bwá á ngə duwan ná, Yésus mú námə kə duwan. Nə ndéé, ja nyə á ngə jəgula yí, jon í mú bāŋ,

22 Nkɛŋkɛ Shíshim mú nyîn nə nyúul nda faf í mú shulə nyə nyúúléd. Kál í mú zhu jon dí ná: «Wo wə Mwân waamə alálm. Lám wám wəsh wúsə wódí.»

Impáámbó í Yésus
(Mat 1.1-17)

23 Ja Yésus nyə a tééd saal dé yí, nyə á bə kala múúd á je bə mímbú məwúm málóol. Buud bwá á ngə tóduga ná a ji mwân mə Yóseb, Yóseb mwân mə Heli,

24 Heli mwân mə Matat, Matat mwân mə Lévi, Lévi mwân mə Məlúki, Məlúki mwân mə Yanay, Yanay mwân mə Yóseb.

25 Yóseb mwân mə Matatíyas, Matatíyas mwân mə Amos, Amos mwân mə Nahum, Nahum mwân mə Həsuli, Həsuli mwân mə Nagay,

26 Nagay mwân mə Maad, Maad mwân mə Matatíyas, Matatíyas mwân mə Símyon, Símyon mwân mə Yósek, Yósek mwân mə Yoda.

27 Yoda mwân mə Yoanan, Yoanan mwân mə Résa, Résa mwân mə Zorobábel, Zorobábel mwân mə Salátíyel, Salátíyel mwân mə Neri;

28 Neri mwân mə Məlúki, Məlúki mwân mə Adi, Adi mwân mə Kosam, Kosam mwân mə Eləmadam, Eləmadam mwân mə Ǝr.

29 Ǝr mwân mə Yésus, Yésus mwân mə Elyazar, Elyazar mwân mə Yorím, Yorím mwân mə Matat, Matat mwân mə Lévi.

30 Lévi mwân mə Símyon, Símyon mwân mə Yúda, Yúda mwân mə Yóseb, Yóseb mwân mə Yonam, Yonam mwân mə Eliyakim.

31 Eliyakim mwân mə Məleya, Məleya mwân mə Məna, Məna mwân mə Matata, Matata mwân mə Natan, Natan mwân mə *Dávid.

32 Dávid mwân mə Yése, Yése mwân mə Yobed, Yobed mwân mə Bowaz, Bowaz mwân mə Sala, Sala mwân mə Naáson.

33 Naáson mwân mə Aminadab, Aminadab mwân mə Adəmin, Adəmin mwân mə Arni, Arni mwân mə Həsuron, Həsuron mwân mə Fares, Fares mwân mə Yúda;

34 Yúda mwân mə *Yákwab, Yákwab mwân mə *Izaag, Izaag mwân mə *Abərahám, Abərahám mwân mə Tara, Tara mwân mə Nakor;

35 Nakor mwân mə Seruk, Seruk mwân mə Ragow, Ragow mwân mə Falək, Falək mwân mə Eber, Eber mwân mə Sala;

36 Sala mwân mə Kaynam, Kaynam mwân mə Arfagusaad, Arfagusaad mwân mə Sem, Sem mwân mə *Nówe, Nówe mwân mə Lamək;

37 Lamək mwân mə Matusalem, Matusalem mwân mə Inəog, Inəog mwân mə Yared, Yared mwân mə Malələel, Malələel mwân mə Kaynam.

38 Kaynam mwân mə Inos, Inos mwân mə Set, Set mwân mə Adam, Adam mwân mə Zembí.

4

Sátan mə bwówóló Yésus
(Mat 4.1-11; Mak 1.12-13)

1 Yésus nyə a wú Zhurdɛ a mə shín lwánd nə Nkɛŋkɛ Shíshim ná cwóó. Nkɛŋkɛ Shíshim mú kə nə nyə shí a shwéeshád.

2 Njwú məjamb mú kə bwówulə nyə wu tɛŋ mwów məwúm mánɔ̄. Yésus nyə a shígé də tóo sá mwów məɔŋgúd ná ndéé ja mwów məɔŋg mə á shín yí a mú gwág zha.

³ Njwú məjamb mú ci nə nyə ná: «ŋkí wo ji *Mwân má Zembî, ciŋ nə kwóógú ga ná í nyéég idâw.»

⁴ Yésus mú yidá bɛsa nə nyə ná: «Jí cilyá Kálaad Zembî dí ná: “Muud cugé nə ŋkul cugə nji nə idâw”.»

⁵ Njwú məjamb mú kə nə nyə gwów-gwów. A mú lwágulə nyə məfaan má shí mishwun mēsh nji ja ŋgwúd ná cág.

⁶ A mú ci nə nyə ná: «Mə é yə wo ijwúga né wo jwúg nə məfaan mənî mēsh wo ŋwa gúmá jáŋ, nəcé mə wə jí nə byo. Mə ji nə ŋkul yána byo yə múúd yēsh má céél yə yé.

⁷ Ntó, ŋkí wo kúd mpwoombá wa shí yə mə gúmá, byēsh í é bə isá byô.»

⁸ Yésus mú bɛsa nə nyə ná: «Jí cilyá Kálaad Zembî dí ná: “Dugú kúd mpwoombá shí nji wə Zembî woo Yawé. Nji nyə wə wó dág yə gúmá yé.”»

⁹ *Sátan mú kə nə nyə Yurusəlem, kə təl nyə zhwáángé *Mpáánzə Zembî dí gwów. A mú ci nə nyə ná: «ŋkí wo ji Mwân má Zembî, bídúg nyúul wú wa kə kud shí,

¹⁰ nəcé jí cilyá Kálaad Zembî dí ná: “Zembî mə bá lésa nə *wəéngəles bé ná bwá bááguləg wo.

¹¹ Bwə é ŋkēny wo mábwád, kuú wô í nda bwíim bəógú.”»

¹² Yésus mú bɛsa nə né ná: «Ciyá jisə ná: “Wo ajóláyé nə bwówulə Zembî woo Yawé”.»

¹³ Ja Njwú məjamb má shín bwówulə Yésus mimbii myēsh ntáni yí, a mú kyey béégya nə Yésus, kə bwánd ja fwámé fwála í bá bə yí.

*Matéédulé má ísɛy má Yésus
(Mat 4.12-17; Mak 1.14-15)*

¹⁴ Yésus mú nyingə kə Galilə á njúl nə ŋkul á Ŋkəŋkə Shíshim. Jíná dé í mú ŋgə jwə cínəng yēsh.

¹⁵ Nyə á ŋgə yə buud minjígulá *mámpáánzə má mínjígulá má *Oyúden dī, buud bēsh bwə ŋgə yə nyə gúmá.

¹⁶ Ná ndeé nyə á ka kə Nazarēt wú nyə á wəf wá. A mú kə nyii *mpáánzə minjígulá jwów lú Sábaad nda nyə á dū bwey sá ná. Nyə á ka tōw tətəlí ná a lə Kálaad Zembî.

¹⁷ Bwə mú yə nyə ŋgwól kálaad Izayí *muud micúndə nyə á cilə yé. A mú wɛf kálaad ná ndeé a mú kwey kúkúl jisə cilyá ná:

¹⁸ Shíshim mə Yawé wúsə módí nəcé nyə a gwáágulə mə məwúda né mə zág bwiing mímúbúwá Jəjə Kéel.

Nyə á nti mə né mə zág jaaw mímbwug ná: «Bí má wú mímbwug dī»,

mə jaaw wəncím-ncím ná: «Mísh má mó bāŋ bī».

Nyə á nti mə né mə zág fɛmɛshi búúd bwə cúgé nə ŋkul shwə mányúul wá,

¹⁹ mə zə cúndə mbú Yawé mə bá lwóyá mpáam yí.

²⁰ Nyə á ka fúlə kálaad né ndeé a mú yə fulísh á *Mpáánzə Zembî, a mú ji shí. Buud bēsh bwə á bə mpáánzə minjígulá wá bwə mú mpu kənd mísh nyádí.

²¹ A mú tééd lásúlə nə bwo, nyə ná: «Kúkúl mícilyá mí Kálaad Zembî bí ámə gwág mə ámə lə ní í má bwəma múús.»

²² Buud bēsh bwə á ŋgə ságusə nyə. Bēsh bwə á ŋgə káam jəjə íciyá í á ŋgə wú nyádí mpu dí yí, bwə ŋgə ci ná: «Mwân mə Yóseb dí éga?»

23 A mú ci nə bwo ná: «Mə mpú ná bí é kənd mə kaaná í dɛ ci ná: “Yé jwǝwɛda, lwagug wóméfwó” yí. Sá á shí gwág ísá wó á sá Kapernawúm yí. Sáág námá byo wa wódf kwáádá.»

24 A mú nyiŋgə ci ná: «Bábálé, mə jaaw bí ná, bwó abwélé mpu lág múúd micúndá nyádí kwáádá.»

25 Mə jaaw bí bábálé ná, ja Eli nyə á bə yí, ja jon í á feed t̄əŋ mimbū mílól nə oŋkwoond ósaman yáág-yáág zha mú bə shí nyēsh yí, zhwog mikúsá mí búdá mí á bə *Izəryél.

26 Nji Zembí nyə a shígé kənd Eli mikúsá myəŋg dí! Cwú! kú bə tóo ŋgwúd dí. Nyə á yida kənd nyə Saréputa, shí í gwág nə Sidon yí, wə wúl kúsá múdá á n̄ŋ.

27 Mizúzaamə mí á bə námə Izəryél ŋkí bulya ja mə múúd micúndá Elizə nyə á bə yí. Nji, ŋgwúd nə ŋgwúd í áshígé lwəgɛwa; í á bə nji Naaman muud á Sirí.»

28 Buud bəsh bwó á bə mpáánzə minjígúla wá bwó mú nyada nə a lásúlə ntó.

29 Bwó mú t̄əw shí, wáám bə nə nyə ŋgwála dí t̄óŋ, kə bád nə nyə mbáŋ dí gwǝw. Ŋgwála wəŋg í á bə lwǝyá mbáŋúd. Bwó mú kə nə nyə wu gwǝw ná bwó kə ságuwo nyə wusə mbáŋ dí shí.

30 Nji, nywáá mú cǝ bwo mpádúgá nə ndeé a mú kyey.

Yésus mə lwóyá ŋkul ijwúga
(Mat 7.28-29; Mak 1.21-28)

31 A mú shulə kə Kapernawúm, wúl ŋgwála á faan lú Galilé. A mú dɛ yə búúd minjígúla mwǝw mə ósabaad dí.

32 Buud bwó mú bul káam mbií nyə á ŋgə jíguli yí, nəcé ciyá jé í á dɛ bə nə kéénd.

33 Ŋgwól múúd nyə á ka bə *mpáánzə minjígúla a njúl nə bów-bów shíshim jamb, a mú k̄im nə ŋkulú ná:

34 «Eééké! Yé Yésus muud á Nazarét! Shé b̄əŋ nə iney? Ye wo ámə zə jangulə sə? Mɛɛ mə mpú wo. Wo wá féeshá múúd mə Zembí.»

35 Yésus mú ŋkáánd nə jamb ná: «Fadug mpu! Wúg múúd éne nyúúlúd!» Jamb í mú wusə múúd wəŋg shí na t̄əm buud. Í mú wú nyə nyúúlúd kú sá nyə məbǝw.

36 Buud bəsh bwó mú bul káam, bwó ŋgə ci bwámé nə bwámé ná: «Wáyé mbií lású wí nə kéénd nə ŋkul ijwúga ntúga ga? Muud éga mə ŋkáánd nə bów-bów míshíshim, mí wú?»

37 Jíná dé í mú jwǝ kákál jēsh faan dəŋgúd.

Yésus mə lwag ncúlyá mimbəl
(Mak 1.29-34)

38 Yésus nyə á ka wú *mpáánzə minjígúla, a mú kə Shímun dí njów. Shímun wəŋgá ayǝŋ nə yǝŋ nyə á bií cii yé á mudá ná táás. Bwó mú ci ná Yésus ná a sáág sá shú déd.

39 Yésus mú shísh kə jwaagəwo nyádí, ŋkáánd nə ayǝŋ nə yǝŋ. Ayǝŋ nə yǝŋ mú bíd nyə. Mudá wəŋg mú wəol cé nə cé t̄ééd ntág ŋgálə ŋwa njugú wán.

40 Ja jwǝw í á ŋgə jímə yí, buud bəsh bwó á bə nə mimbəl mimbíi mimbíi wá bwó á zə nə myo wá Yésus. A mú ŋgə bəd myo məbwə ná ndeé mí ŋgə yál.

41 Zhwog buud məjamb mə á ηgə wú mə ηgə kîm ná: «Wo ji *Mwân mə Zembî.» A mú ηgə ηkáánd nə mwo, a kú magulə nə mə ηgəg nə lás ntó, nəcé mə á ηgə mpu ná a jisə *Kříst.

42 Ja mán í á lâm yí, Yésus nyə a cúwo tóón kə kúl búúd bwə áshígé bə yí. Buud bwə mú ka kə sɣ nyə áncuncuma ná ndeé bwə mú kə kwey nyə. Bwə mú cɛɛl bií nyə ná a kú ná kwo béégya nə bwo.

43 A mú ci nə bwo ná: «Í jii nə mə kág námə bwiing Jəjə Kéel á Faan mə Zembî míl mǝngwálad. Gwə wə nyə á nti mə ná mə zág sá yí.»

44 Nyə á ka kə ηgə cúnda *mám páánzə mə minjǝgúlá mə *Oyúden mə Yudéa* dí.

5

Yésus mə tééd jəwálə ómpwítn (Mat 4.18-22; Mak 1.16-20)

1 Dúl jwəw, Yésus nyə á bə a tál bwŭŋ lú cwoogú cǝnúdú á Genezarét; buud bwə á ka zə bul shúsə nyə ηgələ gwágulə Milású mí Zembî.

2 A mú dúg mósól məbá na ncindye cwoogád. Buud ɔ shwey bwə á shulə mósól məwŋgúd, bwə ka ηgə gusa məwód mánj.

3 Yésus mú kəwa dúl byóól dɔwŋgúd. Dāŋ í á bə dé mə Shímun. A mú ci nə Shímun ná a wúg nə byóól bwŭŋúd shísh ηgəé bwag. A mú ji shí na byóólúd ka ηgə yə buud minjǝgúlá.

4 Ja nyə á yow lásúlə yí, nyə á ci nə Shímun ná: «Súsálég byóól dwó kúl jí ηkí jímə yí bi wúsəg məwód məjǝwód ná bwə julə óshú.»

5 Shímun mú bəsa nə nyə ná: «Mása, sə mə ntəŋ búlú ncindí kú bií tɔə sá. Mə zə wusə məwód ŋjə nəcé wo mə ci.»

6 Bwə mú wusə məwód ná ndeé bwə mú bii ncúlyá oshú, məwód mə ηgə nyey.

7 Bwə mú də mas búúd ɔ gwoong bāŋ bwə á bə dúl byóólúd wə məbwə ná bwə zəg kwínd bwo. Bwə mú zə, bəŋŋ bwə mú wə óshú məbá mēsh dí ná ndeé mə mú tééd ná mə nyasulə məjǝwód.

8 Nda Shímun Pyēr nyə á dúg ntó ná, nyə á zə kúd Yésus məbwóŋ shí, nyə ná: «Cwám̄ba, wúg mə kúnə-kúnə nəcé mə ji sóól *misám.»

9 Wɔwŋg mbií bwə á bii oshú yí í á sá bəŋŋ buud bé bēsh ŋkŋkúund.

10 Tεem bə Zhâk bá Yuánes bwân ɔ Zhébedé bwə á bə buud ɔ gwoong ɔ Shímun wə bwə á bə námə nə ŋkŋkúund. Nə ndeé Yésus mú ci nə Shímun ná: «Kú bεeg fúnda, tééd fwála gaád wo zə bá də julə búúd.» 11 Bwə mú zə nə mósól cǝnúdú ná ndeé bwə lúgə ntāg isə byēsh, bε Yésus.

Yésus mə lwag zəzaamə (Mat 8.1-4; Mak 10.40-45)

12 Na gúl ja, Yésus nyə á bə wúl ηgwála dí. Ŋgwól múúd nyə á bə cǝŋgú nə zaamə nyúúlúd ná jəəd. Ja múúd wɔwŋg nyə á dúg Yésus yí, nyə á lɛɛl zə jwaagəwo kúd mpwóombú mándəlúd, jəgula nə nyə ná: «Cwám̄ba, ηkí wó magulə wo je lwag mə, nyúúl bə mə ná səndŋ.»

13 Yésus mú séém̄b məbwə, kúnə nə nyə, ci nə nyə ná: «Mə magulə. Nyúúl í bəg wo ná səndŋ!» Cé nə cé, zaamə í mú shín wú muud éne nyúúlúd.

14 Nji Yésus mú tâl nyə mpándí ná ci a kú jaaw tɔɔ muud sâ í má s̄y yí. Nyə nə né ná: «Yidag kə lwágulə fada nda wó músə ná, wo ka wá sâ Moyíz nyə á ci yí shú yálúlá wó má yál ni. Bwə mpúg ná wo mú mpwogé.»

15 Lâḡ má Yésus í mú ḡgə bul kyey, buud bwə mú bul ḡgə s̄eḡḡya áncuncuma, ḡgə zə gwágulə nyə, ḡgə námá zə lwəgəwa məbwás máḡ.

16 Nji, nyɛ mú kə, nyáméfwó íkál í áshígé bə nə buud yí, kə jəgula nə Zembí.

Yésus má lwag mbúmbwúgú

(Mat 9.1-8; Mak 2.1-12)

17 Yésus nyə á ḡgə yə buud minjígulá dúl jwówúđ. Bóól *Ofarizyēḡ nə *Oḡkume ó máccɛɛ bwə á zhu mílɔm myésh myá Galilə nə Yudéa, bóól zhu námá Yurúsalem. Yésus nyə á bə nə ḡkul mə Cwám̄ba shú ná buud məbwás má ḡgəḡ nə yál.

18 Ká dḡg ná, bóól búúd bwə mú wóós bwə ḡgə ḡkény mbúmbwúgú táádád. Bwə mú ḡgə s̄j ná bwə nyíḡgál nyə njów kənd nyə kúl Yésus nyə á bə yí.

19 Bwə áshígé ka bə nə wú bwə nyíḡgálug nyə, nəcé buud bálə áncuncuma. Bwə mú ntāg bád nə nyə kwáminú kə cúwo luun ná ndéé bwə shul nyə nə táádá jé wá Yésus na tām buud.

20 Yésus mú dḡg ná buud bəḡḡgú búsə nə fwámé búgá, a mú ci ná: «Amudúm, mə má juu wo nə *misám myô.»

21 *Oyíguli ó máccɛɛ bəḡḡḡ Ofarizyēḡ bwə mú tééd ḡgólá lás bwámé nə bwámé ná: «Wáyé múúd ḡgə *lás nə Zembí bwaasúlə mpu éga? Ngwól zə jí nə ḡkul juu búúd nə misám myéd kwonj Zembí nyáméfwó?»

22 Yésus músə mpu sâ bwə á ḡgə tāduga yí, a mú lás nə bwo ná: «Ji bí ḡgə ci bídí mílámád yí?

23 Ji í búl bə kúná-kúnə? Ye cílə nə muud ná: “Mə má juu wo nə misám myô”, ye ná: “Wóólug, wo kyéyug?”

24 Má ka cɛɛl ná bí mpúg ná *Mwān mə Múúd ji nə ḡkul ijwúga ná a juu búúd nə misám myáḡ wa shí.» Ntó, Yésus mú yid wá mbúmbwúgú, nyə nə nyə ná: «Má ci nə wo ná, wóólug, wo ḡkényúg táádá gwó, wo nyíḡgəḡ kə njów.»

25 Námá cé nə cé, mbúmbwúgú mú wóól bwə ḡgə dḡg, a mú ḡkény táádá jé, kyey kə njów a ḡgə yə Zembí gúmá.

26 Buud bēsh bwə mú káam mbií á ná fəg də jímb lúúd. Bwə mú yə Zembí gúmá bwə mú bul bə nə ifwaas, bwə mú ḡgə lás ná: «Sə má dḡg *ísá í mímbúgú múús.»

Bwə ádé fula sâ ágúgwáan nə acwúú

(Mat 9.9-17; Mak 2.13-22)

27 Ja ísá íni í má shín yí, Yésus mú cúwo tóón, a mú dḡg ḡwenyɛ tóya bwə á də jów ná Lévi yé njúl kúl bwə á də jəna tóya yí. Yésus mú ci nə nyə ná: «Bɛg mə.»

28 Lévi mú lúgə ísá byésh, tów bɛ Yésus.

29 A mú kə sá məma dína nyádí njów. Oḡwenyɛ ó tóya nə bóól búúd bwə á kə cíḡḡḡ áncuncuma, bəḡḡḡ bwə mú kə də.

30 *Ofarizyēḡ bəḡḡḡ *Oyíguli ó máccɛɛ bwə mú kə ḡgə nyímbula nə *ompwíín ó Yésus ná: «Nəcé jí bínḡḡ oḡwenyɛ ɔ tóya nə bóól osóól ɔ mábḡw bí ḡgə bálə də nə ḡgul yí?»

31 Yésus mú bɛsa nə bwo ná: «Mikanz dí mí də jii jwówuda, í də bə mímbəl.

³² Mə a shígé zə jôw ótátəli ɔ búúd nə bwə céndúg mítədúgá, mə á yida zə jôw osóol ɔ məbôw.»

³³ Bwə mú ci nə nyə ná: «Ompwíin ɔ Yuánes báá bwə də ci idəw yələ Zembí gúmá, ompwíin ɔ Ofarizyên bwə də námə sá ntó; wɛɛ bwô bāŋ ku ci.»

³⁴ Yésus mú bɛsa nə bwo ná: «Ja múúd mə ŋwa bá yí, a təl zāŋ, a jôw óshwə bé; ye bi búsa nə ŋkul sá nə oshwə bé bwə yídag zə nə məcey lámúd bəndŋ muud bá bwə njúl kúl ŋgwúd?»

³⁵ Mbô! Nji mósól mwôw mə ŋgə zə, bwə bá yíl bwo muud bá yí. Mwôw mɔɔŋgá dí ɔ óshwə bé bwə ka bá ci idəw.»

³⁶ A mú námə kənd bwo kaaná ná: «Bwə ádé nyaa káándó ágúgwáan * ŋwa kúl cínŋgú, kə wá bágá bwoodú káándád. Múúd mə ká sá ntó, í é bə, a mə nyaa káándó ágúgwáan, kúl jé kú nyiŋgə mpíya nə káándó á bwoodúd.

³⁷ Ntó námə, bwə ádé ŋwa wáan ágúgwáan kə wá bwoodú lenyad; ŋkwanŋá wáan í é sá nə lenya búndúg, wáan shwi y shí.

³⁸ Ntó, í jii nə bwə dúg wá wáan ágúgwáan í lenya í ágúgwáanud.

³⁹ Muud cugé nə ŋkul bə ná a shín ŋgul málwəg mə mə lyəŋ má a nyiŋgə gwág yéesh íkwan. Mbô! Bwə də ci nə málwəg mə mə lyəŋ má wə mäsé fwámé málwəg.»

6

Yésus nə məceŋ mə Sábaad (Mat 12.1-14; Mak 2.23-28; 3.1-6)

¹ Í á wósó dúlúgá jwôw lú Sábaad dí ná, Yésus nyə á ŋgə lína ifambó í *blé. *Ompwíin bé bwə mú ka ŋgə búgə mikəŋg mí blé, ŋgə nyamusə nə ndéé ŋgə də.

² Bósólúgá búúd wə gwoonŋ *Ofarizyên bwə mú lás nə bwo ná: «Nəcé jí bí ŋgə sá sá məcéŋ mə amágúláyé nə muud sáág jwôw lú Sábaad yí?»

³ Yésus mú bɛsa nə bwo ná: «Ye bi afwóyé bwɛle lɔ sá *Dávid nyə á sá ja bəndŋ buud bé bwə á gwág zha yí?»

⁴ Ná nyə á kə nyi banda *mátúnuga dí, ŋwa íbuléd í á də bə ci shú yələ Zembí gúmá yí də, a yə námə búúd bé bwə də. Í njúl nə məceŋ mə ŋgə ci nə nji ofada wə bwə á jəla nə də də byo, kú nə ŋgwól múúd shús.»

⁵ A mú ci nə bwo ná: «Mwān mə Múúd ŋgə jwú nə məceŋ mə Sábaad.»

⁶ Í á nyiŋgə bə dúlúgá jwôw lú Sábaad dí ná, Yésus nyə a nyi *mpáanzə minjígúgá, a mú də yə búúd minjígúgá. Ŋgwól múúd nyə á bə cínŋgá nə mbwə mənɔwŋm shwáámúála.

⁷ *Oyíguli ɔ məcéŋ bəndŋ Ofarizyên bwə mú ŋgə fáf Yésus ná bwə dúg ŋkí nyə é lwag múúd jwôw lú Sábaad, bwə shwəman nyə.

⁸ Yésus mú bwey mpu mítədúgá bwə á ŋgə tédəga bwədí mílámúd myá. A mú ci nə muud á mbwə shwáámúála ná: «Tówúg tətəli, wo kəg tōw na tām buud.» Muud wɔɔŋg mú kə, kə tōw.

⁹ Yésus mú ci nə buud ná: «Mə shíló ná bí ná ye məceŋ mə magúlə nə sə sáág mənɔwya jwôw lú Sábaad, ye nə sə sáág məbôw, ye nə sə cúgug buud, ye nə sə gwúg?»

5:32 19.10 5:33 Mat 6.16-17; 11.18-19; Luk 7.33-34 5:34 Mat 9.15 * 5:36 Na ji kúl káándó í afwóyé kə májúwó nə ndéé í juli yí. 6:1 Mbá 23.25 6:2 MmN 20.8-10 6:3 1Sa 21.2-7; Ləv 24.5-9
6:6 Mak 2.27-28

10 A mú cing mpwóómbá ngə dúg bēsh nyádí mákoogú ná ndeé nyə nə muud á shwáámbúlə mbwā ná: «Kwéégúg mbwā.» A mú kwéég mbwā, í mú bə mpwogé.

11 *Oηkume ó máccεf bánŋη Ofarizyēη bwá mú bə nə impimbə nda bwá é cwíil. Bwá mú ngə sēηusa makəl bwámé nə bwámé ngələ sə sá bí nə ηkul sá Yésus yí.

*Yésus mə féesh búúd ɔ lwámá bé
(Mat 10.1-4; Mak 3.13-19)*

12 Í á zə bə na dúl fwála dí ná, Yésus nyə a bád mbúbmbúnjád kə jəgula nə Zembí. Nyə a shínal bulú ncindí a ngə jəgula.

13 Ja mán í á ləm yí, nyə a jŋw ompwíin bé a mú féesh wúm nə óbá cínəngá, a mú gwiid bwo ná *buud ɔ lwámá.

14 Í á bə, nə Shímun nyə á gwiid ná Pyēr yé, nə André mínyəŋú mə Pyēr wəŋgá, nə Zhâk nə Yuánes, nə Fílíp, nə Batələmí,

15 nə Matiyô, nə Tómas, nə Zhâk mwân mə Alfê, nə Shímun nyə á bə kaambələ loəm yé,

16 nə Yúdas mwân mə Zhâk, zə keel Yúdas Iskariyôt muud nyə á zə kusha nə Yésus yé.

*Yésus mə lwag mímbəl
(Mat 4.24-25; Mak 3.7-11)*

17 Yésus nyə á ka shulə wú nə bwo mbúnjád zə tŋw kál í á bə mbwaanzələ yí. Núcúyá *ompwíin bé nə kúdə zhwog buud bwá á bə cínəng áncuncuma bwá ngə zhu Yudéa yēsh nə Yurásəlem, bósl zhu fundú mánj á kóómb míngwəla myá Tir nə Sidon.

18 Buud bəŋgá bwá á zə ná bwá zə gwágulə Yésus zə ngə lwəgüwa məbwas mán. Bəŋg bów-bŋw míshíshim mí á də təl cwúnd dí wá bwá ngə yál.

19 Buud bēsh bwá á ngə sə ná bwá kúnýá nə Yésus nəcé nyúl ηkúl í á ngə wú nyádí ngə lwag bwo bēsh.

*Yésus mə yá búúd minjígá
(Mat 5.1-12, 39-48; 7.1-12, 16-21)*

20 Yésus mú bān mísh dúg *ompwíin bé, a mú ci nə bwo ná:

Bí buud ɔ məbúwa bí mə jəla,
nəcə Faan mə Zembí dí shú dán.

21 Bí buud bí ngə gwág zha kidíga wá, bí mə jəla,
nəcə bí mə bá bə nə jílá.

Bí bəŋg bí ngə jii məyə kidíga wá, bí mə jəla,
nəcə bí mə bá bə nə məshusəg.

22 Buud bwá bá mpíi bí, bwá ban ná bí kú ná də sēŋgya nə bwo, bwá lwíy bí,
bwá ŋwa mínə mún nda sá nyéé nəcé bí ngələ bε *Mwân mə Múúú. Ja í
bə nə bí ntó yí, bí mə jəla.

23 Jwŋw í bə nə bí ntó yí, gwágúgá nywa, bí kŋw nə məshusəg,
nəcə bí mə bá kə bə nə məma myána gwŋw. Mpugá nə nda bwá ngə sá bí ní, ntó
námə wá ímpáámbá byánj í á də sá *buud ɔ micúndá yé.

24 Ká məntágala nə bí buud ɔ kúm,
nəcə wún təəm wēsh ɔ bí bí nə ndí ní.

25 Məntágala nə bí buud bí nə jílá wá,

nacé bi mə bá bə nə zha.

Məntágula nə bí buud bí ηgó gwo kidíga wá,
nacé bi mə bá təduwa, bí jii máyá.

²⁶ Məntágula nə bí ja búúd bēsh bwó fáág bí, ci nə bí nji mənɣwa yí.

Mbií ηgwúđ wəɔηg námá wó ímpáámbo byáη í á du sá buud ɔ mícúndá wá
məshiiḡá yí.

²⁷ «Nji, mɛɛ má ci nə bí buud bí ηgó gwágulə mə wá ná, cɛɛlɔgá mizhízhíη mín,
bí sá bəɔηg bwó ηgó mpii bí wá mənɣwa.

²⁸ Bwádánúgá nə buud bwó shwó bí wá, bí jəgula nə Zembí shú bəɔηg bwó
ηgó cúg bí wá.

²⁹ Nkí muud mə nyífə wo bóónz mbáηúđ, yág námá nyə wúl mbáη. Nkí muud
mə mándá wo nə kúúđ gwô, wo kú kaambulə nyə nə wáma gwô á cwú.

³⁰ Nkí muud mə gwáámbo wo sá, yág nyə; nyəɔηg mə mándá wo nə sá gwô yé,
bíđúg a kág nə gwo.

³¹ Ságá buud sá bí má cɛél ná bwó sáág bí yí.

³² «Nkí bí má du cɛɛl nji buud bwó cɛél námá bí wá, buud bí nə ηkul ka lə bí
ntədəlé? Nḡaá ná osóɔɔ ɔ *mísám bwó du námá cɛɛl nji buud bwó cɛél bwo wá?

³³ Nkí bí má sá búúđ mənɣwa nji bəɔηg bwó sá námá bí mənɣwa wá, buud bí
nə ηkul ka lə bí ntədəlé? Nḡaá ná osóɔɔ ɔ mísám bwó du námá sá ntó?

³⁴ Nkí bí má du kənd ikwalá nji wú bí má bwánd nə búgá ná bwó é nyiηg bí
wá, buud bí nə ηkul ka lə bí ntədəlé? Nḡaá ná osóɔɔ ɔ mísám bwó du námá kənd
ikwalá nji wú bwó du nyiηg bwo tāη ηgwúđ wá?

³⁵ «Bí bāη, cɛɛlɔgá mizhízhíη mín, dɔgá sá búúđ mənɣwa, bí du yə búúđ
ikwalá kú bwánd ná bwó nyíηgug bí. Ntó, Zembí mə bá yə bí məma myəna;
í é mpúy ná bí búəə bwān ɔ Zembí a gwów-gwów. Nacé nywáá jì nə jə lám tɛɛm
bə shú búúđ bwó anḡé nə yə nyə akúba wá, tɛɛm bə shú bəɔηg wá mbiya milám.

³⁶ Dɔgá lwóya lám íηkúηkwon nda Sóóηgá wún má du lwóya lám íηkúηkwon
ná.

³⁷ «Kúgá du jéég búúđ minjagá, bwó ka námá bá du bə kú jéég bí minjagá.
Kúgá du yə búúđ intégulí í mábɛɛ máη, bwó ka námá bá du bə kú yə bí intégulí
í mábɛɛ mán. Dɔgá juu búúđ nə məbɛɛ máη, bwó ka námá bá du juu bí nə mún
mábɛɛ.

³⁸ Dɔgá sá yána, bwó bāg námá du sá bí yána. Bwó bá du shwu bí isá məma
kwáám káándád, í njúl njinyá, bwó san í ηgó səw. Nacé yuug bí é du yigula bóól
búúđ ná ndí yí, gwá námá ɔ bwó bá du yigula bí nə ndí yí.»

³⁹ Yésus mú námá kənd bwo kaanə ná: «Nḡwól áncím-ncím jì nə ηkul jaand nə
ηḡwól? Nḡaá ná bēsh bwó é búla bʰíd?»

⁴⁰ Mpwíin nyə ádé bwele ntə yíḡuli; nji, *mpwíin má mpú ηwa njíḡulá yé má
du námá bə nda yíḡuli.

⁴¹ «Nacé jí wó ηgó mpu dág ntand shwú jí mínyəηə woó jús dí, nji wo kú dág
mbwúη wí dwó jús dí yí?

⁴² Ntədəlé wó jí nə ηkul ci ná wo yíl mínyəηə woó ntand shwú júsúđ wɛɛ kú
dág mbwúη wúsá wo dwó júsúđ yí? Yé múúđ məkəη, fwog yíl mbwúη wódí
júsúđ; ja ɔɔηḡá wó wó é ka dág nda wó jí nə ηkul yíl mínyəηə woó ntand shwú
júsúđ ná.

⁴³ «Fwámé líí dí í dú wúmæ íbumá í abúbôw; líí abúbôw kú námá wúmæ fwámé íbumá.

⁴⁴ Líí jêsh í dæ mpûy íbumád. Bwá ádé mwáág ífumbí ngwúdáánzô dí, kú saag mábudá ngwunúed.

⁴⁵ Jjǝ múúd lâm yé wúsa næ jǝǝ kwǝǝzú, í ka dæ wéeshli jǝǝ ísâ; bów-bôw múúd yé lâm næ bów-bôw kwǝǝzú, ka námá dæ wéeshli bów-bôw ísâ. Sâ múúd ngá bul téduga lámúd yí, gwá wá mpu yé í dú lás yí.

⁴⁶ Bí ngá jǝw mæ ná Cwámbla! Cwámbla! Ká nácé jí bí búsó kú sá sâ má ngá ci yí?

⁴⁷ Muud yêsh mæ zé mádí zæ gwágulæ lósú má ngá lás ga, a sá nda má ngá ci ná, muud wængû jisæ mbií múúd má zé lwágulæ bí ga.

⁴⁸ A jí nda muud mæ sá ná, ja á zé shumæ njów yí, a tééd fáág shí ná fáág fáág fáág, a mú kæ tâl mífim kwóógúd. Ja mpun í wóós yí, kwunúgú tæm dæ nyífa njów wængúd, í kú bwele shwágusa, nácé í bálæ fwámé shumyá.

⁴⁹ Njí, nkí muud mæ gwágúlá lósú má ngá lás yí, a kú sá nda má ngá ci ná, a jisæ nda muud mæ shumá njów mótæg dí kú fáág ná ndéé kæ tâl mífim kwóógúd yé. Kwunúgú mæ ká nyífa njów wængúd, í búg shugula shí ná mpuu.»

7

Yésus má lwag sóol mäsáal mæ wúl lúluú ózimbi

(Mat 8.5-13; Yuá 4.46-54)

¹ Ja Yésus nyæ á shín lás lósú yé næ wêsh kúl búúd í ngá gwág yí, nyæ á kyey kæ Kapernawúm.

² Wúl lúluú múúd í á dæ jwú næ ozimbi tæd yí í á bæ nûŋ, lwaá dé á lâm í á ngá bwæs nkí yáág ná í zó yæ.

³ Lúluú ózimbi ni í á ka gwáduga Yésus. A mú kænd búbaalæ ocúmbá buud wá *Oyúden ná bwá kág jægula næ nyæ ná á zág lwag nyæ lwaá dé.

⁴ Ocúmbá buud bæng bwá mú kæ wóós wá Yésus, kæ bul bul téég nyæ mæbwæ ná: «Muud éne má jala ná wo kwííndég nyæ,

⁵ nácé á cæel lwoŋ búúd jisú, nyæ wá nyæ a lwǝ sá *mpáánzæ minjígulá nyísú.»

⁶ Yésus mú nwa zhíí, bânónŋ bwá mú kæ. Ná bwá wál bá kæ kumæ njów, lúluú ózimbi mú kænd óshwá bé ná bwá kág ci næ Yésus ná: «Cwámbla, kú bul ntágulæ nyúúl, nácé mæ ampíyáyé ná wo nyííng mádí njów.

⁷ Gwá wá má shígé kwey tútálí ná mæ zág mæméfwó zæ bwæma næ wo yí. Jeg lás lásúg, sóol mäsáal waamá yálúg.

⁸ Nácé mæ jí næ omása bwá ngá jwú næ mæ wá. Mæ jí námá næ ozimbi má ngá jwú næ ndí wá. Nyæng yêsh má é ci ná á kyéyug yé, a kæ; nyæng má é ci ná á zág yé, a zæ. Má ká ci næ lwaá dâm ná í sáág gúl sâ, í sá gwo.»

⁹ Yésus nyæ á faag njwú ozimbi éne ja nyæ á gwág á má lás ntáni yí. A mú yid dág búúd bwá á ngá bæ nyæ áncuncuma wá, nyæ næ bwo ná: «Má jaaw bí ná mæ afwóyé bwele dág múúd næ fwámé búgú nda nyíga, tæm bæ kúl búúd *Izæryél dí»

¹⁰ Buud bwá á zæ lwámád wá bwá mú nyiŋgæ, kæ njów má lúluú ózimbi, bwá mú kæ kwey sóol mäsáal mú mpwogé.

Yésus mæ gwúmushi mwân mæ wúl kúsá múdá

¹¹ Yésus nyæ á ka kæ ngwála á Nayîn, bânónŋ *ompwíín bé næ bósól zhwoŋ buud ó bwá á ngá kæ.

12 Bwá ngólá shísh ηγεé mpumbé ηgwála, dúg ná, buud bwá ηgá kə nə mbimbə ná bwá ká dəl. Í á bə cágó lú mwân, nyɔɔηgú njúl kúsə. Zhwoη buud ɔ ηgwála bwá á ηgə lúgal nyə.

13 Cwám̄ba nyə á bul gwág cey lâm mwo dí ja nyə á dúg kúsə múdá wəɔηg yí. A mú ci nə nyə ná: «Kú ná ηgə jii.»

14 A mú shísh kə kún̄ya nə tan̄á. Buud bwá á ηgə ηkēny wá bwá mú shigula. Yésus mú lás ná: «Mwá n̄cwám̄á, juum̄ág! Mə ci nə wo ntó.»

15 Mbimbə mú wəɔl ji njín̄jilí, tééd̄ ntág ηgólá lás. Yésus mú ηwa nyə nyiηg yə nyóɔηgá.

16 Buud bēsh bwá mú bə nə iηkɔŋkúúnd. Bwá mú ηgə yə Zembí mēshwúmb bwá ηgá ci ná: «Məma *múúd micúndá mə wós sádí. Zembí mə zə kwiid kúl búúd jé.»

17 Lāη mə Yésus í mú ηgə kala ná ndeé í mú kyey Yudeá yēsh nə cín̄ηg mákoogú makoogú yēsh.

*Yésus bá Yuánes Nduu-buud
(Mat 11.2-19)*

18 Yuánes Nduu-buud nyə á ka gwág misóólúgú míni myēsh nə *ompwíin bé. Nyə á ka jōw óbá cín̄ηgá,

19 a mú kənd bwo wə Yésus ná bwá kág jì nyə ná: «Ye wo wə muud sá ηgá bwánd ná a bá zə yé? Ye sá kwóg ná bwánd íshús?»

20 Ompwíin ɔ Yuánes bwá mú kə wós wə Yésus, bwá mú ci nə nyə ná: «Yuánes Nduu-buud ηgə nti sá ná sá zág jì wo ná: “Ye wo wə muud sá á ηgə bwánd ná a bá zə yé, ye sá kwóg ná bwánd íshús?”»

21 Nám̄á fwála dɔɔηgú dí, Yésus mú lwag zhwoη buud məbwas, shínal íjām, yíl mājamb, bēny zhwoη wəancím-ncím mīsh.

22 A mú b̄ɕsa nə buud Yuánes nyə á nti wá ná: «Kəgá jaaw Yuánes sá bí mə dúg yí nə sá bí mə gwág yí. Wəancím-ncím bwá ηgə mpu dúgya; mimbúmbwúgú mí ηgá kyey tútálí, mizázaamá mí ηgə yál, wəakúmálwə bwá ηgə mpu gwág, mimbimbə mí ηgə gwûm, iηkúηkwóŋúlá í búúd í mú ηgə gwág Jɔɔ Kéel.

23 Muud nyə é bə kú bwəma nə bɔɔgú mádí yé, nywáá mə jəla.»

24 Ja búúd Yuánes nyə á nti wá bwá mə nyiηgə yí, Yésus mú zə lēsha nə buud bwá á bə cín̄ηg áncuncuma wá; a mú ci nə bwo shú mə Yuánes ná: «Ja bí á dū kə shí a shwéeshá dí yí, bí á dū kə dúg jì? Ye gúl ká í dúgá ntāη nə fufó?»

25 Ŋkí í á shígé bə ntó, bí á dū kə dúg jì? Ye ηgwól múud dúgá bwáád íjimá í mímbwéédí? Mbɔ, buud bwá dū bwáád íjimá í mímbwéédí dū cəgə cəg álal-ηkul wá bwá dū bə mín̄jów mí ójwú-buudəd.

26 Ká bí á dū kə dúg jì? Ye *muud micúndá mə Zembí? Haaw, mə jaaw bí nə nyɔɔηg bí á kə dū dúg yé mə ntə ηkwóŋ múúd micúndá mə Zembí.

27 Nacé nyə wə Zembí nyə á ci nda jís cilyá nyédí Kálaad dí ná, ná: “Dugí! Mə zə kənd mbwiηgye lāη waamə ná a kág wo shwóg kə kwambələ wo zhí.”

28 Mə ka jaaw bí ná, mpádúgá buud bēsh bwá mə byél mímwə mí búdáđ wá, kú nə muud mə ntə Yuánes. Nji tɛɛm bə ntó, muud mə bul bə zhizhe Faan mə Zembí dí yé, á ntə Yuánes.

29 Buud bēsh tɛɛm bə óŋwenye ɔ tóya bwá á ηgə duwan wə Yuánes wá, báá bwá á ηgə magulə ná Zembí jì tútálí.

30 Nji, *Ofarizyêñ bânêñ *Oñkume ó máceçê bâñ buud bwá á ban ná bwá adúwáné wá Yuánes wá, bwá á ban sá Zembí nyá á yagúlá shú dán dí yí.

31 «Má kág ná yíga kala búúd á múús ná ozó? Má kág ci ná búás ntádele?»

32 Búsá nda ikágó bísá shishé íseñgyá dí yí, bíl í ngó kámbula ná bílúgá ná: “Sá má lwó bí ílúlwóní í ábulya mækál, bí kú ság; sá má nyíngá wá míngwa mí shwiy, bí kú jii”.

33 Ntó wá í ngó bə éga; Yuánes Nduu-buud nyá á zə, kú də ídíy-díy, kú ngul málwəg; bí ná: “A ji ná jamb.”

34 Mwân mə Múúd má zə, a ngó də a ngó ngul, bí ná: “Nyíni jisə ndəl dəg, ngule málwəg. A ji námá shwá oñwenye ɔ tóya ná osól ɔ *mísám.”

35 Nji buud bəsh bwá ngó bə fug má Zembí wá bwá ngó lwó ná jisə jəjə sá.»

Yésus má juu ngwól múdá

36 Ngwól *Farizyêñ nyá a jów Yésus ná a kág nyódí njów bá bwá ká də. Yésus mú kə nyí njów má Farizyêñ wəñgá kə ŋwa jiya shú dólə.

37 Ngwól múdá nyá á də bə sól *mísám cínəng ngwóla, nyá á ka mpu ná Yésus ji wá Farizyêñ éne, a ngə də. Ká dág í, mudá wəñgá má wósó, a zág nə labínda fúfuundú *alubátrə* dı.

38 A mú zə tów Yésus mpúsə, ngəe kóómb mákuú. A mú də jii, də bweesh Yésus mákuú nə məzhwíle ná ndéé a fim nyə mwo nə shílú jé, a músə ngə ywó nyə mwo nə mpu, a nywə mwo labínda. 39 Ja Farizyêñ nyá a jów Yésus yé nyá á dág sólúgú wəñg yí, nyá á ngə lás nyódí lámúd ná: «Muud éga mbəm bə *múúd micúndə má Zembí, ŋki a má mpu múdá ngó kúnya nə nyə éga mbií múdá á jisə yí, a mpu ná a jisə sól misám.»

40 Yésus mú lás ci nə nyə ná: «Shímun e, má ceel jaaw wo gúl sá.» Shímun ná: «Yígali, jaawúg.»

41 «Ŋgwól múúd nyá á bə nə buud obá bwá mbíd nyə mpwála; ngwól nə mpwála odanarí mitəd mítəon, ngwólúgá nə odanarí məwúm mətəon.

42 Nda bwá áshígé bə nə *mwaané bwá nyíng nyə yé ná, nyá á shwal bíd bwo nə mpwála nyəñg. Búud obá ónííd, nyáyé nyá é bul ceel múúd mpwála wáy yé?»

43 Shímun mú bəsa ná: «Mə tédúgá ná í é bə nyəñg á má bíd nə məma mpwála yé.» Yésus nə nyə ná: «Wo má sámb mbií í jála yí.»

44 Yésus mú yid wá mudá, nyə nə Shímun ná: «Wo má dág múdá éga? Mə áma nyí wa wódí njów, wo shígé shwú mə məjúwó mákuú; nji nywáá, a má gusa mə mákuú nə məzhwíle mé, a fim mə mwo nə shílú jé.

45 Wo shígé námá ywó mə mpu; nji nywáá, té nyá áma nyí wa yí, a ji nji a ngó ywó mə mákuú.

46 Wo shígé nywə mə məwúdá lúúd; nji nywáá má nywə mə labínda mákuú.

47 Gwá wá má ká jaaw wo ná, misám myé mí á tēm bulya nda jí, a má bíi íjuugá yá misám myəñg myésh; gwá wá á búl bə nə ceelí nə mə yí. Nəcə, muud bwá də juu nə isá cíg-cíg yé a də námá bə nə ceelí cíg-cíg.»

48 A músə ci nə mudá ná: «Wo má bə nə íjuugá ná misám myô.»

49 Buud bwá á bə dína dí wá bwá mú ngə lás bwádí mílámúd ná: «Nyáyé múúd éga nyé? A bálé juu múúd nə misám?»

7:33 Mat 9.14; Mak 2.18; Luk 5.33 7:33 1.15 7:34 Mat 9.10 7:36 11.37 7:37 Mat 26.6-7;

Mak 14.3 * 7:37 *alubátrə*: Nyá á bə dúl váál kwóógú, bwá á də mə ífúfuundú í bwíl nə ndí yí. 7:39

7.16 7:42 Mat 18.27 7:44 Mat 18.4; 1Tm 5.10 7:46 Sóm 23.5 7:48 5.20; Mat 9.2; Mak 2.5

50 Yésus mú ci nà mudá ná: «Wo má *dúg cug nàcé búgá gwô. Wεε kaág ná shεε.»

8

Kanda mbɔɔl mampɔg (Mat 13.1-9; Mak 4.1-9)

1 Mpúsə isâ ini, í á zə bə ná, Yésus nyə á ngə kyey mɔngwála nə mánɔdúɔ ngə jííngali buud, a ngə cúndə Jɔɔɔ Kéel á Faan má Zembí. *Buud ɔ lwámá bé wúm nə óbá bwé á ngə lúgal nyə,

2 nə bóól búdá nyə á yil məjamb wá, nə bóól nyə á lwag wá. Í á bə, nə Mariya bwé á dɔ jɔw ná Mədalina məjamb zəngbá má á wú yé,

3 nə Yuána mudá mə Kúsa nyə á dɔ vyee jús isâ í Herod dí yé, nə Susána, nə bóól búdá. Budá bɔɔng bwé á dɔ ngə kwínd Yésus bənɔɔɔ buud ɔ lwámá bé nə məbii máɔ.

4 Buud bwé á ka zə sɛɛngya ɔkí jág bulya, bwé ngə wú mɔngwála myésh, ngə zə nyádí. A mú zə lás nə bwo kanda ná:

5 «Ngwól mbɔɔl mampɔg nyə á zə kə myεεg mpɔg. Ja á má ngə myεεg yí, nyúl mpúmá í má shugala zhí nə zhíí. Buud bwé mú nyaal nywo nə məkuú, inunú í zə ntág shín lúu.

6 Nyúl kə shugala kwóógúd, í mú kɔ ná ndéé í mú shwáás nàcé kú nə məbwaas.

7 Nyúl mú shugala ibiin-bíinad. Bənɔɔɔ ibiin-bíin bwé mú kɔ ná ndéé ibiin-bíin í mú káda nywo.

8 Njíí, nyúlúgá mú kə shugala jɔɔɔ shíd, í mú kɔ, í wúmə, bumə ngwúd wúmə íbumə təd.» A mú ci nə bwo ná: «Muud jí nə məlwə má gwág yé, a gwág.»

Féél-féélí á kanda mbɔɔl mampɔg (Mat 13.10-23; Mak 4.10-20)

9 *Ompwíin bé bwé mú jí nyə nda kanda wɔɔng í kə ná.

10 A mú bɛsa nə bwo ná: «Zembí nyə a má sá ná bɛ báá mpúg mindimba myá Faan dé; nji a sá ná bóól bāɔ bwé ngəg gwág nji mikaaná; bwé bág, bwé tɛɛm kənd mísh, bwé kú dúg; bwé tɛɛm gwágulə, bwé kú wámbulə.

11 «Kanda ni í kə ntága: Mpɔg wə Milésú mí Zembí.

12 Buud búsó ka bə tāɔ nda zhíí nə zhíí wá, jisə bɔɔng bwé dú gwág, nji Njwú məjamb mú zə, zə yil bwo Milésú mí Zembí lámád, ná bwé á bá *búgala ná ndéé bwé *bə nə cug.

13 Bɔɔng búsó tāɔ nda kwóógúd gwów wá, nyisə bɔɔng búsó ná, ja bwé gwág Milésú mí Zembí, bwé lóg myə nə məshusug; nji bwé kú nə mikɔɔlə bwádí cugəd, bwé dɔ búgala nji kúkúl baan. Bwé ká bwəma nə məkugulə, bwé julə mənyúul.

14 Mpɔg í á shugala ibiin-bíin dí yí, jisə buud búsó ná, bwé ká shín gwág Milésú mí Zembí, bwé kə, yágúwó nə tɔɔm nə məlugə má cug í mú káda bwo, bwé nda wúmə mpúmá ná ndéé í tí.

15 Mpɔg í á shugala shí átutagá dí yí, nyisə buud báá búsó ná, bwé gwág Milésú mí Zembí nə jɔ mílám myá tátəlí, bwé bii myə, bwé mú wúmə mpúmá nàcé bələ nə zény.

Kaanó lámba
(Mak 4.21-25)

¹⁶ «Muud cugé nà ñkul sá ná, a jida lámba kə kúd mpwo dí, ñkí ná a kə tál dwo shí gwonjá. Bwá ðu yida tál lámba cé lámba dí ná buud bwá nyí njów wá bwá dúgúg mənkenya.

¹⁷ Kú nà sá á *ndimba í bá bwên kú búguli, ñkí sá á shwoó í bwên kú mpúy, kú wóós mənkenyad.

¹⁸ Bì ó ka ðu bey nà mbií bí mós ðu gwágulá isá yí. Mpugá ná muud jí nà baalé fug yé, Zembí mə bá kwádulə nyə nywo. Nji nyooŋg cugé námá fwo bə nə ndí yé, Zembí mə bá meel yíl nyə búbaalé á ñgó *búgula ná a jí nə ndí yí.»

¹⁹ Nyooŋgú mə Yésus bənŋh omínyoŋh bé bwá mūsə jé ná bwá zə nyádí. Nji, bwá a shígé bá nə ñkul mə shíš nyə kúná-kúnə nəcə buud bulúlə bulya.

²⁰ Bwá mú ka jaaw Yésus ná: «Nyooŋgú woó bənŋh omínyoŋhú bwó básə na tóón, bwá ñgə jii dúg wo.»

²¹ A mú bəsa nə bwo ná: «Nyooŋgú waamá nə omínyoŋhú báamá wá buud bwá ñgə gwág Milású mí Zembí bwá ñgə sá nda mí ñgə cí ná.»

Yésus mós cweel ñkwə
(Mat 8.18, 23-27; Mak 4.35-41)

²² Í á bə dúlúgá jwówád ná, Yésus mós kəwa byóólád bənŋh ompwíín bé, a mú cí nə bwo ná: «Sé líínágá mən mága kə fanwíny.» Bwá mūsə wú bwúŋúd kə bwag.

²³ Yésus mú kə gwád ompwíín bé bwá ñgə júgə. Məma ñkwə mūsə zə kunj mən, mājúwó mós mú lwándula byóólád, í mú bə bwo ñkí wagəwo.

²⁴ Ompwíín bwó mú kə juuməshi nyə ná: «Mása, Mása, sé wál zə yə.»

A mūsə juum, a ñkáánd nə ñkwə, ñkáánd nə ikwə í mājúwó, byésh í mú cwaaləwo, mən mós mú bə ná shee.

²⁵ A mú cí nə bwo ná: «Búgú jín jí ñgow?» Inkunjúúnd í mú bii bwo, bwá ñgə bul bí. Bwá mú ñgə nyímbula bwámé nə bwámé ná: «Nyáyé múúú éga nye! A ká námá lás, təo ñkwə, təo mājúwó í bólé sá nyə məgwág hí?»

Yésus mə yíl njumbúlu məjamb
(Mat 8.28-34; Mak 5.1-20)

²⁶ Bwá mú kə səl byóól shí á Ogerazenyé, ná beendya nə Galilé.

²⁷ Yésus ñgə námá wú byóólád təw shí, ñgwól múúú a ñgwəla mú zə bwəma nə nyə. Muud wəoŋgú nyə á bə nə məjamb. Bweyúlə nyə á bwey ðu jí shushwáás, kú jí mínjów, ðu jí nji mósšwoŋ dí.

²⁸ Dúgúlə múúú éne nyə á dúg Yésus yí, nyə a bwú ñkwíimbyé a mú zə búla nyə shí məkuú. A mūsə kím ná: «Yé Yésus *Mwán mós Zembí á gwów-gwów, shwə bəŋ nə iney? Mós jəgula nə wo, kú beeg tál mə cwúndud.»

²⁹ Nəcə Yésus nyə a lás nə bów-bəw shíšim mpəl dí ná í wúg muud wəoŋg nyúúlád. Í á ðu bád nyə ija ija, bwá dúgú wóólə nyə nə mikwoólú mí ñkwánz, ðu wá nyə mimbwagə məkuúú shú ná bwá baagulə nyə. Nji nyə á ðu tí isá íni byésh, jamb í mú ðu kə nə nyə íkúl í á ðu bə kú nə buud yí.

³⁰ Yésus mú jí nyə ná: «Jíná dwo wá zə?» Nyə ná: «Jíná dām wá Kínda,» nəcə ncúlyá məjamb mós á bə nyə nyúúlád.

³¹ Məjamb mós mú téég Yésus məbwə ná a kú cí nə bwo mpəl dí ná bwá kág bí ncíməd.

³² Na, məma sɔɔnz ɔŋkuú í á bə í ŋgə də cínɔŋg mbáŋjəd. Məjamb mə mú téég Yésus məbwə ná a máguləg nə mə kóg nyí ɔŋkuúd. A mú magulə.

³³ Məjamb mə músə wú múúd éne dí, kə nyí ɔŋkuúd. Dɔ lú ɔŋkuú dɔɔŋg dɛsh mú dad wú mbáŋjəd kə juwa m̄n nə ndéé fudə.

³⁴ Buud bwə á ŋgə baagulə ɔŋkuú wá, dúgúlə bwə mə dúg s̄ í ámə cɔ yí, bwə mú wɛɛnz kə ŋgə jaaw buud ŋgwála nə mílɔɔm mílɔɔm.

³⁵ Buud bwə mú wú kwáádə zə, zálə dúg s̄ í ámə cɔ yí. Bwə mú zə kwey múúd məjamb mə á wú éne a njúl nə mikáándə nə fwámé fág, a njúl Yésus shí məkuú. Bwə mú gwág íŋkuŋkúúnd.

³⁶ Buud bwə á dúg sɔ́lúgú í á s̄y wá bwə mú jaaw bwo nda njumbálu wɔɔŋg í á *dúg cug nə.

³⁷ Nə ndéé, zhwoŋ buud bɛsh wá shí Ogerazeniyɛ bwə mú zə, zə ci nə Yésus ná a kyéyug wú bwádí shíd, nəcé í á bə fwámé íŋkuŋkúúnd í mə bíi bwo. Yésus mú nyiŋgə kəwa byóólúđ, nyiŋgə nə mpásə.

³⁸ Muud nyə á bə nə məjamb yé, mú téég nyə məbwə ná a ŋwág nyə nyádí gwoonɔgud. Yésus mú yidá nyiŋgə nyə ná:

³⁹ «Nyíŋgág kə wódí ŋjów kə jaaw s̄ jɛsh Zembí mə sá wo yí.» A músə kyey, lína ŋgwála wɛsh a ŋgə jaaw s̄ jɛsh Yésus mə sá nyə yí.

Yésus mə gwúmashi shilə mə Zharus

(Mat 9.18-26; Mak 5.21-43)

⁴⁰ Nyiŋgə Yésus nyə á nyiŋgə yí, buud bwə á shwas nyə áncuncuma, nəcé í á bə bwə ŋgə bwánd nyə.

⁴¹ Ká dúg nə, ŋgwól múúd nə jínə ná Zharus, a njúl njwú á *mpáánzə minjígulá, mə zə nə ndéé zə kúd məbwóŋ shí, téég Yésus məbwə ná a kóg nyí nyádí njów.

⁴² Muud wɔɔŋgú nyə á bə nə súsású ŋgwúd nə ŋgwúd í njúl nə mimbú wum nə mímbá. Súsású jɔɔŋgú í á ŋgə júgula.

Ja Yésus mə tí njɔɔnd kálə wu yí, buud bwə mú zə ŋgə shúsə nyə ikóómb byɛsh.

⁴³ ŋgwól múdá nyə á bə cínɔŋg məcií mə á də wú nyə nyúúlúđ té mimbú wum nə mímbá. Mudá wɔɔŋgú nyə á kɛɛnz məbii mé mɛsh mínjów mí məbyan dí nji a kú yál.

⁴⁴ Nyə á ka shísh wó Yésus ŋgɛɛ mpásə kwon, a mú kúnya nə nyə lwə lú káándə, məcií tów ntág nyə.

⁴⁵ Nə ndéé Yésus mú ci ná: «Zə mə kúnya nə mə éne?» Buud bɛsh bwə mú ŋgə kílya nə ndéé Pyɛr mú ci ná: «Mása, buud bwə ŋgə bɛ wo áncuncuma bwə ŋgə shúsə wo.»

⁴⁶ Yésus mú ci ná: «ŋgwól múúd mə kúnya nə mə. Mə mə gwáduga nyúl mpífá mə wú mə nyúúlúđ.»

⁴⁷ Mudá éne mú mpu ná a cugé ná shwoód. A mú zə a ŋgə lílya, zə wusə nyúúl shí Yésus dí mpwóómbúd, zə jaaw búúd bɛsh s̄ í ámə sá nə a kúnyág nə Yésus yí, a jaaw nəmə nda nyə ámə yál cé nə cé ná.

⁴⁸ Yésus mú ci nə nyə ná: «Shilə wám, wo mə *dúg cug nəcé búgə gwó. Kaág nə shɛɛ.»

⁴⁹ A ŋgə ná lás ntáni, muud mú wóós wúlə wə njwú á mpáánzə minjígulá, zə jaaw nyə ná: «Súsás gwó mə yə, kú ná bɛɛg ntágulə Yígulí.»

⁵⁰ Yésus mú gwág, a mú ci nə Zharus ná: «Kú bɛɛg fúnda, bág nji nə búgə, nyə é cugə.»

51 Ja Yésus má kə wósos njów yí, a mú ban ná ηgwól múúd shús kú nyíi, nji Pyêr nə Yuánes nə Zhâk nə sóŋgú mwân nə nyooŋgú mwân.

52 Bêsh bwó á ηgə jii súsású jooŋgú, ηgə təduwa. Yésus mú ci nó: «Kúgá ηgə jii, nyə afwóyé yə, a ηgə yida já.»

53 Nda bân bwó á mpu ná súsású má yə ná, bwó á yida ηgə cágulə Yésus.

54 Yésus nywáá mú bii súsású mbwád, a mú ci gwów-gwów ná: «Mwân, wəólúg!»

55 *Jím mə mwân mú nyingə zə nyə nyúúlúđ, a mú wəol cé nə cé. Yésus mú ci ná bwó yág nyə sá má dâ.

56 Obyál ə mwân bwó mú bul káam. Yésus mú báásulə bwo ná ci bwó kú jaaw múúd sâ í ámə cə yí.

9

Yésus má kənd búúd ə lwámá bé (Mat 10.1-14; Mak 6.6-13)

1 Yésus nyə á ka jów *buud ə lwámá wúm nə óbá, a mú yə bwo ηkul nə kéénd á dúla yíl búúd məjamb, nə ηkul á dúlə lwag bwo məbwas.

2 A mú kənd bwo ná bwó kág ηgə cúndə Faan má Zembí, kə ηgə lwag mimbâl.

3 A mú ci nə bwo ná: «Bí kú ηwa íbaduga í njəond, təə wagatíg, təə baamutálá, kú kə nə buléd, kú kə nə mwaañé; muud kú bwáád íshimi íbá.

4 Bí ó jii njów bí ámə nyíi yííd, bí ka bá tí cínəŋgú kə shwóg.

5 Búúd bwó ká bá bə kú lág bí wúl ηgwəla dí, bí wú cínəŋgú, bí kudə fumbýá í ámə nada bí mákuu dí yí.* Sóólúgú wəoŋgú í lwágulə bwo ná bwó má byaagulə.»

6 Buud ə lwámá bəoŋg bwó mú kyey, ηgə kə míləem míləem, ηgə kə bwiŋŋ Jəjə Kéel, bwó ηgə lwag buud kúl jêsh.

Herod mə jág Yésus (Mat 14.1-2; Mak 6.14-16)

7 Herod á tatarâk† mú gwág isâ byêsh í á ηgə sîy yí. A mú bə kú ná mpu sâ á tédúgág yí, nəcə bóól búúd bwó á ηgə ci nó Yuánes má gwúm;

8 bóól ná Eli wə má nyingə lwóya nyúúl éne; bóól ná ηgwól *múúd micúndá ayág wə má gwúm éne.

9 Herod mú ci nó: «Mə wə mə a cigə Yuánes cún. Nyáyé múúd nyə mə búl gwáduga ntúga éga?» A mú ka ηgə sə ná á dúg Yésus.

Yésus mə yə búúd idəw (Mat 14.13-21; Mak 6.30-44)

10 *Buud ó lwámá bwó á ka nyingə. Bwó mú zə jaaw Yésus sâ jêsh bwó á sá yí. Yésus mú ηwa bwo, bəñónŋ bwó wú búúd dí, kə bwáméfwó ηgeé ηgwəla bwó dú jów ná Betusayída yí.

11 Ncúlyá buud bwó mú mpu ná bwó ηgə kə nún, bwó mú bə nyə áncuncuma. Yésus mú lág bwo, a mú ηgə bwiŋŋ bwo isâ í dúgyá nə Faan má Zembí yí, a ηgə lwag bəoŋg bwó á ηgə jii luug wá.

8:52 Yuá 11.11-13 8:54 Mak 5.41 8:56 Mak 7.36 9:1 10.1-12 9:2 11.2 9:3 22.35 9:5 Mis 13.51 * 9:5 Ja Oyúden bwó á də kudə fumbýá mákuu dí yí, bwó á də lwágulə ná, kúkul shí bwó áma tál mákuu máy yí, bwó má kál gwo ná buud bí cínəŋg wá ná bwó mūsə sá nyé. 9:7 9.19 † 9:7 **Tatarâk:** Ciyá ni í cugé ciyá mákaa; nji í kó ná «ngwáməna nyə á ηgə jwú nə mpál nə á nkúmba faan yé». Dúgúg nəmə Mat 14.1; Luk 3.1, 19; Mis 13.1. 9:9 23.8 9:10 Mat 15.32-39 9:10 6.13; 10.17

12 Ja kugá má bii shí yí, buud ɔ lwamá wûm nâ óbá bwé mú shísh wá Yésus zâ ci nâ nyâ ná: «Cíh̄g nâ bwo ná bwé nyínḡg, bwé kág nḡa já mákwáádâ nâ ibaafá yâ wa kúnâ-kúnâ, bwé kâ s̄ sâ má dâ nâcê sâ bí wa bugád.»

13 A mú ci nâ bwo ná: «Biméfwó yágá bwo sâ má dâ.» Bwé nâ né ná: «Sá cugé nâ sâ, nji íbuléd ítòon nâ oshú óbá. Ka nji ná sâméfwó sâ má kâ kusâ búúd óga bēsh idâw, í ka tēm kwaga nâ bwo.»

14 Buud bwé á bâ cínngá je bâ budûm otóóshin otóon. Yésus mú ci nâ *ompwíin ná bwé jílug bwo shí ikínda ikínda, kínda jēsh nâ buud je bâ mǎwûm mǎtóon.

15 Bwé mú námá sâ ntó, shîn jil búúd bēsh shí.

16 A mú ka ñwa íbuléd ítòon nâ oshú óbá óni, a bân mísh gwôw, yâ Zembî akíba. A mú fēy byo yâ ompwíin bē bwé kâ nḡa yâ buud.

17 Buud bēsh bwé mú dâ, jílâ, idâw lág. Bwé mú s̄eɛnḡ ikál í á lág yí, wá mǎbwumúd tâj mǎbwumú wûm nâ mǎbá.

Yésus jisâ Mesí

(Mat 16.13-21; Mak 8.27-31)

18 Í á ka zâ bâ, a má kâ koogú kâ jǎgula nâ Zembî, ompwíin bē bwé mú kâ s̄eɛnḡya nâ nyâ. A mú jí bwo ná: «Buud bwé nḡa ci ná mǎ jisâ zâ?»

19 Bwé mú b̄sa ná: «Bóól búúd bwé nḡa ci ná wo jisâ Yuánes Nduu-buud, bóólágá ná wo jisâ Eli, bóólágá ná wo jisâ ngwól *múúd micúndá ayág má gwûm yé.»

20 A mú ci nâ bwo ná: «Ká bî bân bí nḡa ci ná mǎ jisâ zâ?» Pyêr mú b̄sa ná: «Wo jisâ *Křist Zembî nyâ á nti yé.»

Buud bwé bē Křist wá

bwé bá námá jug

(Mat 16.24-28; Mak 8.34-9.1)

21 Yésus mú mpu báásulâ bwo ná ci bwé kú bwele jaaw múúd ntó.

22 A mú ka jaaw bwo ná: «Í jii shú má *Mwân mǎ Múúd ná ocúmbá buud wá lóom nâ milúúú myâ ofada nâ *Oyíguli ó mǎc̄c̄c̄ bwé kág jág jugushi nyâ, bwé kud̄wa nyâ, bwé gwú ntâg nyâ. Nji a bá gwûm shwon̄ dí jwów lú léel.»

23 A mú ci nâ bēsh ná: «Ŋkí muud má c̄eel b̄ mǎ, a bág kú jagulâ nyáméfwó; a ñkényág kwolós jé jwów dēsh, b̄ mǎ.

24 Nâcê, múúd mǎ ká kaambulâ nâ cug jé, a yida jímbal gwo. Nyôonḡ mǎ jímbál cug jé nâcê mǎ yé, a faam.

25 Ŋkí muud má bii mábii mēsh mâ shí ga, nji a yâ, ñkí ntâg ná a ntámá cug jé, wáyé mfií nyô é bâ nâ ndí cínnḡ yí?

26 Mpugá ná muud mǎ gwág mǎ shwôn, gwág íciyá byâm shwôn yé, Mwân mǎ Múúd mǎ bá námá gwág nyâ shwôn ja á bá zâ a ngó ñk̄an̄wa m̄ñk̄an̄wa mé nâ m̄ñk̄an̄wa mǎ Sóóngá, bân̄ñ miféeshá mí *wængales myé dí yí.

27 Búábélé má jaaw bí ná, bóól búúd básá wa óga, bwé abúlé bwele yâ, bwé kú fwo d̄g Faan má Zembî.»

Yésus mǎ lwóyá milwaná myé

(Mat 17.1-8; Mak 9.2-8)

28 Í á ka zə bə, Yésus mə shîn lás lésú ni, mwôw mə mú cɔ̄ je bə mwɔɔmb, nyə á ŋwa Pyêr nə Yuánes nə Zhâk. Bónónj bwə mú bád mbúnjúd gwôw kə jəgula nə Zembî.

29 Ja nyə á ŋgə jəgula yí, mpwoombú nyé í á shwɔ̄ɔla, mikáándá myé mí mú bə ŋkí fumə, mí ŋgə faan nda njəs.

30 Seegya nə buud obá, Moyíz bá Eli bwə mú bwə ŋgə lésha nə nyə.

31 Moyíz bá Eli bwə á lwóya mənnyúul mílwanád. Bwə mú ŋgə lésha nə Yésus shú shwiy á bá kə yə Yurúsəlem yí.

32 Na nyə á bə, Pyêr bənónj buud ó gwoonj bé bwə mú ígwád nə cúg. Bwə á ka juum, bwə mú dúg Yésus ŋgə jág ŋkənəwa, buud obá bwə ŋgə lésha nə nyə.

33 Ja Moyíz bá Eli bwə á ŋgə béégya nə Yésus yí, Pyêr nyə á ci nə Yésus ná: «Mása, nywaálə ŋgəlá ji wa. Sə shúməgá məbanda məlɔ́l, ŋgwúd shú dwò, dúl shú mə Moyíz, dúlúgá shú mə Eli.» Nyə a shígé mpu sá nyə á ŋgə ci yí.

34 A ŋgə ná lás ntáni, seegya nə gúndá í mə zə búdal bəsh. Inkunjúúnd í mú bií bwo ja bwə mə dúg gúndá mə búdal bwo yí.

35 Kál í mú wú gúndá jəonj dí ná: «Mwân waam mə á féesh wə éga. Ságá nyə məgwág.»

36 Ja kál í mə shîn lás ntáni yí, bwə mú dúg Yésus ŋjɔ̄ nyəmɛfwó. Bwə mú ji ókál-ókál. Bwə á ji mwôw məonjgúd kú jaaw tɔ̄ muud sá bwə á dúg yí.

Yésus mə lwag wúl mbəl jamb

(Mat 17.14-21; Mak 9.14-27)

37 Jwôw í á bɛ cínəonj yí, bwə mə shulə wú mbənj di, buud bwə mú zə bwəma nə nyə áncuncuma.

38 Ká gwág íí, ŋwól múúd mə kîm na mánkúmbə mə búúud dí ná: «Yígúli, mə jəgula nə wo, kəndug mísh dúg mwân waamə dí. Mə ji nə nyə ŋjɔ̄ ŋgwúd éne.

39 Jamb í də bii nyə, a mú də kîm, ifúlug í dúgə wóós nyə mpud. Jamb í də jugsəhi nyə ná ndéé í ka tɛem zə ŋgə bíd nyə í mə fwo líduga.

40 Mə ámə jəgula nə *ompwíin bwò nə bwə yílúg nyə jamb dəonjgá, bwə shígé kwag.»

41 Yésus músə káam ná: «Wúu! yé óhááden óga! A bówálə bí mitédúgá e! Mə e bá kə nə bî ntáni kə wóós ŋgow? Mə é bá jísow bí kə kumə jáyé ja? Zaá mə nə mwân woó wəonjg.»

42 Mwân ŋgə shísh wə Yésus íí, jamb mú kadəwo nyə shí, ŋgə jág sagusə nyə. Yésus mú ŋkáánd nə jamb, a lwag mwân nə ndéé a nyiŋj kənd nyə wə sósónjgá.

43 Dúgúlə búúud bəsh bwə á dúg misóólúgá mí Zembî yí, bwə á káam ntɔ̄ ŋkúl. Buud bəsh bwə ŋgə ná káam isá byésh Yésus nyə á ŋgə sá yí, nyə mú ci nə ompwíin bé ná:

44 «Mpugá gwágulə lésú mə zə lás ga: *Mwân mə Múúud wál bá zə kaanz məbwə mə búúud.»

45 Njɔ̄ bənj bwə á shígé mpu gwág lésú wəonjgá, í á bə bwo shwílyá nə bwə kú gwág nda í ké ná. Bwə á ka ŋgə fúndə jílə nyə lésú wəonjgá.

Zə mə ntɔ̄ bóól

(Mat 18.1-5; Mak 9.33-37)

46 Bwə mú zə tédéd sɛ́ŋsáslə məkəl nə bwə cɛel mpu nyəonj jí bul bə fwámé múúd bwádí gwoonj dí yé.

47 Nji Yésus nyə á bwey mpu sâ bwá á ηgə téduga bwódí mílámúd yí. A mú ηwa gúl kúkágá, tál nyódí kúná-kúná.

48 A mú ci nə bwo ná: «Muud mə lóg kúkágó ga jínó dâm dí yé, a mə lóg mə. Muud mə lóg ntâg mə yé, nyə alágé mə, a lóg múúd nyə á nti mə yé. Mpugá nə muud mə ηwá nyáméfwó zhizhe mpádúgá nyín yé, nyə wá jí fwámé múúd ntə bósł.»

*Muud mə bə kú lúmbali yé ηgə magala
(Mak 9.38-41)*

49 Yuánes mú ka zə lás ci nə: «Mása, sə ámə dág ηgwól múúd ηgə balan nə jínó dwó, ηgə yíl buud məjamb nə ndí. Sə ámə ka kaambələ nə nyə ná a kú ná ηgə sá nəcé a cugé sádí gwoong dī.»

50 Yésus mú yidá bəsa nə nyə ná: «Kúgá də kaambələ ná a kú ηgə sâ, nəcé muud nyə aηgə nə mpii bí yé, jí bídí kósómbúd.»

51 Fwála í á bə nə Yésus mə zə bá ηkâη wú shí ga dí yí í á ηgə shísh. Ntə Yésus nyə á ηwa cígúlá nə təó jí təó jí a kə Yurásələm.

52 Nyə á ka lwâm bósł búúd nə bwá kég nyə shwóg. Bwá mú ηwa zhíí, kə nyí dúl dánd á Samaríya dí nə bwá kə kwəməsa, Yésus bāg kə shigula cínoηg.

53 Nji, buud ə dánd dəoηgú bwá mú ban nə bwá alágé nyə nəcé nyə á ηgə kə ηgəé Yurásələm.

54 Nda *ómpwíin bə Zhâk bá Yuánes bwá á dág ntə ná, bwá á ci nə nyə ná: «Cwámba, ye wó jíi nə sə jówúg kuda í shúləg wú gwôw zə cumbal jígal bwo?»

55 Yésus mú yid, ηkáand nə bwo, †[nyə ná: «Bí ampúyé wəoηg shíshim í ηgə shwambələ bí ní.»]

56 Bwá mú ηwa zhíí kə dúl dándúd.

*Bəğlə Yésus
(Mat 8.19-22)*

57 Bwá ηgə kyey zhíí nə zhíí, ηgwól múúd mú ci nə Yésus ná: «Mə zə bá də bə wo kúl jēsh wó bá də kə yí.»

58 Yésus mú ci nə nyə ná: «Ontə bí nə mikú, inunú nə maage, nji *Mwân mə Múúd cugé nə ηkúmba kúl á dág já yí.»

59 A mú ci nə ηgwól múúd ná: «Bəg mə.» Nyíni nə né ná: «Cwámba, fwog bíd mə, mə kég dəl sóoηgú waamâ.»

60 Yésus mú ci nə nyə ná: «Bídúg mímbimbə mí dəlúg mímbimbə myáη. Wεε, kaág ηgə bwiing buud Faan mə Zembí.»

61 ηgwól múúd mú námə ci nə nyə ná: «Cwámba, mə zə bə wo. Nji bwándúg nə mə fwóg kə jóna nə njów búúd wâm.»

62 Yésus mú ci nə nyə ná: «Múúd mə ká ηkēny bəoηg nə á waad fambá, a nyiηgə yág dág mpəsa, muud wəoηgú cugé nə mfíí Faan mə Zembí dī.»

10

*Yésus mə kənd búúd məwúm zəηgbá lwámád
(Mat 9.37-38; 10.7-16; 11.21-24)*

¹ Ja Cwám̄ba nyə a shîn lás isâ ini yí, nyə a cwééd *ompwíin məwúm zangbá nə óbá* a mú kənd bwo ná bwə ɲgóg nə kə óbá óbá íkúl byêsh nyáméfwó nyə á jəla nə kə yí.

² Nyə a lás nə bwo ná: «Dugá, idāw í má tí fambá mən̄kund mən̄kund, n̄ji buud bwə kə saag wá búsə cíg-cíg. Ntó wə má cí nées: jégulagá nə amádi fambá nə a kəndug buud, bwə zág saag.

³ Kəgá, mə má kənd bí nda bwán ó íncwəmbə mpádúgá on̄kweny.

⁴ Muud kú kə nə *mwaanɛ ɲkí kwáám. Muud kú ɲwa bósł osílúfaas; muud kú kə jí móbádád zhí nə zhí.

⁵ «Njów wêsh bí má nyíi yí, fwogá cí ná: “Zembí sáág ná bí bóg ná shee.”

⁶ ɲkí ɲgwól muud á nə shee jí cínɲgá, məbádá mún má kə nyódi; ɲkí ntó dí, má nyiɲgə zə bídi.

⁷ Bí ó jí njów wəɲgád, bí də də nə ɲgul isâ bwə é də yə bí yí, nəcə sósł məsáal má jəlá nə bə nə myéna. Bí kú bá də kyey mɲjów mɲjów.

⁸ ɲgwála wêsh bí é nyíi buud lóg bí yí, bí ó dás isâ bwə yə bí cínɲg yí,

⁹ bí ó lwag mím̄bəl myá cínɲg, bí jaaw bwo ná Faan má Zembí í mú bí kúná-kúna.

¹⁰ Wəɲg ɲgwála bí má nyíi buud kú lóg bí yí, bí kə tām dánd kə lás ná:

¹¹ “Sə má kudə yə bí fumbýa a ɲgwála wán í ámə nada sé mákuú dí yí. N̄ji mpugá ná Faan má Zembí í má shísh kúná-kúna.”

¹² Mə mpú jaaw bí ná jwów Zembí mə bá zə sámb búúd milésú yí, a bá jagula búúd ɔ Sódóm ntɔ ɲgwála wəɲg.

¹³ Məntágula nə bí buud ó Korazín. Məntágula nə bí buud ó Betasayída námá. Nəcə bímbí lú *məshimbá mə má wós bídi má, má á mbəm wós Tir nə Sidon, buud ó n̄ɲ bwə á mbəm námə bwey bwáád mɲkud jí ífií dí nə bwə cénd mítádúgá.

¹⁴ Ná ndéé, cígúlé milésú dí, intúgúli í Tir nə Sodom í ábúlé bul nyaan nda bí bín.

¹⁵ Bí bāɲ buud ó Kapernawúm, bí ɲgə téduga nó bí mə bá kə gwów? Mb̄d, bí mə bá yidá shulə kə bəɲ mɲjím.

¹⁶ Muud mə gwágúl bí yé, mə gwágulə mə. Muud mə bə kú gwágulə bí yé, mə bə kú gwágulə mə. Muud mə bə ntág kú gwágulə mə yé, a mə bə kú gwágulə múúd nyə á nti mə yé.»

*Ompwíin bwə mə kə nyiɲgə nə məshusug
(Mat 11.25-27; 13.16-17)*

¹⁷ *Ompwíin məwúm zangbá nə óbá† bwə mú kə nyiɲgə nə məshusug bwə ɲgə cí ná: «Cwám̄ba, tɛm bə məjamb mə ámə ɲgə bə nə məgwág nə sé ja sé ámə ɲgə lás nə mwo jínə dwô dí yí.»

¹⁸ A mú cí nə bwo ná: «Mə á ɲgə dúg *Sátan ɲgə kud wú gwów nda n̄jəs.

¹⁹ Mə má yə bí ɲkul ijwúga nə bí nyáálug onywá nə wəacólaafə nə məkuú, bí nyaal námə mpifé mə múúd ɲgə lúmbuli nə bí yé‡ nyêsh, sâ kú sá bí.

²⁰ N̄ji bí kú bul gwág məshusug nə məjamb ɲgələ magulə ijwúga bín, yidagá gwág məshusug nə múnə mún bələ cilyá gwów jon̄ dí.»

10:1 9.1-6 * **10:1** Míl micilyá mí ayág mí ɲgə cí ná bwə á bə n̄ji məwúm zangbá. **10:4** 22.35; 20j 4.29 **10:5** 2.14 **10:7** 1Tm 5.18; 1Kr 9.6-14 **10:9** 11.2 **10:11** Mis 13.51; 18.6 **10:12** Mat 10.15 **10:13** Iza 23.1-16 **10:15** Iza 14.13, 15 **10:16** 9.48; Mat 18.5; Mak 9.37; Yuá 13.20 **10:17** 9.10; Mak 6.30 † **10:17** Míl micilyá mí ayág mí ɲgə cí ná bwə á bə n̄ji məwúm zangbá. **10:18** Yuá 12.31; Mbú 12.9 **10:19** Sóm 91.13 ‡ **10:19** múúd ɲgə lúmbuli nə bí yé: Wa jisə Sátan. **10:20** MmN 32.32; Flp 4.3; Mbé 3.5

²¹ Námá wəla dɔɔŋgú dí, Yésus mú kɔɔs nə məshusəg má Nkɛŋkɛ Shíshim, a mú ci ná: «Pupa, Cwám̄ba á gwɔw nə shí, mə yə wo gúmá nəcé wo á shweel ompuyə bə́n̄n̄ buud ɔ fɛg isá iga, wo yida lwágulə ozhizhe ɔ búúd. Haaw Pupa, ntó wó wó á cɛel ná í bəg yé.»

²² Dā nyə á cwám̄balə mə isá byəsh. Kú nə muud mə mpú Zembí Mwān, nji Són̄gá; kú námá nə muud mə mpú Zembí Són̄gá, nji mwān nə muud yəsh mwān má cɛ́el sá ná a mpúg yé.»

²³ A mú yág dúg ómpwín bɛ, ci nə nji bwo ná: «Bi bāh m̄ish mún má má jəla nəcé má ŋgə dúg isá bí ŋgə dúg íni.

²⁴ Búbálé má jaaw bí ná, zhwoɔg *buud ɔ mícúndá nə minjwú-buud mí á cɛel dúg sá bí ŋgə dúg yí, nji mí áshígé dúg. Bwó á cɛel gwág sá bí ŋgə gwág yí, nji bwó áshígé gwág.»

*Kanda Jɔjɔ múúd á Samaríya
(Mat 22.34-40; Mak 12.28-31)*

²⁵ Ka dúg ná, ŋgwól *Nkume məcəɛ má zə bwówulə nyə jì nyə ná: «Yíguli, mə sáág jì ná mə lágúg cug á kandugə kandugə?»

²⁶ Nyə ntāg nə né ná: «Jí jí cilyá *mbwoomb məcəɛ dí yí? Wó d̄a l̄j cínɔŋg ná jì?»

²⁷ A mú bɛsa ná: «Wó jəlá nə cɛel Zembí woó Yawé nə lám wô wəsh, nə *shíshim wô wəsh, nə ŋkul nywô nyəsh, nə lúú wô wəsh. Wo cɛel námá múúd yəsh jísá wo kúná-kúnə yé nda woméfwó.»

²⁸ Yésus nə né ná: «Wo má bɛsa mbii í jəla yí. Sáág ntó wo bāg d̄a cug.»

²⁹ Nye, cɛelələ lwágulə ná a jì tətəlí, a mú jì Yésus ná: «Muud jí mə kúná-kúnə wó zó?»

³⁰ Yésus mú nyiŋgə lās, a mú ci ná: «Ŋgwól múúd nyə á ŋgə wú Yurəsələm ŋgə shulə kə Zheríko. Izhilŋgaaná í mú bii nyə zhíd, déég nyə isá byé byəsh, yid nyə ná ndéé ləgə nyə cíg-cíg ná á fudə.

³¹ Í mú jé ná ŋgwól fada kyéyug zhí nyɔɔŋgúd. A mú dúg múúd wɔɔŋgá, a mú cɔ́ lúú tál gwɔw.

³² Ŋgwól *Levit mú námá zə wóós kál jɔɔŋgád, a dúg múúd éne, a cɔ́ lúú tál gwɔw.

³³ Nji ŋgwól múúd á Samaríya ŋgə námá kyey yé n̄jɔɔnd íí, a mú wóós kál múúd éne nyə á bə a mbwúg yí. Ja á má dúg nyə yí, lám mú bul cey nyə cwú.

³⁴ A mú shísh kúná-kúnə, a lwag nyə məfəŋ nə məwúdə nə wáan ná ndéé a shín wóolə. A mú ŋkəny nyə bəd nyádí jakáás dí, kə nə nyə njów ójòŋ kə kweemb nyə.

³⁵ Mán mələm, muud á Samaríya mú ŋwa ódanarí obá, yə múúd njów ójòŋ. Nyə nə né ná: “Kweembgá mə muud éga. Bimbí d̄esh wo é kwo kɛenzh shú dé yí, mə é zə nyiŋg wo ja mə é nyiŋgə yí”.

³⁶ Yésus mú jì ná: «Búúd olól óni b̄esh dí, nyáyé nyə á bə muud izhilŋgaaná í á yid yé kúná-kúnə yé?»

³⁷ Yíguli məcəɛ ná: «Jísə nyɔɔŋg nyə á gwág nyə cey lámúd yé.» Yésus mú ci nə nyə ná: «Kaág, wo kág sá ntó.»

Lāŋ má Máata bá Maríya

³⁸ Ja Yésus bónðŋ *ompwíin bé bwá á ngə kyey yí, bwá á kə nyíi dúl dándúd. Ngwól múdá nyə á bə dánd dəŋg dí ná Mááta, a mú lág bwo nyádi njów.

³⁹ Mudá wəŋg nyə á bə nə mínyəŋá ná Mariya. Nyə á zə ji Cwámba shí məkúú, də gwágulə lésú yé.

⁴⁰ Mááta nye nyə á ngə yíŋga nə zhwoog iság-ság shú ójòŋ. A mú ka zə, zə ci nə Cwámba ná: «Ja Mariya má yida bíd ná mə ngəg nə sêy məméfwo ga, sá jəŋg í acíyé wo sá? Cíig nə nya ná a zág kwiid mə.»

⁴¹ Cwámba mú bəsa nə nyə ná: «Mááta, Mááta, wo ngə kənd lâm gwôw ngə ntágulə nyúul nə zhwoog isá.

⁴² Sá jí nə mfií yí jí nji ngwúd. Mariya má féesh sá í búl nywa yí, muud nyə abúle kwo ŋwa nyə gwo.»

11

Yésus mə jígúli ómpwíin məjəgula (Mat 6.9-13)

¹ Dúl jwôw di, Yésus nyə á bə gúl kúkúlúd a ngə jəgula. Ja nyə á yow jəgulála yí, ngwól *mpwíin yé mú ci nə nyə ná: «Cwámba, jígúlig sá jəgulála nda Yuánes nyə a jígúli bé ómpwíin ná.»

² Yésus mú ci nə bwo ná: «Ja bí má bá də jəgula yí, bí ə bá də ci ná:

Pəpa,

Jínə dwô í bəg nə gúmə ntə sá jêsh.

Ijwúga byô í zəg.

³ Yəg sá idəw í jəlá nə sá yí jwów dêsh.

⁴ Juug sá *misəm misú

nəcə sá ngə námə juu buud bwá ngə byaagulə nə sá wá.

Wo kú bíd ná məbwəbúlán mə ntə sá ŋkul.»

⁵ A mú nyiŋgə ci nə bwo ná: «Shé fwógá ná ci nə ngwól múúd na bídi jí nə yé shwá. Muud wəŋgá ka kə wá shwá yé mpwó-bulú kə ci nə nyə ná: “Wey e, kwalug ná mə ibuléd ilól

⁶ nəcə ngwól shwá waamə ngə zhu njənd dí, a mə wóos mə ká njów mə kú nə sá má yá nyə.”

⁷ Shé fwógá ná ci ná shwá yé má bəsa nə nyə nŋ njów dí cwú ná: “Kú zə ntágulə mə, sənəŋ bwân bəm sá mə bwey já shí, mə cugé nə ŋkul wəol zə yə wo ibuléd.”

⁸ Má jaaw bí ná, tɛɛm bə ná a cugé nə ŋkul wəol zə yə nyə ibuléd ná a jí shwá yé, nyə é wəol nəcə ngwól sálə kəŋgá ngwóombúlú, nyə é zə yə nyə sá jêsh á ngə gwáamb yí.

⁹ «Mɛɛ má ka ci nə bí ná: Gwáámbúgá Zembí, nyə é yə bí; sógá, nyə e lwó bí; kudəgá mbê, nyə é juw.

¹⁰ Nəcə muud mə gwáamb yé nyə é bii, muud mə sɔ yé nyə é kwey, múúd mə ká kudə mpumbé, bwá juw nyə wə.

¹¹ Nyáyé sɔŋgá mwân na bídi gwoong dí jí nə ŋkul sá ná mwân yé gwáamb nyə shú, a yidá yə nyə kuwó nywá yé?

¹² Nkí ntəg ná Mwân yé gwáamb nyə kíí, a yidá yə nyə acálaafə?

13 Nkámúsá bí, tɛɛm bæ nda bí búsa nɛ mbíya mílám ni, bi má dɛ yə bwân bán isá í ányunywaá. Nkámusa nɛ Dá á gwɔw; ŋkí bí mɛ gwáámɛ nyə Nkɛŋkɛ Shíshim, a yə bí.»

Yésus má lwag ákúmálwá a fífi
(Mat 9.32-34; 12.22-30; Mak 3.22-27)

14 Yésus nyə á ngə yíl muud jamb í á wá nyə mánkɛdad ná a bág fífi yí. Í á ka bæ ná, ja jamb í á wú yí, muud wɔɔŋgá nyə a tɛéd lásála, buud bɛsh bwá mú ngə káam.

15 Bóól búúd wá cínɔŋgú bāŋ bwá mú yidá ci ná Beluzebul* wá ngə yə Yésus ŋkul ná a ngəg nɛ yíl buud məjamb.

16 Bóólɔgá bwá mú zə nɛ nǰígá mábwbúlán wá Yésus, zə ci ná a wéeshág bwo gúl *sá í ntɔ búúd ŋkwón yí, í ngə zhu gwɔw.

17 Nyɛ mú mpu mítádúgá myán, a mú ka ci nɛ bwo ná: «Búúd ɔ dúl faan bwá ká bóóg ngə lúmbuli bwámé nɛ bwámé, faan dɔɔŋg í é jɛɛ ná mpaá. Búúd ɔ wúl nǰów bwá ká bóóg ngə lúmbuli bwámé nɛ bwámé, nǰów búúd wɔɔŋg jímb.

18 Bí ngə ci ná Beluzebul wá ngə yə mɛ ŋkul ná mɛ ngəg nɛ yíl buud məjamb. Ntɔ ji ná *Sátan má yida nyinɔ cuwo, ngə yíl nyáméfwó. Ká dé faan í é ka tɔw na ntɔdel?

19 Nkí Beluzebul wá ngə yə mɛ ŋkul ná mɛ ngəg yíl buud məjamb nda bí ngə ci ná, zó nyɛ ngə yə buud bán ŋkul nyɔɔŋgú? Ngaá bwáméfwó bwá ngə mpu lwágulá bí ná sán ná bí búsa nɛ mɛbɛɛ?

20 Nji, ŋkí nyiná mbwə má Zembí wá í ngə yə mɛ ŋkul ná mɛ yílág buud məjamb í, mpugá ná Faan má Zembí í mú wa.

21 Ja ŋkunúl múúd wí nɛ fwámé isá í dóómb í ngə baagulá nǰów yé yí, muud cugé nɛ ŋkul kúnɔ nɛ mɛbíi mé.

22 Nji múúd mɛ ntɔ nyə ŋkul yé má ká námá zə, zə figə nyə shí déég nyə məkwoɔ mɛ dóómb á dɛ *búgala má, muud wɔɔŋg mú ka tɛɛm ŋwa mábii mé ngə kaaw buud.

23 Muud mɛ bá kú kɛɛm mɛ yé ngə lúmbuli nɛ mɛ. Muud mɛ bá kú zə wá mábwə ná sáná sá séɛŋgug yé, a ngə yida caam.»

Yésus mɛ yə búúd minjígulá mimbii mimbii
(Mat 12.43-45)

24 «Ja bów-bów shíshim í dɛ wú múúd nyúúlúd yí, í dɛ kə ngə jéɛla máshí má mishwééshá ngəlá sɔ wogá. Nji ŋkí í bá kú kwey wogá, í mú téduga ná: “Mə zə nyinɔ kə mádí nǰów kál má á fwo dɛ ji yí.”

25 Í ká zə kwey nǰów ŋgwámbulá, sá jɛsh jɔ kwámbulá,

26 í é kə ŋwa mílúgá míshíshim zangbá mí njúl nɛ ŋkéd ntɔ wáméfwó, bónón bɛsh bwá mú kə nyí nǰów, kwámbulá jíya cínɔŋg. Ná ndéé, cug mɛ múúd wɔɔŋgú í mú nyinɔ jág bów, ntɔ mbii í á fwo dɛ bæ yí.»

27 Í á ka zə bæ, Yésus ngə lás ntáni, ŋgwól múdá mú wéesháli kál mánkúmbə mɛ búúd dí ci nɛ nyə ná: «Mudá nyə á byá wo nyééŋg wo yé nywáá má jəla.»

28 Yésus nyɛ mú ci ná: «Buud bwá ngə gwág Milású mí Zembí wá, bwá ngə sá nda mí ngə ci ná, bwó wá bwá má jəla.»

29 Buud bwá á ka ηgə sɛɛŋgɔ ηkí bulya. Yésus mú ci nə bwo ná: «Mbɛɛ kala búúd í njúl ηkí bôw, í bálé jí ná mə wéeshúg bwo gúl *sâ í ntɔ́ búúd ηkwónɔ́ yí! Bwá abálé dúg gúl sâ í ntɔ́ búúd ηkwónɔ́ yí, nji ɔɔŋɔ́ í á bə nə Zhwónas yí.

30 Nda Zhwónas nyə á bə sâ í á ntɔ́ buud ɔ́ Ninivə ηkul ná, ntɔ́ námə wá *Mwân mə Múúd nyə é bə sâ í ntɔ́ búúd ɔ́ kala ga ηkul yé.

31 Jwôw Zembí mə bá zə sámɔ búúd milásá yí, Cí á mudá í á wú *mákóól mə jwôw† yí í bá tów tútəlí yə kala búúd ga məbɛɛ́. Nəcə nyə á gwaa zhu íjumə í shíd zə gwágulə fəg mə Sólumun. Dugá, sâ í ntɔ́ Sólumun yí jísə wa.

32 Buud ɔ́ Ninivə bwá bá námə tów tútəlí, yə kala búúd ga məbɛɛ́. Nəcə báá bwá á cénd mítədúgá ja bwá á gwág cúndə Zhwónas nyə a cúndə yí. Dugá, sâ í ntɔ́ Zhwónas yí jísə wa.

33 Muud cugé nə ηkul sá ná, a jida lámɔ ná ndeé a kə shweel dwo shí tówulí. Í dɔ́ bə a yida tál dwo cé lámɔ dí ná buud bwá nyíi njów wá bwá dúgúg məŋkenya.

34 Jús dwô dúsə lámɔ á nyúúl nywô. Jús dwô í ká bə kú nə bwás íi, nyúúl nywô nyésh bə məŋkenyad. Nji, jús dwô í ká bə ηkí bôw, nyúúl nywô bə yídúgúd.

35 Ntɔ́, wo ɔ́ bey ná məŋkenya mäsá wódí má mə bəg yídúgá.

36 Nkí nyúúl nywô nyésh í bə məŋkenya dí kú nə kúkúl jísə yídúgúd yí, nyúúl nywô nyésh í faan nda ja lámɔ í kwan wo nə məŋkenya mé yí.»

*Yésus mə lás nə Ofarizyêŋ bânêŋ Oŋkumɛ ɔ́ mácɛɛ́
(Mat 23; Mak 12.38-39)*

37 Ja Yésus nyə a shîn lás yí ηgwól *Farizyêŋ nyə a jôw nyə ná a kág də nyádí njów. Yésus nyə á ka námə kə, kə ji shí kálə də.

38 Farizyêŋ éne mú káam ná Yésus nyə a shígé sá ηgusa bwá dɔ́ sá shúshwóógá nə bwá zəg də yí.

39 Cwámɔa mú ci nə nyə ná: «Bí bânêŋ Ofarizyêŋ bí mə dɔ́ sá nə bí gusa kwonɔ́ bálá nə kwonɔ́ shúyá, cwú nyɛ njúl bí lwándúlá nə isá í mándá, nə bôw-bôw isá.

40 Yé ílad íga! Ngaá ná muud nyə á sá tóón yé, nyə námə wá nyə a sá cwú?

41 Yidagá kɛɛnzɔ́ isá bí sísə cwú yí, yə mímbúmbúwá, isá byésh í mú bə bí ηkí ηkɛ́.

42 Məntágula nə bí Ofarizyêŋ nəcé isá nda mânt nə ru† nə bíl íkáá í dš byésh, bí ηgə yə Zembí *ηkwə wúm á isá byɔɔŋgá, bí yida mpyèny cugálə nə buud tútəlí nə cɛɛlúlə Zembí. Í njúl ná sâ bí má jálá nə sá wá ní, kú yida mpyèny byɔɔŋg bí ηgə bwey sá yí.

43 Məntágula nə bí Ofarizyêŋ nəcé bí mə cɛɛl kə dɔ́ ji nji íjiya yá shwóg ja bí búsə *məmpáanzə mə mínjígúla mə *Oyúden dí yí; bí mə cɛɛl námə nə buud bwá dúg bəda bí məbódá mə gúmə məŋkúmbə mə búúd dš.

44 Məntágula nə bí nəcé bí búsə nda məshwonɔ́ mäsə kú nə məyígyé; buud bwá dɔ́ kyey mwo gwôw kú mpu.»

45 Nəgwól *Nkumɛ məcɛɛ́ mú bɛsa nə Yésus ná: «Yíígułi, ja wó ηgə lás ntáni ní, wo ηgələ námə lwíy sá óni.»

11:29 Mat 16.2-4; Mak 8.12; Yuá 6.30 11:30 Zhn 2.1 11:31 10j 10.1-10 † 11:31 məkóól mə jwôw: Ciyá ní í kə ná Sud; wo é kwey féél-féélí yé ηkwə á oféél-féélí ɔ́ íciya dí. 11:32 Zhn 3.5 11:33 8.16; Mak 4.21 11:37 7.36 11:38 Mak 7.2-4; Mat 15.2 11:41 12.33 11:42 Mat 23.23; Luk 18.12 ‡ 11:42 mânt nə ru: Jísə íkáá bwá dɔ́ lugashi jáámɔ nə ndí yí, isá nda məsəb. 11:43 20.46; Mak 12.38-39

⁴⁶ Yésus mú ci ná: «Məntágula nə bí *Oηkume ó máccεε námá, nəcé bi má du zhimb búúd jilə-jilə mímbag záməbag, í njúl nə bíméfwó bi áde bwele súsəl nyíná nə bi má kwiid bwo nə ηkényúlə myo.

⁴⁷ Məntágula nə bí nəcé bí ηgə lwə məshwəη mə *búúd ɔ mícúndə ímpáámbé bín í á du gwú yí.

⁴⁸ Ntó jí nə bí ηgə bwaagulə misóólúgú mí ímpáámbé bín, bí ηgə gwág myo nywa. Bəη bwá á gwú, bi mú zə lwə məshwəη.

⁴⁹ Gwá wá jí ná, Zembí nyə á ci fúg nyé dí ná: “Mə bá du kənd bwo buud ɔ mícúndə nə *buud ɔ lwámá. Bwá bá du gwú bóól wá cínəηgú, bwá lwágulə bóólúgá cúwáli.

⁵⁰ Bwá bá du sá ntó shú nə kala búúd ga í bəg təw kəod dí nəcé məcií mə búúd ɔ mícúndə bēsh bwá á gwúyow tééd mətéédulé mə shí wá.

⁵¹ Í bá bə, tééd məcií mə Abel zə wós mí má Zakarí nyə á gwúyow mpódúgá *alatár nə Njów Zembí yé.” Haaw. Mə mpú jaaw bí nə kala búúd ga í bá təw kəod dí nəcé məcií məəηg.

⁵² Məntágula nə bí Oηkume ó máccεε nəcé bi a má mánda juwəga jí nə ηkul juw búúd mbē nə bwá bəg nə mpúyá yí. Bíméfwó bi anyíyé mpúyá wəəηgúd, bí kú námá nyiηgə bíd nə bəəηg bwá ηgə cəel nyí wá, bwá nyíig.»

⁵³ Ja Yésus nyə a wú njów wəəηg dí cúwo tóón yí, *Oyíguli ó máccεε bə́nəη Ofarizyēη bwá á ηgə nándələ nyə nə zhwoη mishílí ηgə jí nyə isá mimbíi mimbíi,

⁵⁴ bwá ηgə bwéél ná a lásúg gúl sá abúbəw.

12

Buud bwá jəlá nə fúndə nji Zembí (Mat 10.26-33; 12.32; 10.19-21)

¹ Ja jəəηgú, buud bwá á səəηgya ηkí jág bulya mbíi bwá cúgé nə ηkul lə yí, bóól bwá ηgə nyaal bóól. Yésus mú ka zə fwo tééd lás nə *ompwiín bé ná: «Jigá ncə nə *Ofarizyēη *ləvur wəη, ntó jí nə kwába básə nə ndí yí.

² Kú nə sá á mbúdúlá í bá bwēn kú búguli, ηkí sá á shwoó í bwēn kú mpúy.

³ Gwá wá jí ná, sá jēsh bí má lás yídúgúd yí, í bá gwíig mənəkenyad; jəəηg bí má nyímbúla nə muud lwəd kúl fúm yí, bwá bá ηgə cúndə gwo íkwəlúminúd.

⁴ «Má ci nə bí oshwá bəm ná, kúgá du fúndə búúd bí nə ηkul gwú nji nyúul kú ná kwo sá gúl sá mpúsə wəəηg wá.

⁵ Mə zə lwágulə bí muud bí má jəlá nə fúndə yé. Fúndəgá muud jí nə ηkul ijwúga nə a gwú múúd, a kənd námá nyə kuda á kandəgə dí yé. Haaw, mə ηgə ci ná nyə wá bí má jəlá nə fúndə yé.

⁶ Nəgá nə bwá du kusha mímbá-kwáádə mitóon ifáda íbá? Teem bə ntó, Zembí nyə awúsáyé tə mbá-kwáádə ηgwúd.

⁷ Bi bəη ntəg íi, Zembí mə mpú bímbí lú íntand í shílú bísó bí mílúúd yí. Nə ndéé, kúgá du fúndə. Mpugá nə bí má cey Zembí lámúd cə mimbá-kwáádə ηkí bulya.

⁸ «Má jaaw bí ná muud yēsh mə mágúló mə mish má búúd dí yé, *Mwān mə Múúd mə bá námá magulə nyə mish má *wəəηgales ó Zembí dí.

⁹ Nji, nyəəηg mə kílyá mə mish má búúd dí yé, Mwān mə Múúd nyə é kílyá námá nyə mish má wəəηgales ó Zembí dí.

10 Muud yêsh mæ bá jág lás næ Mwân mæ Múúd yé mæ bá bæ næ ijuugá. Nji nyooŋg mæ bá kə næ *bwaasúlə mpu wə Nkɛŋkɛ Shíshim yé nyə abúle bæ næ ijuugá.

11 Ja bwə bá dɛ kə næ bí *mámpáánzə mæ mínjígulá mæ *Oyúden dɛ, næ ósembye ɔ milású dɛ, nkí ójwú ɔ ləom dɛ yí, bí kú bá dɛ yáguwo mbii bí mæ bá shwə mányúúl yí, kú yáguwo íciyá í kəod.

12 Næcé Nkɛŋkɛ Shíshim mæ bá dɛ jíguli bí lású bí mæ bá dɛ lás yí cé jooŋgúd.»

Fwámé mábii
(Mat 6.25-34)

13 Njwól múúd nyə á ka lás mənjkúmbə mæ búúd dɛ ná: «Yíguli, ciŋ næ mínyoŋə waamə ná a kááwəg sá mábii sóŋŋgú wúsú nyə a lúgə sə nə ndí má.»

14 Yésus mú ci nə nyə ná: «Muud éga, zə nyə a təl mæ ná mæ dúg sámb bí milású dɛ kaaw bí mənkwə?»

15 A mú ci nə bəsh ná: «Bí ɔ bey, bí ɔ káálúgə nə nkóog. Næcé, muud tɛem bæ nə mábii mənjkund mənjkund í, cug jé í cúgé mábii dɛ.»

16 A mú zə kənd bwo kanda, nyə ná: «Wúl kúkúm í á bæ nə məshí; məshí məoŋg mæ á ka zə wéeshuli nyə zhwoŋg mábii.

17 A mú ka zə ŋgə jɪ lámúd ná: “Mə cugé nə kúl mæ é nkúnd mábii mām yí. Mə é ka sá ntədɛl?”

18 A mú ci ná: “Mə zə sá ntúga: mæ zə céég ífwəɔ byâm, mæ lwə byooŋg í búl bwaag yí, mæ mú nkúnd *blé waamə nə mábii mām cínŋg.

19 Mə músə ci nə lám wām ná: Yé lám, wo mú nə zhwoŋg mábii mæ nkúndú ná wo é dɛ balan nə mwo mimbú mimbú. Wogagú ja gaád, wo dæg wo ŋgul wo zhwiimba.»

20 Zembí mú ci nə muud wooŋgá ná: “Yé lad, nkí mæ yíl wo cug gwò búlú gaád isá wó mæ shín nkúnd íni í bæ ísá í zə?”»

21 Yésus mú ci ná: «Muud mæ dɛ nkúnd mábii shú nyáméfwó, kú nə mábii mæ jslá mísh mæ Zembí dɛ yé, nda í dɛ bæ nə nyə wə ní.»

22 Yésus mú ci nə *ompwín bé ná: «Mə ka ci nə bí ná, bí kú dɛ yáguwo cug jín ná bí é də jí. Bí kú yáguwo mányúúl mán ná bí é bwaád jí.

23 Cug í ntə ídâw, nyúul ntə míkáándá?

24 Mpugá dúg íŋkwəlŋkwo. Í ádé bɛ mámpəg, kú mwáágulə mpúmá, í cúgé nə ífwəɔ, kú nə owaag ɔ ídâw. Nji, Zembí ŋgə wíl byo. Nkəmusə nə bí, bí búse nə mfii cə íŋkwəlŋkwo.

25 Zə á na bídí jí nə ŋkul bæ ná, nəcé a ŋgələ yágúwó, a kwádulə jwôw ŋgwúd nyádí cug dɛ yé?

26 Nkí bí cugé nə ŋkul sá súsúsá acíg-cíg, bí mæ ka dɛ yáguwo bíl nəcé jí?

27 «Mpugá dúg nda ófuláwa bwə dɛ wíy ná. Bwə ádé yíŋga nə iséy, kú tɪŋ míkáándá. Nji mæ mpú jaaw bí ná cɪ Səlɛmun nyə á tɛem jág bul bæ nə gúmá, nyə a shígé bwele bwaád nda ófuláwa.

28 Nkámúsá Zembí mæ fwó bwééd zhizhe sá nda akánda jí ná bwə é wusə kuda dɛ mán yé, nkəmusə nə bí; bí wə nyə é bul mpu bwééd wá. Yé búúd wá tag búgə óga!

29 Nji bí báá, kúgá dɛ sə sá bí é də yí nə sá bí é ŋgul yí; kúgá dɛ yáguwo.

30 Ikúl ishús yá shí mishwun wá í dú ŋgə wáduga sə ísá íni byésh. Bí báá kúgá dɛ sə byo, nəcé Sóŋŋgú wán mæ mpú ná í jii bí isá byooŋgá.

³¹ Yidagá ðu tál isá í dúgyá ná Faan má Zembî yí shwóg, Zembî ka ðu kwáðula bí isá ñi.

³² «Yé susóóZú ñncwambe, kúgá fúnda tɔɔ sâ nacé Sóónjú wán nyə á gwág nywa ná a yə bí Faan dé.

³³ Kushagá məbii mún bi kááwug mimbúbúwá *mwaanê wəɔng. Kwəməsagá mimaŋga mí ábúle bwele cóóg nyá, ñkúndúgá məkwəɔɔZú mə bá bə kú bóóg má gwəw kál íjúwál í cúgé nə ñkul kumə, oshê kú námá də yí.

³⁴ Nacé kúl byəɔg dún mbwúg yí, cínəng wə lám wán í é bə námá yé.»

Məcum mə jəjə sɔɔl məsáal
(Mat 24.43-51)

³⁵ «Yáásúlágá wəáfigusa, bí ji ñkasê.

³⁶ Bágá nda buud bwə ñgə bwánd mása wán ná a ñgə wú zan bá dí wá. Bwə ñgə bwánd ná ja nyə é wóós yí, á ká námá kudə mbê, bwə ó juw.

³⁷ Məlwaá má bá bə ná, mása wán ká wóós, a zə kwey bwo bwə njúl oŋkasá má, məlwaá məɔng má mə mə jəla. Búbálé, mə jaaw bí ná, ja mása mə kwéy bwo ntó yí, nyə é yáásulə yé áfigusa a jilú bwo shí ná bwə dág, nyə mú ka sêy nə bwo.

³⁸ Ñkí mása mə wóós tām bulú ñkí ñgwúm kúwó ashúshwóógú dí, a kwey məlwaá mə ñgə bwánd ntó, məlwaá məɔng mə mə jəla.

³⁹ Mpugá ná amadí njów mbəm ðu mpu wəla júwál í é zə yí, a kú bíð ná júwál búgəg nyə njów júwo isá.

⁴⁰ Ntó, bi mə jəlá nə ðu ji ñkwəməsá, nacé *Mwān mə Múúd mə bá zə wəla bí ábúle ñgə téduga ná nyə é zə yí.»

⁴¹ Pyēr músə ka ci ná: «Lású wó ñgə lás ni, ye í ñgə dúgya ñji nə sâ, ye í dúgya nə buud bēsh?»

⁴² Cwamba mú bɛsa ná: «Dáyé kulág dúsə abúgúlág í njúl ñkí kɛ mása mə tál ná í bəg lúlúú á osóol ɔ məsáal í ðu yə bwo idəw wəla í jəla yí?

⁴³ Sɔɔl məsáal wəɔng nywáá mə jəla nacé mása nyə é zə kwey í ñgə sá iséy byé.

⁴⁴ Búbálé, mə jaaw bí ná, mása nyə é jil nyə ná a jwúg nə bíl isá í njów byēsh.

⁴⁵ Ñji ñkí sɔɔl məsáal mə yida ná: “Cwamba waamə nyə áleleé nyiŋgə”, a mú ka ji yidúle ósɔɔl ɔ məsáal wá budá nə wa budúm, nə dələ dæg, nə ñgulúle ná ndeé shwág ii,

⁴⁶ mása yé mə bá zə wóós nyə dúl jwówúd məseegyá, wəla á shígé ñgə téduga yí. Mása nyə é yə nyə intúgúli í ányinyaanə, a kənd nyə kúl búúd ó məkəŋ bwə ñgə bwəma nə ñkád yí.

⁴⁷ Lwaá dí ná, í ñgə mpu sá mása yé ñgə jii yí ñji í kú kwəməsa, í kú sâ nda mása mə jí ná, lwaá dɔɔng í ðu bwəma nə bígə áyíyáág.

⁴⁸ Dɔɔng dí ná, í kú mpu sá mása ñgə jii yí, í mú ñgə sá isá í jəlá nə bígə yí nyə é bwəma nə bígə kú bul yáág. Muud yēsh bwə ðu yə isá ñkí bulya yé, nyə námá wə bwə ðu gwááməb ñkí bulya yé. Nyɔɔng bwə ðu yə isá kú nə ñkágúlə yé nyə námá wə bwə ðu jí ñkí bulya yé.

Yésus mə yə búúd minjígúla
(Mat 10.34-36; 16.1-4; Mak 8.11-13; Mat 5.25-26)

⁴⁹ «Mə á zə ná mə zə jida kuda shí gaád. Mə mú námá ka jii ná kuda jəɔng í jíðug.

⁵⁰ Mə jəlá nə duwan wúl nduwán, lám í cúgé mə ná shɛɛ té nduwán wəɔng í

afwóyé bə yí.

⁵¹ Bí ngə téduga ná mə á zə sá ná buud bwá cágəg ná shɛɛ shí ga dí? Mbô! Má jaaw bí ná mə má yidá zə nə mbéégí d̥.

⁵² Nəcə í zə bá d̥ bə ná buud ot̥ɔn bwá ngə cugə njów ngwúd̥, bwá béégya; olól lumbuli nə óbá, óbá lumbuli nə ólól.

⁵³ Mbéégí mánkəomú í bá bə; sósngú lumbuli nə mwân, mwân lumbuli nə sósngú; nyəngú lumbuli nə sás dé, sás lumbuli nə nyəngú yé; mpósmbálú á mudá lumbuli nə cól, cól lumbuli nə mpósmbálú á mudá.»

⁵⁴ Yésus nyə á ci námá nə buud bwá á bə áncuncuma wá ná: «Bí má d̥ bə ja bí má dúg nkúdí í má bád kósmb jwôw í d̥ jímə yí, ngəá bí ci ná mpú má zə nyw̥; mpú nyw̥ námá?

⁵⁵ Ja nk̥w̥ mə dú kung wúlə ngeɛ *mákól má jwôw* yí, ngəá bí má d̥ ci ná yásá í é yáag, yásá yáag námá?

⁵⁶ Bí bí nə məkánj. Bí má d̥ mpu yag íyuug í shí nə ya gwôw; ká nəcə jí bí ampúyé yag sá í ngə s̥y mwôw mága dí yí?

⁵⁷ «Bíméfwó bí cugé nə nkul mpu sámb ná: “Tútəlí wə éga.” Nəcə jí?

⁵⁸ Nkí wo má byaagulə nə ngwól múúd ná ndéé á ngə kə nə wo wá sémbye milású, s̥s̥g ná wo kwámbəlg̥í nə nyə zhíd. Nəcə nyə á bá kə nə wo wá sémbye milású ná ndéé sémbye milású mú kənd wo wá fulish, fulish kə wá wo mímbwug̥d.

⁵⁹ Mə mpú jaaw wo ná wo cugé nə nkul wú mímbwug myəngúd wo kú fwo t̥j w̥ng jəngú kə wós fáda á məshínéd.»

13

Buud bwá jalá nə cénd mítádúgá

¹ Ból búúd bwá mú zə wós ja jəngúd zə jaaw nyə sá Pilát nyə á sá ból búúd ó Galilé yí. Ná nyə á gwú bwo, á fula mácií máj nə mácií má ílm í *mátúnuga byáj.

² Yésus mú bəsa nə bwo ná: «Ye bí mə tédúgá ná buud ó Galilé bəng bwá á jɛɛ nt̥ nəcə bwá bulúlə bul sá *mísám nt̥j bólúgá búúd ó Galilé bəsh í?

³ Mbô! Má yida ci nə bí ná nkí bí mə bə kú cénd mítádúgá, bí bəsh mə bá námá jɛɛ mbíi ngwúd̥ wəng.

⁴ Nkí nt̥ag ná ye buud wúm nə mwəomb cwámb á Siloy í á káda í shín gwú wá, b̥ng ɔ bwá á bul bə nə məbyaagulə nt̥j ból búúd ó Yurásəlem bəsh?

⁵ Mbô! Má yidá ci nə bí ná nkí bí mə bə kú cénd mítádúgá, bí bəsh mə bá námá jɛɛ mbíi ngwúd̥ wəng.»

⁶ A mú námá kənd bwo kanda ga ná: «Ngwól múúd nyə á bə nə *figyè tál nyádí fambá *vinya. Nyə á ka kə s̥j mpumá lí jəngúd á kú kwey.

⁷ A mú ci nə muud nyə á d̥ baagulə nyə fambá yé ná: wo má dúg í? Mimbú mílól ɔ míga, mə ngə s̥j mpumá wa figyè égaád mə kú kwey. Cígálug gwo. Í é ngə fānda laa shí na nt̥j ngwas ná jí?

⁸ Mbaagulə fambá mú bəsa nə nyə ná: “Mása, fwog ná kwo bíd gwo mbú gaád. Mə é fáag na mákoogú məkooɡú, mə shwu mánđəlú má kund,

⁹ ja jəngú wə í bá jee wúmə yí. Nkí í ka námá bá nyingə bə kú wúmə, wo ka bá cal.”»

Yésus má lwag ηgwól múdá jwðw lú sábaad

10 Dúl jwðw lú Sábaad íf, Yésus nyə á bæ nyúl *mpáánzə minjígúla dí. Nyə á ηgə yə buud minjígúla.

11 Nəgwól múdá nyə á ka bæ cínəηgá nə wúl shíshim í á sá nə a jámúg mbúbmbεlí té mímbú wúm nə mwəəmb, kú bwεle súb bæ tátəlí.

12 Ja Yésus nyə á dág mudá wəəηg yí, nyə á jðw nyə ci nə nyə ná: «Muda, wo má wú mányámá mə jám gwò dí.»

13 A mú bəd nyə məbwə, mudá mú súb nómə cé nə cé, a mú yə Zεmbí gúmá.

14 Njwú á mpáánzə minjígúla mú gwág bəw nə Yésus má jág sá nə lwagúla múúd jwðw lú sábaad. A mú lámusa nə buud ná: «Mwəw búúd básá nə ηkul sēy má māsə mwəw māsaman. Zəgá dε lwəgəwa mwəw məəηgúd; kú bæ jwðw lú Sábaad.»

15 Cwámba mú bεsa nə nyə ná: «Bi bí buud ə məkəη. Nəgá bi má dε bæ jwðw lú Sábaad muud yēsh ciny ntēny jé ηkí kabulí jé kúl í dε də yí kə nə gwo kə ηgulal gwo məjúwó?»

16 Ká, ηkəmusa nə shilə bag ə *Aburaham *Sátan nyə a má wəələ té mímbú wúm nə mwəəmb éga. Ye í shígé jəla nə nyé ηkáda nyəəηg í wínzηug jwðw lú Sábaad?»

17 Ja Yésus nyə á ci ntə yí, buud bēsh bwə á dε lúmbulí nə nyə wá bwə á bæ nə shwəŋ nə ηkwed. Bóólúgá zhwoη buud bēsh bwə á bæ nə məshusug nə *isá í mímbúgú Yésus nyə á ηgə sá yí.

Yésus mə lwágúla búúd Faan má Zεmbí mikaaná

(Mat 13.31-33; Mak 4.30-32)

18 A mú ka ci ná: «Faan má Zεmbí dúsə nda jí e, mə kág ná yúga dwo nə jí?»

19 Dúsə nda búbumə *mutárud múúd mə ηwá kə myεεg nyədí fambá yí. Ja í dε kə yí, í dε gwaa, bæ fwámé lílí, inunú zə lwə maage nyədí mílwəud.»

20 A mú nyiηgə ci ná: «Mə yígag ná Faan má Zεmbí nə jí?»

21 Dúsə nda fuú *ləvur. Ja múdá má ηwa wə, a fugə nə məmpíí má ηgug baléd məlól yí, í é sá nə ηgug wəəηg wēsh í búndəwəg.»

Mpumbé ámámánda

(Mat 7.13-14, 22-23; 25.10-12)

22 Yésus nyə á ka ηgə lína minjwəla nə mánd a ηgə yə buud minjígúla, a ηgə kə ηgée Yurúsəlem.

23 Nəgwól múúd mú ka ci nə nyə ná: «Cwámba, ye nji bábaalé buud wə bwə bá *dúg cug?» Cwámba mú ci ná

24 «Yáágúgá nə bi nyíig mpumbé ámámánda dí. Nəcə má jaaw bí nə zhwoη buud bwə bá sə nə bwə nyíig, nji bwə ábúle nyíi.

25 Ja ámədí njəw mə bá wəəl zə fad mbē bí lúg tóon yí, bi mə bá téeđ kudále mbē bí ηgə ci ná: “Mása, juwúg sə mbē”. A bá ci nə bí ná: “Mə ampúyé bí dún shug.”

26 Bí mú bá ci nə nyə ná: “Nəgá nə shé á dε də dε ηgul kul ηgwúd? Wo á dε nómə yə buud minjígúla sədí ikúlúd.”

27 Nyε nə bí ná: “Mə ηgə ci nə bí fwámé ci ná, mεε mə ampúyé bí dún shug. Wúgá mə na, bí á ηgə bε məzhíí má olíηgá.”

(Mat 8.11-12)

28 «Ja jɔɔŋgâ, bi mæ bá dúg *Aburaham næ *Izaag næ *Yákwab bɔ́nɔ̀ŋ *buud ɔ́ micúndá bɛ́sh bwá njúl Faan má Zembí dí, bi bân bi njúl tóón. Bi mæ bá ka bæ cinɔ̀ŋgá nji bí ngá bwam næ mæyâ.

29 Buud bwá bá zhu kóómb jwôw í ða cúwo yí, zhu kóómb í ða jímæ yí, zhu *mánɔ̀wúm má jwôw* næ *mákóól má jwôw†, bwá zæ jì shí zæ dæ dína Faan má Zembí dí.

30 Ntó, bóól ncúlyá buud bwá tál shwóg wá, bwá bá tów mpésæ, bɔ̀ɔŋg bwá tál mpésæ wá, bwá bá tów shwóg.»

Yésus næ Herod

31 Námá wæla ðɔ̀ɔŋgá, bóólúgá *Ofarizyêŋ bwá mú shísh zæ ci næ Yésus ná: «Kyeýúg, wúg wa næcé Herod ngæ cɛɛl gwú wo.»

32 A mú ci næ bwo ná: «Kægá ci næ muud kwába wɔ̀ɔŋg ná: “Dugí mæ ngæ yíl buud majamb mæ ngá lwag mimbâl múús næ mán. Mæ bá casulæ ísɛ́y byám wân mánú”.

33 Nji í jii ná mæ kág shwóg múús næ mán næ wân mán. Næcé í cúgé næ ñkul bæ ná *muud micúndá bwámagi næ shwiy kál shúsúd, nji Yurúsalem.»

Yésus má gwág cɛy Yurúsalem lámúð

(Mat 23.37-39)

34 «Eéé Yurúsalem ngá gwú buud ɔ́ micúndá éga! Eéé Yurúsalem! Wo ngæ sá ná, buud Zembí ngæ nti lwámád wódí wá, wo ngæ gwú bwo næ mækwóógú! A bweyúlæ má á tééd ná má sɛɛŋg bwân bwô nda ábiyá kúwó má ða sɛɛŋg bwân bé máfaafugá dí ná! Nji, bi kú magulæ ntó.

35 Ká, dugá njów wán í zá lúg cwúðugá. Næcé mæ mpú jaaw bí ná tééd námá kíkídiga, bi ákwolé ná dúg mæ. Mæ bá nyingæ nyín nji ja bí má bá shwas mæ ná: “Gúmá í bág næ nyɔ̀ɔŋg ngæ zæ jiná má Cwamba dí yé”.

14

Yésus má lwag mbâl jwôw lú Sábaad

1 Í á ka zæ bæ dúl jwôw lú Sábaad ná, Yésus nyæ á kə wúl lúlúú *Ofarizyêŋ dí njów kálæ dæ. Ja nyæ á kə ni, Ofarizyêŋ bwá á ngæ fáf nyæ.

2 Ka dúg ná, ngwól múúd nyæ á bæ a njúl Yésus dí shwóg, muud wɔ̀ɔŋgá ngá bwæs ság májúwó.

3 Yésus mú lás ci næ *Oŋkume ó máccɛɛ bɔ́nɔ̀ŋ Ofarizyêŋ ná: «Ye mæccɛɛ míshé má ngæ magulæ ná sá lwágug buud jwôw lú Sábaad, ye má angê næ magulæ ntó?»

4 Bwá mú jì ókál-ókál nda bɛ́sa. Yésus mú ŋwa mbâl, lwag nyæ ná ndéé a mú bíð nyæ ná a kág.

5 A mú ci næ Oŋkume ó máccɛɛ bɔ́nɔ̀ŋ Ofarizyêŋ ná: «Zá jí næ ñkul bæ na bídí ná, mwân yé, ñkí ntâg nteny jé í kud taamb dí, a kú leel cáás kə yíl gwo næcé í bále jwôw lú Sábaad yé?»

6 Bwá mú bæ kú næ ñkul ná bwá bɛ́sa næ nyæ.

Zembí wá má ða bân búúð gwôw

7 Yésus nyæ a dúg ná buud bwá á bæ féeshá ná bwá zág dæ wá, bwá á ngæ féesh jílæ nji íjya í gúmád; a mú kænd bwo kaaná ná:

* 13:29 *mancwúm má jwôw*: Í ká ná Nord; wo é kwey féél-féélí yé ñkaw á oféél-féélí ó íciyá dí. † 13:29 *mákóól má jwôw*: Í ká ná Sud; wo é kwey féél-féélí yé ñkaw á oféél-féélí ó íciyá dí. 13:30 Mat 19.30 13:35 Sóm 118.26; Eze 10.18-19 14:1 Mak 2.27-28 14:5 13.15-16; Mat 12.11 14:7 20.46

⁸ «Ja múúd mə jów wo zâh báád yí, kú kə ŋwa jiya gúmá. Wo ampúyé ŋkí nyá ámə jów námá ŋgwól múúd mə jálá nə gúmá ntə wo yé.

⁹ Ja múúd wəŋgá nyə e wós yí, bwá é ci nə wo ná: “Yág nyə jiya”, í njúl nə bwá ámə jów bíná bēsh. Wo é ka ŋgə kə nə shwôn kə ŋwa jiya wəampyal-kogú.

¹⁰ Yidagá sá ná, ja bwá jów wo yí, kaág ŋwa jiya wəampyal-kogú shú ná ja múúd nyá ámə jów wo yé mə wós yí, a cig nə wo ná: “Wey e, shíshíg zə ŋwa fwámé jiya”. Ja jəŋgá, wo é bul ŋwa gúmá mísh mə búúd bínəŋ bí ámə bə féeshá wád.

¹¹ Nəcə, muud mə bân nyáméfwó gwów yé, bwá bá səl nyə shí; nyəŋg mə səl nyáméfwó shí yé, bwá bá bân nyə gwów.»

¹² Yésus mú námá ci nə *Farizyēŋ nyə a jów nyə yé ná: «Ja wó céél yə búúd idəw ŋkí dína yí, kú ŋgə jów oshwá bwó ŋkí omínyəŋə bwó nə mimbyél myó. Nda ŋgə jów buud ə kúm bínəŋ básə məbwugálu wá. Nda ŋgə jów mbíi búúd wəŋgá, nəcé bwá á bá námá jów wo jáŋ ja, í mú bə né bwá mə nying wo sá wó á sá bwo yí.

¹³ Nji, ja wó sá dína yí, jówúg mímbúbúwá nə ə á ijám, nə buud bwá də nyēsh wá nə wəancím-ncím.

¹⁴ Wó ká sá ntó, wəe mə jəla, nəcé bwá cúgé nə sá bwá nying wo mənywa mwó nə ndí yí. Zembí nyə é bá nying wo mwó jwów á bá gwúmushi ótátəlí ə búúd yí.»

Kanda məma zəŋ

(Mat 20.1-14)

¹⁵ Ŋgwól múúd á buud bwá á ŋgə də wá, ja á mə gwág ntáni yí, a mú ci nə Yésus ná: «Muud mə bá də idəw Faan mə Zembí dí yé nywáá mə jəla.»

¹⁶ Yésus mú ci nə nyə ná: «Ŋgwól múúd nyə á kwəməsa nə a sá məma dína; a mú jów búúd ŋkí bulya.

¹⁷ Nyə á ka kənd sósól məsáal yé ja wəla lə dína í á wós yí, nə a kág ci nə buud nyá á jów wá ná: “Zəgá, isá byēsh í mú mitéégyá”.

¹⁸ Nji, bēsh bwá mú ŋgə yida lwágula nə bwá cúgé nə fwála nə bwá kág dínad. Ashúshwóógú ná: “Mə mə kúnəw kusə fambá, í jii nə mə kág dág gwo, mə jəgula nə wo, bídúg nə mə bág kú zə.”

¹⁹ Ŋgwól ná: “Mə mə kúnəw kusə mímbáág mí ínteny íbá íbá təŋ mímbáág mítəŋ; mə kə sheé myo, mə jəgula nə wo, bídúg nə mə bág kú zə.”

²⁰ Ŋgwólágá ná: “Mə mə kúnəw bá múdá, gwó wó mə cúgé nə ŋkul zə nə ndí yí.”

²¹ «Sósól məsáal mú nyingə zə wə mása yé zə jaaw nyə nda búúd óni bwá ámə ŋgə bəsa ná. Mása mú gwág mpimbə. A mú ci nə sósól məsáal yé ná: “Nə cá. Kaág wa ŋwəla íkúl búúd bwá də seŋgya yí, nə mínjwóŋ mínjwóŋ kə ŋgə ŋwa mímbúbúwá nə ə á ijám, nə wəancím-ncím nə bəŋgə bwá ŋgá nyēsh wá wo zág nə bwo wa.”

²² Nə ndéé sósól məsáal mú zə jaaw nyə ná: “Mása, í mə bə nda wó ámə jii nə. Nji fwála dúsə ná njów.”

²³ Mása músə ci nə nyə ná: “Kaág məzhií məzhií nə ífambá kə ŋgə yímbuli buud nə bwá zág nyíi, njów í lwándúg mə.

²⁴ Mə jaaw bí nə buud mə ámə jów wá, ŋgwúd nə ŋgwúd nyə ákageé təə sá mədí dínad.”»

Bólə mpwíín mə Yésus í cúgé tagú-tagú sâ
(Mat 10.37-38)

²⁵ Zhwog məŋkúmbə mə búúd mə á ηgə kə sámbá nə Yésus. A mú yid ci nə bwo ná:

²⁶ «ŋkí muud mə zó mádí a nda ceel mə ntə sóŋgá bá nyooŋgá, ntə múdá yé, ntə bwân bé, ntə ómínyoŋá bé nə okóól bé, a kú ceel mə ntə námbé cug jé gwáméfwó, muud wooŋgá cugé nə ηkul bə *mpwíín waamâ.

²⁷ Muud mə bə kú ηkény kwolós jé nyáméfwó ηgə bə mə yé, a cugé nə ηkul bə mpwíín waamâ.

²⁸ «Zó jí nə ηkul sá na bídí ná ja á céél lwə cwámbá yí, a tééd nji lwəlá kú fwo ji shí fwo bála táŋ á jələ ná keenzh yé? A jələ nə fwo bála, a dúg ηkí a ji nə bímbí ɫ məbíi á jí nə ηkul lwə njów nə ndí shínal má.

²⁹ Nacé í á bá bə ná a shín lím njów ná ndéé a kú nyiŋgə bə nə ηkul mə shínal málwəga. Buud bwə bá də dúg wá bwə ka bá də cágula,

³⁰ də ci ná: “Muud éga nyə a tééd ná a lwə njów a kú nə ηkul mə shínal ísáy.”

³¹ Í kwo námbə bə ná, wáyé njwú-buud wúsá nə ηkul tí kə lúmbəli dósomb nə wúl cí, a kú fwo ji shí faas yé? Kí á jələ nə fwo faas ηkí nyə nə buud otósoshin wúm a ji nə ηkul lúmbəli nə nyooŋg zág dósomb dí nyódfí nə buud otósoshin məwúm məbá yé.

³² Ŋkí a dúg ná a cugé nə ηkul lúmbəli dósomb dooŋgá, nyə é bwey fwo kənd búúd, muud nyaand yé njúl ná shwóg-shwóg. Bwə kə jí nyə ná í jii ná bə́nəŋ bwə bə́g ná shee.

³³ Ntə jí ná, muud yəsh jí na bídí ná nyə ayílé lám məbíi méd yé, muud wooŋgá cugé nə ηkul bə mpwíín waamâ.»

(Mat 5.13)

³⁴ «Ca dúə jə sâ. Nji ηkí ca í cwál, jí bwə é nyiŋgə wá dwo məgwám nə ndí yí?

³⁵ Kú nə sâ. Í mú bə kú nə mfíi tə shú mándəlú, tə shú kund; bwə shwu dwo tóón. Muud jí nə məlwə mə gwág yé, a gwág.»

15

Məshusəg ja múúd misám mə cénd mítádúgá yí

¹ Zhwog zhwog oŋwenye ɔ tóya nə bóól búúd ɔ *mísám bəsh bwə á ηgə zə wə Yésus ná bwə zó gwágula nyə.

² *Ofarizyən bə́nəŋ *Oyúguli ó məcəfə bwə mú ηgə nyímbəla nə nyə ηgə ci ná: «Muud éga ηgə mpu lég buud ɔ mísám bə́nəŋ ηgə də kəl ηgwúdí!»

Kanda ncwəmbə í á jímbyí
(Mat 18.12-14)

³ Yésus mú ka zə ηwa bwo mpwokwoond ná:

⁴ «Nyáyé múúd na bídí jí nə ηkul sá ná, nyə nə íncwəmbə təd, ηgwúdí á cínəŋ jímbyí, a kú sə gwo yé? Ngaá ná nyə e lúgə byooŋg yá məwúm ibúú nə ibuu bugád, a fwo kə sə jooŋg í ámə jímbyí ná ndéé kə wósos ja nyə é kwey gwo yí?

⁵ A ká kwey gwo, ngaá ná nyə é bə nə məshusəg, a bəd gwo záməbag

⁶ a mú nyiŋgə kə njów, kə seŋŋ óshwə bé nə buud bə́nəŋ básə mə́bwugálu wá, nyə nə bwo ná: “Shé sáágá məshusəg nacé mə mə́ kwey ncwəmbə jám í ámə jímbyí?”

7 Mǎ jaaw bí ná mǎshusug mǎ bá námǎ bǎ ntǒ jon dí nǎ muud *misám ngwúd mǎ cénd tǎdúgá yé, ntǒ mbií mǎsǎ nǎ nkul bǎ nǎ otútǎlǐ ǒ búúd mǎwúm ibuu nǎ ibuu bwǎ anǵé nǎ jii céndúlǎ tǎdúgá wǎ.

Kanda san mwaanê í á jimb yí

8 «Shé fwǒgá ná nyingǎ ci ná ngwól múdá ngǎ bǎ nǎ misan mí *mwaanê wúm, ngwúd mú jimb. Nǵáá ná nyǎ é jida lámǎ, a wáámǎla njǒw ngǎ mpu sǵ san ná ndéé kǎ wǒsǎ ja nyǎ é kwey wǎ yí?

9 Ja á kwéy yí, nǵáá ná nyǎ é sǛng bé óshwǎ nǎ budá bǎnǒng búś mǎbwugálu wǎ, nyǎ nǎ bwo ná: “Shé sǎágá mǎshusug nácé mǎ mǎ kwey san mwaanê wǎm í ámǎ jimb yí?”

10 Gwǎ wǎ mǎ jááw bí ná mǎshusug mǎ du bǎ *wǎéngǎles ǒ Zembí dí ja múúd *misám ngwúd mǎ cénd mítǎdúgá yí.»

Kanda mwân á caamú-caamú

11 Yésus mú nyingǎ ci ná: «Ngwól múúd nyǎ á bǎ nǎ bwán óbá budúm nǎ budúm.

12 Á ntombú mú ci ná sǒngǎ ná: “Pǎpa, yǎg mǎ nyám nkǒw lú mǎbii mǎ jǎlá nǎ bǎ nǎ ndí yí”. Sǒngǎ wǎng mú kaaw bwo mǎbii mé.

13 Baalé mwǒw mǎ mú cǵ, mwân á ntombú mú kusha nyé nkǒw lú mǎbii ná ndéé a mú kyey kǎ wúl lǒm á shwǒg-shwǒgád. A mú kǎ gwíimb cǎg núg ná ndéé shín caam byǒg dé.

14 Ja nyǎ á shín keenzh kúm dé yí, mǎma zha mú zǎ wǒsǎ lǒm wǎngǎd. Mwân éne mú zǎ bǎ mǎfúfád.

15 A mú zǎ kǎ nyí lǛyǎd wǎ wúl mbyágá á shí nyǒng. Muud wǎngǎ mú kǎnd nyǎ nyǎdí mǎshíd kǎ du wíl nyǎ onkuú.

16 Ja nyǎ á ngǎ wíl onkuú bǒng yí, nyǎ á du bǎ nǎ yéesh ná a dá mímwag mí mpúmǎ óngkuú bǒng bwǎ á du dá myá, nǵi kú nǎ muud mǎ yǎ nyǎ.

17 «A mú zǎ nyingǎ lám, zǎ tǎduga ná: “A zhwoǵ idǎw ósǒl ǒ mǎsáal ǒ sǒngǎ waam bǛsh búśǎ nǎ ndí yí e! MǛe mǎ ngǎ fudǎ nǎ zha wa?”

18 Mǎ zǎ nyingǎ kǎ wǎ sǒngǎ waamǎ. Mǎ é kǎ ci ná nyǎ ná: Pǎpa, mǎ á mǎ sǎm nǎ Zembí, mǎ sǎm nǎ wo.

19 Mǎ ampíyáyé ná ná wo ngwǎg mǎ ná mwân woó. Ngwag mǎ nda ngwól sǒl mǎsáal woó.”

20 Mwân éne mú zǎ tí kǎ wǎ sǒngǎ.

«A mú ngǎ kǎ ná ndéé sǒngǎ mú dǎg nyǎ a ngǎ ná gwaa zǎ. A mú bul gwǎg nyǎ cey lámúd. A mú kǎ nǎ kǎlá kǎ shwiy nyǎ nyúúlád kúlal nyǎ.

21 Mwân mú ci ná sǒngǎ ná: “Pǎpa, mǎ á mǎ sǎm nǎ Zembí, mǎ sǎm nǎ wo. Mǎ ampíyáyé ná ná wo ngwǎg mǎ ná mwân woó”.

22 Sǒngǎ mú ci ná ósǒl ǒ mǎsáal bé ná: “Nǎ cá! Zǎgá nǎ kǎándǎ í búl bǎ kǎándǎ gúmǎ yí, zǎ bwééd nyǎ. Wágá nyǎ lwondó mbwǎd, bí wǎ nyǎ osílǎfaas mǎkuúd.

23 Bí kǎ námǎ zǎ nǎ mwǎ nteny a wǒngǎ zǎ cǐgǎ tǎng lúm, sǎ dǎg, sǎ zhwiimbya.

24 Nácé mwân waam éga nyǎ á yǎ, a mǎ gwúm; nyǎ á jimb, a mǎ nyín.” Bwǎ mú tééd zǎg.

25 «Í á bǎ na mwân a cúmbá njúl ífambǎ. Ja nyǎ á kǎ ngǎ nyingǎ yí, a mú ngǎ zǎ, zǎ wǒsǎ kúnǎ-kúnǎ nǎ njǒw, a mú gwǎg íbwamugǎ-bwámug nǎ isusa.

26 A mú jǒw ngwól mwǎ mpáánzǎ zǎ jǐ nyǎ sǎ í ngǎ cǵ yí.

27 Mwǎ mpáánzǎ mú jaaw nyǎ ná: “Mínyǒngǎ woó mǎ wǒsǎ. Shwóóngǎ nyǎ ámǎ cǐgǎ mwǎ nteny á wǒngǎ nácé mínyǒngǎ woó mǎ nyingǎ zǎ mpwogé.”

28 Mwân a cúmbá mú gwág bôw, a ban ná nyə anyííyé njów. Sóónǵá mú cúwo tóón kə téég nyə məbwá.

29 A mú ci nə sóónǵá ná: “Mə má sêy nə wo mimbú mimbú kú bwele mpyény ciyá gwô tɔɔ ɲgwúd. Nji, wo abwélé yə mə tɔɔ nji mwá tɔw ná sánɔɲ oshwá bâm sá zhwiimbyag.

30 Nji, mwân woó nyə á shín kə keenzh wo byɔɔg dwô kála ɲgə cugə nə budá ó janga éga, ja á má wóós yí, wo má cigə nyə mwá nteny a wónǵá.”

31 Sóónǵá mú ci nə nyə ná: “Mwân waam wo njul nə mə wa mwôw mēsh isá byâm bísə isá byô.

32 Nji í ámə jii ná sá zhwiimbyag nəcé mínyɔɲú woó éne, mə ɲgə dúg nyə na nda nyə á yə ná ndeé a má gwúm; nyə a jimb, a má nyín.”»

16

Kanda kulág á inkwíl

1 Yésus nyə á nyiɲgə ci nə *ompwíín bé ná: «ɲgwól múúd byɔɔg nyə á bə nə kulág. Í mú zə búguli wə muud éne ná kulág dɔɔɲǵá í ɲgə caam nyə məbii.

2 Muud byɔɔg mú jôw kulág zə ci nə nyə ná: “Wɔɔɲg lárɲ má ɲgá gwág ga wí ná ji? Zaá shítóɲd, mə wámbúlág nda wó ɲgá kyey nə iséy byô ná.”

3 Kulág mú zə lás lámúd ná: “Ja Mása mə zó yíl mə íkulág dí ga, mə e sá ntədəl? Mə cugé nə ɲkul ná mə kág fələ mánɔɲlú, bɛ mampəg. Sálə námá shwôn ná mə bág muud miɲgwóombúlú.

4 Mə má mpu sá má zó sá yí. Í jii ná ja bwá é yíl mə íkulág dí yí, mə bág nə buud bwá é dɛ ɲwa mə bwádí wá.”

5 Buud bwá á ɲgə bə nə Mása yé mampwá lá wá, a mú ɲgə jôw bwo ɲgwúd ɲgwúd. Nyə nə ashúshwóógú ná: “Wo mbid Mása waamá mpwá lá tan ne?”

6 Muud mpwá lá ná: “Mə mbid nyə məwúdə məfwánda wúm*.” Kulág mú ci nə nyə ná: “Lágúg, fəb lú mpwá lá dwó wə ga; jigú shí wo léélug cilə ná məfwánda məwúm má tɔɔn.”

7 Nyə nə ɲgwól ná: “Wɛɛ ji nə mpwá lá tan ne?” Nyíni ná: “Iyuug í *blé təd.” Nyə nə né ná: “Lágúg, fəb lú mpwá lá dwó wə ga. Ciləg ná məwúm mwɔɔmb.”

8 Mása músə yə kulág á inkwíl nə məshwúmb nəcé a sála sóólúgú mákyɛ. Nəcə í ɲgə nyín ná buud bwá ɲgá bɛ cug á shí ga wá bwá ɲgə bul kyé mpádúgá nyáɲ ntɔ bɔɔɲg búsd búúd ɔ mánkenya wá.»

9 Yésus mú nyiɲgə ci nə: «Mɛɛ má ci nə bí ná, balanugá nə *mwaané inkwíl ɲgə cɛɛ məshwá nə ndí: ja bí má bá bə məfúfə dí yí, oshwá bún bɔɔɲg bwá bəg ɲwa bí mábanda má kandugə kandugə dí†.

10 Muud mə báágúlú ísúsúsá í acíg-cíg kú teeg búúd məbwón yé, nyə é baagulé námá ísá í anúní kú teeg búúd məbwón. Muud mə tég búúd məbwón ísúsúsá í acíg-cíg dí yé, nyə é teeg námá búúd məbwón ísá í anúní dí.

11 ɲkí bí mə tééd teeg búúd məbwón ja bí má bálán nə mwaané inkwíl yí, zó nyə é yə bí mwaané á fwámé a kú bə nə məsus lámúd yé?

12 Bí má ká tééd teeg búúd məbwón nə sá ɲkán, zó nyə é yə bí jɔɔɲg í jálá nə bə sá jín yé?

* 16:6 məfwánda wúm: Iciyá í gurék í ɲgə ci gúl sá nda olitres 2100. 16:8 Ifz 5.8 † 16:9 Mósól mákál má ɲgə ci na ná: Zembí bəg ɲwa bí nyádí njów kandugə kandugə. 16:10 19.17-19; Mat 25.21-23

13 Lwaábulə cúgə nə ŋkul sêy nə omása obá ja ŋgwúd, nəcé nyə é mpíi ŋgwól, a cœl ŋgwól; gúl ja nyə e gwág nə ŋgwól, a mpyeny ŋgwól. Bí cúgə nə ŋkul sêy nə Zembí bí ŋgó sêy nə mwaanê ja ŋgwúd»

14 *Ofarizyên, nda bwá á ðu bul cœl mwaanê ná, bwá á ŋgə gwágulə lósú ni wêsh bwá ŋgó cágulə Yésus.

15 A mú ci nə bwo ná: «Bí ŋgə cœl lwóya mísh má búúd dí ná bí básə otátəlí ə búúd, nji Zembí mə mpú mílám mín; nəcé sá búúd bwá dúg ná fwámé sá yí, Zembí nyə mə dúg gwo sá nyéé.

16 *Mbwoomb máccɛɛ nə micilyá mí *búúd ə micúndə mí á ŋgə cwíny buud zə shúg wala mə Yuánes. Kälə wú fwála má Yuánes íí, Jɔjɔ Kéel á Faan má Zembí wá í ŋgó bwiŋgya, muud yêsh ka ŋgə nádəwo nə ŋkul nyé nyêsh ná á ŋwa kəw cínəŋg.

17 Jisə ŋkí fwanəwo ná gwôw nə shí í cɔg, ntɔ ná gúl lúlándə kanjá á mbwoomb máccɛɛ í jímbúg.

18 Muud yêsh mə yíl múdá yé bá a nyŋgə bā múdá shús yé, má sá mínəomb. Muud mə bā múdá bwá ámə yíl bá yé, má sá mínəomb.»

Kanda múúd byəɔg bá Lazâr

19 «Ŋgwól múúd nyə bə nə byəɔg, a dúgə bwáád míkáándə mí álal-kus ófwó búúd bwá ðu bwáád myá. Nyə á ðu cugə cug áyiyáág, ðu sá ídína jwôw ðêsh.

20 Gúl ntágúlá-ntágula múúd ná Lazâr, nə nyúúl məfəŋ məfəŋ, í á ðu já múúd byəɔg wəɔŋg dí mpumbéd.

21 Lazâr nyə á ðu bə nə yéesh ná a dá məmpulú má á ðu kud wú múúd byəɔg dí táwuli dí yí. Nji, ompyə bwá á ðu zə jáal nyə məfəŋ.

22 Ntágúlá-ntágula í á ka yə; *wəéŋgəles bwá mú kə nə nyə kə jéég *Aburaham dí buðud. Muud byəɔg mú námə yə, a mú dəw.

23 Kə wósə nŋh ban mínjím, muud byəɔg mú kə bwəma nə cwúnd. A njúl ŋkááŋgə dí ntáni, a mú bən mísh, a mú dúg Lazâr njóóg Aburaham buðud.

24 A mú kám Aburaham, nyə ná: “Eéé Pəpá Aburaham, bwíígúg mə nə ŋkwəŋə. Kəndúg Lazâr kəg juwo nyinə mbwə məjúwód zə cweel mə júm; miŋgwíile míga mí ŋgə sá mə ŋkááŋgə mbíya.”

25 Aburaham mú ci nə nyə ná: “Mwân waam, wo á shí bə nə təom ja wó á ŋgə cugə yí, Lazâr nyə ŋgó bwəma nə micúŋ. Ja ga di, Lazâr micúŋ myé mí má cwaaləwo, wɛɛ mú cwa bwəma nə ŋkááŋgə.

26 Sá í búl bə yí jí ntəg nə məma bí ncímə jisə shé wa tútám ná buud bwá céél wú wa zə nŋh wá bwá cúgə nə ŋkul lína; bəɔŋg bwá céél wú nŋh zə kága wá bwá kú lína.”

27 Muud byəɔg mú ci ná: “Pəpa, nda jí ntó ná, má jəgula nə wo: kəndúg Lazâr njów má sósŋgú waamə.

28 Omínyəŋə bām básə nŋh ótəon. A kəg lās nə bwo ná bwá ó bɛy, bwá kú bá zə wa kúl má jí cwúnd dí ga.”

29 Aburaham mú ci nə nyə ná: “Omínyəŋə bwô básə nə Məccɛɛ má Moyíz nə micilyá mí *búúd ə micúndə, bwá bég myo.”

30 Muud byəɔg ná: “Nda bə ntó, Pəpá Aburaham. Nji, ŋkí muud mə wú mínjím kə lésha nə bwo, bwá é cénd mítádúgá.”

31 Aburaham mú ci nə nyə ná: “Ŋkí bwá bə kú bɛ micilyá mí Moyíz bəŋŋə buud ə micúndə, mpug ná muud tɛem gwúm mínjím kə lésha nə bwo, bwá ábúlé magulə lāŋ yé.”»

17

Yésus mæ yá búúd minjígúlá

1 Yésus mú kwo ci næ *ompwíin bé ná: «Cug í cúgé næ ñkul bæ kú næ kwal-bəəgú. Nji, ñkwéé muud mæ bə bəól kwal-bəəgú yé.

2 Í yidá nywa nyə ná bwá kálug nyə mæma kwóógú cúnád kul nyə næ dwo mæn, ntə ná a kwálug ñgwúd á ikákágá íga bəəgú.

3 Bí zə bey. Nkí mínyəñú woó má səm næ wo, jumúg nyə. A ká cénd mítédúgá, wo juu nyə.

4 Nkí ñkúmba jwəw a səm næ wo ija zaŋgbá, a də námá zə wódí ija zaŋgbá zə də ci ná: “Mə má cénd téduga,” juugú nyə.»

5 *Buud ə lwámá bwó mú ci næ Cwámba ná: «Kwádúlag sá búgá.»

6 Cwámba mú ci ná: «Bí mbəm bæ næ búgá təə nji cig-cig bímbi búbumə *mutárud, bí je ci næ líi sikomâr ga ná: “Munúg kə təw mæn”, líi sá bí mægwág.

7 Zə á ná bídí jí næ ñkul sá ná ñkí a mbid lwaá dé í də waad nyə ifambé ñkí ntəg ná í də wíl nyə iwóo, lwaá dəəng ñgə wós wúlə ísýád, nyə næ lwaá ná: “Leelugú zə jí shí zə də?”

8 Ye nyə áyidayé ci næ nyə ná: “Kwəməsag mæ idəw, wo yáasulə áfigusa zə sēy næ mæ. Má ká shín də mæ ñgul, wo ka tēem də næ ñgul gwô ja?”

9 Ye nyə e lə lwaá dé næ nyə ná sá ísá byēsh nyə amə lwám nyə ná a sáág yí?

10 Ntó námá wá jisá shú dúnád yé. Ja bí má shín sá sá jēsh bwá amə lwám bí ná bí sáág yí, ñwagá biméfwó ná: “Sə búsa ozhizhe osóol ə mäsáal wá kú næ mfíi, sá má sá nji sá í amə bæ ná sá sáág yí.”»

Wúl zázaamə í zə yə Yésus akiba

11 Yésus nyə á ñgə kyey Samaríya næ Galilē, ñgə kə Yurúsalem.

12 Ja nyə á ñgə nyíi dúl dánd dí yí, mizəzaamə wúm mí á zə ná mí zə bwəma nə nyə, nji mí mú təw shwóg-shwóg kú fwo kumə nyádí.

13 Mí mú bən məkál gwəw ci næ nyə ná: «Yé Yésus, éé yé mása, bwéigúg sá ná ñkwəñá.»

14 Yésus mú dúg bwo, a mú ci ná: «Kəgá lwóya mánnyúul ófada dí.» Bwá má ka námá ñgə kə ná bwá kə ófada dí, bwá mú yál zhíd, manyúul bæ bwo ná səndòŋ.

15 Ñgwólúgá nywáá, ja á má dúg ná a má yál yí, a mú cuwəli nyiŋgə, a mú ñgə zə a ñgə lás gwów-gwəw ñgə yə Zembí gúmá.

16 A mú zə kul nyúul Yésus dí shí məkuú, kúd mpwoombú shí yə Yésus akiba. Nyəñ nyə á bæ muud á Samaríya.

17 Yésus mú ci ná: «Ñgáá ná bēsh wúm bwá amə yál? Ká bəól ibu wá búsa ñgow?

18 Ntó ná bwá bēsh dí, kú næ muud mæ zə yə Zembí gúmá nji ñjòŋ muud éga á?»

19 A mú ci næ nyə ná: «Tówúg wo kyéyug wo má *dúg cug nəcé búgá gwô.»

Mbíi Mwân mæ Múúd mæ bá zə yí

(Mat 24.26-27; Mak 13.21-22)

20 *Ofarizyēñ bwá á jí Yésus ná: «Faan má Zembí í bá ka zə jáyé ja?» A mú bəsa næ bwo ná: «Faan má Zembí í abulé zə nda gúl yanğá-yánğə sá búúd bwá bá beny yí.

21 Í abulé bæ sá ná bwá ci ná: “Gwó wá jí wa ga”, ñkí ná: “Gwó wá jí wáádá mí!” Nəcé Faan má Zembí dúsə ná bídí.»

22 A mú ci nə *ompwíin ná: «Móól mwôw má bá bə, bi mə bá gwág yéesh ná bi mə dúg *Mwân mə Múúd nə ijwúga byé tɔɔ nji jwôw ηgwúd, nji bi kú dúg.

23 Bwó bá dɔ ci nə bí ná: “Dugá nyə wáádá,” gúl ja ná: “Dugá nyə wa.” Bí kú bá dɔ kə, bi kú bɛ,

24 nácé, jwôw Mwân mə Múúd mə bá zə yí, a bá zə námə nda njəs í dɔ yas wú bíga íjumə kə wós bíga dí ná.

25 Nji í bá fwo ji ná a bəg bul jug, kala búúd ga í ban nyə.

(Mat 24.37-39)

26 «Mwôw Mwân mə Múúd mə bá zə má, isá í bá sɪy námə nda í á sɪy ja mə *Nówe dí ná.

27 Buud bwó á dɔ də, dɔ ηgul, bwó béya, bɛlɔshi námə bwân bán nə ndéé kə wós jwôw Nówe nyə a nyí məma byóól dí yí. Mɔɔɔ í mú zə byaluga nə buud ná ndéé janɔulə isá byɛsh.

28 Ntɔ námə wó í á bə mwôw má Lót dí yé. Buud bwó á dɔ də, dɔ ηgul, bwó dɔ sá mikus, dɔ bɛ mómɔg, shumə mínjów.

29 Nji jwôw Lót nyə a wú Sódóm yí, Zembî nyə a sá ná kuda nə fumbyá ágúgwô í nywɔg nda mpú, zə janɔulə búúd bɛsh.

30 Mbií ηgwúd wɔɔɔg námə wó í bá bə ja Mwân mə Múúd mə bá lwóya nyúúl yí.

(Mat 24.17-18; Mak 13.15-16)

31 «Jwôw dɔɔɔg í bá bə ná, muud mə bá bə kwáminú*, kú bá shulə ná a kə ηwa sá. Nyɔɔɔg mə bá bə fambá yé, kú ná námə kwo kə kwáádá.

32 Bi ɔ tédúgá sá í á bə nə mudá mə Lót yí.

33 Muud mə bá sɔ ná á kaambulə nə cug jé yé, a bá jímbal gwo. Nyɔɔɔg mə jímbal cug jé nácé mə yé, a má yidá kaambulə nə gwo.

(Mat 24.40-41)

34 «Mó jaaw bí ná, í bá bə búlu ɔɔɔg dí ná buud óbá bwó mbwúg gwonjə ηgwúð, ηgwúd mə bá ηwiny, ηgwól lúg.

35 Budá óbá bwó ηgó jí isá kál ηgwúd dí, ηgwúd mə bá ηwiny, ηgwól lúg.

36 [Budúm óbá bwó bá bə fambá, ηgwúd mə bá ηwiny, ηgwól lúg.]†

37 Ompwíin bwó mú jí nyə ná: «Cwamba, sá ɔɔɔg í bá sɪy ηgow?» A mú bɛsa nə bwo ná: «Kúl mbimbə í bá bə yí, cínɔɔg wó ómpal ó bá sɛɛɔɔg yé.»

18

Kanda kúsú múdá bá sémbye milású

1 Yésus nyə á ji zə lwágulə bwo ná bwó dúg jəgula ja jɛsh kú teeg mányúul. Gwó wó nyə á kənd bwo kanda ga yí.

2 Nyə á ci ná: «Ŋwól sémbye milású nyə á bə wúl ηgwóla dí kú fúndə Zembî, kú bísh tɔɔ muud.

3 Wúl kúsú múdá í á bə námə ηgwóla wɔɔɔg dí, í mú dɔ zə ci nə sémbye milású éne ná: “Ŋwól múúd ηgə lúmbulí nə mə, kyemug mə.”

4 Sémbye milású nyə á ka dɔ ban məlú məlú ná nyə alásé lású yé wɔɔɔg.

«Nji a mú zə ci ná: “Tɛem bə ná mə afúndáyé Zembî mə kú námə bísh tɔɔ muud íí,

17:22 21.7-24 17:23 Mat 24.23-25; Mak 13.21-23 17:25 9.21-22 17:28 Mat 19.24-25 17:31

Mat 24.17-18; Mak 13.15-16 * 17:31 Ja bwó á dɔ lwɔ minjów yí, bwó dɔ mɛ kwáminú námə nda manyung. Kwáminú í á dɔ bə nkílal, buud kə dɔ ηgə kyey wu gwów, muud jee námə kə woga wu. 17:32 Mat 19.26 17:33 9.24; Mat 16.25; Mak 8.35 † 17:36 Sá jísó cilyá wa mpánzə ga dí yí, míl mícilyá mí ayág mí cúgə nə gwo. 17:37 Zhb 39.30 18:1 11.2; Rom 12.12; Flp 4.6; Kol 4.2; 1Te 5.17

5 mā zə kyem kúsə múdá ga nəcé mə mə gwág nyə káŋgá. Nyə a bá bul zə ntágułə mə lúu.”»

6 Cwám̄ba mú ci nə *ompwíin ná: «Bí mə gwág sâ sémbye milésú á olíŋgí éne mə cí yí?»

7 Nkəmasa nə Zembí, nkí buud bé nyə á mə féesh wá bwə jūlya nyədí nə mwásə nə bulú, yé nyə é sá nə bwə cáag bwánd?

8 Mə jaaw bí nə nyə é leel kyem bwo nə máás. Nji, ja *Mwân mə Múúd mə bá zə yí, ye a bá ná zə kwey búgə shí ga dí e?»

Kanda Farizyên bá ηwenye tóya

9 Bóól búúd bwə də téduga nə búəsə otátəlí, bwə ηwa bóólúgá mpyóŋ nə mpyóŋ. Yésus nyə á ka kənd kanda shú dáŋúd, nyə ná:

10 «Buud obá bwə á zə kə *Luŋ mə Zembí ná bwə ká jəgula nə Zembí. Ngwól nyə á bə *Farizyên, ηgwólúgá nye ηwenye tóya.

11 Farizyên nyə a tów tútəlí a mú də jəgula nyáméfwó dí ná: “Yé Zembí, mə yó wo cúncésh nəcé mə cugé nda bóólúgá búúd. Bí ijúwál, bwə ceeł olíŋgí, nə mĩnəomb, tɛem bə nda ηwenye tóya éga, mə cugé nda nyə.

12 Mə də ci ídāw ija íbá nkúmba shwéndɛ; mə də jóna *ŋkəw wúm á sâ jêsh mə bí yí.”

13 Nwenye tóya nywáá nyə a tów shwóg-shwóg. A kú námə she bān təw mpwoombú nə a yág ηgeɛ jɔŋ dí; nyə á yida də *bí mbwə bud dí a ηgə cí ná: “Yé Zembí, bwígúg mə nə nkwoŋá, mə ji sɔɔł *mĩsám.”

14 Mə jaaw bí ná á məzhúgúlá éga nyə á kə nyədí njəw Zembí mə sá ná a bəg tútəlí nyədí mĩshád, kú bə ashúshwóógú nye. Nəcə, muud mə bān nyáméfwó gwów yé, bwə bá səl nyə shí; nyəŋg mə səl nyáméfwó shí yé, bwə bá bān nyə gwów.»

Yésus mə bwádan nə ikúkágá

(Mat 19.13-15; Mak 10.13-16)

15 Bóól búúd bwə á zə námə nə ikúkény wə Yésus ná a kúnyág nə byo. *Ompwíin, nda bwə á dúg ntó ná, bwə mú lás nə bwo.

16 Yésus nywáá mú jəw bwo, nyə ná: «Bídúgá ikúkágá í zág mádí, kúgá kaambələ nə bwo, nəcé Faan mə Zembí dásə sâ á mbii búúd wáŋ.

17 Búbálé, mə jaaw bí ná, muud yêsh nyə amágúláyé Faan mə Zembí məməgúlá mə kúkágá yé, muud wəŋgá cúgə nə ŋkul nyíi cĩnəŋg.»

Cí á bulya məbii

(Mat 19.16-26; Mak 10.17-27)

18 Wúl cí *Oyúden í á jí Yésus ná: «Jɔjɔ Yíguli, jáyɛ jɔ sâ mə sáág nə mə bíig cug á kandugə kandugə yí?»

19 Yésus mú yida cí nə nyə ná: «Nəcə jí wó jəw mə nə jɔjɔ múúd yí? Kú nə muud jí jɔ múúd, nji Zembí nyáméfwó.

20 Wo mpú dí məcɛɛ mágá? “Wo kú sá mĩnəomb, kú gwú múúd, kú júwo, wo kú ya múúd mpwene á sá nyə ampúyé yí, wo gúmal sóŋgá woó nə nyəŋgá woó.”»

21 Cí nə Yésus ná: «Mə ηgə bɛ məcɛɛ mání mêsh, tééd wú ikágád zə kumə múús.»

22 Ja Yésus má gwág ntúni yí a mú ci nà nyə ná: «Sâ ηgwúd í ηgə ná fúfə wo: kaá kusha isâ byêsh wó jí nà ndí yí, wo kaaw mímbúmbúwá *mwaanê wəηgá, wo ka bá kə bə nə məbii gwôw; ság ntó wo ka zə bə mə.»

23 Cí wəηg mú shúsula nə mpə́sá má Yésus, nəcə nyə á bə nə zhwog məbii.

24 Yésus mú dúg *[nə á má shúsula], a mú ci ná: «A kwowálalə ná buud bí nə məbii wá bwə nyíig Faan má Zembí dí eé.

25 Í yida nywá bə kúná-kúnə ná *shamô nyíig luun lá ndundu dí, ntə ná muud á bulya məbii nyíig Faan má Zembí dí.»

26 Buud bwə á ηgə gwágulə Yésus wá bwə á ηgə ci ná: «Ká zó jí nə ηkul *dúg cug yé?»

27 A mú bə́sa nə bwo ná: «Isâ í ntə múúd ηkul yí, Zembí nywáá jí nə ηkul sá byo.»

28 Pyêr mú ci ná: «Sá báá sá á má lúgə isâ byêsh, sá zə bə wo.»

29 A mú ci nə bwo ná: «Búbálé, má jaaw bí ná, ηkí muud mə lúgə təo njów, təo mudá, təo omínyəηá, təo obyól, təo bwán shú Faan má Zembí,

30 nyə é nyiηgə bii isâ byəηg byêsh ηkí bulya té nyə é ηgə cugə wa shí yí, a bá námə cugə kandugə kandugə cug í zág yííd.»

Yésus má jaaw ná a bá yə
(Mat 20.17-19; Mak 10.32-34)

31 Yésus nyə á ka ηwa *ompwíin wúm nə óbá bé, a mú ci nə bwo ná: «Dugá, sə ηgálə bád kə Yurúsəlem óga. Isâ byêsh *búúd ə micúndə bwə á cilə shú má *Mwán mə Múúd yí í zə kə bwəma.

32 A zə kə kaanz məbwə́ mə íkúl ishúsúd, a bwəma nə cóógú, buud cug nyə, bwo sey nyə məntənd nyúúlád.

33 Bwə é fyámusə nyə milwón, bwə gwú nyə. Nji, a bá gwúm jwôw áléel.»

34 Bāη bwə áshígé ηgə mpu gwág nda ləsú wəηg í á ηgə kə ná. Í á bə bwo sá shwoó, bwə kú wámbulə sá Yésus nyə á ηgə ci yí.

Yésus má lwag áncím-ncím
(Mat 20.29-34; Mak 10.46-52)

35 Í á ka zə bə ná, ja Yésus nyə á ηgə shísh Zheríko yí, ηgwól áncím-ncím nyə á bə zhíí dí koogú, a ηgə gwáám buud *mwaanê.

36 Nyə á ka gwág buud bwə ηgə cə́ áncuncuma, a mú jí ná: «Jí í ηgə cə́ yí?»

37 Bwə mú jaaw nyə ná Yésus á Nazarét wə́ ηgə cə́ éne.

38 A mú kím ná: «Yésus Mwán mə *Dávid, bwíígúg mə ná ηkwonú!»

39 Buud bwə á ηgə kyey mpwoombú gwooηg dí wá bwə mú ηkáánd nə nyə ná a jíg kúl-kúl. Nyə mú yidá mpu bāη kál gwów ná: «Mwán mə Dávid, bwíígúg mə ná ηkwonú.»

40 Yésus mú tów, a mú ci ná bwə zəg nə nyə. Ja áncím-ncím mə zə wóós nyə kúná-kúnə yí, Yésus mú jí nyə ná

41 «Wó jíí ná mə sáág wo jí?» Nyə nə Yésus ná: «Cwamba, mísh mām mə kwóg dúgya.»

42 Yésus mú ci nə nyə ná: «Mísh mwô mə kwóg dúgya. Wo má *dúg cug nəcə búgə gwô.»

43 Námá cé nà cé, mísh má mú kwo dúgya nyà. A mú ñgə bɛ Yésus a ñgə yà Zembí gúmá. Buud bəsh bwá á dúg sósólúgú wəɔŋg wá bwá mú ñgə yà Zembí məshwúmb.

19

Zashé mə cénd mítádúgá

1 Nə ndéé Yésus mú nyí Zheríko, a mú ñgə lína ñgwála.

2 Ñgwól múúd nyə á bə cínəŋg ná Zashé, a njúl ñwenye tóya, a mbíd zhwog məbii.

3 Nyə á ñgə sọ ná a dúg Yésus; nji nyə a shíge bə nə ñkul mə dúg nyə nəcə buud bwá á bə áncuncuma, Zashé nye njúl ntág wúla-wúla.

4 A mú ju nə kúlá kə shwóg kə bád sikomər* dí shú ná a bəg dúg Yésus ja á bá cọ cínəŋg shí yí.

5 Ja Yésus nyə á zə wósós kúkúl jəɔŋg dí yí, nyə a bən mísh a mú ci nə Zashé ná: «Zashé, ləeləg shulə nəcə í jii ná mə jíg wódí njów múús.»

6 Zashé mú ləel shulə, a mú kə lág Yésus nə məshusəg.

7 Nda búúd bwá á dúg ntó ná, bəsh bwá á ñgə nyímbəla ná: «A mə kə nyí kə ji múúd misəm dí njów!»

8 Zashé nywáá mú tów tətəlí ci nə Yésus ná: «Cwámba e, mə zə kaaw məbii məm tətám nə cən, mə yə mimbúbúwá dúl kəw. Nkí mə a shí ntág mánda múúd nə sá jé mə nyiŋg nyə gwo ija inɔ.»

9 Yésus músə ci ná: «Zembí mə cəg búúd ó njów ga múús, nəcə a ji námá múúd á bag mə *Aburaham.

10 Nəcə *Mwán mə Múúd nyə á zə sọ bəɔŋg bwá á jimb wá, zə cəgushi bwo.»

Kanda misan wúm

11 Buud bwá mú gwág lósú Yésus nyə á lás yí. Yésus mú kə nə lósú shwóg kənd bwo kanda nəcə bwá á ñgə téduga ná, nda a mú kúnə-kúnə nə Yurúsələm ná Faan mə Zembí í zə nyín.

12 Ntó Yésus mú ci ná: «Ñgwól múúd nyə a byél njów míci dí. Nyə á ka zə bə ná a kə nyúl shí a shwóg-shwógúd bwá kə təl nyə Njwú-buud nə ndéé a mú nyiŋgə.

13 Ja á mə bə ná a zə tí yí, a mú jów osóɔl ɔ məsáal bə wúm, zə yə bwo *mwaanə, muud yəsh sáh mína† ñgwúd; nyə nə bwo ná: “Ñgəgá nə sá omákíd nə mwaanə éne té mə é bə njəɔnd dí yí.”

14 Nji, nda búúd ó ləɔm yé bwá á də mpíi nyə ná, bwá á kənd buud nyádí mpəsə kə jaaw ná: “Só acéélé nə muud éne jwúg nə sá.”

15 «Ja bwá á shín təl nyə njwú-buud yí, nyə á ka nyiŋgə. A mú zə wósós, a mú jów osóɔl ɔ məsáal bə nyə á kaaw mwaanə wá ná bwá zəg lwágulə nyə nda mákíd máŋ mə á kyey ná.

16 Ashúshwóógú mú zə wósós, nyə ná: “Mása, sanj wô í á mə sá nə mə bíig misan wúm.”

* **19:4 sikomər:** Jísə dúl wáál lí í á də bul bə mbwaanəshí á Yudéa (10j 10.27; 11b 27.28; 21b 1.15; 9.27), tə shíshíj á Zhurdɛ dí (Luk 19.4); bwá á də námá sá məbósmbú nə ndí. Buud ɔ Igipten bwá á də bɛ lí jəɔŋg (Sòm 78.47). **19:7** Mat 9.10 **19:8** MmN 21.36; Eze 33.14-16 **19:9** 13.16; Mis 16.31 **19:10** Eze 34.16; Mat 9.13; Mak 2.17; Luk 5.32; 1Tm 1.15 **19:11** 11.2; Mis 1.6 **19:12** Mak 13.34; Mis 1.11; 2.33-36 † **19:13** Sanj mína ñgwúd í á də bə ɔdanarí təd. **19:14** Mis 4.17; 5.28; 13.44-46; 28.25-28

17 Njwú-buud mú ci nà nyà ná: “Ἐθάη, wo ji jɔɔ sɔl mäsáal. Wo má bə mə abúgúlág nà súsúsá áciɔ-cíɔ. Mə má yə wo iɔwúga ná wo jwúg nə miŋgwála wúm.”

18 Sɔl mäsáal ábɛɛ mú námá zə, nyà ná: “Mása, saŋ wò í á má sá ná mə bíɔ misaŋ mitóon.”

19 Njwú-buud mú námá ci nà nyà ná: “Mə má yə námá wo iɔwúga ná wo jwúg nə miŋgwála mitóon.”

20 «Ἠγwól mú námá zə, nyà ná: “Mása, saŋ wò wə ga. Mə a fúlə wo nábəkən dí ná ndɛɛ mə baagula.

21 Mə á ηgə fúndə wo nəcə wo ji muud ηkúd; wó dɛ ηwa sâ jí ná wo dí wo á bwɛg yí, wo dɛ saag isâ bíś ná wo dí wo á bɛ yí.”

22 Njwú-buud mú ci nà nyà ná: “Mə zə sámb wo lésú wò na wódí íciyád. Wo ji bów-bów sɔl mäsáal. Wo á ηgə mpu ná mə ji muud ηkúd, má dɛ ηwa isâ bíś ná mə dí mə a bwɛg yí, mə dɛ saag isâ bí ná mə dí mə á bɛ yí.

23 Ká nəcə ji wó áshígé kə wá mə mwaanɛ waamə bāŋ dí, ná ja má wósós yí, mə zə ηwa nyə nə məbədí gwów yí?”

24 A mú ci nà buud bwó á bə cínɔŋg wá ná: “Dɛégúgá nyə saŋ ni bi yág nyɔɔŋg jí nə misaŋ wúm yé.”

25 Bwó mú ci nà nyà ná: “Cwám̄ba, á bwey fwo bə nə misaŋ wúm.”

26 Mə mpú jaaw bí ná muud jí nə baalé yé, Zembí mə bá kwádulə nyə. Nji nyɔɔŋg cúgɛ nə ndí yé, Zembí mə bá mɛel yíl nyə búbaalé á jí nə ndí yí.

27 “Nə ndɛɛ mizhízihíŋ myám mí á ban ná mə kú jwú nə bwo wá, zəgá nə bwo wa, zə cígə bwo məcún mə ηgə dúg.”»

28 Ja Yésus nyə á shín lás ntúni yí nyə a tów shwóg ηwa zhí kələ Yurúsalem.

Yésus mə zə nyí Yurúsalem

(Mat 21.1-9; Mak 11.1-10; Yuá 12.12-19)

29 Í á ka zə bə, Yésus nyə á ηgə shíš kúná-kúnə nə Betafazhe nə Betaní, a mú kə wósós ηgɛ mbún bwó dú jów ná *Mbún wóolivyé yí. A mú lwám *ómpwín óbá.

30 Nyə nə bwo ná: «Kəgá na dánd á shwóg híd. Í é bə, bí ká námá jé bi kwey cwɔ jakáás cɛɛlá, í njúl ná tɔɔ muud nyə a bwélé kəwa gwod. Bí ó ciny gwo, zə mə nə ndí.

31 Nkí muud mə jí bí ná nəcə jí bí ηgə ciny gwo yí, bí bɛsa nə nyə ná: “Cwám̄ba wə ηgə jí gwo.”»

32 Buud nyə á lwám wá bwó mú kə, kə námá kwey isâ nda nyə á ci ná.

33 Ja bwó má ciny cwɔ jakáás yí, wəamádí bɛ bwó mú ci nə bwo ná: «Bí má ciny gwo nəcə jí?»

34 Bwó ná: «Cwám̄ba wə ηgə jí gwo».

35 Bwó mú zə Yésus nə cwɔ jakáás jɔɔŋg, bwó ηgə yíl mikáándó myáŋ ηgə jɛel gwo kwoŋad, bwó mú jil Yésus gwów.

36 Yésus mú ηgə kə jakáás dí, buud bwó ηgə taalə mikáándó myáŋ zhíd.

37 Ja nyə á ηgə shíš kúná-kúnə nə Mbún wóolivyé yí, ompwín bəsh bwó á bə áncuncuma wá bwó mú bə nə məshusug, bwó mú ηgə yə Zembí məshwúmb gwów-gwów nəcə mama misólúgú mí ηkúl bwó á dúg myá.

38 Bwó mú ηgə ci ná:

Gúmá í bəg nə Njwú-buud ηgə zə jíná má Cwám̄ba dí yé.

Joŋ í bəg ná shɛɛ,

gúmá jɔŋ lə gwów dí cwû.

³⁹ Bóólúgá *Ofarizyêŋ bwá á bə na mənɔkúmbə mə búúd dí wá bwá mú ci nə Yésus ná: «Yíguli, wo aláse nə ompwiín bwô ná bwá yówɔg kímúla?»

⁴⁰ A mú bɛsa nə bwo ná: «Má jaaw bí ná ŋki bwá ji kál-kál, məkwóógú kím.»

Yésus mə gwág cey Yurúsəlem lámúd

⁴¹ Yésus nyə á ŋə shísh ŋgwəla ná ndeé ja nyə á dág wə yí, nyə á jii yə nə gwágúla wə cey lámúd.

⁴² A mú ci ná: «Eéé! Jwôw gaád wo mbəm mpu nda wó jálá nə sɔ ná wo jííg ná shɛɛ ná! Ká jisə wo shwílyá, mísh mwô kú dág.

⁴³ Nəcə mósł mwôw mə bá bə wo ná mizhízhíy myô mí bá laá wo nə mimyógá, mí lyɛ wo nə dɔɔmb, shúsə wo ikósmb byəsh.

⁴⁴ Bwá bá caam wo nə bwân bwô, lúgə wo shí nə shí kú nə tɔɔ kwóógú í mbád dúlúgáád. Í bá bə wo ntó nəcə wo a shígé mpu fwála Zembí nyə á zə ná a zə cəgushi wo yí.»

Yésus mə wíŋg búúd ó mikus Mpáánzə Zembí

(Mat 21.10-16; Mak 11.11, 15-18; Yuá 2.13-17)

⁴⁵ Ná ndeé, Yésus mú kə nyí *Luŋ mə Zembí, a mú kə wíŋg búúd bwá á ŋə sá mikus cínɔŋg wá,

⁴⁶ nyə nə bwo ná: «Jisə cilyá Kálaad Zembí dí ná: “Njów wám í bá bə njów məjəgula.” Bi bəŋ mə yida sá ná í bóg daage lú íjúwál!»

⁴⁷ Nyə á ka də yə buud minjígúla Luŋ mə Zembí jwôw dəsh. Ná ndeé, nə Milúlúú myá ofada, nə *Oyíguli ó məcɛɛ, nə míci mí kúl búúd mí mú ŋə sɔ ná mí gwú nyə.

⁴⁸ Nji bwá áshígé mpu nda bwá sáág ná, nəcə mənɔkúmbə mə búúd mēsh mə á də gwágula nyə nə lám wēsh.

20

Nkul ijwúga mə Yésus í ŋə zhu ŋgow

(Mat 21.23-27; Mak 11.27-33)

¹ Í á bə dúl jwówúd ná, Yésus ŋgá yə buud minjígúla *Luŋ mə Zembí, a ŋgá jaaw Jɔjɔ Kéel, seegya ná milúlúú myá ofada, nə *Oyíguli ó məcɛɛ, nə ocúmbá buud bwá mə wós.

² Bwá mú jí nyə ná: «Jaawɔg sá. Nyáyé ŋkul wó ŋgá sá ísá íni nə ndí yí? Zə nyə ámə yə wo ŋkul nyəŋgá?»

³ A mú bɛsa nə bwo ná: «Mə zə námá fwo jí bí njígá.

⁴ Nduwán Yuánes nyə á ŋə duu buud yí, í á bə nə nyáyé ŋkúl? Ye ŋkul á gwów wá Zembí, ye ŋkul á buud?»

⁵ Bwá mú téduga ná: «ŋki sə mə ci ná: “gwów”, nyə e jí sə ná: “Ká nəcə jí bí a shígé *búgula nyə yí?”

⁶ Sə mə ká mɛɛl ci ná í á bə ŋkul á buud í, kúl búúd jəsh gwú sə nə məkwóógú, nəcə bəsh bwá ŋə magula ná Yuánes nyə á bə *muud micúnda.»

⁷ Bwá mú bɛsa nə bwá ampúyé kúl í á ŋə wú yí.

⁸ Yésus mú ci nə bwo ná: «Mə ajááwé námá bí ŋkul mə ŋgá sá misóólúgú míga nə ndí yí.»

*Kanda ósól o mäsáal ó abübðw
(Mat 21.33-46; Mak 12.1-12)*

⁹ Yésus nyə á ka kənd buud kanda ga ná, «Ŋgwól múúd nyə a sá fambá *vînya a mú yə búúd fambá ɔɔŋg mácéed. A músə kə nɔɔnd dí ná nyə é já fwámé fwála.

¹⁰ Fwála lə mómwáágulə dí, nyə á kənd ŋgwól sól mäsáal yé ná a kág ŋwa nyə dé kəw lə mpúmá búúd bwá á lúg nə fambá wá dí. Nji buud bɔɔŋgú bwə mú kə danɔgələ cú sól mäsáal ná ndeé nying nyə məbwə məbwə.

¹¹ Muud fambá mú ŋwa cigúla ná á nyingə námə kənd ŋgwól sól mäsáal yé. Bwə mú námə kə danɔgələ cú nyāŋ, séémbuli nyə nə məlwiy ná ndeé nying nyə məbwə məbwə.

¹² Muud fambá ná á nyingə námə kənd sól mäsáal áléel. Bwə mú kə wá nyāŋ məfəŋ ná ndeé bwə wíŋg nyə.

¹³ «Muud fambá mú ka zə ci ná: “Mə sáág ná e? Mə zə kənd mwān waam mə búl ceeł yé, ka bwə é gwəɔɔ nyə.”

¹⁴ Ká, buud bwə á lúg nə fambá wá, dúgúla bwə á dúg *Mwān mə Múúd fambá mə wós yí, bwə á nyímbula bwámé nə bwámé ná: “Muud mə bá lúg nə lúgí wə éne. Shé gwúgá nyə shé bāg lúg nə lúgí.”

¹⁵ Bwə mú julə wú nə nyə fambá, kə gwú nyə ncā.» Yésus mú jí bwo ná: «Muud fambá mə bá sá búúd óni ntədel?

¹⁶ Ŋgáá ná a bá zə gwú bwo ná ndeé a ŋwa fambá yə búúd oshús?»

Ja búúd bwə á gwág á mə ci ntó yí, bwə á lás ná: «Mbđ! Í cúgé nə ŋkul bə ntó!»

¹⁷ Yésus mú dúg bwo ná figə-figə, a mú jí bwo ná: «Micilyá míga mí kə ná jí?

Kwóógú ólwəyə bwə á myaas yí,

dwó wə í mə bə kwóógú lú lámuga*.

¹⁸ Muud mə bá búl kwóógú dɔɔŋg dí yé mə bá kweshuli búg; nyɔɔŋg kwóógú dɔɔŋg í bá káda yé mə bá cuguli.»

¹⁹ Oyíguli ó máceɛ bəndəŋ milúlúú myā ofada bwə á mpu ná lású wāŋ wə Yésus nyə á ŋgə lás kaanəd ni. Bwə mú tééd ŋgólə sɔ məzhií ná bwə bii nyə námə wəla dɔɔŋgúđ. Nji bwə á ka ŋgə fúnda məŋkúmbə mə búúd.

*Otəwe o shwóg ó Oyúden bwə bwéel Yésus
(Mat 22.5-22; Mak 12.3-17)*

²⁰ Ná ndeé bwə mú ŋgə baagəsə Yésus. Bwə kə kənd búúd ná bwə kág nda buud wā tətəli. Bwə kə də bwéel ná ka bwə é gwág gúl ciyá í ajáláyé yí, bwə kusha nə nyə, a bə mánýámá mə ŋgwáməna dí, nyádí mpəl dí.

²¹ Buud bwə mú zə jí Yésus ná: «Yíguli! Sə ŋgə mpu ná lású wə nə njiígulá wə bisə tətəli. Wó də námə dúg búúd nji nda njiígulá wə wí ná. Wo ŋgə jííguli sə cug á Zembí búbálé.

²² Ntó, jaawug sə. Ye məceɛ məshé mə ŋgə magulə ná sə jónág tóya mə *Káázəl, ye mə anɔgə nə magulə?»

²³ Ká, Yésus nyə á bwey mpu məkəŋ máŋ, a mú ci nə bwo ná:

²⁴ «Lwógá ná mə saŋ *danarí†. Zə jí nə vuguli mpwoombá nə jínə bwə á lúla wa ga?» Bwə ná: «Jísə Káázəl.»

²⁵ Nyə ntəg nə bwo ná: «Ntó, yágá Káázəl isá í Káázəl, bí yə Zembí isá í Zembí.»

20:9 Iza 5.1-2 **20:10** 2Ib 36.15-16 **20:13** 3.22 **20:16** 21.20-24 **20:17** Sôm 118.22 * **20:17** **kwóógú lú lámuga:** Í á də ba kwóógú bwə á də tééd jil mándəlúđ yí, dwó wə bwə á də bə ja bwə lám mənyung mə njów yí. **20:18** 1Pr 2.8 **20:19** 19.48 **20:20** 11.53-54 † **20:24 danarí:** Í á bə mwaanə á Rom bwə á də jéna tóya nə ndí yí (wo je dúg Mat 22.18-9). **20:25** Rom 13.7

26 Bwó mú kú nə sá bwó júmug Yésus mísh má búúd dí yí; bwó mú bul káam mpɛsá ni, bwó shwal fad mímpu.

*Osadwisyêṅ bwó bwéél Yésus
(Mat 22.23-33; Mak 12.18-27)*

27 Gúl búbaalê *Osadwisyêṅ, buud bwó da ci ná mimbimbə mí ábúle gwúm máshwoṅ dí wá, í á ka zə wə Yésus, zə jí nyə ná:

28 «Yíguli, Moyíz nyə á yə sə cɛɛ ná: “Nkí muud mə yə kundú, mínyoṅhú yé má jəlá nə shúgula nə kús yé, a byág nyəoṅg má yə yé mpwoṅ buud.”

29 Bóól ómínyoṅhú bwó á byél wa zəṅbá budúm nə budúm. Acúmbá mú bə múdá, a mú yə kú nə mwân.

30 Nyəoṅg nyə á bɛ nə nyə yé mú ṅwa múdá,

31 áléel ṅwa námá nyə, ná ndéé bəsh zəṅbá bwó á ṅwa mudá wəoṅgá, bwó ṅgə yə kú byá mwân.

32 Zhúgúlá zhúgúlá, mudá mú námá yə.

33 Ja búúd bwó bá gwúm yí, nyáyé mə bá ka ṅwa mudá? Nɡaá nə bəsh bwó á shí bə ógwúm bɛ?»

34 Yésus mú bɛsa nə bwo ná: «Buud wá cug ga bwó ṅgə bə, budúm bə búdá, budá kə məbáád.

35 Nji, bəoṅg bwó bá nyîn ná bwó jəlá nə gwúm bwó cugə cug í zág wá, bwó ábúle da sá mábā: budúm nda ná bá búdá, budá nda ná kə məbáád.

36 Bwó ábúle ná námá bə nə ṅkul yə, nəcé bwó bá bə nda *wəéṅgales. Bwó bá bə bwân ó Zembí nəcé í bá bə bwó má wú shwiy dí kə cugad.

37 Kóómb á mimbimbə bálə gwúm máshwoṅ dí, Moyíz nyə a lwágulə ntó ja nyə á kwey ṅwuiel ṅkaṅ dí yí; nyə á jów Cwámba ná Zembí mə *Aburaham, Zembí mə *Izaag, Zembí mə *Yákwab.

38 Ntó ji ná Zembí cugé Zembí mimbimbə, a ji yidá bə Zembí á buud bwó ṅgə cugə wá. Ntó ji shú déd nə bəsh bwó ṅgə cugə.»

39 Bóólúgá *Oyíguli ó mácɛɛ bwó mú lás ci ná: «Yíguli, wo má mpu lás.»

40 Bwó áshígé ná nyingə bwéle jí Yésus təo njígá ṅgwúd nə ṅgwúd.

*Ye Mesí ji mwân mə Dávid
(Mat 22.41-46; Mak 12.35-37)*

41 A mú ci nə bwo ná: «Ntədəlé búúd bwó mpú da ci ná *Kríst ji mwân mə Dávid yé?

42 Nɡaá Dávid nyə á ci nyódí kálaad Osôm dí ná:

Cwámbaṅ nyə á ci nə Cwámba wām ná:

“Jig shí wa mádí mbwə mənɔcwúm,

43 kə wóós ja mə é culushi mízhízhíṅ myô,

wo nyaál myo nə məkuú yí!”

44 Nkí Dávid má bwey jów *Kríst ná Cwámba, nyə é ka bə Dávid mwân na ntədəlé?»

45 Yésus mú ci nə *ompwíin bə buud bəsh bwó ṅgə gwág ná:

46 «Bí o káálúgá nə Oyíguli ó mácɛɛ bwó céél da mɛɛla nə ṅwəṅla ṅwəṅla íjud wá, bwó céél námá ná buud bwó dúg bəda bwo məbədə má gúmá máṅkúmbə mə búúd dí wá, bwó námá wə bwó céél dúlə kə ji nji íjiya yá shwóg ja bús

*mámpáánzé má mínjígulá má *Oyúden dí yí, nà dúlè ò ò jì nji lúú túwàli dí ja bwá ò ò kà ídína dí yí.

⁴⁷ Bwá ò ò déég míkúsó mí búdá isâ byán byêsh ka ò ò sá igwaa-gwaa í májəgala ná bwá dúgúg ná búšə ijə í búúd. Intágulí byán í bá bə nkí jág bul nyaan.»

21

Yána mə kúsó múdá
(Mak 12.41-44)

¹ Yésus nyə a bān mísh a mú dúg ofwó búúd bwá ngə wá məyóna máh jaadá máyóna má *Mpáánzé Zembí dí.

² A mú námá dúg wúl mbúbúwá kúsó múdá ngə wá isasán íbá.

³ Yésus mú ci ná: «Búbálé, má jaaw bí ná, mbúbúwá kúsó múdá ni má wá máyóna cə búúd bēsh.

⁴ Nəcə buud óni bwá ámə ngə wá óni, bwá ámə ngə nwa mámpugə má byəəg dányú. Ká nyc, a njúl mbúbúwá, nyə ámə wá bímbí dēsh í ámə bə ná nyə é ngə cəgə nə ndí yí.»

Luj má Zembí í bá c̄im
(Mat 24.1-3; Mak 13.1-3)

⁵ Bóól búúd bwá á ngə faag *Luj má Zembí bwá ngə ci ná məlwəga má cínəng məsə nə jəjə mákwóógú, jəjə isâ búúd bwá á ngə yə Zembí yí í ngə kwádələ ijə. Nda bwá á ngə faag ntó ná, Yésus mú ci ná: ⁶ «Sâ bí ngə dúg nkí nywa ni í bá c̄im jēsh, dúl kwóógú í ábúlé lúg na í mbád dúl gwəw.»

⁷ Bwá mú ka jí nyə ná: «Yígulí, jān sâ í bá bə jáyé ja? Jí í bá ka lwágulə sə ná í wál zə s̄y?»

Yésus má jaaw nda mácey má bá tééd ná
(Mat 24.4-8; Mak 13.5-8)

⁸ Yésus mú ci ná bwo ná: «Bí ó bey ná buud bwá bəg zə kənd bí jugú. Nəcə buud nkí bulya bwá bá ò ò nə jínə dām zə ci ná: “Mə wə *Křst,” bwá ná: “Wəla í má wós.” Bí kú bá ò ò bə bwo.

⁹ Ja bí má bá ò ò gwág milán mí móomb yí, bí kú bá ò ò gwág wagəwo. Bí tēem gwág ná buud bwá mú ngə sá mingáádə nə ijwú, bí kú bá gwág wagəwo. Nəcə í bá jii ná isâ byəəng í ngəg nə tééd fwo s̄y; nji, í ábúlé lēl bə máshíné má shí.»

¹⁰ A mú nyinğə ci ná bwo ná: «Gúl lwonj í bá lúmbuli nə gúl, dúl faan lúmbuli nə dúl,

¹¹ shí í bá ò ò jág ntaŋsa, zha á ífí mpu nə okwaag-jumə ó mábwás í bá ò ò bə íkúl íkúl, isâ í áwuwağwə nə məma isâ í ntə búúd fəg yí í bá ò ò zhu gwəw jon dí.»

Zembí mə bá kwínd
(Mat 10.17-22; 24.9-14; Mak 13.9-13)

¹² «Nji, shúshwóógú ná isâ íni byēsh í bəg, bwá bá ò ò bí bii bí, ò ò lwágulə bí cúwúli, bwá bá ò ò kusha nə bí məbwə má wəamədí wá *məmpáánzé má mínjígulá má *Oyúden, bwá wá bí mímbwugəd. Bí mə bá ò ò kaad mísh má ójwú ó ləom nə buud ó anúní dí nəcə jínə dām.

¹³ Nji sósólúgú wəəng wēsh í bá bə shú ná bí kəg bwaagulə sâ bí má mpú shú dām yí.

14 Bweyagá wá mílúúdí ná bí ajáláyé ná bá ðu kwəməsa mbii bí mǎ bá ðu shwə mǎnyúúdí yí.

15 Mǎmfwǎ mǎ bá ðu yə bí iciyá í lǎsú ná fəg mbii í bá ðu bə ná, buud bēsh bwǎ bá ðu lúmbali ná bí wá, ŋwúdí ná ŋwúdí kú tí sǎ bí mǎ cí yí, ŋwúdí ná ŋwúdí kú wá iciyá í ŋkwafad.

16 Obyál bǎn bwǎmfwǎ, tǎ omínyonǎ bǎn, tǎ mimbyél mín ná oshwǎ bǎn bwǎ bá ðu kusha ná bí, bwǎ sǎ ná bí bóól ŋkí bulya bí bwǎmag ná shwiy.

17 Buud bēsh bwǎ bá mpíi bí nǎcé jínǎ dǎm.

18 Nji, sǎ í ábúlé sǎ bí tǎ bíbíyá.

19 Bí ó bá jísaw kǎ wǎós mǎshínéd, bí mú bá cəgə.

(Mat 24.15-22; Mak 13.14-20)

20 «Nji, ja bí mǎ bá dǎg ígwoonǎ í dǎómb í mǎ lyé Yurúsalem ná kesh yí, bí ǎ bá mpu ná Yurúsalem wál zǎ cǎm.

21 Nǎ ndéé, buud bwǎ bá bə Yudéa wá bwǎ bǎg fúndǎ kǎ mímbúmbǎnǎd! Bǎonǎ bwǎ bá bə tǎm ŋwǎla wá, bwǎ bǎg wú; bǎonǎ bwǎ bá bə mpǎsə mílǎm wá, bwǎ kú bá zǎ ŋwǎla.

22 Nǎcé mǎwǎ mǎonǎ mǎ bá bə mǎwǎ Zembí mǎ bá zǎ yə búúdí intǎgúdí má, sǎ jēsh Mícilyá mí ŋgǎ cí yí í bá bwǎma.

23 Nkwéé budá bwǎ bá bə ná mǎbum, ná bǎonǎ bwǎ bá ŋgǎ nyééŋ bwǎn mǎwǎ mǎonǎ dí wá! Bwǎ bá bul ŋkúŋkwonǎ. Nǎcé mǎntǎgǎla mǎ bá bul bə lǎm dí, mpimbə mǎ Zembí í bá bii kú búúdí ga.

24 Bóól bwǎ bá gwúyow ná ikafwéle, bóól kǎ míkwámúdí ikúdí byēsh í cǎgǎ Oyúden dǎ; ikúdí í cǎgǎ Oyúden í bá yád Yurúsalem, tagǎla nyaal nyǎ ná ndéé kǎ kumǎ mǎshíné mǎ jwanǎga dǎŋ.»

Ja Mwǎn mǎ Múúdí mǎ bá bə ná a wál zǎ yí

(Mat 24.29-36; Mak 13.24-32)

25 «*Mǎshimbá mǎ bá wǎós jwǎw ná ŋkwoonǎ ná wǎacén-céníd. Shí í bá bə ná, ilwonǎ í bá bə ífwaasud, muud kú wǎof nǎcé mǎnǎ mǎ bá sǎ mǎma ncíndǎ, ikwǎ bul junǎga.

26 Buud bwǎ bá ŋgǎ kǎn ná fúndǎgú ŋgǎla bwǎnd cǎgǎ í bá wǎós shí mishwun yí, nǎcé isǎ byēsh bísis ná mpífǎ jonǎ dí yí í bá kúŋgǎla.

27 Ja jǎonǎgǎ, bwǎ bá kǎ dǎg *Mwǎn mǎ Múúdí ŋgǎ zǎ míŋkúdídí, a zǎg ná mpífǎ ná mílwanǎ.

28 Ja isǎ byǎonǎ í bá tééd ŋgǎla sǎy yí, bí ǎ bá sǎg mǎnyúúdí íjjiyad, bí bǎn mílúu nǎcé í bá bə wǎla bí mǎ bá zǎ wú mǎnyámád yí í mú kúnǎ-kúnǎ.»

29 A mú kǎnd bwo kaanǎ ná: «ŋwagá yuug ná *figyǎ ná bíl ílí byēsh.

30 Ja mǎncuug mǎ agúgwǎan mǎ ŋgǎ kǎ yí, ŋgǎá bí mǎ ðu mpu cǎonǎ ná ompú bwǎ mú kúnǎ-kúnǎ.

31 Ntǎ ná mǎ, ja bí mǎ bá dǎg isǎ byǎonǎ í ŋgǎ sǎy yí, mpugá ná Faan mǎ Zembí í mú kúnǎ-kúnǎ.

32 «Búbǎlé, mǎ jaaw bí ná, kala búúdí ga í ábúlé cǎ, isǎ íni byēsh kú fwo sǎy.

33 Gwǎw ná shí í bá cǎ, nji iciyá byǎm kú cǎ.»

Ompwín ó Yésus bwǎ jalá ná ðu jǎ ŋkwəməsá

34 «Bí ó bey ná mílǎm mí kǎg bá wamba bí mǎzanǎ ná ŋgulǎga ná zhwiimbyálǎ ná cǎg dí ná ndéé, jwǎw dǎonǎgǎ zǎ bá byalǎga ná bí

³⁵ nda wód í ðu byaluga nə cúdú ná. Nəcə jwðw ðəɔŋg í bá bii búúd ɔ shí mishwun óga bēsh.

³⁶ Jigá ŋkasó, bí ðu jəgula nə Zembî ja jēsh shú ná bi bāg faam isá byəɔŋg byēsh ðí, bí mú bá kə wósós ótútəlí mísh ḿ *Mwān mə Múúd ðí.»

³⁷ Yésus nyə á ðu sá ná, mwásə wēsh a ji *Luŋ mə Zembî a ŋgə yə buud minjígáálá; mpwó-bulú, a kə mbámბáŋ á wəolivyé kə cínɣali búlú wu.

³⁸ Buud bwó á ka ðu zə nyədí cínɔŋg Luŋ ná kúndá mán zə ðu gwágulə nyə.

22

*Yúdas mə kusha nə Yésus
(Mat 26.1-5; Mak 14.1-2)*

¹ Wala lu *Páska í á ŋgə shísh. Páska nyə á bə zan bwó á ðu ðə íbuléd yá kú nə *ləvur yí.

² Milúlúú myá ofada bə́nəŋ *Oyíguli ó mácɛɛ bwó á ŋgə sɔ məzhíí ná bwó gwú Yésus, bwó á ka ŋgə fúndə məŋkúmbə mə búúd.

(Mat 26.14-16; Mak 14.10-11)

³ Yúdas bwó á ðu jəw nə dúl jínə ná Iskariyót yé, a njúl ŋgwól múúd á gwoŋg *Ōmpwíín wúm nə óbá, *Sátan mú nyíi nyə lámúd.

⁴ Yúdas músə zə kə, kə lésha nə milúlúú myá ofada bə́nəŋ ojwú wā buud bwó á ðu baagulə *Luŋ mə Zembî wá. A mú kə lwágulə bwo nda nyə é sá ná bwó bíg Yésus ná.

⁵ Bwó mú gwág nywa, bə́nəŋ bwó mú bə cáj ná bwó é yə nyə *mwaanə.

⁶ Yúdas mú ka ŋgə sɔ fwámé fwála á jí nə ŋkul sá ná bwó bíg Yésus məŋkúmbə mə búúd kú mpu yí.

*Ompwíín ó Yésus bwó kwə́musa Páska
(Mat 26.17-19; Mak 14.12-16)*

⁷ Jwðw lu zāŋ bwó ðu tééd dólə íbuléd yá kú nə *ləvur yí í mú ka wósós. Jwðw ðəɔŋgá wə bwó ðu cígə ncwəmbə *Páska yí.

⁸ Yésus mú lwām Pyēr bá Yuánes ná: «Kagá kwísha sá dína Páska, sá bāg kə ðə.»

⁹ Bwó mú jí nyə ná: «Wo ŋgə cɛel ná sá kág kwísha gwo ŋgow?»

¹⁰ Nyə nə bwo ná: «Kagá, ja bí é nyíi ŋgwála yí, bí é bwəma nə ŋgwól múúd ŋgə ŋkəny káágə məjújúw; bí ó bɛ múúd wəɔŋgá kə wósós njów nyə é nyíi yí.

¹¹ Bí mú cɪ nə muud njów ná: “Yíguli mə cɪ ná wo lwógə sá kúl bə́nəŋ *ompwíín b́é bwó é ðə dína Páska yí.”

¹² Nyə e lwágulə bí fúm ánání njów á gwówád, í njúl kwambulá. Cínɔŋg wə bí é kwísha shé zan Páska yé.»

¹³ Ompwíín bwó mú kə ŋgwála, bwó mú kə kwey isá námə nda nyə á jaaw bwo ná. Bwó mú kwísha dína Páska.

*Dína mə Cwám̄ba
(Mat 26.20-29; Mak 14.17-25)*

¹⁴ Ja wala lu dína í á wósós yí, Yésus nyə á kə ji shí, bə́nəŋ *buud ɔ lwámá b́é.

¹⁵ A mú cɪ nə bwo ná: «Má ámə bul jíí ná sənəŋ bí sá dág *Páska éga té mə afwóyé bwəma nə cún yí.

¹⁶ Má jaaw bí ná mə abulé ná kwo ðə ídāw í Páska kə wósós ja Zembî mə bá féég sósólúgá á cínɔŋg nyədí Faan ðí yí.»

17 Nə ndeé, a mú nwa bálá, a yə Zembí akíba, a mú ci ná: «Ŋwagá bálá málwəg ga bi káawulag mpádúgá nyín.

18 Mə jaaw bí ná, tééd kíkídíga mə ɔnguleé ná wáan ni; mə bá kwo ngul gwo nji ja Faan mə Zembí í bá zə tōw yí.»

19 Nə ndeé a mú nwa buléd, a yə Zembí akíba nə ndeé, a mú fêy buléd, a yə ómpwíín, nyə nə bwo ná: «Nyúúl nyám í mə kaanz shú dún dí wə ga. Dugá sá sóólúgá ga, du tádugá mə.»

20 Námə mbií ngwúdú, ja bwə mə shín də yí, a mú námə nwa bálá wáan, yə bwo, nyə nə bwo ná: «Bálá ga jísə sɔ́ á gúgwáan í zə sɔ́y məcíí mām dí yí. Nəcə məcíí mām mə zə shwíy shí, zə cé bí.

21 «Nji, dugá, muud nyə é kusha nə mə yé ji wa, sónónɔ́ ngə də.

22 Nəcə *Mwān mə Múúd mə zə kə nda cɛɛlá mə Zembí wí ná. Nji məntágula nə múúd mə kéénzh nyə yé!»

23 Bwə mú ngə séɔ́usa məkəl bwámé nə bwámé, ngə jí ná zə nyə e sá sóólúgá wəɔ́ngə na mpádúgá nyáɔ́d?

Fwámé múúd mpádúgá buud ɔ lwámá

(Mat 20.25-28; Mak 10.42-43)

24 *Buud ɔ lwámá bwə á séɔ́usa məkəl ná bwə cɛɛl mpu nyəɔ́ng jí bul bə fwámé múúd bwádí gwoonɔ́g dí yé.

25 Yésus mú ci nə bwo ná: «Micí myá ikûl ishús mí ngə nteɛng ijwúga byáɔ́; buud ɔ mpəl bwə ngə yida jii ná buud bwə nɔ́wág bwo ná ijɔ́ɔ́ í búud.

26 Í ajəláyé nə bə ntó bí bān dí. Nyəɔ́ng yêsh mə céél bul bə fwó múúd gwoonɔ́g jín dí yé, yídag bə nda nyə wə mə búl bə mwántombú; nyəɔ́ng mə tōw bí shwóg yé séyúg nə bóólúgá.

27 Mpádúgá muud njúl shí ngə də yé nə nyəɔ́ng ngə séy nə nyə yé, zə jí fwámé múúd? Nɔ́gá ná nyəɔ́ng njúl shí ngə də yé? Nji, mɛɛ mə yídá nwa jiya sóól məsáal mpádúgá nyínúđ.

28 «Bí báá, bí mə kyey nə mə zə wós wəla lú məkugulú dām dí.

29 Nə ndeé mə ji nə ngul yə bí Faan mə Zembí nda Dá nyə á yə mə dwo ná.

30 Mə ji nə ngul sá ntó shú nə bí bāg də nə ngul mádí túwuli dí ja mə bá bə mádí Faan dí yí, bí ji námə ícaanɔ́d sámb íbeend wúm nə íbá yá *Izəɔ́yél milésá.»

Pyêr mə bá kílya Yésus

(Mat 26.33-34; Mak 14.29-30)

31 Yésus mú ci nə Pyêr ná: «Shímun, Shímun, *Sátan mə gwáamb ɔkûl ná a zə fyá bí nə məbwəbúlán nda múdá mə du fyá mawúdə ná.

32 Nji mɛɛ mə ámə jəgula shú dwò dí ná búg gwò í bəg kú tag. Nə ndeé, wo ɔ bá ka ləushi ómínyəɔ́nə bwò ja wó é bá cénd kuú njəɔ́nd yí.»

33 Pyêr mú ci nə nyə ná: «Cwámba, mə ji kwéeshá ná tɔɔ mímbug shwə kə, tɔɔ shwíy shwə bəsh yə.»

34 Yésus mú ci nə nyə ná: «Pyêr, mə jaaw wo ná shúshwóógú nə ngwúm kúwó kwáágúg wo e kílya ija ilóól nə wo ampúyé mə.»

Wəla lə gwáná

(Mat 26.30-46; Mak 14.26-42)

³⁵ A mú ci nə bwo ná: «Ja mǎ á lwâm bí kú nə *mwaanê, kú nə məkwaám, kú nə osílúfaas yí, jí í á fúfǎ bí?» Bwǎ ná: «Kú nə sǎ.»

³⁶ A mú ci nə bwo ná: «Í zǎ yidǎ bǎ ja ga dí nǎ, ŋkí muud jí nə mwaanê, a ŋwa; ŋkí muud jí nə kwáám, a ŋwa; muud cǔgǎ nə kafwele yé kusha kúúd jé, kusǎ kafwele.»

³⁷ Nǎcé mǎ jaaw bí nǎ micilyá míga mí jǎlá nə bwǎma cǔg jǎm dí. Micilyá mí ná: “Bwǎ á seŋg bǎnǎŋ izhilŋgaanǎ.” Ntǎ jí nǎ, sǎ í dúgyá nə mǎ yí í jǎlá nə sǎy nda í jí nǎ.»

³⁸ Bwǎ mú ci nə nyǎ ná: «Cwǎmba, dǔgí ikafwele íbǎ wa.» Nyǎ nə bwo ná: «Bímí ní í jǎla.»

³⁹ A mú cúwo tǎón, kǎ *Mbǎŋ wǎolivyê nda nyǎ á dǎ bwey sǎ ná. *Ompwíín bǎ bwǎ mú bǎ nyǎ.

*Yésus mǎ jǎgǎla nǎ Zembí Getsemane
(Mat 26.30-46; Mak 14.26-42)*

⁴⁰ Ja bwǎ mǎ kǎ wǎós kúkǎl jǎoŋg dí yí, Yésus mú ci nə *ompwíín ná: «Jǎgǎlagǎ nǎ Zembí, bí bǎg kú biil mǎbwǎbǎlánád.»

⁴¹ Nye, a músǎ nywǎ shísh shwǎg-shwǎg nə bwo, cé bǎplǎ dí nə ŋkul shúg yí. A mú kúud mǎbwǎŋ shí, tééd ŋgǎlǎ jǎgǎla nǎ Zembí,

⁴² nyǎ ná: «Pǎpa, ŋkí wǎ céel, yílúg mǎ bǎlá mǎcéy ga! Nji, kú bǎ nda mǎ jí nǎ, í síyúg nda wǎ céel ná.»

⁴³ [Nǎ ndéé, ŋgwǎl *éŋgales mú wǎós zhúlǎ gwǎw, zǎ ŋgǎ lǎlǎshi nyǎ.

⁴⁴ Ifwaas í shwǎy í mú bul bíi nyǎ, a mú bul nyingǎ jǎgǎla nǎ Zembí, gúŋ í mú dǎ wú nyǎ nyúúlúd nda íbǎbǎl í mǎcií dǎ kud shí.]*

⁴⁵ A músǎ yǎw jǎgǎlǎlǎ, a bǎn zǎ kǎómb ompwíín bwǎ á bǎ yí. A mú zǎ kwey ná mǎcéy mǎ lám mǎ mǎ kǎnd bwo ígwád.

⁴⁶ A mú ci nə bwo ná: «Nǎ jí! Bí ŋgǎ jǎ? Wǎolǎgǎ, bí jǎgǎlag, bí bǎg kú biil mǎbwǎbǎlánád.»

*Bwǎ zǎ bíi Yésus
(Mat 26.47-56; Mak 14.43-52)*

⁴⁷ Yésus ŋgǎ ná lás ntǎni, seegya nǎ mǎma kǎnda búúd mǎ cúwo, Yúdas tǎl bwo shwǎg. Yúdas nyǎ á bǎ nǎmǎ muud á gwoŋg *búúd ǎ lwámá wúm nə óbǎ yé mú shish wǎ Yésus, zǎ fǎlǎlǎ nyǎ.

⁴⁸ Yésus mú ci nə nyǎ ná: «Yúdas, ntǎ nǎ wo zǎ kusha nə *Mwǎn mǎ Múúd mǎfǎlǎla dí?»

⁴⁹ Ja búúd bǎnǎŋ Yésus bwǎ á bǎ gwoŋg wǎ bwǎ á dúg sǎ í á ŋgǎ síy jǎoŋg yí, bwǎ á jí nyǎ ná: «Cwǎmba, ye sǎ gwǎnǎg nǎ ikafwele?»

⁵⁰ ŋgwǎl mú wéem kafwele jé, taad ŋgwǎl sǎol mǎsǎal mǎ Ajǎláci á ofada, í mú sǎmb nyǎ lwǎ á mbwǎ mǎncwúm.

⁵¹ Yésus mú ci ná: «Yǎwǎgǎ ntǎni». A mú kúnya nə muud éne lwǎ, í mú yǎl.

⁵² Yésus mú lás nǎ milúlúú myǎ ofada bǎnǎŋ ojwú wǎ buud bwǎ á dǎ baagǎlǎ *Luŋ mǎ Zembí wǎ nǎ ocúmbǎ buud, nyǎ ná: «Bí ŋgǎ zǎ nǎ ikafwele nǎ mǎbǎlǎ zǎlǎ bíi mǎ, mǎ jisǎ zhilŋgaanǎ?»

⁵³ ŋgǎá nǎ shé á dǎ bǎ jwǎw dǎsh kúl ŋgwúd Luŋ mǎ Zembí dí, bí kú séémb mbwǎ ná bí mǎ bíi mǎ. Nji, wǎla dǎn wǎ mǎ wǎós ga, wǎla mǎ *Sátan muud mǎ dǎ kuŋg mǎyídúgúd yé.»

22:35 9.2-3; 10.4 22:37 Iza 53.12 22:39 5.16 22:39 21.37; Mat 26.30; Mak 14.26; Yuá 18.1

22:42 Mat 6.10; 20.22; Mak 10.38; Yuá 12.27-28 * 22:44 Sǎ jǎsh jisǎ cilyá wa ímpǎnzǎ íga dí yí, mí micilyá mí ayág mí cǔgǎ nə byo. 22:53 19.47; 22.3

54 Bwó mú bií nyə, kə nə nyə ná ndeé kə nyí njów má Ajəláci á ofada. Í á bə, Pyêr ηgá bę bwo nə fwámé cé.

*Pyêr mə kílyá Yésus
(Mat 26.69-75; Mak 14.66-72)*

55 Bwó á ka jida kuda tām mbaadé bwó mú seηgya zə ji shí; Pyêr mú námá zə ji cínəηg bwádí.

56 Dúl sás í á dū sēy nə Ajəláci á ofada yí í mú dúg nyə na mánkənya má kudad. Sás dəηg mú mpu shimal dúg ná ndeé a mú ci ná: «Muud éga nyə á bə námá gwoηg mə Yésus dí.»

57 Pyêr mú kílyá nyə, nyə ná: «Amuda, mə ampúyé múúd éne.»

58 Fúfwálá mú cə, ηgwól múúd mú nyiηgə ci nə Pyêr ná: «Wo ji námá ηgwól múúd wág.» Pyêr nə né ná: «Muud éga, kú bə mə.»

59 Fwála má cə je bə wəla ηgwúd ntáni, ηgwól múúd mú nyiηgə zə báásulə ná: «Jí ntó, muud éga bənəη Yésus wó bwó á bə. Nğaá a ji námá muud á Galilé?»

60 Pyêr mú ci ná: «Mə ampúyé sá wó ηgá ci yí.» Pyêr ηgá ná lás ntáni, ηgwúm kúwó mú kwáág.

61 Cwámba mú yid dúg Pyêr ná shi shi shi. Pyêr mú tóduga ciyá Yésus nyə áma ci na nyə yí ná: «Shúshwóógú ná ηgwúm kúwó kwáágúg múús íí, wo e kílyá mə ija ilól.»

62 Pyêr mú cúwo tóón kə dū nyēsh nə yā.

63 Buud bwó á bə bwó mbíd Yésus wá bwó á ηgə cágulə Yésus, bwó ηgá yid nyə.

64 Bwó á cęglə nyə sá míshúd ka ηgə ci nə nyə ná: «Lwóg ná wo ji *muud micúndá, jaawug sá muud nyə áma yid wo yé.»

65 Bwó mú ηgə jág lás nə nyə bíl íciyá í málwíy.

*Bwó ηwa cígúlá ná Yésus má jalá nə yə
(Mat 26.62-66; Mak 14.60-65)*

66 Mán máləm, gífúgá ócumbá wā kúl búúd, nə milúlúú myā ofada nə *Oyíguli ó mácęcę bwó á seηgya. Bwó mú zə nə Yésus bwódí *Gwoηg ósémbye ó mílósú wá Zembí dí.

67 Bwó mú ci nə nyə ná: «ŋkí wo jisə *Kříst, jaawugú sə». Nyə nə bwo ná: «Mə teem jaaw bí, bí ámaguləyé.

68 Mə jí námá bí ηjígá na, bí ábęsayé mə.

69 Nji, tééd kíkídiga, *Mwān mə Múúd nyə é kə ji shí mbwə mənəcwúm má Zembí á ηkul nyēsh dí.»

70 Bēsh ntág ná: «Ntó ji ná wo ji *Mwān má Zembí?» Nyə nə bwo ná: «Bíméfwó bí ηgə ci ntó, mə jisə nyə.»

71 Bwó mú ntág ci ná: «Jí shé má kwo sę owúshined yí? Sáméfwó má gwág á má lás.»

23

*Yésus mə ká kaad wó Pilát
(Mat 27.11-14; Mak 15.2-5)*

1 Gúfúgá búúd jēsh mú tōw kyey kə nə Yésus wó Pilát.

2 Kə wós nūη, bwó mú ηgə búgə nyə lésú ná: «Sá áma kwey múúd éga ηgá sá nə lwoη búúd jisú mitódúgá mí ηgág nə búbulə milúúú, a ηgá ci ná nyə wó jisú Mesí, Njwú-buud; a ηgá sá ná bwó kú jána *Káázəl tóya.»

3 Pilât mú jí nyə ná: «Ye wo jisə Njwû *Oyúden?» Yésus mú bęsa ná: «Wo má ci óni.»

4 Pilât mú ci nə milúlúú myâ ofada nə mənķúmbə mə búúđ ná: «Mə akwéyé nə muud éga mə shwey wōŋ.»

5 Bwá mú ci nə nyə ná: «A ŋgə shwambələ kúl búúđ jisú. A má ŋgə yə bwo minjígúlá wú Galilé, wós Yudéa zə kumə wa.»

6 Ja Pilât má gwág ntáni yí, a mú jí ŋkí Yésus ji muud á Galilé.

7 Nda nyə á mpu ná Yésus ji muud á faan lú íjwūga má Herod ná, nyə á ci nə bwo ná bwá kág nə nyə wə Herod. Í á bə Herod njúl Yurúsəlem mwōw mōŋgúd.

Yésus mə kə kaad wə Herod

8 Herod nyə á bul bə nə məshusug ja nyə á dúg Yésus yí. Nəcə bwey nyə á du bwey sọ ná a dúg nyə nə isâ nyə á du gwág shú dé dí yí. Nyə á ŋgə bwánd nə búgə ná Yésus nyə e sá dúl *shimbá a mú dúg.

9 A mú jí Yésus zhwog minjígá, nji Yésus kú bęsa.

10 Milúlúú myâ ofada bənŋə *Oyíguli ó məcə bwá á bə cínŋgú bwá ŋgə búgə Yésus milésú nə ŋkúd.

11 Herod bənŋə ifulish byé bwá ŋgə ŋwa nyə mpyóŋ nə mpyóŋ, ŋgə cágula nyə. Bwá mú bwéed nyə jɔjɔ jud ná ndéé nying nyə ná bwá kág nə nyə wə Pilât.

12 Herod bá Pilât buud bwá á du bə nə ífamuga wá, bwá mú cęę shwá jwōw dōŋgúd.

Yésus má nyingə kə kaad wə Pilât

13 Pilât mú seŋŋ milúlúú myâ ofada, nə micí nə buud bēsh,

14 a mú ci nə bwo ná: «Bí amə zə nə muud éga mádí ná a ŋgə shwúguli kúl búúđ jín. Ká dugá, mə má jí nyə minjígá bi ŋgə gwág. Mee má kwey ná a cugé nə təw wōŋ isâ byēsh bí ŋgə cęel bwaagula nyə yíđ.

15 Herod má kwey námə ná a cugé nə məbyaagula, gwá wá á má nyingə nti sá nyə yí. Ntə jí ná muud éga nyə asáyé gúl sá shwiy.

16 Mə zə yə nyə intégulí ná ndéé mə bíđ nyə.»

Bwá ban Yésus, cęel Barábas

(Mat 27.15-26; Mak 15.6-15)

17 * [Pilât nyə á du bə nə fúlú ná zan] *Páska í ká bə, a bíđ búúđ wúl mbwug.]

18 Bēsh bwá mú kím ja ŋgwúđ ná: «Gwúg nyə. Yidag bíđ sə Barábas.»

19 Barábas wōŋgú nyə á kə mímbwug dí nəcə bwá á sá ná buud bwá sáág minjígáád nə ijwú, bwá gwú námə múúđ.

20 Pilât mú kwo lésa nə buud bwá á ŋgə shwəman Yésus wá gúl ja ná, nywáá má cęel bíđ nyə.

21 Bwá mú kím ná: «Bwambələg nyə kwolós dí, bwambələg nyə kwolós dí.»

22 Pilât mú nyingə ci nə bwo ja álél ná: «Dáyé bōw á má sá yí? Mə akwéyé ná a má shwey wōŋ í jálá nə shwiy yí. Mə zə sá nə bwá fyámúság nyə milwōŋ nə ndéé mə bíđ nyə.»

23 Bwá mú nyingə kím ná a bwámbələg Yésus kwolós dí, ŋkwiimbyé ŋgə yáág yáágúg.

24 Pilât mú ŋwa cígúlá ná a zə sá sá bwá ŋgə jii yí.

25 A mú bíd múúd bwá á ngə gwáám̄b yé, muud nyə á kə mímbwug dí nəcé cinə-cində nə mægwú mə múúd yé; a mú yə bwo Yésus ná bwá kág sá nyə nda bwá dúg ná.

Bwá ká nə Yésus kwolós dí

(Mat 27.31-38; Mak 15.20-28; Yuá 19.16-24)

26 Ja bwá á ka ngə kə nə Yésus yí, bwá á bii Shímun á Sirén ngə wú ífambá, bwá mú zhimb nyə kwolós ná a nkényúg, ngə bɛ Yésus.

27 Zhwog buud wá kúl búúd, nə budá bwá á ngə bɛ, bwá ngə *bí məbwə íbud dí†, bwá ngə tədəwa.

28 Yésus mú yid dúg búdá bəngú, a mú ci nə bwo ná: «Kúgá jíí mə, jíigá biméfwó nə bwán bân,

29 nəcé í bá wóós né buud bwá bá ci ná: “Mikundú mí búdá myá mí má jəla, bá buud bwá abwélé nyə məbum, kú bwelɛ nyééng bwán wá.” Mwəw búúd bwá bá lás ntó má má ngə zə.

30 Nə ndéé bwá bá ci nə mimbáɲ ná: “Kádágá sə,” bwá nə ɲkwúndúgú ná: “Shweelugá sə.”

31 Nkámúsá ná bwá fwó sá líí á bús nda bwá ngə sá ga, jâɲ í bá bə nə fumbə ntudélé?»

32 Ja bwá á ngə kə nə Yésus yí, bwá á ngə námó kə nə míl mímbáwúlú mí búúd mímbá ná bwá ká gwú bónónɲ.

Bwá bwambələ Yésus kwolós dí

(Mat 27.33-36; Mak 15.22-24)

33 Ja bwá má kə wóós kúl bwá də jəw ná «Bwundú lúú» yí, bwá mú bwambələ Yésus kwolós dí, bəññɲ mímbáwúlú mí búúd mímbá myəng, nyíga jé kwolós dí Yésus mbwə məncwúm, nyíga jéd nyódí mbwə məkásól.

34 †[Nə ndéé Yésus mú lás ná: «Pəpa, juug bwo, nəcé bwá ampúyé sá bwá ngə sá yí.»] Bwá mú wusə mpaambó shú kaawələ míkáándó mí Yésus.

35 Zhwog buud bwá á bə bwá tál də dúg.

Mbáwúlú múúd í cənd mítədúgá

Micí mí mú ngə cágulə Yésus, ngə ci ná: «Nyə á də dí cugəshi buud íí, a cugəg nyəméfwó, ɲkí a jíí *Kříst, muud Zembí nyə a féesh yé».

36 Ozimbi bwá á ngə námó cágulə nyə; bwá mú shísh nyódí kə yə nyə məlwəg mə ábıbyenzhá.

37 Bwá ná: «ɲkí wo jíí Njwú *Oyúden, cugəg wóméfwó.»

38 Bwá á cilə cilyá, bwambələ nyə wə ɲgeɛ lúúd gwów ná «Njwú Oyúden wə éga.»

39 Wúl mbáwúlú í á bə námó jé kwolós dí yí mú jág lás nə nyə ná: «ɲgaá wo wó jíí Kříst? Cugəgú wóméfwó wo ka námó cug sə.»

40 Wúl mbáwúlú mú fɛɛl, jum nyə ná: «O! Wo jíí námó íntégúlíd nda nyə, wo ka bə kú fúndə Zembí?»

41 Shwə bəɲ mə jəla nə íntégúlí iga, nəcé shwə a sá námó ísá í jəlá ná shwə bəg nə íntégúlí yí. Ká nyɛ, nyə abwélé sá sá abúbəw.»

42 A mú ci nə Yésus ná: «Yésus, wo ɔ bá tədúgá mə ja wó bá zə nə ijwúga byó yí.»

† 23:27 *bí məbwə íbud dí*: Bílə məbwə bud dí í á də lwágulə ná muud má bul gwág sá í ngə sɲy yí cey lámúd. 23:29 21.23 23:30 Ozé 10.8; Mbá 6.16 23:31 1Pr 4.17 23:33 Iza 53.12 23:34 Sóm 22.19; Mat 5.44; Luk 6.28; Mis 7.60 † 23:34 Isá bíś cilyá iyuu iga dí cwú yí í cúgé bósól ókáalađ wá yágúđ. 23:35 Sóm 22.8 23:36 Sóm 69.22 23:37 Mat 27.11

43 Yésus mú ci nà nyə ná: «Búbálé, má jaaw wo ná, shwá é bə múús *Paradis.»

Shwiy mə Yésus

(Mat 27.45-51; Mak 15.33-37)

44 Jwòw í á bə í mú ngeε tólóg dí, yídúgú í á shila shí nyèsh ná ñkwed kə wóós mávəla málól mǎ mpwó-kugú,

45 Jwòw í má shwaaw, *sanda í á də kaləwo *Mpáánzə Zembí yí í mú seel títám ná cǎj. 46 Yésus mú kím gwów-gwów ná: «Pəpa, mə má keel *jím jám wódí mǎbwád.» Ná ndeé a mú jimal.

(Mat 27.51-56; Mak 15.38-41)

47 Ja lúluú izimbi má dúg isá í á ngə sɨy yí, a mú yə Zembí gúmá, nyə ná: «Búbálé, muud éga nyə á bə títálí muud.»

48 Buud bəsh bwá á ngə zə nə mikúlá áncuncuma ná bwá zó dúg lugə-lugə sǎ wá, ja bwá má dúg isá í á ngə sɨy yí, bwá mú ngə nyiŋgə bwá ngə *bí mǎbwə íbəd dí nə məcɛy mə lám.

49 Buud bəsh bǎnǎŋ Yésus bwá á bə nə wǎngó wá nə budá bǎnǎŋ bwá á ngə kyey té wúlə Galilé wá bwá á bə bwá tál shwóg-shwóg ka də dúg.

50 Ná ndeé, ngwól múúd nə jíná ná Yóseb mú zə wóós, a njúl títálí muud nə jǎjǎ lám, a njúl nǎmá muud á gwoonŋ mǐlúluú myá ləəm.

51 Nyə á bə muud Arimaté, nyə a shígé bə cǎj nə cigúlá bwá á nwa yí nə sǎ jəsh bwá á ngə sǎ yí. Nywáá nyə á ngə jǐ a ngə bwánd Faan má Zembí.

52 Nyə á ka kə wá Pilát, kə gwáámb nyə mbimbə má Yésus.

53 A mú shul yíl mbimbə kwolós dí, a fúlə wə ndómbó dí ná ndeé kə wá nyúl shwon bwá á bwagalə kwóógúdí yí, í njúl bwá nda fwo bwele bwáíg wúl mbimbə cínəŋ cwú.

54 Jwòw dǎəŋg í á bə ntǎg jwów bwá dú kwəməsa Sábaad yí, kwəməsálə wǎəŋg í á shí nǎmá tééd.

55 Budá bǎnǎŋ Yésus bwá á də ngə kyey té wúlə Galilé wá bwá á ngə bɛ Yóseb kə wóós shwon dí, kə dúg nda nyə á wá mbimbə má Yésus cínəŋ ná.

56 Bwá mú nyiŋgə, bwá kə kwəməsa isá í ámpə-məcud nə olabínda. Bwá mú woga jwòw lú Sábaad nda cɛɛ í á ngə ci ná.

24

Yésus mə gwúm

(Mat 28.1-8; Mak 16.1-8)

1 Jwòw shwéndeé má dú tééd yí, ná nǎmá mpámán mpámán, bwá á ká zə kə nə olabínda bwá á kwəməsa wá shwon dí.

2 Bwá mú kə kwey ná məma kwóógú í ámə də juwal shwon yí í músə í mbwúg koogú.*

3 Bwá mú nyí shwon dí, nji, bwá kú kwey mbimbə mə Cwáməba Yésus.

4 Í mú zə bə, bwá ngə ná ntíya, seegya nji buud obá bwá mú bwá tál bwo na kúná-kúnə, bwá njúl nə mikáándé mú ngə ñkənwə.

5 Inkəŋkúúnd í mú shwiy budá nyúúléd, bwá mú kúd mǎmpwoombú shí. Buud obá bǎəŋg bwá mú ci nə bwo ná: «Nəcé jí bí má zó sǎ múúd ngə cǎgə yé mǐmbimbə dí yí?

6 A cugé wa, a má gwúm. Tédúgágá nda nyə á lás nə bí binǎŋ njúl Galilé ná.

23:43 2Kr 12.3 23:44 Amo 8.9 23:46 Sôm 31.6; Mis 7.59 23:47 títálí muud: Mat 27.19; Mis 3.14; 7.52; 22.14 23:49 8.2-3; Sôm 38.12 23:55 8.2-3 23:56 MmN 20.10 * 24:2 Mat 28.2 ngə ci ná éngales wá nyə a bíŋgal kwóógú dǎəŋgú kənd koogú. Dúgúg ivugulí í shwon Mak 16.4 nə Yuá 11.38 dí. 24:6 9.21-22

7 Nġaá nyə á ci ná í jii nó *Mwân mə Múúd káánzəg məbwə mə búúd ɔ *mísəməd, bwə bwambulə nyə kwolós dí ná ndeé a mú gwúm jwəw áléel.»

8 Budá bwə mú nyingə tédəga lésú wəəng.

9 Ná ndeé bwə mú wú shwoŋ dí kə bwiing *búúd ɔ lwámá wúm nə ngwúd isá ini byəsh, bwə bwiing námá bóól *ómpwíin bəsh.

10 Í á bə, nə Maríya á Magudála, nə Yuána, nə Maríya nyəəngú mə Zhâk, nə bóólúgá bənəŋ bwə á bə wá. Bwə á ngə bwiing buud ɔ lwámá isá byəəng,

11 nji buud ɔ lwámá bwə á ngə ŋwa bwo nda buud bwə ngə ci isá bíś kú nə wúbulé yí, bwə áshígé magulə lân wāŋ.

12 Nji, Pyêr mú təw, a mú kə nə kúló shwoŋ dî. A mú bəələ, a mú dęg nji obándashi bwə á dul Yésus nə ndí wá. A mú nyingə kə njəw a ngə káam sá í ámə sý yí.

Ompwíin óbá bwə bwəma nə Yésus zhí Imawus

13 Í á bə nə, jwəw ngwúd dəəngú, *ompwíin ɔ Yésus obá bwə á ngə kə dánd bwə á dū jəw nə Imawus yí. Wúlə Yurəsəlem kə wu í á jee bə okílomáda wúm nə óbá†.

14 Bwə á ngə kə bwə ngə lésə mpədəgá nyāŋ, ngə bwiing isá byəsh í á sý yí.

15 Í mú kə wós ná, bwə ngə kə ntáni bwə ngə lésə ngə faas í, Yésus nyəməfwó mú zə kwey bwo, bənəŋ bwə mú ngə kə.

16 Nji mísh máŋ mə á bə nda gúl sá í á ngə ntágułə, bwə áshígé yag nyə.

17 A mú ci nə bwo ná: «Myáyé mílāŋ bí ngə zə bwiingya zhí nə zhí míga?» Bwə mú shigala, bwə ngə nyín nda bwə mə shúsala nə zhwuŋá.

18 Nyəəng nyə á bə nə jíná ná Kleyopas yé mú bəsa ná: «Nji wo wá jí ná wo njúl Yurəsəlem wo kú mpu isá í má sý mwəw mága dí yé?»

19 A mú jí bwo ná: «Byáyé isá?» Bwə ná nyə ná: «Isá í dęgýá nə Yésus á Nazarət yí! Muud nyə á bə *muud micúnda yé, misóólúgá myé nə iciyá byé í dęgá bə ŋkí lal ŋkúl mísh má Zembí nə mísh má búúd bəsh dî.

20 Wo afwóyé gwág nda milúluú myá ofada nə otəwe ɔ shwóg búśá bwə á kusha nə nyə ná a yég, bwə bwambulə nyə kwolós dí ná?

21 Sə á ngə bwánd nə búgá ná nyə wə nyə é zə yíl *Izarəyél mányámád. Nji í áshígé ná bə ntó. Múús ji jwəw áléel bwə shínúłə sá isá byəəngá.

22 Í má məel nyingə bə, bóól budá wá sádí gwoong bwə mə zə ntágułə sə milúu, nə bwə ámə kə shwoŋ dí mpámán mpámán,

23 bwə shígé kwey mbimbə yé cínəŋ; bwə mú zə jaaw ná bwə ámə dęg *wəəngəles, wəəngəles bəəng bwə mú jaaw bwo ná Yésus ngə cəgə.

24 Bóól búúd ɔ gwoong jisú bwə shí námá kə shwoŋ dí, bwə kə kwey isá nda budá bwə ámə jaaw ná; nji nyə, bwə shígé dęg nyə.»

25 Nyə mú ka zə lás nə bwo ná: «A bí má bə nə shúg e! A bí caále *magulə nə isá búúd ɔ micúnda bwə á ci yí bíśá búbá lé e!

26 Nġaá ná í á jii nó *Kríst júgəg ntáni ná ndeé a mú nyingə ŋwa gúmá jé?»

27 A mú ka zə sá ná bwə mpúg isá í dęgýá nə nyə yí, nda Kálad Zembí ngə ci ná, tééd nə Micilyá mí Moyíz kala nə mí mí búúd ɔ micúnda.

28 Bwə mú ngə shísh kúná-kúnə nə dánd bwə á ngə kə yí. Yésus nyə mú sá nda a cə kə nə njəənd shwóg.

29 Bwá mú yáág nə nyə ná a kú cə, bwá nə nyə ná: «Jig wa sádí, kugá má bii shí, jwəw í mú bul kə.» A mú nyí njəw ná a ji cínəŋg bwádí.

30 Í mú zə bə ná, ja bənəŋ bwá má zə ji shí ná bwá də yí, Yésus mú ŋwa buléd, a mú bwádan nə gwo, a mú fəy gwo a yə bwo.

31 Mísh má mú ka teem bəŋ bwo ná ndeé bwá mú yag nyə. Nji, a mú jímb bwo míshád.

32 Bwá mú ŋgə ci bwámé nə bwámé ná: «Ja nyə ámə ŋgə lésha nə sə zhí nə zhí ŋgə féég sə mícilyá mí Kálaad Zembí yí, ŋgaá ná milám mí ámə ŋgə bə sə ná gwəŋ-gwəŋ nə fwámé yéesh í?»

33 Bwá mú tí njənd námə wala dəŋgúd nyiŋgə kə Yurúsalem. Bwá mú kə kwey *búúd ə lwámá wúm nə ŋgwúd bənəŋ buud bwá á zə seŋgya nə bwo wá.

34 Bwá mú kə jaaw bwo ná jíse búbálé ná Cwámba má gwúm, Shímun shí dúg nyə.

35 Bwá mú bwiŋg bwo sá í ámə bə nə bwo zhí nə zhí yí nə nda bwá ámə kə yag Yésus ja nyə ámə fəy buléd ná.

Yésus mə lwágulə ompwín bé nyúul

36 Bwá ŋgə bwiŋg bwo gwo ntáni, Yésus má cúwo, zə təw bwo tátám, a mú ci nə bwo ná: «Səlugá milám shí.»

37 Məma yáág-yáág ĩkukúúnd í mú shwiy bwo nyúúlád, bwá ŋgə dúg ná *jím wə bwá má dúg ni.

38 A mú ci nə bwo ná: «Jí bí ŋgə búbulə yí? Jí bí ŋgə bə nə məshwán mílámúd yí?»

39 Dúgúgá məbwə nə məkuú má. Jíse mpú bə mə wə éga. Kúnyágá nə mə, dúgúgá. Jím í ádé bə nə ífúndə nə iyasə nda bí ŋgə dúg mə nə ndí éga.»

40 Nyə á ŋgə ci ntáni a ŋgə lwágulə bwo məbwə nə məkuú mé.

41 Bwá á bə bwá mú nə məshusəg, bwá ŋgə káam, nji bwá kú fwo mpu *búgula. A mú ci nə bwo ná: «Bí cugé nə sá má dá wa?»

42 Bwá mú yə nyə kúl shú mbufá.

43 A mú ŋwa gwo, a mú də bwá ŋgə dúg.

44 A mú ci nə bwo ná: «Sá má á bwey də jaaw bí ja shé á də bə yí ŋni; mə á də jaaw bí ná isá bíse cilyá shú dām Cəg mə Moyíz dí nə micilyá mí *búúd ə mícúndə nə osóm dí yí byəsh í jəlá nə bá sɿy.»

45 A mú bəny bwo fəg ná bwá gwágúg mícilyá mí Kálaad Zembí.

46 A mú ci nə bwo ná: «Jíse cilyá Kálaad Zembí dí ntága “Kříst mə bá jug ná ndeé a gwúm jwəw álélud,

47 bwá ka bá də cúndə jíne déd ná buud bwá cəndúg mitədúgá, Zembí mú juu bwo. Cúndə wəŋg í bá téed Yurúsalem í mú kala ílwoŋ byəsh.”

48 Bí wə búse ówúshined wá isá byəŋg.

49 Ná ndeé, mə bá ntí bí sá Də nyə á kaag bí yí. Bə bəŋ jigá wa ŋgwála kə kumə ja mpífə í bá zhu gwəw, bí zə lwánd nə ndí yí.»

Yésus mə kə gwəw

50 A mú wú nə bwo ŋgwála kə nə bwo kúnə-kúnə nə Betaní. Kə wós nūŋ, a

24:32 24.45 24:34 Mak 16.7; 1Kr 15.4-5 24:36 1Kr 15.5 *Səlugá milám shí*: Luk 2.14 24:37 Mat 14.26; Mak 6.49 24:41 Yuá 21.5, 10; Mis 10.41 24:44 24.27; Yuá 5.39 *Moyíz*: Mis 7.9-10, 25-27, 35, 37-39; Yuá 5.46 *búúd ə mícúndə*: Iza 52.13-53.12; Ozé 6.2 *osóm*: Sóm 22.69 24:45 24.25-27, 32; Yuá 20.9 24:46 9.21-22; Mat 26.56; Mak 14.49; 1Kr 15.3-4; Mis 17.2-3; 28.23 24:47 3.3; Mis 1.8; 5.31; 11.18; 17.30-31; 20.21; Rom 15.19 24:48 Mis 5.32; Yuá 15.26-27 24:48 Mis 1.8, 22; 2.32; 3.15; 4.33; 10.39-41; 13.31 24:49 4.18 24:50 9.51; Mak 16.19; Mis 1.9; 3.21

mú bân mæbwê bwádan nê bwo.

⁵¹ A ηgá bwádan nê bwo ntáni, a mú ηgê béégya nê bwo, ηgê ηkâη kâ gwôw.

⁵² Bâη bwá mú kúdow shí yê nyê gúmá né ndeé bwá mú nyiηgê kâ Yurúsalem nê mæshusêg milâm né cwóó.

⁵³ Bwá mú kâ ji *Luη má Zembî kú ná kwo wú, du ságusê Zembî.

Jɔɔɔ Kéel Yuánes nyə á cilə yí Isâ í dúgyá nə Jɔɔɔ Kéel Yuánes nyə á cilə yí

Yuánes nyə á bə sámbá búúd ɔ lwámá wúm nə óbá ɔ Yésus dí. Nyə á bə mpwíín Yésus nyə á bul cɛel yé (13.23; 21.20), mínyɔŋɔ mə Zhák, bwé á bə bwán ɔ Zhébedé (Mat 4.21).

Kálaad éga ngə salan nə bɔɔŋg Matiyô nə Márkus nə Lúkas bwé á cilə wá. Yuánes ngə jii ná buud bwé mpúg ná Yésus-Kríst jisə Mwân má Zembí. Sá bí nə ŋkul cí ná lúú ciyá á kálaad wúsə 20.31: «Məshimbá măsə cilyá wa má măsə shú ná bí magúləg ná Yésus jisə Kríst, Mwân má Zembí, bí má ká magulə ntó bí bə nə cug jíná déd».

Tééd lúu 2 kə wós 12 dí, Yuánes mə lwágulə məshimbá zanɔgbá Yésus nyə á sá, búúd bwé ngə káam má. Məshimbá mɔɔŋg mäsá ná sə mpúg ná Yésus ji búbálé Mwân má Zembí.

Tééd lúu 13 kə wós 21 dí, Yuánes ngə bwiing nda Yésus nyə á ngə kwəməsa ná a zə bá wú shí ga dí ná. A lwágulə məcwún Yésus nyə á cwíny ompwíín bé shú cug á mpúsə shwiy má (13-16). A lwágulə námə nda Yésus nyə á jəgula nə Zembí bəd nyə ompwíín bé məbwəd ná (17). Yuánes má nyiŋgə námə lwágulə nda búúd bwé á bí Yésus, bwé gwú nyə ná (18-19). A nyiŋgə námə lwágulə nda Yésus nyə á gwúm, a lwóya nyúúl ná ompwíín bwé dúgúg nyə bwé mú bə nə ŋkul mánýúúlad (20-21).

Ciyá í á nyee muud

¹ Mátéédulé má isâ byəsh dí, Ciyá* í á bwey bə, Ciyá bá Zembí wé bwé á bə. Ciyá jɔɔŋg í á bə ntəg Zembí.

² Bá Zembí wé bwé á bə mətéédulé má isâ byəsh dí.

³ Gwə wé í á té isâ byəsh; kú nə tɔɔ sá wə é kwey ná Ciyá dí í á té yí.

⁴ Cug í á bə Ciyá jɔɔŋg dí, cug jɔɔŋg í njúl mənkenya ngələ kwan buud.

⁵ Mənkenya má á ngə faan yidúgú; nji, yidúgú í áshigé magulə ləg mənkenya.

⁶ Ngwól múúd nyə á bə ná Yuánes, Zembí wé nyə á ntí nyə.

⁷ Yuánes nyə á zə ná a zəg bwiing sâ í dúgyá nə mənkenya mɔɔŋg yí, shú ná buud bəsh bwé búgúlag nəcé bwiingyá jɔɔŋg.

⁸ Nyə dí nyə á bə mənkenya; nyə á yida zə bwiing sâ í dúgyá nə mənkenya yí.

⁹ Mənkenya mɔɔŋg mäsá bə fwámé mənkenya, mäsá ná, ja mäsá shí ga dí yí, mäsá kwan búúd bəsh.

¹⁰ Ciyá í á bə shí gaád, gwə námə wé í á té shí ga; nji, buud ɔ shí ga bwé á shigé yag gwo.

¹¹ Í á zə búúd bé dí, nji buud bé nda magulə ləg gwo.

¹² Nji, búúd báá bwé á ləg gwo, bwé* búgula jíná dé wá, nyə á yə bwo ŋkul ná bəg bəg bwán ɔ Zembí.

¹³ Bəŋ bwé mäs byél, kú bə byélé í ngə wú məcíí dí yí, kú námə bə váál búúd bwé dú ngə byá nə yéesh ján yí, nda nyiŋgə bə ná muud nyə á mäs jii ná a byá mwân; bwé mäs byél byélé á ná Zembí wé mäs byá bwo.

1:1 Mət 1.1-2.4; Yuá 17.5; Flp 2.6; 1Yn 1.1-2; Mbú 19.13-16 * **1:1** «Ciyá» ni wé Kríst (Wo ji nə ŋkul dúg Yuánes 1.14). **1:3** 1.9-10; 5.26; 1Kr 8.6; Kol 1.16-17; Heb 1.2; Mbú 3.14 **1:5** Mət 1.3-4 **1:6** Mət 3.1 **1:8** 1.20 **1:9** 8.12; 17.25; 1Yn 2.8 **1:12** 1Yn 3.1; Gal 3.26; 4.5 **1:13** 3.3, 5-6; 1Pr 1.23; 1Yn 3.9

14 Ciyá í á ka nyεε muud, í á cugə wa sódí. Cug jé í á bə cug milwaná, mpaam nə mpaam, obúbálé nə obúbálé. Sá á beny milwaná myé, mí njúl milwaná mí Mwán má byél cágə mwə mə Sósəngú dí yé.

15 Yuánes nyə á bwiing lán yé, a lás gwów-gwów nó: «Muud mə á jaaw bí wá éne. Nyə wə mə á ci yé, ná: muud ηgə zə mádí mpásə; nji, a mə tów mə shwóg, nəcé nyə wə nyə a tééd fwo bə nə mə. Muud wəηg wə éne»

16 Sá bəsh sá á má bə nə kəw nyádi zhwog təom dí, a ηgə cugə nə sá nji mpaam nə mpaam.

17 Nəcə Moyíz nyə á zə nə *mbwoomb máceξ, Yésus-Kríst zə nə mpaam nə obúbálé.

18 Muud nyə abwélé dúg Zembí. Nji, Cágə lú Mwán dé nyáméfwó má jéég bud dí, dúsó námə Zembí yí, dwə wə í á sá ná Zembí mpúyág.

Yésus mə tééd iséy

(Mat 3.1-12; Mak 1.2-8; Luk 3.15-17)

19 Oyúden bwá á kənd ofada nə *Olevít kə shilə Yuánes ná: «Wo wə zə?» A mú ka bwiing bwo sá Yésus jís yí.

20 Nyə á mpu məm ná: «Mεε dí jísə *Kríst.» Nyə á mpu məm ntó kú shwána.

21 Bwə á ka námə jí nyə ná: «Ká wo wə zə? Ye Eli?» Nyə ná: «Mbə, mə dí Eli.» «Ye wo wə *Muud micúndá?» Nyə ná: «Mbə».

22 Bwə mú ka ci nə nyə ná: «Ká wo wə zə? Sə kág bəsa nə buud bwə ámə nti sá wá ná jí? Woméfwó ηgə ci ná wo wə zə?»

23 A mú bəsa nə bwo ná: «Mə wə kál í ηgə cúndə shí a shwéeshád yí, ηgə ci ná: “Súgúgá zhí mə Cwamba í bəg tátəli” námə nda múúd micúndə Izayí nyə á ci ná.»

24 Ofada nə Olevít bwə á kəndəw wá bwə á bə *Ofarizyēη.

25 Bwə mú ka jí nyə ná: «ηkí wo dí Kríst, wo kú bə Eli, wo kú nyiηgə bə múúd micúndə, nəcé jí wó ηgə duu buud yí?» Yuánes mú bəsa nə bwo ná

26 «Mεε mə ηgə duu buud májúwód. Nji ηgwól múúd jí na mpədəgá nyínád, bí ampúyé nyə.

27 A ηgə zə mádí mpásə, mə ampúyáyé ná mə cínyug nyə mikwoolú mí mənəgwub məkuúd.»

28 Sá ni í á ηgə sīy Betanī, Zhurdē fanwíny, kál Yuánes nyə á ηgə duu buud yí.

29 Ná ndéé, mán mələm, Yuánes nyə a dúg Yésus ηgə zə nyádi, a mú ci ná: «Dugá, *Mwán Ncwəmbε mə Zembí wə éga, nyə wə má zə yíl búúd ə shí ga *səm wán.

30 Ngaa mə a ci ná: “Muud ηgə zə mádí mpásə; nji, nyə wə nyə a tééd zə nə mə, nəcé nyə wə nyə a tééd fwo bə nə mə.” Nyə wə má á ηgə ci yé.

31 Mə a shígé fwo də mpu nyə. Nji, nda í á jí ná bag ó *Izərayél bwə mpúg nyə ná, gwə wə má á zə ηgə duu buud májúwód yí.»

32 Yuánes nyə á bwaagalə ná: «Mə a dúg Shíshim ηgə shulə wú gwəw nda faf ná ndéé zə jí nyə nyúúlád.

1:14 Gal 4.4; Flp 2.7; 1Tm 3.16; Heb 2.14; 1Yn 4.2 **milwaná mí Mwán má byél cágə mwə mə Sósəngú dí yé:** Mat 17.2; Yuá 2.11; 1Yn 1.1-3 **1:15** 1.24-27, 30; 5.31-34, 36 **1:17** 7.19; MmN 31.18 **1:18** 6.46; 14.8-9; MmN 33.20; Mat 11.27; 1Tm 6.16; 1Yn 4.12 **1:19** 5.33 **1:20** 3.28 **1:21** Mat 2.14; Yuá 6.14 † **1:21** Oyúden bwá á ηgə bwánd nə Zembí mə bá nti bwo ηgwól Múúd micúndə njúl nda Moyíz; Moyíz nyáméfwó nyə á jaaw bwo ntó. (Mbá 18.15-18). **1:23** Iza 40.3 **1:25** 1.33; Mat 21.25 **1:27** 1.15; Mís 13.25 **1:28** 10.40; Mat 3.13 **1:29** 1.36; Iza 53.6-7; 1Pr 1.19; 1Yn 2.2; Mbú 5.6 **1:30** 1.15 **1:32** Mat 3.16

³³ MEE mā a shígé fwo ðu mpu nyə ɔ; nji muud nyə á nti mā ná mā zág ηgə duu buud májúwód yé nyə á bwey jaaw mā ná: “Muud wó bá dúg Shíshim má shulə zə ji nyúúlúd yé, nyə wá má bá ðu duu búúd Nkɛ́ηkɛ́ Shíshimud.”

³⁴ MEE mā a shí ntág dúg, mā ηgə bwaagələ ná nyə wá jí Mwān mā Zembî.»

Ompwíin wá ashúshwóogú
(Mat 4.18-22)

³⁵ Í á ka zə bə mán mələm, Yuánes bánɔη bóól *ompwíin bé óbá bwá njúl námá na,
³⁶ a mú dúg Yésus ηgə cɔ́, a mú ci ná: «Dugá, *Mwān Ncwəmbɛ má Zembî wá éga.»

³⁷ Ompwíin óbá bəɔηg bwá mú gwág sá Yuánes nyə á ηgə ci yí ná ndeé bwá mú kə ηgə bɛ Yésus.

³⁸ Yésus mú yid, a mú dúg bwá ηgə bɛ nyə, a mú jí bwo ná: «Bí ηgə sɔ́ jí?» Bwá nə né ná: «*Rabi, wó ðu ji ηgow?» (Rabi mā ká ná «Yíguli».)

³⁹ Nyə ntág nə bwo ná: «Zəgá kə dúg». Bwá mú ka kə dúg kál á ðu jí yí, ná ndeé, bwá mú jí cínɔηg nyádí jwɔw dəɔηgád. Í á bə jwɔw í mú ηgeé mawəla mənɔ́ mā mpwó-kugú.

⁴⁰ Ompwíin óbá bwá á gwág sá Yuánes nyə á ηgə ci yí ná ndeé bwá mú bɛ Yésus wá, ηgwólúgá nyə á bə André mínyɔηú má Shímun Pyɛr.

⁴¹ Nyə á ka tééd kə wá mínyɔηú yé Shímun, kə ci nə nyə ná: «Sá má bwəma nə Mesí (jíná dəɔηg í ká ná Kríst).»

⁴² A mú kə nə nyə wá Yésus. Yésus mú ðu dúg Shímun ná ndeé a mú ci nə nyə ná: «Ŋgáá ná wo wá Shímun, shwóóηgú ná Yuánes; wo bá zə ðu jɔwəw ná Séfas» (jíná dəɔηg í ká ná Pyɛr).

⁴³ Mán mələm, Yésus nyə a ηwa cígúlá ná a ká Galilé. A mú bwəma nə Fílíp, a mú ci nə Fílíp ná: «Bɛg mā.»

⁴⁴ Fílíp nyə á bə muud á Betasayída, dánd má André bá Pyɛr.

⁴⁵ Fílíp mú ka kə wá Natanaél kə ci nə nyə ná: «Sá má bwəma nə Yésus á Nazarét, mwān mā Yóseb bwá ηgə ci ókálaad ɔ mácɛɛ má Moyíz nə bəɔηg ɔ *búúd ɔ micúndád yé.»

⁴⁶ Natanaél mú ci nə Fílíp ná: «Ye sá ányunywaá jí nə ηkul zhu Nazarét?»

⁴⁷ Fílíp mú ka ci nə nyə ná: «Zaá kə dúg». Yésus mú dúg Natanaél ηgə zə, a mú ci ná: «Dugá, muud éga jí fwámé mwā *Izəryél, kú yíl, kú bəd.»

⁴⁸ Natanaél mú jí nyə ná: «WEE mā mpú mā na ntudél?» Yésus mú bɛsa ná: «Mə ámə ηgə bwey dúg wo, wo njúl ná shug lú *figyɛ ði, biná Fílíp kú fwo lésha.»

⁴⁹ Natanaél mú ci ná: «Rabi, wEE jí Mwān má Zembî, wEE jí Cí á Izəryél.»

⁵⁰ Yésus mú bɛsa ná nyə ná: «Wo má *búgula nácé mā jaawúlə wo ná mā á ηgə bwey dúg wo, wo njúl ná shug lú figyɛ ði; mpug ná wo bá dúg isá í bá nyingə bul bə í anání yí.»

⁵¹ A mú nyingə ci ná: «Búbólé, má jaaw bí ná, bí mā bá dúg jɔη ná bagá, *wəéηgəles ɔ Zembî bwá dúgá bád ðu shulə *Mwān mā Múúd nyúúlúd.»

2

Shimbá á Kana

1 Mprésá mwôw móbá, ñgwól múúð nyə á ñwa bá ñgwála á Galilé bwé jów ná Kana yí, bwé á ka sá zañ. Mariya á nyooñgú mə Yésus nyə á bæ cínong.

2 Bwé á jów námá Yésus ná a kág zâñ nyooñgúd, tɔɔ *ompwíín bé.

3 Í á ka zə bæ, məlwəg ka zə fúfə, Yésus nyooñgú mú ka zə ci nə nyə ná: «Dugí, bwé cúgé ná nə məlwəg».

4 Yésus mú ci nə nyə ná: «Amuda, shwê bân nə inéy? Wəla dâm í afwóyé wósos.»

5 Nyooñgú mú ci nə osóol ɔ mäsáal ná: «Bi ɔ sá sá jêsh nyə é ci ná bi sáág yí.»

6 Na ji ná, idɔɔla isaman í á bæ í tál na, *Oyúden bwé á də balan nə byo dúla gusa míngusa mí íci. Idɔɔla byooñg í á bæ cügá nə məkwóógú, í njúl ná dɔɔla ñgwúd je kə ílwuñgá í májúwó ñkí mwəomb ñkí wúm nə íbá.*

7 Yésus mú ci nə osóol ɔ mäsáal ná: «Lwándúlágá məjúwó na idɔɔla íniid.» Bwé mú lwándulə byo ná cwós.

8 A mú nyiñgə ci nə bwo ná: «Kagá dɔɔlə ja niid bi kág yə múúð ñgə sá dína yé.» Bwé mú dɔɔlə, kə yə nyə.

9 Muud nyə á ñgə sá dína yé mú kagələ məjúwó má mə shín nyee məlwəg mání; nyə a shígé mpu kál məlwəg məoñg má á ñgə wú yí, osóol ɔ mäsáal báá, buud bwé á dɔɔlə məjúwó wá, bwé ñgə mpu.

10 A mú jów múúð nyə á ñwa bá yé zə ci nə nyə ná: «Ja bwé də sá ídína yí, bwé də téd fwo yə búúð məlwəg má búl nywa má, ka zə shúgala nə məoñg má abálé nywa má ja búúð bwé mú ñgə shwág yí. Ká wee wo ámə nyiñgə baagələ məlwəg mə anyunywaá zə wósos wəla ga dí?»

11 *Shimbá Yésus nyə a téd sá wáni, nyə a sá dwo ñgwála á Galilé bwé jów ná Kana yí lwóya milwanə myé, ompwíín bé bwé mú *búgala nyə.

12 Ja ísá íni í mə shín yí, a mú shulə kə Kapernawúm, bəñññ nyooñgú yé nə omínyoññ bé nə ompwíín bé. Nji, bwé á jì wu nji búbaalə mwôw.

Yésus mə wíñg búúð ɔ míkus Luñ mə Zembí

(Mat 21.12-17; Mak 11.15-19; Luk 19.45-48)

13 Nda zâñ Páska í á bæ í mú kúnə-kúnə ná, Yésus nyə á ka bád kə Yurúsəlem.

14 A mú kə kwey ná, nə buud bwé á ñgə kusha inteny wá, nə bəoñg bwé á ñgə kusha ítəw nə məfəf wá, nə bəoñg bwé á ñgə sá icénd í *mwaanə wá bwé mə kə ji nə míkus *Luñ mə Zembí.

15 A mú ñwa míkwoolú sá lwóñ ná ndeé wíñg yíl bəsh Luñ mə Zembí, wíñg námá ítəw nə inteny. A mú ñgə lwágsə omwaanə búúð bwé á ñgə sá icénd wá, shín lwág ítəwəli byáñ.

16 Nyə nə buud bwé á ñgə kusha məfəf wá ná: «Yílúgá isá íga wa. Kúgá ñwa njów mə pəpa nda watála.»

17 *Ompwíín bé bwé mú téduga nda jí cilyá Kálaad Zembí dí ná, ná: «Ceełí mə ñgə ceel njów wô yí, í ñgə gwó mə lámúd nda kuda».

18 Oyúden bwé mú zə lás nə nyə ná: «Wo ñgə zə sá isá íni ná wo mə fwo ka lwágsələ sə dáyé *shimbá?»

19 Yésus nə bwo ná: «Caamugá *Mprésá zə Zembí ga, mə nyiñgəg lwó bi nywo nji mwôw málóol.» 20 *Oyúden ná: «Jí! Mprésá zə ni, məlwóga mə mə á ñwa buud mím bú məwúm mánñ nə mísaman, wee mə ci ná wo é lwó nywo nji mwôw málóol?»

2:1 4.46 2:4 7.6, 30; 8.20; 12.23; 13.1; 17.1; Luk 22.53 2:6 Mak 7.3-4 * 2:6 Na ji je bæ ólitre məwúm mwəomb ñkí təd. 2:11 Shimbá: 2.23; 3.2; 4.54; 6.26; 11.47-48; 20.30; Mis 2.22; Rom 15.19
2:12 Mat 4.13 2:13 6.4; 11.55; 12.12; MmN 12.1-14 2:16 Luk 2.49 2:17 Sòm 69.10 2:18 2.11 2:19 Mat 26.61; 27.40; Mis 6.14

21 Ndug nyúúl nyé wá nywáá nyə á ngə jôw ná Mpáánzə yí.

22 Ompwíin bé bwá á kə nyingə téduga lésú Yésus nyə a lás wəngə ja nya gwúm yí, bwá mú *magulə Mícilyá myá Kálaad Zembí, *magulə námə lésú yé.

23 Í á ka ngə bæ na ná, ja Yésus nyə á bæ zâŋ Páska dí Yurúsalem yí, zhwoğ buud bwá á *búgula jíná dé nə dúgúlə máshimbá nyə á ngə sá má.

24 Nji Yésus nyə a shígé ngə shwu nyúul nə bwo, nəcə nyə á ngə mpu bəsh.

25 Í áshígé nyingə jii ná muud zág jaaw nyə ná mbéé ji ntúga, keel ji ntúga. Nyáməfwó nyə á ngə mpu sá jí múúd lámád yí.

3

Yésus bá Nikodém

1 Ngwól múúd nyə á ka bæ gwoong *Ofarizyên dí nə jíná ná Nikodém; nyə á bæ námə tówe shwóg *Oyúden.

2 Muud éne nyə á ka kə dúg Yésus mpwó-bulú kə ci nə nyə ná: «*Rabi sá ngə mpu ná wo ji yíguli ngə zhu wá Zembí yé. Nəcə, muud cugé nə ŋkul sá *máshimbá wó ngə sá mága ŋkí Zembí nyə ayáyé nyə ŋkul.»

3 Yésus mú bęsa nə nyə ná: «Búbálé, má jaaw wo ná, ŋkí muud mə bə kú byél byélé ágúgwáan*, a cugé nə ŋkul dúg Faan má Zembí».

4 Nikodém mú jii nyə ná: «Ntədəlé cwúcwúul múúd jí nə ŋkul nyingə byél yé? Ye a ji nə ŋkul nyingə nyii nyóŋgú mwô dí ja ábée ná ndeé a mú nyingə byél?»

5 Yésus mú bęsa ná: «Búbálé, má jaaw wo ná, ŋkí muud mə bə kú byél zhií a məjúwó nə Shíshim dí, a cugé nə ŋkul nyii Faan má Zembí dí.

6 Bye-yí á shí ga í du byá mishwun, bye-yí á Shíshim byá *Shíshim.

7 Kú káam ná má ci nə wo ná bi má jəlá nə byél byélé ágúgwáan.

8 Ŋkwə má du kuŋg kúl á kúŋg yí, wo ngə gwág ncíndə nyé, nji wo nda mpu kóomb á ngə zhu yí nə kóomb á ngə kə yí. Ntó námə wá jí nə muud má byél byélé Shíshim yé.»

9 Nikodém mú ci nə nyə ná: «Jân jí nə ŋkul bæ na ntədəl?»

10 Yésus mú bęsa nə nyə ná: «Wee muud ngə jíguli bwán ó *Izərayél yé wo ampúyé isá ini?»

11 Búbálé, má jaaw wo ná, sə ngə lás sá sə má mpú yí, sə ngə bwiing sá sá á dúg yí, nji bí nda magulə sá sə ngə bwiing yí.

12 Ja má lás nə bí isá yá shí ga, bí nda *magulə yí, bi básə nə ŋkul magulə yá gwôw na ntədəl?

13 Mpugá ná muud nyə afwóyé bád kə jon dí gwôw, námə nji *Mwân mə Múúd, nyə muud nyə á zhu gwôw yé.

14 Ná ndeé, námə nda Moyíz nyə a bân vuguli nywá gwôw shí a shwéeshád ná, í jii ná bwá bág námə bən Mwân mə Múúd gwôw,

15 shú ná muud yesh mə bá *búgula nyə yé bág *bə nə cug á kandugə kandugə.

16 Nəcə, Zembí nyə á cəel buud ə shí ga nə mbíya yáag-yáag cəelí, váál á ná, nyə a yána Cúgə lú Mwán dé ná muud yesh mə búgula nyə yé bág bə kú yə, a yidag bæ nə cug á kandugə kandugə.

2:21 1Kr 6.19 2:22 1.45; 12.16; 14.26; Luk 24.6-8, 27 2:23 2.11; 6.29; 7.31; 8.30; 9.38; 10.42; 11.45; 12.42; 20.29, 31; 16.9 3:1 Nikodém: 7.50; 19.39 3:2 Mat 22.16; Yuá 2.11 3:3 1.13 * 3:3 Kál jesh sá ngə ci ná: «byél byélé ágúgwáan» yí, básł bwá ngə ci ná «byél byélé á gwôw». 3:5 Tit 3.5 3:6 6.63 3:8 Ekl 11.5 3:11 3.32; 8.26 3:12 12.32; 14.1-3; 17.5 3:13 Mik 30.4; Rom 10.6 3:14 Ilŋ 21.9; Yuá 8.28; 12.32-34; 18.32 3:15 20.31 3:16 3.36; 5.24; Rom 8.32; 1Yn 3.1; 4.9-10; 5.11, 13

17 Mpugá ná Zembî nyə a shí gé nti Mwán yé shí ga dí ná a zóg yə búúd intágúlí, í á yida bə ná a zóg sá ná buud bwó fáámug.

18 Muud mə búgúla nyə yé nyə ányingəyé ná bwəma nə intágúlí; muud mə yídá bə kú búgúla yé, intágúlí byé í má bwey bə; í má bwey bə nəcé a má bə kú búgúla Cúgə lú Mwán má Zembî.

19 Dugá, Zembî nyə a sá ná sémyé mílósú í mpúyúg, nyə a sá ntúga: nyə á nti mənkenya shí ga dí, buud bwó mú yida cēel máyídúgú cə mənkenya. Bwó á sá ntó nəcé bəw bwo misóólúgú.

20 Jí ná muud yēsh mə də sá mábəw yé má də mpíi mənkenya, nyə ádē kə kúl mósú yí, a fúndó ná misóólúgú myé mí á bá búgúli.

21 Muud nywáá ngə bə obábálé yé má də kə kúl mənkenya mósú yí, í nyínúg ná a ngə sá misóólúgú myé váál Zembî ngə jíi yí.»

Yuánes Nduu-buud bá Yésus

22 Ja isá íni í má shín yí, Yésus má zə kə shí á Yudéa, bənōnə *ompwíin bē. A mú kə jíi nə bwo wu, a ngə duu buud.

23 Í á bə, Yuánes ngə námá duu buud Inōn, kúná-kúnə nə Salím, nəcé məjúwó má á bə wu ŋkí bulya. Buud bwó á ka də kə, də kə duwan.

24 Na nyə á bə bwó kú fwo wá Yuánes mímbwugəd.

25 Ompwíin ó Yuánes bənōnə ngwól *Yúden bwó á ka zə sēŋəsa məkəl shú sá í dúgyá nə ngusa yóbó yí.

26 Bwó mú kə wó Yuánes kə ci nə nyə ná: «*Rabi, dugí, muud bíná bí á bə Zhurdə fanwiny wó á ngə bwaagulə lán yé yé, a ngə duu buud, buud bēsh bwó mú ngə kə nyódí.»

27 Yuánes mú bəsa ná: «Muud cugé nə ŋkul bə nə sá, Zembî kú fwo yə nyə.

28 Biméfwó bí búsə mə owúshined ná mə á ci ná: “Mee dí jísó *Kríst, mee jíi nji muud Zembî nyə á nti Kríst dí shwóg yé.”

29 Muud mə ŋwá bá yé, nyə wó jíi nə mudá; shwó yé tól cínōngú ngə gwágulə nyə yé, nyə é bul bə nə məshusug ja á gwág kəl má múúd bá yí. Váál məshusug dōng wó má jíi nə ndí yí, məshusug ntə nji.

30 Í jíi ná jínó má Yésus ngóg nə jwə, mee dām ngə jímb jímbúg.

31 «Muud ngə zhu gwów yé ngə cə buud bēsh; nyōōng ngə zhu shí yé jíi námá nji muud a shí, a lás námá nji sá í dúgyá nə shí yí. Muud ngə zhu gwów jon dí yé ngə cə buud bēsh.

32 A ngə bwaagulə sá nyə á dúg yí nə sá nyə á gwág yí, nji, buud bwó ángē nə magulə sá á ngə bwaagulə yí.

33 Muud mə mágúla bwaagulələ wōōng yé má lwágulə ná Zembî jíi búbálé.

34 Nəcé muud Zembî nyə á nti yé má də lás íciyá í Zembî; nəcé, Zembî mə yə nyə Shíshim kú nə minji.

35 Dá mə cēel Mwán, nyə a má bəd nyə isá byēsh mábwəd.

36 Muud mə *búgúla Mwán mə Zembî yé jíi nə cug á kandugə kandugə; muud mə bán ná nyə abúgúlayé *Mwán má Zembî yé nyə abúle *dúg cug, mpimbə má Zembî yida nada nyə cugəd.»

4

Yésus bá mudá á Samariya

1 Yésus nyə á ka zə mpu ná *Ofarizyēn bwá má gwáduga ná a mú ηgə bul bæ ná *ompwíin ntə Yuánes, a ηgə duu buud ntə nyə.

2 Nji, Yésus nyəmfwó nyə a shígé ηgə duu buud, ompwíin wə bwá á ηgə duu.

3 Ná ndéé, Yésus nyə á ka zə wú Yudéa ná a kó Galilé.

4 Ná ndéé, í á jii ná a línág Samariya.

5 A mú kə wósə ηgwála á Samariya bwá də jəw ná Sikâr yí, ηgwála wəəηg í njúl kúná-kúnə ná fambá *Yákwab nyə á yə mwán yé Yóseb yí.

6 Bwŭn mə Yákwab í njúl cínəηg. Yésus nyə á ka bæ a má tag nə njəənd, a mú kə ji shí bwíinde lá taambud. Í á bæ na, jwów í mú ηgeé tólóg dī.

7 A njúl na ntáni, ηgwól mudá á Samariya mú wósə ná a zə də məjúwó. Yésus mú ci nə nyə ná: «Yóg mə məjúwó má ηgul.»

8 Í á bæ ompwíin bwá má kə ηgwála ná bwá kó kusə ídăw.

9 Mudá á Samariya mú ci nə Yésus ná: «Nó ji? Wo mwá *Yúden, wo bálé gwáámə mə shilə Samariya məjúwó? Jān í ámə té na ntədəl?» Mpugá ná *Oyúden bənəη nə buud ə Samariya bwá ádē bæ nə wónəg.

10 Yésus mú bəsa nə nyə ná: «Wo ampúyé sá Zembí má yána yí, wo kú mpu múúd ηgə gwáámə wo məjúwó yé. Wo mbəm mpu, ηki wo wə má yida gwáámə nyə məjúwó, a mú yə wo məjúwó m̄a cug.»

11 Mudá mú ci nə nyə ná: «Cwáməba, taamb jí nə gwaálə shí, wo ntāg kú nə dɔɔla; wo é ka ηwa məjúwó m̄a cug ηgow?»

12 Ye wó bul bæ fwámé múúd ntə mpáámə jísú Yákwab muud nyə á yə sá taamb ga yé? Nyəmfwó nyə á ηgul məjúwó m̄a wa, bwán bé ηgul námá, təə iwoo byé.»

13 Yésus mú bəsa nə nyə ná: «Muud yēsh mə ηgúl məjúwó mága yé, nyə é nyiηgə gwág shwáásúlə minú;

14 nji, muud mə bá ηgul məjúwó má bá yə nyə yé, nyə abáúle nyiηgə bwéle gwág shwáásúlə minú, məjúwó məəηg má bá bæ nyə bwŭn í bá də wéeshali məjúwó cé cug.»

15 Mudá ná: «Cwáməba, yég mə məjúwó məəηgə mə bág bæ kú ná nyiηgə gwág shwáásúlə minú, mə nda ná bá nyiηgə jii ná mə zə də məjúwó wa.»

16 Yésus nə nyə ná: «Kaá jəw ηgwŭm woó, biná zág.»

17 Mudá ná: «Mə cugé nə ηgwŭm.» Yésus nə né ná: «Wo má mpu ci ná wo cugé nə ηgwŭm.

18 Nəcə wo a má bæ nə ogwŭm ótəə, nyəəηg wó jí nə ndí ja gaád yé cugé ηgwŭm woó. Wo má bwiηgə bábálə na.»

19 Mudá mú ci nə nyə ná: «Cwáməba, mə dúg ná wo ji *muud micúndá.

20 Odá bwá á də yə Zembí gúmə wa mbún gaád; bi bān mə ci ná Yurúsəlem wə búúd bwá kág də nyə gúmə yé.»

21 Yésus mú ci nə nyə ná: «Amuda, *maguləg sá má cí yí. Dúl wəla í bá zə bæ, í bá bæ, bi kú ná də yə Dá gúmə wa mbún gaád, kú námə nyiηgə bæ Yurúsəlem.

22 Bí ηgə kənd gúmə kúl bí ampúyé yí; sá bān sá ηgə kənd kúl sá má mpú yí, nəcé cugushilə Zembí ηgə cugushi buud yí í ηgə cingya Oyúden dī.

23 Nji, dúl wəla í bá zə bə, wəla dɔɔŋg ntâg námə wəga, wəla á nə fwámé búúd bwá yə Dá gúmá wá bwá é yə nyə gúmá nə *shíshim nə obúbálé. Váál búúd í yə nyə gúmá ntó wá Dá ŋgá sɔ́ yí.

24 Zembí jì shíshim, buud bwá yə nyə gúmá wá bwá jəlá nə yə nyə gúmá nə shíshim, nə obúbálé.»

25 Mudá mú ci nə nyə ná: «Mə mpú ná Mesí zag, nyə wá bwá ŋgá jəw ná *Kříst yé. Já á bá ntâg zə yí, a bá zə jaaw sá isá byəsh.»

26 Yésus ntâg nə né ná: «Mə wɔɔŋg wá ŋgá lésha nə wo éga.»

27 Ompwíin bé bwá mú ntâg wóós, bwá mú ŋgə káam ná Yésus ŋgə lésha nə mudá; nji, tɔɔ muud nyə a shígé jì nyə ná: «Wo ŋgə jì jì?» Nkí ntâg ná: «Nəcé jí wó ŋgá lésha nə nyə yí?»

28 Mudá mú lúgə dɔɔla jé na, kyey kə kwáádá kə jəw búúd ná:

29 «Zəgá kə dág ŋgwól múúd mə jaaw mə sá jəsh mə á sá yí, ye í cúgə je bə Kříst í?»

30 Buud bwá mú tí kwáádá, kə kóómb Yésus nyə á bə yí.

31 Té ni, ompwíin bwá mú ŋgə jəgula nə Yésus ná: «*Rabi, daág.»

32 Nyə ntâg nə bwo ná: «Mεε jì ná mə dág idâw bí ampúyé yí.»

33 Ompwíin bwá mú ŋgə ci bwámé nə bwámé ná: «Ŋgwól múúd nyə ámə zə yə nyə bíl idâw?»

34 Yésus nə bwo ná: «Idâw byám wə mə sáág sá múúd nyə á nti mə yé mə jí yí.

35 Ŋgaá bí ŋgə ci ná í mə lúgə óŋkwoond onɔ́ ná fwála bwá jəlá nə saag ífambá yí í wóósúg í? Úhúu. Mεε mə ka ci ná: Kəndəgá mísh bí dágúg, idâw í mə shín wíy ífambá, í mú fwála lú məsaag.

36 Muud məsaag mú ŋgə bwey ŋwa myəna, a ŋgə sεεŋg mpumá shú cug á kandəgə kandəgə; ná ndéé, mbɔɔl məmpəg bá bəsh muud məsaag bwá gwág məshusəg mbíi ŋgwú.

37 Wúl kaaná í də ci ná: muud mə bε mpəg yé, nə yé; nyɔɔŋg mə sáag yé, nə yé. Sá kaaná wɔɔŋg ŋgə ci yí jí búbálé.

38 Mə á kənd bí nə bí kág saag idâw kúl bí áshígé wéénd gún yí. Bóól bwá á sɛy, bwá wéénd gún; bí bāŋ mú kə saag ígún byáŋád.»

39 Zhwog buud wá ŋgwála Samariya wɔɔŋg bwá á *búgula Yésus nəcé bwaagulələ múdá nyó á bwaagula ná: «A mə jaaw mə sá jəsh mə á sá yí».

40 Ná ndéé, ja búúd ɔ Samariya bwá á zə wóós wá Yésus yí, bwá á jəgula nə nyə ná a jíg na bwádí; a mú ja cínəŋgú mwəw məbá.

41 Buud bwá mú nyingə jág bul zə búgula nəcé ŋgələ gwág ciyá jé.

42 Bwá mú ŋgə ci nə mudá ná: «Sá ŋgə búgula ja gaád nəcé sáméfwó sá mə gwág nyə nə məlwə məsú, kú ná nyingə bə nəcé bwiŋgúlə wó, sá mə ka mpu ná nyə wá jí bəle bə Cugye á shí ga.»

Yésus mə lwag gúl ncúncwámá

43 Mpásə mwəw məbá məní, Yésus nyə á zə tí na, kə Galilé,

44 í njúl ná nyəméfwó nyə á bwey bwaagula ná: «Bwá ádé gúmal *múúd micúndá mə Zembí nyədí kwáádá».

45 Nji, ja nyə á wóós Galilé yí, buud ɔ Galilé bwá á jεend nyə nəcé bwá á shí dág sá jəsh nyó á sá Yurásələm fwála lə zāŋ yí.

⁴⁶ Nyə á ka nyiŋgə kə Kana á Galilê, wú nyó á sá ná məjúwó má nyéég məlwəg wá. Wúl lúlúú ósól ɔ məsáal ɔ Njwú-buud í a bə Kapernawúm, nyə á ka bə nə mwán ɲǎ bwás.

⁴⁷ Muud éne nyə á ka gwág ná Yésus má wú Yudeá, a má wóós Galilê. A mú kə nyódí, kə jəgula nə nyə ná a shúləg kə, kə lwag nyə mwán, nəcé, nyə á ɲǎ bə ná a zə yə.

⁴⁸ Yésus mú ci nə nyə ná: «Bí má ká bə kú dág *məshimbá nə *isâ í mímbúgú, bí kú *búgula?»

⁴⁹ Lúlúú ósól ɔ məsáal mú ci nə nyə ná: «Leeləg kə té mwán nyə afwóyé yə mə yí».

⁵⁰ Yésus mú ci nə nyə ná: «Jeg kə, mwán woó ɲǎ cugə.» Muud éne mú *magula ciyá Yésus nyə á ci nyə yí, a mú kyey.

⁵¹ A ɲǎ ná ka shulə kə, ósól ɔ məsáal bé bwó mú zə bwəma nə nyə, zə jaaw nyə ná mwán yé ɲǎ cugə.

⁵² A mú jì bwo wəla bwás í ámə shín mwán yí, bwó mú jaaw nyə ná: «Nyúúl í ámə mpwambəwo nyə nəkugú wəla ɲgwúd á tám mwásá.»

⁵³ Sósɔŋgú mwán mú yag ná wəla dɔɔŋg dí wə Yésus nyə ámə ci nə nyə ná: «Mwán woó ɲǎ cugə» yí; nə nyə, nə njów yé wəsh bwó mú búgula.

⁵⁴ Shimbá ábée Yésus nyə a sá ja nyə á wú Yudeá nyiŋgə zə Galilê óni.

5

Mbúbwúgú á Bétesda

¹ Ja isâ íni í má shín yí, *Oyúden bwó mú zə bə nə zaŋ. Yésus nyə á ka námá kə Yurúsalem zəŋ nyɔɔŋgúd.

² Gúl cwoogú í á ka dɔ bə nɔŋ Yurúsalem, bwó dágó jów gwo heburə dí ná Bétesda. Cwoogú jɔɔŋg í á dɔ bə nə mənyíŋgúlé* mətóɔn, í njúl kúná-kúnə nə mpumbé bwó á gwiid ná Mpumbé Itəw yí.

³ Ncúlyá mimbál mí a ka dɔ já ná mənyíŋgúlé məníid, nə wəancím-ncím, nə wə á íbúgúlé í mákuú, nə bɔɔŋg bwó á bə nə bíl íkál í nyúúl í má shwáám wá. †[Bwó á dɔ já cínɔŋgú dɔ bwánd ná məjúwó má búsulag.

⁴ Nəcé, ɲgwól *éŋgales nyə á dɔ shulə cwoogúd bíl íja, dɔ zə busal májúwó. Ná ndéé, mbəl í bwélé kəl nyúúl cwoogúd ja á má busal yí, í yál, tɔɔ ná dé bwás í á bə dáyé váál.]

⁵ ɲgwól múúd nyə á ka bə cínɔŋgú, bwás má jì nyə nyúúléd mimbú məwúm məlól nə mwɔɔmb.

⁶ Yésus mú dág muud éne mbwúg; nda Yésus nyə á mpu ná a má bwey nə bwás ná, a mú jì ná: «Ye wó cɛɛl yál?»

⁷ Mbəl wɔɔŋg mú bɛsa nə nyə ná: «É yé Cwámba, mə cugé nə muud mə kúl mə cwoogúd ja májúwó má ɲǎ busula yí. Í dɔ bə, mə ɲǎ ná nywá kə, ɲgwól múúd nywáá má leɛl kə.»

⁸ Yésus mú ci nə nyə ná: «Wɔɔlúg, wo báágúg taŋú gwó, wo kyéyug.»

⁹ Muud wɔɔŋgú mú yál námá cé nə cé, a mú báág taŋú jé ná ndéé tééd njɔɔnd. Isâ íni í á ɲǎ sɔy jwów lú Sábaad.

¹⁰ Oyúden bwó mú ka ci nə muud nyə á yál éne ná: «Sábaad wó éga, jísə wo ci

4:46 Mat 8.5-13 **4:46** 2.1-11 **4:48** Mak 13.22; 1Kr 1.22 **4:53** 2.23 **4:54** 2.11 * **5:2** **mənyíŋgúlé**: Sâ sá ɲǎ jów ná nyíŋgúlé ní í cugé zhizhe mpumbé; jisa milwoŋ mí məmpin mimbá, bwó ka wá kwáminú gwów ná gúgúwá bág. † **5:3** Míl micilyá mí ayág mí cugé nə ciyá bisá na mpádúgá iyug íbá íni yí. **5:8** Mat 9.6-7 **5:9** 5.16, 18; 7.21-22; 9.14; Mak 2.27-28 **5:10** MmN 20.8-10; Zhe 17.21-22

ná wo kú nkêny tanjá gwô.»

11 A mú bęsa nę bwo ná: «Muud nyę ámę lwag mę yę nyę ámę ci nę mę ná: «Nwag tanjá gwô wo kyéyug»».

12 Bwá nę né ná: «Nyáyé múúd nyę nyę ámę ci nę wo ná: «Nwagú tanjá gwô wo kyéyug» éne?»

13 Nji, muud nyę á yál yę nyę a shígé ná mpu múúd wõngá; í á bę Yésus má nyõs cínõng búúd bwá á bę áncuncuma wá.

14 Ja fwála í á cõ yí, Yésus mú kę kwey múúd éne *Luŋ má Zembî, a mú ci nę nyę ná: «Wey, wo má yál dí? Wo kú ná nyingę sá *sóm, wo a bá bwęma nę sá í búl yáág yí.»

15 Muud éne mú kę jaaw Oyúden ná Yésus wó nyę ámę lwag nyę.

16 Oyúden bwá mú tééd ná bwá lwágulę Yésus cúwáli, nęcé a sálę sóólágú ni jwaw lú Sábaad.

17 Nji Yésus nyę á bęsa nę Oyúden bõõng ná: «Dá ngę ná sęy zę wóõs fwála gaád; męe mę sęy námá.»

18 Ja nyę á męel ci ntáni yí, Oyúden bwá mú nyingę bul sõ ná bwá gwú nyę; kú bę nji nęcé á dę yád Sábaad í, nyę á nyingę námá ci nę Zembî ji Sõõngú yę, ntõ ji ná a ngę tâl nyәмéfwõ cé ngwúd nę Zembî.

Nkul ijwúga mę Yésus

19 Yésus nyę á ka bęsa nę bwo ná: «Búbálé, má jaaw bí ná, Mwân cugé nę nkul sá sá nę lúú yę, a sá námá nji sá á dúg Dá má sá yí. Sá jęsh Dá má sá ntág yí, Mwân má sá námá gwõ.

20 Nęcé Dá ngę cęel Mwân, a ka ngę lwágulę nyę sá jęsh á ngę sá yí; a bá námá lwágulę nyę misóólágú mí nyingę ntõ míga myá, bí ka bá káam.

21 Mpugá ná, Dá má dę gwúmashi búúd, dę nyingę yę bwo cug; mbiú ngwúd wõõngú, Mwân má dę námá sá ná, muud á cęel yę cug yę, a yę nyę.

22 Dá nyę asámbe tõ muud lésú, nyę a má yida yę Mwân nkul ná a dúg cígal mílész myęsh.

23 A sá ntõ ná buud bęsh bwá gúmálág Mwân nda bwá gúmál Dá ná. Muud mę bó kú gúmal Mwân yę, nyę agúmálé námá Dá muud nyę á nti Mwân yę.

24 Búbálé, má jaaw bí ná, muud mę gwágulá ciyá jám a *búgula múúd nyę á nti mę yę, a mú nę cug á kandugę kandugę; nyę abúle nyingę bwęma nę intágúli, a má yida wú shwiy dí kę cugud.

25 Búbálé, má jaaw bí ná, dúl wala í bá zę bę, wala dõõng ntág námá węga, wala mímbimbę mí bá gwág kâl má *Mwân má Zembî yí. Bõõng bwá bá ntág gwág dwo wá, bwá bá *bę nę cug.

26 Mpugá ná, Dá ji amádí á cug, a má ka námá sá ná Mwân bég amádí á cug.

27 Nda Mwân ji Mwân mę Múúd[‡] ná, Dá má yę nyę nkul ná a dúg sámb mílész.

28 Kúgá káam sá jõõng; nęcé dúl wala í bá zę bę, wala búúd búsz mąshwoj dí wá bwá bá gwág kâl má *Mwân mę Múúd yí.

5:13 6.15; 11.54; 12.36; Mat 8.18; 13.36 5:14 Mat 9.2; Zhk 5.16 5:15 9.11 5:18 sõ ná bwá gwú nyę: Mat 14.5; Yuá 7.1, 25; 8.37, 40; 11.53 **nyę á nyingę námá ci nę Zembî ji Sõõngú yę:** 1.34; 3.3, 5; 8.16-19; 10.17-18, 29-38; 14.8-11, 20, 28; 15.9-10; 16.27-28; 17.1-26 5:19 1.34 5:20 3.35 5:21 Rom 4.17; Ifz 2.5; Yuá 11.25 5:22 3.18; 5.27, 30; 9.39; 12.47-48; Mis 10.42; 1Yn 2.28 5:23 Flp 2.10-11 5:24 3.16; 5.22; 6.35; 8.51; 10.28; 11.25-26; 14.6; 17.2; 20.31; 1Yn 2.25; 3.14 5:25 11.43; Mak 5.41; Luk 7.14 5:26 1.4 ‡ 5:27 **Mwân mę Múúd:** Ntõ má kó ná «Mesî Zembî nyę á nti yę». (Wo ji nę nkul dúg Dan 7.14.)

²⁹ Bɔɔŋg bwó bá bə ná bwó á sá mánywa wá, bwó bá gwúm máshwoŋ dí, zə lág cug; bɔɔŋg bwó bá bə ná bwó á sá mábɔw wá, bwó bá gwúm máshwoŋ dí, zə bwəma nə intúgáli.

³⁰ Mɛɛ, mə cugé nə ŋkul sá sá nə lúú wám, mə dɛ sámb mílúsú nda mə dɛ gwág nə Pɛpá ná; mə dɛ cígal mílúsú tútəli, nəcé mə ádé sɔ ná mə sá sá mə jí yí, nji nə mə sá sá múúd nyə á nti mə yé ŋgɔ jí yí.

³¹ «Í mbəm bə ná məmɛfwó wó ŋgɔ bwiing lán wám, bwiingúlə wɔɔŋg í nda bə sá búúd bwó mágələg yí.

³² Ká, muud shús wó ŋgɔ bwiing lán wám, mə mpú ntág ná bwiingúlə wɔɔŋg wúsə búbálé.

³³ Bɪ á kənd buud wó Yuánes§, nyə á shí ntág bwiing bí búbálé waamə.

³⁴ Mɛɛ mə aŋgɛ ntág bwánd ná muud bwíingug lán wám; mə ŋgə yida lás ntáni shú ná bí dúgúg cug.

³⁵ Yuánes nyə á bə njidá lámba í á ŋgə kwan yí, bí á shí ntág jí ná bí mə kɔɔs nə mánɔkɛnya mé, nji í a bə nji búbaalé fwála.

³⁶ Mɛɛ jí nə wúl bwiingúlə í ŋgɔ bwiing lán wám, wán í ntɔ wɔɔŋg Yuánes nyə á bwiing yí. Misóólúgú Dá nyə á yə mə ŋkul ná mə sáág myá, mə ŋgə sá myo, mí ŋgɔ bwiing lán wám ná Dá wó nyə á nti mə.

³⁷ Dá muud nyə á nti mə yé nyəmɛfwó ŋgə bwiing lán wám. Bí abwélé gwág kál dé, kú bwɛle dúg mpwóómbú nyé,

³⁸ ciyá jé í afwóyɛ ŋwa jiya bídí mílámúd, nəcé bí aŋgɛ nə búgula muud nyə á nti yé.

³⁹ Bí ŋgə sɔ ná bí mpúg micilyá myá Kálaad Zembí, bí ŋgɔ téduga ná bí é kwey cug á kandugə kandugə cínəŋg; í njúl ná micilyá myɔɔŋg mí ŋgə bwiing lán wám.

⁴⁰ Nji bí acéélé zə mádí ná bí bág nə cug.

⁴¹ «Mə aŋgɛ nə jí ná buud bwó gúmálúg mə.

⁴² Nji, mə mpú bí, mə mpú ná mílám mún mí acéélé Zembí.

⁴³ Dá wó nyə á nti mə nyádí jínád, nji bí alágé mə; ŋkí ŋgwól múúd mə zə dé jínád íí, bí yida lág nyé.

⁴⁴ Bí bí nə ŋkul búgula na ntudélé bí ŋgɔ sɔ gúmə mənyúúl mə búúd dí? Bí cugé nə ŋkul búgula, nəcé bí aŋgɛ nə sɔ gúmó í ŋgɔ zhu wó Zembí á ŋgwúd nə ŋgwúd yí.

⁴⁵ Kúgá ŋgə téduga ná mə bá shwáman bí wó Dá. Moyíz muud bí á mə kə kəl mílám nyádí yé, nyə wó mə bá shwáman bí.

⁴⁶ Nəcé, bí mbəm ŋgə búgula Moyíz íí, ŋkí bí mə búgula námə mə, nəcé lán wám wó Moyíz nyə á cilə yí.

⁴⁷ Ká, nda bí aŋgɛ nə *magulə micilyá myé ni, bí é ka *magulə íciyá byám na ntudél?»

6

Yésus mə yó ncúlyá buud idáw

(Mat 14.13-21; Mak 6.30-44; Luk 9.10-17)

5:29 11.24 **5:30** 4.34 **5:31** 5.36 **5:33** 1.15, 19, 34 **§ 5:33** Lán ní í jəlá nə bə sá í ŋgɔ sɔy Yuá 1.19-27 nə 3.22-30 dí yí. **5:36** 10.25, 38; 14.10-11; 15.24, 27 **5:37** 1.34; MmN 20.19; Mbá 4.12
5:38 16.9 **5:39** Luk 24.27, 44; Mis 13.27; 17.11; 2Tm 3.15-16; 1Pr 1.10-11 **5:41** 7.18 **5:44** 5.41
5:45 Mbá 31.24-29 **5:46** Mbá 18.15, 18; Luk 24.27; Yuá 6.14; Mis 3.22; 7.37 **5:47** Luk 16.29-31

1 Ja isá ñni í má shîn yí, Yésus mú líina máŋ má Galilê bwá ðu námá jôw ná Tiberyad yí, kə faŋwíny.

2 Buud bwá mú ñgə bɛ nyə áncuncuma, nəcé bwá á ñgə dág a ñgə lwag mimbəl məshimbəd.

3 A mú ka bád mbúbmbúŋád, kə ji shí wu gwôw, bónŋŋ *ompwíin bé.

4 Na ji ntág ná, *Oyúden zan *Páska nyáŋ í mú kúná-kúna.

5 Yésus nyə á ka kənd mîsh, a mú dág ná ncúlyá buud bwá ñgə zə nyádí, a mú ka ji Fílíp ná: «Sá é ka kusə íbuléd ñgow ná buud óga bwá dág?»

6 Nyə á ji ntó ná a gwágúlə ná nda Fílíp nyə é ci ná, nyə á ñgə bwey mpu sá á zó sá yí.

7 Fílíp mú bɛsa nə nyə ná: «Sá tɛem kusə íbuléd tãŋ odanarí mitəd mimbá, í nda kwaga nə bwo mbii á ná muud yêsh bə nə jé kúkúl.»

8 Nyəŋg *mpwíin mə Yésus bwá á ðu jôw ná André yé, mínyŋŋá má Shímun Pyêr mú ci nə nyə ná:

9 «Gúl ncúncwámá jí nə íbuléd ítóŋ wa, íbuléd í *orzha, nə oshú óbá; ká bímbi ðəŋg dí nə ñkul ka sá zhwog buud óga ji?»

10 Yésus mú ci ná: «Jilúgá buud shí.» Zhwog ákanda nyə á bə kúkúl jəŋgád, buud bwá mú shîn ji shí, je bə búúd otóshin otóŋ lɔlə ñji budúm.

11 Yésus mú ñwa íbuléd, a mú yə Zembí akíba ná ndeé a mú kaaw búud bwá á bə cínŋŋ wá. A mú námá sá nə oshú ntó, a yə bwo bímbi bwá á jii yí.

12 Ja búúd bwá mə ðə ná ndeé jílə yí, a mú ci nə ompwíin bé ná: «Kwósúgá íkúl í má lúg yí, í kú bə sá yúúdúgú.»

13 Bwá mú kwós íkúl í íbuléd í á lúg ja búúd bwá á shîn ðə yí, í mú lwánd məbwumú wúm nə məbá.

14 Ja búúd ōni bwá mə dág Yésus mə sá *shimbá yí, bwá mú ñgə ci ná: «Búbálé, *muud micúndá nyə á bə ná a bá zə shí ga dí ōni.»

15 Nda Yésus nyə á ka mpu ná bwá é zə ñwa nyə ná bwá kə təl nyə njwú-buud ná, nyə á kyey, kə nyiŋgə bád mbúbmbúŋád nyəməfwó kú nə muud.

Yésus mə kyey məjúwód gwôw

16 Mpwó-kugú, *ompwíin bé bwá mú shulə kə m̃ŋ.

17 Bwá mú kəwa byóólád, tí kə faŋwíny, Kapernawúm. Í á bə yídúgú í má bii shí, Yésus kú fwo nyiŋgə sɛɛŋgya nə bwo sámbá.

18 Yáág-yáág ñkwô nyə á ka zə kuŋg, íkwô tôw máŋ ná shwuu.

19 Bwá mú ka ñgə júgə ná ndeé, ja bwá mə kə shwóŋ je bə ókílomáda otóŋ ñkí ósaman *yí, bwá mú dág Yésus ñgə kyey məjúwód dí gwôw, a ñgə shísh kúná-kúna nə byóól dáj; bwá mú gwág íkukwɛndɛ.

20 Yésus mú ci nə bwo ná: «Mə wó éne, kúgá fúnda.»

21 Bwá mú cɛɛl ñwa nyə byóólád, ñji byóól mú lɛɛl kumá bwûŋ, kúl bwá á ñgə kə yí.

Idãw yá cɛg

(Yuá 3.14-16; 1Yn 5.10-13; 1Kr 11.23-26)

22 Mán məlám, ncúlyá buud bwá á lúg gúl kóómb m̃ŋ wá, bwá mú dág ná byóól í á bə cínŋgú ñji ñgwúdugú, dwó ntág wó í á kə nə *ompwíin yí, Yésus nya a shígé bád byóól ðəŋgád; ompwíin bwá á kə bwáməfwó.

6:2 Mat 6.25; Yuá 2.23 6:3 mbúbmbúŋád: Mat 5.1; 15.29; Mak 3.13; 6.46; Luk 22.39 6:4 2.13

6:8 André: 1.40; 12.22; Mat 4.18; Mak 13.3 6:11 21.9, 13 6:14 Mbá 18.15, 18; Yuá 1.21; 2.11; 5.46;

7.40; Mis 3.22-23 6:15 5.13; 18.36 * 6:19 Osutád məwúm məbá nə otóŋ, ñkí ntág məwúm məlól.

23 Nji, mósólúgá mósól má á shí wú Tiberyad, nyingə zə kúná-kúnə nə kúl Cwám̄ba nyə á yə Zembí akíba ná ndeé bwá mú də yí.

24 Ncúlyá buud ðni bwá mú dúg nà tɔɔ Yésus, tɔɔ ompwíin bé bwá cúg é cínɔŋg. Bwá mú ntág bád mósól mɔɔŋgúd kə Kapernawúm, kə sɔ́ Yésus.

25 Bwá mú kə kwey nyə nún m̄n̄j fan̄winy, bwá mú shilə nyə ná: «*Rabi, wo ám̄a ka zə kúga jáy é ja?»

26 Yésus mú b̄ɛsa nə bwo ná: «Búbálé, má jaaw bí ná, bi an̄gê nə sɔ́ mə nəcə *məshimbá bí ám̄a dúg má, bí n̄gə sɔ́ mə nəcə bí ám̄a də íbuléd ná ndeé jíla.

27 Kúgá n̄gə yáág ná bi bóg nə id̄aw í d̄a kaag yí, yidagá yáág shú byɔɔŋg í kwiind ná muud cúgag cug á kandugə kandugə yí; byó wə *Mw̄an mə Múúd mə bá yə bí yí. A bá yə bí byo nəcə a jí nyɔɔŋg D̄a nyə a wá m̄ȳiigyé má íjwúga yé.»

28 Bwá mú ka ci nə nyə ná: «Yáág nə misósólúgú mí Zembí wə ntudɛl, sá sáág jí?»

29 Yésus nə bwo ná: «Yáág nə sósólúgú má Zembí wúsə ná bi búgúlág muud Zembí nyə á nti yé.»

30 Bwá nə né ná: «Wo má fwo sá jáy é s̄a í ntɔ́ buud fug ná sá dúgúg ná ndeé sá mú *búgula wo? Wáyé sósólúgú wo má fwo sá yí?

31 Osósólúgú búsu bwá á d̄a də *mána ja bwá á bə shí a shwéeshá dí yí, námá nda jí cilyá Kálad Zembí dí ná, ná: “Nyə á yə bwo id̄aw í á n̄gə zhu jon dí yí”.

32 Yésus mú ci nə bwo ná: «Búbálé, má jaaw bí ná, Moyíz námá dí nyə á yə bí id̄aw í á d̄a zhu jon dí yí, Sósólúgú waam wə má yá bí fwámé id̄aw í n̄gə zhu jon dí yí.

33 Fwámé id̄aw í Zembí bíse byɔɔŋg í wú jon dí, zə yə búúd ɔ́ shí cug yí.»

34 Bwá nə né ná: «Cwám̄ba, dug yə sá id̄aw byɔɔŋgú ja j̄esh.»

35 Yésus mú ci nə bwo ná: «Mee jisə id̄aw yá cug. Muud mə zə mádí yé, nyə abulé nyingə bwele gwág zha, muud mə búgúlá má yé, nda nyingə bwele gwág shwáásúlə mínú.

36 Mə shí jaaw bí ná, bi má dúg mə, nji bi an̄gê nə *magulə.

37 Búúd b̄esh D̄a mə yə mə wá bwá é zə mádí; mə abulé ntág w̄iŋg múúd mə zə mádí yé.

38 Nəcə, mee mə á shulə wú gw̄ow ná mə zə sá s̄a múúd nyə á nti mə yé n̄gə jíi yí, kú bə s̄a má n̄gə jíi yí.

39 Muud nyə á nti mə yé, s̄a á n̄gə jíi yí jisə ná, mə kú jímbal tɔɔ muud n̄gwúnd á sámbá búúd nyə á yə mə yí, mə bág yida gw̄umushi bwo jwów á məzhúgúlá.

40 Mə n̄gə ci ná s̄a D̄a n̄gə jíi yí jisə ná, muud ȳesh mə dúg Mw̄an, a búgula nyə yé, a bóg nə cug á kandugə kandugə; mə ka bá gw̄umushi nyə jwów á məzhúgúlá.»

41 *Oyúden bwá á ka n̄gə cwaduga nə Yésus, nə a cilə ná: «Mə wə jisə id̄aw í á wú jon dí yí.»

42 Bwá á n̄gə cwaduga ná: «N̄gaá nyə wə Yésus mw̄an mə Yóseb? Sə má mpú dí sósólúgú bá nyɔɔŋgú? Ká, a zə n̄gə ci ná: “Mee jisə id̄aw í á wú jon dí yí.”»

43 Yésus mú ci nə bwo ná: «Kúgá n̄gə cwaduga biméfwó nə biméfwó.

44 Muud cugé nə n̄kul zə mádí té D̄a, muud nyə á nti mə yé, nyə afwóyé julə nyə yí. D̄a ká námá ka julə múúd íi, muud mú zə mádí, mə ka bá gw̄umushi nyə jwów á məzhúgúlá.

45 Ngáá jí cilyá Kálaad Zembí dí ná: “Bêsh bwó bá ñwa mínjígúalá wó Zembí”. Kagá mpu ná muud yêsh má gwág Dâ, a ñwa ñjígúalá yé yé, nyə é zə mádí.

46 Ntó jí ná muud nyə abwélél dúg Dâ; námá ñji muud nyə á zhu wó Zembí yé, nywáá wó nyə a dúg Dâ.

47 Búbálé, má jaaw bí ná, muud mə búgula yé jisə nə cug á kandugə kandugə.

48 Mə wó jisə ídâw yâ cug.

49 Osóñgú bín bwó á dâ dâ mána ja bwó á bə shí a shwéeshá dí yí, ñji bwó á shí yə.

50 Idâw í ñgə wú jon dí yí byáá, í ñgə zə ná, muud mə də byo yé kú bá yə.

51 Mə wó jisə ídâw yâ cug í ñgə wú jon dí yí. Múúd mə ká dâ ídâw byəñgú, a bá cugə kandugə kandugə. Idâw mə é yána yí bísə mishwun myâm, mə é yána myo shú ná buud ə shí ga bwó bág nə cug.»

52 Oyúden bwó mú ka bə nə zhuyâ bwámé nə bwámé bwó ñgə shilə ná: «Nyíga nye jí nə ñkul yə sá mishwun myé na ntədəlé ná sá dóg?»

53 Yésus mú ci nə bwo ná: «Búbálé, má jaaw bí ná, bí mə ká bə kú dâ mishwun mí Mwân mə Múúd, bí má ká bə kú ñgul mácií mé, bí kú *bə nə cug.

54 Muud mə dá mishwun myâm ñgul mácií mām yé músə nə cug á kandugə kandugə; mə bá gwūmashi nyə jwów á məzhúgúalá.

55 Nəcə, mishwun myâm mísə mpu bə ídâw, məcíí mām məñgul.

56 Muud mə dá mishwun myâm, ñgul mácií mām yé mə nada nə mə, mə mə ñwa jiya nyédí lámúd.

57 Nda Dâ á cug nyə á nti mə ná, á ñgə ntâg sá ná mə cúgəg ná, muud mə dá mə yé, mə wó mə é ñgə sá ná a ñgəg nə cugə.

58 Idâw í á wú jon dí yí byáá í cúgə nda idâw ímpáámé bín í á dâ yí. Bâñ bwó á dâ, ñji bwó á shí yə. Muud mə dâ bíga yé, nywáá mə bá cugə kandugə kandugə.»

59 Lású Yésus nyə lás ja nyə á ñgə yə buud minjígúalá wóni, nyə á ñgə yə buud minjígúalá myəñgə *mpáánzə minjígúalá á Kapernawūm.

60 Ja ompwíín bé bwó á gwág lású yé wəñg yí, bósól ñkí bulya bwó á ci ná: «Wúni lású í bul nyaan, muud cugé ná nə ñkul ñgə nyiñgə gwágulə wə.»

61 Yésus mú mpu ná ompwíín bé bwó ñgə cwaduga, a mú jí bwo ná: «Lású wâm í má kwal bí bəəgú?»

62 Bi mbâm ka mēel dúg Mwân mə Múúd ñgə bád kə kál nyə á fwo dâ bwey bə yí, í ka bə nə?

63 Shíshim má Zembí wó í dâ sá ná muud cúgəg, ñkul mə múúd í ádé kwíind tə sá. Lású má ñgə lás nə bí ní wúsə shú ná Shíshim má Zembí í zág bídí zə yə bí cug.

64 Nji, bósól búúd wâ na bídí bwó aṅgê nə magulə mə.» Yésus nyə á ci ntáni nəcə, tééd jwów nyə á tééd yálə búúd minjígúalá yí, nyə á bwey ñgə mpu buud bwó áshígé ñgə magulə nyə wá, a bwey námá mpu múúd mə bá kusha nə nyə yé.

65 Nyə á nyiñgə námá ci nə bwo ná: «Muud cugé nə ñkul zə mádí, Dâ kú fwo sá ná nyâñ zág.»

66 Tééd na fwála nííd wó zhwog ompwíín bé bwó á wú nyédí gwoonj dí kú ná nyiñgə ñgə kyey nə nyə yí.

67 Yésus nyə á ka ci nə wa wūm nə óbá ná: «Bi báá bí akyéyé?»

68 Shímun Pyêr mú bęsa nę nyę ná: «Cwámba, sá é ká nyiņgę kę wó zę? Węę ji nę iciyá í dę yę búúd cug yí.

69 Sá má magula, sá má mpu ntę ná wo jisę Nkęņkę múúd má Zembí.»

70 Yęsus mú bęsa bwo ná: «Ŋgáá mę wó mę a fęęsh bí buud wúm nę óbá? Ká dęgá, Ŋgwól á na bídí jisę nę jamb.»

71 Nyę á ŋgę ci Yúdas, mwán mę Shímun Iskariyót; nęcé, Yúdas nyę á tęcem bę muud á sámbá ęmpwiín wúm nę óbá, nyę á bę ná nyę wó má bá kusha nę Yęsus.

7

Omínyoņę ę Yęsus kú nę búgá

(Yuá 5.44; 15.18-19; Mat 10.16)

1 Ja isá ini í má shín yí, Yęsus mú kę ŋgę kyey Galilę. Nyę a shígę cęcł kę Yudęa, *Oyúden bwá á ŋgę sę ná bwá gwú nyę.

2 Í á bę ntę ĩ, Oyúden zan nyáņ bwá á dę jęw ná Zan mębanda* yí í mú kúnó-kúna.

3 Yęsus omínyoņę bé bwá mú ci nę nyę ná: «Wúg wa wo kęg Yudęa, *ęmpwiín bwó bwá kęg námę dęg misóólęgú wó ŋgę sá myá.

4 Ja múúd mę cęél ná bwá mpúg nyę yí, nyę ádé nyiņgę ŋgę sá isá ishwoó ishwoó. Męma misóólęgú wó ŋgę sá mını, í jii ná wo lwóyág myo bęł-bęł dę.»

5 Í á bę na, omínyoņę bé bwámęfwó nda *búgula nyę.

6 Yęsus mú bęsa nę bwo ná: «Fwála dām í afwóyę bę; bi bęņ bi bęsę nę fwála ija byęsh.»

7 Buud ę shí ga bwá cúgę nę ŋkul mpii bí; bwá ŋgę mpii mę, nęcé mę ŋgę bwaagula bwo ná bęw bwo misóólęgú.

8 Bi báá kagá, męc mę akęé zęņ nıfđ, nęcé fwála dām í afwóyę bwęma.

9 Ja nyę á shín ci nę bwo ntęni yí, nyę á lęg Galilę.

Yęsus zęņ dí Yurúsalem

10 Yęsus nyę á ka námę zę bád kę zęņ dí omínyoņę bé bwá má bwey kę. Nyę á kę nda muud ŋgę shwaaw yę, kú bę bęł-bęł dę.

11 Oyúden bwá á ŋgę sę nyę zęņ dí, bwá ŋgę jii ná: «A ji ŋgow?»

12 Buud bwá á ŋgę bul lás lęsú yę ikında dę; bóól bwá ŋgę ci ná: «A ji ję múúd», bóólęgá ná: «Mbó. A ŋgę yida kul buud jugú.»

13 Nji, isá ini byęsh í á ŋgę bę, muud kú cwęéd nyę ná kpwoó, bwá ŋgę fúndę *Oyúden.

14 Zan í á ka zę wóós týtám†. Yęsus mú bád kę Lunę má Zembí kę ŋgę yę buud minjígulá.

15 Oyúden bwá mú ŋgę káam nyę ná: «Muud ęga nyę á mpu dęga bímbí lú kwas ntędęlé nęc nda sá shikúl?»

16 Yęsus mú bęsa bwo ná: «Njígulá má ŋgę jíguli yí í áņgę nę zhu mámęfwó dę; í ŋgę zhu wó muud nyę á nti mę yę.

17 Múúd mę kę cęcł sá sá Zembí mę jii yí, a ka mpu ŋkí njígulá wām í ŋgę zhu wó Zembí, ŋkí mę ŋgę tę wo nę lúu.

6:71 12.4 7:1 5.18 7:2 Lęv 23.33-34; Mbá 16.13-15 * 7:2 Zan mębanda í á dę bę, Oyúden dę ji mębanda dí, dę tędęga váál Zembí nyę á ŋgę baagula bwo ja bwá á ŋgę cugę mębanda dí shí a shwęshá yí. Dęgág vugali fáb 486. 7:5 16.9 7:6 2.4 7:7 15.18; 16.33; 17.14; Mat 10.22; 24.9; 1Yn 3.13 7:11 11.56 7:13 9.22 † 7:14 Zan í á dę jú męwę zęņgá; týtám zan jisę męwę málóól shwóg, męwę málóól mpás. 7:15 Mat 13.54; Luk 2.47 7:16 12.49; 14.10

18 Muud má ða té íbwiingyá na lúu yé, a ða sọ ná gúmá í kág nyódí; nji, muud má sọ ná gúmá í kág wá muud nyá á nti nyá yé, nywáá jisə tətəlí, a cugé na məshīgá.

19 Ngaá Moyíz nyá a shí yə bí *mbwoomb məcəç? Nji, kú na təə muud ngə baagulə mwo. Nəcə jí bí ngə sọ ná bí mə gwú mə yí?»

20 Buud bwá mú bęsa na nyá ná: «Jamb í ngə ntágulə wo. Zə ngə sọ ná a gwú wo?»

21 Yésus mú bęsa na bwo ná: «Mεε mə a sá nji sósólúgá# ngwúđ, í má tí bí məkuú shí.

22 Ngaá Moyíz nyá á ci ná bí dúg sá ábiwáág, í njúl ná nyá dí nyá a tééd dúlə sá ábiwáág, odá wá bwá á tééd. Nji, nda Moyíz nyá á ci ná bí dúg sá ná, bí mú ða sá ábiwáág wəngúgá təə jwów lú Sábaad.

23 Bí má magulə ná bí é ða sá ábiwáág jwów lú Sábaad, nəcé bí acéélé caam cęç má Moyíz; ká nəcé jí bí má gwág bđw ja má lwág múúđ ncindí jwów lú Sábaad yí?

24 Kúgá ná ða njwa ísá nji váál bí ngə dúg yí, ðugá njwa ísá váál í jəla yí.»

25 Bósł búúđ ó Yurúsəlem bwá á ka ngə ci ná: «Ŋgaá muud bwá ngə sọ ná bwá gwú wá éga?

26 Ká ðugá, nywáá ngə lás bəl-bəl dí, bwá nda ci nyá təə sá. Ye micí mísú mí má mpu fwámé mpu ná nyá wá jisə *Křist e?

27 Sá bəŋ sá má mpú kúl múúđ éga ngə zhu yí, í njúl ná, ja Křist mə bá zə yí, muud nyá abúle mpu kúl á bá zhu yí.»

28 Ná ndéé, Yésus ngə yə buud minjígúlá *Luŋ má Zembí, a má shwal ci gwów-gwów nə: «Bí mə mpú mə cęç? Bí mpu námó kúl má ngə zhu yí! Ká mə a shígé zə na lúu wám, muud nyá á nti mə yé jisə abúgúlag; nji bí ampúyé nya.

29 Mεε mə mpú nyá, mə ngə zhu nyódí, nyá wá nyá a nti mə.»

30 Nji nyá á lás ntəni yí, bwá mú ngə sọ məzhií ná bwá bii nyá; nji, muud nyá a shígé kúnnya na nyá, í á bə wəla dé kú fwo wós.

31 Í á ka bə na mánkúmbə mə búúđ mání di ná, bósł nkí bulya bwá á *búgula nyá; bwá mú ngə ci ná: «Ja Křist mə bá zə yí, ye a bá nyingə bul sá *məshimbá cọ múúđ éga?»

Bwá cəel bii Yésus

32 *Ofarizyən bwá á ka gwág buud bwá ngə nyimbəla ntó lúu má Yésus dí. Bənəŋ mílúluú myá ofada bwá mú kənd ífulísh ná bwá kág bii nyá.

33 Yésus mú ci ná: «Sónəŋ bí é ngə na bə fúfwálá ná ndéé, mə mú kə wá muud nyá á nti mə yé.

34 Bí mə bá sọ mə, kú kwey, nəcé bí cugé na ŋkul bá kə kúl má bá bə yí.»

35 *Oyúden bwá mú ngə ci bwámé na bwámé ná: «Ŋgow á bá ka kə ná sə nda bá kwey nyá éne? Ye a bá kə búúđ búsu bwá á má kə ngə ji míləom mí Ogurək dí wá, kə ngə yə Ogurək minjígúlá?

36 A cí nə “Bí mə bá sọ mə, kú kwey, nəcé bí cugé na ŋkul bá kə kúl má bá bə yí.” Ntə má ká ná jí?»

7:18 5.41; 8.50; 12.43 7:19 1.17; Mís 7.53; Rom 2.17-24 7:20 8.48 7:21 5.9 † 7:21 Yésus ngə ci lwagúla nyá á lwag muud jwów lú Sábaad yí (Yuá 5.5). 7:22 Mət 17.9-14; Ləv 12.3 7:23 5.9
7:24 8.15 7:25 5.18 7:26 4.25; 18.20 7:27 9.29 7:28 8.55; 17.8, 21, 25 7:30 2.4; 7.44
7:31 2.23 7:33 8.14 7:33 13.33; 16.5 7:34 8.21; 13.36

³⁷ Jwów á mæshíné, jwów zâñ í ká ðu busulá^S yí, Yésus nyə a tów títálí a mú ci gwów gwów ná: «Ŋkí muud ñgə gwág shwáásúlə minú, a zág mádí zə ñgul.

³⁸ Muud mə búgúlá mə yé, məjúwó mə cug mə é ðu júg wú nyə lámúd nda minḡwəḡ, námá nda Kálaad Zembî ñgə ci ná.»

³⁹ Ja nyə a ñgə lás ntó yí, nyə á ñgə ci Ŋkəñkə Shíshim í á bæ ná, buud bēsh bwá bá *búgula nyə wá bwá bá lág yí; í á bæ, Ŋkəñkə Shíshim kú fwo zə nəcə Yésus nyə a shígé fwo ñwa gúmá.

Buud icé íbá

⁴⁰ Í á ka bæ, ja búúd bwá á gwág lású yé ni yí, bóól bwá á ñgə ci ná: «Búbálé, muud éga wá jisó *Múúd micúndá*»;

⁴¹ bóól bāñ ná: «Kříst wá éne», bóólágá ka ñgə ci ná: «Kříst cugé nə ñkul zhu Galilé.

⁴² Ŋgaá Kálaad Zembî ñgə ci gúl kúkúlúd ná *Kříst mə bá zhu mpwoñ buud mə *Dávid dí? Ntó ji ná a bá zhu Dávid dí dánd, Betulehem.»

⁴³ Buud bwá mú bæ ícé íbá lúu mə Yésus dí.

⁴⁴ Bóólágá bwá mú ñgə jii ná bwá bii nyə; ñji, muud nyə a shígé kúnnya nə nyə.

⁴⁵ Ifulísh í má ka kə nyiñgə. Mílúlúu myá ofada bánññ *Ofarizyēñ bwá mú ji bwo ná: «Bí má bæ kú zə nə nyə? Nəcə ji?»

⁴⁶ Ifulísh ná: «Muud nyə afwóyé bwele lás nda muud éne.»

⁴⁷ Ofarizyēñ ntág ná: «Bí má námá bíd ná a kúlug bí jugú éé?»

⁴⁸ Ye bí má fwo bwele dúg wúl cí ñkí ñgwól Farizyēñ mə *búgúlá nyə?

⁴⁹ Zhwoḡ buud bí ñgə dúg bwá ñgə *búgula nyə óni bwá ámpúyé məcəé, búsa nə məlweymá.»

⁵⁰ Nikodēm muud nyə á fwo kə wá Yésus yé nyə á bæ sámbá mící mínííd; a mú ka cí nə bwo ná:

⁵¹ «Ye məcəé măsú má magulə ná shé yág muud məbécé a kú fwo kaad, sə mpu sá nyə ámə sá yí?»

⁵² Bwá nə né ná: «Wo á zhu námá Galilé? Fwoḡ ná mpu faas, wo ákweye ná ñgwól múúd micúndó nyə a má bwele zhu Galilé.»

⁵³ †[Bwá mú bwílya, ñgə kə bwádí mínjów.

8

Mudá nyə á biil mínəomb dí yé

¹ Yésus nyə mú kə mbámánj á wəolivyé.

² Ná námá mpámán mpámán, a mú nyiñgə kə *Luñ mə Zembî, buud bēsh bwá mú kə nyádí. A mú ji shí, tééd ñgála yə bwo minjígúlá.

³ Ná ndeé, *Oyíguli ó məcəé bánññ *Ofarizyēñ bwá mú ñgə zə nə ñgwól múdá ná a má biil mínəombud. Bwá mú zə nə nyə zə tál cwánúd,

⁴ bwá nə Yésus ná: «Yíguli, mudá éga nyə ámə biil a ñgə sá mínəomb.

⁵ Moyíz nyə á yə sə ñkul *mbwoomb məcəéđ ná sə dúg lúmə váál búdá óga məkwóógú ná ndeé bwá fudə. Ká wəe mə cí nə ji?»

7:37 Ləv 23.36; Yuá 4.10, 14; Mbá 22.17 § **7:37** Zan í á fwo ðu ñgə síy tññ mwəw zanḡbá kú fwo kyeeḡ, í ka kə busulá jwów lú mwəəomb (Wo ji nə ñkul dúg sá ni Ləv 23.36). **7:39** 14.16; 17.1 **7:40** 6.14 *

7:40 Oyúden bwá á ñgə bwánd ná Zembî mə bá nti bwo ñgwól Múúd micúndó njúl nda Moyíz; Moyíz nyaméfwó nyə á jaaw bwo ntó. (Mbá 18.15-18). **7:42** Iza 11.1; Msh 5.1-2; Mat 20.30-31 **7:50** 3.1-2

7:51 Mbá 1.16-17; 17.6 † **7:53** Míl mícilyá mí ayág mí cugé nə impánzó tééd 7.53 kə kumə 8.11. **8:2** Mat 26.55 **8:5** Mbá 22.22-24

⁶ Bwá á jì nyà ntàni bwá ngá bwéél ná, ka nyà é ci gúl ciyá á lílìngá ná ndéé bwá ó ká shwáman nyà. Nji, Yésus mú nyòw shí, a mú ngá cilà nà nyiná jé mándàlúd.

⁷ Bàh bwá mú ngá yáág ngá jì nyà. Ná ndéé, a mú bàh, a mú ci nà bwo ná: «Muud nyà abwélé sá *sám na bídí sámbád yé téédág ñkény kwóógá lúmà nyà.»

⁸ A mú nyingá nyòw shí, ngá cilà mándàlúd.

⁹ Ja búúd óni bwá má gwág nda Yésus má ci nà bwo ná, bwá mú ngá nyòw ngwúd ngwúd ná ndéé bēsh, tééd ócumbá wóós óntombú. Yésus mú lúg na nyáméfwó nà mudá tál cwánád.

¹⁰ Ná ndéé, Yésus mú nyingá bàh, a mú ci nà mudá ná: «Amuda, bwá mú ngow? Kú nà muud mǎ sámb ná wó jǎlá nà yà?»

¹¹ Mudá ná: «Cwám̄ba, kú nà muud.» Yésus ntág nà nyà ná: «Mǎ asám̄bé námá. Kyeyág, nji, wo kú ná nyingá sá sám.»]

Yésus, mǎkenya mǎ shí ga

¹² Yésus mú nyingá lás nà buud ná: «Mǎ wó jísá mǎkenya má ngá kwan buud wǎ shí ga má. Muud mǎ bǎ mǎ yé nyà abúle bwele kyey yídúgád, a bá yida bǎ nǎ mǎkenya mǎ cug.»

¹³ Ja *Ofarizyēh bwá má gwág ntó yí, bwá mú ci nà nyà ná: «Woméfwó ngá bwiing lǎh wó ntàni kú nà muud mǎ bwáágulǎ? Jíni bwiingyá cúgé sǎ búúd bwá mágalǎg yí.»

¹⁴ A mú bǎsa bwo ná: «Tēem bǎ ná mǎméfwó má bwiing lǎh wám, bwiingyá jám jísá sǎ búúd bwá mágalǎg yí; mǎ mpú kúl má ngá wú yí, nǎ kúl má ngá kǎ yí. Bǎ bàh bǎ ampúyé kúl má ngá wú yí, nǎ kúl má ngá kǎ yí.

¹⁵ Bǎ ngá sámb milósú nji vǎál dán á buud; mēe mǎ asám̄bé tǎo muud lósú.

¹⁶ Í kǎ ntág bǎ ná mǎ sámb lósú, sémbyé wám bǎ tǎtǎlí, nǎcé mǎ cúgé mǎméfwó, sǎ Dǎ muud nyà á nti mǎ wó búús.

¹⁷ Ngáá jísá cilyá mǎcǎf mánád ná buud bwá jǎlá nǎ magulǎ bwiingyá á buud obá?

¹⁸ Mǎ ngá bwiing lǎh wám, Dǎ muud nyà á nti mǎ yé ngá námá bwiing.»

¹⁹ Bwá mú ka ci nà nyà ná: «Shwóóngá jǎ ngow?» Yésus nǎ bwo ná: «Bǎ ampúyé tǎo mǎ, tǎo Sóóngá waamǎ. Bǎ mbám mpu mǎ, ñki bǎ má mpu námá Sóóngá waamǎ.»

²⁰ Yésus nyà á ngá lás ntàni a ngá yǎ buud minjígulá *Luh má Zembí, a njúl kúl kúm í á bǎ yí, muud kú séém̄b mbwá ná á bii nyà. Bwá á shígé bii nyà nǎcé í á bǎ wǎla dé kú fwo wóós.

Yésus mǎ zǎ kyey

²¹ Yésus mú nyingá ci nà bwo ná: «Mǎ zǎ kyey, bǎ mǎ bá sǎ mǎ, nji bǎ mǎ bá yǎ bǎ njúl nǎ *sám wán. Bǎ cúgé nǎ ñkul kǎ kúl má zǎ kǎ yí.»

²² *Oyúden bwá mú ngá ci ná: «Ja á ngá ci ná: “Bǎ cúgé nǎ ñkul kǎ kúl má zǎ kǎ yí” nǎ, ye a zǎ gwǎilya nyúúl?»

²³ A mú ci nà bwo ná: «Bǎ bàh bǎ búús buud ó shí ga, mēe jísá muud a gwòw. Bǎ bàh shug dán dúsǎ wa shí gaád, mēe shug dǎm cúgé wa shí gaád.

24 Gwá wá mə ámə cí nə bí nə bí mə bá yə nə misám mín yí. Nəcə, bí má ká bə kú *magulə nə mə jisə*, bí mə bá yə nə misám mín.»

25 Bwá mú jí nyə ná: «Wo wá zá?» Yésus mú bəsa bwo ná: «Mə jisə nda má ηgə bwey jaaw bí té sá ámə tééd yí ná.

26 Mə jí nə zhwog isá má lás nə bî, nə byəɔηg bísə nə mə sámbúg yí. Nji, muud nyə á nti mə yé jisə búbálé, mə ηgə ntág jaaw buud sá mə á gwág nə nyə yí.»

27 Bwá á shígé gwág na nə nyə á ηgə cí Zembî Sónηgú.

28 Yésus mú ka cí nə bwo ná: «Ja bí má bá bân *Mwân mə Múúd yí, bí má bá ka mpu ná mə jisə†, mə aηgê nə sá tɔə sá nə lúu wâm, mə ηgə lás námá nda Dá nyə a jíguli mə ná.

29 Sá muud nyə á nti mə wá búśá. Nyə a shígé lúgə mə məmə, nəcé məe má du sá nji sá á jí nə ηkul magulə yí.»

30 Ja Yésus nyə á ηgə lás ntúni yí, zhwog buud bwá á *búgula nyə.

Nə bwán ə Aburaham, nə bwán ə Njwú məjamb

31 Yésus nyə á ka cí nə *Oyúden bwá á *búgula nyə wá ná: «Bí má ká nada mádí íciyá dí, mpu ná bí búśə wámbulə bə *ómpwíin bâm,

32 bí ka mpu óbúbálé, óbúbálé bəɔηgú ka bá sá nə bí bég ofulí.»

33 Bwá mú bəsa nə nyə ná: «Sá búśə mpwəη mə *Aburaham, sá abwélé bə málwaa mə múúd. Nəcə jí wó mpu cí nə sá ná: “Bí ka bá bə ofulí” yí?»

34 Yésus mú bəsa bwo ná: «Búbálé, má jaaw bí ná, muud yêsh mə sá *sám yé, jisə lwaá lú mísám.

35 Lwaá í áde ntág jí njów kandugə, mwân a njów nywáá má du jí kandugə kandugə.

36 Ná ndeé, Mwân mə Zembî mə ká yíl bí mányámád íí, bí bə fwámé ofulí.

37 Mə mpu ná bí búśə mpwəη mə Aburaham; ká bí ηgə sə nə bí mə gwú mə, nəcé kéel dâm í áηgê na jəla nə bí.

38 Məe ηgə jaaw sá mə á dúg wá Dá yí; bí bân ηgə ntág sá isá bí á gwág nə sónηgú wán yí.»

39 Bwá mú bəsa nə nyə ná: «Sónηgú wúsú wá Aburaham.» Yésus ntág nə bwo ná: «Í mbám bə nə sónηgú wán wá Aburaham íí, kí bí ηgə sá misólégú Aburaham nyə a sá myá.

40 Ká dugá, bí mú ηgə cəel gwú mə, í njúl ná məe má jaaw bí búbálé má á gwág nə Zembî yé. Aburaham nyə a shígé sá ntó.

41 Bí ηgə sá misólégú mí sónηgú wán.» Bwá mú cí nə nyə ná: «Sá cugé bwân wá tóón, sá búśə nə sónηgú ηgwúdí jí Zembî.»

42 Yésus nə bwo ná: «Í mbám bə nə sónηgú wán wá Zembî, kí bí ηgə cəel mə, nəcé ja má jí wa ga, mə á zhu nyádi. Mə a shígé ntág zə nə lúu wâm, nyə wá nyə á nti mə.

43 Ká nəcé jí bí aηgê nə gwág lású wâm yí? Jísə nəcé bí cugé nə ηkul gwágulə kéel dâm.

44 Sónηgú wán wá Njwú məjamb, bí ka námá ηgə cəel sá isá sónηgú wán má dú gwág yéesh yí. A jí ηgwúl buud tééd mátéédáléd; a cugé nə ηkul bwele bwiηg

8:24 13.19 * 8:24 Ciyá ní í jalá nə bə sá Zembî nyə á cí kúl nyə á ləsha nə Moyíz yí. (Wo jí nə ηkul dúg MmN 3.14, nə Iza 48.12.) Yésus ηgə lwágulə nə nyə wá Zembî. 8:28 3.14; 4.34; 5.18 † 8:28 Váił ηgwúdí nə 8.24 nə 8.58: á cəel cí nə «Bí mə bá mpu múúd má jí yé.» 8:30 2.23 8:31 14.15; 15.8 8:33 Mat 3.9; Rom 4.12 8:34 Rom 6.16, 20; 2Pr 2.19 8:35 MmN 21.2 8:36 Gal 5.1 8:37 5.18 8:39 8.33 8:41 Mbá 32.6; Iza 63.16 8:42 1Yn 5.1 8:44 Mat 3.1-5; 1Yn 2.4; 3.8

óbúbálé, nácé óbúbálé bwá cugé nyádí cugud. Yé bwiingúlá íjǝǝ í bwey námá dɔ nyín ná a jí amádí íjǝǝ, nácé a jí mbíya njínjǝǝ, nyə wá íjǝǝ sóǝngú.

45 Ká bí anǝé ná búgula má nácé mee nǝá jaaw bí óbúbálé.

46 Zá á ná bídí jí ná nǝkul máalá má ná má sǝm yé? Ká, mee nǝá jaaw bí óbúbálé, bí má ban ka *magulá má ná jí?

47 Múúd má ká bá yé má Zembí, a gwágulá mákéel má Zembí. Ká bí bǝn bí agwágúláyé, nácé bí cugé bǝǝng wá Zembí.»

48 Oyúden bwá mú bǝsa ná nyə ná: «Sá shí mpu cí ná wo jí mwá Samariya, ná wo jí ná jamb.»

49 Yésus mú bǝsa ná bwo ná: «Mee cugé ná jamb, mee nǝá gúmal Sóǝngú waamá, bí bǝn kú gúmal má.

50 Mee má anǝé ná sǝ ná má nǝwa gúmal. Muud nǝá sǝ ná má bǝg ná gúmal yé jisə, nyə wá má dɔ cígal mílsá.

51 Búbálé, má jaaw bí ná, múúd má ká bǝ íciyá byám, a kú bá bwele yə.»

52 Bwá ná né ná: «Sá má ka mpu ja gaád ná wo jí ná jamb. Aburaham nyə á yə, *buud ɔ mícúndá yə; wee má cí ná: múúd má ká bǝ íciyá byám, a kú bá bwele yə.

53 Wee má bul bá fwámé múúd ntǝ sóǝngú wúsú Aburaham muud nyə á yə yé? Wó ntǝ námá búúd ɔ mícúndá buud bwá á nǝá yə wá? Wo nǝá cɛel cí ná wo jí jí?»

54 Yésus mú bǝsa ná: «Má ká nǝá nǝwa gúmal mǝmǝfwó, í bá ntó cwag. Dá wá nǝá sá ná má nǝwág gúmal, nyə muud bí nǝá kudə ibud ná: “A jisə Zembí wúsú” yé.

55 Bí ampúyé ntǝg námá nyə. Mee má mpú nyə. Má ká cí ná má ampúyé nyə, má bá njínjǝǝ nda bí. Ká mee má mpú nyə, má nǝá ntǝg námá bǝ íciyá byé.

56 Sóǝngú wán Aburaham nyə á bwey kǝs ná mǝshusug ná tédúgálá ná a bá dǝg jwów má bá wóos yí; nyə a shí námá dǝg jwów dǝǝngú, a kǝs ntǝg ná mǝshusug».

57 Ja Oyúden bwá má gwág ntáni yí, bwá mú cí ná nyə ná: «Wo afwóyé kumə mímbú mǝwúm mǝtǝǝn, wó cí ná wo a dǝg Aburaham í?»

58 Yésus mú bǝsa ná bwo ná: «Búbálé, má jaaw bí ná, Aburaham nda námá fwo bá, má jisə‡.»

59 Oyúden bwá mú ntǝg nǝkény mákwóógú ná bwá lúmá nyə; Yésus mú shwaaw ná ndéé, nyǝos cúwo tǝǝn.

9

Yésus má lwag áncím-ncím

1 Yésus nǝá cǝ ntáni, a mú dǝg nǝgwól múúd ná nyə nyə a byél a njúl áncím-ncím.

2 *Ompwíin bwá mú jí Yésus ná: «*Rabi, ja múúd éne nyə á byél áncím-ncím ní, í á bá nácé *sám má zó, ye nyǝmǝfwó sám yé, ye obyál bé?»

3 Yésus mú bǝsa ná: «Í á shígé bá nácé sám, mbǝ; kú bá tǝǝ sám yé, kú námá nyíngə bá sám obyál bé. Í á yida bá ná buud bwá dǝgúg sá Zembí jí ná nǝkul sá yí ná nyádí.

4 Í jîi ná shé sáág iséy í múúd nyə á nti mə yé, té mwásó wúsá ná yí. Bulú í zag, muud cugé ntág nə ɲkul sêy mpwó-bulú.

5 Té mə jí ná wa shí ga dí yí, mə wó jí mánkenya mə ɲgó kwan buud wá shí ga má.»

6 Ja nyə á shîn ci ntáni yí, a mú sey mántənd shí, a fugə mwo nə məndəlú ná ndeé, a bwiid áncím-ncím ish wáfá byəɲg mîshúd.

7 A mú ci nə nyə ná: «Kyeýúg kə gusa cwoogú bwó jôw ná Siloy yí» (Siloy mə kó ná: «muud lwámá»). Áncím-ncím mú kə, kə gusa ná ndeé a mú nyiŋgə a ɲgó dúgya.

8 Ná ndeé, nə buud bə́nɔ́ɲ bwó á dɛ bə məbwugúlu wá, nə bəɲg bwó á dɛ dúg a dúgə gwáamb buud isá wá, bwó mú ɲgə kə məshwán ná: «Muud éga dí nyə á dɛ jî wá a dúgə gwáamb búúd isá yé?»

9 Í á ka bə, bóól bwó ɲgó ci ná: «Jísə nyə», bóólúgá ná: «Mbô! A yida bɛɣla nyə.» Nyəmfwó mú ɲgə ci ná: «Jísə mə.»

10 Bwó mú jî nyə ná: «Ntədəlé mîsh mə ámə bāɲ wo yé?»

11 Nyə nə bwo ná: «Muud bwó ɲgó jôw ná Yésus yé nyə ámə fugə ísh wáfá bwiid mə mîshúd, a mú ci nə mə ná mə kág gusa Siloy. Mə ámə ka námá kə, kə gusa ná ndeé, mîsh mə mú dúgya mə.»

12 Bwó mú shilə nyə ná: «Muud wəɲgú jí ɲgow?» Nyə ná: «Mə ampúyé.»

13 Bwó mú kə nə muud nyə á dɛ bə áncím-ncím éne *Ofarizyēɲ dí.

14 Jwôw Yésus nyə á fugə ish wáfá bwiid múúd éne mîshúd ni í á bə ntág jwôw lú Sábaad.

15 Ofarizyēɲ bwó mú námá jî múúd éne váál mîsh mə ámə dúgya nyə yí. A mú bɛsa nə bwo ná: «Nyə ámə bwiid mə ish wáfá mîshúd ná ndeé, mə mú kə gusa, mə músə ntág dúgya.»

16 Ja bwó mə gwág ntó yí, bóól Ofarizyēɲ bwó mú ci ná: «Muud nyə ámə sá sá ni yé nyə aŋgɛ nə wú wó Zembí. Dugá, nyə agúmálé jwôw lú Sábaad.» Bóólúgá ná: «Ye sóól mîsám jî nə ɲkul sá mbií *shimbá ni?» Bwó mú bə nə mbéégí mpádúgá nyáɲ.

17 Bwó mú nyiŋgə jî áncím-ncím ná: «Wɛɛ ɲgə dúg ná muud nyə ámə bēny wo mîsh éne jî ntədəlé?» Nyə ná: «A jí *muud micúndó mə Zembí.»

18 Njɛ, *Oyúden bwó mú sá məshwán ná muud éne nyə a shígé bə áncím-ncím ná ndeé mîsh mə mú dúgya nyə. Bwó mú ntág kənd búúd kə jôw obyól bé,

19 zə jî bwo ná: «Ye mwān wún bí mə dɛ ci ná nyə a byél áncím-ncím wó éga? Ka ntədəlé a mú ɲgə dúgya yé?»

20 Obyól bwó mú bɛsa ná: «Só mə mpú ná mwān wúsú wó éne, ná nyə a byél áncím-ncím.

21 Njɛ, váál í mə zə wóós ja gaád ná a ɲgág nə dúgya yí, sá bāɲ sá ampúyé; sá kú námá mpu múúd nyə ámə bēny nyə mîsh yé. Shílúgá nyəmfwó, a bɛsag, a cugé ná mwántombú.»

22 Obyól bwó á bɛsa ntáni nəcé bwó á fúndə Oyúden. Oyúden bwó á bwey tōw cūɲ ná ɲkí muud mə məm ná Yésus jí *Kříst íí, bwó yíl múúd wəɲg *mpáanzə minjígúlád.

23 Gwó wó bwó á shwal ci ná: «Shílúgá nyəmfwó, a cugé ná mwántombú, nyəmfwó bɛsag sá í dúgya nə nyə yí.»

24 Ofarizyêḡ bwá mú nyingə jôw múúd nyə á ðu bæ ancím-ncím éne ja ábêê zə ci nə nyə ná: «Yág Zembí gúmá. Sá má mpú ná muud nyə ámə lwag wo éne ji sół misám.»

25 Nyə nə bwo ná: «ŋkí a ji sół misám óo, mæe mə ampúyé. Mæe mə mpú nji sá ḡgwúđ ná: mə á ðu bæ ancím-ncím, mə mú ḡgə dúgya ja gaád.»

26 Bwá mú nyingə jí nyə ná: «Nyə ámə sá wo jí? Ntəđélé nyə ámə bēny wo mísh yé?»

27 Nyə nə bwo ná: «Ŋgaá mə shí bwey jaaw bí, bí nda gwág. Bi má cœel ná mə nyingəg jaaw bí ja ábêê? Bi wál námá cœel zə bæ ómpwíín bē?»

28 Bwá mú lwíy nyə ná ndéé bwá ná: «Wo wó ji *mpwíín yé. Sá báá, sá búsa ompwíín ó Moyíz.

29 Sá má mpú ná Zembí nyə a lésa nə Moyíz, sá ámpúyé nyíni nyee ḡgə zhu wá.»

30 Muud nyə á ðu bæ ancím-ncím yé mú ci ná: «Mə káám ná bi ampúyé á ḡgə zhu wá; ká nywáá má bēny dí mə mísh íí.

31 Sá má mpú ná Zembí nyə áđé magulə májəgula má ósól ɔ misám. Nji, muud ḡgə yə Zembí gúmá yé, á ḡgə sá sá Zembí mə jí yé, Zembí magulə májəgula mé.

32 Sá abwélé námá fwo gwág ná muud má bēny áncím-ncím a byélé mísh.

33 Í mbəm bæ ná muud éne nyə aḡgə nə wú wó Zembí, a kú bæ nə ḡkul mə sá tɔə sá.»

34 Bwá mú bęsa nə nyə ná: «Wæe mbéé sá í á byél misámúđ ncindí nə ncindí yí, wó cœel zə yə sá minjígulá?» Bwá mú ntəg wííḡ nyə.

35 Yésus mú gwág ná bwá ámə wííḡ múúd éne. A mú kə bwəma nə nyə, a mú jí nyə ná: «Ye wo búgúlá *Mwān mə Múúd?»

36 Nyə nə Yésus ná: «Cwámá, Mwān mə Múúd wó zə ná mə búgúlág nyə?»

37 Yésus nə né ná: «Nyə wó wó ḡgə dúg á ḡgə lésa nə wo éga.»

38 Muud éne mú ci ná: «Cwámá, mə má *búgula.» A mú kúd mpwóómbú shí na wó Yésus.

39 Ná ndéé, Yésus mú ci ná: «Mə á zə shí ga dí nə mə zə sámb ḡkúmba lésá. Sémyé lésá wəḡḡ wúsə nə mə zə sá nə wəancím-ncím bwá dúgyág, buud bwá ḡgə dúgya wá bæ wəancím-ncím.»

40 Búbaalé Ofarizyêḡ bwá á bæ cínḡḡ wá bwá mú gwág á má ci ntó, bwá mú shilə nyə ná: «Ntó jí ná sá bí námá wəancím-ncím?»

41 Yésus nə bwo ná: «Bi mbəm bæ wəancím-ncím, bi kú bæ nə misám. Ká bí ḡgə ci ná: “Sá ḡgə dúgya”, sám wún í má nada.»

10

Jjɔ mbaagulə itəw

1 «Búbálé, má jaaw bí ná, múúd mə kə ḡkáál itəw dí yé mə ká bæ kú nyíi mpumbéd, a yida kə kyey zhí shúsúđ, kə ntə kóógúlád gwəw, nyíni múúd jisə juwál, a jisə zhiləḡḡaaná.

2 Muud nywáá má nyíi mpumbé dí yé, mbaagulə itəw wó éne.

3 Í ðu bæ, muud má ðu baagusə mpumbé yé juw nyə mpumbé, itəw í mú gwág mbaagulə wāḡ kəl. A mú ḡgə jôw itəw byé, jôw təw jēsh nə jíńá dé, a mú kə nə byo tóón. 4 Ja á má shín cúwál byēsh tóón yí, a kə təw byo shwóg, í kə ḡgə bę nyə nəcé í ḡgə yag kál dé.

5 Itɔw í cúgé nɔ ɲkul bwɛɛ bɛ ɲjínɔ muud, í yida ɲgɔ túb nyɔ, nɔcé í ádé yag mákál má ójínɔ ɔ búúd.»

6 Yésus nyɔ á ɲwa bwo mpwokwoond ni, ɲji bwá á shígé wámbulá sá nyɔ á ɲgɔ cɛɛl ci yí.

7 Ná ndéé, a mú ka nyinjɔ ci ná: «Búbálé, má jaaw bí ná, mɛɛ wá jísá mpumbé ɲkáál itɔw.

8 Buud bɛsh bwá á tééd zɔ nɔ mɔ wá búɛsɔ ijúwál, izhilɲgaaɲ, itɔw í áshígé gwágulá bwo.

9 Mɔ wá jísá mpumbé. Muud má kyéy mádí yé nyɔ e dúg cug; nyɔ é dɔ nyíi, dɔ cúwo, a kwey idáw.

10 Juwál í dɔ zɔ ɲji ná í zó júwo, zɔ gwú, zɔ caam. Mɛɛ mɔ á zɔ shú ná buud bwá bág nɔ cug, bwá bág nɔ gwo kú nɔ minji.

11 «Mɔ wá jísá jɔjɔ mbaagulá itɔw. Jɔjɔ mbaagulá má dɔ kɛɛnzɔ cug jé shú itɔw byé.

12 Nyɔɔɲg mbaagulá má séy ɲji shú *mwaanê yé, a cugé fwámé mbaagulá itɔw, a mpú ná itɔw í cúgé nyɔ byé yí; á dɔ bɔ, á ká dúg ɲkweny ɲgɔ zɔ, a myaas itɔw, a túb; ɲkweny mú zɔ ɲgɔ bíi itɔw, itɔw í ɲgɔ cɛɛma.

13 A sá ntó nɔcé a ɲgɔ séy ibamba, itɔw í acyéy nyɔ lámád.

14 «Mɛɛ wá jísá jɔjɔ mbaagulá itɔw, má mpú itɔw byám, itɔw byám mpú mɔ,

15 námá nda Dá má mpú mɔ, má mpú námá nyɔ ná. Má kɛɛnzɔ cug jám shú itɔw.

16 Mɔ jì námá nɔ bíl itɔw, byám í cúgé wa ɲkáál gaád. Í jìi ná má kyéyug námá nɔ byo, í é gwágulá kál dâm ná ndéé sɔɔnz mú bɔ ɲgwúdá, mbaagulá námá ɲgwúdá.

17 Dá má cɛɛl má nɔcé má kɛɛnzɔ cug jám ná má bá nyinjɔ ɲwa gwo.

18 Muud nyɔ adéégé má cug jám; mɔmɛfwó wá má kɛɛnzɔ gwo. Mɔ jì nɔ ɲkul má kɛɛnzɔ cug jám, má nɔ ɲkul má nyinjɔ ɲwa gwo: wáda Dá nyɔ á yɔ mɔ wá cí.»

19 Lású Yésus nyɔ á ɲgɔ lás ni í á sá mbéégí mpádúgá *Oyúden.

20 Bóólúgá ɲkí bulya bwá á ɲgɔ ci ná: «Jamb í má bíi nyɔ, í mú ɲgɔ sá ná a lásúg ilís-lís; kúgá ná ɲgɔ gwágulá nyɔ.»

21 Bóólúgá ná: «Ilís-lís í jamb dí íni; jamb í cúgé nɔ ɲkul bwɛɛ bɛɲy áncím-nɔcím mísh.»

Bwá kudɔwa Yésus

22 Zan ífúb mpáánzɔ* í á ɲgɔ sɲy Yurúsalem, í á bɔ fwála lu ɲkwán.

23 Yésus nyɔ á ka bɔ *Luɲ má Zembí, a ɲgɔ kyey kúl bwá á gwiid ná Nyíngúlé† má Sólumun dí, a kɔ, a zɔ, a kɔ, a zɔ.

24 Oyúden bwá á ka kɔ lyɛ nyɔ, kɔ jì nyɔ ná: «Wo é ka bá sɛl sá milám shí jáyé ja? ɲkí wo wá jísá *Krist, jaawug sá ná kpwoɔ.»

25 Yésus mú bɛsa bwo ná: «Mɔ a shí bwey jaaw bí ɲji bí ɲgɔ shwána. Misóólúgá má ɲgɔ sá jíná má Dá dí myá mí ɲgɔ námá lwágulá ntó.

10:6 16.25 **10:8** Zhe 23.1-2; Eze 34.2-3 **10:9** 14.6; Sóm 23.2; Eze 34.14 **10:11** jɔjɔ mbaagulá itɔw: Sóm 23.1; Eze 34.11-16; Zhe 23.3; Mat 18.12-14; Heb 13.20; Mbú 7.1 **kɛɛnzɔ cug jé**: 15.13; Rom 5.8; 1Yn 3.16 **10:12** Mis 20.29 **10:14** 10.27; 2Tm 2.19 **10:15** Mat 11.27 **10:16** 11.52; Iza 56.8; Eze 34.23-24; 1Pr 2.25 **10:17** 3.35; 5.18 **10:18** 4.34 **10:19** 9.16 **10:20** 8.48 * **10:22** Bwá á dɔ táduga jwów Yúdas Makabé nyɔ á nyinjɔ fúb alatár á Mpáánzɔ yí, nyɔ a sá gwo ɲgɛé mbú 164 Yésus kú fwo byél. **10:23** Mis 3.11 † **10:23** Sá sá ɲgɔ jwów ná nyíngúlé ni í cúgé zhizhe mpumbé; jísá milwon mí mámpɲɲ mimbá, bwá ka wá kwáminú gwów ná gúgúwá bág. **10:24** Luk 22.67 **10:25** 5.36

²⁶ Mí ηgə teem lwágulə ntó, bí ηgə shwána shwánág, nəcə bí cugé mádí səonz ítəw dí.

²⁷ Itəw byám í də gwágulə kál dām; mə mpú byo, í də bə mə. ²⁸ Mεε ηgə ntâg yə byo cug á kandugə kandugə, í ábúlé bwεle yə, muud nyə abúle námə bwεle déég mə byo mbwád.

²⁹ Dâ muud nyə á yə mə byo yé má ntə múúd yēsh ηkúlud; muud cugé nə ηkul déég nyə sâ mbwád.

³⁰ Sá Dâ sá búsa nda muud ηgwúd.»

³¹ Oyúden bwə mú nyingə ηkény mákwóógá nə bwə gwú nyə nə ndí.

³² Nji, Yésus mú ji bwo nó: «Mə má lwágulə bí jəjə misóólúgú mí ηgə zhu wə Dâ myá, bí má cεel gwú mə nə wáyé?»

³³ Oyúden bwə mú bεsa nə nyə nó: «Sá acéélé gwú wo nə jəjə sósólúgú; sá má yida cεel gwú wo nəcə wo ηgə lás nə Zembí *bwaasúlə mpu; wεε njúl muud, wo ηgə bále ci nə wo ji Zembí.»

³⁴ Yésus mú fεel nó: «ηgá cilyá wúsə bídí kálaad məcεéd nó: “Bí búsa ozembí”

³⁵ Na mə lwágulə nə buud Zembí nyə á ηgə lás nə ndí wá, Kálaad Zembí mə jəw bwo nó ozembí. Ká ji? Muud nyə ajáláyé nə yíl sá Kálaad Zembí ηgə ci yí.

³⁶ Bí bāη bí mə sá ná, mə muud Zembí nyə á féésh, a mú nti shí ga dí yé, bí má ci nə mə ηgə *lás nə Zembí bwaasúlə mpu nəcə mə ηgə bwaagulə nə mə ji Mwān mə Zembí.

³⁷ Nkí mə aηgə nə sá misóólúgú mí Dâ, shwánágá mə.

³⁸ Nji, ηkí mə ηgə sá myo, bí teem ηgə shwána mə, *maguləgá misóólúgú; bí má ká magulə myo, bí yag, bí mpu námə nó Dâ njul mádí, mə njúl wə Dâ.»

³⁹ Nji bwə á gwág ntáni yí, bwə mú nyingə sɔ nə bwə bii nyə, a mú faam.

⁴⁰ A mú nyingə lína kə Zhurdê faηwíny, kál Yuánes nyə á fwo ηgə duu buud yí, a mú kə ji wu.

⁴¹ Zhwoog buud bwə mú də zə nyədí. Bwə mú də ci nó: «Yuánes nyə a shígé bwεle sá təə *shimbá; nji, sá jēsh nyə á ci shú má múúd éga yí jisə búbálé.»

⁴² Zhwoog buud bwə mú *búgula Yésus kúkál jəcəηgúd.

11

Shwiy mə Lazâr

¹ Nğwól múúd nyə á bə nó Lazâr, muud á Betanî, loom mə Mariya bá mínyəηđ shilə Mááta. Lazâr éne nyə á ka kwas.

² Lazâr nyə á kwas éne nyə á bə ncwûm mə Mariya, Mariya nyə á gwáágulə Yésus labínda məkuúd, a fim mwo nə shilú yé.

³ Mariya bá Mááta bwə á ka kənd Yésus məkál nó: «Cwámba, muud woó ηgə kwas.»

⁴ Ja Yésus nyə á gwág məkál mání yí, nyə á ci nó: «Bwas ní í cúgé kwas shwiy, í yida bə kwas í é sá nó Zembí ηwág gúmá yí, í ka námə sá nó *Mwān mə Zembí ηwág gúmá.»

⁵ Yésus nyə á də bul cεel Mááta bá mínyəηđ shilə Mariya, nə Lazâr.

⁶ Nə ndéé, nyə á teem gwág nó Lazâr ηgə kwas í, nyə á fwo nyingə cínğali mwəw məbá kúl nyə á bə yí.

7 Mpúsə mwôw mábá mɔɔŋgá, a mú ka ci nə *ompwíin bé ná: «Shé nyiŋgəgá kə Yudéa.»

8 Ompwíin nə nyə ná: «*Rabi, Oyúden bwá má nywá fwo kúnɔw gwú wo nə məkwoógú nŋɥ Yudéa, wó cɛɛl námá nyiŋgə kə wu?»

9 Yésus mú bɛsa nə bwo ná: «Ŋgaá mwásə wí nə məwəla wúm nə mábá? Múúd mə ká ŋgə kyey məwəla mɔɔŋg di, nyə abúle ŋgə mága, nəcé nyə é ŋgə dúg iŋgáŋgəŋ yá shí ga.

10 Nji, múúd mə ká kyey mpwó-bulú, nyə é ŋgə mága, nəcé kú nə iŋgáŋgəŋ lámúd.»

11 Ja nyə á shîn ci ntáni yí, nyə ná: «Shwá wúsú Lazâr má kə gwád, nji, mə é ka juumashi nyə.»

12 Ompwíin ntág ná: «Cwámba, ŋkí Lazâr má kə gwá di, nyə é yál.»

13 Í á bə, Yésus ŋgə cɛɛl ci ná Lazâr má yə, bāŋ bwá ŋgə dúg ná a ŋgə ci gwó múúd má dɛ ja ná á woga nyúúl yí.

14 Yésus mú ka jaaw bwo ná kpwóó ná: «Lazâr má yə.

15 Mə gwág nywa nəcé mə shígé bə ja nyə ámə yə yí, sá jɔɔŋg í é sá ná bɪ búgúlág. Ná ndɛɛ, iŋkyená kúl á jí yí.»

16 Tómas bwá á dɛ námá nyiŋgə jôw ná Wáás yé mú ka ci nə bóól ómpwíin ná: «Iŋkyená, shénôŋ Cwámba bəsh kág námá yə.»

Yésus jɪ cɔg

17 Ja Yésus má kə wóós yí, a má kə kwey ná Lazâr má bwey dɔw mwôw mánɔ.

18 Nda wúlə Betani kə Yurúsəlem wúsá jee bə ókilómáda ólól* ná,

19 zhwoŋ *Oyúden bwá á kə dúg Mááta bá Mariya, kə cweel bwo milám nə shwíy mə ncwúm wáŋ.

20 Ja Mááta nyə á gwág ná Yésus mə zó wóós yí, nyə á lɛɛl kə, kə bwəma nə nyə, Mariya nye njúl ná shí, njów.

21 Mááta mú ka ci nə Yésus ná: «Yé Cwámba, wo mbəm bə wa, ŋki ncwúm waamə shígé yə.

22 Nji, tɔɔ kíkídíga, mə mpú ná Zembí nyə é yə wo sá jêsh wó é gwáámɔ nyə yí.»

23 Yésus mú ci nə nyə ná: «Ncwúm woó mə bá gwúm.»

24 Nyə nə Yésus ná: «Mə mpú ná a bá gwúm ja búúd bwá bá gwúm jwów á məzhúgúlá yí.»

25 Yésus mú ci nə nyə ná: «Mə wá má dɛ gwúmashi búúd, dɛ nyiŋgə yə bwo cɔg. Muud mə *búgúlá mə yé, a tɛɛm yə, a bá nyiŋgə cɔgə.

26 Muud ŋgə ntág cɔgə yé ká *búgula mə, a kú bá bwele yə. Ye wo *magulə ntó?»

27 Mááta ná: «Haaw Cwámba. Mə má magulə né wo jisə *Kříst, *Mwân má Zembí nyə á zə shí ga dí yé.»

28 Ja Mááta má shîn ci ntáni yí, a má kyey kə jôw mínyɔŋə shilə Mariya, kə nyímbula nə nyə ná: «Cwámba má wóós, a ŋgə jôw wo.»

29 Nji Mariya nyə á gwág ntáni yí, nyə a tôw ná máás kə wá Yésus.

30 Í á bə, Yésus kú fwo nyíi baŋ lɔɔmud, a njúl ná kúl Mááta nyə á kə bwəma nə nyə yí.

11:8 8.59; 10.31 11:9 8.12; 12.35-36 11:11 Mat 9.24 11:16 Mak 14.31; Rom 6.8 Tómas: 20.24

* 11:18 Osetád wúm nə ótɔɔn. 11:21 11.32 11:24 5.29; 6.40, 54; Dan 12.2 11:25 5.21, 24; 8.51

11:27 1.34; 4.25

31 Oyúden bǎnǎn Mariya bwá á bǎ njǒw bwá ngé cǎel cweel nyǎ lâm wá bwá mú dúg á tǒw ná máás cúwo tǒón. Bwá mú bǎ nyǎ, bwá ngé dúg ná á kǎ jii shwǒhǎd.

32 Mariya má kǎ kumǎ kál Yésus nyǎ á bǎ yí; nji nyǎ á dúg Yésus yí, nyǎ á wusa nyúúl shí Yésus dí shí mǎkuú, nyǎ ná: «Yé Cwámba, wo mbǎm bǎ wa, ŋki ncwúm waamǎ shígé yǎ.»

33 Yésus mú dúg Mariya bǎnǎn Oyúden bwá á ngé lǎgal nyǎ wá bwá ngé jii, mbǎom mú shwǐy nyǎ nyúúlǎd, mitǎdúgǎ búbulǎ nyǎ lâmǎd.

34 A mú jǐ ná: «Bi á dul nyǎ ngow?» Bwá ná né ná: «Zaá kǎ dúg, yé Cwámba.»

35 Yésus mú ntǎg jii.

36 Oyúden bwá mú ngǎ ci ná: «Bi má dúg íí, nyǎ á bul cǎel nyǎ éǎ.»

37 Bǒólúgǎ wá bwǎdí sǎmbǎd bǎnǎn bwá mú ngǎ ci ná: «Ŋgaá muud éga wǎ nyǎ á bǎny ancím-ncím mísh? Kǎ á shígé dí bǎ ná ŋkul sǎ ná Lazâr kú yǎ.»

Yésus mǎ gwúmáshí Lazâr

38 Yésus mbǎom mú nyǐngǎ shwǐy nyúúlǎd, a mú kǎ kál bwá á dul Lazâr yí. Shwonǐ í á bǎ ku, mbwagulǎ kwóógú, bwá ka fad ná dúl kwóógú.

39 Yésus mú ci ná: «Yílúgǎ kwóógú.» Máata á kǒól mǎ múúd nyǎ á yǎ yé mú ci ná: «Ey Cwámba, a má dǎw mwǒw mǎnǎ múús, a mú ngǎ mpǎ.»

40 Yésus mú ka ci ná nyǎ ná: «Ŋgaá mǎ shí ci ná wo ná wó kǎ *búgula, wo e dúg nda Zembí nyǎ é ŋwa gúmǎ ná.»

41 Bwá mú ka yil kwóógú. Yésus mú bǎn mpwóómbú, a mú lás ná: «Ye Dâ, mǎ yǎ wo akíba nǎcé wo áma magulǎ májǎgula mǎm.

42 Haaw. Mǎ áma bwey ngǎ mpu ná wó du magulǎ májǎgula mǎm ja jǎsh. Mǎ áma yida lás shú ná zhwog buud bwá má lyǎ mǎ óga bwá mpúg ná wo wǎ wo áma nti mǎ.»

43 Ja á má shín lás ntúni yí, a mú kǎm ná ŋkulú ná: «Lazâr, cúwóg tǒón.»

44 Muud nyǎ á bǎ mbimbǎ yé mú cúwo tǒón, a njúl ná obándáshí ngwǒlá mákuú ná mǎbwǎd, mpwóómbú ngwǒlá ná kál káándá. Yésus mú ci ná buud ná: «Wiinzhugǎ nyǎ isǎ íni bi bídúg nyǎ, a kǎg.»

Cǐh-cǐndǎ ná Yésus yǎg

(Mat 26.1-5; Mak 14.1-2; Luk 22.1-2)

45 Zhwog *Oyúden bwá á zǎ wǎ Mariya wá, bwá á dúg sǎ Yésus nyǎ a sǎ yí, bwá mú *búgula nyǎ.

46 Nji, bǒólúgǎ bwá á kǎ *Ofarizyǎn dí, kǎ jaaw bwo sǎ Yésus nyǎ a sǎ yí.

47 Mílúúlú myǎ ofada bǎnǎn Ofarizyǎn bwá mú sǎngǎ *Gwoongǎ ósembye ó mílúsú wá Zembí, kǎ ci ná: «Muud éga ngǎ bul sǎ *mǎshimbá. Shé má sǎ ntǎdel?

48 Shé má kǎ bíd ná a ngǎg ná kǎ shwóg íí, buud bǎsh bwá é búgula nyǎ ná ndéé, buud ǎ Róma bwá zǎ ntǎg íí, zǎ búgǎ Mpáánzǎ íshé, bwú námǎ lǎom íshé.»

49 Ngwǒl múúd wǎn ná jínǎ ná Kayíf íí, nyǎ muud nyǎ á bǎ Ajaláci á ofada mbú wǎngǎ dí yé mú ci ná: «Bi agwǎgé tǎo sǎ ná lǎsú níid.

50 Bi adúgé ná í yida bǎ bǐ ná mfíí ná muud ngwúnd yǎg shú kúl búúd jǎsh ncindí, lǎom í nda jǎ wǎsh íí?»

51 Lǎsú nyǎ á lǎs wǎngǎ, nyǎ a shígé lǎs ná lúu yé. Í á yida bǎ ná, nda nyǎ á bǎ Ajaláci á ofada mbú wǎngǎ dí ná, nyǎ a lǎs tâŋ *muud micúndǎ ná í á jii ná Yésus yǎg shú lǎom wǎsh;

⁵² kú námá bæ nji shú ləəm wáméfwó, a yé shú ná bwân ó Zembí básá ícímí ícímí wá bwá sééngyag bæ sá ngwúd.

⁵³ Jwôw ni wá bwá á nwa cigulá ná bwá gwú Yésus yí.

⁵⁴ Yésus nyé mú yow ngólə keyey bəl-bəl dí kúl Oyúden básá yí; a mú kə kómb ləəm jisə ngɛɛ shí a shwéeshá dí yí, bə́nɔ́n *ompwíin bé kə ji dánd bwá á dɔ́ jôw ná ífrēm yí.

⁵⁵ Í á ka zə bæ, nda *Páska Oyúden nyə á bæ kúnə-kúnə ná, zhwoɔ buud bwá á ngə wú məkwáádə máńúđ ngə bád kə Yurúsələm ná bwá kə ngə gusa mińgusa mi yábá†.

⁵⁶ Bwá á ka ngə sɔ́ Yésus ná ndeé, kúl bwá á bæ *Luŋ mə Zembí yí, bwá á ngə shilə bwámé nə bwámé ná: «Bi mə dúg ná ji? Nyə ajeýé zə zān dí.»

⁵⁷ Í á bæ, milúlúú myá ofada bə́nɔ́n Ofarizyēn bwá mə ci ná í bəg ná: «Muud nyə é mpu kúl Yésus nyə é bæ yí, bágúləg, bwá kəg bii nyə.»

12

Labínda mə Maríya

(Mat 26.6-13; Mak 14.3-9)

¹ Í á ka zə bæ, í mə lúg mwôw məsaman ná *Páska *Oyúden zəg bæ, Yésus mə kə Betani, dánd mə Lazăr Yésus nyə á gwúmashi yé.

² Ból búúđ ɔ́ dánd dɔ́ngú bwá á ka sá dína lúu mə Yésus dí. Mááta nyə á bæ a ngə sá milwámá dína jɔ́ngúđ, Lazăr njúl sámbá búúđ bə́nɔ́n Yésus bwá á ngə də wád.

³ Maríya mú ka nwa labínda álal-kus bwá á sá nə fwámé năr* yé. Nyə á nwa labínda ni kúl njwəmbə, zə gwááɔulə Yésus məkuúđ ná ndeé a mú fim nyə mwo nə shilú jé; məcud mə labínda mə mú lwánd njów wəsh.

⁴ Ngwól *mpwíin mə Yésus nyə á bæ cínɔ́ng ná Yúdas Iskariyót, mpwíin nyə á bæ ná nyə wə mə bá kusha nə Yésus yé. Ja Yúdas éne mə dúg nda Maríya nyə á gwááɔulə Yésus labínda năr ná, a mə ci ná

⁵ «Jí bwá ámə bæ kú kusha labínda éga odanarí† mitəđ milól ná ndeé bwá kwíind mímbúbúwá nə ndí yí?»

⁶ Nyə á shígé ci ntáni ná a baam nə mimbúbúwá. Nyə á ci ntó nəcé nyə á bæ juwál; nda nyə á dɔ́ bii mańga *mwaané ná, nyə á dɔ́ júwo mwaané cínɔ́ng.

⁷ Yésus mú ci ná: «Bídúg múdá éne ná shee. A mə sá sólúgú ni, ngólə bwey təđuga nda bwá bá dul mə ní.

⁸ Nəcé bí é dɔ́ ji nə mimbúbúwá mwôw mēsh, nji sənɔ́n bí sá ábúlé ji mwôw mēsh.»

⁹ Na nyə á bæ, kúdə zhwoɔ Oyúden bwá mə gwág ná Yésus ji Bétani; bwá á ka ngə kə wu, kú bul bæ nji shú dé, bwá á ngə námá kə ná bwá kə dúg Lazăr nyə á gwúmashi yé.

¹⁰ Ná ndeé, milúlúú myá ofada mí mú nwa cigulá ná bwá jəlá nə gwú námá Lazăr,

¹¹ nəcé sá í á bæ nə nyə yí í á sá ná kúdə zhwoɔ Oyúden bwá béégyág nə bwo, yidá kə, kə *búgula Yésus.

11:52 10.16 **11:53** 5.18 **11:54** 5.13; 7.1 **11:55** 2.13; Ilɔ́ 19.11-20; 2Ib 30.17-18 † **11:55** Oyúden bwá á dɔ́ sá mińgusa ná bwá gusa milám myáń shú zálə də Páska. **11:56** 7.11 **12:1** 11.1-2

12:2 Luk 10.40 **12:3** Luk 7.37-38 * **12:3 năr:** Jisə wúl kɔ́lɔ́s í dúgə mpə námá nda ntańga. **12:4** Yúdas Iskariyót: 6.71; 13.2, 27; 18.2; Mat 10.4 **12:5** Iza 58.7; Mat 19.21; Zhk 2.15-16 † **12:5 danarí:** Danarí ngwúd í á dɔ́ kwaga nə myána myá nkúmba jwôw. **12:7** 19.40 **12:8** Mbá 15.11 **12:9** 11.43-44 **12:11** 11.45

*Yésus mæ nyíi Yurúsalem**(Mat 21.1-11; Mak 11.1-11; Luk 19.28-40)*

12 Mán mælám, ncúlyá buud bwá á zæ zâñ dí fá bwá mú gwág ná Yésus ñga zæ Yurúsalem.

13 Bwá mú ñgæ ñwa máñ má lándú ná ndeé, kæ lág nyæ bwá ñgá kím ná: Hosána! Gúmá í bég næ nyæñg ñgá zæ jíná má Cwámbe dí yé, Njwú-buud á Izuræyél.

14 Yésus mú kwey mwâ jakáás, a mú kæwa gwo gwôw nda Kálaad Zembî ñgá ci ná, ná:

15 Yé shilæ Siyôn‡, kú fúnda.

Dugí njwú woó ñgá zæ.

A mbód cwɔ jakáás dí.

16 *Ompwíin ó Yésus bwá áshígé fwo wámbulæ sâ í á ñgæ sîy yí fwála dæñgúd. Bwá á ka kæ tæduga gwo ja Yésus nyæ á ñwa gúmá yí; bwá mú mpu ná í á bæ cilyá shú má Yésus, sóólúgá wæñg námá wá bwá á sá nyæ yí.

17 Í á bæ na, ncúlyá buud bwá á bæ ja nyæ á jôw Lazâr gwúmushi nyæ yí, bwá ñgá bwiiñg lán yé.

18 Haaw. Bwá á ñgæ zæ bwæma næ nyæ næcé bwá á gwág ná nyæ a sá *shimbá dæñgá.

19 Ntó, *Ofarizyên bwá mú ka ñgæ ci bwámé næ bwámé ná: «Bi má dág ñ? Bi cugé næ ñkul sá sâ. Dugá lœm wêsh ñgá kæ nyádí!»

Gúmá má Yésus

20 Búbaalé Ogurék bwá á bád námá zæ Yurúsalem ná bwá zó yæ Zembî gúmá zâñ níid.

21 Bwá á ka kæ dúgya næ Fílíp á mwâ Betusáyida, kæ jî nyæ ná: «Mása, sé ñgæ ceel dág Yésus.»

22 Fílíp mú kæ jaaw Andrê, bá bêsh bwá mú kæ jaaw Yésus.

23 Yésus mú bæsa næ bwo ná: «Wæla má wóós, wæla *Mwân mæ Múúd mæ jelá næ ñwa gúmá yí.

24 Búbólé, má jaaw bí ná, bumá mpæg í ámæ kæ mándælúdw yí, í ká kæ ji kú yæ, í bwên gwáméfwó. Í ká yæ, í wúmæ íbumá mæñkund mæñkund.

25 Muud mæ nywílyá næ cug jé yé nyæ é jímbe gwo; muud mæ yídá bæ kú nywílyá næ cug jé wa shí ga dí yé, nyæ é baagalæ gwo kandugæ kandugæ.

26 Nkí muud má ceel síya næ mæ, a bæ mæ, í mú bæ ná, kál má jísá yí, muud ñgá síya næ mæ yé bæ námó cínœg. Múúd má ká síya næ mæ, Dâ yæ nyæ gúmá.

27 «Nda bí má dág éga, mitædúgá mí má búbulæ mæ lámúd. Ká mæ cíg ná ji? Ná Dâ, ság ná mæ fáámug næ cúñ ñgá zæ ga? Mbô. Mæ á yida zæ ná mæ zág bwæma næ cúñ wæñg.

28 Dâ, ság ná jíná dwô í ñwág gúmá.» A ká námá shîn lás ntáni, kál mú wú jœñ dí ná: «Mæ má sá, mæ é nyiñgæ námá sâ.»

29 Buud bwá á bæ cínœngá áncuncuma wá bwá á gwág kál dæñgá, bwá mú ci ná jísæ njum-mpú; bóólúgá ná ñgwól *éngales má lésha næ Yésus.

30 Yésus mú ka ci ná: «Kál ní shígé lás na shú dâm, í ámæ yida bæ shú dæn.

31 Næcé shí ga í zæ bwæma næ sémyé mílású kíkídíga, cí á shí ga wusœw tóón.

12:13 Sôm 118.26; Mat 27.42; Yuá 1.49
lwé ñgwála á Yurúsalem cínœg gwósh yí.

12:15 Zak 9.9 ‡ 12:15 Siyôn: Nyæ á bæ mæma mbún bwá á
12:16 2.22; 17.1 12:17 11.42-45 12:19 11.48 12:21

1.44; Luk 19.3; 23.8 12:23 2.4; 12.16

12:24 Mat 10.39; 16.24-25; 1Kr 15.36

12:26 14.3; 17.24

12:27 12.23; Mat 26.38

12:28 17.1; Mat 3.17; 17.5

12:31 5.22; 14.30; 16.11

³² Μεε, ja má bá wú shí gaád bânɔw gwów yí, má bá julə búúd bēsh mádí.»

³³ Ja Yésus nyə á ngə ci ntúni yí, nyə á ngə lwágulə váál shwiy á bá yə yí.

³⁴ Zhwog buud ɔni bwá mú bɛsa ná: «Sá á jíg *mbwoomb mácɛɛ dí ná *Kříst má bá cugə kandugə kandugə. Wó nyingə zə jaaw sá ná í bá jii ná Mwân má Múúd bánówúg gwów, ntó nye wó ji? Mwân má Múúd^S wəɔng wá zə?»

³⁵ Yésus mú bɛsa bwo ná: «Məŋkenya mäsə ná wa bídí nə fúfwálá. Ngəgá nə kyey té bí búś ná nə məŋkenya yí, yídúgú í kú bá zə byaluga nə bi; nəcé, muud má kyéy yídúgú yé nyə ádé mpu kúl á ngə kə yí.

³⁶ Ngəgá ná *búgula məŋkenya té məŋkenya mäsə ná bídí yí, bi ngəgə nə bə bwân ɔ məŋkenya.» Ja Yésus nyə a shín lás nə bwo ntúni yí, nyə a béégya nə bwo, a mú kə shwaaw.

Buud bwá á búgúláyé Yésus

³⁷ Yésus nyə á tɛm sá bímbí lú *máshimbá mání buud bwá ngə dúg íi, buud bwá áshígé *búgula nyə.

³⁸ Sá jɔɔng í á sá ná ciyá má Izayí *muud micúndá í bwámag. Nyə á ci ná: Cwámba, zə nyə a búgula kéel sá á ngə bwiing yí?

Zə Cwámba nyə a lwágulə mpífə nyé yé?

³⁹ Gwá wá í sá ná buud ɔni bwá bág kú búgula sá Izayí nyə á ci yí.

⁴⁰ Zɛmbí nyə a shwu bwo ncím míshád,

a ləlushi bwo milám,

nəcé mísh máŋ má á bá dúg,

milám myáŋ mí á bá wámbulə,

bwá á bá cénd kuú njɔɔnd,

nə ndéé má mú lwag bwo.

⁴¹ Izayí nyə á lás ntó nəcé nyə á bwey dúg milwaná mí Yésus, a mú lás sá í dúgyá nə Yésus yí.

⁴² Í á tɛm bə ntó, bóól zhwog buud wá sámbá ótšwe ɔ shwóg bwá á shí búgula Yésus. Nji, bwá áshígé bə nə ŋkul məm nyə mísh má búúd dí, bwá á ngə fúndə ná *Ofarizyɛŋ bwá á bá yil bwo *mpáánzə minjígúlá.

⁴³ Nəcé bwá á cɛel ŋwa gúmə mísh má búúd dí, kú bə mísh má Zɛmbí dí.

⁴⁴ Nji, tɛm bə ntó, Yésus nyə á cúndə gwów-gwów ná: «Muud má búgúlá má yé nyə abúgúláyé nji má, a búgúlá námó múúd nyə á nti má yé.

⁴⁵ Muud má dúg má yé, a má dúg námó múúd nyə á nti má yé.

⁴⁶ Mɛɛ muud jísə məŋkenya yé, má á zə shí ga dí ná, muud yêsh má búgúlá má yé bág kú nyingə ngə cugə yídúgú.

⁴⁷ «Muud má gwágulə lósú má ngə lás yé, nji a kú sá nda má ngə ci ná, má dí má yé nyə intúgúlí, má áyəyé nyə intúgúlí nəcé má a shígé zə ná má zə yə búúd ɔ shí ga intúgúlí, má á yida zə sá ná buud ɔ shí bwá fáámug.

⁴⁸ Muud má ká ban má, ban lósú má ngə lás yí, muud wəɔng má bwey bə nə sá í bá yə nyə intúgúlí yí; lósú má ngə lás ga wá í bá yə nyə intúgúlí jwów á məzhúgúlá.

⁴⁹ Sá anğə nə lás nə lúu wâm; Dá muud nyə á nti má yé nyə a bwey lwágulə má sá má bág də ci yí nə sá má bág də bwiing yí.

12:32 3.14 **12:33** 18.32 **12:34** Sòm 89.37; 110.4; Eze 37.25; Yuá 12.23; 3.14 **S** **12:34** *Mwân má Múúd*: Ntó má kə ná «Məsí Zɛmbí nyə á nti yé. (Wó ji nə ŋkul dúg Dan 7.14.) **12:35** 7.33; 8.12 **12:36** 5.13 **12:37** 16.9 **12:38** Iza 53.1; Rom 10.16 **12:40** Iza 6.10 **12:41** Iza 6.1-3 **12:42** 2.23; 9.22 **12:43** 7.18 **12:44** 5.24 **12:45** 14.9; 5.18 **12:46** 12.35-36 **12:47** 3.17; 5.22 **12:49** 7.16-17

50 Mə mpú ntâg ná sâ Dâ mə cí ná í bág yí, gwə wə í də yə búúđ cug á kandugə kandugə. Ná ndeé, sâ jêsh mə ngə lás yí, mə ngə lás nda Dâ nyə á cí ná mə dúg lás ná.»

13

Ngusa mákuú

1 Í á ka zə bə, zanj *Páska í ngə bə ná í zə tééd íí, Yésus nyə á ngə bwey mpu nə wəla í má wóss nə á wúg shí gaád kə wə Dâ. Nda nyə á bul cəel buud bé ná, nyə á ka námá cəel bwo kə wóss máshíné mə cug jé.

2 Ná ndeé, bənnə buud bé bwə á ka ngə də; bwə ngə də ntúni, ndug Njwú majamb mə bwey wá Yúdas mwān mə Shímun Iskariyót tédúgá lámúd ná a kúshag nə Yésus.

3 Ná ndeé, Yésus nywáá nyə á ngə bwey mpu nə Dâ nyə a mə sá nə a jwúg nə isá byêsh, a ngə mpu nə nyə á zhu wə Dâ, a zə námá nyingə kə wə Dâ.

4 Yésus ngə bwey mpu ntó, a mú tōw shí, yíl káándó nyə á bə nə ndí gwów yí, a mú ŋwa táwəla cəçlə kugəd.

5 A mú shwu májúwó bishim dī, tééd ngələ gusa *ompwíin bé məkuú, ngə fim nə táwəla nyə á cəçlə kug dí yé.

6 Í mú zə wóss ná a gúsag Shímun Pyēr mé mákuú. Shímun Pyēr mú cí nə né ná: «Wo, Cwám̄ba? Wó gusa mə məkuú?»

7 Yésus nə né ná: «Sá mə ngə sá ga, wo cugé nə ŋkul fwo mpu gwo kíkídíga, wo bá yida shúgula wám̄bulə gwo.»

8 Pyēr mú cí nə nyə ná: «Mbò! Wo abulé bwelə gusa mə məkuú.» Yésus mú bəsa nə nyə ná: «Má ka bə kú gusa wo məkuú, wo nda ná nyingə bə múúd waam̄ə.»

9 Shímun Pyēr mú ka cí nə nyə ná: «ŋkí ntó Cwám̄ba, kú gusa mə nji məkuú; gusag námá mə məbwə, nə lúul!»

10 Yésus mú cí nə nyə ná: «Muud nyə ámə bwey gusa yé mə dū jīi ná bwə gúsag nyə nji məkuú, kú ná nyingə bə nyúúl nyêsh, nəcé á bwey bə fúbán. Bì báá bì búsa ntâg mífúbán, nji kú bə bí bêsh.»

11 Yésus nyə á ngə bwey mpu muud mə bá kusha nə nyə yé; gwə wə nyə á cí nə bwo ná: «Bì bêsh dí búás mífúbán» yí.

12 Ja Yésus nyə a shīn gusa ompwíin bé məkuú ntúni yí, nyə á nyingə bwáád káándó yé ná ndeé a mú nyingə kə jī shí, də. A mú jī bwo ná: «Sá mə ámə sá bí nī, ye bí mə mpú nda í kó ná?»

13 Bì mə dū dí jōw mə ná: “Yíguli”, gúl ja ná: “Cwám̄ba.” Bì mə dū mpu sâ, nəcé mə jisə Yíguli, mə Cwám̄ba.

14 Ŋkí mə Yíguli, mə Cwám̄ba, mə mə gusa bí məkuú, bí mə jəla námá nə dū sá ntó mpédúgá nyín.

15 Nəcé yuug wə mə mə yə bí nī. Nda mə ámə sá bí nī, dagá síya ntó.

16 Búbələ, mə jaaw bí ná, lwaá í ádé bwelə ntə mása, *muud lwámá nda bwelə ntə múúd nyə ámə kənd nyə lwámád yé.

17 Bì mə mpú ntó wə nī; bí mə ká dū sá ntó, bí mə jəla.

18 Mə anğê nə ci bi bēsh. Mə mpú búúd mə á féesh wá. Nji, í jii ná sâ jí cilyá Kálaad Zembí dí yí í bwámag. Jí cilyá ná: “Muud sá ngə də səŋ ngwúd yé mə tééd ná a lúmbúli nə mə”.

19 Mə mə fwo bwey jaaw bí gwo kidíga, í kú fwo sŷy, shú ná ja í bá sŷy yí, bi bág *magulə nə mə jisə.

20 Bábálé, mə jaaw bí ná, muud mə lág múúd lwámá wám yé, a mə lág mə; muud mə lág ntâg mə yé mə lág múúd nyə á nti mə yé.»

Yúdas mə zó kusha nə Yésus

(Mat 26.20-25; Mak 14.17-21; Luk 22.21-23)

21 Ja Yésus nyə a shîn ci ntúni yí, mitódúgá mí á búbulə nyə lámúd; a mú lás ná: «Bábálé, mə jaaw bí ná, ngwól múúd á na bidí nyə é kusha nə mə.»

22 *Ompwíin bwə mú ngə dágya mpádúgá nyán ngə sə ná bwə mpúg muud Yésus ngə ci yé.

23 Mpwíin Yésus nyə á du bul ceel yé nyə á bə a njúl Yésus dí koogá.

24 Shímun Pyêr mú ngə nyúg nyə mpu ná: «Shílóg nyə muud á ngə ci yé.»

25 Mpwíin wəŋng mú yid, jéég Yésus lúu bəd dí jí nyə ná: «Cwámba, jisə zó eé?»

26 Yésus mú bęsa ná: «Mə zó juwo kál buléd idâwud, muud mə é yə yé, muud wəŋng wá éci.» Yésus mú ŋwa kál buléd juwo idâw dí, yə Yúdas Iskariyôt, mwân mə Shímun.

27 Nji Yésus mə yə nyə kál buléd ni yí, *Sátan mə nyíi wə Yúdas. Yésus mú ci nə nyə ná: «Leelug sá sâ wó ngə jii ná wo sá yí.»

28 Buud bwə á bə cínŋng wá, kú nə təŋ ngwúd nyə á mpu sá Yésus nyə á ci nə nyə ntó yí.

29 Nda í á bə ná Yúdas nyə á du bii maŋga *mwaanê ná, ból bwə á ngə téduga ná Yésus nyə á ngə ci nə nyə ná a kág kusə ísá í zân, ŋkí ntâg ná a kág yə mímbúmbúwá gúl sâ.

30 Yúdas nye nyə á shwal cúwo tóŋ ja nyə á ŋwa kál buléd yí, í njúl mpwóbulú.

31 Nji Yúdas nyə a cúwo tóŋ yí, Yésus mú ci ná: «Mwân mə Múúd mə ŋwa gúmá ja gaád, a mə sá námá ná Zembí ŋwág gúmá.

32 Zembí nyəmfwó nyə e lwóya gúmá mə *Mwân mə Múúd, a wál námá zə lwóya gwo.

33 Yé bwán bâm, sónŋh bí sá é ji nji fúfwálá. Bi mə bá sə mə; ná ndeé, námá nda mə á ci nə *Oyúden ná, mə ci námá nə bí ja gaád ná: “Bí cugé nə ŋkul kə kál mə zó kə yí.”

34 Mə yó bí cęę agúgwáan, dúsə ná: “Ciilagá biméfwó nə biméfwó. Námá nda mə á ceel bí ná, ciilagá biméfwó nə biméfwó.

35 Sâ í é sá ná buud bwə dęg mpu ná bi búsə ompwíin bâm yí jisə ceelí bí é ngə ciila biméfwó nə biméfwó yí.”»

Pyêr nyə e kálya Yésus

(Mat 26.31-35; Mak 14.27-31; Luk 22.31-34)

36 Shímun Pyêr mú ci nə nyə ná: «Cwámba e, wo kə ŋgow ée?» Yésus nə nyə ná: «Kíkídíga, wo cugé nə ŋkul bę mə kál mə é kə yí, wo e bá shúgula bę mə.»

37 Pyêr mú bęsa ná: «Cwámba, mə cugé nə ŋkul ka bę wo kíkídíga nəcé ji? Mə jí nə ŋkul kēenzh cug jám shú dwō.»

38 Yésus mú bęsa ná: «Wo ji nę nękul bále keenzh cę gwô shú dâm? Búbálé, má jaaw wo ná, shúshwóógú ná nęgwúm kúwó kwáágúgi, wo e kífya má ija ilól.»

14

Yésus jisę zhií

- 1 «Mitádúgá mí nda beeg búbulę bí mílúúđ. Búgúlágá Zembí, bí *búgula má.
- 2 Njów má Dá wúsę nę zhwog ikúl búúđ bí nę nękul ji yí. Í mbám bę kú bę ntó, nęki má má námá jaaw bí. Má zó kę kwambulę bí jiya.
- 3 Ja má bá shín kwambulę bí jiya yí, má bá nyingę zę nęwa bí, kę nę bí. Má bá kę nę bí nę bí bág námá bę kúl má jisó yí.
- 4 Bí má mpú ntág zhií í kó kúl má zó kę yí.»
- 5 Tómas mú ci nę nyę ná: «Cwamba, sę bân nda mpu kúl wó zó kę yí, sę é ka mpu zhií á wu ntádele?»
- 6 Yésus mú ci ná: «Mę wó jisó zhií, má obúbálé, má cę. Muud cęgę nę nękul kę wó Dá kú cingya máđí.
- 7 Í ká bę ná bí má mpú má, bí é mpu námá Sóńgá waamâ. Né ndeé, téed kíkídiga, bí má mpu nyę, bí má námá dęg nyę.»
- 8 Filíp mú ci ná: «Cwamba, lwóg sę Dá, bímbí dęng í é jęla nę sę.»
- 9 Yésus ná: «O Filíp! Wo afwóyé mpu má? Bímbí shwá má ji ga? Muud má dęg má yé, má dęg Dá. Nęcé jí wó nyingę ci ná má lwóg bí Dá yí?
- 10 Ye wo angę nę *magulę ná má ji Dá dí cwú, Dá njúl máđí cwú? Lású węsh má ngó lás nę bí yí, má angę nę ci tő ciyá nę lúu wám. Dá muud njúl máđí cwú wó ngó sá misólógú myé.
- 11 Magulęgá ná má jisę Dá dí cwú, Dá njúl máđí cwú. Nywágá námá ka magulę nę dęgúla misólógú má ngó sá myá.
- 12 Búbálé, má jaaw bí ná, muud má búgúlá má yé, a bá námá sá misólógú má ngó sá myá; a bá námá sá myęng mí búl nyingę ntę myá. A bá sá myo nęcé má zó kę wó Dá.
- 13 Sá jęsh bí má bá gwaám bę nę jínó dâm yí, má bá sá gwo; ntó, Mwân mú bá sá ná Sóńgá nęwág gú má.
- 14 Bí má ká gwaám bę * [mę] gúl sę ná jínó dâm, má sá gwo.
- Yésus má kaag ómpwín Nkęnkę Shíshim*
- 15 «Bí má ká cęel má, bí e wá mílúú mácęę mâm dí,
- 16 męe ka bá jęgula nę Dá. A bá nti bí nęwól múúđ má bá zę dę bándulę bí yé, binón nyân zę bá ji kandugę kandugę.
- 17 Nyân wó Shíshim óbúbálé; Shíshim búúđ ę shí ga bwó cęgę nę nękul lág yí. Bwó cęgę nę nękul lág nyę nęcé bwó angę nę dęg nyę, bwó ámpuyé námá nyę. Bí bân bí má mpú nyę, nęcé binón wó búsó, a bá námá nęwa jiya bíđí.
- 18 Mę abúlé lęgę bí bwân ónyulú, má bá nyingę zę bíđí.
- 19 Í má lęg búbaalé fwála, buud bwó á nyingęyé ná dęg má. Bí bân bí má bá dęg má má ngó cęgę, bí ka ntág bá cęgę.
- 20 Jwów dęnggá, bí má bá mpu ná má ji Sóńgá waam dí cwú, bí njúl máđí cwú, má námá bíđí cwú.

13:38 18.27 14:1 14.27 14:3 12.26 14:5 Tómas: 20.24 14:6 Heb 10.20 14:7 8.19 14:9 12.45 14:10 3.35 14:11 5.18, 36; 10.37-38 14:13 15.16; 17.1 * 14:14 Míl mícilyá mí ayág mí cęgę ná "mę". 14:15 14.21, 23; 15.10; 1Yn 5.3; 2Yn 6 14:16 7.39; 14.26; 15.26; 16.7, 13; 20.22; 1Yn 3.24; 4.13; Mís 1.4; 2.4 14:17 1Kr 2.10-16 14:19 16.16; 8.14 14:20 5.18

²¹ Nkí muud mə gwág isâ byêsh mə ngó ci ná í bág yí, a bę byo, muud wɔɔŋ mə cɛɛl mə. Í njúl ntág ná, muud mə cɛ́él mə yé, Dâ nyə é cɛɛl nyə, mə mú námá cɛɛl nyə, mə sá ná a mpúg mə.»

²² Yúda, kú bə Yúdas Iskariyôt, mú ci nə nyə ná: «Cwamba, wo sá ná sá mpúg wo, kú sá ná buud ɔ shí ga bwá mpúg wo, ntó nye wá ntúdel?»

²³ Yésus mú bęsa ná: «Múúd mə ká cɛɛl mə, nyə e sá sá mə ngó ci yí, Dâ mú bá cɛɛl nyə; ná ndéé, sá bá zə nyádí zə ji jiya.

²⁴ Muud nyə acéélé mə yé, nyə á bəyé nə mægwág nə lósú wâm. Í njúl ná lósú bí ngó gwág mə ngó lás ní í ángê nə zhu mádí, í ngə zhu wá Dâ muud nyə á nti mə yé.

²⁵ Mə á du jaaw bí isâ íni sónɔŋ bí sá njúl ná.

²⁶ Nji, muud mə bá du zə bándulə bí yé, Nkɛŋkɛ Shíshim Dâ mə bá nti bí jíná dáámud yé, a bá jíguli bí isâ byêsh, a du sá ná bí dúg táduga isâ byêsh mə á jaaw bí yí.

²⁷ Mə lúgá bí nə mətala, mə yé bí mətala mâm. Mə ayóyé bí mwo nda búúd ɔ shí ga bwá du yə bí ná. Mitádúgá mí nda bɛɛg búbulə bí mílúúd, kúgá bə nə ífwaas.

²⁸ Bi a shí gwág mə á ci nə bí ná: “Mə é kyey, nji mə bá nyinğə zə.” Í mbâm bə ná bí mə cɛɛl mə, ki bí mə gwág máshusug nə mə zə kə wá Dâ, nəcé Dâ mə cə mə.

²⁹ Mə bwey ná jaaw bí gwo kidíga, í kú fwo sɔy, shú ná bí bág *búgula ja í bá sɔy yí.

³⁰ Tédéd kíkídiga, mə á nyinğəyé ná ngə bul lésha nə bí, nəcé cí á shí ga ngə zə. A cúgé yida bə nə tɔɔ zhízhí ná a sá mə sá;

³¹ Í yida jii ná buud bwá mpúg nə mə cɛɛl Dâ, mə du sá isâ nji váál Dâ nyə á cɛɛlə ná mə bág du sá yí. Tówúgá shé wúgá wa!»

15

Fwámé shug lú kwoolú vînyə

¹ «Mə wá jísá fwámé shug lú kwoolú *vînyə, Dâ jisə mbɔɔl.

² Ləw wêsh í nód mádí í kú nə ibumá yí, a yíl wo. Wɔɔŋ wêsh í ngó wúma yí, a kwambələ wo shú ná í nyinğəg mpu wúmə.

³ Bi mə bwey ntág bə mífúbán, minjígulá mə mə jíguli bí myá mí mə bwey fúb bí.

⁴ Nadagá nə mə, námá nda mə mə nada nə bí ná. Ləw lí í cúgé nə ŋkul wúma ntáni, í kú bə í nód kug lííd. Námá váál ŋgwúd, bí cugé nə ŋkul bə nə mpumá ŋkí bí anádáyé nə mə yí.

⁵ Mə wá jísá shug lú kwoolú vînyə, bí bân miləw. Nyɔɔŋ mə nádá nə mə, mə ŋwa jiya nyádí lámúd yé, a bá bə nə ibumá mənğund mənğund; bí mə mpú ná bí cugé nə ŋkul sá sá mə kú bə. ⁶ Múúd mə ká bə kú nada nə mə, bwá bá wusə nyə tón, a mú bə nda ləw kwoolú vînyə í áshígé wúmə yí. Miləw myɔɔŋ mí du shwáás ná ndéé, bwá cwéég myo kul kuda dí, mí kə jígə.

⁷ Bí mə ká nada nə mə, iciyá byâm ŋwa jiya bídí mílámúd íí, bí je gwáám bə sá jêsh bí mə jí yí, í bə.

⁸ Zhíí bí bí nə ŋkul sá ná Dâ ŋwág gúmá yí nyísə ná, bí bág nə ibumá mənğund

14:21 14.15	14:23 Mbá 3.20	14:24 7.16	14:26 14.16	14:27 16.33; 20.19, 21	14:28 8.14
14:29 13.19	14:30 12.31	14:31 15.10; Mat 26.46	15:1 Ozé 10.1; Sóm 80.9-12	15:2 Mat 3.10	
15:3 13.10	15:4 6.56; 15.7, 10, 16; Rom 11.17-18; 2Kr 3.5; 4.7; 1Yn 2.6, 28; 3.6, 24			15:6 Mat 7.19	
15:7 15.16	15:8 14.13; 17.1				

məŋkund íf, lwágulə nə bɪ búəsə *ompwíin báaməs.

⁹ Mə məs cɛɛl bɪ námə nda Dâ mə cɛ́ɛl mə nəs; nadagá mádí cɛɛlíd.

¹⁰ Bɪ mə ká wá mlúu máccɛɛ mām dí, bɪ nada mádí cɛɛlíd, námə nda mə mə wá lúu máccɛɛ mə Dâ dí, mə nada nyádí cɛɛlíd nə.

¹¹ «Mə məs lás nə bɪ ntáni nəcɛ mə jii nə məshusug mām mə kálag bídí, bɪ bəg nə məshusug kú nə nji.

¹² Cɛɛɔ dām wə: Cílagá bíméfwó nə bíméfwó námə nda mə cɛ́ɛl bɪ nə.

¹³ Gúl cɛɛl í ányíngɛ ntɔ jɔɔŋg jɪ nə muud mə keɛnzɔ cug jé shú óshwə bé yí.

¹⁴ Bɪ mə ká wá mlúu máccɛɛ mām dí, bɪ búəsə oshwə bām.

¹⁵ Mə aŋgɛ ná ŋwa bɪ nə ósól ɔ məsáal, sól məsáal nyə ádé mpu sá mása yé ŋgə sá yí. Mə ŋgə ŋwa bɪ nə oshwə bām, mə a mə sá nə bɪ mpúg sá jêsh mə á gwág nə Sónŋgú waam yí.

¹⁶ Bɪ dí bɪ a féesh mə; mə wə mə a féesh bí, mə yə bɪ séy nə bɪ kág, kə ŋgə bə nə ibumá, ibumá byɔɔŋg í jɪ kandugə. Í ká bə ntɔ, Dâ də bá yə bɪ sá jêsh bí mə bá də gwáám bə jínə dām yí.

¹⁷ Sə mə ŋgə cɪ nə bɪ sáág yí jɪ nə bɪ cílag bíméfwó nə bíméfwó.»

Zhíy a shí ga

¹⁸ «Búúd ɔ shí ga bwə ká mpíi bɪ, mpugá nə bwə á fwo námə tééd mpíi mə.

¹⁹ Bɪ mbəm bə búúd ɔ shí ga, kɪ buud ɔ shí ga bwə məs cɛɛl bɪ nə bɪ búəsə buud bəŋ. Ká, bɪ cugé búúd ɔ shí ga, mə a féesh bí, mə wá mbééŋgí mpádúgá bɪnɔŋ bwo, gwə wə búúd ɔ shí ga bwə ŋgə mpíi bɪ yí.

²⁰ Bɪ ɔ tódúgá lósú mə á lás nə bɪ yí, nə: “Lwaá í ádé bwele ntɔ mása”. Kagá mpu nə ŋkí bwə á lwágulə mə cúwálí, bwə bá námə lwágulə bɪ cúwálí; ŋkí bwə á bə nə məgwág nə lósú wām, bwə bá námə bə nə məgwág nə lósú wán.

²¹ Bwə bá də sá bɪ isá íni byêsh nəcɛ bí bələ búúd bām, bəŋ bwə ámpúyɛ ntəg muud nyə á nti mə yé.

²² Mə a mbəm bə kú zə, zə lésha nə bwo, bwə nda bə nə *səm; ká, bwə cúgé nə kɔɔd bwə káádug shú sóm wəŋ ja gaád yí.

²³ Muud ŋgə mpíi mə yé ŋgə mpíi Sónŋgú waamə.

²⁴ Mə a mbəm bə kú sá mísólúgú mə á sá bwədí myá, mísólúgú múúd nyə abwélé sá myá, bwə nda bə nə səm; ká, bwə á mə dúg mísólúgú myɔɔŋgú, nji bwə ŋgə mpíi sá, nə mə nə Sónŋgú waamə.

²⁵ Nji, í ŋgə bə ntɔ shú nə sá jís cilyá bwədí máccɛɛ dí yí í bwəmag; jís cilyá nə: “Bwə á mpíi mə kú nə sá mə á sá bwo yí.”

²⁶ «Muud mə bá də zə bándulə bɪ yé mə bá zə, nyə wə Shíshim óbúbálé mə Dâ. Mə bá ŋwa nyə wə Dâ, mə nti bɪ. Ja á bá zə yí, a bá zə də bwiing sá í dúgyá nə mə yí.

²⁷ Bɪ, bɪ mə bá námə də bwiing sá í dúgyá nə mə yí, nəcɛ shé á mə bə sámbá té mátéédúlé.»

16

¹ «Mə ŋgə bwey jaaw bɪ isá íni shú nə bɪ nda bá bíil məbwəbúlánúd.

² Mpugá ná bwó bá ðu yíl bí *mámpáánzó má mínjígúlád. Dúl wəla í bá ntāg zə bə ná, buud bwó bá ðu téduga ná ja nyāŋ mə gwú ŋgwól a bídí yí, a má yə Zembí gúmá fwámé yə.

³ Bwó bá ðu sá ntó nəcé bwó áshígé mpu Dâ, kú námá mpu mə.

⁴ Nji, mə ŋgə bwey jaaw bí isâ íni shú ná ja wəla doŋŋ í bá wóós yí, bi ɔ bá téduga ná mə á shí jaaw bí.»

Séy Njékŋkŋ Shíshim mə bá zə ðu sêy yí

«Mə a shígé fwo bwey jaaw bí isâ íni mátéédúléd nəcé sənŋŋ bí sá á bə ná sámbá.

⁵ Ká ja gaád íí, mə zó kə wó muud nyə á nti mə yé, tɔɔ muud a bídí sámbá nyə ashílé ntāg mə ná: “Wo ká ŋgow?”

⁶ Nji, nda má ŋgə jaaw bí isâ íni ná, bí má shín bul bə nə məcey mílámúd.

⁷ Nji, tɛɛm bə ntó, mə má jaaw bí búbálé. Í yida bə bí nə mfií ná mə kyéyug; má ká bə kú kə, muud mə bá zə ðu bándulə bí yé kú zə bídí. Má ká yida kə, mə mú bá nti bí nyə.

⁸ Ja á bá ntāg zə yí, a bá zə sá ná buud ɔ shí ga bwó mpúg iwushí búśá nə ndí kóómb á *sám, nə otátəlí, nə sémyé mílósú yí.

⁹ Iwushí búśá nə ndí kóómb á sém yí bíśə ná bwó abúgúláyé mə.

¹⁰ Bwó nyingə bə nə iwushí kóómb á otátəlí ði; byáŋ bíśə nəcé mə zə kə wó Dâ, bí ányingəyé ná dúg mə.*

¹¹ Bwó ka námá nyingə bə nə iwushí kóómb á sémyé mílósúd; bíśə nəcé Zembí má bwey sámb Cí á shí ga lósú yé†.

¹² «Mə jì ná nə zhwog isâ ná mə ŋgəg nə jaaw bí; nji, bí cugé nə ŋkul jísəw byo kákidíga.

¹³ Ja Shíshim á obúbálé mə bá zə yí, a bá jaand nə bí nó ndeé bí wámbulə obúbálé bēsh. Nyə abúbálé ðu lás isâ nə lúú yé, a bá ðu kala bí isâ bwó bá ðu jaaw nyə yí, a ðu jaaw bí isâ í bá s̄y yí.

¹⁴ A bá sá ná mə ŋwág gúmá, nəcé a bá ðu lág isâ byām a ðu jaaw bí.

¹⁵ Sâ jēsh Sónŋá waam jí nə ndí yí jísə sâ jām, gwó wó má cí ná a bá jaaw bí isâ á bá lág módí yí.»

Məcey mə lâm mə bá nyɛ məshusug

¹⁶ «Í má lág búbaalé fwála, bí á nyingəyé ná dúg mə; búbaalé fwála ká nyingə c̄ɔ, bí mú nyingə dúg mə.»

¹⁷ Bóól *ómpwíln bwó mú ŋgə ci bwámé nə bwámé ná: «Jí gwáméfwó á ŋgə c̄ɛɛl ci yí? A ci ná: “Í má lág búbaalé fwála, bí á nyingəyé ná dúg mə; gúl búbaalé fwála kú nyingə c̄ɔ, bí mú nyingə dúg mə.” Nyə ámə fwo námá cí ná: “Mə zó kə wó Dâ.” Ntó má kó ná jí?»

¹⁸ Bwó ná: «“Búbaalé fwála” ntó nyɛ mə kó ná jí? Sə ampúyé sâ á ŋgə c̄ɛɛl ci yí.»

¹⁹ Yésus músə mpu ná bwó wál c̄ɛɛl zə jì nyə mishílí, a mú ka ci nə bwo ná: «Mə ámə cí nə bí ná: “Í má lág búbaalé fwála, bí á nyingəyé ná dúg mə; búbaalé fwála

16:2 9.22 **16:3** 15.21 **16:4** 13.19 **16:5** 8.14 **16:6** 16.22 **16:7** 14.16 **16:8** Mis 24.25

16:9 2.23; 5.38; 6.36, 64; 7.5; 10.26; 12.37 * **16:10** Yésus nyə á ŋgə c̄ɛɛl cí ná: Zembí nyə ə lwágulə otátəlí bé nə kəndúlə Mwān yé kwolós ði shú mísám mí búúd, ná ndeé a mú bān ŋwa nyə gwōw nyádí caangád.

16:11 12.31 † **16:11** Iwushí bíśə ná buud ɔ shí ga bwó amágúláyé ná Zembí má bwey sámb nyə lósú yé. **16:13** 14.16; 15.26; Mis 16.6-10; 1Yn 2.27 **16:14** 17.1 **16:15** 17.10 **16:16** 14.19

ká nyingə c̄p, bi mú nyingə dúg mə.” Gwá wə bí ηgə s̄p biméfwó nə biméfwó ná bi mə wámbulə yí?

²⁰ Bábálé, má jaaw bí ná, bi mə bá jii máyâ, bí tædwa, buud ɔ shí ga b̄n̄ bwá ηgə zhwiimbya. Bi mə bá bə nə mæcy mə lâm, n̄ji mæcy mæɔng mə bá nyee bí məshusug.

²¹ Ja múdá wəla lu byéyí í d̄u wóos yí, ngaá á d̄u bə nə mæcy. Ngaá ja á má byá yí nyə ádé ná téduga mæcy, a yida gwág məshusug ná a má byá?

²² Námá m̄bií ηgwúd wæɔngú, bí búšə nə mæcy ja gaád; n̄ji, mə bá nyingə dúg bí, bí ka bá bə nə məshusug; muud nyə abúle bwεle déég bí m̄n̄ məshusug.

²³ Ja jwōw dæɔng í bá bə yí, bi abúle ná nyingə j̄i mə shílí tæɔ gúl s̄a nə gúl. Bábálé, má jaaw bí ná, bí má ká gwáám̄b D̄a s̄a nə jínó d̄am, a yə bí gwo.

²⁴ Wóos nə kíkídiga, bi afwóyε ná gwáám̄b s̄a nə jínó d̄am. Gwáám̄búgá, bi é bii, məshusug ka bə bí kú nə n̄ji.»

Yésus má nt̄p shí ga

²⁵ «Mə má ηgə lás nə bí lósú ni wēsh ómpwokwoond d̄i. N̄ji, dúl wəla í bá zə bə, wəla dæɔngú, mə abúle ná d̄u lās nə bí nt̄p, mə bá d̄u jaaw bí is̄a í dúgyá nə D̄a yí nə kpwɔɔ kpwɔɔ.

²⁶ Jwōw dæɔngú, bi mə bá gwáám̄b D̄a is̄a nə jínó d̄am, mə acíyε ná mə bá jəgula nə nyə shú d̄án, mb̄;

²⁷ nyəméfwó má c̄eɛl bí. A c̄eɛl bí n̄acé bi á c̄eɛl mə, bí magulə ná mə á wú wə Zembí.

²⁸ Mə á wú wə D̄a, mə zə wa shí mishwun; ja gaád íí, mə zə wú wa shí mishwun kə wə D̄a.»

²⁹ *Ompwíin bé bwá mú ci nə nyə ná: «Wo má dúg íí, wo mú ηgə lás ja gaád ná kpwɔɔ kpwɔɔ, kú ná nyingə bə ómpwokwoond d̄i.

³⁰ Sə má m̄pu ja gaád ná wεe mə mpú s̄a jēsh, ná í ajíyε ná muud shílég wo shílí. Gwá wə s̄ə má ka magulə ná wo a wú wə Zembí yí.»

³¹ Yésus mú b̄ɛsa nə bwo ná: «Bí má ka t̄eɛm magulə ja gaád ɛ́ɛ́?

³² Dugá, dúl wəla í bá zə bə, í má bwey námá bə, wəla á ná bí é c̄iima, muud yēsh kə jé kóomb, bí lúgə mə m̄m̄éfwó. N̄ji, mə cugé m̄m̄éfwó, s̄a D̄a wə búšə.

³³ Mə ηgə bwey jaaw bí is̄a íni shú ná bi b̄ag nə matəla m̄adí kwon̄d. Shí ga í bá lwágulə bí *incwaw í ntug; n̄ji bi ó lwóyá ínk̄n̄, m̄eɛ má nt̄p *m̄án̄kul m̄a shí ga.»

17

Majəgula mə Yésus

¹ Ja Yésus nyə á sh̄in lās nt̄úni yí, nyə b̄an mpwoombá dúg gwów a mú ci ná: «Ye D̄a, wəla mə wóos. Ság ná Mw̄an woó ηwág gúmá shú ná Mw̄an woó kág námá yə wo gúmá.

² A ηwág gúmá shú ná a yég buud bēsh wo á yə nyə wá cug á kandugə kandugə, nda wo á yə nyə ηkul ná a jwúg nə buud bēsh ná.

³ Cug á kandugə kandugə jæɔng jísə ná muud mpúg wo, fwámé Zembí ηgwúd nə ηgwúd jísə yé, ka námá m̄pu Yésus-Kríst muud wo á n̄ti yé.

⁴ Mə má s̄a ná wo ηwág gúmá shí gaád, mə má casulə iséy wo á ci ná mə s̄aág yí.

⁵ Dâ, mæ á bwey ða bæ næ gúmá wódf koogá, shí næ gwôw nda fwo bæ; ság ja gaád ná mæ nyíngæg bæ næ gúmá jœng wódf koogá.

⁶ «Buud wo á féesh yæ mæ mpádúgá buud ð shí ga wá, mæ á má sá ná bwé mpúg sá wó jísá yí. Bwé á bæ buud bwô, wo á ka yæ mæ bwo, bwé mú gúmal lésú wô.

⁷ Bwé má mpu ja gaád ná sâ jêsh wo á yæ má yí í á wú wódf,

⁸ nácé iciyá wo á yæ má yí, mæ á yæ bwo byo. Bwé á má bii byo, bwé á má mpu fwámé mpu ná mæ á wú wódf, bwé á má ntâg magulæ ná wo á nti mæ.

⁹ Mæ ngæ jægula shú dán, kú bæ shú búúð ð shí ga; mæ ngæ jægula shú búúð wo á yæ má wá, nácé básæ buud bwô.

¹⁰ Sâ jêsh má jí næ ndí yí jísæ sâ gwô, jœng jêsh wó jí næ ndí yí jísæ sâ jâm. Buud wo á yæ má wá bwé á má sá ná mæ ñwág gúmá.

¹¹ Mæ ányíngægé ná bæ wa shí, mæ ngæ zæ nûñ wódf, ñji bâñ básæ ná wa shí. Dâ, wo muud wó ádé sœngya næ mæðw yé, baagulæg bwo næ ñkul nyísá wódf jímné dí yí, ñkul wo á yæ má yí. Baagulæg bwo ntó, bwé bág sâ ngwúð námá nda mæ ná wo, shwé básé sâ ñgwúð ná.

¹² Ja sónñ sá á bæ yí, mæ á ngæ baagulæ bwo næ ñkul nyísá wódf jímné dí yí; mæ á ða baagusæ bwo ná ndéé, tao ñgwúð nyæ a shígé jímb, sasaalé námá ñji nyœng nyæ á bæ ná a bá jímb yé. Ntó, sâ jí mícilyád yí í á má bwæma.

¹³ Mæ ngæ zæ wódf ja gaád; mæ ngæ ná lás lésú ga mæ njúl wa shí shú ná mæshusæg mâm má kálag bwádf kú næ ñji.

¹⁴ Mæ á yæ bwo iciyá byô, buud ð shí ga bwé mú ntâg mpíi bwo; bwé mpíi bwo nácé báá bwé cúgé búúð ð shí ga, námá nda má cúgé múúð a shí ga ná.

¹⁵ Mæ aciyé ná wo yílúg bwo shí gaád, mbô. Má yida ci ná wo báágulæg bwo, Mbáwúlú múúð nda sá bwo sâ.

¹⁶ Bwé cúgé búúð ð shí ga, námá nda má cúgé muud a shí ga ná.

¹⁷ Ság ná bwé ngæg næ bæ obúbálé bwô, bwé ka ngæ béégya næ mæðw; kéel dwô dúsé obúbálé.

¹⁸ Wo á nti mæ shí gaád, mæ zó námá kænd bwo shí gaád.

¹⁹ Mæ tál náméfwó jâm cé shú ná obúbálé bwé saág ná bwé béégýág næ mæðw.

²⁰ «Mæ angé næ bul jægula ñji shú dán. Má jægula námá shú búúð bêsh bwé bá *búgula mæ nácé láj wáj wá.

²¹ Má jægula næ wo ná bêsh bwé bág sâ ngwúð. Dâ, wo jí mádf cwû, mæ njúl wódf cwû*. Námá nda shwé básé ntó ná, má jægula næ wo ná bwé bág námá shwé dí cwû, buud ð shí ga bwé mágulæg ná wo á nti mæ.

²² Mæ a má yæ bwo milwaná wo á yæ má myá, ná bwé bág sâ ngwúð námá nda shwé básé sâ ñgwúð ná,

²³ í bág ná, mæ njúl bwádf cwû, wo njúl mádf cwû, bwé mú bæ sâ ñgwúð váál í jála yí, buud bwé mú mpu ná wo á nti mæ, wó cœl ntâg námá bwo nda wó céél mæ ná.

²⁴ Dâ, má jí ná kúl má jísá yí, sónñ buud wo á yæ má wá sá bág, bwé bényæg milwaná wo á yæ má myá. Wó á yæ má myo nácé wo á bwey cœl mæ wo nda fwo fwø shí næ gwôw.

²⁵ Dâ, wo muud jí tútálí yé, buud ð shí ga bwé ámpúyé wo, mœe mæ mpú wo, buud wo á yæ má óga bwé á má mpu ná wo á nti mæ.

17:5 1.1-2; 8:58; 17:24 17:6 17.26 17:10 15.8 17:11 6.39; 13.18 **bwé bág sâ ñgwúð**: 10.30; 17.21-23; Gal 3.28 17:13 15.11 17:14 7.7; 8.23 17:15 Mat 6.13; 2Te 3.3; 1Yn 5.18 17:18 20.21 17:21 5.18; 17.11 * 17:21 Váál á ná, ñkí muud mæ nyíi mæ nyúúlúð, a kwey wo; ñkí a nyíi wo nyúúlúð, a kwey mæ. 17:24 12.26; 17.5 17:25 1.9-10; 8.55; Mat 11.25-27

²⁶ Mə a mə sá ná bwə mpúg sâ wó jisá yí, mə é nyingə ná má ηgə sá, shú ná váál cɛɛlí wó cɛél mə yí í bág bwádí ícug dí, mə njúl bwádí ícugud.»

18

Bwə zə bii Yésus

(Mat 26.47-56; Mak 14.43-50; Luk 22.47-53)

¹ Ja Yésus nyə a shín ci ntáni yí, nyə á kyey, bánŋə *ompwíín bé bwə mú ntə Kédron, kə fanwíny; gúl fambá í á dɛ bə nún, bánŋə ompwíín bé bwə á dɛ bwey kə cínəŋg.

² Na jì ná, Yúdas, muud nyə á kusha nə nyə yé, nyə á bwey dɛ mpu kákúl jəŋgá, nəcé Yésus nyə á kə dɛ seŋgya nə ompwíín bé wu ija ija.

³ Milúlúú myá ofada bánŋə *Ofarizyɛŋ bwə á kə kənd kínda ózimbi nə ifulish ná bwə kág bii Yésus. Bwə á kə ηwa iməəs nə malámba nə məkwəzə mə dósmb. Yúdas mú ηwa bwo, bánŋə bwə mú kə fambá jəŋgád.

⁴ Yésus nyə á ηgə bwey mpu sâ í zə bə nə nyə yí; a mú ka shísh bwádí, kə jì bwo ná: «Bí ηgə sɔ zə?»

⁵ Bwə ná: «Sə ηgə sɔ Yésus á Nazarét.» Nyə nə bwo ná: «Mə wə éga». Yúdas, muud nyə á kusha nə nyə yé, bánŋə buud óni bwə njúl sámbá.

⁶ Í á kə bə, Yésus ká ná má ci nə bwo ná: «Mə wə éga», seegya nji bwə mú ηgə cúculə nə mikwoŋ ná ndɛé kə ηgə búla shí.

⁷ Yésus mú nyingə jì bwo ná: «Bí ηgə sɔ zə?» Bwə ná: «Sə ηgə sɔ Yésus á Nazarét.»

⁸ Yésus mú ci nə bwo ná: «Mə shí ci ná: “Mə wə éga”. Nkí mə wə bí ηgə sɔ yé, bídúgá búga, báá bwə kág.»

⁹ Yésus nyə á ci ntó shú ná ciyá nyə á fwo bwey ci yí í bwəmag; nyə á fwo bwey ci ná: «Buud wo á yə mə wá, mə a shígé jím bal tə ηgwú d.»

¹⁰ Ná ndɛé, Shímun Pyêr nyə á bə nə kafwele. A mú wéém gwo, taad ηgwól sól masáal mə Ajəláci á ofada, í mú sámb nyə lwə á mbwə mənɔwúm. Sól məsáal wəŋg nyə á bə nə jíná ná Málkus.

¹¹ Nji, Yésus mú ci nə Pyêr ná: «Fɛenúg kafwele gwô kúl í dɛ jì yí. Ye mə bág kú ŋul bálá Dá mə yə mə yí?»

¹² Ná ndɛé, nə kínda ózimbi, nə tówe shwóg wáj, nə ifulish í *Oyúden bwə mú bii Yésus, wóolə nyə məŋkəda.

Bwə kə nə Yésus wə Hána

(Mat 26.57-58; Mak 14.53-54; Luk 22.54)

¹³ Bwə mú tééd fwo kə nə nyə wə Hána, cií mə Kayíf muud nyə á bə Ajəláci á ofada mbú wəŋg dí yé.

¹⁴ Kayíf wəŋg wə nyə á ci nə *Oyúden ná í yida bə nə mfíí ná muud ηgwú d yəg shú kúl búúd jêsh ncindí yé.

Pyêr mə kályá Yésus

(Mat 26.69-70; Mak 14.66-68; Luk 22.55-57)

¹⁵ Shímun Pyêr bá ηgwól *mpwíín bwə á ηgə bɛ Yésus kúl bwə á ηgə kə nə nyə yí. Kálə wós Ajəláci á ofada dí njów, mpwíín éne nywáá bánŋə Yésus bwə mú nyí, nəcé Ajəláci á ofada nyə á dɛ mpu mpwíín wəŋg.

16 Pyêr nyɛ nyɛ á lág tóón, kúná-kúnə ná mpumbé. Mpwiín Ajəláci á ofada nyɛ á du mpu éne mú zə tóón, zə lésha nə mudá nyɛ á du baagulə mpumbé yé nə ndeé nyíngal Pyêr cwú.

17 Mudá nyɛ á du baagulə mpumbé yé mú ci nə Pyêr ná: «Ŋgaá wo ji námə mpwiín mə múúd éne.» Pyêr ná: «Kú bə mē! Mə cugé mpwiín yé.»

18 Osól ɔ mäsáal bəñɔŋ ifulish bwá á bə bwá má jida kuda máág, ka ngə gwáala, nəcé yəñ. Pyêr nyɛ á ka námə ngə gwáala kuda cinɔŋg bwáđí.

Ajəláci á ofada mə shílə Yésus mishílí
(Mat 26.59-66; Mak 14.55-64; Luk 22.66-71)

19 Ajəláci á ofada mú ngə shílə Yésus mishílí mí dúgyá nə *ompwiín bé nə minjígulá nyɛ á du jíguli myá.

20 Yésus mú bɛsa nə nyɛ ná: «Mə á du lás nə buud bēsh ná kpwoó-kpwoó, mə á du yə buud minjígulá ja jēsh *mámpáanzə mə mínjígulád nə *Luŋ má Zembí dí, kúl *Oyúden bēsh bwá á du seɛngya yí, mə á shígé du lás máshwoó məshwoó.

21 Nəcə jí wó zə ngə ji mə mishílí yí? Shílág búúd bwá á du gwág mə wá sá mə á du lás yí, bwá mpú sá má á du ci yí.»

22 Ja gúl fulish má gwág Yésus mə bɛsa ntúni yí, a mə tí Yésus bóónz, a bām nə nyɛ ná: «Wo bɛsa nə Ajəláci á ofada ntúni?»

23 Yésus mú bɛsa ná: «Ŋkí mə ámə jag lás í, lwóg sá mə ámə jág ci yí. Ká, ŋkí mə ámə mpu lás í, nəcé jí wó yíd mə yí?»

24 Hána mú ci nə bwá kág nə Yésus wá Kayíf, bwá mú kə nə nyɛ, a njúl məñkadad.

Pyêr mə kwo kílya Yésus
(Mat 26.71-75; Mak 14.69-72; Luk 22.58-62)

25 Na nyɛ á bə, Shímun Pyêr ngə gwáala kuda. Bwá mú ci nə nyɛ ná: «Ŋgaá wo ji námə *mpwiín yé?» Pyêr mú kílya nyɛ, nyɛ ná: «Kú bə mē! Mə cugé mpwiín yé.»

26 Ngwól sóol mäsáal mə Ajəláci á ofada, a njúl nə byél nə muud Pyêr nyɛ áma samb lwá yé, mú máalə nyɛ ná: «Ŋgaá mə shí dág bíná nùŋ fambá?»

27 Pyêr mú námə nyiŋgə kílya nyɛ, ngwúm kúwó í wó kwáág ntág.

Bwá kə nə Yésus wá Pilát
(Mat 27.1-2, 11-14; Mak 15.1-5; Luk 23.1-5)

28 Ná ndeé, bwá mú wú nə Yésus wá Kayíf, kə nə nyɛ luŋ mə ngwáməna. Í á bə mán í má ngə lám. Nji, bwá áshígé nyíi luŋ, ná bwá á bá lweegushi ícug nə ndeé bwá kú ná nə zhií bwá dó *Páska.

29 Pilát mú wú luŋ kə kwey bwo tóón, nyɛ nə bwo ná: «Bí ngə ci nə muud éga nyɛ áma sá jí?»

30 Bwá mú bɛsa nə nyɛ ná: «Sé áma zə yə wo nyɛ ntúni ntó a kú sá sá?»

31 Pilát mú ci nə bwo ná: «Ŋwagá nyɛ, biméfwó bi kág samb nyɛ lésú váál máçɛɛ mán má ngə ci yí.» *Oyúden ná: «Məçɛɛ mäsú mə ángé nə yə sé ŋkul ná sé gwúg muud.»

32 Ciyá ni í mú bwəma nə lwólə Yésus nyɛ á bwey lwágulə váál shwiy á jálá nə bá yə yí.

33 Pilát mú nyiŋgə nyíi luŋ. A mú jòw Yésus, jí nyɛ ná: «Ye wo jisə Njwú Oyúden?»

34 Yésus mú bęsa ná: «Ye wo ηgə ci ntáni nə lúú wô, ye bóól búúđ bwá áma jaaw wo ntó shú dâm?»

35 Pilát mú bęsa nə nyə ná: «Ye mə ji mwá Yúden? Ləəm wô nə milúúú myá ofada mí ámə zə nə wo zə yə mə; wo ámə sá ná bwo ji?»

36 Yésus mú bęsa ná: «Ijwúga byâm í cúgə yá shí ga; í mbəm bə ntó, ki buud bəm bwá mə zə lúmbúlíd, zə kaambalə nə Oyúden ná bwá nda bii mə. Ká, ijwúga byâm í cúgə yá wa.»

37 Pilát mú ci nə nyə ná: «Ntó ji ná wo ji Njwú-buud í?» Yésus ná: «Wo mə ci, mə ji Njwú-buud. Nkí mə á zə byél shí gaád í, í á bə shú ηkúmba sá: nə mə zág lwáglə búúđ sá bwá jów ná obúbálé yí. Buud bəsh básá búúđ wá obúbálé wá bwá də gwágulə sá mə cí yí.»

38 Pilát mú ji ná: «Jí jí ná obúbálé yí?»

Bwá sámb ná Yésus yág

(Mat 27.15-31; Mák 15.6-20; Luk 23.13-25)

Nji nyə á ci ntáni yí, a mú nyingə wú luŋ cúwo tóón, kə ci nə Oyúden ná: «Mεε mə adúgə ná múúđ éga mə sá gúl sá mábęg bí mə jí nyə shwiy nə ndí yí.

39 Nji, í də bwey bə nə mə dúg bíđ bí mbwug ηgwúđ fwála lə Páska; nə ndéé, ye bí má jí ní nə bíđúg bí Njwú *Oyúden?»

40 Bəsh bwá mú nyingə kám ná: «Mbđ! Kú bə nyə! Yidagú bíđ sá Barábas!» Barábas éne nyε njúl zhilŋgaaná.

19

1 Ná ndéé, Pilát mú kə, kə sá ná bwá fyámúság Yésus milwón.

2 Ozimbí bwá mú ηwa ísá yá męgwaagulá, bwá lwə *túm gúmá nə ndéé jil Yésus lúúđ; bwá mú námá bwééđ nyə káándó ící atítí.

3 Bwá mú də shísh nyáđí də zə cí ná: «Yé Njwú Oyúden, sə ηgə báág nə wo»; bwá mú ηgə nyífa nyə mampóónz.

4 Pilát mú nyingə wú luŋ, cúwo tóón kə ci nə Oyúden ná: «Mə zə sá nə bwá zág yə bí nyə; nji mpugá nə mə adúgə ηkúmba sá á mə sá yí.»

5 Bwá mú zə nə Yésus tóón a njúl nə túm gúmá á męgwaagulá nə káándó ící atítí. Pilát nə bwo ná: «Dúgá, muud wá éga.»

6 Dúgúlə milúúú myá ofada bənň ifulísh bwá á dúg Yésus yí, bwá á zə ji kímúlə ná: «Bwambulag nyə kwolós đí, bwambulag nyə kwolós đí.» Pilát mú cí nə bwo ná: «ŋwagá nyə, biméfwó bí bwámbulag nyə kwolós đí, mεε mə adúgə ηkúmba sá á mə sá yí.»

7 Oyúden bwá mú feel ná: «Sá básə nə dúl cęę, dwó wá í ηgə cí ná á jalá nə yə, nəcé a ηgə jaaw nyúúł ná a ji Mwán mə Zembí.»

8 Ja Pilát nya a gwág ntó yí, nyə á bul nyingə gwág íkukwendε.

9 A mú nyingə kə luŋ kə ci nə Yésus ná: «Wo á zhu ηgow?» Yésus kú bęsa.

10 Pilát ntág nə nyə ná: «Wó yida ban nə wo ayáláné mə? Wo ampúyé nə mə ji nə ηkul mə bíđ wo, mə ji námá nə ηkul mə sá ná bwá bwámbulag wo kwolós đí?»

11 Yésus mú bęsa nə nyə ná: «Í mbəm bə Zembí kú yə wo ηkul nyəňgá, wo kú sá mə sá. Gwá wá jí ná, muud nyə ámə zə nə mə wóđí yé mə jág bul byaagulə.»

12 Tééd fwála ni dí, Pilât nyə á ngə sɔ zhií ná a bíd Yésus, Oyúden bwə mú ngə kím ná: «Wó ká bíd nyə, sə mpu ná wo cugé shwə mə *Káázəl. Nəcə muud yësh mə ŋwá ícɪ ná bəd yé mə lwágulə ná a ji zhízhíy mə Káázəl.»

13 Nji Pilât nyə gwág ntáni yí, nyə a cúwo ná Yésus tóón, a mú kə ji yiya nyə á du cígal mílúsú yí, kál bwə á du jôw ná Mbaad á məkwóógú məkwóógú yí, heburê dí ná Gabáta.

14 Na í á bə í njúl jwów bwə dú kwəməsa *Páska yí, jwów í mú ŋgeε tólóg dí. Pilât mú ci ná Oyúden ná: «Dugá Njwú-buud wán.»

15 Bwə mú ngə kím ná: «Nji shwiy, nji shwiy. Bwambuləg nyə kwolósud.» Pilât ná: «Mə bwámbuləg Njwú-buud wán kwolós dí?» Milúlúú myá ofada mí mú bəsa ná: «Sə búsa ná Njwú-buud nji Káázəl.»

16 A mú ka yə bwo Yésus ná bwə kág bwambulə nyə kwolós dí.

Bwə bwambulə Yésus kwolós dí

(Mat 27.32-44; Mak 15.21-32; Luk 23.26-43)

Bwə mú ka bii Yésus, kyey ná nyə.

17 Nyəməfwó mú ngə ŋkény kwolós jé, ngə wú ŋgwála, ngə kə kál bwə jów ná «Kál á bwundú lúu» yí, heburê dí ná «Golgota.»

18 Bwə mú kə bwambulə nyə kwolós dí wu, bənəŋ bóól búúd obá, nyíga jé kwolós dí ká, nyíga jé dí ká, Yésus jéd tútám.

19 Pilât nyə á ka cilə búbóómbúd bwə kə bwambulə Yésus dí lúú kwolós dí ná: «Yésus á Nazarét, Njwú *Oyúden.»

20 Ncúlyá Oyúden bwə á lɔ búbóómbú jəŋg, nəcé kál bwə á bwambulə Yésus kwolós dí yí í á bə kúnə-kúnə ná ŋgwála, cilyá í á bə ntəg heburê dí, nə laté dí, nə garék dí. 21 Milúlúú myá ofada ó Oyúden mí mú ci ná Pilât ná: «Kú bεεg cilə ná: “Njwú Oyúden”. Yidagú cilə ná: “Muud éga nyə á ci ná a ji Njwú Oyúden”.»

22 Pilât mú ci ná bwo ná: «Sá mə mə cilə yí, gwə wə mə mə cilə yí.»

23 Ja ózimbi bwə á shín bwambulə Yésus kwolós dí yí, bwə á ka ŋwa mikáándə myé bwə kaaw mánəkəw mənə, muud nyé ŋkəw, muud nyé. Í mú ka lúg wáma jé á cwú. Jāŋ í á bə síyá ncindí, wú gwəw wóós shí kú ná leedyá.

24 Ozimbi bwə mú ka ci bwámé ná bwámé ná: «Shé kúgá nyaa, shé yídágá jwə bya, dág múúd nyə é ŋwa yé». Í mú síy nda gúl kúkál micilyá mí Kálaad Zembí í ngə ci ná, ná: «Bwə á kawula mikáándə myám nji, bwə á jwə bya shú mbwéédí wám». Ntáni wə ózimbi bwə á sá yé.

25 Í á bə, nyəŋgú yé bá mínyəŋú bwə təl nyə kúnə-kúnə ná kwolós, nə Mariya mudá mə Klópas, nə Mariya á Magudála.

26 Yésus mú dág nyóŋgú, *mpwíín Yésus nyə á du cεel yé təl nyə kúnə-kúnə. A mú ci ná nyəŋgú ná: «Dugí Muda, mwán woó wə éga.»

27 A mú námə ci ná mpwíín ná: «Dugí nyəŋgú woó.» Tééd wəla níí dí, mpwíín wəŋg mú ŋwa nyóŋgú mə Yésus, kə jil nyádí.

Shwiy mə Yésus

(Mat 27.45-56; Mak 15.33-41; Luk 23.44-49)

28 Ja í mə shín bə ntáni yí, Yésus ngə mpu ná isá byësh í mə shín cishali, nyə á ka ci ná: «Mə ŋga gwág shwáásálə miné»; ciyá jəŋg í mú sá ná sá í á bə cilyá Kálaad Zembí dí yí í bwəmag váál í jéla yí.

29 Nyúl mpíí í á bæ í tál nà mælwæg má ábibeñzhâ; bwá mú ñwa eponzh, juwo cínəŋg málwæg má ábibeñzhâ dí, ka fəen mbúmbwá *izop dí. Bwá mú ka kənd gwo ka dásulə nyə.

30 Nji Yésus nyə á ywó mælwæg má ábibeñzhâ mání yí, nyə ná: «Súsúsá jəsh í má bæ.» A mú jweeg lúu, a mú nyiŋg kənd *jím jé wó Zembí.

Məcíí nà məjúwó

31 Na nyə á bæ, í njúl jwów bwá dú kwəməsa Sábaad yí. *Oyúden bwá áshígé ka cəel ná mimbimbə mí jíg íkwolós dí kə wós jwów lú Sábaad. Í á ngə ntəg bæ ná nyāŋ Sábaad nyə é cə bósúlgá bəsh*. Nə ndéé, bwá á ka kə jī Pilāt ná a yág bwo ŋkul ná bwá búgóg buud ōni məkuú, ka yíl bwo íkwolós dí.

32 Ozimbi bwá mú ka, kə búgə áshúshwóógə məkuú, búgə námá ábē.

33 Ja bwá á kə wós wó Yésus yí, bwá mú kwey ná a mú bwey ya, bwá nda ntəg búgə nyə məkuú.

34 Ngwól zimbí mú yida ñwa kwəçç, juwo nyə ntúg lú mwəç dí, məjúwó nà məcíí má ó júg ntəg.

35 Muud ngə bwiŋg isâ íni yé nyə a dúg byo nə mísh mé. Bwiŋgúlá á ngə bwiŋg yí wúsə nda óbábálé bwá ngə magulə ná; a mpú ná a ngə bwiŋg sâ jísá bábálé yí. A ngə bwiŋg gwo shú ná bí búgúlgá námá.

36 Í á sŋy ntáni ná sá jí cilyá Kálaad Zembí dí yí í bwámag, ná: «Təə yasé jé ngwúd nə ngwúd í áshígé bwelə búg.»

37 Í nyiŋgə námá bæ cilyá Kálaad Zembí dí ná: «Bwá bá dúg múúd bwá á cúwal nyúúl yé.»

Bwá kə dul Yésus

(Mat 27.57-61; Mak 15.42-47; Luk 23.50-56)

38 Ngwól múúd nyə á du bæ Arimaté ná Yóseb, nyə á du bæ *mpwíin mə Yésus shwoód a dúgə fúndə *Oyúden. Ja ózimbi bwá á shín kə búgə buud ɔ íkwolós məkuú bwá juwo Yésus kwəçç ntúg lú mwəç dí yí, Yóseb nyə á ka wó Pilāt ná Pilāt yég nyə wáda ná a kág yíl mbimbə mə Yésus kwolós dí. Pilāt mú magulə. Yóseb mú kə ñwa mbimbə mə Yésus.

39 Nikodēm muud nyə á fwo kə wó Yésus gúl búlú dí yé mú námá zə, a mbíd bíl íkáá í labínda bwá á du jəw ná aloê† yí fulá nə mîr‡. Fulá wəŋg wəsh í á jee bæ okílo məwúm málból.

40 Yóseb bá Nikodēm bwá á ka ñwa mbimbə mə Yésus, bwá fúlə wo nə obándashi, wá ólabínda, váál Oyúden bwá dú sá ja bwá dúl mbimbə yí.

41 Gúl fambá í á du bæ nūŋ kúl Yésus nyə á bæ kwolós dí yí, nyúl shwōŋ njúl cínəŋgá gúgwáan, bwá kú fwo bwelə dul múúd cwú.

42 Nda jwów dəŋg í á bæ jwów bwá dú kwəməsa Sábaad yí ná, bwá á shwal wá mbimbə mə Yésus shwoŋ nyəŋgúd nəcé í á bæ kúná-kúna.

20

Ompwíin bwá kə dúg shwoŋ

(Mat 28.1-10; Mak 16.1-8; Luk 24.1-12)

19:29 Sôm 69.22 19:31 Mbá 21.22-23 * 19:31 Nyə é cə bósúlgá bəsh nəcé a bwámálə nə Páska.
 19:34 1Yn 5.6 19:35 15.27; 21.24 19:36 Sôm 34.20-21; MmN 12.46 19:37 Zak 12.10; Mbá 1.7
 19:38 9.22 19:39 3.1-2 † 19:39 aloés: Í á bæ labínda bwá á du gwáágułə mimbimbə yé. ‡ 19:39 mîr: Nyə á bæ móól mákul má líí bwá á du sá bósú ólabínda nə míl mímyúd nə ndí yí. Wo é kwey ffél-ffélí yé ŋkəw á offél-ffélí ó íciyá dí. 19:40 12.7

¹ Jwôw shwénde má dú tééd yí, ná námá yídúgú yídúgú, Mariya á Magudála nyə á kə shwoŋ dí. A mú kə kwey kwóógú kú ná nyingə bə kúl í á ngə juwal shwoŋ yí.

² A mú kə nə kúlá wə Shímun Pyêr bá nyəŋg *mpwíin Yésus nyə á də ceeł yé. A mú kə jaaw ná: «Bwə má yíl Cwám̄ba shwóŋud, sá ámpúyé kúl bwə má kənd nyə yí.»

³ Pyêr mú cúwo tóŋ, ngwól mpwíin cúwo námá, bwə mú kə kúl bwə á dəl Yésus yí.

⁴ Bêsh obá bwə á ngə kə nə mikúlá, nji, ngwól nyə á ngə bul ju cə Pyêr, a mú kə tééd kumə shwoŋ dí.

⁵ A mú bəŋlə, a mú dúg nji obándáshi bwə á dəl Yésus nə ndí wá bwə mbwúgú. Nji nyə a shígé nyí shwoŋ dí cwú.

⁶ Shímun Pyêr nyə á ngə bə nyə, a mú zə wóós jé ja, a nyí shwóŋud. A mú dúg obándáshi bwə á bə bwə mbwúgú cínəŋg wá.

⁷ A mú námá də dúg kúl káánds bwə á wóólə mbimbə lúu nə ndí yí, jâŋ í á shígé bə kúl obándáshi bwə á bə yí, í á bə yé fálá, í mbwúgú jé kóómb.

⁸ Na, ngwól mpwíin, nyəŋg nyə á tééd wóós yé, mú ka zə nyí shwóŋud, a mú dúg, a mú *magulə.

⁹ Í á bə nəcə bwə áshígé fwo mpu wámbələ sâ í á bə mícilyád yí, ná Yésus má jalá nə bá gwúm.

¹⁰ Ja ómpwíin bwə á shín dúg ntáni yí, bwə á ka nyingə kə bwádí.

Mariya á Magudála má dúg Yésus

(Mak 16.9-11)

¹¹ Mariya nya a lúg tóŋ, shwoŋ dí kúná-kúnə a ngə jii. Nyə á ka námá kə bəŋlə shwoŋ a ngə jii.

¹² A mú dúg wéŋgəles obá nə mikáánds mí áfufumə bwə njúl kúl mbimbə má Yésus í á bə í mbwúgú yí, nyíga ngəe kóómb lúú, nyíga ngəe kóómb məkuú.

¹³ Wéŋgəles bwə mú jí nyə ná: «Amuda, jí wó ngə jii yí?» Nyə nə bwo ná: «Bwə má yíl Cwám̄ba waamá wa, mə ámpúyé kúl bwə má kənd nyə yí.»

¹⁴ A ngə ná lás ntáni, a mú yid, a dúg ntəg Yésus tál, nji a kú mpu ná jisə nyə.

¹⁵ Yésus mú ci nə nyə ná: «Amuda, jí wó ngə jii yí? Wo ngə sə zə?» Mariya mú téduga ná muud má də sêy cínəŋgú fambə wə ngə jí nyə ntáni énc. A mú ci nə nyə ná: «Cwám̄ba, ŋkí wo wə wo ámə yíl nyə, jaawug mə kúl wo ámə kə kənd nyə yí, mə kə ŋwa nyə.»

¹⁶ Yésus mú jôw nyə nə jíná dé ná: «Mariya.» A mú yid wə Yésus ci nə nyə heburə dí ná: «Rabúni, ntó má kə ná «Yígulí.»

¹⁷ Yésus mú ci nə nyə ná: «Kú kúnya nə mə, nəcə mə afwóyé bád kə wə Sóŋgú waamá. Yidagú kə jaaw ómínyəŋú bəm ná mə zə bád kə wə Sóŋgú waamá jisə námá Sóŋgú wán yé, wə Zembí waamá jisə námá Zembí wán yé.»

¹⁸ Mariya á Magudála músə kə jaaw *ómpwíin ná: «Mə ámə dúg Cwám̄ba», a mú ntəg jaaw bwo nda Cwám̄ba nyə ámə ci ná.

Ompwíin bwə dúg Yésus

(Mat 28.16-20; Mak 16.14-18; Luk 24.36-49)

¹⁹ Námá mpwó-kugú á jwôw ngwúd nə ngwúd ni, jwôw shwénde má də tééd yí, *ómpwíin bwə á bə njôw. Bwə á ngə jí nə mimpumbé minjuwalá, ngəlé fúnda

*Oyúden. Seegya ná, Yésus má cúwo, zə tōw bwo tútám, a mú ci nə bwo ná: «Səlugá milám shí.»

²⁰ Ja á má ci ntáni yí, a mú lwágulə bwo məbwə nə ntég lú mwə. Ompwíin bwə mú bul gwág máshusug nə dágulə Cwámba.

²¹ Yésus mú nyingə ci nə bwo ná: «Səlugá milám shí. Námə nda Dā nyə á nti mə ná, mə ka námə kənd bí.»

²² Ja á má shín ci ntáni yí, a mú yámb bwo ηgúl, nyə ná: «Lágúgá Nkɛɲkɛ Shíshim;

²³ buud bí mə bá də juu nə *misám wá, bwə bá də lág ljuugá; bəɲɲg bí ábúle də juu wá, bwə ábúle də lág ljuugá.»

Yésus bá Tómas

²⁴ Na, Tómas, ηgwól múúd á buud wúm nə óbá, nyəɲɲg bwə á də námə nyingə jōw ná Wáás yé, nyə a shígé bə ja Yésus nyə á zə wóós *ompwíin bé dí ni.

²⁵ Bóól ompwíin bwə á ka jaaw nyə ná: «Sá báá sá ámə dág Cwámba». Nye mú ci nə bwo ná: «Má jii ná mə dágúg məluun mə mósún nyədí məbwəd, mə wá nyíná cínəngú, mə juwo məbwə kúl bwə á juwo nyə kwəzə ntég lú mwə dí yí. Té mə afwóyé dág ljuug bəɲɲg yí, mə cugé nə ηkul *magulə.»

²⁶ Í á ka bə, ja shwéndə ncindí nyə a bwəma yí, ompwíin ó Yésus bwə á nyingə bə seɲɲgá njów, bənəɲ Tómas jāɲ ja. Seegya ná, Yésus má zə, zə tōw bwo na tútám, mimpumbé mí njúl minjuwalá, a mú ci nə bwo ná: «Səlugá milám shí.»

²⁷ Nyə ntəg nə Tómas ná: «Ntiég nyíná məbwə gwō wa, dəgí məbwə mām; ntiég məbwə zə wá wa mádí ntég lú mwə dí, yəwug ηgólə sá məshwán, maguləg.»

²⁸ Tómas mú bəsa nə nyə ná: «Cwámba waamə nə Zembí waam.»

²⁹ Yésus mú ci nə nyə ná: «Wo məs ka magulə nəcə wo dágulə mə! Buud bwə ηgə magulə bwə kú fwo dág mə wá, báá bwə mə jəla.»

³⁰ Yésus nyə a sá námə mósól zhwoɡ məshimbá ompwíin bé bwə ηgə dág; māɲ mə cugé cilyá wa kálaad égaád.

³¹ Məɲɲg məsə cilyá wa má məsə shú ná bí maguləg ná Yésus jisə *Kříst, *Mwān mə Zembí, bí mə ká magulə ntó bí *bə nə cug jínə déd.

21

Ompwíin zəɲgbá bwə dág Yésus

¹ Nə ndeé, fwála í á zə cə; Yésus mú námə nyingə zə lwóya *ompwíin bé nyúul ncindyə māj Tiberyad. Í á bə ntəga:

² nə Shímun Pyēr, nə Tómas bwə á də námə nyingə jōw ná Wáás yé, nə Natanaél muud á Kana faan lú Galilé, nə bwān ó Zhébedé, nə bóól ompwíin bé óbá bwə á bə bwə njúl.

³ Shímun Pyēr mú zə ci nə bóól ná: «Mə zə kə shwey óshú». Bwə ntəg ná né ná: «Shé mə zə kə.» Bwə mú kə, kə kəwa byóólúd. Nji, bwə áshígé bii təw shú búlú nííd.

⁴ Nə ndeé, ja mən í mə zə ηgə ləm yí, Yésus mú zə, zə tōw cindú, ompwíin nda mpu ná jisə nyə.

⁵ A mú ci nə bwo ná: «Nááá, bwān e, bí á bəyé nə búbaalé óshú na?» Bwə ná: «Mbô.»

⁶ Nyə nə bwo ná: «Wusəgá wód dún kóómb byóól á mbwá mənəcwúm, bi é bii óshú.» Bwá mú wusə, wód í mú bii óshú bímbí á ná bwá kú ná nə ηkul júgə.

⁷ Mpwíín Yésus nyə á dū cēel yé mú ci nə Pyêr ná: «Cwám̄ba wá éne!» Nji Shímun Pyêr nyə á gwág ná jísə Cwám̄ba yí, nda nyə á bə shushwáás ná, a má bwáád míkáándá, má kul nyúúl májúwó.

⁸ Bóól bwá mú ηgə zə nə byóól bwá ηgə julə oshú lwándála wódúd ná cwóó. Bwá áshígé bul bə shwóg-shwóg nə bwún, í á jee bə nji omáda təd*.

⁹ Ja bwá má wóós cindú yí, bwá mú kwey kuda máág, oshú bwá mbád cínəηg, nə íbuléd.

¹⁰ Yésus mú ci nə bwo ná: «Zəgá nə bóól óshú bí mó bii óni.»

¹¹ Shímun Pyêr mú nyingə kəwa byóólúd, a mú kə julə wód lwándála nə məma óshú təd nə məwúm mətóon nə ólóól. Oshú bwá á tēem bə ntáni, wód í áshígé nyey.

¹² Yésus mú ci nə bwo ná: «Zəgá də.» Təo muud nyə áshígé jì nyə ná: «Wo wá zə?» Bēsh bwá á ηgə bwey mpu ná jísə Cwám̄ba.

¹³ Ná ndeé, Yésus mú shísh, a ηwa íbuléd yə bwo, a ηwa námá óshú yə bwo.

¹⁴ Na nyə á bə ja aléel Yésus lwóyálə nyúúl ómpwíín bé dí ja nyá á shín gwúm yí.

Yésus bá Pyêr

¹⁵ Ja bwá má shín də yí, Yésus mú jì Shímun Pyêr ná: «Shímun mwā mə Yuánes, ye wó cēel mə cə bímbí búga bwá céel mə yí?» Shímun ná: «Haaw, Cwám̄ba. Wo mpú ná má cēel wo.» Yésus ntəg nə nyə ná: «Wíflúg mə bwán ó nəwəmbə bām.»

¹⁶ Yésus mú nyingə jì nyə ja ábéé ná: «Shímun mwā mə Yuánes, ye wó cēel mə?» Nyə ná: «Haaw, Cwám̄ba. Wo mpú ná má cēel wo.» Yésus nə né ná: «Bág mə mbaagulé incwəmbə.»

¹⁷ Yésus mú nyingə jì nyə ja aléel ná: «Shímun mwā mə Yuánes, ye wó cēel mə?» Pyêr mú bə nə məcəy mə lám nə Yésus jílə nyə ja aléel ná: «Ye wó cēel mə?» A mú ntəg bəsa ná: «Cwám̄ba, wo mpú isá byēsh, wo mpú ntəg ná má cēel wo.» Yésus mú ci nə nyə ná: «Wíflúg mə incwəmbə byām.»

¹⁸ Búbálé, má jaaw wo ná, ja wó á dū bə nəwámá yí, woméfwó wo á dū cəxlə kandá, wo kə kúl wó céel kə yí. Ja wó bá bə cwúcwúúl yí, wo bá dū téeég mábwá, buud oshús dū cəxlə wo kandá, kə nə wo kúl wó shígé cēel kə yí.»

¹⁹ Na nyə á bə ná, Yésus nyə á ηgə lwágulə mbií shwiy Pyêr mə bá yə yí, shwiy í bá yə Zembí gúmá yí. Ja nyə á shín ka jaaw nyə ntó yí, nyə á ka ci nə nyə ná: «Bəg mə.»

²⁰ Pyêr nyə á ka yid, a mú dúg *mpwíín Yésus nyə á dū cēel yé ηgə zə nyódí mpás, mpwíín nyə á jágawo Yésus bud dí ja bwá á ηgə də yí, jì nyə ná: «Cwám̄ba, zə nyə é kusha nə wo?»

²¹ Ja Pyêr má dúg mpwíín éne yí, a má jì Yésus ná: «Nyíga nye mə bá shúgula ntudél?»

²² Yésus mú bəsa nə nyə ná: «Mə ká ci ná a bág cugə kə wóós ja mə bá nyingə zə yí, jí í dúg wo cínəηg yí? Wεε bəg mə.»

²³ Tééd fwála ni dí, lāη mú kyey óbúgula bēsh dí ná mpwíín wəəηgá nyə abále yə. Í njúl ná Yésus nyə a shígé ci nə Pyêr ná mpwíín wəəηgá nyə abále yə, nyə

yida ci ná: «Mə ká ci ná a bág cugə kə wóós ja mə bá nyiŋgə zə yí, jí í dúg wo cínəŋg yí?»

²⁴ Mpwiín wəəŋg wə ŋgə bwiŋg isâ íga, nyə wə nyə á cilə byo; sá má mpú ntəg ná bwiŋgálə yé wúsə nda óbábələ bwə ŋgə magulə ná.

²⁵ Bíl ncúlyá isâ Yésus nyə a sá yí bísə. Byêsh í á mbəm ŋgə kə mícilyá di, shí ga bə bíbíyá shú ókálaad ə mícilyá myəəŋg.

Misóólúgú mí búúd ɔ lwámá Isâ í dúgyá nɔ kálaad Misóólúgú yí

Misóólúgú mí búúd ɔ lwámá, jisə cilyá ábeé mə Lúkas Kálaad Zembí dī. A ngə jaaw váál búúd ɔ lwámá ɔ Yésus bwá á bwiing Jɔjɔ Kéel yí.

Mátéédúlé mə kálaad mə lwágulə sá ná Yésus nyə á bwənde fug shú Dɔ dé, nyə á ka jaaw bwo fug nyɔɔngú ná sáŋ sáŋ (1.8): «bi mə bá lág ŋkúl í bá zhu wá Nkɛŋkɛ Shíshim, zə bídí, bi músə bá bwiing lán wám, tééd Yurúsəlem, kala Yudéa, kə kumə Samariya, kə wós s ijumə í shí byəsh dī.»

Kálaad Misóólúgú ji ka bə nə məma mánkəw məbá:

(1) Ja Yésus mə shín kə gwów yí, a mə nti búúd bé Nkɛŋkɛ Shíshim nyúúlúd jwów lú Pantekót. *Dɔ mə Zembí í mú tééd Oyúden dī (1.1–12.25), í mú ka ngə bwaag.

(2) Jɔjɔ Kéel nyə á kə námá ná ndeé kə kumə Róma, shug lú ləmud (13.1–28.31). Tééd lúu 13, Pwól wá ngə bul nyín: í bul bə mɔnjənd milól nyə a sá myá.

Kyeyálə Jɔjɔ Lán í á ngə kyey ntáni kú bish məkwowala ni í cúgé nji sáal búúd ɔ lwámá bəndɔ oshwá bány; í bul bə ná Nkɛŋkɛ Shíshim wá nyə á ngə sá ná Dɔ mə Zembí í ngəg nə bwaag.

Zembí nyə á kaag buud Nkɛŋkɛ Shíshim

¹ Tyofil, mə a tééd cilə kálaad ashúshwóógú ná mə bwiing sá jəsh Yésus nyə a sá yí, nə ɔɔng jəsh nyə á jíiguli yí tééd mátéédúlé

² kə wós jwów nyə á bān kə gwów yí. Jwów dɔɔngá, nə ŋkul á Nkɛŋkɛ Shíshim, nyə á fwo shín lwágulə *buud ɔ lwámá bé nyə á fəésh wá sá bwá jalá nə bá sá yí.

³ Búúd ɔ lwámá bé ɔɔng dí wá nyə á lwóya nyúul mpəsə micúnə nə shwiy dé yí. Nyə a lwágulə bwo iyug mimbii mimbii ná a jisə kuwó, bwá ngə dúg nyə tən mwów məwúm mánɔ, a ngə bwiing bwo isâ í dúgyá nə Faan mə Zembí yí.

⁴ Í á ka zə bə, dáni jwówúd íf, bəndɔ bwá ngə da, a mú báásulə bwo ná: «Bí kú bá tí mákuú Yurúsəlem, bí ɔ bá fwo bwánd sá Dā nyə á kaag yí, sá bí á gwág nə mə yí.»

⁵ Nyə nə bwo ná: «Yuánes nyə nyə á duu buud nə məjúwó, bí bāŋ bi mə zə bá duwan nə Nkɛŋkɛ Shíshim námə mwów mágaád.»

⁶ Bəsh bwá mú ka jí nyə cəŋ ngwúd ná: «Cwamba e, ye ja gaád wá wó zə kwo tál íjwúga yá *Izərayél yí?»

⁷ A mú cí nə bwo ná: «Bí dí bí ná bi mpúg mífwála nə ija Dā nyəməfwó nyə á tál yí.

⁸ Nji, bi mə bá lág ŋkúl í bá zhu wá Nkɛŋkɛ Shíshim, zə bídí, bi músə bá bwiing lán wám, tééd Yurúsəlem, kala Yudéa, kə kumə Samariya, kə wós s ijumə í shí byəsh dī.»

Yésus mə kə gwów (Luk 24.50-53)

⁹ Ja nyə á shín lás nə bwo ntáni yí, bwá ngə dúg nyə, a mú ŋkəŋ kə gwów,

ηκúδú mú shweel nyə, mísh máη má kú ná dúg nyə.

¹⁰ Bwə ηgə ná dúg ηγεε jοη dí wú nyə á kə wá, seegya ná buud obá bwə má wós bwo na koogú, bwə njúl nə mimbwéédí mí áfufumá.

¹¹ Buud óni bwə mú ci nə bwo ná: «Yé búúd ó Galilé, jí bí má ká bwèn na du dúg jοη dí yí? Yésus má bán kə jοη dí béégya nə bí éne, nyə é bá námá kwo zə mbii ηgwúd bí áma dúg a ηgə kə jοη dí ni.»

¹² Ntó, bwə mú tí njəond wúlə mbúmbún á wəolivyé, kələ Yurúsəlem, cínəηgú jisə cé Zhí múúd mə kyéy jwōw lú sábaad yí*.

¹³ Ja bwə má wós Yurúsəlem yí, bwə mú bád fúm á njów dí gwōw, kál bwə á du seηgya yí, nə Pyēr, nə Yuánes, nə Zhák bá André, nə Fílíp bá Tómas, nə Batəlumi bá Matiyô, nə Zhák á mwân mə Alfê, nə Shímun nyə á bə gwoonη á macey má ləom dí yé, nə Yúda mwân mə Zhák. ¹⁴ Bêsh bwə á du sá zény mājəgula lám ηgwúd, bəndη bóól búdá, nə Mariya nyəonηgú mə Yésus, nə omínyəηú ó Yésus.

Bwə féesh jilá mə Yúdas

¹⁵ Dúl jwówúd ntəni, obúgula bwə má seηgya je bə t̄ηη buud təd nə məwúm məbá, Pyēr nyə á t̄ow shí, a mú ci nə bwo ná:

¹⁶ «Bwáang ó, Nkəηkə Shíshim nyə a lás mpu má *Dávid dí, sá jəonη jisə cilyá shú ná Yúdas. Nyə wə nyə á ηgə kə nə buud bwə á kə bii Yésus wá. Í á jii ná sá jisə mícilyá mí Kálad Zembí dí yí í bwəmag.

¹⁷ Yúdas nyə á bə námá gwoonη jisúd, Zembí nyə a yə námá nyə ηkəw sáal gaád.

¹⁸ Nji, *mwaané bwə á jóna nə nyə ná a sáag olfingí nyə á sá wá, nyə á kusə shí nə mwaané wəonη. Nyə á ka kə kadəwa shí cínəηg mbúmbudí, a mú kəod tām kug, iság nə incuwa c̄im shí nə shí†.

¹⁹ Buud ɔ Yurúsəlem bēsh bwə á shí mpu sá jəonη, ná ndeé bwə á gwiid shí nyəonη ná Akéludama, ntó má kə ná “Shí məcií”.

²⁰ Mpugá ná jisə cilyá kálad osóm dí ná: “Dənd dé í lúgúg wuul, muud kú ná bá ji cínəη”. Í njúl námá kwo bə cilyá ná: “N̄gwól múúd ηwág jiya jé”.

²¹ «Ntó, sə búəə nə bóól búúd wa, buud sənəη bwo sə á du ηgə jaand ja sənəη Cwám̄ba Yésus sə á bə gwoonη yí,

²² tééd nduwán mə Yuánes Nduu-buud kə kumə ja nyə á b̄an kə jοη dí yí. Í jii ná ηgwól múúd á cínəη zəg seηgya nə sə, sənəη zə ηgə bwiiηg gwúmále Cwám̄ba nyə a gwúm yí.»

²³ Bwə mú lwágulə búúd obá, nə Yóseb nyə á bə nə dúl jínə ná Barsábas, bwə dúg námá nyiηgə jōw ná Yustus yé, nə Matiyas.

²⁴ Nə ndeé, buud bwə wó jagula ná Zembí ná: «Cwám̄ba e, wə muud mə mpú mílám mí búúd bēsh yé, lwóg sə nyəonη wó má féesh wa búúd obá óga dí yé,

²⁵ a zəg ηwa jiya wa sáal *búúd ɔ lwámád, nəcə Yúdas nywáá nyə á myaas jiya jəonηgú, a kə ηwa jəonη í á jəla nə nyə yí.»

²⁶ Bwə mú jwə bya shú búúd obá bəonη, mpaambá í mú féesh Matiyas, bwə músə seηg nyə nə buud ɔ lwámá wúm nə ηgwúd.

1:10 Luk 24.4 **1:11** Luk 21.27; Mbú 1.7 **1:12** Luk 24.52 * **1:12** Cçç mə Moyíz í á du ci nə ηkí muud mə c̄eəl sá njəond jwōw lú Sábaad í, a kú ntə kilomáda ηgwúd. **1:13** Luk 6.14-16 **1:14** Luk 23.49 **1:16** Sòm 41.10 **1:18** Mat 27.3-8 † **1:18** Bwəodagí l̄ηη ga nə wəonη wús Mat. 27.5 yí. **1:20** Sòm 69.26; 109.8 **1:21** Luk 1.2; 3.21; 24.51 **1:24** Yuá 2.24-25 **1:26** Mik 16.33

2

Nkẹ̀nkẹ̀ Shíshim má shulá jwòw lú Pantekòt

- 1 Ja jwòw lú Pantekòt í á wóós yí, bēsh bwá á bə bwá njúl kukál ɲgwúd.
 2 Seegya ná nyúl ncíndá mú zhu gwòw námá nda ja mǎma ɲkwò mǎ du kunɲ yí. Ncíndá nyɔ̀ɲg í mú lwánd ɲjów bwá á bə yí wēsh ná cwóó.
 3 Nə ndéé bwá mú dúg bíl ísá í ɲgá wóós nda mǎjǔm má kuda. Ísá byɔ̀ɲg í mú ɲgə bósóg ɲgə kə badawo muud yēsh nyúúlúd.
 4 Bēsh bwá mú lwánd nə Nkẹ̀nkẹ̀ Shíshim ná cwóó, bwá mú tééd ɲgələ lás mǎól mákəl nda Shíshim í á ɲgə sá ná bwá lásúg ná.
 5 Í á bə *Oyúden bwá njúl Yurúsalem, Oyúden bwá má wá lâm wá Zembí wá, bwá á zhu ílwoɲ í búúd byēsh bíś jɔɲ dí shí yí.
 6 Ja sá ní má gwíig loəm nə loəm yí, búúd bwá mú zə seɛɲgya bwá kú mpu sá bwá cíg yí nácé muud yēsh ɲgələ gwág obúgula bwá ɲgá lás kál lú byélé dé.
 7 Fug í á jimb bwo mílúúd, bwá ɲgá jág bul káam, bwá mú ɲgə ci ná: «ɲgáá ná búúd bwá ɲgá lás óga bēsh básə buud wá Galilé?»
 8 Ká ntədəlé í mpu zə bə ná sá ɲgóg nə gwág bwá ɲgá lás məkəl mǎsá, muud yēsh yag kál lú byélé dé yé?
 9 Nə Oparut, nə buud ó Medí nə bɔ̀ɲg wá Elam, nə bɔ̀ɲg bwá du jǐ Məzhuputamí nə Yudéa, nə bɔ̀ɲg wá Kapados námá, nə Pòɲ nə Azí,
 10 nə Frizhí, nə Paməfilí námá, nə Igípten, nə mǎfaan má Libí mǎ ɲgée ɲgwəla Sirén, nə buud bwá ámə zhu Róma wá,
 11 íwámé Oyúden, nə ojón bwá á zə nyí mǎsɔ̀n Oyúden dí wá, nə buud ó Kərèt nə Arabí. Ntədəlé sá ɲgá gwág buud óga bwá ɲgá bwiɲg mǎma misóólógú mí Zembí sádí mákəl má byélé dí yé?»
 12 Bēsh fug í á jimb mílúúd, bwá kú ná mpu sá bwá cíg yí. Bwá mú ka ɲgə ci bwámé nə bwámé ná: «Jáyé í má bə ga?»
 13 Bóólógá bāɲ bwá mú ɲgə cágələ obúgula, bwá ná: «Bwá má lwánd nə mǎlwəg.»

Pyēr mǎ lás kaand

- 14 Pyēr bǎnɔ̀ɲ *buud ɔ lwámá wúm nə ɲgwúd bwá mú ka zə tǔw tǎm buud. Pyēr mú bǎn kál gwóow-gwòw, lás nə bwo ná: «Yé *Oyúden nə bí bēsh buud bí ɲgá jǐ Yurúsalem wá, bí ɔ mpu nti mǎlwə kǎga mǎdí, bí má jələ nə mpu sá ga.
 15 Buud óga bwá ɲgə nə fudə nə mǎlwəg nda bí ɲgá ci ná. ɲgáá ná jwòw dúśə ná ɲjǐ mǎwələ ibuu mǎ mpámán mpámán.
 16 Í yidá bə ná sá Zhuwél *muud micúndá nyə á jaaw yí, gwá wá í má bwámá ga, nyə á ci ná:
 17 Í bá bə ná, mwòw mǎ məzhúgúlá, mǎ bá shwu múúd yēsh Shíshim wám. Zembí má ci ntó.
 Bwán bǎn wá budúm nə wá budá bwá bá cúndə micúndá myâm, mǎncwámá mǎn má dúg *mǎntamá má á mísh ná bagá*, ícwúcwúúl bín dúg mǎntamá.
 18 Jǐ ntó. Mə bá shwu ósól ɔ mǎsáal bǎm Shíshim wám mwòw mǎɲgúd, tɔ́ ɔsól ɔ mǎsáal wá budúm, tɔ́ wá budá,

2:1 Ləv 23.15-21; Mbá 16.9-11 2:3 Luk 3.16 2:4 bwá mú lwánd nə Nkẹ̀nkẹ̀ Shíshim ná cwóó: 4.31; 6.3, 5; 7.55; 8.17; 10.44; 11.15, 24; 13.9; 15.8; 19.2, 6 **lás mǎól mákəl**: 4.31; 10.45-46; 19.6; 1Kr 12.10; 14.2-12 2:7 1.11 2:12 1Kr 14.23 2:17 Zhu 3.1-5 * 2:17 **ntamá á mísh ná bagá**: Wǎɲ mbíí ntmá í du bə wo kú kə gwád.

bêsh bwá mú bæ búúd ɔ mícúndá.

¹⁹ Mə bá wéeshuli *Isá í mímbugú gwów jonəd, mə sá *Isá í ntɔ́ búúd ɲkwɔɲ yí shí mishwun.

Í bá bæ, nə məcií nə kuda, nə ɲgúdá yíle,

²⁰ shúshwóógú nə mwásá mə Cwám̄ba í Zág wóós, məma mwásá ɲkɲɲkɲɲwá wɔɔɲg, jwów í bá shwɔ́ɔla bæ yidúgá, mbyól bæ məcií.

²¹ Nə ndeé, múúd yêsh mə bá kîm jôw jíná mə Cwám̄ba yé, a bá cugá.

²² «Bag ɔ *Izurəyél, gwágúlógá sá mə ɲgá ci yí. Zembí nyə a wéeshuli bí *məshimbá nə isá í mímbugú nə isá í ntɔ́ búúd ɲkwɔɲ yí. Nyə a wéeshuli byo məbwə mə Yésus á Nazarət dí nda bí mə bwéy mpu ná. Ntɔ́ ji nə Zembí nyə á mpu lwóya nə nyə wá nyə á nti bí Yésus á Nazarət wɔɔɲgá,

²³ Zembí mú sá nə bí bíg muud wɔɔɲgá nómá nda nyáméfwó Zembí nyə á ɲwa cigúlá ná, nda nyə á bwey mpu ná. Bí á kusha nyə nə buud básá kú bish mácéɛ wá, bí sá nə bwá gwúg nyə, bwá músə bwambulə nyə kwólós dí.

²⁴ Nji, Zembí nyə a gwúmushi nyə, a fəemushi nyə nə shwiɲ nəcé shwiɲ í á shígé nywá bæ nə ɲkul máánd nyə kandagá.

²⁵ Dávid nyə á wám̄bulə ci shú déd ná:

Mə á dɛ dúg Cwám̄ba mádí shwóg ja jêsh, nəcé a jisə mádí mbwə mənɔwúm shú ná kú bwele fwágusə mə.

²⁶ Ntɔ́, lám wâm wúsə nə məshusug, júm dâm í ɲgə kɔɔs nə jámbá.

Ka nyiɲgá bul bæ nə ifúndá byám í bá ɲgə woga nə búgá,

²⁷ nəcé wo abúlé sá ná mə kág myeesh baɲ mɲjɲm, wo abúlé bídí ná jɔ́ɔ sɔ́al məsáal wó kág bwo shwóɲəd.

²⁸ Wo a sá ná mə mpúg məzhií mə cug,

wo bá lwándulə mə nə məshusug ja mə bá dúg wó yí.

²⁹ «Bwáɲg, magalagá ná mə jááwug bí ná kpwɔ́ ná, mpáám̄bá íshé *Dávid nyə a shí yə, nyə á dɔw, shwɔɲ nyé nyísə ná wa sádí zə wóós múús.

³⁰ Nji, nda nyə á bæ muud micúndá ná, nyə á bwey mpu ná Zembí nyə á kaag nyə, a kɛɛn búbálé ná a bá jil ɲgwól mwán yé, məbyá mé mə nyáméfwó, a bá jil nyə nyádí jiya íci dí.

³¹ Nyə á bwey dúg ná Yésus mə bá gwúm, gwúmúlə wɔɔɲg wá nyə á ɲgə ci ja nyə á lás ná: “Bwá á shígé myaas nyə baɲ mɲjɲm, nyúúl nyé í á shígé bwo shwóɲəd”.

³² «Yésus wɔɔɲgá, Zembí nyə á gwúmushi nyə, sə bêsh sá básə owúshined wá lɲɲ wɔɔɲg.

³³ Mbwə mənɔwúm mə Zembí í á bân nyə gwôw. Nkɛɲkɛ Shíshim Zembí nyə á kaag yé, a mə lág nyə wá Dá, a mə shwu sá nyə, gwá wá bí ɲgá gwág bí ɲgá dúg ná sá ga.

³⁴⁻³⁵ Dávid nyáméfwó nyə a shígé kə gwôw, nji nyə á ci ná:

Yawé nyə á ci nə Cwám̄ba wâm ná:

“Jig shí wa mádí mbwə mənɔwúm

kə wóós ja mə é culashi mízhízhíɲ myô,

2:21 22.16; Rom 10.13 **2:22** Luk 24.19; Yuá 3.2; Mis 2.43; 4.30; 5.12-16; 6.8; 14.3; 15.12; 19.11-12; Rom 15.19; Heb 2.4 **2:23** 3.15; 4.28; 7.52; Luk 23.33; 1Te 2.15 **2:24** 3.15; Luk 24.5 **2:25** Sòm 16.8-11 **2:27** 13.35 **2:29** 10j 2.10; Mis 13.36 **2:30** 2Sa 7.12-13, 16 **2:31** Sòm 16.10 **2:32** 1.8 **2:33** Mbwə mənɔwúm mə Zembí: 2.34; 3.13; 5.30-34; 7.55-56; Mak 16.19; Luk 20.42; 22.69; Rom 8.34; Ifz 1.20; Kol 3.1; Heb 8.1; 1Pr 3.22 **Ŋkɛɲkɛ Shíshim Zembí nyə á kaag yé:** 1.4; Yuá 14.16-17; 15.26 **2:34-35** Sòm 110.1; Luk 20.42-43; Heb 1.13

wo nyaál myo nə məkuú yí!"

³⁶ Yé bag ɔ Izarəyêl bêsh, bí mǎ jǎlǎ nə ka mpu kú nə məshwán nǎ Yésus bí á bwambulə kwolós dí yé, Zembí mǎ sá nǎ á bǎg Cwám̄ba, a bə *Kříst.»

Obúgula ɔ Yésus ɔ ashúshwóógú

³⁷ Kaand ni nyə á kwiy buud milám, bwǎ mú jǐ Pyêr bǎnǎn *buud ɔ lwámá ná: «Bwááng e, sǎ sáág ntudélé?»

³⁸ Pyêr mú bəsa nə bwo ná: «Céndúgá mitédúgá, muud yêsh dúwanugí jínǎ mǎ Yésus-Kříst dí, Zembí jwúg bí nǎ *misǎm mín. Ntǎ, bí mú lég yána mǎ Zembí, yána dǎɔng wǎ Nkéké Shishim.

³⁹ Nǎcé nkaagǎ mǎ Zembí í dúgyá nǎ bí, nǎ bwân bǎn, nǎ bóól búúđ bēsh búás óshwóg-óshwóg wǎ, bímbí dēsh Zembí mǎ bá jǎw yí.»

⁴⁰ Pyêr mú námǎ kwo ngǎ lǎs nǎ bwo bíl zhwoɔ icyá na, ngǎ cwíny bwo, nyə nǎ bwo ná: «Túbúgá wú na kala búúđ á lílɔngí níid.»

⁴¹ Buud bwǎ á magulǎ kaand yé wǎ, bwǎ á duwan. Jwǎw dǎɔngú, buud bwǎ á kwíđuli *Dǎ lú óbúgula dí kúnǎ-kúnǎ buud otǎóshin olóol.

⁴² Obúgula bēsh bwǎ á dǎ sǎ zény bɛɛlǎ mínjígulǎ mí búúđ ɔ lwámá, zény cug sɛɛngí á omínyɔhǎ, zény dúlǎ féya buléd, nǎ zény dúlǎ jǐ ísɛɛngyá í mǎjɛgulǎd.

⁴³ Buud bēsh bwǎ á bə nǎ gwǎǎgǎ, buud ɔ lwámá bwǎ ngǎ bul sǎ *isǎ í mímbúgú nǎ *isǎ í ntǎ búúđ nkwǎng yí.

⁴⁴ Buud bēsh bwǎ á *búgula wǎ bwǎ á dǎ bə kál ngwúđ, bwǎ sɛɛng isǎ byán dǎ bí byo sɛɛngí.

⁴⁵ Bwǎ á ngǎ kusha məbii mǎn nǎ isǎ byán, bwǎ ka dǎ kawula *mwaané wǎɔngú námǎ nda múúđ yêsh nyə á bə nǎ məyangan ná.

⁴⁶ Bēsh bwǎ á dǎ sǎ zény kǎlǎ *Lunǎ mǎ Zembí jwǎw dēsh mbii ngwúđ; bwǎ dǎ féya buléd mínjǎw minjǎw, bwǎ dǎ dǎ ídǎw byán nǎ məshusug, kú nǎ muud mǎ nkény nyúul.

⁴⁷ Bwǎ dǎ sǎgusə Zembí, bóól búúđ bēsh dǎ nwa bwo nǎ məjilǎ. Cwám̄ba nyə á dǎ cug buud jwǎw dēsh, a dǎ kwáđulǎ bwo *Dǎ dí.

3

Pyêr bá Yuánes bwǎ lwag mbúmbwúgú

¹ Pyêr bá Yuánes bwǎ á ka zǎ kǎ *Lunǎ mǎ Zembí wǎla lú mǎjɛgula dí, mǎwǎla məlǎol mǎ mpwó-kugú.

² Ngwǎl múúđ nyə á byél mbúmbwúgú. Buud bwǎ á ka dǎ nkény nyə jwǎw dēsh dǎ kǎ jil nyə mpumbé Lunǎ bwǎ dǎ jǎw ná: «Jǎ Mbé» yí, a ka dǎ gwáám̄b búúđ bwǎ kǎ Lunǎ wǎ kwíindyá.

³ Múúđ éne nyə á ka dúg Pyêr bá Yuánes bwǎ ngǎ bə nǎ bwǎ zǎ nyii Lunǎ, a mú gwáám̄b bwo kwíindyá.

⁴ Pyêr bá Yuánes bwǎ mú dúg nyə nǎ figǎ-figǎ, bwǎ nǎ né ná: «Ntiig mísh kǎga.»

⁵ Muud éne mú kand mísh bwǎdí a ngǎ tǎduga ná a zǎ lég gúl sǎ.

⁶ Pyêr músə cǐ nǎ nyə ná: «Mə cugé nǎ *mwaané, mə kú nǎ or. Sá mǎ jǐ nǎ ndí yí, gwǎ wǎ mǎ yé wo yí. Jínǎ mǎ Yésus-Kříst á Nazarét dí, tǎwúg tútǎlǐ wo kyéug!»

⁷ Nǎ ndéé a mú bí nyə mbwə məncwúmad, bǎn. Námǎ cé nǎ cé, məkuú nǎ məcugulǎ mǎ músə lal múúđ éne.

8 A mú sáanz tōw tūtálí ná cɛdek. A mú tééd ngǎlɛ kyey. A mú kǎ, bǎnōnh bwo bwǎ mú kǎ nyíi Luŋ má Zembí, a ngǎ kyey, a ngǎ kǎw, a ngǎ sǎgusǎ Zembí.

9 Buud bēsh bwǎ mú dúg nyǎ a ngǎ kyey, a ngǎ kǎw, a ngǎ sǎgusǎ Zembí,

10 bwǎ ngǎ mpu yag nyǎ ná muud nyǎ á dǎ jǐ mpumbé Luŋ bwǎ dǎ jǎw ná Jǎ Mbé, a dúgǎ gwǎám búúd mikwíindyá yé, nyǎ wǎ éne. Bwǎ mú ngǎ jág bul káam sǎ í má sǎy yí, ikukwende bíi bwo.

11 Muud éne nyǎ á shígé ná kwo béégya ná Pyêr bá Yuánes. Buud bēsh bwo mú zǎ ná mikǎlú kú ná mpu sǎ bwǎ cǐg yí, zǎ lyɛ bwo ná wú bwǎ á bǎ kǎl bwǎ á gwiid ná Nyíngǎlé* má Sǎlǎmun yí.

Pyêr má lás kaand

12 Nda Pyêr nyǎ á dúg ntúni ná, nyǎ á ka lás ná buud, nyǎ ná: «Yé bag ɔ *Izurǎyél, nácé jí bí ngǎ bul káam sǎ í má sǎy ní yí? Jǐ bí ngǎ dúg sǎ ná ŋkaamá námá nda ŋkul nyísú wǎ í má sǎ ná muud éga kyéyug tūtálí yí, ŋkǐ ntǎg ná sǎ bulǎlǎ wǎ milǎm wǎ Zembí wǎ í má sǎ yí?

13 Zembí má *Aburáham, Zembí má *Izaag, Zembí má *Yákwab, Zembí odá má sǎ ná sǎl mǎsǎal yé Yésus bǎg ná gúnmǎ. Yésus bí bǎn bí á kǎenzh yé, bí á ban mísh má Pilát dí yé, í njúl ná Pilát nywǎá nyǎ á ngǎ cǎel bíd nyǎ.

14 Bí á ban muud Zembí nyǎ á féesh yé, tūtálí muud, bí yidá jǐ ná Pilát gwágúg ŋgwúl buud ŋkúŋkwǎlǎ, a bíd nyǎ.

15 Muud nyǎ a té cug yé, bí bǎn bí a gwú nyǎ, Zembí nywǎá mú gwúmushi nyǎ. Sǎ búse owúshined wǎ lǎŋ wǎɔŋg.

16 Nácé búgǎlǎlǎ Jínǎ má Yésus í, Jínǎ dǎɔŋg í má lǎlushi múúd bí má dúg, bí má bwey mpu éga. Búgǎlǎlǎ Yésus wǎ í má sǎ ná a yǎlǎg fwámé yǎl nda bí bēsh má dúg éga.

17 Ná ndéé, bwaang, má mpu ná sǎólúgú wēsh bínōh otówe ɔ shwǎg bǎn bí á sǎ yí, í á bǎ nácé ijág.

18 Njǐ, Zembí nyǎ á bwey jaaw mímpu mí *búúd ɔ micúndǎ bé bēsh dí ná *Kříst yé má bá bwǎma ná micúŋ ná ndéé a yǎ, sǎ jǎɔŋg wǎ í má bwǎma ntúni ní.

19 Kagá cǎnd mítǎdúgǎ, bí cǎnd kuú njǎɔnd, ja jǎɔŋgú Zembí mú jǐmbal *misǎm mín;

20 bí má kǎ sǎ ntó Cwǎmba má bá sǎ ná bí bǎg ná bud-bud, a nti bí Yésus nyǎ á féesh ná a bǎg Kříst wún yé.

21 Í jǐi ná Yésus wǎɔŋgú fwǎg jǐ jon dí kǎ wǎós ja ísǎ byēsh í bá kwo sǎy ógúgwǎán yí. Zembí nyǎ á ngǎ jaaw ntó mímpu mí búúd ɔ micúndǎ bé nyǎ á féesh yág wǎ.

22 Nácé Moyíz nyǎ a shí cǐ ná: “Cwǎmba Zembí má bá nti bí ŋgwǎl múúd micúndǎ nda má, a njúl mbyágá á kúl búúd jín. Bí ɔ bá gwágulǎ nyǎ sǎ jēsh nyǎ é bá cǐ bí yí.

23 Muud yēsh má bá bǎ kú gwágulǎ múúd micúndǎ wǎɔŋg yé, nyǎ abǎle ná bǎ mǎlǎŋ má kúl búúd jǐshéd, a bá gwúyǎw.”

24 Buud ɔ micúndǎ bēsh, tééd wǎ Samyél kala ná bǎɔŋg bēsh bwǎ á zǎ nyǎdí mpǎsǎ wǎ bwǎ á shí bwey dǎ bwíiŋg lǎŋ á mwǎw mága.

3:8 14.10; Yuá 5.14 3:11 5.12; Yuá 10.23 * 3:11 Nyíngǎlé: Sǎ sǎ ngǎ jǎw ná nyíngǎlé ní í cúgé zǎhize mpumbé; jǐsǎ milwǎŋ mí mǎmpǐn mimbá, bwǎ ka wǎ kwǎminú gwǎw ná gúgúwǎ bǎg. 3:13 2.33; 7.32; MmN 3.6, 15; Luk 23.13-23 3:15 2.23-24; 4.10; 5.30-31; 10.39-40; 13.30; 17.31; Heb 2.10 3:16 Mat 9.22 3:17 Luk 23.34; 1Tm 1.13 3:18 5.42; Luk 24.27, 44-46 3:19 2.38 3:22 Mbá 18.15, 19; Mís 7.37 3:24 3.18

²⁵ Bi búsa bwân ó búúd ɔ mícúndá, bí á ηgə námá byél Zembî njúl nə sɔ nə impáámbe bín. Nyə á sá sɔ jəŋgú ja nyə á ci nə Abaraham ná: “Minjów mí búúd myá shí ga myésh mí bá du lág ibwádán mpwoŋ buud nywó dî.”

²⁶ Shú dán wá Zembî nyə á tééd wéeshali sóol mäsáal yé yé, á ntí nyə ná á zág bwádán nə bí, á sá ná muud yésh yówug bów-bów fúlú.»

4

Bwá zó bii Pyêr bá Yuánes

¹ Pyêr bá Yuánes bwá ηgə ná lésna nə buud ntúni, nə ofada, nə njwú á buud bwá á du baagulé *Lun má Zembî wá, nə *Osadwisyeŋ bwá mú zə wós,

² bwá ηgə bul gwág bów nə Pyêr bá Yuánes ηgəlé yə buud minjígúla ηgə jaaw ná buud bwá bá gwúm nda Yésus nyə á gwúm ná.

³ Buud óni bwá mú bii Pyêr bá Yuánes kə fad bwo mímbwug dí nó bwá bá lás lású wáj mpwó-mwásó. Nəcə í á bə kugú má bii shí.

⁴ Nji, bóólógá ncúlyá buud bwá á gwág kéel wá, bwá á *búgula. Tâŋ obúgula í mú bád kə kumə kúná-kúnə ótósoshin ótósín.*

Pyêr bá Yuánes bwá zó tów kəddud

⁵ Mán mäləm, ótówə ɔ shwóg, nə ocúmbá buud, nə *Oyíguli ó məcęcə bwá á bə Yurúsalem wá bwá mú zə seŋgya.

⁶ Ajəláci á ofada bwá á du jów ná Hána yé nyə á bə cíŋŋ, nə Kayíf, nə Yuánes, nə Aləgazándrə, nə mimbyél myésh myá wáajəláci wá ofada.

⁷ Bwá mú zə nə Pyêr bá Yuánes zə tál bwo cwánúd na búúd óni dí. Bwá mú ηgə jí bwo mishílí. Bwá nə bwo ná: «Bí ámə sá sóólógú wán ni nə nyáyé ŋkul? Bí ámə cwééd jíná má zó?»

⁸ Ntó, Pyêr njúl lwándúlá nə Ŋkəŋkə Shíshim mú ka zə bęsa nə bwo ná: «Yé ótówə ɔ shwóg wá kúl búúd, yé ocúmbá buud,

⁹ sá tál kədd dí múús nəcé sá sálə mbəl múúd mənywa. Bí ηgə jí sá sá sá ámə sá shú ná á bəg mpwogé yí.

¹⁰ Bí bēsh nə bag ɔ *Izarəyél bēsh, mpugá ná muud bí ηgə dúg éga má bə mpwogé jíná má Yésus-Kríst á Nazarət dî, Yésus bí á bwambulə kwolós dí yé. Nyə wá Zembî nyə á gwúmushi yé, nyə wá má sá ná muud éga bəg mpwogé nda á tál éga.

¹¹ Nəcə Yésus jisə “kwóógú bí olwóye bí á myaas yí, dwó wó í má shúgula kwóógú lú lúmuga† yí”.

¹² Kú nə ηgwól múúd jí nə ŋkul yíl búúd məbów dí yə bwo cug yé, nji nyə. Nəcə kú nə dúl jíná lú múúd sá má jálá nə *dúg cug nə ndí wa shí mishwun yí.»

¹³ Buud óni bwá mú bul káam dúgúla ná Pyêr bá Yuánes bwá ηgə lás ná kpwoó-kpwoó. Bwá á bul káam nəcé mpúlə ná Pyêr bá Yuánes búsa ozhizhe ɔ búúd kú mpu kwas, nji í ηgə yida mpúy ná búsa buud ó gwoŋŋ mə Yésus.

¹⁴ Nda bwá á ηgə námá dúg muud nyə á yál éne tál na bwédí koogú ná, bwá á shígé ná kwo bə nə sá bwá cí.

3:25 Mat 12.3; Gal 3.8, 16 **3:26** 13.46; 18.6; Rom 1.16 **4:1** Osadwisyeŋ: 5.17; 23.8; Luk 20.27

4:1 Luk 22.4, 52 **4:2** 2.24; 4.33; 17.18; 26.23 **4:3** 5.18 **4:4** 2.41 * **4:4** Tâŋ ni nyísa lǝlə nji budúm nə budúm. **4:7** Luk 20.2 **4:8** 2.4 **4:10** 3.6; 3.15 **4:11** Sóm 118.22; Luk 20.17; 1Pr 2.4-7 † **4:11** *kwóógú lú lúmuga*: Kwóógú bwá á du tééd jil mándalúd yí, dwó wá bwá á du bę ja bwá lám mənyung mə njów yí. Bwá á du lwə mbíí sá ηgə dúg məlwóga má shiméd múús yí. (Sá ga jisə námá

Mat 21.42.) **4:12** Mat 1.21; 1Kr 3.11

15 Bwó mú ci nə Pyêr bá Yuánes ná bwó wúg na *mpáánzó milésú á Zembí dí, bwó cúwóg tóón. Osémbye ó milésú bwó mú ka ngə sọ sá bwó cig nə bwo yí.

16 Bwó ná: «Sə sáág buud óga ntədel? Jísə mpu bə ná bwó mə sá *shimbá. Í cugé ná kwo bə shwoó, buud ó Yurúsəlem bəsh bwó mə mpu ntó, sá cugé nə ηkul sá máshwán.

17 Nji, í á jáláyé ná lāη ni í kwágagí nə muud yēsh. Ntó, sá mpúg yáásulə bwo məlwə ná ci bwó kú ná kwo ləsha nə muud nə jínə mə Yésus.»

18 Bwó mú jəw bwo, zə mpu yáásulə bwo məlwə ná ci bwó kú ná kwo ləsha nə muud nə jínə mə Yésus, ηkí ná bwó kwo jígulí búúd gúl sá jínə dəəηgúđ.

19 Pyêr bá Yuánes bwó mú bəsa nə bwo ná: «Biméfwó faasugá. Ye í jəla mísh mə Zembí dí ná sá yídag gwág nə bí, kú gwág nə Zembí?

20 Sá bāη sá cugé nə ηkul yəw bwiηgúlə sá sá á dúg nə gwág yí.»

21 Buud ó gúfúgá ósəmbye ó milésú bwó mú kwo mpu báásulə bwo ci ná ndéé, bwó músə bíđ bwo kú sá bwo sá. Bwó dúg ná ηkí bwó yə bwo intúgúlí, í bəw, nəcé buud bəsh bwó á ngə bul ságusə Zembí nə sá í á sý yí.

22 Muud nyə á yál shimbád yé wəəηg nyə á bə kala múúd í mə cọ mimbú məwúm mánđ yí.

Obúgula bwó jəgula nə Zembí

23 Pyêr bá Yuánes, ja buud óni bwó á bíđ bwo yí, bwó á kə búúd bāη dí, kə jaaw bwo lésú wəsh milúlúú myá ofada nə ocúbma buud bwó á lās nə bwo yí.

24 Nda bwó á gwág lésú wəəηg ná, bəsh bwó á bān mákál jəgula nə Zembí lám ηgwúd bwó ná: «Mása, wo wə wo a sá gwəw nə shí nə māη nə isá byēsh bí cínəηg yí.

25 Wo wə wo á balan nə Nkəηkə Shíshim lās mpu mə sół məsáal woó mpáámbə jísú *Dávid dí, ci ná:

Nəcé jí ilwoη í búł cugula ntéga yí?

Nəcé jí ikúl í búł wá mílúú mítédúgá mí kú nə wúmbálé dí yí?

26 Ojwú ó shí bwó mə səeηgya, otówe ó shwóg bwó báduga ná

bəsh bwó zə lúmbulí nə Cwámba á shí nyēsh bá Kríst yé.

27 Nəcé Herod bá Pons Pilát bwó mə bále zə səeηgya nə ikúl í cúgé *Oyúden yí nə Dọ mə *Izrayél. Bwó mə zə səeηgya wa ηgwála gaád ná bwó zə lúmbulí nə Yésus, jəjə sół məsáal wə wó á gwágulə məwúdá yé.

28 Bwó sá ná isá byēsh í bwəmag nda wó á bwey ηwa cigúlá nə ηkul nywó nə tédúgá woó ná í bāg bə ná.

29 Cwámba e, ntüg mísh ja gaád wo dúgúg nda bwó ηgó cəel juwal sá ná. Ság ná osół ó məsáal bwó bwó bwiηgug kéel dwo ná kpwoó-kpwoó.

30 Shéembúg mbwə wó, mimbəl mí ηgág nə yál, *isá í ntó búúd ηkwón yí nə *isá í mímbúgú í ηgág nə sý Jínə ná jəjə Sół məsáal woó Yésus dí.»

31 Ja bwó á shín jəgula yí, kékúl bwó á bə yí í mú ntənsa, bəsh bwó mú lwánd nə Nkəηkə Shíshim ná cwóó, bwó mú ηgə bwiηg Milésú mí Zembí ná kpwoó-kpwoó.

Obúgula bwó cugə nə isá byáη səeηgí

³² Ncúlyá buud bwé á *búgula wá bwé á ngə cugə lâm ngwúd, nə tódúgá ngwúd. Kú nə muud nyə á nkwandəwa nə mé məbii yé. Bəsh bwé á du balan nə məbii máŋ sɛɛŋí.

³³ *Buud ɔ lwámá bwé á ngə bwiiŋg lāŋ gwúmúlə Cwámba Yésus nyə a gwúm nə məma nkúl yí, Zembí ngə bul lwágulə bəsh məma mpáam nyé.

³⁴ Kú ná nə muud á *Dɔ lú óbúgula nyə á kwo bə nə məyáŋgan. Bəŋg bəsh bwé á bə nə məshí nkí minjów wá, bwé á ngə kusha myo, du zə nə *mwaané wəŋg

³⁵ du zə bwíŋg búúd ɔ lwámá shí məkuú. Bwé ka du kaaw búúd nda máyáŋgan má á du bə ná.

³⁶ Ntó, ngwól múúd á Shíprə nə jínə nə Yóseb, nyə á bə mwá *Levít, búúd ɔ lwámá bwé á kwo gwiid nə Barnábas. Jínə dəŋg í ké nə «Muud mə dú bándələ búúd yé».

³⁷ Nyə á bə nə fambá. Nyə á ka kusha gwo. A mú zə nə mwaané wəŋg zə bwíŋg búúd ɔ lwámá shí məkuú.

5

Lāŋ mə Ananíyas bá mudá yé Safira

¹ Nji, ngwól múúd nə jínə nə Ananíyas bá mudá yé Safira bwé á zə tów cún. Muud éne mú námə zə kusha dúl bii dé.

² Ná ndéé bá mudá yé bwé mú tów cún, a mú béég ngwól *mwaané, a bwíŋg shú dé. A músə kə nə ngwól kə bwíŋg *búúd ɔ lwámá shí məkuú.

³ Pyér mú ka jí nyə ná: «Ananíyas, jí í sá nə *Sátan jwúg nə lâm wə wəsh wó mú shweel ngwól mwaané wo ámə kusha shí yé, wo zə shiig Nkénkə Shíshim?»

⁴ Ngáá nə shí í ámə bə shí nywó? Ja wó ámə ka ntág kusha nywo yí, ngáá nə mwaané wəŋg nyə ámə bə mwaané woó? Ntədəlé wó ámə mpu wá wáni téduga lámúd yé? Ká, buud dí wó ámə shiig wá, Zembí wə wó ámə shiig yé.»

⁵ Nji Ananíyas nyə a gwág icyá ini yí, nyə á shwal kadəwa shí a mú fudə. Ifwaas í mú bul bii búúd bəsh bwé á ngə gwág lāŋ ni wá.

⁶ Məncwámá mə á tów shí, fúlə nyə nə ndéé bwé mú kə dəl.

⁷ Fwámé fwála í mú cɔ, je bə məwəla məlɔl ntáni. Mudá mə Ananíyas mú nyíi njów, a kú mpu sá í ámə sɛy yí.

⁸ Pyér mú jí nyə ná: «Jaawúg sə. Ye bímbí ga wə bí ámə kusha shí nyín yí?» Nyə ná: «Haaw. Bímbí dəŋg wə ni.»

⁹ Pyér mú ka ci nə nyə ná: «Nacé jí bí ámə mpu tów cún nə bi mə zə shweenzh Shíshim mə Cwámba yí? Dugí, búúd bwé ámə kə dəl ngwúm woó wá, bwé mú na mpumbéd mání. Bwé é kə námə nə wo.»

¹⁰ Námə cé jəŋgá, a mú kadəwa na Pyér dí shí məkuú, a mú fudə. Məncwámá mə ngə námə nyíi njów, mə mú kwey nyə mbimbə. Bwé mú kə nə nyə kə dəl ngwúm dí koogú.

¹¹ Ifwaas í mú bul bii búúd bəsh, tə bəŋg wá *Dɔ lú óbúgula, tə bəŋg bwé á ngə gwág nji lāŋ wá.

Buud ɔ lwámá bwé sá zhwoŋ məshimbá

12 *Buud ɔ lwámá bwá á ngə sá zhwog *isá í ntó búúd ηkwónη yí, nə *isá í mímbúgú máηkúmbə má búúd dí. Bēsh bwá á bə cúnη ηgwúd, bwá njúl kál bwá á gwiid ná Nyíngulé* má Sólumun yí.

13 Muud nyə a shígé ná kwo kə seηgya nə bwo. Nji, zhwog buud bwá á ngə bul ságəsa bwo.

14 Buud ηkí bul bulya bwá á ngə *búgəla Cwámba, nə budúm nə budá, bwá mú zə ηgə kwíduli gwoonη dí,

15 mbii í á wóós ná buud bwá á ngə zə nə mímbál ítáádá nə ítaηúd, ηgə zə bwíig koogú lə njwónη. Bwá á ngə sá ná ja Pyēr nyə e cə yí, ka shishím jé í é kúnya nə wúl mbəl cínəηg.

16 Buud bwá á kə cíg wú mílɔəm myá kúná-kúnə nə Yurúsəlem, bwá ngə zə nə mímbəl nə bəonη buud mājamb má á təl cwúnd dí wá, bēsh bwá mú ηgə zə yál.

Buud ɔ lwámá bwá zə bwəma nə zhíj

17 Ajəláci á ofada, nə bóól búúd wá ηkəomú *Osadwisyēη bónónη bwá á bə cúnη wá bwá á ka zə mpíi *buud ɔ lwámá váál áwuwagəwə.

18 Bwá mú bíi bwo, kə wá bwá njów mímbwug íjwú dí.

19 Ngwól *éηgəles mə Yawé músə zə mpwó-bulú, zə juw mímpumbé myá njów mímbwug, wéeshəli búúd ɔ lwámá tóón, nyə nə bwo ná:

20 «Kəgá nyíi *Luη má Zembí, bí kəgə bwiηηg búúd sá jēsh í dúgyá nə cug ágúgwáan ga yí.»

21 Nji bwá á gwág ntáni yí, bwá á kə nyíi Luη má Zembí ná námə mpámán mpámán, bwá mú ηgə yə buud minjígúálá.

Ajəláci á ofada nə buud bónónη bwá á bə cúnη wá bwá mú seηgə *Gwoonη ósémbye ó mílósú wá Zembí nə seηgyá mílúlúú mí bag ó Izəryél. Bwá mú kənd búúd njów mímbwug ná bwá kəgə ηwa búúd ɔ lwámá.

22 Ifulísh í má kə wóós wu, bwá kú kwey búúd ɔ lwámá njów mímbwug. Bwá músə nyiηgə, zə jaaw bwo ná

23 «Sə ámə kə kwey njów mímbwug í njúl fwámé feedyá, isándələ í təl ηgə baagalə. Nji ja sə ámə juw yí sə shígé kwey múúd cwú.»

24 Ja njwú á buud bwá á də baagalə Luη má Zembí wá bónónη mílúlúú myá ofada bwá má gwág ntáni yí, fəg í mú jímb bwo mílúlúú. Bwá mú ηgə jí ná ntó nyə wə ntədəl?

25 Ngwól múúd mú zə jaaw bwo ná: «Nááá, buud bí ámə wá mímbwug dí wá bwá təl kéga Luη má Zembí, bwá ηgə yə buud minjígúálá.»

26 Ná ndéé, njwú á Luη má Zembí bónónη ifulísh bwá mú kə ηwa bwo. Nji, bwá á ngə zə nə bwo ná shéé kú cúg bwo, bwá ηgə fúndə ná buud bwá á bá gwú bwo nə məkwóógú.

27 Bwá mú zə nə bwo zə təl mpwoombú gúfégá ósémbye ó mílósúd. Ajəláci á ofada mú tééd jílə bwo mishíí.

28 Nyə ná: «Ŋgaá sə á shí bwey təl bí ci ná bí kú ná ngə jígəli buud jíná nííđ. Nji, ja ga, bí má lwándələ njígúálá wán Yurúsəlem yēsh. Bí ηgə námə cəel yə sə mpwəne shwiy mə múúd éne.»

29 Pyēr bónónη buud ɔ lwámá bwá mú bəsa ná: «Sə má jələ nə sá mágwág nə Zembí, kú bə búúd.

5:12 2.22; 3.11 * 5:12 Nyíngulé: Sá sə ngə jəw ná nyíngulé ní í cúgə zhizhe mpumbé; jisə mílwoη mí mámpíη mímbá, bwá ka wá kwáminú gwów ná gúgáwá bág. 5:14 2.41 5:15 19.11-12; Luk 4.40 5:17 4.1-2 5:19 12.7-10 5:22 12.18-19 5:24 4.1 5:26 Luk 20.19; 22.2 5:28 4.17-19; Mat 27.25

³⁰ Zembí odá nyə a gwúmushi Yésus bí á gwú nə məbwə mún bwambulála nyə kwólós dí yé.

³¹ Nji, Zembí nywáá nyə a má bân nyə nə mbwə mənçwúm yé, a təl nyə amədə́ á sâ jêsh, təl námá nyə Cugye buud shú ná buud ɔ *Izarəyél bwə céndúg mítádúgá, Zembí mú juu bwo nə *misám myáŋ.

³² Sə búə owúshined wá isá byəŋgá, nə sá, nə Nkɛŋkɛ Shíshim Zembí nyə á yə buud bwə ŋgə sá nyə məgwág wá.»

³³ Buud ɔ gúfúgá ósémbye ɔ mílósú bwə mú jág nyada nə mbíi lósú ni. Bwə ná bwə zó gwú búúd ɔ lwámá.

³⁴ Nji, ŋgwól *Farizyêŋ á *Gwoonŋ ósémbye ɔ mílósú wá Zembí, nyəŋg bwə á ɗu jôw ná Gamalyel yé, nyə á bə yíguli məççç, buud bēsh bwə dágú bul gwɔɔ nyə. A mú zə tôw, nyə ná bwə fwóg wéeshali búúd óni tóón fúfwála.

³⁵ A mú ka zə çi nə buud bé ná: «Bag ɔ Izarəyél, bí ɔ káálúgá nə sâ bí má céél sá búúd óga ni.

³⁶ Nacé, í afwóyé námá bwey, Tédas nyə á wóós wa, zə jaaw nyúúl ná ndéé buud je bə mitəd minô zə bç nyə. Nji, a mú gwúyow, buud bwə á bç nyə wá bēsh bwə mú çiiima, jáŋ í mú shîn.

³⁷ Mpúsə wəŋgá, Yúdas á Galilé mú námá zə wóós mwôw ílâŋ í á ŋgə sŷy yí. A mú námá zə julə ncúlyá buud. Nji, ja nyə á yə yí, buud bēsh bwə á bç nyə wá bwə mú námá shîn çiiima.

³⁸ Gwə wə má çí nə bí ná, fwogá yíl mílám búúd óga dí, bí bíd bwo ná shéç. Nacé, ŋkí mitédúgá myáŋ nə sóólúgá wáŋ í ŋgə zhu búúd dí, mí é shîn jimb mímfwó.

³⁹ Í ká yida bə ná í ŋgə zhu wə Zembí, bí cugé nə ŋkul caam bwo. Bi ɔ bçy ná bí bág lumbali nə Zembí.» Bwə mú gwág nyə,

⁴⁰ bwə mú jôw búúd ɔ lwámá, zə fyáməsə bwo milwón ná ndéé bwə mú təl bwo çí ná bwə kú ná lésa nə buud jíná má Yésus dí. Bwə mú ntâg bíd bwo.

⁴¹ Buud ɔ lwámá bwə mú wú npwóombú Gwoonŋ ósémbye ɔ mílósú wá Zembí dí. Bwə mú ŋgə kə bwə ŋgə bul gwág nywa ná bwə má mpíya nə cúgə jíná má Yésus dí.

⁴² Bwə á shígé yow bwiingúla Jɔɔ Kéél má Kríst Yésus. Bwə á ɗu bwiing dwo jwôw dēsh, tɔo Luŋ má Zembí, tɔo mínjów minjów.

6

Bwə zó təl ójaákwon

¹ Ja *ómpwín bwə á zə ŋgə bul bulya yí, milíggya mí á zə bə. *Oyúden bwə á janəwo nə çug Ogurék wá bwə á ŋgə tədəwa nə Wəheburə. Nacé mikúsə myáŋ mí á ŋgə bwəma nə mpyóŋ máŋkəw má ídəw má jwôw dēsh dí.

² *Buud ɔ lwámá wúm nə óbá bwə mú seŋŋ ómpwín bēsh, zə çí nə bwo ná: «Í ajáláyé ná sá dág təl bwiingúla Milósú mí Zembí, fwə ɗu zə kaaw ídəw.

³ Gwə wə jí ná, bwaanŋ, sɔgá buud zanŋbá na mpédúgá nyínéd, bəŋŋ búúd bwə ŋgə bwiing lāŋ wáŋ ná búə ijɔɔ í búúd wá, bwə njúl lwándúlá nə Shíshim nə fug wá, sá tálúg bwo ísý í kaawála mábiid.

⁴ Sə bāŋ sá é ka wá mílúú nji májəgala dí nə bwiingúla kéél dí.»

⁵ Buud bêsh bwá mú magulə tódúgá wəŋg. Bwá mú féesh Itiyen a njúl lwándúlá nə búgá nə Nkɛŋkɛ Shíshim ná cwóó. Bwá féesh námá Fílíp, nə Prokor, nə Nikanor, nə Timonə nə Paramenas, zə bəd Nikwalá muud Antyósh nyə á nyíi misəon Oyúden dí yé.

⁶ Bwá mú kə nə bwo búúd ə lwámá dí, buud ə lwámá bwá mú jəgula nə Zembí, bwá mú bəd bwo məbwá.

⁷ Milósú mí Zembí mí mú nğə kə shwóg nə shwóg, tâŋ ompwíin í nğə kwíðli Yurúsalem, ncúlyá ofada bwá mú magulə búgúlálə Yésus.

Bwá zə bii Itiyen

⁸ Itiyen nyə a bə lwándúlá nə mpaam má Zembí nə ŋkul ná cwóó. A mú nğə sá *isá í mímbúgú nə məma *isá í ntó búúd ŋkwón yí, buud bêsh bwá nğə dág.

⁹ Bóól búúd bánŋh Itiyen bwá mú zə séŋsa məkál. Í á bə bóól búúd wá *mpáánzə mínjígúlá á buud bwá á wú məlwaa dí wá, bwá njúl buud ó Sirèn nə Aləguzandrí, zə keel *Oyúden bwá á zhu Silisí nə Azí wá.

¹⁰ Nji, bwá á shígé bə nə ŋkul mə kwag Itiyen nəcé nyə á nğə lás nə fəg Nkɛŋkɛ Shíshim á nğə yə nyə yí.

¹¹ Bwá mú kusə búúd ná bwá zəg máalə Itiyen ná: «Sá ámə gwág múúd éga nğə *lás nə Moyíz bá Zembí bwaasulə mpu.»

¹² Bwá mú shwambulə búúd bêsh, nə ocúmbá buud, nə *Oyíguli ó máççə bwá mú zə bii Itiyen, kə nə nyə mpáánzə milósú á Zembí dí.

¹³ Bwá mú kwəməsa bóól ówúshined wá məshügá ná bwá kəg máalə ná: «Muud éga má də jág lás nə kúl í búl bə ci yí, nə Məççə má Moyíz ja jêsh.

¹⁴ Sáméfwó sá ámə gwág a nğə ci ná Yésus á Nazarêt mə bá caam *Mpáánzə Zembí, a cénd íjəm nə ijag yá odá Moyíz nyə a lúgə yí.»

¹⁵ Buud bêsh bwá á bə *Gwoonğ ósembye ó mílósú wá Zembí dí wá bwá mú nğə dág Itiyen ná figé-figé, bwá mú dág ná mpwoombú nyé nyísə nda mpwoombú *éŋgəles.

7

Itiyen mə lás kaand

¹ Ajəláci á ofada mú jí nyə ná: «Ye sá bwá nğə ci wə ní jisə bándə bə ntó?»

² Itiyen mú bəsa ná: «Yé bwáánğ, yé ódá, gwágúlgá. Mpáámə íshé *Aburəham njúl ná shí á Məzhuputamí, a kú fwó kə jí Sharan, Zembí á mílwanə nyə a lwóya nyúúl nyádí,

³ zə ci nə nyə ná: “Wúg wódí shíd, wo béégya nə njów búúd wə, wo kəg shí mə bá lwágulə wo yíid.”

⁴ Ntó, Aburəham mú wú shí Okaludyé dí, a mú kə jí Karan. Mpusə shwiy mə sóŋgá, Zembí mú yíl nyə wu, ntí nyə wa shí bí njúl múús ga.

⁵ Nji nyə a shígé yə nyə ŋkəw wa shí gaád, kú námə bə tóó bímbí múúd jí nə ŋkul təl kuú yí. Nyə á yida kaag ná í é bá bə shí nyé, mpwonə buud nyé ka bá shúgula nə nywo. Í á bə cínəŋgá Aburəham njúl kú fwo bə nə mwán.

⁶ Zembí mú ci nə nyə ná: “Mpwonə buud nywó í bá kə jí ízhaá shíd. Buud ó wu bwá bá sá bwo məlwaa bwá cúg bwo tâŋ mímbí mitəd míñə.

⁷ Nji, lwonə búúd í bá wá bwo məlwaa dí ní, mə bá yə gwo intágúli, bag dwó í mú bá shwub, í mú zə wa shí gaád, zə də yə mə gúmə.”

⁸ Zembî músə sá bá sɔ. Sɔ jooŋgú mé məyiggyé wə ábiwáág. Ntə Aburaham mú byá *Izaag a sá nyə ábiwáág jwôw lú mwəomb mpúsə byélé. Izaag byá *Yákwab, sá námá nyə ntó. Yákwab byá námá impáámáb í á fwɔ ibeend wúm nə íbá íshé yí, a sá námá byo ábiwáág.

⁹ Impáámáb bishé íni í á ka zə shîŋ Yóseb. Bwə mú kusha nə nyə ná a kág Igípten. Nji, Zembî nyə á bə nə nyə.

¹⁰ A mú ŋgə sey yíl nyə *Incwaw í ntug byooŋg byésh dí ná ndeé a kə yə nyə fəg mísh mə Farawôŋ njwú-buud á Igípten dí, a sá ná Farawôŋ gwágúg nyə nywa lámúd. Farawôŋ mú təl nyə ŋgwəmuna á Igípten yésh, teem bə nyáméfwó Farawôŋ dí njów.

¹¹ Məma zha músə zə bə Igípten yésh dí, kumə Kanaan, incwaw í ntug bul yáág, impáámáb í íshé kú ná nə sá bwə dág.

¹² Nda Yákwab nyə a gwáduga nə idáw bísə Igípten ná nyə á ka kənd impáámáb í íshé wu ja ashúshwóógú.

¹³ Ja bwə á kwo kə ja ábeé yí, Yóseb músə kə bágulə bwo nyúul, Farawôŋ músə zə mpu mpwəŋ buud nyə á zhu yí.

¹⁴ Yóseb músə ka zə sá ná bwə kág ŋwa sóŋgú Yákwab nə njów buud yé wəsh tãŋ buud məwúm zəŋgbá nə ótəon.

¹⁵ Yákwab músə zə shulə kə Igípten, nyə á kə yə wu, bónðŋ impáámáb bishé.

¹⁶ Bwə á nyingə nə bwo, kə dul Síkem, shwəŋ Aburaham nyə á kusə bwán ó Imor dí nə *mwaané yí.

¹⁷ «ŋkaagə Zembî nyə á kaag Aburaham yí í á ŋgə bə ná í zə bwəma. Nda wəla dəoŋg í á ŋgə shísh ná, kúl búúd jé í á ŋgə zə bulya, í ŋgə bul mpyáanz nŋŋ Igípten.

¹⁸ Kúl mə Aburaham í á ŋgə mpyáanz ntó nə ndeé kə wóos ja wúl njwú-buud í á ŋwa ijwúga yí, wəoŋg njwú-buud í á shígé mpu Yóseb yí.

¹⁹ Njwú-buud wəoŋg í á ka zə cugə nə mpwəŋ buud íshé məshígə dí. A mú cúg ódá nə bów-bów lám nyə á bə nə ndí yí nə ndeé á sá ná bwə ŋgág nə myaas ikúkény byáŋ í ŋgág nə fudə.

²⁰ Fwála dəoŋg wə Moyíz nyə a byél yí. Zembî nyə á ka gwág nyə nywa lámúd, obyəl bé bwə mú wíl nyə bwádí njów tãŋ oŋkwoond olól.

²¹ Nə ndeé, ja bwə á ka námá kə myaas nyə yí, sás mə Farawôŋ mú cwéég nyə, zə baagulə nyə tãŋ nda yé mwán.

²² Moyíz mú nyingula mpúyá á Igípten wəsh dí ná ndeé á mú zə bə ŋkácíd íciyá nə misóólúgúd.

²³ «Ja nyə á zə bə nə mimbú məwúm mánð yí, tédúgá í mú wóos nyə lámúd ná a kág dúg ómínyəŋú bé Bag ó *Izurəyél.

²⁴ A mú dúg ŋgwól mwán Igípten ŋgə sá ŋgwól mwán Izurəyél. Moyíz mú keem mwán Izurəyél, a cú mwán Igípten.

²⁵ Nyə á ŋgə téduga nə kúl jé Izurəyél bwə é mpu ná Zembî mə zə balan nə nyə, zə cug bwo. Nji, bwə á shígé mpu ntó.

²⁶ Jwôw í á bɛ yí, a mú kə kwey bwán ó Izurəyél óbá bwə ŋgə shuya. A mú ka cəel béég bwo ná bwə jíg ná shee, nyə nə bwo ná: “Bí búsə ómínyəŋú, nəcé jí bí ŋgə síya yí?”

27 Nji, nyɔɔŋ nyə á ngə sá ngwól yé mú lámusa nə nyə, nyə ná: “Zá nyə á tál wo cí ná wo dúg sámb sá milésú?”

28 Wó cɛɛl zə gwú mə nda wó ámə gwú mwân Igípten nə kugá ná?”

29 Nji Moyíz nyə á gwág ntáni yí, nyə á túb, a mú kə ji shí á Madyan. Wu wá nyə á byá bwábudúm óbá yé.

30 «Nyə á ji wu mímíbú məwúm mánɔ́, ngwól *éngəles mə Cwámba mú zə lwóya nyə nyúúl míngwiiled, míngwiile mí ngə man kwasa dí nún shí a shwééshá á mbámbún Sinayí.

31 Moyíz mú káam sá nyə á ngə dúg jɔɔŋgá. A mú ka shísh ná a kó mpu dúg. Kál má Cwámba í mú gwíg í ngə cí ná

32 “Mə óni, mə Zembí impáámbá byò, Zembí má Aburaham, Zembí mə Izaag, Zembí mə Yákwab.” Moyíz mú tééd lílyála, a kú ná kwo sɔ́ ná a mpúg dúg.

33 Nə ndéé, Cwámba mú cí nə nyə ná: “Yílúg mánŋgwub məkuúd nəcé kál shí wó tál ní í músə nda mə.

34 Mə má nti mísh, mə má dúg bów dēsh bwə ngə sá kúl jám Igípten yí. Mə má gwág nda bwə ngə leegya ná. Mə má shulə ná mə zó cug bwo. Kagú kə ja gaád, mə má kənd wo Igípten.”

35 «Éngəles nyə á lwóya nyúúl kwasa dí yé, Zembí nyə á kənd nyə, a kə tál Moyíz cí, tál nyə cugye. Í njúl ná bwə á ban Moyíz wɔɔŋ, bwə jí nyə ná: “Zá nyə á tál wo cí ná wo zəg də sámb sá milésú?”

36 Moyíz wɔɔŋg wə nyə á kə yíl bwo málwaa dí Igípten yé, a ngə sá *isá í mímibúgú nə *isá í ntɔ́ búúd ŋkwón yí wu, tɛɛm bə ja bwə á líina mán mə atítíí yí, tɛɛm bə ja bwə á ngə kyey shí a shwééshá dí tán mímíbú məwúm mánɔ́ yí.

37 Nyə wə nyə á cí nə Bag ó Izarəyél ná: “Zembí mə bá nti bí ngwól *múúd micúndə nda mə, a njúl mbyágá á kúl búúd jín.”

38 Moyíz wɔɔŋg wə nyə á bə mpádúgá éngəles nyə á ngə lésha nə nyə yé bónɔ́nɔ́ odá, ja kúl búúd jishé í á sá gúfúgá mbún Sinayí shí a shwééshád yí. Nyə wə a lág milésú myá cug wə éngəles, a kalá yə shé.

39 Nji, odá bwə á shígé cɛɛl sá nyə məgwág. Bwə lámusa nə nyə, milám də nyíngə kə nji Igípten.

40 Bwə mú cí nə Arɔɔn ná: “Ság ozembí bwə é də tów sá shwóg wá. Sə bāŋ sá ampúyé ná sá í má bə nə Moyíz muud á kə yíl sá Igípten yé.”

41 Bwə mú lúlə mwá nteny tən zembí áyadúg, bwə sá nyə *mətúnuga nda Zembí, bwə sá məshusug gúmálálə sá bwə ámə sá nə məbwə mán yí.

42 Zembí nyə á ka ntág yid bwo kwon, a mú sá ná bwə nyíngúlág ngólə yə wəacén-céni wá jon gúms. Sá jɔɔŋg wə jísó cilyá kálaad búúd ə micúndəd ná:

Bag ó Izarəyél,

ye bí á cígə mə ocúdu

ŋkí ná bí á sá mə *mətúnuga

mímíbú məwúm mánɔ́ bí á bə shí a shwééshá dí myá?

43 Nŋaá ná bí á yida də ŋkény banda má Molok*,

nə yuug ácén-céni bí á sá shú má Zembí wán Refan yí?

Nŋaá ná bí á yida də kúd məmpwoombú méndəlúd

də yə mbéé íyuug í zembí bí á sá yí gúms?

7:29 MmN 2.15, 21-22; 18.3-4 7:30 MmN 3.1-10 7:35 MmN 2.14; 3.2 7:36 MmN 7.3; 14.21-29; 16.1-17.16; 1lŋ 14.33; 20.1-11 7:37 3.22-23 7:38 MmN 19.1-20.17; Mis 7.53; Gal 3.19 7:39 1lŋ

14.3 7:40 MmN 32.1-8 7:42 Amo 5.25-27 **Molok:** Ləv 18.11 * 7:43 Mánj mábanda má a də bə, bwə laad káandə mbíí á nə bwə ká weef í bə banda.

Sâ jooŋ wá í sá ná mæ bâg kænd bí mík wám dí shwóg-shwóg cɔ *Babilôn.

44 «Nji, ja ódá bwá á bə shí a shwéeshá dí yí, bwá á shí bə nə banda í á du lwágulə ná Zembí jisa bwá dí yí. Muud nyə á du lésa nə Moyíz yé nyə á ci nə né ná a kág sá banda dooŋgá, a bɛ yuug nyə á dúg yí.

45 Odá bwá á shí ngə kala banda dooŋgá íkala i búúd byésh í á ngə byél yííd. Bəoŋg bánŋh Yeshuwa bwá á ntɔ shí Zembí nyə a wúŋg wəamádí yí, bwá á kə námá nə dwo wu, í mú ji wu kə wóós fwála má *Dávid.

46 «Zembí nyə á bul cɛɛl Dávid wəoŋgá. Ntɔ Dávid mú jî Zembí ná a sáág nyə mpaam ná a lwɔg bag ɔ Yákwab njów Zembí.

47 Sólumun wá nyə á yida lwɔ nyə njów.

48 Nji, Zembí a gwów-gwów nyə ádé ji mínjów məbwə má búúd má ámə lwɔ myá, námá nda múúd micúndə nyə á ci ná.

49 Nyə á ci ná:

Jon dúsə jiya íci jâm.

Shí nyisə kúl má du təl mákuú yí.

Wáyé njów bí bí nə ŋkul lwɔ mə yí?

Cwámba mə shílə ntɔ.

Ŋgow má ji nə ŋkul kə woga yé?

50 Ngáá ná mə wá mə a sá isá íni byésh?

51 «Bí búəsə nə nún. Bí ngə sá Zembí məlwə. Bí búəsə nji bí ó du sá ngáádə nə Ŋkəŋkə Shíshim, námá nda ímpáámə bín í a du sá ná.

52 Nyáyé múúd micúndə ímpáámə bín í á shígé lwágulə cúwálí yé? Bwá á du gwú bəoŋg bwá á du bwey zə jaaw nə Tútəlí Muud mə bá zə wá. Tútəlí muud wəoŋgá wə bí á kɛɛnzɔ, bí mú gwú yé.

53 Bí buud bí á lág *mbwoomb máccɛɛ wəéŋgəles bwá á yə bí má, nə məmpəndí məsh má cinəŋg wá, bí abééyé mwo.»

Bwá gwú Itiyen

54 Nji búúd ɔ gúfúgá ósémye ɔ mílúsú bwá á gwág iciyá íni yí, bwá á shwal gwág Itiyen yáág-yáág mpimbə, bwá ngə fúgal məjə.

55 Itiyen nye, lwándúlá nə Ŋkəŋkə Shíshim ná cwóó, mú kænd mísh jon dí, a mú dúg máŋkənuwa má Zembí, Yésus təl Zembí mbwə məncwúm.

56 A mú ci ná: «Dugá, mə ngə dúg jon í má bəŋ. *Mwán mə Múúd təl Zembí mbwə məncwúm.»

57 Bwá mú bwú məma óŋkwimbyé, bwá ngə fad məlwə máj; bəsh nə lám ŋgwúdá, bwá shwal kə shwiy nyə nyúúlád.

58 Bwá julə wú nə nyə ŋgwəla, kə lúmə nyə məkwóógú. Buud bwá á ngə sá sóólúgú wəoŋg wá bwá á yíl iwáma byəŋ kə bwíig gúl ncúncwámá shí məkuú. Ncúncwámá jooŋ wá Sól. 59 Bwá ngə lúmə Itiyen məkwóógú ntáni, Itiyen mú jów Zembí, nyə ná: «Cwámba Yésus, lágúg *jím jâm.»

60 Nə ndéé, a mú kúd məbwəŋ shí, a kím nə ŋkulú ná: «Cwámba, wo kú lɔ bwo *sám bwá ngə sá ga.» Nji nyə á shín ci ntáni yí, a mú yə.

7:44 banda í á du lwágulə ná Zembí jisa bwá dí yí: MmN 25.9, 40 7:45 Zho 3.14-17; 18.1; 2Sa 6 7:46 Sôm 132.1-5 7:47 2Sa 7.5-7; 10j 6.1-38 7:48 17.24-25 7:49 Iza 66.1-2 7:51 MmN 32.9; 33.5; Zhe 4.4; Rom 2.28-29 **bi á du sá ngáádə nə Ŋkəŋkə Shíshim**: Iza 63.10; Eze 2.3-5 7:52 Luk 11.47-48 7:53 7.38; Heb 2.2 7:54 Sôm 37.12; 112.10 7:55 Mat 26.64; Mis 2.33 7:56 10.11; Luk 3.21; Yuá 1.51 7:58 22.20 7:59 Sôm 31.6; Luk 23.46 7:60 Luk 23.34

8

Sól mæ zə jugushi Dɔ́ lú óbúgula

¹ Sól nyə á bæ cúnj nə buud bwó á gwú Itiyen wá. *Dɔ́ lú óbúgula í á bæ Yurúsalem yí í á zə bul bwəma nə cúwúli mwɔw mɔɔŋgúd. Obúgula bēsh bwó mú shín nyungula wú Yurúsalem, kə mǎshí má Yudéa nə Samariya; í lúg cínɔŋgú nji *buud ɔ́ lwámá.

² Bóól búúd bwó á wá milám wó Zembí wá bwó á kə dəl Itiyen, bwó sá námá nyə shwiý mbií áyíyáág.

³ Sól nye nyə á ŋgə yáág nó á jaŋgulə Dɔ́ lú óbúgula. Nyə á dɛ ŋgə nyíi mínjów minjów, dɛ ŋgə bií óbúgula, budá nə budúm, dɛ kə wá bwo mímbwugəd.

Jɔ́ɔ́ Kéél í zə kə Samariya

⁴ Buud bwó á cǐma Yurúsalem wá bēsh bwó á ŋgə kə mǎzhíí mǎzhíí, bwó ŋgə bwiing Jɔ́ɔ́ Kéél á lāŋ má Yésus.

⁵ Ntó, Fílíp nyə á shulə kə wúl ŋgwála á Samariya, a mú kə bwiing buud ɔ́ wu lāŋ má *Kříst.

⁶ Buud ɔ́ wu bēsh bwó mú kənd mílám ísá Fílíp nyə á ŋgə cǐ yíid, muud ŋgwúd nə ŋgwúd kú sá núnj nǎcé bwó á ŋgə gwádɛga *mashimbá nyə á ŋgə sá má, bwó ŋgə námá dág mwo.

⁷ Nǎcé zhwog buud bwó á bæ nə məjamb wá, məjamb má á dɛ wú má ŋgə kím məma óŋkwiimbyé, mímbúmbwúgú nə bɔɔŋg bwó á dɛ nyēsh wá bwó ŋgə yál.

⁸ Ŋgwála wɔɔŋg wēsh í mú bæ nə məma mǎshusug.

⁹ Í njúl ná ŋgwól múúd nyə á dɛ bæ ŋgwála wɔɔŋgúd nə jíná ná Shímun. Muud wɔɔŋgú nyə á dɛ sá májig, buud bēsh wá Samariya bwó mú dɛ bul káám nyə, nye mú námá dɛ jaaw nyúul nó á bul bæ.

¹⁰ Buud bēsh, tééd ozhizhe kə kumə məma fwámé búúd, bēsh bwó á dɛ ŋwa Shímun nə gwóǔǔgó, bwó ná: «Muud éne jisə ŋkul mɔ́ Zembí, nyɔɔŋg bwó dɛ cǐ ná í búl ntɔ́ yí.»

¹¹ Bwó á kənd milám nyádí nǎcé nyə á bwey bul sá nó bwó káámúg nyə nə misóólúgú mí jamb myé.

¹² Nji, ja bwó á *magulə Jɔ́ɔ́ Kéél Fílíp nyə á ŋgə bwiing bwo shú Faan má Zembí nə shú jíná má Yésus-Kříst yí, bwó á ŋgə duwan, nə budúm nə budá námá.

¹³ Shímun wɔɔŋgú nyəméfwó nyə a *búgula námá, a mú duwan. A mú zə nada nə Fílíp kú ná béégya nə nyə, a ŋgə dág məma ísá í ntó búúd ŋkul yí nə mǎshimbá má á ŋgə sýy má, a ŋgə bul káam.

Pyēr bá Yuánes bwó kə Samariya

¹⁴ *Buud ɔ́ lwámá bwó á bæ Yurúsalem wá bwó á ka gwág nó buud ɔ́ Samariya bwó má lég Milésú mí Zembí. Bwó mú kənd Pyēr bá Yuánes wu.

¹⁵ Bāŋ, ja bwó á shulə kə Samariya yí, bwó á jəgula nə Zembí shú nó óbúgula wá wu bwó lógúg Nkɛŋkɛ Shíshim.

¹⁶ Nǎcé, í á bæ cínɔŋgú, Nkɛŋkɛ Shíshim kú fwo shulə tɔɔ múúd ŋgwúd dǐ. Bwó á yida shín ŋgə duwan jíná má Cwámba Yésus dǐ.

¹⁷ Ná ndéé, Pyēr bá Yuánes bwó mú ŋgə bæd bwo məbwə, bwó mú ŋgə lég Nkɛŋkɛ Shíshim.

18 Shímun nyə á ka dúg ná buud bwə ngə lág Nkékê Shíshim ja buud ɔ lwámá bwə bád bwo məbwə yí, a mú ka zə nə *mwaanê ná a zə yə Pyêr bá Yuánes,

19 nyə nə bwo ná: «Yəgá námá mə nkul ni, muud yêsh má é bəd məbwə yé lágúg Nkékê Shíshim.»

20 Nji, Pyêr mú yidá ci nə nyə ná: «Biná mwaanê woó bêsh ná mpaá, nəc é wó ámə táduga ná bwə du kusə yána má Zembí nə mwaanê.

21 Wo cugé nə nkow wa sá gaád, kú nə tɔw sá, nəc é lám wó í cugé tátálí nə Zembí.

22 Céndúg bów-bów tádugá wô ni, wo jəgəlag nə Zembí, ka nyə é juu wo nə yuug í ámə wóos wo lámád ni.

23 Mə dúg ná byó íwímbúg í má bul yáag. Olíngí bwə má bií wo kwám.»

24 Shímun mú bəsa ná: «Bíməfwó jəgəlagá nə Zembí shú dām ná tɔw sá ngwúd bí má ci na ni í kú bə nə mə.»

25 Pyêr bá Yuánes bwə mú shín lwóya búgá jáŋ, bwiing kéel mə Cwámba ná ndeé bwə mú nyingə kə Yurúsəlem. Bwə mú ngə bwiing Jɔɔ Kéel zhií nə zhií zhwog mílɔm myá Samariya dí.

Muud Ityopí má zə lág Jɔɔ Kéel

26 Ngwól *éngəles mə Yawé mú zə lás ci nə Fílíp ná: «Kyeyúg kə ngɛɛ *məkóól má jwəw, zhií í du shulə wú Yurúsəlem kə Gaza, zhií nyíás kú jwəɔla búúd yí.»

27 Fílíp mú námá tí njɔɔnd kú fadələ. Ndug ná ngwól múúd Ityopí, a njúl myáágá, a njúl lúlúú ósól ɔ mäsáal ɔ cí mudá á Ityopí bwə á du jəw ná Kandás yé, muud wɔɔngə njúl kulág mábií mə cí mēsh dí, nyə á kə Yurúsəlem kələ yə Zembí gúmá;

28 nyə á ngə nyingə a njúl nyádí mátúwa dí, a ngə lɔ kálaad má *múúd micúndá Izayí.

29 Shíshim mú ci nə Fílíp ná: «Shíshúg kə kumə mátúwa énd.»

30 Fílíp mú lɛel kə, a mú gwág múúd éne ngə lɔ kálaad má múúd micúndá Izayí. Fílíp mú jí nyə ná: «Ye wo ngə mpu gwág sá wó ngə lɔ ni?» 31 Muud éne mú bəsa ná: «Mə é ka mpu gwág na ntədəlé muud nda fwo lwágələ mə?» A mú jəw Fílíp ná a kəwag mátúwa dí kə jí nyádí koogú.

32 Kúkúl mícilyá mí Kálaad Zembí nyə á ngə lɔ wə ga:

Nyə á bə nda tɔw bwə ngə kə nə ndí ná bwə kə cígə yí, námá nda mwá ncwambe bwə ngə sámb mímyɔɔ yí.

Nyə a shígé bēny mpu ná a lás.

33 Bwə á séémbəli nyə, bwə nyaal nyə nkaam nyé nə məkuú.

Zə jí nə nkul bá bwiing lāŋ á mpwon buud nyé yé? Kú nə muud!

Bwə á sámb nyə jé cug shí gaád.

34 Myáágá mú jí Fílíp ná: «Má jəgəla nə wo, féélúg mə, zə múúd micúndá ngə ci yé? Ye nyəmfwó, yə muud shús?»

35 Fílíp mú ka zə tééd lásələ. A mú zə bwiing nyə Jɔɔ Kéel mə Yésus téédələ nə kúkúl mícilyá nííd.

36 Bá bwə mú ngə kə nə ndeé bwə mú kə wóos júwó. Myáágá mú ci nə Fílíp ná: «Dugí, məjúwó wə mága. Jí í ntágəl ná mə kú duwan yí?»

37 * [Fílíp mú ci nə nyə ná: «Ŋkí wo *búgəla nə lám wô wêsh, wo je duwan.» Nyə ná: «Mə má *magələ ná Yésus-Kríst jisə *Mwán má Zembí.»]

38 A mú ci ná bwá tálúg mætúwa. Bêsh obá bwá mú shulə májúwód, nə Fílíp, nə myáágó. Fílíp mú duu nyə.

39 Ja bwá á ngə səw wú májúwód yí, Shíshim mə Yawé í a ñkəny Fílíp kyey nə nyə, myáágó kú ná nyingə dúg nyə. Nji, a mú kə nə njəənd yé shwóg nə məshusug.

40 Fílíp mú kə bə nji Azot. A mú ngə bwiing Jɔɔ Kéél mánd nə mánd ná ndeé kə wóśs Sezaré.

9

Sôl mə zə bə mbúgula mə Yésus

1 Na í á bə Sôl, nye ngə ná cwambulə *ompwíin ó Cwámba, a ngə gwú bwo. Nyə á ka kə wə Ajəláci á ofada,

2 ná Ajəláci yág nyə kálaad mə yé nyə ñkul ná a kég Damás, a kég ngə dúg *mámpáánzə mə mínjígulá mə *Oyúden má nūñ. A ká kwey búúd bwá ngə bɛ zhií mə Cwámba, a bii bêsh tə budum tə budá, a wóolə bwo məñkəda, a kə nə bwo Yurúsəlem.

3 Nyə á ka kə ná ndeé ngólə shísh kúnə-kúnə nə Damás, a mú seegya nji məñkenya mə má zhu jon dí zə kwan kál nyə á bə yí.

4 A mú kadəwa shí, a mú gwág kál í ngə ci nə nyə ná: «Sôl, Sôl, nəcé jí wó búl lwágulə mə cúwálí ntáni yí?»

5 Nyə ntág ná: «Wo zə e, Cwámba?» Cwámba nə né ná: «Mə Yésus, mə wə wó ngə lwágulə cúwálí yé.

6 Sá ngwúd, wəolúg, wo kúməg ngwála, bwá é jaaw wo sá wó jálá nə sá yí.»

7 Buud ó gwoonɔg bé bwá á shígula, bwá shwal ji ókúl-ókúl, fag jimb bwo mílúúd. Bwá á ngə gwág nji kál í ngə lás, bwá kú dúg múúd nyə á ngə lás yé.

8 Sôl músə wəol shí, mísh mə njúl nyə ná bagá nji a kú ngə dúg. Bwá mú bií nyə mbwəd kə nə nyə kə kumə Damás.

9 Nyə a já mwəw málól, mísh kú dúgya nyə, a kú də, a kú ngul.

10 Ngwól múúd nyə á bə Damás nə jíná ná Ananíyas, a njúl *mpwíin mə Yésus. Muud wəonɔg mú dúg *ntamá á mísh ná bagá, Cwámba ngə jəw nyə ná: «Ananíyas!» Nyə ná: «Cwámba, mə wə éga.»

11 Cwámba mú ci nə nyə ná: «Tówúg, wo kág njwónɔg bwá də jəw ná “njwónɔg á tətəlí” yí, kə sɔ Sôl muud á Tárəs nūñ njəw mə Yúdas. A ngə jəgula námá nda mə ngə lás éga.

12 Nyə ámə dúg ntamá á mísh ná bagá, muud bwá jəw ná Ananíyas yé mə nyíi njəw zə bəd nyə məbwə ná mísh mə dúgyág nyə.»

13 Ananíyas mú bɛsa ná: «Cwámba, mə má bul gwádəga múúd éne, bímbí lú məbəw á mə sá buud bwó Yurúsəlem yí.

14 Tɛem bə wa nyəmfwó, mílúlúú myá ofada mí á yə nyə ñkul ná a zág bií búúd bêsh bwá ngə kím jəw jíná dwó wá.»

15 Cwámba mú ci nə nyə ná: «Kaág, nəcé mə má féesh múúd éne ná a bóg mə sá ísəy shú ná ikúl í cúgé Oyúden yí nə ojwú-buud bán nə Bag ó *Izarəyél bwá mpúg jíná dām.

16 Məmfwó mə é lwágulə nyə bímbí lú minjugú á bá jug shú dām myá.»

17 Ananíyas mú kə, kə nyí njów, bəd nyə məbwə, ci nə nyə ná: «Sól mwaɲg, Cwám̄ba Yésus wo á bwəma nə nyə zhíd ɲǵələ zə wa yé, nyə ámə ntí mə shú ná mísh mwô mə nyíɲgəg dúgya, wo lwándúg nə Ɲkɛɲkɛ Shíshim.»

18 Bíl isá í mú shugula wú nyə míshúd í njúl nda ifafá. Mísh má mú nyíɲgə dúgya nyə nə ndéé a mú shwal duwan.

19 Ná ndéé, a mú də idəw, ɲkul í mú kwo wós nyə nyúúlud. Bónɲɲ ompwíin wá Damás bwá á ji baalé mwəw.

20 Kú námá kwo ɛɲg fwála, Sól mú shwal ɲgə kə məmpáanzá mə mínjígulá mə Oyúden dí, kə ɲgə cúndə ná Yésus jisə *Mwān mə Zembí.

21 Buud bəsh bwá á ɲgə gwág nyə wá bwá á ɲgə káam mbíi á ná fəg də jímb lúúd, bwá ɲgə ci ná: «Ʋgaa ná buud bəsh bwá á də kím jəw jínə ga Yurúsalem wá muud éga wə nyə á lwágulə bwo ɲjugú yé? Ʋgaa ná nyə á zə wa nə a zə bíi bəɲg wá wa, a wólə bwo məɲkəda kə nə bwo milúlúú myá ofada dí?»

22 Ʋji Sól nywáá nyə á ɲgə yáág nə jaawúlə Jəjə Kéel yáág yáágúg, a də fad Oyúden wá Damás mimpu nə dúlə mpu lwágulə bwo ná Yésus wá jisə *Kříst.

23 Ja fwámé baalé mwəw mə á cə yí, Oyúden bwá á cwə yuug ná bwá gwú nyə.

24 Sól mú mpu shwushwaga jəɲg. Bwá á bə bwá mú ɲgə baagusə mim-pumbé mí ɲgwála* mwásə nə bulú ná bwá gwú nyə.

25 Nda ómpwíin bə bwá a mpu ntó ná, bwá á ɲwa nyə gúl búlúd, wá kúdád, bwá mú nteɲguli nyə nyuɲg dí gwəw kə shul tóón.

26 Kə wós Yurúsalem, Sól nyə á cəel kə seɲgya nə bóól ómpwíin. Ʋji, bəsh bwá á ɲgə fúndə nyə, bwá kú fwo *magulə ná a músə mpwíin.

27 Barnábas músə ɲwa nyə, kə nə nyə *búúd ə lwámá dí. A kə bwiɲg bwo nda Sól nyə á dúg Cwám̄ba zhíd ná, nə nda Cwám̄ba nyə á lás nə nyə ná, nə nda nyə á bwiɲg kéel Damás jínə mə Yésus dí kú fúndə muud ná.

28 Tééd ja jəɲgá, Sól bəɲɲ buud ə lwámá bwá mú bədəga gwoɲg, bəɲɲ bwá mú ɲgə kyey ɲgwála nə ɲgwála, a ɲgə bwiɲg kéel á jínə mə Cwám̄ba, kú fúndə mísh mə búúd.

29 Nyə á də námá lésha nə Oyúden bwá á janəwo nə cəg Ogurék wá, bəɲɲ də námá sɛɲsa məkəl. Ʋji, bəɲ bwá mú sə ná bwá gwú nyə.

30 Nda ómínyɲə wá búgə bwá á mpu ntó ná, bwá á kə nə nyə Sezaré, bwá mú kənd nyə Tárus.

31 *Də lú óbúgula í á ka ɲgə cəgə ná shɛɛ Yudéa yəsh, nə Galilé, nə Samariya, gwoɲg í ɲgə lal búgəd, óbúgula bwá ɲgə gwəɲ Cwám̄ba. Ʋkɛɲkɛ Shíshim ɲgə sá ná buud ɲkí bul bulya bwá zág ɲgə nyí gwoɲgud.

Pyêr mə lwag Ene, gwúmushi Tabita

32 Í á ka zə bə, Pyêr ɲgə kyey kələ ɲgə dúg óbúgula, nyə á ka námá shulə kə dúg bəɲg wá Lida.

33 A mú kə kwey ɲgwól múúd nŋɲ ná Ene. Muud wəɲg nyə á bə mbúbwúgá, a mə já shí təɲ mimbú mwəomb.

34 Pyêr mú ci nə nyə ná: «Ene, Yésus-Kříst mə lwag wo. Wəólúg wo báágúg təɲ gwə.» Námá cé nə cé, Ene mú wəól.

9:17 19.6 9:20 17.2; Luk 22.70 9:21 8.1; 9.13-14 9:22 5.42 9:23 23.12 9:23 2Kr 11.32-33

* 9:24 *mimpumbé mí ɲgwála*: Bwá á də lwəɲ mɲgwála, bwá sá məma nyuɲg lyɛ ɲgwála wəsh, bwá ka lúgə mimpumbé búúd ə jálə nə də nyí ɲgwála myá. 9:26 9.3-6, 20; Gal 1.18 9:27 Barnábas: 4.36-37; 11.22-30; 12.25; 13.1-4, 7, 43-50; 14.12, 20; 15.2-12, 22, 35-39; 1Kr 9.6; Gal 2.1, 9, 13 9:30 11.25; Gal 1.21

35 Buud bêsh bwá á bə Lida nə mbwaanəwələ shí á Sarona wá bwá mú dúg nyə, bwá mú cénd kuú njəənd, yid wá Cwám̄ba.

36 Ngwól *mpwíin á mudá nyə á bə Zhwópe nə jíná ná Tabita. Jíná dəəng í ká ná Dórúkas.† Mudá wəəngá nyə á bul də sá jəjə misóólógú, a də bul yə mímbúmbúwá isá.

37 Í á ka zə bə mání mwôw dí ná Tabita nyə á bwás ná ndeé a mú yə. Bwá mú gusa nyə ná ndeé kə bwáig fúm á njów dí gwôw.

38 Ompwíin bwá á ka gwág ná Pyêr ji Lida, Lida njúl kúná-kúnə nə Zhwópe. Bwá mú kənd búúd obá kə téég nyə məbwə ná: «Oshwon! Ləəlgú zə kúga, kú neela.»

39 Pyêr mú námá təw shí, bənəh buud óni bwá mú kə. Ja nyə á kə wós yí, bwá á kə nə nyə fúm á gwówúd. Mikúsə myêsh mí mú zə nə məyê nyédí, zə ngə lwágulə nyə ijud nə ikúúd Dórúkas nyə á də laad bwo ja bənón bwá á bə yí.

40 Pyêr mú wéeshuli búúd bêsh tón, a mú kúd məbwón shí, a jəgula nə Zembí ná ndeé a mú yid kósmb gwonə mbimbəd, a ci ná: «Tabita, wəolág.» Tabita mú bəny mísh, a mú dúg Pyêr, a músə wəəl ji njínjilí.

41 Pyêr músə bíi nyə mbwád, tál nyə tátálí. A músə jów óbúgula nə mikúsə, a yə bwo nyə kuwó.

42 Sâ jəəng í mú mpúy Zhwópe yêsh, zhwoɡ buud bwá mú *búgula Cwám̄ba.

43 Pyêr nyə á ji cínəng Zhwópe fwámé zhwoɡ mwôw, a njul njów mə Shímun nyə á də sá ísý í ikúúdí í cúdí yé.

10

Isý nə misóólógú mí Kəranêy

1 Ngwól múúd nyə á bə Sezaré nə jíná ná Kəranêy. Nyə á bə lúlúú ózimbi təd, kında ózimbi ánəní dí, kında bwá á də jów ná «kında Itali» yí.

2 Muud wəəngá nyə á kənd lám wá Zembí, bənón njów yé wêsh də bul gwəp Zembí. Ntó, nyə á də bul sá buud wá kúl *Oyúden mikwíindyá, a də jəgula nə Zembí ja jêsh.

3 Dúl jwôw, ngəe məwəla mələəl mâ mpwó-kugú, nyə á dúg *ntamá á mísh ná bagá, a dúg *əngəles mə Zembí mə zə nyíi nyə njów, zə jów nyə ná: «Kəranêy».

4 Kəranêy mú dúg nyə ná figá-figá ná ndeé nda ífwaas í á bíi nyə ná, a mú ci ná: «Ná jí e, Cwám̄ba?» Engəles nə né ná: «Məjəgula mwô nə mikwíindyá wó ngə kwíind buud myá mí mə wós wá Zembí, Zembí nyə awúsáyé myo.

5 Ntó, kəndág búúd Zhwópe ja gaád, bwá kág jów ngwól múúd jí nún nə Shímun bwá də jów nə dúl jíná ná Pyêr yé,

6 a njul wá ngwól múúd mə də sá ísý í ikúúdí í cúdí yé, bwá də námá jów muud wəəng nə Shímun. Njów yé wúsə ncindye mán.»

7 Já engəles nyə á zə lésha nə nyə ni nyə á kyey yí, Kəranêy nyə á jów olwaábula óbá, nə ngwól zimbí á bəəng bwá á bul sêy nə nyə wá, a njúl ná nyə a mə wá lám wá Zembí.

8 A mú shín bwíing bwo sá jêsh nə ndeé a mú kənd bwo Zhwópe.

Pyêr mə kə wá Kəranêy

9 Mán mələm, buud óni bwá nkág bwá mú kúná-kúnə nə Zhwópe, Pyêr mú bád kwáminú* ná a ká sá məjəgula. Í á bə ngəe tólóg dí.

† 9:36 **Dórúkas**: Ciyá Dórúkas í ká ná mpindú. 9:40 Mak 5.40-41 9:43 10.6, 32 10:1 10.30-33

10:1 27.1, 3; Luk 7.2, 5 * 10:9 **kwáminú**: Ja bwá á də lwə minjów yí, bwá də mə kwáminú námá nda mənyung. Kwáminú í á də bə nkí lal, buud kə də ngə kyey wu gwôw, muud jee námá kə woga wu.

10 A mú gwág zha nə yéesh ná á də. Í á bə bwə ngə ná jáamb idâw, seegya a músə nda *shíshim yé má wú nyádí nyúúúlúd.

11 A mú dúg jon í má bân, gúl sâ nda *sanda í kál málwə mánə dî, í ngə shulə wú jon dî ngə zə shí.

12 Sá jəəng í á bə nə mímbíí mí ócúdu myêsh: nə bəəng wâ məkuú mánə, nə bəəng bwə də julə mímwə shí wá, nə inunú yâ gwôw cínəng cwú. 13 A mú gwág kál í ngə ci nə nyə ná: «Pyêr, tówúg wo gwúg isá ínı wá díg!»

14 Pyêr mú bęsa ná: «Mbô, Cwamba. Nəcé mə abwélé də sâ jí nə nyéé mísh má Zembí dí yí, ŋkí sâ íci.»

15 Kál í mú nyíngə kwo lás ci nə nyə ná: «Sâ Zembí má fúb yí, wəe kú bəeɛ nyíngə ci ná jisə sâ abábôw.»

16 Í á sá ntáni ija ilól, sâ jəəng í mú ŋkâŋ kə gwôw.

17 Pyêr fug má jímb lúúd nə sâ nyə ámə dúg ni nda í kə ná, ndug buud Kəranêy nyə ámə lwám wá, bwə má sɔ njów má Shímun ná sɔ sɔ, bwo má kwey, bwə təl mpumbéd.

18 Bwə mú jôw búúd ə njów, jí bwo Shímun bwə də jôw ná dúl jínə ná Pyêr yé ŋkí cínəng wə á du jí yé.

19 Pyêr ngə ná ca tədəga nda sâ nyə ámə dúg yí í kə ná, Nkəŋkê Shíshim mú ci nə nyə ná: «Dugí, buud olól bwə ngə sɔ wo.

20 Tówúg wo shúləg, bínəŋ bí kág. Wo kú zhízhigə nəcé mə wə mə ámə ntí bwo.»

21 Pyêr músə shulə kə bwəmə nə buud bəəng, nyə nə bwo ná: «Mə wə éga, mə muud bí ngə sɔ yé. Jí bí ámə zə sá yí?»

22 Bwə nə né ná: «Kəranêy wə nyə ámə nti sá, Kəranêy á lúlúú ózimbí təd, a jí tətəlí muud, a gwóɔ Zembí, lwon buud *Oyúden jêsh í ngə jaaw ləŋ yé ŋkí nywa. Ngwól Engəles má Zembí nyə á zə ci nə nyə ná a jówúg wo, wo kág nyádí njów, a kág gwágulə sâ wó é bwiíng nyə yí.»

23 Pyêr mú nyíngal bwo njów, bənəŋ bwə mú já. Mán mələm, a mú wəəl, bənəŋ bwə mú kə. Ból ómínyəŋə wâ Zhwópe bwə mú kə lúgal nyə.

24 Jwôw í á kwo bę yí, bwə mú kumə Sezarê. Kəranêy nyə á ngə bwánd bwo, a má shín seəng mímbyéł myé nə bə óshwə ó abúgúlág.

25 Ja Pyêr nyə á bə nə a zə nyí njów yí, Kəranêy nyə á lələ kə səl nyáméfwó shí, kúďw Pyêr shí məkuú nyə yə gúma.

26 Pyêr mú bân nyə, nyə nə né ná: «Bánúg, mə jí námó múúd nda wo.»

27 Bá bwə mú ngə ləsha ná ndéé kə nyí njów. A mú kə kwey ná zhwoɔg buud bwə ámə seəngya.

28 Pyêr mú ci nə bwo ná: «Bí mə mpú ná mwâ Yúden jí ci kú seəngya nə mwân ilwon, kú námó shísh nyə kúnə-kúnə. Njí, Zembí má lwágulə mə ná mə ajáláyé nə dúg ngwól múúd nda sâ jí nə nyéé mísh má Zembí dí yí, ŋkí sâ íci.

29 Gwə wá í ámə sá ná, njí má ámə gwág njúwúlú yí, mə ámə zə kú nə oŋkwafad. Ná ndéé, mə ngə ka cəel mpu sâ bí ámə jôw mə nə ndí yí.»

30 Kəranêy mú bęsa ná: «Í má sá mwôw mánə múús, mə á ngə sá məjəgula ngəe məwəla məlól má mpwó-kugú mádí njów, mə mú dúg njí ngwól muud təl mə mpwóómbéd nə mikáándó mí ŋkəŋkənwá,

31 a ngə ci nə mə ná: “Kəranêy, Zembî má magulə májəgula mwô, nyə awúsáyé míkwiindyá wó ngə kwíind buud nə ndí myá.

32 Kəndág búúd Zhwópe bwə kəg jôw wo Shímun jí nə dúl jíná ná Pyêr yé. A njul njów má Shímun mə ðə sá ísəy í íkúúdí í cúdú yé, ncindye m̃h̃.”

33 Ntə námə má á ka læléú kənd buud kə jôw wo yé. Wo má mpu sá nə zələ. Nə ndéé, sá bēsh sá təl mísh má Zembî dí ja gaád nə sá má gwágulá sá jēsh Zembî nyə ámə lwām wo nə wo jááwəg sá yí.»

Pyêr mə lás kaand

34 Pyêr mú ka zə lás, nyə ná: «Búbálé, mə má mpu ná Zembî nyə a dé dág búúd mampwoombú.

35 Jísə nji ná muud yēsh mə gwəg Zembî a sá tətəlí yé, təə a jí jáyé lwoŋ búúd dí, Zembî mə gwág nyə nywa teem bə nə a jí jáyé kúl búúd dí, təə jáyé dí.

36 Nyə á kənd bag ə *Izarəyél məkál. A bwiing bwo Jəjə Kéél ná buud bwə mú nə ŋkul jee cəgə nə Zembî ná shee nəcé Yésus-Kríst, nyə wá jí Cwámba á buud bēsh.

37 Bì mə mpú məma sá í á ngə s̃y téd Galilé kə wós Yudea mpúsə nduwán Yuánes nyə á ngə cúndə yí.

38 Bì mə mpú ná Zembî nyə a gwáágulə Yésus á Nazarêt Shíshim, yə nyə məma ŋkúl. Yésus wəŋgú nyə á ka ngə kə íkul íkul, ngə sá buud manywa, ngə lwag bəŋŋ bēsh Njwú məjamb nyə á ngə lwágulə cún wá, nəcé Zembî nyə á bə nyádí.

39 Sá bāŋ sá á shí dág sá jēsh nyə á sá shí *Oyúden nə Yurúsəlem yí, nyə muud bwə á bwambulə kwólós dí bwə gwú yé.

40 Zembî nyə a gwúmashi nyə jwôw álél, a sá ná a lwóyág nyúul.

41 Nji, nyə a shígé lwóya nyúul kúl búúd jēsh dí, í á bə nji sá owúshined Zembî nyə á bwey féesh wá. Mpúsə gwúmúlə nyə á gwúm yí, sánónj sá á də, sə ŋgul.

42 Nyə a lwām sá ná sá cúndág kéel, sá bwaagulə ná nyə wá Zembî nyə a təl ná a bāg sámb múkuwó nə mimbimbə mílású yé.

43 *Buud ə mícúndá bēsh bwə ngə bwiing lāŋ yé ná muud yēsh mə *búgúlá nyə yé a bə nə ijuugá í *mísəm nəcé jíná dé.»

44 Pyêr ngə ná lás ntáni, Nkəŋkə Shíshim mú shulə wə buud bēsh bwə á ngə gwágulə lósú yé wá.

45 Obúgula bwə á bə misíyá mí ábíváág wá, bəŋŋ bēsh bəŋŋ Pyêr bwə á bə gwoŋŋ wá, bwə mú káam mbií á nə fəg ðə jímb lúúd. Bwə á jág bul káam ná Zembî má bále yə búúd bwə cúgé Oyúden wá Nkəŋkə Shíshim.

46 Nəcé bwə á gwág buud bəŋŋ bwə ngə lás məkálúd, bwə ngə ságusə Zembî. Ntə wə Pyêr nyə á ka ci ná:

47 «Ye sá nyíngag ban nə buud óga ná bwə kú duwan, í njúl ná bwə má lág námə Nkəŋkə Shíshim nda sá?»

48 A mú lwām ná bwə dúwanəgí jíná má Yésus-Kríst dí. Bwə mú ci nə nyə ná bəŋŋ bwə kwóg ná já baalə mwôw.

11

Pyêr ngə bwiing sá Zembî nyə á sá yí

10:32 9.43 10:34 Rom 2.11; Zhk 2.1 10:35 Yuá 9.31 10:36 Iza 52.7; Rom 3.25-26; 5.1; 2Kr 5.18; Kol 1.20; Mbú 19.16 10:38 Luk 4.18; 13.16; Yuá 3.2 10:39 3.15 10:41 1.4; Luk 24.30-31, 41-43; Yuá 21.12-13 10:42 17.31; Rom 14.9; 2Tm 4.1; 1Pr 4.5 10:43 13.38; Zhe 31.34 10:44 2.4 10:47 8.36 10:48 19.5

1 Nə *buud ɔ lwámá nə obúgula wá Yudea bwá á ka gwág ná ikúl í cúgé *Oyúden yí bwá má námá lág Milású mí Zembí.

2 Ja Pyêr nyə á ka bád kə Yurúsalem yí, buud ó ábiwáág bwá á ka kə lámusa nə nyə.

3 Bwá nə né ná: «Wo má kə nyí búúd wá kú ábiwáág dí, binón də idâw səŋ ɲgwúd».

4 Pyêr mú ka zə tééd jaawúlə bwo sâ í á cɔ yí nə oféél-féélí bēsh, nyə nə

5 «Μεε mə á bə Zhwópe. Mə ɲgə jəgula nə Zembí, mə mú seegya ɲi mə músə nda *shíshim wám mə wú mádí nyúúlád. Mə mú dúg *ntamá á mísh ná bagó, gúl sá nda *sanda í njúl ɲgwóólálá məlwə mánɲ í ɲgə shulə wú gwôw ɲgə zə mádí.

6 Mə á ka kənd mísh, mə mpu dúg sâ jəŋg, mə mú dúg ná cínəŋ cwú í á bə, nə ocúdí wá məkuú mánɲ nə bəŋg wá jugú, nə bəŋg bwá də julə mímwɔ shí wá, nə inunú yá gwôw.

7 Mə mú námá gwág kál í ɲgə ci nə mə ná: “Pyêr, tówúg, wo gwúg isá ini wo dóg!”

8 Mə ná: “Mbô, Cwámba. Nəcé sâ jí nə nyéé mísh má Zembí dí yí, nə sâ íci í abwélé kə mádí mpuđ.”

9 Kál í mú nyiŋgə lás nə mə ja ábēé í ɲgə wú gwôw ná: “Sâ Zembí má fúb yí, kú bεeg nyiŋgə ci ná jísə sâ abúbôw.”

10 Í á sá ntó ija ilóol, sâ jəŋg jēsh mú ɲkâŋ kə gwôw.

11 Ka seegya ná, námá wəla dəŋgú di, buud olóol bwá mú wósə njów sá á bə yí, bwá ɲgə zhu Sezaré, ná bwá áma ntí bwo mádí.

12 Shíshim mú ci nə mə ná sánɲŋ kág, mə nda zhízhigə. Bóol obúgula ósaman bwá mú zə, sánɲŋ mú bɛ búúd bəŋg ná ndeé bwá mú kə nə sá njów mə múúd bí ɲgə ci éŋe.

13 A mú jaaw sá nda nyə á dúg *éŋgales tál nyə njów ɲgə ci nə nyə ná: “Kəndug búúd Zhwópe bwá kág jôw Shímun bwá də jôw nə dúl jínə ná Pyêr yé,

14 nyə é zə bwiŋg wo kéel í é yə wo cug nə njów wô wēsh yí”.

15 Mə á ka námá tééd ná má bwiŋg bwo kéel, seegya ɲi ɲkəŋkə Shíshim má shwiŋ bwo nyúúlád námá nda í á bə nə sá mátéédúlé* dí ná.

16 Mə mú téduga ciyá Cwámba nyə á ci yí ná: “Yuánes nyə á ɲgə duu buud nə məjúwó, bí bāŋ bí é duwan nə ɲkəŋkə Shíshim”.

17 Ntó, ɲkí Zembí mə yə búúd yána dé nda nyə a yə námá sá ja sá á *búgula Yésus yí, mə wá zə ná mə sáág ɲgáádó nə Zembí?»

18 Ja bwá á gwág ntáni yí, bwá á salawo, bwá mú ságusə Zembí, bwá ná: «Ntó jí ná Zembí mə yə ikúl í cúgé Oyúden yí zhií ná bwá céndúg mítédúgá bwá ɲwa cug.»

Jɔɔ Kéel í zə kə ikúl ishúsád

19 Ja bwá á gwú Itiyen yí, məma lúmbúli í á zə bɛ obúgula, bwá mú shín ciima, ɲgə kə ikúl ikúl kə kumə Fenisí, nə Shíprə nə Antyósh. Bwá á ɲgə bwiŋg ɲi *Oyúden kéel.

20 Nji, bóol búúd bwá á bə cínəŋ bwá njúl buud ó Shíprə nə buud ó Sirên. Bāŋ bwá á kə kumə Antyósh, bwá mú bwiŋg Ogurêk Jɔɔ Kéel mə Cwámba Yésus.

21 Cwám̄ba nyə á ngə kwíind bwo nə ɲkul nyé, zhwoḡ buud bwə mú *búgula, bwə cénd kuú n̄jənd, yid wə Cwám̄ba.

22 *Dɔ́ lú óbúgula á Yurúsəlem í á ka gwáduga l̄n̄ wəɔḡḡ. Bwə mú kənd Barnábas wu Antyósh.

23 Barnábas wəɔḡḡ, ja nyə á jé Antyósh a dúḡ nda Zembí nyə a lwóya mpaam nyé ná, nyə á bul bə nə məshusəḡ, a mú cwíny óbúgula bəsh ná bwə jíḡ gwoonḡ nə Cwám̄ba dí nə mlám̄ myán̄ myésh.

24 Nyə á bə jə múúd, a n̄júl lwándúlá nə jəjə Shíshim nə búgə ná cwóó. Bóólúgá ncúlyá buud bwə mú kwíduli Dɔ́ lú óbúgula dí.

25 Barnábas nyə á ka kə Tárus ná a kə ɲwa Sól.

26 Nda nyə á kwey nyə ná, nyə á zə nə nyə Antyósh. Bá bwə mú já cínəḡḡ mbú ncindí, bwə ngə seɛḡḡya nə Dɔ́ lú óbúgula, bwə ngə yə ncúlyá buud min̄jígúlá. Nún̄ Antyósh wə *ompwíin bwə á tééd gwíidow ná okristen yé.

27 Í á ka zə bə nə dúl baan dí ná, bóól *búúd ɔ́ micúndá bwə á shulə wú Yurúsəlem kə Antyósh.

28 Ngwól á bwo, nə jíná ná Agabus, músə zə lás nda Shíshim nyə a lwágulə nyə ná. A mú jaaw ná məma yáḡ-yáḡ zha í bá bə shí nyésh dí. Zha nyəɔḡḡ í á shí námá bə fwála Klóod nyə á bə Káázəl yí.

29 Ntó, ompwíin bwə mú ɲwa cígúlá ná bwə zə seɛḡḡ míkwiindyá, muud yésh wá bímbí á jí nə ɲkul wá yí, bwə kənd bəɔḡḡ óbúgula wá Yudéa.

30 Bwə á sá námá ntó, bwə mú kənd Barnábas bá Sól nə mikwíindyá, bwə ka yə ócúmbá buud wá Yudéa.

12

Engəles mə kə yíl Pyēr mímbwugud

1 Baan dəɔḡḡ Njwú-buud Herod nyə a tééd ná a zə ngə jugashi bóól búúd ɔ́ *Dɔ́ lú óbúgula.

2 A mú gwú Zhâk mínyəɲâ mə Yuánes nə kafwələ.

3 Nda nyə á dúḡ ná *Oyúden bwə á ngə gwág nywa sâ jəɔḡḡ ná, nyə á ka námá bii Pyēr, í n̄júl fwála lú zaḡ bwə d̄ d̄ íbuléd yâ kú nə *ləvur yí.

4 Nyə á bii nyə ntáni, a mú kə wá nyə mímbwug dí, a təl íkínda í ízimbí in̄ɔ́ ná í baágulag nyə, kínda ízimbí jəsh nə ozimbí on̄ɔ́. Nyə a ngə táduga ná a bá ka zə təl nyə kəod dí tām buud ja zāḡ *Páska í bá cɔ́ yí.

5 Pyēr nyə á ka bə mímbwugud. Dɔ́ lú óbúgula dāḡ, ngə báásulə məjəgula ngələ jəgula nə Zembí shú déd kú yəw.

6 Búlu í á bə ná Herod mə bá təl Pyēr kəod dí nda mán yí, Pyēr nyə á bə a mbwúḡ gwád ngwóólúlá mən̄kəda nə mikwoolú mí ɲkwánz mímbá. Nyə a bə a mbwúḡ mpádúgá ózimbí obá, isándələ í təl mpumbéd.

7 Ka seegya ná ngwól *éngəles mə Yawé má jé, kúl fúm jəɔḡḡ má shwal bə nə mən̄kenya ná ngəḡ. Engəles mú yíd Pyēr bugúlu dí, juuməshi nyə, nyə nə né ná: «Né cā! Wəólúḡ!» Mikwoolú mí ɲkwánz mí mú shugula wú Pyēr məbwéd.

8 Engəles mú kwo ci nə nyə ná: «Cɛḡlāḡ kanda wo bwáád mən̄ḡwub.» A mú námá sá ntó. Engəles ná: «Bwáádúḡ kúúd gwō, wo bɛḡ mə.»

9 Pyēr mú cúwo tóón ngə bɛ éngəles, a kú fwo mpu magulə ná sâ éngəles ngə sá yí jíśə búbálé. Nyə á ngə ɲwa nda *ntamá á mísh ná bagó.

10 Ja bwá má cɔ cé ísándálé ashúshwóógú, bwá cɔ ábèê yí, bwá mú jé njuwug íṅkwánz á ṅgee ṅgwála. Njuwug wɔɔṅg mú juw bwo wáméfwó. Nji bwá á wóós tóón ká ṅjwón dí yí, éṅgales mú kyey, béégya nà Pyêr.

11 Fug mú zə Pyêr lúúd, a mú ci ná: «Mə má ka mpu já gaád búbálé ná Cwámba nyə ámə nti éṅgales yé, zə tí yíl mə məbwə má Herod dí ná mə fáámug nà sá Oyúden bwá ṅgá jii sá mə yí.»

12 Nda nyə á shín mpu ntó ná, nyə á ka ká ṅjów má Mariya nyɔɔṅgú mə Yuánes bwá á kwo dɔ jów ná Márkus yé. Cínɔṅg wá zhwog buud bwá á bə bwá mə sɛɛṅgya, bwá ṅgá jəgula nà Zembí yé.

13 Nyə á ka kudə mbê. ṅgwól sóól məsáal mudá nà jíná ná Rôd mú shish mbéd ká gwágulə.

14 A mú yag Pyêr kál ná ndeé, a kú fwo juw mbê, a mú yida nyiṅgə nà kálá nà məshusug ká jaaw búúd ná Pyêr tál na mbéd tóón.

15 Bwá mú ci nà né ná: «Wo ji lad». Nyɛɛ mú námá bwaagulə ná a ṅgə jaaw búbálé. Bwá ná: «Ḃṅgales yé wá éne.»

16 Pyêr mú nyiṅgə bul kudə mbê. Bwá mú juw, bwá mú dúg nyə, fug mú jimb bwo mílúúd.

17 Nyɛɛ mú fufə bwo mbwə nà bwá jíg kál-kál. A mú bwiing bwo nda Cwámba nyə ámə yíl nyə ṅjów mímbwug wéeshali nyə tóón ná. A mú ci nà bwo ná: «Kəgá jaaw Zhák bə́nə́n bóól bwááṅg bēsh». A músə kyey ká kál shúsád.

18 Ja mán í á ləm yí, ózimbí məkuú má á təw shí nà á Pyêr, bwá kú mpu sá í ámə sɔy yí.

19 Herod mú kənd búúd məsɔ́ɔ́gú́d, nji bwá kú kwey Pyêr. A mú təl ísándálé kəɔ́dɔ́d ná ndeé a mú lwám buud nà bwá gwúg byo. Herod músə shulə wú Yudéa ká Sezaré, ká ji wu.

Ḃṅgales mə zə sá ná Herod yág

20 Herod nyə á ka zə bə nà mbíya zhwunə́ nà buud ɔ Tir nà bɔɔṅg wá Sidon. Nda búúd bɔɔṅg bwá á mpu ná məbii máṅ má á dɔ bul zhu ləəm má Herod ná, bwá á ka tów cúṅ ná bwá jəlá nà ká dúg nyə, a sáág ná bə́nə́n bwá júig ná shee. Bwá mú ká kwambalə nə mwá mpáánzə* yé Blastos ná a sáág ná bə́nə́n Herod bwá bwámag.

21 Jwɔw lú mpwə́má dɔɔṅgú, Herod mú bwáád mikáándə́ mí ící myé ná ndeé a mú ká ji jiya ící dí. A mú ka zə lás nà buud óni kaand.

22 Buud óni bwá mú shwal wá yáṅgá ná: «Dúni kál dúsə nji kál lú Zembí, kú bə kál lú múúd.»

23 Ka seegya ná ṅgwól *éṅgales mə Yawé má yíd nyə nəcə a bələ kú yə Zembí gúmə́ jé. A mú ya, mishwóómbú dələ nyə.

24 Milésú mí Zembí myáá mí mú námá ṅgə ká nji shwóg nà shwóg.

25 Barnábas bá bəṅ Sól bwá mú shín sá lwámá bwá á ká Yurúsələm yí ná ndeé bwá mú nyiṅgə. Ja bwá nyiṅgə ní, bwá mú ká nà Yuánes bwá á kwo dɔ jów ná Márkus yé.

13

Ḃkəṅkə́ Shíshim mə fě́esh Sól bá Barnábas

12:12 Yuánes bwá á kwo dɔ jów ná Márkus yé: 12.25; 13.13; 15.37; Kol 4.10

12:18 5.22-24

* 12:20

mwá mpáánzə: Mwán wɔɔṅgú nyə á bə kágá mílwámá á fúm má Herod.

12:22 Eze 28.2

12:24

2.41 12:25 11.29-30

1 Dɔ́ lú óbúgula í á bə Antyósh yí í á bə nə *buud ɔ́ mícúndá nə oyíguli. Barnábas nyə á bə cínɔŋ, nə Símayon bwə á kwo du jɔ́w ná Nizher yé, nə Lusyus múúd á Sirên, nə Manaen bá cî Herod á tatarâk* bá wɔɔf kúl ŋgwúd yé, nə Sól.

2 Dúl jwəw bwə á ŋgə sá mísɔɔn bwə ŋgə ci idəw yí, Nkɛŋkɛ Shíshim nyə á ci nə bwo ná: «Tálúgá mə Barnábas bá Sól koogú, bwə zó kə sá sáal má má féesh bwo ná bwə sáág yí.»

3 Ná ndeé, bwə mú jəgula nə Zembí bwə ŋgə ci idəw, bwə mú bəd Barnábas bá Sól məbwə, bwə mú bíd bwo ná bwə kyéyug.

4 Ja Nkɛŋkɛ Shíshim mə kənd Barnábas bá Sól lwámád ntáni yí, báá bwə mú shulə kə Seləsi, bwə mú ŋwa byóal cɔ́ kə kóomb ŋkwamó† á Shíprə.

5 Bwə á kə wóos Salaminə, ŋgə bwiiŋg Milósú mí Zembí *mámpáánzə mə mínjígulá mə *Oyúden dí, bwə ŋgə kə nə Yuánes tɔ́y kágə mílwámá.

6 Bwə mú lína ŋkwamə nyɔɔŋg nyésh ná ndeé kə wóos ŋgwála á Pafos. Bwə á kə kwey ŋgwól mwá Yúden núŋ Pafos nə jínə ná Bar-Yésus, a njúl muud ncidə, *muud micúndá á məshügə.

7 Bar-Yésus éne bá ŋgwámuna Serzhus Polus wə bwə á ŋgə cugə. Ŋgwámuna nywáá njúl nə fug, nyə á ka jəw Barnábas bá Sól nəcé nyə á bə nə məma yéesh ná á gwág kéel mə Zembí.

8 Nji, Elimas‡ mú ŋgə laa bwo, a ŋgə yida cɛel shwúguli ŋgwámuna ná a kú *búgula. Jínə lú Elimas í kə nə muud ncidə.

9 Sól, bwə jəw ná Pwól yé, mə lwánd nə Nkɛŋkɛ Shíshim ná cwóó músə ka dúg Elimas ná figə-figə,

10 a mú lás nə nyə ná: «Yí! yé mása məkəŋ nə məshügá éga, yé mwân mə Njwú məjamb, yé múúd jí kú cɛel ótútəlí éga! Wo ayówé ŋgələ cɛel ntáma jɔ́jɔ́ íyuuɡ i Cwámaba?

11 Wo zó dúg ja gaád. Mbwə mə Zembí í mə bii wo. Wo zó fwo bə áncím-ncím, kú ná dúg məŋkenya mə jwəw. Wo é ji ntó fwámé fwála.» Pwól ká námə shín lás ntáni, gúndə nə yídúg í mú shulə Elimas míshád, a mú ŋgə lyɛɔa kəkúl ŋgwúd ŋgə sɔ́ muud bíig nyə mbwád yé.

12 Nji ŋgwámuna nyə á dúg sá í á sɔ́y ni yí, nyə shwal bə mbúgula, njígulá nyə á gwág shú mə Cwámaba yí í mə bíi nyə.

Pwól Antyósh á Pisidí

13 Pwól bánɔŋ buud ɔ́ gwoɔŋg bé bwə mú kəwa byóólád Pafos, kə Perzhe kóomb shí á Paməfilí. Yuánes mú kə béégya nə bwo núŋ, nyɛ mú nyiŋgə kə Yurásalem.

14 Bəŋ bwə mú tí Perzhe, ŋgə kə ná ndeé kə wóos Antyósh á Pisidí. Bwə mú kə nyíi *mpáánzə minjígulá dí jwəw lú Sábaad, kə ji shí.

15 Ja lələ *mbwoomb məcɛɛ nə micilyá mí búúd ɔ́ mícúndá í á shín yí, otówe ɔ́ shwóg wá mpáánzə minjígulá bwə mú ci nə bwo ná: «Bwaŋg, ŋkí bí búə nə gúl sá bí bí nə ŋkul bándulə búúd nə ndí yí, lásúgá ja gaád.»

16 Pwól mú tɔ́w tətəlí, a fufə bwo mbwə, a músə lás ná: «Nə bag ɔ́ *Izəryél nə bɔɔŋg bwə ŋgə gwɔ́ɔ Zembí wá, bí ɔ́ gwágulá mə.

13:1 11.27 * 13:1 **Tatarâk**: Ciyá ní í cugé ciyá mákaa; nji í kó ná «ŋgwámuna nyə á ŋgə jwú nə mpál nɔ́ á ŋkúmba faan yé». Dúgúg námə Mat 14.1; Luk 3.1, 19; 9.7. 13:2 9.15; 10.19; 22.19; Gal 1.15-16 13:3 6.6 13:4 10.19; 15.39 † 13:4 **ŋkwamə**: Nyísə bwádá lú shí tətám májúwó. 13:5 17.2 13:8 2Tm 3.8 ‡ 13:8 **Elimas**: Dúl jínə dé wə Bar-Yésus. 13:11 9.8; 22.11 13:13 13.5; 15.38 13:14 17.2 13:15 15.21

17 Zembí á kúl búúd Izarəyêl jísú ga nyə a féesh osóóŋgá búsu. Nyə a sá ná kúl búúd jísú í kág bul mpyáanz nún jiya á Igípten dí. Ná ndeé nyə a yíl bwo nún nə mbwə ŋkúl yé.

18 A mú ŋgə jísow bwo shí a shwéeshá dí kə wósos je kumə mimbú məwúm mánə.

19 A mú jaŋgə əlwoŋ í búúd zaŋgbá shí á Kanaan ná ndeé a yə ódā shí nyán tən ləgí

20 shú mímbú kúná-kúnə mítəd minə nə məwúm mótóon.

«Mpásə wəŋgá a mú də wéeshəli bwo osəmbye ə mílású ná ndeé zə wósos fwála mə *múúd micúndə Samyél.

21 Ja jəŋgá bwo mú jii ná bwá bəg nə wán ŋwú-buud. Zembí mú yə bwo Sawul mwān mə Kís a ŋjúl mbyágá á bəend mə Bəŋzhamə. Sawul mú jwú nə bwo tən mimbú məwúm mánə.

22 Zembí mú yíl nyə, a mú təl bwo *Dávid ŋwú-buud. Dávid wəŋgə wə Zembí nyə á bwiŋŋ ləŋ yé ná: “Mə mə dúg ná Dávid mwān mə Yése jisə muud mə kwaga nə tédúgá wām yé, nyə wə mə bá də sá sá jəsh mə bá də jii ná a sáág yí.”

23 Nyádí mpwoŋ buud dí wə Zembí nyə a lwándələl mpu yé, a wéeshəli Yésus cəge buud á Izarəyêl yé.

24 Shúshwóógá ná cəge wəŋgə zág, Yuánes nyə a zə jígəli kúl búúd Izarəyêl jəsh nduwán tən yuug ná bwá mə cənd mítədúgá.

25 Ja Yuánes wəŋgá nyə á ŋgə shínal sáal dé yí, nyə á ŋgə ci nə buud ná: “Bí ŋgə ná tədəga nə mə wə zə? Mə cəge múúd bí ŋgə tədəga ná mə jísə yé. Nji, ŋgwəl múúd zag mádí mpásə. Mə ampíyáyé ná mə cínycəg nyə mikwoolú mí məŋgwub məkuúd.”

26 Bwáəŋg bəsh, tə mpwoŋ buud mə *Aburəham tə bí bəŋg bí ŋgə gwəgə Zembí wá, shé wə Zembí nyə á nti kéel á cəg dəŋg wá.

27 Buud ə Yurúsəlem bəsh nə otəwe ə shwóg bəŋ bwá á shígé mpu Yésus. Bwá á yida cəglə nyə shwiy. Ntó, bwá á sá ná iciyá í búúd ə micúndə shé mə də lə ósábaad bəsh dí yí í bwəmag.

28 Təem bə nda bwá á shígé kwey nyə nə məbəxé ná a yəg ná, bəŋ bwá á ci nə Pilāt ná a gwúg nyə.

29 Námə nji bwá á shín sá isā byəsh í á bə cilyá Kálaad Zembí dí shú dé dí yí, bwá á shul yíl nyə líid bwá kə wá nyə shwóŋud.

30 Nji, Zembí nyə a gwúmushi nyə.

31 Nyə a lwóya nyúul məlú məlú, buud bəŋŋ bwá á zhu Galilə bád kə Yurúsəlem wá bwá á ŋgə dúg nyə. Buud bəŋg wə bwá músə owúshined bə kúl búúd jəsh dí.

32 Jəjə kéel dəŋg námə wə sə ŋgə bwiŋŋ bí yí, ŋkaagə Zembí nyə a kaag odā yí.

33 Zembí nyə a sá ná ŋkaagə nyəŋg í zág bwəma nə sə bwān gwúmúshilə nyə á gwúmushi Yésus yí. Sā jəŋg wə jísə cilyá Sôm ábēé dí yí, ná: “Wo ji mwān waamə, mə mə byā wo múús”.

34 Jí ntó. Zembî nyə a gwûmashi nyə ákandug, a kú ná bá kwo bwo. Ntó wá nyə á ci yé, ná: “Mə bá yə bí jɔjɔ ísá mə á kaag Dávid yí, mənkaagó mə cùgé nə ɲkul salan má”.

35 Gwá námá wá á ɲgó báásulə gúl kúkúl cilyá dí ná: “Wo abúlé bíd ná jɔjɔ sóal məsáal wô kág bwo shwóɲed”.

36 Dávid nywáá nyə a shí sá mítédúgá mí Zembî fwála déd. A mú yə, a daw nə osóɲgá bɛ́, a bwo.

37 Nji, nyɔɔɲg Zembî nyə a gwûmashi yé nywáá nyə a shígé bwo.

38 Bwaɲg bí mə jəlá nə mpu ntó ná nyə wá mə sá ná bí gwágúg kéel ijuugá í *mísám mín. Məççə mə Moyíz bí á du bɛ́ má mə á shígé sá ná bí ɲgág nə bə otútəlí.

39 Nji Yésus wá jísó ná muud yêsh mə búgúlá nyə yé, a bə tútəlí ncindí nə ncindí.

40 Bí ó bey ná sâ búúd ɔ mícúndó bwá á ci yí, í bwámag nə bí. Bwá á ci ná:

41 Bí buud ɔ mpyóɲ, dugá,

káámúgá, bí jímbúg!

Nəcé, té bí ɲgó ná dúgya yí,

mə zə bá sá gúl sâ bí ɲgó dúg,

sâ jí ná ɲkí bí mə gwág ɲjí lâɲ

bí kú *magulə yí.»

42 Ja Pwól bá Barnábas bwá á cúwo tóón yí, búúd bwá á jəgula nə bwo ná bwá bəg kwo zə bwiɲg bwo lâɲ ɲgwúd ni Sábaad mə bá bɛ́ yé.

43 Ja buud bwá á bwílya yí, fwámé bímbí lú *Oyúden nə bóól búúd bwá á wá milám mísəon wəɲ dí wá bwá á bɛ́ Pwól bá Barnábas bə́nɔɲ kə ɲgə lésha. Pwól bá Barnábas bwá mú ɲgə wá bwo ɲkul milámúd ná bwá wág icug byáɲ mpaam mə Zembî dí.

44 Sábaad nyə á bɛ́ yé, buud bwá á zə sɛɛɲgya je bə buud ɔ ɲgwəla bəsh ná bwá zə gwágulə kéel mə Cwámba.

45 Nda bóól Oyúden bwá á dúg bímbí lú ncúlyá buud bɔɔɲg ná, bwá á ka zə mpii Pwól bá Barnábas váál áwuwaɲwə, bwá mú ɲgə shwána bwo, ɲgə lwíy bwo.

46 Pwól bá Barnábas bwá mú mpu jaaw bwo kú nə ifwaas ná: «Í á jəla ná bí wá téédúg gwág Milésú mí Zembî. Nda bí bəɲ mə ka ban myo ná, bí mə lwágulə ná bí ampíyáyé nə cug á kandugə kandugə. Ntó, sá bəɲ mə zə lésha nə ikúl í cùgé Oyúden yí.

47 Nəcé Cwámba nyə á ci nə sá ná: “Mə mə tál wo ná wo bəg mənkenya má ilwon, ná wo kág nə cug kə wóós íjumə í shíd”.

48 Nji ikúl ishús í á gwág ntúni yí, bwá á bul bə nə məshusug bwá ɲgó ságusə kéel mə Cwámba. Bɔɔɲg bwá á bə féeshá ná bwá dúgúg cug á kandugə kandugə wá bwá mú bə óbúgula.

49 Kéel mə Cwámba í á kyey ləom wəɔɲg wêsh.

50 Oyúden bwá á ka shwambulə fwámé búdá ó ləom bwá á du gwázɔ Zembî wá. Bwá mú zə lwágulə Pwól bá Barnábas cúwálí ná ndéé bwá wáám bwo kə ntɔ́ mínji mí shí nyáɲ.

51 Pwòl bá Barnábas bwá mú kudə fumbýá mákuú máñúd^S shú dáj, báá bwá mú kə Ikóniyum.

52 *Ompwíin bwá mú lóg lwándúlá nə məshusug nə Nkɛŋkɛ Shíshim ná cwóó.

14

Pwòl bá Barnábas Ikóniyum

1 Í á ka bə, ja bwá á wós Ikóniyum yí, Pwòl bá Barnábas bwá á kə mpáánzə mìnjígulá. Bwá á kə ləsha nə buud mbii á ná *Oyúden nə Ogurɛk ŋkí bul bulya bwá *magulə búgə.

2 Bəɔŋg Oyúden bwá á shígé magulə búgə wá, bwá mú zə sá ná ikúl í cúgə Oyúden yí bwá shínúg obúgula.

3 Nji, Pwòl bá Barnábas bəŋ bwá á ji cínəŋgú fwámé mwòw, bwá ŋgə lás kú nə ifwaas. Bwá á ŋgə bul ŋwa ŋkul wó Cwámba. Cwámba ŋgə námə magulə kéel bwá á ŋgə bwiinŋ yí, a ŋgə yə bwo ŋkul, bwá ŋgə sá *isá í ntó búúd ŋkwónŋ yí, nə *isá í mímbúgú.

4 Buud ɔ ŋgwála bwá mú béegyá ígwoonŋ íbá, gúl í ŋgə bɛ ishwambulə í Oyúden, gúl í ŋgə magulə *buud ɔ lwámá.

5 Nə Oyúden, nə bóól búúd bwá cúgə Oyúden wá, nə otówe ɔ shwóg bəŋ bwá mú zə sá yuug ná bwá jugushi búúd ɔ lwámá, bwá lúmə bwo məkwóógú.

6 Nda búúd ɔ lwámá bwá á mpu yuug jəonŋ ná, bwá mú túb kə Lístrə nə Dérbə, mìnŋwála myá Likawuní, nə cínəŋg məkoogá məkoogá.

7 Bwá mú kə ŋgə bwiinŋ jəjə Kéel wu.

Pwòl bá Barnábas Lístrə

8 Ŋgwól múúd nyə á bə núnŋ Lístrə kú bwelə tów tətəlí nə məkuú mé. Nyə a byél mbúmbwúgá, nyə a shígé bwelə kyey.

9 Dúl jwòw, muud wəonŋ nyə á ka ŋgə gwágulə nda Pwòl nyə á ŋgə lás ná. Pwòl mú dúg nyə ná fig-figá, a mú dúg ná muud éne ji nə búgə nə a ji nə ŋkul yál.

10 Pwòl mú ci nə né gwów-gwòw ná: «Tówúg tətəlí nə məkuú mwò». Muud éne mú sáanz, a mú tééd ŋgələ kyey.

11 Buud bwá á bə cínəŋg wá bwá mú dúg sá Pwòl mə sá yí. Bwá mú ŋgə lás gwów-gwòw kál lú Likawuní dájúd ná: «Ozembí bwá mə bə nda buud ná ndeé bwá mə shulə zə sádí».

12 Bwá mú ŋgə jəw Barnábas ná Zás, Pwòl nyə ná Hermes* nəcə nyə wá nyə á də bə nə ciyá lésú.

13 Buud bwá á də *búgula Zás wá bwá á də bə nə mpáánzə ŋgeé nyínŋulé ŋgwála dí. Fada á yəbá wəonŋgú músa ŋwa mìnŋwúm mí nteny nə ikəlúgú-kálúg í də lugushi dánd lú zəŋ yí, bəŋŋ buud bwá mú zə kə ŋgeé nyínŋulé ŋgwála. Bwá á cəel kə cígə inteny ná bwá sá Pwòl bá Barnábas *mətúnuga nda ozembí.

Pwòl bá Barnábas bwá jígulí búúd fwámé Zembí

14 Ja *búúd ɔ lwámá, Barnábas bá Pwòl bwá mə gwág ntó yí, bwá mú nyaa míkáándó†, bwá mú sáanz kə nə onkwiiimbyé tām buud,

13:51 18.6; Luk 9.5 ^S **13:51** Ja Oyúden bwá á də kudə fumbýá mákuú dí yí, bwá á də lwágulə ná, kúkúl shí bwá ámə təl mákuú mán yí, bwá mə kál gwo nə buud bí cínəŋg wá, nə bwá músa sá nyécé. **14:1** 17.2

14:2 13.45 **14:3** 2.22 **14:5** 14.19; 2Tm 3.11 **14:6** Mat 10.23 **14:8** 3.2 **14:11** 28.6 * **14:12** **nə Zás nə Hermes:** Ogurɛk bwá á ŋgə téduga ná Pwòl bá Barnábas búsa ozembí. **14:13** 10.25-26; Dan 2.46 † **14:14 nyaa míkáándó:** Oyúden bwá á də nyaa míkáándó jaá mpimbə mə bul bii lám yí.

¹⁵ bwá ná: «Buud óga, jáyé ni? Sə búsa námá búúd nda bî. Sə ngə yida bwiing bí Jǝǝ Kéél ná bí bídúg isá í íkás íni, bí céndúg kuú njəənd yid wá Zembí á kuwô. Nyə wá nyə á té gwəw nə shí, nə mǎŋ nə isá byêsh bíás cinəŋg yí.

¹⁶ Nyə á ka yida bíd té zhúlə yág ná ilwoŋ í búúd byêsh í ngág nə bɛ byáŋ ijám nə ijag,

¹⁷ nji nyɛ kú bíd ngələ lwágulə ná á jisə, a ngə námá sá bwo mpaam. Ntə námá wá á ngə nti bí ompú bwá ngə zhu gwów yé, a ngə yə bí məfwála məmpəg mə jśla nə bugəban yí, a yə bí zhwog idəw, a lwándulə bí məshusəg mílámúd».

¹⁸ Nji, bwá á tɛɛm lás nə buud óni ntúni, buud óni bwá á shígé lɛɛl magulə ná bwá bíd sála bwo *mətúnuga.

¹⁹ Bóól *Oyúden bwá mú zə wóós bwá ngə zhu Antyósh nə Ikóniyum. Bwá mú zə kwambulə nə buud nə ndeé bwá mú lúmə Pwól məkwóógú ná lúmə lúmə, bwá julə nyə shí nə shí ná ndeé kə wusə bugád. Bwá á téduga ná a mə yə.

²⁰ Nji, *ompwíin bwá mú kə lyɛ nyə. Pwól mú wəol, a mú nyingə kə ngwála. Mán məlám, a músə kyey kə Dərbə, bá Barnábas.

²¹ Bwá mú kə bwiing Jǝǝ Kéél nŋŋ Dərbə ná ndeé bwá mú bə nə ompwíin fwámé bímbí. Bwá músə nyingə kə Lístrə, cǝ kə Ikóniyum kə wóós Antyósh.

²² Bwá á ngə wá ompwíin ŋkul mílámúd, bwá ngə cwíny bwo ná bwá sáág zény búgá. Bwá á ngə lwágulə bwo ná bwá mpúg ná: «Sá mə jəlá nə ngə bwəma nə *incwaw í ntəg, sə ngə ntə ngə ntə ngə ntə ná ndeé sá mú ka nyí Faan mə Zembí dɛ.»

²³ Bwá á ngə sá ná, *Dǝ lú óbúgula dɛsh dɛ, bwá fɛésh bwo ocúmbá buud, bwá ci idəw jəgula nə Zembí, bwá mú ŋwa bwo cwámbulə Cwamba wáŋ bwá á *búgula yé.

Pwól bá Barnábas bwá nyingə kə Antyósh

²⁴ Bwá mú lína Písídí, kə kumə Paməfilí,

²⁵ bwá bwiing kéél mə Zembí Perzhe ná ndeé bwá mú shulə kə Antalya.

²⁶ Kálə wú Antalya, bwá mú ŋwa byóól kə Antyósh wú bwá á zhu ja mpaam mə Zembí í á fɛésh bwo ná bwá sáág sáal bwá mə sá yí.

²⁷ Ja bwá á kə jé yí, bwá á sɛɛŋg *Dǝ lú óbúgula, jaaw bwo sá jəsh Zembí nyə á yə bwo ŋkul ná bwá sáág yí, bul bə ná ndeé nda Zembí nyə a mə juw zhɛ ná íkúl í cúgé *Oyúden yí í máguləg búgá ná.

²⁸ Bánəŋ *ompwíin bwá mú ji na fwámé məma fwála.

15

Sɛɛŋgá á Yurúsəlem

¹ Bóól búúd bwá á shulə wú Yudéa zə ngə jíŋguli obúgula ná: «ŋkí bí mə bə kú síya ábíwáág nda Cɛɛ mə Moyíz í ngə ci ná, bí cugé nə ŋkul *dúg cəg.»

² Buud bəəŋgá bəŋəŋ Pwól bá Barnábas bwá mú zə sɛŋsə mákəl, í mú sá fwámé zhuyá. Cígúlá í mú zə bə ná Pwól nə Barnábas, jaaw bwo, nə bóól obúgula bwá kəg nə lású wəəŋg Yurúsəlem kə lwágulə *buud ɔ lwámá bəŋəŋ ocúmbá buud.

³ *Dǝ lú óbúgula í músə kənd bwo. Bwá mú lína Fenísí nə Samariya, bwá ngə bwiing buud nda íkúl ishús í mə cénd mítédúgá ná. Sá jəəŋg í mú ngə bul sá bóól obúgula məshusəg.

⁴Ja bwá má kə jé Yurúsəlem yí, nə Dɔ́ lú óbúgula, nə buud ɔ́ lwámá, nə ocúmbá buud, bēsh bwá mú ləg bwo. Bāŋ bwá músə jaaw bwo bímbí dēsh Zembí má balan nə bwo sáal dé dí yí.

⁵Bóól óbúgula bwá á bə ŋkəomá *Ofarizyēŋ dí wá bwá mú báásulə ná í jí ná ikúl í ŋgə cénd mítádúgá yí í ŋgəg nə síya ábiwáág, bwá bə námá Məcɛɛ má Moyíz.

⁶Buud ɔ́ lwámá nə ocúmbá buud bwá mú ka zə sɛɛŋgya, zálə faas lású wəɔŋg.

⁷Buud bwá mú námá bul sɛŋusa mákəl. Ntó, Pyêr mú ka zə lás. Nyə ná: «Bwaanŋ, bi má bwey mpu ná Zembí nyə á féesh mə wa bídí mwəw má ashúshwóógú dí, a kənd mə ná mə kəg bwiiŋg ikúl ishús Jəjə Kéél, bwá búgúlág.

⁸Nyɛɛ muud mə mpú mílām mí búúd yé, nyə á lwágulə ná á má magulə ikúl, a yə bwo Ŋkəŋkə Shíshim námá nda nyə á yə sá ná.

⁹Nyə á shígé wá mbéégí mpádúgá sánŋŋ ikúl. Nyə á fúb námá bwo mílām nəcé bwá bálə nə búgá.

¹⁰Nəcé jí bí é ka zə shweenzh Zembí, zə zhimb *ómpwíin məmə mbag wúsə ná tɔɔ impáámá bíśú, tɔɔ sáméfwó sá á shígé bə nə ŋkul mə jísəw yí?

¹¹Nji sá ŋgə *magulə ná sá má dúg cug mpáam mə Cwámá Yésus dí, ntó námá wə jí nə ikúl yé.»

¹²Buud bēsh bwá mú jí ókúl-ókúl, ka gwágulə Barnábas bá Pwól, gwágulə nda Zembí nyə á balan nə bwo, *isá í ntɔ́ búúd ŋkwón yí nə *isá í mímbúgú í ŋgə síy ikúl ishús dí ná.

¹³Ja bwá má shín bwiiŋg yí, Zhák mú ka zə lás, nyə ná: «Bwaanŋ, bi ɔ́ gwágúlə mə.

¹⁴Shímun má kúnəw shín jaaw sá nda Zembí nyə á sá ná: ná nyə á kənd mísh ikúl ishúsúd kə féesh búúd bwá ŋgə bə jíná dé cínəŋg wá.

¹⁵Sóólúgú wəɔŋg í bwəma nə sá *búúd ɔ́ mícúndá bwá á ci yí. Nəcé jísə cilyá Kálaad Zembí dí ná:

¹⁶Mpəsə isá íni, mə bá kwo zə lwə banda mə *Dávid.

Mə bá sɛɛŋg íbúgúlə yá cínəŋg

ná ndéé mə kwo təl banda dəɔŋg tətəlí.

¹⁷Ja jəɔŋgá, buud bēsh bwá bá sɔ́ Cwámá.

Haaw, buud ɔ́ ílwoŋ byēsh mə á jəw ná í bég jíná dām yí.

Ntó wə Cwámá nyə á ci yé.

¹⁸A má sá íyuug byé sá má bwey mpu wúlə yág yí.

¹⁹«sá jəɔŋg wə mé mə dúg ílwoŋ í búúd í ŋgə cénd kuú njəɔnd ŋgə yid wə Zembí yí, sá ajáláyé nə wá bwo məkwowulə cugəd.

²⁰Nji, sá cíləg bwo ná bwá sásúləg məlwaaŋwə mə ózembí ɔ́ áyadúg, nə məlwaaŋwə má jaŋgálə múúd biná kú nə bá, nə məlwaaŋwə má dálə cúdí nyə ámə yə məcíl kú shwiy yé, nə dálə mácíl.

²¹Sá má mpú ná tééd íkala í búúd í ayág óbwiŋgye ɔ́ lāŋ ɔ́ Moyíz básə míŋgwála myéshud. Mwəw mə Sábaad məsh dí, bwá lɔ́ mícilyá myé *mámpáanzə má míŋjígúlə məshud.»

²²Ntó, nə buud ɔ́ lwámá, nə ocúmbá buud, nə Dɔ́ lú óbúgula dēsh bwá mú dúg ná bwá jəlá nə féesh bóól búúd bəŋŋŋ Pwól nə Barnábas bwá kəg Antyósh. Bwá

15:4 15.12 **15:7** 10.1-43 **15:8** 2.4; 10.44 **15:9** 10.35 **15:10** 15.19; Gal 2.16; 3.10-12; Ifz 2.5-8 **15:12** 2.22 **15:16** Amo 9.11-12; Iza 45.21 **15:19** Gal 5.3 **15:20** 15.29; 21.25 *dálə cúdí*: 1Kr 8.1-13; 10.23-33 *jaŋgálə múúd biná kú nə bá*: Ləv 18.6-18 *cúdí nyə ámə yə məcíl kú shwiy yé*: Ləv 17.15 *dálə mácíl*: Ləv 17.10-14 **15:21** 13.15 **15:22** 11.18; 16.4

músə kənd bóól fwámé búúw wā Dɔ: nə Yūdə bwə á də námə jōw nə Barnábas yé, nə Sílas.

²³ Bwə mú kənd bwo nə kálaad éga nó:

Sá, buud ɔ lwámá nə ocúmbá buud nə bóól óbúgula bēsh, sá má báda bí obúgula bí cúgé Oyúden wá, bí bəɔŋg básá Antyósh nə Sirí nə Silisí wá.

²⁴ Sá má gwág kúga nə bóól búúw bású bwə á zə nə minjígúalá myáŋ nūŋ bídí zə sá ná mitédúgá mí búbúlág bí mílámád. Sá dí sá á nti bwo.

²⁵ Gwə wə sá bēsh sá áma bə cúnj nə sá má fēesh búúw bwə zág nūŋ bídí, bənŋ Barnábas bá Pwól omínyonjə bású wá cēlí,

²⁶ buud bwə á má kēenzh ícug byáŋ shú jínə má Cwámba wúsú Yésus-Kríst wá.

²⁷ Sá má ka nti bí Yūdə bá Sílas nə bwə zág báásulə jaaw bí sá sə ŋgə cilə ga.

²⁸ Nə Nkékē Shíshim, nə sá, sá má dúg nə sá ajáláyé nə zhimb bí wúl mbag, sá má cilə bí nji isá bí cúgé nə ŋkul kwanz yí:

²⁹ Bí má jəlá nə sásulə ocúdú buud bwə áma cigə shú ózembí ó áyadúg wá, bí kú də də mácií, kú də cúdú nyə áma yə mácií kú shwiy yé, bí kú də sá janja. Bí má ká də sásulə isá íní, í bə bí mpwogé. Bí ó ji ná shɛɛ.

³⁰ Yūdə bá Sílas bənŋ Pwól nə Barnábas bwə mú béégya nə obúgula, bwə mú shulə kə Antyósh. Bwə mú kə sɛŋŋ óbúgula, yə bwo kálaad.

³¹ Bwə mú lɔ kálaad nə ndɛɛ a mú wá bwo ŋkul mílámád, bēsh bwə mú bul bə nə məshusug.

³² Nda Yūdə bá Sílas bwə á bə *buud ɔ mícúndá nó, bwə á ka námə kwo də lésa nə obúgula, də cwíny bwo, də wá bwo ŋkul mílámád.

³³ Bwə á ji cínŋgú fwámé fwála nə ndɛɛ óbúgula bwə mú jəna nə bwo ná bwə nyíŋgə nó shɛɛ kə kwey búúw bwə á nti bwo wá.

³⁴ * [Nji Sílas mú kwey nə nyə anyíŋgáyé, nyɛ má ji wu.]

³⁵ Pwól bá bəŋ Barnábas bwə á ji námə cínŋg Antyósh. Bənŋ bóól óbúgula bwə ŋgə yə buud minjígúalá, bwə ŋgə bwiíŋg jɔjɔ lāŋ á kéel mə Cwámba.

³⁶ Mpúsə baalé mwôw, Pwól mú ci nə Barnábas ná: «Shwə nyíŋgəg ná kə ŋgə dúg omínyonjə bású míŋgwála myēsh shwə á bwiíŋg kéel mə Cwámba myá. Í jii ná shwə mpúg nda bwə mú ŋgə bə ná.»

³⁷ Barnábas nyə á ka námə jii ná bwə kág nə Yuánes nyə á bə nə dúl jínə nó Márkus yé.

³⁸ Pwól nyɛ mú dúg nə bwə ajáláyé nə kwo kə nə muud nyə á fwo kə mpáŋgula bwo nə iséy, kə béégya nə bwo Pamafilí yé.

³⁹ Bwə mú sɛŋɛsa mákəl nə ndɛɛ bwə mú béégya. Barnábas mú ŋwa Márkus, báá bwə mú ŋwa byóól kə Shípra.

Pwól mə zə nyíŋgə kyey, bá Sílas

⁴⁰ Pwól nyɛ mú fēesh Sílas nó bá bwə kə. Obúgula bwə mú jōw Cwámba ná a jáándug nə bwo mpáam nyéd.

⁴¹ Pwól mú jaand Sirí nə Silisí, a ŋgə wá mədɔ má óbúgula ŋkul mílámád.

16

1 A mú kə wóós Dérbə, kumə Lístrə. A mú kə kwey ɲwól *mpwíin nŭŋ nə jínə ná Timotê. Timotê wəɔŋgá nyəɔŋgá njúl shilə *Yúden mbúgula Yésus, sóŋgá nyə njúl mwá Gərêk.

2 Obúgula wá Lístrə nə Ikóniyum bwá á ɲgə bwiing lāŋ məs Timotê nə a ji jə múúd.

3 Pwól nyə á ka cɛel ná bá bwá ká. A mú ɲwa nyə, a sá nyə ábiwáág nəcɛ ɲgála bɛɛmb *Oyúden wá shí nyəɔŋg nəcɛ nda bwá á bwey mpu ná sóŋgá jisə mwá Gərêk ná.

4 Míngwála myêsh bwá á ɲgə kə myá, bwá á ɲgə kala obúgula micígulá *búúd ɔ lwámá nə ocúmbá buud wá Yurásalem bwá á ɲwa myá, bwá ɲgə təl obúgula məkuú shí ná bwá bɛg micígulá myəɔŋg.

5 Məɔɔ məs obúgula məs mú ɲgə lal, buud bwá ɲgə kwídali jwôw dêsh.

6 Pwól nə gwoong jé bwá mú lína Frizhí nə shí á Galátia lína línág nəcɛ Nkɛŋkɛ Shíshim nyə a shígé magulə ná bwá bwiingug kéel Azí.

7 Ja bwá məs kə wóós Íjumə í Mishí yí, bwá mú ɲwá kə Bitiní, nji Shíshim məs Yésus kú magulə.

8 Bwá mú ka lína Mishí nə ndɛɛ kə wóós Truwás.

9 Gúl búlú dí, Pwól mú dúg *ntamə á mísh ná bagá, ɲwól múúd Masedwân təl ɲgə tɛég nyə məbwə ná: «Zaá Masedwân, zə kwíind sâ.»

10 Nda nyə á dúg ntó ná, sá á shwal zə sɔ ná sá məs kə Masedwân, sá ɲgə mpu bábálé ná Zembí ɲgə jôw sá wu ná sá kág bwiing kéel.

11 Sá mú ɲwa byóól Truwás, sá kə ná tŋŋ kə wóós Samoturas. Mán məlám sá ɔ kumə Neyapolis.

12 Tŋə cínəŋgú sá mú kə Filipí, ɲgwála ashúshwóógú á mpál shí Masedwân. Filipí wəɔŋgá njúl ɲgwála ózhul ɔ Róma, sá mú ji cínəŋgú baalé mwôw.

13 Jwôw lú Sábaad sá mú cúwo wú ɲgwála, kə bwŭŋ lú ɲgwəɔɔ, wú sá á tóduga ná bwá á kwambulə ɲkúmba kúl shú məjəgula wá. Sá á ka bə sá njúl nŭŋ, sá ɲgə lésha nə budá bwá á sɛɛŋgya cínəŋg wá.

14 ɲgwól múdá nə jínə ná Lidiya nyə á zhu ɲgwála á Tiyatír, nyə á də kusha ijimá í míkáándə mí atítí; mudá wəɔŋgú nyə á də gwəɔɔ Zembí. A mú də gwágulə Pwól nə ndɛɛ Cwámba mú bɛny nyə lám ná a máguləg lósú mə Pwól.

15 Ja múdá éne nyə á ka duwan nə buud ɔ njôw bɛ bɛsh yí, nyə a tɛég sá məbwə ná: «ɲkí bi məs kwey nə məs ji mbúgula mə Cwámba, zəgá ji mádí njôw.» A mú yímbuli sá ná sá máguləg.

Sáal mə Pwól bá Sílas Filipí

16 Í á ka zə bə, dúl jwôw sá ɲgə kə kúl sá á də jəgula yí, dúl sás mú zə bwəma nə sâ. Sás dəɔŋg í á də sá ísɛy í məlwaá. Nyə á bə nə jamb lú lweendí, lweendí jəɔŋg dúgə yə buud bwá á bə nə nyə wá zhwoŋ məbii.

17 Sás dəɔŋg mú zə ɲgə bɛ Pwól, a ɲgə kím gwôw-gwôw ná: «Buud óga búse osóol ɔ məsáal ɔ Zembí á gwôw-gwôw. Bwá ɲgə jaaw bí zhíí á cug.»

18 Nyə á ka námə də sá ntáni mwôw ɲkí bulya ná ndɛɛ Pwól mú lwáduga nyə, a mú yid dúg nyə mpəsə, a mú lás nə jamb ná: «Jínə məs Yésus-Krist dí, mə yímbuli wo ná wo wúg múdá éne dí!» Shíshim músə námə cúwo cé nə cɛ.

19 Nda búúd bwá á bæ nà nyə wá bwá á dúg ná búgá jáŋ bwá ða bæ nà məbii yí í mə jimb ná, bwá mú bii Pwól bá Sílas, wádugə kə nà bwo ósémbye ó mílósú dí wú buud bwá á ða səŋgya tām dánd wá.

20 Bwá mú kə lwóya bwo ótówə ɔ shwóg dí, kə shwáman bwo ná: «Buud óga bwá mə təl sá ŋgwála ná shwuu. Bāŋ bwá njúl *Oyúden,

21 bwá ŋgə zə jíguli buud məfúlú mə ajáláyé ná sá buud ɔ Róma sá bwéleg magulə má.»

22 Buud bwá á bæ cínəŋg áncuncuma wá bēsh bwá mú shwal mpíi bwo. Otówə ɔ shwóg bwá mú tí bwo mikáándá, bwá lwám buud ná bwá yídúg bwo nà mílwóŋ.

23 Bwá mú danŋulə cú bwo na ná ndeé bwá kə wusə bwo njów mímbwug, bwá nà mása á njów mímbwug ná: «Wo ɔ mpú ŋgə baagusə sá buud óga.»

24 Nji mása á njów mímbwug nyə á gwág ntáni yí, a kə ntág fad bwo kál fúm dí cwú, a wá bwo mímbwagə mákuúd.

25 Ŋgeé tām bulú, Pwól bá Sílas bwá mú ŋgə jəgula nà Zembí bwá ŋgə sey isusa gúmálələ Zembí. Bwá á ŋgə sá ntó míl mímbwug myēsh mí ŋgə gwágulə bwo.

26 Seegyá ná shí í mú jág ntaŋusa mbii á ná mənyuŋg mə njów mímbwug mə ŋgə shwágusa máshugud. Mimpumbé myēsh mí mú námá leel shín juw, mímbwug myēsh məŋkəda shín sémb.

27 Mása á njów mímbwug músə juum. A mú dúg mímpumbé ná bagá, a mú ntág wéem kafwele ná a gwáŋlyá nyúul, a ŋgə téduga ná mímbwug mí mə shín túb.

28 Pwól músə ka kām nà ŋkulú ná: «Kú sá wóméfwó məbōw. Sá bēsh sá búsa wa.»

29 Mása á njów mímbwug mú jów buud ná bwá zág nyə nà məlamba. A mú ŋgə lilya, a mú fwágwa kə, kə búla Pwól bá Sílas shí məkuú,

30 a mú ŋwa bwo kə nà bwo tóón kə jì bwo ná: «Omása e, mə sáág jí shú ná mə dúgúg cug?»

31 Bwá mú bęsa nà nyə ná: «Búgúlág Cwámba Yésus, wo bāg *dúg cug, nà woméfwó nà njów wō wēsh.»

32 Bwá mú bwiing bwo kéel mə Cwámba, nà nyə nà buud ɔ njów bé bēsh.

33 Námá wəla dəŋgú, tām bulú, mása á njów mímbwug mú kə nà bwo kə gusa bwo məfəŋ ná ndeé, nà nyə nà buud ɔ njów bé bēsh bwá mú duwan.

34 A mú kə nà bwo nyədəí njów kə yə bwo idāw. Nə nyə nà njów yé wēsh bwá mú kəəs nà məshusug nəcé bwá búgúlələ Zembí.

35 Ja mán í á lām yi, otówə ɔ shwóg bwá á ka kənd ifulish kə ci nà mása á njów mímbwug ná: «bídug búúd óni bwá kág.»

36 A mú kə jaaw Pwól ná: «Otówə ɔ shwóg bwá mə nti búúd zə ci nà mə ná mə bídug bí, bí kyéyug. Ntó, bí báá, cúwógá tóón bí kág ná shee.»

37 Na wə Pwól mə cí nà bwo ná: «Bwá ámə yíd sá tām buud kú námá jì sá kəəd, í njúl ná sá búsa buud ɔ Róma. Bwá mú wusə sá mímbwugud. Ja gaád bwá ceeł zə bíd sá nyima buud kú mpu. Mbó! Í ábəyé ntó! Bwáméfwó bwá zág bíd sá!»

38 Ifulish í mú kə jaaw ótówə ɔ shwóg iciyá íni byēsh. Bwá mú bul bæ nà ifwaas nà gwágulə ná buud bəŋŋ búsa buud ɔ Róma.

39 Bwáméfwó bwá mú kə cweel bwo mílām, wéeshali bwo tóón, bwá mú jəgula nà bwo ná bwá kyéyug wú ŋgwála wəŋgúd.

40 Pwól bá Sílas bwá mú wú njów mímbwug bwá mú kə Lidiya dí njów. Bwá

mú ðu cwîny óbúgula ná ndéé bwá músə kyey.

17

Sáal ma Pwôl Tesalonika na Berê

¹ Bwá mú líina Amfípolis nə Apoloniya, bwá kə wósós Tesalonika wú *Oyúðen bwá á bə nə *mpáánzə minjígúlá wá.

² Pwôl mú kə bwama nə Oyúðen bəɔngú ná má nda nyə á ðu bwey sá ná. Bónŋnə bwá mú ji mwôw má Sábaad məlól, a ngə lésha nə bwo,

³ ngə jíguli bwo nda mícilyá mí Kálaad Zembí mí ngə ci ná. Ná: «Í á jəla ná *Kříst júgug ná ndéé a yə, a mú gwúm.» Nyə nə bwo ná: «Kříst wəɔng wə Yésus má ngə bwiing bí éga.»

⁴ Bóólógá Oyúðen bwá mú magulə njígúlá wəɔng. Bwá mú seengya gwoong nə Pwôl bá Sílas. Bóól zhwoɔg Ogurék bwá á ðu gwəɔ Zembí wá bwá mú ná má sá ntó, tɛɛm bə ná má bóól ncuylá fwámé búdá wá cinəngá.

⁵ Nji, Oyúðen bwá mú zə jág shîŋ bwo. Bwá mú kusə wəámbešə-mbéšə wá nyaan milám bwá á ðu ji ntó kú nə iséy wá, bwá zə shwambulə búúd ná ndéé tál ngwəla ná shwu. Bwá músə kə Yason dí njów ná bwá kə bii Pwôl bá Sílas, zə nə bwo tām buud.

⁶ Nda bwá á shígé kwey bwo ná, bwá mú bii Yason bənnə bóól óbúgula, kə nə bwo ójwú ó ləom dí bwá ngə kîm ná: «Məŋkúmbə mə búúd má ngə wá zhizhəom shí nyêsh myá mí má wósós wa.

⁷ Yason nyə a bəle lég bwo nyədí njów, í njúl ná bwá anɔé nə bísh məççə mə Káázəl, bwá ngə yida ci ná wúl Njwú-buud íshús wúsə, ná wə wə Yésus.»

⁸ Onkwimbyé bán ŋni bwá mú kənd buud milám gwôw təo ojwú ó ləom bəsh.

⁹ Ojwú bwá á zə bíd Yason bənnə bóól óbúgula ŋni nji bwá má fwo wá myəna kwiidulə mányúul.

¹⁰ Obúgula bwá mú ləelú kənd Pwôl bá Sílas Berê bulú nə bulú. Ja bəŋ bwá á kə wósós Berê yí, bwá á kə mpáánzə minjígúlá.

¹¹ Oyúðen wá Berê bwá á bə nə jə milám ntə bəɔng wá Tesalonika. Báá, bwá á lég kéel nə məjigəwa, bwá mú ðu bigas mícilyá mí Kálaad Zembí jwôw ðəsh shú ná bwá dúg mpu ŋkí minjígúlá mí Pwôl misə tətəlí.

¹² Zhwoɔg buud bán bwá á *búgula, nə bóól zhwoɔg búdá Ogurék, fwámé búdá, nə zhwoɔg budúm ná má.

¹³ Ja Oyúðen wá Tesalonika bwá á gwág ná Pwôl má kə ná má bwiing Milású mí Zembí Berê yí, bwá á tí ná má kə wu, kə wá zhizhəom, kə sá ná buud mitədúgá mí búbúlg milúú.

¹⁴ Obúgula bwá mú ntəg ləel ŋwa Pwôl kənd nyə kóómb á mən. Sílas bá bəŋ Timoté bwá mú lég Berê.

¹⁵ Buud bwá á kə légal Pwôl wá bwá á kə nə nyə kə kumə Atən, bəŋ bwá mú nyiŋə. Pwôl mú nti bwo nə məkəl shú má Sílas bá Timoté ná bwá léélug kə kwey nyə.

Sáal ma Pwôl Atən

¹⁶ Ja Pwôl nyə á ngə bwánd Sílas bá Timoté Atən yí, lâm í á bul çey nyə cwú nə dúgúla ná buud ə ngwəla wəɔngú bwá á ngə gwəɔ zhwoɔg ivuguli í ózembí ó áyadúg.

17 Nyə á ka du kə *mpáánzə minjígúlá kə du lésha nə bwo nə bóól búúd bwá á du gúmal Zembí wá, a du námá kə jwǝw dēsh tām dánd ká du lésha nə buud á kwéy wú wá.

18 Bóól mǝma wǝáfaas mitádúgá bwá á du námá lésha nə nyə, bwá njúl buud ɔ Epikyur nə bǝɔŋɔ ɔ Stoyik. Bóól bwá mú ka du jǝ ná: «Jǝ gwǝmǝfwó lás-lás múúd ga ŋgǝ ci yǝ?» Bóólúgá ná: «Jǝsə nda a ŋgǝ bwiing lǝŋ ǝZembí sǝ abwélé gwág wá.» Nǝcé Pwól nyə á ŋgǝ bwiing lǝŋ má Yésus nə gwúmáǝ nyə á gwúm yǝ.

19 Bwá á ka ntǝg ŋwa Pwól, kə nə nyə buud onǝní bwá á du sɛɛŋgya Areyopagos dí wá. Bwá nə né ná: «Fwog ná mpu jaaw sǝ wó njǝgúlá ágúgwáan wó ŋgǝ kyey nə ndǝ ní.

20 Wo má sǝ ná mǝlwǝ mǝsú má gwágúg isǝ í agúgwáan. Sǝ má cɛɛl wǝmbǝlǝ isǝ byɔɔŋgá.»

21 Buud ɔ Atǝn bēsh nə ojǝŋ bwá á du jǝ wu wá bwá á du cǝŋgǝlǝ fwála dǝŋ nǝ dúlǝ ŋgǝ bwiing nə ŋgǝ gwágulǝ milǝŋ mí agúgwáan mí ŋgǝ kúnɔw wóós myá.

22 Nǝ ndɛɛ, Pwól tǝl na tǝtám Areyopagos a mú ka zǝ lás nə buud ná: «Yé búúd ɔ Atǝn, mǝ má dǝg ná ikóómb byēsh dí bǝ mǝ jǝg bul cɛɛl yǝbǝ.

23 Nǝcé ja mǝ má ŋgǝ kyey bídí ŋgwǝla ŋgǝ dǝg bín isǝ bí ŋgǝ yǝ gúmá yǝ, mǝ ámǝ kwey ŋgwól *alatǝr nə cilyá ná: “Nyǝga jǝ shú má Zembí sǝ ampuyé é”. Sǝ bí bǝŋ ŋgǝ yǝ gúmá kú mpu ní, gwá wǝ mé má ŋgǝ zǝ bwiing bí yǝ.

24 Zembí nyə á tǝ shǝ nyēsh nə isǝ bísǝ cǝnɔŋ yé, á jǝ Cwǝmba á gwǝw nə shǝ yé, nyə ádí jǝ mǝmpáánzǝ búúd bwá shúmǝ nə mǝbwǝ má.

25 Sáal dé í ádí sǝy mǝbwǝ mǝ búúd dí námá nda á jǝ ná buud bwá sǝág nyə gúl sǝ. Nyɛɛ muud ŋgǝ yǝ sǝ bēsh cǝg nə mǝyɔwǝda nə bíl isǝ byēsh yé, sǝ í cúgǝ nə ŋkul fúfǝ nyə.

26 «Nyə a tǝ ilwonǝ í búúd byēsh í ŋgǝ Zhu wǝ muud ŋgwúd, ná ilwonǝ byɔɔŋɔ í jǝgǝ shǝ nyēsh dí. Nyə á cɛɛlǝ buud mǝfwála má cǝg, a tǝl námá bwo minǝ mí mǝshǝ bwá ŋgǝ jǝ má.

27 Nyə a sǝ ntǝ ná buud bwá sǝǝg nyə, bwá ŋgǝg bwówǝlǝ ka bwá é kwey nyə, í njúl ná a cúgǝ shwǝg-shwǝg nə sǝ.

28 Nǝcé, cǝg sǝ ŋgǝ cǝgǝ yǝ, í ŋgǝ Zhu nyǝdí, nyə wǝ ŋgǝ sǝ ná sǝ ŋgǝg nə kuwo, nyə wǝ ŋgǝ sǝ ná sǝ bǝg sǝ sǝ búúsá yǝ. Sǝ jɔɔŋ wǝ bóól ǝcǝlǝ ǝ ókǝlaad bǝn bwá á ci yǝ, ná: “Nǝcé sǝ búúsá mpǝg jé”.

29 Nda sǝ búúsá ka bǝ mpwonǝ buud nyé ná, sǝ ajǝlǝyé nə tǝdǝga nə Zembí jisǝ nda or ŋkǝ nda kwóógú bwá du lúlǝ *mwaanǝ nə ndǝ yǝ ŋkǝ gúl jimǝ kwóógú sǝ búúd ɔ ikǝŋ bwá yǝgúǝlǝ nə milúu ná ndɛɛ bwá mú caag yǝ.

30 Zembí nyə aŋgǝ ná nə kǝnd mísh mǝfwála búúd bwá á du bǝ jǝg dí má. Nǝ, a ŋgǝ jǝw buud bēsh íkǝl byēsh bwo njúl yǝ ná bwá cǝndǝg mitádúgá.

31 Nyə á má tǝl ŋkúmba jwǝw á bá cǝgal mílǝsú myǝ shǝ nyēsh sǝmbyé á tǝtǝlí yǝ nda múúd nyə á féesh yé má bá zǝ sǝmb ná. Nyə a lwágulǝ buud bēsh yuug ná nyə á féesh muud wɔɔŋgǝ gwúmúshǝlǝ nyə á gwúmúshǝ nyə yǝ.»

32 Nǝ bwá á gwág Pwól má ci ná muud nyə a gwúm yǝ, bóól bwá mú tééd ŋgǝlǝ cǝgǝlǝ nyə, bóólúgá bǝŋ ná né ná: «Sǝ é bá kwo gwágulǝ wo nə lǝŋ wó ní gúl ja.»

33 Na wǝ Pwól nyə á zǝ béɛgya nə bwo yé.

³⁴ Nji, bóólúgá báá bwá á shí leedya nə nyə, bwá *búgula. Í á bə buud nda Denis muud Areyopagos, nə mudá bwá á du jów ná Damaris yé, nə bóólúgá námá na.

18

Sáal mə Pwól Kərênt

¹ Ja isâ ini í má shin bə ntáni yí, Pwól músə wú Atên kə Kərênt.

² A mú kəwey ɲgwól *Yúden nŭŋ nə jínə ná Akilas, a njúl muud á Pŏŋ. Akilas éne bá mudá yé Priska bwá á ɲgə kúnəw wóos, bwá ɲgə zhu Italí nəcə Klóod nyə a wŭŋŋ Oyúden bēsh ná bwá wúg Róma. Pwól mú sɛɛŋgya nə bwo.

³ Nda í á nyŋn ná bə́nŏŋ bwá á jŋg váál ísýy ɲgwúd ná, bə́nŏŋ bwá mú ji kəl ɲgwúd du sêy. Bwá á du laad məbanda nə míkáándə*.

⁴ Pwól nyə á ka du kə lésə nə buud *mpáánzə minjŋgúlá dŋ mwŏw mə Sábaad mēsh, a dúgə mpu sá ná Oyúden nə Ogarĕk bwá máguləg kél.

⁵ Ja Sílas bá Timotê bwá á wóos wúlə Masedwān yí, Pwól nyə á ka zə wá nyúul nyé nyēsh bwiŋgúlə kél dŋ, a ɲgə mpu bwaagulə Oyúden ná Yésus wá jísə *Křst.

⁶ Nji, Oyúden bwá mú zə bul fə́m nyə, bwá du jág lwíy nyə. Pwól mú ka saməsə míkáándə nyə nə bwo ná: «Mpwene wán mə jəguwə nə biméfwó, kú bə mə. Mee mə zə ka yág kóomb búud bwá cúgə Oyúden wá jaá gaád.»

⁷ A mú wú na kə nyí njów mə ɲgwól múud bwá á du jów ná Titiyos Yustos yé. Muud wəɔŋgá nyə á du gúmal Zembí, njów yé ni í njúl koogú lə mpáánzə minjŋgúlá.

⁸ Křspus múud nyə á bə njwú á mpáánzə minjŋgúlá yé nyə a *búgula Cwámba nə njów yé wēsh. Zhwoɔg buud ɔ́ Kərênt bwá á du gwág Pwól wá bwá á búgula námə, bwá mú ɲgə duwan.

⁹ Pwól mú dúg *ntamə á mísh ná bagə gúl búlud Cwámba ɲgə ci nə nyə ná: «Wo kú fúndə. Wee ɲgag ná lás, wo kú ji kúl-kúl,

¹⁰ nəcə mə ji ná wo, múud cúgə nə ɲkul kúnya nə wo ná a sá wo bŏw. Mə ji nə búud ɲkí bulya wa ɲgwə́la gaád.»

¹¹ Pwól nyə á ji na mbŭncindí nə ɔŋkwoond ósaman, a ɲgə bwiŋg bwo Milésú mí Zembí.

¹² Nji, ja Galiyŏŋ nyə á bə ɲgwə́mənə lŋwŋga yā Róma í á təl Akayí yí, Oyúden bēsh bwá á tŏw ciná-cində nə Pwól, bwá mú bíi nyə kə nə nyə ósəmbye ɔ́ mílésú dŋ

¹³ kə shwə́man nyə ná: «Muud éga ɲgə shwúguli buud ná bwá yág Zembí gúmə mbíi í yidá lúmbali nə Məcəɣ yí.»

¹⁴ Pwól mú nywá cɛl lás, nji Galiyŏŋ mú ci nə Oyúden ná: «Í mbəm bə ná muud éne mə shwey gúl wŏŋ ɲkí ná a mə sá gúl sá áyíyáág, mə lég shwə́man jŋn nda í jə́la ná, yé Oyúden.

¹⁵ Nji, nda jísə ná bí ɲgə shuya shú sá í dúgyá nə minjŋgúlá mín, nə mínə mán, nə məcɛɣ mán ná, biméfwó lásúgá isâ bín. Mə acéélə lás mbíi lású ní.»

¹⁶ A músə nying bwo ná bwo wúg njów mílésú.

¹⁷ Bēsh bwá mú bíi Sostēn njwú á mpáánzə minjŋgúlá, du danɲalə cú nyə námə na mpumbé njów mílésúd Galiyŏŋ kú bish.

18:2 Akilas: Rom 16.3; 1Kr 16.19; 2Tm 4.19 **18:3** 20.33-34; 1Kr 4.12; 9.12-18; 1Te 2.9; 2Te 3.7-9

* **18:3** Məŋ mə́banda mə a du ba, bwá laad káándə mbíi á ná bwá ká wɛf í bə banda. **18:5** 11.18

18:5 3.26; 5.42 **18:6** 13.51; 20.26 **18:8** 8.36 **18:9** Iza 41.10; Zhe 1.8; 1Kr 2.3-4 **18:13** 6.13

18:14 23.29; 25.18-20; Yuá 18.31

¹⁸ Pwôl nyə á nyingə kwo ji Kəřənt fwámé zhwoġ mwôw ná ndeé a mú jəna nə obúgula, a mú kəwa byóólád kyey kə Sirí, bəńŋə Akilas bá Priska. Nyə á ka kə kənya lúú Saŋkrê nə ŋkaagə nyə á sá yí.

¹⁹ Bwó mú kə kumə Ifēz, Pwôl mú béégya nə Akilas bá mudá. Nyεε mú kə mpáánzə minjígúalá kə lésha nə Oyúden.

²⁰ Bwó mú bíi nyə nə bəńŋə bwó nyág ná já fwámé mwôw. A mú ban.

²¹ A mú jəna nə bwo, nyə ná: «ŋkí Zembí mə magula, mə é bá nyingə zə wa bídí.» A mú kəwa byóólád kyey wú Ifēz.

²² Bwó mú kə səl byóól Sezaré. Pwôl mú bád kə, kə bódə *Dɔ lú obúgula, a músə ka shulə kə Antyoš.

²³ A mú ji wu baalé fwála ná ndeé a mú kyey. A líina shí Galátia a cɔ Frizhí, a ŋgə yə *ompwíin məcwŋŋ ŋgəlá wa bwo ŋkul búgád.

Apolos mə bwiing kéel Ifēz nə Kəřənt

²⁴ Ngwól *Yúden nə jínə nə Apolos nyə á bə muud á Aləġuzandri, nyə á ka zə wós Ifēz. Nyə á bə nə cóġ lósú, a njúl námə nə fwámé mpúyá kéel mə Zembí.

²⁵ Nyə a shí jíg isá í dúgyá nə zhií mə Cwámba yí. Nyə á bə nə məma yéesh íséy a mú də bwiing isá í Yésus, a də jígali byo njígúalá á tátəlí í njúl ná nyə á mpu nji nduwán mə Yuánes.

²⁶ Nyə á ka də bwiing kéel *mpáánzə minjígúalá dí, kú fúndə múúd. Priska bá Akilas bwó mú də gwágulə nyə nə ndeé bwó mú ŋwa nyə bwádí njów zə nyingə mpu lwágulə nyə zhií mə Zembí nə sáŋ sáŋ.

²⁷ Nda nyə á ka ŋgə cəel kə Akayí ná, obúgula bəsh bwó mú wá nyə ŋkul lámúd, bwó cilə bəŋg wá wu ná bwó bāg ŋwa nyə nə məshusəg. Ja nyə á ka kə jé wu yí, mpaam mə Zembí í mú sá ná a bəg nə məma mfíí shú obúgula.

²⁸ Iciyá í lésú byé í á də sá nə məshwán *Oyúden bwó á də cəel sá má mə bəg zhizhe. Nyə á də mpu lwágulə bwo mícilyá myá Kálaad Zembí dí nə Yésus wə jísə *Kříst.

19

Pwôl mə kə Ifēz

¹ Í á ka zə bə, ja Apolos nyə á bə Kəřənt ni, Pwôl nyə a shín líina shí á mimbúnə nə ndeé a mú shulə kə Ifēz. Nyə á ka kə kwey bóól *ompwíin nŋŋ,

² a mú jí bwo ná: «Ye bí a shí ləg Ŋkəŋkə Shíshim ja bí á *búgula yí?» Bwó nə né ná: «Sə afwóyé námə bwele gwág nə Ŋkəŋkə Shíshim jisə.»

³ A mú kwo jí ná: «Wáyé nduwán bí á ka duwan yí?» Bwó ná: «Nduwán mə Yuánes.»

⁴ Pwôl mú ka ci ná: «Nduwán mə Yuánes í á bə shú búúd bwó á magula nə bwó cénd mítédúgá wá. Yuánes nyə á ŋgə lwágulə kúl búúd nə bwó búgúlag múúd ŋgə zə nyódí mpúsə yé. Muud wəŋg wə Yésus.»

⁵ Nda bwó á gwág ntó ná, bwó á duwan jínə mə Cwámba Yésus dí.

⁶ Ja Pwôl nyə á bəd bwo məbwə yí, Ŋkəŋkə Shíshim mú zə bwádí, bwó mú ŋgə lás məkálád bwó ŋgə cúndə micúndə mí Zembí.

⁷ Bwó á je bə buud wŋm nə óbá.

8 Pwól nyə á kə nyíi *mpáánzə minjígúálá, nyə a du bwiing kéel cínəng tâŋ oŋkwoond olóol kú fúndə mísh mə buud, a ɲgó lésha nə buud, a ɲgó sá nə bwá máguləg sá í dúgya nə Faan mə Zembí.

9 Nda bóol bwá á ɲgó sá lal lúu bwá kú magulə sá nyə á ɲgó ci yí bwá ɲgó yida *lás nə zhií mə Cwámba bwaasulə mpu tām buud nə, Pwól nyə á ka ntág béégya nə bwo, a ɲwa ómpwíin, a kə du lésha nə bwo jwəw dēsh shikùl mə Tiranos dí.

10 Nyə a sá ntó tãŋ mimbú mímábá, í mú sá nə buud ɔ Azi bēsh bwá gwágúg kéel mə Cwámba, tɔə *Oyúden tɔə Ogurék.

11 Zembí nyə a wéeshali *məshimbá mə álal-ɲkul məbwə mə Pwól dí,

12 mbii í á bə nə bwá á du ɲwa onábukən nə mikáándó mí á du kúnya nə Pwól myá, bwá du báaw mimbəl nə myo, məbwəs bíd mimbəl myəɔŋgá, məjamb wú.

13 Bóol óŋkəɔ ɔ Oyúden bwá á du kyey mílɔəm mílɔəm du yíl búud məjamb wá, bwá mú zə tééd nə bwá du jəw jíná mə Cwámba Yésus nə í lwágug minjumbálu. Bwá á du ci ná: «Mə yímbúli bí jíná mə Yésus Pwól ɲgó cúndə yéd.»

14 Nt́, bóol búud zangbá bwá njúl bwân ɔ wúl lúlúú ófada Oyúden bwá du jəw nə Skéva yé, bwá á ka námá zə sá sóólúgú wəɔŋg.

15 Nt́ jamb í á zə fəel bwo ná: «Mə mpú Yésus, mə mpú námá Pwól, bí bāŋ wə ózə?»

16 Muud nyə á bə nə jamb ni yé mú nɔŋ bwo nyúúlud, figə bēsh shí ntɔ bwo ɲkul. Nyə a sá bwo nə ndéé bwá mú wəenzh na njəw ni dí oshushwáás nə məfəŋ nyúúlud nə jəəd.

17 Buud ɔ Ifēz bēsh, tɔə Oyúden tɔə Ogurék bwá mú gwág lāŋ wəɔŋg, í mú sá bwo ifwaas nə ndéé jíná mə Cwámba Yésus í mú jwɔ.

18 Ncúlýá buud wá bəɔŋg bwá á búgula wá bwá mú zə ɲgó magulə məbəw mán, bwá ɲgó bágulə isá bwá á du sá yí tām buud.

19 Bóol zhwoŋ buud bwá á du sá májig wá bwá mú du zə nə okálaad bəɔŋg du zə ɲkúnd tām buud nə ndéé jígal. Bwá á bála bímbí lú okálaad dəɔŋg nə í á kumá misəŋ mí *mwaané otóshin məwúm mátóɔn.

20 Nə ndéé, kéel í á ɲgó mpyáánz nə ɲkul mə Cwámba, misóólúgú mí ɲgó sɔy.

Məma zhizhəəm á Ifēz

21 Ja isá íni í á shín sɔy yí, Pwól mú zə bii tédúgá nə á kyey Masedwân nə Akayí kə Yurúsəlem. Nyə ná: «Ja mə bá kumə Yurúsəlem yí, í bá námá ji nə mə kág Róma.»

22 A mú kənd bóol ósól ɔ məsáal bé óbá Masedwân, nə Timoté nə Erást. Nyəe mú ləŋgali fwámé fwála Azi.

23 Fwála dəɔŋg wé ícucu í á zə bə shú zhií mə Cwámba yí.

24 ɲgwól álúlu igwámúgə nə jíná nə Dəmitri nyə á du lúlu kwóógú bwá du lúlu *mwaané nə ndí yí, du sá ímpúmpáánz í zembí ámuđá bwá á du jəw nə Artemís yé. Sā jəɔŋg í á du sá nə buud bwá á du sá íság-ság í məbwə wá bwo bíig fwámé mbii.

25 Nyə á ka sɛɛŋg buud ɔ íság-ság bəɔŋgú nə bóol búud bēsh bwá du sá mbii məsáal məɔŋg wá, a mú ci nə bwo ná: «Owəy, bí mə mpú nə iséy íga wé í ɲgó yə shé məbugabaan.

26 Bí ɲgó dí gwág nda í mú ɲgó lís ná! Ná, tɔə wa Ifēz tɔə Azi yēsh, Pwól éne mə shín sá nə zhwoŋ buud bwá máguləg lāŋ yé nə ozembí buud bwá lúlu nə məbwə wá bwá cúgé ózembí.

27 Sâ jooŋg í é sá ná iséy bísú í bág zhizhe. Kú námá bul bæ nji ntó, í é sá námá ná mpáánzô má Artemís mæma zembí ámutá í nyínúg zhizhe, buud bwé mú dúg nywo nda sâ cwag, í kú ná nyiŋgæ bæ nã gúmá Azí nã shí nyêsh bwé ŋgá gúmal Artemís yí.»

28 Nji bwé á gwág ntáni yí, bwé mú nyada, bwé mú tééd ŋgólæ kîm ná: «Artemís á buud ɔ Ifêz jisæ sâ anání.»

29 Ngwála wêsh mú shwal tów ná shwu. Buud bwé mú cíg kæ mpáánzô iseeŋyá. Bwé bii búúd ɔ gwoonŋ ɔ Pwól, Gáyus bá Aristárug, buud wá Masedwân, julæ kæ nã bwo wu mpáánzô iseeŋyá.

30 Pwól mú ci ná á ká lwóya nyúul wu tâm buud. Nji, *ompwíin bwé mú ban ná á kú kæ.

31 Bóól búúd ɔ Azí bwé á bæ oshwá bé wá bwé mú námá kænd búúd kæ téég nyæ mæbwé ná á kú tâl mákuu mpáánzô iseeŋyá.

32 Í á shwal zæ bæ buud ŋgæ kîm ntáni, nyâŋ kîm yé ŋkwimbyê, nyâŋ kîm yé. Í mú bæ áfúlukumbê, bóól ncúlyá buud kú námá mpu sâ gwáméfwó í ámæ seeŋg búúd yí.

33 Bóól búúd bwé mú mpu jaaw Alægzándro sâ í ŋgá cý yí, nyæ muud *Oyúden bwé á tál shwóg yé. A mú ŋgæ fafa buud mbwé ná bwé gwágúlag, á cæel lwágula búúd sâ jisá yí.

34 Nji bwé á yag ná á ji Yúden yí, buud bêsh bwé á shwal ŋgæ kîm nda ŋwa ná: «Artemís á buud ɔ Ifêz jisæ sâ anání.» Bwé á kîm ntó nã ndéé je bæ tâŋ mæwæla mæbá.

35 Muud nyæ á du cilæ isâ í ŋgwála yé mú ka zæ mpu jil búúd ná shæ. A mú lás nã bwo ná: «Ye búúd ɔ Ifêz, nyáyé múúd á shí ga mæ jág ná nji wa Ifêz wá mpáánzô má Artemís mæma zembí ámutá nyísó yé, nji wa námá wá wuguli jé í á kud wú gwów yí jisá yé?»

36 Muud cugé nã ŋkul shwána sâ jooŋg. Ntó, bi mæ jalá nã ji ná shæ bi kú jigawa ná bi mæ sá wúl sóólógú kú fwo téduga.

37 Bí ámæ zæ nã buud óga wa í njúl ná bwé asáyé zembí ámutá wúsú bôw, kú námá *lás nã né bwaasúle mpu.

38 Nkí Dæmitrí bânôŋ buud ɔ íság-ság bé búsé nã lésú nã muud, ŋgaá ná mílósú mí du lís njów mílósú, ogwámæna búsé námá! Bwé kág nã lésú wãŋ íshwæman dí.

39 Nkí bi má ka bæ nã gúl sâ bí ŋgá shwaag yí, í jalá nã lís fwámé seeŋyád.

40 Jooŋg sá ŋgá sá múús ga jisæ ojwú jee wáámé sá ná sá ŋgæ wá zhizhoom loomud. Sá búsé ná nã ŋkul ka jaaw búúd ná seeŋgya ga jisæ shú jí?»

41 Nji nyæ á shîn lás ntání yí, a mú ci nã buud ná bwé bwílyág.

20

Pwól mæ wú Ifêz

1 Ja zhizhoom nã nyæ á shîn yí, Pwól nyæ á jôw *ompwíin, á zæ cwíny bwo. A mú jéna nã bwo ná ndéé á músé tí kæ Masedwân.

2 A mú kyey máshí mæonŋ dí á ŋgá cwíny obúgula ŋkí bulya ná ndéé á mú kæ kumæ shí Ogarêk.

3 A mú já cínŋgú onkwoond olóol. Nyæ á ka bæ ná á ŋwa byóól kæ Sirí. Nji nda nyæ á gwáduga ná *Oyúden bwé ŋgæ bwéél nyæ ná, a mú nyiŋgæ kæ Masedwân.

4 Buud ɔ gwoonŋ bé bwé á bæ, nã Sopater mæ Pírus muud á Berê, nã Aristárug

bá Sægundo búúd ó Tesaloníka, nə Gáyus á Dérbə bá Timotê, nə Tishik bá Trofím buud ó Azí.

⁵ Bāŋ bwá á kə shwóg kə bwánd sá Truwás.

⁶ Sə bāŋ sá á ka zə tí njəənd Filipí ja mwōw bwá á də də ibuléđ yā kú nə *ləvur má á shín yí. Sə mú ŋwa byóól, sá já zhúđ mwōw mətóon ná ndéé sə mú kə kwey bwo Truwás. Sə á jì cínəŋgú mwōw zəŋgbá.

⁷ Sə á ka sɛŋgya jwōw shwénde má də tééd yí ná sə má zó féya buléđ. Nda Pwól nyə á bə ná nyə é kyey mán mələm ná, nyə á ka ŋgə lésha nə buud, a ka julə kaand ná ndéé kə wóós tām bulú.

⁸ Kál sá á bə fúm á njów dí gwów wá, mələmba má á bə minjidyá fwámé bímbí.

⁹ Dúl ncwámá í á bə a njúl vúnded, ncwámá dəəŋgú nə jíná ná Etikus. Nyə á ka zə cə gwáđ ná cúg, Pwól nye ŋgə kə nə kaand shwóg. Nda gwə í á bul bií Etikus ná, nyə á yəŋ wú nūŋ bədyé álél* á njówáđ zə kaduwa shí. Bwə zə wɛel nyə, a má yə.

¹⁰ Pwól mú shulə. A mú lɛélú kə, kə ŋkény ncwámá ni məbwáđ. A mú ci nə buud ná: «Kúgá kand milám gwōw. Jím jé jisə ná nya nyúúláđ.»

¹¹ Pwól mú nyiŋgə bád, a mú fɛy buléđ a də. A mú kə nə kaand shwóg ná ndéé mán mú ləm. A mūsə kyey.

¹² Bwə mú kyey nə ncwámá ni kuwó. Sā jəəŋg í á bə məma sá í á mpu yə buud ŋkul yí.

¹³ Sə mú kə shwóg, sə ŋwa byóól kə Asos wú í á bə ná sənónj Pwól sá é kə nyiŋgə lad gwoəŋg wá. Nyɛɛ, nyə á kyey njwónj nə njwónj nda nyə á cɛel ná.

¹⁴ Pwól mú kə kwey sá Asos. Sə mú ŋwa nyə byóóláđ sə mūsə kə Mitilɛn.

¹⁵ Wúlə cínəŋgú, sə mú kə nə byóól māŋ ná ndéé mán mələm sə mú kumə ná bɛɛndyá ná Kyos. Jwōw í á bɛ yí sə kumə ŋgɛé Sámos, jwōw í á kwo bɛ yí sə mú kumə Milɛt.

¹⁶ Pwól nyə á ŋgə bul jii ná a kyey māŋ nə māŋ, cə Ifɛz kú shigula shú ná a kú ná kwo bwey Azí. Nyə á ŋgə cáás ná ŋkí fwála dí nə ŋkul bə, a bə Yurúsəlem jwōw lú Pantekót.

Pwól mə jíná nə ocúmbá buud wā Ifɛz

¹⁷ Sə njúl na Milɛt í, Pwól nyə á kənd muud Ifɛz kə jōw ocúmbá buud wā *Də lú óbúgula ó Yésus.

¹⁸ Ja ocúmbá buud bwá á zə wóós nyədí yí, nyə a lás nə bwo ná: «Bí mə mpú nda má á cəgə nə bí mwōw mɛsh tééd jwōw má á wóós Azí yí.

¹⁹ Ná mə a sɛy nə Cwámba mə kú bwele ŋkény nyúul, mə ŋgə sɛy nə micúŋ nə mindəólú mə á ŋgə bwəma nə ndí nə mələáməb *Oyúden bwə á ŋgə ndény mə má.

²⁰ Bí mə mpú ná mə a shígé shweel gúl fwámé sá í á jəla nə kwíind bí yí, nji mə á bwiŋg bí kéel, mə də yə bí minjígúla tām buud nə bídí minjów,

²¹ mə ŋgə báásulə Oyúden nə Ogərɛk bɛsh ná bwá cəndúg mítádúgá zə wə Zɛmbí, bwá búgúlag Cwámba wúsú Yésus.

²² Ja ga, Ŋkɛŋkɛ Shíshim má bií mə mbwug, mə wə ŋkág Yurúsəlem kú mpu sá í ŋgə bwánd mə shwóg éga.

²³ Sā jisə yí jí nji ná mɛŋgwála mɛŋgwála, Ŋkɛŋkɛ Shíshim ŋgə jaaw mə ná məŋkəda nə *incwaw í ntəg wə má é kə bwəma nə ndí yí.

20:7 2.42, 46 * **20:9** *bədyé álél*: Njów gwów í də bə wúl njów mbád wúlúgád. Kákúl í ŋgə ciy na ni jisə, wo lú minjów myəəŋgú milól wúlə shí kə gwōw. **20:10** 10j 17.21 **20:17** 18.21 **20:18** 19.10 **20:21** 11.18 **20:22** Ŋkɛŋkɛ Shíshim: 10.19 **20:23** 21.4, 11; 9.16

24 Nji, mə adúgɛ cug jâm nda gúl mɛma sâ. Mɔ jii nji ná mə mpúg ju kálá mə ngó ju yí, mə mpu sâ ísɛy Cwám̄ba Yésus nyə á yə mə yí, ísɛy í bwiingúlá Jɔjɔ Kéél á mpaam mə Zɛmbí.

25 Jaá ga, mə mpú ná bí abúlé ná kwo dúg mpwóombú nyâm, bí buud mə á ji bídí ngólá cúndə Faan mə Zɛmbí wá.

26 Mə ka ngə jaaw bí fwámé jaaw múús ná mə cugé nə məbɛɛ mə ɲkúmba muud na bídí.

27 Mə a bwiing bí tédúgá mə Zɛmbí wêsh kú shweel tɔɔ sâ.

28 Bi ɔ mpú baagulá bíméfwó, bí mpu námá baagulá sɔɔnz jêsh ɲkɛɲkɛ Shíshim nyə á tál bí ná bí bág obaagulá yí. Bi ɔ mpú wíl Dɔ lú óbúgula Zɛmbí nyə á kusə nə macií mé yí.

29 Mə mpú ná ja mə é cɔ yí, onkweny ó ányinyaanê bwó é zə nyíi na bídí. Bwó ábúle jagulá sɔɔnz jín.

30 Bóól búúd bwó bá dɛ wɔɔf na bídí gwoong dí bwó dɛ jíguli bów-bôw mínjígulá dɛ julá *ompwíin ná bwó bɛg bwo.

31 Gwó wə mə cí nə bí ná: “Jígá ɲkasê. Bi ó dɛ téduga ná, tâɲ mimbú mílól, mə á dɛ kéwuli muud yêsh nə bulú nə mwásó, mə nə məzhwíile míshúd.”

32 Ná ndéé, mə mə bəd bí məbwó mə Zɛmbí dí, nə kéel á mpaam nyéd. Nyə wá jí nə ɲkul sá ná bí ɲgág nə lal búgád, nyə námá wá jí nə ɲkul yə bí mɛnywa nyə á bwey kwám̄sa shú búúd nyə á mə sá ná bwó bág minkɛɲkɛ wá.

33 Mə a shígé wíimb *mwaané ɲkí or ɲkí káándó mə múud.

34 Bíméfwó bi mə mpú ná ísá mə á dɛ jii yí nə byɔɔng búúd ó gwoong jâm bwó á dɛ jí yí, məbwə mām mága mə á dɛ sɛy, mə dɛ bii.

35 Mə a lwágulá bí fwámé lwágulá nə ntúga wá múúd mə jálá nə wáduga yé shú ná a kwíindúg bɔɔng básó kú nə mɛɲkul wá. Muud téduga námá íciyá Cwám̄ba Yésus nyə a cwééd yí ná: “Nə muud mə yána yé, nə nyɔɔng mə lág yé, nyɔɔng mə yána ɔ jíís nə ocúncésh.”»

36 Ja nyə á shín lás ntáni yí, bónón bêsh bwó á kúd məbwón shí, a músə jəgula.

37 Buud bêsh bwó músə ngə bwawuda, bwó ngə kúlal nyə, bwó ngə kalawo nyə cánúđ.

38 Bwó á bul gwág cey lámúd nəcé nda nyə á cí nə bwo ná bwó ábúle kwo dúg mpwóombú nyé ná. Bwó á ka kə lúgal nyə kə wós byóólúđ.

21

Pwól ngə kə Yurúsalem

1 Ja sá á ka tí mɛnyúul na béégya nə bwo yí, sá á ka wú nə byóól dúsú bwúnúđ, sá mú bɛ zhíí títálí kə Kos. Mán málám sá mú kə Rodes, sá wú Rodes kə Patara.

2 Sá mú kə kwey dúl byóól ngə cɛel kə Fenisí, sá mú bád cínɔngú kyey.

3 Sá mú ngə kə ná ndéé sá mú dúg Shíprə ngə nyín sá shwóg. Sá mú sásulə Shíprə, sá kə kósmb Sirí ná ndéé sá kə səl byóól Tir wú í á bə ná í kə shul ísá wá.

4 Sá á ji cínɔngú mwôw zanjá nəcé sá á kwey bóól óbúgula cínɔng. *Ompwíin bɔɔngú, ɲkɛɲkɛ Shíshim í á tów bwo lúúd bwó mú cí nə Pwól ná á kú bád kə Yurúsalem.

20:24 21.13; 2Tm 4.7 20:25 28.23 20:26 18.6 20:28 11.23 20:28 1Pr 5.2 20:29 Mat 7.15; Yuá 10.12 20:30 Gal 4.17; 1Yn 2.19 20:31 19.10; 1Te 2.11-12; 2Kr 11.28 20:32 26.18; 1Te 5.23-24; 2Te 1.11-12 20:33 18.3 20:35 Mat 10.8 20:38 20.25 21:4 10.19; 21.11

⁵ Nda mwôw sá á jala nà jì cínòngú má á shîn ná, sá á tí njòond. Obúgala bêsh nà budá nà ikágé bwá mú kà ngà lúgal sá kà cúwo ngwála dí tóón. Ja sánòh má kà wóós ncindyè màh yí, sá bêsh sá mú kúd mábwòh shí jògula nà Zembì.

⁶ Sánòh sá mú shîn jàna. Sá mú kà byóólád, bàh bwá mú nyìngà kà kwáádá.

⁷ Sá bàh, tílè sá á tí Tir yí, sá á kà sàl byóól Tolemayis, sá báda óbúgala sá á kwey wú sánòh sá mú já jwôw ngwúd.

⁸ Mán málàm, sá mú kyey. Sá kà ná ndéé kà wóós Sezarê, sá mú kà nyíi wá Filíp mbwiingye lánh mà Yésus nyà á bə ngwól múúd á buud zangbá bwá á féeshòw Yurúsàlem wá. Sá mú jì cínòng nyádí.

⁹ Nyà á bə nà mäsás mánò má njúl oncwíyè, mäsás màoing má á ða cúnð micúndá mí Zembì.

¹⁰ Nda sá á jì cínòngú ñkí bwey jiya ná, ngwól *múúd micúndá mú wóós wúla Yudéa, nyə nà jíná ná Agabus.

¹¹ A mú zə sádí, a ñwa kandá mà Pwól, a wóólə nyáméfwó màkuú nà mabwə nà ndéé a mú ci ná: «Ñkèñkè Shíshim ngə ci ná muud jí nà kandá éga yé, ntéga wá *Oyúden bwá é kà wóólə nyə Yurúsàlem yé, bwá keenzh nyə mabwə má ikúl ishúsúð.»

¹² Nda sá á gwág ntó ná, nà sê, nà óbúgala wà Sezarê sá bêsh sá á téég Pwól mabwə ná a kú bád kà Yurúsàlem.

¹³ Ná ndéé Pwól mú bəsa nà sá ná: «Nacé jí bí é zə bəwəli mà lám nà yá bí ngə jìi nà yí? Məe mà jì ñkwəməsá ná bwá wálálág mà mənəkəda nùh Yurúsàlem, təə bwá gwú ntəg mà jíná má Yésus dí, bwá gwúg.»

¹⁴ Nda nyə á shígé magulə sá sá á ngə ci yí ná, sá á shígé námá kwo nándulə nyə, sá mú shwal ci ná: «Í síyúg nda Cwáməba mà céel ná.»

¹⁵ Mpúsə baalé mwôw, sá á ka kwəməsa ná ndéé sá mú kyey bádúlə kà Yurúsàlem.

¹⁶ Bóól ómpwíin wà Sezaré bwá mú nyíi sádí gwoonğad. Bwá mú kà nà sá wə ngwól muud Shíprə nyə á bwey bə *mpwíin yé ná sá jígə nyádí njów. Muud wəonğə nyə á bə nà jíná ná Munason.

¹⁷ Ja sá á kà wóós Yurúsàlem yí, omínyonhú bású wà búgə bwá á lág sá nà məshusəg.

¹⁸ Mán málàm, Pwól mú kà nà sá wá Zhàk, ocúmbá buud bwá mú námá wóós.

¹⁹ Pwól mú báda bwo ná ndéé a mú ká zə jaaw bwo bímbí Zembì nyə á balan nà nyə ikúl ishúsúð yí. Nyə á ngə bwiing sá jəsh a ngə féel.

²⁰ Bwá mú ða gwágulə nyə ná ndéé bwá mú ságusə Zembì, bwá mú ci nà nyə ná: «Mwaanğ, wo má dí dúg bímbí lú nculyá Oyúden bwá mú óbúgala yí, bêsh milúu myánh mísə ná Mácçə má Moyíz dí ná tíny.

²¹ Bwá má shîn gwáduga lánh í ngə kyey yí ná wo ngə jííguli Oyúden básə ikúl íkúl dí wá ná bwá bídúg məççə má Moyíz kú ná kwo bə mwo. Wo ngə námá ci nà bwo ná bwá kú ná ngə sá bwàn bánh ábiwáág, bwá kú ná ngə bə ijám nà ijag bísí.

²² Jánh wá jí? Bwá é gwáduga ná wo má zə.

²³ Gwá wá jí ná, ság sá sá má zə jaaw wo ga. Bóól búúd básə wa ónò bwá áma ðə ómbyúl.

24 Nwag bwo binónh kág gusa ngusa íci, wo ka jóna matân mún mêsh shú ná bwá kényag milúu. Ja jœng, buud bêsh bwá é mpu ná lân í ngó kyey shú dwó dí yí wúsa íjžž, wo nga ná bę Mæççé má Moyíz.

25 Shú bœng búúd bwá cúgé Oyúden nji bwá á má *búgula Yésus wá, sé á shí bwey nwa micígulá, sé mú cilá bwo ná bwá cig ocúdí ó *mátúnuga má ívuguli í ózembí ó áyadág, bwá yow dúlá dá mácií, ná dúlá dá míshwun mí shígé shwíy mácií myá, bwá yow janğa.»

26 Ntó, jwôw í á bę yí, Pwôl nyæ á nwa buud bœng, bónónh bwá kə gusa ngusa íci ná ndéé a mú ka zə nyíi *Luŋ má Zembí zálə jaaw jwôw ngusa íci wœng í bá shín yí, jwôw múúd yêsh mə bá lwágulə sâ á kéénzh yí.

Bwá zó bii Pwôl

27 Ja í á ka ngə bə ná mwôw zanğbá məni má zó shín yí, *Oyúden wá Azi bwá mú dág Pwôl *Luŋ má Zembí dí cwú. Bwá mú shwambələ búúd bêsh ná ndéé bwá mú bii nyæ.

28 Bwá mú ngə kím ná: «Bag ó *Izəyél, oshwon, zəgá, muud éga wá ngə lúmbuli ná kúl buud jísú ná mæççé má súsú ná Luŋ ga. A ngə lúmbuli ná sé mínjígulá myé á ngə jíiguli buud bêsh kál jêsh yíid. Nyæ a bále námə zə nyíngal Ogərək wá Luŋ, a má wá málwaaguwə wa fééshá kál gaád.»

29 Nda bwá á ngə dág Pwôl bá Trofim muud Ifêz ngwála ná, bwá á téduga ná nyæ a nyíngal nyæ Luŋ.

30 Ngwála wêsh í mú tów ná shwuu, buud bwá mú zə wóós áncuncuma. Bwá mú bii Pwôl, bwá julá wú ná nyæ Luŋ má Zembí, bwá leel ntág fad mímpumbé.

31 Nda bwá á ngə sž ná bwá gwú nyæ ná, lân í mú kə wóós wá lúlúú á ózimbí tóóshin í á ngə jwú cínœng yí ná: «Yurúsalem yêsh músə ná shwuu.»

32 Námə cé ná cé, a mú nwa ózimbí ná milúlúú mí ózimbí təd, bónónh bwá mú kə ná mikálá wú búúd bwá á bii Pwôl wá. Nji búúd bœng bwá á dág lúlúú ózimbí tóóshin ná bóól ózimbí yí, bwá á yow yídulə Pwôl.

33 Lúlúú á ózimbí tóóshin músə shísh nyádí, mamusə bií nyæ, ci ná bwá wálulág nyæ ná mikwoolú mí íŋkwánz mímbá. A mú ka ngə jí ná a mpúg ná muud wœng wá zó? Jí nyé ámə sá yí?

34 Nji, ná máŋkúmbə mə búúd dí, í á bə nyâŋ ngə kím jé, nyâŋ ngə kím jé. Kakúlə jœng mú sá ná lúlúú ózimbí kú wámbələ sâ í ámə sîy yí. A mú ntág ci ná bwá kág ná Pwôl luŋgula ízambid.

35 Ja Pwôl nyæ á ka kumə ícé í mákuú yâ bádulə njów yí, ózimbí bwá á ŋkêny nyæ gwôw nəcé buud bwá á bə nji ná bwá sá nyæ bôw,

36 nəcé, bêsh bwá á ngə bę nyæ bwá ngə kím ná: «A jəlá ná yə!»

Pwôl ngə kaad mísh má buud ə lœm dí

37 Ja í á ka bə ná bwá wál zə nyíi ná Pwôl luŋgula ízimbí dí yí, Pwôl mú ci ná lúlúú á ózimbí tóóshin ná: «Ye mə jí ná ŋkul ci wo ciyá?» Lúlúú ózimbí ná: «O! wo mpú dū lás Gərək í?»

38 Ntó jí ná wo dí mwân Igípten nyæ á ndəm zə wá zhizhœm wa ná ndéé a mú kə ná izhilunğaaná otóóshin onž shí a shwééshá dí yé?»

39 Pwôl mú bęsa ná nyæ ná: «Mə mə jí mwâ *Yúden á Tárus, shí á Silisí. Mə jí muud á ngwála wúsá kú bə zhizhe ngáŋgwólá yí. Má jəgula ná wo ná wo yág má fwála, mə fwóg lésa ná buud óga.»

⁴⁰ Nda bwá á magulə ná a lásúg ná, Pwól nyə á ka t̄w na ícé í mákuu yá bádúle njówúd, a mú fufə búud mbwə. Buud bēsh bwá mú ji kál-kál ná kufug. Pwól mú tééd lásúle nə bwo kál lú heburə dí, nyə ná:

22

¹ «Yé bwááŋg nə odá, gwágúlógá kood mə zə kaad bídí míshúd yí.»

² Ja buud bwá á gwág ná Pwól ngə lésha nə bwo kál lú heburə dí yí, bwá á nyíngə mpu ji okúl-okúl ná kufug.

³ «Mə ji mwân *Yúden. Mə a byél Tárus á Silisi, nji mə á wəof wa ngwála gaád, mə ŋwa námə njígúla wa wə Gamalyel. Njígúla wəoŋg í á bə njígúla á nə mə á bə məççə mə impáámə bishé mbií í á jəla yí. Mə a wá námə lúú ázembí dí nda mə dúg bí ngə sá múús éga.

⁴ Buud bēsh bwá á bə zhí ga wá, mə a lwágulə bwo cúwáli á shwiy. Mə á du bíi bwo, də wólə bwo, də wusə bwo mímbwugud, tə budúm tə budá.

⁵ Ajláci á ofada nə ocúmbá buud ó ázembí bí nə ŋkul mpu bwiing lân wâm. Bwá wə bwá á yə mə okálaad shú bwááŋg wá Damás. Mə mú ká zə kə wu ná mə ká bíi bəoŋg wá nŋ mə zə nə bwo wa Yurúsəlem ná bwá zəg bwəma nə intúgúli.

⁶ «Í á ka bə nə mə, mə ngə shish Damás, ŋge tām mwásə, yáág-yáág mənkenya mú zhu jon dí, zə lyç mə.

⁷ Mə mú kadəwa shí, mə mú gwág kál í ngə ci nə mə ná: “Sól, Sól, nəcé jí wó búl lwágulə mə cúwáli ntáni yí?”

⁸ Mə mú jí ná: “Cwáməba, wo zə e?” Nyə nə mə ná: “Mə Yésus á Nazarət, mə wó wó ngə lwágulə cúwáli yé.”

⁹ Buud ó gwooŋg bām bwá á dúg mənkenya nji bwá kú gwág kál í á ngə lás nə mə yí.

¹⁰ Mə mú ci ná: “Cwáməba e, mə sáág jí?” Cwáməba nə mə ná: “Woológ wo kág Damás. Nŋ wə bwá é kə jaaw wo sá jəsh Zembí mə ci ná wo sáág yí é.”

¹¹ Nda mísh mə á ntáma mə nə mənkenəwa məoŋg nə mə á ka wú na, kumə Damás buud ó gwooŋg bām bwá ngə bíi mə mbwád.

¹² «ŋgwól múúd nyə á bə nŋ ná Ananíyas, nyə á də gwəz Zembí nda məççə mə cí ná. Oyúden bēsh bwá á bə nŋ wá bwá á də sáğsə nyə.

¹³ Muud wəoŋgú nyə á ka zə kwey mə kál mə á bə yí, nyə nə mə ná: “Mwááŋg Sól e, mísh mə bāŋgú wo.” Námə cé jəoŋgú di, mísh mə mú dúgya mə, mə mú dúg nyə.

¹⁴ A mú ci nə mə ná: “Zembí odá nyə a féesh wo ná wo mpúg tádúgá yé, wo dúg tátəli múúd, wo gwág ləsú á mpu yé.

¹⁵ Nəcə wo bá bə wúshined yé, bwiing búud bēsh isá wó mə dúg nə byəoŋg wo mə gwág shú dé dí yí.

¹⁶ Nə ndé, kú ná kwo bwánd. Tówúg, wo kámbúg jínə dé, wo duwan, wo mú bíi íjuugá í *mísəm myô.”

¹⁷ «Mə á ka nyíngə kə Yurúsəlem. Í á ka kə bə nŋ dúl jwəw di, mə ngə jəgula *Luŋ mə Zembí dí cwú, mə seegya mə músə nda *shíshim wâm mə wú mádí nyúúlúđ.

¹⁸ Mə mú dúg Cwáməba ngə ci nə mə ná: “Nə câ! Ləeləgú cúwo wú wa Yurúsəlem. Nəcə buud ó wa bwá ámaguləyé lân wó é bwiing shú dām yí.”

19 Mə mú ci nə né ná: “Cwám̄ba, bwə bwey mpu ná mə á d̄u kə *mám̄páánzə mə mínjígulá mə Oyúden d̄i kə d̄u bii búud bwə á d̄u *búgula wo wá d̄u wá bwo mímbwug d̄i, d̄u yíd bwo nə milwónj.

20 Ja gwám̄éfwó bwə á gwú wúshined woó Itiyeŋ yí, mə á bə cínəŋ mə ŋgə magulə buud bwə á ŋgə gwú nyə wá, mə wə mə á ŋgə baagulə bwo mikáándá.”

21 Cwám̄ba mú ci nə mə ná: “Kaág, m̄e mə zə kənd wo shwóg-shwóg, ílwoŋ í cúgə Oyúden yíid.”»

Pwól bá Lúlúú ózimbi tósshin

22 Buud bwə á ŋgə gwágulə nyə nə ndeé zə wóós ja nyə á cwééd iciyá íni yí, bwə mú k̄im gwów-gwów ná: «Jímbálúgá mbii múúd ni! A yág! Nyə ajáláyé nə ji shí gaád!»

23 Bwə mú ŋgə k̄im, bwə ŋgə tí mikáándá, bwə d̄u myeεg mífumbýá gwów.

24 Lúlúú á ózimbi tósshin mú ci nə bwə nyíŋgálúg nyə l̄uŋgula ízimbi d̄i, bwə kág yíd nyə nə milwónj, a jááwug sá bwə ŋgə shwaag nə nyə ntó yí.

25 Nda bwə á wóólə nyə nə mikwoolú mí kúúúú ná bwə zə fyám̄sə nyə milwónj ná, a mú jí lúlúú ózimbi təd í á bə cínəŋ yí ná: «Ye bi búsə nə zhíí ná bi yídúg muud a njúl muud á Róma a kú námá fwo kaad lású?»

26 Lúlúú á ózimbi təd mú gwág ntúni, a mú kə jaaw lúlúú ózimbi tósshin, nyə nə né ná: «Wo e sá ntədə! Muud éne ji bále bə múúd ləom á Róma!»

27 Lúlúú á ózimbi tósshin mú kə jí Pwól ná: «Jaawúg mə. Wo ji bále bə múúd ləom á Rómá?» Pwól ná: «Haaw».

28 Lúlúú á ózimbi tósshin mú ci nə né ná: «M̄e mə a wá zhwoŋ *mwaanê shú ná bwə máguləg ná mə bág muud á Róma.» Pwól ná: «M̄e mə ji mbyágá.»

29 Buud bwə á bə ná bwə zə yíd Pwól a lásúg wá bwə mú sh̄in kyey. Ifwaas í mú bii lúlúú á ózimbi tósshin nə a zələ mpu ná muud ləom á Róma wə á mə sá ná bwə wálúləg ŋkəda éne.

Pwól mə kaad mísh mə ósémbye ɔ mílósú wá Zembí d̄i

30 Lúlúú á ózimbi tósshin nyə á bul yáág ná a mpúg sá *Oyúden bwə á ŋgə bwaagulə Pwól ná nyə ámə sá yí. Ntó, mán mələm nyə á wiinzh Pwól mən̄kəda, a jəw mílúúú myá ofada ná *Gwoonŋ ósémbye ɔ mílósú wá Zembí bēsh bwə zə s̄eŋgya. A músə ka zə nə Pwól zə təl bwo míshúd ná a káádəg.

23

1 Pwól mú b̄an mísh dúg *Gwoonŋ ósémbye ɔ mílósú wá Zembí, a mú ci ná: «Bwaanŋ, mə ŋgə s̄ey nə Zembí lám ná s̄án zə wóós múús.»

2 Ananíyas, Ajəláci á ofada, mú ci nə buud bwə á bə nyə kúná-kúnə wá ná bwə nyífág nyə bóónz mpud.

3 Pwól mú ci nə nyə ná: «Wo ji nda mb̄eé fifim bwə mə sh̄in wá f̄əm yí. Zembí nyə é yíd wo. Wo mə zə ji na shí ná wo zə s̄amb mə l̄ású nda m̄ác̄ε̄ε̄ mə jí ná, n̄ji wo ab̄é̄ȳé̄ s̄á m̄ác̄ε̄ε̄ mə ŋgə ci yí, wo yida lw̄ám ná bwə yídúg mə.»

4 Buud bwə á bə cínəŋ wá bwə mú ci nə nyə ná: «Wo lw̄iy Ajəláci á ofada ɔ Zembí?»

5 Pwól ná: «Bwaanŋ, mə shígé mpú ná jí̄s̄ Ajəláci á ofada. Mə mpú ná jí cilyá Kálad Zembí d̄i ná: “Wo ajáláyé nə lw̄iy tówe shwóg á kúl búúd gwó.”»

6 Nda Pwól nyə á mpu ná buud básá na Gwoonŋ ósémbye ɔ mílósú d̄i wá básá bóól *Osadwisyeŋ bóól *Ofarizyeŋ ná, nyə á k̄im cínəŋ cwú ná: «Bwaanŋ, mə

ji Farizyêḡ, mwân Ofarizyêḡ. Mə təl kəodəd nəcé mə ḡgələ bwánd nə búgə ná mimbimbə mí bá gwúm.»

7 Námá nji nyə á ci ntáni yí, Ofarizyêḡ bánḡḡ Osadwisyêḡ bwə mú sêḡusa mákəl, gúfúgá ósəmbye ɔ mílása í mú bóóg máḡkəw məbá.

8 Nəcə Osadwisyêḡ bāḡ bwə də ci nə muud mə yə yé cugé nə ḡkul kwo gwúm, sá bwə jów nə *éḡgales yí í cúgé, gúl sá cúgé námá nə *jím. Ofarizyêḡ bāḡ bwə də məgələ ísá byəɔḡg byésh ná bísa.

9 Í músə zə bə bwo nda zhuyá. Bóól *Oyúgali ó máccə bwə á bə Ofarizyêḡ wá bwə mú tšw ótútəlí ḡgə lás nda bwə tí mányúul, bwə ná: «Sə bāḡ sá adúgé ná muud éga ji nə gúl sá məbəcə. Jí nə ḡkul bə nə wúl shíshim í ámə lésha nə nyə, ḡkí ntāḡ ḡgwól éḡgales.»

10 Zhuyá músə bul yáág. Nə ndéé lúlúú á ózimbi tóóshin mú fúnda nə bwə á bá nyaa Pwól nə məbwə. A mú ci nə ozimbi nə bwə shúləg kə nūḡ kə yíl Pwól kə nə nyə bwədí kóógúlád.

11 Búlú í á bə cínəḡ yí, Cwámba mú zə wóós wə Pwól, zə ci nə nyə ná: «Wo ɔ wá ḡkúl. Wo mə bwaagələ lāḡ wām wa Yurúsələm, í jii nə wo kég námá bwaagələ wə Róma.»

Oyúden bwə cəel gwú Pwól

12 Mán məlám, bóól *Oyúden bwə á sá shwushwaga. Bwə ci ídāw nə məḡḡul, bwə ná, ḡkí bwə agwúyé Pwól bwə bə nə məzhúḡgúlú.

13 Buud bwə á sá kúdúḡú jəɔḡg wá bwə á bə buud cɔ məwúm mánḡ.

14 Bwə á ka kə dúgya nə mílúlúú myá ofada nə ocúmbá buud, kə ci nə bwo ná: «Sə mə jəw məzhúḡgúlú sádí ícug dí, sə mə ci ídāw nə məḡḡul kə wóós ja sə é gwú Pwól yí.

15 Í jii já gaád nə binḡḡ *Gwoḡḡ ósəmbye ó mílása wá Zembí bí dúgyág nə lúlúú á ózimbi, a zég nə Pwól bídí nə bí mə zə faas lésú yé. Sə mə shín kwəməsa nə sə é gwú nyə a nda fwo kumá bídí.»

16 Pwól táá yé í á ka gwág kúdúḡú jəɔḡḡ. A músə kə nyíi luḡgələ ízimbi dí kə jaaw Pwól.

17 Pwól mú jəw ḡgwól tšwe shwóg á izimbi, zə ci nə nyə ná: «Kaág nə ncwámá ga wə lúlúú á ózimbi tóóshin, a ji nə sá á kə jaaw nyə yí.»

18 Tšwe shwóg éne mú kə nə ncwámá ní wə lúlúú á ózimbi kə lwóya nyə ná: «Pwól jí mimbwug dí yé nyó ámə jəw mə, a mú ntí mə nə ncwámá ga ná a zég jaaw wo gúl sá.»

19 Lúlúú á ózimbi mú bii ncwámá ní mbwəd kə nə nyə koogú kə jii nyə nə: «Jí wo céel jaaw mə yí?»

20 A mú bəsa nə né ná: «Oyúden bwə mə shín kwəmbələ ná bwə zə ci nə wo ná wo kég nə Pwól mán Gwoḡḡ ósəmbye ó mílása wá Zembí dí nda bwə cəel kə faas lésú yé.

21 Wəc kú bá məgələ. Bása buud cɔ məwúm mánḡ bwə ḡgə bwéel ná bwə gwú nyə wá. Bwə mə ci ídāw, ci məlwəg, jəw ná bwə bəg nə məzhúḡgúlú ícug byáḡád ḡkí bwə bó kú gwú nyə. Bwə ḡgə bwánd nji nə wo məgələg sá bwə cí yí, bwə mə bwey kwəməsa.»

22 Lúlúú á ózimbi tóóshin músə bíd mwān ncwámá, nyə nə né ná: «Ci wo kú jaaw múúd nə wo mə shín zə lwágələ mə kúdúḡú ga.»

²³ A mú jôw milúlúú mímbá myâ ozimbi tæd, nyə nə bwo ná: «Kwəmusagá ozimbi mitæd mímbá, nə bœŋg bwé du ju nə ikabulí wá mæwúm zəŋgbá nə ifulsh mitæd mímbá bwé bəg zə kə Sezaré mæwəla ibuú má mpwó-bulú dí.

²⁴ Bwé kwəmusag námbá íkabulí shú ná bwé kág nə Pwól a kú shwúg júš kú bwíim bœgú kə wóšs nə nyə wə ŋgwáməna Felígús.»

²⁵ A mú cilə kálaad ntúga:

²⁶ Mə Klódyus Lísyas, má cilə lwám ŋgwáməna Felígús. Wo ə lās ə!

²⁷ Muud mə ŋgə nti wo éga, Oyúden bwé ámə bíí nyə, bwé mú shîn bə nə bwé gwú nyə. Sónŋh ozimbi sə mú fεemashi nyə nəcé sə ámə gwág nə a ji muud á Róma.

²⁸ Mə ŋgə ka sɔ́ nə mə wámbulá cwoomb bənŋh bwé yə nə ndí yí, má ámə kə nə nyə bwədí Gwoonŋ ósémbye ó milású wá Zembí dí,

²⁹ mə mú kwey nə bənŋh bwé ŋgə séŋəsa məkál isá í dúgyá nə mæcɛɛ máŋ yí. A cugé nə mæbɛɛ mí nə ŋkul sá ná bwé gwúg nyə ŋkí ná bwé wáág nyə mímbwug dí má.

³⁰ Nda má ámə ka gwáduga ná bwé ŋgə bwéél ná bwé gwú nyə ná, mə má ka ntí wo nyə. Mə má námbá jaaw búud bwé ŋgə wáám nyə wá ná bwé zág bwaagulə nyə mæbɛɛ mé nŋh wódí.

³¹ Ozimbi bwé á ka sá nda ijwúga í á bə ná, bwé mú ŋwa Pwól kyey nə nyə bulú nə bulú kálə nə nyə Antipátris.

³² Mán mələm, bwé mú bíd nə bœŋg bwé á ŋgə ju nə ikabulí wá bwé kág nə nyə shwóg, bəŋh bwé mú nyingə nə mpúsə kə luŋgula ízambid.

³³ Bœŋg bwé á kə nə Pwól wá bwé mú kə kumə Sezaré, bwé músə ya ŋgwáməna kálaad, bwé lwágulə námbá nyə Pwól.

³⁴ ŋgwáməna mú lɔ́ kálaad nə ndeé a mú jí Pwól kóšmb mpál shí kwáádá nyé nyísá yí. A mú gwág ná mpál shí á Silisi.

³⁵ A mú ci nə Pwól ná: «Mə é bá gwágulə wo ja buud bínŋh búás nə lású wá bwé bá zə yí.» A mú lwám ná bwé kág jil nyə luŋ mə Herod dí.

24

Pwól má kaad wá Felígús

¹ Mpúsə mwôw mətəon ntúni, Ananíyas, Ajaláci á ofada, bənŋh bóól ócúmbá buud nə ŋgwól lwóya bwé á du jôw nə Tertúlos yé bwé á wóšs Sezaré. Bwé mú zə shwáməna Pwól wá ŋgwáməna.

² Bwé mú jôw Pwól. Tertúlos mú tééd ŋgəlá búgə nyə lású, nyə ná: «Yé lwám múúd Felígús, wo wé má sá ná sə búlug mpu cugə nə shee nəcé wóó mbíí wó ŋgə kyey nə ijwúga yí, í má mpu kwambulə lwon buud jisí.

³ Sə ŋgə lɔ́ wo kúkál jəsh nə wəla dēsh shú jɔ́ɔ sóólúgú wô wœŋg.

⁴ Mə abulé ŋgə julə lwóŋ julə kwasa, má téég wo məbwə nə wo gwáguləg mə cig-cig námə nda wo bwéy bə nə jɔ́ fúlú ná.

⁵ Sə má kwey ná muud éga jisə ŋkí jág wagəwo. Nyə wé jisə lúlúú á ŋkœmú buud bwé jôw ná buud ó Nazarét wá, nyə wé ŋgə tál *Oyúden bēsh wá shí mishwun ná shwuu.

⁶ Nyə a sɔ́ námá ná a séémbuli *Luŋ mə Zembí, sə mú ka bíí nyə. * [Sə á jii ná sə mə lās lású yé nda mæcɛɛ mäsú má ŋgə ci ná.

⁷ Nji Lísyas, lúlúú ózimbi tóšshin nyə á ləélú zə nə júdá zə déég sə nyə,

⁸ a mú ci ná buud b́ánón̄ b́ásá n̄a ĺású wá b́wá zág b́e nyə wa wódí.] Ja wóméfwó wó é ngə jí nyə mishíli mí kəod yí wo é je magulə mábəxé mēsh sá ngə bwaagula nyə má.»

⁹ Oyúden b́wá mú mpu bwaagula ĺású ni wēsh ná ntó wá jísá yé.

¹⁰ Ngwámuna mú yə Pwól ĺású, Pwól mú ci ná: «Mə mpú ná wo má kyey ná lwon jísú ga t́átəl̄i mimbú mimbú. Mə zə kaad kəod wám n̄a búgá.

¹¹ Mə ngə kúnəw bád kə Yurúsalem ná mə kə yə Zembí gúmá, í afwóyé sá mwów wúm n̄a mábá. Wo jí n̄a nkul je fyal sá má ngə ci ga.

¹² B́wá abwélé kwey mə Luŋ má Zembí, nkí *mámpáanzé má mínjígulá má Oyúden d̄i, sá muud sá ngə s̄en̄asa məkól nkí ntág ná mə ngə wá zhizhəom ngwála.

¹³ Sâ jēsh b́wá ngə ci mə ni, b́wá ćugé n̄a nkul lwágula ná jísə búbálé.

¹⁴ Nji, mə mpú magula wódí míshúd ná, na zhí b́wá má jōw ná nkəomé ni d̄i wá má ngə yə Zembí á impáám̄bá b́isú gúmá yé, mə ngə *magula sâ jēsh jísá cilyá kálaad məc̄eç n̄a ókálaad ɔ *b́úúd ɔ mícúndó d̄i yí.

¹⁵ Sâ b́wá ngə bwánd n̄a búgá ná Zembí mə bá sá yí, gwá námá wá má ngə bwánd n̄a búgá yí. Jísə ná buud b́wá bá gwúm, təo bəon̄g ɔ ányunywaá, təo bəon̄g ɔ abúbəw.

¹⁶ Gwá wá jí ná, m̄eç ngə wá nkul ná mitédúgá myâ lám mí bág mə t́átəl̄i ja jēsh mísh má Zembí n̄a mísh má búúd d̄i.

¹⁷ Mə a cín̄guli mimbú nkí bulya ná ndeé mə á ka zə ná mə zə yə mímbúmbúwá myâ lwon̄j buud jám mikwíindyá, mə k̄eenzh námá ílím,

¹⁸ ja jəon̄g wá b́wá á kə kwey mə Luŋ mə má shín fyá nyúul. Í á bə ntág kú n̄a gúfúgá búud, kú n̄a icucu.

¹⁹ Nji gúl búbaalé Oyúden wá Azí wá b́wá á bə, b́wá wá b́ásá ná b́wá zág t̄ow wo míshúd shwəman mə, nkí b́ásá n̄a sâ b́wá lámusa n̄a mə yí.

²⁰ Nkí ntó d̄i, buud óga, bəon̄g b́wá tál óga b́wá jááwug nkí mə a shí biil n̄a wōŋ ja má á kaad *Gwoon̄g ósəmbye ɔ mílású wá Zembí d̄i yí.

²¹ Ye nji ciyá má á ci mə tál tām kəod ná: “Mə təl múús kəodud nəcə mə ngəla magula ná mimbimbə mí bá gwúm” yí?»

²² Felígús nywáá nyə á bwey bul mpu isá í d́úgyá n̄a zhí Pwól nyə á ngə b́e yí. Nyə á ka bíd bwo ná b́wá b́ag shúgula zə, nyə n̄a bwo ná: «Ja Lísyas lúluú á ózimbi t́óshin mə bá wóos yí, ja jəon̄g wá má bá zə faas ĺású wán yí.»

²³ A mú ci ná lúluú ózimbi təd ná a bááguləg Pwól, nji a bíd ná a jéég ngə wiinzh nyúul, a kú kaambəla n̄a buud b́e n̄a b́wá kú zə d́ug nyə.

²⁴ Baalé mwów má mú c̄ɔ. Felígús bá mudá yé Drusil shilə Oyúden b́wá njúl ntáni, a mú jōw Pwól ná a zág jaaw bwo sâ í d́úgyá n̄a búgá búgúlálə Yésus-Kríst yí.

²⁵ Nji, Pwól mú ka ngə bul lás ĺású cugələ cug á t́átəl̄i, d̄ələ mpu bii lám, n̄a ĺású sémbye mílású í bá zə s̄iy yí. Felígús mú gwág íkukwende, a mú ci n̄a Pwól ná: «Fwog yé nyin̄gə jíga ja. Mə é bá kwo jōw wo ja shús.»

²⁶ Nyə á ngə bwánd n̄a búgá ná Pwól nyə é je yə nyə *mwaané. Gwá wá í á sá ná a d́ug bul jōw nyə ija ija zə da lésa n̄a nyə.

²⁷ Mimbú mí á c̄ɔ mímbá. Porsyus Festos mú zə cénd Felígús. Nda Felígús nyə á ngə jí ná Oyúden b́wá gwágug nyə nywa ná, nyə á kyey a lúgə Pwól mímbwugud.

25

Pwôl má kaad wá Festos

¹ Festos nyə á ka wóós mpál shí jəŋgúd. A mú já Sezarê mwôw máláol, a mú bád kə Yurúsalem.

² Nə milúlúú myá ofada, nə otówe ɔ shwóg wá *Oyúden bwá mú zə shwáman Pwôl nyádi, bwá téég nyə məbwə,

³ ná a bwúgúg bwo ná ŋkwoná, a ntúg Pwôl Yurúsalem. Í á bə bwá má shîn cwə yuug ná bwá zə gwú nyə zhíid.

⁴ Festos mú bəsa nə bwo ná Sezarê wá Pwôl jí mímbwug dí yé, nyəméfwó Festos mə zə námá kə wu.

⁵ Nyə nə bwo ná: «Otówe ɔ shwóg bún bwá zág sánŋ kág. Ŋki gúl sá abúbôw í ŋgə dúgya nə muud wəŋgá, bwá ka kə shwáman nyə nŋ.»

⁶ Festos nyə a já cínŋg bwádi mwôw mwəmb ŋkí wúm. A músə shulə kə Sezarê. Mán məlám nyə á kə jí jiya sémyé mílósúd, a mú ci ná bwá zág nə Pwôl.

⁷ Pwôl mú zə. Oyúden bwá á zhu Yurúsalem wá bwá mú lyɛ nyə, bwá mú ŋgə jéég nyə məma minjagə bwáméfwó bwá cúgé nə ŋkul mpu bwaagula myá.

⁸ Pwôl mú shwə nyúul, nyə ná: «Mə afwóyé shwey wôŋ nə məcɛɛ má Oyúden, kú shwey wôŋ nə *Luŋ má Zembí, kú shwey wôŋ nə *Káázəl.»

⁹ Nji, Festos mú cɛɛl sá Oyúden mənywa. A mú ci nə Pwôl ná: «Ye wó magula ná mə kándag wo Yurúsalem, lésú wô í kág lís wu mə njúl?»

¹⁰ Pwôl ná: «Mə tál *mpáánzə mílész mə Káázəl dí. Í jii ná lésú wám í lísúg cínŋg. Mə afwóyé sá Oyúden gúl sá abúbôw, woméfwó má bwey mpu ntó.

¹¹ Ŋkí jisə mpu bə ná mə jii nə məbɛɛ, ná mə má sá gúl sá á shwiy, mə kú ban shwiy. Í ká yidá bə ná mə cugé nə məbɛɛ ísá byèsh búga bwá ŋgə jéég mə íga dí, muud nyə ajáláyə nə kɛenzh mə ná bwá kág gwú mə. Mə jii ná lésú wám í kág wá Káázəl.»

¹² Festos bánŋ osémye ó mílész bé bwá mú du lésha na ná ndeé a mú ci nə Pwôl ná: «Wo má jii ná lésú wô í kág wá Káázəl, wo é ka námá kə wu.»

¹³ Baalé mwôw má mú cɛ. Njwú-buud Agurípa mú zə wóós Sezarê, bá mudá yé Berenis ná bwá zə báda Festos.

¹⁴ Nda bwá á já cínŋgú fwámé zhwo mwôw ná, Festos nyə á ka jaaw njwú-buud lésú má Pwôl. Nyə ná: «Feligús nyə a lágə ŋgwól múúd wa mímbwugúd.

¹⁵ Ja má á kə Yurúsalem yí, milúlúú myá ofada, nə ocúmbá buud wá Oyúden bwá á shwáman muud wəŋgá, bwá ná mə mágulgə ná a jí nə məbɛɛ.

¹⁶ Mə á ka ci nə bwo ná buud ɔ Róma bwá cúgé nə ŋkul kɛenzh múúd ná a yág, muud wəŋgá bánŋ buud ɔ lésú bé bwá kú fwo kaad í, muud wəŋgá kú fwo bə nə fwála ná á shwə nyé nyúul. Bwá ádé sá ntó.

¹⁷ Sánŋ bəsh sá á ka zə wa. Mə kú námá nyingə neela, mə mú jí jiya sémyé mílósúd, mán məlám, mə mú jəw ná bwá zág nə muud wəŋgá.

¹⁸ Buud ɔ lésú bé bwá mú námá zə, nji ísá bwá á ŋgə ci nyə yí í kú bə nə ísá í abúbôw mé mə á ŋgə táduga yí.

¹⁹ Bánŋ bwá á ŋgə sɛŋusa məkál ísá í yábá wánú. Bwá á ŋgə wáámə nyə nə lésú má ŋgwól múúd nə jíná ná Yésus. Muud wəŋgá nyə á yə, Pwôl ka ŋgə ci ná a jí kuwó.

²⁰ Μεε mə a shíge ka mpu sâ má sáág yí. Mə á ka jì nyə ŋkí a jì nə ŋkul magulə ná a ká Yurúsəlem, lású yé kág lís wu.

²¹ Nji, Pwól mú ci ná á jii ná lósú yé í kág wá Káázəl, nyə wá kág sámb wə. Mə á ka námá ci ná bwá bááguləg nyə njów mímbwug kə wós ja má é bá kənd nyə wá Káázəl yí.»

²² Agurípa mú ci nə Festos ná: «Məméfwó má ccel námá fwo gwágulə múúd éne.» Festos ná: «Wo e gwágulə nyə mán.»

Pwól má kaad wá Agurípa

²³ Ja mán í á lâm yí, Agurípa bá Berenís bwá á zə nə isâ í gúmá byêsh í dɛ bə ja njwú-buud í ŋgə kyey yí, bwá mú zə nyíi *mpáánzə milású, bəndŋ milúlúú mí ózimbi nə otówe ɔ shwóg wá ŋwála. Festos mú sá ná bwá zág nə Pwól.

²⁴ Festos mú lás ná: «Njwú-buud Agurípa nə buud bəsh búsa wa wá, bí má dúg múúd éga? *Oyúden bəsh wá Yurúsəlem nə bəɔŋg wá wa, bwá á shwəman nyə mádí bwá ŋgə yáág ná nyə ajáláyé nə kwo cugə.

²⁵ Jám kóómb dí, μεε mə a shíge dúg ná a má sá gúl sâ abúbəw á jálá nə yə nə ndí yí. Nji, nda nyə á jì ná lósú yé í kág wá *Káázəl ná, mə á ka námá magulə ná mə é kənd nyə wu.

²⁶ Nji mə cugé nə fwámé sâ má cíləg Káázəl shú lósú wəɔŋg dí yí. Gwá wá má ámə zə nə nyə wódí ná ŋkí wo e sá ná a lásúg íi, mə je bíi sâ má cíləg yí.

²⁷ Nəcé í é bə kú nə wúbúlé ná mə bííg muud, mə kənd nyə, mə kú mpu lwágulə fwámé sâ nyə ámə sá yí.»

26

¹ Agurípa mú ci nə Pwól ná: «Wo músə je kaad já níid.» Pwól mú séémb mbwə, a mú tééd kəod.

² «Njwú-buud Agurípa, mə dúg ná í má bul jəla mə nda má təl wódí mp-wóómbúd múús ná mə zə kaad shú isâ byêsh Oyúden bwá ŋgə máág mə íni.

³ Í bul jəla nəcé wo mpú íjam nə ijag í Oyúden byêsh, wo mpú námá isâ bwá dɛ sɛŋusa məkəl nə ndí yí. Má ka jəgula nə wo ná wo gwáguləg mə nə lâm jísów.

⁴ «Oyúden bəsh bwá mpú cug jám té wúlə shí. Bwá mpú nda má á ŋgə cugə wa mádí lwonj buud dí nə wa Yurúsəlem ná.

⁵ Bwá bwey mpu ná kóómb yəbá wúsú dí mə á bə ŋkəɔmə í búl bə nə ŋkəd yíid, mə á bə *Farizyɛŋ. Ŋkí bwá ccel, bwáméfwó búsa nə ŋkul je bwiing lân wám.

⁶ Mə má zə təw kəodud ja ga dí nəcé ŋkaagó Zembí nyə á kaag odá yí, μεε ŋgə bwánd nywo nə búgə.

⁷ Ibɛend wúm nə íbá byêsh sá búsa nə ndí yí í ŋgə yə Zembí gúmá bulú nə mwásá kú yow. Ibɛend byəɔŋg í ŋgə bwánd ŋkaagó nyəɔŋgú nə búgə. Yé Njwú-buud, wám bwándúla wəɔŋg wá Oyúden bwá ŋgə wáamb mə nə ndí ga.

⁸ Nəcé jí bí bəŋ bí cugé nə ŋkul magulə ná Zembí ŋgə gwúmushi mimbimba yí?

⁹ Μεε mə á fwo námá dɛ téduga ná má jəlá nə bul lúmbəli nə jíná má Yésus á Nazarét.

¹⁰ Ntós námá wá má á dɛ sá Yurúsəlem yé. Məméfwó mə á dɛ bíi zhwoɡ obúgula nə ŋkul milúlúú myá ofada mí á yə mə yí, mə dɛ wá bwo mímbwugud. Mə á dɛ námá bə cəŋ nə buud bwá á dɛ gwú bwo wá.

11 Mə á du kyey *mámpáanzó mə mínjígúalá mə Oyúden dí, mə du ηgə lwágulə obúgula cúwálí, du yímbuli bwo ná bwə kíilyág búgə jáŋ. Mə á nteηg nəmá sóólúgú wám, mə kə du bə óbúgula míngwála mishúsúd.

12 Gwá wə í á sá nə mə kág Damás, milúlúú myā ofada mí mə yə mə ηkul nə lwámá mə kág sá yí.

13 Mə ηgə kə ntáni tām mwásó, yé Njwú-buud, mə mú dúg nji məma mánkenya mə mə faan cə yásó. Məŋkenya mání mə mú lyə sánónη buud ó gwoonη bām.

14 Sə bēsh sá mú kadawa shí. Mə mú gwág kál í ηgə lás nə mə kál lí aramyē dí ná: “Sól, Sól, nəcə jí wó búl lwágulə mə cúwálí ntáni yí? Mpug nə wə cugé nə ηkul sá míngáádə nə shushwom*.”

15 Mə mú jí ná: “Wo zə e, Cwámba?” Cwámba ná: “Mə Yésus, mə wə wó ηgə lwágulə cúwálí yé.

16 Nji, wəólúg, wo tówúg tətəlí nə məkuú mwô. Mə ámə zə lwóya nyúul wódí nə mə zə sá nə wo bég mə kágə mílwámá, wo bwiing sá wó mə dúg yí nə byəonη byēsh mə bá nyingə zə du lwágulə wo yí.

17 Mə é cug wo nə kúl gwô nə ikúl ishús, kál jēsh mə é lwám wo yí.

18 Mə lwám wo ná wo kág bēny bwo mísh, bwə wúg yídúgúd zə mánkenyad, wú mpəl mə *Sátan dí zə wə Zembí. Búgə bwə é *búgula mə yí í é sá nə bwə lágúg ijuugá í *míśəm myáŋ bwə mú ηwa jíya, bánónη bəonη búúđ bwə mú minjēŋkē nəcə ηgəlwə búgula mə wá.”

19 «Ntó, yé Njwú-buud Agarípa, sá mə á dúg í á zhu mə gwów yí, mə a shígé mpyény gwo.

20 Mə á yida tééd njoond, mə tééd kə búúđ ə Damás dí, mə mú nyingə kə bəonη wā Yurúsəlem nə bəonη wā Yudéa yēsh dí, kə nəmá íkúl ishúsúd, mə kə bwiing bēsh nə bwə céndúg mítádúgá bwə cénd kuú njoond yid wə Zembí, bwə mú cugə cug í lwágulə nə bwə mə cénd mítádúgá yí.

21 Sā jəonη wə Oyúden bwə á kə bíí mə *Lun mə Zembí dí, bwə ηgə sə nə bwo gwú mə nə ndí yí.

22 Mə ηgə cugə zə wósó múús nji nəcə Zembí, shú nə mée ηgəg nə bwiing kéel, bwiing íkúkágə, bwiing ócumbá buud. Mə ηgə bwiing nji sá *búúđ ə micúndə nə Moyíz bwə á bwey jaaw nə í bá bə yí, kú bəd sá gwəw.

23 Í á bə nə *Kríst mə jəlá nə bá jug, á jəlá nə bá bə múúđ ashúshwóógú gwúmúlə, á jəlá nə bá bwiing kúl jisá nə byəonη í cúgə Oyúden yí mənkenya.»

Pwól mə cəel nə Agarípa búgúaləg Yésus

24 Pwól ηgə kə shwóg nə kəod yé ntáni, Festos mú ηkáánd ná: «Pwól wo jí lad. Bulúlə mpu wó ní í mə kənd wo ímpwúfúd.»

25 Pwól nye mú cí ná: «Mə cugé lad ye Festos lwám múúđ. Lású mə ηgə lás yí wúsə fwámé lésú, í njúl lésú fug.

26 Njwú-buud mə ηgə lésha nə ndí kú fúndə yé, a mpú isá íni. Mə tédúgá nə mə aŋgə nə kwab ja mə cí ntó yí, nyə ajágé tə sá na. Nəcə isá byəonη í á shígé du síy íshwoo mófəfud.

27 Njwú-buud Agarípa, ye wo ηgə *magulə isá *búúđ ə micúndə bwə á cí yí? Haaw. Mə mpú nə wo ηgə magulə byo.»

26:12 9.1-22; 22.5-16 * 26:14 **shushwom**: Bwə á du sá wúl mbií shushwom nə líf. Bwə ká du lúma ínteny ná í kyéyug. 26:18 Ifz 2.2; 5.8-14; Kol 1.13 26:20 9.20, 28-29; Luk 3.8 26:23 3.15; Iza 49.6; Luk 24.46-47; 1Kr 15.20 26:26 Yuá 18.20

28 Agurípa mú ci nà Pwòl ná: «Í mú wo kúná-kúnà ná wo sáág mà ná mà bág krísten çé!»

29 Pwòl ná: «Í bág ntó tóo kíkidíga tóo jáyé ja. Má jəgala nà Zembí ná tóo wo, tóo buud bēsh bwá ngá gwágulə mà múús wá bi bág nda mà, nji bi kú yidá bə nà mənjkəda nda mà jí nà mwo éga.»

30 Njwú-buud mú tów, nà ngwámuna, nà Berenís nà buud bēsh bánón bwá á bə bwá njúl wá.

31 Bwá músə kə shwushwagád, kə lésha ná: «Muud éne nyə asáyé tóo sà búsa nà nkul gwú nyə nà ndí yí, kú námə bə tóo sà bwá wálúlág nyə mənjkəda yí.»

32 Agurípa mú ci nà Festos ná: «Í mbəm bə muud éne kú jí ná lású yé í kág wá *Káázəl, wo mbəm je bíd nyə.»

27

Njəond mà Pwòl kálə Róma

1 Ja í á za wóós ná bwá kənd sá Italı yí, bwá á nwa Pwòl nà míl mímbwug, bwá yə wúl lúlúú ózimbi təd. Lúlúú ózimbi wəonj í á bə nà jínə ná Zhuliyus, nyə á də sēy kínda ózimbi ánání bwá á də jəw ná Kínda mà *Káázəl yí.

2 Sə á bád titíma á Adramít í á ngə kə mábwúnj mə Azí yí. Sə á bád cínəngá, mú kyey sánón Aristárug muud Masedwán nyə á zhu Tesaloníka yé. 3 Sə mú kə shulə Sidon mán mələm. Zhuliyus nyə á bə nà jə lám nà Pwòl, a mú bíd nyə ná a kág óshwá bə dí, ka bwá é ngə yə nyə isá.

4 Sə mú tí na. Nda onkwə bwá á ngə ntágulə sə ná, sə á ngə baag kóómb fuundú mánj á Shíprə onkwə bwá á də bə bwá mú ngə cwaaləwo yí.

5 Sə mú ka lína mánj mà Silisí nà Pamafilí, sə mú kə səl titíma Mira, mpál shí á Lisí.

6 Cínəng wá lúlúú ózimbi wúsú nyə a dęg ngwól titíma á Aləgazandrí təl ná a kə Italı yé. A mú nteonj sə titíma wəonjád.

7 Sə á ngə kə ntáni, jügə cúnj nə cúnj, sə ngə kə togátoogá, já zhíid zhwog mwəw ná ndeé sə mú kə wóós ngéé Kanídu. Nkwə kú bíd sə fwála ná sə shíshúg kúná-kúnə. Sə á shwal baag kóómb fuundú mánj á Kurət onkwə bwá á də bə bwá mú ngə cwaaləwo yí. Sə á ngə kə ngéé Salmóne.

8 Sə mú ngə líduga nə ngələ baag na fuundú mánj ná ndeé sə mú kə wóós kákúl bwá dú jəw ná: «Jəjə mábwúnj» yí, ngwəla í njúl kúná-kúnə nə cínəngá nji Lasaya.

9 Fwála í á bwey bul cə sə. Ka námə nyinjə bə ná nda wəla lú íci í ídəw* í á cə ná jügə í á zə bə nkí wagəwo. Gwə wə Pwòl nyə á ka zə kéwali búud,

10 nyə ná: «Owey, njəond ga í é bə sə nkí jág njəngulə. Mà dęg ná sə é jímbal mímbag mísú, tóo titíma, sə je námə gwíil míkug mi búúd.»

11 Lúlúú ózimbi nyə mú yida bul bə nə búgə nə njulye titíma bá amádí, a kú gwág sà Pwòl nyə á ci yí.

12 Nda bwúnj dəonj í á shígé bə jə bwúnj búud bí nə nkul cínjəli njəwán yí ná, zhwog buud bwá mú ngə ci ná sə cəg cínəng, sə səjəg ná sə kúməg Fenígús, bwúnj á Kurət, sə kág cínjəli njəwán wu. Bwúnj dəonj dáá dúšə mbəg ngéé mpádúgá *məkóól mə jwəw† nə kóómb jwəw í də jímə yí, í njúl námə mbəg ngéé mpádúgá *mənçwúm mə jwəw‡ nə kóómb jwəw í də jímə yí.

26:28 11.26 26:31 23.29 26:32 25.11-12 27:1 25.12 27:2 19.29 27:3 24.23; 28.2 27:9

2Kr 11.26 * 27:9 **íci í ídəw**: Í á də bə zanj. Bwá á də sá zanj nyəonj wala lu bwóógád onkwə bwá njúl nkí yáág. † 27:12 **məkóól mə jwəw**: Í ká ná Sud; wo é kwey féél-féélí yé njəw á oféél-féélí ó íciyá dí.

‡ 27:12 **mənçwúm mə jwəw**: Í ká ná Nord; wo é kwey féél-féélí yé njəw á oféél-féélí ó íciyá dí.

Mama ηkwô má zə kunj mǎŋ

13 Gúl ηgúnǵúl í ðə zhu mákóól má jwôw^S yí í mú ηgə wǒɓlə. Bwə mú téduga ná búə nə ηkul kə, kə wóós Fenígús. Bwə mú yíl shwamá í ðə sá ná titíma kú kyey yí, bwo mú ηgə bɛ fuundú mǎŋ á Kərēt.

14 Kú námá bwey, mama ηkwô bwə ðə jôw ná Erakilôn^{*} yé mú zhu nŋŋ ηkwaméd zə byaluga nə bwo.

15 Nda titíma í á shwal tǎw ná, fwála mə kwo təl nyə yí í a shígé ná bə. Sə mú bíd, ηkwô mú ηgə kə nə sá kóómb í ajóláyé yí.

16 Sə á ka kə cǒ mpúə ηkwamə bwə jôw ná Koda yí, í mú nywá laa sá ηkwô, sá músə ka teem balan nə bíbyóól acíg-cíg sá má fwo bul líduga.

17 Ofúla bwə mú kəl bíbyóól jəŋŋ titíma dí gwôw ná ndeé bwə mú ηgə cɛɛlə mikwoolú lyɛ titíma nəcə bwə á ηgə fúndə ná ηkwô nyə a bá kə nə sá ná ndeé sá kə mága bwúŋ á Sírut. Bwə mú shul shwamá í dí cwánəwo yí májúwód, sá mú shwal ηgə kə, kú ná bə kóómb sá má céel yí.

18 Jwôw í á bɛ yí í á bə ηkwô ηgə ná námá zhíŋg sə. Sə mú ka tééd wusəla mímbag májúwód.

19 Jwôw áléel, ofúla bwáméfwó bwə mú ηgə wusə isá í titíma májúwód nə məbwə mǎŋ.

20 Sə á cugə mwôw ηkí bulya kú ná dúg jwôw jəŋ dí, kú nə tə acén-cení, nji wúl mbií yáág-yáág ηkwô ηgə kunj. Sə mú shín dúg ná sə bǎŋ sá ácugəyé.

21 Í á bə námá buud bwə má bul já kú ðə. Pwól mú ka zə tǎw bwo tátám, a mú ci nə bwo ná: «Owey, bí a mbəm gwág sá má a ηgə ci yí, ηkí sá á shígé tí mákuú Kərēt, sá á mbəm sásulə míga micúŋ nə íntáma.

22 Má ka ci nə bí ja gaád ná bí lwóyág injkǎŋ. Cug múúd í ájímbeé wa təə ηgwúd. Sə jí nə ηkul ntáma, nji titíma.

23 Zembí má gwág nə ndí yé, má ηgə yə gúmá yé, ηgwól *éŋgales yé nyə áma wóós mádí bulú gaád.

24 Nyə áma lás nə mə ná: “Pwól, wo kú bə nə ifwaas. Í jji ná wo kúmæg wə *Káázəl. Zembí nyə e cug námá búúd ɔ titíma gwô nəcə wo.”

25 Gwə wə má cí nə bí ná, oshwə bām, lwóyágá injkǎŋ. Mə ji nə búgə nə Zembí ná isá í é bə nda nyə áma jaaw mə ná.

26 Sə é kə mága nyúl ηkwamə dí.»

27 Í á ka zə bə, ηkwô má jéɛla nə sá ntəni ibulú wúm nə ílól. Bulú wúm nə nǒ dí, sə ηgə ná námá ntəŋ mǎŋ bwə jôw nə Adriyatík má dí, isá í tǎm bulú, ofúla bwə mú gwáduga ná sá mú kúnə-kúnə nə nyúl shí.

28 Bwə mú wusə zhwanɣula májúwód, bwə kwey ná í gwaa shí kə wóós ómáda məwúm məlól nə zəŋgbá. Sə mú shísh shwóg, bwə mú kwo wusə zhwanɣula, bwə kwey ómáda məwúm məbá nə mwəomb.

29 Bwə mú bæmb ná sá á bá kə mága gúl kúkúl á məkwóógúd. Bwə mú wá məshwamá mǎnǒ bán titíma dí, bwə ηgə wúmb ná mán í léélug ləm.

30 Ofúla bwə mú ka zə bii tédúgá ná bwə túb. Bwə mú shul bíbyóól acíg-cíg májúwód nda sá má cí nə bwə kə wá məshwamá má lúú titíma.

31 Pwól mú ci nə lúlúú ózimbi ná: «ŋkí buud óni bwə bə kú ji titíma dí, bí kú faam nə shwiy.»

32 Ozimbi bwə mú sámb míkwoolú mí bíbyóól nə ndeé í mú wô.

^S 27:13 *mákóól má jwôw*: Í kə ná Sud; wo é kwey féél-féélí yé ηkwə á oféél-féélí ó íciyá dí. * 27:14
 ηkwô wəŋŋ má ðə zhu ηgeé mǎncwúm má jwôw. 27:18 Zhn 1.5 27:24 9.15 27:26 28.1

³³ Té bwá á ngə bwánd ná mán í lámúg yí, Pwól nyə á ngə cwíny buud ná bwá dág idáw. Nyə á ci nə bwo ná: «Í má bə mwôw wúm nə mánŋ múús bi njul bi ngə bwánd, muud kú də.

³⁴ Má ngə jii ná bi nyíngəg tééd ngəla dá, sá ɔɔng í é sá bí mpwogé. Mpugá ná muud nyə ajímbálé tɔɔ ntand shilú ngwúd wa.»

³⁵ Nji nyə á shín ci ntáni yí, nyə á ɲwa buléd, a jəgala nə Zembí ná ndeé a fɛy, a mú tééd dála.

³⁶ Bəsh mənnyúul má mú lal, bwá mú ɲwa idáw ngə də.

³⁷ Sə bəsh sá á bə titíma dí buud mítəd mímbá nə məwúm zəngbá nə ósaman.

³⁸ Ja bwá á shín də jilə yí, bwá á ka zə sɔ məzhií mə sá ná titíma ɲwág yíisa. Bwá mú wusə idáw məjúwód.

³⁹ Ja mán í á ka ləm yí, bwá a shígé yag shí bwá á kə wóós ni. Í á yida bə nda wúl mbwə mán í á zə shúsə cínú. Mbwaanzulə shé í á ngə nyín cínəng. Wu mbwaanzulə wəɔng dí wə bwá á dúg nə bwá cɛl kə təl titíma yé ɲkí í á bə nə ɲkul sɪy ntó.

⁴⁰ Bwá á ka wiinzh məshwamá mēsh bwo mpəngulə mwo məjúwód, bwá wiinzh námə míkwoolú mí sá í də fiinzh titíma yí, bwá mú wɛɛf *sanda ɲúl, ɲgúl mú ngə kə nə titíma kóómb mbwaanzulə shé.

⁴¹ Nji bwá nda fwo kumə bwŋ, titíma mú kə mága dúl kú lú shé í á bə məjúwó dí shí kú ngə nyín yí. Lúú titíma í mú nyí shé dí í kə yím. Ikwó í məjúwó í mú də zə jiwa bán titíma dí ná ndeé bán titíma í mú shín wŋ.

⁴² Ozimbi bwá mú dúg ná bwá shín gwú mimbwug shú nə muud kú gwáág ná ndeé túb.

⁴³ Nji nda lúlúú ózimbi nyə á cɛl cug Pwól ná, nyə á ci nə ozimbi ná bwá kú gwú mímbwug. A mú yida lwám ná bəɔng bí nə ɲkul gwáág wá bwá gwáágúg kə cínú,

⁴⁴ bəɔng bwá lúg wá bwá ngəg nə badəwo məbóómbúd, bóól íbwíl í titíma dí bwá ka ngə kə cínú. Ntó wə bəsh bwá á faam nə shwiy yé, bwá mú kumə cínú mpwogé nə mpwogé.

28

Pwól má kumə ɲkwamə á Malta

¹ Ja sá má shín faam nə shwiy ntáni yí, sá mú gwág ná bwá də jŋw nyān ɲkwamə ná Malta.

² Mímbyágá mí shí nyəɔng mí á ɲwa sá nə dúl váál ósusa í cúgé kúl jəsh yí. Nda mpú nyə á ngə nywŋ yŋ í ngə fafulə ná, bwá á sɔ məma kuda, bwá mú ɲwa sá bəsh ná sá kág gwáala.

³ Pwól nyə á ka ɲkény dúl bímbí lú ncaga wusə kudad. Yúul mú kə wú cínəngú nə gŋh kuda, zə bwaməsə nyə mbwád nada.

⁴ Ja mímbyágá mí shí mí á dúg yúul kál Pwól mbwád yí, bwá á ngə ləsha bwámé nə bwámé ná: «Muud éga ji wámbulə bə ngwúl buud. A má tɛɛm faam nə shwiy məjúwó di, myéndí í á mágúláyé ná a cúgəg.»

⁵ Nji Pwól nywáá mú saməsə yúul kuda dí, a kú námə gwáduga tɔɔ məcey.

⁶ Bāh bwá á ngə táduga ná bwá é je dúg Pwól ngə gúsə, gúl ja ná bwá é seegya ɲji a má ɲh kadəwa shí mbimbə. Bwá á bwánd ná kəkəkək, bwá kú dúg tɔɔ sá ábúbw í bə nə nyə. Bwá mú cénd mítədúgá, bwá ná: «A cugé zhizhe muud, a ji zembí.»

7 Ngwól kâŋ nyə á bə kúná-kúnə nə kákúl bwá á bə ni. Kâŋ wəŋŋ njúl kâŋ má Publíyus, lúluú múúd á ñkwamə nyəŋŋ. Publíyus éne mú ñwa sá nə cəelí, a mú jíl sá nyádí kâŋ mwôw málól.

8 Sónŋgá yé nyə á bə a mbwúg shí nə bwás. Nyúúl í á ñgə gwô nyə, a ñgə námə bwás ncwú-məcií. Pwól mú kə nyádí, kə jəgula nə Zembí, bəd nyə məbwá, a mú yál.

9 Í mú ka zə bə ná, míl mímbəl myá ñkwamə nyəŋŋé mí mú ñgə zə nyádí, mí ñgə zə yál.

10 Buud bəŋŋ bwá mú bul ñwa sá nə gúmá, gúmá í ñgə nyín mimbíi mimbíi. Bwá á yə námə sá isá í njəond ja sá á kyey yí.

Pwól mə kə kumə Róma

11 Sá á jì cínəŋŋ oŋkwoond olól. Gúl titíma á Aləgəzandrí í á cínŋuli ñkwàn cínəŋŋ ñkwamə nyəŋŋád. Titíma jəŋŋ mé məyíigyé mə á bə yuug «Məwáás»*. Gwá wə sá á ñwa kələ nə njəond shwóg yí.

12 Sá á kə nə ndéé kə shulə Sirakús, sá mú já cínəŋŋá mwôw málól.

13 Tílə sá á tí na yí, sá á ñgə baag nciindyə nə nciindyə nə ndéé kə wós Regyo. Mán məlám, ñkwô á məkóól mə jwôw† mú kuŋŋ. Mpúsə mwôw məbá sá mú kumə Puzhwoləs.

14 Sá mú kwey bóól ómínyəŋá búsú óbúgula na. Bwá mú jəgula nə sə ná sánŋ sá jág mwôw zaŋgbá. Mpúsə wəŋŋ wə sá á kə kumə Róma yé.

15 Na, bóól ómínyəŋá búsú wá Róma bwá á gwáduga nə sə ñgə zə. Bwá á zə, zə bwama nə sá Ifacilá í Apyus, bóólúgá kúl bwá du jəw nə Minjów mí ójŋ mílól yí. Ja Pwól nyə a dúg bwá yí, nyə á yə Zembí cúnécəsh, ñkul bul wós nyə nyúúlád.

16 Ja sá á kumə Róma yí, bwá á bíd Pwól ná a jəg kə jì kúl á cəel yí, bá ñgwól zimbí nyə é du baagasə nyə yé.

Pwól mə bwiŋŋ Jəjə Kéel Róma

17 Mpúsə mwôw málól ntáni, Pwól nyə á jəw otówe ɔ shwóg wá *Oyúden, bwá zə bwama nə nyə kúl nyə á du jì yí. Ja bwá á zə sɛŋgya yí, nyə á ka ci nə bwo ná: «Bwaəŋ mə a shíé shwey wŋŋ nə kúl búud jíshé, kú shwey wŋŋ nə ijám nə ijag ódá bwá á lúgə yí. Njì tɛem bə ntó, bwá á bii mə Yurúsələm, kɛɛzh mə məbwə mə búud ɔ Róma dí.»

18 Buud bəŋŋ bwá á shí jì mə kəod, bwá mú kwey nə bwá bíd mə nəcé bəŋ bwá á shíé kwey mə nə məbɛɛ mə mpíyá nə shwiy má.

19 Njì, nda Oyúden bwá á ñgə ñgaan ná, gwá wə mə á jì ná lésú wám í zəg wə *Káázəl nə ndí yí. Njì ntó cugé nə mə jì nə məshwán nə lwŋŋ búúd jám.

20 Sá jəŋŋ wə mə ámə sə nə shé dúgyág nə ndí yí, shé ləsha yí. Búbálé mə jì məŋkəda dí nəcé sá *Izəyél ñgə bwánd nə búgə yí.»

21 Bwá mú bɛsa nə né ná: «Sá afwóyé bii ñgwól kálad ñgə wú sá Yudéa shú dwô dí, ñki ntəŋ nə ñgwól *mínyəŋá wúsú mə zə jaaw sá wúl bów-bôw ləŋ shú dwô dí.»

22 Njì, sá mə jì nə woméfwó jáawug ná sá tédúgə wô shú nyəŋŋ ñkəomé a búgə wó mə kə nyíi ni. Sə ñgə gwág nə buud bwá ñgə ban nywo kúl jésh.»

23 Bánŋŋ bwá á cɛɛlə ñkumba jwôw bwá bá zə cínəŋŋ nyádí njów yí. Ja jwôw dəŋŋ í á jé yí, bwá á zə bwá njúl buud ñki bul bulya. Pwól mú zə lwóya búgə

* **28:11** Məwáás məŋŋ wə Kastor bá Polugus. Bwá á bə ozembí wá yəbó Ogarék. Buud bwá á du téduga nə ozembí bəŋŋ wə bwá á di baagula ofúla. † **28:13 məkóól mə jwôw**: Í ká ná Sud; wo é kwey féél-féélí yé ñkw á oféél-féélí ó íciyá dí. **28:16** 24.23 **28:18** 23.29 **28:19** 25.11 **28:22** 9.2 **28:23** 1.3; 8.12; 19.8; 28.31; Luk 17.21

jé wú mpámán wóós mpwó-kugá, a ηgá bwiing bwo Faan má Zembí, a ηgá sǒ ná bwá magulæg Yésus, a ηgá bwiing bwo ná nyə wá Maccεε má Moyíz nə micilyá mí *búúd ɔ micúndó mí á ηgə ci yé.

²⁴ Bóól bwá mú ηgə *magulə isâ nyə á ηgə ci yí, bóólúgá kú magulə.

²⁵ Bwá á ka ηgə bwílya bwá njúl məcáη məcáη. Pwól mú kwo ci bwo nji sâ ηgwúd ná: «Sâ Nkεηkε Shíshim nyə á lás nə impáámbé bín mpú mə múúd micúndó Izayí dí yí í má mpu nyín. Nyə á ci ná:

²⁶ Kaág kúl búud ni dí kə ci nə bwo ná:

“Bi mə bá du kənd málwə, nji bi kú bwele wámbulə;

bí du kənd mísh, nji bi kú bwele dúg,

²⁷ nəcέ kúl búúd ga í má shîn lal mílâm.

Bwá má shîn juwal málwə,

bwá búdal mísh;

nə mísh máη má á bá dúg,

məlwə máη má á bá gwág,

mílâm myáη mí á bá wámbulə,

ηkwuηgá bwá á bá cénd kuú njəənd,

nə ndεé mə mú lwag bwo.”

²⁸ «Kagá mpu ná Zembí má kənd búúd bwá cúgé Oyúden wá cug jé jəəηg. Báá, bwá é gwágulə nyə.»

²⁹ †[Ja Pwól nyə á shîn ci ntáni yí, Oyúden bwá á shwal bwílya, bwá ηgá jág séηsa məkəl.]

³⁰ Pwól nyə á já mimbû mímbá oncindí, a ηgə ji njów nyáméfwó nyə á ηgə jéna nə *mwaané yé yí, a dúgá lég búúd bwá á du zə nyádí wá,

³¹ a ηgá cúndə kéel á Faan má Zembí, a ηgá jíigali buud minjígúlá mí dúgyá nə Cwamba Yésus-Krist myá ná kpwəó kpwəó, kú nə gúl sâ í ntágúlá nyə.

Kálaad Pwôl nyə á cilə buud ó Róma yé Isá í dúgyá nə kálaad mə Pwôl shú Róma yí

Pwôl wə nyə á cilə kálaad éga kənd Dɔ mə Yésus í á bə Róma yí. Nyə á cɛel jíǵguli bwo váál bí nə ŋkul mpu cugə sɛɛŋgí, Oyúden bə́nə́nŋ ikúl ishús yí. Shúg lu njíǵgála yé wá: «Zembí mə də ŋwa múúd ná tátəlí muud ja múúd mə búgula yí, búgá í kwaga» (1.17). Kálaad éga jí nə məma mən̄kəw məlɔl.

- (1) Tééd lúu 1 kə wós lúu 8 í, Pwôl ŋgə lwágulə váál múúd jí nə ŋkul bə tátəlí mísh mə Zembí dí yí. Pwôl ka ŋgə jíǵguli ná buud bəsh búsa osóol ɔ mísəm, tə ikúl ishús, tə Oyúden. Ná ndéé, buud bəsh búsa nə ŋkul dág cug nji nə kwíindyá mə Nkékɛkɛ Shíshim, nəcé Yésus-Kríst wə ŋgə kə nə buud wə Zembí.
- (2) Nyíngələ wú lúu 9 kə wós lúu 11 dí, Pwôl ŋgə lás sá í dúgyá nə Oyúden yí. A lwágulə ná kúl Oyúden jəsh ncindí dí í á búgula Yésus. Nji tɛem bə ntó, Zembí ŋgə ná jəw bwo, nəcé á cɛel bwo, búsa kúl jé.
- (3) Wúlə lúu 12 kə wós 15 dí, Pwôl ŋgə lwágulə nda múúd mə jálá nə cugə cug krísten ná.

Pwôl nyə a shínal kálaad nə məbədə́ bədálə zhwog buud (lúu 16). A cwééd míná mə búdá nə budúm, a sá nə sən̄n̄ sá bəǵ kúná-kúna.

Məbədə́

¹ Mə Pwôl, lwaá mə *Kríst Yésus, mə wə mə cilə kálaad éga. Mə á zə bə *muud lwámá mə Yésus nəcé Zembí nyə a jəw mə ná mə bəǵ ntó, Zembí nyə a féesh mə ná mə bwíingug Jɔjɔ Kéel dé.

² Bweyələ Zembí nyə á bwey kaag buud Jɔjɔ Kéel dəɔŋg, a sá nə *buud ɔ mícúndə bé bwə ciləg ŋkaagó nyəɔŋgú Kálaad Zembí dí.

³ Jɔjɔ Kéel dəɔŋgú dúsa ləŋ mə mwān yé nyə á zə byél mpwəŋ buud mə *Dávid dí yé.

⁴ Nji, Zembí nyə á yə nyə ŋkul á Shíshim mə Zembí ja nyə á gwúmashi nyə yí; cínəŋg wə nyə á mpu lwágulə ná Cugye wúsú Yésus-Kríst wəɔŋgú jí *Mwān mə Zembí yé.

⁵ Zembí nyə a féesh mə féeshá á mpaam kwəŋ mə Yésus dí ná mə bəǵ *muud lwámá yé. Lwámá wəɔŋg wí ná mə sáág ná ikúl byésh í bəǵ nə məgwág mə búgá, jíŋ dé í mú ŋwa gúmá.

⁶ Bí búsa námə búúd ɔ ikúl nə ilwəŋ byəɔŋgú, bí buud Zembí mə jəw ná bí bəǵ buud ɔ Yésus wá.

⁷ Mə Pwôl, mə cilə bí buud bəsh Zembí mə búl cɛel nún Róma wá. Nyə a jəw bí ná bí bəǵ buud bé. Sóŋgú wúsú Zembí bə Cwámba Yésus-Kríst bwə ó sá bí mpaam, bwə ó sá námə ná bí ŋgəŋ nə cugə ná shɛɛ.

Pwôl jí nə yéesh kálə Róma

⁸ Mə tééd fwo yə Zembí waamə akiba kwəŋ mə Yésus-Kríst dí shú dún bí bəsh nəcé shí mishwun nyésh í ŋgə gwáduga búgá jíŋ.

⁹ Mə ŋgə yə Zembí gúmá nə lám wām wəsh nəcé mə ŋgələ bwíing Jɔjɔ Kéel mə mwān yé. Zembí wəɔŋgú jí wúshined waamə ná mə aŋgə nə bwɛlɛ yəw tédúgala bí bəsh.

10 Mə ɲgə wá bí ja jêsh mǎjəgula mǎm dí; mə ɲgə jǐ Zembǐ ná ɲkǐ á magulə, mə bǎg nə fwámé fwála mə zǎ nǔɲ bídí.

11 Mə jǐ bul bə nə yéesh ná mə dúg bí. Mǎ cɛel kwíind bí nə isá Zembǐ mə du yə bwán bé zhíí a *shishim dí yí, bí mpúg lal búgǎd.

12 Ntǎ jǐ ná mə ɲgə jǐi ná shé bǎg kul ɲgwúd shú ná, búgǎ bí bí nə ndǐ mə jǐ námə nə ndǐ yí, í sáág ná shé bēsh bǎg nə mǎgwǎ, bí ɲwa mwo mǎdí, mə ɲwa námə bídí.

13 Bwaɲg, mə acéélé ná bí bǎg ku mpu ná mə dú yigula ná mə zǎ nǔɲ bídí. Mə ɲgə jǐi ná séy jǎm í bǎg námə nə mpumǎ bídí nda bíl ílwoɲ dí. Njǐ, zə wǎós múús íí, məkwowula mə abídé mə ná mə zág.

14 Mə jisə ná mə bwiɲgug buud bēsh Jǎjǎ Kéel, tǎo buud bwǎ mpu cug wá, tǎo buud bí kú mpu wá; tǎo ompuye ó isá tǎo buud bwǎ cúgé ómpuye wá.

15 Gwǎ wǎ mə ɲgǎ bul jǐi ná mə zág námə bwiɲg bí buud ɔ Róma Jǎjǎ Kéel yí.

Jǎjǎ Kéel dúəs nyúl mpífǎ mə Zembǐ

16 Mɛɛ mə ɲgɛ nə gwág shwǎn nə bwiɲgúla Jǎjǎ Kéel dǎɲgá. Nǎcé a dúəs nə nyúl ɲkúl mə Zembǐ shú cugúla múúd yésh mə *búgula yé, tééd nə *Oyúden kala nə Ogurék bēsh.

17 Nǎcé otátǎlí ó Zembǐ* bwǎ mə nyín Jǎjǎ Kéel dí. Muud nyə é kumə otátǎlí ó Zembǐ bǎɲg dí nə búgǎ nda jǐ cilyá Kálaad Zembǐ dí ná. Jǐ cilyá ná: «Tátǎlí muud mə dúg cug nǎcé bǎlə nə búgǎ».

Muud yésh nyə a mə byaagula nə Zembǐ

18 Mpugá ná Zembǐ ɲgə lwóya mpimbə jé í ɲgǎ zhu gwǎw, a ɲgə nyada nə buud bwǎ ɲgǎ cugə cug á kú bish Zembǐ ɲgə sá olíɲgǐ wá, nǎcé bwǎ ɲgǎ sá nə obábálé bwǎ kú séy.

19 Nǎcé, isá byésh búúd bwǎ jǎlá nə mpu shú mə Zembǐ dí yí, í á mə nyín ná ɲgǎɲ, Zembǐ nyǎmǎfwó nyə a mə lwó búúd byo ná ɲgǎɲ.

20 Jǐ ntǎ. Zembǐ ɲkul nyé á kú nə njǐ í ɲgɛ nə nyín; sǎ gwǎmǎfwó á jisǎ yí kú námə nyín. Njǐ, tééd ja nyə á té shí nə gwǎw yí, misóólúgú myé mí ɲgə lwágula ɲkul nyé nə sǎ gwǎmǎfwó Zembǐ jisǎ yí. Múúd mə kǎ tǎduga tǎdúgá á fug, a dúg. Buud bwǎ cúgé ná nə kǎod bí nə ɲkul kaad yí.

21 Nǎcé bwǎ á mə sǎ ná, bwǎ mə tɛem mpu isá í dúgyá nə Zembǐ yí, bwǎ ayáyé nyə gúmə nə akíba mə jǎlá nə nyə Zembǐ yé. Wǎɲ faasúla isá í mú kú nə mfíí, lám ímpwúfú wǎɲ í mú yídúgúd ná ɲkwed.

22 Sǎ jǎɲg í mə sǎ ná bwǎ bǎg ilad, njǐ bwǎ ɲgǎ tǎduga ná bí nə fug.

23 Bwǎ á mə sǎ ná, gúmə bwǎ jǎlá nə yə Zembǐ jǐ kú bá bwele fudə yé, bwǎ ɲgə yida yə ivugali í isá í du bwoo yí, ivugali í búúd, nə ivugali í ínunú nə ivugali í ócúú nə onywá.

24 Gwǎ wǎ jǐ ná, Zembǐ nyə a mə bíd bwo danɲ-dǎng ná bwǎ ɲgǎg nə bɛ íwímbúg yǎ millám myǎɲ, ɲgə sǎ misóólúgú mí ádǎdaná, ɲgə séémǎli mǎnyúúl máɲ bwǎmǎfwó.

25 Bwǎ á mə shwǎzǎla obábálé ó Zembǐ, yidá ɲwa bwo nda íjǎjǎ; bwǎ ɲgə yida kǎnd gúmə isá Zembǐ nyə á té yíid, í njúl ná Zembǐ muud nyə a té isá byésh yé, nyə wǎ mə jǎlá nə gúmə kanduga á kanduga! Amen.

1:13 1Kr 9.19-22 1:14 Kol 3.11 1:16 2.9; Mís 13.46; 2Tm 1.8; 1Kr 1.18, 24 1:17 3.21-30; 4.1-25; 10.4-13; Aba 2.4; Gal 3.9-12; Flp 3.9; Heb 10.38 * 1:17 Mbíi Zembǐ mə du ci ná muud jǐ tǎtǎlí muud yí. 1:18 2.5, 8; Ifz 5.6; 2Te 2.12 1:19 Zhb 12.9; Sóm 19.2-5; Mís 17.27-28; 1Kr 1.21 1:21 Ifz 4.17-18 1:22 1Kr 1.19-20 1:23 Mbá 4.16-18; Sóm 106.20 1:25 9.5

26 Gwá wá jí ná, Zembí nyá a má bíd bwo danḡ-danḡ ná bwá bég iyéesh í isâ í shwôn. Budá bân bwá má bíd sálə sósólúgú nə budúm, bwá mú yida ngə sá bwá budá nə budá, í njúl ná ntó dí Zembí nyá á kwambulə bwo ná í báḡ dɛ bə yé.

27 Námá mbií ngwúd wəonḡá, budúm, bwá má lúḡə ná bwá bálanaḡí nə budá, bwá mú yida dɛ bə ná, ngwól múdúm yə nə yéesh shú ngwól. Bwá ngə sá isâ í shwôn, ngwól múdúm balan nə ngwól nda mudá. Cwaguwála bwá ngə cwagəwa wəonḡá, bwáméfwó bwá ngə námá nwa myána myá cínəngá.

28 Ná ndéé, nda bân bwá abíshé ná bwá mpúḡ Zembí ná, Zembí nyá a má ka bíd bwo danḡ-danḡ ná bwá bəḡ milúu kú dɛ mpu faas ísâ, ka ngə sá isâ bí kú jela yí.

29 Bwá mú lwándúlá nə olíingí, nə mbiya lám, nə yéesh mábii, nə gwólə lám, nə zhíḡ, nə məgwú mə búud, nə ozhuyá, nə məkəḡ, nə məfúlú kú nə wúmbálé; nə kyey nə ontaandé,

30 sá ikúdúḡú, bwá mpíi Zembí, sá mpyóḡ, nkēny mányúul, sá bəḡəwa, bul bə nə fug sálə məbḡw dɛ, sá míḡḡáádə nə obyól bân.

31 Bwá mú kú ná bɛ məcəɛ, kú gwág múud cey lámúd, kú nə lám íḡkúḡkwonḡ.

32 Í njúl ná bwá ngə mpu cíḡúlá má Zembí ná buud bwá sá mbií mísósólúḡú míni wá bwá mpyíyá nə shwiy í, bân bwá sá myo, bwá gwág námá búúd bwá sá myo wá nywa.

2

Buud bēsh bí nə məbɛɛ, tə Oyúden, tə ikúl ishús

1 Gwá wá jí ná, wo muud ngə yə bósól búúd məbɛɛ yé, tə wo wə Zə tə Zə, wo cúḡə nə kəəd wó jí nə ḡkul kaad yí. Nəcə, ja wó ngə yə bósól búúd məbɛɛ wo ngə sá isâ í məbɛɛ ímpwúd bwá ngə sá yí, woméfwó námá wə wo ngə yə məbɛɛ éne.

2 Sə bēsh mə mpú ná, buud bwá ngə sá mbií ísâ wəonḡ wá, Zembí ngə sámb bwo milású nda óbúbálé bí ná.

3 Wo wá ngə yə bósól búúd məbɛɛ wo ngə námá sá isâ í məbɛɛ bwá ngə sá yí; wo tédúḡá nə wo bá faam, ná Zembí nyá abúle sámb wo myó milású?

4 Ye ná wó yida mpyény bímbí jə lám Zembí jí nə ndí yí, nə bálə á ngə bə kú láməsa yí, nə bwándúlá á ngə bwánd yí? Wo ampúyé ná jə lám Zembí ngə bə nə ndí ní í ngə cındal wo ná wo céndúḡ mítédúḡá?

5 Ntó, wo má yidá bə nji míḡḡáádə nə míḡḡáádə*, mpug ná Zembí mə bá lwáḡulə búud bēsh mpimbə jé dúl jwówúd. Wo ngə sá ná mpimbə jəonḡ í báḡ bul yáḡ shú dwó dí. Jwów dəonḡá, Zembí mə bá lwáḡulə ná á dɛ sámb buud milású sémbyé á tətəlí.

6 A bá yə múúd yēsh myána myá misósólúḡú nyá á sá myá.

7 Bəonḡ bí nə zény ngələ kə shwóg ngə sá mənywa, ngə sə ná bwá ḡkónuwag, bwá bəḡ nə gúmə, bwá cəḡag cəḡ í cúḡə nə ḡkul shín yí, a bá yə bwo cəḡ á kandəḡə kandəḡə.

8 Bəonḡ bwá ngə yida sá míḡḡáádə, kú magulə óbúbálé wá, bwá ngə bɛ məzhí mā olíingí wá, Zembí mə bá gwág bwo mpimbə, a bá nyada nə bwo.

9 Buud bēsh bwá ngə sá məbḡw wá, bwá é bwəma nə *incwaw í ntəḡ, bwá bá bə nə yágúwó. Jíni í téd fwo dúḡya nə *Oyúden, í mú námá dúḡya nə Ogurék.

1:26 1Kr 6.9 1:27 Ləv 18.22; 20.13 1:29 Gal 5.19-21; 2Tm 3.2-4 2:1 Sòm 50.16; Mat 7.2 2:4

Mis 17.30; 2Pr 3.9, 15 2:5 Iza 2.11-21 * 2:5 Məkál mə mítánj mə ci na ná: wo nḡaan ná wo acéndé bəw-bəw kuú njəond wó. 2:6 1Kr 3.13-15; 2Kr 5.10; Ifz 6.8; Mat 16.27

10 Bɔɔŋg bēsh báá bwá ŋgá sá mǎnywa wá, tééd nǎ Oyúden kala nǎ Ogurêk íí, bwá bá ŋkǎnwá, bwá bǎ nǎ gúmá, cug bǎ bwo ná shec.

11 Mpugá ná Zembí nyǎ ádé baam nǎ ŋgwól múúd ntɔ ŋgwól.

12 Ná ndéé, bíl íkúl í búúd í áshígé bwelɛ mpu *mbwoomb mǎcɛɛ; ŋkí bǎŋ bwá sá *mísóm, bwá bá jɛɛ. Jɛɛlǎ wǎŋ í ábúlé bǎ shú sá í dúgyá nǎ mǎcɛɛ yí. Bɔɔŋg bwá á mpu *mbwoomb mǎcɛɛ wá, bwá ká ŋgá sá mísóm, bwá bá ŋwa mǎbɛɛ ná mǎmá nda mǎcɛɛ mǎɔŋg mǎ ŋgá lwágulǎ ná.

13 Buud bwá du gwágulǎ mǎcɛɛ gwágulǎ gwágúlóg wá, bwó dí búús otútálí ɔ búúd mísh mǎ Zembí dí wá; ŋjǐ, bɔɔŋg bwá ŋgá bɛ mǎcɛɛ wá, bwó wá Zembí mǎ bá cǐ ná búús otútálí ɔ búúd wá.

14 Ŋkí ikúl ishús í ŋgá sá isǎ mbwoomb mǎcɛɛ í ŋgá jǐ yí í njúl ná bwá áshígé lág mǎcɛɛ, bwá ŋgá sá isǎ byɔɔŋgú nǎ fug byélé. Ntǎ mǎ lwágulǎ ná mǎcɛɛ mǎɔŋg mǎ á bwey nyí bwá dí cugud.

15 Cug jǎŋ í lwágulǎ ná misóólúgú mí mǎcɛɛ mí bwo cilyá mílámúd; lám wǎŋ í ŋgá námǎ magulǎ ntǎ, misóólúgú mí mǎcɛɛ myɔɔŋg mí du nyín námǎ ja bwá du faas isǎ í mǎbɛɛ nǎ isǎ í ŋkáam yí.

16 Sǎ í bá nyín ná ŋgǎŋ jwǔw lú sémyé mílǎsú yí wǎni. Nǎcɛ, Jɔjɔ Kéel mǎ ŋgá bwiing yí ŋgá cǐ ná, jwǔw dɔɔŋgú, Zembí mǎ bá nti *Kríst Yésus zǎ jaaw nda mítádúgá mǎsǎ búúd ishwoo mímwɔ dí ná.

Oyúden bwá á sá mǎlwǎ

17 Wo muud jí nǎ jínǎ ná *Yúden yé, wó mǎ jéég kwonj *mbwoomb mǎcɛɛ dí, wo ŋgá ŋwa gúmá nǎcɛ wo mpúlǎ fwámé Zembí.

18 Wɛɛ wo mpú sǎ Zembí wɔɔŋgú ŋgá jǐ yí, mbwoomb mǎcɛɛ í ŋgá ntǎg sǎ ná wo mpúg du féesh sǎ jí nǎ mfíí yí.

19 Wɛɛ wo ŋgá tǎduga ná Zembí nyǎ á yǎ wo séy lwólǎ wǎancím-ncím zhíí, wo ŋgá fɛen bɔɔŋg bí yídúgúd wá mǎŋkenya.

20 Wo ŋgá tǎduga ná Zembí nyǎ á yǎ wo séy jǐgúlílǎ ílad, ná wo jǐ yǐgúli ikúkágó, ná mbwoomb mǎcɛɛ í mǎ sǎ ná wo mpúg obúbélé fwámé mpu!

21 Kǎ, wó ban ka jǐgúli wóméfwó nǎcɛ jí? Wo wá ŋgá cúndǎ ná buud bwá nda júwo, ŋjǐ wɛɛ ka ŋgá júwo nǎcɛ jí?

22 Wo ŋgá cǐ ná buud bwá nda sǎ mínɔomb, kǎ nǎcɛ jí wé ŋgá sǎ yí? Wo ŋgá mpíi ozembí ó áyadúg, nǎcɛ jí wó ŋgá júwo isǎ í ózembí bɔɔŋg yí?

23 Wo ŋgá ŋwa gúmá ná wo mpú mǎcɛɛ, wo ŋgá nyinŋá caam mwo; caamála wó ŋgá caam mwo ni, wo ŋgá júwo Zembí gúmá jé!

24 Wo mǎ dúg í? Kálaad Zembí ŋgá cǐ ná: «Bí ŋgá sǎ ná ikúl ishús í ŋgág nǎ *lǎs nǎ nyǎ bwaasúlǎ mpu.»

25 Jǐ mpu bǎ ná ábiwǎág jí nǎ mfíí shú dwó dí ja wó bɛ mbwoomb mǎcɛɛ yí. Wó kǎ yida ŋgá caam mǎcɛɛ, wo bǎ námǎ mísh mǎ Zembí dí nda muud cúgɛ síyǎ ábiwǎág yé.

26 Ŋjǐ, ŋkí muud cúgɛ síyǎ ábiwǎág yé mǎ bɛ mbwoomb mǎcɛɛ, a bǎ mísh mǎ Zembí dí nda muud jí síyǎ ábiwǎág yé.

27 Muud nyǎ áshígé byél kúl búúd í du síyǎ ábiwǎág dí yé, ŋkí nywǎá ŋgá bɛ mǎcɛɛ, a bá sámǎ wo mílǎsú. Nǎcɛ wo anŋé nǎ cugǎ nda mǎcɛɛ mǎ jǐ ná, í njúl ná wo jí nǎ mǎcɛɛ micilyá, wo námǎ nǎ ábiwǎág.

2:11 Mis 10.34; Kol 3.25; 1Pr 1.17; Zhk 2.1 2:12 Mat 7.21 2:16 2.6; 1Kr 4.5 2:17 9.4; Iza 48.1

2:19 Mat 15.14 2:21 Mat 23.3-4; Yuá 7.19 2:24 Eze 36.20 2:25 1Kr 7.19; Gal 5.3 2:26 Gal

28 Jí ná, bálə Yúden cúgə nji síyálə íyuuɡ, ábiwáág kú bæ nji nyooŋɡ bwə sá nyúúlúd yé.

29 Fwámé Yúden ji nyooŋɡ nyə á má magulə cug Yúden nyádi tédugá dí yé; fwámé ábiwáág ji nyooŋɡ nyə á má síy lám dí cwú yé; nyāŋ má zhu wə Nkɛŋkɛ Shíshim, kú bæ nácé muud ŋgšlə bɛ məcɛɛ. Fwámé Yúden ji nyooŋɡ mə ŋwá gúmə mísh má Zembí dí yé, kú bæ mísh má búúdud yé.

3

Tátəlí muud cugé shí gaád

1 Ká ŋkí ntó, *Oyúden bwə ntɔ bósł búúd nə nyáyé zhí? Ábiwáág ji nə wáyé mfií?

2 Təə nyáyé zhííd, təə nyáyé dí, Oyúden bwə ntɔ. Bwə ntɔ nácé, í téeđ fwo bæ ná, bwə wə Zembí nyə á kala iciyá byé wá.

3 Ká jí? Nkí bósł Oyúden bwə á bæ kú bɛ mícɛɛlá myá bənōŋ Zembí, yə sá jooŋɡ wə í é sá ná Zembí bəɡ kú ná bɛ íciyá nyáméfwó nyə á ci yí?

4 Mbô! Í cúgə nə ŋkul bæ ntó! Buud bwə jəlá nə mpu ná Zembí má də ci nji obúbálé, buud bəsh bwə njúl obwiingye ó íjɔ́. Sá jooŋɡ wə jí cilyá Kálad Zembí dí yí, ná:

Buud bwə jəlá nə mpu ná
iciyá byô bí nji obúbálé;

ŋkí bwə tál wo kəod dí, wo ntɔ.

5 Nkí olíŋgɛ búsə bwə də sá ná otátəlí ó Zembí* bwə mpúɡ nyín, sá ka ci cínōŋɡ ná jí? Ye sá é ci ná Zembí má də námá sá ócícéndé ja á də lwóya mpimbə jé nə sá yí? Mə fwóg ná lás zhizhe lásúlə á buud.

6 Mbô! Í cúgə nə ŋkul bæ ntó! Í ká bæ ntó, Zembí ka sámb búúd milésú ntúdelé?

7 «ŋkí íjɔ́ byám í də sá ná obúbálé ó Zembí bwə búlɔɡ mpu nyín, mə é ka nyiŋgə ŋwa məbɛɛ mə *sám na ntúdelé?»

8 Muud ji nə ŋkul ci na ná: «Sá sáágá məbōw, məbōw məoŋɡ má wéeshúlíɡ manywa?» Bósł búúd bwə ŋgə ntáma mə jínə wá, bwə ŋgə ci ná mə á ci ntó. Zembí mə bá yə bwo intágúlí í jəlá yí.

9 Sá kág ci ná jí? Ye sá Oyúden sá ŋgə ntɔ bósł búúd nə nyúl zhí? Cwúđ! Sə ŋgə kúnōw lwágulə ná buud bəsh búsə mányámá má mísəmúd, buud bəsh təə Oyúden təə Ogurék.

10 Sá jooŋɡ wə Mícilyá mí ŋgə lwágulə kúl mí ŋgə ci ná:

Kú nə muud jí tátəlí, kú nə təə ŋgwúđ.

11 Kú nə muud jí nə fúɡ, kú nə muud ŋgə sɔ́ Zembí.

12 Buud bəsh bwə á má wú zhííd

bəsh bwə mú ŋgə cwagəwa ntó,

kú nə təə ŋgwúđ jí nə jɔ́ lám,

kú nə təə ŋgwúđ nə ŋgwúđ.

13 Nkwoóminá jáŋ jí nda shwoŋ í má bāŋ yí.

Júm dán í wéeshúlí nji məshúigá,

Sá í wú bwo mpúsə íjá í mpu yí

jí nda məjə mə nywá.

14 Məzhúŋgúlú nə iciyá í ófímál

2:28 9.6; Zhe 4.4; Flp 3.2-3; Kol 2.11 3:2 9.4; Sóm 147.19-20 3:3 9.6; 11.29; Ilŋ 23.19; 2Tm 2.13

3:4 Sóm 51.6 3:5 9.14 * 3:5 Mbii Zembí má də ci ná muud jí tátəlí muud yí. 3:8 6.1 3:9

1.18-2.24; 3.23 3:10 Sóm 14.1-3 3:13 Sóm 5.10; 140.4 3:14 Sóm 10.7

í á má lwánd bwo mímpud ná cwóó.

¹⁵ Məkuú má cáás bwo shí
nji kálə gwú búúd.

¹⁶ Kúl jēsh bwá ká yí,
bwá ηgə gwíflya mənywa mə búúd,
ηgə nyasələ buud məntágulad.

¹⁷ Bwá ampúyé zhíí mətəla.

¹⁸ Bwá abwélé bə nə tódúgá ná bwá fúndə Zembí.

¹⁹ Sá má mpú ná sá jēsh *mbwoomb máccəξ í ηgə ci yí, í ηgə dúgya nə buud bwá á yéγəw mbwoomb máccəξ wá. Jí ntó shú ná muud bág kú bēny mpu, í mpúyúg ná buud ə shí mishwun bēsh bwá á má byaagulə mísh má Zembí dī.

²⁰ Gwá wá jí ná, muud tēem sá mísóólúgú máccəξ má ηgə jí myá, Zembí nyə abále ci ná muud wəəηgú jí tətəlí nəcə ntó. Nəcə máccəξ mäsə yidá bə shú ná muud mpúg ja á má sá səm yí.

Búgúlálə Yésus-Kríst wá í sá ná muud nyínúg tətəlí

²¹ Jaá ga jí ná, Zembí má lwóya otátəlí bə, kú ciingya mbwoomb máccəξd. Mbwoomb máccəξ nə micilyá mí *búúd ə micúndə mí ηgə yida bwiing otátəlí Zembí má lwóya wá.

²² Í mú ná, muud mə *búgúlá Yésus-Kríst yé, Zembí ci ná a jí tətəlí muud. A du sá ntó nə muud yēsh mə *búgula yé, kú nə fyasúg;

²³ Nəcə buud bēsh bwá á má səm, nə ndeé milwaná mí Zembí mí á má wú bwádí ícugəd.

²⁴ Nji, Zembí nywáá, má ci ná búśə otátəlí ə búúd. A má ci ntó ashwá nə jə lám jé, nəcə shwiy má *Kríst Yésus í yíl bwo mánýámád.

²⁵ Yésus-Kríst wá Zembí nyə á yána təη cúdú məzəη yé, shú ná mácií mé má shwíyugú, muud mə búgúlá nyə yé bəg nə ijuugá í *mísəm. Yánalə Zembí nyə a yána Yésus yí, nyə a lwágulə ná a jí tətəlí nəcə nyə á ηgə bíd misəm búúd bwá á ηgə sá yág ja Zembí nyə á ηgə ná jísəw yí.

²⁶ Nyə á ηgə jísəw ntó a ηgə mpu ná Yésus mə bá zə bə *líím ícweel. Ja gaád a má lwóya shwiy mə Yésus dí ná a jí Zembí á otátəlí. Gwá wá á má sá ná, muud mə búgúlá Yésus yé, a ci ná muud wəəηgú jí tətəlí muud.

²⁷ Ká muud jí nə ηkul ηkēny nyúúl na nə nyáyé zhíí? Kú nə təə zhíí. Nəcə jí? Nəcə, bəξlə máccəξ dí wúsá nə mfíí, í yidá bə búgúlálə.

²⁸ Sá ηgə téduga ná Zembí má də ci ná muud jí tətəlí muud ja múúd wəəηg mə búgula yí; í ádé bə nəcə ηgələ sá misóólúgú máccəξ má ηgə jí myá.

²⁹ Ye Zembí jí nji Zembí *Oyúden? Ye a cugé námə Zembí á bóól búúd bēsh íí? Haaw! A jí námə Zembí á bóól búúd bēsh.

³⁰ Nəcə Zembí jí nji ηgwúd. Nyə wá má bá ci ná buud ə ábiwáág bí otátəlí ja bwá búgula yí. Nyə námə wá má bá sá ná, búúd bwá cugé búúd ə ábiwáág wá bwá ká búgula Yésus íí, a ci ná bwá músə otátəlí ə búúd.

³¹ Ye ntó jí ná sá má jímbál *mbwoomb máccəξ nəcə búgə? Mbò! Í cugé ntó! Sá ηgə yida mpu təl mbwoomb máccəξ fwámé céd.

4

Búgá má Aburaham jísə sýyuug

1 Shé é ka ci na né jí shú má dá *Aburaham? Mbên yé í á sá ná a bóg nə jí?

2 Njī í á nywá ka bə ná Zembí nyə á ci ná Aburaham jī tətəlí muud nəcə misóólúgú, Aburaham nyə a nywá jee bə nə zhií ná a nkényúg nyúúl; nji a kú nkény nyúúl mísh má Zembí dí.

3 Ká Kálaad Zembí ngə ci ná jí? Ngaá a ngə ci ná: Aburaham nyə á búgula Zembí, Zembí mú lə nyə búgá jé jəngú, a mú ci ná Aburaham jī tətəlí muud.

4 Sə má mpú ná muud mə sá gúl séy yé má da nwa myəna; myəna myəng mí cúgə ná bwá sá nyə mpaam, misə sá bwá mbíd nyə yí.

5 Nji, Zembí má da sá ná muud jí kú bish nyə yé bég tətəlí muud. Muud má jəlá nə *magulə ntó, kú lwóya misóólúgú. Muud mə mágúlá ntó yé, Zembí lə nyə búgá jé, a ci ná a jī tətəlí muud.

6 Ntó wá *Dávid ngó lás ja á ngə bwiing mənywa má múúd jí ná Zembí nyə aləy yé nyə misóólúgú, á yida nwa nyə ná tətəlí muud yé.

7 Dávid nyə á ci ná:

Buud Zembí má juu nə fúlú nyə́ a kú bish məcə́ wá, á má jímbal *mísəm myə́ wá, bwá má jəla.

8 Muud Cwamba má bə kú ná kwo lə *sám yé yé, má jəla.

9 Jəlála wəng, ye wúsə nji shú buud ə ábiwáág, yé wí námá shú búúd bwá cúgə nə ábiwáág wá? Gwágúgá ná sə ngə ci ná: «Zembí nyə a dóg búgá má Aburaham, a mú ci ná a jī tətəlí muud.»

10 Jáyé ja Zembí nyə á ci ná Aburaham jī tətəlí muud yí? Ye í á bə Aburaham má shín síya ábiwáág, ye a kú fwo síya? Í á shigé bə a má shín síya, í á bə a kú fwo síya.

11 Nyə á ka lóg ábiwáág tən məyigyé lwólə ná Zembí nyə á ci ná a jī tətəlí muud. Zembí nyə á ci ná a jī tətəlí muud nəcə búgá nyə á *búgula a kú fwo síya ábiwáág yí. Ntó, Aburaham nyə á ka zə bə sóóngú á buud bəsh bwá búgúlá Zembí nda nyə kú síya ábiwáág wá, nəcə Zembí mə lə bwo búgá ján, a mú ci ná búə otətəlí ə búúd nda Aburaham.

12 Bəng bwá má síya ábiwáág wá, bwá ka bə kuú njənd sóóngú wúsə Aburaham nyə á kyey a kú fwo síya ábiwáág yí, Aburaham jī námá sóóngú wán.

13 Zembí nyə á kaag Aburaham bənə́ mpwon buud nyé ná bwá wá bwá bá bə nə shí nyəsh. Í a shigé bə nəcə Aburaham mpúlə bə məcə; í á bə nəcə Aburaham nyə a búgula, Zembí mú ci ná a jī tətəlí muud.

14 Í ká bə ná buud bwá ngó bə məcə́ wá, bwá wá bí nə kəw lú isá Zembí nyə á kaag yí, mpu ná búgá í má bə kú nə mfií, nkaagó kú nyingó bə sá múúd mə wímbé nə kand lám yí.

15 Nəcə məcə́ wá má da sá ná mpimbə má Zembí í bíig muud; məcə́ má á mbən bə kú bə, caamúlə məcə́ kú námá bə.

16 Gwá wá jí ná, búgá wá í é sá ná muud lógú mənywa Zembí nyə á kaag má. Í bə ntó shú ná mpaam má Zembí í mpúyúg, nkaagó í mú bə nə mfií shú mpwon buud má Aburaham nyəsh. Mfií wəng í cúgə nji shú bəng bwá á lóg

*mbwoomb mácɛɛ wá; wúsə námə shú bəɔŋg bwá ɲə́ gá búgula nda Aburaham sósɔ́ŋgá á sá bēsh wá.

17 Sá jəɔŋg jísə Mícilyád ná: «Mə a sá ná wo bág sósɔ́ŋgá á ncúlyá ikúl nə ilwoŋ.» Aburaham ji sósɔ́ŋgá wúsú míš má Zembí nyə á búgula yéd, Zembí má də gwúmushi mímbimbə, də sá ná sá í cúgə yí í bág yé.

18 Fwála í á bə ná muud kú ná bwánd nə búgá yí, Aburaham nywáá nyə á ɲə́ gwaa kand mish nə búgá. Nyə á búgula Zembí, a músə bə sósɔ́ŋgá á zhwog ikúl nə ilwoŋ. Mícilyá mí ɲə́ cɪ ná: «Bímí ní wə mpwoŋ buud nywô í bá bə yé.»

19 Ná ndéé, Aburaham nyə á bə nə mímbú kúná-kúnə nə təd, a ɲə́ gá mpu ná nyúúl má shín kə nyə, mudá yé *Sara ɲjúl kundú. Nji, Aburaham nyə á tɛem ɲə́ gá dɛ́g isá íni ntáni, búgá jé í á shígé shímba.

20 Búgá í á shígé fúfə nyə ná a shwána ɲkaagó má Zembí. Búgá jé í á yida ləlushi nyə, a mú yə Zembí gúmá

21 a shwu nyúul ncindí nə ncindí ná Zembí ji nə ɲkul mə sá sá á má kaag yí.

22 Sá jəɔŋg wə ciyá jí ná: «Zembí mú lə nyə búgá jé jəɔŋgá, a mú cɪ ná a ji tətəlí muud» yí.

23 Cilyá í ɲə́ gá cɪ ná: «Zembí mú lə nyə búgá jé jəɔŋgá» ní, í cúgə ɲji shú má Aburaham nyəmɛ́fwó,

24 wúsə námə shú dúsú. Zembí mə bá námə lə sá jísú búgá, sá bēsh buud sá ɲə́ gá *magulə ná Zembí nyə a gwúmushi Cwamba wúsú Yésus wá.

25 Nacé Yésus nyə á kaanz zə cé íwushí bísú, Zembí nyə a gwúmushi nyə shú ná sá bág otətəlí ɔ búúd nyədí míšúd.

5

Yésus nyə á zə sá ɲkwambulə

1 Ná ndéé, nda Zembí má cɪ ná sá mú otətəlí ɔ búúd nacé búgá ná, mpwogé músə mpədúgá sənɔŋ Zembí nacé Cwamba wúsú Yésus-Kríst.

2 Ntə, nda sá bí nə búgá ná, sá mú nə zhií ná sá ciŋgya wə Yésus ná ndéé kə bwəma nə mpaam má Zembí. Mpaam nyəɔŋg dí wə sá ɲə́ gá cugə ja gaád kú ná fúfug yé. Sə ɲə́ gá ntəg cugə milúu ná sáŋ nacé sá ɲə́ gá bwánd nə búgá jəsh ná sá má bá námə ɲkanəwa mənɲkanəwa má Zembí.

3 Sə má bul nyiŋgə bə nə milúu ná sáŋ ja *incwaw í ntəg í ɲə́ gá bíí sá yí, nacé sá má mpu ná incwaw í ntəg í jígúlí sá ná sá bág nə zény kələ shwóg.

4 Muud nyə á má júg zény kələ shwóg yé nyə ányiŋgəyé ná də búla ja mábwbábulán má é də wós nyə yí; bələ kú búla wəɔŋgá í mú sá ná a mpúg ɲə́ gá bwánd nə búgá.

5 Sə ábulé sámba nə bwándúlə sá é bwánd ntə yí, nacé Zembí nyə a má yə sá ɲkəŋkə Shíshim ná a ɲə́ gá nə nyɛeg sá cɛelí milámúd.

6 Kríst nyə á zə yə fwála Zembí nyə á cɛɛlə yíid, ja sá á bə ná ítag-bwool yí, ja jəɔŋg wə *Kríst nyə á zə yə, zə cé búud bí kú bish Zembí wá.

7 Muud cugé nə ɲkul mpu magulə ná a yá jilá má tətəlí muud; muud ji nə ɲkul yə jilá mə múúd jí fwámé múúd yéd.

8 Zembí nywáá ɲə́ gá yida lwágulə ná á cɛel sá. Ndəm á cɛelí jəɔŋg nyí ná Kríst

4:17 Mət 15.5; 17.4-5; 2Kr 1.9; Heb 11.12, 19 4:19 Mət 17.1-6; Heb 11.11 4:21 Mət 18.14; Luk 1.37

4:22 4.3 4:23 10.9; 15.4 4:25 Iza 53.4-5, 10; Rom 8.32-34; 1Kr 15.17 5:1 3.21-30 **Zembí mɔ́ cɪ**

nɔ́ sá mú otətəlí ɔ búúú: 3.25-26 5:2 mpaam: 6.14; 2Kr 6.1; 12.9; Gal 1.6; 5.4; Ifz 2.5-8; 1Pr 1.10-11;

4.13-14; 5.10, 12 **búgá:** Rom 3.23; 5.2; 8.17-18 **məɲkanəwa:** 8.17-18; 9.23; 1Kr 2.7; 2Kr 3.18; 4.17; Kol

1.27; 3.4; 1Te 2.12; 2Tm 2.10; 1Pr 5.1 5:3 Zhk 1.2-3, 12; 1Pr 1.5-7 5:5 8.39; Sóm 22.6; Heb 6.19

5:6 1Pr 3.18 5:8 Yuá 3.16

nyə á zə yə jilá jísúd sá njúl ná ósól ɔ *mísám.

⁹ Nkámúsá ná Yésus fwó sá ntó sá njúl ósól ɔ mísám, nkámusa nə ja mácií mé má mó sá ná Zembí cig ná sá bí otátáli ɔ búúd ga; ngaá ná nyə é ka sá ná sá fáámugí nə mpimbə má Zembí í ngó zə yí?

¹⁰ Zembí nyə á nti mwān yé zə yə shú ná shwiy dé í sáág nkwambulə mpádúgá sánŋ. Nkámúsá ná á fwó sá ntó ja sá á bə mizhízhíh myé yí, nkámusa nə ja sánŋ mú mpwogé ga. Nyə e bá yə sá cug nəcə Krist ngə cugə.

¹¹ Jêsh nmpmá dí cí. Sá búsə nə milúu ná sáŋ nə Zembí shú má Cwámba wúsú Yésus-Krist muud nyə á mó zə sá ná sánŋ Zembí bág mpwogé jaá gaád yé.

Yésus ji Adam ábê

¹² Sá má ngó cœl cí yí jí nə *sám í á zə shí mishwun nəcə muud ngwúd, sám wœngú mú julə shwiy; shwiy mú kala nə búúd bēsh, nəcə buud bēsh wá bwá á sá sám.

¹³ Shúshwóogú ná Zembí zág yə Moyíz mæcœ, sám í á bwey də bə shí mishwun; nji, Zembí nyə a shígé fwo də lú búúd misám nəcə mæcœ kú fwo bə.

¹⁴ Nji, té wúlə wəla má Adam zə wóós wəla má Moyíz í, shwiy í á ngə bii buud bēsh tœ buud bwá á shígé sá mbií sám nda caamúlə mæcœ Adam nyə á caam yí.

Adam nyə jisə vugali mə múúd nyə á jəla nə zə yé.

¹⁵ Sá cúgé nə nkul yiga íwushí í Adam nə yána má Zembí. Jí ná, iwushí í Adam muud ngwúd í á sá ná zhwog buud bwó bwámag nə shwiy. Mpaam má Zembí í ntə mɪnj, yána nyə á yə zhwog buud lúu má Yésus-Krist muud ngwúd yí í bul bə nə mfíí.

¹⁶ Mama salanə jisə mpádúgá sá Zembí nyə á yə buud mpáam dí yí nə sóólúgú íwushí í múúd ngwúd í á sá yí. Nəcə, sémyé í á bœ iwushí í múúd ngwúd yí í á bə ná muud má jalá nə bwəma nə intégúlí í ayíyáág. Nji, ja búúd bwó má sá mísám ná sá sá yí, yána má Zembí dáá í má yida sá ná buud bwó bág otátáli ɔ búúd mísh méd.

¹⁷ Jí ntó, iwushí múúd ngwúd nyə á wush yí í á sá ná shwiy í kwágag nə buud bēsh. Nji, Zembí má sá búúd mbiya məma yána lúu má Yésus-Krist muud ngwúd dí; a má sá bwo mənɔywa, a sá ná bwó bág otátáli ɔ búúd. Bwó bá cugə nəcə *Krist, bánŋ ka bá bə mící.

¹⁸ Nda í ká bə ná wusúlə múúd ngwúd nyə á wush yí í á sá ná buud bēsh bwó bág nə intégúlí ná, ntó námá, Zembí nyə cí ná buud bēsh búsə otátáli ɔ búúd nəcə sóólúgú tətáli muud ngwúd nyə á sá yí.

¹⁹ Námá nda búúd bēsh bwó á mó bə ósól ɔ mísám nəcə sóólúgú málwə múúd ngwúd nyə a sá yí ná, ntó námá wá zhwog buud bwó bá bə otátáli nəcə sóólúgú mágwág múúd ngwúd nyə a sá yí.

²⁰ Zembí nyə á wá *mbwoomb mæcœ shú ná iwushí í mpyáánzúg. Nə ndéé, kúl sám í á mpyáánz yí, mpaam má Zembí í á nyingə mpyáánz ntə iwushí.

²¹ Mpaam má Zembí í á mpyáánz ntə iwushí shú ná, nda sám í á ngə jwó, í dágé sá ná buud bwó bwámag nə shwiy ná, mpaam má Zembí í jwó ja gaád, ngó sá ná buud bwó bág otátáli ɔ búúd; nə ndéé, sá mú nə nkul jee lég cug á kandugə kandugə lúu má Cwámba wúsú Yésus-Krist dí.

6

Sá búsa mimbimbə shú sâ í dúgyá nə misəm yí

1 Shé kág ci ná ji? Ye shé má jəlá nə ɲəgə kə nə *misəm shwóg nə shwóg shú nə Zembî ɲəgəg nə bul nyingə sá shé mpaam?

2 Mbô! Í ajəláyé nə bə ntó! Shé á má yə, shwiy dɔɔŋg í á má sá nə shé béegyág nə misəm; shé é ka nyingə ɲəgə cugə misəmúd na ntədəɛɛ?

3 ɲəgá bi mə mpú nə sá bəsh buud sá á ɲəgə duwan tɔŋ buud ɔ Yésus wá, sá á má yə námá nduwán wɔɔŋgúd?

4 Ntó ji nə duwanúlə sá á duwan yí, sá á yə, sánŋə Yésus sá mú dɔw. Ntó má ká nə, nda ɲkúl áyiyáág má Sónŋú í á gwúmushi nyə nə, shé má jəlá nə ka cugə cugə ágúgwáan.

5 Nəcə nə, ɲki sá má ci ná shwiy dé í músə shwiy dúsú, gwúmúlə yé í é bə námá gwúmúlə wúsú.

6 Shé kágá mpu nə mbií búúd shé á dɔ fwo bə yí í á bə mbádúgá nə *Kříst ja nyə á yə kwolós dí yí. Í á sɔy ntó shú nə ɲkul misəm mí á dɔ bə nə ndí shédí mílám dí yí í shínúg kandugə, shé wúg mányámá má misəmúd.

7 Mpugá nə muud má yə yé, misəm mí ányíngóyé ná jwú nə nyə.

8 Nda sánŋə Kříst sá á yə nə, sá má tédúgá nə sánŋə sá é cugə námá.

9 Sá má mpú nə ɲi Kříst nyə a gwúm yí, nyə abúlə ná nyingə yə, shwiy í cúgə ná nə ɲkul bií nyə.

10 Shwiy nyə á yə yí í á sá nə á béegyág nə misəm ja ɲgwúd á kandugə; cug á ɲgə cugə yí jisə shú má Zembî.

11 Námá mbií ɲgwúd wɔɔŋgú, bi má jəlá nə ɲwa bímfwó nə bi á má yə, shwiy dɔɔŋg í á má sá nə bi béegyág nə misəm; ɲi bí ka ɲgə cugə shú má Zembî, kwon mə Yésus-Kříst dí.

12 Sám í á jəláyé ná nə nyingə jwú nə mányúúl mún má bá yə mání; mbô, *səm í á jəláyé ná nə sá nə bi dúg ɲgə bə iyéesh ya mányúúl mún.

13 Kúgá ná dɔ balan nə ikúl í nyúúl bín dɔ sá olíŋgí námá nda bí bí ná málwaa má misəm. Yidagá yə Zembî mányúúl mún nəcé bi á shí yə, nə ndéé bi mú gwúm. Ntó, balanugá nə ikúl í nyúúl bín dúlə sá otútəlí.

14 Sám í abúlə ná nyingə jwú nə bî; nəcé bí cugé ná íjwúga í mǎcɛɛd, bi búsa mpáam má Zembî dí.

Sá búsa mikwám mí cug á tútəlí

15 Ntó wá ji? Sá sáág *misəm nəcé sá músə mpáam má Zembî dí, kú ná bə íjwúga í mǎcɛɛ dí? Mbô! Í ajəláyé nə bə ntó!

16 ɲəgá bi mə mpú nə bí má ká yə múúd mányúúl nə bi é dɔ sá nyə məgwág, bí shwal bə málwaa mɛ? Bi búsa málwaa má múúd bí má sá mágwág nə ndí yé. Bí má ká bə málwaa má misəm, misəm mí kwaamb bí shwiy; bí má ká bə málwaa má Zembî, Zembî ci nə bí bí otútəlí ɔ búud.

17 Akíba nə Zembî nəcé yág hí, bí á dɔ bə málwaa má cug misəm; ɲi ja gaád hí, bí a mú kənd mílám mún myésh ɲjúgúlá í ɲgə júgəlow buud bəsh yíid, ɲjúgúlá bí á lóg yí.

18 Bi a má shwub nə misəm, bi músə málwaa má cug otútəlí.

¹⁹ Mə lās ná zhizhe lāsúlə á buud nəcé bi ádé ləel gwág. Mwôw mə mpús í, bi á du balan nə ikúl í nyúúl bín du cugə nda məlwaa mə mísóólúgú mí áduđaná, məlwaa mə cug á kú bish məcəç; zhúgúlá a cínəngú í á bə ná bi á du sá Zembí məlwə. Jaá gaád í, ságá nə ikúl í nyúúl bín í bəg məlwaa mə cug ótətəlí; zhúgúlá a cínəngú í é bə ná bi é ηgə cugə cug Zembí mə gwág nywa yí.

²⁰ Mpuğá nə ja bí á du bə məlwaa mə mísám yí, í áshíge du bə bí yímbáílí nə bi kándug milám ótətəlí dí.

²¹ Wáyé mfií bí á bə nə ndí ja jəəng yí? Ngaá bi mú du gwág mísóólúgú mín shwôn, nəcé mí á du bə myəəng mi kánd múud nji shwiy dí myá?

²² Ká jaá ga, nda Zembí mə yíl bí mənyámá mə mísámúd sá nə bi bəg məlwaa mə ná, bi mú ηgə cugə cug á gwág nywa yí, bí mú námə nə cug á kandugə kandugə.

²³ Haaw, sám í kwaamb múud shwiy, nji Zembí nywáá mə yó múud cug á kandugə kandugə mpáam nyéd; a yáná gwo kwon mə Cwamba wúsú *Kříst Yésus dí.

7

Sá ηgə sēy nə Zembí mbií ágúgwáan

¹ Bwaanğ, ja mə ηgə lās nə bí yí, mə mpú nə mə ηgə lās nə buud bwə mpú məcəç wá. Ngaá bi mə mpú nə məcəç mə du jwú nə muud nji ja múud ηgə ná cugə yí?

² Nda mudá, ηkúmba cəç í ηgə laad nyə nə ηgwúm yé té wəsh ηgwúm ηgə ná cugə yí. Nji, ηgwúm mə ká yə, cəç dəəngú kú ná bii mudá.

³ Ntó ji ná, múdá mə ká ntə wúl njów báád ηgwúm ná nə mísh í, bwə jów nyə nə mudá minəəmb. Nji, ηkí ηgwúm mə yə, cəç kú ná nyinğə bii mudá; á ká ntə wúl njów báád í, a kú bə múdá minəəmb.

⁴ Bwaanğ, jí námə mbií ηgwúd wəəngú shú dán, bi músə buud ə *Kříst, sá jəəng í á mə sá nə bi bəg mimbimbə shú sá í dúgyá nə məcəç yí. Bi á mə ntə məbwə mə múud shúsúd, múud nyə a gwúm yé. Í á sīy ntó shú nə shé wúmag Zembí mpumə*.

⁵ Nəcə, ja shé á ηgə ná bə iyéesh í cug múud yí, məcəç mə á du shwambələ bów-bów iyéesh bísú. Bów-bów iyéesh bísú byəəngú wó í á du ηgə sēy sádí ikúl í nyúúlúd, mpúmá a cínəng nyə á bə nji shwiy.

⁶ Jaá ga, shé mú mimbimbə shú sá í dúgyá nə məcəç mə á du bii shé mikwám má; ntó, shé mə wú mikwám myəəngúd. Shé mú məlwaa mə Zembí mbií ágúgwáan Nkə̀nkə̀ Shíshim ηgə lwáəulə shé yí, kú ná bə mbií á yág shé á ηgə bə məcəç nda məsá cilyá ná.

Ká məcəç mə ηgə kwínd jí

⁷ Shé kág cí ná jí? Məcəç mə mə yidá bə *sám? Mból í cúge nə ηkul bə ntó! Nji, məcəç mə á mbəm bə kú bə, mə a shíge nywá mpu sá bwə jów nə sám yí. Nəcə, cəç í á mbəm bə kú cí nə mə ná: «Cí wo kú wímb sá ηkán», mə a shíge nywá mpu sá bwə jów nə iwímbúg yí.

⁸ Sám í á ηwa zhí na mpándí níid, í mú sá nə mə téédúg ηgələ wímb isá mimbíi mimbíi. Məcəç mə ká bə kú bə, sám mə yə.

⁹ Té wêsh má á ngə ná bæ kú mpu máccɛɛ yí, mə á ngə cugə. Ká, nji má á ka za mpu mpándí yí, sóm mú bân lúu,

¹⁰ μεε mú yə. Mpándí í á bæ ná í kwáámbug mə cug yí, í mú yidá kwaamb mə shwiyí.

¹¹ Nacé, sóm í á nɔwa zhií mpándíd, í mú jwángulə mə ná ndéé í mú gwíílya mə.

¹² Sâ ngwúdú, máccɛɛ máá máəsə ɲkɛɲkɛ sâ, sâ máccɛɛ má ngə jii yí í njúl námá ɲkɛɲkɛ sâ, í njúl tútali, ɲkí nywa.

¹³ Ká, ye sâ ányunywaâ í má yida bæ sâ shwiyí shú dáamó? Mbô! Í cúgé ntó! Jí ná sóm í á yida nɔwa zhií sâ ányunywaâ dí ná í zó gwíílya mə; ntó, mpándí í mú sâ ná sóm í mpúyég, í mpúg námá nyín ná wúsə mbiya bôw-bôw sâ.

Cug mísám í ðu wá múud mányámád

¹⁴ Haaw. Sá má mpú ná máccɛɛ máəsə sâ á *shíshim, μεε mə ngə ná bɛ iyéesh í cug múud, mə ji kwám á *mísám.

¹⁵ Sâ gwáméfwó má ngə sá yí, mə aɲgê nə wámbulə gwo. Mə aɲgê nə sá sâ má céél sá yí, nji sâ má ngə mpíi yí, gwó wó má sá yí.

¹⁶ Nda jí ka bæ ná sâ má ngə sá yí mə aɲgê nə cɛel gwo ná, mə má ka dúg ná máccɛɛ máəsə jɔjɔ sâ.

¹⁷ Ntó, μεε ná dí ngə sá isâ má ngə sá yí, jísə sóm í njúl mə nyúúlúd yí.

¹⁸ Mə mpú búbálé ná ɲkul mə sá mánywa yí í cúgé cug múúd jâmud. Yéesh nə yéesh jâɲ wó má jí nə ɲkul gwág yí; nji, kú nə ɲkul má sá mánywa má ngə cɛel sá má.

¹⁹ Ntó jí ná, mánywa má céél sá má, mə asáyé mwo; nji məbôw má acéélé sá má, mə yidá mpu sá mwo.

²⁰ Nda jí ka bæ ná mə ngə sá sâ má acéélé yí ná, mə dí ngə sá isâ, jísə sóm í njúl mə nyúúlúd yí.

²¹ Mə má ka kwey ná nyúl ɲkúl nyísə mádí cugud; ɲkul nyɔɔɲg wó í ðu sá ná, ja jêsh má céél sá mánywa yí, mə yida sá məbôw,

²² í njúl ná mə ngə gwág nywa máccɛɛ má Zembí mádí lám dí cwú.

²³ Nji mə má kwey ná nyúl ɲkúl nyísə mə nyúúlúd í ngə lúmbali nə isâ tóduga wâm í ngə magulə yí. ɲkul nyɔɔɲg í ngə sá ná mə bág kwám á ɲkul mísám mí nə ndí mádí íkúl í nyúúlúd yí.

²⁴ A ɲkúɲkwónúla mə e! Nyúúl ga í ngə kə nə mə shwiyud. Zó e bá yíl mə mága mányámád e?

²⁵ Yé Zembí, akíba nə wo kwoɲ mə Cwámaba wúsú Yésus-Kríst dí!

Í mú ja gaád ná, fug nyâm í ngə sá ná mə bág lwaá lú máccɛɛ má Zembí, iyéesh byám byáɲ í ngə sá ná mə bág lwaá lú ɲkul mísám mí nə ndí yí.

8

Shíshim má Zembí wə ngə kyey nə mbúgula

¹ Ntó, jaá ga dí, buud bwá mú buud ó *Kríst Yésus wá bwá anyíngáyé ná kwo bwəma nə intúgáli í *mísám.

² ɲkul ɲkɛɲkɛ Shíshim jí nə ndí yí í má yíl wo mányámá má mísámúd, wo abulé ná kwo yə shwiyí lú mísám, nacé ɲkul nyɔɔɲg wó í ðu yə múud mə Kríst Yésus cug.

³ Máccɛɛ má Moyíz má á shígé bæ nə ɲkul sâ ntó nacé cug múúd í cúgé nə ɲkul bɛ mwo. Nji, Zembí nyə a shí sâ; nyə á nti Mwân yé zə jímbal búúd mísám. Mwân

mú zə ɲwa nyúúl búúd ɔ mǐsəm bí nə ndí yí, ná ndéé Zembí mú yə nyúúl nyɔɔɲgá intúgáli í mǐsəm.

4 Nyə á sá ntó shú ná shé bág nə ɲkul mə bɛ ótútáli bēsh mǎcɛɛ má ɲgá jɪ wá, ná ndéé iyéesh í cug múúd ná dí í é ɲgə kyey nə shé, í é bə ɲkɛɲkɛ Shíshim.

5 Buud iyéesh í cug múúd í ɲgá kyey nə ndí wá, isá í cug múúd wá bāɲ bwá də tál shwóg yí. Bɔɔɲg ɲkɛɲkɛ Shíshim ɲgá kyey nə ndí wá, bwá də tál isá í Shíshim shwóg.

6 Mpugá ná muud mə bɛ iyéesh í cug múúd yé, məshíné mé mǎsə ɲjɪ shwiy*, í ɲjúl ná muud mə bɛ iyéesh í ɲkɛɲkɛ Shíshim yé, məshíné mé mǎsə cug, nyə é cugə nǎ shɛɛ.

7 Nǎcɛ wálə lúú iyéesh í cug múúd dí wúsə ifamuga ɲgólə fəm Zembí; í aɲgɛ nə sá mǎcɛɛ má Zembí məgwág, í cugé nǎmá nə ɲkul bwɛle sá mwo mǎgwág.

8 Buud bwá ɲgá bɛ iyéesh í cug múúd wá bwá cugé nə ɲkul nywa Zembí lámúd.

9 Ká bí bá bí aɲgɛ ná bɛ iyéesh í cug múúd, bí mú ɲgə bɛ ɲkɛɲkɛ Shíshim, nǎcɛ a ɲjúl bí mǎnyúúléd. Muud cugé nə Shíshim má Kríst yé, cugé múúd má Kríst.

10 ɲjɪ, nda jí ná Kríst ɲjúl bí mǎnyúúléd ná, mǎnyúúl mǎn má é tɛɛm ɲgə yə nǎcɛ mǐsəm, *mishíshim mǐn mí é ɲgə ɲwa cug† nǎcɛ Zembí nyə a má cɪ ná bí músə ótútáli ɔ búúd.

11 ɲkí bí bí nə Shíshim má Zembí muud nyə a gwúmashi Yésus yé, mpugá ná nyə e bá nǎmá sá ná Shíshim yé wɔɔɲgú í gwúmáshíg mǎnyúúl mǎn má shwiy mǎni.

12 Nda jí ntó ná, bwaɲg, mpugá ná shé búsə nə mpwǎlá, ɲjɪ kú bə mpwǎlá ná shé ɲgág nə nyɲɲgə bɛ iyéesh í cug múúd.

13 Nǎcɛ, bí má ká ɲgə bɛ iyéesh í cug múúd íí, bí mə bá yə; bí má ká yida ɲgə sá nə ɲkɛɲkɛ Shíshim ɲgág nə gwílya mǐsólúgá mǎnyúúl má də sá myá, bí bá cugə.

14 Mpugá ná buud bēsh Shíshim má Zembí ɲgá kyey nə ndí wá, bwó wá búsə bwǎn ó Zembí.

15 Nǎcɛ, Shíshim bí á lóg yí í cugé *shíshim í sá ná bí bág mǎlwaá, bí nyɲɲgə ɲgə cugə cug ífwaas yí. Bí á yida lóg Shíshim í sá ná bí bág bwǎn ó Zembí yí; Shíshim wɔɔɲgú í yá shé ɲkul ná shé kímúg nǎ: «Abba‡, Dá!»

16 ɲkɛɲkɛ Shíshim nyəmɛfwó ɲgə nǎmá lwágulə *mishíshim mǐshé ná shé búsə bwǎn ó Zembí búbólé.

17 Nda jí ná shé búsə bwǎn ó Zembí ná, shé búsə nǎmá nə kɔwS wá Zembí. Shénɔɲ Kríst shé má bá kɔwula mǎkɔw, ɲkí shé ɲgə nǎmá kɔwula micúɲ myé. Shé ɲgə kɔwula micúɲ myé shú ná shénɔɲ bēsh bág ɲkəɲwa mǎɲkəɲwa mé.

Milwaná myá mwǎw má ɲgá zə má

18 Jugúlə shé ɲgá jug mwǎw mága dí yí í cugé tɔɔ sá ja má tédúgá bímbí Zembí mə bá sá ná shé ɲkǎnɔwag yí.

19 Nǎcɛ, Zembí mə bá zə sá ná buud búsá bwǎn bɛ wá bwá mpúyúg. Nə ndéé, isá byésh Zembí nyə á té yí í ɲgá bwánd sá ɲɔɔɲgú nə milám ná jig-jig.

20 ɲjɪ, ja gaád íí, mǎól mǎɲkul má ɲgə lwáfulə isá byɔɔɲg nǎ í ɲgág nə bɛ cug á kú nə shwóg kú nə shug. Isá byɔɔɲg dí í á vǎn ná í ká biil mǎɲkul mɔɔɲgúd,

8:4 6.22; 7.4; 13.10; Gal 5.16, 25 8:6 6.21; Gal 6.8 * 8:6 8.6 Wa, shwiy dása béégyála nə Zembí, kú bə zhizhe shwiy sá má mpú yí. 8:9 1Kr 3.16 8:10 Gal 2.20; 1Yn 3.24 † 8:10 8.10 Ból bwá ɲgə cɪ ná: «Shíshim má Zembí ɲgá yə bí cug». 8:11 2Kr 4.14 8:12 6.18 8:13 Gal 6.8; Ifz 4.22-24 8:14 1Yn 2.29-3.1 8:15 Mak 14.36; Gal 4.5-7 ‡ 8:15 Abba: Ciyá ní í kó ná Dá. 8:17 5.12; Gal 4.7; Flp 3.10-11 § 8:17 Kɔw á jɔɲɔ isá Zembí nyə á kwəmusá shú bwǎn bɛ yí. 8:18 2Kr 4.17 8:19 Kol 3.4; 1Yn 3.2 8:20 Mat 3.17-19

Zembí wá nyà a nyasulà byo cínɔŋg. Nji, isà byɔɔŋg byêsh í ñgà bwánd nà búgá nà

²¹ dúl jwówád Zembí mæ bá yíl byo lwéfúlí jɔɔŋgúd, nàcé lwéfúlí jɔɔŋg í ñgà caam. Ja Zembí mæ bá yíl byo cínɔŋg yí, í bá ka lág cug falí bwân ó Zembí bwá ñgá cugá yí nà mɔŋkə̀nə̀wa bwá ñgá ñkə̀nə̀wa má.

²² Sà má mpú ná, zə wóós kíkídíga, isà byêsh Zembí nyà a té yí í ñgà ná jug, ñgà leegya nda mudá ñgá kwiy minú ná a zé byá yé.

²³ Í cùgé nómá nji isà byɔɔŋgú; tɔɔ sá bɔɔŋg Zembí nyà a má yə Shíshim yé tâŋ məkagulá wá, sá ñgà nómá leegya ñgálə bwánd fwála Zembí mæ bá zə tâl sá cé bwân bé dí yí, fwála á bá nómá zə yíl mánnyúúl mäsú mánnyámád yí.

²⁴ Nàcé, Zembí nyà a má cug sá, nji sá jɔɔŋg í afwóyé ná nyín, sá ñgà ná bwánd bwándúg nà búgá. Sà múúd ñgá bwánd nà búgá yí, á ká dúg gwo, ye nyà é kwo ná bwánd?

²⁵ Nda jí ná, sá sə aŋgɛ̀ nà dúg yí, sá ñgà bwánd gwo nà búgá ná, sá ñgà bwánd gwo nà jísów.

²⁶ Nómá mbií ñgwúð wɔɔŋgú, Nkɛ̀ŋkɛ̀ Shíshim ñgà nómá kwíínd sá tag dúsúð; sá ádé mpu sá í jí nà sá gwáámbug Zembí mājə̀gula mäsúð yí. Nji, Nkɛ̀ŋkɛ̀ Shíshim nyəmɛ̀fwó má ðu jə̀gula shú dúsú, ðu leegya mbií míleegya íciyá í lósú bísí í cùgé nà ñkul fééy yí.

²⁷ Zembí nywáá muud má ðu bigas ísá í lâm yé, á ðu mpu ísá Nkɛ̀ŋkɛ̀ Shíshim má ðu gwáámbug cínɔŋg yí; nàcé Nkɛ̀ŋkɛ̀ Shíshim ñgà jə̀gula shú óbúgula nómá nda Zembí mæ jí ná.

Zembí jí cugye

²⁸ Sà má mpú ntág ná Zembí má ðu sá sá jêsh í shúgúlág ñkí nywa shú búúð bwá céel nyà wá, buud nyà á jów tóduga yéd wá.

²⁹ Nàcé, buud Zembí nyà á bwey fwo tééd mpu wá, nyà á bwey féesh bwo ná bwá bɛ̀ɛ̀lag Mwân yé, Mwân yé bág cúmbá á zhwog omínyɔŋá.

³⁰ Buud nyà á bwey féesh ntó wá, bwó wá nyà á jów wá; buud nyà á jów wá, bwó wá nyà á ci ná básə̀ otútə̀lí ɔ búúð wá; buud nyà á ci ná otútə̀lí ɔ búúð wá, bwó wá nyà á yə gúmá wá.

Sá cùgé nà ñkul yíl shé céelí má Zembí dí

³¹ Shé kág ná nyingə̀ ci ná jí? Nkí Zembí ñgə̀ kyem sà, zə jí nà ñkul nyingə̀ lúmbulí nà sá?

³² Nyà a shígé jagulə̀ fwámé Mwán yé, nyà a keenzh nyə̀ shú dúsú. A tééd fwo keenzh Mwân yé, ñgaa ná nyə̀ é kwádulə̀ yə̀ sá isà byêsh ashwá?

³³ Zə jí nà ñkul shwóman búúð Zembí má féesh wá? Ngaá Zembí nywáá nyə̀ a má bwey ci ná básə̀ otútə̀lí ɔ búúð?

³⁴ Zə jí nà ñkul sámb bwo lósú? Ngaá Yésus nyə̀ a shí yə̀; bul nyingə̀ bæ ná, nyə̀ a shí gwúm, a njul Zembí dí mbwə̀ mənɔwúm, a ñgə̀ jə̀gula shú dúsú.

³⁵ Jí jí nà ñkul sá ná sá béégyág nà céelí Zembí ñgə̀ céel sá yí? Ye *incwaw í ntug, ye yágúwó, ye cúwálí, ye zha, ye mabúwa, ye isá í áwuwaguwə̀, ye shwiy ná bwá gwú sá?

³⁶ Ngaá jí cilyá Kálaad Zembí dí ná: Shwiy í ñgə̀ wáámbug sá jwów dêsh nàcé wo.

Bwá dúg sá nji nda itəw

bwá ñkág nə ndí ná bwá ká cígə yí.

³⁷ Nji, sá ñgə jág bul ntə isá íni byésh. Nəcə muud ñgə ccel sá yé ñgə sá ná sá ñgəg nə ntə.

³⁸ Mee mə ñgə ntág mpu búbálé ná gúl sá cùgé nə ñkul béég sá nə ccelí Zembí ñgə ccel sá yí: təw shwiy, təw cug, təw *wəəñgəles, təw isá í ñgə wá buud mányámád yí, təw cug ga, təw jəwng zág yí, təw isá í ñgə ntə buud ñkul yí,

³⁹ təw məñkul má gwəw, təw məwng má shí, təw gúl sá Zembí nyə a té yí, kú nə təw sá jí nə ñkul béég sá nə ccelí Zembí ñgə ccel sá kwoñ mə Cwámba wúsú *Krist Yésus dí yí.

9

Izarəyél ji féeshá má Zembí

¹ Námá nda má jí múúd má *Krist ná, búbálé wə má zə lás éga, mə abwííngé ijóó; lám wám Ñkəñkə Shíshim ñgə kyey nə ndí yí í ñgə magulə ntó.

² Mə ñgə ci fwámé ci ná lám cùgé bwelə bə mə ná shəe, mə jí nə məma mácey mə lám má ñgə kə nji shwóg nə shwóg.

³ Mə jí námá nə ñkul jee magulə ná məméfwo bóg nə məzhúngúlú, ná mə wə yidag béégya nə Krist shú bwáang wá kúl búúd má á zə byél byélé á shí ga yí.

⁴ Bwá, bag ó *Izarəyél, Zembí nyə á ñwa bwo tãñ bwân bé, a yə bwo məñkəñwə mé, a sá isə nə bwo, a yə bwo məcəççé mé, a yə bwo zhií ná bwá dúg yə nyə gúmá, a kaag bwo məñkaagá mé.

⁵ Bwá wá bí nə ímpáábmbé í á fwə ibeend, mpwoñ buud nyáñúd wá Krist nyə á zə byél byélé á shí ga yé, nyə, Zembí mə ntə sá jəsh yé, á jəla nə gúmá kandugə á kandugə! Amen.

⁶ Ntó cugé ná ñkaagó má Zembí í á má yə íyíy-yíy, mbó. Í yidá bə ná, mpwoñ buud Izarəyél nyésh dí nyísə fwámé Izarəyél;

⁷ nyésh tēem námá bə mpwoñ buud má *Aburaham, nyésh dí nyí fwámé bwân bé. Nəcə Zembí nyə á ci nə Aburaham ná: «Wá *Izaag wə mpwoñ buud má á kaag wo í bá zhu yé.»

⁸ Ntó má ká ná, bwân múúd mə byá nə yéesh jé á muud wá, bwó dí básá bwân ó Zembí; bəwng á byá nə ñkaagó má Zembí wá, bwó wá básá nyə fwámé bwân.

⁹ Nəcə Zembí nyə á kaag ná: «Mə bá nyingə zə námá mbií fwálá gaád, *Sara mú há bə nə mwámudúm.»

¹⁰ Í cùgé námá nji bímbí má ñgə ci ni. Gúl sá í á bə ná, Rəbéka bá mpáábmbé jisú Izaag bwó mú bə nə bum lu məwáás.

¹¹ Í á ka bə, bwân kú fwo byél, bwó kú fwo sá təw mánywa təw məbəw, Zembí mú sá ná tédúgá yé í bwámag. Nəcə tédúgá yé í də bə nji nda nyáméfwo mə féesh ná.

¹² A də féesh múúd, kú bə ná muud nyə ámə fwo sá mísóólúgú, nji muud á ccel jəw yé, a jəw. Ntó, nyə á ci nə Rəbéka ná: «Mwân acúbmbá mə bá bə mwân á ntombú lwaá.»

¹³ Gwá wá jí cilyá Kálaad Zembí dí yí, ná: «Mə á ccel *Yákwab, mə mpii Iso.»

Zembî cugé nə olílingí

14 Ntó má kó ná jí? Ná Zembî jí nə olílingí? Mbô! Í cugé ntó!

15 Mpugá ná nyə á ci nə Moyíz ná: «Nyɔɔŋg má é ceel gwág ŋkúŋkwónǎ yé, má gwág; nyɔɔŋg má é ceel gwág cey lámúd yé, má gwág.»

16 Ntó jí ná Zembî má du féésh múúd nə lâm íŋkúŋkwon, kú bə nəcə muud bála nə yéesh, ŋkí ntág ná muud bulálə yímə.

17 Sá jɔɔŋg wó jí cilyá Kálaad Zembî dí yí, ná Zembî nyə á ci nə Farawônə ná, «Mə a tál wo njwú-buud shú ná mə lwóyá ŋkúl nyám wódí, jíná dām jwɔg shí nyésh.»

18 Ntó jí ná Zembî má du sá ná, muud á céél gwág ŋkúŋkwónǎ yé, a gwág; nyɔɔŋg á céél sá ná a bəg nə nán yé, a sá.

Zembî jí fúlí nyádí míféeshád

19 Wo é ci na ná: «Ká nəcə jí Zembî mə nyíngá du jum búúd yí? Nəcə, zó jí nə ŋkul lál lúu nə cígúlá Zembî má ŋwa yí?»

20 Eéekyé, yé mwá muud! Wo wó zó ná wó kaad nə Zembî? Ye mpri nyí nə ŋkul ci nə muud nyə ámə mɛ nyə yé ná: «Nəcə jí wo ámə mɛ mə ntága yí?»

21 Ŋkí ntág ná ye məal mampí cugé nə zhií ná a mɛg isá í gúmá, mɛ námá zhizhe isá nə yagó jé ŋgwúd nə ŋgwúd?

22 Zembî nyə á ceel lwóyá mpimbə jé nə ŋkul nyé; nji, buud í á bə ná a jáŋguləg nə zhwuŋá wá, nyə á yida jísow bwo kú lámusa.

23 Nyə a jísow bwo ntó shú ná buud á gwág cey lámúd wá bwá mpúg bímbí á jí nə mílwaná yí, bwó buud nyə á bwey kwəmasa ná a bá yó mílwaná myɔɔŋg wá.

24 Buud bɔɔŋgá, jísə sá buud nyə á jów wá. Nyə á jów ntág sá, kú bə nji wúla *Oyúden dí, nyə a jów námá buud íkúl ishúséd.

25 Jí námá nda nyə á ci kálaad má Ozê dí ná; ná:

Kúl búúd í á shígé bə kúl jām yí,

mə bá jów gwo ná kúl jām;

buud má á shígé bul ceel wá,

mə jów bwo ná wəabába.

26 Námá kúkúl nyə á ci nə bwo ná:

bí cugé kúl jām yí,

bwá bá jów bwo cínɔŋg ná

bwān ó Zembî á kuwò.

27 Izayí nyə a shí námá bwú ŋkúgú shú *Izərayél ná:

Buud ɔ Izərayél tɛɛm bulya nda shɛ á mǎŋ,

Zembî mə bá cug nji bábaalé.

28 Nəcə, Zembî mə bá sá sósílgú nyə á ci yí

wa shí gaád; a bá casulə wə ná mǎŋ kú bwánd.

29 Jí námá nda Izayí nyə á bwey ci ná, ná:

nda nəcə Cwámba á ŋkul nyésh

lúgálə sá búbaalé bwān,

ŋkí sá á má zə bə nda Sódóm,

námá nda Gomor.

30 Shé kág ci na ná jí? Shé má ci ná ikúl í cúgé Oyúden yí, í á shígé ngə sɔ zhií ná Zembí cíg ná búə otútəlí ɔ búú; nji, Zembí má ci ná búə otútəlí ɔ búú nácé bwá jéégúla míkwoŋ wá Yésus.

31 Ká Oyúden bāŋ bwá á ngə sɔ ná bwá bá otútəlí nə baagulála mácɛɛ; nji, bwá áshígé bə.

32 Bwá á shígé ka bə otútəlí nácé jí? Nácé bwá á shígé ngə bwánd ná bwá é bə otútəlí nácé jéégúla kwoŋ wá Yésus. Bwá á ngə táduga ná bwá é bə otútəlí nácé ngəlá sá misóólúgú; bwá á ka bwəim kwóógú lú mábɔɔgúd,

33 námá nda jí cilyá Kálad Zembí dí ná; ná:

Dugá! Mə má bwígg kwóógú lú mábɔɔgú Siyón* kwóógú í é də búlal búú yí.

Nji, muud mə jéég kwoŋ cínəŋ yé nyə abúle sámba.

10

Zembí má cug múúd yêsh mə búgula yé

1 Bwaanŋ, mə ngə bul jí ná Zembí yág *Oyúden cug, gwá wá má jí nyə májəgula mām dí yí.

2 Jí bábálé ná bwá á má mpu wá mílúú ázembí dí, mə jee námá mpu bwiŋŋ ntó. Nji, bwá ngə wá mílúú nda wəncím-ncím, kú mpu ísá bwá jálá nə mpu yí.

3 Jí ná, bwá ampúyé gwág váal Zembí má də sá ná muud bəg tətəlí yí, bwá á má ka ba nyəŋ zhií shú ná bwá bəg otútəlí mísh má Zembí dí. Bwá á má yida sá míŋgáádá nə otútəlí ó Zembí.

4 Jí ná, iséy mácɛɛ má á ngə cɛel sêy yí, *Křst wá nyə á zə casulə byo shú ná muud yêsh mə *búgula yé, Zembí cíg ná a jí tətəlí muud.

5 Í njúl ná, shú bəlé tətəlí nácé mácɛɛ, Moyíz nyə á cilə ná: «Muud yêsh mə báágúla mácɛɛ yé, nyə é *dúg cug nácé mácɛɛ.»

6 Nji, shú bəlé tətəlí muud nácé búgá, cilyá wúə ná: «Nda ci wódí lámúd ná: zó má bá bád kə jonud?» Ntó jí ná wó cɛel ná Křst nyiŋgəg shula.

7 «Nda námá bɛeg ci ná: zó má bá shulə kə mínjím?» Nŋaá Křst nyə a shí bwey wú mínjím?

8 Micilyá myáá mí ngə ci ná: «Lāŋ wí wo kúná-kúnə, wí wódí mpud, wí wódí lámúd». Lāŋ wəŋŋ wá sá ngə cúnda yí, lāŋ í ngə jígguli buud búgá yí.

9 Jí ná, wó ká lás nə mpu wó ná Yésus jí Cwámaba, wo búgula nə lám wó ná Zembí nyə a gwúmushi nyə, wo dúg cug.

10 Jí ntó. Muud má də búgula nə lám, Zembí mú ci ná a jí tətəlí muud; muud lás nə mpu, Zembí mú yə nyə cug.

11 Nácé Micilyá mí ngə ci ná: «Muud mə jéég kwoŋ nyádi yé nyə abúle sámba.»

12 Ntó jí ná mwá Yúden nyə aŋgə nə salan nə mwá Gərêk; bêsh bí nə Cwámaba ngwúd. A də bwádan nə buud bêsh bwá jəw nyə wá zhwog zhwog ibwádán.

13 Micilyá mí ngə ci ná: «Muud yêsh mə bá kámw Cwámaba yé, a bá dúg cug.»

14 Ká ntudelé búú bwá é kámw Zembí, bwá kú fwo búgula nyə yé? Ntudelé bwá é búgula, bwá kú fwo gwáduga lāŋ yé yé? Ntudelé bwá é gwáduga lāŋ yé, kú nə muud mə cúnda yé?

9:30 10.20 9:31 10.2-3 9:32 4.4-5 9:33 Iza 8.14; 28.16; 1Pr 2.6-8 * 9:33 Siyón: Nyə á bə məmə mbəŋ bwá á lwɔ ngwála á Yurásəlem cínəŋ gwów yí. 10:1 9.1-3 10:2 Mis 22.3 10:3 1.17 10:4 Gal 3.24-25 10:5 Ləv 18.5; Gal 3.12 10:6 Mbá 30.12-14 10:9 1Kr 12.3; Flp 2.11 10:11 9.33 10:12 3.22 10:13 Zhu 3.5

15 Ntədəlé múúd nyə e cúndə, Zembí kú fwo lwâm nyə yé? Mícilyá mí ngə mpu ci ná: «A m̄h̄ j̄j̄j̄ məkuú ná ndeé məkuú mə búúd bwá ngə kyey nə j̄j̄j̄ lán wá e!»

16 Ká, buud bēsh dí bwá á magulə J̄j̄j̄ Kéel. Jí námə nda Izayí nyə á ci ná, ná: «Wám̄ba e, zó nyə á *magulə lán sá á ngə kyey nə ndí yé?»

17 Í njúl ná búgá í da zhu lán múúd mə gwág yíid; lán wəɔng wá Kéel má Kríst.

18 Mə ngə ka shíl ná: Ye Oyúden bwá á shígé gwág lán wəɔngú e? O! Bwá á shí dí gwág í? Ngaá Mícilyá mí ngə ci ná: Buud bwá á shí gwág mákál shí ga nyēsh dí; obwiingye ɔ lán iciyá byáŋ í á shí kə ná ndeé kə kumə íjumə i shí byēsh dí.

19 Ká mə nyinga námə jí ná: «Ye bag ó *Izəɾəyél bwá á shígé wám̄bulə gwág? Bwá á shí yida gwág. Ngaá ná Moyíz nyə a shí bwey jaaw bwo nda Zembí nyə a lás ná, ná:

Mə bá sá ná bi sáág bóól búúd wú,
í njúl ná bwá cúgé námə fwámé lwoŋ búúd,
Mə sá ná bi fíimug lwoŋ búúd jí kú nə fug yí.

20 Izayí nyə a bále námə lás ná, Zembí má ci ná:

Buud bwá á shígé ngə s̄s̄ mə wá bwá á kwey mə.
Bəɔng bwá á shígé ngə jí mə təɔ sá wá,
mə a sá ná bwá mpúg mə.

21 Nji, shú bag ó Izəɾəyél, á ci ná Zembí má ci ná:

Mə má téég məbwá jwəw ncindí ngála jəw bwo,
bwá kúl búúd á məlwə, kúl búúd á miŋgáádá.»

11

Zembí nyə a shígé myaas kúl búúd jé

1 Má shíl ná ná, ye Zembí nyə a má myaas kúl búúd jé e? Mbô! Í cúgé ntó! Ngaá mə jí mwân *Izəɾəyél, mwân á mpwoŋ buud má *Abəɾaham, bəend mə Bəŋzhamé dí?

2 Zembí nyə amyáásé kúl búúd jé nyə á bwey féesh yí. Ye bi mə jág sá Mícilyá mí ngə bwiing shú má Eli ja nyə á shwəman Izəɾəyél wá Zembí yí?

3 Ná Eli nyə á ci ná: «Cwám̄ba, bwá má shín gwú *búúd ɔ mícúndə bwô, bwá shín caam *wálatâr bwô; mə má lúg fwó, bwá ngə námə s̄s̄ ná bwá gwú mə.»

4 Nji, Zembí nyə á bəsa nə nyə ná jí? Ngaá nyə á ci ná: «Mə á kənd buud otóshin zangbá koogú shú dām məmefwó, bāŋ bwá á shígé bwelɛ kúd məbwóŋ shí ná bwá yə Baal gúmá.»

5 Námə mbií ngwúdu wəɔngú, gúl búbaalé buud Zembí nyə a féesh mpáam nyéd yí jí ná ja gaád.

6 Bwə a féesh bwo mpáam nyéd, í á shígé bə ná bwá á fwo sá wúl j̄j̄j̄ sóólúgá; í ká bə sá mísóólúgá, mpaam kú ná bə mpaam.

7 Ntó má ká ná jí? Nə sá bwân wá Izəɾəyél bwá á ngə s̄s̄ yí, bwá ábíyé gwo; nji búbaalé Zembí nyə a féesh yí, gwá wá má bíi gwo. Bóólúgá bāŋ bwá á sá miŋgáádá

8 námós nda jí cilyá Kálaad Zembî dí ná; ná:
 Zembî nyə a sá ná,
 zə wóós múús íf
 bwá bág minjimbúlá,
 mísh máŋ mə bág kú dág,
 məlwə máŋ mə bág kú gwág.

9 Dávid mə ci námós ná:
 Iseŋgyá í dæg byáŋ í bág bwo láámb,
 í bág bwo wód, bwá bílług ná ndeé,
 bwá bág lág myána mí jálá nə bwo myá.

10 Mísh mə bág bwo yídúgú nə yídúgú
 ná ndeé bwá ŋgág nə jújufə nda wəancím-ncím;
 sáág ná bwá jíg mányámád kú yowula.

11 Mə shílə ná ná, Ja *Oyúden bwá á sandula ntáni yí, ye bwá á búla mbəəgú
 á kandəgə? Mbô! Í cúgə ntó! Iwushí byáŋ í á mə yida sá ná Zembî cágug ikúl
 ishús, á cug byo shú ná Oyúden bwá sáág wú.

12 Dúgá, iwushí Oyúden bwá á wush yí í á sá ná buud ə shí bwá bígúg; búlúla
 bwá á bál yí sá ná ikúl ishús í bígúg. Nkámúsá ná í bə ntáni, ŋkəmusə nə ja
 Oyúden bəsh bwá bá magulə *Kříst ná ndeé bwá *dúg cug yí.

13 Yésus nyə á lwám mə ná mə bwíŋgug ikúl í cúgə Oyúden yí Kéel dé. Ntó, mə
 jaaw bí buud cúgə Oyúden wá ná mə ŋgə gwág nwyə iséy byám byəəŋgú.

14 Mə ŋgə gwág byo nywa ntó nəcé mə jí nə búgá nə mə e shwambulə bag dām
 Oyúden ná bwá sáág wú ná ndeé bósł wá cínəŋgú bwá mú dúg cug.

15 Yílúla Zembî nyə á yíl bwo máláŋúd yí í á sá ná buud ə shí bəsh bwá bíig
 zhí bwá kwámbulə nə nyə. Í tééd ná bə ntó, ŋkəmusə nə ja bwá bá nyiŋgə zə
 məbwə mə Zembî dí yí. Ŋgáá í bá bə bwo nda bwá mə gwúm gwúmúg í!

16 Ja múúd mə sá ná, buléd á tééd sá nə mpumá á mə mwáágulə yí, a kənd
 gwo koogú shú mə Zembî yí, ŋgáá ná a mə kənd mpúmá nyəsh koogú shú mə
 Zembî í? Í ká bə ná mikəłłə mí líí mísə sá mə Zembî, ŋgáá ná məbwə mə líí jəəŋg
 mə é bə námós Zembî isá byé?

17 Sə ŋwágá ná bwān ó Izurəyél nda olivyé Zembî nyə á bə yé. Zembî nyə á ka
 fəy mósł məbwə mə líí jəəŋgú, a mú kə ŋwa wo, wo njúl məbwə á olivyé nyə á kə
 ntó yé, a zə fəen kúl nyə á fəy məbwə nyədəí olivyé dí yí. Wo músə námós ŋgə ywó
 məkúl mə ŋgə bád wú mikəłłə mí líí jéd má.

18 Wo ajáláyé nə sá ŋkwámá nə fwámé məbwə mə líí, wo dí ŋgə ŋkəny mikəłłə,
 mikəłłə wə mí ŋgə ŋkəny wo.

19 Wo é ci ná: «Ŋgáá ná nyə a fəy məbwə mə líí shú ná mēe mə fáánəwog
 cínəŋg?»

20 Jí mpu bə ntó. Zembî nyə a wéég məbwə mə líí nəcé mə bálə kú nə búgá; wēe
 mə ka ntág ŋwa jiyə nəcé wo bálə nə búgá. Nji, wo kú bēeg ŋkəny nyúul, yidagú
 bə nə fúndúgú.

21 Zembî tééd fwo bə kú jagulə fwámé məbwə mə olivyé yé, wēe wó nyó é
 jagulə yé? Wo ó bey!

22 Dúgúg ná Zembî jí nə jə lám, a njúl námós nə ŋkúd. A jí nə ŋkúd shú bəəŋg
 bwá á mə búla wá; a njúl nə jə lám shú dwò, ŋkí wo ŋgə kə shwóg nə ŋgəlá jéég
 nyúúl jə lám jé jəəŋgú; ŋkí ntó dí, a bá námós fəy yíl wo.

23 Bɔɔŋg bwá á búla wá b̂ĥŋ íí, bwá ká ɔwɔ cug jáŋ á kú nə búgə, Zembí ŋwa bwo, nyingə fɛɛn kúl bwá á fwo du bə yí, nəc é a ji nə ŋkul mə sá ntó.

24 Wɛɛ muud wó á bə mbwá á olivyé nyə á kọ ntó yé, Zembí nyə á kə fɛy wo zə fɛɛn nyádí olivyé dí kúl wó áshígé byél yí. Nkámúsá ná á sá ntó nə wo, ŋkəmusa nə bɔɔŋg bwá bwey bə məbwá m̂á líí jɔɔŋg wá. Nɡaá ná nyə e bá námá zə nyingə fɛɛn bwo kúl bwá á byél yí?

Kúl búúd Izurayél jêsh í bá dág cug

25 Bwaanɔ, mə acéélé ná bi jágúg jɔjɔ yuug Zembí nyə á ŋgə baagulə shwoó dí ga, bi a bá dág ná bi mə bul bə nə fɛg. Jí ná, bóól bwân ó *Izurayél bwá bá námá bə nji miŋgáádə miŋgáádə ná ndeé kə wóós ja bíl íkúl byêsh í bá kə wó Zembí yí.

26 Ntó, kúl búúd Izurayél jêsh í mú námá bá *dág cug nda jí cilyá Kálaad Zembí dí ná, nɔ́á:

Muud mə bá zə yíl búúd mányámád yé mə bá zhu Siyôn*.

A bá zə jímbal bag ɔ Yákwab cug jáŋ á kú bísh Zembí.

27 Sɔ mə bá sá nə bwo wó ni.

Mə bá sá gwo ja mə bá yíl bwo *misám myáŋ yí.

28 Nda *Oyúden bwá ŋgá ban Jɔjɔ Kéel ná, Zembí ŋgə ŋwa bwo nda mizhízhíŋ myé, sá jɔɔŋg jí shú mfií wán; nji, nda nyə á bwey féesh impáámbó byáŋ ná, á bul cɛel bwo.

29 Mpugá ná Zembí nyə ádé nyingə déég sá nyə ámə yána yí, a kú nyingə cénd njúwúlú nyə ámə jɔw múúd yí.

30 Nəc é, yág íí, bi a sá Zembí məlwá. Nji, kidíga, a mə gwág bí ŋkúŋkwónjálə. A gwág bí ŋkúŋkwónjálə ntó nəc é Oyúden sálə nyə məlwá.

31 Ná ndeé, bwá ŋgə sá Zembí məlwá ja gaád shú ná a gwágúg bwo cey lámúd námá nda nyə á gwág bí cey lámúd ná.

32 Nəc é Zembí nyə a fad buud bêsh íbyeshed shú ná a b̂g námá gwág bêsh ŋkúŋkwónjálə.

Shé gúmáúgá Zembí

33 Oó! A nyáŋ məma fwo múúd ná ndeé Zembí e!

A fɛg nyé nə mpúyá yé í mə lal ŋkúl e!

Muud cugé nə ŋkul shwánzələ micígúla myé, muud cugé nə ŋkul bigas íyuug á mə yígula yí.

34 Micilyá mí ŋgə mpu ci ná:

Zó nyə a mə ná fwo mpu tódúgá mə Zembí?

Ŋkí ná, zə nyə á mə bwele cwíny nyə?

35 Zó nyə a mə fwo yə Zembí sá

shú ná a kág ŋgə bwánd ná

Zembí nyíngəgú yə nyə yé?

36 Nəc é, sá jêsh í zhu wó Zembí; nyə wó mə sá ná sá jêsh í bág; sá jêsh jíś yí, jíśə shú dé. Gúmá bág nə nyə kandugə á kandugə. Amen.

12

*Yála Zembí nyúul
(Ifz 4.1-16; 1Kr 12.12-27)*

11:25 Mat 24.14; Yuá 10.16 11:26 Iza 59.20-21; 27.9; Zhe 31.33-34 * 11:26 **Siyôn**: Nyə á bə məma mbún bwá á lwɔ ŋgwála á Yurúsalem cínɔŋg gwów yí. 11:29 3.3-4; 15.8 11:32 3.22; Gal 3.22
11:33 Zhb 11.7; Sóm 139.17 11:34 Zhb 15.8; Iza 40.13 11:35 Zhb 41.3 11:36 16.27; 1Kr 8.6

1 Ná ndeé bwaang, nda Zembí má gwág sá cey lámúd ná, mæ bándulá bí ná bí yánág mænyúul mún tâŋ *mætúnuga mâ mikuwó, mætúnuga yálə Zembí, matúnuga nyó é gwág nywa má. Ntó jì yálə Zembí gúmá fwámé ya.

2 Kúgá bę máfúlú má cug ga; yidagá bíd ná Zembí céndúg bí, a yóg bí fug ágúgwáan, bí dúg mpu sá á ngó jii yí; ntó jì ná sá jì ñkí nywa yí, sá í jéla yí, sá jì kú ná tóo lág yí.

3 Nda Zembí nyó á sá mæ mpaam ná, mæ lás ná muud yêsh á gwoong jín; má ci ná, muud kú bul gúmal nyáméfwó ntó mínji. Muud yêsh ñwág nyáméfwó nda á jì ná, bę bímbí lə búgá Zembí nyó á ya nyó yí.

4 Mpugá ná muud jì ná nyúul ñgwúdú, í njúl ka bæ ná ikúl ñkí bulya; ikúl í nyúul byoong byêsh í ádé sêy séy ñgwúd.

5 Námá mbii ñgwúd wəongá, sá má tɛem bæ ñkí bulya, sá bēsh sá búasə seengyá nyúul ñgwúd dī wó *Kříst, sá bēsh sá ngó bæ leedyá nda ikúl í nyúul muud.

6 Zembí nyó á ngə yə sá isá í yána byé ná jə lám, isá í yána byoong bísa mimbii mimbii. Ñkí Zembí má yə múud ñkul ná a cúndág micúndá, muud wəong cúndág ná bímbí lə búgá á jì ná ndí yí.

7 Nyooŋg jì ná a dúg sêy ná bóol yé, a séyúg; nyooŋg jì ná a dúg jíguli yé, a jígúlig;

8 nyooŋg jì ná a dúg bándulə búud yé, a dúg bándulə; nyooŋg jì ná a dúg sá yána yé, a dū sá dwo ná lám ñgwúd; nyooŋg mæ dū tōw shwóg kyey ná bóol yé, a dúg bæ ná zény ja á dú kyey ná bwo yí; nyooŋg mæ kwíind ñkúñkwóŋlə í búud yé, kwíindúg bwo ná məshusug.

Mbúgula mæ Yésus má jalá ná cœel múud yêsh

9 Cñilagá cœelí jì kú ná məkəŋ yí. Mpiigá mæbðw, nywñlyágá ná mænywa.

10 Dugá bæ ná mæcœy mpádúgá nyín nda omínyoŋá bwó ngó cñila wá. Muud yêsh sşşg ná nyó wó búlug dū gúmal bóol búud.

11 Séyúgá ná Cwámbe mbii á ná bibibi, kú sá íləm, ñjì zény ná zény.

12 Bí má jalá ná bæ ná məshusug nəcé bí ngə bwánd ná búgá ná Zembí mæ bá sá bí mænywa; bí má ká bwəma ná *incwaw í ntug, bí jisów; bí ə sá kááfə májəgula.

13 Dugá kwíind búud ə Zembí bwó ngó jii kwíindyá wá, bí dū sşş ná bí dúg lág ójój bídí mínjów.

14 Dugá bwádan ná buud bwó lwágulə bí cúwálí wá; dugá bwádan, bí kú lweem.

15 Búud bínəŋ njúl wá bwó ka bæ ná məshusug, bí nyíi məshusug məoŋgúd; bwó ká bæ ná yé, bí jii námá yé dəoŋg.

16 Dugá bæ cún mpádúgá nyín. Kúgá dū bę isá í álal-ñkul; yidagá bę byoong bísa ñkwón á muud yêsh yí. Muud kú bæeg bæ ná tédúgá ná nyáméfwó wó má búl bæ ná fug.

17 Bí kú dū bweel mæbðw. Sşşgá ná bí dúg sá mænywa mísh má búud bēsh dī.

18 Ñkí jì ná ñkul bānda, ságá mimbii mín myêsh ná bí cágəg ná buud bēsh ná shee.

12:1 6.13; 1Pr 2.5 12:2 Ifz 4.22-24; 1Te 5.21 12:3 1.5; Mat 20.26; 1Kr 12.11, 28; Ifz 4.17 12:4 1Kr 12.27 12:6 1Kr 12.4-11; 12.27-14.40; 1Pr 4.10-11 12:7 Mis 6.1-3; 2Kr 9.5, 7 12:9 2Kr 6.6; 8.24; 1Tm 1.5; 1Pr 1.22; 1Kr 13.4-7 12:10 14.15; Yuá 13.14-15; Gal 5.13; 6.3, 10; Ifz 4.2; Flp 2.2-3 12:11 8.9; Gal 5.25; Mbú 3.15 12:12 5.2-3; 8.24-25; Mat 24.13, 22; Luk 18.1; 1Kr 10.13; 1Te 2.14 12:13 Gal 6.10; Heb 13.2 12:14 Mat 5.44 12:15 Zhb 30.25; 1Kr 12.26; 2Kr 11.29 12:16 Mik 3.7; 1Kr 1.10-11, 19-20, 27-28; 8.1 12:17 Mik 20.22; 1Kr 6.7; 1Te 5.15; 1Pr 3.9

19 Yé búúd má búl ceeł wá, kúgá ðu kunda bíméfwó; ðugá bíð ná Zembí wá ðug lwóya mpimbə ðu kunda bî; nəcə jí cilyá Kálaad Zembí dí ná: «Mə wə má bá ðu kunda, mə wə má bá ðu yə búúd myána». Ntó wə Cwamba ngə ci yé.

20 Í njúl námá nyiŋgə bə cilyá ná:

Múúd ngə lúmbuli nə wo yé ká gwág zha,

yóg nyə idáw;

á ká gwág shwáásúlə minú,

yóg nyə sá á ngúlug yí.

Ja wó sá ntó yí, wo má ñkúnd nyə

máág má kuda lúúd.

21 Wo kú bíð ná yéesh sálə mábðw í ntóg wo ñkul; yidagú ðu sá ná mənýwa mwó má ðug ntə mábðw bwə sá wo má.

13

Krîsten má jəlá nə sá micî məgwág

1 Muud yêsh má jəlá nə sá micî məgwág. Nəcə, icî byêsh bí shí ga dí yí í ngə zhu wə Zembí. Zembí wə nyə a təl micî myêsh mísə myá.

2 Ntó má ká ná, muud mə ləl lúu nə cí yé má ləl lúu nə tégyá isâ Zembí nyə a táág yí. Buud bwə sá ntó wá bwə sá ná Zembí yág bwo intúgúlí.

3 Wo ajəláyé nə fúndə ójwú ja wó ðu sá mənýwa yí; nji, ñkí wó ðu sá mábðw, wo wə má jəlá nə fúndə. Ñkí wó ceeł cugə kú fúndə cí, ðugú sá mənýwa, cí nyə é yidá faag wo.

4 Mpug ná cí wúsə sóol məsáal má Zembí shú dúlə bándulə wo ná wo ðug sá mənýwa. Ñkí wó ðu sá mábðw, wó jəlá nə fúndə; nəcə, cí í ðu bə nə kafwεε shú ná a ðug yə búúd intúgúlí. Cí wúsə sóol məsáal mə ðu lwóya mpimbə má Zembí, ðu lámusa nə buud bwə ðu sá olíŋgí wá.

5 Gwə wə jí ná, muud má jəlá nə magulə íjwúga í cí nə jə lām, kú bul bə nji nəcə fúndələ ná Zembí nyə á bá gwág nyə mpimbə.

6 Sá jəŋg námá wə bí má ðu jəna ótóya yí. Buud bí ná bwə ðug ñwa ótóya bəŋg wá, Zembí wə nyə á təl bwo ná bwə ðug sá iséy byəŋg.

7 Yəgá muud yêsh sá bí mbíð nyə yí: bí jəna múúd tóya tóya yé; bíl isâ byêsh bí má jəlá nə jəna yí, bí yə búúd bwə jəlá nə ñwa wá; muud mə jəlá nə fúndúgú yé, bí fúndə nyə; nyəŋg mə jəlá nə gúmá yé, bí yə nyə gúmá.

Cug ceełí

8 Kúgá bə nə mpwáálə nə muud; mpwáálə í bág nji ceełí ná nyíga ceeł nyíga, nyíga ceeł nyíga. Nəcə, muud mə céel bóólúgá yé, ngə mpu bə məcçə.

9 Nğáá bí mə mpú ná məmpəndí má ngə cí ná: «Cí wo kú sá mínəəmb, cí wo kú gwú múúd, cí wo kú júwo, cí wo kú wúmb ízhaá sá.» Məmpəndí mənı nə mósł məsh má ngə cí nji sá ngwúnd ná: «Ceeług múúd yêsh jisə wo kúná-kúnə yé nda wó céel wóméfwó ná.»

10 Muud jí nə ceełí yé cugə nə ñkul sá múúd jí nyə kúná-kúnə yé məbðw. Ntó jí ná, muud mə céel bóólúgá yé, ngə mpu bə məcçə.

11 Ngəgá nə cugə cug cɛɛlí jəɔŋ, nəcé bi mə mpú ná fwála sá ngə cugə ga í músa wəla bí mə jəlá nə juum ígwád yí. Nəcə ja gaád í, jwów Cwámba mə bá zə yíl shé mánýámád yí í mú bul bə kúná-kúnə ntə jwów sá á magulə Yésus yí.

12 Bulú mə bul kə. Sə myáásugá isá í də sɪy yídúgúd yí; sá yídágá ŋwa íkeny í gwáná bwá də lúmbəli nə ndí məŋkénýad yí.

13 Sə cúgəgá cug á otútəlí, mbíí í jəlá nə məŋkénýa mə mwásá yí: kú nə idína í álal-ŋkul*, kú nə shwágúlə məlwəg; sá kú sá jaŋga, kú sá ásɪy-sɪy, kú nə ozhuyá, kú mpíi təə muud.

14 Yidagá ŋwa *Kříst nda káándá mə bwáád†, bí kú bíd nə iyéesh í cug múúd í nyíngəg ŋgə kə nə bí cug ábúbəwud.

14

Magulagá bəŋŋ bwá afwóyé lal wá

1 Muud jí ná nə búgə ŋkí tag yé, bí ó magulə nyə; bí kú sɛŋusa mákəl nə nyə nə yé mbíí mítádúgá.

2 Jí nə ŋkul bə ná, ŋgwól múúd ŋgə təduga nə a jí nə ŋkul də sá jəsh, nyəŋŋ jí nə búgə ŋkí tag yé nyɛ ŋgə də nji idəw í ífambá.

3 Muud ŋgə də sá jəsh yé bág kú mpyəny ŋgwól; nyəŋŋ nyə aŋgə nə də sá jəsh yé bág kú dág nə nyəŋŋ ŋgə də yé ŋgə jág sá; nəcé Zembí mə magulə námá nyə.

4 Wɛɛ wá zə mə zə sámb ízhaá lwaábulə iwushí? Ŋkí á kyabɛ, í dág mása yé; ŋkí á kú, í dág námá nji mása yé. Nji nyə é kyabɛ, nəcé Cwámba jí nə ŋkul mə sá ná a kyábɛg.

5 Jí námá ná, ŋgwól múúd mə dág nə dúl jwəw í búl bə fwámé jwəw cə dúl, ŋgwólúgá nyɛ mə ŋwa mwəw məsh cé ŋgwúd; muud yəsh nádag nə sá nyáméfwó mə kwey ná jí tətəlí yí.

6 Muud mə təl ŋkúmba jwów shwóg yé, a sá ntó shú mə Cwámba; muud mə dá sá jəsh yé ŋgə də shú mə Cwámba, nəcé a ŋgə yə Zembí akíba; nyəŋŋ nyə aŋgə nə də sá jəsh yé ŋgə námá yə Zembí akíba.

7 Mpugá nə muud ŋgwúd nə ŋgwúd á gwoŋŋ jísú nyə aŋgə nə cugə shú nyáméfwó, ŋgwúd nə ŋgwúd kú námá yə shú nyáméfwó.

8 Ŋkí shé ŋgə cugə, shé ŋgə cugə shú mə Cwámba; ŋkí shé mə yə, shé yə shú mə Cwámba. Ntə jí ná, təə shé mə cugə, təə shé mə yə, shé búsa buud ɔ Cwámba.

9 Haaw, sá jəŋŋ wá *Kříst nyə á yə, a nyíngə gwúm nə ndí yí, shú nə a jwúg nə mimbimbə, jwú nə mikuwó.

10 Ká nəcé jí wé mə sámb *mínyəŋə woó iwushí yí? Ŋkí ntág ná, nəcé jí wé mə mpyəny mínyəŋə woó yí? Mpugá nə shé bəsh shé mə bá təw kəɔd dí njów míləsú mə Zembí.

11 Mpugá nə jí cilyá Kálaad Zembí dí ná:

Mə Cwámba ŋgə cugə yé mə ŋgə cɪ náəə:

«Buud bəsh bwá bá kúd mə məbwóŋ,

bəsh bwá bá ságusə mə nə mimpu myáŋ».

13:11 1Te 5.5-8 13:11 Ifz 5.14-16; 1Kr 7.29-31 13:12 Ifz 5.11; 6.11, 13; 1Yn 2.8 13:13 Luk 21.34; Ifz 5.18 * 13:13 idína í álal-ŋkul: Mbíí idína wəŋŋ í á də bə, buud də nə ŋgul ntə mínji, buud sá jaŋga kú nə məsus. 13:14 Flp 2.5; Kol 3.15 † 13:14 ŋwa Kříst nda káándá mə bwáád: Ntə jí ná cugə mbíí wí ná muud mə dág bí yé bág nda a ŋgə dág Kříst. 14:1 1Kr 8.1-13; 9.22; 10.23-33; Kol 2.16, 20-22; 1Tm 4.4-5; Heb 13.9 14:1 15.7 14:2 Dan 1.8; 1Kr 10.25-28 14:5 Gal 4.10 14:6 1Tm 4.3-5 14:7 2Kr 5.14-15; Gal 2.19-20 14:10 2.6 14:11 Iza 45.23-24

12 Gwá wá jí ná, muud yêsh á gwoonɔŋ jísú má bá kə bwəma nə shitóg mísh má Zembí dí.

Kú wá ɲgwól bəogú zhíid

13 Ntó, shé yówuɔ dala yéya mábɛɛ shémé nə shémé; shé yídágá ɲwa cígúlá nə muud nyə ajáláyé nə wá ɲgwól bəogú zhíid, kú sá gúl sá í é búlal ɲgwól yí.

14 Sâ má zó cí ga, mə mpú ná jí búbalé, mə mpu ntó nəcé mə jí muud mə Cwamba Yésus. Jí ná, gúl sâ cúgé ɲkí lwaagəwo nə jâɲ yé mbií wá cí. Nji, múúd mə ká tódúgá nə «sá ga jí ɲkí lwaagəwo», sâ jəonɔŋ mú bə ɲkí lwaagəwo shú déd.

15 Ntó jí ná, ɲkí dála wó dá gúl dəg yí í ntágúl mínyonə woó, mpug nə sóólúgú wô wəonɔŋú í cúgé sóólúgú cɛɛlí. Kú sá ná dála wó dá gúl dəg yí í gwílyág ɲgwól mínyonə woó, í ɲjúl nə *Kříst nyə á yə námá shú dé.

16 Sá jí ɲkí nywa shú dwô dí yí, ɲkí wo dúg ná í é ntágulə* ɲgwól múúd nə ndɛé bwá mú jág lás nə wo, wo bíd jâɲ sâ.

17 Mpugá nə Faan má Zembí í cúgé sâ ídæg nə mənɔŋul. Faan má Zembí dúsa sâ á cug ótútəlí, cug á nə shee, cug máshusəg, isâ íni byêsh í ɲgə zhu wá Nkɛɲkɛ Shíshim.

18 Muud mə séy nə Yésus mbií wəonɔŋ yé, Zembí gwág nyə nywa, buud magala nyə.

19 Nda jí ntó ná, shé sɔgá nə shé sáag isâ í é sá ná buud bwá cúgəg nə shee yí; isâ í é sá ná buud ó gwoonɔŋ bəsh bwá ɲgəg nə lal búgád yí.

20 Wo kú bɛɛg caam sóólúgú má Zembí nəcé gúl dəg. Sâ jêsh jáá jí fúbán; nji, jí bówala nə wo dəg wúl ndálúgú í é wá ɲgwól múúd bəogú zhíid yí.

21 Í nywa nə wo bəg kú də cúdú ɲkí ná kú ɲul málwəg, wo cíg sâ jêsh jí nə ɲkul wá mínyonə woó bəogú zhíid yí.

22 Búgá wó ɲgə *búgula shú sóólúgú wəonɔŋ yí, baaguləg gwo mpədúgá biná Zembí obá. Muud jí nə micígúlá myé mí ádé kənd nyə mábɛɛd yé, a mə jəla.

23 Muud mə dá wúl ndálúgú a ɲgə zhízhigə yé, a mə ɲwa mábɛɛ mísh má Zembí dí, nəcé sóólúgú wəonɔŋ í cúgé sóólúgú búgá. Sóólúgú wəsh múúd mə sá nə milám mímbá yí wúsə *səm.

15

Sá bɛgá yuug Kříst nyə a lwágula sá yí

1 Sá buud íbúgá í á má fifá wá, sá kúgá də mpyəny ozhigə-zhigə wá bəonɔŋ bwá ɲgə ná zhízhigə wá; sə ajáláyé nə də sɔŋ nji isâ sə má gwág nywa yí.

2 Muud yêsh á sádí gwoonɔŋ dí sɔgə nə ɲgwól bəg nə mənnywa, shú nə nyāɲ láləg búgád.

3 Mpugá nə *Kříst nyə a shígé ɲgə sɔŋ nji mənnywa má nyəmɛfwó. Nyə á yida cəgə nda jí cilyá Kálaad Zembí dí ná, nəəó: «Zembí, məlwíy bwá də lwíy wo má má mə shúgula nə mə.»

4 Mpugá nə sâ jêsh Zembí nyə a sá ná bwá cíləg yág yí, í á bə ná sə ɲwág ɲjígúlá cínəɲg, sə bəg nə zény kələ shwóg, nə ɲkánɲ, nə ndɛé sə mú mpu bwánd nə búgá.

5 Zembí muud mə də sá ná sə bəg nə zény kələ shwóg, sə bə nə ɲkánɲ yé, kə sá nə bí dúg bə cún mpədúgá nyín nda Kříst Yésus nyə a lwó yuug ná.

14:12 Gal 6.5 14:13 1Kr 10.32; 1Yn 2.10 14:14 14.23; Mat 15.11; Mis 10.15; Tit 1.15 14:15 1Kr 8.1, 11-13; 13; Gal 6.10 * 14:16 í é ntágula: Sá ná muud sámúg. 14:17 Mat 6.31-33; 1Kr 8.8; Gal 5.22-24 14:21 1Kr 8.13 14:23 14.14 15:1 14.1-2; 1Kr 8.1-2; 10.23-24 15:3 Sòm 69.10
15:4 1Kr 10.11; 2Tm 3.16 15:5 12.16; Flp 2.2-5

⁶ Ntò, bí mú bá ðu yə Zembí gúmá bí njúl lâm ηgwûd, cáj ηgwûd, nyə Zembí jí Sósngú mə Cwám̄ba wúsú Yésus-Kríst yé.

⁷ Ntò, ηgəgá nə cugə kú wá mbéégí mpədúgá nyínád, námó nda Kríst nyə á cugə nə bí ná. Cugəgá ntó shú ná Zembí bág nə gúmá.

⁸ Mə ηgə bwaagulə bí ná Zembí jí abúgúlág, gwá wə Kríst nyə á ηwa nyəmfwó t̄aj s̄ól mäsáal á kúl *Oyúden yí, shú ná məηkaagá Zembí nyə á kaag osósngú s̄ b̄end má mə b̄wəmag.

⁹ Jíga kósomb di, ikúl ishús í ηgə mpu ná Zembí má gwág bwo cey lámúd, bwá mú yə Zembí gúmá nda jí cilyá Kálaad Zembí dí ná, náóó:

Sá j̄oəng wə mə bá ðu ságusə wo nə ndí t̄am ikúl í cúgέ Oyúden yí.

Mə bá ðu sey Ísusa ságusə jíná dwô.

¹⁰ Jí námó cilyá ná:

Bí ikúl ishús,

binón̄ kúl búúd mə Zembí

ságá məshusəg.

¹¹ Í nyiηgə námó bə cilyá ná:

Bí ikúl ishús byēsh ságúságá Cwám̄ba,

ikúl í búúd byēsh í ságúság nyə.

¹² Izayí nyə á ci námó ná:

Nta mə Yése mə bá bád

ηwa íjwúga, jwú nə ikúl ishús;

ikúl byəoηg í bá ðu bwánd sósólúgá yé nə búgá.

¹³ Zembí muud mə ðu sá nə buud bwá dúg bwánd isá nə búgá yé, sáág nə milám mí lwándúg bí nə fwámé məshusəg, mí bə bí ná sh̄eε búgá bí ηgá *búgula yííd. Ja j̄oəngú ηkul má Nk̄εηk̄é Shíshim í mú sá ná bí ηgág nə kə shwóg nə shwóg ηgə bwánd nə búgá.

Pwôl ηgə bá c̄eεl sá minj̄oənd

¹⁴ Bwaan̄g, kósomb jín di, məmfwó mə ηgə mpu kú nə məshwán ná bí mə lwánd nə j̄oəng mítádúgá, bí mə sh̄in námó mpu sá j̄esh bí mə j̄alá nə mpu yí, bí mú námó nə ηkul ðu yéya məcwūη mpədúgá nyín.

¹⁵ Nji t̄eem bə ntó, mə mə ηgə cilə bí nə búbaalé mányaan bíl íkálúd shú ná bí nyiηgəg ηgə táduga isá bí mə bwey mpu yí. Mə sá ntó nəcé Zembí nyə a sá mə mpaam,

¹⁶ a sá ná mə bág s̄ól mäsáal mə *Kríst Yésus shú ikúl í cúgέ *Oyúden yí; mə ηgə sá sáal d̄oəngú t̄aj nda fada mə ðu sá *mátúnuga nó, ηgə cúnda J̄oəng Kéel mə Zembí. Iséy byəoηg bí ná mə sáág ná ikúl í cúgέ Oyúden yí í bág mətúnuga Zembí ηgə magulə má, mətúnuga Nk̄εηk̄é Shíshim má t̄al koogú shú déd má.

¹⁷ Sá j̄oəng í sá ná mə ηgág nə bəgəwa nə bələ múúd mə Kríst Yésus, mə bəgəwa nə iséy mə ηgá s̄ey shú mə Zembí yí.

¹⁸ Jí ntó, mə cugé nə ηkul bwíiηg gúl sá shús, nji iséy Kríst nyə á balan nə mə ná mə sáág yí; nyə a sá ná ikúl í cúgέ Oyúden yí í sáág Zembí mēgwág; nyə á balan nə iciyá byām nə mísólúgá myām.

19 Nyə á balan námə nə ŋkul í dɛ wééshali *máshimbá nə *isá í mímbúgú, ŋkul má Shíshim má Zembí. Sósólúgú wəɔŋg í á sɪy mbií á nə mə á má bwiing Jɔɔ Kéel má Kríst téed Yurúsəlem nə cínɔŋg mákoogú mákoogú, ka kumə shí á Iliri.

20 Mə á bul jii nə mə bwiingug Jɔɔ Kéel kúl múúd nyə afwóyé bwelɛ cwéed Kríst yí, shú nə mə bág kú ŋgə lwɔ kúl bóól búúd bwə á sá məbwamə yí.

21 Mə á yida bɛ sá jí cilyá Kálaad Zembí dí yí, nə:

Buud cúndə í á shígé fwo kumə bwádí wá bwə bá gwág, bəɔŋg bwə á shígé fwo gwág lán yé wá bwə bá wámbulə.

22 Sá jəɔŋg námə wə í á dɛ laa mə ija ija nə nda zə nŋh bídí.

23 Ká ja gaád íí, mə cúgé ná nə sá mə sá wa máshí mágaád, í njúl nə té mímbú mimbú má dɛ bwey bə nə yéesh nə mə zə nŋh bídí;

24 mə ŋgə téduga nə ja mə bá kə Kpanyá yí, mə bá ciingya zə dág bí nə ndéé, ja mə é bá gwú yéesh dágúlə bí yí, bí ka bá kwíind mə nə mə kág nə njənd shwóg.

25 Nji, ja gaád mə kə Yurúsəlem kə kwíind búúd ó Zembí.

26 Ntó jí nə okristen wá Masedwán nə Akayí bwə á ŋwa cigúlá nə bwə seɛŋg míkwíindyá kənd búúd ó Zembí wá Yurúsəlem básə məbúwa dí wá.

27 Bwáméfwó bwə á ŋwa cigúlá, nji í njúl nə jísə bwo mpwálá. Jí bwo mpwálá nəcə okristen wá Yurúsəlem wə bwə á bə nə isá í kwíind búúd cug á Shíshim dí yí, bwə mú kaaw yə íkúl ishús; í jii námə nə íkúl ishús í ŋwág isá í ŋgə kwíind cug á shí ga dí yí, kaaw yə bwo.

28 Ja mə é ka bá shín sá sósólúgú wəɔŋgú nə mə má cwámbulə bwo mikwíindyá myəɔŋg yí, mə ka bá zə ciingya nŋh bídí kə Kpanyá.

29 Mə mpú nə mə bá zə nə ocúncəsh ó Kríst bəsh ja mə bá zə nŋh bídí yí.

30 Nda shé bəsh básə búúd ɔ Cwámba Yésus-Kríst nə, nda jí námə nə Nkəŋkə Shíshim ŋgə sá nə shé cílag nə, bwaanɔ, mə bándúlá bí nə bí wág mənyúúl gwáná mə ŋgə gwána yííd, ŋgəgá nə jəgula nə Zembí shú dām.

31 Ŋgəgá nə jəgula nə Zembí shú dām nə mə fáámugí, buud básə kú *búgula Yésus nŋh Yudéa wá bwə bəg kú nə zhíí bwə sá mə məbɔw; ntəg námə nə buud ó Zembí wá Yurúsəlem bwə ləgúg mikwíindyá mə ŋgə kə nə ndí myá nə jɔɔ lām.

32 Í jii nə í bəg ntó shú nə mə bəg bə nə məshusug ja mə bá zə bídí yí, mə zə bá woga ŋkí Zembí mə magulə.

33 Zembí á mpwogé jííg nə bí bəsh. Amen.

16

Mabáda

1 Mə cɛel nə bí mpúg kósól wúsú Febe. A jí *jaákwon *Dɔ lú óbúgula á Kankré dí.

2 Bí ɔ ləg nyə tɔŋ muud mə Cwámba, mbií í jəlá nə buud ó Zembí yí, bí kwíind nyə mbií kwíindyá wəsh nyə é jii yí. Nyə á mə kwíind búúd ŋkí bulya, tɛem bə məméfwó.

3 Bí ɔ bódá mə Priska bá Akilas buud sánónŋ ŋgə sɛy iséy í *Kríst Yésus wá.

4 Bwə á nywá gwíilya byán ícug nəcə cugúlə mə; məméfwó námə dí ŋgə yə bwo akíba, mədɔ mə óbúgula mēsh mə cúgé *Oyúden má mə ŋgə námə yə bwo akíba.

5 Bi ɔ bádá námá mə Dɔ í du seɛŋgya bwádí njów yí. Bi ɔ bádá Ipanêt shwá waamá aláam; nyə wá nyə a tééd *búgula Kríst nún Azí.

6 Bi ɔ bádá mə Mariya muud nyə á bul jísow cún shú dún yé.

7 Bi ɔ bádá mə mimbyél myâm Androníkus bá Zhuniyas sónón sá á ba mimbwug dí wá; báá bwá á tééd bə buud ɔ Kríst nə mə, bwá ngə çə bóól *búúd ɔ lwámá.

8 Bi ɔ bádá mə Ampiliyatus, muud má ngə bul cɛel cug seɛŋjí á sənôn Cwámba dí yé.

9 Bi ɔ bádá mə Urabɛ muud sónón ngə sɛy iséy í Kríst yé, bí báda námá mə Stakis shwá waamá aláam.

10 Bi ɔ bádá mə Apeles muud sá á má dúg ná ndeé sá magulə ná a ji fwámé krísten yé. Bi ɔ bádá mə buud ɔ njów má Aristobúlus.

11 Bi ɔ bádá mə mbyél wám Herodiyon; bí báda mə bəonɔg búúd básá búúd ɔ Cwámba njów má Narusis wá.

12 Bi ɔ bádá mə Trifen bá Trifos budá bwá á má jísow yíngá shú má Cwámba wá; bí báda námá mə abábə waamá Perasis mudá nyə á má námá bul jísow yíngá shú má Cwámba yé.

13 Bi ɔ bádá mə Rúfus muud Zembí nyə a féesh kwoŋ mə Cwámba dí yé; bí báda námá mə nyəonɔgú yé, nyə á ba námá mə tán nyəonɔgá.

14 Bi ɔ bádá mə Aseŋkrit bá Flegon, nə Hermes nə Patrobas nə Hermas nə bóólúgá bwááŋg bəsh bənonɔg básá wá.

15 Bi ɔ bádá mə Filologos bá Zhuli, nə Nere bá kóól yé, nə Olémpas nə bóólúgá búúd ɔ Zembí bənonɔg básá wá.

16 Ngəgá nə kúlulə məkúlulə má buud ɔ Zembí. Məɔɔ má óbúgula ɔ Kríst mēsh mə ngə báda bí.

17 Bwaanɔg, buud bwá dú sá ná buud bwá bəg mácún məcún wá, bwá ngə lumbali nə njúgúgá bí á nɔwa yí, oshwoŋ bí ɔ káálúgá nə bwo; kúgá du kyey nə bwo sámá.

18 Nəcé mbií búúd wəonɔg í ángɛ nə sá iséy í Cwámba wúsú Kríst, bwá ngə sá iséy í mimwə myáŋ. Bwá du balan nə jɔjɔ íciyá í lésú nə jɔjɔ míkaand, du jwáŋgula búúd bwá afwóyɛ kyé wá.

19 Buud bəsh bwá ngə gwáduga cug mágwág bí báá ngə cugə yí. Mə ngə bul gwág məshusug nə bí shú dəonɔgú; má jii ná bí bəg nə fug sála mánywa dí, bí ba ná sáŋ kóómb á məbəw.

20 Zembí á mpwogé wál bá zə cwaas *Sátan bídí mákuú dí shí. Cwámba íshé Yésus ká sá bí mpaam.

21 Timoté muud sá ngə sɛy séy ngwúd yé ngə báda bí; mimbyél myâm Lusyus nə Yason nə Sosipater bwá ngə námá báda bí.

22 Mə Tertiyus muud ngə cilə kálaad éga yé*, mə ngə báda bí məbádá má seɛŋgyá shé á má seɛŋgya nə Cwámba yí.

23 Gáyus ngə námá báda bí. Mə njul nyédí njów, cínəonɔg námá wá Dɔ lá óbúgula dēsh í du seɛŋgya yé. Erást jí bāŋ-mása á wa ngwála yé ngə báda bí, mwááŋg Kwáratus ngə námá báda bí.

24 †[Cwámba íshé Yésus-Kríst ká sá bí bəsh mpaam. Amen.]

16:5 1Kr 16.15, 19; Kol 4.15; Flm 2 16:13 Mak 15.21 16:16 1Kr 16.20; 2Kr 13.12; 1Te 5.26; 1Pr 5.14 16:17 Mat 7.15; 2Te 3.6; Tit 3.9-10; 2Yn 10 16:18 Flp 3.19; Kol 2.4 16:19 1.8 16:20 1.7

16:21 Timoté: Mis 16.1 * 16:22 Tertiyus wá Pwól nyə á nɔwa ná a ciləg kálaad éga yé. 16:23 Erást: 2Tm 4.20 † 16:24 Míl mícilyá mí ayág mí cúgə nə iciyá íni.

²⁵ Shé yágá Zembî gúamá, nyə muud jí nə ŋkul sá ná Jɔjɔ Kéel lúlushig bí yé. Jɔjɔ Kéel dɔɔŋg wó má á ŋgə cúndə ja má á ŋgə bwiing lán má Yésus-Kríst yí. Na Jɔjɔ Kéel ni dí wó Zembî má sá ná sá mpúg jɔjɔ yuug jé nyə á ŋgə baagələ shwoó dí yí.

²⁶ Zembî á kandugə kandugə má ka sá ná sá jɔɔŋg í búgúlíg ja gaád. Ná ndéé ikúl ishús í mú nə ŋkul jee mpu gwo ja bwé lɔ micilyá mí *búúd ɔ micúndá yí. Nyə a sá ná í búgúlíg shú ná bwé búgúlág nyə, bwé sá nyə mágwág.

²⁷ Nyə Zembî muud ŋgwúd nə ŋgwúd jí nə fəg yé, nyə wé ŋwág gúmə kandugə á kandugə nəcé sá Yésus-Kríst nyə a sá yí. Amen.

Kálaad ashúshwóógú Pwôl nyə á cilə buud ó Kórênt yé Isâ í dúgyá nə kálaad ashúshwóógú mə Pwôl shú Kórênt yí

Kórênt nyə á bə ɲgwála Ogurêk. Ja Pwôl nyə á ɲgə sá ɲjəond yé ábée yí, nyə á já Kórênt ɲkúmba mbû nə kâl (Mis 18.1-18). Ja jəɲɲg wə nyə á fwə mísəon yí.

Ja Pwôl nyə shîn wú Kórênt yí, nyə á bii məkál ija ija, mə ɲjúl mə ákənd lám gwəw. A mú ka cilə óbúgula ə nûɲ okálaad jee wósə ónə, óbá wá cínɲɲg wə búś wa Kálaad Zembî dí wá.

Nə ndeé, nyədəí kálaad ashúshwóógú á Kórênt dí, ja á mə shîn báda bwo, a yə Zembî akíba yí (1.1 nə 1.9), a ɲgə cwíny óbúgula nə bwə kú bíd nə mbéégí mǎɲkəomú í ɲgəg nə bə mpádúgá nyəɲ (1.10 nə 4.21), bwə sáág nə jaŋga í shínúg mpádúgá nyəɲúd (lúú 5), bwə yówug dələ kə nə mílósú məmpáánzə mə mílósú mə búúd bwə ɲɲgə nə *búgula Zembî wád (6.1-6.11). A mú ka féel váál krísten mə jálá nə də balan nə nyúúl nyé yí (6.12-6.20), a mú ka zə bəsa bwo mishílí bwə á ɲgə shílə nyə myá:

(1) shílí í dúgyá nə bā yí (lúú 7);

(2) sá í dúgyá nə ocúdu ó mətúnɲga yí, nə váál bwə dúg cugə nə buud bí kú búgula Zembî yí (8.1-11.1);

(3) váál ísɛɲɲgá í okrísten nə idəw í Zembî í jálá nə də sɲy yí (11.2-34);

(4) isâ ɲkɛɲkɛ Shíshim mə də yə búúd ɲkul nə bwə dúg sá yí (lúú 12 kə wósə lúú 14);

(5) nə váál mímbimbə mí bá gwúm yí (lúú 15).

Nyə á ka shínal kálaad nə baalé məkál (kwásúlə mwaanə, nə byé íyuug nyə á ɲgə bə nə ndí yí), nə məbáddá (lúú 16).

Məbáddá

¹ Nə mə Pwôl, nə mwááɲg Sostén, sə wə mə cílə kálaad éga. Mə Pwôl í, Yésus-Kríst nyə á jəw mə, a sá nə mə bág *muud lwámá yé nda Zembî nyə á ɲwa cígúlá ná.

² Sə ɲgə cílə *Dɔ lú óbúgula ó Zembî dí Kórênt yí, bí buud Zembî nyə a sá nə bí bág mɲɲkɛɲkɛ mí búúd nəcé bíɲɲɲ *Kríst Yésus bí mú mbádúgá wá. Nyə á jəw bí shú nə bí bág mɲɲkɛɲkɛ mí búúd, bíɲɲɲ buud bəsh búś íkúl íkúl bwə ɲgə kámɲ jínə mə Yésus-Kríst məjəgula dí wá, Yésus-Kríst Cwámɲa á sónɲ.

³ Sónɲgá wúsú Zembî bá Cwámɲa Yésus-Kríst bwə ó sá bí mpaam, bwə ó sá námə nə bí ɲgəg nə cugə nə shɛɛ.

Pwôl mə yə Zembî akíba

⁴ Mə ɲgə yə Zembî waamə akíba ja jəsh shú dún nəcé mpaam á mə sá bí kwɲɲ mə Yésus-Kríst dí yí.

⁵ Mə ɲgə yə nyə akíba nəcé a mə sá nə bí bígúg məzhíí məsh kwɲɲ mə Yésus-Kríst dí, bí bíg nə məkál mə mílósú*, bí bíg nə mpúyá.

⁶ Ntə mə lwó nə bí a mə mpu magalə sá jəsh sə á jaaw bí shú mə *Kríst yí.

7 Í mú ná, nda bí ngó bwánd ná Cwám̄ba íshé Yésus-Kríst zág lwóya nyúúl ná, bí mú ná isá í yána m̄s Zemb̄i, t̄o ngwúd ná ngwúd kú fúf̄a.

8 Nyə wá m̄s bá ngə lulushi bí ná ndeé kə wós m̄shínéd, bí mú bá bə kú ná s̄a m̄ajum̄a jw̄ow m̄s Cwám̄ba íshé Yésus-Kríst, m̄ama jw̄ow d̄oɲg.

9 Zemb̄i muud m̄s j̄ow bí ná bí cágəg s̄eɲgi ná Mw̄an yé Yésus-Kríst Cwám̄ba íshé jí abúgúlág.

Mb̄éégí d̄ə á Kōrēnt

10 Bwaan̄g, oshwon̄, jíná m̄s Cwám̄ba íshé Yésus-Kríst dí «Bí b̄esh dugá bə cún; mb̄éégí m̄an̄k̄oam̄á í á j̄áláyé ná d̄u bə mp̄ádúgá nyín. Yidagá bə leedyá m̄bií á ná s̄a j̄esh dí, bí b̄esh d̄u bə ná t̄ádúgá ngwúd̄a, bí d̄u n̄wa cígúlá ngwúd̄a.»

11 Bwaan̄g, m̄a lás nt̄ó n̄acé b̄óól búúd w̄a nj̄ow m̄s Klowé bw̄ó m̄s jaaw m̄a ná bí ngə bə ná ozhuyá mp̄ádúgá nyín.

12 Sá m̄s ngó c̄eɛl ci yí jí ná bí mú ngə lás n̄n̄, nyíga ná: «M̄eɛ ngə b̄e Pw̄ól», nyíga «M̄eɛ ngə b̄e Apolos», ngwól ná: «M̄eɛ ngə b̄e Séfas», ngwólúgá ná: «M̄eɛ ngə b̄e *Kríst.»

13 Ye buud bí ná n̄kul ba Kríst m̄ək̄ow m̄ək̄ow? Ye Pw̄ól wá bw̄ó á bwamb̄alə kwolós dí shú d̄ún yé? Ja bí á ngə duwan yí, ye bí á ngə duwan jíná m̄s Pw̄ól dí?

14 M̄a yá Zemb̄i akíba n̄acé m̄a a shígé duu t̄o muud n̄n̄ bídí, s̄usaal̄é n̄ji Krípus bá Gáyus.

15 Nt̄ó, muud cugé ná n̄kul ci ná bí á ngə duwan jíná dáám̄ud.

16 M̄a m̄s nywa wusa, m̄a á duu nám̄s Stefanas b̄án̄n̄ buud ɔ nj̄ow yé. M̄a abúgúláyé ná m̄a a shí nyin̄gə duu ngwól múúd.

17 Nacé Yésus nyə a shígé ntí m̄a ná m̄s zág ngə duu buud. Nyə á ntí m̄a ná m̄s zág ngə jaaw J̄ɔj̄ó Kéel, m̄s zág nt̄ag ngə jaaw d̄wo, kú bə ná f̄ug búúd ɔ kaand bw̄ó d̄u lás mikaand ná ndí yí, n̄acé shwiy Kríst nyə á yə kwolós dí yí í á bá bə nda s̄a cúgə ná m̄fií yí.

Shwiy m̄s Yésus-Kríst í lwó f̄ug m̄s Zemb̄i

18 Mpugá ná l̄an̄ shwiy Yésus nyə á yə kwolós dí yí wí s̄a íkás shú b̄oɲg búúd bw̄ó ngó j̄imb wá; n̄ji, í nj̄úl n̄kul m̄s Zemb̄i shú shé b̄an̄ buud Zemb̄i ngó cug† wá.

19 Sá j̄oɲgá, Micilyá mí ngə ci gwo ná:

M̄a bá c̄éég búúd ɔ f̄ug f̄ug nyán̄, m̄a s̄a ná mifeeshá búúd bw̄ó ngó faas myá mí b̄ag cwúdugá.

20 Ká muud f̄ug nyə é nyin̄gə lás ci jí? Yíḡuli m̄ac̄eɛ nyə é ci jí? Lás mikaand á m̄w̄ów m̄aga nyə é ci jí? Ngaa ná Zemb̄i m̄s ná ná buud ɔ shí ga f̄ug nyán̄ í b̄ag s̄a íkás íí?

21 Jí ná, Zemb̄i m̄s lwóya f̄ug nyé. N̄ji buud bw̄ó m̄s ca balan n̄a f̄ug á buud ná bw̄ó wám̄b̄ulá Zemb̄i ná ndeé, bw̄ó akúm̄áyé. Zemb̄i m̄s ka dúg ná á balan n̄a l̄an̄ s̄a ngó bwiin̄g yí shú ná á cug búúd bw̄ó ngó *búgula wá; l̄an̄ s̄a ngó bwiin̄g w̄oɲḡu buud bw̄ó ngə n̄wa wo nda s̄a íkás.

22 Oyúden bw̄ó j̄ií dúg *m̄shimbá, Ogur̄ék bw̄ó ngó s̄ó f̄ug;

1:7 2Te 1.7; Tít 2.13 1:8 Flp 1.6; 1Te 3.13; 5.23 1:9 10.13; 1Te 5.24; 2Te 3.3 1:10 3.3; 11.18; 2Kr 12.20; Ifz 4.2-6; Flp 2.2; Yuá 17.21-23 1:12 3.4 Apolos: 3.5-6, 22; 4.6; 16.12; Mís 18.24; 19.1 Séfas: 1Kr 3.22; 9.5; 15.5; Gal 2.9, 11-14; 2Kr 10.7 1:14 Krípus: Mís 18.8 Gáyus: Rom 16.23-24 1:16 Stefanas: 16.15 1:18 Rom 1.16; 2Kr 4.3 † 1:18 cug múúd: Í ká ná, Zemb̄i m̄a yíl múúd m̄on̄yam̄á m̄s m̄isám̄ud, s̄a ná a cágəg cug á c̄eɛl yí. 1:19 3.18-20; Rom 1.22 1:19 Iza 29.14; Zhb 12.13, 17; Iza 19.12-14; 44.25 1:21 Rom 1.19-20 1:22 Mat 12.38; Yuá 4.48; Mís 17.18, 32

23 nji sá bân sá ngə cúndə *Kříst bwə á bwambulə kwolós dí yé. Cúndə wəonɔ wúsə sá málwíy shú *Oyúden, í njúl sá ikás shú Ogurêk.

24 Nji, Kříst ji ŋkul nə fəg mə Zembí shú búúd Zembí mə jəw wá, tɛɛm bə Oyúden, tɛɛm bə Ogurêk.

25 Nəcə kúl búúd bwə dág nə Zembí jisə kás yí, ikás yá cínɔɔg bísə nə fəg ntə búúd fəg nyán, kúl búúd bwə dág nə Zembí mə bə nə iləm yí, iləm yá cínɔɔg í lal ŋkúl, ntə búúd ŋkul nyán.

26 Bwaanɔ, tédúgágá ná sá bí á də bə jaá Zembí nyə á jəw bí yí. Gwoonɔ jín í á bə, kú nə zhwog buud bwə mbíd fəg á shí ga, kú nə zhwog inkáci í búúd, kú nə zhwog buud bwə á byél ófwámé búúd dí wá.

27 Nji, Zembí nyə á yida féesh isá í ikás yá shí ga shú nə á wá búúd ɔ fəg shwón, a féesh isá í cúgə nə ŋkul shí ga dí yí shú nə á wá isá í álal-ŋkul shwón.

28 Zembí nyə á féesh isá í cúgə fwámé isá shí ga dí yí, isá búúd bwə mpyény yí, isá bwə ádé kənd mísh yí. Nyə á féesh byo shú nə á sá nə byəonɔ búúd bwə ngə dág nə fwámé isá yí í bəg ocwúdugá.

29 Nyə á sá ntó shú nə muud kú ŋkény nyúúl nyádí míshúd.

30 Zembí wə nyə á sá nə bí bəg buud ɔ Kříst Yésus, Kříst múšə bə fəg mə Zembí shú dúsú; nyə wə mə sá nə shé bəg otútəlí ɔ búúd mísh mə Zembí dí, nyə wə mə sá nə shé bəg minɔkɔŋkɔ mi búúd, nyə wə á tɔ tɔŋ shú nə shé wúg mənámá mə *mísámúd.

31 Zembí nyə á sá ntó shú nə í bəg nda jí cilyá Kálaad Zembí dí ná. Jí cilyá ná: «Muud mə céél bəgəwa yé, bəgəwag nə sá Cwámba nyə á sá yí».

2

Pwól nyə á shígé ngə lás nə fəg kaand

1 Bwaanɔ, ja mə á zə nún bídí mə á zə ngə cúndə *ndimba mə Zembí yí, mə á shígé zə ngə cúndə nə mpúyá kaand búúd ɔ shí ga, ŋkí ntəg fəg nyán.

2 Mə á shígé cɛɛl lás gúl sá shús nún bídí, mə á lás nji sá í dúgyá nə Yésus-Kříst yí, Yésus-Kříst bwə á bwambulə kwolós dí yé.

3 Mə á bə ntəg nún bídí mə njúl nə iləm, nə ifwaas, mə ngə lilya.

4 Njígúla mə á də jígúli bí yí, nə cúndə mə á də cúndə yí, í á shígé də bə nə iciyá yá fəg kaand í də teeg búúd milám yí. Nkɔŋkɔ Shíshim wə nyə á də balan nə ŋkul nyé də báásulə iciyá byám.

5 Í á bə ntó shú nə búg jín í bəg kú kə bɛ fúg á buud, í yídagú bɛ ŋkúl mə Zembí.

Pwól mə lwó fəg mə Zembí

6 Tɛɛm bə ntó, kéél sá ngə bwiinɔ yí dúsə fəg shú búúd bwə mə fifə cug křisten dí wá. Nji í cúgə fúg á buud ɔ shí ga, kú bə fəg micí myá shí ga, micí jiyá ící ján í wál bá zə jimb myá.

7 Nji sá ngə cúndə fəg mə Zembí í á də bə kú fwo búgúli, buud kú fwo mpu yí. Zembí nyə á bwey kwámusa fəg nyəonɔgú shí ga kú fwo téd, nyə á kwámusa nywo nə á bá sá nə sá ŋwág gúmá.

8 Kú nə təɔ cí* ŋgwúd nə ŋgwúd á shí ga í á mpu fəg nyəonɔgú. Bwə á mbəm mpu nywo, bwə á shígé nywá bwambulə Cwámba á milwanə kwolós dí.

1:23 2.14; Gal 3.1; 5.11 1:24 1.18; 2.5; Kol 2.3 1:25 2Kr 13.4 1:26 Yuá 7.48 1:27 Rom 12.16; Zhk 2.5; Luk 1.51-53; 6.20 1:30 2Kr 5.21 1:31 Zhe 9.22-23; 2Kr 10.17; 11.30; 12.5; Ifz 2.9
2:1 1.17 2:2 1.23; Gal 6.14 2:3 Mis 18.9; 2Kr 10.1, 10 2:4 4.20; 1Te 1.5 2:5 1.18, 24 2:7
Rom 5.2; 2Kr 3.18; 4.17; Kol 1.26 2:8 Luk 23.34 * 2:8 cí á shí ga: Iciyá íni í ngə námə cí mənɔkúl mə Sátan mə ngə kɔŋg shí ga dí má. Wo ji nə ŋkul dág námə Yuá 12.31.

⁹ Bì má dúg sà Zembî nyə a sá ní? Jí námá nda Mícilyá mí ñgá cì ná:

Sà jús í á shíégé bwele dúg yí,
lwá kú bwele gwág yí,
sá í á shíégé bwele wóós lâm má múúd dí yí,
Zembî nyə á kwəməsa gwo
shú búúd bwá ñgá cèel nyə wá.

¹⁰ Sà bāñ wá Zembî nyə a sá ná sá mpúg sá jəwngá nə ñkul á Shíshim yé wá. Jísə ntó, Shíshim í dū sý ná í mpúg sá jēsh, tɛɛm bə isá í shwoó Zembî jí nə ndí nyódi tádúgád yí.

¹¹ Nda sá buud, zó jí ná nə ñkul mpu isá ñgwól múúd ñgá táduga yí? Ngaá nji *shíshim mə múúd wəwngá nyəmfwó? Jí námá mbií ñgwúd wəwngá nə Zembî; muud cugé nə ñkul mpu isá Zembî ñgá táduga yí, nji Shíshim má Zembî wá í mpú.

¹² Sà bāñ, Shíshim sá á lág yí í cugé shíshim á shí ga; sá á lág Shíshim má Zembî, Zembî nyəmfwó nyə á nti sá wə shú ná sá mpúg isá á má yə sá mpáam nyé dí yí.

¹³ Sá ádé lás lósú isá byəwngá nə fəg kaand á shí ga. Iciyá í lósú bísú, Shíshim má Zembî wá í dū jíguli sá byo, sá ka dū balan nə iciyá í Shíshim dálə féég isá í Shíshim.

¹⁴ Nji, muud cugé nə Shíshim má Zembî yé nyə ádé magulə isá Shíshim má Zembî í dū nti búúd yí; isá byəwng bísə isá í íkás shú dé, a cugé nə ñkul wámbulə byo, nəcə bwá dū wámbulə byo nə Shíshim.

¹⁵ Muud ñgá bɛ Shíshim má Zembî yé, nywáá má dū wámbulə sá jēsh; nji, muud kú wámbulə nyə.

¹⁶ Cilyá wúsə Kálad Zembî dí ná: «Zó má fwó mpu tádúgá má Cwámba? Zó jí nə ñkul cwíny nyə?» Ká, sá báá sá bí nə tádúgá má *Kríst.

3

Okristen wá Kòrènt bwá á bə ná bwān ó ntombú búgól

¹ Bwaang, mɛɛ mə a shíégé bə nə ñkul mə lás nə bí nda má jí nə ñkul lás nə buud bwá ñgá bɛ Shíshim má Zembî wá ná. Mə á ñgə yida lás nə bí nda mə ñgə lás nə buud bwá ñgá ná bɛ isá yá shí ga wá, mə á ñgə ñwa bí nda íkúkény cug kristen dí.

² Mə á ñgə yə bí mənýá má bəl, kú bə fwámé ídāw. Nəcə, bí a shíégé bə nə ñkul mə kwág fwámé ídāw. Wóós námá nə kíkídiga, bí cugé nə ñkul kwag byo,

³ nəcə bí ñgə ná bɛ isá yá shí ga. Ja bí ñgə ná bə, ñgwól mpii ñgwól, bí ñgə bə ozhuyá biméfwó nə biméfwó yí, ngaá ná bí ñgə ná bɛ isá yá shí ga? Ngaá ná bí ñgə kyey kuú njəond búúd bwá ñgá bɛ iyéesh byāñ wá?

⁴ Nəcə í ñgə bə nūñ ná, nyāñ ná: «Mɛɛ ñgə bɛ Pwól», nyāñ ná: «Mɛɛ ñgə bɛ Apolos.» Ja bí ñgə sá ntó yí, ngaá bí ñgə sá nda ozhizhe ɔ búúd?

⁵ Apolos jí ná jí? Mɛɛ Pwól mə jí jí? Ngaá osól ɔ mäsáal Zembî nyə á nti shú ná bí búgúlag nyə wá. Sá á ñgə sɛy, muud yēsh ñgá sá nda Zembî ñgá yə nyə ñkul ná a sáág ná.

⁶ Mɛɛ mə á bɛ mpəg, Apolos zə myɛeg mójúwó. Nji Zembî wá nyə a sá ná mpəg í kóg.

7 Ntó, muud nyə ámə bɛ mpəg yé cugé tɔɔ sâ; nyɔɔŋ nyə ámə myεεg májúwó yé kú námá bə sâ; Zembí muud nyə ámə sá ná mpəg í kɔg wá jí sâ.

8 Muud mə bɛ yé, nə muud mə shwú májúwó yé bwá təl cé ŋgwúd. Zembí mə bá fáágulə múúd yêsh námá nda nyə á sêy ná.

9 Nacé, sá ŋgə sɛŋgya ŋgə sá Zembí ísɛy byé. Bi búsa fambá mə Zembí, bi búsa námá málwɔga mé.

Okrīsten bí nda njów

10 Mpaam má Zembí wá í á sá ná mə bág nda muud məlwɔga á ikáŋ. Ntó, mə á lím njów, bóól búúd bwá ŋgə lwɔ límuga jɔɔŋg dí gwôw. Nji, muud yêsh mə zó lwɔ cínɔŋg yé ká káálágú nə mbií á ŋgə lwɔ yí.

11 Muud cugé nə ŋkul zə nyiŋgə lím gúl límuga íshús; límuga jí námó nji jɔɔŋg í bwéy bə ni, nji Yésus-Krīst.

12 Í yidá bə ná, bóól búúd bwá ŋgə lwɔ límuga jɔɔŋg dí nə or ŋkí kwóógú bwá dɔ lúlə *mwaanê nə ndí yí, ŋkí ijimó í məkwoógú, bóólúgá lwɔ nə ilí, ŋkí mimbwu, ŋkí ntág bíl íkáá,

13 nji, jwôw má *Krīst* íí, sóólúgú múúd yêsh ŋgə sá yí í bá nyín ná ŋgəŋ. Nacé, í bá cɔ kuda dí jwôw dɔɔŋgú, kuda í bá zə lwó ísɛy í múúd yêsh, í mú nyín ŋkí jí fwámé ísɛy.

14 Sóólúgú múúd nyə á sá lwɔlə dí yí í ká bá bə kú jígə, muud wɔɔŋgá bə nə mpóógú.

15 Nyɔɔŋg yé sóólúgú í bá shín jígə yé, a bá shúb mpóógú; nji nyəmɛfwó mə bá faam nda muud mə faam kuda dí yé.

16 Bi ampúyé ná bi búsa *Mpáánzə Zembí? Bi ampúyé ná Shíshim má Zembí í njul bídí?

17 Ŋkí muud mə céég Mpáánzə Zembí, Zembí mə bá námá céég nyə. Nacé, Mpáánzə Zembí nyísə nji shú má Zembí, bí wá búsa njów wɔɔŋg.

18 Muud kú ŋgə shiig nyúul. Ŋkí ŋgwól múúd mə tédúgá na bídí ná a jí nə fɔg, mbií fɔg á cug gaá, muud wɔɔŋg yídag mpu ná fɔg nyé nyísə ikás mísh má Zembí dí, ja jɔɔŋgú a mú bə nə fwámé fɔg.

19 Nacé, sá búúd ɔ shí ga bwá dúg ná jisə sá fɔg yí, Zembí mə dúg gwo ná sá íkás. Jísə cilyá Kálaad Zembí dí ná: «Zembí mə dɔ sá ná buud ɔ fɔg bwá bílɔg mákəŋ máŋúd».

20 Í nyiŋgə námá bə cilyá ná: «Cwamba mə mpú búúd ɔ fɔg mítédúgá myán, a mpú ná mísa ocwúd».

21 Nda jí ntó ná, muud kú bεεg ŋkény nyúul nacé bəlá nə wónɔgó nə bóól búúd. Mpugá ná isá byêsh bísa isá bín.

22 Pwól, Pwól wán; Apolos, Apolos wán; Séfas, Séfas wán; tɔɔ shí ga, shí nyín; tɔɔ cug, tɔɔ shwiy, tɔɔ isá yá cug ga, tɔɔ byɔɔŋg yá cug zág yí, byêsh bísa isá bín.

23 Bi bāŋ bí búsa buud ó Krīst, Krīst má Zembí.

4

Nji Yésus wá má bígás Pwól

3:8.4.5 **3:9** Mat 13.3-9; Ifz 2.20-21; 1Pr 2.4-6 **3:10** 1Kr 15.10 **3:11** Iza 28.16; Mis 4.11-12 **3:13** Rom 2.6; 2Kr 5.10 * **3:13** *Jwôw má Krīst*: Dúsa jwôw á bá za sámɔ búúd ɔ shí ga mílúsú yí. **3:15** Yúd 23 **3:16** 6.19; Rom 8.9, 11, 15; 2Kr 6.16; Gal 5.25; 1Pr 2.5 **3:18** 4.10 **3:19** Zhb 5.12-13; 1Kr 1.20 **3:20** Sóm 94.11 **3:22** Rom 8.38 **3:23** 15.28; Rom 14.7-9

¹ Ntó, dúgúgá sá ná sá búasə osóol ɔ māsáal ó *Kříst, ná Zembí nyə á yə sá mbag ná sá cúndág isá í á du bə shwoó dí, nyə á mǎ sá ná sá mpúg yí.

² Ná ndéé, ja bwá mǎ yə múúd mbag yí, sá bwá du bul jii dúg yí jí ná a sáág iséy byé mbií Mása mǎ jí yí.

³ Nda mǎ, tǎo bi mǎ bigas mǎ, tǎo wúl njǎw milású í bigas mǎ, sá jǎonj í acíyé mǎ tǎo sá. Mǎmǎfwoó mǎ abígásé nǎmǎ mǎmǎfwoó.

⁴ Mǎ anǵé nǎ mpu ná mǎ mǎ sá gúl sá májumǎ. Nji, ntó cugé ná mǎ ji kú nǎ wôŋ. Nji, muud ngǎ bigas mǎ wǎ Cwám̄ba.

⁵ Gwǎ wǎ jí ná, kúgá sǎmb múúd lǎsú té fwála dǎonj í afwóyé wóós yí. Kúgá sǎmb té Cwám̄ba nyǎ afwóyé nyinjǎ zǎ yí. Nǎcé nyə wǎ mǎ bá zǎ sá ná isá bí ishwoó yídúgúd yí í nyínúg ná ngǎŋ, mitádúgá myǎ milám mí mpúyág; ná ndéé, Zembí mú yə muud yǎsh mǎshwúmb mǎ jǎlá nǎ nyə má.

⁶ Bwaanǵ, mǎ mǎ ngǎ nyə iyuug íni byǎsh sá Apolos dí shú ná bi jígúg sá kaaná í ngǎ ci yí, ná: «Muud nyə ajǎláyé nǎ ntǎ sá jí cilyá yí.» Mǎ cǎel ci ná, shú dúsú sá Apolos íi, muud nyə ajǎláyé nǎ bǎguwa nǎ ngwól ntǎ ngwólúgá.

⁷ Zǎ nyə á fwo jaaw wo ná wó ntǎ bóól búú? Jáyé sá wó jí nǎ ndí ná bwá á shígé yə wo yí? Nkí sá jǎsh wó jí nǎ ndí yí, bwá á yə wo, nǎcé jí wó ká nkǎny nyúú! nǎ ndí nda bwá á shígé yə wo yí?

⁸ Bí ngǎ tǎduga ná bi mú nǎ sá jǎsh bí mǎ jí yí, bi mú lwándǎlá nǎ ibwádán í Zembí, bi mú nǎ ijwúga, sǎ bǎŋ kú nǎ ndí. Bi ɔ nywá ka bǎ nǎ ijwúga fwámé bǎ, sǎnǎŋ bí bǎsh sǎ bǎg nǎ byo.

⁹ Ká í yidá bǎ nda Zembí mǎ tǎl sǎ bǎŋ *buud ɔ lwámá zhúgúlá sǎmbá, nda buud cigúlá í mǎ bǎ ná bwá jǎlá nǎ yə wá. Mǎsú mǎntágula mǎ músə á zǎgá-dúg, tǎo mísh mǎ búúdí, tǎo mísh mǎ *wǎenǵales dí.

¹⁰ Sǎ mú nda mikás nǎcé Kříst, bi bǎŋ ntǎg nda mifafúgú nǎcé bǎlǎ búúdí ɔ Kříst. Sǎ mú nda itag-bwool, bi bǎŋ nda minjkuŋkúlá. Bi mú ngǎ nyə gúmá, sǎ bǎŋ ngǎ bwǎma nǎ mpyóŋ.

¹¹ Wóós nǎ wala ga, sǎ ngǎ yə nǎ zha yə nǎ shwǎásúlǎ minú, sǎ fúfǎ nǎ mikáándó. Sǎ ngǎ bwǎma nǎ bígǎ, sǎ ngǎ cugǎ nda minjǎ-gwôw.

¹² Sǎ ngǎ wáduga sǎy nǎ mǎbwǎ mǎsú shú ná sǎ bǎg nǎ isá. Muud nyə áma lwíy sǎ yé, sǎ bwádán nǎ nyə; kúl bwá lwó sǎ cúwǎlí yí, sǎ máánd milám.

¹³ Buud bwá á mǎ ntáma sǎ jí nǎ wá, sǎ ci bwo icyá í cwéél bwo milám yí. Wóós nǎ kǎkídíga, buud ɔ shí bwá ngǎ nyə sǎ nda isá í kund, nda shíd mǎwúda.

Pwól ji sǎonǵá

¹⁴ Mǎ anǵé nǎ cilǎ bí isá íni ná mǎ cǎel wá bí shwôn. Mǎ ngǎ yida sǎ ná bi mpúg kuú njǎond bí mǎ jǎlá nǎ kyey yí, nǎcé bi búasə mǎ bwǎn mǎ búl cǎel wá.

¹⁵ Nǎcé, bí tǎem bǎ nǎ buud mǎwúm mǎ otóshin bwá ngǎ lwó bí cug křisten, bí cugé nǎ ncúlá osóonǵá, mǎ muud mǎ á zǎ bí nǎ Jǎjǎ Kéél yé mǎ wǎ jí sǎonǵá wǎn kwonj mǎ Yésus-Kříst dí.

¹⁶ Nda jí ntó ná, oshwonj, ngǎgá nǎ yagula mǎ.

¹⁷ Gwǎ wǎ í sǎ ná mǎ ntǎg bí Timoté, mwán waam mǎ búl cǎel yé; a ji mǎ abúgúlág cug křisten dí. Nyə wǎ nyə é zǎ sǎ ná bi bǎg kú wusa kuú njǎond mǎ ngǎ kyey cug křisten dí yí. Kuú njǎond wǎonǵá wǎ mǎ ngǎ jígali mǎdǎo mǎ óbúgula mǎsh kúl jǎsh yí.

18 Bóólúgá búúð bwá ηgə ηkēny mənnyúul nda sá bwá cí ná mə abáulé ná kwo zə nūη bídí.

19 Nji, ηkí Cwámba mə magula, mə wál bá zə wóós bí nūη. Mə é ka bá zə mpu búúð bwá ηgə ηkēny mənnyúul óni; mə abáulé zə mpu nji iciyá í lósú byán, mə bá bul ceeł mpu ηkí ηkul mə Zembí nyísə bwádí ícugəd.

20 Nəcə, Faan mə Zembí í cúgé sá á lósú mpu, dúsə sá ηkúl.

21 Bì mə jii ná jí? Ye mə zəg nūη bídí nə lwóη, ye mə zəg nə ceełí nə lám ná shee?

5

Okrīsten bwá ajóláyé nə bə nə janŋa

1 Lāη mə bul shīn kyeey kúl jēsh ná janŋa í ηgə sīy nūη bídí. Ná dāη janŋa dúsə ná, təó ikúl í ampúyé fwámé Zembí yí í anŋé nə sá dwo. Bwá ηgə bwíiηŋ nə ηgwól múúd a bídí seeηgyá ηgə cugə nə mudá mə sóóηgá.

2 Bì ηgə ná ηkēny mənnyúul? Sóólúgá wəoηgá kú yidá cey bí lámúd nda shwiy? Nŋaá í jii ná í céyug bí lámúd, bí yílúg muud wəoηgá bídí seeηgyád?

3 Mee jām kóómb dí, tēem bə ná mə cugé nūη bídí, *shíshim wām wí nūη; mə mə bwey sám̄b lósú wəoηgá nda mə jí nūη. Mə mə sám̄b nə muud mə sá sóólúgá wəoηg yé mə jág sá.

4 Ntó, ja bí é nyiηgə seeηgya jínə mə Cwámba Yésus dí, shíshim wām í é seeηgya nə bí, Cwámba wúsú Yésus mə bá lwóya ηkúl nyé.

5 Í jii ná bí bádug *Sátan muud wəoηgá məbwád, a ntámág nyə nyúul ná ndeé, *jīm jé í mú bá *dúg cug jwów mə Cwámba.

6 Bì ajóláyé ná nə ηkēny mənnyúul. Bì ampúyé ná búbaalé *ləvur bíbíyá í də sá nə mbulyá ηgug wēsh í bádug í?*

7 Yílúgá ləvur† acwúlú shú ná bí bág mbulyá ηgug ágúgwáan. Nəcə bí mú kú ná nə ləvur. Bì mú ntó nəcə bwá á shí bwey cígə *Mwá Ncwəmbə á Páska íshé, mwá ncwəmbə wəoηg wə *Křist.

8 Ntó, shé kúgá ná sá *Páska wəoηgá nə bów-bów tódúgá nə gwólə lám: ləvur acwúlú wə ní. Shé yídágá sá nyə kú nə sá á shweelúg, nə lám óbúbolé: buléd á kú nə ləvur wə ní.

9 Mə á cilə bí ηgwól kálaad dí ná binónη buud ó janŋa bí kú də kéya.

10 Mə a shígé ceeł cí ná bí bág kú ná bwele shísh kúnə-kúnə nə búúð ə janŋa bēsh wá shí ga, təó buud bēsh bí nə yéesh bələ nə məbii wá, təó buud ə mándá, təó bəoηg bēsh bwá ηgə yə ozembí ó áyadúg gúmá wá. Mbð! Í ká bə ntó, mpu ná bí mə jələ nə wú shí gaád.

11 Mə á yida cí ná bí kú də kéya nə buud bí ná: nyāη ηgə cí ná a jí mbúgula, a ηgə nyiηgə sá janŋa; nyāη ηgə cí ná a jí mbúgula, a njuł nyiηgə bə nə yéesh bələ nə məbii; nyāη ná a jí mbúgula, a ηgə nyiηgə yə ozembí ó áyadúg; nyāη ná a jí mbúgula, a dúgə nyeeηg búúð; nyāη ná a jí mbúgula, a njuł nyiηgə bə shwíge malwəg; nyāη ná a jí mbúgula, a dúgə nyiηgə mánda búúð nə isá byán. Mimbii mí búúð míni, bí kú seeηgya nə bwo, binónη kú də səη ídēw ηgwúðd.

4:19 ηkí Cwámba mə magula: Mis 18.21; Zhk 4.15 4:20 2.4; 15.24 4:21 2Kr 1.23; 13.10 5:1 Ləv 18.8 5:2 6.12; 10.23 5:3 Kol 2.5 5:5 1Tm 1.20 5:6 Gal 5.9 * 5:6 Na jí kaanə nda wəoηg sá mə də cí ná: «shú ηgwúð mə də wá bóól bēsh ibwool» yí. 5:7 MmN 12.1-15; 13.7; Yuá 1.29; 1Pr 1.19 † 5:7 ləvur: Oyuđen bwá á də yil ləvur yēsh bwádí mínjów, bwá də Páska nə ηgug á kú nə ləvur; ntó mə kó ná bwá á də gusa milám myāη shú zólə də Páska. 5:9 Mat 18.17; 2Te 3.14 5:11 6.9-10; 2Te 3.6; Tit 3.10; 2Yn 10

12 Ye sá wá búśá ná sá sámbúg buud bwá cúgé *Dɔ dí wá milású? Ngaá ná buud wá Dɔ dí cwú wá bí mǎ cígal milású wá?

13 Buud bwá cúgé Dɔ dí wá, Zembí wá mǎ bá sámb bwo myáŋ milású. Kagá yíl bów-bôw múúd bídí gwoongɔd.

6

Ishwóman yá mpádúgá buud ó Zembí

1 Nkí ŋgwól múúd á sɛɛŋgyá jín mǎ bə nǎ lású nǎ ŋgwól, jí í mpú sá nǎ á lúgá kǎ nǎ lású búúd ó Zembí dí, a bǎlé kǎ nǎ ndí nǎ ikúl ishús í kág sámb yí?

2 Ye bi ampúyé ná buud ó Zembí bwá bá sámb búúd ɔ shí milású? Ká, nkí bi wá mǎ bá sámb búúd ɔ shí milású, ye ilálású yá mpádúgá nyín wá í káád bí ŋkul yí?

3 Ye bi ampúyé ná sá mǎ bá sámb *wǎéŋgǎles milású? Ká ŋkǎmusa nǎ milású myá isá í shí ga!

4 Nkí bi mǎ ka bə nǎ milású myá isá í shí ga, ye buud *Dɔ lú óbúgula í dúg nǎ ozhizhe wá bwó wá bí mǎ kǎ dúg nǎ bwá sámbúg bí milású myɔɔŋg wá?

5 Bi mǎ jǎlá nǎ gwág shwón nǎ sá mǎ ŋgǎ ci ga. Ye sɛɛŋgyá jín jí kú nǎ tǎɔ muud jí nǎ fúg yé, muud jí nǎ ŋkul lás lású mpádúgá mwân bǎ *mínyonǎ yé?

6 Ná jí! Mwân bá mínyonǎ bwá kǎ tǔw míkɔɔd dí? Bwá bǎlé ntǎg kǎ tǔw míkɔɔd myɔɔŋg dí óhááden dí!

7 Mpugá ná dúlǎ bə nǎ ishwóman ntáni mpádúgá nyín, bi mǎ bwey ku wá ni. Nǎcé jí bí búśá ŋgwól kú jisow ŋgwól bǎ ólíŋŋǎ yí? Nǎcé jí bí búśá kú bíd nǎ ŋkí muud mǎ déég bí isá, a déégúg yí?

8 Nji, bi wá mǎ yídá sá ólíŋŋǎ, bi wá ŋgǎ sha búúd isá; omínyonǎ bǎn ntǎg wá bí mǎ sá mǎsólúgá myɔɔŋg wá.

9 Ye bi ampúyé ná buud bwá sá ólíŋŋǎ ntáni wá bwá ábúlé bə nǎ kǔw Faan mǎ Zembí dí? Kúgá shúg mǎnyúul: buud ó janǎga, nǎ bɔɔŋg bwá ŋgǎ yǎ ozembí ó áyadǎg gúmǎ wá, nǎ buud bwá sá mǎnɔmb wá, nǎ budúm bwá mǎ ŋwa mǎnyúul nda budá wá, nǎ bɔɔŋg bwá sá íland nǎ bǔól búdíum wá,

10 nǎ ijúwál, nǎ buud bí nǎ yéesh bǎlé nǎ mǎbii wá, nǎ oshwégye ó mǎlwǎg, nǎ bɔɔŋg bwá dǎ nyɛɛg búúd wá, tɛɛm bə búúd ɔ mǎndá, bwá ábúlé bə nǎ kǔw Faan mǎ Zembí dí.

11 Ntǔ nǎmǎ wá bǔól búúd wá gwoong jín bwá á bə yé. Nji, Shíshim mǎ Zembí wúsú í á mǎ gusa bí, sá nǎ bi bǎg minǎkǎnkǎ mi búúd, sá nǎ Zembí dúgúg bí nǎ otátǎlí ɔ búúd lúú mǎ Cwámǎ Yésus dí.

Baagǎ nyúul shú mǎ Zembí

12 Bǔól búúd bwá dǎ ci ná: «Muud jí fǎlǎ nǎ á sǎág sá jǎsh á céel yí.» Jí ntǔ. Nji, sá jǎsh dí jí nǎ ŋkul kwíind múúd. Bwá dǎ ci ná: «Muud jí fǎlǎ nǎ á sǎág sá jǎsh á céel yí.» Jí ntǔ. Nji, mǎ abúlé bíd nǎ ŋkúmǎ sá í búig mǎ kwám.

13 Bǔól nǎmǎ ná: «Idǎw bíśǎ shú mwɔ, mwɔ shú idǎw. Nǎ mwɔ nǎ idǎw, Zembí mǎ bá shínal byésh.» Jí ntǔ. Nji, nyúul í cúgé shú janǎga, nyíśǎ nyúul mǎ Cwámǎ, Cwámǎ jisǎ Cwámǎ shú nyúul.

14 Mpugá ná Zembí nyǎ á gwúmushi Cwámǎ yé, a bá nǎmǎ gwúmushi sǎ nǎ ŋkul nyé.

15 Ye bi ampúyē ná mǎnyúúl mǎn mǎsǎ ikál í nyúúl mǎ *Kříst? Mǎ ŋwág kál nyúúl mǎ Kříst mǎ sǎ gwo kál nyúúl mǎ múdá jaŋga? Mbô! Í ajǎláyé nǎ bǎ ntó!

16 Ye bi ampúyē ná muud mǎ kǎ seŋgya nǎ mudá jaŋga yé nyǎ é bǎ nyúúl ŋgwúd nǎ mudá wǎŋgǎ? Jísǎ mpu bǎ cilyá Kálaad Zembí dí ná: «Bēsh obá bwǎ é bǎ nyúúl ŋgwúdǎ.»

17 Nji, muud mǎ kǎ fǎla isǎ nǎ Cwámǎba yé, nyǎ é bǎ *shíshim ŋgwúd nǎ Cwámǎba.

18 Fúndágǎ jaŋga. Wúl *sǎm wēsh múúd mǎ sǎ yí í ádé bǎ nyǎ nyúúlǎd. Nji, muud mǎ sǎ jaŋga yé mǎ du ntǎma nyúúl nyé nyǎmǎfwó.

19 Ye bi ampúyē ná mǎnyúúl mǎn mǎsǎ Mpáanzǎ mǎ Nkǎŋkǎ Shíshim Zembí nyǎ á yǎ bí yí? Nkǎŋkǎ Shíshim wǎŋg wúsǎ bídí mǎnyúúlǎd. Bǎ aŋgǎ ná nǎ jwú nǎ bimǎfwó.

20 Mpuǎ ná Zembí nyǎ a wǎ lal-lal tǎŋ shú ná bi wúg mǎkwámúđ; bi mǎ jǎla nǎ ka yǎ Zembí gúmǎ nǎ mǎnyúúl mǎn.

7

Sá í dúgyá nǎ bǎ yí

1 Shú isǎ bí á cilǎ mǎ yí, í nywa ná mudúm jǎg kú kúnǎ nǎ mudá.

2 Nji, í bul jǎla ná mudúm yēsh bǎg nǎ yé múdá, mudá yēsh nǎ yé ŋgwúm, buud bwǎ sǎsǎlǎg jaŋga.

3 Mudúm nyǎ ajǎláyé nǎ kaambǎlǎ múdá nǎ nyúúl nyé; mudá námǎ ntó.

4 Mudá cugé nǎ ŋkul balan nǎ nyúúl nyé ndǎ á céel ná, ŋgwúm yé wǎ jí nǎ nywo. Námǎ mbií ŋgwúdǎ, ŋgwúm cugé nǎ ŋkul balan nǎ nyúúl nyé ndǎ á céel ná, mudá yé wǎ jí nǎ nywo.

5 Ngwól kú ban ŋgwól; ka nji ná bi mǎ bǎ cúnǎ ná bi mǎ béégyá ŋkúmǎ fwǎla shú ná bi mǎ kǎnd mǎlǎm mǎjǎgula dí. Fwǎla dǎŋg kǎ námǎ shǎn, bi ǎ nyiŋgǎ fǎla; nǎcé bí a bá bǎ kú mpu máand mǎlǎm ná ndéé *Sátan mú bwǎwǎlǎ bí.

6 Na, mǎ ayímǎbúliyé bí; mǎ cwíny bí cwínyág.

7 Mpǎlǎ dúg dí, mǎ jǎi ná buud bēsh bwǎ jǎg ndǎ mǎ. Nji, muud yēsh jǎi nǎ jǎi sǎ Zembí nyǎ á yǎ nyǎ yí; nyíga nǎ jǎga, nyímí nǎ jímí.

8 Mǎ ŋgǎ cǎ nǎ mǎŋgwam mǎ búđúm nǎ mǎkúsǎ mǎ búdá ná, í nywa ná bwǎ jǎg ndǎ mǎ njúl ná, kú béya.

9 Nji, í kǎ bǎ ná bwǎ ampúyē máand mǎlǎm, bwǎ béyág; nǎcé í yida bul jǎla ná muud béyág, ntǎ ná a júgugi nǎ yéesh.

10 Shú bǎŋg bí mǎmbéyǎ wǎ, mǎ tǎl mpǎndí; kú ntǎg bǎ mǎ, Cwámǎba wǎ mǎ tǎl mpǎndí ná, cǎ mudá kú béégya nǎ ŋgwúm yé.

11 Múdá kǎ ntǎg béégya nǎ ŋgwúm yé, a jǎg kú ná kǎ báád; ka nji ná a kǎ sǎ ŋkwambǎlǎ nǎ ŋgwúm yé. Cǎ mudúm kú yíl múdá bǎ.

12 Shú bǎsǎlǎgǎ bǎŋ, Cwámǎba dí mǎ cǎ, mǎ wǎ ŋgǎ cǎ ja níđ ná, ŋkǎ mbúgula Zembí jǎi nǎ mudá *hááden, múdá mǎ kǎ céel ná bá bwǎ baagulǎ bǎ, a kú bǎeg yíl múdá wǎŋg.

13 Nkǎ múdá wǎ jí mbúgula, ŋgwúm nyé hááden, ŋgwúm mǎ kǎ céel ná bá mudá bwǎ baagulǎ bǎ, múdá kú bǎeg gwú bǎ dǎŋg.

14 Nǎcé, mudúm jí hááden yé nyǎ é bǎ kúnǎ-kúnǎ nǎ Zembí nǎcé mudá yé, mudá jí hááden yé nyǎ é bǎ kúnǎ-kúnǎ nǎ Zembí nǎcé ŋgwúm yé. Í mbǎm bǎ kú

bə ntó, mpu ná bwân bāŋ bwá é bə shwóg-shwóg nə Zembí; nji, básə kúná-kúna nə nyə.

¹⁵ Nji, ŋkí nyəŋŋ jí hááden yé má cɛɛl béégya nə ŋgwól, a jee béégya nə nyə; í cúgɛ mbúgala yímbúli ná a jíŋ nə bā dəŋŋ. Zembí nyə a jów bí shú ná bí jíŋ ná sheɛ.

¹⁶ Ntāg námá ná, wɛɛ mudá jí mbúgala yé, ye wo mpú ŋkí wo e bá sá ná ŋgwúm woó dúgúg cug? Ŋkí ntāg ná wɛɛ mudúm jí mbúgala yé, ye wo mpú ŋkí wo e bá sá ná mudá woó dúgúg cug?

Zembí nyə á ŋgə təl buud icé icé

¹⁷ Sá ŋgwúd jí ná, muud yêsh tówúg cé Zembí nyə a təl nyə yíid, cé nyə á bə a təl ja Zembí nyə a jów nyə yí. Cɛɛ má ŋgə yə mádɔ má óbúgala mêsh yí, dwó óni.

¹⁸ Ŋkí Zembí nyə a jów ŋgwól múúd a njúl síya ábiwáág í*, muud wəŋŋgá jíŋ nə ábiwáág yé. Ŋkí Zembí nyə a jów muud a kú bə síya ábiwáág íí, muud wəŋŋgá kú síya ábiwáág.

¹⁹ Síyalə ábiwáág cúgɛ tɔɔ sâ, bələ kú síya ábiwáág kú námá bə tɔɔ sâ. Sá jí nə mfií yí jíisə nji bɛɣlə mámpəndí má Zembí.

²⁰ Muud yêsh tówúg cé nyə á bə a təl ja Zembí nyə a jów nyə yí.

²¹ Ŋkí Zembí nyə a jów wo, wo njúl lwaá, kú wá fimâl lámúd nə jiya lwaá gwô. Nji, wó ká dúg zhíí ná wo bág fulí, wo bɛ zhíí nyəŋŋ.

²² Nacé ná, lwaá Cwámba má jów yí í músə fulí, í dúgyá nə Cwámba. Ntó námá, nyəŋŋ *Kříst má jów a njúl fulí yé músə lwaá má Kříst.

²³ Mpugá ná Zembí nyə a wá lal-lal tãŋ shú ná bí wúg míkámúd. Kúgá sá ná bí nyíŋgəg bə məlwaá mə múúd†.

²⁴ Bwaanŋ, má nyiŋgə ná námá ci ná muud yêsh bwénúg mísh má Zembí dí cé nyə á bə a təl ja Zembí nyə a jów nyə yí.

²⁵ Shú bəŋŋ básə ná óncwíyê wá, sâ má zó ci ga í cúgɛ ná Cwámba nyə a təl mpəndí; mə cwíny bí tãŋ nda muud bí bí nə ŋkul je shwu nyúul nə ndí yé nacé Cwámba nyə a gwág mə ŋkúŋkwónjálə.

²⁶ Mɛɛ ŋgə táduga ntúga: ja sá má dúg mícúŋ myâ wəla ga yí, mə tádúgá ná í bul jəla ná buud bwá jíŋ mĩŋgwam.

²⁷ Nji tɛɛm bə ntó, ŋkí wo má bá múdá, wo kú bɛɛg sɔ ná wo gwú bā. Ŋkí wo afwóyɛ bá múdá, wo kú bɛɛg sɔ ná wo bā.

²⁸ Nji, ŋkí wo bá múdá, wo asáyé *sám; ncwíyê sás má ká kə báád íí, nyə asáyé sám. Nji, buud bwá béya wá bwá é bul dúg mĩnjugú cug gaád; mə ŋgə lás ntáni shú ná mə sá ná bí sásúlág mĩnjugú nyəŋŋ.

²⁹ Bwaanŋ, mə ŋgə ci náaa, fwála í mú kúkúl. Ná ndéé, tééd wəla ga di, buud bí nə budá wá bwá cúgəg nda bwá cúgɛ mímbéyá;

³⁰ bəŋŋ bwá ŋgə jíí wá, bwá cúgəg nda bwá anŋê nə jíí; bəŋŋ bí nə məshusug wá, bwá cugə nda bwá cúgɛ nə məshusug; bəŋŋ bwá ŋgə kusə wá bwá cugə nda isá bwá ŋgə kusə yí í cúgɛ isá byán‡.

³¹ Buud bwá ŋgə də shí wá bwá cúgəg nda bwá anŋê nə də shí. Mə lás nə bí lású ni wêsh nacé shí shé bí nə ndí múús ga í bá cɔ.

7:15 jíŋ ná sheɛ: 14.33; Rom 12.18; 14.19; 2Kr 13.11; Kol 3.15; Heb 12.14 **7:16** 1Pr 3.1 **7:18** Gal 5.1

* **7:18** Muud jí síyá ábiwáág yé: na jí mwá Yúden. **7:19** Rom 2.25-29; Gal 5.6 **7:22** Ifz 6.6; Flm 16; 1Pr 2.16 **7:23** 6.20 † **7:23** Kúgá nyiŋgə bíd nə mafug mə búud má ŋgóg nə jwú ná bí. **7:25** 1Tm 1.12-14 **7:26** Zhe 16.1-4; Mís 14.22; 1Te 1.6; 3.3-4 **7:28** Luk 21.23 **7:29** Rom 13.11-13; 1Pr 4.7; Flp 4.5 ‡ **7:30** Muud nyə ajáláyé nə bíd nə gúl sâ í tówúg shwóg nyádí cugud. **7:31** 1Yn 2.17

³² Mò cœel ná bi bóg kú nò sâ í kánd bí milâm gwów yí. Muud cúgé mbéyá yé mó ðu kænd lâm isâ í dúgyá nò Cwám̄ba yíid, a ðu sò ná Cwám̄ba gwágúg nyə nywa.

³³ Nji, nyooŋg jí mbéyá yé mó a ðu sò ná mudá yé gwágúg nyə nywa, a ðu kænd lâm isâ í shíd,

³⁴ lâm í mú ðu bæ nyə kow. Ntó námá wó jí nò mudá yé. Mudá cúgé báád yé, tɔ nyooŋg jí ná ncwíyê yé mó ðu kænd lâm isâ í dúgyá nò Cwám̄ba yíid, shú nò nyâŋ bóg yé m̄a Cwám̄ba ncindí nò ncindí. Mudá jí báád yé nyɛ mó ðu sò ná ngwúm yé gwágúg nyə nywa, a ðu kænd lâm isâ í shíd.

³⁵ M̄a angê nò lás ntáni nò m̄a cœel kul bí bífí. Í yidá bæ shú mánywa mán. M̄a ngə jí nò bí ság sâ í búl jəla yí, nò bí bóg buud ɔ Cwám̄ba ncindí nò ncindí, kú bæ kow.

³⁶ Nkí ncwámá má bul bæ nò yéesh nò land jé, nò ndeé a mú cœel ná bwó béyág nœé a tédúgá nò nyə e jág sá sás ðooŋgú ŋkí a bó kú ná bá nyə, ŋkí a dúg ná bwó jalá nò béya, bwó béyág nda á ngó jí nò; nyə asáyé sám.

³⁷ Nji ŋkí ncwámá í ŋwa cigúlá nyádí lámúd sâ nda cindal nyə, ŋkí a jí nò ŋkul mpu máánd lâm bii yéesh jé, á ká ŋwa cigúlá nò bá land jé bwó ányingəyé ná béya, a mpú sâ.

³⁸ Ntó jí nò muud m̄a bá land jé yé m̄a mpú sâ, nyooŋg m̄a bó kú bá yé mó bul mpu sâ. §

³⁹ Mudá jí cœlá nò ngwúm yé té wêsh ngwúm ngó ná cugə yí. Ngwúm má ká yə, mudá kú ná bæ cœlá, a mú jee bá muud yêsh á cœé bá yé; nji í jí nò muud wooŋg bəg muud m̄a Cwám̄ba.

⁴⁰ Nji, í bul jəla nò a jíg kú ná kə báád. M̄e m̄am m̄acwûŋ wó máni, m̄a tédúgá nò m̄a jí námá nò Shishim má Zembí.

8

Sâ í dúgyá nò ocúdu ó mátúnuga

¹ Bóól ózembí bí ó áyadúg. Bóól búúd bwó ngə cigə ocúdu ngə sá ivuguli í ózembí bəoŋgú *mátúnuga. Shú sá í dúgyá nò ocúdu ó mátúnuga bəoŋgú yí, shé má mpú nò: «Só bēsh bí nò mpúyá.» Nji, mpúyá wooŋg í ðu sá ná muud ŋkényág nyúul, í njúl nò cœlí í ðu sá ná gwooŋg í lálug búgód.

² Múúd m̄a ká téduga nò a mpú gúl sâ, muud wooŋgú nyə afwóyé mpu sâ jí ná fwámé mpúyá yí.

³ Nji, muud m̄a cœé Zembí yé, Zembí m̄a mpú nyə.

⁴ Nò ndeé, shú dálə ocúdu ó mátúnuga má ivuguli í ózembí ó áyadúg íí, sá má mpu nò ivuguli byooŋgú í cúgé tɔ sâ shí gaád, ngwól zembí cugé, nji fwámé Zembí ngwúd nò ngwúd.

⁵ Bóól búúd bwó ngə téduga nò ncúlyá ozembí nò ncúlyá micwám̄ba myâŋ misə. Nji, bíl isâ búúd bwó ngó dúg nò ozembí yí í t̄em bæ joŋ dí, ŋkí ntág shí ga dí,

7:33 Luk 14.20 **§ 7:38** (tééd 36 kə wóós 38) Impánzə íni, bóól bwó ngə ci nò í jalá nò bæ ntúga: 36 «ŋkí muud m̄a dúg ná a jág sá nò baagulálə sás dé ncwíyê wəla lu bá cə a kú kænd nyə báád íí, ŋkí a dúg ná í jalá nò a kándug nyə báád íí, a ság sâ á jíí yí; nyə asáyé sám, bá í síyág. 37 Nji, muud m̄a ŋwá cigúlá lámúd, kú nò sâ í ngó cindal nyə, á ngó mpu jwú nò tédúgá yé yé, ŋkí a ŋwa cigúlá nyáméfwó dí lámúd nò a baagula sás dé ncwíyê, a má mpu sâ. 38 Ntó má lwó ná muud m̄a kənd sás dé báád yé, a mpú sâ; nyooŋg m̄a bá kú kænd yé, á bul mpu sâ.» **7:39** Rom 7.2-3 **8:1** Mis 15.29; Rom 12.16 **cœlí:** 13.1-7; 14.1; 16.14; Yuá 13.34; Rom 15.1-2; 2Kr 8.7-8, 24; Gal 6.10; Ifz 5.2 **8:1** Rom 14.1-15.6 **8:3** 13.12; Gal 4.9 **8:4** 10.19-20; Mbá 4.35, 39; 6.4-5; Gal 4.8-9

⁶ shú shé bāŋ, Zembî ji ngwûd nji Zembî Sósóŋgá. Isâ byêsh í zhu nyádí, shé ngə cugə shú dé. Cwám̄ba ji námá ngwûd, nji Yésus-Kríst; isâ byêsh bísə nəcə nyə, sá búsə námá nəcə nyə.

⁷ Nji, buud bēsh dí bí nə mpúyá ni. Bóól bwá á má janəwo nə yələ ózembî ó áyadúg gúmá, nə ndeé, wós nə kidíga, ja bāŋ bwá dás cúdú matúnuga má ózembî ó áyadúg yí, bwá é jəg də bwá ngə táduga nə cúdú éga ji cúdú matúnuga shú zembî áyadúg. Sâ jəng í mú sá bwo fán lám dā, nəcə í bələ ná ŋkí tag.

⁸ Í njúl ná sâ má dā dí jí nə ŋkul sá ná sá shíshíg Zembî kúnó-kúnə. Ŋkí sá má bə kú də, sâ kú jimb sá mísh má Zembî dí; ŋkí sá má dā, sâ kú námá kwíduli sâ.

⁹ Nji bí ó bey ná sâ bí bí fulí nə bí sáág yí í yidag bə óbúgala ó átutagú kwóógú lú mábəogú.

¹⁰ Nəcə, wo muud jí nə mpúyá yé, ŋkí bwá dág wo, wo ngə də mpáánzə zembî áyadúg dí, ngaá ná sá jəng í é sá ná muud jí ná nə lám ŋkí tag yé njwág ŋkul, a kə də ócúdú bwá ámə cígə yə ózembî gúmá wá?

¹¹ Ja jəngú, mpúyá wó í má sá ná ngwól *mínyonjə woó jí nə lám ŋkí tag yé jimbúg, í njúl ná Yésus nyə á yə námá shú déd.

¹² Ŋkí bí mə sām ntó nə omínyonjə bán, bəwəli bwo lám í kú fwo lal íí, bí mə sām nə Yésus-Kríst.

¹³ Gwá wá jí ná, ŋkí gúl sá má dā í é búlal ngwól mínyonjə waamá bííd íí, mə kú ná bá bwele də cúdú, shú ná mə bág kú búlal mínyonjə waamá bííd.

9

Pwól cugé nə milúndâl

¹ Ye mə cugé fulí? Mə cugé *múúd lwámá mə Yésus íí? Ngaá mə a shí dág Cwám̄ba wúsú Yésus? Ye bí cugé ísəy má má sá shú má Cwám̄ba yí?

² Ŋkí bóólégá búúd bwá dág ná mə cugé múúd lwámá, bí kú bə, má jí muud lwámá mə Yésus shú dán. Nəcə bí búsə yuug í ngə lwó ísəy má ngə səy tən nda muud lwámá mə Cwám̄ba yí.

³ Shú búúd bwá ngə bə nə məshwán nə mə wá, sá má jí nə ŋkul bəsa nə bwo yí jí ná:

⁴ Ngaá sá bí nə zhií ná sá njwág idəw nə mənɔŋul bídí?

⁵ Ye sá bāŋ wá búsə ci muud kú jaand nə mudá yé? Ngaá ná bóól búud ə lwámá bwá ngə sá ntó, tə omínyonjə ó Cwám̄ba, tə Séfas?

⁶ Ŋkí ntāg ná, ye sá bāŋ Barnábas wá sá cugé nə zhií ná sá jíg kú səy?

⁷ Zə nyə a má bwele səy səy ízimbí a ngə jəna nə nyəməfwó yé? Zə nyə a má bwele bə fambá ná ndeé a kú də mpúmá a cínəng yé? Ŋkí ntāg ná zə nyə a má bwele wíl íntený ná ndeé a kú balan nə mənýán má íntený byəng yé?

⁸ Ye iyuug má ngə nwa bí íni bísə nji íjām nə íjag yá buud? Ngaá ná bísə námá cilyá máccə Moyíz nyə á cilə mád?

⁹ Jí mpu bə cilyá máccə má Moyíz dí ná: «Wo kú fad ntený mpu ja í ngə nyaal mpumá ngələ lwáál nywo yí.» Ye íntený wə Zembî ngə bul táduga yí?

¹⁰ Ye nyə anɔŋé nə lás ntó shú dású? Haaw! Shú dású wá cilyá ga í á cilya yí. Í jii ná muud ngə waad mändəlú yé ngəg nə waad a ngə bwánd nə búgá ná nyə é bə nə mfií; nyəng ngə nyífə mpumá ngələ lwáál yé ngəg nyífə a ngə bwánd nə búgá ná nyə é bə nə kəw.

11 Sá á bę bî mpөг í kwíind bí cug á Shíshim dí yí; ntó ná, sό má ká mwáágula mpúmá í kwíind sό cug á shí ga dí yí, bōw ntó aá?

12 Nkí bóól búúd bí nę zhií ná bwό ηwág mbií mónywa mōηηg bídí, sό bāη má ban ka bul bę nę zhií nyōōηgú nęcé jí? Nji, sό á shígé balan nę zhií nyōōηgú; sό ηgę yida jísōw sá jēsh shú ná sá kú ntágulę ná Jǝǝ Kéel má *Křist í bág kú bwiηgya.

13 Buud bwό dę sęy ísęy í Zembí Mpáánzό wá, Mpáánzό wό í dę námá wíil bwo; bōōηηg bwό dę kęnd Zembí *mátúnuga *alatār dí wá bwό dę ηwa dąη kōw lú idāw alatār dí. Nęaá bi mę mpú ntó?

14 Mbií ηgwúd wōōηηg námá, Cwamba nyę a wá cęę ná buud bwό jááw Jǝǝ Kéel wá bwό jęlá nę cugę nę ísęy byōōηηg.

15 Nji męę mę a shígé balan nę męzhií mōōηηg; mę aηgę námá nę cilę ntága ná mę lúndal ísá byōōηηg. Má yidá bul cęel ná mę yóg, ntǝ ná mę sáág milúndál. Jām sá gúmá wá cí, muud cugę nę ηkul yíl mę gwo.

16 Męę jām kóómb dí, ja mę ηgό jaaw Jǝǝ Kéel yí, mę cugę nę ηkul ci ná mę ηgę sa gúl sá, nęcé jísę mę sá cíndúlá Zembí ηgό cíndal mę yí. Męntágula nę mę ηkí mę bá kú jaaw Jǝǝ Kéel.

17 Í á mbām bę ná mę a té nę lām wām ná mę zό jaaw Jǝǝ Kéel, mę bę nę zhií ná mę jīg myána. Ká, mę ηgę sá ísęy byōōηηg cíndúlád, jísę mbag Zembí nyę á kęel mę móbwád yí.

18 Ná ndęé, myáyé myána mό ηgό ηwa cínōηηg myá? Myána myām wό mę jááwág buud Jǝǝ Kéel ashwá, mę ηgό cúndę kú lúndal ísá mę jí nę zhií ná mę ηwág Jǝǝ Kéel dí yí.

19 Haaw! Mę ji fulí, kú bę lwaá mę múúd. Nji, tęem bę ntó, mę a mό sá mámęfwó lwaá á buud bęsh shú ná mę bág nę fwála mę sá ná bimbí lú búúd dęsh dí nę ηkul gwág mę yí í búgúlág Yésus.

20 Ja sánōηη *Oyúden básó yí, mę cugę námó nda Oyúden shú ná mę sá ná bwό kándug milām wó Yésus. Ja sánōηη buud bwό ηgό bę męcęę mό Moyíz wá sá básó yí, mę bę námá męcęę mōōηηgú nda bwo, í njúl ná í cugę mę cíndúlá ná mę bęg mwo. Má bę mwo nji shú ná mę sá ná buud bwό ηgό bę męcęę wá bwό kándug milām wó Yésus.

21 Ja sánōηη buud bwό ádé bíš męcęę mōōηηg wá sό básó yí, mę cugę nda bwo, námá nda mę aηgę nę bíš męcęę mōōηηg, í njúl ná mę ηgę bę Cęę mό Zembí, Křist jí Cęę dām. Mę cugę nda mę aηgę nę bíš męcęę nji shú ná mę sá ná buud bwό ádé bíš męcęę wá bwό kándug milām wó Yésus.

22 Ja sánōηη buud bí nę búgó átutagú wá sό básó yí, mę cugę nda bwo shú ná mę sá ná bwό kándug milām wó Yésus. Mę a má bę sá jęsh shú búúd bęsh shú ná mę zhií męsh dí, mę cugę búbaalę búúd.

23 Mę ηgę sá ísá íni byęsh nęcé Jǝǝ Kéel, shú ná mę bág nę kōw mónywa Jǝǝ Kéel í ηgό kaag mád.

24 Bí ampúyé ná í dę bę mbaadó ígwiimbí dí ná, buud ηkí bulya ju íkál ná ndęé muud ηgwúd ηwa mpóógú? Jugá kúló mbií wí ná bi ηwág mpóógú yí.

25 Ogwiimbe ó ígwiimbí bęsh bwό dę ci ísá ηkí bulya shú ná bwό ηwág *túm gúmá. Í njúl ná túm gúmá bwό dę ηwa yí í dę yéel. Sό bāη wúsú túm gúmá í ábúel

9:11 9.4; Rom 15.27; Gal 6.6 9:12 Mis 20.34-35; 2Kr 11.9 9:13 1η 18.8-19 9:14 9.4 9:15 Mis 18.3 9:16 Zhe 20.9 9:17 4.1 9:19 10.23-24, 32-33; Rom 15.1 9:19 Mat 20.26-27 9:20 Mis 16.3; 21.20-26 9:21 Gal 2.3-4 9:22 Rom 1.13; 2Kr 5.11; 11.29 9:24 Flp 3.12-14; 2Tm 2.4-6; 4.7-8; Zhk 1.12; 1Pr 5.4; Mbú 2.10

yéel. ²⁶ Kálá mé ngə ju yí, mə aŋgê nə ju nda muud nyá aŋgê nə mpu kál á ngə kə yé; ja má ngə wusə ikúda yí, mə aŋgê nə wusə ikúda ntó ngúlúd.

²⁷ Mə ngə yida jugushi nyúúl nyâm, ngə nywaad nywo sá má céel yí, shú ná í kú bá bə ná, mə shín cúnda Jɔjɔ Kéel bóól búúd gwág ná ndeé, mεε nyiŋgə shúb mpóógá.

10

Shé ɔ bey sâ í á s̄y nə buud ɔ Izarəyêlyí

¹ Ntó, ye bwaanɔ, mə acéélé ná bi bág kú mpu isâ í á s̄y nə odá yí; ŋkúdí í á baagula bēsh, bēsh bwá á ntɔ m̄n̄ má atíŋí nə məkuú.

² Ntó ji ná bēsh bwá á duwan ŋkúdúd, duwan m̄n̄ dí t̄n̄ *ompwíín ɔ Moyíz.

³ Bēsh bwá á d̄a d̄a id̄aw impwúd Shíshim má Zembí í á d̄a nti bwo yí.

⁴ Bēsh bwá á ŋgul məjúwó məmpwúd Shíshim má Zembí í á nti bwo má, məjúwó má á ngə wú kwóógád má. Kwóógá d̄oŋg í á bə fwámé kwóógá wá í á ngə lúgal bwo cí, í á bə *Kříst.

⁵ Nji, t̄εm bə ntó, bóól ncúlyá buud wá gwoonɔ j̄n̄, Zembí nyə a shigé gwág bwo nywa. Gwá wə nyə á jaŋgə bwo, a mp̄aŋgə mímimbə myáŋ shí a shwéeshád yí.

⁶ Isâ íni í á bə nə bwo ntó shú ná í bág shé məcw̄ŋ, shé kú d̄a w̄ímb sálə isâ í abúb̄w nda bwo.

⁷ Kúgá yə ózembí ɔ áyadúg gúmá nda bóólúgá wá gwoonɔ j̄n̄ bwá á sá ná. Sâ j̄oŋg jí cilyá ná: «Kúl búúd í á ji shí d̄ə, ŋgul; bwá mú t̄w, zhwiimbya.»

⁸ Shé kúgá sá jaŋga nda bóólúgá wá gwoonɔ j̄n̄ bwá á sá ná. Sálə bwá á sá jaŋga yí, bwá á yə jw̄w̄ ŋgwúdé buud otósshin məw̄m məbá nə ólól.

⁹ Shé kúgá shweenzh Kříst nda bóólúgá wá gwoonɔ j̄n̄ bwá á sá ná. Bwá á shweenzh nyə, onywá bwá mú jaŋgə bwo.

¹⁰ Shé kúgá námá d̄a cwaduga nda bóólúgá wá gwoonɔ j̄n̄ bwá á cwaduga ná; b̄n̄, *éŋgəles á shwiy nyə á zə jaŋgə bwo.

¹¹ Bwaanɔ, isâ íni í á bə nə bwo nt̄ni shú ná í bág shé məcw̄ŋ. Í á cilya shú ná shé buud shé ngə cugə mw̄w̄ má məzhúgálá dí wá, shé mpúg nda shé má jálá nə ngə cugə ná.

¹² Ná ndeé, muud ngə tédúgá ná məbwábúlán má cúgé nə ŋkul sá nyə sá yé, kə bey ná a búlág.

¹³ Məbwábúlán mēsh bí á má d̄a bwəma nə ndí má má d̄a námá bə nji isâ bí nə ŋkul wósos nə muud yí. Nji, Zembí ji abúgúlág; a cugé nə ŋkul bíd ná bi bwámagí nə məbwábúlán má ntɔ bí ŋkul má. Ja bí má bá d̄a bwəma nə məbwábúlán yí, a bá d̄a lwó bí zhí shú ná bi jísówúg kú bála.

Kúgá f̄ula isâ í m̄jamb nə isâ í Zembí

¹⁴ Gwá wá jí ná, yé bwáanɔ má búl céel wá, fúndágá yálə ózembí ɔ áyadúg gúmá.

¹⁵ Mə ngə lás nə bí nda mə lás nə buud bí nə fug wá. Biméfwó faasugá sá má ngə cí yí.

¹⁶ Ja sə má d̄a d̄a id̄aw í Zembí yí, sá má d̄a ŋgul bálá; sá má d̄a yə Zembí akíba shú bálá j̄oŋgá. Ngulúlə sá má d̄a ŋgul bálá j̄oŋg yí í d̄a bə ná sá bēsh sá má d̄a

9:27 Rom 8.13; 13.14 **10:1** MmN 13.21; 14.21-29 **10:3** MmN 16.13-35; Mbá 8.3; Sóm 78.24-25
10:4 MmN 17.6; Il̄n 20.11; Sóm 78.15 **10:5** Il̄n 14.29-30; Sóm 78.31; Heb 3.17; Yúđ 5 **10:6** Il̄n 11.4, 34; Sóm 106.14 **10:8** Il̄n 25.1-9 **10:9** Il̄n 21.5-6 **10:10** Il̄n 14.2, 36; 16.41-49; Sóm 106.25-27; Heb 3.17-18 **10:11** 7.29-31; Rom 15.4 **10:12** Gal 6.1 **10:13** 1.9; Zhk 1.13-14 **10:14** 1Yn 5.21
10:16 11.24-25; Luk 22.17-20

ɲwa kɔw lá mánywa mâ mácií *Kříst nyə á wéeshuli shú dúsú má. Féyálə sá má dɔ féya buléd yí í dɔ bə ná sá bēsh sá má dɔ ɲwa kɔw lá mánywa mâ nyúul Kříst nyə a yána shú dúsú yí.

¹⁷ Sá bēsh sá mú mbwəɔɔdá nyúul ɲgwúnd nda buléd jí ɲgwúnd ná. Ntó jí ná sá tɛem bə ɲkí bulya, sá búəsə nyúul ɲgwúnd nəcé sá má dɔ kɔwula ɲjí buléd ɲgwúnd.

¹⁸ Fwogá dág mímbýágá mí *Izarəyél. Buud bwá dɔ də ócúdu bwá dɔ kə *mátúnuga dí wá bwá dɔ fula isá nə *alatár, ntó jí ná bwá dɔ fula isá nə Zembí muud jí ámadí á alatár yé.

¹⁹ Jí má ɲgá ka cɛel ci yí? Ye ná ocúdu búúd bwá dɔ yə ózembí ó áyadúg mátúnuga dí wá búəsə gúlúgá sá? ɲkí ntág ná ozembí bəɔɲgú bí gúl sá?

²⁰ Mbɔ! Mə ɲgə ci ná ocúdu búúd bwá dɔ kənd mátúnuga dí wá, Zembí dí bwá dɔ yə bwo yé; í dɔ bə mátúnuga bwá dɔ yə məjamb má. Mə acéélé ná bínɔɲ məjamb bí dág fula isá.

²¹ Bí cugé nə ɲkul ɲgul bálá mə Cwámba, bí nyiɲgə ɲgul bálá məjamb. Bí cugé nə ɲkul ɲwa kɔw tɔwuli mə Cwámba dí, bí nyiɲgə ɲwa kɔw tɔwuli məjamb dí.

²² Ye sá má sɔ ná Cwámba sáág wúú? Sá má lal mənɲkul cɔ nyə?

²³ Bóól búúd bwá ɲgə ci ná: «Muud jí fulí ná a sáág sá jēsh á cɛel yí.» Jí ntó. ɲjí, sá jēsh dí jí nə ɲkul kwíind múúd. Haaw! «Muud jí fulí ná a sáág sá jēsh á cɛel yí.» Jí ntó. ɲjí, sá jēsh dí í dɔ lul gwoonɲ.

²⁴ Muud nyə ajáláyé nə sɔ nə nyəmɛfwó wá bág nə mánywa; muud yēsh sɔɔg ná bóól bwá bág nə mánywa.

²⁵ Dagá sá jēsh bwá kúshá mákid ocúdu dí yí; dagá gwo nə milâm ná salá, kú jí míshílí ná bí ɲgə bɛemb.

²⁶ Dagá, nəcé shí nyí shí mə Cwámba, nə isá byēsh bí cínɔɲ yí.

²⁷ Ntó jí ná, *hááden mə ká jəw bí dína dí, bí má ká kə, dagá mbíi ídɔw wēsh bwá é yə bí yí; dagá byo nə milâm ná salá, kú jí míshílí ná bí ɲgə bɛemb.

²⁸ ɲjí, ɲkí ɲgwól múúd má jaaw bí ná cúdu bwá ámə jáám yé nyə ámə bə cúdu *mátúnuga, bí kú ná də. Bí kú də, nəcé muud má jááw bí yé, bí á bá átágulə nyə lám.

²⁹ Ja má cí ná lám yí, mə acíyé lám wán, má cí jí má múúd nyə ámə jaaw bí yé. Nəcé jí lám má ɲgwól múúd í é zə jum mə, mə ɲjúl fulí yí?

³⁰ ɲkí mɛɛ mə yó Zembí akíba mə ka də, bwá é ka kə ɲgə jí nə mə íkúdúgúd nəcé jí, í ɲjúl ná mɛɛ shí yə Zembí akíba?

³¹ Ntó, tɔɔ bí mə də, tɔɔ bí má ɲgul, tɔɔ bí mə sá jí, ságá sá jēsh nə yéesh ná bí mə yó Zembí gúmá.

³² Kúgá bɛɛg sá ná tɔɔ mwá Ogurék, tɔɔ mwá *Oyúden, tɔɔ muud ɲgwúnd á *Dɔ lá óbúgula ó Zembí lánɲgúwóg búgód.

³³ Ságá nda mə; isá byēsh dí, má cɛel sá sá múúd yēsh nyə e gwág nywa yí. Mə ádé sɔ ná məmɛfwó bág nə mánywa; má dɔ sɔ ná ncúlyá buud bwá bág nə mánywa, ná Zembí cúgug bwo.

11

¹ ɲgəgá nə yagula mə, námə nda má ɲgá yagula Kříst ná.

Nda sá má jálá nə jí mısəən ná

10:17 12.27 **10:18** Ləv 7.11-21 **10:19** 8.4 **10:20** Mbá 32.17; Sóm 106.37; Mbú 9.20 **10:21** 2Kr 6.15-16 **10:22** Mbá 32.21 **10:23** Rom 14.1-15.6 **10:23** 6.12; 8.7-12 **10:24** 10.32; 13.5; Rom 15.1-2; Flp 2.4 **10:25** Rom 14.2 **10:26** Sóm 24.1; 89.12 **10:28** 8.7 **10:30** Rom 14.6; 1Tm 4.4 **10:31** Kol 3.17 **10:32** Rom 14.13 **10:33** 9.19-22 **11:1** 4.16

² Mə ɲgə faag bɪ nəcə, bɪ ɲgə tədəga mə ija byēsh, bɪ ɲgə ntāg nómə bɛ minjígulá mə á kala bɪ myá.

³ Nji, mə jii nɔ́ bɪ mpúg sá ɲgwúd nɔ́: múdúm yēsh lúlúú yé wá *Křist, mudá lúlúú yé wá mudúm, Křist lúlúú yé wá Zembí.

⁴ Mudúm yēsh mə jégulá nə Zembí ɲkí ntāg nə a cúndə mícúndə mí Zembí a ɲjúl nə tùm lúúú yé, a wá lúlúú yé Křist shwōn.

⁵ Mudá mə yidá jəgula nə Zembí ɲkí nə a cúndə mícúndə mí Zembí shwá lúú yé, a wá lúlúú yé múdúm shwōn. Nəcə, bələ shwá lúú wúsə nómə nda a mə kɛnya shilú*.

⁶ Haaw. Mudá mə ká bə kú nə tùm lúúú ɲ, í jii nə a sémbyág nómə shilú. ɲkí jɪ ka bə sá shwōn nə mudá sémbyág shilú ɲkí nə a kɛnyag lúú, í jii nə a dág cɛɛlə tùm lúúú.

⁷ Mudúm nye, nyə ajáláyé nə bwáád tùm, nəcə a jɪ yuug mə Zembí, a ɲgə lwó gúmá í mpiyá nə Zembí yí, mudá nye ɲgə lwó jəɲg í mpiyá nə mudúm yí.

⁸ Nəcə, mudúm nyə a shígé wú mudá dí, mudá nyə a wú múdúm dí.

⁹ Zembí nyə a shígé té múdúm nəcə mudá, nyə á yida té mudá nəcə mudúm.

¹⁰ Gwá wá jisá nə, mudá mə jəlá nə bə nə ndəm lúúú; ntó jɪ shú lwóla *wəéngəles nə a jɪ íjwúga í múdúmád.

¹¹ Tɛm bə ntó, dэгulá cug sá ɲgə cugə tɛɲ buud ɔ́ Cwámba yí, mudá cugé nə ɲkul cugə kú nə mudúm, mudúm kú nómə cugə kú nə mudá.

¹² Í bə ntó nəcə nə, nómə nda mudá ashúshwóógá nyə a wú múdúm dí nə, ntó nómə wə múdúm mə du byél mudá dí yé, sá jēsh í zhu wə Zembí.

¹³ Biméfwó faasugá ná jiga: ye jɪ jə sá nə mudá bəg shwá lúú ja á ɲgə jəgula nə Zembí yí?

¹⁴ Jísə nómə sá shwōn nə mudúm bááguləg shilú nda mudá. ɲgaá nə cug shé ɲgə cugə ga gwáméfwó í ɲgə jíguli bɪ ntó?

¹⁵ Í ɲjúl sá gúmá shú mudá nye. Nəcə Zembí nyə á yə mudá shilú ɲkí gwaa nə í dág búdal nyə lúú.

¹⁶ Nji ɲkí muud mə cɛel sá məshwán na, sə bəɲ sə cugé nə fúlú nyəɲg, mədɔ́ mə óbúgula kú nómə bə nə nywo.

Nda sə mə jəlá nə də dína mə Cwámba nə

¹⁷ Mə afáágé bɪ wəɲg lású mə zə lás nə bɪ gaád. Mə afáágé bɪ nəcə, sɛɛɲgálə bɪ mú du sɛɛɲgə *Dɔ́ dán dí yí, í ányɲgóyé ná bə shú sálə nə bɪ lálug, í mú ɲgə teeg bɪ teeg teegúg.

¹⁸ Í téd fwo bə nə, ja *Dɔ́ lú óbúgula dán í du sɛɛɲgə yí, mə gwág nə məɲkəɔ́mə mə mú ɲgə bə mpədəgá nyín. Mə ɲgə *magulə ləɲ wəɲgə búbaalé.

¹⁹ Mə kə ntāg ci, í jii nə məɲkəɔ́mə məɲg mə bəg, bəɲg búś fwámé óbúgula mpədəgá nyín wá bwá mpúyág.

²⁰ Ntó jɪ nə, ja bɪ mú du sɛɛɲgə kal ɲgwúd yí, í ádé ná nyɲgə bə shú zálə də ídāw í Zembí.

²¹ Í mú du bə nə, fwála lə dələ, muud mə lɛel shín də byé ídəg nyə ámə zə nə ndí yí kú bwánd nə bóól bwá wóósúg. Ja í bə ntó yí, í mú wóós nə, ɲgwól ɲjúl nə zha, ɲgwól nye mə də ɲgul nə ndéé cɔ́ fudəd;

11:2 2Te 2.15; 3.6 **11:3** 3.23; Mət 3.16; Ifz 5.23 * **11:5** Wala mwəw Pwól nyə á cila kálaad éga yí, í á du bə sá shwōn nə bwá dэгúg mudá nə kɛnyá shilú. **11:7** Mət 1.26-27 **11:8** Mət 2.18-23; 1Tm 2.13 **11:18** 1.10-11 **11:19** Mbá 13.2-4; 1Yn 2.19

22 ye bī cugé nə minjów ná bī dág də nə ŋgul wu? Nəcə jí bī búasə kú bīsh Dɔ lá óbúgula 5 Zembí yí? Bī mǎ cɛel zə də wá búúd bwǎ cugé nə məbii wá shwōn lúúd í? Mə cǐg ná jí? Mə fááɣug bī? Mə afááɣé bī na wáni sǎólúgúd.

23 Nəcə, nǐfígulá mǎ á lǎg nə Cwám̄ba yí, wǎ wǎ mǎ á kala bī yí; nǎǎ: Cwám̄ba Yésus nyǎ á sǎ ná, búlú bwǎ á kusha nə nyǎ yí, nyǎ á ŋwa buléd

24 ná ndéé, a yə Zembí akíba, a mú fɛy buléd, a mú cǐ ná: «Nyúúl nyám í mǎ kaanz shú dán dí nywǎ wǎ ga. Dugá sǎ sǎólúgú ga, də tǎdugá mǎ.»

25 Námǎ mbii ŋgwúdá, ja bwǎ mǎ shín də yí, a mú ŋwa bálá wáan, a mú cǐ ná: «Bálá ga jísə sɔ á gúgwáan í zǎ s̄y mǎcií mǎm dí yí. Ja jēsh bī mǎ bá də ŋgul gwo yí, bī ɔ bá də sǎ sǎólúgú ga, də tǎdugá mǎ.»

26 Ntǎ mǎ kǎ ná ja jēsh bī mǎ bá də də buléd ga nə ŋgul bálá wáan ga yí, bī ŋgə bwiing shwiy Cwám̄ba nyǎ á yə yí, bī də bá jaaw dwo ná ndéé kə wǎsǎ ja á bá nyingə zə yí.

27 Sǎ jǎŋg wǎ jí ná, muud mǎ dǎ buléd a ŋgul bálá mǎ Cwám̄ba yé, ŋkí á də nə ŋgul mbii wúsə kú jəla yí, á byaagulə nə nyúúl nə mǎcií mǎ Cwám̄ba.

28 Ntǎ, muud yēsh fáásug nyǎmǎfwǎ ná ndéé, a ka də buléd, a ŋgul bálá wáan.

29 Nəcə muud mǎ dǎ buléd a ŋgul bálá ntǎ kú tǎduga ná jí mǎndam mǎ nyúúl mǎ Cwám̄ba yé, a ŋgə sǎ ná sémbyé mǐlǎsú í bág bə ŋkí bul nyaan shú nyǎmǎfwǎ.

30 Sǎ jǎŋg wǎ í sǎ ná, zhwoɣ buud bwǎ mú mimbəl mpǎdúgá nyín, bǎól nə ijám, bǎól ŋkí bulya bwǎ á mǎ yə.

31 Sǎ mbám də faas sǎmǎfwǎ, sǎ kú nyingə bwəma nə sémbyé mǐlǎsú.

32 Nji, Cwám̄ba mǎ də sǎmb sǎ mǐlǎsú, a sǎg sǎ shú ná sǎ kú bá bwəma nə sémbyé mǐlǎsú ányinyaanə búúd bwǎ abíshé Zembí wá bwǎ bá bwəma nə ndí yí.

33 Ná ndéé bwaang, ja bī mǎ də sɛɛngya ná bī mǎ dǎ yí, dugá sǎ ná, bǎól bwánd bǎólúgá.

34 Ŋkí ŋgwǎl múúd ŋgə gwág zha, a fwóg tǎéd də nyǎdí njów a ka tɛem zə, shú ná bī kú də sɛɛngya ná bī mǎ zǎ də kwaamb sémbyé mǐlǎsú ányinyaanə bídí ícug dí.

Shú bíl isá byēsh íí, mǎ e bá zə kwambulə byo ja mǎ bá zə yí.

12

Isá Zembí mǎ də yə bwán bɛ zhí a shíshim dí yí

1 Bwaang, shú isá Zembí mǎ də yə bwán bɛ zhí a *shíshim dí yí, mǎ acéélé ná bī dág bə kú mpu.

2 Bī mǎ mpú ná ja bī á bə kú fwo mpu fwámé Zembí yí, bwǎ á də julə kə nə bī bǎw-bǎw zhííd, bī kə ŋgə bɛ ózembí 5 áyadúg, mbeé isá bísə kú nə ŋkul mǎ lás yí.

3 Nda jí ntǎ ná, mǎ cɛel ná bī mpúg ŋkúmba sǎ: muud Shíshim mǎ Zembí ŋgə sǎ ná a lásúg yé cugé nə ŋkul lweem Yésus; muud Shíshim mǎ Zembí í anɣə nə sǎ ná a lásúg yé cugé nǎmǎ nə ŋkul cǐ ná: «Yésus jí Cwám̄ba».

4 Isá Zembí mǎ də yə bwán bɛ mpáam dí yí bísə mimbii mimbii, nji Shíshim ŋgwúd wǎ í də kaaw byo.

5 Bulya mimbii búúd bī nə ŋkul s̄y nə isá byǎŋg yí; nji Cwám̄ba ŋgwúd wǎ ŋgə jwú nə iséy byǎŋg byēsh.

6 Misóólúgá mí mímbíí mímbíí, nji buud bēsh bwó ηgá sá myo wá, Zembí ηgwúd wá ηgá sá ná bwó sáág myo.

7 Muud yēsh Nkēηkē Shíshim mā yó ηkúl ná a sáág sá yé, a yó nyə ηkul nyəηηgá shú ná í kwííndúg bóól bēsh.

8 Ntó, Nkēηkē Shíshim mā yó ηgwól múúd ηkul ná a lásúg lésú fug, a yə ηgwól ηkul ná a mpúg sá Zembí ηgá jii ná buud bwó sáág yí; Shíshim ηgwúd nə ηgwúd wá ηgá kaaw.

9 Shíshim ηgwúd wəηηgá mā yó ηgwól múúd búgá álal-ηkul, a yə ηgwól ηkul mā lwág mímbál,

10 a yə ηgwól ηkul mā sá *máshimbá, a yə ηgwól ηkul mā cúndó mícúndó mí Zembí, a yə ηgwól ηkul mā mpú faas míshíshim, a yə ηgwól ηkul mā lás mákál mímbíí mímbíí, a yə ηgwól ηkul mā féég sá í də ciy mákál məηηg dí yí.

11 Isá íni byēsh íí, nji Shíshim ηgwúd nə ηgwúd wá má də kaaw byo, a yə múúd yēsh jəηηg á céél yə nyə yí.

Ikál í nyúul bí ηkí bulya, nyúul njúl nji ηgwúd

12 Mpugá ná nyúul mā múud nyí ηgwúd, ikál ηkí bulya. Ikál í nyúul tεem bulya ntó, byēsh í sá nji nyúul ηgwúd. Ntó námá wá jí nə *Křist yé.

13 Shé bēsh, tə *Oyúden tə Ogurēk, tə məlwaá tə ofalí, shé á duwan Shíshim ηgwúd dí shú ná shé bág ikál yá nyúul ηgwúd. Zembí nyə á ηgulal shé bēsh Shíshim ηgwúd.

14 Ntó jí ná nyúul í cúgé nji kál ηgwúd, ikál í nyúul bí ηkí bulya.

15 Nkí kuú í sheé ná ci ná: «Nda má cúgé mbwə ná, mā cugé kál nyúul», ye kuú í é yəw bálə kál nyúul?

16 Nkí lwá í shee ná ci ná: «Nda má cúgé jús ná, mā cugé kál nyúul», ye lwá í é yəw bálə kál nyúul?

17 Nkí nyúul nyēsh ncindí í shee ná bə nji jús nə jús, í ka də gwág ntədəle? Nkí nyēsh ncindí í shee ná bə nji lwə nə lwə, í ka də gwág mácud ntədəle?

18 Bì má dág í? Zembí nyə á ηgə təl ikál í nyúul byēsh nyúulúd nda nyə á cεel ná.

19 Muud ncindí nyə á mbəm shee bə nji kál nyúul ηgwúd nə ηgwúd, nyúul í á nywá ka bə ηgow?

20 Ntó, nyúul muud dí, ikál í nyúul bí ηkí bulya, nyúul njúl nji ηgwúd.

21 Jús í cúgé nə ηkul ci nə mbwə ná: «Mə anğə nə jii wə», lúu kú námá ci nə məkuú ná: «Mə anğə nə jii bí.»

22 Í yidá bə ná, ikál í nyúul í də nyín nda bí nə íləm yí, byó wá í yidá bul kwíínd yí,

23 byəηηg sá má də dág ná í abulé jəla nə gúmə yí, byó wá sá má də bul ηwa nə gúmə yí; byəηηg bí ná í ajélayé nə nyín yí, byó wá sá má də bul mpu baagulə yí,

24 í njúl ná ikál í nyúul í də nyín yí í ádé jii mbii mbagulá wəηηg. Zembí nyə á sá nyúul muud mbii á ná nyə a wá gúmə ikál í nyúul í cúgé nə gúmə yííd.

25 Nyə a sá ntó shú ná mbéégí məηkəomá í kú bə nyúul muud dí, ikál í nyúul í yidag də bə, jíga baagulə jíga, jíga baagulə námá jíga mbii ηgwúdá.

26 Gúl kál nyúul í ká jug, bíl jug námá; bwó ká gúmal gúl kál nyúul, bíl byēsh bə nə məshusəg.

27 Ntó, bí básə nyúul má Křist. Muud yēsh jí bídí *Də dí yé jí kál á nyúul nyəηηg.

²⁸ Ná ndeé, Zembí nyə a tál buud Dɔ́ lú obúgula dí ntúga: cé áshúshwóógá, nyə a tál *buud ɔ lwámá; cé ábeé, a tál *búud ɔ micúndá; cé álél, a tál búud ɔ minjúgúlá. Ná ndeé, a mú yə bóól ñkul mə sá *máshimbá, a yə bóól ñkul mə lwág mímbəl, bóól ñkul mə kwíind búúd, bóól ñkul mə cwíny gúfúgá, bóólúgá ñkul mə lás mákál məshús.

²⁹ Ye buud bēsh wá bí búud ɔ lwámá? Ye bēsh bí buud ɔ micúndá? Ye bēsh bí oyígulí? Ye bēsh bwá də sá máshimbá?

³⁰ Ye Zembí nyə á yə bēsh ñkul í də lwag mímbəl yí? Ye bēsh bwá də lás mákál məshús í? Bēsh bwá də féég mákál myɔɔŋgá?

³¹ Gwágúgá yéesh ná Ñkɛ́ŋkɛ́ Shíshim yág bí isá í búl bə nə mfíí yí.

Mə zə nyɛŋgə lwó bí nyɔɔŋgə zhíí í ntɔ́ mázhíí mēsh yí.

13

Ceelí í ntɔ́ sá jēsh

¹ Mə tɛɛm lás mákál mə búúd, lás mákál mə *wə́ɛŋgales í, ñkí mə cugé nə ceelí, mpug ná mə ji nda kún í ñgá bwíim yí, ñkí ntág yaaŋg í ñgá lwanɔgula yí.

² Mə tɛɛm námá cúndə micúndá mí Zembí, tɛɛm mpu míndimba myēsh, tɛɛm bə nə mpúyá wēsh, mə tɛɛm námá bə nə búgá jēsh ncindí mbíí á nə mə də yíl mímbún ícéd í, ñkí mə cugé nə ceelí, mə cugé tɔɔ sá.

³ Mə tɛɛm námá yána isá byám byēsh, mə kɛɛnzɔ́ námá nyúúł nyâm ná bwá jéég jígal mə kudad í, ñkí mə cugé nə ceelí, sá jɔɔŋgá kú kwíind mə tɔɔ sá.

⁴ Ceelí jí nə jísɔw, ceelí jí nə osusa, í cugé nə zhíj, í ádé bəgawa, kú ñkény nyúúł,

⁵ í ádé sá isá í shwɔn, í ádé sɔ́ ñji mənywa mé, í ádé lɛɛł gwág zhwunɔ́, í ádé baagula məbúgú*,

⁶ í ádé gwág nywa olíŋgá, ceelí í yida də gwág nywa óbúbálé;

⁷ í də juu sá jēsh, də búdal, í də bə nə búgá nə sá jēsh, í də bwánd sá jēsh nə búgá, í jísɔw sá jēsh.

⁸ Ceelí í ádé shín; dúlə cúndə micúndá mí Zembí í bá bə cwúđ, lásúlə mákál í bá shín, mpúyá í bá bə cwúđugá.

⁹ Nəcé sá ñgə mpu isá ikúl, sə ñgə cúndə micúndá mí Zembí ikúl.

¹⁰ Nji, ja isá byēsh í bá bə óncindí yí, byɔɔŋg bí ikúl yí í bá bə cwúđugá.

¹¹ Ja mə á bə mwántombú yí, mə á də lás nda mwántombú, mə də téduga nda mwántombú, mə də bála nda mwántombú. Ja mə mú fwámé múúđ ga, mə mə yɔw isá í bwán ɔ ntombú.

¹² Nəcé isá í ñgə nyín sə nda isá sə ñgə dúg yēn† dí yí, nda isá ñgúdá í mə búdal yí; ñji, ja fwála dɔɔŋg í bá wós yí, sə mə dúg nə bíi-bí-bíi. Ja gaád mə ñgə mpu isá impál, ja jɔɔŋgá mə bá wámbulə, námə nda Zembí mə wámbulə mə ná.

¹³ Isá í ábúlé shín yí bísə ílɔ́ł ja gaád, byó wó: búgá, nə dúlə bwánd nə búgá, nə ceelí; sá í ntɔ́ na ílɔ́ł íni dí wə́ ceelí.

14

Yéesh isá bí ñkul kwíind múúđ yēsh yí

12:28 12.8-10; 14.1-4; Mis 13.1; 15.32; Ifz 4.11-12 **12:31** 14.1 **13:1** 8.1; Rom 13.8-10 **13:1** 2Kr 12.3-4 **13:2** 12.8; Mat 7.22; 17.20 **13:3** Dan 3.19-20; Mat 19.21 **13:5** 10.33; Mik 10.12; Flp 2.4

* **13:5** Bóól bwá ci nə «í ádé lɔ́ məbšw». **13:8** 12.10; 14.1-5 **13:12** Rom 8.24; 2Kr 5.7 **Zembí mə wámbulə mə:** 8.3; Gal 4.9 † **13:12 yēn:** Iyēn yá fwála dɔɔŋg í də sýy nə ñkwánz, ivugulí kú də nyín ná ñgəŋ nda iyēn yá mwšw mágaád. **13:13** Kol 1.4-5, 23; 1Te 1.2-3; Tit 2.2; Heb 10.22-24; 1Yn 4.16

¹ Shúshwóógú ná sâ jêsh íí, fwogá tééd sọ ná bi bág nà ccelí. Gwágúgá yéesh ísá Zembí mǎ ða yǎ bwán bé zhíí a *shíshim dí yí, bul bǎ ná ndeé cúndǎlǎ mícúndǎ mí Zembí.

² Nǎcé nǎǎǎ, muud mǎ lás mákǎl mǎshús yé, nyǎ alésháyé nǎ buud, a lésna nǎ Zembí, nǎcé kú nǎ tǎo muud nyǎ é gwág sǎ á ngǎ cǎ yí. Nji, a ngǎ lás nǎ ñkul Ñkǎñkǎ Shíshim ngǎ yǎ nyǎ yí, ngǎ cǎ mindímǎ.

³ Nji muud mǎ cúndǎ mícúndǎ mí Zembí yé ngǎ lésna nǎ buud; a ngǎ cúndǎ shú ná bwǎ lálǎg búgǎd, a cúndǎ ná a cwíny bwo, á cweel bwo mǎlǎm.

⁴ Muud mǎ lás kǎl íshús yé ngǎ sǎ ná nyǎmǎfwǎ lálǎg búgǎd, í ñjúl ná muud mǎ cúndǎ mícúndǎ mí Zembí yé ngǎ sǎ ná *Dǎ ðesh í lálǎg búgǎd.

⁵ Mǎ jǎí ná bi bēsh bi lásúg mákǎl mǎshús; ñji mǎ bul jǎí ná bi cúndǎg mícúndǎ mí Zembí. Nǎcé nǎǎǎ, muud mǎ cúndǎ myo yé mǎ cǎ mǎúúd mǎ lás mákǎl mǎshús yé; sǎsaalé ñji ná muud mǎ lás mákǎl mǎoñg yé mǎ fǎég sǎ nyǎ áma ngǎ cǎ yí, shú ná Dǎ ðesh í lálǎg búgǎd.

⁶ Ntǎ bwaang, ñkǎí mǎ shee ná zǎ ññj bídí zǎ lás nǎ bí ñji mákǎl mǎshúsúđ, mǎ é kwiínd bí cǎñngǎ ná jí? Kú nǎ tǎo sǎ! Sǎsaalé ñji ná mǎ bágúł bí gúł sǎ Zembí nyǎ áma lwǎo mǎ yí, ñkǎí ná mǎ yǎ bí wúl mǎpúyá, ñkǎí wúl cúndǎ mǎ Zembí ñkǎí ntǎg ñjǎgúłá.

⁷ Jǎí námǎ nda ísǎ í íbwamǎgǎ-bwámǎg, nda lúlwǎñ á bulya mákǎl ñkǎí bǎñzhǎ; ñkǎí ísǎ byǎoñg í ngǎ lás ná kpǎdǎ kpǎdǎ kpǎdǎ, buud bwǎ é ka mpu ná í ngǎ ccel sey jáyé sǎsa?

⁸ Ñkǎí laag í lás buud nda yag sǎ í ngǎ cǎ yí, zǎ nyǎ é kwǎmǎsa dǎómb?

⁹ Mbií ngwúđ nǎ bí. Ñkǎí bi mǎ lás mákǎl mǎshús lǎsú wǎñ kú gwíig sǎ bí ngǎ cǎ yí, buud bwǎ é ka wámǎlǎ ná jí bí ngǎ lás yí? Í é bǎ ná bí ngǎ lwábuda ntǎ.

¹⁰ Mákǎl mǎ lǎsú mí ñkǎí bul bulya shí gaád, ñji kú nǎ tǎo ngwúđ dí ná buud bwǎ ða lás kú gwág sǎ bwǎ ngǎ cǎ yí.

¹¹ Ntǎ jí ná ñkǎí mǎ ampúyé dúł kǎl lú lǎsú nda í kǎ ná, mǎ é bǎ mǎúúd ngǎ lás dwo yé ñjǎnǎ muud, nyǎ bǎ námǎ mǎ ñjǎnǎ muud.

¹² Ná ndeé, nda bí mǎ búł jǎí ísǎ Zembí mǎ ða yǎ bwán bé zhíí a shíshim dí yí ná, bulǎgá sọ ná bi bág nǎ byǎoñg í é sǎ ná Dǎ í lálǎg búgǎd yí.

¹³ Gwǎ wǎ jí ná, muud mǎ ða lás mákǎl mǎshús yé jǎgǎlag nǎ Zembí ná a yǎg nyǎ ñkul ná a dúg fǎég sǎ á ða cǎ yí.

¹⁴ Nǎcé ná, ja mǎ jǎgǎla yí, mǎ kǎ jǎgǎla kǎl lǎ shúsúđ íí, shíshim wǎm í ngǎ jǎgǎla, ñji lúu wǎm í angê nǎ sǎ sǎ.

¹⁵ Kǎ mǎ sǎág jí? Mǎ é ða jǎgǎla shíshim dí, mǎ é ða námǎ jǎgǎla nǎ ikǎñ byǎm; mǎ ða sey ísusa sǎgusa Zembí shíshim dí, mǎ é ða námǎ sey nǎ ikǎñ byǎm.

¹⁶ Nǎcé, ñkǎí wo yǎ Zembí mǎshwúmb shíshim dí, ye zhizhe mbúgala nyǎ é magǎlǎ wo ná: «Amen»? Mbǎ. Nyǎ ámagǎlǎyé, nywǎá nyǎ ampúyé sǎ wó ngǎ cǎ yí.

¹⁷ Wo yǎ Zembí mǎshwúmb, jí ntǎ; ñji sǎ jǎoñg í asáyé ná ngwǎł mǎúúd lálǎg búgǎd.

¹⁸ Mǎ ngǎ yǎ Zembí akíba nǎcé mǎ ða lás mákǎl mǎshús cǎ bí bēsh.

¹⁹ Nji, tǎem bǎ ntǎ, ja mǎ jí Dǎ lú óbúgǎlad yí, mǎ yidá bul ccel ná mǎ cǎg iciyá ítǎon nǎ ikǎñ byǎm jǎgúłlǎ búúđ, ntǎ cǎlǎ íciyá mǎwúw mǎ otǎóshin kǎl lǎ shúsúđ.

20 Bwaang, kúgá nyingə bə nə mítádúgá myâ milúu nda ikúkágó. Bógá ikúkágó shú sâ í dúgyá nə məbôw yí; nji shú mítádúgá myâ milúu di, bógá onkwanz ɔ búúd.

21 Jí cilyá kálaad məcɛɛ dí nɔ:

Mə bá kənd bóól búúd nə bwə kág lás nə kúl búud jām;

buud bəɔng bwə bá ngə lás kál lə shús.

Nji, mə tɛɛm bá sá ntó, kúl búúd jām í abálé gwág mə.

Cwám̄ba mə ci ntó*.

22 Ntó ji nə lásúlə mákál məshús í cúgɛ yuug shú óbúgula, wúsə shú óhááden†; micúndá, myāŋ mí yuug shú óbúgula‡, kú bə shú óhááden.

23 Shé shéégá ci nɔ *Dɔ lú óbúgula dán dēsh mə sɛɛngya, bi bēsh ka ngə lás mákál məshús. Nkí ozhizhe ɔ búúd§, nkí óhááden bwə wósos cínəng, ngəá bwə ci nə bi mú mimbəl myēn?

24 Í njúl nə nkí óbúgula bēsh bwə cúndə micúndə mí Zembí, nkí *hááden, nkí zhizhe muud mə wósos cínəngá, muud wəɔngá, nyə é mpu nə a mə byaagulə nə Zembí, bēsh bwə ngə yə nyə məbɛɛ.

25 Í é sá námə ná isá í də bə nyāŋ shwoó lámúd yí í búgúlíg, a mú kúd mpwoombá mándəlúud yə Zembí gúmá, ci nɔ: «Búbálé, Zembí ji bídí sɛɛngyád.»

Zembí cugé Zembí oncúg-nculé

26 Bwaang, jí bí má jálá nə ka də sá yí? Ja bí má sééngya yí, í dúg bə nɔ, muud jí nə susa yé, sey; nyəɔng jí nə sâ á jígúlig yé, jíguli; nyəɔng jí nə sâ á bágúlág yé, bágulə; nyəɔng jí nə kál á lásúg yé, lás; nyəɔng jí nə nkul féég kál dəɔng yé, féég. Sá jēsh í síyúg mbií á nɔ gúfúgá í lálug búgád.

27 Nkí buud bwə lás mákál məshús íí, í bág nji buud obá nkí ólól, kú ntɔ; bwə də lás ngwúd ngwúd. Í jii námə ná ngwól múúd bág a ngə féég sá bwə ngə ci yí.

28 Nkí muud mə féég yé cugé, bwə jíg kál-kál Dɔ dí, muud də lás nji shú nyáméfwó nə shú má Zembí.

29 Shú *búúd ɔ micúndá, buud obá nkí ólól bwə lásúg, bóól ka bigas.

30 Nkí ngwól múúd jí sɛɛngyád yé mə cɛɛl bágulə gúl sá í á də bə kú fwo mpúy yí, nyəɔng nyə ámə ngə lás yé fwo tál lósá.

31 Bi bēsh bí bí nə nkul ngə cúndə ngwúd ngwúd shú nə buud bēsh bwə bág nə mpúyá, bwə njwa məcwúlŋ.

32 *Muud micúndá yēsh mə də shimal isá í də wósos nyə *shíshim dí yí*.

33 Nəcé, Zembí cugé Zembí oncúg-nculé, á yidá bə Zembí á nɔ isá í síyúg ná shɛɛ, námə nda jí mádɔ mə Zembí mēsh dí nɔ.

34 Budá bwə dúg ji kál-kál mədɔ mə óbúgulad nəcé jisə bwo ci nə bwə lásúg cínəng. Bwə jálá nə yida də sá mágwág námə nda Cɛɛ mə Zembí í ngə ci nɔ.

35 Nkí mudá mə cɛɛl jíg gúl sá, a kə jí ngwúm yé njów nəcé í ajáláyé nə mudá lásúg gúfúgá óbúgulad.

14:20 Ifz 4.14 14:21 Iza 28.11-12; Mbá 28.49 * 14:21 Ciyá ni jí cilyá Iza 28.11-12. Na kúkúl ni di, Izayí ngə ci nə Izarəyél ná buud ɔ Asirí bwə bá za káda bwo, bwə ngə lás kál lú asiriý; dán Izarəyél kú gwág: sá ɔəng í bá bə Zembí lwólə bwo nə a mə gwág bwo mpimbə. Í njúl nə ja Zembí mə də nti búúd ɔ micúndá zə lás nə bwo bwə ngə gwág yí, í də bə Zembí ngələ jisəw bwo. † 14:22 Bwə mpúg nə Zembí mə bá yə bwo intúgúlí. ‡ 14:22 Í mpúyúg nə Zembí jí kál bwə mə sééngya yí. 14:23 Mis 2.13 § 14:23 Buud bwə ngə gwágulə nə báá bwə ampúyɛ sá wá. 14:25 Iza 45.14; Yuá 4.17-19 14:26 8.1; 12.7-10; 14.4; Ifz 4.11-13 14:29 Mis 17.11; 1Te 5.21 * 14:32 Ntó má kó nɔ: «Muud mə lág kéel wə Zembí yé mə də mpu bwánd nə nyə e lás ja í é wósos nyə dé fwála yí». 14:33 7.15 14:34 11.3; Ifz 5.22; 1Tm 2.12

³⁶ Ye nûŋ bídí wá bwá á tééd bwiingúlá kéel má Zembî yé? Nkí ntâg ná ye í á zə nji bídí?

³⁷ Nkí ngwól múúd mə tádúgá ná á ji *muud micúndá má Zembî, nkí á tádúgá ntâg ná Shíshim má yə nyə nkul mə sá gúl sâ, muud wəəŋg má jəlá nə yag sâ má ngə cilə bí yí ná jísə mpəndí mə Cwám̄ba.

³⁸ Nkí muud mə bə kú mpu ntó, wo ná Zembî nyə ampúyé nyāŋ múúd.

³⁹ Ná ndeé bwaanŋ, gwágúgá yéesh ná bi cúndág micúndá mí Zembî, nji bi kú ban ná muud kú lás mákál məshús.

⁴⁰ Ságá sá jəsh nə məjilə, kú nə ncúg-nculê.

15

Kríst nyə a shí gwûm

¹ Bwaanŋ, mə zə báásulə bí Jəjə Kéel má á cúndə nûŋ bídí yí, Jəjə Kéel bí á magulə bí má nada nə ndí yí;

² Jəjə Kéel dəəŋg dúsə, nkí bi má baagulə dwo nda má á cúndə ná, í yə bí cəg. Í ká bə kú bə ntó, mpu ná búgə jín má yə íyí-yíy.

³ Shúshwóógá, mə á fwo tééd kala bí njúgúlá má á ləg yí. Ná *Kríst nyə á yə, nyə á zə cə *misám mísú nda Mícilyá mí ngə ci ná;

⁴ nyə á dəw, a mú gwûm jwəw áléel nda Mícilyá mí ngə ci ná.

⁵ Nyə a lwó Séfas nyúúl, a lwó námá *əmpwín wûm nə óbá.

⁶ Ná ndeé, nyə a lwó námá bósl bwáəŋg ə íshé nyúúl, bwə njúl buud cə mítəd mítəon, bəsh bwə á dág nyə ja ngwúd; bósl ncúlýa buud wá cínəŋg bwə ngə ná cəgə, bóslúgá bwə á má yə.

⁷ Ná ndeé, nyə a lwó Zhâk nyúúl, a lwó námá *búúd ə lwámá bəsh.

⁸ Zhúgúlá zhúgúlá, a má shîn lwó bəni bəsh nyúúl, nyə á ka námá lwóya mádí, mə muud jí nda bwə á sheemb sheembúg yé.

⁹ Jí ná mə wə má búl bə kú nə mfíí búúd ə lwámá bəsh dî. Í ajáláyé ná bwə jówúg mə ná *muud lwámá, nəcé mə á lwó *Də lú óbúgula ó Zembî cúwálí.

¹⁰ Nji, mə ji sá má jísá yí nəcé mpaam má Zembî. Mpaam nyəəŋgá í á shígé yə íyí-yíy shú dáámud. Mə wə mə á yida bul wáduga, cə bósl búúd ə lwámá bəsh; kú ntâg bə ná mə wə mə a wáduga, mpaam Zembî ngə sá mə yí nywə wə í ngə wáduga.

¹¹ Ná ndeé, təw mə, təw bwo, sə ngə cúndə lânŋ ngwúd ni, wə námá wə bí á *búgula yí.

Mimbimbə mí bá námá gwûm

¹² Nkí sə ngə cúndə ná *Kríst nyə a gwûm, ntədəlé bósl búúd wá bídí bwə ngə ci ná gúl sá í cúgə ná mimbimbə mí bá gwûm yí?

¹³ Nkí gúl sá í cúgə ná mimbimbə mí bá gwûm, Kríst nyə a shígé námá gwûm wə éCí.

¹⁴ Nkí Kríst nyə a shígé gwûm, cúndá sə ngə cúndə yí wí yíy-yíy cúndá, búgə jín yíy-yíy búgə.

15 Sá mú bə ówúshined wá məshügá ja sə mǎ bwáágúlé ná Zembí nyə a gwúmushi Kríst yí. Nəcə ñkí mimbimbə mí ádé gwúm, Zembí nyə a shígé gwúmushi Kríst wó écí.

16 Nəcə, ñkí mimbimbə mí ádé gwúm, Kríst nyə a shígé námá gwúm wó écí.

17 Ñkí Kríst nyə a shígé gwúm, mpu ná búgǎ jín í yǎ íyíy-yíy, bi búésá ná *mísám mínúd.

18 Ntǎ jǐ námá ná bəɔŋ bwǎ á ñgə yə bwǎ njúl buud ɔ Kríst wá bwǎ mǎ jím.

19 Ñkí shwúlə sǎ ñgǎ shwu mǎnyúúl nə Kríst yí wí ñji shú cug á wa shí mishwun ga, mpu ná sǎ wó mǎ ka bul ñkúnkwon nə buud bəsh.

20 Ká, jáá jí búbálé ná Kríst nyə a shí gwúm, a jí muud ashúshwóógú bwelələ gwúm, ntǎ mǎ lwó ná bəɔŋ bwǎ á mǎ kə ígwád wá bwǎ bá gwúm.

21 Nəcə muud ñgwúd wó nyə a sǎ ná buud bwǎ bwámagí nə shwiy; ntǎ muud ñgwúd námá wó mǎ sǎ ná buud bwǎ bǎg gwúm.

22 Námá nda búúd bəsh bwǎ ñgǎ bwəma nə shwiy nəcə Adam ná, bəsh bwǎ bá námá nyiŋgə *dúg cug nəcə Kríst.

23 Nji, muud yəsh mə bá gwúm jé ja, Kríst nyə a tééd gwúm shúshwóógú, buud bé bwǎ bá ka gwúm ja á bá kwo zə yí.

24 Ná ndéé, məshíné mǎ shí ka bá bə. Kríst mə bá shín céég isá yá məyídúgú* í ñgǎ wá buud mǎnyámád yí, nə byəɔŋ í ñgǎ lwó buud mpǎl yí, nə byəɔŋ í ñgǎ ntǎ buud ñkul yí, ná ndéé a mú nyiŋgə yə Zembí Sóŋgú ící.

25 Nəcə í jii ná a bǎg jwú nə ndéé kə wóós ja Zembí mə bá culəshi mízhízhíy myé myəsh, a nyaál myo nə məkuú yí.

26 Zhízhíy á bá kə shúgula céég yí í bá bə shwiy.

27 Haaw. Jí cilyá Kálaad Zembí dí ná: «Zembí nyə a mǎ wá isá byəsh mǎnyámá mǎd». Nji, ja cilyá ní í cí ná isá byəsh yí, í áŋgə nə ccel cí ná Zembí nyáméfwó jí námá mǎnyámád.

28 Ja isá byəsh í bá bə mǎnyámá mǎ Zembí dí yí, nyə muud nyə á wá isá byəsh Mwán dí mǎnyámád yé, Mwán mǎ bá námá nyí mǎnyámád, Zembí mú bə Mása á isá byəsh.

29 Ñkí gúl sǎ cúgé ná mimbimbə mí də gwúm, ká buud bwǎ də duwan shú búúd bwǎ á yə wá bwǎ bá sǎ ntudele? Bwǎ də duwan shú búúd bwǎ á yə wá nəcə jí?

30 Ñkí jí ná mimbimbə mí ábúle gwúm, sǎ bǎŋ buud bí micúŋ nə mindəəlúd wala dəsh óga, sǎ ñgə yə wǎŋ cúŋ nəcə jí?

31 Bwaanŋ, mə ñgə faam nə shwiy jwǎw dəsh, búbálé námá nda bí ñgǎ sǎ ma lúu ná sǎŋ ná. Lúu wí mə ná sǎŋ nəcə bi bálə búúd ɔ Cwámba wúsú Kríst Yésus.

32 Mə a gwána nə ibiin Ifez. Ñkí gwáná jəɔŋ í á bə ñji shú isá í dúgyá nə buud yí, máyé mǎnywa mǎsǎ mə cíŋŋə má? Ñkí jí ná mimbimbə mí ádé gwúm íí, shé mú bə kaaná í ñgǎ cí ná: «Shé dǎgá, shé ñgúlúgá, nəcə shé é yə mǎn».

33 Kúgá shüig mǎnyúul, wúl kaaná wí ná: «Igwooŋ í abúbdw í də yád jəjə mǎcəm mə múúd».

34 Kúgá ná nyiŋgə ñgə cugə nda mikás. Yəwəgá sálə mǎsám. Bóól búúd wá gúfúgá jín bwǎ ampúyé Zembí. Mə lás ntáni shú ná bi gwágúg shwón.

15:15 Mís 1.22; 4.33; 5.30-32 15:17 15.3; Rom 4.25 15:18 1Te 4.13 15:20 6.14; Kol 1.18

15:21 15.45-49; Mat 3.17-19; Rom 5.12, 14, 18 15:22 2Kr 5.17 15:23 15.51-52; 1Te 4.16 15:24

Dan 2.44 * 15:24 Na jisə wəŋgales bwǎ ñgǎ cíy Yúd 1.6 dí wá. 15:25 Sóm 110.1; Mat 22.44 15:26

Mbú 1.18; 20.14; 21.4 15:27 Sóm 8.6 15:28 Rom 11.36 15:30 Rom 8.36 15:31 2Kr 4.10-11

15:32 Iza 22.13; Luk 12.19-20; 2Kr 1.8 15:34 Mat 22.29; Rom 13.11-14; Ifz 5.6-17

Buud bwá bá gwúm nà mǎnyúul mǎshús

35 Nǎgwól múúd jí nà ñkul jí ná: «Mimbimbə mí bá gwúm ntədəl? Mí bá nyíngə zə nà nyáyé nyúul?»

36 O, yé lad! Bumá wó bɛ yí í cúgé nà ñkul kɔ́ í kú fwo fudə.

37 Ja wó bɛ mpəg yí, yə wó bɛ gwo nà nyúul í bá kɔ́ nà ndí yí? Nǎgáá ná í də bə zhizhe bumá *blé ñkí gúl bumá shús?

38 Nǎndɛé, Zembí mú yə gwo nyúul á céél yə gwo yí, a yə mpəg jêsh nyé nyúul.

39 Mishwun myêsh mí cúgé mishwun mimpwúd. Jí ná, mishwun mí búúd mí nà myé, mishwun mí ócúdu nà myé, mishwun mí ínunú nà myé, mí mí óshú nà myé.

40 Mǎnyúul mǎsə nǎmá, nà mǎnyúul mâ jon, nà mǎnyúul mâ shí. Mǎnyúul mâ jon wǎñ ñkənwálə wí nà yé, mǎnyúul mâ shí wǎñ ñkənwálə nà yé.

41 Jwǎw í də ñkənwə yé mbií, ñkwoond yé mbií, wəacén-cení wǎñ mbií. Nǎkámásá wəacén-cení mpódúgá nyán, jísə, ñgwól yé ñkənwálə í shwɔ́ɔ́lə nà ñgwól yé.

42 Ntó nǎmá wá jí nà gwúmálə mímbimbə yé. Mbimbə í də dɔw nà nyúul í də bwo yí, í gwúm nà nyúul í cúgé nà ñkul bwoo yí.

43 Í də dɔw í kú bə sǎ gúmá, í gwúm í njúl sǎ gúmá. Í dɔw í njúl nà iləm, í gwúm í njúl nà ñkul.

44 Í də dɔw nà nyúul á mishwun, í gwúm nà nyúul á *shíshim. Nda nyúul á mishwun nyísá nǎ, nyúul á shíshim nyísə nǎmá.

45 Sá jɔɔŋg wá jí cilyá Kálaad Zembí dí yí. Jí cilyá ná:

Adam ashúshwóógú nyə á zə bə kuwó;

Adam ámázhúgúlá mú zə bə shíshim í yá búúd cug yí.

46 Nyúul á shíshim dí í á tééd zə, í á bə nyúul á mishwun; nyúul á shíshim ka shúgula zə.

47 Muud ashúshwóógú nyə á ñwiny mǎndəlú, mɛyɔw nà mǎndəlú. Muud ábɛɛ nyɛ nyə á zhu jonɔd.

48 Buud bwá á mɛyɔw nà mǎndəlú wá bí nǎmá nda Adam nyə á mɛyɔw nà mǎndəlú yé; buud bí búud ɔ jon wá búsə nǎmá nda Adam nyə á zhu jon dí yé.

49 Nǎmá nda sá á bɛɛlə nyɔɔŋg nyə á mɛyɔw nà mǎndəlú yé ná, sá má bá nǎmá bɛɛlə nyɔɔŋg nyə á zhu jon dí yé.

50 Bwaanɔ, sá má ñgá cǐ yí jí ná, shé cúgé nà ñkul bá kə nà mǎnyúul mǎ ámishwun nà mǎcǐí shé ñgá cugə nà ndí mága kə ñwa kəw Faan má Zembí dí; tɔɔ sá í də bwoo yí, í cúgé nà ñkul ñwa kəw lə sá í ádé bwo yí†.

51 Mə zə féég bí ndimba: sá ábúlé kə ígwád sá bəsh, ñjǐ sá bəsh mǎnyúul mǎ bá yida cénd,

52 ja ñgwúd nǎmá nda jús í də kəwala ná; í bá bə ja cwǔŋ ámázhúgúlá í bá lás yí. Nəcé cwǔŋ wɔɔŋg í bá lás, mímbimbə mí músə gwúm kú ná nà mǎnyúul mǎsə nà ñkul bwoo má; sá bǎñ mikuwó, mǎnyúul mǎ mú cénd.

53 Nǎcɛ́, í jǐí ná nyúul nyí nà ñkul wó yí í céndúg bə nyúul í cúgé nà ñkul bwoo yí, nyúul nyí nà ñkul yə yí í cénd bə nyúul í cúgé nà ñkul yə yí.

54 Ja nyúul nyí nà ñkul bwoo yí í bá cénd bə nyúul í cúgé nà ñkul bwoo yí, nyúul nyí nà ñkul yə yí í cénd bə nyúul í cúgé nà ñkul yə yí, ja jɔɔŋg wá ciyá jí cilyá ga í bá bwəma yí, ná:

15:36 Yuá 12.24 15:38 Mat 1.11 15:43 Flp 3.20-21 15:45 15.21-22 15:45 Mat 2.7; Yuá 6.63; 2Kr 3.6, 17 15:49 Mət 5.3 † 15:50 Ntó má ká nǎ mǎnyúul mǎ ámishwun nà mǎcǐí mága má cúgé nà ñkul bá nyíí Faan má Zembí dí. 15:51 1Te 4.15 15:52 cwǔŋ: Mat 24.31; 1Te 4.16 15:53 2Kr 5.4 15:54 Iza 25.8

Sá má ntɔ, ntɔlɛ wúsú wɔɔŋg í má minə shwiy.

⁵⁵ Eéé, yé shwiy! Wó ntɔlɛ wí ŋgow?

Yé shwiy, shushwom[‡] gwó jí ŋgow?

⁵⁶ Shushwom í dɛ zə nə shwiy wá *sám, sám í ŋwa ŋkúl máççéd.

⁵⁷ Ká, akíba nə Zembí muud má sá ná sɔ ntɔg nə ŋkul mə Cwám̄ba wúsú Yésus-Krist yé.

⁵⁸ Ná ndéé, yé bwááŋg má búl cɛel wá, yímúgá mɔnyúúl, bi kú shwágusa, ŋgəgá nə kə nə sáal mə Cwám̄ba nji shwóg nə shwóg, bi ŋgá mpu ná iséy bí ŋgá sá tãŋ buud ɔ Cwám̄ba yí í ábúlé yə íyíy-yíy.

16

Seɛŋgúlɛ isá shú búúd ɔ Zembí

¹ Shú seɛŋgúlɛ *mwaanê má bá kwíind búúd ɔ Zembí yé, dɛgá námá sá nda má á jíguli mɛdɔ má Galátia ná bwé dág sá ná.

² Jwɔw dɛsh shwénde má dú tééd yí, muud yêsh á bídí gwoŋg kándɛg gúl sá koogú nyádi njɔw, bímbí dɛsh á dág ná a ji nə ŋkul baagula yí. Í ajíyé ná bi bwándúg ná mə fwóg wóós, bí ka seɛŋg isá.

³ Ja má bá wóós yí, mə bá kənd búúd bí má bá féesh wá nə okálaad, bwé kə kənd mwaanê bí á yána wɔɔŋgú Yurúsalem.

⁴ Nkí í bá nyín ná má jɛlá nə kə námá, sɔnɔŋ sá mú kə.

⁵ Mə bá zə nũŋ bídí mə má fwo lína Masedwân, mə bá ciŋgya wu.

⁶ Mə bá jee ji bídí fwámé fúfwála, mə jee námá shínal ŋkwân jêsh, ná ndéé bi mú bá kwíind mə nə kálə kúl jêsh má bá kə yí.

⁷ Mə ayídayé cɛel ná mə bāg dág bí mə ŋgá çɔ çɔg. Mə ŋgə yida táduga nə búgá ná mə bá ji fwámé fwála bídí ŋkí Cwám̄ba mə bá yə mə ŋkul nyɔɔŋg.

⁸ Nji, mə bá ji Ifz kə wóós jwɔw lú Pantekót,

⁹ nɛç mpu mbé í mú mpu bə mə ná bagá cínɔŋg tɛem bə nə mizhízhiŋ mí ŋkí bulya.

¹⁰ Timoté ká wóós nũŋ, sɔgá məzhíí ná a bág kú nə sá í sá nyə ifwaas; mpugá ná a ŋgə sɛy iséy í Cwám̄ba námá nda mə.

¹¹ Má cɛel ci cínɔŋg ná, muud kú mpyêny nyə. Bi ɔ bá kwíind nyə ná a bāg nyiŋgə zə mádí ná shee. Mə ŋgə ntāg bwánd ná bɔnɔŋ bóól ómínyonɔŋá bwé bāg zə.

¹² Mwááŋg Apolos nye, mə má bul cwíny nyə ná bɔnɔŋ bóól ómínyonɔŋá bwé zág nũŋ bídí, nji nyə afwóyé mpu magulə ná a zə ja gaád. Nyə é bá ka zə ja nyé é bá bə nə fwála yí.

Məcwũŋ nə məbáda má məzhúgúlɛ

¹³ Jigá ŋkasə, yímúgá mɔnyúúl búgád, ságá isá nda búdũm bwé dɛ sá ná, lulugá mɔŋkul.

¹⁴ Ságá sóólúgú wán wêsh nə cɛelí.

¹⁵ Bwaaŋg, bi mə mpú ná Stefanas bɔnɔŋ njɔw búúd yé búsə buud ɔ áshúshwóógú bwelélə *búgula nũŋ shí á Akayí, bwé á má wá mɔnyúúl kwíindúlɛ búúd ɔ Zembí dī.

15:55 Ozê 13.14 † 15:55 Bwé á dɛ sá wúl mbií shushwom nə líí. Bwé ká dɛ lúmə ínteny ná í kyéyug.
 15:56 Rom 4.15; 6.14 15:57 Rom 7.24-25 15:58 16.13 16:1 Mis 11.29-30; 2Kr 8-9 16:5 Mis 15.21; 2Kr 1.15-16 16:6 Rom 15.24 16:7 4.19 16:8 Mis 19.8-10 16:10 Timoté: 4.17 16:12 Apolos: 1.12 16:13 15.38; Sôm 31.24; Ifz 6.10 16:14 8.1; Yuá 13.34; Rom 13.8-10; 2Kr 6.6; Gal 6.10; Ifz 5.2 16:15 Rom 16.5 **Stefanas:** 1.16

¹⁶ Nə ndeé, mə ɲgə yáág nə bí nə bí máguləg ijwûga í mbií búúd wəɲɲú nə bósł bēsh bənónɲ bwə ɲgə sēy ɲgə wáduga wá.

¹⁷ Mə ji nə məshusug nəcé Stefanas bá Fortunatus nə Akayikus bwə mə zə; zəla wáj í mə sá nə bí kú ná bə mə nə fund,

¹⁸ bwə á mə zə sá nə lâm í səlɲg mə shí, milâm səl nəmá bî. Dəgá lɲ mbií búúd ni.

¹⁹ Mədɔ məsə shí á Azi má mə ɲgə bóda bî. Akilas bá Priska nə *Dɔ lú óbúgula dúsə bwədí ɲjɔw yí í ɲgə bóda bí məbódá má buud ɔ Cwámaba má, kwo bóda kwo bóda.

²⁰ Omínyɔɲâ bún bēsh bwə ɲgə bóda bî. ɲgəgá nə kúlɔla məkúlɔla mə buud ó Zembí.

²¹ Mə Pwól mə cíle məbódá mēga nə mbwə wâm.

²² ɲkí muud mə bə kú cɛɛl Cwámaba, ɲkwaal nə muud wəɲɲg. Maranata* .

²³ Cwámaba Yésus kó sá bí bēsh mpaam.

²⁴ Má cɛɛl bí bēsh kwonɲ mə Yésus-Krist dî.

16:18 Flp 2.29; 1Te 5.12 **16:19** Rom 16.5 **Azi**: Mbú 1.4, 11 **Akilas bá Priska**: Mis 18.2 **16:20** Rom 16.16 **16:21** Gal 6.11; Kol 4.18; 2Te 3.17; Flm 19 **16:22** Gal 1.8-9; Mbú 22.20 **Maranata**: Yûd 14; Mbú 1.7 * **16:22 Maranata**: Ciyá ni í kó nó «Cwámaba, zaág». **16:24** 4.21; 2Kr 2.4; 11.11; 12.15; Flp 1.8; 2.17; 1Te 2.8; 3.12; 2Tm 3.10; Flm 9

Kálaad ábée Pwôl nyə á cilə buud ó Kórênt yé Isá í dúgya nə kálaad ábée mə Pwôl shú Kórênt yí

Kálaad ábée á Kórênt éga ηgə lwó nə fwámé baalé zamadanê nyə a wós mpádúgá Pwôl bənñ Dɔ́ á Kórênt. Ból búud bwá á zə ηgə jaaw Kórênt ná Pwôl cúgə muud lwámá má Yésus. Ná ndeé, Pwôl ηgə lwó Dɔ́ ná Zembí wá nyə á sá ná a bág muud lwámá mə Kríst.

Nyə á nyingə námə lwó bwo nə bwá séηgug mwaanê nə jɔ́ mílám kənd ókrísten wá Yudéa (lúu 8 nə 9), nyə nə bwo ná: «Bi mə mpú lám yána mə Cwámba wúsú Yésus-Kríst; bi mə mpú nə nyə á bə, a mbíd zhwog kúm, a bíd dwo, a zə nyíngal nyúúl mábúwa dí, shú ná bi wá yídag bíg mábúwa méd» (8.9).

Kálaad má ka kə shwóg nə isá ishús (tééd lúu 10 kə wós lúu 13): Pwôl ηgə jág lámusa nə buud bwá á ηgə ci ná a cugé fwámé múúd lwámá wá. A mú kə shínal kálaad nə jɔ́ kál lú ómínyəηá wá ccelí (13.11-13).

Məbádá

¹ Nə mə Pwôl, muud Yésus nyə a sá ná mə bág *muud lwámá yé nda Zembí nyə á ηwa cígúlá ná yé, nə *mínyəηá íshé Timotê, sá wá má cíl kálaad éga. Sá ηgə cilə *Dɔ́ lá óbúgula ó Zembí dí Kórênt yí, nə mĩηkəηkə mí búúd myêsh mísú Akayí myá.

² Sóñgú íshé Zembí bə Cwámba Yésus-Kríst bwá ó sá bí mpaam, bwá ó sá námə ná bí ηgəg nə cugə ná shec.

³ Gúmá nə Zembí, Sóñgú mə Cwámba wúsú Yésus-Kríst, Sóñgú mə búl gwág búúd cey lámúd yé, Zembí mə dú cweel mílám ja jêsh yé.

⁴ A ηgə cweel sá mílám *íncwaw í ntəg byêsh sá ηgə bwəma nə ndí yíid, shú ná sá bág nə ηkul mə cwéel bəηg bêsh bwá ηgə námə bwəma nə incwaw í ntəg wá mílám, váál á mə cweel sá mísú mílám yí.

⁵ Mpugá ná, námə nda sá ηgə jág bul jug jugúlə mə *Kríst ná, ntó námə wá Kríst ηgə jág bul cweel sá mílám yé.

⁶ Nkí mĩnjugú mí ηgə bul bɛ́ sá, mí ηgə bɛ́ sá shú ná mílám mí cwááləwog bí, bí dúgúg cug. Nkí Zembí ηgə ntəg cweel sá mílám, a ηgə sá ntó shú ná mílám mí cwááləwog bí, bí mú jísəw mĩnjugú mĩmpwúd sá ηgə námə jísəw myá.

⁷ Sá ηgə *búgula kú nə məzhigə ná bí e təw búgə jínúd ná shĩm; nəcé, sá mə mpú ná nda bí ηgə jug jugúlə ηgwúd sá ηgə jug yí ná, Zembí ηgə námə cweel bí mílám nda á ηgə cweel sá mísú ná.

⁸ Bwaəηg, sá acéélé ná bí bəg kú mpu yáag-yáag íncwaw í ntəg sá á bwəma nə ndí Azí yí. Í á bə sá mbíya nyaanúə, ntə sá ηkul, váál á ná sá áshígé ná nyingə ηgə bə nə búgə ná sá é wú cínəηgú mikuwó.

⁹ Mə jaaw bí, sá á shĩn dúg nə sá má yə. Nji, í á wós ntó shú ná sá kú ná ηgə nyingə búgula sámefwó, búgə jísú jêsh í shwáləg kə nji wá Zembí muud mə dú gwəməshi mĩmbimə yé.

¹⁰ Nyə wá nyə á ka fəemushi sá bów-bəw shwiy sá á nywá yə jəəηgúd, a bá námə dú nyingə fəemushi sá. Sá ηgə búgula nji nyə ná a bá námə nyingə dú fəemushi sá,

¹¹ bí ηgə ntəg kwíind sá nə jəgulálə bí ηgə jəgula nə Zembí shú dəəηg yí. Ná

ndéé, nda jí ná zhwog buud bwá ngə jəgula nə Zembí shú dúsú ná, zhwog buud bwá bá námá yə nyə akíba shú dúsú ja á bá sá sá mpaam yí.

Pwól má búgə njəond

12 Sà jí nə ŋkul sá ná sá bəgəwag yí jísə ná: lám í ngə lwó sá ná sá ángə nə cəgə nə buud mílám mímbá, sá kú nə sá á shweelúg, námá nji váál Zembí ngə jí yí. Sə ngə ntəg bul cəgə cəg jəŋgú ná bí, sá ángə nə bə məfəg má buud, mpaam má Zembí wá í ngə kyey nə sá.

13 Sə ángə nə cilə bí gúl sá shús, námá nji jəŋg bí ngə lə bí ngə námá mpu ní. Mə jí nə búgə ná bí é bá shúgula mpu sá sá ngə cəel ci yí ncindí nə ncindí.

14 Mə jí nə búgə ntó nəcə bí mú ngə bwele mpu ná bí bí nə ŋkul jee bəgəwa nə sá námá nda sá má bá bəgəwa nə bí jwów má Cwámba wúsú Yésus-Kríst dí ná.

15 Mə mpú ntó búbálé, gwá wó má á ka cəel fwo zə nūŋ bídí, zə nyingə sá ná bí gwágúg məshusəg ja ábécé yí.

16 Mə á ka cəel ná mə bá tí nūŋ kə Masedwān, mə nyingə wú Masedwān zə nūŋ bídí ná bí zəg kwəmusə mə njəond kálə Yudéa.

17 Ye mə á lās mimpu mímbá ja mə á ŋwa cígúlá ná mə sá ntó yí? Ye ntó jí ná micígúlá myām mí mú ngə bə nji iyuug yá lám múúd má jí nə ndí yí, mə ka du bə mə ngə ci, mə ngə shwána?

18 Zembí nyáméfwó má mpú ná sá ádé bwele bə nə bí ná, sá ngə ci, sá ngə shwána.

19 Kríst Yésus Mwān mə Zembí, sánōŋ Silvə nə Timoté sá á ngə cúndə bídí yé, nyə a shígé bə, nə ci nə shwána. Nyə á du bə, á ká ci sá, ciyá jé bə nji ciyá ŋwúúd.

20 Məŋkaagə məsh Zembí nyə á kaag má má á bwəma nyádí, shé ka ngə cí Amen nyádí kwon dí, ngələ magulə ná Zembí má jəla nə gúmá.

21 Zembí nyáméfwó wá ngə lulushi sánōŋ bí cəg shé ngə cəgə nə Kríst yííd. Nyə námá wá nyə a gwáágulə shé məwúód má fééshá.

22 Nyə wá nyə a wá shé məyigyé* mé, a wá shé Shíshim yé mílámúd tən bécén ná a bá sá sá jəsh nyə á kaag yí.

23 Má ŋwa Zembí wúshined ná, má ká shiig mə yə. Mə a shígé cəel káag bí mbag, gwá wó mə áshígé ná nyingə zə nūŋ Kōrēnt yí.

24 Sə ángə nə cəel nywaad bí, sá ná bí máguləg; mbó, sə ngə yida wá məbwá ísəy bínúd ná bí bəg nə məshusəg, nəcə búgə jín jísə álal-ŋkul.

2

1 Mə mə á ka ŋwa cígúlá ná mə ányingəyé ná zə nūŋ zə wá bí məcəy lámúd.

2 Ŋkí má yida wá bí məcəy lámúd, zə nyə e sá ná mə gwágúg məshusəg? Ngəá bí buud má zə wá məcəy lámúd wá?

3 Mə á cilə bí kálad shú ná, ja má zə nūŋ yí, bí buud má jálá ná sá nə mə bəg nə məshusəg wá, bí kú bá yida wá mə məcəy lámúd. Mə ngə mpu búbálé ná bí báá mə du bə, mə ká gwág məshusəg, í bə námá məshusəg mún.

4 Mə á cilə ntəg kálad wəŋgú nə məzhwíle míshúd, mə ngə dúg *incwaw í ntəg, lám kú bə mə nə shee. Nji, mə a shígé cəel wá bí məcəy lámúd, mə á yida cəel ná bí mpúg ná mə ngə cəel bí váál á ntə minji.

Ijuugá

1:12 2:17; 1Kr 1.17, 19, 31; 2:13; Heb 13.18 1:14 5.12; Flp 2.16 1:15 1Kr 16.5-6 1:17 1Kr 4.18-19 1:18 1.23 1:19 Mis 18.5 1:22 5.5; Rom 8.15-16, 23; Ifz 1.13-14 * 1:22 Məyigyé ná sá músa buud bé. 1:23 11.31; 13.2; Rom 1.9; Flp 1.8; 1Te 2.5; 2Te 2.10 1:24 1Pr 5.3 2:1 12.21; 1Kr 4.21 2:3 13.10 2:4 7.8; Mis 20.31; 1Kr 16.24

5 Nkí ñgwól múúd nyə a sá ná mə bəg nə məcey mə lâm, mə dí nyə á sá yé; mpúlə dúg íí, bi bēsh wə nyə á sá məcey mə lâm məoŋg wá, mə awáyé jwuŋ sá mə ñgá ci yíí.

6 Muud wəoŋgá, bímbí búúd ó *Dɔ bwá á mə ñkáánd nə nyə yí í má jəla.

7 Ná ndeé, mə yidá ci ná bi kág bíd nyə, yidagá cweel nyə lâm; nəcé bí má ká bə kú sá ntó, məcey mə lâm mósə nə ñkul káda nyə ná ndeé nyúúl shwal tag nyə.

8 Ná ndeé, lwógá nyə ná bi má cceel nyə, mə wə má ci ntó.

9 Mpugá ná ja mə á cilə bí yí, í á bə ná mə dúg ñkí bi e sá mə məgwág məzhií mēsh.

10 Bí má ká bíd múúd, kú lámusa nə nyə, mpugá ná mə má bíd námá nyə. Nkí mē mē má á ka ntág bíd muud ja mə á jəla nə lámusa yí, mə a bíd nyə shú dán mísh mə *Kříst dí.

11 Mə a sá ntó shú nə *Sátan kú bə nə zhií ná a nyúgúg shé, shé ajágé íyuug byé.

12 Mə a wós Truwás ná mə ká bwiŋg Jɔjɔ Kéel mə Kříst. Nji, tēem bə nda Cwámba nyə á juw mə mpumbé ná wúŋgúlŋ ná,

13 lâm í á bul kə mə gwów nə mə bəlé kú kwey mwááŋg Títus. Mə á ka ntág jəna nə buud ə nŋŋ, mə mú kyey kə Masedwān.

Sáal á sɔ á gúgwāan

14 Mə yə Zembí akíba, nyə muud má dú sá ja jēsh, kwonə mə *Kříst dí, ná sá dúg ntɔ ntɔlə yé yé. Mə yə nyə akíba, nyə muud ñgá balan nə sá shú ná ñjígúlá má Kříst í ñgóg nə mpyáanz kúl jēsh nda labínda yé.

15 Sə bí bānda bə jɔjɔ labínda má Kříst shú má Zembí, sá ñgə sá ná buud bēsh bwá gwádúgág məcud má Kříst, tə bəoŋg bwá ñgə *dúg cug wá, tə bəoŋg bwá ñgə jɛ wá.

16 Məcud məoŋg mósə ka bə məcud má shwi y shú bəoŋg bwá ñgə jɛ wá; nji, shú bəoŋg bwá dúg cug wá, mósə məcud má cug, mə ñgə kə nə bāŋ cug dí. Ká, zə jí nə ñkul sá váal ísəy byəoŋg yé?

17 Sə báa sá cugé nda bóól zhwog buud bwá ñgə ñwa Milésú mí Zembí nda sá mákíd wá. Mbə. Sə báa sá ñgə mpu ná Zembí wə nyə á nti sá, sə má ka du lás kú shweel tə sá mísh má Zembí dí, sənŋ Kříst sá njúl mbádúgá.

3

1 Ye sá ñgə nyingə sɔ ja shús ná buud bwá shwúg mənyúul nə sə? Ye í é nyingə ná jii ná sá sáag nda bóólúgá, ná sá zəg nə okálad bwá yə sá ñkul ná sá sáag ísəy wá, zə lwó bí? Nkí ntág nə ye sá gwáambúg bi okálad bəoŋgú?

2 Bi wə básá kálad wúsú, kálad jisá cilyá sódí milámúd yé, kálad múúd yēsh mə mpú yé, múúd yēsh ñgə lɔ yé.

3 Haaw. Í ñgə mpu nyín ná bí bí kálad Kříst nyə á cilə yé; nyə á cilə, a mú yə sá ná sá kálag buud. Nyə a shígé cilə nyə nə tíndi*, nyə á cilə nyə nə Shíshim má Zembí á kuwō. Nyə a shígé ntág cilə nyə mákwóógúd, nyə á cilə milám mí búúdud.

4 Kříst wə ñgə sá ná sá ñgóg mpu ntó búbálé mísh má Zembí dí.

2:6 7.11 2:7 Kol 3.13 2:9 7.15; 10.6 2:11 1Pr 5.8 2:12 1Kr 16.9 2:13 1Te 3.1 **Títus:** 2Kr 7.6, 13-14; 8.6, 16, 23; 12.18; Gal 2.1, 3; 2Tm 4.10; Tit 1.4 **Masedwān:** 7.5; Mis 20.1 2:15 1Kr 1.18
2:16 zə jí nə ñkul sá: 3.5-6 **2:17** 4.2; Flp 1.15-17; 1Te 2.3, 5, 10; 1Pr 4.11 **3:1** 5.12; 10.12; Mis 18.27
3:2 1Kr 9.1-2 **3:3** MmN 24.12; Zhe 31.33; Eze 36.26 * **3:3 tíndi:** Í á du bə wúl mbíí májúwó nda májúwó má lwaaw; bwá á du juwo kwas májúwó məoŋgád ka du cilə nə ndí.

⁵ Sá anǵē nā cēel ci ná sá mǵ sá gúl sâ nā ŋkul nyísá sǵmǵfwǵ; mbǵ. Zembî wǵ ŋǵǵ sá ná sá bǵg nā ŋkul ŋǵǵlǵ sá isâ sǵ ŋǵǵ sá yí.

⁶ Nyǵ wǵ nyǵ á kwǵmusa sǵ ná sǵ bǵg osǵǵl ǵ mǵsǵal wǵ sǵ á gúgwǵan. Sǵ jǵǵŋg kú ntǵg bǵ sǵ á mǵcǵcǵ nda mǵsǵ cilyǵ ná, í njúl yida bǵ sǵ Nǵǵŋǵǵ Shíshim ŋǵǵ laad yí. Nǵcǵ bǵǵlǵ mǵcǵcǵ í dǵ gwílyǵa múúd gwílyǵa gwílyǵg, Nǵǵŋǵǵ Shíshim nywǵá mǵ yǵ múúd cǵg.

⁷ Mǵcǵcǵ mǵ á bǵ cilyǵ mǵkwǵóǵúd, bǵǵlǵ mwo í dǵǵǵ gwílyǵa múúd gwílyǵa gwílyǵg. Nji, milwanǵ mí á bǵ sǵal dǵǵŋǵúd vǵál á ná Moyíz muud nyǵ á lǵg dwo yǵ mpwoombú í á jǵg bul ŋkǵnǵwǵa, bag ó *Izǵrǵyǵl kú ná jisǵw dǵǵǵlǵ nyǵ mpwǵómbú, í njúl ná í á bǵ nji milwanǵ myǵ kúl fwǵla.

⁸ Milwanǵ tǵéd fwo bǵ ntǵ sǵal í á dǵ kwaamb shwiy yíid, ŋkǵmusa nā dǵǵŋg sǵal Nǵǵŋǵǵ Shíshim ŋǵǵ kyey nā ndí yíid. Nǵgǵ milwanǵ myǵ cínǵŋg mí é nyiŋǵǵ bul ntǵ?

⁹ Sǵal í á dǵ kwaamb muud intǵǵǵlǵ yí tǵéd fwo bǵ nā bímbí lǵ milwanǵ ni, ŋkǵmusa ná sǵal í ŋǵǵ sá ná buud bwǵ bǵg otǵtǵlǵ mǵsh mǵ Zembî dǵ yí?

¹⁰ Nǵgǵ milwanǵ mí á ŋkǵnǵwǵǵ yǵg myǵ mí é bǵ zhizhe sǵ?

¹¹ Nǵkí sǵ á kúl fwǵla í á bǵ nā milwanǵ, nǵgǵ sǵ á kandǵǵǵ kandǵǵǵ í é nyiŋǵǵ bul bǵ nā ndí?

¹² Sǵ bǵá ŋǵǵ bwǵnd nā búǵǵ ná í bá bǵ ntǵ, gwǵ wǵ sǵ ŋǵǵ sá isâ ná kpwǵó kpwǵó yí.

¹³ Sǵ anǵē nā sǵ nda Moyíz; nyǵ á dǵ shwu sulǵya lúúd ná bag ó Izǵrǵyǵl bwǵ nda dǵg vǵál mǵŋkǵnǵwǵa mǵ kúl fwǵla mǵ é ŋǵǵ shín yí.

¹⁴ Kǵ, milúu mí á mǵ shila† bwo nda jwǵw á kú nā yǵsǵ. Í mú dǵ bǵ bwo zǵ wǵsǵ múús ná, ja bwǵ lǵ mǵcilyǵ myǵ Sǵ a Cwúlú yí, sulǵya ŋǵǵ ná búdal bwo milǵm. Sulǵya wǵǵŋǵ nyǵ afwǵyǵ wú, á dǵ jǵmb nji ja múúd mǵ bǵ múúd mǵ Kríst yí.

¹⁵ Jí ntǵ, ja jǵsh bwǵ dǵ lǵ mǵcilyǵ mí Moyíz yí, sulǵya mǵ dǵ búdal bwo milǵm.

¹⁶ Nji, ja múúd mǵ yid dǵg wǵ Cwǵmba‡ yí, ja jǵǵŋg wǵ sulǵya mǵ wú yí.

¹⁷ Nǵcǵ Cwǵmba jisǵ Shíshim, kúl Shíshim mǵ Cwǵmba wúsǵ yí, cínǵŋg wǵ jiya fulí jisǵ yí.

¹⁸ Sǵ bǵsh buud ósulǵya bwǵ á mǵ wú mǵmpwoombú wǵ, sǵ ŋǵǵ beny§ milwanǵ mí Cwǵmba, nda sǵ bí nā ŋkul dǵ dǵg gúl sǵ yǵn dǵ ná; ná ndǵé, Cwǵmba, muud jí Shíshim yǵ ka ŋǵǵ sǵ ná sǵ ŋǵǵǵ nā bǵǵla sǵ sǵ ŋǵǵ dǵg yí, a ŋǵǵ kwǵdulǵ sǵ milwanǵ kwǵdulǵ kwǵdulǵg.

4

Tǵǵm á shíshim

¹ Ná ndǵé, Zembî nyǵ a gwǵg sǵ ŋkúnǵkwǵnǵlǵ, a mú yǵ sǵ isǵy sǵ amǵ ci íni. Nda jí ntǵ ná, sǵ anǵē nā teeg mǵnyúul.

² Sǵ á mǵ ban mǵsǵǵlǵǵ mí shwǵn mí dǵ síy íshwoo myǵ, sǵ ŋǵǵ cǵǵǵ ná sǵŋ kú nā mǵkǵŋ, sǵ anǵē nā kwǵŋŋ Milǵsǵ mí Zembî; sǵ ŋǵǵ yida lwǵ buud obǵbǵlé, sǵ mú ka ŋǵǵ sǵ mǵsh mǵ Zembî dǵ ná buud bǵsh bwǵ shwúg mǵnyúul nā sǵ.

3:5 2.16; Rom 15.18 **3:6** Yuǵ 6.36; Rom 7.5-6; 8.2, 6, 10; 1Kr 11.25 **3:7** MmN 34.29-30 **3:9** Rom 8.2, 33; Gal 3.10 **3:13** MmN 34.33-35 **3:14** Iza 6.10 † **3:14** *milúu mí á mǵ shila*: Ciyǵ ní jisǵ námsǵ Ifz 4.18; í kǵ ná «milúú mí músǵ bwo kú ná nyiŋǵǵ dǵ mpu bii isǵ, kú mpu faas». **3:16** MmN 34.34 ‡ **3:16** Kǵlaad MmN 34.34 ŋǵǵ lwǵ nā ja Moyíz nyǵ á dǵ yid kǵ wǵ Zembî yí, nyǵ á dǵ yíl sulǵya mpwǵómbú. **3:17** Yuǵ 8.32, 36; Rom 8.2; Gal 5.1, 13 **3:18** 4.6; 1Kr 2.7 § **3:18** Bǵsǵl bwǵ ci na ná: «milwanǵ mí Cwǵmba mí ŋǵǵ faan sǵ mǵmpwoombú ka ŋǵǵ wǵéshuli ŋǵs nda ŋǵs yǵn». **4:1** 3.4, 6 **4:2** 2.17; 6.4

³ Nji, ñkí Jɔɔɔ Kéel sá ñgá bwiing yé ñgá ná bæ mbúdúlá nà saláya, a ñgá bæ ntó shú búúd bwá ñkág ná bwá ká jimb wá,

⁴ ohááaden, buud zembí á shí ga má sá ná milúú mí bág shúg nà shúg wá. A má sá bwo ntó shú nà bwá bág kú dúg mánkenya má Jɔɔɔ Kéel á milwaná, Jɔɔɔ Kéel má *Kříst muud jísə mbəɣla má Zembí yé.

⁵ Sá anɣé nà cúndə sá í dúgyá nà sá méfwó yí. Mbó! Sá ñgá cúndə sá í dúgyá nà Cwámba Yésus-Kříst yí. Sá bāñ sá búə yida bæ ósól ɔ māsáal bān lúu má Yésus dí.

⁶ Mpugá ná Zembí muud nyə á ci ná: «Məñkenya má fáanug yídúgúd» yé nyáméfwó wá nyə á faan shé milámúd. Nyə á faan ntó shú nà shé mpúg milwaná myé mí ñgá ñkənwə Kříst mpwóóbád myá.

⁷ Jí ka bæ na ná, sá buud ñgá ñkény təəm wəɔng wá, sá búə nda mímbágó mí mpíí, mí dū bwí; í jəlá nə mpu nyín ná fámbámbá nə məma ñkul sá búə nə ndí yí nyísə ñkul má Zembí, kú bæ sá méfwó ñkul nyísə.

⁸ Minjugú mí ñgá shúsə sá ikómb byəsh, ñji sá kú fína; bíl íja məfug shín sá mílúúd, ñji sá ñgá ná bæ nə búg;

⁹ sá bwəma nə cúwəlí, ñji sá kú myeesh; bwá ñgá bwam sá shí, ñji sá kú yə.

¹⁰ Sá ñgá ñkény shwiy mə Yésus sá dí nyúúlúd ja jəsh. Í ñgá bæ ntó shú nə cug mə Yésus í nyínúg námə sá dí mánnyúlúd.

¹¹ Sá tɛem ñgá cugə, shwiy í ñgá bwéel sá ja jəsh nəcé sá ñgá lə səy nə Yésus. Í ñgá bæ ntó shú nə cug mə Yésus í nyínúg námə sá dí nyúúl á shwiy gaád.

¹² Ntó jì ná shwiy í ñgá bɛ sá, bí báá ñgá ntəg ñwə cug cínəng.

¹³ Cilyá wúə Kálaad Zembí dí ná: «Mə á bæ nə búg, mə ka lás». Váál búg jəɔng í ñgá námə gwə sá mílámúd, sá ka námə ñgá lás.

¹⁴ Nəcé sá ñgá mpu ná muud nyə á gwúmushi Cwámba Yésus yé má bá námə gwúmushi sánəñ Yésus, a mú jil shé nyá dí koogú.

¹⁵ Bí má dúg íí, sá ñgá bwəma nə isá íni byəsh shú dán, shú ná buud bwá búlɔg ñgá nyí mpaam má Zembí dí nə ndeé, buud bwá yé Zembí akíba wá bwá mú ñgá bul bulya, Zembí mú ñwə gúmá.

Ñkáj í mbúgula

¹⁶ Gwá wá bí má dúg ná, sá anɣé nə teeg mənyúul. Tɛem bæ ná nyúúl búúd bwá ñgá dúg ga í ñgá shín cóg íí, lám í ñgá bæ mə cwú ñji gúgwáan nə gúgwáan jwəw dəsh.

¹⁷ Nəcé, búbaalé minjugú sá ñgá bwəma nə ndí məfwála mága dí myá mísə zhizhe sá, mí ñgá yida kwəməsa sá nə sá bág bæ nə gúmá áyíyáág í bá jì kandugə kandugə yí.

¹⁸ Sá báá sá anɣé nə sə sá í ñgá nyín yí, sá ñgá yida sə sá í anɣé nə nyín yí; nəcé sá í ñgá nyín yí í dū jì ñji fúfwála, jəɔng í anɣé nə nyín yí dū jì kandugə kandugə.

5

¹ Nyúúl sá bí nə ndí wa shí ga dí yí nyísə banda. Sá mə mpú nə ñkí banda dəɔng í shín búg íí, sá bí nə njəw gwəw wá Zembí, njəw á kandugə kandugə; Zembí nyáméfwó wá nyə a lwə wo, kú bæ məšbwá má búúd.

4:3 1Kr 1.18 4:4 zembí á shí ga: Yuá 12.31; Ifz 2.2 **mbəɣla má Zembí**: Kol 1.15; Heb 1.3 4:5 1.24
 4:6 Mat 1.3; Iza 9.1; 2Kr 3.18; 1Pr 2.9 4:8 1.8; 7.5; 11.23-29 4:10 1.5; Rom 6.8; Gal 6.17; Flp 3.10-11
 4:11 Rom 8.35-36; 1Kr 15.31 4:12 Kol 1.24 4:13 Sóm 116.10 4:14 1Kr 6.14; Rom 8.11 4:15
 1.5-6, 11; 9.11, 15 4:16 Ifz 3.16 4:17 3.18; Rom 5.2; 1Pr 1.6-7 4:18 Rom 8.25; Heb 11.1 5:1
 Zhb 4.21; 2Pr 1.14

² Gwó wá jí ná, sá ngə leegya wa banda gaád, sá má ka bul bæ nə yéesh nə njów wúsú á gwôw. Sə ngə ceeł nwa nyúul nyísú á gwôw, bwáád nda kaándə wa nyíga dí gwôw,

³ ŋkí nyâŋ nyúul nyí nə ŋkul bá zə kwey sá ná nə nyíga í kú fwo wú.

⁴ Jísə ná, té sá ngə ná jí wa nyúul á shí gaád yí, micúnŋ mí ngə ntɔ sá ŋkul, sá ka dū leegya. Njí, sá aŋgə nə ceeł béegya nə mbwéedí sá bí nə ndí ga, sá ngə jíi ná sá má bəd nyúl cínɔŋ gwôw, shú ná nyúul á kandugə kandugə í mínag nyúul á shwíy ga.

⁵ Zembí nyáméfwó wə nyə á kwəmusə sá shú cug jɔŋgá, a mú wá shé Shíshim yé mílámúd tãŋ béén ná a bá yə sá gwo.

⁶ Sâ jɔŋg í dū sá ná sá bəg nə ŋkul búgád ja jêsh, tɛɛm bə ná sá ngə mpu ná, té sá bí ná wa nyúul ga dí yí, sá cugé sádí mpwág, sá bí shwóg-shwóg nə Cwámba.

⁷ Ntɔ jí ná, sá aŋgə nə dúg nyə, nji sá ngə *búgala nə sánɔŋ sá bí sámbá.

⁸ Sá ka ngə bæ nə ŋkul búgád, sá ngə yida jíi ná sá wúg wa nyúul gaád kə jí Cwámba dí koogá.

⁹ Nə ndeé, tɔ sá má nyingə ná ngə jí wa nyúul gaád, tɔ sá má wú, sá ngə bul jíi nji sá ngwúd: ná sá ngəg nə cugə váál á ceeł yí.

¹⁰ Nəcé shé bēsh shé má bá kə tōw bəl-bəl dí kúl *Kříst mə bá kə cígal mílósú yí, muud yēsh ka bá ŋwa myəna myá misóólúgú nyə á sá ja nyə á ngə cugə nyúul dí yí: misóólúgú mí anyunywaá nə myánŋ myəna, mí abábōw nə myánŋ.

Séy ŋkwambulə

(Rom 5.1-11; Ifz 4.20-24)

¹¹ Nda sá ká ngə gwôŋ Cwámba ná, sá ka ngə ceeł sá ná buud bwə mágaləg nə kéel dúsú dúsə búbálé. Sá má mpú ná mísh má Zembí dí, sá təl bəl-bəl dí; sá má tádúgá ná sá təl námá bəl-bəl dí bídí mílámúd.

¹² Sá aŋgə nə nyingə sɔ ja shús ná bi shwúg mənyúul nə sə. Mbə. Sá ngə yida ceeł yə bí zhií nə bi jéeg bəguwa nə shé bələ sámbá. Nə ndeé, bi é bæ nə ciyá bí má cí búúd bwə ngə ŋkus nə isá yá tóon nə tóon kú bæ yá lám dí cwú wá.

¹³ Nkí sá ngə nyín nda lúu í cugé ná sá nə fəg íí, jísə nəcé sá má yə Zembí cug jísú ncindí nə ncindí. Nkí sá má yida nyín ná sá bí nə fəg íí, jísə nəcé sá má ceeł kwíind bí.

¹⁴ Nəcé ceełí *Kříst ngə ceeł sá yí í má lwánd sá lámúd, sá ngələ tédugə ná muud ngwúd nyə á yə shú búúd bēsh, ntɔ jí ná bənɔŋ buud bēsh bwə á yə mísh má Zembí dí.

¹⁵ Nyə á yə shú búúd bēsh, ná buud bwə ngə cugə wá, icug byánŋ í bəg nə mfíí shú dé, kú ná nyingə ngə bæ shú dán; nəcé nyə á yə a gwúm shú dán.

¹⁶ Nda í ká bæ ntɔ ná, sá aŋgə ná nə dúg buud mədúgya má shí ga. Nkí sá á fwo ngə dúg Kříst mədúgya má shí ga, sá aŋgə ná nə dúg nyə váál dɔŋg.

¹⁷ Bí má jəlá nə ka mpu ná, múúd mə ká bæ múúd mə Kříst íí, a músə kukwuməga ágúgwáan, cug jé acwúlú í má shín; bi má dúg íí, a músə muud ágúgwáan.

¹⁸ Zembí wə ngə sá sóólúgú wɔŋg wēsh, nyə muud nyə á zə wə Kříst zə sá ŋkwambulə nə shé yé, nyə á ka námá yə sá séy ná sá ngəg nə kala ŋkwambulə nyɔŋg.

5:2 Rom 8.23-24 **5:4** 1Kr 15.53-54 **5:5** 1.22 **5:7** 1Kr 13.12; 1Pr 1.8-9 **5:8** Flp 1.23 **5:9** Kol 1.10; 1Te 4.1 **5:10** 11.15; Iza 2.12; Dan 7.9-10; 12.2; Mis 17.31; Rom 2.6; 1Kr 3.13-15; 4.5; Flp 3.19; 2Te 1.7-10 **5:11** 4.2; 6.4; 1Kr 9.22 **5:12** 1.14; 3.1 **5:14** Yuá 17.23; Rom 8.35; Gal 2.20; Ifz 3.19; 5.2, 25; 1Yn 3.16 **5:15** Rom 6.3-4; 7.4; 14.7-9 **5:17** Iza 43.19; Rom 6.4; Gal 6.15; Ifz 4.24; Mbú 21.5
5:18 Rom 5.10

19 Ntò jì nà, Zembî nyà á bə Kríst cwù*, a ka ngə sá ñkwambələ mpádúgá nyáméfwó nà buud ɔ shí ga, kú ná nyingə kənd lám íwushí í búúduđ. Nyà á ka wá sá ñjúgúlá lúúđ nà sá ngəg nà kala ñkwambələ nyəɔɔɔɔɔ.

20 Sá ka ngə sá lwámá Kríst nyà a lwám sá yí. Ja sá ngə jòw bí yí, Zembî nyáméfwó wá ngə jòw bí éne. Sá má jəgula nà bí jíná má Kríst dí ná: «Bídúgá nà Zembî sáag ñkwambələ mpádúgá binón nyà.»

21 Zembî nyà a sá nà Kríst bəg *sám jílá íshéd, í njúl nà Kríst nyà a shígé bwelɛ bə nà sám; nyà a sá ntó shú nà shé bəg otútəlí kwoɔɔɔ má Kríst dí.

6

1 Nda jí nà sánón Zembî wə ngə sɛy nà, sá ka ngə ci nà bí ná: «Kúgá fándá lág mpaam má Zembî ntó nà ndéé, bí kú dúg mfíí á cínɔɔɔɔ.»

2 Mpugá nà Zembî nyà á ci nà:

Ja fwámé fwála i á bə yí, má á magulə májəgula mwó.

Jwów wo á ngə jii kwíindyá yí, má a shí kwíind wo.

Fwámé fwála wə má ka bə ga. Jwów wó jálá nà bii kwíindyá wə ga.

Minjúgú mí Pwól

3 Sá ángé nà bwelɛ jii nà sá má kwal múúđ bəɔgá, nəcé sá acéélé sá nà buud bwá mpyényúg ísɛy bísa.

4 Sá ngə yida sɔ nà bí shwúg mənnyúúł nà sá mázhií mēsh dí nà sá bí fwámé ósól ɔ māsáal ó Zembî; sá ka ngə bul bə nə jísów: jísów *incwaw í ntəg, jísów micúɔ, jísów yágúwó,

5 jísów bígá, jísów mimbwug, jísów ocinúcindá, jísów yíngá ísɛy, jísów məfúfa məgwá, jísów mázha.

6 Sá ngə ci mənnyúúł, sá nə mpúyá, sá nda nə mílamusa, sá nə jɔ lám, Ñkɛɛɛ Shíshim ngə kyey nə sá, sá njúl nə cɛlí á kú nə məkán,

7 sá njúl nə ciyá jí bábólé yí, sá nə mpífó má Zembî, sá nə məkwɔɔ mə dósmb má otútəlí, má lúmbúlí nə má kaambələ nyúúł.

8 Gúl ja buud gúmal sá, gúl ja bwá saambələ sá; gúl ja bwá mpyaam sá, gúl ja bwá sá sá məshwúmb; gúl ja bwá ɔwá sá nda buud ɔ məshígá, sá báá njúl otútəlí;

9 gúl ja bwá ɔwá sá nda ojína, í njúl nà buud bwá mpú sá, bwá ɔwá sá nda sá ngə júgala, í njúl nà sá ngə cugə, bwá dúg sá nda sá bí íntúgúlíd, nji muud kú gwú sá,

10 bwá ngə sá sá ísá í cɛyug lámúđ yí, sá báá nji məshusug məshusug, sá njúl məbúwa dí, nji sá ngə sá nà bósól bwá bígúg, sá ngə fúfə nə sá jēsh, nji sá mbííd byēsh.

11 Yé bwaáɔɔ wá Kòrènt, sá á jaaw bí ísá byēsh kú shweel tɔɔ ngwúđ, sá á juw bí mílám mísú nà wúɔgúlúɔ.

12 Sá báá sá afwóyé yow cɛélúłé bí, bí wə bí acéélé lág cɛlí sá ngə cɛlí bí yí.

13 Ságá námá sá nda sá ngə sá bí ná. Mə ngə ci nə bí táɔ nda bwán bām nááá «juwugá námá sá mílám mín nà wúɔgúlúɔ!»

Kúgá fula sámbá nə ohááɔɔ

5:19 Rom 3.24-26; Kol 1.20 * 5:19 Dúgúg sá Yésus ngə ci Yuá 10.30 dí yí. 5:20 Mat 10.40; Iza 52.7
 5:21 Yuá 8.46; Rom 8.3; 1Kr 1.30; Gal 3.13; Heb 4.15 6:1 Rom 5.2; 1Kr 15.10 6:2 Iza 49.8; Luk 4.19-21 6:4 4.2 6:5 11.23-29 6:6 8.24; Rom 12.9; 1Kr 13.4-7; Gal 5.22-23; 1Tm 4.12 6:7 10.4-5; Rom 13.12; 1Kr 2.4 6:9 4.10 6:10 ísá í cɛyug lámúđ yí: 7.4; Rom 5.3; 12.12 məshusug məshusug: 8.9; Flp 2.17; 4.12-13; 1Te 1.6 6:13 1Kr 4.14

14 Kúgá fula sámbá nə ohááden*, kə sá dúl váál mbεε mpwəɔɔda kú nə wímbúlé; nyáyé mpwəməá nyí nə ŋkul bə mpádúgá bishúlə máceε nə bálə kú bish máceε yí? Dáyé kəw mánkenya bónŋh yídúgá bí nə ŋkul bə nə ndí yí?

15 Dáyé váál cūh wí nə ŋkul bə mpádúgá *Kříst bá Beliár† yí? Jáyé wŋgó mbúgala bá hááden‡ jí nə ŋkul bə nə ndí yí?

16 Mpáánzə Zembí í mǎ bwεle fula jí nə ozembí wá yadúg? Mpugá ná shé báá shé jí Mpáánzə mǎ Zembí á kuwó, nəcé Zembí nyə á cí ná:

Mə bá jí bwǎdí, sǎnŋh mə bá cugə,
mə bə Zembí wáŋ, bāŋ bə kúl jām.

17 Ná ndéé,

wúgá na bwǎdí, béégyágá nə bwo, Cwám̄ba ŋgə cí ntó.

Kúgá kúnya nə sá áduđanā.

Mə ka bá ŋwa bí nə məshusug.

18 Mə bá bə bí sǎŋgú,

bí bə mə bwān wəábudūm nə wəábudā.

Cwám̄ba á ŋkul nyēsh ŋgə cí ntó.

7

1 Isá byēsh Zembí nyə á ŋgə kaag íni í dúgyá nə shé. Nda jí ná Zembí nyə á ŋgə kaag sǎ byo ná, yé bwááŋg mǎ bul cεel wá, shé yílúgá sá jēsh í ŋgǎ lweegushi shé mǎnyúul nə *mishíshim ícug í íshéd yí. Shé ŋwagá Zembí nə gwǎǎgǎ, shé ka ŋgə casulə bálə nə kuú nǎŋnd á cεel yí.

Məshusug mǎ Pwól

2 Juwəgá milám, jil sǎ cínŋg. Sǎ áshígé byaagulə nə muud, sǎ kú díya nə muud, kú námǎ nyúg tǎo muud.

3 Mə aŋgē cεel cí ná bí mǎ jág sǎ gúl sǎ; mə shí bwey jaaw bí ná sǎ mǎ cεel bí váál á ná, tǎo bí mə yǎ, tǎo bí mǎ nyíŋgə cugə, nǎ sǎ ŋgǎ cεel bí.

4 Mə ŋgə jág bul bə nə búgǎ nə bí, mə ŋgə bəgəwa nə bí, lám dū bul cwaaləwo mə, məshusug dū bə mə ntǎ mǎnǎjǎ *íncwaw í ntug byēsh sǎ ŋgǎ bwəma nə ndí yíid.

5 Mpugá ná, ja sǎ á wǎós Masedwān yí, sǎ áshígé bə nə wogá, nǎjǎ incwaw í ntug məvǎál mēsh. Nəcé í á bə, buud bǎ ŋgǎ lúmbəlǎ nə sǎ, milám mí njúl nyíŋgə bə sǎ ífwaas ífwaas.

6 Nǎjǎ, Zembí mǎ dū bə, ja múúd cúgé ná nə bándáyé yí, a wá nyə ŋkul lámúd. Nywǎá nyə á ka námǎ sǎ ná Títus wǎósúg, í mú wá sǎ ŋkul milámúd.

7 Í cúgé ná nǎjǎ wǎósulə Títus nyə á wǎós wǎ í á wá sǎ ŋkul milámúd, í á bə námǎ nə bímbí bí á wá nyə ŋkul lámúd yí. Nyə á jaaw sǎ váál bí ŋgǎ yímə ná bí mə dúg sǎ yí, nə váál sǎ ŋgǎ cey bí lámúd yí, nə váál bí ŋgǎ cεel ŋkény mbag wām yí. Məkəl mǎŋg mǎ á nyíŋgə bul sǎ mə məshusug.

8 Mə mpú nə kálad mǎ á ntǎ bí yé nyə á ntágulə bí. Bálé, mə a shíŋgi nə dúgúlə nda bí á gwág bíméfwó cey lámúd ja jǎŋg dí ná. Nǎjǎ, mə anyíŋgǎyé ná shíŋgi.

9 Mǎ yídá bə nə məshusug ja gaád. Mə jí nə məshusug, kú bə nəcé nda bí á bə nə mǎcɛy mə lám ná, í yídá bə nəcé, mǎcɛy mə lám mún mǎŋg mǎ á sǎ ná bí

6:14 1Kr 6.9-13; 10.21; Ifz 5.5-11 * 6:14 Naá, Pwól ŋgə cεel cí buud bwǎ cúgé búúđó Kříst wá. † 6:15 Beliár mə kǎ ná Sátan. ‡ 6:15 Dúgúg sǎ sǎ ámə cí mpáanzǎ 14 dí yí. 6:16 Ləv 26.12; Zhe 32.38; Eze 37.27; 1Kr 3.16 6:17 Iza 52.11; Mbú 18.4 6:18 2Sa 7.14; Iza 43.6; Amo 4.13; Mbú 11.17 7:1 1Yn 3.3 7:2 6.13; 12.17 7:3 6.11; Flp 1.7 7:4 6.10 7:5 2.13; 4.8 7:6 1.3-4 Títus: 2.13 7:8 2.4

céndúg mítédúgá. Ntò mós lwo ná macey mē lâm mún mós á bē vāál Zembī mós dú cēel yī. Ntò jī nō sō áshígé sá bī mēbōw.

¹⁰ Nacé, múúd mē ká gwág vāál macey mē lâm Zembī mós dú cēel yī, muud wōngú nyā e cēnd mítédúgá, a mú *dúg cug, a kú ná nyingē shíngi macey mós á sá nyā lámúd má. Njī, múúd mē ká gwág vāál macey mē lâm mā shí ga, mós kwaamb nyā shwīy.

¹¹ Bī a gwág vāál macey mē lâm Zembī mós dú cēel yī; bī mós ka dúg sá í á kwaamb bī yī: A mār mājigawa e! A wār mpūlā kaambulā nyūul e! A wār shíngilā e! A jān gwóógó e! A jān jō yéesh e! A jān kááf e! A wār mpūlā sūg múúd nyā á byaagulā yé e! Bī a lwo ná milām mún mí á bē otátālī ja bī á kwambulā lésú wōng yī.

¹² Kagá mpu nō ja mós á cilā bī yī, í áshígé bul bē shú múúd nyā á byaagulā yé, kú nyingē bē shú múúd bwó á byaagulā nē ndí yé. Mē á cilā bī shú nō mísh mós Zembī dí, bī dúgúg vāál bī ngó jigawa nē sō yī.

¹³ Sā í á wá sō ŋkul milāmúd wō nī.

Í á ka ntāg bē, ŋkul mós bē sō milāmúd ntānī íí, sō nyingē bul gwág nywa mēshusug Títus nyā á bē nē ndí má. Nyā á bē nē mēshusug nacé bī bēsh bī a sá nō lâm í jág nyā shí.

¹⁴ Bī mós dúg íí, bēgawālā mē á ngē bēgawa nē bī nyódí míshúd yī, í á shí bē nē zhīí. Nē ndéé, nda sō mós dú bwey jaaw bī njī obúbálé nō, í á shí nyīn nō mós á shí bē nē ŋkaam nō mē bēgawag nē bī mísh mē Títus dí.

¹⁵ A jī njī kó dú téduga vāál bī á dú sá nyā mēgwág yī, nē vāál bī á lóg nyā nē gwóógó nē mājigawa yī. Nyā a mós ka nyingē jág bul cēel bī.

¹⁶ Mē jī bul bē nē mēshusug nō bī mós sá nō mē búgúlag bī.

8

Kwíndúlā ókrīsten

¹ Bwaang, sō ngē jī nō bī mpúg vāál mpaam mós Zembī í á mós sēy mádō mā Masedwān dí yī.

² Ncúlyá *incwaw í ntug í ngē tí bwo mēkuú shí, njī báá búsē nē mēshusug ntō mínjī. Mēshusug wōng mós wó mós sá nō, mēbūwā mē tēem bīi bwo nē nywád íí, bwó mós yida lwo nō báá bwó bul bē nē lâm yāna.

³ Bwó á mós wá máyāna bímbí í jálā nē mēbīi mār yī, mē jee námá cī nō bwó á cō bímbí í jēla yī; bwó á sá ntāg sóólúgú wōngú nē tédúgá wār bwóméfwó.

⁴ Bwó á zē jēgula nē sá, bwó bul yág nō sá ság bwo mpaam nō bwó wág mēbwó sá sō ngó sá buud o Zembī yíid.

⁵ Bwó á wá ntāg mēnyūul ntō vāál sá á ngē téduga yī, tēéd fwo yē Cwámba icug byāj, nyingē yē sō námá nda Zembī nyā á jī nō bwó ság nō.

⁶ Sō á ka námá yág nē Títus nē nyā muud á tēéd nō bī ság sóólúgú mpāam wōng yé, a ság nō bī cásulag vāál í jēla yī.

⁷ Ká, bī báá búsē nē isā byēsh mēŋkund mēŋkund: bī búsē nē búgú álal-ŋkul, bī nē fūg kaand, nē mpúyá, nē kááf áyíyág, nē mēma cēelī bī á lóg nē sō yī. Í jī námá nē bī búlūg wá milām sóólúgú mpāam wōngú.

⁸ Mē ayímbáliyé bī, mē ngē yida jaaw bī vāál bóólúgá báá bwó ngó jigawa yī, shú nē mājigawa wōng mós lwóg ŋkí cēelī jīn í ngē bānda wú lámúd.

⁹ Bī mā mpú lâm yána mā Cwám̄ba wúsú Yésus-Krīst; bī mā mpú ná nyə á bə, a mbíd zhwog kúm, a bíd dwo, a zə nyīngal nyúúl mábúwa dí, shú ná bī wá yidag bíg mábúwa mēd.

¹⁰ Mós jaaw bī váál mós ngó dúg cínəng yí, í é kwíind bī. Jí ná, tééd mbú í á cə yí, bī á bə buud ə áshúshwóógú ná bī mā sēəng mwaanē; bī a shígé bə shúshwóógú nji sēəngálə dí, bī wó bī a tééd bə ná yéesh.

¹¹ Casalágá tádúgá wán ja gaád. Ságá ná sósólúgú í bwámag ná məma yéesh bī á bə ná ndí yí, í nyīn ná bímbi lú mábii bī búsə ná ndí yí.

¹² Ja múúd mós sá yána ná í ngə wú nyə lám dí cwú yí, ngaa bwó lág nyə ná sá á jí ná ndí yí; kú bə sá á cúgé ná ndí yí.

¹³ Í cúgé ná muud ngóg ná yīl bóól búúd mántágala dí ná ndéé nye yidá ngə nyasula nyasalág. Í yidá bə ná buud bēsh bwó bóg ná məbii məbímbi.

¹⁴ Í jii fwála gaád ná, sá bī mós búl bə ná ndí cə bósólúgá yí, í kág lwándulə bwo kál búsə bush yí; shú ná jəəng bwó bá námə bul bə ná ndí dúl jwów dí yí í bág lwándulə bī kál bī mós bá bə bush yí; na, isá í mú bə bī məbímbi,

¹⁵ nda Kálaad Zembí ngó ci ná. A ngə ci ná:
Muud nyə á bul cwéég yé nyə a shígé bə ná sá í ngə ntə gwôw.
Nyəəng nyə á cwéég bíbíyá yé, nyə ashígé fúfə ná sá.

¹⁶ Məyá Zembí akiba, nyə muud nyə á sá ná Títus bóg námə ná váál zény dəəng shú dán yé.

¹⁷ Nəcə Títus mós magulə sá sá á ngə jii ná í bág yí. A mós tí njəənd zálə nūh bídí nda nyə á dū bwey bwánd.

¹⁸ Sós áma nti bá ngwól *mínyəngú wúsú mós mēsh mós ngó ságusə sá á ngə sá shú jəjə Kéel yí.

¹⁹ Sá í búl bə yí jí ná mədə mós mós féesh námə nyə ná sənónə wá zág sá sósólúgú mpáam ga. Sós ngə sá wo shú ná Cwám̄ba nyəmēfwó ngág gúmá, sá lwándulə jəjə iyug bísú.

²⁰ Sós ngə bwey mpu káálugə ná buud bwó bóg kú kwey íwushí sódí ísáyúd ja sós ngə kala zhwog *mwaanē bwó á mós yə sós mbag yé.

²¹ Sós ngə sós ná sós sáág mənywa mīsh mós búúd dí námə, kú bul bə nji mīsh mós Zembí dí.

²² Sós mós nti námə ngwól mínyəngú wúsú. Mínyəngú wúsú wəəngú, sós á mós faas kááfó jé ija ija ná ndéé, a mós nyīngə námə lwó sós jíga ja ná a jí ná fwámé yéesh, a ngə bul shwu nyúul ná bī.

²³ Títus jí muud gwəəng waamə, sá wós sós ngó sēy nūh bídí; bósólúgá bwáəng bān, mədə wós mós áma nti bwo, bwó ngə zə shú ná *Krīst ngág gúmá.

²⁴ Lwógá bwo ná bī mós cēel bwo, bī lwó námə bwo ná bī mā mpíyá ná bəgəwálə sós mós dū bəgəwa ná bī bwádí mīshúd yí; lwógá bwo ntó mədə mós ngó dúg.

9

Lású mīkwíndyá

¹ Sós ngə sēəng *mwaanē ná sós mós bá kwíind búúd ə Zembí ná ndí. Mə nyīngálə cīlə bī shú dəəngú, í bə nda mós ntēəng.

² Mə mpú ná bī búsə ná məma zény, mós dū bəgəwa ná zény jín jəəng búúd ə Masedwán dí mīshúd ná: «Buud ə Akayí búsə bwey bə njkwəmasá té mbú í á cə

yí.» Wálə bí má wá mányúúl sáal dɔɔŋg dí yí í má nyingə gwúmushi bóól ŋkí bulya yéesh.

³ Mə má ka nti bwááŋg shú ná bəgəwálə má dú bəgəwa nə bí yí í nda bə mə ŋkónǵúg. Í jii ná bi bəg ŋkwəməsá nda má á ci ná.

⁴ Mə ŋgə bεemb ná ŋkí sánŋə buud ó Masedwān sé má zə, sə zə kwey ná bí cugé ŋkwəməsá; á shwōn nə sé buud sé má də bul lǵ bí wá e, á shwōn nə bí námá e!

⁵ Gwə wə mə ámə tééd nti bwááŋg shwóg zə sá ná bi kwəməsag məyána mún yí. Bwə zə sεeŋg məyána bí á bwey kaag ná bi mə bá wá má, í mú bá lwó ná bí ŋgə sá sóólǵú wɔɔŋǵú nə jɔ lám, kú bə íwú-júsúd.

⁶ Mpuǵá ná í də bə, muud mə sá ŋkóóg nə mǎmpəg mə bε yé, kú námá bul bə nə idəw í sɔw; nyɔɔŋg mə búl bε yé, bul námá bə nə idəw í sɔw.

⁷ Muud yēsh wág məyána váál á má ŋwa cigúlá nə lám yé yí; muud kú ŋgə sá a ŋgə shúsula, kú nyingə sá nda sá cínǵúlá; nəcé Zembí má cεel múúd mə wá məyána nə məshusug yé.

⁸ Zembí ji ntāg nə ŋkul nyingə bul sá bí mpaam shú ná bi dúg bə nə isá í kwágá nə bí məzhií mēsh yí, wəla dēsh, bí də námá bə nə jwuŋ váál á ná bi də sá mísóólǵú mí miyunywaá myēsh mí jálá nə sɪy myá.

⁹ Í mú bə námá nda jí cilyá Kálaad Zembí dí ná, «A mə bə nə yána, a mə kaaw mímǵúmbúwá isá, otútəlí bε bwá jí kandugə kandugə».

¹⁰ Zembí wə má də yə búúd mǎmpəg nə idəw yá də. A bá námá yə bí mǎmpəg, a sá ná mǎmpəg mɔɔŋg mə fwúg, bí mú bá bul nyingə ŋgə sá jɔjɔ mísóólǵú.

¹¹ Nə ndéé, bí ka bá bíg mímǵú myēsh, bí mú námá bá bul nyingə bə nə yána. Ná ndéé, ja sá má bá də kala búúd isá bí má bá də wá yí, buud bɔɔŋg bwə mú bá də lǵ Zembí nəcé yána dán.

¹² Sεeŋgúál bí ŋgə sεeŋg mwaanē ni, í é kwíínd búúd ó Zembí; í áshúge ntāg námá shúg cínǵú, í é sá námá ná buud bwə búlǵ lǵ Zembí.

¹³ Buud ó Zembí bwə é dúg ná bí ŋgə ŋwa Jɔjɔ Kéel mə *Kříst nə mǎgwág, bí ŋgə fəla isá nə buud ó Zembí wá Yurúsəlem, nə bóólǵú bēsh, bí aŋgē ntāg sá sóólǵú wɔɔŋǵú nə mílám mímǵú. Ja búúd ó Zembí bwə é dúg ntó yí, bwə é magalə ná bí ŋgə sá fwámé sá, bwə ka yə Zembí gúmə.

¹⁴ Bāŋ bwə é bul cεel bí*, bwə ka də jəgala nə Zembí shú dán nəcé a mə sá bí mpaam í ŋgə ntɔ minji.

¹⁵ Akíba nə Zembí, nə məma yána á ntɔ ŋkwón nyə á má sá sá yí.

10

Pwòl ji námá sóól məsáal mə Kříst

¹ Məməfwó Pwòl, mə má teeg kəl nə bí; ŋgáa bí má də ci ná má də bə fufwáás múud ja shé búsé kul ŋgwúd yí, nji ja má jí shwóg-shwóg nə bí yí mə bə nə ŋkúd. Námá nda shé má mpú ná Yésus nyə á bə nə lám nə shεε, nə jɔ lám ná,

² mə téég bí məbwə ná: kúgá sá ná mə bəg nyingə zə bə nə ŋkúd ja má é wóós nún yí. Bóól búúd bwə ŋgə ci nún ná mə ŋgə bε iyéesh yá shí ga. Mə jí ŋkwəməsá ná mə zə fwo lwó búúd bɔɔŋǵú ŋkúd nə íjǵɔl.

³ Jí mpu bə búbálé ná só búsé buud ɔ shí ga; nji, sá aŋgē gwána nda buud ɔ shí ga.

9:3 8.22, 24 9:6 Mik 11.24; 19.17; 28.27 9:9 Sóm 112.9 9:10 Iza 55.10; Ozê 10.12 9:11

1.11; 4.15 * 9:14 Na jí námá nə ŋkul bə ná: «Bāŋ bwə é bul bə nə yéesh ná bwə dúg bí...» 9:15 9.11

10:1 1Kr 9.3 10:1 10.10; 1Kr 2.3 10:2 13.10; 1Kr 13.2

⁴ Mpugá ntâg ná mækwɔɔ mə dóómb sá mə ɗa kə nə ndí dóómb dí má mə cúgέ mækwɔɔ má shí ga; nji, māsə nə ŋkul mə Zembí, mə ɗa céég ikóógúlá í dóómb* . Sə mə ɗa caam mbεε fug məshīgá,

⁵ caam námá sá jēsh í láá búúɗ zhií ná bwá bág kú mpu Zembí yí. Sə mə ɗa wá tádúgá wēsh mímbwugud, sá ná í bág nə mægwág nə *Kříst.

⁶ Ja bí mə bá bə bí mú ŋgə mpu gwág nə Zembí yí, sə mə bá ka bə ŋkwəməsá mə yá búúɗ ɔ məbún intúgúlí.

⁷ Dugá mpu dúg ísá. Nkí muud mə dúg ná nywáá músə muud mə Kříst íí, á jəla námá nə mpu ja ŋgwúɗ á kandugə ná, nda á jí múúɗ mə Kříst ná, sə búúɗ námá búúɗ ó Kříst.

⁸ Í ká bə ná mə ŋgə nywá bul bəgəwa nə ŋkul Cwám̄ba nyə á yə mə yí, mə kú ntâg gwág shwôn. Nji mə mpú ná Cwám̄ba nyə á yə mə ŋkul nyɔɔŋgú ná mə sáág nə bí lálug búgód, kú yida bə ná mə zág búlal bí.

⁹ Mə aŋgέ nə jii ná okálad bām bwá ŋgág nə sá bí ikukwendε.

¹⁰ Mə mpú ná bóól búúɗ bwá ɗa ci ná okálad mə ɗa cilə bí wá bwá ɗa bə nə mpəl, bwá njúl ŋkí lal ŋkúl; nji ja məmэфwó mə wóós yí, mə njúl zhizhe, lésú wām kú nə mfií.

¹¹ Muud yēsh mə cí ntó yé mpúg ná, váál íciyá byām bísá ja mə ŋgá cilə shwóg-shwóg yí, ntó námá wá mısóólúgú myām mí é bə ja mə é wóós yí.

¹² Sá jísá yí jí ná, sə cugέ nə ŋkul ci ná sánɗŋ buud bwá ŋgá sɔ ná buud bwá shwúg mənyúúł nə bwo wá sə búúɗ váál ŋgwúɗ; sə cugέ námá nə ŋkul shee yagula micé nə bwo; ŋwálə bwá mə ŋwa bwámэфwó nda iyuug yí í lwó ná fug í mə ncundəw bwo.

¹³ Sə báá sə acéélé bəgəwa nə ndeé ntó mínji, sə ŋgə námá bəgəwa nji nə bímbí Zembí nyə á yigula ná sə zág nə Jɔjɔ Kéel ná ndeé zə wóós bídí nɪ.

¹⁴ Sə aŋgέ nə ntó minji, námá kɪ sə a shígé zə wóós nŋŋ bídí. Ngeá ná sə wá sə á tééd zə nə Jɔjɔ Kéel mə Kříst nŋŋ bídí?

¹⁵ Sə cugέ nə bəgəwa ántɔ mínji, váál á ná sə kə ŋgə bəgəwa nə ízhaá ísέy. Mb̄. Sə mə yida táduga ná búgá jín í é ŋgə lal lálug íí, ísέy bísú í mú ŋgə nyiŋgə mpu nyiŋ kúl Zembí nyə tál sə ná sə séyúg yí.

¹⁶ Ja ísέy bísú í é mpu nyiŋ na bídí yí, sə mú ka cɔ kə nə jɔjɔ Kéel shwóg, nda kə bəgəwa nə ísέy bóól bwá á bwey sá yí.

¹⁷ Muud mə céél bəgəwa yé, bəgəwag nə sá Cwám̄ba nyə a sá yí.

¹⁸ Muud mə sɔ ná buud bwá shwúg mənyúúł nə nyə yé, nyə dí bwá ɗa magala yé; nji nyɔɔŋg Cwám̄ba mə sá ná bwá shwúg mənyúúł nə nyə yé.

11

Pwól, fwámé múúɗ lwámá mə Kříst

¹ Mə zə ná nywá lás nda mpúfú, bí ɔ jísów mə. Bálé, jísówúgá mə.

² Mə ŋgə baag bí mbɔɔg mə Zembí. Nəcé mə a jí bí bá shú ŋgwúm ŋgwúɗ, nji *Kříst. Mə jii ná mə bág kə nteɛŋguli bí nyádí bí njúl nda ncwíyε sás ɗásá ná ná fwɔ-fwɔ yí.

10:4 6.7; Rom 13.12; Ifz 6.13-17 * **10:4** Sə ŋgə ceel ci na ná: «mækwɔɔ mə dóómb māsú mə ɗa búgə bíł ísá byēsh múúɗ jí na ŋkul búgala yí». **10:5** Iza 2.12-17 **10:6** 2.9 **10:7** 1Kr 1.12 **10:8** 13.10 **10:11** 13.1-2 **10:12** 3.1 **10:13** Rom 12.3 **10:15** Mıs 19.21; Rom 15.20 **10:17** Zhe 9.22-23; 1Kr 1.31 **10:18** 1Kr 4.4-5 **11:2** Ifz 5.25-27

³ Nji, mæ ηgə fúndə ná bi bág gwaa kænd mítódúgá ná ndeé bi músə bá ηgə kyey nə Kríst milám mímbá; nəcə ntó wó nywā nyə á zə nə məkón zə shüig Ifa yé.

⁴ Mæ ηgə fúndə ntó nəcə bí ηgə bæ ná, nji ná muud mæ zə bídí zə cúndə Yésus ishús, kú bæ nyooηg sá á cúnda yé, ηkí ntág ná bí mæ lág *shíshim ishús, kú bæ wooηg bí á lág nə sá yí, ηkí ná bí mæ lág kéél ishús, kú bæ nyooηg bí á lág nə sá yé, bí ηgə mpu jísow isá íni byésh.

⁵ Mæ yida mpu ná, booηg bí ηgə ηwa ná *buud ɔ lwámá wóashílá-shwánú óni bwá antýyé mæ nə tɔɔ sá.

⁶ Mæ je bæ nə shúg lású; nji, kóomb á mpúyá, mæ cugé nə shúg; sá á shí lwó bí ntó isá byésh dí nə mázhií mēsh dī.

⁷ Ntó ná selúle mæ á səl mæméfwo shí, zə bwiing bí Jɔjɔ Kéel mæ Zembí ashwá, shú ná bí búnég gwôw yí, mæ a sá *sám aá?

⁸ Ja mæ á ηgə sēy bídí yí, mæɔ, mæshús mæ á lúg mæbwá mæbwá nə mæ ηgəla yida yə mæ myána shú dán.

⁹ Ja gwáméfwo mæ á bæ máfufá dí nún bídí yí, mæ a shígé sá ná muud ηkényág mbag wám, bwááng bwá á zhu Masedwán wá bwá á shí bwíg mæ isá í á ηgə fúfá mæ yí. Mæ a sá ná bi kú ηkény mbag wám; mæ é ɔu námá sá nji ntó.

¹⁰ Námá nda mæ jí nə bábále mæ Kríst ná, mæ mpú jaaw bí ná muud nyə abále sá ná mæ yówwug bægwáale Akayí yēsh dī.

¹¹ Mæ ηgə ci ntáni nəcə jí? Ye ná mæ acéélé bí? Mbó. Zembí mæ mpú ná mæ cɛel bí.

¹² Mæ áyówéé sála sá mæ ηgə sá bí yí. Mæ é kə nə ndí shwóg, buud bwá ηgə cɛel ηkény mænyúul ná sónón sá ηgə sēy váal ηgwúɔ óni, bwá bág kú ná nə zhíí bwá ηkény mænyúul.

¹³ Buud óni bwó cugé fwámé búúd ɔ lwámá, búsa mbéé osóɔl ɔ mäsáal wá íbamb. Bwó á mæ shweel sá búsa yí, ka yida ɔu sá ná bwá nyínég ná buud ɔ lwámá ó Kríst.

¹⁴ Ntó cugé námá sá ákáámúg, nəcə *Sátan nyəméfwo mæ ɔu námá shweel sá á jís yí, ka yida ɔu nyín nda *éηgales á mænkenya.

¹⁵ Nda *Sátan mæ ɔu sá ntó ná, osóɔl ɔ mäsáal bé bwá ka námá ɔu sá nda bwá ηgə kyey ótátəlí ó Zembí dí; muud ka káam jí cínəηgú? Nji, bwó bá shúgala nji váal í mpíyá nə misóólégú myán yí.

Pwól nyə a má bul jug

(2Kr 4.9-13; 6.3-10; 1Kr 4.8-13; Mis 20.18-27)

¹⁶ Mæ nyingə ci ja ábeé ná, muud kú ηwa mæ nda mpúfú. Nkí ntó dí, jega ηwa mæ nda mpúfú; sá jooηg í é yə mæ zhíí ná mæ kág námá nywá bægwawa.

¹⁷ Mæ mpú ná lésú mæ zó lás ga í cugé váal Cwamba mæ cɛel yí, jísə lésú ímpwúfú. Nji mæ mpú ná mæ jí nə sá mæ jí nə ηkul bægwawa nə ndí yí.

¹⁸ Nda ncúlyá buud bwó ηgə bægwawa bægwawa á buud ɔ shí ga ná, mæ zó námá ka bægwawa jám ja.

¹⁹ Bí báá mífufúgú bí ηgə ntág jísow ímpwúfú kú nə njugú.

²⁰ Bwó ηgə wá bí mányámád, ηgə díya nə bí, ηgə nyúg bí, ηgə sá bí isá ílan ílan, ηgə cwíí bí mæmpóónz; bí ηgə jísow isá íni byésh.

²¹ Í mú ka yida nyín ná sá bāη sá á bæ mífufwáásá; á shwôn ey!

Í njúl ná, mæ ji næ zhií ná mæ bágəwag námə nda bóól bwə ngə bəgəwa ná. Mə mpú ná mæ má ná nyingə lás nda mpúfú.

²² Nki básə bwán ó wáhebərə, mæ ji námə mwā heburə; nki básə bwán ó *Izarəyél, mæ ji námə mwā Izarəyél; nki básə onta ó *Abərahām, mæ ji námə nta mə Abərahām.

²³ Bwə ci ná bwə ngə sá iséy í *Kriřt íí, mæ je námə lás nda mpúfú ná, mæe ngə bul mpu sá byo cə bwo. Mə cə bwo nə ngələ wádəga, cə bwo nə ngələ kə mímbwug dí, nyingə bul cə bwo nə ngələ bwəma nə bígə. Mə cə bwo nə ngələ faam nə shwiy ija ija.

²⁴ Oyúden bwə á má búd mæ shí ija itóon, də yíd mæ zhud á milwónj məwúm məlóól nə ibuu*.

²⁵ Ijwú í ngwəmuna yíd mæ nə milwónj ija ilóol, buud lúmə mæ məkwóógú ja ngwúđ†, byóól búg nə mæ ija ilóol. Mə a má já m̄n̄j mwásó ncindí nə bulú ncindí.

²⁶ Minjəond má ngə kə myá mí ngə bə mæ məwəgəwo məwəgəwo: mæ a má ngə ntə wəgəwo wəgəwo míngwəq, ngə bwəma nə izhiləngəanə, kúl jām ngə ndény mæ məláámb, ohááden bwə ngə kwal mæ məbəcəgú. Mə a má bwəma nə kakələ míləom dí, bwəma nə ndí íbugád. Mə a má ngə ntə m̄n̄j váál áwuwəgəwə. Bəng bwə ngə shiig ná básə námə ókriřten nda sə wá, wá námə məwəgəwo.

²⁷ Má də wádəga nə iséy í ayíyáág, mæ də ji mífum, yə nə məzha, yə nə məshwáás má minú; də ci ídāw, jug nə məyōh, fúfə nə s̄a má bwáád.

²⁸ Mə akéé məel ci s̄a má ngə yímə nə ndí jwów dēsh yí: ná mədə məsh má bág váál í jála yí.

²⁹ Zə má tag dúl *Də dí ná ndéé mæ kú bish yé? Zə má biil ná ndéé í kú cey mə lámúd yé?

³⁰ Nki í jii ná mæ bágəwagi, mæ yida bəgəwa nə iləm byām.

³¹ Zembí mæ mpú ná mæ anjé nə bwiinj ijəq, nyə Sóónjú mæ Cwám̄ba Yésus; gúmə bág nə nyə kandəgə kandəgə.

³² Ja má á bə Damás yí, ngwəmuna Njwú-buud ánún̄i Aretas nyə á t̄l yé, nyə á t̄l buud ná bwə ngəg nə baagəsə mimpumbé mí ngwála ná bwə bíig mæ.

³³ Nji, buud ó Zembí báá bwə á wá mæ kúdád, bwə cəçlə míkwoolú ka cínjəli vúnde dí kənd tóón, ka ngə shul nyunj nə nyunj nə ndéé kə wóós shí; ntúni wə mæ á faam yé.

12

Isà múúd cúgé nə njkul mpu yí

¹ Ye í jii ná mæ bágəwagi? Mbò! Í avwóléé təo s̄a. Təem bə ntó, mæ zə námə fwo yida jaaw is̄a Cwám̄ba nyə á lwó mæ *mántamə má mísh ná bagəd yí, nə byənj nyə á bágələ mæ *shíshim dí yí.

² Mə mpú ngwól múúd má *Kriřt nyə á njk̄n̄j kə ná ndéé kə kumə jəŋ álél dí. Nki nyə á kə nə nyúúl nyé ncindí ə, nki í á bə ntəg nji shíshim yé ə, mæ ampúyé, Zembí wə má mpú. S̄a jənj í má s̄iy múús mímbú wúm nə mínj.

11:22 Flp 3.5; Rom 11.1 **11:23** 4.8-12; 1Kr 4.11-13; 12.26 **11:23** Mə cə bwo nə ngələ wádəga: 1Kr 15.10 *mímbwug*: Mis 16.23 **11:24** Mbá 25.3 * **11:24** Mbá 25.1-3 ngə lwó nə bwə áshígé jəlá nə yíd múúd cə milwónj məwúm m̄n̄j; bígə Oyúden í á ka də kə shúg mílwónj məwúm məlóól nə ibuu; ntó ji ná, yíl ngwúđ məwúm m̄n̄j dí. **11:25** Mis 14.19; 16.22 † **11:25** *lúmslə məkwóógú*: Í á də bə, bwə kúd múúd məbwoŋəd ka du lúmə ná ndéé muud ya. Wo ji nə njkul dág lanj má Pwól ní Mis 14.19 dí. **11:26** Mis 9.23; 14.5 **11:27** 6.5 **11:29** 1Kr 9.22; Gal 6.2 **11:30** 12.5; 1Kr 1.31 **11:31** 1.23 **11:32** Mis 9.23-25

3 Muud wɔɔŋgá, ŋkí nyɛ á kɛ nɛ nyúúł nyé ncindí ɔ, ŋkí í á bɛ ntâg ŋjɛ shíshim, mɛ ɔŋgɛ ci ná mɛ ampúyɛ, Zembí wó má mpú.

4 Ŋjɛ mɛ mpú ná nyɛ á ŋkâŋ kɛ ná ndɛɛ kɛ kumɛ *Paradis, a mú gwág íciyá í cúgɛ nɛ ŋkul ciy mákál má búúđ dí yí, iciyá múúđ cúgɛ nɛ zhí mɛ ci yí.

5 Mɛ é bɛgawɛ nɛ váál isá múúđ wɔɔŋgá nyɛ á gwág byɔɔŋgá; ŋjɛ, shú dâm mɛmɛfwo, mɛ yidá bɛgawɛ nɛ ilɛm má jí nɛ ndí yí.

6 Má mbâm cɛɛł ná má bɛgawɛ, í kú bɛ mɛ impwúfú; isá má jáaw yí bɛ óbúbálé. Ŋjɛ mɛ mɛ ajááwé, bwó á bá ŋwa mɛ ntɔ sá má ŋgɛ sá yí, nɛ sá má ŋgɛ ci yí.

7 Zembí nyɛ á lwó má yáág-yáág isá. Ná ndɛɛ, shú ná mɛ bág kú ŋkɛny nyúúł nɛ mpúlá isá byɔɔŋgá, nyɛ á ka bíđ ná fimál bág mɛ nyúúłúđ, ŋgwól *éŋgales mɛ *Sátan zɛ yíd mɛ ná mɛ kú dɛ ŋkɛny nyúúł.

8 Mɛ á jɛgula nɛ Cwámɛba ija ilół ná a yílúg mɛ fimál wɔɔŋg.

9 Nyɛ á shígé yíl, nyɛ á yida ci nɛ mɛ ná: «Mpaam má ŋgɛ sá wo yí í kwagá nɛ wo. Ŋkul í dɛ sɛy ilɛmud.» Ná ndɛɛ, mɛ má yida bɛgawɛ nɛ lám wêsh ja má jí nɛ ilɛm yí, shú ná ŋkul má Kríst í ŋgóg nɛ sɛy mádí cugud.

10 Gwó wó jí ná, mɛ gwág nywa ja má bɛ nɛ ilɛm yí, ja bwó lwíy mɛ yí, ja cug í ká mɛ mbwɔ́ yí, ja má bwámá nɛ cúwálí nɛ yágáwó náɛ Kríst yí.

Náɛ, mɛ jí nɛ ŋkul ja má jí nɛ ilɛm yí.

Lám wí Pwòł gwòw

11 Ngaá mɛ mú ŋgɛ lás nda mpúfú! Bɛ wó má nyasulɛ mɛ váál sóólúgú dɔɔŋgúđ. Bɛ wó má jálá nɛ sá ná buud bwó shwúg mɛnyúúł nɛ mɛ. Náɛ ná, tɛem bɛ ná mɛ cugé tɔɔ sá, bɔɔŋg bwó ŋgɛ nyín nda *buud ɔ lwámá wáshílá-shwáná óni, bwó ántɔyɛ mɛ nɛ tɔɔ sá.

12 Bɛ á shí dúg nda mɛma jisów jâm í á wéeshlɛ mɛnyigye má múúđ lwámá mɛ *Kríst ná: isá í ntɔ búúđ ŋkul yí, nɛ *isá í mímbúgú, nɛ *mɛshimbá má á ŋgɛ síy.

13 Mól mádɔ má á ntɔ bí nɛ jí? Ngaá ŋjɛ nɛ sá ŋgwúđ ná mɛ á shígé sá ná bɛ ŋkɛnyúg mbag wâm. Juugá mɛ nɛ mɛ sálɛ bí bɔw kóómb jɔɔŋgúđ.

14 Mɛ wál námá nyingɛ zɛ nún ja áléɛł, mɛ é sá námá ná bɛ bág kú ŋkɛny mbag wâm. Mpugá ná mɛ anɔgɛ nɛ sɔ mɛbii mán, bɛ wó má ŋgɛ sɔ wá. Ye bwán wó bwó dɛ wíl obyól? Ngaá ná obyól wó bwó dɛ wíl bwân?

15 Mɛ gwág nywa jâm kóómbúđ ná mɛ kéénzhag sá jêsh, mɛ kéenzh námá mɛmɛfwo shú dún. Ye í é bɛ, mɛ ŋgɛ jág bul cɛɛł bí ntó, bɛ bâŋ nda nyingɛ mpu cɛɛł mɛ?

16 Shé búsa dí cún ná mɛ á shígé sá ná bɛ ŋkɛnyúg mbag wâm? Ŋjɛ bóól búúđ bwó ŋgɛ ci ná mɛ á ŋgɛ kyey nɛ bí mákánúđ; ná mɛ á ŋgɛ ŋwa bí isá bí kú mpu.

17 Búúđ bêsh má á dɛ nti bí wá, ye mɛ á shí bwɛɛ nti ŋgwól zɛ nyúg bí?

18 Mɛ á yáág nɛ Titus ná á zág, mɛ mú nti bá *mínyɔŋá wán bí má mpú yé; ye Titus nyɛ á shí nyúg bí? Ngaá bɛ á shí dúg ná sá sɔ búsa nɛ mitódúgá mimpwúđ sá ŋgɛ kyey kú njoond ŋgwúđ?

19 Bweyála bí á tééd nɛ ŋgólɛ ci ná sɔ ŋgɛ bul lás ntáni ná sɔ ŋgɛ shwɔ mɛnyúúł bídí míshúđ. Mbò! Sɔ ŋgɛ lás mísh má Zembí dí, sónɔŋ Kríst sɔ ŋjúl cún. Yé bwááŋg má búł cɛɛł wá, lésú wêsh sɔ ŋgɛ ntâg lás ga wúsɛ shú ná bɛ lálug búgáđ.

20 Mɛ ŋgɛ bɛemb ná ja má bá zɛ yí mɛ bág zɛ kwey bí dúł váál, kú bɛ váál má ŋgɛ cɛɛł yí; bɛ bâŋ kwey námá mɛ dúł váál, kú bɛ váál bí má cɛɛł yí. Mɛ ŋgɛ

12:5 11.16, 30; 12.1 12:7 Gal 3.13-14; Zhb 2.6 12:9 Iza 40.29-31; Rom 5.2; Flp 4.13 12:12 Mis 13.6-12; 14.8-10; 16.16-18; 19.11-16; Rom 15.19 12:13 11.7-9 12:14 13.1 12:15 1Kr 16.24 12:17 7.2 12:18 2.13; 8.6, 16-17 12:20 1.23; 1Kr 1.10-11

bεemb ná mæ bág zæ kwey ná bí ηgæ bæ næ ozhuyâ, næ mbíya lâm, næ dúlæ nyada, næ mæfendyâ, næ ojaawû-jaawû, næ ikúdúgú, næ ηngûη, næ oncúg-nculê.

²¹ Mæ ηgæ bεemb ná ja má bá nyingæ zæ nûη yí, Zembî waam bág sá ná mæ gwágúg shwôn bídí mîshád. Næcé, ηkí mæ zæ kwey ná zhwog buud bwá á ηgæ sá *misám wá bwá acéndé mítádúgá ná bwá yówhug misóólúgú mí ádadaná, yow janja, yow ásîy-sîy bwá á ηgæ sá yé, mæ bá jii yé nda yê lú shwiy.

13

Mæcwûη mæ ámazhúgúlâ

¹ Ja aléel wá má wál zæ bídí ga. Sá é zæ ða cígal mílósú nji owúshined óbá ólól bwá má fwo bwiing mpu ηgwûd.

² Ja má á fwo bæ nûη ja ábêê yí, mæ a shí fwo bwey lás næ buud bwá á ηgæ sá *misám wá, næ bóólúgá bêsh. Mæ tééd námá bwey nyingæ lás næ bwo ja gaád mæ kú fwo wóós nûη ná: Mæ ájaguláyé tæ muud ja má é zæ yí,

³ næcé bí ηgæ jii dúg mæyîgyé má lwó ná *Kρίst ηgæ lás mádí nyúúúlúð íí. Bî mæ mpú ná Kρίst ηgæ sêy nûη bídí næ ηkulú, a cugé næ ilæm.

⁴ Jî mpu bæ ná bwá á bwambulæ nyæ kwolós dí a njúl ná næ ilæm; ká, a ηgæ cugæ næ ηkul má Zembî ja gaád. Nda sá báá sá búsa buud bε* ná, sá má ka bæ næ ilæm; nji, sánónη sá é cugæ shú dán næ ηkul má Zembî.

⁵ Ná ndeé, muud yêsh fáásug nyæmêfwó, bigas cug jé, dúg ηkí a ηgæ cugæ cug mbúgala. Bî anjê næ kwey mæyîgyé ná Yésus-Kρίst njul bí mónyúúlúð íí? Bî má ká bigas bímêfwó ná ndeé bí nda kwey mæyîgyé, mpu ná bí cugé ótátélí ó óbúgala.

⁶ Mæ tádúgá ná, tæ jí tæ jí, bî é kwey ná sá báá sá búsa næ mæyîgyé mæonjg.

⁷ Sá ηgæ jægula næ Zembî ná bî kú ná bεeg sá tæ sâ ábúbðw. Sá abúlé jægula ntó ná í nyínúg ná sá á má mpu sêy. Sá ηgæ yida jii ná bî ηgóg næ sá manywa, tæ í yida nyîn ná sá bânη sá a shígé mpu sêy.

⁸ Næcé sá báá sá cugé næ ηkul í dá julya næ obúbálé yí, sá má yida bæ næ ηkul í dá nywaadulæ óbúbálé.

⁹ Sá má gwág máshusug ná sá bæg næ ilæm, bí yidá bæ næ ηkul. Sá ηgæ bul jii sá ηgwûd, nji ná búgó í fifæg bî.

¹⁰ Gwá wá má ηgá bwey cilæ bí mæ kú fwo wóós yí, shú ná ja má bá wóós yí, mæ bág bæ kú zæ ηgæ ηkáánd næ bí næ ηkul Cwámaba nyæ á yæ mæ yí. Nyæ a shígé yæ mæ ηkul nyæonjgú ná mæ zág ηgæ ntáma buud, nyæ á yæ mæ ná mæ sáág ná buud bwá lálug búgád.

¹¹ Bwaanη, mæ shúgúlâ ci næ bí nááá, ðugá bæ næ mæshusug, ηgægá næ sô ná búgó í ηgóg fifæ bî, sôgá ná muud yêsh mækuú má tówúg shí, ðugá bæ cán, kúgá ða sô mábyaagulæ. Né ndeé, Zembî á ccelí, Zembî á ná shee nyæ é bá jî næ bî.

¹² Njægá næ kúlula mækúlula má buud ó Zembî.

¹³ Buud ó Zembî bêsh bwá ηgæ bóda bî.

¹⁴ Mpaam mæ Cwámaba Yésus-Kρίst í jiiηg bí bêsh dí, næ ccelí má Zembî, næ cug sεηηjí mílâm má Nkêηkê Shíshim.

Kálaad Pwôl nyə á cilə buud ó Galátia yé Isâ í dúgyá nə Kálaad mə Pwôl shú Galátia yí

Pwôl nyə a sá məma mínjəond ngələ jaaw miláŋ mí Zembí. Njəond ábeé nə áléel dí wə nyə á kə nə miláŋ mí Zembí shí á Galátia yé (Mis 16.6 nə 18.23).

Nji, bóól búúd bwə á nyingə kə wu, Pwôl kú bə, kə ngə jíguli buud nə okristen bəsh bwə cugé Oyúden wá bwə jəlá nə bə máccəx mə Moyîz, bul bə nə ndeé cəx lú ábiwáág.

Nə ndeé, ja Pwôl nyə á gwág nə okristen wá Galátia bwə ngə bə nda bwə magulə njígulá wəong yí (í á jee bə a njúl Ifēz), nyə á ka cilə bwo kálaad éga, shú nə bwə bəg kú bə njígulá wəong, bwə nyíngəg ŋwa Jəjə Kéel. Nyə á ka tál kálaad yé icé ílól:

- (1) A fwo tééd jaaw bwo sá í á sŷy nə nyáméfwó yí; nda nyə á cénd kuú njəond nə, nə nda okristen wá Yurúsəlem bwə á magulə nyə nə (lúu 1 nə lúu 2).
- (2) A mú nyingə lwó nə tə micilyá myá Sə a Cwúlú mí ngə jíguli nə Zembí cugé nə ŋkul ci ná muud ji tátəlí nə a bəxlə máccəx mə Oyúden (lúu 3 nə lúu 4).
- (3) A mú kə shínal nə bándúlələ nə bwə cugəg váál cug Nkəŋkə Shíshim ngə lwó bwo yí (lúu 5 nə lúu 6).

Də dəsh tə mbúgala yəsh mə jəlá nə gwáduga Nkəŋkə Shíshim wəong nyádí lámád, a wú míkwámád.

Məbádá

¹ Mə Pwôl wə mə cilá kálaad éga, mə *muud lwámá mə Yésus-Kríst. Mə cugé múud lwámá nə buud bwə á féesh mə, kú nyingə bə nə muud nyə á tál mə; Yésus-Kríst bá Sósŋgá wúsú Zembí muud nyə á gwúmushi nyə yé, bwə wə bwə á féesh mə nə mə bəg muud lwámá.

² Nə mə, nə bwááŋg * bəsh sənŋh búśó sámbá wá, sə ngə cilə mádə məśó Galátia má.

³ Sósŋgá íshé Zembí bá Cwámba Yésus-Kríst bwə ó sá bí mpaam, bwə ó sá námə ná bí ngəg nə cugə nə shee.

⁴ Kríst nyə á kəenzh nyáméfwó, zə sá nə Zembí júug shé nə *misəm, nyə á za yíl shé mányámá má bów-bów cug á mwów mágaád. Nyə á sá námə nda Sósŋgá wúsú Zembí nyə á ci ná.

⁵ Zembí ŋwág gúmə kandugə á kandugə. Amen.

Jəjə Kéel jisə nji ŋgwú

⁶ Bí mə léel béégya nə Zembí muud nyə á jów bí nə mpaam mə *Kríst yé, kə bə dúl kéel í? Mə ngə bul káam sá jəngə éé.

⁷ Mə acíyé nə dúlúgá kéel í nyingə bə. Mbô. Jí yida bə ná, bóól búúd bwə mə za sá nə fúg í jímbug bí, ceeł zə sá nə Jəjə Kéel mə Kríst í gwígúg dúl váál.

⁸ Mə ci nááá, ŋkí ngwól múud mə zə nə kéel ishús í ngə shwópla nə dəong sá á bwiing bí yé, təó í nyingə bə sáméfwó, təó jisə nə *əngəles nyə ámə zhu gwów, ŋkwaal nə nyə.

1:1 1.11-12; Rom 1.5; 1Kr 9.1-2 1:2 1Kr 16.1 * 1:2 Na cugé óminyəŋ wá byélé, jisə buud bənəŋ bwə ngə búgala Yésus wá. 1:4 2.20; Mat 20.28; Yuá 1.29; 2Kr 5.21; Ifz 5.2; 1Tm 2.6; Tit 2.14; Heb 9.12-14, 26; 1Yn 5.19 1:6 Heb 12.15 1:7 5.8, 10; 2.4; Mis 15.1, 24 1:8 1Kr 16.22

⁹ Sá á shí fwo bwey ci ntó, má nyingə námə ci ná, ηkí muud mə zə bwiing bí kéel ηgə shwəzəla nə dəəηg bí á *magulə yé, ηkwaal nə muud wəəηg.

¹⁰ Nə jii? Ye mə ηgə sə ná sənəη buud wə sə bəg cún, ye sə Zembí? Ye mə ηgə jii ná buud wə bwə gwágúg mə nywa? Mə ká ηgə jii ná buud wə bwə gwágúg mə nywa, mə kú ná bə səl məsáal mə Kríst.

Zembí wə nyə a jəw Pwəl

¹¹ Bwaanη, mə mpú jaaw bí ná, Jəjə Kéel mə ηgə bwiing yí cúgə sá nə muud nyə əmə bwəndə nə fug nyé.

¹² Muud ntəg dí nyə á bwiing mə dwo, ηkí jíguli mə dwo. Yésus-Kríst wə nyə a sá ná mə mpúg isá mə mpú yí.

¹³ Nəgá bí a shí gwág sá mə á də sá ja mə á bə náá yəbə *Oyúden dí yí? Bí a shí gwág nə mə á də lwó *Də lú óbúgula ó Zembí cúwálí nə ηkád, mə á də cugas bwo ná bwə jéeg.

¹⁴ Mə á ηgə leel kə shwóg yəbə Oyúden dī cə bíl zhwog ikala byām mádí kúl búud dí, mə á bul wá lúu məcum mə ódā dí.

¹⁵ Nji, Zembí muud nyə á bwey féesh mə mə njúl ná mwə mə nyóəηgú waam dí yé, múúd nyə á jəw mə mpáam dí yé, ja nyə á kwey ná fwámé wəla mə wós yí.

¹⁶ Nyə a sá ná mə mpúg Mwán yé mádí lámúd, mə kəg nə nyə kə bwiing íkúl ishús. Nə ndeé, mə a shígé kə jī tə məcwūη wə muud,

¹⁷ mə kú námə fwo kə Yurúsəlem nə mə kə bwəmə nə *buud ə lwámá bwə á téed ηwa jjiya nə mə wá. Mə á yida fwo kə shí á Arabí, mə nyingə zə Damás.

¹⁸ Nə ndeé, mpəsə mimbú mílól wə mə á ka tēem bád kə Yurúsəlem nə mə kə bwəmə nə Séfas† yé. Mə a já ntəg nyádí mwəw wūm nə mətóon.

¹⁹ Mə a shígé námə bwəmə nə tə *muud lwámá ηgwúd mwəw wūm nə mətóon məəηgúd, mə a dúg nji Zhāk á mínyəηú mə Cwamba.

²⁰ Mísh mə Zembí dí, mə angē nə bwiing íjəjə, sá mə ηgə jaaw bí ga jisə búbálé.

²¹ Nə ndeé, mə á ka zə kə mǎfaan mə Sirí nə Silisí.

²² Nji, mədə mə *Kríst mā Yudéa mə áshígé námə fwo mpu mə mpwoombá.

²³ Bwə á yida ηgə gwág nji lāη ná: «Muud nyə á də sá shé cúwálí yé mú ηgə bwiing búgə nyə á ηgə cēel janəulə yí.»

²⁴ Bwə á ka ηgə yə Zembí gúmə nə sá nyə á sá mə jəəηgə.

2

Pwəl bənəη bósl búúd ə lwámá

¹ Nə ndeé, mə á ka nyingə zə kə Yurúsəlem nji mpəsə mimbú wūm nə mínə; jāη jaa, sá Barnábas wə sá á kə, mə ηkág nə Titus sámbád.

² Mə á kə ntəg nəcé Zembí wə nyə a lwó mə ná a ηgə jii ná mə kəg. Sənəη otówe ə shwóg sá á ka kə seηgya, mə mú kə lwó bwo Jəjə Kéel mə ηgə cündə íkúl ishús yí, ná ηgəη. Bwó otówe ə shwóg í, mə á lwó bwo Jəjə Kéel dəəηg, nəcé mə a shígé jii ná iséy byām í yəg iyíy-yíy, tə byəəηg mə á sá mwəw mə mpəs yí, tə byəəηg mə ηgə sá mwəw mága dí yí byésh.

³ Mə ηgə ci ná sənəη Títus wə sá á bə sámbá, a njúl mwá Garék; otówe ə shwóg bwə áshígé námə yímbuli nyə ná a síyág ábíváág.

1:10 1Te 2:4-6 **1:11** 1.1 **1:13** Mis 8.3; 9.1; Flp 3.5-6; 1Kr 15.9 **1:15** Zhe 1.5; Mis 9.3-5; 22.21; Rom 1.5; 1Kr 9.1; 15.10 **1:18** Mis 9.26-28 † **1:18** Séfas: Jisə dūl jíná mə Pyēr. **1:19** Mat 13.55
1:21 Mis 9.30 **2:1** Mis 15.1-19 **2:1** 1Kr 15.2; Flp 2.16 **Barnábas**: Mis 4.36 **Títus**: 2Kr 2.13 **2:2** 2.6, 9

⁴ Nji bóól búúd bwá á ngə shúig ná búəsə gwoonŋ dí wá bwá á ngə ci ná a síyág. Nacé buud bəonŋú bwá á zə nyíi gwoonŋ jísúd nda búəsə námá ókrísten nda sá, ndug bwá á yida zə ná bwá zó ngə baagusə sá ishwoó ishwoó, ná bwá dúg váál sá ngə cugə cugə á kú na mənýámá Yésus-Kríst ngə yə sá yí. Bwá á ngə baagusə ntó ná bwá cəel nyingə wá sá mənýámád*.

⁵ Nji, sá áshígé bwele kúd lúu nə bwo, kú námá bwele yə bwo zhií; sá á ngə jii nji ná obúbálé wá Jjɔ Kéel sá ngə bwiing bí wá bwá bág kú fúfug.

⁶ Buud bwá á bwey mpúy ná otówe ɔ shwóg wá bwá áshígé námá yímbuli mə nə tɔɔ gúl sá shús. Mee mə abíshé sá otówe ɔ shwóg bəonŋ bwá á də bə yí, Zembí nyə ádé bísh ná mbéé ji jíga, keel ji jíga.

⁷ Otówe ɔ shwóg bəonŋ bwá á yida kwey ná Zembí nyə á yə mə mbag ná mə bwiíngug ikúl ishús Jjɔ Kéel, námá nda nyə á yə Pyêr ná a bwiíngug *Oyúden ná.

⁸ Nacé Zembí muud nyə á sá ná Pyêr bág *muud lwámá shú Oyúden yé, nyə námá wə nyə a sá ná mə bág muud lwámá shú ikúl ishús.

⁹ Ná ndéé, buud bwá á ngə nyə Zhâk bá Séfas† nə Yuánes ná omənci-mənci wá *Dɔ. Omənci-mənci óni báá bwá á magulə ná Zembí nyə a mə féésh mə fééshá mpáam; báá bwá á ka bəda sá Barnábas, lwó ná bwá mə magulə ná sá mə fula ná bwo ísyé bwə ngə sɛy yíid, sá kág ikúl ishúsíd, bân bwá kə Oyúden dí.

¹⁰ Bwá á yida ci ná sá bág də táduga mímbúbúwá myá Dɔ; mə á bwey námá wá lám ná mə də sá ntó.

Pwôl bá Séfas

¹¹ Nji, ja Séfas nyə á zə Antýosh yí, mə a ləl lúu nə nyə tâm buud, nacé nyə a sá sá mábɛɛ́.

¹² Nyə á bə ná, shúshwóogú nə buud Zhâk nyə á nti wá bwá wósúsúg íí, nyə á ngə də səŋ ngwúdí nə ikúl ishús‡; nji ja búúd ɔ Zhâk bwá á wósú yí, a mú fúnda ná buud bwá dú yáág nə ábiwáág wá bwá á bá dúg nyə, a mú julə nyúúl, kú ná fula nə ikúl ishús.

¹³ Dúgúlə bóól *Oyúden bwá á dúg ntó yí, bwá mú námá julə mənýúúl, Barnábas mú námá nyíi máshúigá məonŋúád.

¹⁴ Nda mə á dúg ná kuú njəond wáŋ í á shígé ná ngə bɛ obúbálé sá ngə bwiing Jjɔ Kéel dí wá ná, mə á ka ci nə Séfas buud bəsh bwá njúl, ná: «Ja wée mwá Yúden wó tééd bə kú sá nda Yúden, ngə yida sá nda ikúl ishús yí, ntədəlé wó jí nə ŋkul ka yímbuli ikúl ishús ná í njwág kuú njəond Oyúden yé?»

¹⁵ «Shé bân, shé á byél Oyúden, shé cugé ikúl ishús í ngə sá *mísám íni.

¹⁶ Nji, shé mə yida mpu ná Zembí cugé nə ŋkul ci ná muud ji tútəlí nə sálə mísóólúgú máccɛɛ́ mə ngə jii myá; Zembí mə ci ná muud ji tútəlí nji ja á búgúlá Yésus-Kríst yí; shé bân shé á mə *búgula Yésus-Kríst shú ná búgá ɔonŋ í sáág shé otútəlí mísh mə Zembí dí, kú bə sálə mísóólúgú mí máccɛɛ́. Shé mə mpú ná sálə mísóólúgú mí máccɛɛ́ í cúgé nə ŋkul sá múúd tútəlí mísh mə Zembí dí.

¹⁷ Shé ngə sɔ́ ná Zembí njwág shé ná otútəlí ɔ búúd nacé Kríst; nji, í ká yida ngə nyín cínəŋ ná shé músə osóól ɔ mísám nda ikúl ishús íí, ntó ka kə ná ji? *Kríst ngə yida kə nə buud mísámúd íí? Gúl sá cúgé nə ŋkul bə ntó.»

¹⁸ Má ká nyingə ngə wəel máccɛɛ́ mə á bwey myaas má, ngaá mə nyingə tâl máméfwó cé múúd mə cáám máccɛɛ́ yé?

2:4 1.7; 5.1, 13; Mís 15.1, 24; 1Kr 9.21 * 2:4 Mənýámá mə máccɛɛ́ mə Moyíz. 2:6 Rom 2.11 2:7 1.15-16; Rom 1.5 † 2:9 Séfas: Jisə dúl jínə mə Pyêr. 2:10 Rom 15.26 2:12 Mís 11.3 ‡ 2:12 **ikúl ishús:** Na jisə bəonŋ ókrísten bwá á shígé bə Oyúden wá. 2:16 3.10-12; Rom 3.20-30 2:17 Rom 2.17-3.20

19 Jí ná, Mæcɛɛ má á gwú mæ, mæ músə ka bə mbimbə shú sá í dúgyá nə mæcɛɛ yíš; mæ ji mbimbə jíni kóómbúd shú ná mæ ɲgəg nə ka cugə nji shú má Zembí. Mə á bə mbádúgá nə Kríst ja nyə á yə kwolós dí yí.

20 Ntó ji ná, mæ ná dí ɲgə cugə yé, Kríst wə ɲgə cugə mádí cwú. Cug má ɲgə cugə nyúúl nyâm dí ja gaád yí, mæ ɲgə cugə gwo nji nə búgə ɲgələ búgula Mwân mæ Zembí, nyə muud nyə á cɛɛl mæ ná ndeé a yána cug jé shú dām yé.

21 Mə acéélé sá ná mpaam má Zembí í bág kú nə mfií. Nacé, í ká bə ná muud ji nə ɲkul bə tótəlí mísh má Zembí dí nə sálə mísóólúgú mí mácɛɛ, mpu ná Kríst nyə a fánda zə yə shwiy kú nə mfií.

3

Ye búgú, ye mæcɛɛ

1 Heé, yé íwagula-wagula i búúd yá Galátia! Zó má nyingə zə kənd bí mícwagəwa dí éne? Ngaá sá á shí mpu lwó bí Yésus, nə nda bwə á bwambalə nyə kwolós dí ná?

2 Mpugá ná jaaw mæ sá ga: Jí í á sá ná bí lógúg ɲkɛɲkɛ Shíshim, ye sálə mísóólúgú mácɛɛ má ɲgə jí myá, ye magulələ bí á magulə jɔjɔ lán sá á bwiing bí yí?

3 Dúni váál wagula wə jí? Ngaá bí á ɲgə mpu tééd cug krísten nə ɲkɛɲkɛ Shíshim? Bí wál nyingə táduga ná bí é shínál gwo nə mənkul mán?

4 Ow! Zhwog manywa bí á bwəma nə ndí má* má á bə ntó cwag ii? Mbə, má cúgə nə ɲkul bə ntó cwag.

5 Zembí muud ɲgə yə bí ɲkɛɲkɛ Shíshim a ɲgə sá bí *məshimbá yé, a ɲgə sá bí mwo nacé bí ɲgələ sá mísóólúgú mácɛɛ má ɲgə jí myá? Ngaá a ɲgə sá bí mwo nacé magulələ bí á magulə jɔjɔ lán sá á bwiing bí yí?

6 Ngaá ntó wə í á bə nə *Aburaham yé? «Nyə a *búgula Zembí, Zembí mú lə nyə búgə jé jəɲgú, a mú ci ná Aburaham ji tótəlí muud».

7 Mpugá gwág cínəɲg ná buud bəndəɲ Zembí búás mpwogé nacé búgə wá, bwə wə búás bwán ó Aburaham.

8 Ngaá Kálaad Zembí nyə á bwey jaaw Aburaham jɔjɔ lán ga ná: «Íkul nə ilwon byésh í bá zə bwəma nə ibwádán wódí». Kúkúl Kálaad Zembí jəɲg í á bwey lwó ná íkul ishús í bá bii búgə ná ndeé Zembí mú ci ná búás otótəlí.

9 Ntó ji ná, nda Zembí nyə a bwádan nə Aburaham nacé a búgúlálə ná, Zembí má bwádan námə nə buud bəsh bwə ɲgə búgula nda Aburaham wá.

10 Məlweemyá má ɲgə yida bɛ buud bəsh bwə ɲgə dúg ná baagulələ mácɛɛ wə í é kənd bwo wə Zembí wá; ngaá jí cilyá Kálaad Zembí dí ná: «Muud mə bə kú baagulə súsásá jəsh jisə cilyá Kálaad Zembí dí ná a dúg sá gwo yé, ɲkwaal nə nyə».

11 Í ɲgə ntág mpu nyín ná sáɲ sáɲ ná muud cugé nə ɲkul bə tótəlí mísh má Zembí dí nacé mísóólúgú mí mácɛɛ; í cúgə nə ɲkul bə ntó nacé cilyá wúsə ná: «Tótəlí muud mə bá *dúg cug nacé bəla nə búgə.»

2:19 6.14; Rom 7.6; 6.2-4 § 2:19 Mə ji mbimbə shú sá í dúgyá nə mæcɛɛ yí: Ntó má ká ná «mə a má yow ɲgələ cugə nji shú lú mácɛɛ». 2:20 1.4; Yuá 17.23; Rom 8.10-11; 2Kr 5.14 3:1 5.7 3:2 4.6; Rom 8.9-16; 2Kr 3.6, 17 3:4 4.11 * 3:4 Ciyá ni jí námə nə ɲkul bə ná «Zhwog micúɲ bí á má jisəw myá». 3:6 Mət 15.6; Rom 4.3, 22; Zhk 2.23 3:7 Rom 4.11-12 3:8 Mət 12.3 3:9 Rom 4.16 3:10 Mbá 27.26; Zhk 2.10 3:11 Aba 2.4; Rom 1.17; 3.20

12 Mpugá ntâg ná baagalálê máceççé í cugé bul bæ yuug búgá; cilyá í yida bæ ná: «Muud mæ báágúlê súsúsá jêsh jísê cilyá máceççé dí ná á ðu sá gwo yé, máceççé yæ nyæ cug.»

13 Kríst nyæ á ka tş tâj shú ná ñkwaal á máceççé bíðúg shé. Nyæ a ñkêny ñkwaal wœngú nyéðí nyúúúúú nda jí cilyá Kálaad Zembí dí ná, náæá: «Muud yêsh bwé kéel líúð yé, ñkwaal nœ nyæ»†.

14 Kríst nyæ á ñkêny ñkwaal wœngú shú ná, nyéðí kwonj dí, íbwádán í Aburáham í kálag íkûl ishúsud, shé buud ñgá búgula wá shé lágúg Ñkêñkê Shíshim Zembí nyæ á kaag yé.

Fwámé mpwonj buud má Aburáham

15 Bwaang, shé ñwagá ná yuug nœ gúl sâ shé má dú dúg búúð bwé ðu sá yí. Ngeá í ðu bæ ná zhizhe kálaad lúgá múúð mœ sá yé, á ká sîy váál í jêla yí, muud kú ná nyíngœ jímbal tœ cilyá, kú námá kwádulœ tœ gúl sâ cínœngú?

16 Aburáham wœ Zembí nyæ á kaag mœñkaagá yé, *Aburáham nœ mpwonj buud nyé. Bwé ángê nœ cí ná Aburáham nœ mœmpwonj mœ búúð mé, nda sâ má cí ná mœmpwonj mœng mœsœ ñkí bulya. Jísœ ná «mpwonj buud nyé», ntó jí ná *Kríst.

17 Mœ ñgœ œel cí ná: Zembí nyæ a bwey fwo sá kálaad lúgá váál í jêla yí, a mú ka zœ yœ *Oyúðen Máceççé mpúsœ mimbú mitæð minð nœ mœwúm málsól. Máceççé mœng mœ á shígé bæ nœ ñkul mœ œnd sâ kálaad lúgá wœng dí, ná má zó sá ná ñkaagá í yág ntó cwag.

18 Nœcé í ká bæ ná muud mœ lúg nœ lúgá nœcé sálœ mísólólúgá mí máceççé, í nda ná nyíngœ bæ sâ Zembí nyæ á kaag yí. Zembí nywáá nyœ a sá Aburáham mpaam, bæçlœ ñkaagá nyœ á kaag yí.

Mfíí máceççé má nœ ndí yí

19 Ká Máceççé mœsœ nœ wáyé mfíí? Máceççé mœ á zœ kwíduli shú ná buud bwé dúg mpu ja bwé é ðu caam mwo yí, té mpwonj buud Zembí nyœ á yœ ñkaagá yí í afwóyé wóós yí. *Wœéngales wœ bwé á ka zœ nœ máceççé, ñkumba múúð mú bæ kala-mœjwú, a mú kala búúð mwo.

20 Ká, kala-mœjwú nyœ áðé bæ ja múúð ñgá sá sâ nyœmœfwó yí. Zembí jí ntâg fwó†.

21 Ye ntó jí ná Máceççé má ñgœ lúmbuli nœ mœñkaagá Zembí nyœ á ñgœ kaag má? Gúl sâ cugé nœ ñkul bæ ntó. Dúl ççé í á mbám bæ ná ðæsœ nœ ñkul yœ búúð cug íí, muud jee bæ tâtélí mísh má Zembí dí nœ sálœ mísólólúgá mí máceççé.

22 Ká, Kálaad Zembí ñgœ lwó nœ buud œ shí ga bêsh búœ mánýámá má *mísómúð. Mánýámá mœng mœsœ shú ná obúgula bwé ñwág ñkaagá má Zembí, nœcé báá ñgólœ búgúlá Yésus-Kríst.

23 Ntó jí ná shé á bæ mánýámáð té fwála lœ búgúlálœ Yésus í á shígé fwo wóós yí; Máceççé wœ má á ka ðu fad shé, ñgólœ bwánd ná Zembí lwóg shé zhíí shé búgúlág Yésus-Kríst yí.

24 Ntó má ká ná, Máceççé má á ñgœ kyey nœ shé nda muud ñgá fála múmwán yé, ñgólœ bwánd ná *Kríst zóg, shé búgúlág nyœ, shé mú bæ ótátélí mísh má Zembí dí.

3:12 Lœv 18.5; Rom 10.5 3:13 Mbá 21.23; Rom 8.3; 2Kr 5.21 † 3:13 Cilyá ní wúœ Mbá 21.23 ðí; ntó jí ná, shwiy lœ kwólós ðæsœ shwiy lœ mázhúngúlú. 3:14 3.2-5; Zhu 3.1-2 3:16 Mœt 12.7; 17.7-8 3:17 MmN 12.40 3:18 Rom 4.14; 11.6 3:19 Rom 4.15 *Wœéngales*: Mis 7.38, 53; Heb 2.2 3:20 Mbá 6.4 ‡ 3:20 Zembí nyœ a kaag ñkaagá kú nœ kala-mœjwú. 3:21 Rom 7.13; 8.2 3:22 Rom 3.9-30; 11.32 3:23 4.3 3:24 Rom 10.4

25 Nə ndeé, ηγαά nə fwála ɫə búgúlálə Kríst í á má wóós? Məççɛ mə aηgé nə ná fála shé.

26 Nəcé, bi bēsh mə *búgula, bi mūsə bwán ó ZembîŞ kwon mə Yésus-Kríst dî.

27 Mpugá nə bi bēsh buud bí á ηgə duwan tâη buud ɔ Yésus wá, bi a mə ηwa Kríst nda káándə mə bwáád*.

28 Muud nda ná nyiηgə du bə nə tádúgá nə mwá *Yúden wə éga, mwá Garék wə éga; lwaá wəga, fułi muud wə éga; nyíga ji mudúm, nyíga mudá. Mbó! Bi bēsh mú sâ ηgwúd kwon mə Yésus-Kríst dî.

29 Nda bí mūsə búúd ɔ Kríst nə, bi wə mūsə mpwon buud mə *Abraham. Ntə, bçɛlə ηkaagə Zembî nyə á kaag yí, bi búsə nə kow† wə Zembî.

4

1 Mə ηgə ceeł ci ná, té wēsh mwán mə lúg nə lúg yé jí ná mwán ntombú yí, a tɛm bə ámadí, a ji námə nda lwaá, kú nə kow isád.

2 Nyə é ηgə gwág nə buud bwé é ηgə kweemb nyə wá, nə bəonηg bwé é ηgə vyee nyə júš isá dí wá. A bá cugə ntə nə ndeé kə kumə ja fwála sóηgá nyə á ççɛlə í bá wóós yí.

3 Ntə námə wə í á bə nə shé yé. Ja shé á bə ná bwán ó ntombú yí, shé á ηgə gwág nə mishishim mí ηgə kyey nə isá yā shí ga myá*.

4 Nə ndeé, ja fwála í á wóós yí, Zembî nyə á nti Mwân yé, zə byél mwɔ mə mudád, íjwúga í Məççɛd.

5 Zembî nyə á nti nyə nə Məççɛ mə jwúg nə nyə shú nə á jónág tâη í yíl búúd mányámá mə məççɛd yí, zə sá nə shé bəg nə zhií mə bə bwân ó Zembî.

6 Bi mūsə bwân ó Zembî; məyiyé má cínəηg māsə nə Zembî nyə a mə nti shé Shishim mə Mwán yé mílamúd, Shishim wəonηg í du kím ná: «Abba†, Dâ!»

7 Ntə ji nə wo cugé nyiηgə bə lwaá, wo mūsə mbyágá; nə ndeé, nda wə mūsə mbyágá nə, Zembî mə sá nə wo bəg nə dwó kow isá nyə á bwíηg bwân bé yíid.

Pwól lâm wúsə gwôw

8 Yág ja bí á shígé du mpu Zembî yí, bi á du bə məlwaá mə ózembî bwé cúgə námə mpu bə ózembî wá.

9 Ká ja bi mə mpu Zembî gaá, bul bə nə ndeé ja Zembî mə mpu bí gaá, dáyé váál bí bí nə ηkul nyiηgə kə *búgula mbéé ítag-bwool í mishishim mí ηgə kyey nə isá yā shí ga myá? Ye bi mə ceeł nyiηgə kə bə məlwaá?

10 Bí ηgə bul kanusə mósł mwôw, nə bósł ŋkwoond, nə bíl ísəw, nə míl mímbù!‡

11 Bí ηgə kənd mə lâm gwôw é! Mə ηgə bεemb nə iséy mə á sá bídí yí í yóg íyíy-yíy é!

3:26 4.5, 7; Yuá 1.12; Rom 8.14-17 **Ş** **3:26** Ja Pwól mə cí na ná: «bwân ó Zembî» yí, a ηgə ceeł ci bwân bwé mú fwámé ikala wá, nə bwáméfwó mpu isá í dégyá nə bwo yí. **3:27** Rom 10.12; 1Kr 12.13; Kol 3.9-11 **3:27** Rom 6.3; Ifz 4.24 ***** **3:27** Cugə mbii wí nə muud mə dúg bí yé bəg nda a ηgə dúg Yésus. **3:29** 3.7, 14, 18; 4.7 † **3:29** Kow ni dásə kow á jɔjɔ isá Zembî nyə á kwəmusə shú bwân bé yí. **4:3**

4.9-10 ***** **4:3** Ciyá sə áma ci na ná: «mishishim mí ηgə kyey nə isá yā shí myá» ni, buud bēsh bwé cúgə bul bə nə cún ηgwúd na. Sə bāη sə ηgə ci ntúni nəcé sə mə dúg nə Pwól ηgə ci maηkul mə du ηgə jwú nə muud shí ga dí té nyə afwóyé magula Yésus-Kríst yí. Bósł bwé ηgə ci ná jisə «isá í á tééd shí ga yí». Dúgúg námə Kol 2.8, 20. **4:4** 3.13; Yuá 1.14 **4:6** Rom 8.15-16 † **4:6 Abba**: Ciyá ni í kə nə «Dâ». **4:7** Rom 4.13; 8.17 **4:8** 1Kr 8.4-6 **4:9** Ifz 1.21; Kol 2.8-23 **4:9** 1Kr 8.3; Kol 2.15 **4:10** Mbá 4.19; Mís 7.42; Rom 14.5 ‡ **4:10** Na, Pwól ηgə jəla nə ci məzəη mə Oyúden, nkí ntəg bíl isá íkúl ishús í á du sá dúla nyə wáacén-cení gúmá yí. Nyə a lás námə lésú ηgwúd wəonηg Kol 2.16 nə 2.23 dí.

12 Bwaanɔ, nɔgáa má a má sá móméfwó nda bí, má téég bí mabwâ, nɔgagá nɔ cugə váál má nɔgə cugə yí. Bi a shígé bwεε sá má mabôw.

13 Biméfwó bí má mpú ná ja má á tééd bwiing bí Jɔɔ Lâɔ ja áshúshwóógú yí, bwás wó í á sá ná má shígulag bídí.

14 Bwás dɔɔng í á sá ntâg má nyúúl nki dana, nji bi a shígé gwág má nyéé, kú kál má. Bi á yida lég má nda má ji nɔgwól *éɔngəles má Zembî, nda má wá *Křist Yésus.

15 Ká máshusug bí á du gwág má ja jɔɔng má má á má ka kə nɔgow? Má nɔgə mpu bwaagulə ná bí á du gwág má máshusug váál á ná, bí á mbâm bə nə zhíí, bí a nywá jee tí mísh mún yə má.

16 Ká, má músə bí zhízhíɔ ja gaád nəcé má jaawúlə bí obúbálé aá?

17 Yambán bóól búúd bwó nɔgə zə nə ndí bídí ni í cúgə fwámé yambán; jísə nji ná bwó cɛɛl zə béég bí nə má shú ná bí nywíílyág nji nə bwo.

18 Jísə jɔɔɔ sá ná bí nywíílyág nə sá ányunywaá; nji í jəla ná bí nywíílyág nə gwo ja jésh, kú bə nji ja má jí kúnə-kúnə nə bí yl.

19 Yé bwán bâm, má mú nɔgə nyiɔgə jug shú dánúd nda mudá nɔgə kwiy miná ná a zə byá yé; má é jug ntó ná ndéé kə wóós ja Křist nyó é mpu shîn nɔwa jiya bídí ícug dí yl.

20 Má nɔgə jii ja gaád nə má bóg nûɔ bídí, má mpúg váál má é lésha nə bí yl. Má anyiɔgəyé ná mpu sá má sáág shú dán yl.

Mpwokwoond má Agar bá Sara

21 Bí buud má cɛɛl nyiɔgə kə nyíí málwaa má Mácɛɛd wá, jaawugá ná má: yé bí nɔgə námá mpu gwág sá Mácɛɛ má nɔgə cɪ yí?

22 Jí cilyá Kálaad Zembî dí ná *Aburaham nyə á byá bwán óbá, a byá nyíga nə lwaá dé, a byá nyíga nə mudá yé, kú bə sóol mäsáal.

23 Mwán má lwaá nyə á byél yéesh á muud dí; yé má mudá nyə a shígé bə lwaá yé, nyə a byél nkaagə má Zembî dí.

24 Budá óbá óni búśə mpwokwoond á isɔ íbá: nyíga sɔ á mbún Sinayí, sɔ jɔɔng í byá málwaa: Agar wá énc.

25 Agar wɔɔng wó mbún Sinayí wúsə Arabí yl, a ji ntâg mpwokwoond á Yurúsəlem a múús, Yurúsəlem wɔɔngú bənbə mimbyágá myé myésh búśə málwaa.

26 Yurúsəlem a gwów nywáá cugé lwaá, nyə ntâg wó jí nyóóɔngú wúshé.

27 Nəcé jí cilyá Kálaad Zembî dí ná:

Wo mudá wó abwélé byá yé, gwágúg máshusug; wo wá yánɔgá, wo muud wó abwélé gwág mácɛy má byéyí yé. Nəcé bwán wó mudá nyə á myeesh yé bwó bul bulya, cɔ bɔɔng wó mudá jísə nə báá yé.

28 Bwaanɔ, bí báá bí búśə bwán bwó á byél nkaagə má Zembî dí nda *Izaag wá.

29 Ná ndéé, mwân nyə á byél yéesh á muud dí yé nyə a lwó nyɔɔng nyó á byél nə nɔkul má Nkɛɔkɛ Shíshim yé cúwúlí; ntó námá wó í nɔgə bə ja gaád yé.

4:12 1Kr 9.19-21 S 4:12 Pwól nɔgə jii ná obúgula 5 Galátia bwó cúgəgú nda nya, kú ná kənd mílám gwów nə nyá məcɛɛ; məcɛɛ má cúgə nə nɔkul sá ná bwó bíg cug, má cúgə námá nə nɔkul sá ná bwó shúbúg cug. 4:13 Mís 16.6; 2Kr 12.7 4:17 1.7 4:19 1Kr 4.15 4:22 Mət 16.15; 21.3 4:23 Mət 17.18-19; Rom 4.17-20; 9.7-9 4:24 MmN 19-20; Gal 3.23; 4.1; 5.1 Agar: Mət 16.1 4:26 Heb 12.22; Mbú 21.2 4:27 Iza 54.1 4:29 Mət 21.9

³⁰ Ká Mícilyá mí ηγə ci ná ji? Ngaá mí ηγə ci ná: «Wíηγúg múdá á lwaá bá mwán yé; í aǰíyé ná mwán yé zág kaaw mánkəw nə mwán mə múdá cúgέ lwaá yé.»

³¹ Nə ndeé bwaanη, shé cugέ bwán ó lwaá, shé búšə bwán ó nyəəηg cúgέ lwaá yé.

5

¹ Kríst nyə a yíl shé mányámád nə shé cúgəg ofulí. Yíímúgá mənyúúl, kúgá nyingə kə nyíngal mányúúl málwaaád.

Jiya fulí

² Mə Pwól mə ηγə ci ná, bí má ká kə ηγə síya ábiwáág íí, sá *Kríst nyə á sá yí í kú ná bə bí nə mfií.

³ Mə nyingə báágulə jaaw múúd yēsh mə síya ábiwáág yé fwámé jaaw ná, jísə nyə yíimbúli ná a bég námə məcəξ mēsh.

⁴ Bí buud ηgə dúg nə baagulólə Məcəξ wə í é təl bí otútəlí mísh mə Zembí dí wá, bí mə ntáma bínəη Kríst shwə, bí mə wú kál bí á du bwəma nə mpaam mə Zembí yí.

⁵ Sá báá, sá ηγə ji nə búgə nə Zembí wə má bá sá nə sá bág otútəlí; Nkəηkə Shíshim wə ηgə balan nə búgə jísú, ηγə sá nə sá ηgəg nə bwánd nə Zembí nyə ə sá sá sólúgú wəəηg.

⁶ Nəcə, muud músə múúd mə Yésus-Kríst yé mə mpú ná: muud tēem síya ábiwáág, í nda bə nə mfií; muud nyingə bə kú síya, kú námə nə mfií; sá ηgwúd wə ηgə kwíínd: nji búgə. Búgə jəəηg í du ntəg nyín ceeílí.

⁷ A jə kuú njəənd bí á téeéd nə ndí yí ey! Zə nyə a mə zə jándəwo bí zhííd nə bí kú ná nyingə bə óbúbálé éne?

⁸ Váál líηgúlə bwə mə líηg bí ní í áηgə nə zhu wə Zembí muud ηgə jəw bí yé.

⁹ Ngaá bí mə mpú ná búbaalé *ləvur bíbíyá í du sá nə mbulyá ηgug wēsh í bádúg?*

¹⁰ Jám kómbúd íí, mə ji nə búgə nə bí mú buud ə Cwámba, bí abúle nyingə bə nyúl zhíí shús. Nji, muud nyə á mə zə sá nə fag í jímbúg bí éne, təə ná nyə wə zə təə zə, Zembí mə bá yá nə nyə.

¹¹ Bwaanη, í mbəm bə búbálé nə mə ηγə ná nyingə cúndə ábiwáág, bwə ka nyingə wáámə mə nə cúwúlí nəcə ji? Mə ká nyingə ηgə jíngali buud ntó, mpu nə mə aηgə ná jíngali kwolós, sá í kwál bwo bəəgú yí kú ná bə.

¹² Buud bwə mə zə zamudan bí óni, bwə jéeg námə kə cwíya mímyáágó!

Fwámé jiya fulí

¹³ Bwaanη, *Kríst nyə á mə sá nə bí cúgəg cug fulí. Nji, cug fulí jəəηgú í ájáláyé nə yida təl bí məkuú shí nə bí sáág isá mílám mín mí ηgə gwág yéesh yí. Yídagá bə nə váál ceeílí í é sá nə bí dúg bə, ηgwól kwíínd ηgwól, ηgwól kwíínd ηgwól yí.

¹⁴ Nəcə, mampándí mēsh má Məcəξ mə kə bwəma mpándí ηgwúd dí ná: «Ceełəg múúd yēsh jísə wo kúnə-kúnə yé nda wó céeł wóméfwó ná».

4:30 Mət 21.10 **5:1** 2.4; 4.5, 9; 5.3 **5:3** 3.10, 12; Rom 2.25 **5:5** 2.16; Rom 8.23-25 **5:6** 3.28; 5.22; 6.15; Rom 4.11; 1Kr 7.19; Ifz 6.23 **5:8** 1.6-7 **5:9** 1Kr 5.6 * **5:9** Kaanə ní wí námə fwo bə 1Kr 5.6 dí; wúsə námə nda kaanə sá mə du ci ná: «Shú ηgwúd mə du wá bóól bēsh íbwool» yí. **5:10** 1.7
5:11 6.12, 14; 1Kr 1.23 **5:13** 1Kr 6.12; 10.23-24; 1Pr 2.16 **5:14** Ləv 19.18; Rom 13.9

15 Ká, bí má ká yida ngə kwagula mpódúgá nyín, ñkí ntâg ná bí ngə bə, ngwól fεεg ngwól, ngwól fεεg ngwól, bí ɔ ka bey ná í bág shúgula bí ná bóól kweemushi bóólúgá!

16 Mə ngə yida ci nááá: cugəgá váál cug Nkε̄ñkε̄ Shíshim ngə lwó bí yí; ja jɔɔngú, bí anyingəyé ná ngə bε iwímbúg í cug mə múud.

17 Nəcə, iyéesh í cug múúd í ngə lúmbuli ná iyéesh í Nkε̄ñkε̄ Shíshim, iyéesh í Nkε̄ñkε̄ Shíshim lúmbuli ná bí í múúd; isá íbá íni í ngə síya lúmbáli bídí mílámúd, váál á ná bí nda sá sá bí má céél sá yí.

18 Nji, bí má ká ngə cugə váál cug Nkε̄ñkε̄ Shíshim ngə lwó bí yí, bí nda ná nyingə bə málwaa má mácεε.

19 Misóólúgú mí dú zhu iyéesh í cug múúd dí myá mí cúgε ná njúúg, myó wá: ná jaŋga, ná misóólúgú mí áduɗaná, ná asíy-síy,

20 ná yélə ózembí ɔ áyadúg gúmá, ná sálə jamb, ná ifamuga, ná ozhuyá, ná mbiya lám, ná dúlə nyada, ná məfendiyá, ná dúlə bə məcájŋ məcájŋ, ná máñkɔɔmá,

21 ná məzhájŋ, ná ñnguluga, ná idína í álal-ñkul†, ná bíl váál isá yá ntó. Mə tééd fwo bwéy kéwuli bí námá nda má á fwo bwéy jaaw ná, ná: buud bwéy ngə sá váál isá íni wá bwéy ábúlé bə ná kɔw Faan má Zembí dí.

22 Ká, Nkε̄ñkε̄ Shíshim nywáá má du sá ná muud bəg ná cεelí, ná məshusug, ná matala, kú ná mílámusa, nji jɔ lám, ná jɔ fúlú, məñkaagó mé nda salan,

23 ná lám ná shεε, ná dúlə mpu bii lám; kú ná tɔɔ cεε í ngə ban váál isá íni.

24 Buud bwéy músá búúd ɔ Kríst wá, bwéy á má bwambulə mbií búúd bwéy á du fwo bə yí kwólós dí, í yə ná iyéesh byé ná iwímbúg byé byésh.

25 Ñkí shé má mpú ná Nkε̄ñkε̄ Shíshim wé ngə sá ná shé cúgagá, shé kágá bíd ná nyə wé kyéyug ná shé.

26 Shé yówugá íbəmb, shé yow dúlə ngə sɔ məbyaagula ná dúlə sá ófímál sá méfwó ná sá méfwó.

6

Dugá wá mábwə

1 Bwaanɔ, ñkí í wóós ná muud má biil ná iwushí, bí buud ngə bε Shíshim má Zembí wá, ñwagá nyə ná lám ná shεε, bí sá ná a cig sóólúgá wɔɔŋg. Bí ɔ du námá káálugə ná bí biílúg mábwəbúlánúd.

2 Dugá sá ná, ngwól má ká bə ná məkwowala, bóól wá məbwə; sálə ntó wí ná bí ngə bε cεε *Kríst nyə a lúgə shé ná ndí yí.

3 Nəcə, ñkí muud ngə tódúgá ná a ji gúl məma sá, í njúl ná a cúgε tɔɔ sá, a ngə shüŋ nyə méfwó.

4 Ná ndéé, muud yésh fáásug misóólúgú nyáméfwó ngə sá myá; á ká dúg ná mí mpiyá ná gúmá, a mú ñwa gúmá ná nyə méfwó, kú bə mányúúl má búúduɗ.

5 Nəcə muud nyə méfwó má jəlá ná fwo wáduga ná micájŋ myé.

6 Muud ngə jíg Milésá mí Zembí yé yág muud ngə jíguli nyə yé kɔw á isá byésh á jí ná ndí yí.

5:15 Zhk 4.1-2 5:16 5.25; Rom 8.2-13 5:17 Rom 7.13-23 5:18 Rom 6.14; 7.4 5:19 Rom 1.28-32; 1Kr 6.9-10; Ifz 5.3-5; Kol 3.5-8; 1Tm 1.9-10; 2Tm 3.2-5; 1Pr 4.3; Mbú 22.15 † 5:21 *idína í álal-ñkul*: Mbií ídína wɔɔŋg í á du bə, buud də ná ñgul ntɔ míñji, buud sá jaŋga kú ná məsus. 5:22 Ifz 5.9 5:23 1Tm 1.9; 2Pr 1.6 5:24 2.19; 6.14; Rom 6.6; Kol 3.5; 1Yn 3.6 5:25 5.16; 1Kr 6.19; Ifz 4.30 5:26 Rom 12.10; Flp 2.3 6:1 Mat 18.15; Zhk 5.19; 1Kr 10.12 6:2 1Kr 9.21; 2Kr 11.29 6:3 1Kr 4.7 6:5 Rom 2.6; 14.12 6:6 1Kr 9.11, 14

⁷ Kúgá shiig mánnyúl; bwó ádé kə nə məshigá wá Zembî; mpəg múúd mə bɛ yí, gwo námə wá á bá mwáág yí.

⁸ Múúd mə ká bɛ mpəg á nyúúl*, mpəg jɔɔŋg í bá wúmə nyə shwiy, dwə wá á bá mwáág tâŋ mpumá yí. Muud mə ká yida bɛ mpəg Shíshim†, mpəg jɔɔŋgú wúmə nyə cug á kandugə kandugə, gwó wá nywáá mə bá mwáág tâŋ mpumá yí.

⁹ Shé kúgá káád sálə mánnywa; shé mpúgá ná, shé mə ká bə kú káád íí, shé mə bá mwáág mpúmá á mánnywa mɔɔŋgú fwála í bá jəla yí.

¹⁰ Nə ndeé, té shé ŋgá ná bə nə fwála yí, shé sáágá buud bəsh mánnywa, bul bə nə ndeé bɔɔŋg búsó óbúgula nda shé wá.

Məshíné mə kálaad

¹¹ Bwaŋg, bi mə dúg məma íkaŋgá mə ŋgá cilə bí nə mbwó wám yí. ¹² Buud bwó ŋgá yímbuli bí ná bi síyág ábiwáág óni, bwó ŋgá sɔ́ ná bwó ŋwa gúmá nə misóólúgú myá buud. Jísə nji ná bwó acéélé bwəma nə cúwálí kwolós mə *Kříst í ŋgá kwaamb yí.

¹³ Dugá, buud ɔ ábiwáág bwóméfwó bwó aŋgə nə baagula məcɛɛ, nji bwó ŋgá jii ná bi síyág ábiwáág. Jísə bwo nji ná bwó cɛɛl bá du bəgəwa nə bwó wá bwó á sá ná bi síyág ábiwáág.

¹⁴ Ká məɛ jám kómb di, mə cugé nə gúl sá mə jí nə ŋkul bəgəwa nə ndí yí, námə nji kwolós mə Cwámba wúsú Yésus-Kříst; nəcé Kříst nyə a mə sá ná mə dúgúg shí ga nda nyísə kwolós dí, shí ga dúg mə nda mə jii kwolós dí.

¹⁵ Gwó wá mə cí ná, síyála ábiwáág cúgé nə mfií, nyiŋgálə bə kú síya, nda nə mfií; sá jí nə mfií yí jí nji bálə kukwuməga ágúgwáan.

¹⁶ Buud bəsh bwó é bɛ njiígulá ní wá, Zembî kó sá ná bwó cágəg ná shɛɛ, ká gwág bwo cey lámúd, kó sá námə *Izəyél yé ntó.

¹⁷ Tééd múús íí, muud nda ná nyiŋgə ntágulə mə lúu; mpugá ná nyúúl nyâm nyí nə məyigyé mə ŋgá lwó nə mə a mə jug shú mə Yésus má.

¹⁸ Bwaŋg, Mpaam mə Cwámba wúsú Yésus-Kříst í jig mítédúgá mínúd. Amɛn.

6:8 Yuá 3.6; 6.63; Rom 8.6, 13 * **6:8 bɛ mpəg á nyúúl**: Ntó mə kó ná: «Wá lúu ŋgálə sɔ́ mánnywa mə dúgyá nə nyúúl má». † **6:8 bɛ mpəg Shíshim**: Ntó mə kó ná: «Wá lúu ŋgálə sɔ́ mánnywa mə dúgyá nə Shíshim má». **6:9** 2Te 3.13 **6:10** Yuá 13.34; Rom 12.10; 13.8; 14.15; 1Kr 8.1; 2Kr 8.7-8; Gal 5.6, 13-14; Ifz 5.2; Flp 2.2; 1Te 3.12; 4.9; 1Tm 1.5; Heb 13.1; 2Pr 1.7 **6:11** 1Kr 16.21 **6:12** 5.2, 11 **6:14** 1Kr 1.23, 29, 31; 2.2; Gal 2.19 **6:15** 5.6; Rom 6.3-4; 2Kr 5.17; Ifz 4.24 **6:16** Sóm 125.4-5 **6:17** 2Kr 4.10 **6:18** Flp 4.23; 2Te 3.18; 2Tm 4.22; Flm 25; Mbá 22.21

Kálaad Pwôl nyə á cilə buud 3 Ifêz yé Isâ í dúgyá nə kálaad mə Pwôl shú Ifêz yí

Pwôl nyə á cilə b3ól 3kálaad a njúl mímbwugud, bwá də j3w 3kálaad b33ng nə «okálaad 3 mwá mimbwug». B33l sá jis3 Ifz 3.1 nə 4.1 dí yí, í ngə nyín nə kálaad á buud 3 Ifêz jis3 cín3ngú mbwoomb «3kálaad 3 mwá mimbwug» dí, b3n3n ny33ng á buud 3 Filipí, nə á buud 3 Kol3sia, nə ny33ng nyə á cilə Fúlmdn yé.

Minj3gúla mís3 kálaad w33ng dí myá mí ngə nyín nda sá mə cí nə Pwôl nyə a shíg3 cilə nyə nji shú D3 ngwúd. Shug lú minj3gúla my33ng w3 yuug á kandugə kandugə Zembí nyə á yágulə yí; yuug nə á sheeng isá yá jon nə ya shí by3sh Kríst dí shí məkuú (1.10). Pwôl nyə á ka kaaw nj3gúla w33ngú m3nk3w məbá.

- (1) Nk3w áshúshw33gú í ngə lw3 nə Zembí nyə á sheeng Oyúden b3n3n ikúl ishús, a sá nə bwá b3g kúl ngwúd kwoŋ mə Kríst dí (1.3–3.21).
- (2) Nk3w áb33 í ngə lw3 nə obúgula b3sh bwá j3lá nə cugə cug á b3lá seengyá kúl ngwúd, nəc3 b3sh bwá músə buud 3 Y3sus–Kríst (4.1–6.20).

Məb3dá

¹ Mə Pwôl, muud Zembí nyə a f33sh nə mə b3g *muud lwámá mə Y3sus–Kríst yé, mə cilə bí minj3k3k3 mí búúd 3 Y3sus–Kríst, buud 3 abúgúlag.

² S33ngú wúsú Zembí bá Cwámba Y3sus–Kríst bwá 3 sá bí mpaam, bwá 3 sá námá nə bí ng3g nə cugə nə shee.

Mpaam ánt3 minji

³ Gúmá nə Zembí, S33ngú mə Cwámba wúsú Y3sus–Kríst, nyə muud nyə á mə bwádan nə s3 kwoŋ mə *Kríst dí, sá s3 m3nywa má *shúshim məv3ál m3sh jon dí gw3w yé.

⁴ Nyə á bwey f33sh s3 kwoŋ mə Kríst dí a nda fwo fw3 shí nə gw3w. Nyə a f33sh s3 nə s3 b3g minj3k3k3, kú nə sá á jum3g ny3dí míshúd. Ng3lə b3 c33lí nyə á c33l s3 yí,

⁵ Nyə á bwey bə nə c33lá nə a bá ŋwa s3 t3ŋ bwán b3 kwoŋ mə Y3sus–Kríst dí, v3ál j3j3 y33sh j3 í á bə yí.

⁶ Y33sh j3 í á bə nt3 shú nə s3 s3gús3g məma mpaam ny3 á sá s3 kwoŋ mə ábábə yé dí yí.

⁷ Zembí nyə a mə yíl s3 m3nyámád nəc3 məcú mí mə ábábə yé w33ngú, a mə juu s3 nə iwushí bísú ny3dí kwoŋ dí, nə ijuugá námá bímbí məma mpaam ny3.

⁸ Zembí nyə a mə bul bul sá s3 mpaam ny33ngú, juw s3 zhií mə b3 nə fag nə ik3ŋ.

⁹ Nyə a mə sá nə s3 mpúg j3j3 yuug j3 nyə á ngə baagulə shwo3 nə a bá zə sá lúu mə Kríst dí yí.

¹⁰ Nyə á ngə baagulə yuug j33ng nə a bá zə casulə gwo mw3w má məzhúgúla: í á bə nə a bá seeng isá by3sh yə Kríst nə Kríst nyəmfw3 a jwúg nə byo: t33 isá bís3 gw3w jon dí yí, t33 by33ng bís3 wa shí yí.

1:1 muud lwámá: Gal 1.1 **Ifêz**: Mis 18.19–21; 19.1 **1:3** 2.6; 2Kr 1.3 **1:4** 5.27; Yuá 15.16; 17.24; 2Te 2.13 **1:5** Yuá 1.12 **1:6** Mat 3.17; Rom 5.2; Kol 1.13 **1:7** Zembí nyə a mə yíl s3 m3nyámád: Kol 1.13–14 **m3cú**: Ifz 2.13; Rom 3.25–26; Kol 1.20; 1Yn 5.7 **Zembí nyə a mə bul bul sá s3 mpaam**: Ifz 2.7 **1:9** 1.22; Kol 1.16, 20

11 Zembí nyə a mə ηwa sá tâη kəw* dé lúu mə Kríst dí. Nyə a tééd bwey féésh sá námá nda yuug jé í á bwey bæ ná, nyə muud mə dú kyey nə isá byêsh nda á céel ná yé.

12 Nyə á ηwa sá tâη kəw dé shú ná, sá buud sá á tééd fwo bwey kwey bwágó lúu wə Kríst wá, sá dúg ságusə váál á mpíyá nə gúmá yí.

13 Nyədí kwonj dí wá Zembí nyə á wá bí Nkêηkê Shíshim nyə á bwey kaag buud yé, nyə á wá bí nyə tâη məyügyé mé ja bí á gwág ciyá á bábálé yí, ja bí á gwág Jəjə Lâη ηgə cug bí yí, ná ndeé bí mú *búgula nyə yí.

14 Nyə a wá shé Shíshim yé wəonj mílámúd tâη béén ná a bá yə sá dúsú kəw lá mánywa ja á bá zə mael yíl kúl búúd jé mányámád yí. Nəcə, nyə á kusə kúl búúd jəonjú ná í bág da ságusə váál á mpíyá nə gúmá yí.

Məjəgula

15 Sâ jəonj wə bí é gwág ná, té mə á gwáduga ná bí ηgə *búgula Cwámba Yésus, bí ηgə námá cəel obúgula bēsh yí,

16 mə ayówé ηgələ yə Zembí akíba shú dán ja jēsh mə ηgə wá bí məjəgula mām dí yí.

17 Mə ηgə jəgula ná, Zembí mə Cwámba wúsú Yésus-Kríst, Pəpá á milwanə yəg bí *shíshim á fəg í é lwó bí nyə, sá ná bí mpúg nyə yí;

18 a wág bí ηgəngəη mísh mā lámúd, bí mpúg váál bwágó lúu búúd bwə dú bæ nə ndí ja á jəw bwo yí, bí mpu bímbí lá zhwoj ijímá isá á dú kaaw mīηkēηkē mí búúd myé yí,

19 nə məma yáag-yáag mísóólúgú á da sá shú sə obúgula myá, mísóólúgú á da sá nə məma ηkúl nyé ántə minji myá.

20 Məma ηkúl ántə minji nyəonj wə nyə á wəef gwúmáshílə *Kríst ná ndeé kə jil nyə nyədí mbwə mənəcwúm jon dí gwəw yí.

21 Nyə á bān Kríst gwəw a ntə isá yā məyídúgú† í ηgə wá buud mányámád yí, nə byəonj í ηgə lwó buud mpəl yí, nə byəonj í ηgə ntə buud ηkul yí, nə byəonj bíś nə icwámba yí; á ntə sâ jēsh jí nə ηkul gwíidəw jíná təw wa cug ga dí, təw jəonj cug í ηgə zə shwóg yíid.

22 Zembí nyə a mə wá isá byēsh Kríst dí mányámád, ná ndeé, nda Kríst mə jwú nə isá byēsh ná, Zembí mú təl nyə lúu á *Də lú obúgula,

23 Də dəonjú í njúl nyúúl nyé, í njúl lwándúlá nə nyə, nyə muud ηgə lwándulə sâ jēsh kúl jēsh yé.

2

Kríst nyə á zə nə cug

1 Bì bāη, nə iwushí nə *mísəm bí á da sá myá, mí á sá nó bí bəg mimbimə.

2 Bì a wá mányúúl cug iwushí nə mísámúd yág, ηwa kuú ηjəond á buud ə shí ga, ηgə bə məsa ηgə kyey nə lal-lal məjamb mīηgúlúd yé, nyə *shíshim ηgə lwáfulə buud ə mīηgáádó yé.

1:11 1.4; Rom 8.28-29 * **1:11** Bóól bwə ci na ná: «Zembí nyə a mə yə sá dúsú kəw.» **1:13** 4.30; 2Kr 1.22; Kol 1.5 **1:14** 4.30; 2Kr 1.22 **1:16** Kol 1.3 **1:17** 5.17; Mik 2.6; Kol 1.9-10 **1:18** 4.4; Kol 1.12 **1:19** 2Kr 13.4; Kol 2.12 **1:20** Mis 2.33; Kol 3.1 **1:21** 6.12; Rom 8.38; Gal 4.8-9; Kol 1.13, 16, 20; 2.9-10, 15, 20 † **1:21** Na jisə wəηgəles bwə ηgə ciy Yūd 1.6 dí wá. **1:22** 1.10; 4.15; 5.23; Söm 8.7; Kol 1.18; 2.19 **1:23** Də dəonjú í njúl nyúúl nyé: 2.16; 4.1-16, 25; 5.30; 1Kr 12.4-11, 27; Kol 2.19 í **njúl lwándúlá nə nyə**: 2.14, 18; 4.1-6; Kol 3.15 **lwándulə sâ jēsh kúl jēsh**: 3.19; 4.10 **2:1** 2.5 **2:2** 6.12; Yuá 12.31; 14.30; Mis 26.18; 1Yn 2.16

3 Sá bêsh óga, sá á bə námá gwoonḡ jooḡgúd, cug jísú í á ḡḡə bɛ iyéesh yá milám mísú, sá á də sọ nji ná sá má lwándúlə iyéesh byooḡḡú nə bów-bów mítádúgá myá cinḡḡ; sá á bwey byél sá njúl námá nda bóól bêsh, sá njúl nji ná Zembí gwágúg sá zhwuḡá.

4 Nji, Zembí ji bul bə nə lám mácey, nyə á cɛel shé nə fwámé məma cɛelí.

5 Gwə wá í á sá ná, shé buud shé á bə mimbimbə nəcə iwushí bishé wá, nyə á nyingə yə shé cug ja nyə á gwúmushi *Kříst yí. Mpaam má Zembí wá í á má sá ná bi dágúg cug.

6 Zembí nyə á gwúmushi shénḡḡ Yésus-Kříst, ná ndeé, lúu yé dí, nyə á má kə jil shénḡḡ gwḡw jon dí.

7 Nyə á sá shé bímbí lú mánywa dooḡḡú lúu má Yésus-Kříst dí, shú ná a lwó ikala í búúd í é ḡḡə byél yí ná, mpaam á ji nə ndí yí, í ntọ sá shé bāḡ mə jḡw ná mpaam yí.

8 Mpugá ná mpaam má Zembí wá í á má sá ná bi dágúg cug, bi a má ka ntāg bii mpaam nyooḡḡú nə zhií a búgə. Sólúgú wooḡḡ í cúgə sólúgú wún, jísə yána má Zembí.

9 Shé ádúgə cug nəcə fwḡlə sá wúl sólúgú, mbḡ. Muud nda jee ḡkény nyúul.

10 Shé búsa yida bə sá Zembí nyəmefwó má shín lúlə yí. Nyə á nyingə té shé ncuncumbə lúu má Yésus-Kříst dí, shú ná shé kág sá jọjọ mísólúgú nyə á bwey kwəməsa shé myá.

Kúl búúd má Zembí

11 Bi buud bí á byél yág íkúl ishús dí wá, bi ɔ tádúgá sá bí á də bə yí, ja *Oyúden bwá á də ḡwa ná bí cugé nə ábiwáág yí, í njúl ná bāḡ bwá á bə nə nyə nji mányúúléd, məbwá má búúd sálə.

12 Bi á də bə, kú nə wónḡó nə *Kříst, kú nə zhií bí má bə búúd ɔ Izarəyél; bi á də bə ojína, kú nə kəw isá Zembí nyə á də kaag buud ɔ isọ bə yíid, ḡḡə cugə kú nə bwágə lúu, ḡḡə cugə kú nə wónḡó nə Zembí.

13 Ká ja gaád hí, bí buud bí á də bə Zembí shwóg-shwóg wá, məcií má Kříst má á má sá ná bi bág nyə kúná-kúnə, kwonj má Yésus-Kříst dí.

14 Nyə wá jísə mátala má sú, nyə muud nyə á sá ná, a ḡwa ká ḡwa ká, a sɛɛḡḡ yé. Nəcə yánálə nyə á yána nyúúl nyé yí, nyə á caam kóógúló í á də wá mbéégí mpédúgá Oyúden nə íkúl ishús yí, kóógúló í á də sá ná bwá dág fiima yí.

15 Nyə á má yíl mámpándí nə ici yá *mbwoomb máceɛ, shú ná mwá Yúden bá bêsh mwá íkúl bwá bág mbii múúd agúgwáan ḡḡwúd nyédí kwonj dí, bwá cugə mátala dí.

16 Yálə nyə á yə kwolós dí yí, nyə á sá ḡkwambulə mpédúgá bónḡḡ Zembí, a sɛɛḡḡ mwá Yúden bá mwá íkúl bwá bə sá ḡḡwúdú, nyə á shínal ifimuga.

17 Nyə á zə nə məkál zə jaaw bí buud bí á bə shwóg-shwóg nə Zembí wá, jaaw boonḡ bwá á bə nyə kúná-kúnə wá ná ifimuga í má shín.

18 Nyə wá nyə á má sá ná sá bêsh, nə Oyúden nə íkúl ishús, sá kúmæg wá Dá nə ḡkul mə ḡkəḡkə Shíshim ḡḡwúd nə ḡḡwúd.

2:3 5.6, 8; Rom 1.28; Kol 3.6 2:4 Rom 8.39; 9.16; Zhk 5.11 2:5 2.8; Rom 3.24; 6.13; Kol 2.12-13
 2:6 1.3; Kol 2.12; 3.1 2:7 1.7; Rom 5.20 2:8 Mat 20.15; Yuá 4.10; Mis 15.11; Gal 2.16 2:9 Rom
 3.28; 1Kr 1.31; 2Tm 1.9; Tít 3.5 2:10 Tít 2.14 2:11 Rom 11.17 2:11 5.8 *ábiwáág*; Gal 5.6; Flp
 3.3 2:12 Rom 9.4; 1Kr 15.19; Kol 1.21-22; 1Te 4.13 *ojína, kú nə kəw isá Zembí nyə á də kaag buud*
 ɔ *isọ bə yíid*: 2.19 2:13 bí á də bə Zembí shwóg-shwóg: 2.17; 3.6 *macií*: 1.7; Gal 1.4 2:14 má tala:
 2.16; 4.3; Kol 1.20 *sɛɛḡḡ*: 1.23; Rom 10.12; 1Kr 12.13; Gal 3.28 2:15 2Kr 5.17; Kol 2.14 2:16 1.23;
 Rom 5.10; Kol 1.20-22 2:17 Iza 57.18-19; Mis 2.39 2:18 3.12; Rom 5.2

19 Ná ndeé, bí cugé ná nyiŋgə bə ójína, ŋkí ntāg mintəbə. Bi músə buud ɔ mpwág mə Zembí, námá nda míl mĩŋkɛŋkɛ mi búúd myêsh, bi músə njów búúd mə Zembí dı.

20 Bi búsə nda isá í málwǝgga bwə ŋgə zə lwɔ̄ nə ndí lúmuga dí gwów yí; lúmuga jəŋŋ wə *buud ɔ lwámá nə *buud ɔ mícúnda, Yésus-Kríst wə jís kwóógú áshúshwóógú í á téd kə bwamə dí yí.

21 Njów wêsh í ka zə ŋgə lwĩny nyádí kwonj dí ka zə bə ŋkɛŋkɛ Mpáanzə mə Cwámba.

22 Nyádí kwonj dí wə bí mə zə námá ŋgə bwəɔda málwǝgga dí yé. Bi mə ŋgə bwəɔda málwǝgga dí ná ndeé í mú bə njów Zembí ŋgə jil Shishim yé yí.

3

Kríst jı námá Kríst á ikúl ishús

1 Gwə wə jí ná, mə Pwól, mə muud jí mímbwug dí nəcə ŋgələ sêy nə *Kríst Yésus shú dún, bí ikúl ishús yé, mə dı jəgula nə Zembí shú dún.

2 Bi a mə jələ nə jee gwág váal Zembí ŋgə kyey nə mpaam nyé yí, ná nyə á ŋwa mə wá nyádí mısólúgúd, a yə mə iséy ná mə sáág shú dún.

3 Zembí wə nyə a bəgələ mə *ndimba mə mə ndəm cilə bí ni.

4 Ja bí é ŋgə lɔ kálaad éga yí, bíméfwó bí é jee dág váal mə mə mpu ndimba mə Kríst yí.

5 Zembí nyə a shígé fwo lwó ikala í búúd í ayág ndimba wəŋgú nda á mə ka sá ja gaád ná. A mə sá nə Nkɛŋkɛ Shishim zág wéeshali nyə, lwó mĩŋkɛŋkɛ mí *búúd ɔ lwámá nə *buud ɔ mícúnda.

6 A mə lwó bwo ná, ja búúd ɔ ikúl ishús bwə mə magələ Jɔjɔ Lán yí, bónŋŋ bêsh *Oyúden bwə músə námá nə kəw ŋgwúd mísh mə Zembí dı, bónŋŋ bêsh bwə músə ikúl í nyúul ŋgwúd; ŋkaagə Zembí nyə á kaag lúu mə Kríst Yésus dí yí, í dəgyá námá nə bwo bêsh.

7 Jɔjɔ Lán wəŋŋ wə Zembí nyə a sá mə mpaam, wɛɛɛ ŋkúl nyé, ŋwa mə iséyúd ná mə kyéyug nə ndí yí.

8 Mə muud mə búl bə kú nə mfíi mĩŋkɛŋkɛ mi búúd myêsh dí yé, Zembí nyə a sá mə mpaam nə mə zág jaaw ikúl ishús tãŋ jɔjɔ məkəl ná, Kríst ŋgə sá buud mbii mánywa múúd cúgé nə ŋkul shwánzulə má.

9 Mə jaaw bwo məkəl, mə bəgələ bwo ndimba: ndimba Zembí nyáméfwó muud nyə á té isá byêsh nyə á dı baagələ shwoó dí kwóm kwóm yí.

10 Nyə a sá nə mə zág bəgələ bábálé wəŋŋ shú nə *Dɔ lú óbúgala í lwóg váal Zembí jí nə fəg isá byêsh dí yí, isá yə jonj, byəŋŋ í ŋgə wə buud mányámád yí, nə byəŋŋ í ŋgə lwó buud mpəl yí í mpúg.

11 Zembí nyə á bwey bə nə yuug jé á kandəgə kandəgə shú isá ini byêsh, nyə á mə ka zə sá sólúgú kwonj mə Cwámba wúsú Yésus-Kríst dí.

12 Sə músə nə ŋkul jee kumə wə Zembí kú zhízhigə, nəcə sə mú búúd ɔ Kríst, sə ŋgə ntāg *búgula nyə.

13 Mə ka ŋgə ci ná, bí tɛɛm dág nda mə ŋgə bwəma nə *incwaw í ntəg shú dún éga, bí kú wə mányúul íŋkúŋkwonj dí; incwaw í ntəg íga í bá shúgula bí sá gúmá.

2:19 2.12; 3.6; Heb 12.22-23 2:20 Mat 16.18; 1Kr 3.10-11; Mbú 21.14 2:21 1Kr 3.16 2:22 1Pr 2.5 3:1 Kol 1.25 3:1 mə muud jí mímbwug dí: 4.1; Flp 1.7; Kol 4.18; Flm 1, 9 3:3 3.6 3:4 Rom 16.24; 2Kr 11.6 3:5 Kol 1.26 3:6 ndimba: 1.9-10; 2.13-14, 18-19; 3.9-11; Rom 16.25; Kol 1.26-27 3:8 búl bə kú nə mfíi: 1Kr 15.8-10; Gal 1.13-16; Flp 3.6-8; 1Tm 1.12-16 3:9 1.4 3:10 1.21, 23 3:12 Rom 5.2; Heb 4.16; 10.19 3:13 Kol 1.24

Ceelí má Kríst

14 Gwó wó jí nà, mæ ɲgə kúd Dà mæbwón,

15 nyə muud nyə á gwiid* minjów mí búúđ myêsh mínə, tɔɔ mya wa shí, tɔɔ mya jon dí yé,

16 mæ ɲgə jəgula nə nyə nà, nda nywáá jí nə yáág-yáág mílwanə nà, a sáág nə ɲkɛɲkɛ Shíshim yé wáág bí mæma mpífó mílám dí cwú, ləlushi bí.

17 Mæ ɲámə jəgula nà, nda bi ɲgə *búgula nyə nà, a sáág nə *Kríst zág ji bí mílámúđ, bí nádag nə ceelí, bí ɲgə magulə ɲji sá í zə nywadulə ceelí yí,

18 shú nà bí bəg nə ɲkul nà, binón míl mɲkɛɲkɛ mí búúđ myêsh bí wámbulág bímbí ceelí má Kríst í bwáag yí, nə bímbí í gwáá yí, nə bímbí jí nə cé kələ gwów yí, nə bímbí jísə nə gwaálə shí yí.

19 Bí bəg námə nə ɲkul mæ mpú ceelí má Kríst í ɲgə ná ntə sə fug ni, shú nə mílám mí lwándég bí nə fug nə ceelí nə cwóó námə nda Zembí jí lwándúlá nà.

20 Zembí muud jí nə ɲkul bul sá sə mənɲywa ntə bímbí sə má gwáámɔ nyə yí nə bímbí sə má tádégá nə nyə e sá yé, nyə muud ɲgə sá nə ɲkul nyé í ɲgəg nə sêy sáđí ícug dí yé,

21 *Dɔ́ í sáág nə ikala í búúđ byêsh í yág nyə gúmá kwoɲ má Yésus-Kríst dí, kandugə á kandugə. Amen!

4*Nyúul ɲgwúd*

1 Nda jí ntó nà, mæ muud jí mimbwug dí nə ɲgələ sêy nə Cwámɔba yé, má ci nááá, cugəgá mbíí cug í mpíyá nə muud má bíi njúwúlú Zembí ɲgə jów buud yé.

2 Ntó jí nà, muud kú bwele ɲkêny nyúul, də bə ɲji nə lám nə shee, kú nə mílámusa, ɲgwól jísow ɲgwól ceelíd.

3 ɲkɛɲkɛ Shíshim má seɲɲg bí nà bí ɲgəg nə cugə búmbə ɲgwúd; buləgá wá ɲkul nà cug búmbə jəɲɲg í bəg kú ntáma; bí ɔ shúgál gwo nə lám mətəla, nəcé lám mətəla wə ɲgə báduga bí búmbə ɲgwúd.

4 Bí má jəlá nə cugə búmbə ɲgwúd nəcé Zembí nyə á jów obúgula bəsh nà bwə bwándég bwágá lúu ɲgwúd*; ntó, obúgula bəsh búəsə mbwəɔdá nyúul ɲgwúd, bwə á ləg ɲkɛɲkɛ Shíshim ɲgwúd,

5 búəsə nə Cwámɔba ɲgwúd, bwə ɲgə magulə minjígúlá mimpwúd, búəsə nə nduwán ɲgwúd†,

6 Zembí jí ɲji ɲgwúd, á jí Sónúgá a shé bəsh yé; nyə wə má jwú nə shé bəsh, á də balan nə shé bəsh shú sálə ísəy byé, a jisə shé bəsh dí.

7 ɲji, mbúgula yəsh nyə á shí ləg dé kow lú yána váál *Kríst nyə á yigula nyə dwo mpáam dí yí.

8 Sá jəɲɲg wə jí cilyá Kálaad Zembí dí nà:

Ja nyə á kə gwów yí,

nyə á bíi mɲkwám kə nə ndí;

a mú yə búúđ məyóna.

3:14 6.18-19 * 3:15 Bóól bwə ci ná gwiid ni mæ kə nà «nyə wə nyə a tɛ». 3:16 Kol 1.11 3:17 Yuá 14.23; Ifz 5.2; Kol 1.23; 2.7 3:18 Kol 2.2 3:19 1.23; 5.2, 25; 2Kr 5.14; Kol 2.9-10 3:20 Kol 1.29 4:1 3.1 4:2 5.2; Kol 3.12-13 4:2 Rom 8.13; Gal 6.8; Kol 3.9 4:3 2.14-16; Kol 3.14-15 4:4 1.23;

2.18 * 4:4 **Bwəgá lúú:** Nə «bwə bá bə nə cug á kandugə kandugə». 4:5 Yuá 10.16; 1Kr 8.6 **nduwán:** Mat 28.19; Rom 6.3-4 † 4:5 **nduwán ɲgwúd:** Bwə á ɲgə duwan shú má Cugye ɲgwúd. 4:6 1Kr 12.6

4:7 Rom 12.3, 6; 1Kr 12.11 4:8 Sóm 68.19

9 Ká, ja bwó cí ná nyə á kə gwów yí, ntó má ká ná jí? Ngaá ntó má ká ná nyə á fwo tééd shulə kə shí ga dí shí?

10 Muud nyə á shulə yé, nyə námá wá nyə a bád kə zhwááŋgê, cɔ jon lə gwów dēsh; í á bə ntó shú ná nə shí nə gwów byēsh í bág nji nyə nə nyə.

11 Məyóna nyə á ŋgə yə buud má má á ŋgə bə ná, nyə a sá ná b́ól búúd bwá bág *buud o lwámá, b́ól *buud o mícúnda, b́ól obwiingye o lân, b́ól obaagala ó gwoong nə oyígali.

12 Nyə a sá ntó shú ná minjəkɛŋkɛ mi búúd mí bág fwámé ŋkwəməsá má sá ísɛy, ŋgəlá sá ná nyúúl má Kríst, *Dɔ lə óbúgala í lálug.

13 Bwá sáág ísɛy byəŋg ná ndéé kə wós nə shé bēsh shé má bá bə nə váál búgə ŋgwúd, shé bēsh mpu *Mwān má Zembí váál ŋgwúd, shé bēsh fifə námá bímí Kríst mə fifə yí.

14 Í bág ntó shú ná sə nda ná nyingə bə íkúkágó, sə nda nyingə də ŋgə yáŋgula nda ífúlá í íntál í dá yáŋgula ŋgwəɔ nə ŋgwəɔ nə; nda ná nyingə də ŋgə bɛ njígúgá wēsh í wós yí, buud bwá á má kú nə dúlə kəl b́ól íb́úd wá bwá nda ná nyingə nyúg sá.

15 Sá mú bá yida də jaaw óbúbálé nə lám cɛlí, sá ka ŋgə wíy məzhií mēsh ŋgə bə nda Kríst muud jí lúu yé.

16 Nacé nyə Kríst wə ŋgə sá ná Dɔ dēsh ncindí í bág fwámé téégyá nda nyúúl muud, kəl nyúúl jēsh jí jiya dí, misəsagə myá məbwəɔ mə nyúúl ka ŋgə laad byo. Dɔ ka bə ntó, kəl nyúúl jēsh ŋgə séy váál í jí yí, nyúúl nyēsh ka ŋgə wíy nə cɛlí.

Kuú njəond ágúgwáan

17 Mə ka ŋgə cɛl lás fwámé lás Cwámba ŋgə mpu, ŋgə cí náaá: kúgá ná ŋgə kyey kuú njəond óhááden; bwá ŋgə sá ísá nə milúu myáŋ, milúu ka ŋgə zhíŋg bwo ntó kú nə wímbúlé.

18 Milúu mí á má shíla‡ bwo, bwá cúgə nə ŋkəw cug Zembí nyə a má yə búúd yíid nacé shúg dásə bwo milúúd yí nə bimbəlalə mílám mí á má bimbəla bwo yí.

19 Milám mí músə bwo kú ná nə məcɛy, bwá á má ka wusə mányúúl ásyí-síy dí, ka ŋgə bɛ misóólégú mí ádudaná məváál mēsh, nə mbéé ncwanəgə antɔ minji.

20 Nji bí báá, kéel má *Kríst bí á gwág yí í áshígé jígali bí ntó.

21 Ngaá ná kéel mə Kríst wə bí á gwág yí? Ngaá ná minjígúgá myé bí á nwa myá mí á bə óbúbálé wə Yésus?

22 Ká jí? Í jii ná bí myáásug kukwuməga múúd bí á fwo də bə kuú njəond ácwúlúd yí, kukwuməga múúd í dá ŋgə yúúd yúúdúg, ŋgəlá bɛ məshügá íwímbúg í ŋgə shíig nyə yí.

23 Í jii ná milám nə milúu mí ŋgəg nə nyingə bul bə bí gúgwáan nə gúgwáan.

24 Í jii ná bí bwáádég kukwuməga múúd ágúgwáan, kukwuməga Zembí nyə a má sá ná í bág nda nyəméfwó, í ŋgə bɛ otátalí nə cug mánkál í ŋgə zhu óbúbálé dí yí.

25 Nda jí ntó ná, myaasugá íjɔɔ. Ná ndéé, muud yēsh má jəlá nə bwiing ŋgwól nji óbúbálé, nacé shé músə leedyá nda íkál í nyúul muud.

4:9 Yuá 3.13 4:10 1.23 4:11 1Kr 12.28 4:12 1Kr 14.26 4:13 Kol 1.28 4:14 1Kr 14.20; Heb 5.13-14; Zhk 1.6 4:15 5.2 4:15 1.22 4:16 1.23; 2.21-22; 4.13, 25; Kol 2.19 4:17 5.8; Rom 1.21; 1Pr 1.14 ‡ 4:18 **milúu mí á má shíla**: Ciyá ní jisə námá 2Kr 3.14; í kə ná «milúu mí músə bwo kú ná nyingə də mpu bii ísá, kú mpu faas». 4:19 Kol 3.5 4:23 Rom 12.2 4:24 Mət 1.26-27; 2Kr 5.17; Kol 3.10 4:25 4.16; Zak 8.16-17; Kol 3.8-9

26 Í ká bə ná muud mə gwág zhwuná, ká bey ná a saág *sóm; a kú ntâg bíd ná jwów í jímág a njúl ná nə zhwuná.

27 Bi kú bæεg yə Njwú məjamb zhií.

28 Muud nyə á du júwo yé yówug júwo; a yidag sêy nə məbwá mé shú ná a bág nə sá jí nə ηkul kwínd nyáméfwó, kwínd námə ηgwól múúd jí nə məyáŋgan yé.

29 Muud kú ná nyiŋgə cúwal ícúwáí-cúwáí nyádí mpud; ηkí í jii ná bí lásúg íí, bí ci nji jəjə íciyá bíśá nə ηkul sá ná muud lálug búgád yí, íciyá bíśá nə ηkul kwínd búúd bwá gwág wá yí.

30 Zembí nyə á wá bí Nkəŋkə Shíshim tâŋ məyigyé ná á bá yíl bí mányámád. Kúgá sá ná Nkəŋkə Shíshim wəŋŋ shúsúlág.

31 Ofimál, nə dúlə nyada, nə impimbə, nə ozhuyá, nə *bwaasúlə mpu, tɛem bə dúl váál gwólə lám dêsh, byêsh íni í shínúg bídí ícug dí.

32 Yidagá bə nə osusa, bí du gwág búúd bəsh cey lámád, bí du sá ná, ηgwól juu ηgwól, ηgwól juu ηgwól, námə nda Zembí nyə á juu bí lúu mə Kríst dí ná.

5

Kuu njəond cɛɛlí

1 Njagá bí jisə bwán Zembí mə búl cɛɛl wá, ηgəgá nə sá nda nyə.

2 Njagá kuu njəond cɛɛlí námə nda *Kríst nyə á cɛɛl sə ná; nyə á cɛɛl sə váál á ná nyə á kɛenzh cug jé yə Zembí shú dúsá, a bə sə *mətúnuga mə anywa məcud wə Zembí.

3 Bwə nda ná du cwéed bí nə jaŋga, nə dúl váál mísóólúgú mí ádadaná myêsh, tɔo yéesh mábii. Isá íni í ájáláyé nə mɪŋkəŋkə mí búúd.

4 Kúgá ná nyiŋgə du cúwal ícúwáí-cúwáí, muud nda ná lás nda a cugé nə lúu, kú sá bəw-bəw fyanga. Ntə nyə ajáláyé. Yidagá du lə mánywa Zembí ηgə sá bí má.

5 Bi mə jəlá nə wámɔlə mpu ná, tɔo muud jaŋga, ηkí muud jí nə cug ádadaná yé, ηkí ntâg muud jí nə yéesh mábii yé, ηgwúd nə ηgwúd nyə abúle bə nə kəw Faan mə Kríst bá Pəpá Zembí dí; yéesh mábii jisə dúl váál yálə zembí áyadúg gúmá.

6 Bi kú bíd ná muud zəg shüŋ bí nə mbɛé zhizhe kaand. Váál ísá byəŋg wə í du sá nə mpimbə mə Zembí í bíig buud ɔ məbún.

7 Kúgá du fula sámbá nə bwo.

8 Yág, bi á bə nə milám yídúgú nə yídúgú; ká, bi músə nə məŋkenya milámúd ja gaád; njagá kuu njəond á məŋkenya.

9 Məŋkenya máá mə du bə, nə jə lám, nə otútəlí, nə obúbálé.

10 Bi ɔ du sə nji sá Zembí mə gwág nywa yí.

11 Kúgá du nyíi mísóólúgú myá məyídúgúd, mí cugé nə mfíí. Yidagá du lwó ná mísóólúgú myəŋg mí anywáyé.

12 Isá bwə dú ηgə sá məyídúgúd yí í cugé sá mə dú bwiiŋg, sálə shwôn.

13 Ja məŋkenya mə mə kwan gúl sá yí, sá jəŋg mú nyin nda jí ná.

4:26 Zhk 1.19-20 4:28 1Te 4.11 4:29 5.4; Kol 3.8; 4.6; Zhk 3.10 4:30 1.13-14; Iza 63.10; Rom 8.23; Gal 5.25 4:32 Mat 6.14; 18.22-35; Kol 3.12-13 5:1 Mat 5.48; 1Yn 3.1 5:2 3.17-18; 4.2, 15-16; 1Kr 8.1; 2Kr 5.14; Gal 6.10; Flp 2.2; Kol 2.2; 3.14-15 **matúnuga**: Gal 1.4; Heb 10.5-10 5:3 Gal 5.19-21 5:3 Kol 3.5 5:4 4.29; Kol 3.8 5:5 Rom 5.17 5:6 Rom 1.18; Ifz 2.3; Kol 2.4, 8; 3.6 5:8 yídúgú nə yídúgú: 2.3, 11-12; 4.17-18, 22; Kol 3.7; Tit 3.3 **məŋkenya**: Yuá 8.12; Kol 1.13; 1Pr 2.9 5:9 Gal 5.22-23 5:10 Rom 12.2; 1Te 5.22 5:13 Yuá 3.20-21

14 Nàcé mənkenya wə mə dú sá nə sâ jêsh nyínúg nda jí ná. Gwó wə bí mə gwág gúl ciyá nə:

Wo muud jí gwád yé, juumúg.

Woolúg wú mímúnjád,

Kríst ka kwan wo.

15 Bì ɔ mpú dā baagusa kuú njəond wán nə bí kú ηgə cugə nda iwagulála, bí cəgəg nda buud bwə mə kyé wá.

16 Yílúgá fwála míkámúd*, bōw mōwō mága.

17 Nə ndéé, kúgá dā wagula, dugá mpu wámbalə sá Zembí mə jí yí.

18 Kúgá dā ηgul nə ndéé shwág, váál ηnguləga dɔɔŋg í dā kənd múúd íntíwáííd. Yidagá dā sɔ́ nə bí lwándúg† nə Nkəkəkē Shíshim.

19 Dugá sey ósóm nə mīngwa nə isusa yā Zembí ja bí mə dú lésa yí; dugá ságusa Cwamba Isusa dí nə lám wêsh.

20 Dugá lɔ́ Zembí Sósŋgá kwonj mə Cwamba wúsú Yésus-Kríst dí ja jêsh dí nə sâ jêsh dā.

21 Dugá sá mpódúgá nyín nə muud yêsh jweeg lúu magulə nə ηgwól jwúg nə nyə nàcé gwózólə bí ηgə gwózɔ́ Kríst yí.

Cug á njəw bā

22 Budá ɔ, bídúgá nə ogwúm bún bwə jwúg nə bí váál í jəlá nə Cwamba yí.

23 Nàcé mudúm mə jwú nə mudá yé námə nda *Kríst mə jwú nə *Dɔ́ lú óbúgula nə; Dɔ́ dɔɔŋgá, nyə á cug dwo, dúsə nyúúl nyé.

24 Nə ndéé, váál Dɔ́ í ηgə sá Kríst mægwág yí, ntó námə wə budá bwə jəlá nə sá ógwúm báj mægwág məzhíí mēsh yé.

25 Bì bāŋ ogwúm, cɛɛlúgá budá bún váál Kríst nyə á cɛɛl Dɔ́ yí, váál cɛɛlí á nə nyə á kɛɛnzɔ́ cug jé shú Dɔ́.

26 Nyə á sá ntó nə sá gusa dwo nə məjúwə nə ciyá jé shú nə í bəg ηkəkəkē Dɔ́,

27 í nyínúg nyə milwanə mí cúwala nda mudá, kú nə lág, kú nə mbwad, ηkí gúl váál sá ní, nji ηkí ηkək, kú nə sá á jumúg.

28 Váál cɛɛlí jəɔŋg wə ηgwúm mə jəlá nə cɛɛl múdá yé yí, cɛɛl nyə tāŋ nyúúl nyé á nyəmɛfwō. Muud mə cɛɛl múdá yé yé, á cɛɛl nyəmɛfwō.

29 Muud nyə abwélé mpii nyúúl nyé á nyəmɛfwō, mbō. Muud yêsh mə dā wíl nyúúl nyé, dā ηwa njugú nə nywo námə nda Kríst ηgə ηwa njugú nə Dɔ́ nə,

30 Dɔ́ dúsə nyúúl nyé yí, sá búsə ikál ya nyúúl nyé nyɔɔŋg.

31 Sâ jəɔŋg wə jí cilyá Kálaad Zembí dí yí, nə: «Nda mə mə kwambalə bwo ntúní nə, mudúm mə bá lúgə sósŋgá bá nyɔɔŋgá, a kə leedya nə mudá yé, bá obá bwə mú bə nyúúl ηgwúdā.»

32 Ndímba ní wúsə ayíyáág; mə jaaw bí nə í dúgyá nə Kríst bə́nŋŋ Dɔ́ lú óbúgula.

33 Nji, í dúgyá námə nə bí: muud yêsh cɛɛlúg mudá yé nda nyəmɛfwō, mudá yəg ηgwúm yé gúmá.

5:14 Iza 26.19; 60.1; Rom 13.11; Zhk 5.8 5:16 Kol 4.5 * 5:16 Ciyá Pwól nyə á balan nə ndí na ní, bósí bwə ci gwo nə: «Mpuǵá balan nə məfwála mə cug». 5:17 1.17; Rom 12.2 5:18 Mik 23.31-35; Rom 13.13 † 5:18 Na ηgə cɛɛl cí nə «bí shwágúg nə Nkəkəkē Shíshim» nda búúd bwə dú shwág nə məlwəg nə. 5:19 Sóm 33.2-3; Kol 3.16-17; Heb 13.15 5:21 Kol 3.18-4.1; 1Pr 2.18-3.7; 1Tm 2.1-13; Tit 2.1-10; 1Yn 2.12-17 5:21 1Pr 5.5 5:22 Kol 3.18; Tit 2.5; 1Pr 3.1 5:22 1Kr 14.34-35 5:23 1.22; 1Kr 11.3 5:25 1.23; Kol 3.19; 1Pr 3.7 5:25 3.19 5:26 gusa dwə nə məjúwə: Rom 6.3-4; Tit 3.5; Heb 10.22 5:27 1.4; 2Kr 11.2; Flp 1.10; Kol 1.22 5:30 1.23; 1Kr 12.27 5:31 Mət 2.24 5:32 Mbú 19.7

6

A bwân nə obyɔl

¹ Bwân ɔ, ságá obyɔl bún váál mágwág má jálá nə Cwám̄ba má, ntó ji tútəlí.

² Nacé nyúl mpándí í ηgə ci ná «gúmálúg sóonjú wó bá nyɔonjú wó», mpándí nyɔonjú ntág ɔ í téeđ bə nə ηkaagá,

³ nyísə nə ηkaagá ná: «Wo dúgúg mánywa, wo cugə kwóm kwóm shí gaád».

⁴ Bì b̄n̄ obyɔl ntág íí, kúgá sá ná kuú njɔond wún í bág cindal bwán ná bwé dúg sá bí mingáád. Yidagá ηgə wíl bwo, ηgə lwó bwo cug, ηgə yə bwo fwámé njígúla í ηgə zhu wé Cwám̄ba yí.

A məlwaa nə omása

⁵ Yé málwaa, ságá omása bún b̄a wa shí mágwág; mágwág mɔonjú má dúg bə nə gwɔ́gɔ́gə nə məjigəwa, nə lám ηgwúd, váál mágwág í jálá nə *Kříst yí.

⁶ Í kú ntág d̄a bə n̄ji bwé má fwo fála b̄i, nda sá má cí ná bí ηgə s̄ú ná buud ɔ bwé gwágúg bí nywa. Dugá sá mágwág mā ná bí búsa məlwaa má Kříst, bí ηgə l̄eł sá s̄a Zembí m̄a jí yí.

⁷ Séyúgá nə bwo váál í ηgə wú lám dí cwú yí, nda sá má cí ná bí ηgə s̄ey nə Cwám̄ba, kú bə búúd.

⁸ Ngaá bí m̄a mpú ná t̄o lwaá t̄o muud cúgə lwaá yé, muud yēsh m̄a sá j̄j̄j̄ sósólúgú yé, m̄a bá ηwa myəna wé Cwám̄ba?

⁹ Bì b̄n̄ omása ntág íí, cugagá nə məlwaa mún váál ηgwúd d̄onjú. Yəwugá cwambulá. Ngaá bí m̄a mpú ná nə məlwaa mún nə bí, Mása wún á binón̄ bēsh jí gwów jon̄əd, nyə áde ntág baam nə ηgwól múúd nt̄ə ηgwól?

Lúmbulí m̄a mbúgula

¹⁰ Ciyá má zé jéna ci bí yí jí ná, ηwagá yáag-yáag ηkúl m̄a Cwám̄ba, í l̄ulushig bí nyéđí kwon̄ jí.

¹¹ Nwagá məkwoɔ m̄a dóomb mēsh Zembí m̄a yé búúd má, bí bég nə ηkul m̄a d̄a tál kuú ja Njwú məjamb má d̄a zé nə zhwog məkəŋ mé zə d̄a c̄eł nyúg bí yí.

¹² Buud dí s̄ə ηgə lúmbulí nə ndí wá. Sə ηgə lúmbulí nə is̄a yá məyídúgú í ηgə wá buud mányámád yí, nə is̄a byēsh í ηgə lwó buud mp̄al yí, nə byɔonjú í ηgə bə nə min̄kwón̄ wa shí á məyídúgú yí, nə məjamb m̄as̄ gwów jon̄ dí má.

¹³ Gwé wé má cí ná, ηwagá məkwoɔ m̄a dóomb mēsh Zembí m̄a yé búúd má, d̄a jí nə ndí, bí bág bə kú fufug ja m̄əfwála má bá ηkan̄gula bí yí, bí lúmbulí ná ndeé nt̄ə, bí tál nə sh̄im.

¹⁴ Bì ɔ yím̄ mányúul! Bì ɔ d̄a cugə n̄ji óbúbóléd, óbúbólé bwé bég bí t̄n̄ nda kandá ízimbí. Bí d̄a nám̄ə cugə otútəlí dí, otútəlí bwé bég bí nda wama íŋkwánz bwé d̄a búdal b̄ud nə ndí yí.

¹⁵ Ságá ná m̄akuú mún má dúg bə kwéeshá k̄ələ bwiinj̄ J̄ɔɔ L̄n̄ í dú wá búúd matala m̄ilámád yí.

¹⁶ Na is̄a ini byēsh dí, bí ka nám̄ə d̄a bii búgə nda baná, gwé wé í é d̄a jíma ílá í kuda Múúd Lúmbulí nyé é d̄a wusə bí yí.

¹⁷ Ságá ná cug á kandugə kandugə í bég bí nda t̄um̄ íŋkwánz zimbí má d̄a búdal lúu nə ndí yí; bí ηwa M̄ilésú mí Zembí, kafwele m̄a N̄k̄ɛŋk̄ɛ Sh̄ishim ɔ ní.

¹⁸ Nkēnkē Shíshim dúg yə bí mənáál má májəgula mēsh tɔɔ bí təl jáyé cé tɔɔ jáyé, bí dɔ jəgula nə Zembí, dɔ téeɡ nyə məbwə. Bi ɔ yáág ná bi dúg sá sósólúgú wɔɔŋg kú bwelɛ káád. Bi ɔ dɔ wá búúd ɔ Zembí bēsh bídí májəgulad.

¹⁹ Bí dɔ námá wá mə shú ná Zembí wág mə Kéel dé mpu dí, mə dúg jaaw búúd *ndím̄ba á Jɔjɔ Lâŋ ná kpwɔɔ kpwɔɔ,

²⁰ wám lwámá Zembí nyə á yə mə wó Jɔjɔ Lâŋ, tɛm bə ná í má kənd mə mímbwug dí. Dugá wá mə májəgula dí ná mə dúg bwiiŋg Jɔjɔ Lâŋ wɔɔŋg ná kpwɔɔ kpwɔɔ v́áál í j́ála yí.

Mabádá

²¹ Shú ná bi mpúg cé má təl yí nə sá má ŋgɔ sá yí, mwááŋg Tishík má búl cɛel yé, sɔɔl məsáal mə Cwám̄ba, sɔɔl məsáal abúgúlág ŋgə zə, nyə é zə bá jaaw bí.

²² Mə wó má nti nyə ná a zég jaaw bí nda má jís ná, a zə wá bí ŋkul mányúúlád.

²³ Zembí Sósŋgú bá Cwám̄ba Yésus-Kríst bwə ɔ sá ná bí bwááŋg bēsh bi cágəg ná shɛɛ, bwə ɔ sá námá ná bi cágəg cɛelíd nə búgɔd.

²⁴ Buud bēsh bwə ŋgɔ cɛel Cwám̄ba Yésus-Kríst nə v́áál cɛelí í cúgə nə ŋkul shîn wá, Zembí kə sá bwo mpaam!

Kálaad Pwôl nyə á cilə buud 3 Filipî yé Isâ í dúgyá nə kálaad mə Pwôl shú Filipî yí

Pwôl nyə á fwɔ̄ Dɔ̄ mə Yésus á Filipî ja nyə á ngə sá njəond mísəon yé ábèê yí (Mís 16.6-40).

Nyə á ka zə cilə bwo kálaad éga búbaalé mímbugú mə cɔ̄, a njúl mímbugwú dí (1.13). Nyə á cilə ná a yə ókrísten wá Filipî akíba, a wá bwo njul mílámúd nəc é bul cɛel bwo.

Shug lu lósú á kálaad éga wə Yésus (2.6-11). Yésus nyə a bíd isâ byêsh nyə á bə nə ndí yí, ná ndeé Zembí ka bñ nyə gwów ntɔ̄ isâ byêsh nə buud bêsh.

Pwôl nyə á ka təl njúgúlá mənkwə zanjɔ̄bá:

(1) Cug mə mbúgula í jəlá nə bɛɛla jé mə Yésus (2.5-11).

(2) Krísten mə jəlá nə faan mənkenya (2.14-15).

(3) Muud mə mpu Yésus yé mə dɔ̄ dúg bíl isâ byêsh nyéé nə nyéé (3.7-8).

(4) Yíl lám cug á yágúd, nádawo kə shwóg (3.13-14).

(5) Dugá bə máshusug məshusug (4.4).

(6) Kú nə yágúwó, dɔ̄ yida lésha nə Zembí (4.6).

(7) Dɔ̄ faas mítádúgá mí lám (4.8).

Məbádá

¹ Mə Pwôl, sá Timoté məlwaa mə *Kríst Yésus sá wə mə cilə kálaad éga. Sə ngə cilə bí bēsh buud 3 Filipî bí búśá búúd 3 Zembí kwonj mə Kríst Yésus dí wá. Sə ngə cilə bínəŋ otówe ɔ̄ shwóg bñ nə *ojaákwon bñ.

² Sónjgá wúsú Zembí bá Cwámba Yésus-Kríst bwə 3 sá bí mpaam, bwə 3 sá námá ná bí njgəg nə cugə ná shɛɛ.

Pwôl ngə yə Zembí akíba

³ Mə dɔ̄ yə Zembí waamə akíba ja jêsh mə dú táduga bí yí.

⁴ Ja jêsh mə dɔ̄ jəgula nə Zembí shú bí bēsh yí, mə dɔ̄ jəgula nə məshusug.

⁵ Mə dɔ̄ jəgula nə məshusug ntɔ̄ nəc, té wúlə jwôw ashúshwóógú zə wós múús í, bí ngə fula nə mə shú bwíingálə Jɔ̄ɔ̄ Kéel.

⁶ Mə ngə mpu búbálé ná Zembí muud nyə á mə tééd bí jɔ̄ sóólúgú wəonj yé nyə é kə nə wə shwóg ná ndeé kə bá casulə jwôw mə Kríst Yésus*.

⁷ Mə jəlá nə bə nə mbií tádúgá wəonj shú dúnúd nəc bí búśə mə njí jág nywa lámúd. Bí búśə mə njí jág nywa lámúd nəc bí ngə njwa dún kwə lu byám íbwádán Zembí nyə a mə bwádan nə mə yí, njwa kwə mímbugwú myám dí, njwa kwə shwɔ̄ɔ̄lálə Jɔ̄ɔ̄ Kéel dí, ngálə lwó ná a jí tətəlí.

⁸ Zembí jí wúshined waamə ná yéesh mə ngə gwág bí bēsh yí jisə yéesh jí Kríst Yésus lámúd yí.

⁹ Məjəgula mə ngə jəgula nə Zembí shú dún dí mə məsə ná cɛelí jín í njgəg nə kwídulí kúdúlig, ngə bə nə fwámé mpúyá nə dúlə wámbulə isâ.

¹⁰ Í bəg ntɔ̄ shú ná bí dúg mpu isâ í búl bə nə mfií isâ í ányunywaá dí yí. Ntɔ̄ bí múśə bá bə nə mítádúgá ná sáɔ̄, kú nə sá á jumág jwôw mə Kríst.

1:1 Timoté: Mís 16.1; 1Kr 4.17; Flp 2.19

1:3 Rom 1.8-10; 1Kr 1.4; 1Te 1.2-3

1:6 2.13 jwôw mə

*Kríst Yésus: 1.10 * 1:6 jwôw mə Kríst: Dúśə jwôw á bá zə sámb búúd ɔ̄ shí ga milású yí. 1:7 2Kr 7.3; Ifz 3.1 1:8 1Kr 16.24; 2Kr 5.14 1:9 Kol 1.9-10 1:10 Rom 12.2; Ifz 5.27; Heb 5.14 jwôw mə Kríst: 1Kr 1.8; 2Kr 5.10; Flp 1.6; 2.16

11 Jwɔw daɔŋgá bi bâg bæ nji nɛ mpumá† á tútɔlɛ Yésus-Kríst nyɛ é ngɛ sá ná bi wúmáɔ shú ná buud bwá yáɔ Zɛmbi mɛshwúmb yí.

Pwól tɛɛm bæ mímbwug dí, a ji nɛ mɛshusug

12 Bwaɔŋg, má jii ná bi mpúg ná isá byêsh í má bæ nɛ mɛ yí í ngɛ yida sá ná Jɔɔɔ Kéel ngɛg nɛ kɛ shwóg ngɛ mpu bwiingya.

13 Gwá wá í mú ná, tɔɔ ozimbi bwá ngɛ baagula lun mɛ ngwámɛna wá bêsh, tɔɔ kúkúl jêsh íí, í má mpúy ná mɛ ji mímbwug dí nɛcɛ *Kríst.

14 Bóólúgá ncúlyá bwaáŋg sánɔŋ ngɛ bɛ Cwámɛba wá, bálɛ má má zɛ bæ mímbwug dí ga í má sá ná bwá yídag mpu shwu mányúul nɛ Cwámɛba, bwá mú ngɛ bálɛ cúndɛ kéel dé kú nɛ ifwaas.

15 Bóól bân bwá ngɛ cúndɛ Kríst nɛ lâm íwúmbúg, ngɛ fendya nɛ mɛ; bóólúgá bá bwá ngɛ cúndɛ nɛ jɔ lâm.

16 Búga báá bwá ngɛ sá nɛ cɛɛlí, bwá ngɛ mpu ná ŋkí mɛ ji wa, jisɛ shú ná mɛ shwɔɔlag Jɔɔɔ Kéel.

17 Bóólúgá bân, ja bwá ngɛ cúndɛ Kríst yí, bwá aŋɔê nɛ cúndɛ nɛ jɔ lâm, bwá ngɛ sá nji ngɛlɛ fendya nɛ mɛ. Bwá tádúgá ná fendyálɛ nɛ mɛ í é sá ná mimbwug myám mí búlug cɛy mɛ lámúd.

18 Ká jí í ntágúlɛ cínɔŋg yí? Kú nɛ sá! Tɔɔ bwá sêy nɛ bów-bôw yuug, tɔɔ bwá sá fwámé sá, mímbii myêsh dí Kríst wá bwá ngɛ bwiing yé. Sá jɔɔŋg jisɛ mɛ sá máshusug, mɛ é da námá bæ nji mɛshusug nɛ mɛshusug.

19 Mɛɛ mɛ mpú ná, nɛ mɛjɛgula bí ngɛ jɛgula shú dâm má, nɛ shúgálúle Shíshim má Yésus-Kríst ngɛ shúgal mɛ yí í bá sá ná micúnj myám mí shúgálúg mɛ tɔɔm.

20 Mɛ abúlɛ bwele bæ nɛ mɛsáám nɛ mbii má ngɛ bwánd sá má ngɛ *búgula yí. Nji mɛ mpú kú nɛ mɛshwán ná tɔɔ jáyé ja, tɔɔ kíkídíga, tɔɔ má cugɛ, tɔɔ mɛ yá, Kríst nyɛ é ŋwa gúmá mádí nyúúlúd.

21 Nɛcɛ, cug jám jêsh jisɛ nji shú má Kríst; má ká ntâg yɛ, shwiy bæ mɛ nɛ mfíí.

22 Nji, nda jí ná, mɛ cugálɛ wa shí mishwun, mɛ e sá ísɛy í mfíí ná, mɛ akáyé ná mpu sá má fééshúg yí.

23 Mɛ mú ngɛ zhízhigɛ mpádúgá iyéesh íbá: mɛ ji nɛ yéesh ná mɛ wúg wa shí gaád, sá Kríst kág cugɛ kul ngwúd; jáŋ ɔ jí mɛ sá má búl cɛɛl yí.

24 Nji mɛ dúg ná í bul bæ mɛ nɛ mfíí ná mɛ ngɛg ná má cugɛ wa shí mishwun shú dánúd.

25 Nɛcɛ ntó, mɛ ngɛ mpu búbálɛ ná mɛ é cugɛ, shé é ji kul ngwúd sánɔŋ bí bêsh shú ná mɛ kwíndúg bí, bi búgubanugí, bí bæ nɛ mɛshusug búgód.

26 Ntó, ja má é nyiingɛ zɛ bídí yí, zálɛ wám í mú sá ná bi báɔ nɛ milúu ná sánj kwonj má Yésus-Kríst dí.

Bi má jalá nɛ wá ŋkúl gwánád

27 Sá ngwúd jí ná, bi má jɛlá nɛ cugɛ mísh má búúd dí, mbii cug í mpiyá nɛ Jɔɔɔ Kéel má *Kríst yí. Nɛcɛ, tɔɔ ná mɛ zɛ dúg bí, tɔɔ mɛ anyíngé zɛ, má jii ná mɛ dúg gwáduga ná bí ngɛ yím mányúul cug á yéesh ngwúd dí, bi ngɛ gwána gwáná á magulálɛ Jɔɔɔ Kéel, bi njúl lâm ngwúd.

28 Bí nda bwele bæ nɛ ifwaas nɛ buud bwá lúmbúli nɛ bí wá. Inkánj bín í é sá ná bwá mpúg ná búss zhí á shwiy dí, bi bân njúl zhí á cugud; Zɛmbi wá má sá ntó.

²⁹ Nacé ibwádán í ngó zhu bí wá Zembî yí bísə ná bi búgúlág Kríst; nji, kú bə nji búgúlálə, jísə námə bí ibwádán ná bi bwámagí nə micúnj shú déd.

³⁰ Bi má jalá nə nwa dán kaw gwáná bí á dúg mə ngó gwána yíid, gwáná bí ngó gwág nə mə ngə ná gwána yí.

2

Muud yêsh sálug nyáméfwó shí

¹ Nkí cug seɛngí á bínónj *Kríst í wá bí nkul mílâm di, nkí ceelí í yó bí injkánj, nkí bi mú ngə cugə seɛngí nə Shíshim má Zembî, nkí bi mú nə lâm ínkúɲkwonj ná ngwól gwág ngwól cey lámúd í,

² ságá nə məshusug mām má bág lwándúlá. Í é bə ntó ja bí é ngə cugə mbií ngwúd yí, bi mbíd mbií ceelí ngwúd, lâm ngwúd, bi ngó cugə leedyá.

³ Muud nda sá sâ nə yéesh máfendyá, nda sá sâ nə á sɔ mísh. Nji, muud yêsh sálug nyáméfwó shí, gúmal bóól búúd ntɔ mbií á gúmal nyáméfwó yí.

⁴ Muud nda sɔ nji mənɲwa mã nyáméfwó; muud yêsh sɔ́ɔg nə bóól bwá bág námə nə mənɲwa.

⁵ Ngəgá nə cugə mpódúgá nyín nda búúd bwá də cugə kwonj má Yésus-Kríst dí ná.

Tádúgá Yésus nyə á bə nə ndí yí

⁶ Yésus nyə á bə mbií ngwúd nə Zembî.

Nji, tɛɛm bə ntó, mfíí nyə á bə nə ndí wɔɔngá, nyə á shígé nada nə wə ná á bwèn nda Zembî.

⁷ Nji, nyáméfwó nə lâm yé, nyə á bíd gúmə nyə á bə nə ndí yí, a yídá zə bə mbií ngwúd nə lwaá, a bə múúd, buud bəsh mpu námə dúg ná á ji muud.

⁸ Nyə á səl nyáméfwó shí, sá mágwág nə ndeé magulə shwiy, shwiy yálə kwólós dí ntág.

⁹ Gwə námə wá Zembî nyə á bān nyə gwów nə ndí yí, a yə nyə jíná í ntɔ míná mēsh yí.

¹⁰ Nyə á yə nyə dwo shú nə isá byēsh,

tə byɔɔng bí jon dí gwów yí,

tə byɔɔng bí wa shú yí,

tə byɔɔng bí shí ga dí shí yí,

í dúg kúd məbwónj shí ja í gwág jíná mə Yésus yí,

¹¹ buud bəsh bwá máguləg nə Yésus-Kríst ji Cwámba,

bwá lás ntó mímpu dí, yálə Zembî gúmə.

Bi má jalá nə faan mənkenya

¹² Bwááng mə búl ceeí wá, nda jí ntó ná, bi má də bwey bə nə mágwág. Í ajíyé nə mágwág mɔɔng mə dúg bə nji ja má jí núnj bídí yí. Í jii ná bí búlug bə nə mágwág ja má cúgə núnj bídí ga. Ságá nə cugúlə Zembî mə cug bí yí í nyínug bídí ícug dí; ságá ntó nə gwóɔgə nə məjiguwa.

¹³ Nacé Zembî wá ngó sá ná bi bág nə fwámé iyéesh, bí sá mísóólúgú á gwág nywa myá.

14 Ságá sóólúgú wêsh kú cwaduga, kú sêñusa mækâl,

15 shú ná bí bág kú ná sá á jumúg, kú ná cúcwán lá móbwm. Bì mós jalá ná bə bwán 3 Zembî, kú ná sá á jumúg ná kala búúd á lîngí bínŋŋ ɲə cugə nîid, bí ɲgə faan mpádúgá nyáɲúid nda imɔɔs í wá mənkenya shí gaád yí;

16 nácé bí ɲgə kala bwo kéel á cug kuú ɲjɔnd wánúid. Sá jɔɲg í bá sá ná mə bág bə lúu ná sán jwəw mós *Křist, nácé í bá mpúy ná mə a shígé ɲgə wáduga ná mícúɲ ná mindəólú ntó ɲgwas.

17 Sáyúla bí ɲgə sɛy ná búgə yí í mós bwey bə bí *mətúnuga. Í ká bə ná mə yág, shwiy dām zə casulə mətúnuga mán mɔɔɲgá, mə bə ná məshusug, mə kala bí bəsh məshusug mɔɔɲgá.

18 Mbií ɲgwúd wɔɔɲgá námá, í jì ná bí bág ná məshusug, bí kala mə məshusug mɔɔɲgá.

Pwól mós kənd Ipafurodit Filipî

19 Mə ɲgə bwánd ná búgə ná Cwámba Yésus nyə e sá ná mə léélug nti bí Timoté shú ná nyúul bág námá zə lal mə ja á bá nyiɲgə nŋ zə jaaw mə məcwama mán yí.

20 Kú ná ɲgwól múúd mós jí ná ndí wa ná sá sós ɲgə bə ná məcɛy mə lâm mbií ɲgwúd, ná ndéé a jí ná ɲkul mpu wá lúú isá í dúgyá ná bí dí yé.

21 Bəsh bwá mú ɲgə wá milúu ɲjì isá í dúgyá ná bwáméfwó yíid, kú bə byɔɲg í dúgyá ná Yésus-Křist yí.

22 Biméfwó bí mə mpú ná Timoté nyə a shí lwó bí sá á jísá yí. Námá nda mwán mós dá nada ná sóólúgú ná, ntó wó nyə á mós nada ná mə, sá sós ɲgə bwiɲg Jɔjɔ Kéel yé.

23 Nyə wá mós ɲgə téduga ná mə é nti ja mós é wámbulə nda mós é shúgala ná yé.

24 Cwámba mós lwó mə búbálé ná məméfwó mə é leelú zə nŋ.

25 ɲjì mə ámə kwey ná í bul jəla ná mə ntúg bí *mínyɔɲá waamá Ipafurodit bí á nti ná a zág dá kwíind mə ja mós jí kwíindyá yé. Nyə a mós zə wá nyúul, kwiid mə ná iséy, zə bə mə muud gwoonɲ lúmbúlíd.

26 Mós ntí nyə nácé a ɲgə bul bə ná yéesh ná a dág bí. Nyə a shígé ɲgə bə ná shɛɛ nda nyə á mpu ná bí a mós gwáduga bwás dé ná.

27 Jí mpu bə ná nyə á bwás. Nyə a lúg kúná-kúnə ná á yə. Ká Zembî nyə a bwíig nyə ná ɲkwonjá. Kú námá bə ɲjì nyə, Zembî nyə a bwíig námá mə ná ɲkwonjá ná mə á bá bə, mósól məcɛy mə lâm káda mósól.

28 Mə mós ka leelú ntí nyə shú ná bí gwágúg məshusug ná nyiɲgələ dág nyə, byán impimbə í mú námá bósóg.

29 Bì ə lág nyə tən muud mə Cwámba, ná zhwog məshusug. Dugá ɲwa mbií búúd dé ná məjila,

30 nácé nyə a mós nywá zə yə nácé iséy í *Křist. A zólə ná a zó wá mbwá wún í á ɲgə fúfə mə mádí iséyúd yí, a mós nywá zə bwəma ná shwiy.

3

Fwámé ábiwáág wá yólə Křist lâm

1 Bwaanɲ, mə shúgúlá ci ná bí ná, dugá bə ná məshusug tən buud ə Cwámba. Mə akáádé ɲgələ báásulə bí isá impwúd. Mə báásúlú bí byo ntó shú ná bí sásúlóg isá í abúbəw.

2 Bi ɔ káálúgá nà bów-bòw ósòl ɔ mósáal, mbɛɛ ómpyà bɔɔŋg, bi ɔ káálúgá nà bwo, wáŋ ábiwáág* bwá á síya yé cugé nà mfií.

3 Shé bāŋ wá búsá nà fwámé ábiwáág, shé buud shé ŋgá yà Zembí gúmá nà zhií á Shíshim yé wá, shé buud shé búsá milúu ná sán nà bálé kwonj mǎ Yésus-Kríst dí wá, shé buud shé anjé nà ŋwa gúmá mísóólúgá mí cug múúd dí wá.

4 Í njúl ná nda mǎ, mǎ ji nà mǎzhíí ná mǎ jee ŋkény nyúúl nà mísóólúgá mí cug múúd. Nkí muud ji nà ŋkul ŋwa gúmá nǎcé mísóólúgá, mǎ wá jí ná mǎ búlɛg ŋwa gúmá jɔɔŋg.

5 Nǎcé bwá á sá mǎ ábiwáág jwòw lú mwɔɔmb mpúsə byélé dām; mǎ ji mwān *Izəryél byélələ bɛɛnd mǎ Bəŋzhamɛ dí, mbyágá hebarə. Kóómb bɛɛlə mǎcɛɛ, mǎ á bə *Farizyɛŋ.

6 Shú wálə lúú mísɔɔn *Oyúden dí, mǎ á də lwó Də lú óbúgula ɔ Yésus cúwálí. Kóómb cugólə tǎtəlí nda mǎcɛɛ mǎ jí ná, mǎ á bə kú nà kúl búsá nà ŋkul jum mǎ yí.

7 Mǎfúlú mǎ á də bə mǎ isá í mfií mǎni, mǎ mú ŋgə dág mwɔ múús kú nà mfií nǎcé mǎ músə muud mǎ *Kríst.

8 Mpúlə mǎ mǎ mpu Cwámə waamǎ Kríst Yésus yí, ja mǎ dág mfií á cínɔŋg yí, mǎ mǎ kwey ná bíl isá byəsh bíśə zhizhe. Nǎcé Kríst í, mǎ a mǎ myaas isá byəsh, mǎ dág byo shíd mǎwúdə shú ná mǎ bág nà nyə cug jām jəsh dí,

9 mǎ bág muud yé ncindí nà ncindí; ja jɔɔŋgá mǎ jee tǔw Zembí mishád, kú bə nǎcé tǎtəlí waamǎ ná mǎ ŋgə bɛ mǎcɛɛ, í yidá bə nǎcé tǎtəlí mǎ Zembí; a mǎ kalá mǎ nyə nǎcé mǎ ŋgə *búgula Kríst.

10 Mǎ mǎ dág isá byəsh shíd mǎwúdə ntó nǎcé mǎ ŋgə jii nji ná mǎ mpúg Kríst, mǎ bə nà ŋkul í á sá ná a gwúmág yí, mǎ ŋwa dām kəw á micúŋ myé, mǎ dág mǎmɛfwó nda mbimbə nǎcé shwiy dé,

11 shú ná tɔɔ wáyé mbií tɔɔ wáyé, mǎ bág gwúm nda nyə.

Pwòl jisə yuug shú óbúgula

12 Ntó cugé ná mǎ mǎ kumə mǎshíné, ŋkí ná mǎ bii sá jəsh. Mbò! Mǎ ŋgə ná wá ŋkul ná mǎ bíig dáás nà mbwə wām nǎcé *Kríst Yésus mǎ bíí mǎ nà mbwə yé.

13 Bwaanɔ, mǎmɛfwó mǎ anjé nə ci ná mǎ mǎ bwey bii dáás. Mbò! Nji, tédúgá wām wí nji ŋgwúd; nji nǎóó, mǎ mǎ yíl lám cug mǎ á fwo də cugə yíid. Mǎ ka ŋgə nádawo ná mǎ ká nji shwóg.

14 Mǎ ŋgə wá ŋkul nyām nyəsh ná mǎ cásuləg njɔɔnd, mǎ bii dáás Zembí ŋgá jɔw sá ná sá kág ŋwa núŋ gwów kwonj mǎ Yésus-Kríst dí yí.

15 Shé bəsh buud shé mú óŋkwanz ɔ búúd cug sɛɛŋgí á sǎnɔŋ Yésus dí wá, shé bág nà tédúgá ŋgwúd wɔɔŋg. Nkí bi mǎ bə nà tédúgá ishús gúl súsúsá dí í, Zembí nyə é fɛɛn bí mǎŋkenya cínɔŋg.

16 Sá ŋgwúdí, nda shé mǎ bwey bə ntúga éga, shé kyéyugá kuú njɔɔnd ŋgwúd.

17 Bwaanɔ, yagulagá mǎ. Mpugá də dág buud bwá ŋgá cugə mbií cug bí á dág sá ŋgá cugə yí.

3:2 2Kr 11.13 * 3:2 Ábiwáág nyə á də bə yuug lwólə ná muud jisə mbyágá mǎ Aburaham, ntó ji ná a ji muud á kúl mǎ Zembí. 3:3 Rom 2.28-29 3:4 2Kr 11.18, 21 3:5 Luk 1.59; Rom 11.1 3:6 Mis 8.3; 22.4; 26.9-11 3:7 Mat 13.44, 46 3:9 Rom 1.17 3:10 Rom 6.8-11 mǎ ŋwa dām kəw á micúŋ myé: 2Kr 4.10-11 a gwúmág: Mis 4.2; Rom 5.1-7 3:12 1Tm 6.12; 2Tm 4.7; Heb 12.1 3:14 1Kr 9.24-25 3:16 Gal 6.15-16 3:17 1Kr 4.16; 1Pr 5.3

¹⁸ Mpugá ná ncúlyá buud kuú njɔɔnd wáj í ngə lwó ná bwə ngə lumbali ná sá Kríst nyə á zə sá ja nyə á zə yə kwolós dí yí. Mə a shí bwey də jaaw bí gwo, má nyingə jaaw bí gwo jaá gaád nə məzhwiíle mǐshád.

¹⁹ Zembí mə bá janɔulə bwo, nəcé bān, iyéesh byán wə bísə bwo wáj Zembí, bwə yidá də maməda nə sá í jálá nə sá bwo shwôn yí, milām myán mí kə nji ísá í shíd.

²⁰ Shé bān nyíshé mpwág nyísə gwɔw, wú shé ngə bwánd nə Cwámba íshé Yésus-Kríst mə bá zhu, zə cug shé wá.

²¹ Nyə wə mə bá zə cénd shé mənyúúl mə mántágula shé básə nə ndí mǎga, sá ná mə nkónwag nda nyúúl nyé; a bá sá sá ntó nəcé a ji nə mpífá í də sá ná a wág isá byésh nyádí mǎnyámád yí.

4

¹ Gwə wə mə cí nə bí ná, yé bwaáng mə búl cɛel wá, bwaáng mə ngə gwág yéesh wá, yímúgá mənyúul sá jêsh í dúgyá nə Cwámba yíid. Bwaanɔ mə búl cɛel wá, bí wə ngə wá mə məshusug lámúd, bi wə ngə sá ná bwə ságúság ísɛy byám.

Krísten má jalá nə cugə lám ná salá

² Mə ngə yáág nə Ivodí mə yáág nə Sɛtish ná bwə dúg bə cún ngwúd tǎn buud ɔ Cwámba.

³ Wɛɛ ntǎg íí, fwámé shwə waamá shwə ngə sɛy sɛy ngwúd yé, mə ngə cí nə wo ná wo kwíindúg bwo. Nɔga wo mpú ná sánɔn bwo, nə Kuləman nə bósí búúd ɔ gwoong, sá á gwána shú Jɔɔ Kéel. Buud bɔɔngú míná mǎn mǎsə cilyá kálaad á cug dí.

⁴ Dúgá bə nə məshusug ja jêsh tǎn buud ɔ Cwámba. Mə nyingə cí gúl ja ná: dúgá bə nə məshusug.

⁵ Fúlú nyín á ná shɛɛ í dúg nyín, muud yésh dúg. Cwámba wál bá zə.

⁶ Bi nda yáguwo tɔɔ sá. Nji, dúgá lwó Zembí iyéesh bín, tɔɔ bí təl jáyé cé tɔɔ jáyé, bí də jəgula nə nyə, də téég nyə məbwə, bi dúgá yə nyə akíba.

⁷ Ja jɔɔngú, Zembí nyə e sá ná bi bág ná shɛɛ; sósílgú wɔɔngú, í ngə ntɔ ikán byésh yí, í é sá ná milām mín nə mitádúgá mín mí nádag wə *Kríst Yésus.

⁸ Bwaanɔ, mə nyingə shúgula cí nə bí ná, kəndúgá milām sá jêsh jí búbálé yíid, í jalá nə gúmá, jí tátəlí, í cúgé fulá nə məbɔw, jí ná buud magulə yí, jí nkí nywa bwiingúle, í njúl sá á jɔ fúlú, sá á ságúság yí.

⁹ Sá jêsh bí á jíg mǎdí yí, bi á lág nə mə yí, bí á gwág mə cí yí, bí dúg mə sá yí, ságá gwo. Ná ndéé, Zembí á mpwogé nyə é bá ji nə bí.

Pwól ji nə məshusug nə cé jêsh á tál yí

¹⁰ Mə má bul bə nə məshusug cug mə ngə cugə nə Cwámba yíid nəcé məcɛy bí ngə gwág mə má mə kə tɛɛm nyingə nyín. Mə mpú ná bí á də bwey bə nə məcɛy nə mə, nji bí á shígé də bə nə fwála mə lwóyá məcɛy mɔɔng.

¹¹ Mə alásé ntúga nəcé mə bələ mǎfúfəd. Mbɔ! Mə a jíg cug dúlə bə nə məshusug nə mbii cé jêsh mə tál yí.

12 Mə mpú də cugə mántágula dí, mə mpú námə də cugə mábugabaanəd. Ja jêsh, tɔ kúl jêsh í, mə a mə jíg cugələ nə jíł, mə jíg cugələ nə zha; mə mpú də cugə tɔəməd, mə mpú námə də cugə máfúfəd.

13 Mə ji nə ŋkul jíɔw mbíi cug wêsh nəcə mə ji nə muud ŋgə ləlushi* mə yé.

14 Nji tɛɛm bə ntó, bi a mə mpu sá ná ŋwaálə kɔw *íncwaw í ntug byâm dí.

15 Bí buud ɔ Filipí, bí mə mpú ná ja ísɛy í Jɔjɔ Kéel í á ŋgə bwɛɛ tɛéd yí, ja mə á wú Masedwán yí, kú nə dúl *Dɔ lú óbúgula ɔ Yésus í á wá lâm ná í də yéya ísâ nə mə; nji bi námə wə bí á sá ntó.

16 Gwə wə í á bə ná mə ŋjúl ná Tesaloníka, bi á nti mə mikwíindyá cɔ ja ŋgwúd.

17 Mə aŋgê nə lás ntúga ná mə ŋgə sɔ ná buud bwə yóg mə isâ. Mə ŋgə yida sɔ ná Zembí kwádúlg bí mpumá ísɛy bí ŋgə sá yíid.

18 Mə a mə shín bə nə isâ byêsh í jéla yí, ntɔ námə bímbí í jéla yí. Məcwúm bí á nti mə nə Ipaferodit má mə á mpu nyingə zə lwándulə mə ná cwóó. Məcwúm məəŋg məsə mə nda bi á nti mə labínda á nywa məcud, məsə jɔjɔ mətúnuga Zembí ŋgə magulə a ŋgə gwág nywa má.

19 Zembí waamə nyə é lwándulə bí nə isâ byêsh bí é jii yí, nda zhwoɔ tɔəm yé wúsə kwonə mə Yésus-Kríst dí ná.

20 Zembí sónɔgá wúsá ŋwág gúmə kandugə á kandugə. Amɛn.

Məbádá

21 Bi ɔ bádá mə muud yêsh jí múúd mə Zembí kwonə mə *Kríst dí yé. Omínyonɔ bâm sánón búsə wa wá bwə ŋgə báda bí.

22 Buud ɔ Zembí bêsh bwə ŋgə báda bí, bul bə ná ndeé bəəŋg wá njów mə *Káázɛl.

23 Mpaam mə Cwámba Yésus-Kríst í jíg mítádúgá mínéd.

Kálaad Pwôl nyə á cilə buud 5 Kolósia yé Isá í dúgyá nə kálaad mə Pwôl shú Kolósia yí

Pwôl njúl mímbwug dí, Ipafras nyə á zə jaaw nyə (Flp 1.23) nə bóól búúd bwá á zə shüig okristen wá Kolósia nə bów-bôw mínjígúla. Bwá á ngə jígúli ná, shú ná muud mpúg Zembí, á dúg cug íí, á jəlá nə yə mən̄kul mə míshishim gúmə, a bɛ íjám nə ijag yí Oyúden, síya ábiwáág, baagula bíl íci í idáw nə mən̄gul... Nji Pwôl mə gwág ntó yí, a mə cilə bwo kálaad éga, lwó bwo nə cug Zembí mə yə búúd kwon̄j mə Yésus dí yí í kwaga. Tishik bá Onezim wə bwá á kə nə kálaad (4.7-8).

Kálaad á Kolósia ngə lás sá í dúgyá nə Kríst yí, nə á ji muud Zembí nyə á nti ná á zág cug búúd yé. A ji nə mpífá í ntɔ məmpífə mə dú sá búúd ifwaas má, nə jí ntó nəcé nyádí wə n̄kul mə Zembí í á da wú, í ka ngə té isá byêsh yá gwôw nə shí yé (1.16).

Kálaad á Kolósia ji ka bə ná, Pwôl mə tééd bəda okristen wá Kolósia, a mú jəgula nə Zembí shú dán̄ (1.3-14). A mú ka zə cilə nda susa í ngə yə Kríst məzhwámá (1.1–2.5), nə á ji Cwám̄ba, a jwú nə shí ndon nyêsh, a jwú nə Dɔ (1.15–20). Mpúsə susa, Pwôl mə lwó gwáná á ngə gwána shú Dɔ yí (1.24–2.5).

Nə ndéé, kálaad ngə kə shwóg nə məcwū̄n̄j mā váál mbúgula mə jəlá nə cugə nə buud tééd nyádí njów búúd dí kə kumə tóón nə tóón yí (3.1–4.6). Í ka kə shín nə məbádá.

Məbádá

1 Mə Pwôl muud Zembí nyə a féesh nə mə bóg *muud lwámá mə Yésus-Kríst yé, nə mə, nə *mínyon̄h̄ wúsú Timoté, sá wə mə cíl kálaad éga.

2 Sə mə cilə bí m̄n̄kɛ̄n̄kɛ̄ mí ómínyon̄h̄ búsu búsé Kolósia wá, omínyon̄h̄ ɔ abúgúlag nəcé shé bələ búúd ɔ *Kríst. Són̄gá wúsú Zembí sáág bí mpaam, kə sá námə nə bí cúgag nə shee.

Pwôl ngə yə Zembí akíba

3 Sə ngə yə Zembí akíba ja jêsh sá ngə jəgula nə nyə shú dán̄ yí, nyə Són̄gá mə Cwám̄ba íshé Yésus-Kríst;

4 nəcé sá mə gwág ná bí ngə *búgula *Kríst Yésus íí, bí ngə námə cɛel obúgula bêsh.

5 Bí ngə sá ntó nəcé bí ngə bwánd nə búgá nə Zembí mə bá yə bí isá í anyunywaá byêsh nyə á mə bwúg bí gwów yí. Bí a mpu ná bí mə jəlá nə bwánd nə búgá ja milésú myá obúbálé, Jɔjɔ Kéel nyə á bwele wóos bídí yí.

6 Ja Jɔjɔ Lâ̄n̄ wəon̄g í á kumə bídí yí, í á wúmə mpúmá námə nda í ngə wúmə kál jêsh ná. Í á tééd wúmále námə jwów bwá á bwele jaaw bí mpaam mə Zembí yí. Jwów dəon̄gá, bí a wám̄bulə nə mpaam nyəon̄g nyísa búbálé.

7 Ipafras muud sá mə búl cɛel wə nyə á jígúli bí ntó; a ji shwá wúsú sənón̄j sá ngə sɛy yé. A ji jílá jisú nū̄n̄ bídí ngəlá sɛy nə Kríst shú dán̄, a ngə sɛy mbií á búgúlag.

8 Nyə wə nyə á jaaw sá mbií cɛelí Shíshim mə Zembí mə yə bí yí.

9 Sâ jɔɔŋ wá í sá ná, tééd jwów bwá á bwiɪŋ sá lán wán yí, sá má du jəgula nə Zembí shú dán ja jêsh ná a yág bí fug nə mpúyá á *shíshim shú ná bí mpúg sâ jêsh á ŋgá jii yí.

10 Ntó, bí mú bə nə ŋkul mə kyéy kuú nɔɔnd í yá Cwámba gúmá yí, bí mú bə nyə ŋkí nywa lámúd məzhií mēsh, bí ŋgá sá jɔɔ misóólúgú mimbii myēsh, bí ŋgá nyɪŋgə bul mpu Zembí.

11 Sá ŋgə námá jəgula nə Zembí ná a lúlushig bí məzhií mēsh nə məma ŋkúl nyé ántɔ minji, shú ná bí bəg nə zény kələ shwóg, bí kú lámusa ja bí má bwámá nə məkugulu yí.

12 Dugá yə Zembí Sóóŋgú akíba nə məshusug, nyə muud nyə á má sá ná bí bəg nə ŋkul bii dán kow lú isá nyə á má kwəmsa shú búúd bə yí, bwá ŋgá cugə məŋkenya mé dí wá.

Yésus-Kríst, amádi á isá byēsh

13 Nyə a tí yíl shé mpəl á məyídúgúd, nteɪŋguli shé Faan mə Mwán yé abába dí.

14 Mwán yé wɔɔŋg wá nyə á balan nə ndí zə tɔ tɔŋ, yíl shé mányámád yé, a juu ntəg shé *misám.

15 Nyə á zə lwó buud sá Zembí jí yí, Zembí múúd cúgə nə ŋkul dúg yé. A jí Mwán acúmbá má Zembí*, á ntɔ isá byēsh Zembí nyə a té yí.

16 Nacé nyódí wá ŋkúl má Zembí í á ŋgə wú†, í ka ŋgə té isá byēsh yá gwów nə shí yé. Isá byēsh, nə byɔɔŋg í ŋgá nyín yí, nə byɔɔŋg í áŋgə nə nyín yí, tɔɔ otówe ɔ shwóg wá məyídúgú, tɔɔ byɔɔŋg bísə nə icwámba yí, nə byɔɔŋg í ŋgá wá buud mányámád yí, nə byɔɔŋg í ŋgá lwó buud mpəl yí, nyə wá nyə a té byēsh, nyə a té byo shú dé nyəméfwó.

17 Nyə á du bwey bə, isá byēsh nda fwo bə; nyə wá ŋgə shúgal isá byēsh.

18 A jí lúu á *Dɔ, Dɔ í njúl nyə kug nyúul‡. Nyə wá jísá shug lú cug ágúgwáan, a jí muud áshúshwóógú bwelélə gwúm; í á sɪy ntó shú ná a bəg shúshwóógú ikóómb byēsh.

19 Zembí nyə a sá ntó nacé nyə á gwág nywa ná nyəméfwó jíg wá *Kríst ncindí nə ncindí.

20 Zembí nyə a gwág námá nywa ná á nyɪŋgə sá ŋkwambulə mpédúgá nyə nə isá byēsh, tɔɔ byɔɔŋg bí wa shí yí, tɔɔ byɔɔŋg bí gwów yí. Nyə á ka nti Mwán yé Kríst zə yə kwolós dí, shwiy dɔɔŋg dí wá Zembí nyə a wá mətəla mpédúgá bánɔŋ isá byēsh yé.

21 Bí bân, bí a shígé du bə nə wónɔg nə Zembí yág, mitédúgá mín nə bów-bów misóólúgú mín mí á sá ná bí bəg mizhízhíŋ myé.

22 Zembí má sá ja gaád ná, shwiy nyúul má Kríst í á yə yí, í sáág ŋkwambulə mpédúgá binɔŋ nyə, shú ná a bág kə təl bí nyódí míshád bí njúl mɪŋkɛŋkɛ, kú nə lág, kú nə sá á jumág.

1:9 Ifz 1.17; Flp 1.9 1:10 Ifz 4.1; 2.10; Flp 1.27 1:11 Rom 5.2; Ifz 1.18; 1:13 Yuá 5.18; Luk 22.53; Mis 26.18; Ifz 1.6, 7, 21; 2.2; 6.12 1:15 Yuá 1.18; 2Kr 4.4; 1Tm 6.16; Heb 1.3 * 1:15 Mwán acúmbá: Ciyá ní í ŋgə lwó mfii Yésus jí nə ndí yí, kú bə fwo-byél. 1:16 1.13; Yuá 1.3, 19; Heb 1.2 † 1:16 Yésus wá nyə á ŋgə wéshúli ŋkul má Zembí, ŋgə té isá nə ndí. 1:17 Yuá 1.1; 8.58 1:18 lúu á Dɔ: 2.19; 3.15; Ifz 1.22-23; **muud áshúshwóógú:** Mis 4.2; 26.23; 1Kr 15.20; Mbú 1.5 ‡ 1:18 Námá nda lúu í du yə nyúul cug í dágə lwó nyúul məzhií ná, a ŋgə yə Dɔ dé cug, a ŋgá lwó bwo məzhií. 1:19 2.9-10; Yuá 1.16; Ifz 1.23 1:20 Rom 3.25-26; Ifz 1.9-10, 21; 2.13-16 1:21 Rom 5.10; Ifz 2.12-13; 5.27

23 Í bá bæ ntó ñkí bí mæ nada næ búgá fwámé nada ná bósó, kú fúfug; ñkí bí mæ bósó kú magulá ná gúl sá í zág tál bwándúlá bí ñgá bwánd sá bí á gwág Jǝǝ Lán̄ dí yí. Jǝǝ Lán̄ wǝǝng wá osól ǝ mǝsáal ó Zembí bwá á cúnda shí ga nyêsh yí. Mæ Pwól mæ jì ñgwól sósól mǝsáal ñgá cúnda Jǝǝ Lán̄ wǝǝng yé.

Pwól nyá á bul wáduga

24 Mæ ñgá gwág mæshusug ja mæ ñgá jug shú dán ga. Næcé jugúlá mæ ñgá jug mádfí nyúúlúd yí, mæ ñgá jusa *incwaw í ntug nyúúl mós *Kříst í jǝlá næ bwæma næ ndí yí, nyúúl mós Kříst nyǝǝng wá *Dǝ lú óbúgula.

25 Mæ á zæ bæ sósól mǝsáal Dǝ dǝǝngúd næ yǝlá Zembí nyá á yæ mæ iséy ná mæ bwiingug bí Lán̄ yé wêsh ncindi yí,

26 mæ bwiingug bí *ndímba nyá á ñgá baagulá shwoó dí ikala í búúd í dǝgá cǝ, dæ cǝ, dæ cǝ yí; nyá a mós ka zæ wéeshuli byo, lwó míñkǝñkǝ mí búúd myé.

27 Næcé á cǝel ná bwá mpúg bímbí ndímba wǝǝngú jí næ mílwaná íkúl ishús dí yí, yuug jé jǝǝng jí ná: Kříst jisæ bídfí ícugad; ntó, bí je ñgá jì næ búgá ná bí mæ bá jì nyádí jiyá gúmád.

28 Kříst wǝǝngú, nyá wá sá bân̄ ñgá bwiing yé. Sá ñgá bwiing sá ñgá sá ná muud yêsh sáág ncâ, sá ñgá lwó muud yêsh sá í jǝlá næ s̄y yí. Sá ñgá sá iséy byǝǝngú ná bímbí lú fúg dêsh sá bí næ ndí yí, næcé í jii ná sá sáág ná muud yêsh mæ bá tǝw mísh mós Zembí dí yé fífag búgád.

29 Shú dǝǝng wá mós ñgá líduga næ cúná yí, mæ ñgá cúna cúná jǝǝngú næ ñkul mós Kříst í ñgá nyín mádfí cug dí yí.

2

1 Mæ ñgá bul jii ná bí mpúg ná mæ ñgá cúna mæma cúná shú dán, næ shú ókřisten wá Lǝwdisê, næ shú bósólúgá bêsh bwá abwélé dǝg mæ wá.

2 Mæ ñgá cúna shú ná mílám mí sǝlúg bwo shí, ná bwá cǝélagí, cǝelí jǝǝng í sáág ná bwá búlúg bæ leedyá; mæ ñgá námá cúna shú ná bwá bííg íbwádán múúd mós dæ bii ja fúg í mú nyá lwándúlá yí, bwá mú mpu ndímba Zembí nyá á ñgá ná baagulá shwoód yí, ndímba wǝǝngú wúsæ: Kříst.

3 Njì nyádí wá múúd jí næ ñkul kwey sá jêsh í dǝgyá næ fug næ mpúyá yí.

Pwól ñgá kéwuli óbúgula

4 Mæ ñgá cì ntáni shú ná muud nda zæ næ jǝ mbúlá kaand zæ shiig bí.

5 Mpugá ná, tǝem bæ ná mæ cugé nûñ bídfí, *shíshim wâm wí nûñ; mæ jì næ mæshusug næ ñgálé dǝg ná bí ñgá mpu táág isá bídfí ícug dí, búgá bí ñgá *búgula *Kříst yí í tál ná shím.

6 Ná ndéé, nda bí á mós lóg Kříst Yésus ná nyá wá jí Cwám̄ba wún ná, cugágá cug í lwó ná bí bí buud bé yí.

7 Bí é cugá ntó bí mós nada næ nyá, bí ñgá magulá njì sá í ñgá zhu nyádí yí, bí ñgá kyey næ búgá jín njì nda bwá á jíguli bí ná, bí dǝgá bul lǝ mǝnywa bwá sá bí má.

8 Bi ɔ bey ná muud zág nà dúl váál mbeé faasúle íciyá zə sá nə bí gwágúg nji nə nyə, mbeé máshügá wə máni. Məshügá məɔŋg mə ngə ŋwa ŋkul íjám nə ijag dī, nə míshíshim mí ngə kyey nə isá yá shí ga myááá*, kú bə wə Kríst.

9 Nacé Zembí nyəméfwo njul nyúul má Kríst dī ncindī nə ncindī.

10 Kríst wəɔŋg dī wə isá í ngə zhu bí shú ná bí bág lwándúlá mazhíi məsh yé, nyə muud mə jwú nə isá yá məyídúgú í ngə wá buud mányámád yí, nə byəɔŋg í ngə lwó buud mpál yí.

11 Bi a siya wán ábiwáág Kríst dī kwonɔd; mbwə má múúd dī í á sá bí nyə. Nyāŋ nyə á zhu wə Kríst, nyə a yíl ŋkul *mísəm mí á də bə nə ndí bídí mílám dī yí.

12 Ntɔ ji ná duwanúlə bí á duwan yí, binɔŋ Yésus bí á dɔw, binɔŋ mú gwúm. Jí ntɔ nacé bí a búgula ŋkul má Zembí í á gwúmushi Yésus yí†.

13 Ná ndéé, nə iwushí bí á də wush yí, nə bələ bí á bə kú nə ábiwáág yí, í á sá nə bí bág mimbimbə. Nji, ja gaád í, Zembí má nyiŋgə yə binɔŋ Kríst cug, a má jímbal shé iwushí byəsh.

14 Nyə a má yíl míciyá mí á ngə lwó ná shé á jag sá myá. Miciyá myəɔŋg wə mí á də bə nə məmpándí má á də bwaagulé sə məbɛɛ má. Nyə a má bwambələ myo kwolós dī, caam myo.

15 Isá yá məyídúgú í ngə wá buud mányámád yí, nə byəɔŋg í ngə lwó buud mpál yí, Zembí nyə a má déég byo ŋkul dəɔmb nyāŋ, a ngə julə kə nə byo mbaadə nə mbaadə tām buud, ngələ lwó ná í músə mikwám myé.

16 Ntɔ, muud nyə ajáláyé nə cigə bí iwushí shú sá í dúgyá nə dəg nə məŋgul yí, ŋkí ntág sá í dúgya nə zan məcúwo nə mbyòl ŋkí osábaad yí.

17 Məcɛɛ má isá íni má á bə nji tāŋ nda shishím í á ngə lwó ná isá í ngə zə yí; nji, wə Yésus-Kríst wə fwámé isá bísé yé.

18 Muud nyə ajáláyé nə kənd bí koogú nə ijwad nyúul í máshügá, nə ngələ yə *wəéŋgəles gúmá. Buud bwə sá mísólégú myəɔŋg wá bwə də bul wá lúu isá bwə də dúg mántamád yí, bwə ŋkəny mányúul ntɔ cwúd, í njúl ná milúu myāŋ wə má ngə fwə mitədəgá myāŋ.

19 Bwə ánadáyé ná Kríst. Í njúl ná, nyə muud jí lúu yé, nyə wə ngə wíl kug nyúul wəsh, a ngə námá mpu táág ísáy í məbwɔɔ mə nyúul nə misusagá, shú nə nyúul í wíyúg váál Zembí mə céel yí‡.

Cug má krísten

20 Binɔŋ *Kríst bí á yə, shwiy dəɔŋg í á má sá nə bí béégyág nə bów-bôw *míshíshim mí ngə kyey nə isá yá shí ga myá. Ká nacé jí bí ngə ná cugə nda buud ɔ shí ga yí? Nacé jí bí ngə magulə ná bwə ngəgə nə yímbuli bí nə məmpándí mássə ná:

21 Ci wo kú ŋwa sá ga! Ci wo kú də jini! Ci wo kú kúnya nə jím!

2:8 1Tm 6.20 * 2:8 *míshíshim mí ngə kyey nə isá yá shí ga myá*: Ofeeshe ɔ Kálaad Zembí bəsh bwə cugé bul bə cún ngwúd na ciyá níid. Sə bāŋ sə ngə ci ntáni nacé sə má dúg ná Pwól ngə ci məŋkul má dé ngə jwú nə muud shí ga dí té nyə afwóyé magulə Yésus-Kríst yí. Ból bwə ngə ci ná jísə «isá í á tééd shí ga yí». Dúgúg námá Gal 4.3, 9. 2:9 1.19; 2.15, 20; Ifz 1.21 2:11 Ifz 2.11 2:12 3.1; Rom 6.3-4; Ifz 1.19-20; 2.6 † 2:12 Sə bí nə ŋkul fɛég na ná «bí ngə búgula ná ŋkul má Zembí í á gwúmushi Yésus yí í má yíl bí mányámá má mísámúd». 2:13 Ifz 2.1, 5 2:14 Ifz 2.15-16; 1Pr 2.24 2:15 2.9-10 2:16 Rom 14.1-6 2:17 Heb 8.5 2:18 Ifz 1.21 2:19 1.18; Ifz 4.16 ‡ 2:19 Váál lúu í də wíl kug nyúul, də námá mpu táág ísáy í məbwɔɔ mə nyúul nə misusagá yí, ntɔ námá wə Kríst muud jí lúu yé ngə wíl Dp lá óbúgula dəsh ncindí yé. 2:20 2.9-10; Gal 4.3-5, 9 2:21 Iza 29.13; Mat 15.9; 1Tm 4.3; Heb 13.9

22 Mæmpándi máni má ηgə dúgya nə isá bíś ná, wó ká shîn balan nə jâŋ, í shîn yí. Mésə nji məcεε nə minjígulá myá buud.

23 Mæmpándi məəŋgú má ηgə jíguli ná muud sáág míl mísóólúgú bwá á má ηgə wá yábdád myá, yə wééŋgales gúmá, səl mányúúl shí, cūg nyúúl. Minjígulá myəəŋg mí ηgə bə nda mí ηgə yə buud fwámé fúg, nji í njúl ná mí cúgé nə ηkul sá ná muud mpúg máánd iyéesh yá lám yé.

3

1 Ngaá bi mə mpú ná binónη Kríst bi a gwûm? Ntó, ηgəgá nə sɔ isá í dúgyá nə cug á gwów kúl Kríst njúl Zembí dí mbwə mæncwûm yí.

2 Wágá milúú isá í dúgyá nə cug á gwów yííd, kú bə byəəŋg yá shí gaád.

3 Nəcə, binónη Kríst bi á yə, cug jín jísə shwoód wə Zembí kúl Yésus jísə yí.

4 Ja Kríst muud jí cug jín yé má bá zə lwóya nyúúl yí, binónη mə bá nyîn, bi ηgə námə ηkənwəwa nda nyə.

5 Nda jí ntó ná, ηgəgá nə gwíflya ijám bín yá cug á shí ga; ntó jí ná isá nda janga, nə misóólúgú mí ádadaná, nə iyéesh í ayíyáág, nə bów-bów iyéesh, nə yéesh mábii, nəcé yéesh bálə nə məbii jísə yólə ηkúmba zembí áyadúg gúmá.

6 Bów-bów isá ini wá í də sá ná mpimbə má Zembí í bííg buud ə málwə.

7 Kuú njəənd wán í á bə námə ntó ja bí á də ná bə isá byəəŋg yág yí.

8 Nə ndéé, ja gaád íí, myáásugá isá byəəŋg; myáásugá impimbə, nə dúlə nyada, nə gwólə lám, nə məlwiý, nə dúlə cúwal ícúwúli-cúwuli.

9 Kúgá ná də bwiingya íjɔ mpódúgá nyîn, nəcé, nda múúd má də yíl káándə ná, bi a má yíl mbii múúd bí á də fwo də bə yí nə misóólúgú myé myésh,

10 bi a má bwáád kukwumuga múúd ágúgwáan. Mbií múúd wəəŋgú, Zembí má də sá ná í nyínŋəg ηgə bul bə gúgwáan ηgə bəɣla nyə muud nyə á té nyə yé. A də sá ntó shú ná buud bwə mpúg nyə váál í jála yí.

11 Na músə ná, muud nda ná nyínŋə də bə nə tódúgá ná mwá Gurêk wə éga, mwá *Yúden wə éga, ηkí ná nyíga nyə a síya ábiwáág, nyíga nyə a shígé síya; nyíga nyə ampúyé cug, nyíga jí jool; lwaá wəga, fálí muud wə éga. Mbð, bíni í cúgé ná nə mfíí, nji Kríst wə jí nə mfíí, a njul ntəg múúd yésh ηgə *búgula yé lámúd.

12 Ntó jí ná Zembí nyə a má féesh bí, nyə a má sá ná bi bəg minjékηkê mi búúd, á bul cεel bí. Ntó, bwáádúgá mbwéedí ágúgwáan, ntó jí nó: bí gwág búúd cey lámúd, bə nə jə lám, muud kú bwelə ηkény nyúúl, də bə nji lám ná shee, kú nə milámusa.

13 Dúgá bə nə jísów mpódúgá nyîn. Nkí ηgwól *mínyəŋə woó má byaagulə nə wo, wo juu nyə námə nda Cwamba nyə a juu bí ná.

14 Sâ í ká bul bə wə cεelí; gwə wá í é sá ná bi mpúg bə leedyá.

15 Kríst nyə a jów bí zə səeŋg búmbə ηgwúd shú nə bi cúgəgí mpwogé mpódúgá nyîn. Ságá nə mpwogé wəəŋg lwándúg bí mílámúd. Dúgá lɔ mánywa.

16 Ságá ná Kéel má Kríst í lwándúg bí mílámúd ná cwós; dúgá yéya minjígulá, bí də sá ná nyíga kéwuli nyíga, nyíga kéwuli nyíga nə fəg nyîn nyésh; bi dúgə sey ósóm nə mingwa nə isusa yá Zembí. Dúgá sey byo nə lám wésh, bi ηgə lɔ Zembí.

3:1 2.12; Ifz 1.20 3:2 Mat 6.33 3:3 Rom 6.4; 2Kr 5.14 3:4 Gal 2.20; Flp 1.21; ηkənwəwa: 1.27; Flp 3.21; 1Kr 15.43; 1Yn 3.2 3:5 Gal 5.19-21 3:5 Rom 6.6, 11; Gal 5.24; Ifz 4.19; 5.3 3:6 Ifz 5.6 3:7 Rom 1.18; Ifz 5.8 3:8 Ifz 4.29; 5.4 3:9 Ifz 4.22, 25 3:10 Mat 1.26-27; Ifz 4.24 3:11 2.11; Gal 3.28; 1Kr 12.13 3:12 Ifz 4.2-4 3:13 Ifz 4.32 3:14 Ifz 5.2 3:15 1.18, 20; 2Kr 13.11; Ifz 1.23; 4.4 3:16 Ifz 5.19-20; Heb 13.15

¹⁷ Nə iciyá bí má cí yí, nə isá bí má sá yí, dugá sá byêsh jíná má Cwám̄ba dí, bí dúgá l̄ Zembí Sóón̄gú kwon̄ yéd.

Cug á mpádúgá okristen

(Ifz 5.22-33; 6.1-9; 1Pr 2.18-25; 3.1-7)

¹⁸ Budá ɔ, magulagá nə ogwúm bín bwá jwúg nə bî. Nt̄ó í jálá nə buud ɔ Cwám̄ba yé.

¹⁹ Budúm ɔ, cɛɛlɔgá budá bín, nda du ŋwa bwo nə ŋkúd.

²⁰ Yé bwân, ságá obyɔl bín mægwág mæzhíí mêsh, nt̄ó jí jɔ sâ mísh má Cwám̄ba.

²¹ Yé ósóón̄gú, kúgá du sá nə bwân bín bwá dúg gwág ízhuŋá, mænyúul má á bá tag bwo.

²² Yé osóol ɔ mäsáal, ságá omása bín bâ wa shí mishwun mægwág; kú bæ ŋjí ja bwá ŋgá dúg bí yí, í á bá bæ nda bí ŋgá sɔ nə bí nyínúg mísh má búúduɔ. Ságá bwo mægwág nə lám ŋgwúɔ, váal í yó Zembí gúmá yí.

²³ Sâ jêsh bí má sá yí, bí sá sóólúgú í ŋgá wú lám dí cwú yí, nda sá má cí nə bí ŋgá sá shú má Cwám̄ba, kú bæ shú búúɔ.

²⁴ Dugá sá nt̄ó bí ŋgá mpu nə Cwám̄ba mæ bá yə bí kow lú ísâ nyə á má kwæmusa tãŋ myána shú búúɔ bé yí.

²⁵ Nəcə muud yêsh mæ sá ólfin̄gí yé mæ bá ŋwa myána myâ ólfin̄gí bé, na jí kú nə susaalé.

4

¹ Yé ómása, balanugá nə osóol ɔ mäsáal bün váal dúsá tútəlí kú nə inkwíilí yí, mpugá nə bí bí námá nə Mása jon̄ dí.

Pwôl mæ cwíny okristen

(Ifz 5.14-17; 6.18-20)

² Dugá jægula nə Zembí ja jêsh, wágá lúu cínɔŋgú bí dúgá yə nyə akíba.

³ Ŋgágá námá jægula nə Zembí shú dúsú nə a júwug mpumbé shú kéel sá ŋgá bwiŋg yé nə mæ bwiŋgug *ndimba má *Krist, sâ í má sá nə mæ kág mímbwug dí yí.

⁴ Ŋgágá nə jægula námá nə Zembí shú nə mæ bwiŋgug kéel dɔɔŋgú nə sãŋ sãŋ nda í jíí nə mæ sáág ná.

⁵ Buud bwá cúgé *Dɔ dí wá, bí ɔ du bæ nə fug ja í wósos nə binón̄ bág yí. Mpugá balan nə mæfwála mɔɔŋg mêsh.

⁶ Iciyá bín í dúg bæ ja jêsh ŋjí iciyá í mpaam, ŋkí nywa nda bwá ámá wá ca, shú nə bí dúg mpu bɛsa nə muud yêsh váal í jálá yí.

⁷ Mwááŋg Tishik má búl cɛɛl yé, sóol mäsáal mæ Cwám̄ba, sóol mäsáal abúgúlág, nyə e bá jaaw bí isá byêsh í dúgyá nə mæ yí; a jisə shwə waamə sá ŋgá sɛy nə Cwám̄ba yé.

⁸ Mə ŋgə bul nti nyə nə a zəg lwó bí cé sá tál yí, zə səl bí milám shí.

⁹ Mə má nti bá *mínyon̄gú waamə abúgúlág má búl cɛɛl yé, Onezím, mbyágá á nŋŋ bídí. Bwá é zə jaaw bí sá jêsh í ŋgá cɔ káadé yí.

Məbədə

¹⁰ Aristárug muud sá jí mímbwug dí yé ŋgá bəda bî, tɔə Márkus mínyon̄gú mæ Barnábas; nyə wə mæ á nti bí məkál ná: «A ká zə nŋŋ, bí ɔ lóg nyə váal í jálá yí».

11 Yésus jí nà dúl jíná ná Yustos yé ngə námá báda bí. Mpádúgá *Oyúden bwá á má *búgula Yésus wá, nji ólól óni wá sánónh ngá séy Faan má Zembí wá; bwá á má bul wá mæ ñkul lámád.

12 Ipafras, mbyágá á nùh bídí ngə námá báda bí. Sóol mäsáal mæ Yésus-Kríst wəəngú nyə aŋgê nə yow gwánálə shú dán mójəgula méd. A ngə jəgula ná bí tówúg búgəd ná shîm, bí bəg okrîsten bwá á má lal wá, bí dúgá bə cún ja jêsh ná sâ Zembí ngá jii ná bí sáág yí.

13 Mæ ngə bwiing láj yé ná a ngə bul ñwa njugú shú dán nə shú bəəng wá Ləwdisê, nə bəəng wá Ierapolis.

14 Lúkas, jwówuda má búl cəel yé ngə báda bí, təw Démas.

15 Bí ɔ bádá sá bwááŋg wá Ləwdisê, bí báda námá Nemufá, nə Dɔ í də sɛɛŋgya nyódí njów yí.

16 Ja bí má bá shîn lɔ kálaad éga yí, bí ɔ bá kənd Dɔ á Ləwdisê nyə, bwá ɔ bá lɔ, bí ka námá bá lɔ nyəəng mæ bá wú bí wu yé.

17 Cígá nə Arship ná a kwéembug séy Cwámba nyə á yə nyə yí, shú ná a sáág gwo wáál í jéla yí.

18 Mæ Pwól má cilə bí məbádá mága nə mbwá wâm: Bí ɔ tádúgá ná mæ jì mímbwugəd.

Zembí ká sá bí mpaam.

Kálaad ashúshwóógú Pwôl nyə á cilə buud 5 Tesalonika yé Isâ í dúgyá nə kálaad ashúshwóógú mə Pwôl shú Tesalonika yí

Ja Pwôl nyə á ngə sá njəond yé ábée yí, nyə á kumə Tesalonika a ngə zhu Filipí. Ja jəonng wə nyə á fwə Də á cínəng yí. Nji, Oyúden bwə á leel zə fəm nyə, obúgula bwə mú sá ná bá Silas bwə túbúg ibulú ibulú kə Beré. (Mis 17.1-10).

Nə ndeé, ja Pwôl bánəng gwoonng jé bwə á bə Atən yí, nyə á kənd Timoté ná a kəg dúg nda mísəon ngə bə Tesalonika ná. Timoté nyə á ka kə, a mú nyingə, kə bwəma nə gwoonng Kərēt. A mú jaaw Pwôl ná obúgula wə Tesalonika bwə ngə kə nə búgá shwóg, nji, búsə nə bíl ísá bwə ngə cəel mpu yí. Pwôl nyə á ka cilə bwo kálaad éga.

Só bí nə njkul ci ná kálaad wəonngú jí nə mənəkəw ntéga:

- (1) Pwôl mə yə Zembí akíba nəcé məkál á má bii má má lwó ná obúgula wə Tesalonika búsə nə kuú njəond í jslá nə bə yuug yí.
- (2) A nyingə báágulə jaaw bwo iséy nyə á tééd yí, a ngə ntəg cəel ná bánəng bwə nyingəg dúgya (1.1-3.13).
- (3) A bándúlə bwo ná bwə wáag njkul nə ngələ kwambulə kuú njəond wán (4.1-12).
- (4) A mú námə ka jíguli bwo sá í dúgya nə shwi y nə zíyé mə Yésus-Krist yí (4.13-5.11).
- (5) A ka kə shínal kálaad nə baalé məcwún nə məbódá (5.12-28).

Məbódá

¹ Mə Pwôl wə mə cílə bí kálaad éga, sənəng Silvə nə Timoté. Só mə cilə bí *Də á Tesalonika, Də dúś Də mə Zembí Sónngú bá Cwámba Yésus-Krist yí. Zembí kə sá bí mpaam, kə sá námə ná bí cúgəg nə shee.

Obúgula wə Tesalonika bwə á bə nə fwámé búgá

² Só ngə yə Zembí akíba ja jəsh shú dán bi bəsh, sə anğé nə bwəle yəw ngələ wə bí məjəgula məsúd.

³ Só ngə bul téduga bí mísh mə Zembí Sónngú íshéd nəcé: búgá jín í cúgé ná á shíləg; cəelí jín nda bə á shwánəg; bwándulə bí ngə bwánd Cwámba íshé Yésus-Krist nə búgá yí wúsə álal-nkul.

⁴ Yé bwáəng Zembí mə cəel wá, sə ngə téduga bí ntó, sə ngə mpu ná Zembí nyə a féesh bí.

⁵ Jí ntó. Jəjə Kéel sə á ngə bwíing bí yé nyə a shígé bə nji iciyá í mpu; Nkénkə Shíshim nyə á ngə lwándulə iciyá byəonngú nə njkul mə Zembí, sə ngə *búgula nə mílám mísú myésh. Kuú njəond sá á ngə kyey yí, í á bə shú mánywa mán, bí a shí dúg wə.

⁶ Bí a dúg, bí mú námə sá nda sə, sá námə nda Cwámba, bí ləg Jəjə Kéel nə mashusəg mə á ngə zhu wə Nkénkə Shíshim má, í njúl ná bí á bə *íncwaw í ntəg dí ná líid.

⁷ Sâ jooŋg í má sá ná obúgula bêsh wâ Masedwân nâ booŋg wâ Akayí bwá mú ðu ŋwa yuug nâ bî.

⁸ Kéel mæ Cwamba í á má lás nûŋ bídí nda kwólõŋ; lâŋ í má kyey kál jêsh ná bi mú fwámé óbúgula ó Zembî; mæ ŋgæ ci ná kál jêsh, kú ná bæ nji Masedwân nâ Akayí. Í cúgé ná nyiŋgæ bæ sâ sá bwíiŋgug.

⁹ Jí ntó. Buud bwáméfwó bwá ŋgæ jaaw nda bí á má lég sá fwámé lég ná; ná bi a má yíl milám ózembî ó áyadúg ðí, kænd wá Zembî shú ná bi séyúg nâ Zembî jí fwámé Zembî yé, Zembî á kuwó.

¹⁰ Bwá ŋgæ námá jaaw ná bí ŋgæ bwánd Mwân yó ná a bá zhu gwôw, Mwân yé Yésus nyáméfwó nyæ a gwúmushi yé, nyæ wá nyæ a má sá ná shé fáámugí nâ mpimbæ má Zembî.

2

Iséy Pwól nyæ á sêy Tesaloníka yí

¹ Bwaanŋ, ngaá ná biméfwó bi mæ mpú ná njooŋd wúsú sá á zæ bídí yí í áshígé bæ ná sá á fânda zæ ŋgæ kyey ntó?

² Bi mæ mpú ná sá á zæ wóós bídí sá má fwo bul jug, sá á bwæma nâ cúgá Filipî. Nji, Zembî wúsú nyæ á yæ sá iŋkán í á jela yí. Iŋkán byooŋg wá í á sá ná, mizhízhíŋ mí á teem ŋgæ lúmbali nâ sá mæzhíí mêsh íí, sá báá sá á ŋgæ námá bwiŋg bí Jõjõ Kéel má Zembî.

³ Bi má jélá nâ mpu cínõŋg ná sá a shígé ŋgæ bwiŋg bí Kéel ðooŋgú nâ mitédúgá mí íwushí, sá áshígé ŋgæ sêy nâ milám mímbá, kú sá Iséy í mákõŋ.

⁴ Í yidá bæ ná, Zembî nyæ á fwo faas sê ná ndéé a mú magulæ sê, a mú yæ sá Jõjõ Kéel ná sá kóg ŋgæ bwiŋg. Ntó, lésú sá á ŋgæ lás yí, sá a shígé ŋgæ lás wæ mbií á ná buud bwá fáágug sá; sá á ŋgæ yida lás mbií á ná Zembî gwágúg sê nywa, nyæ muud mæ ðu dúg mitédúgá myâ milám yé.

⁵ Haaw. Bi mæ mpú ná sá a shígé bwæle jwángulæ múúd nâ iciyá í mpu, sá nda sá mísóólúgú mí ncwanŋá, Zembî jí wúshined.

⁶ Sá áshígé ŋgæ sô gúmá tæ bídí, tæ bóól búud dí.

⁷ Í njúl ná sá á shí bæ nâ zhíí ná sá zág lwó bí mpâl. Ngaá nâ *buud o lwamá ó *Kríst bí nâ ŋkul lwó búud mpâl? Nji, sá á yida ŋwa bí nâ lám mácey nda nyooŋgú má ŋkãŋgúlæ bwân yé.

⁸ Mætãg mæŋg má á sá ná, sá á teem yæ bí Jõjõ Kéel, sá á ŋgæ jii júig ná sá má yé námá bí icug bísú yâ sáméfwó, næcé bi á shîn zæ bæ sá wæalâm.

⁹ Bwaanŋ, ngaá bí ŋgæ téduga wádúgálæ sá á ŋgæ wáduga sêy yí. Sá á ŋgæ cúndæ bí Jõjõ Kéel sáméfwó sá dúgá sêy bulú nâ mwásá shú ná tæ muud ŋgwúð nâ ŋgwúð nda ŋkény mbag wúsú.

¹⁰ Bí bí owúshined, Zembî námá wúshined ná kuú njooŋd sá á ŋgæ kyey nâ bí obúgula yí í á bæ kuú njooŋd Zembî mæ céel yí, kuú njooŋd á otátálí, nda nâ sá á jumúg.

¹¹ Bi mæ mpú námá ná sá á ŋgæ ŋwa muud yêsh a bídí nda sóõŋgú má ðu ŋwa bwân ná.

¹² Sá á ðu cwíny bí, ðu lul bí mænyúul, sá ðu báásulæ bí ná bi kyéyug kuú njooŋd Zembî mæ céel yí. Bi má jélá nâ cugæ ntó næcé Zembî nyæ á jôw bí ná bi bág buud ó Faan dé, ŋwa ðan kow nyádí gúmád.

13 Sá ngə námə yə Zembî akîba nə gúl sâ; jí ná, ja bí á gwág Milású mí Zembî sá á bwiing bí myá, bí á lég myo nda mísə ná. Bí á lég myo ná mísə Milású mí Zembî, kú bə kéel yá buud ɔ shí ga. Milású mí Zembî myoɔng wə mí ngə sêy bí obúgula dí ícugud.

14 Nə ndeé bwaang, bí á mə sá námə nda mədɔ mə Zembî mäsə Yudéa mə ngə bə Yésus-Krist má. Buud ɔ loəm bün bwə á mə námə wáamb bí nə ifamuga námə nda *Oyúden bwə á wáamb mədɔ mɔɔngú nə ifamuga ná.

15 Oyúden bɔɔng bwə á gwú Cwámbe Yésus-Krist, bwə gwú *buud ɔ mícúndá, bwə á jág námə bul wáamb sá nə ifamuga. Zembî nyə angé nə gwág bwo nywa, bwə ngə lumbáli nə buud bəsh.

16 Bwə ngə ntágulə sê ná sá nda bwiing íkúl ishús Jɔɔɔ Kéel, bwə acéélé ná íkúl byoɔng í dúgúg cug. Sálə bwə ngə sá ntó yí, bwə ngə casulə *səm wán nə í bəg ncindí. Bwə á mə ka bwəma nə mpimbə mə Zembî.

Pwól nə yéesh ná a kə dúg ókrísten wá Tesalonika

17 Bwaang, sá bāh jísú kóomb dí, tɛɛm bə ná sá á mə béegya nə bí fúfwálá mísh mäsú nda ná dúg bí, mílām mísu myáá mí leedyá á nə bí. Ntó, nda sá á bul bə nə məma yéesh ná sá nyíngəg dúg bí ná, sá á ngə yáag ná sá mə zə nūh bídí.

18 Bábálé sá á mə yáag nkí ja ngwūd nkí ija íbá ná sá mə zə dúg bí, nə ndeé mə Pwól; ká, *Sátan nyə á mə ntágulə ná sá nda zə.

19 Ye bí ampúyé ná bí wə ngə sá ná sá ngəg nə bwánd Cwámbe Yésus nə búgá? Ngáá məshusug mäsú mə ngə zhu bídí? Bí wə jí *túm gúmá sá mə bá ngə bəguwa ná ndí Yésus dí míshúd ja á bá nyíngə zə yí.

20 Mpugá ná bí wə bí sá sá gúmá, bí wə bí sá sá məshusug.

3

Pwól nyə á kənd Timoté Tesalonika

1 Zhúgúlá zhúgúlá, nda sá áshígé ná nyíngə jísəw ngəslə jí nda gwáduga bí ná, sá á dúg ná í nywa ná sá lúgúg fwó Atén.

2 Sá mú nti *mínyoŋə wúsú Timoté muud bá Zembî bwə ngə námə sêy séy bwiingúlə Jɔɔɔ Kéel yé. Sá mú nti nyə ná á zəg sá ná bí bəg nə ínkán búgá jínúd, zə cwíny bí.

3 Haaw. Í á jí ná bí bəg nə ínkán búgá jínúd shú ná məntágula mə nda tí múúd məkuú shí. Bíməfwó bí mə mpú ná məntágula məní mäsə dúsu kəw Zembî nyə á yə sá yí.

4 Ngáá ná ja sá á bə nūh bídí yí sá á shí bwey ngə jaaw bí ná sá é bwəma nə məntágula? Ntó námə wə í mə bə éga, bí mə mpú ntó.

5 Ná ndeé, nda mée mə áshígé ná nyíngə jísəw ngəslə jí nda gwáduga bí ná, mə á nti Timoté ná á zəg wámbulə nda bí ngə cugə cug búgá jín ná. Mə á ngə bəemb ná Mása məbwəbúlán nyə á bá bwəwulə bí ná ndeé njugú sá á njwa yí mú yə íyíy-yíy.

6 Ná ndeé, Timoté mə wós wa wúlə nūh bídí. A mə zə nə sá jɔɔɔ məkál ná bí ngə ná kə shwóg nə búgá jín nə cɛelí jín. A jaaw námə sá ná bí ngə ná téduga sá tédúgálə ányunywaá, bí njúl nə məma yéesh ná bí mə dúg sá, nda sá bí námə nə yéesh ná sá mə dúg bí ná.

⁷ Gwá wá jí ná, bwaanḡ, mǎfúfá nǎ mǎbwǎbúlán má tɛɛm nḡǎ ntáḡulǎ sǎ, mǎnyúul má má bul nyingǎ lal sǎ nǎ gwádúḡalǎ búḡó jín.

⁸ Sǎ má nyingǎ cugǎ ja gaád nǎcé sǎ má gwág ná bí má nada nǎ Cwámǎ.

⁹ Sǎ bí bul bǎ nǎ mǎshusug nǎ bí mísh má Zembí íshéd, nda ná mpu bímbí sǎ bí nǎ nḡul yǎ nyǎ akíba yí.

¹⁰ Sǎ nḡǎ jǎḡula nǎ Zembí ntǎ mǎnjí. Bulú nǎ mwásó sǎ nḡǎ jǎḡula nǎ shé nyingǎḡ dúḡya, sǎ zǎḡ lwándulǎ sǎ í nḡǎ ná fúfǎ bí búḡó dí yí.

¹¹ Sósónḡú íshé Zembí nyǎmǎfwó bá Cwámǎ íshé Yésus bwǎ sǎág ná zhíí zǎlá núnḡ bídí í bǎḡ sǎ ná wan wan.

¹² Bí nḡǎ ciila mpǎdúḡǎ nyín, bí nḡǎ nǎmǎ cɛɛl bóól búúd bǎsh. Cwámǎ sǎág ná cɛɛlí jǎḡnḡ í nḡǎḡ nǎ yǎág yǎágúḡ nǎmǎ nda cɛɛlí sǎ nḡǎ cɛɛl bí yí.

¹³ A sǎág ná milám mí bǎḡ nda nḡúnḡulǎ bí, bí bǎḡ bǎ nǎ kuú nḡǎond Zembí mǎ cɛɛl yí, kú nǎ sǎ á jumúḡ mísh má Sósónḡú íshé Zembí dí ja Cwámǎ íshé Yésus bǎnḡnḡ buud bǎ bǎsh bwǎ bá zǎ yí. Amen.

4

Fwámé kuú nḡǎond

¹ Ná ndéé bwaanḡ, sǎ á shí lwó bí kuú nḡǎond Zembí mǎ cɛɛl yí, bí mú nǎmǎ nḡǎ kyey wǎ. Ná ndéé, kǎḡǎ nǎ kuú nḡǎond wǎḡnḡ shwóg nḡǎ yǎág yǎágúḡ; sǎ nḡǎ bándulǎ bí ntǎ jínǎ má Cwámǎ Yésus dí.

² Bí mǎ mpú mǎcwúnḡ sǎ á cwíny bí nǎ nḡul mǎ Cwámǎ Yésus má.

³ Nḡúmǎ sǎ Zembí nḡǎ jii yí jí ná bí cǎḡḡ mbií á cɛɛl yí. Kwanzugǎ janḡa.

⁴ Muud yǎsh cǎḡḡ nǎ nyúul nyé* mbií Zembí mǎ cɛɛl yí, nḡǎ nyǎ nǎ mǎjila;

⁵ kú bǎ bǎw-bǎw íyésh nda buud bwǎ ampúyé Zembí wǎ.

⁶ Muud nda nyúḡ *mínynḡǎ ná sǎ níid, nda ntǎ mǎnjí. Nǎcé Cwámǎ má du kunda búúd ísǎ íniid; sǎ á shí bwey du jaaw bí ntǎ, sǎ nḡǎ nǎmǎ nyingǎ bǎásulǎ jaaw bí ntǎ.

⁷ Mpugǎ ná nḡúwúlú Zembí nyǎ á jǎw shé yí í áshíḡé bǎ ná shé nḡǎḡ nǎ kǎ shwóg nḡǎ sǎ ísǎ í ádadaná; í á yida bǎ ná shé cǎḡḡ mbií á cɛɛl yí.

⁸ Ná ndéé, muud mǎ bǎn mǎcwúnḡ máḡa yé nyǎ abáné múud, á ban Zembí muud nḡǎ yǎ bí Nḡéḡkǎ Shíshim yé.

⁹ Shú sǎ í dúḡyǎ nǎ cɛɛlí á mpǎdúḡǎ omínynḡǎ yí, í ajíyé ná mǎ cílag bí, nǎcé mǎ mpú ná Zembí nyǎmǎfwó nyǎ á má jíḡulǎ bí nda bí má jǎlá ná ciila mpǎdúḡǎ nyín ná.

¹⁰ Bí nḡǎ ntǎḡ nǎmǎ bwey lwóya cɛɛlí jǎḡnḡǎ nǎ omínynḡǎ ó íshé bǎsh wǎ Masedwǎn yǎsh. Bwaanḡ, sǎ má bándulǎ bí ná bí kǎḡ nǎ cɛɛlí jǎḡnḡ shwóg nḡǎ yǎág yǎágúḡ,

¹¹ bulagǎ sǎ cug mǎtǎla, muud bul sǎ ná a dúḡúḡ nḡǎ sǎ í dúḡyǎ ná nyǎ yí, sǎ ná a séyág nǎ mǎbwǎ mé nda sǎ á cwíny bí ná.

¹² Sǎḡǎ ntǎ shú ná bí cǎḡḡ cug í é bǎ nǎ mǎjila mísh má buud bwǎ cúḡé *Dǎ dí wǎ; bí nda sǎ ná bóól búúd bwǎ nḡǎḡ nǎ nḡény mbag wǎn.

Zembí mǎ bá ḡwúmushi omínynḡǎ ó íshé

3:7 2Te 1.4 3:10 2.17 3:12 Gal 6.10 3:13 5.1-2; Flp 1.10 4:1 2.13; Kol 1.10; 2Te 3.6 4:3 5.23; 1Kr 6.13; Heb 10.10 * 4:4 Bóól bwǎ cí ná ná: «Muud yǎsh cǎḡḡ ná yé múdá». 4:7 4.3; 1Pr 1.15-16 4:8 1Kr 6.19-20 4:9 Zhe 31.33-34; Gal 6.10; Ifz 5.2 4:10 2Te 3.4 4:11 2.9; Ifz 4.28; 2Te 3.10, 12 4:12 1Kr 5.12-13; Kol 4.5

13 Bwaanɔ, sɔ acɛɛlɛ nɔ bi dʉg jɔg sɔ i dʉgyɔ nɔ okristɛn bʉwɔ ɔ mɔ kɛ igwɔd wɔ yɛ. I jii nɔ bi dʉg mpu, shʉ nɔ bɛ kɛ dɛ bɛ nɔ shʉsɔlʉ shʉsɔlʉ nda buud bʉwɔ ɔ ngɛ nɔ bwɔnd nɔ bʉgɔ wɔ.

14 Shɛ ngɔ *magulɛ nɔ Yɛsus nyɔ ɔ yɔ a mʉ nyɛngɔ gwʉm, shɛ magulɛgɔ nɔmɔ nɔ, bɔɔng bʉwɔ ɔ yɔ bʉwɔ ngɔ *bʉgula Yɛsus wɔ, Zɛmbi mɔ bɔ gwʉmushi bwo a mʉ kɛ nɔ bɔnɔɔn Yɛsus.

15 Gʉl sɔ sɛ ngɔ jaaw bɛ Cwɔmba nyɔ a ci wɔ ga: ja Cwɔmba mɔ bɔ nyɛngɔ zɔ yɛ, shɛ buud mɔ bɔ bɔ shɛ ngɔ nɔ dʉgya wɔ, shɛ ɔbɔlɛ kɛ shwɔg, lʉgɔ bɔɔng bʉwɔ mɔ yɔ wɔ mpɔsɔ.

16 Nɛcɛ i bɔ bɔ nɔ, buud bʉwɔ bɔ gwɔg kɔl ngɔ cʉndɔ, wʉl kʉkʉmɔ *wɔɛngɔlɛ ngɔ wɛɛshuli kɔl, laag mɔ Zɛmbi ngɔ lɔs, Cwɔmba nyɔmɛfwɔ mʉ shulɔ wʉ jɔɔn dɛ, buud bʉwɔ ɔ yɔ bʉwɔ njʉl bʉʉd ɔ *Kɛrist wɔ bʉwɔ mʉ tɛɛd gwʉm.

17 Bʉwɔ kɔ shɛn gwʉm ntɔni, shɛ buud mɔ bɔ bɔ shɛ ngɔ nɔ dʉgya wɔ, shɛ mʉ sɛɛngya nɔ bwo nɔ ndɛɛ sɔnɔɔn mʉ nkɔɔn kɛ mɛɔkʉdɛd kɛ bwɔma nɔ Cwɔmba nɔɔn mɛngʉlɛd; sɔnɔɔn sɔ mʉ ji kandʉgɔ ɔ kandʉgɔ.

18 Dʉgɔ wɛya nkul mɛlɔmɛd nɔ iciyɔ ini.

5

Muud nyɔ ampɔyɛ jwɔw Cwɔmba mɔ bɔ zɔ yɛ

1 Bwaanɔ, i ɔnyɛngɔyɛ jii nɔ mɔ cilɔg bɛ shʉ sɔ i dʉgyɔ nɔ mɔfwɔla nɔ ija isɔ i bɔ siy yɛ.

2 Nɛcɛ bimɛfwɔ bi mɔ mpʉ nɔ sɔɔn sɔɔn nɔ jwɔw mɔ Cwɔmba i bɔ zɔ wɔɔs nda jʉwɔl i dɛ zɔ mpwɔ-bulʉ nɔ.

3 Buud bʉwɔ bɔ ngɔ ci nɔ: «*Ἡμεῖς!* A mɔɔn mɔtɔla e! Kʉ nɔ tɔɔ sɔ i kɔnd mʉʉd lɔm gwɔw!» i bɔ bɔ, buud bʉwɔ ngɔ lɔs ntɔ, byɛndi i ɔ wɔɔs bwo mɔsɛgya, nɔmɔ nda mɔcɛy mɔ minʉ mɔ dɛ wɔɔs mʉdɔ ɔ bum mɔshɛiga nɔ. Bʉwɔ ɔbɔlɛ faam.

4 Kɔ, bwaanɔ, bi bɔɔ cʉgɛ yidɔgʉd*. Jwɔw dɔɔngɔ i ɔbɔlɛ wɔɔs bi nda jʉwɔl.

5 Bi bɔɔ bɔsɔ bwɔn ɔ mɔɔnkɛnya bi bɛsh, bwɔn ɔ mwɔsɔ. Shɛ cʉgɛ bʉʉd ɔ bulʉ, bʉʉd ɔ yidɔgʉ.

6 Nda ji ntɔ nɔ, shɛ ajɔlɔyɛ nɔ kɛ igwɔd nda bɔɔl bʉʉd bʉwɔ ngɔ kɛ igwɔd nɔ; shɛ mɔ jalɔ nɔ ji nkasɔ, shɛ dɛ cunal iyɛɛsh ishɛ.

7 Nɛcɛ nɔ, buud bʉwɔ dɛ kɛ igwɔd wɔ bʉwɔ dɛ kɛ igwɔd ibulʉ, ɔɔgulɛ dɛ fudɔ nɔ malwɔg ibulʉ.

8 Shɛ bɔɔ buud ɔ mwɔsɔ, shɛ dʉgɔ cunal iyɛɛsh i ishɛ. Ntɔ, i jii nɔ shɛ njwɔg bʉgɔ nɔ cɛɛli bʉdal ibud dɛ tɔɔn nda bʉdʉgɔ i nkɔwɔn ɔzɛmbi bʉwɔ dɛ bwɔɔd bʉd dɛ yɛ, shɛ ka ngɔ bwɔnd nɔ bʉgɔ nɔ Cwɔmba mɔ bɔ sɔ nɔ shɛ fɔɔmɔg nɔ intɔgʉli, bwɔndɔlɔ wɔɔngɔ i bɔ shɛ nda tʉm nkɔwɔn zɛmbi mɔ dɛ bʉdal lʉʉd yɛ.

9 Nɛcɛ nɔ, Zɛmbi nyɔ a shigɛ fɛɛsh shɛ nɔ shɛ zɔg yida bwɔma nɔ mpimbɔ jɛ; nyɔ a fɛɛsh shɛ nɔ shɛ dʉgʉg cʉg zhɛ mɔ Cwɔmba ishɛ Yɛsus-Kɛrist dɛ.

10 Ngɔɔ nɔ Yɛsus wɔɔng wɔ nyɔ ɔ yɔ shwiy dɔsʉ? Haaw! Nyɔ ɔ yɔ shʉ nɔ sɔnɔɔn sɔ cʉgɔg, tɔɔ shɛ mɔ ji nkasɔ, tɔɔ shɛ mɔ nyɛngɔ kɛ igwɔd.

4:13 5.1-2; 1Kr 15.51-52 4:13 1Kr 15.18-19; Ifz 2.12 4:14 Rom 14.9; 1Kr 15.3-4, 12, 20 4:15 1Kr 7.10, 25 4:16 1Kr 15.23 4:17 Yuɔ 12.26; Rom 5.17; Flp 3.20 5:2 1.2-3, 10; 2.19; 3.13; 5.23; Mat 24.36; Flp 4.5; 2Te 1.7, 10; 2.1-2 **wɔsɔ nda jʉwɔl**: Mat 24.43; 2Pr 3.10; Mbɔ 3.3; 16.15 5:3 Zhe 6.14-15; Mat 24.39 * 5:4 Buud bʉwɔ afwɔyɛ magulɛ Yɛsus wɔ bʉwɔ ngɔ nkʉnkʉla nɔ cʉg kʉ mpu shwɔg kʉ mpu shug: bɔsɔ yidɔgʉd. 5:5 Rom 13.11-12; Ifz 5.8-9 5:8 Ifz 6.11-17 5:9 1.10; 2Te 2.14 5:10 4.14; Rom 14.8-9

11 Nə ndeé, dugá sá ná, bóól wá bóól ηkûl mílámúd, bóól sá ná bóól búgá í lálug, nda bí mú ηgə bwey sá ná.

Məcwûŋ mâ məzhúgúlâ

12 Bwaanŋ, sé ηgə námə ci nə bí ná, bəəŋg bwə təl bí shwóg bwə ηgə wáduga ηgə cwîny bí cug kristen dí wá, dugá ηwa bwo nə məjila.

13 Dugá yə bwo gúmá, bí cəel bwo nə fwámé cəelí nəcé séy bwə ηgə séy yí. Cugəgá ná shee mpədúgá nyín.

14 Bwaanŋ, sé ηgə yáág nə bí ná bí dúg lás nə bəəŋg bwə acéélé séy wá; bí sá ná bəəŋg búśə nə ηŋkwo wá bwə wíinzhuŋ mənyúul, ná bəəŋg búśə nə iləm wá məkuú má tówúg shí; bəgá nə jísow, də jísow búúd bəsh.

15 Bí ó bey. Muud nda bweel məbôw ηgwól má sá nyə má; yidagá də síya mánywa mpədúgá nyín, də námə sá búúd bəsh.

16 Dugá bə nə məshusəg ja jêsh,

17 də jəgula nə Zembî kú káád,

18 də yə Zembî akíba nə məfwála məsh mâ cug jín. Bí buud bí búśə búúd ó *Kříst Yésus wá, isá Zembî mə jí ná bí dúg sá wə íni.

19 Kúgá ntágulə ná Shishim má Zembî bəg kú séy séy jé.

20 Kúgá bəeg mpyény íciyá í *búúd ó mícúndə ó Zembî.

21 Dugá faas isá byêsh, bí də bíi nji byəəŋg í nywá yí.

22 Bí ó káálúgə nə mbíi məbôw wêsh wúśə nə ηkul shweenzh bí yí.

Ibwádán nə məbódá

23 Zembî á mpwogé nyəməfwó kə fúb bí ikósmb byêsh; kə baagulə bí ikósmb byêsh, nə *shishim, nə *jím, nə nyúul, byêsh í bəg bə kú nə sá á jumúg ja Cwámba íshé Yésus-Kříst mə bá nyiŋgə zə yí.

24 Muud ηgə jôw bí yé ji abúgúlág; nyə wə má bá sá sósólúgú wəəŋg.

25 Bwaanŋ, dugá jəgula nə Zembî shú dúsú.

26 Kúlálúgá mə bwáəŋg bəsh məkúlulə má buud ó Zembî.

27 Má jəgula nə bí jínə má Cwámba đí ná bí ləg bwáəŋg bəsh kálaad éga.

28 Cwámba íshé Yésus-Kříst kə sá bí mpaam.

Kálaad ábêê Pwôl nyə á cilə buud 5 Tesalonika yé Isá í dúgyá nə kálaad ábêê mə Pwôl shú Tesalonika yí

Míl mínjígúalá mí á kə wós Tesalonika, zhwo obúgala bwə mú bɛ myo, isá Pwôl nyə á ngə ci kálaad ashúshwóógúd yí í kú mpu bə nə cé. Bóól obúgala bwə á magulə ná jwów mə Cwámba í á mə bwey bə (2.2), bóólúgá bwə á ban ná bwə ányíngyé ná sɛy nəcə shí í zə shîn (3.6-12).

Í á ka jii ná Pwôl cíləg bwo nyíga kálaad ná a súgug bwo mitádúgá. Nyə á jee cilə nyə baalé ònkwoond mpásə nyəng nyə á fwo kə yé, í á jəla nə bə a njúl námə Kərɛnt, a kú fwo kə Tesalonika ja ábêê (Mis 20.1-6). Kálaad ji nə icé ntúga:

- (1) Pwôl mə tééd yə Zembí akíba nəcə buud bwə ngə gwáduga búgə ókrísten wá Tesalonika búś ná ndí yí; a mú jì Zembí ná bwə bág nə zény kələ shwóg tə bwə bwəmə ná cúwálí (1.1-12).
- (2) A mú ntág zə njwa lúu ciyá wáméfwó á kálaad, isá í bá ngə sɛy ja í bá bə ná Yésus wál zə yí: Mbáwúlú múúd mə bá sááfulə shí (2.1-12), í bá jii ná obúgala bwə jísówúg (2.13-3.5).
- (3) A mú ka kə shínal nə ibwádán nə iciyá yá məshíné (3.16-18).

Yáág-yáág ciyá jí nə: «ŋkí muud nyə acéélé sɛy nə məbwə mé, nyə ajáláyé námə də» (3.10).

Məbádá

¹ Mə Pwôl wə mə cílə bí kálaad éga, sóná Silvê nə Timotê. Sə mə cilə bí *Də á Tesalonika, Də dúś Də mə Zembí Sónúgá bá Cwámba Yésus-Krist yí.

² Zembí Sónúgá bá Cwámba Yésus-Krist bwə 3 sá bí mpaam, bwə 3 sá námə ná bí cúgəg ná shɛɛ.

Cwámba mə bá zə sámb shí ga mílósú

³ Bwaanɔ, sá búśə ná sá dúg yə Zembí akíba ja jêsh shú sá á ngə sá bídí cug dí yí. Í jəla ná sá dúg yə nyə akíba, nəcə búgə jín í ngə lal lalúg íí, cɛɛlí bí ngə ciiła mpádúgá nyín yí í ngə námə yáág yáágúg.

⁴ Sâ jəng í mə sá ná séméfwó sə ngə bwiinɔ mósól mádə mə Zembí lân wán nə mílúú ná sán. Mílúú míśə sə ná sán nə bí nəcə bí búśə nə zény kələ shwóg, buud bwə ngə tɛm wáamb bí nə cúwálí bímbí bwə ngə wáamb yí, búgə jín í atágé, bí ngə jísow məntágula.

⁵ Sâ jəng jísə yuug í ngə lwó ná Zembí mə də cígal mílósú sémbyé á tútəlí. Na mə lwó ná bí mə mpíyá nə Faan mə Zembí bí ngə jug nə ífumuga yá cínəng yí.

⁶ Búbálé jísə ná Zembí jí tútəlí muud, a bá bweel *incwaw í ntug búúd bwə ngə lwó bí íni.

⁷ Bí buud ngə bwəma nə məntágula wá, a bá sá ná shé yówulag ja Cwámba Yésus mə bá zə lwóya nyúul nə inkácid í *wəéngəles byé yí.

⁸ Bwə bá zə bumb-bumb kuda dí, zə yə íkúl ishús nə buud bwə ngə ban magulələ Jəjə Kéel mə Cwámba íshé Yésus wá intúgúlí.

⁹ Buud bɔɔŋgá intúgúli byáŋ í bá bæ ná, bwá bá kə yúúd kandugə kandugə shwóg-shwóg nə Cwámba, kú kumə kúl á bá lwóya yáág-yáág ŋkúl nyé á milwaná yí.

¹⁰ Í bá bæ jwów á bá zə ná gúmá jé í nyínúg búúd bé dí yí, ná bɔɔŋg bəsh bwá á *búgula nyə wá bwá bényug nyə. Bi mə bá bæ gwoɔŋg jɔɔŋgúd, nəcé bi á magulə sá sá á bwiing bí yí.

¹¹ Gwá wá í sá ná sá ŋgóg nə jəgula ja jəsh shú dún yí. Sá ŋgə jəgula ná Zembí íshé sáág nə bi cugəg cug í mpíyá nə njúwúlu nyə á jów bí yí. Sá ŋgə námə jəgula ná a kwiindúg bí nə ŋkul nyé, bi sáág mənəywa məsh bí ŋgə gwág yéesh ná bi mə sá má; a sáág námə ná búgú jín í nda ná bæ á shílóg.

¹² Ntó, bi e sá ná jínə má Yésus Cwámba íshé í ŋwág gúmá, bi mú námə ŋwa gúmá nyədí. Mpaam má Zembí íshé bá Cwámba íshé Yésus-Krist wá í é sá sóólúgú wɔɔŋg wəsh.

2

Isá í bá sɛy shúshwóogú ná Cwámba zág yí

¹ Bwaanŋ, shú zálə Cwámba íshé Yésus-Krist mə bá nyinŋə zə yí nə nda shé mə bá sɛŋgɔya nyədí ná, sá ŋgə cí nə bí ná

² bi kú fándə leel cugula ntó, námə nda sá mə cí ná jwów dɔɔŋg í mə bwey wóós. Tɔɔ nə ŋgwól múúd mə jaaw bí ná *shíshim í ámə jaaw nyə gúl sá, tɔɔ muud mə jaaw bí jí, tɔɔ muud mə jaaw bí ná sá wá sá ámə cila, kúgá fándə bæ nə ifwaas ntó.

³ Muud tɛem zə jwánŋulə bí ntudelé, kúgá bɛ nyə. Nəcé Cwámba nyə abúle fándə zə ntáni; dúl fwála í bá fwo bæ buud bwá bá ŋgaan nə Zembí mbií áyíyáág, Mása minŋáádə ŋgə sá ná buud bwá bəg kú bish Zembí yé mə bá fwo lwóya nyúul ná ŋgón, mása wɔɔŋgú nyə mə bwey bæ ná a bá jɛ.

⁴ Mása wɔɔŋg mə bá zə bən lúu, lúbəli nə sá jəsh bwá jów ná zembí yí, bwá ŋgə yə gúmá yí. A bá sá ntó ná ndéé kə nyí *Mpáánzə Zembí kə ji wu, nyəmɛfwó kə kudə bud ná nyə wá Zembí.

⁵ Mə á dɛ bwey jaaw bí sá ni mə njúl ná nūŋ bídí; bi anyinŋəyé ná təduga ntó?

⁶ Ja gaád bi mə mpu sá í ŋgə bii Mása wɔɔŋg nə a nda lwóya nyúul yí. A bá námə ka lwóya nyúul nji; ja fwála dɔɔŋg í bá wóós yí.

⁷ Tɛem bæ ntó, sá *ndímba í ŋgə sá ná buud bwá bəg kú bish Zembí yí í ŋgə bwey sɛy. Í bá sɛy ná ŋgón ja sá í ŋgə laa gwo yí í bá wú yí.

⁸ Nə ndéé, Mása á kú bish Zembí mú bá lwóya nyúul. Nji, Cwámba mə bá yámb nyə ŋgúl nə mpu yé, a mú jimb, zálə Cwámba Yésus mə bá zə a ŋgə ŋkənəwa yí, í bá zə shinal nyə ná máŋ.

⁹ Mása á kú bish Zembí yé wɔɔŋg mə bá zə nə ŋkul mə *Sátan zə ŋgə sá *məshimbá mimbii mimbii, nə isá í ntó búúd ŋkul yí, nə *isá í mímbúgú ŋgəle shiig buud.

¹⁰ A bá zə sá ólíŋŋí, zə shiig búúd bwá jálə nə jimb wá. Bwá bá jimb nəcé bwá á bæ nda cɛel óbúbálé shú ná bwá dúgúg cug.

¹¹ Sá jɔɔŋg wá Zembí mə bá nti bwo nyúl ŋkul í bá zə kənd bwo jugú yí, shú ná bwá *máŋuləg ijó.

¹² Nə ndéé, buud bəsh bwá ŋgə bæ kú magulə sá jí búbálé wá, bwá ŋgə yida gwág nywa ólíŋŋí wá bwá bá bwəma nə intúgúli.

Obúgula bwá yíímúg mǎnyúul

13 Nji, yé bwáǎng Cwámba mǎ céél wá, sǎ bǎn sǎ má jǎlá nǎ dǎ yǎ Zembí akíba ja jǎsh nǎcé sǎ nyǎ á má sǎ bí yí; nǎcé Zembí nyǎ á má féesh bí ná bí wǎ téédúg* dúg cǎg nǎ sǎlá Shíshim yé í sǎ ná bí bǎg minǰǰǎkǎ mi búúd, bí mú magulǎ sǎ jí búbǎlé yí.

14 Cúndǎlá sǎ á zǎ ngǎ cúndǎ Jǎjǎ Kéel bídí yí, Zembí nyǎ á balan nǎ wǎ, á mú jǎw bí shú ná bí dúgúg cǎg, bí bǎg nǎ milwanǎ mí Cwámba wúsú Yésus-Kríst.

15 Ná ndéé bwaanǰ, yíímúgá mǎnyúul; sǎ á jííguli bí minjíígulá, múl sǎ lás nǎ mimpu bí ngǎ gwág, mílúgá sǎ cilǎ bí cilǎg, nadagá nǎ minjíígulá mǎwǎng.

16 Sǎ́ngǎ́ íshé Zembí nyǎ á céel shé á sǎ shé mpaam, wá shé nkul mǎnyúúlú, sǎ ná shé ngǎg nǎ bwánd nǎ búgá. Nǎ Cwámba íshé Yésus-Kríst nyǎmǎfwǎ, nǎ Sǎ́ngǎ́ íshé Zembí wǎwǎgǎ

17 bwǎ wág bí nkul mǎnyúúlú, bwǎ sǎ ná bí yíímúg mǎnyúul sǎ ányunywǎ́ jǎsh bí má sǎ yíid, tǎ́ lǎsú ányunywǎ́ wǎsh bí má lás yíid.

3

Cwámba jisǎ abúgúlag

1 Ná ndéé bwaanǰ, jǎgulgá nǎ Zembí shú dǎsúd. Jǎgulgá nǎ lǎn má Cwámba í léélug mǎyǎánz, buud bwǎ ngǎg nǎmǎ wǎ nǎ gúma nda nún bídí.

2 Jǎgulgá nǎmǎ nǎ á yílúg sǎ mǎnyámá má íbǎw-bǎw í búúd í ányinyaanǎ dí; buud bǎsh dí bwǎ ngǎg magulǎ *búgula.

3 Nji Cwámba nywǎ́ jí abúgúlag, nyǎ wǎ má bá sǎ ná bí yíímúg mǎnyúul, á sǎ ná Mbǎwǎlú múúd nda sǎ bí mǎbǎw.

4 Sǎ bí nǎ búgǎ tǎn buud ǎ Cwámba ná bí ngǎg sǎ nda sǎ ngǎg cí ná bí sǎág ná, bí é ngǎ nǎmǎ nǎ sǎ nǎ ntǎ.

5 Cwámba sǎág ná milám mín mí céélug Zembí, mí bǎg nǎ zény kǎlá shwǎg nda *Kríst.

Obúgula bwǎ sǎyúg nǎ mǎbwǎ mǎn

6 Bwaanǰ, sǎ ngǎ cwíny bí jííná má Cwámba íshé Yésus-Kríst dí náǎǎ: bí á lág njíígulá ná sǎ; *mínyǎ́ wǎn yǎsh mǎ bǎ nda bǎ njíígulá wǎwǎgǎ, á yida ngǎ jí kú sǎy yé, sǎsúlágá nyǎ.

7 Bímǎfwǎ bí mǎ mpú nda bí má jǎlá nǎ ngǎ yagula sǎ ná. Ja sǎ á bǎ nún bídí yí, sǎ áshígé ngǎ cǎgǎ cǎg ílam.

8 Sǎ áshígé dǎ bídí ná buud bwǎ wíílúg sǎ ashwǎ. Mbǎ. Sǎ á yida dǎ wáduga sǎy bulú nǎ mǎwǎs shú ná mbag wúsú í bǎg kú badawo múud mǎbagud.

9 Ntǎ cǎgǎ ná sǎ áshígé bǎ nǎ zhíí mǎ sǎ ná buud bwǎ nkénýug mbag wúsú. Sǎ á bǎ nǎ zhíí nyǎwǎgǎ, nǎ sǎ á yida céel lwó bí yuug bí má jǎlá nǎ yagula yí.

10 Ngǎá ná ja sǎ á bǎ nún yí sǎ á shí bwey dǎ jííguli bí ná nkí muud nyǎ acéélé sǎy nǎ mǎbwǎ mé á nda nǎmǎ nyínǎg dǎ dǎ?

11 Ká, sǎ ngǎ gwág ná bóól búúd wǎ gwoonǰ jíín bwǎ mú ngǎ cǎgǎ cǎg ílam; bwǎ lúgǎ sǎy nǎ mǎbwǎ mǎn, búsa nǎ ngǎlǎ kǎnd milám ízhǎá ísád.

12 Mbíí búúd wǎwǎgǎ, sǎ ngǎ yíimbuli bwo, ngǎ bándulǎ bwo jííná má Cwámba Yésus-Kríst dí ná bwǎ ngǎg nǎ sǎy ná shǎe, bwǎ bǎg dǎ ídǎw bwǎ á sǎy nǎ mǎbwǎ mǎn yí.

2:13 1.3 * 2:13 Bóól bwǎ cí ná nyǎ á féesh bí ná mǎtéédúléd. 2:14 1Te 5.9 2:15 3.6; 1Kr 11.2 2:16 1Te 1.4 3:1 Mis 2.4; Rom 15.30; 1Te 5.25 3:3 1Kr 10.13; 1Yn 5.18 3:4 1Kr 4.16; Gal 5.10 3:6 3.12; 1Te 5.14 3:8 1Te 2.9 3:9 Mis 18.3; 1Te 1.6; bǎ nǎ zhíí mǎ sǎ ná buud bwǎ nkénýug mbag wúsú: 1Kr 9.4 3:10 1Te 4.11 3:11 1Tm 5.13 3:12 Ifz 4.28

¹³ Bwaanɔ, bi b̄n̄ b̄í nda káád sálə m̄nywa.

¹⁴ Muud mə b̄ó kú sá m̄gʷág nə s̄á s̄é ɲḡó ci wa kálaad éga dí yé, bi ó ɲwa nyə jína, bi mú béégýá nə nyə shú ná í s̄áág nyə shw̄ôn.

¹⁵ Bi nda yida ɲwa nyə nda zhízhín, mb̄ó. Yidagá lámusa nə nyə nda múúd mə lámusa nə *m̄inyɔɲ̄é ná.

Ibwádán nə məb̄ódá

¹⁶ Cwámba á mpwogé nyəméfwó kó sá ná bi cúgag mpwogé ija byésh m̄zhíí m̄ésh dí. Cwámba jííg nə bi b̄ésh.

¹⁷ Mə Pw̄ól wó mə cílé məb̄ódá m̄éga; ntúga wó mə du s̄an ókálaad b̄am yé. Mb̄wó w̄am wó í ámə cilə.

¹⁸ Cwámba íshé Yésus-Kríst kó sá bí b̄ésh mpaam.

Kálaad ashúshwóógú Pwól nyə á cilə Timotê yé Isâ í dúgyá nə kálaad ashúshwóógú mə Pwól shú má Timotê yí

Timotê nyəonngú nyə á bə shilə Yúden, sóonngú mwâ Gurêk. Ja Pwól nyə á nğə sá nğəond yé ábée wá nyə á kwey Timotê nğwála á Listra, shí bwá nğə jów múús ná Turki yí (Mis 16.1). Nji bwá á bwəma cínəng yí, Timotê nyə á shwal bə nğwól múúd gwoong mə Pwól. Nə okálaad obá Pwól nyə á cilə Timotê wá, nə nyəonng nyə á cilə Titus yé búsa wán mbwoomb bwá jów ná «okálaad ɔ mǎwíil sɔonɔ». Bwá jów bwo ntó nəcə búsa nə məcwúnj shú óbaagula ó íncwambe nə bósól ótówə ɔ shwóg wá Dɔ.

Timotê ashúshwóógú jisə nə mánjkwə məbá:

(1) Minjígulá mí dúgyá nə Dɔ dɛsh nə otówə ɔ shwóg myá (milúú 1-3).

(2) Məmpándí Timotê mə jálá nə bɛ shú ná iséy byé í kyéyug mpwogé má (milúú 4-6).

Pwól nyə ashígé nğə jii ná Dɔ nə otówə ɔ shwóg bwá nğəg nə bɛ məcɛɛ nda mimbwaamb-julə; nyə á yida lwó nə bwá nğəg nə sá isá nə jɔ lám, bwá nğə sáɣusə Kríst muud má yíl sá mikwám dí yé (2.3-6).

Məbádá

¹ Mə Pwól wá má cíl kálaad éga. Mə ji *muud lwámá mə *Kríst Yésus. Nyə Kríst sá nğə bwánd nə búgá yé, bá Cugye wúsú Zembí wá bwá á nğəa cígúlá nə mə bəg muud lwámá.

² Má cilə wo Timotê fwámé mwán waamə má á byá cug krísten dí yé. Zembí Sóonngú bá Cwamba wúsú Kríst Yésus bwá ó sá wo mpaam, bwá ó gwág wo cey lámád, bwá ó sá námá nə wo cágəg mpwogé.

Minjígulá myá məshígá mí shínúg

³ Ja má á nğə kə Masedwán yí, mə a yágə nə wo ná wo jíg Iféz. Í á bə shú ná, buud bwá nğə jíguli minjígulá mishús núnj wá, wo tálég mpándí nə bwá kú ná kwo jíguli minjígulá myəonng. Jígú núnj, wo tálég bwo mpándí nyəonng.

⁴ Gúl sá jí námá ná, nə mikanda, nə lɔlə məbyél ná lɔ lɔ kú nə məshíné*; tálég námá bwo mpándí ná bwá kú də kənd mílám mbií isá byəonngúd. Isá byəonng í ádé kwíind múúd nə muud bég tédúgá mə Zembí. Í yidá də shwambələ búúd nə bwá dúg sɛnusa məkál.

⁵ Ja má lás ntúni yí, mə nğə jii ná obúgula bwá bəg nə fwámé ceelí. Muud jí nə lám fúbán, lám ná sánj, búgá jé kú nə məkənj yé, nyə wá má də ceeł búúd fwámé ceeł yé, váál ceeł jəonng wá má jíí ná bi bəg nə ndí yí.

⁶ Bósól búúd bwá á má yíl mílám jɔ minjígulá míniíd, bwá á má kə cwagəwa bɛ dúlə lás mbɛɛ ílís-lís kú nə shwóg kú nə shug.

1:1 muud lwámá: 2.7 **Cugye:** Tit 3.4 **bwánd nə búgá:** Kol 1.26-27 **1:2** Timotê: 1Kr 4.17 **mwán waamə:** 1Kr 4.15; 1Te 2.11; Tit 1.4 **1:3** Iféz: Mis 20.1 **buud bwá nğə jíguli minjígulá mishús:** 4.1-10; 6.3-5, 20-21; 2Tm 2.16-18, 23-26; Tit 1.10-16; 3.9-11 **1:4** 4.7; 6.20; 2Tm 2.16, 23; 4.4; Tit 1.14
* **1:4** Oyúden bwá á də baagula məbyél máj micilyá, də lɔ micilyá myəonng míson, sá jəonng wá Pwól nğə ban na yí. **1:5** 1.14, 19; 2.15; 4.12; Rom 12.9; 13.10; 1Kr 8.1; Gal 6.10; 2Tm 1.3, 13; 3.10; Tit 1.15 **1:6** 1.4; 6.4, 20; Tit 1.10

⁷ Bwá ηγə jii ná buud bwá ηwág bwo nda *Oηkume ó máεεε má Zembî, nji í njúl ná bwá ηγê nə wámbulə sâ bwá ηγə ci yí, kú wámbulə sâ gwáméfwó bwá ηγə lás nə ñkánj yí.

⁸ Sá báá sá ηγə mpu ná mæεεε mäsə jɔjɔ sâ ja múúd mə bálán nə mwo mbií í jəla yí.

⁹ Nda jí ntó ná, sá dɛgá mpu ná mæεεε má áshígé təlɔw shú múúd jí tútəlí yé. Mbê. Má á yida təlɔw shú búúd bí kú bish mæεεε wá, nə buud ɔ málwê, nə buud bí kú bish Zembî wá, nə bóól ósól ɔ *mísám, nə buud búús kú gwɔɔ Zembî wá, nə bəɔηg bwá ηwá isá í Zembî zhizhe nə zhizhe wá, nə búúd bwá gwú ósósηgú wá, nə bəɔηg bwá gwú ónyɔɔηgú wá, nə bóól ógwúl ɔ búúd bēsh.

¹⁰ Mæεεε má á təlɔw námá shú búúd ó janga, nə budúm bwá sá íland nə bóól búdúm wá, nə buud bwá kúshá kənd bóól míkɔwám dí wá, nə obwiiηgye ɔ íjɔɔ, nə bəɔηg bwá kéén jíná má Zembî máshügád wá. Mæεεε má á təlɔw shú sâ jēsh í lúmbulí nə fwámé njígúlá yí.

¹¹ Fwámé njígúlá wəɔηg í ηγə bε jɔjɔ lâη má Zembî á milwaná búúd bwá də ságusə ná nywáá má jəla yé. Jɔjɔ Lâη wəɔηg wə bwá á yə mə ná mə zəg ηγə bwiηg yí.

Pwôl ηγə yə Yésus akíba

¹² Mə ηγə yə Cwámba wúús *Kríst Yésus akíba, nyə muud nyə a má ləlushi mə yé. Mə yə nyə akíba nəcé nyə wə nyə á kwey ná a ji nə ηkul jee shwu nyúul nə mə, a mú sá ná mə bəg nyə sól mäsáal.

¹³ Í njúl ná mə á də bul jág lás nə nyə yág, mə á də jugushi buud bε mə njúl ηkí jág gwɔɔ lâm; nji, nywáá nyə a má bwúg mə ná ηkwonjá nəcé mə á ηγə sá isá byəɔηg jág dí, mə kú ná búgá.

¹⁴ Cwámba íshé nyə a má sá mə mpaam ntɔ múnji, nyə a má sá ná mə bəg nə búgá, nə ccelí í ηγə zhu wə Kríst Yésus.

¹⁵ Ciyá ga jí abúgúlag, sá má jəlá nə magulə gwo sá bēsh: jí ná, Kríst Yésus nyə á zə shí ga dí zə cug ósól ɔ *mísám; ósól ɔ mísám bəɔηgú dí, mə wə jí áshúshwóógú.

¹⁶ Nji, Zembî nyə á bul gwág mə ηkúηkwonjélə shú ná jɔ lâm má Kríst Yésus í nyínúg mádí, mə mú bə yuug shú búúd bwá bá *búgala mwôw mə ηγə zə má, yuug ná bwá bá lég cug á kandugə kandugə.

¹⁷ Buud bwá yəg Njwú-buud á kandugə kandugə gúmá. Zembî nyə abúle bwele yə yé, Zembî jí kú nyín nə mísh yé, á jí Zembî nji nyə ηgwúd nə ηgwúd yé, a ηkónuwag kandugə á kandugə. Amen.

Gwánág jɔjɔ gwáná

¹⁸ Timotê mwân waam, mə zə yə wo nyíga mpéndí bε nə iciyá *búúd ɔ mícúndá bwá á ci shú dwó yág yí. Iciyá byəɔηg í ó yə wo ηkul ná wo gwánág jɔjɔ gwáná.

¹⁹ Njagú nə gwána wo mbíd búgá, wo njúl nə lâm ná sánj. Bóól búúd bwá á má də ban dúlə gwágúlé lâm ná ndεé búgá jánj í á má nyasula nda byóól í də búg ηgwɔɔ ná.

1:8 Rom 7.12, 16 **1:9** Gal 5.19-21 **1:10** 4.6; 6.3; 2Tm 1.13; 2.2, 15; 3.14; 4.2-3; Tit 1.9; 2.1, 7-8
1:11 1Te 2.4 **1:12** 2.7 **1:12** Gal 1.15-16 **1:13** Mis 8.3; 9.1-5; 1Kr 15.9; Gal 1.13 **1:14** 1.5;
 1Kr 15.10 **1:15** Luk 15.2; 19.10; Rom 5.8 **1:16** Ifz 3.7-9; Kol 1.25 **1:17** Rom 16.27 **1:18** 4.14;
 6.12; 1Kr 9.24-25; 2Tm 4.7-8; Yúd 3 **1:19** 1.5

²⁰ Imene bá Alaguzándrə búsə sámbá búúd jəŋgúd; mə a mə cwámbələ *Sátan bwo shú ná bwə ŋwág njígúla ná bwə nda ná bá bwεε *lās nə Zembí bwaasúla mpu.

2

Də sá məjəgula shú múúd yəsh

¹ Sā mə ŋgə tééd fwo yáág nə ndí yí jí ná, obúgula bwə dúg kə nə miŋgwóómbúlú wə Zembí, də jəgula nə nyə, də gwáám bnyə isá, də lə nyə. Bwə dúg sá ntó shú búúd bəsh í,

² shú ójwú-buud nə shú búúd bəsh bí nə miŋkwón wá. Sā jəŋg í é sá ná shé cəgəg nə sheε, kú nə intágúli, nácé cəgələ cəg í yə Zembí gúmə yí, nə cəgələ mbií cəg í jəla yí.

³ Ntó jí jə sá, Cəgye wúsú Zembí mə gwág nywa ntó.

⁴ Á jí ná buud bəsh bwə dúgúg cəg, bwə mpu óbábólé.

⁵ Nəcə, Zembí jí njí ŋgwúđ,

lí-njí námə ŋgwúđ mpádúgá Zembí bánəŋ buud,

lí-njí jəŋgú jísa muud, nyə wə Yésus-Kríst.

⁶ Nyə wə nyə á yána cəg jé shú ná buud bəsh bwə bág ofulí*.

Nyə á sá sóólúgú wəŋg námə fwála í á jəla yí,

zə lwó búúd ná Zembí ŋgə jí ná bəsh bwə dúgúg cəg.

⁷ Shú dəŋg wə Zembí nyə a təl mə mbwiŋgye ləŋ yí, nyə a sá ná mə bág *muud lwámá, á yə mə mbag ná mə jígúlig íkul í cúgə *Oyúden yí óbábólé bwə jəlá nə *búgula wá. Bábólé mə aŋgə nə bwiiŋg ijjó.

Cəg búđúm nə budá də dí

⁸ Mə ka jí ná budúm bwə dúg sá məjəgula kúl jəsh. Bwə dúg jəgula bwə ŋgə bən məbów wə Zembí, məbów mə njúl kú nə məbyaagula. Bwə dúg sá ntó kú nə mpimbə, nda nə məzhuzhuŋwa.

⁹ Mə jí námə ná budá bwə dúg bwáád mbií í jəla yí, mimbwéédí mpu shweel nyúul, kú bə mí asə mísh; bwə nda də síya mífind mí ázəgá-dúg, nda də bwáád isá í or, ŋkí ntəg oŋkaaw ó álal-kus, nə ivuŋgá nə mikáándó mí álal-kus.

¹⁰ Bwə dúg bwáád mimbwéédí mí jəlá nə budá bwə ŋgə cəgə cəg məgwág nə Zembí wá; mimbwéédí myəŋg wə jəjə mísóólúgú.

¹¹ Mudá mí jəlá ná də ŋwa njígúla a njúl kúl-kúl, kú bwεε bən lúu.

¹² Mə ayáyé múdá ŋkul ná a jígúlig, ŋkí ntəg ná a jwúg nə mudúm. A dúg jí kúl-kúl.

¹³ Jí ná, Adam wə Zembí nyə tééd sá yé, Ifa ka zə bə mpəsə.

¹⁴ Adam ntəg dí nyə á magulə məshügá. Mudá wə nyə á magulə məshügá, a mú caam məcəç.

¹⁵ Njí, mudá mə bá *dúg cəg nə byálə á bá byá yí. Njí, í bá jí ná a bəg nə zény búgə, nə zény cəlí, nə zény cəgələ mbií Zembí mə céel yí, a mbíd lám ájijilə.

1:20 Imene: 2Tm 2.17 *Alaguzándrə*: 2Tm 4.14 *Sátan*: 1Kr 5.5 2:1 Ifz 6.18-19; Flp 4.6 2:2 Esd 6.10 2:3 Tit 3.4 2:4 Eze 18.23; 2Tm 2.25-26; 2Pr 3.9 2:5 Mbá 6.4-5; 1Kr 8.6; Rom 3.29-30; 10.12-13 2:6 Mak 10.45; 2Kr 5.15; Gal 1.4; Tit 2.14; 1Yn 3.16 *fwála í á jəla yé*: Gal 4.4; Tit 1.3 * 2:6 Bwə á də jəna ŋkúmba təŋ shú ná ŋkúmba kwám í bəg fulí. Təŋ nyəŋg wə Yésus nyə a jəna nə cəg jé shú búúd bəsh yí. 2:7 muud lwámá: 1.11-17; Gal 1.1; 2.7-8; Ifz 3.7; 2Tm 1.11 2:8 1Pr 3.7 2:9 1Pr 3.3-5 2:10 5.10 2:11 1Kr 14.34 2:13 Mət 2.7, 21-22; 1Kr 11.8-9 2:14 Mət 3.1-6, 13; 2Kr 11.3

3

Sâ í dúgyá nə otšwe ɔ shwóg wâ Dɔ yí

1 Sâ jí kú nə məshwán wə ga: ɲkí muud mə gwág yéesh ná a sá séy dálə fála *Dɔ mə Zembí, jɔjɔ mpwóombú iséy wə múúd wəɔŋg ɲgə jíi ní.

2 Í ka jíi ná tšwe shwóg bəg kú nə sâ á jumég, a bəg ɲgwúm mə múdá ɲgwúd; a bəg muud mə ɔ cunal iyéesh yé, a ɔ shimal ísá, a mpíya nə gúmá, a bəg muud mə ɔ mpu ɲwa ójón yé, a ɲjúl ná a jíi nə ɲkul mpu jíígali.

3 Nyə ajáláyé nə bə ɲgule məlwəg, kú bə múúd mándá; a yidag bə kú ɔ yá, kú bə múúd icwoomb. A bəg kú cɛel *mwaanê.

4 A jalá nə sá ná ɲjów búúd yé í kyéyug jɔjɔ kuú ɲjəond, bwán bə kú nə məbún, bwə ɲgə cugə mbii cug í jəla yí.

5 ɲkí muud mə yidá bə kú mpu sá ná ɲjów búúd yé í kyéyug jɔjɔ kuú ɲjəond íí, ntədélé nyə é mpu kweemb Dɔ mə Zembí yé?

6 Muud mə fála Dɔ yé nyə ajáláyé nə bə múúd ɲgə ndəm *búgula yé, nəcé nyə á bá ɲwa nyáməfwó nda gúl məma sá, a mú bə kú ná mpu nda á fálág Dɔ ná, ná ndéé a mú bwəma nə intégáli ɲjwú məjamb nyə á bwəma nə ndí yí.

7 A jalá námá nə bə váál múúd dí ná buud bwə cúgé Dɔ dí wá ɔ ɲjə nyə ná jɔ múúd; ntó, nyə abále bwəma nə mpyóŋ ná ndéé a biil láámə mə ɲjwú məjamb dí.

Sâ í dúgyá nə ojaákwon yí

8 Námá mbii ɲgwúd wəɔŋgú, *jaákwon mə jalá nə bə nə jɔ fúlú, a nda ɔ lás sá ɲgwúd mimpu mimbá; nyə ajáláyé nə wá lúu məlwəg dí, a nda ɔ sɔ *mwaanê nə məcií míshúd.

9 A jalá nə magulə *ndímba a búgə lám á fúbánúd.

10 Muud mə cɛel bə jaákwon ntó yé, í jíi ná buud bwə fwóg faas váál múúd á jí yí; á ká bə kú nə sá á jumég íí, a mú ka séy séy jaákwon.

11 Budá* bwə jəla námá nə bə nə jɔ fúlú, nda ɔ cɔ búúd iciyá í bəwáli bwo mílám yí, bwə mpúg ɔ cunal iyéesh byáŋ, bwə bəg ɔ abúgálág məzhíí mēsh.

12 Jaákwon mə jalá nə bə ɲgwúm mə múdá ɲgwúd, bwán bə kú bwəle bən mílúú, a jalá nə sá ná ɲjów búúd yé í kyéyug jɔjɔ kuú ɲjəond.

13 Bəɔŋg bwə sá iséy byáŋ váál í jalá wá, buud bwə é ɲwa bwo nə məjilə. Búgə bwə ɲgə *búgula Yésus-Krist yí í é sá ná bwə dág ləsha nə buud kú nə ífwaas.

14 Mə ɲgə cilə wo kálaad éga nə búgə ná mə wál bá zə ɲŋ.

15 ɲjí, ɲkí mə bə kú ləel zə, kálaad éga nyə e sá ná wo mpúg kuú ɲjəond í jalá nə muud á ɲjów mə Zembí yí. ɲjów mə Zembí wəɔŋg wə Dɔ mə Zembí á kuwó í ɲgə shúgə ɲgə baagulə obúbálé yí.

16 Haaw, kú nə məshwán, mpúyá búgə í ɲgə yə sá yí wí məma ndímba ánúní.

Krist nyə á zə byél muud,

ɲkɛŋkɛ Shishim nyə a lwó ná a jíi tútəlí,

*wəɲgəles bwə á beny nyə,

cúndá yé í á mə síy ílwoŋ í búúd byésh dí,

ncúlyá buud bwə á mə búgula nyə wa shí mishwun,

Zembí nyə a bən nyə gwəw, yə nyə gúmá jé.

4

*Gwánág ni ibów-bôw
i mínjígulá*

¹ Nkɛ̀ɛ̀nkɛ̀ Shíshim nɔ́ ci ná sáɲ sáɲ ná mwów má áməzhúgúlá di, bóól búúđ bwá bá yíl mílám isá í dúgyá nà búgá yííd, bwá yidá kə sá mágwág nə míshíshim mí mósɦúgá, kə nɔ́ bɛ̀ mínjígulá mí mínjumbúlu.

² Bwá bá kə nɔ́ cwagúwa bɛ̀ mikaand mí ijɔ́ɔ́ búúđ ɔ́ kwába bwá bá də ɦúɦ bwá nə ndí myá. Buud ɔ́ mákəɲ ɦəɔ́ɲg iwushí í á má nada bwo lámád nda mayígyé múúđ nyə a lánd nə nkwánz ágúgwɔ́* má.

³ Bwá tál búúđ mpándí ná ci muud kú bá; bwá cilashi búúđ bíl ídāw, í njúl ná Zembí nyə á té byo shú búúđ ɔ́ abúgúlág bwá mpú óbábélé wá ná, bwá dúg də byo nə akíba.

⁴ Sā jəsh Zembí nyə a té yí jí nki nywa; kú nə təɔ́ sá í jálá nə myeesh yí; í jii nji ná sá dúg yə Zembí akíba shú sá jəsh sə má nɔ́ wá yí.

⁵ Nacé ná, nə Milású mí Zembí, nə məjəgula í də sá ná isá byəsh í bəg inkɛ̀ɛ̀nkɛ̀ í isá.

⁶ Jígúlig ómínyəɲá bwó ɔ́ abúgúlág isá íni, ntó nyə e lwó ná wo jí jɔ́jɔ́ sóól məsáal mə *Kříst Yésus, bwá á wíil wo nə jɔ́jɔ́ íciyá í búgá nə fwámé njígulá, wo nɔ́ námə mpu bɛ̀ njígulá wəɔ́ɲg.

⁷ Dugú ban mbií míkanda ícwúcwúú í búdá í də kənd, mikanda mísá kú bish Zembí myá. Yidagú wá nkiúl ná wo nɔ́g nə cəgə cəg í yə Zembí gúmá yí.

⁸ Igwiimbí í də lulashi nyúúł yí bí nə búbaalé mfií bíbíyá. Cəg í yə Zembí gúmá yí, jáá jí nə mfií məzhíí məsh, nkaagə njúl námə ná muud mə cúgá cəg jəɔ́ɲg yé, nyə é cəgə mpwogé ja gaád, a kə námə bá cəgə mpwogé jəɔ́ɲg cəg í nɔ́g zə yííd.

⁹ Ciyá ga jí abúgúlág, sə má jálá nə magulə gwo sə bəsh.

¹⁰ Ciyá jəɔ́ɲg jí ná, sə nɔ́g wáduga nɔ́ gwána nacé sə nɔ́g bwánd nə búgá nə Zembí á kuwó mə bá lɔ́ sá sə nɔ́g sá yí. Zembí á kuwó wəɔ́ɲg wá jí cəgye á buud bəsh, bul bə ná ndéé óbúgula.

¹¹ Isá wó jálá nə jíguli búúđ wə́ íni, wo ci nə bwo ná bwá bɛ̀g mínjígulá myəɔ́ɲg.

¹² Muud nyə ajáláyé nə mpyəny wo ná wo jí mwántombú. Yidagú sá ná óbúgula bwá nɔ́g yuug wódí, yuug lású á mpu, yuug kuú nɔ́ənd, yuug cəelí, nə yuug cəg á kú asiy-siy.

¹³ Té má afwóyé wós yí, wo ɔ́ wá lúú dúlə lɔ́ micilyá mí Zembí ísəɲgyád. Wo ɔ́ wá námə lúú dúlə sá ná óbúgula bwá bəg nda teeg mányúúł, wo wá lúú dúlə jíguli bwo dí. ¹⁴ Zembí nyə á yə wo nkiúl nə fəg ja *búúđ ɔ́ mícúndə bwá á cúndə, ocúmbá buud bəd wo məbwə́ lúúđ yí; wo nda bəeg nɔ́ yána má Zembí dəɔ́ɲgá nda zhizhe.

¹⁵ Kəndúg lám isá íniíd, wo wá lúú sáal dwô dí, buud bəsh bwá dúgúg nda wó nɔ́g buguban ná.

¹⁶ Wo ɔ́ mpú baagusə cəg gwô, mpu baagusə mínjígulá wó nɔ́g jíguli buud myá. Nadagú mínjígulá myəɔ́ɲgád. Wó ká sá ntó, wo é cəg wóméfwó, wo cəg námə búúđ bwá nɔ́g gwágulə wo wá.

4:1.10 **4:12**Tm 3.1 * **4:2** Bóól bwá ci ná: «Milám mí á má bimbula bwo». **4:3** bá: 1Kř 7.1 *ídāw*: Mat 9.3; Rom 14.2; Kol 2.21; Heb 13.9 *akíba*: Rom 14.6; 1Kř 10.30 **4:4** Mat 1.31; Mis 10.15 **4:6** 1.10 **4:7** 1.4 **4:8** 6.6 **4:10** Tit 3.4 **4:12** 1.5; Tit 2.7 **4:13** 2Tm 3.15-16 **4:14** 1.18; 5.22; Mis 6.6; 2Tm 1.6; 2.2 **4:16** 1.10; 4.12; 2Tm 2.22; 3.10

5

Lásúlə nə buud bwə sá íwushí wá

1 Nkí í wóós ná wo lámúsá nə cúmbá muud íí, wo kú ñkáánd nə nyə, wo ɔ lás nə nyə tâŋ nda shwóóŋgá. Wo ɔ də námə lás nə mənɔwámá tâŋ nda omínyoŋá bwò,

2 lás nə ocúmbá budá tâŋ nda onyɔoŋgá bwò, məsás tâŋ nda okóól bwò, nə kálúgú í jála yí.

Sá í dúgyá nə mikúsó mí búdá yí

3 Wo ɔ kweemb mikúsó mí búdá mí cúgé ná nə jígúwé myá.

4 Kúsó í ká bə nə bwân nə onta, bwə jəlá nə tééd fwo jígú dula cugə nə buud ɔ njów bāŋ nda Zembí mə jíí ná; bwə mpúg nə wáílúla obyól bāŋ bwə á wáíl bwo yí wúsə mpwəlá bwə jəlá nə nyiŋg yí.

5 Kúsó múdá í mə mpu lóg kú ná nə jígúwé yí í də kənd búgú jēsh wə Zembí. Mbíí kúsə wəoŋg í də jəgula nə Zembí bulú nə mwásó də gwáamb nyə kwíindyá nda káád.

6 Shú myəoŋg mikúsó mí búdá mí ŋgə ná bɛ mənywa mə cug myá, bwə mpúg nə bwə tɛɛm bə mikuwó, bwə mə ya.

7 Kalagú mikúsó mí búdá məlúbúgá məga shú nə bwə cugəgú kú nə məjumá.

8 Nkí muud mə bə kú kweemb búúd bə, nə ndéé buud ɔ njów yé ntəg íí, nyíni múúd mə kúlya búgú jé, a mə bə mbúwúlú ntɔ *hááden.

9 Shú ná wo cíləg kúsó múdá sámbá á mikúsó mísəsan mə jəlá kweemb myá dí, í jì ná kúsə wəoŋg í bəg nə mimbú tééd məwúm məsaman kə gwòw; í jì námə ná á bəg kúsó í á bə nə nji ŋgwúm ŋgwúd yí.

10 Í jii námə ná á bəg nə nyə á shí də sá jɔjɔ mísóólúgú mí dúgú nyín, a bəg nə nyə á mpu jíigali bwán bə, nyə á də ləg búúd nyədí njów, də gusa búúd ɔ Zembí makuú, də kwíind intəgúla-ntəgula í búúd. A bəg ná nyə á də sá fwámé mísóólúgú mimbíi mimbíi.

11 Wo nda magulə cílələ mikúsó myá məsás; nəcé myāŋ, iyéesh byāŋ í də gwúm, bwə mú ŋgə yow sálə sáal mə Zembí, bwə mú bə nə yéesh ná bwə kə məbáád.

12 Ja nyāŋ mə sá ntó yí, a mə byaagulə, nəcé a mə ntɔ ŋkəl nyə á təl ná á jì fwó yé.

13 Bwə də bə cínoŋgú, bwə mú kú ná nyiŋgə sá tɔɔ sá, nji ŋgólə jēla mínjów mínjów; jēlələ wəoŋgú kú ntəg bə nji ná bwə cúgé nə sá mə sá, nji bwə fwáfula, bwə wá mimpu izhaá isád, bwə cí icigə-cígə.

14 Gwə wə jí ná, mə yidá jii ná kúsó wí sás yí í kəg báád kə byá bwân, baagulə njów bā mpwogé shú ná buud bwə ŋgə lumbəli nə sə wá bwə bəg kú nə zhí mə cí sə sá ábúbòw.

15 Mə cí ntó nəcé bóól ŋkí bulya bwə mə bwey wú fwámé zhíid kə bɛ zhí mə *Sátan.

16 Nkí ŋgwól mbúgula á múdá jì nə mikúsó nyədí njów búúd dí, í jii ná a ŋkényúg mbag á mikúsə myəoŋgú shú ná í nda nyiŋgə bə mbag á *Dɔ mə Zembí. Dɔ í ŋkényúg mbag á myəoŋg mí kú nə jígúwé myá.

Sá í dúgyá nə otšwe ɔ shwóg wá Dɔ yí

¹⁷ Ocúmbá buud bwé ngə mpu kyey nə Dɔ wá bwé mpíyá nə gúmá ikósomb íbá, nə ndéé bəɔng bwé mə wá mánnyúul bwiingələ jɔɔ kʌ́el nə jígúgúlíə óbúgula dí wá.

¹⁸ Kálaad Zembí ngə ci ná: «Wo nda fad nteny mpu ja í ngə nyaal mpumə ngólə lwáál nywo yí», a nyiŋgə námə ci ná: «Sól məsáal mə jələ nə bə nə myəna.»

¹⁹ Nkí bwé zə shwəman ngwól Acúmbá muud á Dɔ mə Zembí, wo é jisə magulə shwəman jəɔngú buud obá nkí ólól bwé mə fwo bwiing mpu ngwúd.

²⁰ Bəɔng ótəwe ɔ shwóg bwé sá *sám wá, wo lás nə bwo tām buud; sá jəɔng í é sá nə ból bwé bəg nə ífwaas.

²¹ Mə ngə ci nə wo mish mə Zembí dí, mish mə Yésus-Krist dí nə mish mə *wəéngələs Zembí nyə a féesh wá dí ná, wo ɔ bɛ mɪnjígúgúlá mɪni, kú kə nkəɔmá, kú yag múúd mpwoombá.

²² Wo nda jigəwa bəd múúd məbwé; wo nda kə wá nyúul ízhaá sémúd. Wo ɔ baagulə wóméfwó nə fwɔ-fwɔ.

²³ Wo kú ná də ngul nji məjúwó; dɛgú námə ngul búbaalé məlwəg nə məcey mə də bii wo ija ija mənɪ.

²⁴ Ból búúd myán misəm mí də búgali buud nda fwo faas, bólúgá bəŋ myán zə də mpúy fwála mə fwo cɔ.

²⁵ Jɔɔ misólúgú mí də námə bə, ból búúd myán kəel nyɪn. Nji, míl tɛem bə nda kəel nyɪn, mí ábúle bwən shwoód.

6

Sá í dúgyá nə məlwáa nə omása yí

¹ Obúgula bí məlwaa wá bwé jələ nə magulə nə omása bəŋ bwé mpíyá nə gúmá jəsh. Ntə nyə e sá nə buud bwé nda *lás nə Zembí bwaasúlə mpu, təɔ nə njígúgúlá wúsá.

² Bəɔng ómása bəŋ bí obúgula wá, bwé nda mpyəny bwo nə jisə omínyəŋə bəŋ. Í yidá jii nə bwé búlɛg mpu səy nə bwo, bwé ngə mpu nə obúgula Zembí mə céél wá bwé wə bwé ngə balan nə məbwé mə ísəy mán. Sá wó jələ nə jígali búúd wəni, wo yáag nə bwo nə bwé máguləg.

Nə fwámé óyúguli, nə wəyibəmb

³ Nkí ngwól múúd mə jígúgúlí gúl sá shús, yida bíd fwámé íciyá í Cwamba wúsá Yésus-Krist, nkí ntəg nə a bíd njígúgúlá í dúgyá nə cug í yə Zembí gúmá yí,

⁴ nyəŋ múúd mə jág bul nkəny nyúul, a mə bul námə bə nə jág. Í mú nyə nda bwəs á nə a dɛg ngə shuya ózhuyá ɔ dúlə ngə faas bíl íciyá. Jí í də wóɔs cɪnəŋ yí? Ngáá nji zhíŋ nə ozhuyá, nə *bwaasúlə mpu, nə dúlə bɛemb ból búúd?

⁵ Í də námə bə buud mítədúgá mí mə ləŋguwo wá, də sənusa məkál nə sənusa sənusa, kú nə məshíné. Nəcə buud mítədúgá mí mə ləŋguwo wá bwé ampúyé ná óbúbələ, bwé mə yida dɛg nə cug í yə Zembí gúmá yí jisə bwo zhí bwé é bii kúm yí.

⁶ Cug í yə Zembí gúmá yí í yida námə bə zhí múúd mə bíi kúm yí, nji í bə ntə ja múúd mə mpú də gwág məshusəg nə sá á jí nə ndí yí.

⁷ Shé áshígé zə nə sà ja shé á zə byêl wa shí gaád yí; shé cugé námá nə ñkul na nə sà ja shé má ká yí.

⁸ Ntò ji ná, shé má ká bə nə idəg nə mikáándó, bímbí dɔɔŋgú kwaga.

⁹ Buud bwá dɔ yáag ná bwá cɛɛl bə nə kúm wá, bwá dɔ bágulá mánnyúul ná məbwábúlán má wáámbugə bwo, bwá mú biil láámbugəd ná ndeé, bwá mú bə nə iyéesh mimbii mimbii í ntágúlá bwo, í njúl iyéesh í ímpwúfú. Iyéesh byɔɔŋg wá í dɔ sá ná muud kweemashi nyáméfwó ná ndeé á yə yí.

¹⁰ Mpugá ná, «cɛɛlúlá *mwaané wúsə kɔɔl á mimbii mí mábôw myêsh»*. Nda bóól búúd bwá á wá mánnyúul cɛɛlí jɔɔŋg dí ná, bwá á béégya nə kuú njɔɔnd búgə kə ñgə gwaa cwagawa; bwá á má tál bwáméfwó cwúnd dí.

Gwánág fwámé gwáná

¹¹ Nji, wɛɛ muud má Zembí, túbug isá íni. Yidagú sɔ ná wo cágəg tətəlí, wo kəndug lám wá Zembí, wo bəg nə búgə, nə cɛɛlí, nə jísow nə lám mətála.

¹² Mpug ná cugəlá cug búgə jí fwámé gwáná, gwánág gwáná jɔɔŋg shú ná wo bíig cug á kandugə kandugə. Cug jɔɔŋg wá Zembí nyə á jôw wo ná wo zəg ñwa yí. Njúwúul wɔɔŋg wá wó á bwaagulá zhwoɡ buud bwá ñgə gwág yí.

¹³ Mə zə tál wo ñkál mísh má Zembí dí, nəcé nyə wá ñgə yə isá byêsh cug. Mə tál námá wo ñkál nyɔɔŋgú mísh má Yésus-Kríst dí, Yésus muud nyə á magulá Zembí mísh má Pons Pilát dí yé.

¹⁴ Ñkál nyɔɔŋg nyísə ná wo mpúg baagulá məmpəndí má á yə wo má, wo sá ná wo cágəgi nə mwo kú sá sá májumá, kú fúfug ná ndeé kə wóós jwów Cwámba wúsú Yésus-Kríst mə bá nyiŋgə zə yí.

¹⁵ Nəcé, Zembí wá má bə lwoya nyə ja dāŋ fwála í bá námá wóós yí, Zembí muud jí Ajəláci anání yé, Cí í jwú nə micí myêsh yí, Cwámba míl micwámba myêsh mí ñgə gwɔɔ yé.

¹⁶ Nji nyáméfwó wá jí ná nyə abúle yə, a njul kúl jí nə mbií mənkenya mísh má múúd má cúgé nə ñkul jísow yí; muud ñgwúd nə ñgwúd nyə afwóyé bwele dúg nyə, muud cugé námá nə ñkul dúg nyə. A ñwág gúmə nə ñkul á kandugə kandugə! Amen!

¹⁷ Buud bí nə kúm á cug ga wá, tálug bwo mpəndí ná ci bwá nda ñkény mánnyúul, bwá nda kə wá búgə ján kúm dɔɔŋg dí, nəcé í bá cɔ. Bwá yidag kənd mílám wá Zembí muud ñgə yə sá isá byêsh nə jɔ lám yé, nyə wá ñgə sá ná sá ñgəg nə balan nə isá byɔɔŋgú shú mánnywa mású.

¹⁸ Cíg nə bwo ná bwá dúg sá mánnywa, bwá dúg sá jɔɔɔ mísóólúgú mənkund mənkund; bwá dúg sá váál yána í ñgə wú lám dí cwú yí, bwá dɔ bə kwéeshá nə bwá dɔ kaaw məbii máŋ nə bóól búúd.

¹⁹ Í ká yidá bə ná dāŋ kúm wá ñgəlá sá mbií mísóólúgú míni, í é kwəmusá bwo cug í ñgə zə yí, kú nə sá í ntágula.

Məbádá

²⁰ É yé Timotê, mpug baagulá sá Zembí nyə á yə wo yí. Wo nda dɔ kənd məlwə mbéé zhizhe mikaand mí ñgə lúmbəli nə búgə myáád, wo ə sásúlá námá òŋkwafad ə búúd bwá ñgə jaaw mánnyúul ná búsa nə mpúyá wá.

²¹ Bóól búúd bwá á jaaw mánnyúul ntó wá bwá á má lánguwo wú búgəd.

6:7 Zhb 1.21; Ekl 5.14 **6:8** Mik 30.8-9 * **6:10** Na ji kaansá búúd bwá á dɔ bwey ci fwála mwów má Pwól dí yí. **6:12** 1.18; 4.14 **6:13** Mat 27.11-26; Yuá 18.28-19.16 **6:14** 1.3, 18; Flp 1.10; 1Te 5.1-2 **6:15** Mis 1.7; 2Pr 3.3-9; Mbú 17.14 **6:16** MmN 33.20; Sóm 104.2; Yuá 1.18; Kol 1.15; 1Yn 4.12 **6:17** Sóm 62.11; Luk 12.15, 20; Zhk 5.1 **6:19** Mat 6.20 **6:20** 1.4; 6.4; 2Tm 1.14 **6:21** mpaam: Gal 6.18

Zembî ké sá bí mpaam.

Kálaad ábeê Pwôl nyə á cilə Timotê yé Isá í dúgyá nə kálaad ábeê mə Pwôl shú má Timotê yi

Kálaad ábeé má Timotê ngə nyîn ná Pwôl nyə á bə Róma ja nyə á cilə nyə yi (1.17). Í á jəla nə bə Pwôl ngə jág jug mím bwugəd (2.9) a músə a tál fwó (4.10, 16). Nda nyə á mpu ná iséy byé í má shîn a wál zə yə ná (4.6), nyə á ka cilə muud nyə á bə nyə fwámé múúd gwoong á ccelí yé (1.2), yə nyə məcwûŋ.

Pwôl mə tééd fwo yə Zembí akíba nə búgə Timotê ji nə ndí yi. Nda á bwey mpu ná obwiingye ó Jəjə Lâh bwá du jug, du bwəma nə cúwáí ná, a bándúlá Timotê ná a yímúg nyúul ja məkugulə má bə yi, a gwána nda fwámé «mwa zimbí má Kríst», lwóya íŋkáj. (1.3–2.13). A mpú bándulə nyə ná a jíig ncé nə buud bwá du té mbəe ílís-lís nə ozhuyá nə isá í du sá ná buud bwá wúg búgə dí wá. A mú ci ná a bég yuug jé, nyə Pwôl, a du cugə nda mílészú mí Zembí mí ngə ci ná, kú fúfug (2.14–4.5). A mú kə shínal kálaad nə íkánjúlá íkánjula cé nyáméfwó tál yi, a ngə lş Zembí muud nyə á ngə shúgal nyə yé (4.6–22).

Pwôl ngə lwó ná nyə a má gwána gwána á kaambulálə nə Jəjə Lâh ná ndéé kə wósó máshíné má cug jé (4.7). A ngə jii ja jəsh ná buud bwá lş kálaad éga wá bwá gwánág gwáná jəngú kú nə ifwaas, nda fúndə mízhízhíh, ngə gwána nə búgə, nə jísow, nə ccelí, nə nadá.

Məbádá

¹ Mə wə ngə cilə kálaad éga, mə Pwôl. Zembí nyə a jii ná mə bág *muud lwámá mə *Kríst Yésus, shú ná mə bwiingug buud cug nyə á kaag ná a bá yə bwo wá Kríst Yésus yi.

² Mə cilə wo Timotê mwân waam má búl ccel yé. Zembí Sónjgá bá Cwámba wúsú Kríst Yésus bwá ó sá wo mpaam, bwá ó gwág wo cey lámúd, bwá ó sá námá ná wo cágə mpwogé.

Pwôl ngə yə Zembí akíba

³ Mə ngə yə Zembí ódá bwá á du yə gúmə yé akíba. Nyə námá wə má ngə yə gúmə mítédúgá myá lám mí njúl mə fúbán yé. Má du wá wo mádí məjəgula dí ja jəsh, təo ibulú təo mímwásá.

⁴ Mə ngə bul tédugá yé dwô, mə ka ngə bul jii ná shwá dúgyág mə búlug bə nə məshusəg.

⁵ Mə ngə téduga búgə gwô, búgə á kú nə məkán, búgə ngwúd nə ngwúd mpáámə gwô Loyís bá nyəngú woó Enís bwá á bə nə ndí yi. Mə ngə mpu búbálé ná búgə jəngə námá wə wó jí nə ndí yi.

Magələg jug shú Jəjə Kéel

⁶ Gwá wə má bándúlá wo ná: ngagú nə gwíng sá Zembí nyə á yə wo ja má á bəd wo məbwá yi.

⁷ Nəcə *shíshim Zembí nyə á yə shé yi í cúgé shíshim ífwaas; í yidá bə shíshim í du sá ná muud búlug bə nə íkul, nə ccelí, a du jwú nə lám yé yi.

⁸ Ntó má kə ná wo ajáláyé nə gwág shwôn nə ngəlé bwiing lāh mə Cwámba íshé tám buud, wo nda námá gwág mə shwôn nda má jí mím bwug dí ná. Yidagú

magulə nə wo júgug námə nda mə shú Jɔjɔ Kéel, shwə ngə *búgula ŋkul mə Zembí.

⁹ Nacé nyə wə nyə á cug shé, a jɔw shé ná shé bág buud bɛ; nyə a shígé jɔw shé ntɔ ná shé á fwo sá jɔjɔ mǐsólúgá, í á bə nji nacé nyəmfwó nyə á ŋwa cígúlá ná a sá shé mpaam. Nyə á bwey cɛɛlə shé mpaam nyɔɔŋg kwonə mə *Kříst Yésus dí, shí ga nda fwo tééd.

¹⁰ A mə ka lwó shé mpaam nyɔɔŋgá ja gaád nə zólə cugye íshé Kříst Yésus nyə á zə lwóya nyúúl yí. Nyə wə nyə a mə zə caam ŋkul shwiy í á də bə nə ndí yí, a zə nə Jɔjɔ Kéel zə sá ná shé mpúg cug jí kú bá bwele shín yí.

¹¹ Jɔjɔ Kéel dɔɔŋg wə Zembí nyə á təl mə ná mə ŋgág nə bwiing yí, mə bág *muud lwámá, mə bə nə zhií mə jígúli búúd.

¹² Gwə wə mə ngə jísow minjugú yí; nji mə agwágé myo shwón, nacé mɛɛ mə mpú múúd mə á mə búgula yé; mə mpú búbálé ná a jí nə ŋkul mpu baagula sá jêsh mə yə nyə ná a bááguləg yí, mə kə bá ŋwa gwo jwów a məzhúgúlá.

¹³ Iciyá yá obúbálé wó á lág nə mə yí, ŋwag byo tãŋ yuug, ŋwag byo nə búgə nə cɛɛlí í ngə zhu wə Kříst Yésus yí.

¹⁴ Sâ wo á yíyow yí, wo ó baagula gwo nə kwíindyá mə Nkɛŋkɛ Shishim njúl shédí yé.

¹⁵ Wo mpú ná buud ɔ Azí bəsh bwá á mə myaas mə, tɛɛm bə Fizhél bá Eramozhɛn.

¹⁶ Cwámba gwágúg njɔw búúd mə Oneziför cey lámúd. Nacé nywáá nyə á də wá mə ŋkul nyúúlúd, kú gwág mə shwón ná mə jí mím bwugad.

¹⁷ Nyə á yida ŋgə sɔ mə nə zény ja nyə á wós Róma yí, a mú kwey mə.

¹⁸ Cwámba Yésus sáág ná Zembí bág gwág nyə cey lámúd jwów á məzhúgúlá. Wo ntág wə mə búl mpu bímbí lú kwíindyá nyə á kwíind mə Ifɛz yí.

2

Pwól ngə cwíny mwân yé

¹ Mwân waam, ság nə mpaam mə *Kříst Yésus í lálushig wo!

² Sâ jêsh wó á gwág mə á jígúli zhwog owúshined bwə njúl yí, kalagú gwo, yə búúd wó mə dúg ná bí abúgúlág wá, bãŋ bwá bág nə ŋkul mə jígúli bósólúgá búúd.

³ Jísówág dwó kow lú mínjugú tãŋ nda fwámé zimbí mə Kříst Yésus.

⁴ Muud ngə sɛy sɛy ízimbí yé, ja á cɛɛl nə mása yé gwágúg nyə nywa yí, nyə ádé nə nyinğə kənd lám zhizhe ísád.

⁵ Bwə də bwééd ŋgwiimbe igwiimbí *túm gúmá nji ja á ntɔ nda mécɛɛ mə ígwiimbí mə cí ná.

⁶ Mbɛye mæmpəg nyə á wáduga yé, nyə wə mə jálá nə fwo tééd mwáágula mpúmá.

⁷ Faasúg ísâ mə ngə cí yí, Cwámba nyə e sá ná wo wámbúlág byêsh.

⁸ Wo ɔ tádúgá Yésus-Kříst nyə á byél mpwonə buud mə *Dávid dí, nyə á gwúm yé. Jɔjɔ Kéel mə ngə bwiing wə ní.

⁹ Mə jí mím bwug dí nda zhilŋgaaná nacé mə ŋgələ bwiing Milású mí Zembí myɔɔŋg. Nji, mə tɛɛm bə mím bwug dí, muud cugé nə ŋkul wólə Milású mí Zembí məŋkəda.

10 Gwá wá í sá ná mæ ñgág næ jísow ísâ byêsh, shú ná buud Zembî nyæ a féêsh wá bwá bíig cug Yésus nyæ á zæ næ ndí yí, bwá ka bá bæ næ milwaná mí ábúle bwele shín yí.

11 Ciyá ábúgúlág jí ná:

Ñkí shénôn Yésus shé á yæ, shénôn má bá námá nyiñgæ cugæ.

12 Shé má ká yím mányúúl, shénôn ka bá jwú.

Shé má ká kíflya nyæ, a bá námá kíflya shé.

13 Shé má ká bæ kú sá sâ á cí yí, nywáá bæ námá ñji abúgúlág, næcé a cugé næ ñkul kíflya nyáméfwó.

Wo ñgæ sêy mish má Zembî dí

14 Báásúlág búúd ísâ íni. Yímbúlíg bwo mish má Zembî dí ná bwá bág kú ðu bæ ðúlæ bigas íciyá ná ndéé mbigas kæ nyç ózhuyâ. Sâ jœñg í akwíndé tœ sâ, í yida kweemushi búúd bwá gwágulæ wá.

15 Wáág ñkúl ná wo ðág nyím mish má Zembî dí ná wo má ntœ mákugulæ, wo jí sœl mæsáal cugé næ sâ shwôn yé, sœl mæsáal ñgæ bwiñg búbálé má Zembî mbií í jála yé.

16 Wo nda ðu kœnd málwê mbeé zhizhe mikaand mí ñgæ lúmbuli næ búgæ myáád. Buud bwá ðu lás mbií mikaand myœñg wá bwá bá ñgæ kæ ñji shwœg-shwœg næ Zembî.

17 Íciyá byáñ í bá ðu ðu búúd nda fáñ ñkwaambá í ðu ðu múúd nyúúl ná. Imene bá Filét bí mbií búúd wœñg.

18 Bwá ñgæ jaaw buud ná gwúmúshílæ sá ñgæ cí ná Zembî mæ bá gwúmushi búúd yí í á má bwey bæ. Ja bá ñgæ cí ntœ yí, bwá má shwáda wá óbábáléd kœ koogú, bwá ñgæ sá ná bœl búúd búgá í shwágúság.

19 Nji, tœ jí tœ jí, lal-lal lámuga Zembî nyæ lám yí, jáá jí ná námé ná shím; Zembî nyæ á cilæ cínœñg lámuga jœñg dí ná: «Cwámba mæ mpú búúd bí búúd bé wá», a nyiñgæ námá cilæ ná: «Muud yêsh má ðu kámb Cwámba yé má jælá næ béégya næ olíñgí».

20 Njœw má fwámé múúd í ádé bæ ñji næ ishúyá bwá á lúlæ næ or ñkí ntæg kwœógú bwá ðu lúlæ *mwaané næ ndí yí; í ðu námá bæ næ byœñg ísâ bwá á caag næ ílî yí, næ byœñg bwá á mç næ yagó yí. Bíl bísa byœñg bwá ðu balan næ ndí máfwála mæ gúmá dí yí; bílúgá, bwá ðu balan næ ndí ja í cúgé fwála gúmá yí.

21 Muud mæ myáás bœw-bœw mínjígúlá mæ ámæ ñgæ cí míni yé, nyæ é bæ shúyá gúmá. Muud wœñgú nyæ é bæ ñkœñké múúd, a bæ næ mfíí shú má Zembî muud njœw, a bæ kwésha ná básæ næ ñkul balan næ nyæ shú wúl jœjœ sœlúgú wêsh.

22 Túbúg íyéesh í ñgæ bul julæ mæsás næ mœncwámá yí; wo yida sœ ná wo cúgæ cug á tátálí, cug búgá, cug cœlí, cug á ná shee. Binôn buud bwá ñgæ jœw Cwámba næ milám fúbán wá, bí cúgæ gwo næ lám wêsh.

23 Dugú ban sœñúsálæ búúd bwá ðu sœñusa mákæl kú næ wúmbúlé nda mikás yí. Næcé sœñúsálæ mákæl wœñgú í ábweyé næ ðu shúgula ózhuyâ.

24 Í ñjúl ná sœl mæsáal mæ Cwámba nyæ ajáláyé næ ðu bæ næ ozhuyâ, á jælá næ

yidá bə nə osusa nə muud yêsh, a du mpu jîguli búúd, a du bə nə jilólê lâm.

²⁵ A jalá nə du sá ná, bəəng bwá sá nyə oŋkwafad wá, a cwíny bwo ná shee, a ŋgá bwánd ná ka Zembí nyə é yə bwo fwála ná bwá céndúg mítédúgá ná ndeé bwá zə mpu óbúbálé,

²⁶ bwá mú nyingə bii fwámé mítédúgá ná ndeé bwá mú cugya wú ŋkwaanŋ mə Njwú məjamb dí kúl nyə á wá bwo mímbwug myéd ná bwá dúg gwág nji nə nyə yí.

3

Bôw-bôw isâ í bá sý mwów mâ mæzhúgúlâ dí

¹ Mpug ná mwów mâ mæzhúgúlâ dí, mósól máfwála mə bá bə ŋkí lal cug.

² Nəcə buud bwá bá bə nə ibí, bwá bul ceeł *mwaanê. Bwá bá bə nə bəgəwa, bwá du ŋkény mányúul, du *lás nə Zembí bwaasúlə mpu, sá obyól bánj məlwə, nda du ló mánywa, kú gwóŋ Zembí.

³ Bwá bá bə nə ŋkád, bwá ábúle du magulə juu búúd, bwá bá du sá íkúdúgú, du sá isâ nə jwuŋ, du bə nə mənyaan, kú ceeł mənywa.

⁴ Bwá bá du bə ŋgwól kusha ŋgwól, ŋgwól kusha ŋgwól, bwá bá bə nda bwá cúgə nə milúu, du jág ŋkény mányúul, bwá bá ceeł máshweesh mə cug ntɔ Zembí.

⁵ Bwá bá du nyín nda buud bwá ŋgá gwóŋ Zembí wá, nji bwá nda mpu ŋkúl mə Zembí í du cénd búúd yí. Wo ə bá du tšw búúd bəəng shwóg-shwóg.

⁶ Bósól bəəng bwá du keye nə minjígúlá myánj múnjów minjów; budá bwá ŋgá wáduga nə kúdás lú *misám, iyéesh mimbii mimbii í ŋgá kə nə bwo cə kə nə bwo cə wá, wá du biil mínjígúlá myəəng dí, nda óshú bə du biil ŋkwaanŋ dí ná.

⁷ Búsə nji bwá ó du ŋwa mínjígúlá, nda ka bwelə mpu óbúbálé.

⁸ Námə nda Zhanés bá Zhambres bwá á lúmbúli nə Moyíz ná, ntó námə wə óyíguli bəəng bwá ŋgá lúmbúli nə óbúbálé yé. Mítédúgá mí mú bwo oncúg-nculé mílúúd, jáŋ búgə í á mə yə íyíy-yíy.

⁹ Nji, sósólúgá wánj í ábúle buguban, nəcé buud bəsh bwá é mpu ná bəŋ bwá ŋgə cugə íwushí dí námə nda íwushí í Zhanés bá Zhambres í á mpúy ná.

Nadagú ni isâ wó á jíg mdsí yí

¹⁰ Wəe gwó kósómb dí, wo á bə minjígúlá myám, wo ŋwa kuú njəənd wám, wo mpu íyuug mə ŋgá yígula yí, nə búgá jám, nə cug mə ŋgá cugə kú nə mílámusa yí, nə ceełi jám, nə zény mə jí nə ndí shú kálə shwóg yí.

¹¹ Wo mpú nda búúd bwá á wáám mə nə cúwáli ná, wo mpú bímbí jugúle mə á jug Antyósh nə Ikóniyum nə Lístrə yí. Byáyé ífumuga mə áshígé jisəw yí? Nji, isâ íni byésh í á tɛem ŋgə wáám mə, Cwámba nyə á ŋgə sá nə mə fáámug.

¹² Mpug ná buud bəsh bwá ceeł cugə cug í yó Zembí gúmə kwonj mə Yésus-Krist wá bwá bá bwəma nə cúwáli.

¹³ Nji, bəəng bí mímbáwálú wá nə bəəng wá məshígá bwá bá yida ŋgə jág bul sá məbəw, bwá ŋgá yíl bósól búúd zhíid, bwáméfwó bwá ŋgá námə yílow.

¹⁴ Wəe gwó kósómb dí, nadagú nə isâ wó á jíg wo magulə nə lâm wə yí; wo mpú ntág buud wó á jíg isâ byəəng bwádí wá.

15 Wó bwey mpu Micilyá mí Zembí tééd ná wo njúl mwántombú. Micilyá myoong mí nà ñkul sá ná muud bóg nà fag shú cug búúd bwé ñgá bii nà búgúlálá Yésus-Kríst yí.

16 Zembí wá nyə a lwó buud cilyá wêsh bwé á cilə yí; ntó, cilyá wêsh wúsə nə mfií shú jígúílə búúd obábálé, nə bágúlálə iwushí, nə ságúlə yíl búúd iwushí dī, nə jígúílə búúd cug á tútəlí,

17 shú ná muud má Zembí bóg nə ñkul kwag sá jêsh, sá nda fúfə nyə shú sála sósólúgá wêsh wí ñkí nywa yí.

4

Timoté bwíngug Jɔɔ Kéel

1 Má ñgə lás nə wo mísh má Zembí bá Yésus-Kríst dī. Mə lás nə wo, námá nda *Kríst Yésus mə bá nyingə zə ná, námá nda á bá zə sámb búúd milésú təo mímbimbə təo mikuwó ná, námá nda á bá zə təl íjwúga byé ná.

2 Mə lás nə wo ná, cúndág Ciyá má Zembí, báásúlóg təo fwála í jəla, təo í ajəláyé; dɔgú lwó búúd iwushí byán, dɔgú jum, dɔ wɔny; isá íni byêsh dī, kú nə milámusa, wo mbíd nji yéesh jígúílə.

3 Nəcé dūl fwála í bá bə, buud bwé ábúle ná dɔ cɛel gwág fwámé ñjígúla. Bwé bá yidá dɔ bɛ íyéesh byán, dɔ sɛɛngya nə oyígúli bwé dɔ jaaw bwo isá í dɔ lugə bwo málwád yí.

4 Bwé ábúle ná dɔ kənd málwə óbábáléd, bwé bá yida dɔ gwágulə míkaaná.

5 Nji wɛɛ dɔgú cunal iyéesh byó ja jêsh, wo ɔ jísów micún, wo ɔ wá nyúúl bwiingúlə Jɔɔ Lánú, sá ísɛy byó mbií í jəla yí.

6 Mɛɛ mú nda cúdú bwé zə cígə yə Zembí *mətúnuga yé, wəla lú ñjəond dām í má wós.

7 Mə á má gwána jɔɔ gwáná, mə má casulə kúlə má á ñgə ju yí, mə a má baagula búgá.

8 Tээд kíkídíga, *túm gúmá í músə mə ñkwəmusá, túm gúmá í lwó ná Zembí má ci ná mə jí tútəlí yí. Cwáməba, muud jí sémbye milésú atútəlí yé, nyə wá má bá yə mə yuug jəong jwów dəongád; nyə abúle yə nji mə, a bá námá yə bəong bêsh bwé ñgə cɛel ná a nyíngəg zə wá.

Isá í lám

9 Wáág ñkúl ná wo lálug zə kwey mə.

10 Démas má myaas mə nəcé a jág bul cɛel cug á mwów mága. Nyə a má kə Tesaloníka, Kresáns má kə Galátia, Titus kə Dalmatí.

11 Nji Lúkas wá sá bí wa yé. Wo ɔ ñwa Márkus zə nə nyə, nyə é zə kwíind mə ísɛyúd.

12 Mə a má kənd Tishik Ifɛz.

13 Ja wó bá zə yí, wo ɔ bá zə nə mə káánd yə ñ má á lúgə Truwás wá Karəpus yí; wo ɔ bá námá zə nə okálaad, bul bə ná ndéé bəong bí síyá nə ikúúdu í cúdú wá.

14 Aləguzándra əlúlə mikwambə nyə á bul sá má lúgə. Cwáməba mə bá yə nyə myəna myá misósólúgá myé.

15 Wo ɔ dɔ námá káálugə nə nyə, nyə á bul lúmbuli nə kéel dúsá.

¹⁶ Jwów mǎ á tééd kǎ shwɔ nyúúl mpáánzǎ milésú yí, mǎ a shígé bǎ nǎ muud mǎ kwíínd mǎ, buud bēsh bwǎ á myaas mǎ. Zembí kǎ juu bwo nǎ bów-bów sǎólúgǎ wǎŋ wǎŋgú.

¹⁷ Nji, Cwámǎ nyǎ a shí kwíínd mǎ, nyǎ á lǎlǎshi mǎ mbií á ná mǎ á bwíing kǎél dé dēsh, mǎ sǎ ná ikúl ishús byēsh í gwágúg dwo. Nyǎ a tí yíl mǎ mǎjǎ mǎ zhwambǎŋkwuj dí.

¹⁸ Cwámǎ nyǎ e bá námǎ dǎ yíl mǎ bíl ísǎ í mǎbów byēsh dí, a mú bá sǎ ná mǎ kǎg nyíi Faan dé á gwówúd kú shwúg jús kú bwím bǎǎgǎ. A bǎg nǎ gúmǎ kandugǎ á kandugǎ! Amén.

Mǎbǎdá

¹⁹ Wo ɔ bǎdá mǎ Priska bá Akilas nǎ njów búúd mǎ Onezifǎr.

²⁰ Erǎst nyǎ a lúg Kǎrênt, mǎ a lúgǎ Trofím Milêt a ŋgǎ bwǎs.

²¹ Wǎág ŋkúl ná wo zǎg ŋkwân nda fwo zǎ shí. Nǎ Ibulus nǎ Púdens nǎ Línus nǎ Klodía nǎ bǎól bwǎǎŋg bēsh bwǎ ŋgǎ bǎda wo.

²² Cwámǎ jig nǎ *shíshim wǎ! Zembí kǎ sǎ bí mpaam.

Kálaad Pwôl nyé á cilə Títus yé

Isâ í dúgyá nə kálaad mə Pwôl shú mə Títus yí

Títus nyə á bə váál krísten á nə nyə a shígé bə kúl Oyúden dí (Gal 2.1-3). Bá Pwôl bwə á shí kyey sámbá, nyə á bul námə sá ŋkwambulə mpədúgá Pwôl bə́nə́ŋ nə obúgala wá Kərēt (2Kr 7.6-16). Ja Pwôl mə zə cilə nyə kálaad éga yí, í á bə nyə Títus njúl ləom bwə jów nə Kərēt yí; í á bə Pwôl mə tál nə a ŋgág nə fála ŋgə kwambulə isá yá Dɔ́ á nūŋ ŋkwamə nyəŋg dí (1.5).

Pwôl mə bwey lwó shug lə kálaad ná námə mətédúlé mə cilyád (1.1-4). Kála zə kə shwóg nə lúú áshúshwóógú, a lwó kuú njəond múúd mə jəla bə nə ndí shú nə bwə tálúg nyə tówe shwóg á Dɔ́ yí (1.5-16). Lúú ábée wúsə məcwūŋ á ŋgə cwīny Títus shú isá í dúgá nə ikínda í búúd nyé é bá də bwəma nə ndí Dɔ́ dí yí: nə icwúcwúúl í búúdum nə icwúcwúúl í búdá (bwó buud bwə jəlá nə cwīny míŋgwəol wá), nə mənəcwə́má, nə məlwaá (2.1-15). Lúú álél í nyiŋgə báásulə ókrísten isá bwə jəlá nə sá yí, nə váál bwə jəlá nə cugə nə shee ŋgə kwanz mbéégí məŋkəomú yí (3.1-11), nə ndéé, a mú kə shínal kálaad nə məcwūŋ nə məbáda (3.12-15).

Olýe ɔ kálaad éga búsa nə ŋkul ləel gwág nə Pwôl nyə aŋgə nə ci nji isá í dúgá nə Títus nyəmfwó yí. Isá á ŋgə lás cínəŋ yí bísa isá í dúgyá nə Dɔ́ dēsh yí: isá nda váál gúfúgá í jəlá kyey yí, nə kuú njəond ótəwe ɔ shwóg, nə kuú njəond obúgala bēsh.

Məbáda

¹ Mə Pwôl, mə ji lwaá mə Zembí, *muud lwámá mə Yésus-Kríst nə mə ŋkényúg mbag á salə nə míféeshá mí búúd myé mí bəg nə búgə. Mə ji nə mə sáág nə buud bwə mpúg obúbálé bwə lwó nə muud mə kənd lám wə Zembí wá.

² Í bəg ntó shú nə bwə ŋgág nə bwánd nə búgə nə bwə bá cugə cug á kandugə kandugə. Zembí nyə á bwey kaag buud cug jəŋgú shí nə gwów í nda fwo bə. Zembí nyə ádé bwele bwiing ijó.

³ Ja dāŋ fwála í á wós yí, nyə a sá nə buud bwə mpúg ŋkaagə nyə á kaag nyəŋgú. Lāŋ wəŋg wə Cugye wúsú Zembí nyə á yə mə séy nə mə ŋgəg nə bwiing yí.

⁴ Mə cilə wo kálaad éga, wo Titus, mwān waamə kóomb á búgə sə bēsh ŋgə *búgala yí. Zembí Sónŋgú bá Cugye wúsú Yésus-Kríst bwə ɔ sá wo mpaam, bwə ɔ sá námə nə wo cugəg nə matəla.

Titus mə jəlá nə táag isá yá Zembí Kərēt

⁵ Ja mə á lúgə wo nə wo jíŋ nūŋ Kərēt yí, í á bə shú nə wo shínúg táag isá byēsh, wo tál ócúmbá buud ɔ *Dɔ́ mə Zembí míŋgwəla myēsh dí nda mə á ci nə wo sáág nə.

⁶ Cúmbá muud mə jəlá nə bə múúd ŋgə cugə kú nə sá á jumúg yé. A jəlá nə bə ŋgwūm mə mudá ŋgwūd. Bwán bē bwə jəlá nə bə obúgala, bwə nda bwele bə nə njagə nə bwə ŋgə bə nə intíwáí, ŋkí ntəg nə bí nə məbún.

⁷ Í ka jii nə tówe shwóg mə də fála Dɔ́ yé bəg kú nə sá á jumúg, nəcé a ji tówe shwóg mə Zembí. Nyə ajáláyé nə bə mbíí múúd í də tédugə nə nyəmfwó ji nə

ɲkul sá sâ jêsh yí, kú bə mbií múúd í də kuya mpimbə yí, kú bə ɲgule məlwəg, kú bə múúd icwoomb, a nda də sɔ *mwaanê nə məcií mîshúd.

⁸ A bəg muud mə də mpu ɲwa ójón yé, a dúgá cɛel ísâ í ányunywaá, a də cunal íyéesh byé, a ɲjúl tátəlí muud, a dúgá sɔ ɲjɪ sâ Zembí mə gwág nywa yí, a də mpu jwú nə lám.

⁹ A jəlá nə bə múúd mə wá lám ɲjígúla ábúgúlag sá ɲgá jíguli yíid. Ntó, nyə é bə nə ɲkul mə bándúlá búúd nə bwá bɛg fwámé ɲjígúla, a lwó búúd ɔ óɲkwafad iwushí byáɲ.

Bəw-bəw mɪɲjígúla mí jəlá nə shɪn

¹⁰ Mə mpú nə zhwoɲ obúgula bí nə məlwə; í bul bə nə ndeé sámbá *Oyúden bwá á magulə Yésus wá. Bwá də sá mikaand kú nə wúmbúlé, də shɪg buud nə myo.

¹¹ Í jɪi nə wo júwalug bwo mimpu, nəcə bwá ɲgə təl minjów mí búúd oncindí nə shwuu nə ɲgəlá jíguli bwo isá bí kú jəla yí; bwá ɲgə jíguli isá byɔɲgú ɲjɪ shú nə bwá bəg nə myána bəw-bəw zhí jɔɲgúd.

¹² Wúl mbyágá á Kərêt í á də cúndə micúndá yí í á cí ná: «Buud ɔ Kərêt búsa ja jêsh ɲjɪ bwiɲgúla ijɔɔ, ɲjɪ gwɔɔ-gwɔɔ mílám nda oɲkweny, miləlám də tédaga ɲjɪ dæg.»

¹³ Ciyá nyə á ci jɔɲgú jí bábálé. Nə ndeé, ɲkáándúg nə bwo fwámé ɲkáándúlə, bwá bəg nə fwámé búgá,

¹⁴ bwá nda kənd mílám mbeé míkanda mí Oyúden dɪ, bwá nda bɛ məcɛɛ mə búúd bwá ɲgə ban obábálé wá.

¹⁵ Buud bí nə fwɔ-fwɔ wá, isá byêsh bí námə bwo nə fwɔ-fwɔ; ɲjɪ, shú bɔɲg bí nə nyéé wá, bwá ɲgə ban nə bwá abúgúlayé wá, kú nə tɔɔ sâ jɪ bwo nə fwɔ-fwɔ, fəg nyáɲ nyí nyéé nə nyéé, lám wáɲ nyéé nə nyéé.

¹⁶ Bwá ɲgə cí ná bwá mpú Zembí, ɲjɪ isá bwá ɲgə sá yí í ɲjúl sâ shús. Bwá cúgə á cɛelág, bí nə məbún, bwá cúgə nə ɲkul bwɛle sá sâ ányunywaá.

2

Minjígúla shú ócwámá buud

¹ Wɛɛ jaawág búúd ɲjɪ sâ í ɲgə bwəma nə fwámé ɲjígúla yí.

² Cɪg nə ocwámá buud nə bwá dúg cunal íyéesh byáɲ, bwá jəlá nə mpiya nə gúmá, cugə cug íkəɲ, bwá jəlá nə bə nə lal-lal búgá nə məma cɛelí, nə fwámé jísów.

³ Cɪg nə ocwámá budá nə bwá cúgəg námə mbií cug Zembí mə gwág nywa yí, bwá nda də cí búúd iciyá í bəwáí bwo milám yí, bwá nda bə məlwəá mə məlwəg. Cɪg nə bwo nə bwá dúg bə nə jɔjɔ məcwɔɲ,

⁴ shú nə bwá jígúlig mɪɲgwəɔl mbií bwá jəlá nə cɛel ógwúm bəɲ nə bwán yí,

⁵ nə mbií bwá cúgəg cug íkəɲ yí, bwá baagulə mánýúul ɲjɪ shú ógwúm bəɲ, kənd mílám ísɛy yá mɪɲjów myáɲúd, bə nə jɔ məfúlu yí. Bwá ɔ jíguli ɲgwəɔl wêsh mbií á jəlá nə magulə íjwúga í ɲgwúm yé, shú nə buud bwá nda *lás nə Mílás mí Zembí bwaasələ mpu.

Minjígúla shú ɲgwíɲzhá

⁶ Yáágúg nə məncwámá nə mə cúgəg cug íkəɲ məzhí mêsh.

⁷ Woméfwo téédúg sá ná bwá ñwág yuug mísóólúgú mí ányunyaâ wódí, wo ðu bæ tútálí ja wó jígulí bwo yí, wo ñwa mínjígulá myô nà mǎjilá.

⁸ Iciyá wó cwééd wódí mpu dí yí í bág kú nà mǎdana, í bág iciyá búúd bwá cùgè nà ñkul jum wo nà ndí yí. Ntó nyà e sá ná buud bwá ñgó lúmbali nà sá wá bwá bág kú nà zhií nà bwá mpyaam sâ, bwá yidá bæ nà shwôn.

⁹ Yáágúg nà mǎlwaa ná má magulag ijwúga í ómása bán mǎzhií mǎesh, bwá sáág ná ómása bán bwá gwágúg bwo nywa; bwá nda ðu fadulá iciyá nà ómása bán.

¹⁰ Bwá nda ðu júwo ómása bán isâ; bwá yidag bæ bwo buud ó abúgúlág ija byésh. Ntó nyà e sá ná, ñjígulá sá ñgó jígulí shú má Cugye wúsú Zembí yí, buud bwá ñwág wà nà gúmá.

Zembí nyà a má lwóya mpaam nyé

¹¹ Zembí nyà á má lwóya mpaam nyé í ñgó yà muud yésh cug yí.

¹² Mpaam nyòñgú í ñgá jígulí sâ ná sâ bánug cug á kú bish Zembí, sâ ban iyéesh yâ cug ga; ntó sâ mú cugá cug íkán wa kala búúd gaád, cug á tútálí, cug á kǎndúla lám wá Zembí.

¹³ Sâ má jalá nà cugá ntó té sâ ñgó bwánd jǎjǎ jwôw má Cwámaba nà búgá yí. Nǎcé jwôw ðòñgú, Zembí wúsú ánúni, Cugye wúsú Yésus-Kríst mǎ bá lwóya mílwanó myé.

¹⁴ Nyà a yána nyáméfwó shú dúsó, zà yíl sâ mǎnyámá má cug sá á ñgá cugá kú bish mǎcéçç yíid, zà fúb ñkúmba kúl búúd, kúl búúd í é ðu bæ ñkwámúsá ja jésh ná í sá jǎjǎ mísóólúgú yí.

¹⁵ Sâ wó jalá nà jaaw búúd wáni. Dugú cwíny búúd, ðu ñkáánd nà bwo nà mpál gwó jésh. Muud nda mpyény wo.

3

Okrísten cug ágúgwáan jáj

¹ Báásúlág óbúgala bêsh ná bwá nda ðu sá lal lúu nà micí nà otówe ò shwóg, bwá mágulag ijwúga byán, bwá ðu bæ ñkwámúsá ná bwá sá sâ jésh jí ñkí nywa yí.

² Bwá nda mpyaam múúd, bwá dúg sásulá ózhuyâ, ðu bæ nà yéesh ñkwambulá, ðu bul cugá nà muud yésh ná shéç.

³ Shé mpúgá ná shé á fwo námá ðu bæ kú nà fug, ñji mǎngáádá, ñgá bæ bów-bów mǎzhií, iwímbúg nà yéesh zhwiimbyálá nà cug mimbii mimbii í á bii shé mikwám; shé á bæ nà gwólá milám, nà iwímbúg, nda bæ sá múúd jí nà ñkul cǎel yí, shé á ñgá mpiiya shémé nà shémé.

⁴ Ñji, ja Cugye wúsú Zembí nyà a má lwóya jǎ lám jé nà cǎelí jé á ñgó cǎel buud bêsh yí,

⁵ nyà á cug sâ, kú bæ nǎcé sá sálá mísóólúgú myâ tútálí, ñji nǎcé nyà á gwág sá cey lámú. Nyà á cug sá nà ñgusa nyà á gusa sá yí, nà séy Ñkǎñkǎ Shíshim nyà á séy yí. Nǎcé ñgusa í á sá ná sá byélúg byélé ágúgwáan, Ñkǎñkǎ Shíshim nyà á yá sá cug ágúgwáan.

⁶ Zembî nyə á shwu sá Shíshim yé wəɔŋg nyúúúlád mən̄kund mən̄kund kwon̄j má Cugye wúsú Yésus-Kríst.

⁷ Nyə a sá ntó shú ná sá bág bii cug á kandugə kandugə sá ngə bwánd nə búgá ná sá má bá bii yí, nəcé a má ci mpáam nyé dí ná sá mú otátəlí ɔ búúd.

Məcwûŋ

⁸ Ciyá ni jí abúgúlág. Má ka jii ná wo lásúg gwo nə ɪŋkán, buud bwə ngə *búgula Zembî wá bwə mpúg shimal sálə jɔjɔ mísóólúgá. Ntó ji jɔ sá, í njúl nə mfií shú búúd bəsh.

⁹ Nji, wo ɔ du kwanz mbeé séŋúsálə mákəl, nə lɔlə mábyəl nə lɔ lɔ kú nə məshíné*, nə ozhuyá, nə icígə-cígə buud bwə du ngə ci shú mácéɛɛ má Moyíz yí. Isá ini byəsh í cúgé nə mfií, bísə ocwûd.

¹⁰ Muud mə sá mbéégí mən̄koomá yé, wo ɔ ŋkáánd nə nyə ja áshúshwóógá, wo ŋkáánd ja ábéé; ŋkí a ká shwóg íí, bí béégya sámbá nə nyə.

¹¹ Mpug ná mbii múúd wəɔŋg má ŋwa bəw-bəw zhíí, sálə á ngə sá *misəm ni, a ngə gwílya nyəméfwó.

Məbədə

¹² Mə bá nti wo Artémas, gúl ja Tishik. Wó ká bá dúg ngwól á bwo mə wós nŋ, wo ɔ bá ləel zə kwey mə Nikopolis, nəcé cínəŋg wə má má cɛɛlə ná mə ká cín̄guli ŋkwán yé.

¹³ Wo ɔ sɔ ná sá í bág kú fúfə lwóya bwə jów ná Zénas yé, bá Apolos njəond bwə é sá yííd.

¹⁴ Í jii námə ná omínyon̄jú búsú bwə jíígúg dúlə shimal sá jɔjɔ mísóólúgá, du ju míkálə mí wós məshígá myá shú ná bwə bág kú fúfə mpúmá.

¹⁵ Buud bəsh sánón̄j búsə wa wá bwə ngə bədə wo. Wo ɔ bədə óshwə búsú sánón̄j sá bí nə búgə ngwúd wá.

Zembî ká sá bí bəsh mpaam.

3:6 Rom 8.9-16; 1Kr 6.11; Gal 5.25; **Cugye**: 2.13; Flp 3.20; 2Tm 1.10; Tit 3.4; 2Pr 1.11; 1Yn 4.14 **3:7**
 Rom 3.24 **3:9** 1.10-16 **3:9** 1.14; 1Tm 1.4 * **3:9** Oyúden bwə á du baagulə məbyəl mán̄ micilyá, du lɔ micilyá myəɔŋg mísəon, sá jəon̄g wə Pwól ngə ban na yí. **3:10** Mat 18.15-17 **3:12** Tishik: Kol 4.7-8 **3:13** Apolos: 1Kr 1.12 **3:14** 2.14; 2Kr 8.8-9; Gal 5.22; Ifz 4.28; Kol 1.10

Kálaad Pwôl nyó á cilä Fulmôñ yé

Isâ í dúgyá nă kálaad mă Pwôl shú má Fulmôñ yí

Fulmôñ nyó á bə fwámé múúd, nyó á ka cénd kuú njəond búgala Yésus, je bə Dɔ́ á Kolósia dî. Nyó á bə shwá mă Pwôl (v. 1). Lwaá dé Onezîm í á ka túb nyó, ka kə bwama nă Pwôl, Pwôl nye njúl mímbwug dî. Onezîm nyó á ka námá zə bə krîsten. Pwôl mú ka zə ñwa cigúlá ná a nying kənd nyó wó mása yé, a ka cilä mása wəñg kálaad éga, ná a lógúg Onezîm.

Pwôl mă tééd fwo báda Fulmôñ nă buud bəñón bwa ñgá ji wá (1-3), a mú yə Zembî akîba nă búgá nă zény Fulmôñ jí nă ndí yí (4-7). Né ndeé, a mú ka jaaw sâ á ñgə jii ná Fulmôñ sáág lwaá dé Onezîm yí (8-22). Mábádá mă məshíné dî, Pwôl ñgə cwééd zhwog buud á ñgá námá nă cwééd kálaad á Kolósia dî wá, jí nă ñkul bə ná Onezîm wé nyó á kə nă okálaad obá bəsh, nă nyəñg á Kolósia, nă yé mă Fulmôñ.

Ja wó ló kálaad má Fulmôñ yí, wo dúg ná Pwôl nyó á mpu ñwa shwá yé Fulmôñ nă mətəg: kú yímbáli nyó nă təə sâ, kú yə nyó ñkúmba wáda, a ñgá mpu ná Fulmôñ jí nă ñkul ban sâ á ñgá ci nyó yí. Pwôl mă lwó ná, ccelí Krîst nyó á ccel sá yí, í ñgə feen sá məñkenya ñgə kwambələ wóngó mpádúgá sá buud.

Məbádá

¹ Mă Pwôl wó má cíl kálaad éga, mă muud jí mímbwug dî nəcé ñgələ sêy nă *Krîst Yésus yé. Sá mwááñg Timoté sá ñgə cilə wo, abábə wúsú Fulmôñ, wo muud ñgá námá báduga nă sá ñgələ sêy nă Yésus yé.

² Sá má cilə námá mwááñg-shilə wúsú Afiya, nă Arship muud gwoñg wúsú ñgələ lúmbali dəomb. Sá má cilə námá *Dɔ́ lú óbúgala í də seerɣya Fulmôñ dî njów yí.

³ Sónɣú wúsú Zembî bá Cwámaba Yésus-Krîst bwá ó sá bí mpaam, bwá ó sá námá ná bí cágəg ná shee.

Fulmôñ nyó á bə fwámé ccelí nă fwámé búgá

⁴ Mă də yə Zembî waamá akîba ja jəsh má tédúgá wo mádí məjəgala dî yí.

⁵ Mă də yə Zembî akîba ntó nəcé mă gwág ná wo ñgə kə shwóg nă búgúlálə Cwámaba Yésus, wo ñgá námá lwó ná wó ccel búúd bəsh Zembî nyó á má féesh wá.

⁶ Mă ñgə jəgala nă Zembî ná búgá í ñgə seerɣ shwá yí í wúmág, wo mpúg bímbí lú mánywa *Krîst má sá sá má.

⁷ Mwaanɣ, mă ámə bul bə nă məshusəg, nyúul bul bə mə nă ñkul nă dúgúlə nda ccelí gwó í má lələshi okrîsten mənyúul ná.

Fulmôñ nyíñgəg ñwa Onezîm

⁸ Ná ndeé, mə jí nă zhií kwon mə *Krîst dî ná mə yímbálig wo ná wo sáág gúl sâ.

⁹ Nji, tɛem bə ntó, má yida téeg wo məbwə nəcé ccelí Zembî ñgə yə sá yí, mă Pwôl, cwúcwúul múúd í, mə njúl nyiñgə bə mímbwug dî ja gaád nəcé mə ñgələ sêy nă Krîst Yésus.

¹⁰ Mă téeg wo məbwə shú má Onezîm. A múə mwán mă ámə byá cəg krîsten

dí mæ njúl wa mímbwug dí yé.

¹¹ Nyə a shígé fwo dæ bæ wo nə mfíi ja bíná bí á fwo dæ cugə yí; jaá ga di, a mūsə shwá bēsh nə mfíi.

¹² Mə nyiŋgə nyə nə a nyiŋgəg zə wódí, a ηgə zə tâŋ nda gúl kúl nyúúl jâm.

¹³ Mə ámə nywá yidá jii nə a jíg wa mádí koogú té mə jí mímbwug dí nəcé Jɔjɔ Kéel yí, a ηgəg nə sēy nə mə jilá gwō dī.

¹⁴ Nji, mə shígé cēel nə mə sá gúl sâ shwá nda fwo bæ cún; mə acéélé nə wo sáág mənəywa yímbúlíd, í jii nə wo sáág nə jɔjɔ lām.

¹⁵ Jí nə ηkul bæ nə Onezím nyə a béégya nə wo búbaalé fwála shú nə wo nyiŋgəg ləg nyə kandugə kandugə.

¹⁶ Nyə ányingəyé ná bæ wo lwaá, nyə é ntɔ lwaá, nyə é bæ wo *mínyəŋə wó búl cēel yé. A mə bæ mə abábə, nyə é nyiŋgə bul bæ shú dwō dī; nəcé, a jí fwo bæ múúd wó, a mə nyiŋgə bæ krísten nda wo.

¹⁷ Gwá wá mə céél cí nə, ηkí wo mpú nə mə jí wo shwá, ηwaág Onezím nda wó jí nə ηkul ηwa mə nə.

¹⁸ Nkí nyə á byaagulə nə wo, ηkí ntəg ná a jí nə wo mpwá lá, ləg nə mə wá mbíd wo nywo.

¹⁹ Mə Pwōl mə ηgə cilə nə mbwá wām nə mə bá jóna wo mpwá lá nyəŋg; mə abúlé cēel nyiŋgə jaaw wo nə cug gwō jí námá wo mpwá lá wó mbíd mə yí.

²⁰ Nə ndéé mwaanŋ, ság mə kwíindyá mə ηgə jí wo ni jí níná mə Cwám̄ba dī; námá nda shwá bí ókrísten nə, səlɔg mə lām shí.

²¹ Mə ηgə cilə wo kálaad éga mə njúl nə búgá nə wo é sá sâ mə ηgə jii nə wo sáág yí; mə mpú nə wo é sá mə isá cɔ jí níní.

²² Mə jii námá nə wo kwám̄buləg mə bwágá, mə ηgə dúg nə shé wál bá zə nyiŋgə dúgyá, məjəgula mún mə ηgə gwíig.

Məbá dá

²³ Ipafras muud sá jí mímbwug dí nəcé ηgələ sēy nə *Kříst Yésus yé ηgə báda wo.

²⁴ Buud ó gwoonŋ ísēy bām Márkus, nə Aristárug, nə Démas, nə Lúkas bwé ηgə námá báda wo.

²⁵ Mpaam mə Cwám̄ba Yésus-Kříst í jíg bídí.

Kálad bwé á cilə Wəheburâ yé Isâ í dúgyá nə kálad Wəheburâ yí

Muud yêsh mə mpú shimal lə kálad éga yé nyə e téduga ná í cúgə kálad, í yidá bə bwiingúlə mílánj mi Zembî. Mətéédúlé mása, kú nə muud mə cilə yé, kú nə muud bwé cilə yé. Nji məbódá mássə ímpánzə yá məshíné má lúu 13 wá má sá nə muud mpúg nə jísə kálad nə bwé á kənd buud.

Muud nyə á cilə yé ngə bándulə okristen nə bwé kú nyingə kənd mítédúgá Máccéé má Moyíz dí. A ka ngə lwó bwo nə cug mə Kríst nə iséy byé í ntə sá jêsh búúd básə nə nkul téduga ná í də cug búúd yí.

Kálad má bwey na námá lwó mətéédúléd nə Zembî nyə a lwóya sá á jísə yí wá Yésus-Kríst (1.1-3). Kálad éga ji nə fwámé məma máňkəw məlól:

- (1) Kríst mə jág bul ntə sá jêsh (1.4-10.18).
- (2) Olóye bwé nádag búgód (10.19-12.11).
- (3) Baalé mácwùj nə íbwádán (12.12-13.25).

Zembî ngə lésha nə buud nə zhií a Mwân yé

¹ Yág hí, Zembî nyə á də lás nə odá ija ija, mimbii mimbii nə zhií á *buud ə mícúndá bé.

² Nə ndéé, mwów má məzhúgúlá mága dí, a má lás nə shé nə zhií a Mwân yé. Mwân yé wəəng wá nyə á balan nə ndí sálə shí nə gwów yé; nyə a má təl nyə ná a bág lúg nə isá byêsh.

³ A ji njəs í ngó zhu mílwanə mí Zembî dí yí, a ji zhiígim mbəçəla má Zembî, a ngə shúgal isá byêsh nə ciyá jé álal-ńkul, isá byêsh yá shí nə gwów. Ja nyə á shín fúb buud, yíl bwo *misám yí, nyə á kə ji gwów, mbwê mənəcwúm má Zembî á nkul nyêsh dí.

Mwân má Zembî mə ntə wáéngəles

⁴ A ntə *wáéngəles, jínə Zembî nyə á gwiid nyə yí ntə jínə dánj.

⁵ Mpugá nə Zembî nyə abwélé ci nə ngwól *éngəles ná: «Wo ji Mwân waamə, mə má byá wo múús». Nda námá nyingə ci ná: «Mə é bə nyə sóńgá, a bə mə mwân».

⁶ Nji, ja Zembî mə nyíngə zə jil Mwân yé a cúmbá shí ga dí yí, nyə ná:

Wəéngəles ə Zembî bəsh
bwé kúdíg məmpwoombú
mándəlúd yə nyə gúmá.

⁷ Nyə á ci shú wáéngəles ná:

A də sá nə wáéngəles bé bwé bág nda fufə,
a sá nə osól ə másaal bé bwé bág nda ngwiile kuda.

⁸ Nji nyə á ci shú má Mwân yé ná:

Yé Zembî, ijwúga byó í bá ji kú nə zhúgá.
Otátəlí wé bwé ngé lwó nə wo ngə jwú nə faan dwó.

⁹ Wo á cəel otátəlí, wo mpii fúlú a kú bish máccéé;
sá jəəng wá jí ná, yé Zembî,
Zembî woó nyə a gwáágulə wo məwúdə má máshusəg;

ntó ji ná nyə á yə wo cé í ntó búúd ɔ gwoɔŋ bwô yí.

¹⁰ Zembí nyə á ci námá ná:

Yé Cwámba, mátéédálé di, wo wó wo á fwɔ shí,
wo a sá námá joŋ nə məbwá mwô.

¹¹ Isá byɔɔŋ byêsh í bá shîn,

nji wɛɛ njul kú nə zhúgó;

byêsh í bá bə íbwoodú nda mikáándá,

¹² wo bá báág byo nda bwá də báág jud ná.

Haaw. Í bá shîn cénd nda káándá.

Nji wɛɛ wo njúl nji mbií ŋgwúd,

mimbú myô kú bwele shîn.

¹³ Zembí nyə abwélé námá ci nə ŋgwól éŋgales ná:

Jig shí wa mádí mbwə məncwúm

kə wós ja mə é culushi mízhízhí myô,

mí bə wo sá wó də tál mákuú yí!

¹⁴ Wəéŋgales bāŋ ná wó ozó? Ngaá bēsh búsə mishíshim mí ŋgə sɛy nə Zembí,
Zembí ka də kənd bwo ná bwá kág ŋgə kwínd buud bwá bá ŋwa cug tāŋ ilúgi
Zembí mə bá yə sá yí?

2

Zembí mə cug shé

¹ Nda jí ntó ná, í bul jii ná shé mpúg wá mílúú sá bwá á jaaw shé yíid, ŋkwanjá
sá á bá kwab zhíí.

² Shé mpúgá ná kéel *wəéŋgales bwá á zə nə ndí yág yí, í á bə álal-ŋkul; muud
yêsh nyə á caam məcɛɛ, nda bísh dwo yé, nyə a shí bwəma nə intúgúli í á jəla
yí.

³ Nda jí ntó ná, shé mə ká bə kú bísh shísha məma cug bwá ŋgə jaaw shé yí,
shé nda bá bwele faam. Cwámba nyəmfwó wó nyə a tééd jaawúle lán á cug
joŋgá, buud bwá á gwág nə nyə wá bwá mú zə báásulə shé wə.

⁴ Shú lwólə námá ná kéel dɔɔŋg dúsə fwámé kéel, Zembí nyəmfwó nyə a
wéeshli isá í ntó buud ŋkul yí, nə *isá í mímbúgú nə *məshimbá mimbii
mimbii. A mú námá yə bwo idáás Shíshim mə də dáás búúd yí, nda nyə á cɛel
ná.

Yésus, Mwân mə Zembí nyə á zə bə muud

⁵ Haaw. Kala búúd sə ŋgə ci ná í bá bə yí, wəéŋgales dí bwá bá jwú nə gwo,
Zembí nyə a shígé sá nə í bág bə ntó.

⁶ Í yidá bə cilyá Kálaad Zembí dí ná:

Yé Zembí, wo ŋgə tóduga muud nəcé a ji jí?

Wo ŋgə kweemb kukwumuga múúd nəcé í bəle jí?

⁷ Wo mə səl nyə shí fúfwála, cɔ wəéŋgales.

Ná ndéé, wo mə sá ná a ŋkənwag, a bəg nə gúmá nda cí.

⁸ Wo mə wá isá byêsh mányámá mə múúd dí.

Haaw. Sálə Zembí mə sá ná a jwúg nə isá byêsh yí, tɔɔ sá ŋgwúd nə ŋgwúd í
alágé. Nji, shé cugé nə ŋkul fwo dúg ja gaád ná a ŋgə jwú nə isá byêsh.

9 Nji, s̄a shé mú ḡgə dúg yí jí ná, Yésus muud Zembî nyə á səl shí fúfwálá c̄p wə́ḡḡəgəles yé, a mú ḡgə ḡkənəwə, a njúl nə gúmá nda cí, nəcé nyə á jug nə ndéé a yə. Nyə á zə cé buud bēsh, lwóyálə mpaam Zembî nyə á baam nə bwo yí.

10 Zembî wə́ nyə á té isá byēsh, nyə wə́ ḡgə sá ná byēsh í ḡgəg nə kyey mpwogé, nyə námá wə́ nyə á jii nə ncúlyá zhwog bwān bḗ bwə́ ḡkənəwəg mən̄kənəwə mé. Í á ka jəla nə á sáág nə micúḡ mí bíḡg Yésus muud nyə á juw zhií nə bwán ó Zembî bwə́ bíḡg cug yé, micúḡ myəḡḡḡ mí mú mēel sá ná Zembî jilḡḡ nyə jiya í á jəla nə nyə yí.

11 Ntó, nə Yésus muud ḡgə sá ná buud bwə́ bə́g min̄kēḡkḗ mi búúd yé, nə buud á ḡgə sá ntó wá, bēsh bú́sə nə shug ḡḡwúd. Gwə́ wə́ á jí kú gwág shwōn jówálo bwo nə omínyəḡḡá bḗ yí.

12 Ntó wə́ á cí ná:
Mə́ bá dū bwiḡḡ omínyəḡḡá bām bímbi lú múúd wo jí yí,
mə́ sey wo isusa í gúmá ja bwə́ sééḡḡyá nə bwə́ gúmal wo yí.

13 A nyiḡḡə námá cí ná:
Mēe jām júgáwé jēsh í bá bə́ nyódí.

Nyə námá ná: «Mə́ wə́ éga, nə bwān Zembî nyə á yə mə́ wá».

14 Nda jí nə bwān á ḡgə cí óni bú́sə nə mishwun nə mēcií ná, Yésus nyə á ḡwə́ námá nyúul muud, a bə́ nə mishwun nə mēcií shú ná á yág, shwiy dé mú culashi ḡkúl mə́ Njwú mə́jamb, nye muud nyə á ḡgə kyey nə shwiy yé.

15 Nyə á yə ntó shú ná á yíl búúd bēsh mánýámád, nəcé bwə́ á ḡgə cugə ḡkúmba cug nji ḡgə́lə fúndə shwiy, cug mánýámá.

16 Í mə́ mpu nyín nə Yésus nyə á shígé zə kwiid wə́ḡḡəgəles; nyə á yida zə kwiid mpwəḡ buud mə́ *Abraham.

17 Sá jəḡḡḡ wə́ í á sá ná á céndúg bə́ nda omínyəḡḡá bḗ mə́zhí mēsh, shú ná á bə́g bwo fwámé Ajəláci á ofada mə́ gwág bwo cey lámád yé, á sá iséy váál Zembî mə́ céel yí. A jí Ajəláci á ofada ná á sáág *mátúnuga, yíl búúd *misəm nyán.

18 Yésus jí nə ḡkul kwíind búúd mə́bwə́búlán mə́ ḡgə fwágusə́ mə́kuú shí wá, nəcé nyə́mēfwó nyə́ á fwo námá bwə́ma nə mə́bwə́búlán, nyə́ á jug.

3

Yésus-Krist mə́ ntḡ Moyíz

1 Nə́ ndéé yé min̄kēḡkḗ mí omínyəḡḡá bām, bí buud Zembî nyə́ á mə́ námá jōw nə́ bí bə́ḡ ḡwə́ ḡkəw cug á ḡwówúd wá, kə́ndugá mitádúgá wə́ Yésus. Nyə́ wə́ sə́ ḡgə́ magulə́ tām buud nə́ á jí *muud lwámá mə́ Zembî, a njúl Ajəláci á ofada yé.

2 Nyə́ á sá iséy byé váál í á kwaga mísh mə́ múúd nyə́ á nti nyə́ yí, námá nda Moyíz nyə́ á kyey nə́ njōw búúd mə́ Zembî wēsh váál í á kwaga yí ná.

3 Mpugá nə́ Zembî nyə́ á dúg nə́ Yésus mə́ jə́lá nə́ hul ḡwə́ gúmá ntḡ Moyíz, námá nda múúd mə́ lwḡ́ njōw mə́ dū ḡwə́ gúmá ntḡ njōw wə́mēfwó ná.

4 Bí mə́ mpú nə́ njōw wēsh í dū bə́ nə́ muud nyə́ á mə́ lwḡ́ yé; nji, Zembî wə́ mə́ dū lwḡ́ isá byēsh.

5 Moyíz nyə́ á kyey nə́ njōw búúd mə́ Zembî wēsh váál í á kwaga yí. Nye, nyə́ á bə́ sōl mə́sáal, ḡgə́lə lwó nə́ sá Zembî mə́ bá jaaw búúd yí í bá bə́ bú́bəlél.

6 Kríst ḡḡə́ sá iséy byé váál í kwaga yí. Nywá jí Mwān á njōw mə́ Zembî. Njōw

2:9 Flp 2.8-9 2:10 1Kr 8.6; 12.2; Mis 3.15 2:11 Mat 25.40; 12.50; Yuá 20.17 2:12 Sóm 22.23
2:13 Iza 8.17-18 2:14 2.17; Yuá 1.14 **Njwú mə́jamb**: Yuá 8.44; 12.31; 1Yn 3.8; Mbú 12.10 2:15
Rom 8.21 2:16 Iza 41.8-9 2:17 4.14; 5.2; Flp 2.7; 1Yn 2.2 2:18 4.15; Mat 4.1-11 3:1 4.14
3:2 Ilḡ 12.7 3:6 Mwān: 5.8 **bwánd nyə́ nə́ búgá**: 3.14; 4.14; 6.18-19; 9.28; 10.22-24, 35; 13.14; Kol
1.23; Flp 3.20; 2Tm 4.8

má Zembí wəɔŋg wá shé, ŋkí shé má ká nə ɪŋkáj shwóg, kə námá shwóg nə ŋgǎlə bə nə mǐlúú ná sáj nəcé sá ŋgə bwánd nyə nə búgá.

Zembí má dɛ yə búúd bí nə búgá wá wogá

⁷ Gwá wá Ŋkɛŋkɛ Shíshim ŋgə cɪ yí, ná:

Ŋkí bí mə gwág kál dé múús í,

⁸ kúgá sá náj

nda ja búúd bwá á sá mɪŋgáádá yí.

Jwəw dɔɔŋgá, buud bwá á kə nə məkugulə wá Zembí nún shí a shwéeshá dɪ.

⁹ Osóóŋgá bún bwá á shweenzh mə cínɔŋg ná bwá dúg sá má é sá yí.

Bwá á shweenzh mə, í njúl ná bwá á shí dúg ísá má á sá bwo

¹⁰ táj mimbú məwúm mánɔ̄ yí.

Nda bwá á dɛ she ná bwá dúg sá má é sá yí ná,

mə á nyada nə kala búúd jɔɔŋgá,

mə mú cɪ ná: «Básə ja jəsh nji dúlə wush;

bwá afwóyé mpu zhíí má ŋgá lwó bwo yí».

¹¹ Mə mú ka kɛɛn nə mpimbə ná:

«Bwá ábúle bwelɛ kumə

kúl mə á kwəməsa bwo wogá yí».

¹² Bwaanɔ̄, bí ó bɛy ná ŋgwól múúd gwoonɔ̄ wán bág nə bów-bəw lám, lám á kú nə búgá ná ndeé a mú yid kwonɔ̄ nə Zembí á kuwól.

¹³ Yidagá dɛ sá ná, jwəw dɛsh búúd bí nə ŋkul jəw ná «múús» yí, ŋgwól cwíny ŋgwól, ŋgwól cwíny ŋgwól. Dugá sá ntó shú ná *səm í nda bá shiig tɔɔ muud á bídí gwoonɔ̄ ná ndeé nyáŋ mú bə nə náj.

¹⁴ Nəcé shé múəsə *Kříst buud ó gwoonɔ̄ bɛ, ŋkí shé má bii búgá məbwá məbá kə wós məshínéd, námá nda shé á tééd mátéédúléd ná.

¹⁵ Shé kúgá wusa ná jísə cilyá Kálaad Zembí dɪ ná:

Ŋkí bí mə gwág kál dé múús í,

kúgá sá náj

nda ja búúd bwá á sá mɪŋgáádá yí.

¹⁶ Ozá báj bwá á gwág kál má Zembí ná ndeé bwá mú sá mɪŋgáádá wá? Ŋgáá í á bə buud bəsh Moyíz nyə a wú nə ndí Igípten wá?

¹⁷ Ozá Zembí nyə á nyada nə ndí táj mimbú məwúm mánɔ̄ wá? Ŋgáá í á bə buud bwá á səm ná ndeé mimbimbə myáj mí mú ŋgə mpájguli shí a shwéeshád wá?

¹⁸ Ozá nyə á kɛɛn ná bwá ábúle bwelɛ kumə kúl nyə á kwəməsa bwo wogá yí? Ŋgáá í á bə buud bwá á sá nyə mɪŋgáádá wá?

¹⁹ Haaw! Shé má dúg na ná bwá á shígɛ kumə kúl Zembí nyə á kwəməsa bwo wogá yí nəcé jí? Nəcé bwá á ban ná bwá abúgúláyé.

4

Shé á jáláyé nə shúb wogá má Zembí

¹ Zembí nyə á bwey kaag ná a bá sá ná buud bwá yówalag; ŋkaagó nyɔɔŋg nyí ná. Bí ó ka bɛy ná ŋgwól múúd á gwoonɔ̄ jín bág shúb wogá jɔɔŋg.

² Shé á shí námá gwág kéel má Zembí nda bwo. Nji, wáŋ gwágúlá bwá á gwág yí í á shígé kwíind bwo tɔɔ sá, nácé bwá á shígé *búgula sá bwá á gwág yí.

³ Shé báá obúgula shé mú ŋgə yowula, kú bə bwo, nácé nyə á ci shú dánjúd nɔ:

Mə mú ka keen nə mpimbə ná:

«Bwá ábúle bwele kumə

kál mə á kwəməsa bwo wogá yí».

Zembí nyə á ci ntó í njúl ná, ja nyə á fwə shí nə gwów yí, nyə á shí shínal ísáy byé byəsh.

⁴ Shú sá í dúgyá nə jwów á zəŋgbá yí, sá má mpú ná Zembí nyə á ci gúl kúkúlád nyədí kálaad dí ná: «Zembí nyə á ka yowula nə isáy byé byəsh jwów á zəŋgbá».

⁵ Gwá námá wá á cí wa jíga kúkúlád ná: «Mə abúle bwele sá nə bwá yowulag».

⁶ Ntó jí nə cígúlá í bwey bə ná Zembí mə bá sá nə bɔ́l búúd bwá yowulag. Nji, buud bwá á tééd gwág kéel wá, bwá á shígé yowula, nácé məlwá.

⁷ Nda jí ntó ná, Zembí má tál dúl jwów búúd bwá é ci ná «múús» yí. Nyə á zə tál jwów dəŋgú mimbú mí má bwey bul cə té wulə fwála má Moyíz; nyə á ka ci mpu mə *Dávid dí nda nyə á má fwo ci ná, ná: «ŋkí bi mə gwág kál dé múús íí, kúgá sá nəŋ».

⁸ Í á mbəm bə ná Yeshuwa nyə á sá ná kúl búúd í yowulag ja bwá á shín nyíi shí á cəplá yí, Zembí nyə á shígé nywá nyiŋgə ci ná dúl jwów lú wogá dúsə.

⁹ Ntó má lwó nə gúlágá wogá jisə ná shú búúd ó Zembí, í njúl nda fwámé wogá Zembí nyə á woga jwów lú zəŋgbá yí.

¹⁰ Nácé, muud Zembí mə sá ná á yowulag yé, nyə é yowula nə isáy byé byəsh námá nda Zembí nyə á yowula nə byé ná.

¹¹ Nda jí ntó ná, shé wágá məŋkul ná shé bág yowula nda Zembí nyə á kaag ná; shé wágá məŋkul shú ná muud nda bá shúb nácé sálə mbií məlwə bwá á sá má.

¹² Mpugá nə Milésú mí Zembí mísə mikuwó, mí njúl mi əŋkál-ŋkálá. Mí də bəwáli ntə kafwəle jəsh bwá də jow íkómb íbá yí. Mí də nyíi múúd nyúúlád kə kumə kál mí béég *jím bá *shíshim yí; mí də béég məbwəzə mə nyúúl nə óshú ó íyasəd. Milésú mí Zembí wá mí də lwó ŋkí mítédúgá nə iyuug yá lám, bíś ŋkí bəw, ŋkí bíśə ŋkí nywa.

¹³ Kú ntəg nə tɔɔ sá Zembí nyə á té yí jí nə ŋkul shwaaw Zembí. Isá byəsh bíśə oshushwáás, ompajáá nyədí míshád, nyə muud mə bá sá sá shitóg yé.

Yésus jí wúsú Ajəláci á ofada

¹⁴ Shé mú nə wúsú shísha Ajəláci á ofada nyə á lína jon lə gwów yé*, nyə wá Yésus, Mwān má Zembí. Nda jí ntó ná, shé kágá nə búgá jisú shwóg, kú bwele tag.

¹⁵ Nácé, Ajəláci á ofada shé mú nə ndí yé, cúgé nyəŋg jí nda gwág shé cey lámúd nə tag dúsú yé. A yidá bə nyəŋg jí nə nyə á bwəma nə məbwəbálan məzhií məsh nda shé, nji á nda sá *sóm yé.

¹⁶ Ntó, shé shíshúgá Zembí kúnə-kúnə kú fúndə. Shé shíshúgá nyədí caəŋgád kál á ŋgá lwóya mpaam yí, a gwágúg shé cey lámúd a sá shé mpaam, a kwíind shé ja shé má jí kwíindyá yí.

4:4 Mat 2.2 4:5 3.11 4:7 3.7-8; 3.15 4:8 Mbá 31.7; Zho 22.4 4:10 4.4 4:12 Iza 49.2; 55.11; Zhe 17.10; Yuá 12.48; Ifz 6.17; 1Pr 1.23; Mbú 1.16 4:14 5.8; 8.1 **Ajəláci á ofada**: 2.17-18; 3.1; 5.1, 4-6; 7.24-28; 8.3; 9.7, 11 * 4:14 Nyə á kə kumə kál Zembí jí yí. 4:15 2.18; 5.2; 7.26; 9.12; 1Yn 3.5
4:16 10.19

5

1 Bi mə mpú ná bwə də féesh múúd yēsh mə bád Ajláci á ofada yé mpédúgá buud, bwə təl nyə ná a dúg sēy nə Zembí shú dán. A də kala isá bwə yá Zembí yí, də sá *mátúnuga shú ná *misám myán mí jimbúg.

2 A ji nə ηkul mpu micúη iwugálu nə minjé-gwōw mí ηgə bwəma nə ndí myá, nəcə a ji námá múúd nə iləm námá nda bwo.

3 Sá jōηg wə jí ná, á jálá nə də sá mátúnuga shú jimbálále misám myá nyáméfwó, nə myōηg myá kúl búúd námá.

4 Muud cugé nə ηkul wánda jiya jōηgú wánda wándág ná á ηwa gúamá; Zembí wə má də jōw búúd bwə ηwá jiya jōηg wá námá nda nyə á jōw Arōon ná.

5 Ntó námá wə jí nə *Kříst yé. Kříst nyə a shígé wánda jiya jōηgú wánda wándág ná á ηwa gúamá; Zembí wə nyə á yə nyə gwo, Zembí muud nyə á ci nə nyə ná: «Wo ji Mwán waamə, mə má byá wo múús».

6 A nyiηgə námá ci gúl kákúlúd ná: «Wo ji fada, wo é ji jiya fada dí kandugə á kandugə nda Melukisedek».

7 Ja Kříst nyə á ηgə cugə wa shí ga dí yí, nyə á də bul jəgəla, də téesg Zembí məbwə, Zembí muud nyə á bə nə ηkul sá ná a kú yə yé. Nyə á də kím, a jii, məzhwíle wós. Zembí mú gwág nyə, nəcə nyə á bə nə məgwág nə Zembí.

8 Tεem bə ná nyə á bə *Mwán má Zembí, nyə á bwəma nə micúη, mí mú jígəli nyə məgwág.

9 Zembí mú sá ná a bóg váál í jəla yí. A mú bə ámádí á cug á kandugə kandugə, də yə búúd bēsh bwə sá nyə məgwág wá.

10 Haaw! Zembí nyə á təl nyə mbiú Ajláci á ofada má Melukisedek.

Bəw ja múúd mə béégyá nə Zembí yí

11 Bulya isá sə bí nə sə cíg na yí. Nji, shú ná sə féesgúg bí byo, í bul kwowala, nəcə bí áde ná leel mpu gwág.

12 Bweyálə bí á jəla nə bwey bə oyígəli. Nji, í ηgə ná jii ná muud jígúgí bí isá bwə jálá nə fwo tééd mpu minjígúla mí Zembí dí yí. Í ηgə ná jii bí mənyá má bəl, kú bə fwámé ídəw.

13 Muud ηgə ná cugə nə mənyá má bəl yé nyə afwóyé wámbələ nda á cúgəg tətəlí mísh má Zembí dí ná; a ji ná kúkény.

14 Nji, buud bwə á má lal wá, báá wə bwə jálá nə fwámé ídəw, nəcə bwə á má jíg cug ná ndeé milám mí á má janwələ bwo nə dúlə wá mímbéégi mpédúgá mənywa nə məbōw.

6

1 Ná ndeé, shé kógá shwóg, shé jígúgá isá í Zembí í jálá nə buud bwə má lal búgəd yí. Shé yōwəg dúlə nyiηgə kə mpús kə də ηwa minjígúla mí *Kříst myá matéédúlé. Shé kúgá nyiηgə tééd límúle límuga ja shús. Ntó ji ná shé kúgá nyiηgə ηgə ηwa minjígúla myá nda múúd mə jálá nə yíl lám míssólúgú mí shwiy dí, *búgəla Zembí ná;

² nə minjǰǰǰá mí dúgyá nə minduwán * nə dúlə bəd búúd məbwá yí; ǰkí ntǰǰ minjǰǰǰá mí dúgyá nə gwúmúlə mímbimbə mí bá gwúm yí, nə sémyé mílású á kandǰǰə kandǰǰə yí.

³ Mbǰ! Shé ányǰǰǰəyē ǰǰə bē bini; ǰkí Zembí mə magulə, shé mə zǰ yida ǰwa minjǰǰǰá mí jǰlá nə buud bwá á mə lal wá yí.

⁴ Bǰl búúd bí ná, məǰǰǰyá mə Zembí mə á shí kwan bwo, bwá á shí bə nə kǰw á isá Zembí ǰǰǰ yǰ buud bē yí, bǰnǰǰ bǰlǰǰǰá bwá á shí lǰǰ ǰkǰǰǰ Shíshim,

⁵ bwá á shí kagulə mənywa mə Milású mí Zembí, bwá á shí nǰmə kagulə ǰkul Zembí mə bá yǰ búúd mwǰw mə zǰǰ mə yí.

⁶ Mbii búúd ni, ja bwá mə yid kwǰǰ nə Kríst yí, muud cugé ná nə ǰkul nyǰǰǰ sá nǰ bwá nyǰǰǰǰ kǰnd mílám wǰ Kríst. Nǰcé banúlə bwá mə ban *Mwǰn mə Zembí yí wúsə bwo nda bwá ǰǰə nyǰǰǰə bwambulə nyǰ kwolós dí jǰǰ ja, ǰǰə nyǰǰǰ sá nǰ á nyǰǰǰə bwǰma nǰ shwǰn tǰm buud.

⁷ Mpugá ná, nyúl shí í ká tag nǰ ompú nǰ ndéé í kǰ idǰw, Zembí bwǰdan nǰ shí nyǰǰǰ, buud bwá á bē məmpǰǰ wǰ bə nǰ mfií.

⁸ Nǰi, í ká yida kǰ íbiin-biin nǰ məgwǰǰǰǰá, í lǰǰ kúnǰ-kúnǰ nǰ Zembí lwéémǰǰ nywǰ nǰcé í cúǰé nǰ mfií; zhúǰǰá zhúǰǰá, bwá jǰǰǰ nywǰ.

⁹ Nǰi, yé bwǰǰǰ mə búl cǰel wǰ, tǰem bə nǰ sǰ ǰǰə lǰs ntǰni, sǰ ǰǰə mpu búbǰlé nǰ bi báá bí tǰl fwǰmé zhǰd, bi ǰǰə sǰ isá í lwǰ nǰ bi mú nǰ cǰǰ yí.

¹⁰ Nǰcé, Zembí cugé nǰ olǰǰǰǰí nǰ á bá wusa sǰ bí ǰǰə sǰ yí nǰ mbii bí mə cǰél nyǰ yí. Cǰelí jǰǰǰ í ǰǰə nyǰn nǰ séyǰl bí ǰǰə séy nǰ buud bē wú yǰǰ zǰ wǰós múús yí.

¹¹ Sǰ ǰǰə bul jii nǰ muud yǰsh á sǰmbá jǰn yǰǰǰǰ nǰ ǰǰǰ cǰǰə cǰǰ jǰǰǰǰ cǰ cǰǰ, ja jǰǰǰǰ bí mú bá bii isá bí ǰǰə bwǰnd nǰ búǰǰ nǰ í bá bə yí.

¹² Kúǰá sǰ íkǰǰǰǰǰǰ; yidagǰ ǰǰə sǰ nda buud bwá mə jéǰǰ mənyúúl wǰ Zembí kú nǰ mílámusa wǰ, bwá wǰ bwá bá bə nǰ kǰw lú isá Zembí nyǰ á kaǰ bwo yí.

Nǰkaǰǰ Zembí nyǰ á kaǰ Abǰrahǰm yí

¹³ Ja Zembí nyǰ á kaǰ *Abǰrahǰm ǰkaǰǰ yí, nyǰ á kǰen ǰkaanǰ. Nda jǰ nǰ ǰǰwǰl múúd cúǰé fwǰmé múúd ntǰ Zembí ná, Zembí nyǰ á kǰen jǰnǰ dé nyǰǰǰfǰwǰ,

¹⁴ nyǰ ná:

Búbǰlé, mə bá bwǰdan nǰ wo,
mə sǰ nǰ mpwǰǰ buud nywǰ
í búlǰǰ bul bulya.

¹⁵ Abǰrahǰm nyǰ á ka nǰmə bwǰnd ǰkaǰǰ nyǰǰǰǰ nǰ lǰm jǰsǰw nǰ ndéé, í mú nǰmə bə nda Zembí nyǰ á kaǰ nyǰ ná.

¹⁶ Ja múúd mə dǰ kǰen ǰkaanǰ yí, á dǰ kǰen múúd jǰ fwǰmé múúd ntǰ nyǰ yé, ǰkaanǰ mú jǰ, muud kú ná sǰ məshwǰn.

¹⁷ Ntǰ, Zembí nyǰ á cǰel nǰ buud bwá á lǰǰ nǰ isá nyǰ á kaǰ yí bwá mpúǰ nǰ nyǰ abúle nyǰǰǰ cǰnd cíǰǰá á mə ǰwa yí, a mú kǰen ǰkaanǰ.

¹⁸ Nǰ ndéé, nǰ ǰkaǰǰ Zembí nyǰ á kaǰ yí, nǰ kǰenúlə nyǰ á kǰen búbǰlé yí, ǰǰwǰd nǰ ǰǰwǰd á na í cúǰé nǰ ǰkul salan, nǰcé Zembí cugé nǰ ǰkul bwiiǰǰ jǰǰǰ. Nyǰ á kaǰ, a nyǰǰǰ kǰen búbǰlé nǰcé jǰ? Í á bə shú nǰ mənyúúl mə lǰlǰǰ shé buud shé mə kǰ shwaaw nyǰdí, ǰǰə bwǰnd sǰ á mə kaǰ shé wǰ.

6:2 Yuá 3.25-26; Mis 19.1-6 * **6:2** Na cǰǰé ǰji nduwǰn óbúǰǰa bwá dǰ duwan yí, Oyúnd bwá á dǰ nǰmə bə nǰ wǰǰ nduwǰn nǰ myǰǰ míśǰǰǰǰǰá. **6:4** 2.1-3; 5.8; 10.26-29; 12.25; Mat 12.31; 1Yn 5.16

6:8 Mat 13.7, 22 **6:10** 10.32-34; 13.1; 1Yn 4.7-12, 19-21 **6:12** 11.1-12; Luk 21.19 **6:13** Mat 22.16-17; Heb 11.12 **6:16** MmN 22.10; Mat 5.34; 23.16-22 **6:18** 1ǰ 23.19

19 Bwándúlə shé ngə bwánd nə búgá wəɔngá, wúsə shé shwamá shú ná lám nda ɲkúɲkulə. Nda jí ntó ná, shé má bá kumə kúl Zembí jísá yí, línálə kə mpúsə sanda†.

20 Wu wə Yésus nyə á kə shé shwóg kə nyíi shú dúsá yé. A músə Ajəláci á ofada á kandugə kandugə námə nda Melukisedek nyə á bə ná.

7

Melukisedek

1 Melukisedek sá ngə ci éne nyə á bə njwú-buud á Salem, a njúl námə fada má Zembí á gwów-gwów. *Aburaham nyə á kə lumbuli dəamb nə bósí ójwú-buud, a mú ntə bwo. Ja nyə á ngə nyiŋgə yí, Melukisedek nyə á kə bwəma nə nyə zhíd kə bwádan nə nyə.

2 Ja jəɔng wə Aburaham nyə á yə nyə *ɲkəw wúm á isá byəsh nyə á wú nə ndí dósomb dí yí. Jíná lú Melukisedek í tééd fwo kə ná «njwú-buud jí nə otətəlí yé». Nyə á nyiŋgə ntág bə njwú-buud á Salem, ntó nyiŋgə kə ná «njwú-buud á mpwogé».

3 Melukisedek nyə a shígé bə nə sósɔngá, kú nə nyəɔngá, kú nə byél, muud nyə ampúyɛ ja nyə á byél yí, muud kú mpu ja nyə á yə yí. Nda Zembí nyə a sá ná a bégélag *Mwán má Zembí ná, a jí fada á kandugə kandugə, kú nə cénd.

4 Fwogá ná dág bímbí lú fwámé múúd Melukisedek nyə á bə yí! Mbií fwámé múúd á ná mpáámbó jísá Aburaham yə nyə ɲkəw wúm á isá byəsh nyə á wú nə ndí dósomb dí yí.

5 Buud bəsh bwá á də tšw ofada mpwɔŋ buud mə Lévi dí wá, nyúl mpəndí á Mácɛɛ má Moyíz í ngə yə bwo ɲkul ná bwá dág gwáámb búúd ɔ *Izəɹəyél ɲkəw wúm á isá byáŋ. Ntó jí ná bwá jəlá nə ɲwa kəw dəɔng ómínyəŋə báj dí, í njúl ná omínyəŋə báj búsa námə bwán ó Aburaham.

6 Sá ngwúdú, Melukisedek nyə á shígé bə múúd á mpwɔŋ buud nyáŋ; ɲji, tɛem bə ntó, nyə á ɲwa kəw dəɔng wə Aburaham, a bwádan ntág nə Aburaham, í njúl ná Aburaham wə Zembí nyə á kaag mənkaagó má kúl jé yé.

7 Shé má mpú kú nə məshwán ná fwámé múúd wə má də bwádan nə zhizhe muud.

8 Jísə ná ná, jíga kósomb dí, ofada bwá də ɲwa kəw dəɔng wá, bəsh bwá də bə búúd bwá bá yə wá. Nji, Micilyá mí ngə ci ná Melukisedek nywáá ngə ná cugə.

9 Sə bí nə ɲkul ka ci na ná, ja Aburaham nyə á yə Melukisedek ɲkəw wúm yí, Lévi muud mə jəlá nə ɲwa dwo yé, nyə a shí námə yə Melukisedek kəw dəɔng na mábwá má Aburaham dí.

10 Sə bí nə ɲkul ci ntó nəcé, ja Aburaham nyə á yə Melukisedek ɲkəw wúm yí, í á bə Lévi njúl Aburaham mábwugúlu dí cwú*.

Yésus jí mbií fada má Melukisedek

11 Mácɛɛ Moyíz nyə á yə buud ɔ *Izəɹəyél má má ngə ci ná ofada bwá dág zhu bəend mə Lévi dí. Ká, jíya fada á bəend mə Lévi í á shígé mpu sá ná isá í bəg váál í á jəla nə bə yí. Í á mbám mpu sá ntó, kí í á shígé nyiŋgə jíi ngwól fada njúl nda Melukisedek; í á nywá námə ka bə ɲji ofada wá váál má Arɔɔn.

12 Nə ndéé, ja jíya fada í má cénd yí, í jíi námə ná məcɛɛ má á də fwo bə má má céndúg.

6:19 3.6; Rom 5.5; Heb 9.3 † 6:19 Lóg Mat 27.51, ɲkí Mak 15.58, ɲkí ntág Luk 23.45 jísə sanda í á də wá ɲjí mpádúgá fúm á ci nə mpáánzə nyəsh yí. 6:20 4.14 **Melukisedek:** Sóm 110.4; Heb 5.6, 10; 7.1-4

7:1 Melukisedek: Mət 14.17-20; Heb 5.6 7:5 Ilɲ 18.21 * 7:10 Lévi nyə á bə mwán mə Yákwab, Yákwab mwán mə Izaag, Izaag mwán mə Aburaham; ntó jí ná Lévi nyə á bə Aburaham mábwugúlu.

13 Shé má mpú ná muud sá ngə ci éne nyə a byél beend shúsúd; tə mbyágá ngwúd nə ngwúd á beend jəɔŋg í á shígé fwo bwele séy *alatâr dî.

14 Buud bësh bwə mpú ná Cwámba wúsú nyə a byél beend mə Yúda dî, Moyíz nyə á shígé ntâg bwele cwééd beend jəɔŋgú ja nyə á lás sâ í dúgyá nə séy fada yí.

15 Í má nyingə mpu nyín ná isâ í á cénd, nəcé wúl mbɛɛla má Melukisedek í á tów fada.

16 Nyə atówé fada ná nyə a byél byélé dəɔŋg, kú námə bə ná micɛɛlá mí búúud wə mí tál nyə; cug ŋkúl jé wə í sá ná a bəg fada, nəcé cug jé jəɔŋg í cúgé nə ŋkul shîn.

17 Jí ntó! Micilyá mí Kálad Zembí mí ngə bwiing lán yé ná: «Wo ji fada, wo é ji fada kandugə á kandugə nda Melukisedek».

18 Na mə lwó ná cɛɛ acwúlú í á má kəndəw koogú, nəcé í á bə ŋkí tag, í á shígé bə nə mfií.

19 Məcɛɛ má Moyíz má á shígé mpu sá ná isâ í bəg váál í á jəla nə bə yí. Zembí má yida yə sá fwámé sâ ántəntəɔ sá má jəlá bwánd nə búgə yí, sâ jəɔŋg wə í má sá ná shé shishúg Zembí kúná-kúnə.

20 Sâ í búl nyín cínəŋg yí jí ná, Zembí nyə á də ŋkál ja nyə á tál Yésus fada yí. Í njúl ná nyə a shígé də də ŋkál ja bəólúgá bwə á də tów ofada yí.

21 Nji, Yésus nyə a tów fada nə ŋkál má Zembí ná,

Zembí Cwámba nyə á kəen ŋkaanə ná:

«Wo ji fada, wo é ji fada

kandugə á kandugə.»

Nyə abúle nyingə shwána ŋkaanə nyé nyəɔŋg.

22 Kəenúlə Zembí nyə á kəen ntó yí í lwó ná sɔ Yésus nyə a jéég bəd dí yí í ntó jəɔŋg áshúshwóógá.

23 Gúl sâ jí námə ná, ofada wə beend mə Lévi bwə á bə ŋkí bulya nəcé shwiy í á də sá ná bwə bəg kú séy kandugə kandugə.

24 Nji, Yésus nywáá nyə abúle bwele yə, séy fada jé í abúle bwele shîn.

25 Ntó ji ná, buud bwə cingyá wə Yésus ná bwə shísh wə Zembí wá, Yésus ji nə ŋkul cug bwo ja ngwúd á kandugə, nəcé a ji kuwó, nyə é də jəgəla nə Zembí shú dán ja jësh.

26 A ji mbií Ajəláci á ofada í jí shé yí nəcé a ji ŋkəŋkə múúud, kú nə məbyaagələ, fúbán, mbéégi wúsə mpədúgá bəndəŋ osól ə *mísəm, a njul jiya gúmə í ntó íjiya byésh yíid.

27 A cugé nda bəól wəájəláci wə ofada. Bwə á də bə jwów dësh íí, nyəŋ fwo tééd sá *mótúnəga shú mísəm myé, a mú ka sá shú mísəm mí bəól búúud. Í ajíyé ná Yésus dúg sá ntó, nyə a shí bwey sá mótúnəga məɔŋgú ja ngwúd á kandugə ja nyə á yána nyúúul nyé yí.

28 Məcɛɛ má Moyíz má də ŋwa buud bwə njúl kú bə lwándúlá məzhí məsh, də tál bwo wəájəláci wə ofada; nji, Zembí nyə á zə də ŋkál mpəsə Məcɛɛ, a tál Mwân yé fada. Nyə a má lwándúlə nyə məzhí məsh kandugə á kandugə.

8

Yésus ji wúsú Ajəláci á ofada sɔ á gúgwáan dî

7:14 Mət 49.10; Mat 2.6; Mis 13.23; Mbú 5.5 7:17 5.6 7:19 9.9; Rom 3.20 7:21 7.17 7:22 8.6 7:24 6.20 7:25 2.11; 10.14; Rom 8.34; 1Yn 2.1 7:26 4.15 7:27 5.3, 9; 7.25; 9.12, 26, 28; 10.10, 12; Rom 6.10; 1Pr 3.18 7:28 5.1-2, 8; 7.19; Sòm 2.7

1 Lúú ciyá á isâ sə ɲǝ́ cɪ ɪni wúsə ná: mbií Ajəláci á ofada shé búsə nə ndí wá ni; nyɔɔɲɲ nyə á má kə ji jiya gúmád jɔɲ dí, mbwə mənɔwúm má Zembí á ɲkúl nyésh dí yé,

2 nyɔɔɲɲ ɲǝ́ sá iséy í fada fwámé kúl Zembí ɲjúl yí, fwámé banda *mátúnuga dí yé. Dāɲ banda mətúnuga, Cwámba wə nyə á lwɔ́, kú bə múúd.

3 Bwə də təl Ajəláci á ofada ná a dúg kala isâ búúd bwə yə́ Zembí yí, a də námá sá mətúnuga. Í á jii ná wúsú Ajəláci á ofada bəg námá nə jé sâ á kálá Zembí yí.

4 A mbəm bə shí gaád í, a kú bə fada. Mbò! A kú bə, nəcé ofada bwə ɲǝ́ kala Zembí isâ wá búsə, bwə ɲǝ́ sɛy nda Mácɛɛ́ má Moyíz má ɲǝ́ cɪ ná.

5 Wáɲ yálə bwə ɲǝ́ yə́ Zembí gúmá yí wúsə ɲi yuug á fwámé gúmá jí jɔɲ dí yí, sá jee námá cɪ ná jisə shishim á fwámé iséy byɔɔɲɲ. Nəcə, ja Moyíz nyə á lwɔ́ banda mətúnuga yí, Zembí nyə á cɪ nə nyə ná: «Dugí, wo ɔ́ bá sá sâ jəsh bɛ yuug má á lwɔ́ wo mbəɲúd yí.» 6 Nji, jaá ga dí, iséy Yésus nyə á lág yí í bul bə fwámé iséy, jí ntó nəcé nyə wə́ jí lí-ɲi mpədúgá sánɔɲ Zembí shú sɔ́ í ntɔ́ yí. Sɔ́ jɔɔɲɲ í ntɔ́ nəcé mənkaagó mé má ntɔ́ mɔɔɲɲ má sɔ́ áshúshwóógá.

7 Sɔ́ áshúshwóógá* í á mbəm bə kú nə sá á jumúg í, í á shígé nywá nyiɲǝ́ jii nə sɔ́ ábɛé í zág sɛy, zə cénd gwo.

8 Nji, Zembí nyə á jum kúl búúd jé, nyə ná:

Fwála í zag, mə Cwámba mə ɲǝ́ cɪ ntó.

Fwála má bá sá sɔ́ ágúgwáan yí.

Mə bá sá sɔ́ jɔɔɲɲú nə kúl búúd Izəɾəyél,
nə kúl búúd Yúda.

9 Jāɲ sɔ́ í ábúlé bə nda jɔɔɲɲ

má á sá nə osóɲǝ́ bāɲ

jwəw má á bii bwo mbwəd

wú nə bwo Igípten yí.

Nda bwə á shígé baagələ jāɲ sɔ́ ná,

mə á shígé ná námá ɲǝ́ bish bwo.

Mə Cwámba mə má cɪ ntó.

10 Sɔ́ má bá sá nə kúl búúd *Izəɾəyél yí, í bá bə ná,

ja mwəw mɔɔɲɲ má bá cɔ́ yí,

mə bá wá bwo məcɛɛ́ mām mítádúgád,

mə cilə bwo mwo milámúd.

Mə Cwámba mə má cɪ ntó

mə bá bə Zembí wáɲ,

bwə bə kúl búúd jām.

11 Muud nyə abúle ná nyiɲǝ́

jíguli múúd jí nyə kúná-kúnə yé,

ɲkí *mínyɔɲá yé ná:

«Í jii ná wo mpúg Cwámba».

Nəcə bəsh bwə bá mpu mə,

bəsh, tééd nə mwántombú kala nə cúmbá muud.

12 Mə bá juu bwo nə olíɲǝ́ bāɲ,

mə yíl *mísóm myáɲ mádí tédúgád.

13 Ja Zembí ɲǝ́ lás lésú sɔ́ á gúgwáan yí, a má ɲwa nə sɔ́ áshúshwóógá dé fwála í

8:1 4.14 **mbwə mənɔwúm**: 1.3, 13; 7.25; 10.12; 12.2, 25; Sóm 110.1; Mat 22.44; Mis 2.33; Rom 8.34; Ifz 1.20; Kol 3.1 8:2 8.5 8:5 9.9; 10.1; Kol 2.17 **banda mətúnuga**: 9.2; MmN 25.9, 40 8:6 7.22; 8.2, 6, 13; 9.11, 15; 12.24; Iza 55.3; Zhe 31.31-33; Eze 37.26; 1Kr 11.25 * 8:7 Na ji sɔ́ í á sɛy mbəɲ á Sinayi dí yí (MmN 24.3-8). 8:8 Zhe 31.31-34; Heb 10.16-17 8:13 8.6

á má ntɔ. Sâ jisá ná dé fwála í á má ntɔ yí, í mú sâ acwúlú, jâh í wál bá zæ kændow koogú.

9

Yála búud bwá á ðu yə Zembî gúmá yág yí

¹ Sɔ áshúshwóógú Zembî nyə á sá nə kúl búúð jé yí í á bæ nə mæcɛɛ má dúgyá nə yələ Zembî gúmá má nə banda *mátúnuga kúl bwá á ðu bwəma nə Zembî wa shí gaád yí.

² Bwá á lwɔ banda ðəɔngú í njúl ntúga: kóómb áshúshwóógú í á bæ nə cé lámba, nə túwəli, nə íbuléd cínəɔng túwəli ðí, íbuléd í íci shú gúmá má Zembî. Bwá á ðu jəw kóómb jəɔng ná «kúl jisá ci yí». ³ Jəɔng kóómb í á ðu bæ mpúsa *sanda ábɛɛ yí, bwá á ðu jəw gwo ná «kúl í búl bæ ci yí».

⁴ Cínəɔng cwú, í á ðu bæ nə *alatâr bwá ðu jígal Zembî olabínda yé, nə *wóle sɔ; bwá á shîn bwadulə alatâr nə wóle sɔ or kúkúl jêsh. Wóle jəɔng í á ðu bæ cwú, nə kwúmbu *mána, nə fiidye má Arəon í má kɔ íkáá shwóógú, nə məkwoógú má á bæ nə cilyá mácɛɛ má sɔ má. Kwúmbu mána nyə á bæ síyá nə or.

⁵ Bwá á mɛ ivəguli í osherubɛ * íbá, bwá təl búduga wóle jəɔng ðí gwów shú ðələ lwó ná Zembî á milwaná jisə cínəɔng; ivəguli byəɔng í á bæ í má læesh máfəfəgú ðu wá gúgáwá kúl ofada bwá á ðu myeeg mæcií shú cweelələ Zembî mpimbə yí. Nji, fwála ga í cugé fwála mə fáád isá byəɔng.

⁶ Nda bwá á shîn táág isá íni byêsh ntúni ná, ofada bwá á ðu nyíi banda ðəɔngú ði nji kóómb áshúshwóógú ðí jwów ðêsh, ðu kə sá ísɛy byáj.

⁷ Kóómb ábɛɛ jâh, nji Ajəláci á ofada nyəmɛfwó wə nyə á ðu nyíi cínəɔng. Nyə á ðu nyíi cínəɔngú ja ηgwúð ηkúmba mbú. Ja á kə ntág nyíi cínəɔng yí, á jəlá nə kə nə mæcií má cúdú á kə myeeg shú ðéd nə shú íwushí yá kúl búúð.

⁸ Nkɛŋkɛ Shíshim ηgə lwó na sósólúgú níið ná zhí í kə fwámé kúl Zembî njúl yí í á shígé bæ mbəg té wêsh séy í á ηgə ná síy kóómb banda áshúshwóógú ðí yí.

⁹ Sâ jəɔng jisá tâh yuug shú mwəw mága. Yuug jəɔng í lwó ná, wo tɛɛm yə Zembî isá, wo tɛɛm sá *mátúnuga, isá byəɔngú nə *mátúnuga məɔngú má cugé nə ηkul sá ná lám í bəg wo váál í jəla yí.

¹⁰ Bísə nji mícɛɛlá búúð bwá á ηgə cɛɛlə shú sá í dúgyá nə ðəg nə məɔngul nə miŋgusa mí íci yí; isá byəɔng mfií wáj í á shîn ja Zembî nyə á wá mícɛɛlá má agúgwáan yí.

Kríst ji mátúnuga

¹¹ Kríst nyə á mə zə, tâh Ajəláci á ofada, zə sá ná sə bəg nə kow á fwámé isá í á má bwey zə yí. Nyə á nyíi banda *mátúnuga ánní ðí, fwámé banda mátúnuga, kú bæ ðəɔng búúð bwá á lwɔ nə məbwə yí. Ntɔ ji ná ðâh banda mátúnuga í cugé sá á shí ga.

¹² Nyə á nyíi cínəɔng ja ηgwúð á kandugə; nyə á shígé nyíi nə mæcií má íncwəmbə nə inteny, nyə á yána mæcií mé, a yíl sə mányámád kandugə.

9:2 banda mátúnuga: 8.5; 9.11-12; MmN 26.1-30 **cé lámba**: MmN 25.31-39 **túwəli**: MmN 25.23-30
9:3 MmN 26.31-33; Ləv 16.2; Heb 6.19; 9.7, 12; 10.20 **9:4** alatâr: MmN 30.1-6 **wóle sɔ**: MmN 25.10-16
mána: MmN 16.32-35 **fiidye má Arəon**: Ilh 17.21-25 **məkwoógú má á bæ nə cilyá**: MmN 25.16 **9:5**
MmN 25.18-22 * **9:5 Sherubɛ**: Jisə ðúl váál éngales. **9:6** 10.11; Ilh 18.2-6 **9:7** 5.3; 9.25; 13.11;
Ləv 16.2-16 **9:9** 7.19; 9.2 **9:10** Ləv 11; 15; Ilh 19 **9:11** 4.14 **9:12** 7.27; 10.4; Ləv 16.14-16
mæcií mé: 9.25; 12.24; 13.12, 20; Mat 26.28; Rom 3.25-26; 1Pr 1.2, 18-19; 1Yn 1.7

13 Ja ofada bwə á du myeeg buud məcií má íncwəmbe nə inteny, gúl ja ifí í cwə myəólú nteny yí, isá byəəng í á du sá ná muud nyúúl í bəg fúbán†.

14 Nkámúsá ná isá ini í fúb búúd, nkəməsa nə məcií má *Kříst. Kříst nyə á nwa nyəməfwó, yə Zembí t̄n̄ *mətúnuga mósú má njúl kú nə təə cúcwán lú məbwam. Nyə á sá námə nda *shíshim á kandugə í á lwó nyə ná. Nğaá ná məcií mé má sá ná milám mí bəg shé mífúbán, shé mú yow mísóólágú mí du kánd búúd shwiy dí myá, shé yida yə Zembí á kuwó gúmá?

Məcií má Kříst mósə mbyúl á sə á gúgwáan

15 Sā jəəng wó í á sá ná *Kříst bəg líí-nji mpədúgá sən̄n̄ Zembí shú Sə á Gúgwáan. Nyə á yə shú ná buud bwə wúg míkwm mí caamúlə bwə á du caam məcəxə bwə njúl ná Sə á Cwúlú dí yí; bəəng Zembí má jəw wá bwə mú bə nə kəw á jəjə isá nyə á kaag yí.

16 Shú ná bwə wéəfug kálad lúgá, í du jii ná bwə téeđúg fwo mpu wámbulə ná muud nyə á cilə nyə yé nyə á má yə.

17 Nəcə kálad lúgá cugé təə sá té múúd nyə á cilə nyə yé ngó ná cugə yí. Múúd wəəng mə ká yə, kálad lúgá ka tēem bə nə nkul.

18 Gwə wó bí má dúg ná micəxlá myá sə áshúshwóógú mí á téeđ məcií má má fwo shwiy.

19 Dúgúgá ná, ja Moyíz nyə á shín l̄ kúl *Izəyēl̄ jēsh məmpándí má á bə cilyá Məcəđ má ngwúd ngwúd yí, nyə á nwa məcií má ikálá nə bwán ó inteny fəla nə məjúwó, a mú nwa mbúbmwə *ízop nə kúl káándə átítí í njúl síyá nə mímýz̄ mí ncwəmbe, ngə juwo cínəngú, ngə myeeg kálad məcəxəđ, ngə myeeg námə búúd bēsh wá kúl búúd.

20 Nyə á ngə myeeg ntó a ngó kálə ná: «Məcií má sə wó mága, sə Zembí ngó cí ná bí má jələ nə baagulə yí.»

21 Moyíz nyə á myeeg námə məcií məəng banda *mətúnuga dí nə isá byēsh bwə du balan nə ndí dále sá mísəən yííd.

22 Məcəxə má Zembí má lwó ná bwə du fúb zhwog isá nə məcií; məcií má ká bə kú shwiy, ijuugá í *mísəm nda bə.

23 Ntúni wó ofada bwə á du fúb isá yé, í njúl ná isá byəəng í á du bə nji ivəguli yá fwámé isá bísə jon dí yí. Ntó ji ná bwə jələ nə fúb isá byəəngú nə mətúnuga mə búl ntə má.

24 Haaw. Kříst nyə a shígé nyíi banda mətúnuga búúd bwə á lwə nə məbwə yííd; banda dəəng í á bə vəguli á fwámé kúl Zembí njúl yí. Kříst nyə a nyíi jon d̄wəməfwód, kúl á təl Zembí míšhúd shú dəsú yí.

25 Nyə a shígé nyíi wu ná a bá du kə yána cug jé ija ija nda Ajəláci á ofada má du kə «kúl í búl nkē yí» mbú wēsh ná. Ajəláci á ofada má du ntāg kə nyíi kúl jəəngúđ nə izháá məcií, kú bə məcií mé nyəməfwó.

26 Í á mbəm jii ná Kříst yánag cug jé ija ija, nki Kříst má jug ija ija té Zembí nyə á fwó shí nə gwów yí. Ká, nyə á lwóya nyúúl nji ja ngwúd á kandugə mwów má məzhúgúlá dí shú ná mətúnuga mé má zəg shínal mísəm.

27 Nkúmba cígúlá wúə ná muud má jələ nə yə nji ja ngwúd ná ndeé a mú bá kə tōw kəəđəd.

28 Námə mbii ngwúd wəəngú, Kříst nyə a yána cug jé nji ja ngwúd ná a nkény

9:13 Ilj 19.1-10.17 † 9:13 Í á du bə ná, ja múúd má bə nə məlwəagawo yí, bwə cígə íncwəmbe nə inteny nwa məcií, bwə jígal cwə myəólú nteny nwa ifí byé, bwə mú myeeg múúd wəəngú məcií nə ifí byəəng ná ndeé nyúúl mú bə nyə fúbán. 9:14 Rom 6.20-23; 8.2 9:15 8.6 9:19 MmN 24.6-8; Heb 9.12-13 ízop: Ləv 14.4, 6; Ilj 19.6 9:22 Ləv 17.11 9:23 8.5 9:26 7.27 9:28 3.6; 10.10; Iza 53.11-12; Mat 26.28; 1Kr 15.50-53

zhwoḡ buud mbag mǐsǎm wáŋ. A bá zə ja ábɛɛ kú ná bə shú zálə ŋkêny mbag mǐsǎm, í bá bə shú zálə yə búúd bwə ŋǵá bwánd nyə wá cug.

10

Matúnuga má Yésus má kwaga nə muud yêsh

¹ Mácɛɛ Moyíz nyə a tâl má má cúgɛ wámbulə bə fwámé isá í á jəla nə zə bə yí, mǎsə nji ishishîm. Mácɛɛ mɔɔŋg má jǐǵálí ná buud bwə dúg sá *mátúnuga mǎmpwúd mbú wêsh kú yow. Nacé má cúgɛ nə ŋkul sá ná buud bwə céél shish wə Zembî wá bwə bəg váál í jəla yí. ² Í á mbâm bə nə má də sá ntó, ŋki bwə á má bwey yow sálə má túnuga mɔɔŋg, ŋki buud bwə də sá mwo wá bwə á má bwey bə váál Zembî mǎ céél yí ja ŋwúd á kandugə, bwə nda ná də gwáduga milâm myáŋúd ná búəsə nə mǎbyaagulə.

³ Ká, matúnuga mɔɔŋg má yidá də báásulə bwo *mǐsǎm myáŋ báásulə báásúlǵ mbú wêsh,

⁴ nacé mǎcǐí má ínteny nə ikálá má cúgɛ nə ŋkul jǐmbal mǐsǎm.

⁵ Sá jɔɔŋg wá í á sá ná, ja *Kříst nyə á bə ná a zə shí gaád yí, nyə á ci nə Zembî ná:

Wo a shíǵé jǐí ná buud bwə sáǵ wo tɔɔ matúnuga,
ŋkí ntǵ ná bwə yǵg wo tɔɔ sá.

Nji wo a sá ná mǎ bəg nə nyúul muud.

⁶ Nə ocúdí bwə á də jǐǵal álatâr dí oncindí wá,
nə matúnuga má mǐsǎm,
byêsh í á shíǵé kwaga nə tédúǵá á lâm wô.

⁷ Mə á ka ci ná: «Mə wə éga. É, yé Zembî,
mə zə sá sá wó jǐí yí,
nda kálaad woó ŋǵá ci shú dâm ná».

⁸ Kříst nyə a tééd fwo ci ná:

Wo a shíǵé jǐí má túnuga,
kú jǐí ná bwə yǵg wo isá,
kú jǐí ná bwə jǐǵálǵ wo ocúdí álatâr dí oncindí,
kú jǐí má túnuga má mǐsǎm.
Isá byɔɔŋg í á shíǵé kwaga nə tédúǵá á lâm wô.

Í njúl ná Mácɛɛ má Moyíz má ŋgə gwáám byo.

⁹ A mú nyinǵə ci ná: «Mə wə éga, mə zə sá sá wó jǐí yí». Ntó ji ná a má yíl mǐsólǵú mí acwúlu, a cénd myo nə agúgwáan*.

¹⁰ Ná ndéé, Yésus nyə a sá sá Zembî nyə á jǐí yí. Nyə a yána nyúul nyé ja ŋwúd á kandugə, a mú sá ná shé bəg minǵkǵkǵ mí búúd.

¹¹ Fada yêsh má də tów tútalí jwów dêsh də sá ísáy má Zembî. A də sá má túnuga mǎmpwúd ja jêsh, nji má kú bwele jǐmbal mǐsǎm.

¹² Ká Kříst nywáá, sóólǵú má túnuga nyə á sá shú mǐsǎm yí, í á bə nji ŋwúd. Nyə a má kə ji shí mbwə mǎncwúm má Zembî dí, jǐlə á kandugə.

¹³ A mú ka ŋgə bwánd nji ná Zembî culəshigí mizhízhiŋ myé, wá nyə myo mákuú dí shí.

¹⁴ Yánalə nyə á yána nyúul nyé ja ŋwúd yí, nyə a má sá ná shé buud mú ŋgə bə minǵkǵkǵ wá, shé bəg váál í jəla yí, kandugə kandugə.

10:1.8.5 **10:4** 9.12-13 **10:5** Sôm 40.7-9 * **10:9** Ntó ji ná Kříst mǎ yíl má túnuga nə isá í acwúlu, a cénd byo nə má túnuga má cug jé nyə á yána yí. **10:10** 7.27 **10:11** 9.6; MmN 29.38 **10:12** 8.1
10:13 Sôm 110.1; 1Kr 15.25

15 Nkɛŋkɛ Shíshim ηgə námə bwaagulə shé gwo ná jísə ntó; nyə á fwo ci ná:

16 Cwám̄ba m̄á ci ná:

«Sɔ́ m̄á bá sá nə bwo yí, í bá bə ná,
ja mwôw m̄əɔŋg m̄á bá cɔ́ yí,
mə bá wá bwo m̄əcɛɛ m̄ám m̄ílámúd,
mə c̄ilə bwo mwo m̄ítédúgád».

17 A mú nyiŋgə kwádulə ná:

Mə bá yíl m̄ísám myáŋ m̄ádí m̄ítédúgád,
mə yíl námə m̄isóólúgú bwá á d̄u sá kú b̄ish m̄áɛɛ myá.

18 Ja múúd m̄á bii íjuugá í m̄isám myé yí, í á nyiŋgóyé ná j̄ii ná muud w̄əɔŋgú
sáág m̄ətúnuga shú m̄ísám.

Shé shíshúgá Zembí kúná-kúná

19 Bwaanŋ, shwúlə Yésus nyə á shwu m̄ácií mé yí, í á m̄á sá ná shé jéég nyíi
kúl í búl ηkɛ́ yí kú nə ífwaas.

20 Nəcɛ́ nyə a m̄á juw shé zhí agúgwáan í ká nə buud cug dí yí. Zhí nyəɔŋg
nyísə línnálə *sanda, ntó j̄i ná línnálə nyúúl nyé.

21 Shé mú nə Ajəláci á ofada ηgə kyey nə njów m̄á Zembí yé.

22 Shé kágá shísh Zembí kúná-kúná kú nə m̄əkəŋ, shwu nyúul nə nyə ncindí
nə ncindí. Shé shíshúgá nyə kúná-kúná, nəcɛ́ Yésus a m̄á myeeg shé m̄ácií mé,
m̄ílám mí mú shé m̄ifúbán; nyə a m̄á gusa shé m̄ənyúul nə m̄əjúwó m̄á ηŋkál-
ŋkál.

23 Shé kándugá m̄ílám ηkaagó shé ηgə bwaagulə yíid. Shé kúgá ná ηgə
zhízhiɡə, nəcɛ́ Zembí muud nyə á kaag shé ηkaagó yé j̄i abúgúlág.

24 Shé bíígá m̄ítédúgád ná shé dúg w̄íya m̄əgwɔ́ m̄ənyúúlúd ηgwól wá ηgwól,
ηgwól wá ηgwól, shú ná shé cúgəgí cug c̄elí, shé ηgə sá j̄ɔ́j̄ɔ́ m̄isóólúgú.

25 Bóól búúd bwá mú d̄u m̄pyɛny j̄ilə ísɛɛŋgá b̄ishéd, kúgá ηwa fúlú nyəɔŋg.
Yidagá d̄u ηgə w̄íya ηkul m̄ənyúúlúd, ηgwól wá ηgwól, ηgwól wá ηgwól, bul bə
ná ndɛ́ɛ ja bí ηgə dúg jwôw m̄á Cwám̄ba í ηgə shísh kúná-kúnə ga.

26 Shé á m̄á sh̄in mpu sá j̄i b̄ábálé yí, shé magulə gwo. Nəcɛ́, ηkí shé m̄á ka
nyiygə ηgə sá *m̄isám nə kwo, m̄óól *m̄átúnuga m̄í nə ηkul yíl myáŋ m̄ísám m̄áá
m̄á cúgə ná.

27 Í m̄á yida lúg n̄j̄i ηgálə fúndə yáág-yáág sémbyé Zembí mə bá sámb shé
m̄ílású yí, nə b̄amb-b̄amb kuda í bá cumbal j̄ígal m̄ízhízhiŋ m̄í Zembí yí.

28 Muud yésh nyə á caam m̄əcɛɛ m̄á Moyíz yé, bwá á gwú nyə nə ηkád ja
ówúshined obá ηkí ólól bwá b̄wáágulə yí.

29 Nkámúsá ná í b̄á ntó nə muud mə cáám m̄əcɛɛ m̄á Moyíz yé, ηkəmusa nə
muud mə ηwá *Mwán m̄á Zembí nda sá cwag yé. Muud w̄əɔŋgú m̄á dúg ná
m̄ácií m̄á sɔ́ m̄á á sá nə a b̄əg ηkɛŋkɛ́ múúd má m̄ásə zhizhe, a m̄á lw̄íy Shíshim
á mpaam. Bi mə tédúgá ná muud w̄əɔŋg m̄á j̄elá nə bwəma nə byáyé yáág-yáág
íntúgúlí?

30 Nɡaá ná shé m̄á mpú múúd nyə á ci ná:

Mə wé m̄á bá d̄u kunda,
mə wé m̄á bá d̄u yə búud myəna
m̄í j̄elá nə m̄isóólúgú myáŋ myá.

Nyə á ci námá ná: «Cwám̄ba m̄á bá cígə búúđ bé milésú».

³¹ Í bul jág wagəwo ná muud kúđug Zembí á kuwō mábwád.

³² Yidagá téduga mwōw mánkenya m̄á Zembí m̄á á bwēle kwan bí má. Bi a jísow lal-lal gwáná, jísow micún.

³³ Í á đə bə, bíl íja bwá lwíy bí, jugushi bí tām buud, bíl íja bí ŋwa minjugú mí bósól búúđ bwá á đə bwəma nə mbií m̄injugú m̄in wá.

³⁴ Jí ná bí á đə ŋwa micún mí búúđ bwá á bə mímbwug dí wá; ja búúđ bwá á đə déég bí isá yí, bí á đə bíđ bwo nə məshusug, nəcé bí á đə mpu ná bí búśə nə fwámé móbii, mōŋg m̄á bá ji kandugə kandugə má.

³⁵ Ná ndéé, kúgá bēeg yow yímúlə m̄ányúúl íŋkánúđ, nəcé bí m̄á bá bə nə məma myána.

³⁶ Ntó, í jii ná bí bág nə zény kələ shwóg shú ná, bí m̄á ká sá sá jēsh Zembí ŋgá jii ná bí sáág yí, bí lóg sá nyə á kaag yí.

³⁷ Nəcə, nda jí cilyá Kálaad Zembí dí ná,

í m̄á lúg wuwálá cíg-cíg,
muud ŋgá zə yé ká wósós,

nyə á bweyə.

³⁸ Zembí m̄á nyiŋgə námá ci ná:

Muud jí tətəlí m̄ádí m̄ishúđ yé,
nyə é nti lám m̄ádí, a mú đúg cug.

Nji, á ká cúculə nə kwon, mə nda ná gwág nyə nywa.

³⁹ Nji, shé cugé mbií búúđ bwá đə cúculə nə kwon ná ndéé kə jimb wá. Shé m̄á yidá bə bōŋg búśə nə búgá ná ndéé bwá mú bii cug wá.

11

Búgá sá m̄á đúg nə obúgula s ayág yí

¹ Búgá jisə cidəwələ lám m̄á múúđ í ká cidəw nə gúl sá ná, í é bə, kú yíl kú bəđ yí; búgá jisə námá magulələ lám m̄á múúđ í mágúlə gúl sá ná, tō nyə ŋgē nə đúg gwo, jisə búbələ yí.

² Obúgula s ayág bwá á bə nə búgá jōŋg. Gwá wá í á sá ná m̄íná máŋ m̄á nyíŋg Mícilyá mí Zembí đí.

³ Búgá wá ŋgá sá ná shé ŋgág nə magulə ná Zembí nyə á ci ciyá, shí nə gwów í mú bə. Ntó jí ná sá jēsh shé ŋgá đúg yí í á zhu sá shé ŋgē nə đúg yííd.

⁴ Búgá í á sá ná Abel sáág Zembí *mətúnuga m̄á njúl ŋkí nywa c̄ə mé m̄á Káan, Zembí magulə mwo, a mú ci ná Abel jí tətəlí muud. Ná ndéé, tēem bə ná Abel nyə a m̄á bwey yə, a ŋgə ná lás nyódí búgá nyə á *búgula yííd.

⁵ Búgá í á sá ná Inōog ŋkánúg kə wá Zembí kú fudə. Tō muud nyə a shígé ná đúg nyə nəcé Zembí nyə a sá ná a ŋkánúg. Kálaad Zembí ŋgə ci ná shúshwōógú ná a ŋkánúg í, nyə á nywa Zembí lámúđ.

⁶ Í njúl ná, nda nəcé búgá, muud nda bwēle nywa Zembí lámúđ. Ntó jí ná, muud m̄á céél shísh Zembí kúná-kúnə yé m̄á jalá nə magulə ná Zembí jisə; á jalá nə magulə námá ná buud bwá ŋgá wá lám ná bwá s̄ə Zembí wá, Zembí ŋgə yə bwo myána.

⁷ Búgá í á sá ná *Nówe gwágúg məcwūŋ m̄á Zembí a mú bwey mpu sá í á bə ná í zə s̄iy yí, sá jōŋgú nda fwo bə. Nyə á ŋwa ciyá m̄á Zembí nə məjilə, a mú

lwə məma byəól, a cug njəw búúd yé. Nyə á lwó nə sóólégú yé wəəng nə buud ó shí bwá á bə nə məbɛɛ. Nə ndeé, búgó jé í á sá nə Zembí cíg nə á ji tətəlí muud.

⁸ Búgó í á sá nə *Aburaham sáág Zembí məgwág ja Zembí nyə á jəw nyə yí. Nyə á tí njəənd kálə ləəm í á bə nə Zembí mə bá yə nyə tən ləgí yí, a nda fwo mpu kál ləəm wəəng í á bə yí.

⁹ Búgó í á sá nə á kág ngə cugə nda njəŋ ləəm Zembí nyə á kaag nyə yííd. Nyə á du ngə ji məbanda dí, *Izaag ji námá ntó, təə *Yákwab, bwó buud bwá á ləg nə isá impwúd nyə á kaag Aburaham yí. ¹⁰ Aburaham nyə á du ngə ji ntó nəcé nyə á ngə bwánd ngwála álal-límuga í á bə nə Zembí nyəméfwó mə bá cwə yuug, nyəméfwó lwə yí.

¹¹ Búgó í á sá nə kundú múdá nda *Sara zág bə nə ŋkul mə bíí mpwəŋ buud a mə bwey shín kə*. Nyə á bwey mpu nə Zembí muud nyə á kaag ŋkaagó yé ji abúgúlág.

¹² Sá jəəng wá í á sá nə, muud ngwúdá zə bə nə mpwəŋ buud, nyúúl mə shín bwey kə. Mpwəŋ buud nyé mpyáanz nda wəacén-cení wá jəŋ, nda shé á bwūŋ lá ngwəq.

¹³ Obúgula ó ayág óni bəsh bwá á ngə yə bwá ngó ná búgula Zembí, nji bwá nda fwo bii mánywa Zembí nyə á kaag bwo má. Bwá á yida dúg mwo shwóg-shwóg, bwá mú shwas mwo. Bwá á magulə nə búəsə ojəŋ wa shí gaád, ijigə-jigə.

¹⁴ Ja bwá lás ntáni yí, bwá lwó nə ngəŋ nə bwá ngə sə wúl ləəm í á bə bwo nyəŋ mpwág yí.

¹⁵ Ləəm wán í á mbəm ná ngə nyiŋgə sá bwo fund í, bwá á nywá námá je bə nə fwála mə nyiŋgə nə mpús, kə wu.

¹⁶ Nji mpúlə dúg dí, bwá á ngə jii nə bwá ká ləəm á gwəw, ləəm í búl nywa cə wəəng bwá á du ji yí. Sá jəəng wá Zembí jí nda gwág shwón ja bwá jəw nyə nə Zembí wán yí; ngəá nyə á mə kwəməsa bwo fwámé ngwála?

¹⁷ Zembí nyə sá Aburaham məkugulə nə a yánág cúgó lú mwán dé Izaag, sá mətúnuga. Búgó í á sá nə Aburaham máguləg, a ngə mpu nə Zembí nyə á kaag nyə məŋkaagó.

¹⁸ Nəcə Zembí nyə á ci nə Aburaham ná: «Izaag wá mə bá byá wo mpwəŋ buud mə á kaag wo yí.»

¹⁹ Nji, Aburaham nyə á bə nə búgó nə Zembí ji nə ŋkul gwúmshí búúd. Ntó, Izaag nyə á bə Aburaham ja jəəngúđ nda muud nyə á mə yə nə ndeé a mə nyiŋgə gwúm yé.

²⁰ Búgó í á sá nə Izaag bwádánug nə Yákwab bá Eso shú cug í á ngə zə bwo shwóg yí.

²¹ Búgó í á sá nə, ja Yákwab nyə á bə nə á zə yə yí, a ngəg nə bwádan nə bwán ó Yóseb ngwúd ngwúd nə ndeé a mú jwaagawo nyədí fiidyé dí, yə Zembí gúmá.

²² Búgó í á sá nə ja Yóseb nyə á bə nə á zə yə yí, a jááwug buud nda bwán ó *Izarəyél bwá bá wú Igipten, wósə nə nda bwá bág sá íyasá byé nót.

11:8 Mət 12.1-2 **11:9** Mət 35.12, 27 **11:10** 13.14 **11:11** Mət 17.19; 18.11-14; 21.2; Rom 4.19-20

* **11:11** Bóólégú bwá ci nə ná: Búgó í á sá nə Aburaham zág bə mbyól a mú cwúcwúúl, fwála lu byá mə bwey ntə, Sara ntəg kundú. **11:12** Mət 15.5 **11:13** 11.9; 13.14; Mət 23.4; 47.9; Söm 39.13 **11:16** 13.14; MmN 3.6; Mat 22.32 **11:17** Mət 21.12; 22.1-14; Zhk 2.21 **11:19** Rom 4.17 **11:20** Mət 27.27-29, 39-40 **11:21** Mət 47.31-48.20 **11:22** Mət 50.24-25; MmN 13.19 † **11:22** Dúgúg Mət 50.24-25. Yóseb nyə á ci nə bwá bág ŋwa íyasá byé, kyey nə byo, kə bá dul bwódí ləəm Zembí nyə á bwey yə impáámbo byəŋ yííd.

23 Búg í á sá ná, ja Moyiz nyə a byəl yí, obyəl bé bwə shwéélug nyə tâŋ oŋkwoond olóol nəcə bwə á dúg ná nyə á bə mbíya jəjə kúkény. Mpəndí njwú-buud nyə a təl yí í á shígé sá bwo ifwaas.

24 Búg í á sá ná, ja Moyiz nyə á bə muud yí, a bánug ná bwə kú də jəw nyə ná mwān mə shilə mə Farawōŋ.

25 Nyə á yida cəel ná bwə cúgúg bənōŋ kúl mə Zembí, ntə ná a kág bə mánýwa mə kúkúl wəla cəg *misámád.

26 Nyə á kwey ná í nywa ná bwə sáág nyə isá í shwōn námá nda bwə bá sá *Křist ná, nəcə cínōŋ wə jí fwámé təom ntə wəōŋg á kúm á Igřpten. Míš mə mə á ŋgə dúg nji myəna á bá bii mwōw mə zág má yí.

27 Búg í á sá ná a wúg Igřpten kú fúndə ná njwú-buud nyə e nyada nə nyə. Nyə a yim nyúul nda sá mə cí ná nyə á ŋgə dúg Zembí, í njúl ná muud cúgé nə ŋkul dúg nyə.

28 Búg í á sá ná Moyiz fwəg *Páska, a cí ná búud ə Izurəyél bwə myéégug məcií bwədí mimpumbé mí minjówád shú ná *əŋgales á shwiy nda gwú bwān bāŋ ə acúmbā.

29 Búg í á sá ná bwān ə Izurəyél bwə ntəg māŋ mə atítí nə məkuú nda bwə á ŋgə kyey zhizhe shid; ja búud ə Igřpten bāŋ bwə á nywá zə ntə ntó yí, məjúwó mə á zə byaləga nə bwo, mə mú shin gwú bwo.

30 Búg í á sá ná mənyuŋg mə Zheriko‡ mə shínúg shugula shí ja bwān ə Izurəyél bwə á də ciŋgya cínōŋg ŋgwəla tāŋ mwōw zəŋgbá yí.

31 Búg í á sá ná Ráhab mudá jaŋga bəg kú yə ja búud bwə á sá Zembí mingáádá wá bwə á yə yí. Nəcə, nyə a ləg buud bwə á kə ŋgə bigas ŋgwəla shwoó wá.

32 Mə nyiŋgəg ná jaaw bí ji? Mə ká cí ná mə bwiŋg bí milāŋ mí Zhedeyōŋ nə Barak nə Sámúson nə Zhefáté nə *Dávid nə Samyél nə *buud ə mícúndá, fwála fúfə mə.

33 Nəcə, búg í á sá ná bwə lúmbúlig nə məfaan məshús, bwə ntə mwo; bwə á ŋgə kyey nə ləom otátalí dŋ ná ndéé bwə mú bii isá Zembí nyə á kaag yí; bwə á fad ozhwambāŋkwuŋ mimpu.

34 Bwə á jímə ibimmb-bimmb ikuda, bwə faam ikúl í á bə ná bwə gwúg bwo nə ikafwele yí. Məbwəs mə á də bii bwo, Zembí mú də yáləshi bwo, bwə mú bə óŋkāj ə dósomb, júlya nə igwoōŋg í dósomb yá míl míləom.

35 Bósləgá búdá, buud bāŋ bwə á yə wá bwə á nyiŋgə gwúm, bənōŋ nyiŋgə cəgə.

Bósləgá búud bwə á yida bwəma nə cúgə áyiyáág bwə fudə fudəg. Bwə á ban ná bwə cúgé nə ŋkul cuwó kwōŋ nə Zembí shú ná bwə fáámugí nə cúgə. Bwə á sá ntó shú ná bwə bág bə nə fwámé cəg ja bwə bá gwúm yí.

36 Bósl bwə á bwəma nə cóógá, bósl bigá, bósləgá kə mimbwug dí ŋgwówálá məŋkəda nə mikwoolú mí ŋkwánz.

37 Bwə á gwú bósl nə məkwóógá, bwə shigə bósl ná ndéé sámb ikúl íbá, gwú bósl nə ikafwele. Bósləgá bāŋ, bwə á ŋgə kyey kə cə kə cə, bwə dúgə bwáád nji

11:23 MmN 1.22; 2.2 **11:24** MmN 2.10-12 **11:26** 12.2; 13.13 **11:27** MmN 2.15; 12.41 **11:28** MmN 12.1-14 **11:29** MmN 14.21-29 **11:30** Zho 6.12-21 ‡ **11:30** Buud ə fwála dəōŋg bwə á də lwə məma mánýyug tāŋ luŋgala lyələ ŋgwəla wəsh, ka ləgə mimpumbé. **11:31** Zho 2.11-12; 6.21-25; Mat 1.5; Zhk 2.25 **11:32** OoM 6.11-8.32; 4.6-5.31; 13.2-16.31; 11.1-12.7; 1Sa 16.1-10j 2.11; 1Sa 1.1-25.1 **11:33** OoM 14.6-7; 1Sa 17.34-36; Dan 6.1-27 **11:34** Dan 3.23-25 **11:35** 10j 17.17-24; 20j 4.18-37 **11:36** Zhe 20.2; 37.15 **11:37** 2Ib 24.21

íkúúúú í ncwəmbɛ nə ikúúúú í kálá, sá jêsh fúfə bwo, bwə ɲǵə bwəma nə cúǵá, buud bwə ɲǵə jugushi bwo.

³⁸ Váál búúúú dǎŋ í áshíǵé bə ná í jíǵ nə buud ɔ shí ga. Bwə á ka ɲǵə jíǵ gwów máshí má ashwééshád nə mímbúr̃úú, bwə dúǵá jí miku mí mákwóóǵúú nə miku mí mándəlúú.

³⁹ Tɛɛm bə ná Zɛmbi nyə á faag buud bəɔŋǵá nǎcɛ búǵá jáŋ, bwə á yə bwə kú fwo bii sá Zɛmbi nyə á kaag yí.

⁴⁰ Jí ná, Zɛmbi nyə á ɲǵə bwey kwəməsa shé sá í búl nywa yí; nǎ ndɛɛ, nyə a shíǵé jí nǎ bwə tɛ́ɛ́dúǵ kə bə váál í jəla yí, sá bǎŋ lúǵ mpás.

12

Zɛmbi má dɛ súǵ bwān bɛ

¹ Nda shé bǎŋ jíshé kóómb di, kúda zhwog buud óni bwə má lyɛ shé, cug bwə á cugə yí í ɲǵə lwó shé sá bwə jəw nǎ búǵá yí. Ntó, shé myáásugá isá í ɲǵə ɲkí ɲkúŋgula shé yí, nə *misám mí ɲǵə lɛɛl nada shé nyúúúúúú myá, shé yídag bə nə zény kálə shwóg, ju kálá Zɛmbi má kwəməsa nǎ shé júǵ yí.

² Shé kǎndúǵá mísh ɲji wə Yésus muud nyə á fwǵ shé búǵá mílámúú yé, nyə námə wə má bá sá nǎ búǵá í fifǵí, bə ncindí. Nywá nyə á magulə shwiy kálə yə kwolós dí, kú bish bímbí lú shwōn dásə shwiy dəɔŋg dí yí. Nyə a shíǵé bish dwo nǎcɛ nyə á ɲǵə bwey dúǵ məshusug Zɛmbi nyə á bwey kwəməsa nyə má. A ɲjul jiya gúúmá ja gaád, *caɔŋǵə má Zɛmbi dí mbwə mǎncwúm.

³ Kǎndúǵá mitédúǵá nyǎdí, nyə muud ósól ɔ misám bwə á jáǵ lúmbuli nə ndí ɲji a ɲǵə jíśow jíśowúǵ yé. Kǎndúǵá mitédúǵá nyǎdí, bi bǎǵ kú tag, búǵú bǎǵ kú bii bí mílámúú.

⁴ Bí ɲǵə lúmbuli nə sá bwə jów nǎ sám yí, ɲji lúmbúúlí jəɔŋg í afwóyɛ bə lúmbúúlí á shwiy.

⁵ Ná ndɛɛ, ye bí má wusa lású Zɛmbi ɲǵə lás nə bí tǎŋ bwān bɛ shú wálə bí ɲkul mílámúú yí? ɲgaá á ci ná:

Mwān waam,

ja Cwám̃ba mə súǵ wo yí,

kú ɲwa sá jəɔŋǵá nda fyanǵa.

Ja á ɲkáánd nə wo yí,

kú kǎnd nyúúúúúú íbwundúú.

⁶ Nǎcɛ Cwám̃ba má dɛ súǵ múúúú yêsh á céel yé;

nyəɔŋg yêsh á máǵúlá nǎ a jí mwān yé yé,

á dɛ yə nyə intúǵúú.

⁷ Ntó, jíśowúǵá minjugú bí ɲǵə bwəma nə ndí myá, mísə shú ɲǵələ súǵ bí. Mpugá nǎ Zɛmbi ɲǵə ɲwa bí cínəŋǵá nda bwān bɛ. Ye mwān abyág nyə a má bwɛɛ cugə sóóŋǵú nda dɛ súǵ nyə?

⁸ Zɛmbi ká bə kú súǵ bí nda á dɛ súǵ bwān bɛ bêsh ná, mpu nǎ bí cugé bwān bɛ, bí má yídá bə nyə nda bwān bwə á zə nə ndí gwól dí wá.

⁹ Gúl sá bí má jálá nə nyiŋǵə táduga yí jí ntúga: shé bêsh á shí bə nə osóóŋǵú bwə á byá shé wa shí ga dí wá, bwə á shí dɛ súǵ shé, shé dɛ gúmal bwo. Ká ɲkámásá ná bwo, ɲkəməsa nə sóóŋǵú íshé jí gwów yé; ɲgaá shé má jəlá nə bul bul magulə íjwúga byé shú nǎ shé dúǵúǵ cug í?

10 Osóŋgú bwá á byá shé wá bwá á du ság shé nji shú kákúl wəla mbií bwá á du kwey mətəla yí; Zembí nywáá ŋə ság shé shú mánywa má íshé, á jii ná shé bág mbií á céel yí.

11 Intágúlí bwá yé shé ná bwá ság shé yí, í ádé fwo bə shé sá máshusug, shé má du shúsula. Nji, zhúgúla zhúgúla, intágúlí byəŋŋ í du wúmə mpúmá: shé cugə ná shəe, cugə cugə á otátəlí.

12 Ntó, lulushigá məbwə mún má má káád mání, bí lulushi məbwəŋ mún má ŋgə tagəwa mání.

13 Dugá kyey nji mázhíí mósó tətəlí mád, shú ná buud bí ŋkí tag wá, bwá nda ləŋgəwo kə koogú, bwá yidag lal mánkul.

Bi ɔ káálugə

14 Wágá ŋkul nyín nyêsh ná bi cugəgí nə buud bəsh ná shəe, bí wá ŋkul ná bi cugəgí ŋkəŋkə cug, nəcé muud mə bə nda cugə ntó yé cugé nə ŋkul bá dóg Cwamba.

15 Bi ɔ mpú du dóg ná muud nda shúb mpáam má Zembí. Bi ɔ mpú námə du dóg ná muud kú sá záágúwó, í á bá wá bí zhizhəəm nə ndeé *Də mú yúúd.

16 Bi ɔ mpú du dóg ná muud nda wá lúú jəŋgad, ŋkí ntág ná a mpyény sá í dáyá nə Zembí yí nda Eso nyə á sá ná; Eso nyə á kusha nə jiya cúmbá jé nə səŋ idəw.

17 Bi mə mpú ná, shínúlə nyə á shín kusha nə jiya ntáni yí, ja nyə á nywá jii ná sóŋgú wág nyə mətífle mə lágú yí, sóŋgú nyə á ban. Eso nyə á tɛem nyingə jii, wéeshəlí mázhwíle, nyə á shígé bə nə ŋkul cénd sá í á bwey sɔy yí.

18 Bi a shígé shísh kúná-kúnə nə wúl mbəŋ búúd bí nə ŋkul kúnə nə ndí yí, mbəŋ í ŋgə jígə nə kuda; bi a shígé shísh kúná-kúnə nə gúl kákúl í njúl nə yídúgú á ikukwənde, kú námə nyingə bə kákúl ŋkwə nyə á ŋgə kunŋ yí.

19 Bi a shígé shísh kúná-kúnə nə gúl kál laag í á lás yí, kú bə kál dúl kál í á lás yí, buud bwá á gwág kəl dəŋŋ wá bwá á jəgula ná í kú nə kwo cí bwo təə ciyá.

20 Nəcé bwá áshígé bə nə ŋkul kwiig mpəndí Zembí nyə á təl yí. Mpəndí nyəŋŋ í á bə ná: «ŋkí muud, ŋkí cúdú, sá jəsh í kúnə nə mbəŋ yí, bwé gwú gwo nə məkwóógú.»

21 Isá bwá á dóg cínəŋŋ yí í á bə ŋkí jág wəgəwo, Moyíz nyəməfwó mú cí ná: «Mə ŋgə lilya nə ifwaas.»

22 Bi bəŋ bi á yida shísh kúná-kúnə nə mbəŋ Siyôn*, ŋgwála má Zembí á kuwô, Yurúsəlem á jəŋ dí gwəw kál ncúlyá *wəŋgəles bwé ŋgə sá zəŋ yí. Wəŋgəles bəŋŋ bəsə ŋkí jág bulya, bímbí múúd cúgé nə ŋkul lə yí.

23 Bi a shísh kúná-kúnə nə sɛɛŋgyá bwəŋ wə acúmbá mínə má mú bwo micilyá jəŋ dí gwəw wá; bi a shísh kúná-kúnə nə Zembí muud mə du sámb milású mí búúd bəsh yé, bi a shísh kúná-kúnə nə *mishíshím mí otátəlí ɔ búúd bwé mú wáál í jəla yí

24 Bi a shísh kúná-kúnə nə Yésus muud nyə á shwu məcií mé shú ná sá bág mífúbán yé. Nyə wá jí líí-nji mpəndígá sənəŋ Zembí shú sə á gúgwəan, məcií mé má ŋgə lás fwámé lésú cə má má Abel†.

12:10 Mat 5.48; Rom 5.2; Zhk 3.17 12:11 12.14; Zhk 3.17-18 12:12 Iza 35.3 12:13 Mik 4.26

12:14 12.11; Mak 12.30-31; Sòm 34.15; 1Kr 7.15 12:15 Mbá 29.17; Gal 1.6 12:16 Mət 25.29-34

12:17 Mət 27.30-40 12:18 MmN 19.16-22; 20.18-21 12:20 MmN 19.12-13 12:22 13.14; Gal

4.26; Mbá 5.11; 21.2 * 12:22 Siyôn: Nyə á bə məma mbəŋ bwé á lwə ŋgwála á Yurúsəlem cínəŋŋ gwəw

yí. 12:23 Luk 10.20 12:24 8.6; 9.12 Abel: Mət 4.10 † 12:24 Məcií mə Yésus má ŋgə lás lésú juugá

Zembí má juu sá mpáam nyé dí yí; məcií má Abel məŋ má á ŋgə jii ná Zembí kúndagí nyə nda mínyəŋə nyə

a gwú nyə ná.

²⁵ Bi ɔ káálugə! Kúgá ban ná bi agwágúláyé múúd ngə lás nə bí yé. Nəcə, muud nyə á ngə cúndə yág nə buud wa shí gaád ná bwə káálúgəg yé, buud bwə á ban ná bwə agwágúláyé wá, bwə á shígé faam nə intágúli. Nkámásá ná bwə fwó bə kú faam, nkámusa nə shé ja shé má bán ná shé agwágúláyé múúd ngə lás nə shé jon dí, shé cugé nə nkul bá faam.

²⁶ Yág íí, kál dé í á sá ná shí í júngyag; nji, ja gaád íí, a má kaag ná: «Mə bá nyingə sá ná í júngyag gúl ja; nji, jån ja, kú ntág bə nji shí wá í bá jungya, gwów í bá námə jungya.»

²⁷ Ja á cí ná a bá nyingə sá ná í júngyag gúl ja yí, ntó má lwó ná isá í du jungya yí í bá wú, nəcə byån bisə isá nyə á té yí; í ka bá lúg nji isá í cúgə nə nkul jungya yí.

²⁸ Ná ndéé, shé yágá Zembí akíba nə a yálə shé faan í cúgə nə nkul ntaŋusa yí. Shé séyúgá nə nyə mbií nyə é gwág nywa yí, sêy nə gúmá nə fúndúgá.

²⁹ Nəcə Zembí íshé ji kuda í du cumbal jígál sá jêsh yí.

13

Mbií cug Zembí mə céel yí

¹ Kúgá yow cūilálə bíméfwó nə bíméfwó nda omínyonjə, kəgá nə ndí shwóg.

² Bi kú wusa dólə ŋwa ójón bídí mínjów. Mpugá ná sálə ból búúd bwə sá ntó yí, bwə á ŋwa *wəŋgəles bwə nda mpu ná í á bə wəŋgəles.

³ Bi ó du táduga búúd básə mímbwug dí wá, gwág bwo cey námə nda binónj bēsh wá básə mímbwugd. Bi ó du táduga námə bəŋgə bwə ngə bwəma nə minjugú wá, námə nda binónj bēsh wə ngə bwəma nə minjugú myəŋgə.

⁴ Bi bēsh gúmálúgá bā. Muud nda kə nə isá í mábwam gwonj bāád, nəcə Zembí mə bá yə buud ó jaŋga nə osól ɔ mínəomb intágúli.

⁵ Kuú njənd wán í nda bəeg bə ngəlé bə zán *mwaanē. Bi má jələ nə gwág máshusug nə sá bí bí nə ndí yí; mpugá ná Zembí nyəméfwó nyə á cí nə: «Mə abúlé bwelə béégya nə wo, mə abúlé bwelə myaas wo».

⁶ Gwə wá jí ná, shé básə nə nkul lás nə inján, cí nə: «Cwáməba ngə kwíind mə, mə afúndáyé ná təw sá; muud nyə e sá mə jí?»

⁷ Bi ó du tádúgá ótəwe ɔ shwóg bán bwə á bwiŋg bí Milásá mí Zembí wá, kəndugá mitádúgá dúg nda ícug byán í á shúgala ná, bí yágulag búgə bwə á bə nə ndí yí.

⁸ Yésus-Kríst ji mbií ngwúd wú yág, wóós múús, kə ná ndéé kú nə zhúgá.

⁹ Bi kú bíd ná minjígúla mishús mísə mímbíi mímbíi myá mí yílúg bí zhíd kənd koogá. Nəcə í nywa ná mpaam má Zembí wá í wág bí nkul mílámúd, kú bə məcəg má dúgyá nə idaw má. Məcəg məŋgə má aŋgə nə kwíind buud bwə ngə bə mwo wá təw sá.

¹⁰ Shé bån shé básə nə *alatâr jí ná, buud bwə ngə ná sêy banda *mátúnuga dí wá bwə cúgə nə zhí mə ŋwá idaw cínəŋgə.

¹¹ Ajəláci á ofada nyə á du kə nə məcíi má ócúdu «kál í búl nké yí», du kə sá mətúnuga shú nə Zembí jwúg *misám. Nji, ocúdu bəŋgá mikug myán, bwə á du wú nə nyə ngwála du kə jígál bugád.

12 Ntə námá, shú ná Yésus ηwág mæcií mé mâ nyəméfwo kə sá ná kúl búúd í bág ηkɛηkɛ kúl, nyə á kə jug nə mæcey bugád ná ndeé a yə.

13 Ná ndeé, shé wúgá ηgwála kə bwəma nə nyə bugád, bwə mpyényúg námá shé nda bwə á mpyeny nyə ná.

14 Nacé shé cugé nə ηgwála á kandugə kandugə wa shí gaád; shé ηgə sɔ wəɔηg ηgwála í bá zə bə yí.

15 Ná ndeé, nda Yésus nyə a sá ntə ná, shé dúgá ságusə Zembí ja jêsh, mətúnuga ó máci. Ntə jí ná mimpu míshé mí jəlá nə jaaw búúd ná jíná dé dúsó nə mpífá.

16 Bì kú wusa dúlə kwínd bósól búúd nə dúlə yána ísá bín, nacé mbií mətúnuga wəɔηg wə Zembí má də gwág nywa yí.

17 Otəwe ɔ shwóg bún bwə ηgə jí ηkasá shú *míshíshim mín, bwə bá námá kə jaaw Zembí séy bwə á séy shú dán yí. Ntə, ságá bwo məgwág, kyeyugá íjwuga byáηúd, shú ná bwə ság séy ján nə məshusug kú tədəwa. Bwə ká tədəwa, í nda bə bí nə mfií.

18 Dugá jəgula nə Zembí shú dúsó. Jísú kósomb di, sə ηgə mpu ná milám mísə sə ná sán, sə ηgə ntág námá she cugə ja jêsh mbií í jəlá yí.

19 Mə téég bí məbwə ná bí jəgulang nə Zembí, a ság ná mə lálug nyiηgə zə kwey bí.

Ibwádán nə məbádá

20 Zembí á mpwogé, nyə muud nyə á gwúmushi Yésus, Cwámba íshé, mbaagula itəw anání yé, nyə á cɛ sɔ á kandugə kandugə nə mæcií mé.

21 Zembí wəɔηgú yág bí ηkul ná bí ság sá ányunywaá jêsh á céel yí. A ság ná shé bág váál á gwág nywa yí, kwon mə Yésus-Kríst di. Yésus-Kríst ηwág gúmá kandugə á kandugə! Amen!

22 Bwaηg, mə jəgula nə bí ná bí jísówúg lésú má ηgə yág nə bí nə ndí ga. Kálaad nyəméfwo má má cilə bí yé nyə agwááyé.

23 Má cɛel jaaw bí ná bwə má bíd *mínyonə íshé Timoté; á ká leel wós wa, sá sá mú zə dúg bí.

24 Bì ɔ báda mə otəwe ɔ shwóg bún bēsh nə buud ɔ Zembí bēsh. Bəɔηg wə Itali bwə ηgə báda bí.

25 Zembí kə sá bí bēsh mpaam.

Kálaad Zhâk nyô á cilô yé Isâ í dúgyá nê Kálaad mæ Zhâk yí

Zhâk nyô á cilô okristen shú ná bwá mpúg kuú njœnd bwá jálá nê kyeey mpédúgá nyán dí yí nê váál bwá jálá nê cugê nê buud bwá cúgé okristen wá yí.

A ngê ci isâ nkí bulya:

(1) Sâ í dúgá nê fúg yí: fúg í ðu wú wá Zembî (1.2-8).

(2) Sâ í dúgá nê mæbúwa nê kúm, mækugulu nê mæbwábulán, fwámé yóáb í jálá nê ðu nyín nê misóólúgú yí (1.9-27).

(3) Zhâk ngê lámusa nê dúlê nwa búúð nê mímbéégí gúfúgád (2.1-13).

(4) Sâ í dúgá nê búgô nê misóólúgú yí (2.14-26).

(5) Júm nê fwámé fúg (3.1-18).

(6) Cug á mpédúgá buud mimbii myêsh (4.1-5.6).

(7) Jísów nê nadá májêgula, nê mikwíindyá (5.7-20).

Nkúmba sâ á ngê bándulê okristen yí jisê ná «búgô jí kú nê misóólúgú yí jisê mbimbê» (2.26).

Mæbáðá

¹ Mæ Zhâk, lwaá má Zembî bá Cwámbe Yésus-Krist, mæ wá má cilô bí kálaad éga. Mæ bádá bí bwán ó íbœnd wúm nê íbá bí á má cîma kê ngê cugê máshí mæshí wá.

Mækugulu má ðu lulushi búgô má múúð

² Bwaanj, mækugulu mêsh bí má bwámá nê ndí má má jálá nê bæ bi nji sâ máshusug, tœ mássê wáyé mbií tœ wáyé.

³ Bi má jálá nê gwág máshusug ntô nê mpúlê ná búgô jín í ká ntô mækugulu, bí bæ nê jisów.

⁴ Nji, í jii ná jisów jœng gwámáfwo í cásulæg bí séy jé milámúð, shú ná bi bág ocúmbá buud, milwándúlá, kú ná fúfê nê tœ jô fúlú ngwúð.

⁵ Í ká bæ ná fúg í ngê fúfê ngwól múúð á gwoong jín, a gwáámbúg Zembî, Zembî é yê nyê. Nacé Zembî má ðu sá yána nê muud yêsh, á ðu ntâg sá ðwo nê jô lám, kú nê mæjumâ.

⁶ Nji, í jii ná muud mæ gwáámb yé gwáámbúg nê búgô, kú bæ nê milám mímbá. Muud mæ sá milám mímbá yé ji nda ikwô í mânj êkwô má ðu yánjgulê kænd ká kænd ká yí.

⁷ Mbií múúð wœng kú yímbê nê tœðuga ná nyê é lóg sâ wá Cwámbe.

⁸ Nacé muud mæzhígô ji milám mímbá, nyê ádé mpu bæ nkúmba zhí ja á céél sá sâ yí.

⁹ Mbúgula jí nê mæbúwa yé gwágúg mæshusug ná Zembî nyê a má bán nyê gwôðw.

¹⁰ Nyœng mæ yídá bæ nê kúm yé bóg nê lúú ná sánj nê a bólê shí, nacé a bá cô nda faláwa á jugú, kú bwey.

11 Fwáwá má dâ bə, yásó í ká námá shigushi, mægwɔ́ mé má shwéesh ká, fwáwá mú bwaambəwo, ijɔ́ byé í mú shîn. Námá mbií ngwúð wəɔŋg wá múúð kúm má bá ngə bwaambəwo, misóólúgú myé myésh mí ngə shîn yé.

12 Muud mə jísów mákəgulu kú fúfug yé nywáá má jəla, nəcé á ká bá shîn ntɔ́ mákəgulu, a bá ləg cug á kandugə kandugə, mpóógú nyəɔŋg wá Zembî nyə á kaag buud bwə ngə cəel nyə wá yí.

13 Ja múúð mə bwámá nə məbwəbúlán yí, a nda beeg ci ná: «Zembî wá ngə bwəwələ mə»; nəcé muud cugé nə ŋkul bwəwələ Zembî, nyə ádé námá bwəwələ búúđ.

14 Í yidá bə ná, muud nyəméfwó iyéesh byé wá í dâ julə nyə, kənd nyə lâm *mísámád;

15 ná ndéé, ja íwúmbúg í má ŋwa bum yí, sám í mú byél; ja sám í má wíy yí, í mú sá ná muud yág.

16 Yé bwááŋg má búl cəel wá, kúgá shiig mányúul!

17 Fwámé ísá Zembî má dâ yə búúð yí, nə mənɔywa mēsh sá ngə bwəma nə ndí má, má ngə zhu gwəw, wá Sóóŋgú má dâ wéeshuli máŋkenya yé; a ji nji mbií ngwúð kú cénd.

18 Sóóŋgú wúsá wəɔŋgá nyəméfwó nyə á bə nə jɔjɔ tédúgá jé ná a zə byá shé, a mú zə byá shé nə ciyá jí búbólé yí. Byálə nyə á byá shé yí wəɔŋgú wúsə shú ná shé bəg mpumá ashúshwóógú á ísá á má té yí.

Də gwágulə, ka dâ sâ

19 Yé bwááŋg má búl cəel wá, bî má jəlá nə mpu ná muud má jəlá nə dâ ləel gwágulə, nji nda ləel lás, nda ləel gwág mpimbə.

20 Mpimbə múúð mə gwág yí, í cúgé nə ŋkul wéeshuli sâ jí tútəlí mísh má Zembî dí yí.

21 Gwá wá má cí nə bí ná, myaasugá məlwaaguwə mēsh nə mbiya gwələ mílám; myaasugá myo, bí ka ləg kéel Zembî nyə á bə bídí yí, bí ləg dwo nə lám ná shéc; dwá wá dí nə ŋkul sá ná *mishíshim mín mí dágúg cug.

22 Ságá nda kéel má Zembî í ngə ci ná, bî kú dâ gwágulə gwágúlóg, bî a bá ngə shiig biméfwó.

23 Nəcé, ŋkí muud mə gwágúlóg kéel gwágulə gwágúlóg a kú sá nda í ngə ci ná, muud wəɔŋgú jí nda muud má shîn dág mpwóómbú yēn dí,

24 ná ndéé a kyey. Ja á má kyey yí, a má ləel wusa nda mpwóómbú nyé í ámə bə ná.

25 Nji, muud mə mpú kənd mísh mácéx mə Zembî dí nda dâ gwágulə ná ndéé wusa yé, nywáá má jəla. Məcéx məɔŋg má cúgé nə iwushí, máá má dâ yíl búúð mányámád. Nji, shú ná í bəg ná a má jəla, í jii ná a nádag nə mwə, a dâ sá nda má ngə ci ná.

26 Ŋkí ngwól múúð mə tédúgá ná a ngə cugə mbií Zembî mə gwág nywa yí, á ká ngə shiig nyúul nda yidá dâ bii mpu yé, muud wəɔŋgú yábə yé wúsə sá cwag.

27 Yábə Zembî mə gwág nywa yí, fwámé yábə wúsə ná: dâ téduga bwán ó nyulú nə mikúsá mí búdá *íncwaw í ntəg mí ngə bwəma nə ndí yíid, ka baagulə nyúul nda kala məlwaaguwə mə cug á shí ga.

2

Mímbéégí mpádúgá buud mí anywáyé

¹ Bwaanḡ, kúgá ɗu sá ná, bi ngə *búgula Yésus-Kríst, Cwám̄ba íshé á milwaná, bi ngə nyinḡa baam nə bóól búúd ntə bóól.

² Nacé ná, ja í wós ná, bi njúl seḡḡyá jínád, ḡwól múúd zə nyíi a njúl nə ilwondó í or nə mimbwéédi mí álal-ḡkul, gúl ntágúlá-ntágula mú námá zə nyíi nə isala.

³ Nkí bi má ḡwa múúd jí nə mimbwéédi mí álal-ḡkul yé nə məjilə, bí nə né ná: «Zaá ji wa fwámé jiyad», bí nə ntágúlá-ntágula ná: «Tówúg na tútəli», ḡkí ntāg ná: «Jig wa kúl má ɗu təl mákuú gaád».

⁴ Ja bí má sá ntó yí, ḡgaá nə bí má wá mímbéégí mpádúgá buud wə ní? ḡgaá ntó má lwó ná bí ḡgə bigas buud bi njúl nə bów-bów mítádúgá?

⁵ Yé bwááḡ má búl cɛel wá, ḡwágúlágá mə. Ye Zembí nyə a shíḡé féesh mímbúbúwá shí ga dí ná mí bág nə kúm búgá di? Nyə á kaag buud bwə ḡgə cɛel nyə wá Faan, ḡgaá nyə a má sá námá nə mímbúbúwá mí bág nə kow Faan ɗoḡḡád?

⁶ Ká bi bāḡ bi ḡgə dúg mímbúbúwá mpyóḡ nə mpyóḡ. Ozá bwə ḡgə lwó bí cúnḡ, ḡgaá mikúkúm? ḡgaá bwó wə bwə ḡgə kə nə bí mǎmpáánzə má mílósú?

⁷ ḡgaá bwó wə bwə ḡgə jág lás nə jɔjɔ jínə lú Krísten búúd bwə á ḡwiid bí yí?

⁸ Micilyá mí ḡgə lwó ná cɛɛ mə Cí wúsú *Kríst í ḡgə ci ná: «Cɛelḡ múúd yēsh jisə wo kúná-kúnə yé nda wó céél wóméfwó ná.» Nkí bi mə lwándálə cɛɛ ɗoḡḡá, bi mə sá jɔ sóólúgá.

⁹ Nji, ja bí má ɗu wá mímbéégí mpádúgá buud yí, bi má ɗu sām; Məcɛɛ má lwó ná bi má jəla nə intágúli í búúd bwə má caam məcɛɛ wá.

¹⁰ Mpugá ná múúd mə ká bɛ mǎmpándi mə Məcɛɛ mēsh ná ndeé a wush nji nə ḡḡwúɗgá, a má byaagələ nə mēsh.

¹¹ Nacé muud nyə á ci ná: «Ci wo kú sá mǎnəmb» yé, nyə námá wə nyə á ci ná: «Ci wo kú ḡwú múúd». Nkí wɛɛ wo áde sá mǎnəmb, nji wo má ḡwú múúd, wo músə caam məcɛɛ.

¹² Ntó, ɗugá lás, nə ɗu sá isá bi ḡgə mpu ná bwə bá sámb bí mílósú bɛɛlə cɛɛ í ɗu yíl búúd mǎnyámád yí.

¹³ Nacé, buud bí kú ḡwág búúd cey lámúɗ wá, bwə bá bwəma nə sémyé mílósú á kú nə məcɛɛ mə lám. Buud bwə ḡgə ḡwág bóól ḡkúnkwónḡələ wá, inḡkúnkwonj í ɗu ntɔ sémyé mílósú wán.

Búgá jí kú nə misóólúgá yí jí fudá

¹⁴ Bwaanḡ, ḡkí muud má ci ná a jí nə búgá, nji misóólúgá kú nyín, wāḡ mbií búgá í é kwíind nyə jíd? Í é cug nyə?

¹⁵ Nkí *mínyəḡá wán á mudúm ḡkí á mudá ḡgə fúfə nə sá má bwáád, ḡkí ntāg ná a ḡgə fúfə nə idəw yá dāḡ jwów,

¹⁶ ḡwól múúd á ḡwoḡḡ jín mú ci nə nyə ná: «Wo ɔ kə ná shɛɛ; kaág bwáád, wo ɗə!» Nkí a ci ntó nji nə mpu, kú yə nyə sá í ḡgə jii nyə yí, ntó nyə é kwíind nyə jíd?

17 Ntó námá wó búgá jísá yé. Wó ká bə nə búgá, nji kú nə misóólúgá, búgá gwô jísá fudá.

18 Nji, ñgwól múud ji nə ñkul ci nə ñgwól ná: «Wεε ji nə búgá, mεε nə misóólúgá.» Lwóg ná mə búgá gwô nda nə misóólúgá, mεε mə e lwó mádí misóólúgád ná mə ji nə búgá.

19 Wo ñgə *magalə nə Zembí ji nji ñgwúd, wo ñgə mpu sá; nji, məjamb mə ñgə námá magalə ntó, mə ñgə lilya.

20 Wo muud jí kú mpu dɛ faas ísá yé, ye wo cεel mpu ná búgá jí kú nə misóólúgá yí í akwííndé tɔɔ sá?

21 Njǎá Zembí nyə á ñwa mpáámbo íshé *Aburaham ná tətəlí muud mísh méd nácé a yánálə mwân yé *Izaag tãñ *mətúnuga *alatâr dî.

22 Wo adúgɛ? Búgá jé í á bə mbádúgá nə misóólúgá, byêsh í ñgá sêy; misóólúgá wó mí á zə sá nə búgá jé í bág ncindí.

23 Ná ndéé, í mú bə nda Kálad Zembí ñgá ci ná; ná: «Aburaham nyə á *búgala Zembí, Zembí mú lɔ nyə búgá jé jɔɔñgá, a mú ci nə Aburaham ji tətəlí muud; bwá mú gwiid nyə nə shwá mə Zembí.»

24 Bi mə dág í? Zembí mə ñwa múúd ná tətəlí muud nácé misóólúgá, kú bə nji nácé búgá.

25 Ntó námá wó Ráhab mudá janja nyə á bə yé. Njǎá nə Zembí nyə á ñwa nyə ná tətəlí muud nácé sóólúgá nyə a sá yí? Nácé, buud bwân ó *Izɛɔyél bwá á kænd wá, Ráhab nyə a lóg bwo nyádí njów, a mú sá nə bwá kyéyug zhíí shúsúd.

26 Nyúúl nyísá kú nə *shíshim yí, nyísə mbimbə; ntó námá, búgá jí kú nə misóólúgá yí jísə mbimbə.

3

Júm dásə wəgəwo wəgəwo sá

1 Bwaanɔ bi mə mpú ná sá buud ñgá jíǔgali wá, Zembí mə bá bə nə ñkúd wúsú sémyé mílészúd ntɔ bóól búúd wáñúd. Ntó, í ajíyé nə bi bég zhwog oyíǔgali ñkí bulya,

2 nácé shé bēsh shé mə dɛ kwab mímbíí mimbíí. Múúd mə ká bə kú dɛ kwab nə lász á mpu yé, nyíni nyé mə bə váál í jéla yí, nywáá ji námá nə ñkul mpu bíi nyúúl nyé nyēsh.

3 Njǎá nə shé mə dɛ shwaam íkabalí ñkwánz mpu dí shú ná í sáág shé mægwág, ná ndéé shé ka bə nə ñkul mə kænd bwo mánnyúúl oncindí kál shé mə céel yí? 4 Námá nda ititíma, bíszə məma ísá í anúní, oñkwô ó anúní wó bwá dɛ sá ná í kyéyug. Nji, tεem bə ntó, ñkúñkwaawé cíg-cíg wó mə dɛ sá nə titíma kág kóómb jēsh muud ñgá julə nyə yé mə céel yí.

5 Ntó námá wó júm dásá yé. Í tεem bə kúkál nyúúl cíg-cíg, dásə nə ñkul dɛ mamúda nə í ñgə sá məma ísá. Bi mə dág í? Kúkúdá cíg-cíg í jígal məma jugú.

6 Júm dásə námá kuda, dásə jiya olíñgá sádí íkál í nyúúléd. Í ñgə lweegashi nyúúl nyēsh. Júm í ñgə wá shé kuda ícug dí, wú byéléed kə wós shwiyud. Kuda jɔɔñg í ñgə zhu kuda á kandugá dî.

7 Muud nyə a mə kwááf mímbíí mí ócúdú myâ jugá myēsh, tɔɔ inunú, tɔɔ ocúdú bwá júlú mímwɔ shí wá, tɔɔ ocúdú wâ mǎñ, nyə a mə kwááf bēsh.

⁸ Nji, kú nə təw muud ηgwúd nə ηgwúd jí nə ηkul kwááf júm yé. Júm dúsə bów-bów sá cúgə nə ηkul ji nə shee yí, dúsə nə gwoog nə cwós.

⁹ Shé mǎ du balan nə júm ishé, du ságusə Sósngá ishé Cwamba, shé du námǎ balan nə júm dǎwng du lwēem búúd Zembí nyə kwambalə yuug jéd wá.

¹⁰ Mpu ηgwúd nə ηgwúd í wéesháli íbwádán wéesháli málweemyá. Mbô bwaang! Í ajáláyé nə du bə ntó.

¹¹ Ye ncwuj nyí nə ηkul wéesháli mǎjúwó mǎ ancúncwōη nə mǎ águgwulú luun ηgwúd dǎ?

¹² Bwaang, ye líí *figyè jí nə ηkul wúmǎ íbumǎ í olivyè? Ye fambǎ *vīnyə jí nə ηkul wúmǎ íbumǎ í figyè. Ncwuj í du wéesháli mǎjúwó mǎ ca nə ca yí í cúgə nə ηkul nyiηgə wéesháli zhizhe mǎjúwó.

Fwámé fɔg í du zhu wǎ Zembí

¹³ Zǎ jí nə fɔg nə cōη na bídí yé? Muud wǎwng lwóyág ntó jǎ kuú njǎond jéd, a dúg sá isǎ nə lám nǎ shee, nə fɔg.

¹⁴ Í kǎ yida bə nǎ bí ηgə bə nə mbíya lám, nə mǎfendyá mílámúd íí, kúgǎ yímbē nə ηkēny mǎnyúul nǎ bí búšə nə fɔg; jisə bí ijǎǎ.

¹⁵ Fɔg nyǎwng í áηgē nə zhu wǎ Zembí; nyisə fɔg á shí ga, fɔg á iyéesh í nyúul muud, fɔg minjumbálu.

¹⁶ Nǎcé, kúl jí nǎ, bǎól mpii bǎól, bǎól fendya nə bǎól yí, isǎ du sīy ncúg-nculé, bów-bów míśólúgú du bə mímbíi mimbíi.

¹⁷ Fɔg í du zhu wǎ Zembí yí nyǎá í du bə nǎ fwǎ-fwǎ, í dúgǎ cēel mǎtala. Fɔg nyǎwng í ádé bə nə cwambalǎ, í du bə fɔg á ηkwambalə, í dúgǎ bul gwág búúd cey lámúd, du bul sǎ jǎ míśólúgú, kú nə mbéégí mǎηkǎomǎ, kú nə mǎkǎη.

¹⁸ Buud bwǎ ηgǎ wǎ mǎtala mpǎdúgǎ buud wǎ, bwǎ ηgǎ bǎ mpǎg mǎtala dǎ. Mpǎg jǎwngǎ ka ηgǎ wúmǎ bwo cug á otátali.

4

Mbúgula nyə ajáláyé nə bə mílám mǎmbá

¹ Jí í ηgǎ sǎ nǎ bí bǎg nə icwoomb nə igwǎnǎ? Ngaá nǎ jisə nǎcé iyéesh í zhwiimbyálə nə cug í ηgǎ sǎ lúmbáli mǎnyúul mǎn dí?

² Bí ηgǎ wímb isǎ, nji bí kú ηgǎ bíi byo; nǎ ndéé, bí mú ηgǎ bə nə yéesh gwúlə búúd. Bí ηgǎ jí isǎ, nji bí cugé nə ηkul bíi byo; nǎ ndéé bí mú ηgǎ bə nə ozhuyá, ηgǎ gwǎnǎ igwǎnǎ. Bí aηgē nə bíi nǎcé bí aηgē nə gwǎám Zembí.

³ Bí tēem ntǎg námǎ gwǎám íí, bí kú bíi, nǎcé bí mǎ du gwǎám nə bów-bów tǎdúgǎ, nji shú nǎ bí mǎ lwándalǎ iyéesh bín yǎ zhwiimbyálə nə cug.

⁴ Bí búšə osǎól ə míncǎmb; ye bí ampúyé nǎ bí mǎ kǎ bǎ mǎnywa mǎ shí ga, bí mǎ fǎm Zembí? Ntó jí nǎ muud mǎ cǎ shwǎ nə shí ga yé, mǎ bə zhízhíη mǎ Zembí.

⁵ Jí cilyá Kálaad Zembí dí nǎ:

Zembí nyə acééle nǎ

gúl sǎ í zǎg shwǎ wú nə Shíshim

nyə á sǎ nǎ í zǎg jí shédí yí*.

Ye bí mǎ tǎdúgǎ nǎ ja Mícilyá mí ηgǎ ci ntó yí, jisə zhizhe icigǎ-cigǎ?

3:8 Sóm 140.4; Rom 3.13; Ifz 4.29 **3:9** Mǎt 1.26-27 **3:12** Mǎt 7.16 **3:13** Rom 12.16 **3:14** 1Kr 3.1-3; Gal 5.20-6.4 **3:15** 1.5, 17 **3:17** Mǎt 5.48; 1Kr 13.4-7; Gal 5.22-23; Flp 1.9-11 **3:18** Mǎt 5.9

4:1 Rom 7.5; 1Pr 2.11 **4:2** 1Yn 3.16 **4:4** Mǎt 6.24; Yuá 15.18-19; 1Yn 2.15 * **4:5** Bǎól bwǎ cí nǎ: «Shíshim Zembí nyə á sǎ nǎ í zǎg jí shédí yí í bul bə nə wú».

6 Mbô! Zembî má yidá bul bæ nâ mpaam. Sâ jœœŋ wá Mícilyá mí ñgá ci yí, ná: Zembî má ða lúmbuli nâ buud bwá ða ñkény mányúul wá; ñji, bœœŋ bwá sæl bwáméfwó shí wá, a sá bwo mpaam.

7 Ná ndeé, bíðúgá ná Zembî jwúg nâ bí; ðagá lul lúu nâ Njwú møjamb, nyæ e fúnda bí, a kœ shwóg-shwóg.

8 Shíshúgá Zembî kúnô-kúnâ, nyæ e shísh námá bí kúnô-kúnâ. Yé osóol œ *mísám, gusagá mæbwá; bí buud wâ milám mímbá, fúbúgá mílám.

9 Magulagá mæntágula mán, bí gwág bíméfwó cey lámúd, bí mú jii mányúul. Kúgá ná ñgæ gwo, yidagá jii; yœwagá dálæ fánda gwág máshusæg ntó, yidagá shúsula.

10 Sælagá bíméfwó shí mísh má Zembî ði, a mú bá bân bí gwôw.

11 Bwaanŋ, kúgá ða ciya íciyá í ábúbôw. Wó ká ci *mínyœŋâ woó nâ muud ciyá ábúbôw, ñkí ntâg ná wo jéég nyæ ñjagá, mpug ná wo má jág lás nâ mæcœœ, wo má jéég mácœœ ñjagá. Ñkí wo jéég mácœœ ñjagá, mpug ná wo cúgé múúd mæ báágúlá mácœœ yé, wo má yidá bæ múúd má ða jéég mácœœ minjagá yé.

12 Muud nyæ á tâl mæcœœ, á ða námá balan nâ mwo yé, ji ñji ñgwúð. Nyæ wá jí nâ ñkul sá ná muud cúgæg, nyæ námá wá jí nâ ñkul sá ná muud yág. Wo wá zó ná wo yág muud jí wo kúnô-kúnâ yé mæbœœ?

13 Bí bâŋ ntâg íí, bí má ða ci ná: «Ñkí múús ñkí mán sá é kœ ñgwála shús ñgwála kœl, kœ ji wu mbú ncindí ñgæ sá mákíð bii mwaanê»

14 Í ñjúl ná bí ampúyé nda cug jín í é bæ mán ná; bí búsæ nda ñgúdó í ða wóós fúfwálá ná ndeé í mú jimb yí.

15 Bí má jálá nâ yidá ða ci ná: «Ñkí Cwámba má magulæ, sá é cugæ, sá sá sâ shús sâ kœl.»

16 Ñji bí mú ñgæ ñkény mányúul nâ bæguwa ðán ðœœŋ; váál ñkényá nyúul ðœœŋ ðêsh ðúsæ ñkí bôw.

17 Muud mæ mpú ða sá mánywa yé, á ká bæ kú sá mwo, a má sôm.

5

Mikúkúm mí ó káálugæ

1 Bí bâŋ mikúkúm ntâg íí, jii gá mányúul; kímúgá œŋkwiimbyê næcé mæntágula mæ zó bii bí.

2 Kúm ðán í má bwo, mikáándó mín mí má ðíya óshê.

3 Or wún nâ *mwaanê wún mú nâ myáŋgulá; myáŋgulá wœœŋ í bá bwaagulæ bí mæbœœ mán. Í bá námá céég ðæ bí mányúul nda kuda í ða ðæ ná, næcé bí má ñkúnd kúm mwôw mógaád, í ñjúl ná shí í wál zæ shín.

4 Ðugá, bí á ban ná bí ajónáyé nâ olwaábulæ bwá á ða saag bí mæmpæg ífambá wá. Myána bí á má mánda myœœŋgú mí ñgæ kím ñgæ shwáman bí, Cwámba á ñkul nyêsh má gwág œŋkwiimbyê ólwaábulæ bwá ñgá kím wá.

5 Bí má cugæ wa shí mishwun, ñgæ gwú iyéesh bín, ñgæ cugæ cug nyanjá. Bí a má bwaag nda mimyáágó mí ócúdu bwá bá cígæ jwôw lú zâŋ myá.

4:6 4.10; Mik 3.34; Mat 23.12; 1Pr 5.5 4:7 Ifz 6.12; 1Pr 5.8-9 4:8 Sôm 18.21, 25; Iza 1.16; Zak 1.2-3; Mal 3.6-7 4:9 Luk 6.25 4:10 4.6; 1Pr 5.6 4:11 Sôm 101.5; 1Pr 2.1 4:12 Rom 14.4; 1Kr 4.5
 4:13 Mik 27.1; Luk 12.18-20 4:14 Zhb 7.9-10; Sôm 39.6 4:15 Mis 18.21; Rom 1.10; 1Kr 4.19; 16.7
 4:16 1Tm 6.17; 1Yn 2.16 4:17 Luk 12.47 5:1 Mik 15.6; Iza 5.8-10; Amo 6.3-7 5:1 1.10; Luk 6.24 5:2 Mat 6.19-20 5:4 MmN 3.7; Lœv 19.13; Zhe 22.13; Mal 3.5 5:5 Zhe 12.3; 25.34

⁶ Bi mā dū bə ná, muud kú nə məbɛɛ́, bí yə nyə məbɛɛ́, bí gwú nyə, a kú ləl lúu nə bī.

Mbúgula bág nə jísow

⁷ Ná ndéé bwaang, ngəgá nə jísow, kə kumə jwów Cwámba mə bá zə yí. Bi má dū dí dág í? Mbəəl məmpəg mə dū ngə bwánd ná nyə é bii jɔɔj mpúmá í é wú nyə mándəlúd yí. A dū jísow ná ndéé ompú wá mətéédúlé nə wá məshíné nywɔ́.

⁸ Jísowúgá námó ntó; máándúgá milám, nəcé Cwámba wál bá nyingə zə.

⁹ Bwaang, bósł bwə nda dū tədɔwə ná bósł, bí a bá ŋwa məbɛɛ́. Dugá muud mə zə sámb shé milású yé təl mpumbéd í.

¹⁰ Bwaang, *buud ɔ micúndə bwə á dū lás nə ŋkul mə Cwámba wá bwə á jug, bwə kú lámusa; ŋwagá yuug nə bwo.

¹¹ Nda bí má mpú ná, shé ngə cí ná buud bwə á bə nə zény kálə shwóg wá, báá bwə mə jəla. Ngəá bí a shí gwáduga lāŋ mə Zhwòb; nyə á bə, a ngə tɛem dág micúnj, a ngə kə nji shwóg nə shwóg. Bí a shí námə dág cé Cwámba nyə á kə shúgula təl nyə yí. Zembí ji bul bə nə lám ŋkúkŋkwon, á dū gwág búúd cey lámúd.

¹² Bwaang, sá bí má jálá nə tééd fwó mpu yí jí ná, cí bi kú dū kɛen jon lə gwów, kú kɛen mándəlu mə shí, kú námə kɛen tɔo nyúl ŋkaanə íshús. Dugá cí nji «Haaw» ja í jálá nə bə haaw yí, cí «Mbò» ja í jálá nə bə mbò yí; dugá sá ntó shú ná bí bág bə kú ŋwa məbɛɛ́ ja Zembí mə bá cígal milású yí.

¹³ Ŋkí ŋgwól múúd á na bídí ngə bwəma nə minjugú, a jəgəlag nə Zembí. Ŋkí ŋgwól jí nə məshusug í, a séyug isusa ságusə Zembí.

¹⁴ Ŋkí ŋgwól múúd á na bídí ngə bwas í, a jówúg ocúmbá buud wá *Dɔ lú óbúgula, bwə zəg jəgula nə Zembí shú dé, bwə ngə shúlə nyə məwúdə jínə mə Cwámba dí.

¹⁵ Bwə ká sá məjəgula məɔŋgú nə búgá, mbəl í é cəgə, Cwámba nyə é wɛel nyə təl tətəlí. Í ká ntəg bə ná nyə a sá *mísəm, Cwámba juu nyə nə myo.

¹⁶ Ná ndéé, dugá sá ná ŋgwól kə magulə mísəm myé wə ŋgwól, ŋgwól jəgula nə Zembí shú mə ŋgwólúgá, shú ná bí dág yál. Məjəgula mə tətəlí muud məsə mə aŋkál-ŋkálú, mə dū sɛy.

¹⁷ Eli nyə á bə námə nda shé. Nyə á jəgula nə Zembí nə lám yé wəsh ná ompú bwə tówúg kú ná nywɔ́. Ompú bwə á shí tów kú nywɔ́ təŋ mimbú mílól nə oŋkwond ósaman.

¹⁸ A mú nyingə jəgula gúl ja, jon í mú nywéləshi mpú ná ndéé mándəlú mə mú sá ná məmpəg mə wúmág.

¹⁹ Bwaang, ŋkí ŋgwól múúd á na bídí mə béégya nə obúbálé, a kə ngə gwaa cwagəwa, ŋgwól mə ká sá ná a nyingəg nə mpús í,

²⁰ mpugá ná muud mə sá ná sósł mísəm wúg kóómb nyə ámə ngə cwagəwa yí, a nyingə nə mpús yé, a mə sá ná *shíshim yé í fáámug nə shwiy; a mə sá námə ná Zembí bág kú ná kənd mísh ncúlýá mísəm myéd.

Kálaad ashúshwóógú Pyêr nyé á cilə yé Isá í dúgyá nə Pyêr ashúshwóógú yí

Pyêr, muud lwámá má Yésus-Kríst, bá Silvê (Silas) wə bwə á cilə (1.1; 5.12). A ci né í á bə bwə njúl *Babilon (5.13). Róma wə á ngə jəlá nə jəw nə Babilon éne.

Kálaad nyáméfwó ngə nyín ná nyə á ciləw shú búúd bwə á ngə kúnəw nyí yəbə ókrísten dí wá (2.2), mədə mán mə á bə cümá ntáni ímpál í shí ítóon yá Azi ácwáágé dí. Məma íciyá bísə cínəngú ntəga:

(1) Okrísten búsə ijigə-jigə wa shí gaád (1.1 nə 2.11).

(2) Cug, nə shwiy mə Yésus-Kríst í jəlá nə bə krísten yêsh yuug á ngəg nə bə yí.

(3) Yuug jəong í lwó krísten kuú njəond á kyéyugú nə ohááden yí, nə bóól okrísten yí, nə otówe ə shwógú yí (2.18–3.6).

(4) Kuú njəond ósóól ə māsáal búsə nə omása ohááden wá, nə budá bwə á bá ohááden wá (5.1-7 nə 1.22–2.3).

Cug má krísten í jəlá bə mbii á ná buud ə tóon bwə bəg kú nə sá bwə júm okrísten yí.

Məbádá

1 Mə Pyêr, *muud lwámá má Yésus-Kríst, mə wə má cíló kálaad éga. Má cilə bí miféeshá mí Zembí mí á má cüma, ka ngə cugə cug íjigə-jigə Pəñ, nə Galátia, nə Kapados, nə Azi, nə Bitini yí.

2 Féeshúlə Zembí Sóónɡú nyə á féesh bí yí, í á bə yuug nyə á bwey yigula ná a bá sá yí; nyə á ka sá nə Nkəñkə Shíshim təlúg bí koogú, bí bəg nə məgwág nə Yésus-Kríst, məcií mé má fúbúg bí.

Zembí ké bul sá bí mpaam, a bul námə sá nə bí cəgəg nə shee.

Akiba nə cug Zembí ngə nti sá yí

3 Gúmá nə Zembí, Sóónɡú mə Cwámba wúsú Yésus-Kríst. Gúmá nə nyə muud nyə á bul gwág sé cey lámúd, a gwúmushi Yésus-Kríst, a mú sá nə sé byélúg nuncuncumbə cínəng gwúmúla wəong dí yé. Byélúla sé á má nyiŋgə byél ja ábeé wəongú í á má sá nə sé bəg nə bwəgə lúú í ábúlə bwele bə nə māsáam yí,

4 sé ka ngə bwánd dúsú kəw lú mánywa Zembí má bwíng gwów jon dí yí, mánywa má ábúlə bwele ntáma, kú bwele kə mábwm, kú bwele jumə má.

5 A má bwíng námə bí buud mpífə nyé í ngə baagulé wá, bí buud ngə bíi mbaagulé wəongú nə zhíí a búgə wá, shú nə bí bəg ŋwa cug á má bwey shín kwəməsa búúd bə yí, cug í bá nyín nə ngəŋ mwów má məzhúgúlá dí yí.

6 Bí mú ngə jág bul bə nə məshusəg ja bí ngə mpu ntó yí, tɛɛm bə ná í é jii ná ná bí ngəg nə bwəma nə məkəgulé mimbii mimbii, mə ngə sá bí məcəy mə lám búbaalé fwála ja gaád.

7 Məkəgulé məong mə jəlá nə bə, nəcə búgə jín jí nə mfií ntə or, sá í dú ntáma yí; nə ndéé, námə nda bwə dú wá or kuda dí fyá nyə ná, búgə jín í jəlá nə bwəma nə məkəgulé shú ná í mpúyúg nə jí fwámé búgə, bí ka bá ŋwa məshwúmb, ŋwa gúmá, bwə ságusə bí jwów Yésus-Kríst mə bá zə lwóya nyúúl yí.

⁸ Bî ñgə cɛɛl Yésus wəɔŋgá í ñjúl ná bî a shígé dúg nyə, bî ñgə *búgula nyə bî kú námá fwo dúg nyə; gwá wá ñgə yə bî məshusug má ntə ñkwón, mbii məshusug múúd cùgé nə ñkul bæ nə ndí jí.

⁹ Məshusug məɔŋg məsə nəcí bî má bii myóna mi búgə jín: *mishíshim mín mí bá bii cug.

¹⁰ Buud ə micúndá bwə á cúndá ná Zembí mə bá sá bî sóólúgú mpáam wá, bwə á wundə micilyá, sɔ́ ná bwə wámábalé cug mishíshim mín mí má bii ní*.

¹¹ Bwə á ñgə sɔ́ ná bwə mpúg fwála isá byəɔŋg í á bæ ná í bá sɔ́ yí, nə váál í á bæ ná í bá ñgə sɔ́ yí; nəcí Shíshim má *Kříst bwə á bæ nə ndí yí í á bwey jaaw bwo məcɛy í á bwey bæ ná Kříst mə bá zə bwəma nə ndí má, nə gúmá í á bwey bæ ná í bá bɛ́ cínəŋg mpúsó yí.

¹² Zembí nyə á ka lwó bwo ná lán bwə á ñgə bwiing yí í á shígé dúgya nə bwo, í á yida bæ shú dún. Ná ndeé, Nkɛ́ŋkɛ́ Shíshim má ka wú gwɔ́w zə sá ná obwiingye bwə bwiingug bî lán wəɔŋgá. *Wə́əŋgəles bwáméfwó bwə ñgə cɛɛl kənd mish ísá yá lán wəɔŋgád.

Kuú ñjənd á buud ó Zembí

¹³ Nda jí ntó ná, ságá ná milúú mí bəg bî ñkí yíisa, cunalugá iyéesh bín, ságá ná bwágə lúú jêsh í bəg bî ñjî mpáam má Zembí dî, mpaam á bá sá bî ja Yésus-Kříst mə bá lwóya nyúúl yí.

¹⁴ Ságá nda bwán wá məgwág, kúgá ná ñgə bɛ́ iyéesh í ayíyáag bî á dɛ́ bæ nə ndí bî kú fwo mpu Kříst yí.

¹⁵ Muud nyə á jɔ́w bî yé nyə ádé sɛɛŋgya nə məbɔ́w; nda jí ntó ná, bî má jəlá nə dɛ́ sásulə məbɔ́w kuú ñjənd wán wəsh dî.

¹⁶ Gwá wá jí cilyá Kálaad Zembí dî yí, ná: «Bágá miŋkɛ́ŋkɛ́ mi búúd, nəcí mə jí ñkɛ́ŋkɛ́.»†

¹⁷ Dá má dɛ́ sámb búúd milású nda í jála ná, kú kə múúd ñkəɔ́mád; Dá wəɔŋg ntəg ó bî má dú kám yé. Nda jí ntó ná, ñgəgá nə cugə nə fúndúgú té bî bî ná wa shí mishwun yí,

¹⁸ Bî ñgə mpu ná Zembí nyə á jəna tən yílúlé bî mbéé cug bî á ləg nə impáambə bín yííd. Tən nyəɔŋg í á shígé bæ isá nda or ñkí kwóógú bwə dɛ́ lúlə *mwaanə nə ndí yí, isá bî nə ñkul ntáma yí.

¹⁹ Tən Zembí nyə á jəna yí í á yida bæ ijimí í məcií, mə ñjúl nda məcií mə mwá ncwəmbə jisə kú ná sá á jumúg, kú nə tɔ́w cúcwán lú məbwam yé, məcií mə Kříst.

²⁰ Zembí nyə á bwey təl Kříst ntó a nda fwo fwə shí nə gwɔ́w; a má ka zə sá sóólúgú wəɔŋg shú dún mwów má məzhúgúlá mágaaád.

²¹ Nyə gwúmashi Kříst, a sá ná a ñwág zhwo gúmá, shú ná búgə nə bwágə lúú í bəg bî nyádí.

²² Nda bî á má ñwa obúbələ nə məgwág ná, məgwág məɔŋg mə á má fúbəshi bî *mishíshim ná bî cɛ́ɛlag fwámé cúlálə á omínyəŋə, kú nə məkəŋ. Cúlagá mpədúgá nyín nə milám mifúbán, cúla ntó kú yəw.

1:8 Yuá 20.29; 2Kr 5.7 **1:9** Rom 5.2; 6.22; Ifz 1.14 **1:10** Luk 24.46; 1Kr 15.3-4; 2Pr 1.19-21 * **1:10** Tééd nə kə wóós mpánzə 12, jisə sá Yésus nyə á ci Mat 13.17 nə Luk 10.24 yí. **1:12** Ifz 3.9-10 **1:14** Rom 12.2; Ifz 2.3; 4.17-18 **1:15** Ləv 19.2 † **1:16** Dúgúg ciyá ni Ləv 19.2 dî. Í ñgə cɛɛl ci ná: dugá sásulə misám, nəcí mə ádé sɛɛŋgya nə misám. **1:17** Iza 63.16; Zhe 3.19; Mat 6.9; 16.27; Rom 2.6; Zhk 2.1; 1Pr 4.5 **1:18** Mat 20.28; 1Kr 7.23; 6.20 **1:19** 1.1-2; Yuá 1.29; Mis 20.28; 1Kr 5.7; Ifz 1.7; Heb 9.12 **1:20** Ifz 1.4 **1:21** gúmá: 5.1; Rom 5.2 **1:22** 2.17; 3.8; 4.8; Rom 12.9; Gal 6.10; 2Pr 1.7; 1Yn 4.11

²³ Bi má jǎlá nǎ cǐla kú yow, nǎcé, bí buud bí á má byêl ncuncúmbǎ wá, mpǎg í á má byá bí yí í cúgé ntág mpǎg jí nǎ ñkul bwo yí; jísǎ mpǎg í cúgé nǎ ñkul bwo yí, gwǎ wǎ Milósú mí Zembí myá mikuwó, mí ákandugǎ.

²⁴ Nǎgǎá jí cilyá Kálaad Zembí dí nǎ:

Buud bēsh búsǎ nda ikáá,
ijǎǎ byáñ nda fuláwa.

Káá í dú shwáás, fuláwa kud,

²⁵ ñji; Milósú mí Zembí myáá

mí ñjúl kandugǎ á kandugǎ.

Milósú mí Zembí myǎǎñg wǎ Jǎǎ Láy bǎwǎ á bwiing bí yí.

2

¹ Nǎ ndéé, yowugǎ mǎgwǎ mǎ lám, yow mákǎñ, nǎ kwába, nǎ zhíñ, nǎ ojaawǎ-jaawǎ.

² Yidagǎ gwág yéesh mílósú mí Zembí námǎ nda íkúkény í dú gwág yéesh bǎl nǎ. Milósú mí Zembí míshǎ bí mǎn mǎnyá, fwámé mǎnyá kú bǎ má fulá. Bí má jǎlá nǎ gwág myo yéesh shú nǎ mí sǎág nǎ bí ñgǎg nǎ wíy kǎ bá kumǎ cǎg á kandugǎ kandugǎ dí.

³ Í é bǎ ntó ñkí bí a má kagǎlǎ Cwámǎba nǎ ndéé bí kwey nǎ á nywa.

Mísǎñ agúgwǎan

⁴ Shíshúgǎ Cwámǎba kúnǎ-kúnǎ; a jisǎ kwóógú á kuwó búúd bǎwǎ á myaas yí, í ñjúl nǎ dáá wǎ Zembí nyǎ á féesh nǎ dúsó jimǎ shú dé dí yí.

⁵ Bí músǎ mikuwó mí mákwóógú; kwagǎ ñgǎ seeygya nǎ ndéé bí mú bǎ ñjów á *shíshim shú ísý í fada, í dúg kǎnd Zembí *mǎtúnuga má shíshim, nyǎ é dú mǎgǎlǎ lúú má Yésus-Kríst dí má.

⁶ Jísǎ Kálaad Zembí dí nǎ:

Dugǎ! Mǎ a má féesh jimǎ kwóógú,

mǎ bǎwǎg dwo Siyôn * tǎñ kwóógú áshúshwóógú.

Muud mǎ jéég kwonj nyódí yé nyǎ abúle sǎmba.

⁷ Zembí má sǎ nǎ bí buud ñgǎ *búgula wǎ bí ñwág gúmǎ. Nji, buud bǎwǎ añgê nǎ búgula wǎ, jí shú ñjǎ nǎ:

Kwóógú ólwǎye bǎwǎ á myaas yí,

í má bǎ kwóógú lú lámuga†.

⁸ Í nyiñgǎ námǎ bǎ kwóógú lú mábǎǎgǎ,

kwóógú í é dú búlal búúd yí.

Bǎwǎ é dú bwiim cínǎngǎ nǎcé bǎwǎ má ban nǎ bǎwǎ *amágúláyé ciyá má Zembí; Zembí nyǎ á bwey námǎ tǎl bwo nǎ bǎwǎ bág shúgula ntó.

⁹ Bí báá bí búsǎ mpwonj buud Zembí nyǎ á féesh yí, bí búsǎ kǐnda ófada ǎ Cí, lwonj búúd má Zembí, kúl búúd Zembí nyǎ á kusǎ yí; nyǎ á féesh bí nǎ bí dúg bwiing mǎma ísǎ byé, nyǎ muud nyǎ á jów bí nǎ bí wúg yídúgúd zǎ mǎñkenya mé má mímbúgú dí yé.

1:23 Yuá 1.13; Heb 4.12; Zhk 1.18 **1:24** Iza 40.6-8; Zhk 1.10-11 **2:1** Ifz 4.25; Zhk 1.21; 4.11 **2:2** 1Kr 3.2 **2:3** Sóm 34.9 **2:4** Sóm 118.22; Iza 28.16 **2:5** 2.9; Rom 12.1; Ifz 2.21-22 **2:6** Iza 28.16; Rom 9.33 * **2:6** Dúgúg ciyá ní Rom 9.33. Siyôn nyǎ á bǎ mǎma mbúnj bǎwǎ á lwǎ ngwǎla á Yurásalem cínǎng gwów yí. **2:7** Sóm 118.22; Mat 21.42; Mis 4.11 † **2:7** Dúgúg sǎ ní Mat 21.42; Mak 23.20; Mis 4.11 nǎ Ifz 2.20. Í á dú bǎ kwóógú bǎwǎ á dú tééd jil mǎndalúd yí, dúwǎ wǎ bǎwǎ á dú bǎ ja bǎwǎ lám mǎnyung mǎ ñjów yí. **2:8** Iza 8.14; Rom 9.33 **2:9** 1.2; MmN 19.5-6; Lǎv 19.2; Mbá 4.20; 7.6; 14.2; Iza 9.1; 43.21; 61.6; Mis 26.18; Rom 5.17; 2Kr 4.6; Ifz 5.8; Tit 2.14; Heb 13.12; 1Pr 2.5; Mbá 1.6; 20.4

10 Bi a shígé bæ kúl má Zembî yág, bi músə kúl jé ja gaád. Zembî nyə a shígé də gwág bí cey lámúd, a mú ngə gwág bí cey lámúd ja gaád.

Kuu njəond ósól ɔ māsáal ɔ Zembî

11 Yé bwááŋg má búl cɛel wá, bi búsə ijigə-jigə wa shí gaád nda buud bwə njúl ízhaá shíd ná bwə bá cɔ wá. Ná ndeé, mə ngə yáág nə bí náá: yowugá ngələ bɛ iwímbúg í cug múúd, í cɛel gwíílya bí *mishíshim.

12 Dugá bæ nə jɔ kuu njəond na cug bínɔŋ ohááden ngə cugə níid. Í dóg bæ ntó shú ná, ja bwə cɛél də ntáma bí mínə ná bi búsə mimbúwálú yí, bwə yídag də dóg jɔjɔ misólógú mín ná ndeé bwə mú bá yə Zembî gúmá ja á bá zə yí.

13 Nda bí búsə búúd ɔ Cwámba ná, bídúgá ná tówe shwóg yêsh búúd bwə má tál yé jwúg nə bí; njwú-buud jwúg nə bí ná nyə wə jí ájáláci,

14 ogwámuna jwú ná bwo wə njwú-buud nyə á tál ná bwə dóg yə ósól ɔ mábôw íntágúli, də ságusə íjɔjɔ í búúd wá.

15 Nəcə sá Zembî ngə jí yí jí ná bi dóg sá mánywa, mánywa mɔɔng má é də sá ná míkás mi búúd mí bág kú ná nə sá mí é ci bí yí.

16 Ngəgá ná cugə cug fulí; nji, cug fulí jɔɔng í á jáláyé nə ka yida bæ bí búduga dálə shweel mágwɔ mə lám; dugá yida njwa bímfwó ná bi búsə salawús má Zembî dí.

17 Gúmálógá muud yêsh, bí cɛel ómínyoŋú bún wá búgá, njwa Zembî nə gwɔzógá, gúmal njwú-buud.

Cug ólwaábula

18 Yé ólwaábula*, bídúgá ná omása bún bwə jwúg nə bí, njwagá ijwúga byán nə fwámé gwɔzógá; tɔɔ omása búsə nə bów-bôw fúlú wá, kú bul bæ nji bɔɔng búsə nə jɔ fúlú wá, nki ntág bɔɔng bwə áde yá wá.

19 Mpugá ná, jisə jɔjɔ sólógú ná múúd jisówúg məntágula á ngə bwəma nə ndí a kú nə məbɛɛ má; a jisówúg kú lámusa nəcé nywáá bələ múúd má Zembî.

20 Nki muud má jisów bígá á bwəmə ná ndí nəcé a sálə mábôw yí, dáyé dúmá nyə é njwa cínɔng yí? Wó ká ngə yida jisów njugú wo ngə sá mánywa, jisə jɔjɔ sá mish má Zembî dí.

21 Zembî nyə á jôw ntág bí ná bi zág cugə ntó. Ngaá *Křist nyə á jug shú dán? Nyə a lwó bí yuug ná bi bág də bɛ zhíí nyé.

22 Nyə muud nyə á shígé bwɛlɛ sá *sám yé, nyə muud nyə á shígé bwɛlɛ lás lású məkáŋ yé,

23 nyə muud nyə á də bæ, bwə ngə lwíy nyə a kú bweel yé, a tɛem jug, a kú cwambulə búúd, a yida də jôw nji Zembî muud má dú cígal mílúsú tútəli yé;

24 nyə muud nyə á njwa misám misú nyédí nyúúlád kə nə myo kwolós dí yé, nyə a sá ntó shú ná sá bág mimbimbə shú sá í dúgyá ná misám yí, sá kág yida ngə cugə shú ótətəli; nyə muud nyúúl í á jug nə yáág-yáág mǎfəŋ bí bāŋ bí mú yál yé.

25 Nəcə bi á bæ nda incwəmbɛ í á jímb nə zhíí yí. Ká, ja gaád íí, bí mó nyiŋgə zə wə muud ngə wíil *mishíshim mín ngə baagulə myo yé.

2:10 Ozê 2.23; Rom 9.25 2:11 1.1, 17; Sôm 39.13; Rom 7.15, 17-23; Gal 5.17; Heb 13.14 2:12 Iza 10.3; Mat 5.16; 2Kr 5.10 2:13 Rom 13.1-7; Tit 3.1 2:15 3.16 2:16 1Kr 6.11, 19-20; Gal 5.13
 2:17 1.22; 3.16; Mik 24.21; Mat 22.21; Gal 6.10; Flp 2.12 2:18 Ifz 5.21-6.9 2:18 Ifz 6.5-8 † 2:18
 Ciyá sé mó cí na ná «Iwaábula» ni jisə námə Luk 16.13 nə Mis 10.7 nə Rom 14.14. 2:19 5.12 2:20
 4.14 2:21 Mat 16.24; 20.26-28; Yuá 13.15; Rom 15.5 2:22 Iza 53.9; Yuá 8.46; Heb 4.15 2:23 3.9;
 Iza 53.7; Mat 26.55-56, 67; 27.14, 27-31 2:24 Iza 53.4, 5; Rom 6.2, 11; Kol 2.14; Heb 9.28 2:25 Iza
 53.6; Eze 34.5-6; Mat 9.36; Yuá 10.16; Heb 13.20

3

Cuḡ á mpádúgá mudá bá mudúm

¹ Budá o, námé nda sá ámá ci nà bóólúgá ná, maguləgá ná ogwúm b́n bwá jwúg nà b́; ntó nyə e sá ná, tɛɛm bə ná bóól bwá ngə bə nə məshwán, kuú njəənd mə búdá b́j í é sá ná bwá maguləg Milású mí Zembí nt́ni muud nda ləsha nə bwo.

² Bwá é magulə nji nə dülə dúg nda b́ ngə cuḡə nə lám ngwúd ná, nə nda b́ ngə mpu yə bwo gúmó ná.

³ Kúgá du sá nyanḡá á nyúúl dí tóón, du fendya mílúu, du bwáád ójkaaw na ivunḡá í or nə mikáándó mí álal-kus.

⁴ Yidagá du sá nyanḡá í á búle bwele fyóomb yí, nyanḡá á lám dí cwú: fúlú á kú du yá, du bə ná shee, j́j́n nyanḡá wá í búl bə nə mfíí mísh má Zembí dí.

⁵ Budá bwá á gwág nə Zembí yág wá, bwá á du bwánd sá j́esh nə búgə wá Zembí wá, ntó wá bwá á du sa nyanḡá yé, bwá dúgə magulə ná ogwúm b́j bwá jwúg nə bwo.

⁶ Í á bə budá nda *Sara mudá mə *Aburaham, nywáá nyə á du bə nə məgwág nə ngwúm yé, a du j́ow nyə ná Cwámba. Bi músə bwán ó *Sára wəəng ka ngə sá mánywa kú b́íd ná ifwaas í zəg sá b́ mitádúgá ná búl-bul-búl.

⁷ Bi b́j́ budúm nt́g hí, námé nda ḿ ngə ci nə budá ná, ngəgá nə cuḡə nə budá b́n bi ngə mpu ná b́j́ b́sə v́ál búúd átutagá. Nwágá bwo nə gúmó ná Zembí ngə námé yə bwo dán kəw á cuḡ á ngə yə b́ mpáam dí yí. Cuḡəgá nə bwo ntó shú nə mǎjəgula ḿ dúg bə b́ kú nə mímyágá.

Cuḡ á mpádúgá omínyəj́

⁸ Ḿ cɛel ci nə bi b́esh ná: bəgá lám ngwúd, b́ ka du gwígya ḿcɛy, du ciila cɛelí á omínyəj́ nə omínyəj́, du bə nə lám nj́kúnkwon, muud ýesh səlɛg nyəmɛfwó shí;

⁹ kúgá du bweel mábəw, kú bweel málwíy. Yidagá du bə, múúd mə ká sá b́ mábəw, b́ bwádan nə nyə, nəc é sá Zembí nyə á j́ow b́ ná bi dúg sá wá ci, a ka námé bá shwu b́ ibwádan.

¹⁰ Mpugá ná j́isə cilyá Kálaad Zembí dí ná:

Nkí muud ḿ cɛel cuḡə fwámé cuḡ, cuḡ á ná a wɛf nyúul, á j́ələ nə bə kú du j́ág lás nə buud, kú du bwíing j́j́j́;

¹¹ á j́ələ nə yəw sálə mábəw, a du sá mánywa, a du śj́ mázhií mēsh ná mpwogé b́g, a du wá nkul nyé nyēsh ná mpwogé wəəng kág shwóg nə shwóg.

¹² A sáág ntó nəc é mísh ḿ Cwámba ḿ ngə dúg otutalí o búúd, a ngə gwágula mǎjəgula mánj́; a ḿ yida nywaadulə mpwóombú nə buud bwá ngə sá mábəw wá.

Cuḡ á fwála lə cúwálí

¹³ B́ ḿ ká nt́g bə nə cimbu sálə mánywa, zə nyə e sá b́ mábəw?

¹⁴ Nkí bi ḿ ká nt́g jing nəc é ngólə cuḡə t́tálí, bi báá ḿ j́ələ. Kúgá bə nə ifwaas nə buud bwá mpíí b́ wá, kúgá b́íd ná mitádúgá mí b́g b́ ná búl-bul-búl.

¹⁵ Yidagá ngə yə Cwámba ẃn *Kríst gúmó mílámúd, bi du bə kwéeshá ja j́esh ná nkí muud mə j́i b́ sá b́ ngə *búgula yí, b́ mpu shwǎla búgá j́ín.

16 Shwɔɔlɔlɔ wɔɔŋg í jɔlá nɛ yida bɛ nɛ lám ná shɛɛ, nɛ lám ná sárj, lám kú bɛɛmb tɔɔ májumá; ntɔ nyɛ e sá ná ja bwá ngɔ ntáma bí míná yí, buud bwá ngɔ ci ná bi aŋgɛ nɛ kyey fwámé kuú njɔɔnd ókrísten wá bwá bág nɛ shwón.

17 Nɛcé, ñkí Zɛmbí mɛ bíd ná muud júgug nɛcé a ngɔlɔ sá mɛnywa, ntɔ bul jɔla, ntɔ jugúlɔ nɛcé mɛbɔw.

Yésus nyɛ á ntɔ kál jêsh

18 Nɛcé ná, *Kríst nyɛmɛfwó nyɛ á zɛ yɛ ja ngwúnd nɛcé *misém mín, nyɛ á zɛ cé buud ɔ mábyaagalɔ, nywáá kú nɛ mábyaagalɔ, shú ná a kó nɛ bí wó Zɛmbí. Bwá á gwú nyɛ nyúul, Zɛmbí mú sá ná Ñkɛŋkɛ Shíshim nyíngɛg yɛ nyɛ cug.

19 Ñkɛŋkɛ Shíshim wɔɔŋgú ñkul nyé wó í á sá ná a kág nɛ jɔjɔ lárj kɛ cúnda *míshíshim mí á bɛ mímbwug dí yí,

20 míshíshim mí búúnd bwá á dɛ sá míngáádá yág ja Zɛmbí nyɛ á ngɔ jísɔw mɛbɛg mɛ búúnd *Nówe ngɔ caag byóól yí. Byóól dɔɔŋg dí cwú wó búbaalɛ buud í á faam nɛ mɛjúwó* tárj buud mwɔɔmb yé.

21 Mɛjúwó mɔɔŋg mɛ á bɛ mpwokwoond á nduwán, nda í ngɔ cug bí ja gaád ná. Nduwán í cúgɛ ngusa ná í yíl múúnd mɛbwam mɛ nyúul, í yida lwó ná muud mɛ yid wá Zɛmbí nɛ lám áŋkíŋkɛ†, a mɛ dúg cug nɛ zhií á gwúmúlɔ Yésus-Kríst nyɛ á gwúm yí.

22 Ja nyɛ á gwúm yí, nyɛ á kɛ gwów, a njul Zɛmbí dí mbwá mɛncwúm; isá byêsh í ngɔ lwó buud mpâl yí nɛ byɔɔŋg í ngɔ ntɔ buud ñkul yí, byêsh í mú mɛnyámá mɛd.

4

Icug í jɔlá nɛ cénd

1 Ná ndɛé, nda jí ná Yésus nyúul nyé í á jug ná, bweyɛgá bii tédúgá ná bi é jug námá nda nyɛ, bi ngɔ mpu ná muud nyúul í má jug yé, nywáá mɛ yíl lám *sámúd.

2 A mɛ yíl lám sémúd ná, té á jí ná wa shí gaad yí, a bág kú ná ngɔ nyíngɛ bɛ íwímbúg, a yida ngɔ cugɔ váál Zɛmbí ngɔ jii yí.

3 Bímí bí á mɛ bɛ cug ohááden yág ní í á mɛ kwaga; bi a wá mɛnyúul ásiy-siy dí, nɛ íwímbúgud, nɛ fud málwɛgud, nɛ idína í álal-ñkul* dí, nɛ ñngulɛgad, nɛ mɛɛé yálɔ ózɛmbí ó áyadég gúmád.

4 Ná ndɛé, ohááden bwá ngɔ káam ná bi anyíngáyé ná ngɔ fula sámbá nɛ bwo íntíwáíl byɔɔŋgád; bwá mú ka ngɔ lwíy bí lwíy lwíyág.

5 Njɛ, bwá bá tɔw kɔɔdud mísh mɛ Zɛmbí dí nɛ misóólúgá myɔɔŋgá, nɛcé Zɛmbí wál bá zɛ sámb búúnd bêsh mílósú, tɔɔ bɔɔŋg bwá bá ná bɛ míkuwó wá, tɔɔ bɔɔŋg bwá á bwey yɛ.

6 Sá jɔɔŋg wó í á sá ná Jɔjɔ lárj í kág námá ná ndɛé buud bwá á yɛ wá gwág, shú ná, ja bwá mɛ shín bwɛma nɛ cígúlé mílósú á buud míshwun dí yí, bwá káág námá bwɛma nɛ cug mɛ Zɛmbí *shíshim dí.

Cug óbúgula té sɔ ngɔ bwánd Yésus yí

3:16 2.15 **3:18** 2.21; Rom 5.6-8; 6.10; Heb 4.15; 7.27 **3:19** Mat 6.2; 2Pr 2.4; Yúd 6 **3:20** Mɛt

6.14-22 * **3:20** Jí námá nɛ ñkul bɛ ná «májúwó mɛ á cug búbaalɛ buud». **3:21** Rom 6.3-4; Heb 10.22

† **3:21** Jí námá nɛ ñkul bɛ ná «muud ngɔ gwáám bɛmbí lám áŋkíŋkɛ». **3:22** Mis 1.9; Ifz 1.21 **mbwá mɛncwúm**: Mat 22.44; Rom 8.34; Mis 2.33 **4:1** 2.24; 2Kr 4.10; Gal 5.24 **4:2** 2.21 **4:3** Gal

5.19-21; Ifz 2.3; Tit 3.3 * **4:3** *Idína í álal-ñkul*: Mbii ídína wɔɔŋg í á dɛ bɛ, buud dɛ nɛ ñgul ntɔ mɛnjɛ, buud sá jangá kú nɛ masus. **4:5** 1.17; 2Tm 4.1

7 Məshíné mə ísâ byêsh mə múşə kúná-kúna. Kúgá də wagula, dəgá cunal iyéesh bín shú ná bí dúg sá məjəgula.

8 Fwogá tééd bə nə fwámé məcéy mâ omínyəŋə nə omínyəŋə, váál məcéy dəŋŋ í də búdal ncúlyá *míşám.

9 Dəgá sá ná, bósól mpu ŋwa bósól bwáđí mǐnjów, bósól mpu ŋwa bósól, bí ɔ də sá ntó kú cwaduga.

10 Ŋwagá bíméfwó tǎŋ ikulág mə á mə bii mpaam mə Zembí mimbii mimbii má; bí ka də sá ná, muud yêsh kwíind bósólúgá nə jé sá Zembí nyə a téduga nyə nə ndí yí.

11 Ntó jǐ ná, ŋkí muud mə lás í, í bág nda a ŋə kala sá Zembí nyə ámə cí yí; ŋkí muud mə kwíind bósólúgá, a kwíindúg bwo nə ŋkul Zembí mə yə nyə yí; í jǐ ná misósólúgá mǐn myêsh mí yág Zembí gúmá lúu mə Yésus-Krist đí, nyə muud jǐ nə gúmá, nə ŋkul, kanduga á kanduga yé. Amen.

Buud bwə ŋə bwəma nə cúwáli wá bwə mə jəla

12 Yé bwáŋŋ mə búl cəel wá, ja mákəgula mə é báduga bí nda kuda yí, kúgá seegya mwo nda gúl sá í ajáláyé nə bə yí.

13 Yidagá gwág məshusəg ná bí ŋə ŋwa dún kəw lú məcéy *Kříst nyə á jug nə ndí má, shú ná bí bág gwág məshusəg, bí kəos ja á bá lwóya mǐlwaná myé yí.

14 Búúd bwə ká fiim bí nəcé bí bələ ókřisten í, bí mə jəla; mpugá nə Shíshim mə Zembí, Shíshim á gúmá wúsə bíđí.

15 Njǐ, muud a bíđí sámbá nyə ajáláyé nə kə jug ná nyə ámə gwú múúd, ŋkí ntág nə nyə ámə júwo, ŋkí sá mósól məbəw, ŋkí ná nyə ámə sá íshwíguli.

16 Ŋkí muud mə yida jug nəcé a bələ křisten í, a kú bəeg gwág shwôn, a yidag yə Zembí gúmá nə jǐná lú křisten.

17 Mpugá nə fwála lə cigúlé mǐlósú í mə wósos, í é fwo tééd nə buud wá ŋjów mə Zembí. Ja í ká bə ná cigúlé mǐlósú í tééd nə sá yí, buud bwə ŋə bán nə bwə ámagúláyé Jəjə Lán mə Zembí wá bǎŋ bwə bá bə ntədəl?

18 Ŋkí í tééd fwo líduga shú ná tətəlǐ muud dúgúg cəg, í ka bə ntədəlé nə muud jǐ kú bísh nyə yé bá bǎŋ sósól *míşám?

19 Ná ndéé, buud bwə ŋə jug nəcé Zembí nyə ámə jǐ ná bwə júgug wá, báá bwə kág shwóg nə mənyəwa, bwə bádug ijǐm byáŋ məbwsə mə múúd nyə á té bwo yéd, á dá námá sá sá jêsh á cí yé.

5

Məcwŋj

1 Mə léshá nə ocúmbá wá *Də bwə ŋə bə nŋŋ bíđí wá. Mə jǐ námá cúmbá á Də nda bwo, mə á bə ntəg ja Yésus nyə á jug yí, mə bá námá bə nə kəw lú mǐlwaná mí bá zə nyǐn myá.

2 Mə yáág nə bí ocúmbá wá Də nááá: wǐlúgá ítəw Zembí nyə a mə yə bí yí. Bí ɔ mpú də dúg byo nə lám wêsh váál Zembí mə jǐ yí, kú bə nda sá cǐndalá nə muud ŋə cǐndal bí, mbó; kúgá bə nə yéesh mábii, baaguləgá bwo nə jə tédúgá.

3 Buud Zembí nyə á bəd bí məbwsəd óni, kúgá yida mpááməwə bwo gwəw nda bí búşə bwo omása, yidagá ŋwa bíméfwó tǎŋ iyuug səonz jêsh í jála nə bə yí.

⁴ Nə ndeé, ja Mása obaagulə ó ítəw mə bá zə lwóya nyúúł yí, bí ka bá lág *túm gúmá á milwaná í cúgé nə ηkul bá bwəle jumə yí.

⁵ Ntə námə wə mə cí nə bí mənchwámá náaa: bídúgá nə ocúmbá buud bwə jwúg nə bí. Mpédúgá nyín ntəg íí, muud yêsh sələg nyəməfwó shí, nəcé Zembí mə də lúmbúlı nə buud bwə də ηkêny mánýúúł wá; nji, bəəng bwə səł bwáməfwó shí wá, a sá bwo mpaam.

⁶ Sələgá bíməfwó lal-lal mbwə mə Zembí dí shí, nyəməfwó ka bá bân bí ja fwála dəəng í bá bə yí.

⁷ Yílúgá isá byêsh í ηgə kənd bí milám gwów yí, bəd nyə məbwəd; mpugá nə nyə wə ηgə baagulə bí.

⁸ Dugá cunal íyéesh bín, jigá ηkasə. Muud lúmbúlı wún Njwú məjamb ηgə kuŋg nda zhwambáηkwuŋ mə dú báam nə, a ηgə sɔ́ muud á céégúg də yé. ⁹ Dugá lal lúu nə nyə, bí kú fúfug búgád, bí bwey də mpu nə omínyəŋá bân básə shí nyêsh dí wá bwə ηgə námə jug váál bí ηgə jug ní.

¹⁰ Nji, Zembí amədə í mpaam nyêsh wə nyə a jəw bí nə bí bəg buud ɔ́ *Kříst Yésus bí mú bə nə kəw lú míłwanə myé. Zembí wəəngá, ja bí e jug búbaalé fwála yí, nyəməfwó nyə é sá bí váál í jəla yí, a nywaadulə bí, a wá bí ηkul, a sá nə bí bəg kú ná bwəle shwágusa.

¹¹ A ηwág ηkul kandəgə á kandəgə. Amen.

Məbədə nə ibwádán

¹² Silvê wə mə amə ηwa nə a zəg cilə mə baalé íciyá íga yé. Mee ηgə ηwa nyə nə *mínyəŋá waamə abúgúlág. Mə amə cí nə a zəg cilə mə wá, mə wág bí ηkul míłámúd, mə báásulə námə bí nə bí təl fwámé mpáam mə Zembí dí; yímúgá mányúúł na.

¹³ Dɔ́ dúśə *Babilon, Zembí nyə á féesh námə nda bí yí í ηgə bəda bí; nchwámá dām Márkus ηgə námə bəda bí.

¹⁴ Nğəgá nə kúlula məkúlula mə ceełí.

Zembí kə sá nə bí bəsh buud bí músə búúd ɔ́ Kříst wá, bí cágəg nə sheł!

Kálaad ábêê Pyêr nyə á cilə yé Isâ í dúgyá nə Pyêr ábêê yí

Shímun Pyêr, muud lwámá mə Yésus-Kríst wə nyə á cilə kálaad éga (1.1). Nyə á cilə okrísten bêsh.

Wa kálaad éga dí, Pyêr nyə á ngə lúmbəli nə buud bwá á ngə kyey nə wagəwo-wagəwo mínjígúlá Dɔ mə Yésus dí wá.

Bíl íciyá yá kálaad éga bísə námə nda bílúgá yá kálaad mə Yúd (dúg 2.1-8 nə Yúd 4-16).

Pyêr nyə á ka tâl icé í lésú byé ntúga:

(1) A báda búúd, a mú ka báásulə máfúlú mə krísten (1.3-21).

(2) A mú bágulə ísəy ná kuú njəond mimbúwúlú mí búúd mí ngə bə nə ndí yí (2.1-22).

(3) Mimbúwúlú mí də cágulə búúd bwá ngə bwánd zíyé mə Kríst wá, bwá də cí ná zíyé wəɔng í ábúle bə (3.1-18). Ná ndéé, Pyêr ka ngə bəsa nə mimbúwúlú myəɔng ná Kríst ngə bə kú ləel zə nəcé Zembí ngə ná fwo jísəw ná zhwoɔg buud bwá bág fwo dúg cəg.

Kálaad éga jí nə bíl íciyá búúd ɔ Yésus bwá búl gwág nywa yí:

(1) Cwámba nyə a mə yə shé isâ byêsh í jálá nə kwíind yí (1.3-4).

(2) Jwəw ngwúd dúsə mísh mə Cwámba dí nda mimbú tósšhin, mimbú tósšhin nda jwəw ngwúd (3.8).

Məbádá

¹ Mə Shímun Pyêr, lwaá nə *muud lwámá mə Yésus-Kríst, mə wə mə cílə kálaad éga. Yésus-Kríst, Zembí wúsú nə Cəgye wúsú nyə á mə sá nə jɔ lám jé ná, bósí búúd bwá ləgúg námə búgá í njúl nə mbií mfií búgá jisú jí nə ndí yí. Buud bəɔng wə mə cílə kálaad éga wá.

² Kálə bí é ngə kə shwóg nə mpúlə Zembí nə Cwámba wúsú Yésus yí í búləg kwádulə bí íbwádán, í bul sá ná bí bág ná shéé.

Cəg krísten mə jálá nə cəgə yí

³ Mpugá ná Cwámba nyə á mə yə shé isâ byêsh í jálá nə kwíind shú ná shé ngəg nə cəgə cəg í yə Zembí gúmá yí. Nyə á yə shé isâ byəɔngú ħkúl Zembí nyéd, sálə nyə á mə sá ná shé mpúg Zembí muud nyə a jəw shé yé; nəcé Zembí nyə a jəw shé nə zhií á məɳkənuwa mé nə jɔ fúlú jé.

⁴ Məɳkənuwa nə jɔ fúlú jé jəɔng wə í á sá ná shé bíig məmə isâ nyə á kaag yí, isâ byəɔng bí nə məmə mfií shú dúsúd. Nyə a sá ntó shú ná, ja bí mə bíí məmə isâ byəɔng yí, bəw-bəw isâ í ngə wá məlwaagəwo shí ga dí yí í bəg kú ná nyingə julə bí, məfúlú mún mə yídagú bə nda məfúlú mə Zembí.

⁵ Nəcé ntó, wágá ħkul nyín nyésh ná, nda bí mú nə búgá ná, bí kwádúləg jɔ fúlú búgá jəɔng dí, bí kwádulə fwámé mpúyá,

⁶ bí kwádulə kuú njəond á dulə mpu bii lám, kwádulə zény kálə shwóg təɔ jí təɔ jí, kwádulə kəndúlə lám wə Zembí,

⁷ kwádulə mácey mə omínyəɳə nə omínyəɳə, bí kwádulə cəelí cəelúlə búúd bêsh.

⁸ Nacé, jɔ məfúlú móni, bí mǎ ká bə nə mwo mǎ ngə kwíduli kúdúlig íí, mwǎ wǎ mǎ é sá ná bí bǎg kú dɔ báág məbwǎ, bí yidá ngə kə shwóg nə shwóg ngə mpu Cwám̄ba Yésus-Kríst fwámé mpúla.

⁹ Mpugá ná jɔ məfúlú móni, muud cúgέ nə mwo yé, jisə nda muud mǎ yə mǐsh a ka ngə bwǎwulə zhií bwǎwulə bwǎwuləg yé, a mǎ wusa ná Zembí nyə á shí fúb nyə, yíl nyə *mísám myé mí ayág.

¹⁰ Gwǎ wǎ mǎ cí nə bí nǎ, bwaanɔ, wágá ŋkul ná njúwúlú Zembí nyə a jǔw bí yí, nə féeshúlə nyə á féesh bí yí, bí ŋwág byo nə məjila. Bí mǎ ká sá ntó, bí nda bá bwelə bufa məbǔwud.

¹¹ Ntó, Zembí mú bəgushi bí zhií nǎ sán kələ nyíi faan á kandugə kandugə mǎ Yésus-Kríst, Cwám̄ba nə Cugye wúsú.

Obúgula bwǎ jǎlá nə nada nə njúgúlá bwǎ á ŋwa yí

¹² Gwǎ wǎ jí nǎ, mə bá dɔ báásulə bí isǎ íni tɛem bə nǎ bí mǎ bwey mpu byo, bí mǎ bwey nǎmǎ nada nə búbǎlé bí á júg yé.

¹³ Mǎ dúg ná jisə mpwogé nǎ, té mǎ jisǎ ná wa banda ga dí yí, mə dúg báásulə bí isǎ byəŋgǎ, bí bǎg kú wusa mǎnyúul.

¹⁴ Nacé mə ngə mpu nǎ mə wǎl bá zə wú banda dəŋgúd, Cwám̄ba wúsú Yésus-Kríst nyə á mǎ lwó mə ntó.

¹⁵ Mǎ e wǎ ŋkúl nǎ bí bǎg dɔ téduga isǎ byəŋgǎ ja jǔsh, tɛem bə ja í bá bə mə mǎ kyey yí.

Njúgúlá mǎ Pyêr wúsə búbǎlé njúgúlá

¹⁶ Sǎ á sǎ ná bí mpúg nda Cwám̄ba wúsú Yésus-Kríst mǎ bá nyinɔ zə nə ŋkul ná. Mpugá ná ja sǎ á yə bí njúgúlá wəŋg yí, sǎ á shígé ngə bwiiŋg bí milán búúd bwǎ á té nə milúu nǎ ndeé bwǎ mpu shín táág myá. Jisə nǎ sǎ á dúg cé ícwamba jé nə mǐsh mǎsú.

¹⁷ Haaw, nyə a lág gúmǎ nə milwanǎ mí ngə zhu wǎ Zembí Sósŋgú. Nyə a lág byo ja kál lú ící mǎ Zembí á milwanǎ í á ci nə nyə ná: «Mwǎn abábə waamǎ óga; nyǎdí wǎ lám wǎm wǔsh wúsú yé.»

¹⁸ Sǎ óga sǎ á gwág kál dəŋgú í ngə zhu gwǔw jon dí ja sǎnǎj sǎ á bə mbúmbúnj Zembí nyə a féesh yíid.

¹⁹ Nǎ ndeé sǎ ngə wǎ milám mǐsú oncindí íciyá í *búúd ɔ mícúndǎd. Í bul jǎla ná bí kǎndug mǐsh íciyá byəŋgúd nacé bísə shú dúnúd nda lám̄ba í ngə gwǔ yídúgúd yí, í gwǔ ntó nǎ ndeé kə wós ja ácén-cení a kúndǎ mán mǎ bá fɛen bí mənkenya milámúd yí.

²⁰ Fwogá tééd bwey mpu ná, micilyá mí búúd ɔ mícúndǎ mǐsú Kálad Zembí dí myá, mí á shígé ngə zhu mítǎdúgá mí búúdud.

²¹ Nacé, kú nə tǔw cúndǎ mǎ Zembí ŋgwúd í á bwelə zhu tǎdúgá mǎ múúdud. Nji, buud bwǎ á dɔ cúndǎ jínǎ mǎ Zembí dí wǎ, Nkɛŋkɛ Shíshim wǎ nyə á dɔ sǎ ná bwǎ cúndǎg.

2

Oyúguli ɔ mǎshúgǎ bwǎ bá bə

1 Nji, *buud ɔ mícúndá wâ mæshügâ bwá á shí námá dâ bæ kúl búúd *Izaræyêl dî. Oyíguli ɔ mæshügâ bwá bá námá dâ bæ bidí gwoongud. Bwá bá zâ nâ bôw-bôw mínjígulá mí agwíflya buud, zâ ngæ nyíngal myo na gwoong dî nyima. Bwá bá kâ nâ íbamb byán ná ndéé kâ shwána Mása wán nyæ á wá lal-lal tân shú ná bwá bág fulí yé. Ntót, bwá mú bá léél jéé kú bwey.

2 Buud ñkí bulya bwá é bę ásyí-síy wán wæong, kuú njæond wán í mú sá ná cug krístæn í bág sâ cóógá.

3 Oyíguli ɔ mæshügâ bæongú, nda bwá ngá sọ mæzhií mæsh ná bwá bág nâ zhwo g mæbii ná, bwá é dâ zâ nyúg bí nâ mikaand mí mæshügâ shú ná bwá díyá nâ bí. Mpugá ná intúgúlí byán í má bwey bæ, Zembí wál bá zâ jaŋgulæ bwo.

4 Mpugá ná Zembí nyæ a shígé jagulæ *wáéngales bwá á sá *sám wá; nyæ á wusæ bwo Tarutar dí. Búsæ feedyá nún kúl yidágú í búl bæ ná kalúd yí, bwá ngæ bwánd sémbyé mílásá.

5 Nyæ a shígé námá jagulæ búud ɔ ayág. Nyæ á nti mæma mpwæ ayíyáág zâ jaŋgulæ búud bwá á bæ kú bish nyæ wá, nyæ á baagulæ nji bóól búud zangbá bônôn *Nówe, nácé Nówe nyæ á dâ cúndæ ná buud bwá bég tútálí má Zembí.

6 Zembí nyæ á jaŋgulæ mingwála myá Sódóm nâ Gomor, a cumbal jígal myo nâ kuda, mí bæ ífíí. Nyæ á lwó yuug cínong ná buud bwá dágúg, bwá mpu ná, mwôw má ngá zâ má, nyæ abúle jagulæ búud bí kú bish nyæ wá.

7 Nji, nyæ á fæmashi Lót, tútálí muud nyá áshígé dâ bæ ná shæe nâ dágulæ ásyí-síy búúd ɔ íngwúbú bwá á ngæ sá yé.

8 Nácé tútálí muud mæ Lót ja nyæ á dâ cugæ nâ buud bæong yí, nyæ á dâ dág isâ bwá á dâ sá yí, a dâ gwág byæong bwá á dâ lás yí: í á dâ bæ nyæ lám á tútálí yéd íí, cúgá jwôw dësh.

9 Na mæ lwó sá ná, buud bí nâ gwóógá nâ Zembí wá, Zembí mæ mpú dâ tí yíl bwo mákugulud. Nji, a ngæ táág osól ɔ mæbôw ná a bá jugushi bwo jwôw lú sémbyé mílásá.

10 Buud bwá bá bul bwæma nâ intúgúlí byæong wá, í bá bæ bæong bwá ngá bę bôw-bôw íyéesh yâ mílám myán, bwá ngá sá isâ í shwôn wá, bwá ngá mpyény jiya ícwámbe má Zembí wá.

Buud bæong búsæ buud ɔ ímami, búsæ nâ mpyaam, bwá cúgé nâ ifwaas nâ zhwo gúmá má Yésus, bwá yida *lás nâ gwo bwaasúlæ mpu.

11 Í njúl ná wængales bwá ntọ bwo ñkúl dî, búsæ injkácid cọ bwo; nji báá bwá ád é jág lás nâ gúmá bæong mísh má Cwámbe dî.

12 Buud bæong búsæ nda ocúdu wá jugú, ocúdu bwá dâ byél ná bwá bá biil máláámbed ná ndéé bwá bwoo wá. Sá bwá ampúyé yí, bwá lás nâ gwo bwaasúlæ mpu. Bwá bá námá dâ yæ shwíy lú ocúdu, bwá bwoo námá nda ocúdu,

13 Í mú bá bæ bwo myána shú ólíngí bán. Bwá gwág shweesh ná bwá dág sá isâ yâ bôw-bôw íyéesh byán mpwó-mwásá izhulur. Bwá ngæ zhwiimbya nâ mæshügâ mán. Ja bwá zé ídína bín dí yí, bwá zé sá isâ í shwôn, zâ wá bí mælwaagawo ídínad.

14 Mán mádúgya mæsæ ayaas nâ ayaas; búsæ kú bwele káád sálæ mísám; bwá ngæ shüg buud bwá afwóyé mpu mínjígulá wá nda búúd bwá dâ shüg óshú nâ mædæ ngwéye dí ná; myán mílám mí á má janawo nâ yéesh mábii; búsæ nâ mæzhúngulú má Zembí ícug byánúd.

15 Bwó má lúgə fwámé zhíí kə cwagəwa bə zhíí mə Balaam mwān má Bosor, muud nyə á gwág nywa sálə ólííngí shú ná a ɲwág myəna cínɔŋg yé.

16 Nji Balaam nyə a shí bwəma nə məɲkóndəg nəcé məlwə mé mɔɔŋg. Myəólú jakáás í á lás nə kál lú múúd shú ná í culashi múúd micúndə sóólúgú íkás yé wɔɔŋg.

17 Oyííngali ɔ máshúgá bɔɔŋg básə nda mənəcwuɲ mí kú nə məjúwó má, námə nda mɲkúdí mí də fánda bándəwo gwów ntó ná ndéé mí shín nyiŋgə cɪma nə ɲkwə mpu nda nywə myá. Jáɲ jiya í bá bə kúl yídúgú jíśó nə kulád yí.

18 Bwó də kə nə məma míkaand mí ɲjúl ocwúd kə də shúg búúd bwó má shín faam ná bwó béégyá nə misəm wá, nyiŋgə də kə nə mbéé íwímbúg yá mənyúúl máɲ, nə ásíy-síy, də kə shúg bwo nə ndí nda bwó dú shúg óshú nə mədə ɲgwéye dí ná.

19 Oyííngali ɔ máshúgá óni bwó ɲgə kaag buud cug fəlí í ɲjúl bəɲ bwóméfwó, asíy-síy má ɲwa bwo məlwəá. Nəcé muud yəsh jisə lwaá á sá í má ntə nyə ɲkul yí.

20 Mpugá ná buud bwó má mpu Cwámba wúsú nə Cugye Yésus-Kríst fwámé mpu wá, bwó má faam nə yéesh ísá í nyéé yá shí mishwun. Nji, bwó ká nyiŋgə kə wá mányúúl ísá byɔɔŋgúđ bwó bíđ ná í ntəg bwo, cé bwó é tów yí í é jág nyiŋgə bul bəw, ntə cé bwó á fwo bə bwó tál yí.

21 Í á nywá bul jəla shú dáɲ dí ná bwó jíg nda mpu fwámé zhíí, nda bə ná bwó shín mpu mpándí má Zembí *búúd ɔ lwámá bwó á kala bwo yí ná ndéé bwó mú yida myaas mpándí nyɔɔŋg.

22 Ntə jí ná, sá ɲgwól mpwokwoond ɲgə mpu ci yí í má bwəma nə bwo. ɲgwól mpwokwoond jí ná: «Mpyə má nyiŋgə də ígwíle byé,» ɲkí ntāg ná: «ɲkuú ɲgə námə shín gusa, a má nyiŋgə kə bíđuga íshwáfád.»

3

Jwəw má Cwámba í bá wósó

1 Yé óshwə bām má búl cəel wá, kálad ábécə mə ciləl bí wə éga. Təw kálad ashúshwóógú dí təw nyíga dí, mə ɲgə cəel gwúmashi bí mítédúgá, bí bəg nə fəg nyísə ná sáɲ yí.

2 Má jíi ná bí tédúgá íciyá *búúd ɔ micúndə ɔ Zembí bwó á ci yág yí, bí téduga námə mpándí mə Cwámba nə Cugye wúsú *búúd ɔ lwámá bwó á kala bí yí.

3 Í bul jíi ná bí tédúgá fwo mpu ná, ja mwəw má ɲgəe máshíné má cug ga má bá wósó yí, buud ɔ cóógú bwó bá zə nə cóógú jáɲ zə ɲgə sá ísá nə milúu myáɲ.

4 Bwó bá námə də ci ná: «ɲgaá nə nyə á kaag ná a bá nyiŋgə zə? Ká ɲkaagə nyɔɔŋg í á má ka shúgala ɲgow? Odá bwó á má ɲgə shín yə ísá í ɲjúl námə nji nda í á ɲgə bwey bə tédéd mətédédulé má shíd ná.»

5 Já bwó lás ntó yí, bwó wusa ná, í á bə yág ná, nji Zembí nyə á ci ciyá yí, jɔɲ lə gwów í mú bə, məndəlú má mú námə bə, má ɲgə zhu məjúwód.

6 Məjúwó námə wá Zembí nyə á balan nə ndí má; nyə a sá ná shí a yág nyəsh í jaŋgəwog məjúwód ná ndéé ísá í shí byəsh í mú jəɣ.

7 Ná ndéé, nə ciyá jé ɲgwúd nə ɲgwúd jɔɔŋgá, Zembí má tál jɔɲ nə məndəlú mága nda kulú ná a bá ntí kuda zə jaŋgələ byo jwəw lú sémbyé míləsú, jwəw búúd bí kú bísh nyə wá bwó bá jəɣ yí.

⁸ Yé óshwá bâm má búl cœel wá, ñkúmba sá bí má jóla nê bê kú wusa yí jísê. Jwôw ñgwûd dúsa mísh má Cwámba dí nda mimbû tóóshin, mimbû tóóshin nda jwôw ñgwûd.

⁹ Bóól búúd bwá ñgê téduga ná Cwámba ñgê neela nê sálê sá nyê á kaag yí. Mbô! Nyê anjê nê neela. A ñgê yida bê nê jísôw nê bí, nyê acéélê ná bí bóólúgá bí jimbúg. A cœel ná bí bêsh bág nê fwála mæ cénd kuú ñjœnd.

¹⁰ Næcé, jwôw má Cwámba í bá za wóós nda júwâl í ða za ná. Jwôw ðœngá, jon í bá sá mæma ncíndá, í mú jimb. Isâ í jon byêsh í bá bumb ñgwíile í mú shîn nyê. Shí nê misóólúgú mí shí í bá shîn jígê*.

¹¹ Nda í ká bê ná isâ byœng byêsh í bá shîn nyê ná, tédúgágá mbií búúd bí má jólá nê bê yí! Kuú ñjœnd wân nê gúmá bí má yá Zembí yí í jólá nê bê nda Zembí mæ cœel ná.

¹² Bí má jólá nê ñgê bwánd jwôw má Zembí nê mæjigüwa ná í léélug wóós, jwôw jon í bá bumb ñgwíile, isâ í jon í mú nyê nê mægwô má ñgwíile wœng yí.

¹³ Sô ñgê bwánd jon lu gwów á gúgwáan nê shí a gúgwáan nda nyê á kaag ná. Cínœng wá isâ byêsh í bá bê nda tâtálí má Zembí mæ jû ná.

Bí œ mpú ða dág

¹⁴ Gwá wê má cí nê bí ná, yé óshwá bâm má búl cœel wá, nda bí ñgê bwánd jwôw ðœng ná, wágá ñkul ná í bâg za kwey bí bí ñjúl kú nê cúcwán lú mábwam, kú nê sá á jumúg mísh má Zembí ði, binón ná shee.

¹⁵ Mpugá ná Cwámba ishê ñgê bê kú lámusa næcé á cœel cug búúd. Sá *mínyœnê ishê Pwôl nyê á cilê námá bí wá cí. Má búl cœel nyê, á jí nê fag má Zembí.

¹⁶ Gwá námá wá á ñgê cilê okálaad bê bêsh dí kúl á ñgê lás lású isâ impwúd íga yí. Nji, okálaad bê ðœng bí nê bíl íkúkúl bísa ñkí kwowula gwágúlêd yí. Íkúkúl byœng wá í ñgê bê ná, buud bí nê jág nda fwo mpu mínjígúlá wá, bwá ñgê kwíng byo, námá nda bwá ñgê kwíng bíl íkúl í Mícilyá ná. Sóólúgú wán wœng í bá janjula bwo.

¹⁷ Bí bân oshwá bâm má búl cœel wá, mæ má kéwuli bí ðni. Bí ó ka bey ná buud búsa kú bish mácœœ wá bwá bâg julê bí cwaguwála wán bwá ñgê cwagüwa níð. Bí ó bey, bí a bá wú kúl bí má jóla nê tôw ná shîn yí.

¹⁸ Yidagá ñgê wíy, mpáam má Zembí nê mpúyá mpúla Cwámba nê Cugye wúsú Yésus-Krist dí. A ñwág gúmá tééd kíkídíga kæ wóós kandügá á kandügá. Amen.

3:8 Sôm 90.4 **3:9** 3.15; 1Tm 2.4 **3:10** 1Te 5.1-2; 1Pr 4.7 **3:10** Bóól bwá cí ná: «í ábálê ná kwo bê», bóólúgá ná: «ye í é bá ná kwo bê e?» **3:12** Iza 60.21; 1Kr 6.9; Mbá 21.1, 27 **3:15** 3.9; Rom 2.4 **3:17** Yûd 24-25 **3:17** Mak 13.5; 1Kr 10.12; 1Pr 4.7 **3:18** 1.11

Kálaad ashúshwóógú Yuánes nyə á cilə yé Isá í dúgyá nə Yuánes ashúshwóógú yí

Də mə Yésus dēsh í ngə ci ná Yuánes wá nyə á cilə kálaad éga, nə bəɔng óbá bwə ngə bə wá, tɛem bə ná nyə a shígé ngə wá jíná dé. Nyə á cilə kálaad éga a músa cwúwúúl, a njúl Ifɛz. Fwála dɔɔng í á bə Də mə Yésus í má ngə mpu nada ikál ikál. Kálaad éga ngə sá ná sə mpúg ná mædɔ mēsh mə á ngə dúg cúŋ nə bów-bów mínjígúla mí á ngə mpyáanz mwɔw mɔɔng dí myá. Ná ndeé, Yuánes nyə á ka cilə kálaad éga ná a bwéel isá íbá:

(1) a bándálá múúd yēsh mə lɔ yé ná a mpúg bə nə wónɔgə nə Zembí bá bēsh Mwán yé Yésus-Kríst;

(2) a lúmbúlí nə bów-bów njígúla í á ngə kənd buud jugú yí.

Yuánes ngə ka ci ná, njígúla wēsh í yídá lwó ná Kríst ji nə yé, Yésus nə yé yí, mbúgula má jalá nə bə kú kənd málwə njígúla wɔɔng dí.

Ciyá má Zembí í ngə yə sá cug

¹ Sə ngə cilə bí sá í á də bwey bə shí nə gwów nda fwo bə yí. Sə bāŋ dúsú fwála dí, sá á gwág gwo, sá dúg gwo nə mísh māsú, sə mpu beny gwo, məbwə māsú kúnnya nə gwo. Sə jɔɔng wá Ciyá má Zembí í də yə búúd cug yí.

² Cug jɔɔng í á zə lwóya nyúul, sá dúg gwo. Gwá wá sá ngə bwiing nə jí bábálé yí, cug á kandugə í á bwey də bə wá Zembí Sóɔngú yí, sə ngə jaaw bí gwo nəcé í á zə lwóya nyúul sádí.

³ Sə sá á dúg sá gwág yí, gwá wá sá ngə námá jaaw bí yí shú ná shé bág námá nə wónɔgə. Wónɔgə jɔɔng jí ntəg í, nə shé, nə Zembí Sóɔngú bá bēsh mwán yé Yésus-Kríst.

⁴ Sə ngə cilə bí gwo shú ná məshusug má bág shé kú nə nji.

Shé kyéyugá mənkenya

⁵ Kéel sá á gwág nə Yésus-Kríst yí, dwá wá sá ngə jaaw bí ga. Dúsə ná, Zembí jisə mənkenya*, yídúgú† í cugé bwelə bə nyádí.

⁶ Shé má ká ci ná shénɔŋ Zembí búsa nə wónɔgə, nji shé ngə nyiingə cugə bów-bów cug í, shé ngə bwiing ijɔɔ, kuú njɔɔnd íshé í aŋgə nə bə obúbálé.

⁷ Nji, shé má ká ngə cugə mənkenya dí nda Zembí nyəmɛfwó jí mənkenya ná, ntó jí ná shé búsa nə wónɔgə shémé nə shémé, məcií mə mwán yé Yésus má mú jímbal shé *mísám myēsh.

⁸ Shé má ká cí ná shé cugé nə mísám, shé ngə shiig mənyúul, bábálé cugé shé mílámád.

⁹ Nji, shé má ká magulə mísám míshé mísh má Zembí dí, a juu shé, a jímbal shé olíingí bēsh shé á sá wá, nəcé a jí tətəlí, a njúl abúgúlag.

¹⁰ Shé má ká cí ná shé aŋgə ná nə nyiingə sá mísám, shé má cí ná Zembí jí nə ijɔɔ, ciyá má Zembí cugé bwelə bə shé mílámád.

1:1 2.13-14; Yuá 1.1-2, 14 **cug:** Yuá 4.14; 6.35; 8.12; 11.25 1:2 bwiing: Yuá 15.27 1:4 Yuá 15.11

1:5 Yuá 8.12 1:5 1Tm 6.16 * 1:5 **mənkenya:** Ciyá ní í bádúgá zhwoɔg isá shú má Zembí: nə otútəlí, nə obúbálé, nə jə lám, nə məsəŋ. † 1:5 **yídúgú:** Ciyá ní í bádúgá námá zhwoɔg isá: nə ijɔɔ, nə olíingí, nə bów-bów cug mimbii myēsh. 1:6 2.4 1:7 3.5; Iza 2.5; Heb 9.12; Mbú 1.5 1:9 Sóm 32.3-5

2

1 Yé bwán bâm, mæ ngə cilə bí isâ íni shú ná bí nda du sá *mísám. Nji, ŋkí í wós ná muud mæ sá sám, mpugá ná shé básə nə muud ngə kyem shé mish má Sósŋgú íshéd yé: nyə wə Yésus-Krist, muud a tátəli.

2 Nyə a yána nyəməfwó tãŋ cúdú icweel shú mísám mishé; í á shígé námə bə nji shú mísám mishé shéməfwó, í á bə shú mísám mí búúd bəsh wá shí mishwun.

Shé sáágá sâ Zembî ngə ci yí

3 Sâ í lwó ná shé má mpu Zembî fwámé mpu yí, jí ná shé ngə baagulə mæcɛɛ mé.

4 Múúd mæ ká ci ná a mpú Zembî, nji a nda ngə baagulə mæcɛɛ mé, a ji nə ijǝǝ, obábálé bwó cugé nyə lámúd.

5 Nji, muud ngə bɛ ciyá má Zembî yé ngə mpu cɛel Zembî váal í jəla yí. Sâ í lwó ná shé bí buud bɛ yí jí ná:

6 muud mæ cí ná a má nada nə Zembî yé má jəlá nə kyey kuú nǝənd Yésus nyəməfwó nyə á kyey yí.

7 Yé búúd bâm má búl cɛel wá, cɛɛ má cíl ə bí ga í cúgé gúl sâ ágúgwáan ná bi abwélé gwág. Dúsə cɛɛ bí má bwey mpu té wúlə ja bí á tééd nə bi má bɛ *Krist yí. Haaw. Cɛɛ dəəŋg dúsə ciyá acwúlú bí á bwey gwág yí.

8 Nji, tɛem bə ná bi á bwey gwág dwo, í yida námə bə cɛɛ ágúgwáan. Í á nyín gúgwáan cug má Krist dí, í ngə námə nyín gúgwáan bídí cugəd. Jí ná, yídúgú í mú ngə cǝ, fwámé mǝŋkenya má mú ngə ŋwa jiyə.

9 Múúd mæ ká ci ná a ngə cugə mǝŋkenya dí, nji a ngə yida mpíi *mínyəŋə yé, a jí ná yídúgú.

10 Muud ngə cɛel mínyəŋə yé yé, nywáá má ŋwa jiyə mǝŋkenya dí; a cugé nə təw sâ jí nə ŋkul kwal nyə bəəgú yí.

11 Nyəəŋg ngə mpíi mínyəŋə yé yé jí ná yídúgú. A ngə cugə yídúgú, nyə aŋgə nə mpu kósəmb á ngə kə nə cug jé yí, nəcé yídúgú í má búdal nyə mish.

Kúgá kənd mílám isâ yá shí gaád

12 Yé bwán bâm, má cilə bí, nəcé Zembî má juu bí nə *mísám mín nəcé *Krist.

13 Bí ocúmbá buud, má cilə bí nəcé bí á má mpu nyəəŋg nyə á bwey bə tééd mǝtéédúlé má shí nə gwów yé.

Bí ŋgwíinzhá, má cilə bí nəcé bí á má ntǝ Mbúwúlú múúd.

14 Yé bwán bâm, mæ má cilə bí nəcé bí má mpu Sósŋgú íshé.

Ocúmbá buud, mæ má cilə bí nəcé bí á má mpu nyəəŋg nyə á bwey bə tééd mǝtéédúlé má shí nə gwów yé.

Ŋgwíinzhá, mæ má cilə bí nəcé bí má lal mǝŋkul, Mílású mí Zembî mí á má ŋwa jiyə bídí mílámúd, bi a má ntǝ Mbúwúlú múúd.

15 Kúgá bɛ mǝnywa má shí ga, ŋkí isâ yá shí ga. Muud mæ bɛ mǝnywa má shí ga yé cugé nə ŋkul bɛ Dâ.

16 Nəcé cug á shí ga jísə: nə iyéesh bíśá kú nə Zembî yí, nə dúlə wímb sâ jəsh mish má dúg yí, nə dúlə ŋkəny nyúul nə sá wó jí nə ndí yí nə sá wó jís yí; isâ íni byəsh í ádé zhu wə Dâ, í du zhu cug á shí gaád.

17 Nji, cug á shí ga í ngə shîn, təw iwímbúg byé námə. Muud mæ sá sâ Zembî

ngə jii yé nywáá nyə é cugə kandugə kandugə.

Bóól búúd bwə ngə lúmbuli nə Kríst

18 Yé bwán bām, fwála lú məshíné mə shí wá mú ngə bwey bə ga. Sá á shí bwey jaaw bí ná *Sátan mə *Kríst ngə zə; ná ndéé, buud ɔ lúmbúli bəɔng bwə mú ŋkí bulya ja gaád, gwə wá í ngə sá ná shé mpúg ná məshíné mə shí mə mú ngə bwey bə.

19 Buud ɔ lúmbúli bəɔng bwə á wú shéfi *Dɔ di, ntó mə lwó ná bwə áshígé námá fwo bə búúd ɔ íshé. Bwə á mbəm bə búúd ɔ íshé, ŋki bwə á shí nada ná shé. Nji, í á jii ná í búgúlíg ná bəsh óni di, kú nə tɔɔ ngwúd nyə á bə muud wúsú.

20 Nji, bí báá, Kríst nyə a gwáágulə bí məwúdə yələ bí Nkɛŋkɛ Shíshim*, ná ndéé bí bəsh bí mə mpú óbúbálé.

21 Ja mə ngə cílə bí ga, mə acíyé ná bí mə jág óbúbálé; mə ngə yida cí ná bí mə mpú óbúbálé. Bí mə mpú námá ná sá jəsh jí íjɔ́ yí í cúgé nə ŋkul wú óbúbálé dí cwú.

22 Ká zə jí nə íjɔ́ yé? Jísə muud yəsh mə shwána ná Yésus cugé Kríst yé. Muud ngə lúmbuli ná Kríst wə éne, a mə ban Zembí Sóŋgá bá Mwán bəsh.

23 Muud yəsh mə bán *Mwán mə Zembí yé, nyə ampúyé námá Zembí Sóŋgá. Muud mə lás nə mpu ná Yésus jí Kríst yé, a mpú námá Sóŋgá.

24 Nda jí ntó ná, bí báá bí a shí gwág kéel ja bí á tééd ná bí mə bɛ Kríst yí; í jii ná kéel dɔɔngú í ŋwág jiya bídi mílámúd. Í ká ŋwa jiya bídi mílám di, bí nada nə Zembí Mwán bá bəsh Sóŋgá.

25 Ná ndéé, ŋkaagó Kríst nyəmɛfwó nyə á kaag yí nyísə ná: shé mə bá cugə cug á kandugə kandugə.

26 Sá mə á ngə yímə ná mə cílɛg bí wóni, shú ná bí mpúg buud bwə ngə cɛel yíl bí zhííd wá.

27 Bí báá, bí a shí lóg Nkɛŋkɛ Shíshim ja Kríst nyə a gwáágulə bí məwúdə yí. Nkɛŋkɛ Shíshim wɔɔng mə ŋwa jiya bídi mílámúd; ná ndéé, bí anyíngáyé ná jii ná ngwól múúd jígúlíg bí. Nkɛŋkɛ Shíshim ngə jíguli bí sá jəsh, njígulá yé wúsə búbálé, nda bə íjɔ́, nadagá nə Kríst nda njígulá wúsə ná.

28 Yé bwán bām, nda jí ntó ná, nadagá nə nyə, bí bág bə kú bɛemb tɔɔ sá ja á bá nyíngə zə yí, bí nda gwág shwón shíshúle nyə kúná-kúnə.

Bwán ɔ Zembí bwə ngə cugə cug ótátəli

29 Bí mə mpú ná *Kríst jí tətəli muud mísh mə Zembí di; mpugá námá ná muud yəsh mə cugə cug ótátəli yé jí məbyá mé.

3

1 Bí mə dúg mbií cɛelí Sóŋgá íshé Zembí nyə á cɛel shé yí? Nyə á cɛel shé cɛelí á ná a jəw shé ná bwán bə. Ntó, shé mpúgá ná shé búsə bwán bə, sá jɔɔng wá í sá ná buud ɔ shí ga bwə bág kú nyíngə mpu shé nəcé bwə afwóyé mpu Sóŋgá íshé.

2 Yé búúd bām mə búl cɛel wá, shé mú bwey bə bwán ɔ Zembí, nji mbií shé mə bá bə yí í afwóyé mpu nyín. Sá mə yidá mpu ná ja Kríst mə bá zə lwóya nyúul yí, shénɔŋ mə bá bə mbií ngwúd, nəcé shé mə bá dúg nyə nda á jí ná.

2:18 4.3; Mat 7.15; 2Yn 7 2:19 Mis 20.30 2:20 2.27 * 2:20 Bóól bwə cí ná «yələ bí Ciyá jé».
 2:22 4.3; 2Yn 7 2:23 4.15; 5.1; Yuá 5.23; 15.23; 2Yn 9 2:24 2.7 2:25 Yuá 5.24 2:27 Zhe
 31.34; Yuá 14.16; 16.13 2:28 3.21; 4.17; Yuá 5.22; 15.5 2:29 3.10 3:1 3.10; 4.6; Yuá 1.12; 3.16
 3:2 2Kr 3.18; Flp 3.21

³ Ntó ji ná, muud yêsh ηγḡ bwánd nḡ búgá ná a bá bḡ nda Kríst yé, nyḡ é ηγḡ sásulḡ *misám nḡcé Kríst cugé nḡ sám.

⁴ Muud yêsh ηγḡ sá misám yé ηγḡ caam mḡcḡḡ mḡ Zembí. Sálḡ sám wúsḡ caamúlḡ mḡcḡḡ mḡ Zembí.

⁵ Bi mḡ mpú ntḡg ná Kríst nywáá muud cúgḡ é ηkul sá sám yé, nyḡ á zḡ shí ga dí ná a zḡ jímبال misám.

⁶ Ntó ji ná, muud yêsh má nada nḡ nyḡ yé nyḡ ádé kḡ nḡ sálḡ misám shwóg. Muud yêsh ηγḡ kḡ nḡ sálḡ misám shwóg yé nyḡ afwóyḡ dúg Kríst, nyḡ ampúyḡ nḡmḡ nyḡ.

⁷ Yé bwán bām, muud nda yíl bí zhííd. Muud yêsh ηγḡ sá isá otútálí yé ji tútálí muud nda Kríst jí tútálí muud ná.

⁸ Nyḡḡ ηγḡ kḡ nḡ sálḡ misám shwóg yé, ji muud mḡ Njwú mḡjamb, nḡcé bwey Njwú mḡjamb nyḡ a tééd nḡ sálḡ misám. Nḡ ndeé, Mwán mḡ Zembí nyḡ á zḡ shí ga dí zḡ caam misóólúgá mí Njwú mḡjamb.

⁹ Muud yêsh jí mḡbyá mḡ Zembí yé nyḡ ádé ná nyiηgḡ sá misám nḡ ilan; cug mḡ Zembí í á mḡ ηwa jiya nyádí lámúd nḡcé a ji mḡbyá mḡ Zembí, a cugé ná nḡ ηkul ηγḡ kḡ nḡ sálḡ misám shwóg.

¹⁰ Mbéégí í dḡ bḡ mpódúgá bwán ó Zembí nḡ bwán ó Njwú mḡjamb. Sḡ í dḡ wá mbéégí wḡḡg yí jí ná, muud yêsh mḡ bḡ nda sá isá otútálí yé, cúgḡ mwán mḡ Zembí, tḡem bḡ nyḡḡg mḡ bḡ nda cḡel *mínyḡḡ yé yé.

Shé cūlagá mpódúgá íshé

¹¹ Kéel bi á gwág ja bí á tééd ná bi mḡ bḡ *Kríst yí dúsḡ ná shé cūlag mpódúgá íshé.

¹² Shé kúgá ηwa kuú nḡḡnd mḡ Káan muud nyḡ a gwú mínyḡḡ yé yé, nyḡ á bḡ muud mḡ Mbáwálú Múúd. Nyḡ a gwú ná mínyḡḡ nḡcé jí? Í á bḡ nḡcé misóólúgá myé mí á bḡ ηkí bḡw, mínyḡḡ nywáá myé mí njúl otútálí.

¹³ Bwaḡg, bi kú káam mpiílḡ búúd ḡ shí ga bwḡ ηgḡ mpii bí yí.

¹⁴ Shé mḡ mpú ná shé á bḡ mimbimbḡ, nḡji shé cugé ná mimbimbḡ, shé mú mikuwó*. Shé mḡ mpú ntḡ nḡcé shé mú ηgḡ cūla mpódúgá íshé. Muud jí kú cḡel bḡól yé jí ná mbimbḡ.

¹⁵ Muud yêsh mḡ mpii *mínyḡḡ yé yé ji ηgwúl buud. Bi mḡ mpú ntḡg ná ηgwúl buud ηgwúd nḡ ηgwúd cugé nḡ cug á kandugḡ kandugḡ.

¹⁶ Shé mḡ mpú sḡ bwḡ jḡw ná cḡelí yí nḡ sóólúgá ga: Yésus nyḡ a yána cug jé shú dúsú. Shé mḡ jḡla námḡ nḡ yána ícug bísu shú ómínyḡḡ búsu.

¹⁷ Muud jí nḡ mḡbii bímbí í jḡla yé, á ká dúg mínyḡḡ yé ηgḡ fúfḡ nḡ sḡ, a nda gwág nyḡ cḡy lámúd í, ye a ji nḡ ηkul ci ná a ηgḡ ná cḡel Zembí?

¹⁸ Yé bwán bām, shé kúgá dḡ jaaw cḡelí nḡji mímpu dí, shé dúgá cḡel fwámé cḡel, misóólúgá mí cḡelí dḡ nyín.

¹⁹ Ntó wḡ shé é mpu ná shé ηgḡ bḡ fwámé zhíí yé, milám mí mú já shé shí mísh mḡ Zembí dí.

²⁰ Ja jḡḡgá, tḡem bḡ ná lám í jum shé nḡ gúl sḡ, shé bḡ námḡ nḡji ná shḡcḡ, nḡcé Zembí mḡ ntḡ lám wúsú, a mpú sḡ jḡsh jí nḡ ηkul kḡnd sḡ lám gwḡw yí.

3:5 1.7; 2.2; 4.10; Iza 53.9; Yuá 1.29; 8.46; 2Kr 5.21; Heb 4.15; 9.14; 1Pr 1.19; 2.22, 24; 3.18 **3:6** 3.9; 5.18; Yuá 15.5; Rom 6.2, 14 **3:8** Mat 12.26-29; Yuá 8.44 **3:10** 2.9, 29 **3:11** Yuá 2.7-8; 4.11; 13.34

3:12 Mat 4.8 **3:13** Yuá 15.18 **3:14** 2.11; Yuá 5.24; 13.35 * **3:14 mimbimbḡ**: Ntó ji ηgḡlḡ cugḡ kú ná wḡḡgḡ nḡ Zembí; **mikuwó**: ntḡ ji bílḡ ná wḡḡgḡ nḡ Zembí. **3:15** Mat 5.21-22; Mbá 21.8 **3:16** Yuá 15.13; Gal 1.4; Flp 2.17; 1Te 2.8 **3:17** Mbá 15.7 **3:18** Zhk 2.15-17

21 Yé búúd bâm má búl cœel wá, ñkí lâm í ajúmé shé nà gúl sâ, shé jee lésha nà Zembî kú nà ifwaas,

22 a yə shé sâ jêsh shé má gwáám̄b nyə yí, nəcè shé ñgə baagulə məcœœ mé, ñgə sá sâ á gwág nywa yí.

23 Cœœ dé nyə á yə shé yí dúsə ná: Shé máguləgá ná Yésus-Kríst jì *Mwân má Zembî, shé cîlag shémé nà shémé nda nyə á cî ná.

24 Muud m̄ə báágúlə məcœœ mé yé nywáá má nada nà Zembî, Zembî nyə á má ñwa jìya nyədí lámúd. Shíshim nyə á yə shé yí í d̄u lwó ná Zembî nyə á má ñwa jìya shédí mílámúd; ntó wə shé má d̄u mpu ná Zembî nyə á má ñwa jìya shédí mílámúd yé.

4

Dúlə faas míshíshim

1 Yé búúd bâm má búl cœel wá, bí nda d̄u kənd lâm míshíshim myéshud. Dugá fwágusə myo shú ná bí d̄ug mpu ñkí mí ñgə zhu wə Zembî. Dugá sá ntó nəcè ncúlýá *buud ə mícúndá wá íbəmb bwə mú shí gaád.

2 Məyígyé bí é d̄u yag Shíshim má Zembî yí mäsə ná: shíshim wêsh í lás mpu dí ná Yésus-Kríst nyə á zhu wə Zembî zə ñwa nyúul muud yí, í ñgə zhu wə Zembî.

3 Shíshim wêsh í yídá ban lásúlə mpu dí ná Yésus nyə á zhu wə Zembî zə bə múúd yí, wúsə shíshim m̄ə Múúd lumbúli má *Kríst bí á gwág ná a zag yé; a má bwey wós ja gaád.

4 Yé bwán bâm, bí báá bí bí bwán ó Zembî, bí a má ntág bwey ntə búúd ó mícúndá wá íbəmb; bí á ntə bwo nəcè Shíshim wí bí mílámúd yí í ntə wœɔŋ wúsə búúd ə shí ga mílámúd yí.

5 Buud ə mícúndá wá íbəmb óni búsə buud wá shí ga; gwə wə í sá ná bwá lásúg námə nji nda buud ə shí ga, buud ə shí ga ka námə d̄u gwágulə bwo.

6 Ká, shé báá bí bwán ó Zembî. Muud m̄ə mpú Zembî yé nyə e gwágulə shé. Muud cúgə yé má Zembî yé nyə agwágúlýé shé. Na wə sá má d̄u yag Shíshim óbábélé, shé mpu námə shíshim íwushí yé.

Shé cîlagá mpádúgá íshé

7 Yé búúd bâm má búl cœel wá, shé cîlagá mpádúgá íshé, nəcè cœlí í ñgə zhu wə Zembî. Muud yêsh jì nà cœlí yé jì mabyá má Zembî, a mpú námə Zembî.

8 Muud cúgə nà cœlí yé nyə afwóyé mpu Zembî, nəcè fúlú má Zembî nyí ná a jì nà cœlí.

9 Sâ í lwó cœlí Zembî nyə á cœel shé yí jì ná, nyə á nti Cúgə lú Mwán dé shí gaád shú ná shé ñgóg nà cugə nyədí kwoŋud.

10 Cœlí jœɔŋg cúgə ná shé wə a cœel nyə; nyə wə a cœel shé, a mú nti Mwán yə nda cúdú icweel shú *mísəm míshé.

11 Yé búúd bâm má búl cœel wá, nda Zembî nyə á cœel shé ntáni ná, í jii ná shé kág cîla mpádúgá íshé.

12 Muud nyə abwélé d̄ug Zembî. Nji, shé má ká cîla mpádúgá íshé, í mú nyîn ná Zembî má ñwa jìya shédí mílámúd, cœlí jé í músə shé mílámúd mbií í jəla yí.

13 Shé má nada nà Zembî, Zembî nyə a má ñwa jìya shédí mílámúd. Sâ í ñgə sá ná shé mpúg ntó yí jì ná: nyə a má yə shé Shíshim yé.

3:21 2.28 3:22 Yuá 15.16 3:23 Yuá 2.23; 13.34 3:24 4.13; Yuá 14.16; 15.5; Rom 8.5, 9, 14 4:1 2.18; Mat 7.15; 1Te 5.21 4:2 Yuá 1.14; Rom 10.9; 1Kr 12.3 4:3 2.18, 22 4:4 5.5 4:5 Yuá 3.31 4:6 2.4; 3.1; Yuá 8.47; 18.37 4:8 4.16 4:9 Yuá 3.16 4:10 2.2; 3.5; Rom 5.8, 10 4:11 3.11; 4.21; Mat 5.44-45; 18.33; Yuá 13.34; 2Yn 5 4:12 2.5; 4.17; Yuá 1.18 4:13 3.24

14 Sá báá sá á shí dúg nà mísh mású ná Zembî nyà á nti Mwán yé zə cug búúđ ɔ shí ga. Sá ngə bwiing ná jí mpu bə ntó búbálé.

15 Muud yêsh mə lás nà mpu yé ná Yésus jí *Mwân má Zembî yé má nada nà Zembî, Zembî má ɲwa jiya nyáđí lámúd.

16 Shé báá má mpú ceełi Zembî ngə ceeł shé yí, shé ngə námá *búgula gwo. Fúlú má Zembî nyí ná a jí nà ceełi; muud yêsh má nada nà cug ceełi yé má nada nà Zembî, Zembî nyə á má ɲwa jiya nyáđí lámúd.

17 Sá í lwó ná ceełi má Zembî jísə shé mílámúd váál í jəla yí jí ná, shé mə shwu mányúul nà jwów lú sémyé mílósú. Shé má shwu mányúul nəcé shé básə wə shí gaád námá nda Yésus nyə á bə ná.

18 Ceełi í áđé seɲɲya nà ifwaas; fwámé ceełi í yidá də shínal ífwaas. Nəcé ifwaas í lwó ná muud ngə mpu ná nyə é bwəma nà intúgúlı. Ntó jí ná, muud mə sá ífwaas yé ceełi má Zembî í afwóyé bə nyə lámúd mbií í jəla yí.

19 Shé báá ngə bə nà ceełi nəcé Zembî nyə á fwo tééd ceeł shé.

20 Ʋkí múúđ má ci ná á ceeł Zembî, ɲji a ngə mpíi *mínyoɲá yé, a jí nà ijǰǰ. Nəcé sá ngə dúg omínyoɲá bású ɲji sá cugé nà ɲkul dúg Zembî. Ntədəlé sá bású nà ɲkul ceeł Zembî sá nda ngə ceeł omínyoɲá bású yé?

21 Cɛɛǰ *Kříst nyə á yə sá ntəg wə ga: muud mə céeł Zembî yé, céełəg námá mínyoɲá yé.

5

Búg í ntə məbwəbúlán má shí mishwun

1 Muud yêsh mə mágúlá ná Yésus jí *Kříst yé má byél byélé á Zembî. Ná ndeé, muud yêsh mə céeł mbyál yé nyə é ceeł námá mwán mbyál nyə ámə byá yé.

2 Shé má də mpu ná shé ngə ceeł bwán ó Zembî ja jí ná shé ngə ceeł Zembî nyəmfwó shé ngə baagulə məcɛɛ mé yí.

3 Haaw, ceełələ Zembî wúsə ná shé má bɛ məcɛɛ mé. Məcɛɛ mé má cúgé ntəg sá cúɲ.

4 Nəcé muud yêsh má byél byélé á Zembî yé ngə ntə məbwəbúlán má shí mishwun. Búg sá ngə *búgula Kříst wə ngə sá ná sá ngəg nə ntə ntó.

5 Zə jí nà ɲkul ka ntə məbwəbúlán má shí mishwun yé? Ʋji muud mə magulə ná Yésus jí *Mwân má Zembî yé.

Isà í lwó ná Yésus jí Mwân má Zembî yí

6 Yésus-Kříst wə nyə á zə nə məjúwó nə məcií. Nyə a shígé zə ɲji nə məjúwó, nyə á zə nə məjúwó nə məcií námá. Ʋkɛɲkɛ Shíshim jí wúshined ná jí ntó búbálé. Ʋkɛɲkɛ Shíshim ngə bwaagulə ntó nəcé nyə wə obúbálé.

7 Owúshined básə ółół*:

8 nə Shíshim, nə məjúwó, nə məcií; bəsh ółół bwə ngə bwiing sá ɲgwúđ.

9 Shé má də magulə bwaagulələ ówúshined wə buud bwə də bwaagulə yí; yé má Zembî wə í búł bə, nəcé Zembî ngə bwaagulə lán má Mwán yé.

10 Muud mə búgúlá *Mwân má Zembî yé má də gwáduga Zembî ngə bwaagulə nyə lámúd ná ntó jí búbálé. Muud mə bə kú *búgula Zembî yé má ɲwa Zembî ná

4:14 Yuá 15.27 4:15 2.23 4:16 4.8-10; Yuá 15.5 4:17 2.28; 4.12 4:20 2.9 4:21 4.11; Mat 22.34-40 5:1 1Pr 1.22-23 5:3 2.5; Mbá 30.11; Mat 11.30 5:4 Yuá 16.33 5:5 4.4; Rom 8.37

5:6 Yuá 16.13; 19.34 5:7 Yuá 5.36-37 * 5:7 Míl mícilyá mí ayág mí ɲgə lás nà ímpánzə íni dí ntéga:

7 Owúshined básə ółół ɲoɲ dí: bású ná: nə Sósɲgá, nə Ciyá, nə Ʋkɛɲkɛ Shíshim; bəsh ółół básə sá ɲgwúđ.

8 Owúshined bwə ɲjúł námá ółół wə shí: nə Shíshim, nə məjúwó, nə məcií; bəsh ółół básə cəɲ. 5:10

Rom 8.16; Gal 4.6

mbwiingye ijós, nəc é a má bæ kú magulə sâ Zembî ngə bwaagulə shú má Mwân yé yí.

¹¹ Bwaagulələ wəŋg wí nǝǝ: «Zembî nyə a má yə shé cug á kandugə kandugə; cug jəŋg í ngə zhu wə Mwán yé.

¹² Muud jí nə Mwân mə Zembî yé jí nə cug; muud cúgé nə Mwân mə Zembî yé cugé nə cug.»

Iciyá í áməzhúgúlá

¹³ Mə cilə bí isâ íni, bí mpúg nə bí mú nə cug á kandugə kandugə, bí buud ngə *búgula jínə mə *Mwân mə Zembî wá.

¹⁴ Shé mú nə ŋkul mílámúd mísh mə Zembî dí nə ja shé mə gwáamb nyə sâ yí, ngwóombélú wəŋg í ká bə váál á jí yí, a gwágulə shé.

¹⁵ Nda shé mə mpú nə á də gwágulə məjəgula míshé nə, shé mə mpú námə nə shé é bii sâ shé mə gwáamb nyə yí.

¹⁶ Ŋkí muud mə dúg *mínyəŋú yé ngə sá *səm, səm wəŋgú nda bæ səm í də kə nə muud shwiy dí yí, a jəgulag nə Zembî; Zembî nyə é yə mínyəŋú yé wəŋgú cug. Í é bæ ntó ŋj; shú mísəm mí ádé kə nə buud shwiy dí myá. Nəc wúl səm í də kə nə muud shwiyəd, mə aŋgə nə cí nə muud jəgulag nə Zembî ja jí səm wəŋg yí.

¹⁷ Mísólégú myá lílɪŋgí myēsh mísə mísəm, ŋj; míl mísəm mísə, myāŋ mí ádé kə nə muud shwiyəd myá.

¹⁸ Shé mə mpú nə muud yēsh mə byél byélé á Zembî yé nyə ádé ngə kə shwóg nə sálə mísəm, ŋj; Mwân mə Zembî mə də kyem mbií múúd wəŋgú, Mbúwúlú múúd kú ná nə ŋkul mə sá nyə sâ.

¹⁹ Shé mə mpú nə shé bāŋ bí buud ó Zembî, shí mishwun nyēsh nyāŋ í njúl mpəl mə Mbúwúlú múúdad.

²⁰ Shé mə mpú nə Mwân mə Zembî nyə a shí zə, zə wá shé fəg mílámúd nə shé mpúg Fwámé Zembî, shé mə nada leedyá nə Fwámé Zembî. Mwân yé Yésus-Kríst wə mə sá nə shé bəg buud ə Fwámé Zembî. Nyə, Yésus-Kríst jí Fwámé Zembî, a jí cug á kandugə kandugə.

²¹ Yé bwán bām, bí ó də bey ózembî wā yadúg!

Kálaad ábeê Yuánes nyó á cilá yé Isâ í dúgyá nà Yuánes ábeê yí

Muud nyó á cilá kálaad éga yé ngə jôw nyáméfwó nə «Acúmbá muud». Nji, wó ká mpu gwág nda á ngə lás nà, wo bwey mpu ná nyó á jala nə bə wúl lúlúú ná a jee bə nə dúl bímbí lú íjwúga. A ngə cilá Cwámba múdá Zembí nyó á féesh yé, bânđh bwán bé, ntó ji ná Dɔ mə Yésus nə buud wá cínɔng.

Kálaad éga ji nda Yuánes nyó a kwás isâ nyó á fwo ci kálaad ashúshwóógá dí yí, a wólə byo mbwoomb: á nyíngə báásulə bwo cɛ lú ceełí (4-6), nyíngə báásulə ná bwə ó káálúgə nə buud ɔ məshúgá (7-11) bwə ngə ci ná Yésus nyó a shígé bə nə nyúul muud wá. Sâ Yuánes mə kwádúlá wa yí jí ná a lwo váál ókrísten bwə cúgəg nə buud ɔ məshúgá bəɔng yí: á ci ímpánzá 10 nə 11 dí ná: «Bwə nda du jee nda váál búúd dəɔng, bwə á bá nyíngula bów-bów mísóólúgú myáñúd». A mú ka shínal kálaad nə məkál ná a bá kə wu bwádí, a ka námə ngə bəda bwo (12-13).

Yuánes ngə námə bándulə muud yésh mə lú kálaad éga ná a nádag nə fwámé búgə jé, námə nda nyó á fwo bándulə kálaad ashúshwóógú dí ná.

Məbádá

¹ Mə, Acúmbá muud, mə wə mə cílá wo Cwámba múdá* Zembí nyó á féesh yé, bínđh bwán bwò. Mə ngə ceeł bí fwámé ceeł. Mənéfwó ntəg námə dí ngə ceeł bí, bóól búúd bēsh bwə á mə mpu óbúbálé wá bwə ngə námə ceeł bí.

² Sá ngə ceeł bí ntó nəcé óbúbálé bwə á mə ŋwa jiya shédí ícugud, bwə bá námə jí shédí ícug dí kandugə á kandugə.

³ Zembí Sónngú bá Mwán yé Yésus-Kríst bwə bá sá shé mpaam, bwə gwág shé cey lámúd, bwə sá námə ná shé cúgəg ná shé. Bwə bá ngə sá ntó námə nda shé é ngə mpu óbúbálé shé ngə ciila ná.

Cílagá, bí ngə cugə óbúbáléd

⁴ Mə a jág bul bə nə məshusug nə gwágulə ná bóól bwán bwò bwə ngə cugə mbií óbúbálé bwə ngə jí yí, ngə bɛ cɛɛ Dá nyə á yə sá yí.

⁵ Ná ndeé, Amuda, cɛɛ mə zó cilə wo ga í cúgə gúl sá ágúgwáan ná wo abwélé gwág. Dúsə cɛɛ shé bí nə ndí té wúlə ja shé á tééd ná shé mə bɛ *Kríst yí. Cɛɛ dəɔng dúsə ná shé cílag shémé nə shémé.

⁶ Bálə nə ceełí wúsə ná muud bɛ máccɛ mə Zembí. Cɛɛ bí á jíg té wúlə ja bí á tééd ná bí mə bɛ Kríst yí, dwə wə cí, ná bí cílag, dwə wə bí mə jálá nə bɛ yí.

⁷ Mə ci ntó nəcé ncułyá buud ɔ məshúgá bwə mú shí mishwun, bwə ángé nə magulə ná Yésus-Kríst nyó á zhu wə Zembí zə ŋwa nyúul muud. Muud yésh mə sá ntó yé, muud məshúgá wə éne, a ngə lúmbali nə Kríst.

⁸ Bí ó bey. Í ajíyé ná bí bág shúb sá sá á ngə sɔ nə iséy bísu yí, í yidá jí ná bí bág lág myána myésh myá cínɔng.

⁹ Muud yésh mə bó kú bɛ nji njígulá mə Kríst, a yidá nteɛng yé, a cugé nə Zembí. Nyəɔng mə bɛ nji njígulá wəɔng yé, nywáá ji nə Sónngú bá bēsh Mwán.

¹⁰ Ná ndeé, ŋkí ngwól múúd mə zó nún bídí a kú ngə jíguli njígulá wəɔngú, bí nda lág nyə bídí njów, bí nda jee nda nyə.

1:1 3Yn 1 * **1:1 Cwámba múdá:** Bwə ngə ci ná nó í cúgə ŋkumba múúd; jíse dúl váál jówulə Dɔ lú óbúgula. Wo ji nə ŋkul dég Iza 54, bwə ngə lás nə Siyôn cínɔngú nda ngwól múdá. **1:4** 3Yn 3 **1:5** Yuá 13.34; 1Yn 4.11 **1:6** Yuá 14.15; 1Yn 2.5; 5.3 **1:7** 1Yn 2.18 **1:9** 1Yn 2.23 **1:10** Rom 16.17

¹¹ Nǎcé muud mǎ jéénd mbií múúd wǎǎng yé mǎ nyíngula bǎw-bǎw mǐsǒlǎgú myéd.

¹² Mǎ ji nǎ zhwog zhwog isǎ mǎ jááw bǐ, nji mǎ shígé cǎel cilǎ bǐ byo fáábú nǎ tíndi†. Mǎ ji yidá bǎ nǎ búgǎ nǎ mǎ e bá zǎ nǎ zǎ lésǎ nǎ bǐ, bǐ njúl mǎ njúl, shú nǎ shé bǎg bǎ nǎ mǎshusǎg mǎsǎ kú nǎ zhúgǎ má.

¹³ Bwǎn ó *mǐnyǎngǎ shilǎ woó Zǎmbǐ nyǎ á fǎésh yé bwǎ ngǎ bǎda wo.

Kálaad aléel Yuánes nyó á cilá yé Isá í dúgyá nà Yuánes aléel yí

Acúmbá muud námá wó nyə á cilá kálaad éga. Nyə á cilá ηgwól shwá yé Gáyus. Sá ábulé mpu múúd wəŋg jé cug, nji ná nyə á bæ dúl Dɔ mə Yésus í á ηgə bæ nà icwucwu yíid. Nji, tɛɛm bæ ntó nywáá nyə á shígé bæ áməkuu-mə-sóómbá, nyə á ηgə námá bɛ nji obúbálé (1-8). Kuú njəɔnd yé í á shígé bæ nda Diyotrêf (9-11). Diyotrêf nyɛ nyə á bæ, a njúl ajəláci á Dɔ, a ηgá yida ntáma Acúmbá muud jíná, a kú ntág ηgə magulə ná á baagulə ójón ɔ ázɛmbí.

Muud nyə á cilá kálaad yé ηgə námá ci ná muud bwó á du jəw núŋ ná Dəmitrí yé (11-12), nyə á bæ námá fwámé krísten. A mú ka kə shínal kálaad ná məbáda ηgələ báda oshwá (13-15).

Ja wó lɔ kálaad éga yí, wo é dúg ná wó ká du baagulə ójón, wo du lég ókrísten íí, í é bæ wo yuug ná wo mpu cɛlí ókrísten, wo mpu obúbálé, wo cugé ntág áməkuu-mə-sóómbá.

Gáyus

¹ Yé álám waamá Gáyus má ηgá cɛel fwámé cɛel yé, mə Acúmbá muud wó má cílá wo kálaad éga.

² Wey e, mə ηgə jəgula nà Zɛmbí ná wo búgubanəgí ikóómb byêsh, wo bág mpwogé námá nda *shíshim wó í ηgá buguban ná.

³ Mə ci ntó nacé mə a jág bul bæ nà məshusug ja bóólúgá ómínyonəú óshé bwá á wós wə yí. Bwá á ηgə bwiing ná wo ηgə mpu bɛ obúbálé, kuú njəɔnd wó wí námá nji obúbáléd.

⁴ Má du jág bul bæ nà məshusug ja má gwág ná bwán bām kuú njəɔnd wán η nji obúbáléd yí.

⁵ Wey, wo ηgə ηkəny mbag ómínyonəú óshé, bwá njúl ntág ojón; wo ηgə sá jə sóólúgá í ηgá mpiya nà búgá gwó.

⁶ Bóólúgá bəŋg bwá á zə bwiing wa sádí *Dɔ dí ná wo ji bul bæ nà cɛlí. Má jii ná wo yág bwo sá í é kwíind bwo njəɔnd wán dí yí, wo ə sá mbíí í jálá nà Zɛmbí yí, ntó í é bæ jə sá.

⁷ Mpug ná bwó ηgə kə njəɔnd ni dí ná bwó ká ηgə bwiing jəjə lán mə *Kríst. Ja bwá ηgá ntág kə ni, bwá áshígé jii ná ikúl ishús í yág bwo tə kwíindyá.

⁸ Í jii ná sá dúg jéég váál búúd ni bəɗɗ. Sá má ká sá ntó, sá má wá məbwá ísɛy bwá ηgá sɛy shú obúbálé yíid.

Diyotrêf

⁹ Mə á cilá Dɔ dán kákáláádú; nji, Diyotrêf nywáá muud mə cɛlí ná nyə wó dúg ci yé, nyə aŋgɛ nà magulə sá bísu íciyá.

¹⁰ Sá jəŋg wó í bá sá ná, ηkí mə zə núŋ, mə zə lwó bów-bəw mísóólúgá myêsh á ηgá sá myá. A ηgə jág bul lweegushi sá jíná. Ná ndeé, nyə ashúgɛ bímbí dəŋgá, a ηgə ban ná nyə alágé bwááŋg mə ηgá nti ná bwá zág bwiing jəjə lán wá. A ηgə bæ, nyəmfwó ηgá ban bwo ntáni, a ηgá nyiingə ntágulə bəŋg bwá ηgá cɛel lég bwo wá ná bwá kú lég bwo, a ηgá yíl bwo Dɔ dí.

¹¹ Wey, wo kú ðu yagula búúd bwá ðu sá móbôw wa, ðugú yagula bɔɔng bwá ðu sá mánywa wá. Muud yêsh mæ ðu sá mánywa yé, ji yé má Zembî; nyɔɔng má ðu sá móbôw yé nyæ afwóyé mpu Zembî.

Dæmitrí

¹² Buud bêsh bwá ηgæ ci ná Dæmitrí ηgæ kyey jɔ̄ kuú njɔɔnd, obábálé bwá ηgá nyîn nyádí cug dí wá bwá ηgæ námá bwaagula ntó. Tɔɔ sámfwó sá ηgæ námá ci ntó, wo mpú ntâg ná sá má ðu lás nji búbálé.

¹³ Mæ ji næ zhwog isâ má cílá wo; nji mæ acéélé cilæ wo fábúd næ tíndi*.

¹⁴ Mæ ji yidá bæ næ búgá ná shwá wál bá zæ ðúgya, shwá ka lésha, wo njúl mæ njúl.

¹⁵ Zembî ké sá ná wo bág ná shæ! Oshwá bwô bwá ηgæ báda wo. Wo ɔ bádá námá mæ oshwá bâm, ηgæ báda bwo ηgwúd ηgwúd.

1:11 1Yn 2.29 **1:13** 2Yn 12 * **1:13 tíndi:** Í á ðu bæ wúl mbií mǎjúwó nda mǎjúwó má lwaaw; bwá á ðu juwo kwas mǎjúwó mɔɔngúd ka ðu cilæ næ ndí.

Kálaad Yûdæ nyô á cilæ yé Isâ í dúgyá næ kálaad mæ Yûdæ yí

Ja wó ló kálaad éga yí wo é dúg ná mátéédúléd ná muud nyô á cilæ yé nyô méfwó ngæ jaaw jíná dé ná nyô wó «Yûdæ, lwaá mæ Yésus-Kríst, mínyonhú má Zhâk» (Mat 13.55).

Kálaad mæ Yûdæ nyô anghê næ dúgya næ ñkúmba Dɔ, a ngæ dúgya næ okrísten bêsh. Kéel dé í ngæ námá bul bæ nda dé Pyêr nyô á cilæ kálaad yé ábêé dí yí (na ji, wo bul dúg 2Pr 2): okálaad obá bɔɔng bêsh bwó á ngæ lúmbali næ buud bwó á ngæ kyey næ waguwo waguwo mínjígulá wá, bwáméfwó bwó ngæ cugæ cug mísám.

Yûdæ nyô a tééd kálaad yé næ isâ bwó ða námá ci mátéédúlé má kálaad dí yí (1-2), ná ndeé, a mú ka zæ lúmbali næ mimbúwulú mí búúd myɔɔngá næ ñkulú, buud sá ngó ci ná bwó á ngæ kyey næ nyaan-nyaan mínjígulá zæ nyíngal Dɔ mæ Yésus dí wá, a lwó mábôw bêsh bwó bá bwæma næ ndí má (3-16). Ná ndeé, Yûdæ mú ci næ okrísten báá ná bwó yímúg mányúúl búgód (17-23), ngæ ká shwóg ngæ bɛ mínjígulá bwó á bwey ñwa myá. A mú ka ká shínal kálaad næ yálæ Zembí gúmá, «Zembí ñgwúd næ ñgwúd ngé cug shé nácé Cwámba íshé Yésus-Kríst yé» (24-25).

Kálaad éga ngæ lwó ná íjɔɔ bí næ mæma mæma ñkúl, a ka námá lwó ná mæma mæma kwíindyá næ bwágó lúú í ngæ zhu okrísten wó Zembí næ wó Yésus-Kríst í, zhí á Ñkêñkê Shíshim (20-21).

Məbádá

¹ Mæ Yûdæ lwaá mæ Yésus-Kríst, mæ mínyonhú má Zhâk, mæ wó má cilá kálaad éga. Má cilæ bí buud Zembí Sóɔngá mæ céel wá, buud nyô á jôw wá, á ngó baagulæ ká wóós ja Yésus-Kríst mæ bá zæ yí.

² Zembí búlug ngæ gwág bí cey lámúd, a búlug sá ná milâm mí bág bí ná shee, a búlug céel bí.

Oyúgali ó moshúgá búsa

³ Yé óshwá bâm má búl céel wá, í á ngæ ná bul bæ mæ yéesh ná mæ cilæg bí isâ í dúgyá næ cug Zembí má yæ shé bêsh yí. Mæ má ka kwey ná jisæ mæ yímbulí ná mæ cilæg bí, wá bí ñkul mányúúlúd. Zembí nyô á yæ mifeéshá mí búúd myé búgó ja ñgwúd á kandugæ. Sága lúmbulí shú kaambuálæ næ búgó jɔɔngá.

⁴ Mpugá ná bóól búúd bí kú bish Zembí wá bwó á má zæ nyíi bídí gwoonng dí nyima. Buud bɔɔngá bwó má yid mpaam má Zembí wúsú, í yida bæ nda nywó wó í ngó ye bwo ñkul ná bwó sáág ásy-siy; bwó ngæ shwána Mása næ Cwámba wúsú Yésus-Kríst. Bweyúlæ búúd bɔɔngá intúgúlí byán í á bwey bæ cilyá.

⁵ Teem bæ ná bí má bwey mpu isâ íga byésh ná sán sán, má céel báásulæ bí ná Cwámba nyô á yíl kúl búúd jé mányámád Igípten ñji, nyô á zæ janngulæ bɔɔng bwó áshígé shwu mányúúl næ nyô wá.

⁶ *Wængales bwó áshígé baagulæ cé ján wá, bwó á yida mpángulæ jiya ján wá, Cwámba nyô a wá bwo mikwoolú myá kandugæ kandugæ dí, yídúgúd ngólæ bwánd mæma jwôw Zembí mæ bá zæ cígal mílésú yí.

⁷ Ntó námá, buud ɔ Sódóm næ Gomor næ minngwála bónónj bwó á bæ mælaad

wá, bwá á wusə mənyúúl ásy-sȳy dí nda wə́ngəles bə́ng, bwá ná bwá ká nə jaŋga ná ndeé kə jaŋga míshwun mí cúgé mbií ngwúnd nə myáŋ myá. Nda bwá á sá ntó ná, bwá ngə yóola nə intúgá lí yá kuda á kandugə kandugə: məma yuug wóni.

⁸ Ná ndeé, buud bwá á má zə nyí bídí gwoonŋ dí nyima óni, bwá ngə námá sá isá mbií ngwúdá wə́ngə. Bwé ngə yád mənyúúl máŋ nda buud bwé ngə cugə cug í də bə mántamád wá, bwé ngə ban jiya ícwámə má Zembí, ngə lás nə wə́ngəles wá mílwanə *bwaasúla mpu.

⁹ Í njúl ná Míshiyél, kúkú má wə́ngəles nyə a shí gé sá ntó. Ja bá Njwú məjamb bwá á sɛ́nɛsa məkəl shú mbimbə má Moyíz yí, nyə a shí gé bwele lás nə Njwú məjamb bwaasúla mpu. Nyə á yida ci nə nyə ná: «Zembí nkáándúg nə wə.»

¹⁰ Nji, bāŋ bí ná, sá bwá ampúyé yí, bwé lás nə gwo bwaasúla mpu; bwé ngə cugə nda ocúdu, də sá isá nda bwé cúgé nə mílām; Zembí mə bá jaŋgulə bwo.

¹¹ Məntágula nə bwo, nəcé bwé ngə bɛ kuú njəond mə Káan; bwé má wá mənyúúl ócicéndé dí ná bwé sɔ́ *mwaanə nda Balaam bwé má yə shwiy nəcé bwé má sá míngáádə nda Koré.

¹² Sɛ́ngyála bíndŋ má sɛ́ngyá ídina dí yí í yidá bə bí bə́ng; bwé sá ngúlúgú dəg kú gwág shwón, bwé yáag nji nə bwáməfwó. Búsə nda mɪŋkúdu mí də bándəwo ntó ná ndeé nkəwə mú zə caam myo mpú kú nywɔ́ myá. Búsə nda ilí í má bə kú wúmə wəla lə mpú má dí, í má mun ná ndeé í má shwáás yí.

¹³ Námá nda ikwɔ́ í máŋ í də wusə vúl nə isá í mábwam mimbii mimbii ncindyé dí ná, ntó námá wə bwé də wéeshuli mısóólúgú mí shwón myáŋ mísh má búúd dí yé. Bwé nyiŋgə námá bə nda wəacén-cení wá jon bwé má wú lwon wáŋúd ngə ntŋ ntó wá; Zembí má kwambəla bwo jáŋ jiya kúl yídúgú á ná kulád jí kandugə á kandugə yí.

¹⁴ Inə́ng muud á kala búúd zəŋgbá mpúsə má Adam, nyə a cúndə cúndə wáŋ ná: «Cwámə ngə zə nə wə́ngəles bé, búsə bímbí múúd cúgé nə ŋkul lɔ́ yí.

¹⁵ A zə sámb búúd bəsh mílású, zə bwaagulə búúd bí kú bish Zembí wá bów-bów mısóólúgú myáŋ myá kú bish Zembí, nə iciyá í mpyóŋ byəsh ósól ɔ́ *mísəm bə́ng bwé á lás nə nyə yí.»

¹⁶ Haaw! Buud bí kú bish Zembí wá búsə nji ná shúsúlú shúsúlú, nji bwé wə də tədəwa nə məlal má cug; kuú njəond wáŋ í ngə bɛ nji bów-bów iyéesh byáŋ; bwé də lás məma mikaand, bwé faag múúd nji nyə́ng bí nə ŋkul ŋwa mfíí nyádi yé.

Məcwŋ shú óbúgula

¹⁷ Bí bāŋ oshwə bām má búl cɛel wá, tədúgágá isá *búúd ɔ́ lwámá ɔ́ Cwámə wúsú Yésus-Krist bwé á jaaw yág yí.

¹⁸ Ngaá ná bwé á ci nə bí ná, «Ja í bá zə bə ná cug á shí ga í wál zə shŋn yí, buud ɔ́ cóógú bwé bá bə, kuú njəond wáŋ í bá ngə bɛ nji iyéesh byáŋ yá kú bish Zembí.»

¹⁹ Bwé wə óni; bwé ngə sá ná buud bwé ngəgə nə béégya, bwé ngə cugə nji nda isá í shí í ngə kə bwo mílúúd ná, bwé cúgé nə Shíshim má Zembí.

²⁰ Bí bāŋ oshwə bām má búl cɛel wá, wágá ŋkul nyín nyésh ná bí dúg də cwínya, bóól cwíny bóól shú ná cug jíŋ jəsh í bóŋ nji isá bí á *búgula yííd. Dúgá sá məjəgula bí ngə bɛ kwíindyá Nkɛŋkɛ Shíshim mə kwíind bí yí.

²¹ Cwám̄ba íshé Yésus-Kríst m̄a bá z̄a lwó ná a gwág shé c̄ey lámúd, a bá z̄a ȳa shé c̄ug á kanduḡa kanduḡa. Té bí é nḡa bwánd w̄ala d̄oong yí, nḡagá n̄a c̄uḡa bí nḡá mpu ná Zembî nḡa c̄eel bí.

²² Gwágúgá buud bwó nḡá ná zhízhiḡa wá ñkúnkwónúla.

²³ B̄oong bwó mú nḡa k̄a k̄uda dí wá, dáágúsógá yíl bwo, bwó fáámug. Bí o gwág b̄óólúgá ñkúnkwónúla. Nji bí ó b̄ey, mpiigá isá bwó nḡá sá yí, bí mpii t̄o káándá bwó am̄a sá máb̄w n̄a nd̄i yí.

Zembî ñwág gúmó

²⁴ Ná ndeé, Zembî jí n̄a ñkul sá ná bí b̄ág kú bwim̄ b̄oogú, bí ka bá k̄a t̄ow n̄a m̄ashusug nyódí m̄ilwanód, bí njúl kú ná sá á jumág yé,

²⁵ nȳa Zembî ñgwúd n̄a ñgwúd nḡá c̄ug shé n̄acé Cwám̄ba íshé Yésus-Kríst yé, a ñwág gúmó, n̄a icwám̄ba, n̄a ñkul, n̄a ijwúga, tééd m̄atéédúléd, z̄a wóós múús, k̄a kum̄a kanduḡa á kanduḡa! Amen.

Kálaad Mbúgúlú mó Yuánes Isâ í dúgyá nə Kálaad Mbúgúlú yí

Yuánes wə nyə cilə kálaad Mbúgúlú. A ηgə bágulə isâ Yésus nyə á lwó nyə yí. Okrísten bwá á ηgə bwəma nə cúwáli nəcə Yésus-Kríst. Kálaad Mbúgúlú ji ka bə shú ná a wá bwo ηkul, bwá kág shwóg búgula Yésus, bwíig lúú nji nyádí.

Sá bí nə ηkul ci nə məma mənkwəw mäsə kálaad éga dí ntága:

(1) Okálaad zanjbá shú módɔ zanjbá mǎ Azí Minǎ; faan dásə nə shí bwá ηgə jǔw mwǔw mága dí ná Turki yí (1.4–3.22).

(2) Yuánes mó ηkǎη kə gwǔw, a mó kə dúg zhwog isâ (4.1–20.10):

(a) kínda á jon í ηgə yə Zembí gúmá (mílúu 4 nə 5);

(b) kálaad á mífeedyá zanjbá (6.1–8.1);

(c) micwǔw zanjbá (8.2–11.19);

(d) ηkǎndú bǎnǎη ibiin ibá (12.1–13.18);

(e) Mwǎ Ncwǎmbɛ nə buud 144 000 bwá á wú mǐkwámúđ wá;

(f) wǎéηgǎles jaaw nda cígúlé mǐlǎsú í bá bə ná (14.1–20);

(g) íbálá zanjbá yǎ mpimbə mó Zembí (15.1–16.21);

(h) Babilon mə bá bwǎl, nə biin, nə muud micúndá á íbǎmb nə Sátan bwá jɛ (17.1–20.10).

(3) Mílúu 21 nə 22 mí ηgə cúndə ná Zembí ηgə kwǎmusa ná á bá té isá ncuncúmbə.

Kálaad mə kǎ shǐn nə jǔjǔ ηkaagǎ Múúđ nyə a gwǔm yé ηgǎ kaag yí, nǎǎ: «Haaw, mə wǎl bá nyingə zǎ» (22.21).

Mǎtéédúlé

¹ Kálaad éga jisə mbúgúlú Yésus-Kríst ηgə bágulə isâ Zembí nyə a cwíny nyə ná a lwóg ósǎl ǎ mǎsáal bé yí. Jísə isâ í mú kúnǎ-kúnǎ ná í zǎ sǎy yí. *Kríst nyə á ka kǎnd *éηgǎles yé ná a kág lwó sǎl mǎsáal yé Yuánes isâ byǎǎηgǎ.

² Yuánes nyə á ka bwaagulə ná isâ byǎesh nyə á dúg yí, bísə isâ Zembí nyə á nti Yésus zǎ lwó nyə yí.

³ Muud ηgǎ lǎ íciyá kálaad éga ηgǎ cúndə yé, nywǎá mó jǎla, tɛɛm bə bǎǎηg bwá ηgǎ gwǎgulə isâ bísə cílyá cíǎǎηg yí, bwá ηgǎ baagulə byo wá, bwá mǎ nǎmǎ jǎla, nəcə isâ byǎǎηg í wǎl zǎ sǎy.

Mǎbǎdá

⁴ Mə, Yuánes wə mó cílǎ módɔ mə Zembí zanjbá mǎsə Azí má.

Zembí nyə á bə yé, á jísǎ yé, á ηgǎ zǎ yé, bǎnǎη mishǐshim zanjbá mí tǎl nyə mpwóombú caǎηgǎđ myá bwá ǎ sǎ bí mpaam, bwá ǎ sǎ nǎmǎ ná bi cúgǎg ná shɛɛ.

⁵ Yésus-Kríst muud jísǎ wǐshined abúgúlag yé kǎ sǎ nǎmǎ bí mpaam, a sǎ ná bi cúgǎg ná shɛɛ. Nyə wǎ jísǎ muud ashúshwóogú bwelélə gwǔm, a njúl Cí í jwú nə míci myǎ shí ga myǎsh yé.

Nyə muud mə céél shé yé, muud nyə á yə kwolós dí wéeshǎli mǎcíí mé shú ná a cǎg shé nə *mǐsǎm yé,

⁶ nyə a sǎ ná shé bǎg buud ǎ faan dé, ofada ǎ Sǎǎǎηgú yé Zembí, nyə Yésus ηwǎg gúmǎ nə ηkul, kandugǎ á kandugǎ. Amen.

⁷ Dugá, a ngə zə míŋkúdúd, muud yêsh mə bá dúg nyə, tɛɛm bə bɔɔŋg bwá á cúwal nyə nyúúl wá. Íkúl í búúd byêsh í bá ngə tədəwa shú déd. Haaw, í bá bə ntó, Amen.

⁸ Zembí Cwámba ngə ci ná: «Mə ji Aláfa, mə Oméga*, mə jisə, mə á bwey da bə, mə ngə námá zə, mə ji áŋkul nyêsh.»

Yuánes nyə a dúg nta má á mísh ná bagá

⁹ Mə *mínyəŋh wán Yuánes, mə muud shé ngə bwəma nə məntágula məmpwúd, shé tál cé ící ngwúd, shé nə zény ngwúd kálə shwóg nə Yésus yé, bwá á kənd mə míkwám dí ŋkwamá bwá jów ná Patmos yí. Í á bə nəcə Milésú mí Zembí, nə mə wálə cug jám nə mə ngə bwiing láh mə Yésus.

¹⁰ Í á ka za bə, jwów mə Cwámba†, Nkɛŋkɛ Shíshim nyə á zə sá mə nda mə ngə cugə nji *shíshim dí; mə mú gwág dúl kál mádí mpásə kwon, í ngə lás gwów-gwów nda cwôŋ.

¹¹ Kəl dɔɔŋg í á ngə ci ná: «Ciləg sá jêsh wó ngə dúg yí kálaad dí, wo kándug mádɔ zəŋgbá mágád: ná *Dɔ á Ifɛz, nə dɔɔŋg á Simírna, nə á Pərgám, nə á Tiyatír, nə á Sardes, nə á Filadelfi nə á Lowdisé.»

¹² Mə á ka yid nə mə dúg múúd nyə á ngə lás nə mə yé. Ja mə má yid ntáni yí, mə mú dúg ícə í lámba zəŋgbá í njúl síyá nə or.

¹³ Mə mú dúg ngwól múúd tál na mpédúgá ícə í lámba, a ngə bɛɛla nə Mwân mə Múúd. Nyə á bə a má bwáád jud ngə wɔɔla kə wóós mánčíndúgúd, nə fwáŋgə or fífá nyə kugud.

¹⁴ Lúu yé nə shilú jé í á bə ŋkí jág fumə, cɔ məfumə mə fém. Mísh mé má á ngə lwenya nda miŋgwiile.

¹⁵ Məkuú mé má á ngə faan nda ŋkwánz bwá mə gwíŋg kuda dí ná ndéé í mú títtí yí, kál dé í á ngə shwag nda ikwɔ́ í máŋ í də shwag ná.

¹⁶ Nyə á bə a mbíd wəacén-cení zəŋgbá nyédí mbwə məncwúmád, kafwɛlɛ í á ngə cúwo nyə mpu dí, í njúl njəwá ikóómb íbá, mpwoombá nyé í á bə nda jwów ja í má mpu cwíl yí.

¹⁷ Nji mə á dúg nyə yí, mə á búla nyédí shí məkuú, mə mú kân nda mbimbə. A mú bəd mə mbwə məncwúm yé nyúúlúd, nyə nə mə ná: kú bɛɛg fúnda,

¹⁸ Mə ji mətédídúlé nə məshíné, mə ji nyɔɔŋg á kuwô. Mə á yə, ká dugí, mə ji kuwó, mə é ji kuwó kandugə á kandugə. Mə mbid shwíy nə banj mίνjím mádí jwónz lá mbwád.

¹⁹ Ciləg sá jêsh wó mə dúg yí, nə sá í ngə síy yí, nə byɔɔŋg í é zə bə yí.

²⁰ Mə zə féeg wo *ndimba wəacén-cení zəŋgbá wó ngə dúg wa mádí mbwə məncwúm dí óga, nə ndimba ícə í lámba zəŋgbá bísə síyá nə or yí: wəacén-cení zəŋgbá óni búə *wəɛŋgəles wá mədɔ zəŋgbá, ícə í lámba zəŋgbá í njúl mədɔ zəŋgbá.

2

Kálaad á Dɔ á Ifɛz

1:7 1.13; Dan 7.13; Mat 24.30; Yuá 19.34, 37; 1Te 4.17 1:8 1.4, 8; 2.8; 4.8; 11.17; 16.5; 21.6; 22.13; MmN 3.14; Iza 44.6 * 1:8 **Aláfa nə Oméga:** Bísə, nə kanjá áshúshwóógá nə áməzhúgúlá yá kál lú garɛk. Ntó má ká ná «mətédídúlé nə məshíné». 1:9 22.8 1:10 17.3 † 1:10 Na ji jwów lú shwénde, jwów ókrísten bwá dɔ yə Cwámba gúmá yí. 1:11 4.5 1:12 Zak 4.2 1:13 Dan 7.13; 10.5 1:14 Dan 7.9; 10.6 1:15 14.2 1:16 zəŋgbá: 4.5 **kafwɛlɛ:** 2.12; 9.15; Heb 4.12 1:17 1.8; Dan 8.17-18 1:18 Rom 14.9; 1Kr 15.3-4, 25-26

¹ Cilág *éngales á *Dᵛ dúsá Ifêz yé ná: muud mbíd wæacén-cení zangbá nyádi mbwá mæncwúm dí yé, á ngá kyey mpádúgá icé í lámba zangbá bísá síyá nà or yé, ngá ci ná:

² «Mæ mpú mísóólégú myô, mæ mpú bímbí wó ngá wáduga nà iséy yí, mæ mpú zény wó jí nà ndí ná wó cæel ngá ká shwóg yí; mæ mpú ná wo ádé magulá ná binónh mímábawálú mí búud ngág nà cugə. Mæ mpú ná wo á bigas buud bwá dæ ci ná básá *buud ó mílwámá bām mæε nda mpu bwo wá, wo á bigas bwo ná ndéé wo mú kwey ná bwá ngá shüg.

³ Wo jí nà zény ná wo ká shwóg, wo a má dúg micúnj shú dām dí ná dúg dúg, nji wo anjé nà ká mpús.

⁴ Nji mæ ngə ná jum wo nà sá ngwúð, jí ná wo anyíngé ná cæel mæ nda wó á fwo dæ cæel mæ ná.

⁵ Tódúgág kál wó ngá zhu nà mbəəgú yí, céndúg tódúgá, wo nyínjəg téeð mísóólégú myô mí ashúshwóógá. Nkí ntó dí, mæ zə núnj, zə yíl cé lámba gwó kál í dæ tów yí.

⁶ Í njúl ná mæ ngə gwág wo nywa nəcé wó mpii mísóólégú mí búud bwá ngá bɛ Níkwalá wá, námá nda má mpii mísóólégú myəəng ná.

⁷ Muud jí nà mælwə má gwág yé, ká mpú gwág ísá Nkɛŋkɛ Shíshim ngá jaaw mæᵛ má Zembí yí. Muud mæ bá ntə yé, mæ bá yə nyə ŋkul ná a dág bumá líí á cug í tál *Paradis má Zembí dí yí.»

Kálaad á Dᵛ á Simirnə

⁸ Cilág *éngales á *Dᵛ dúsá Simirnə yé ná: muud jísá mátéédulé nà mæshíné yé, nyə á yə ná ndéé a nyínjə gwúm yé, ngá ci ná:

⁹ «Mæ mpú bímbí wó ngá bwəma nà micúnj yí, mæ mpú ná wo ngə cugə mábúwa dí, í njúl ná wo jí nà kúm. Mæ mpú bímbí bəəng bwá ngá shüg ná básə *Oyúden wá bwá ngá ntəma wo jíná yí. Bwá cugé fwámé Oyúden, básə buud wá Dᵛ mæ *Sátan.

¹⁰ Wo zə bá jug, nji sá jəəng í ajáláyé nà sá wo ifwaas. Dugí, Njwú məjamb má bá zə sá ná bóól búud bín bwá kág mímbwugad; sá jəəng í bá bə bí məkugulá shú ná sá bí básə yí í mpúyág. Bi é jug tən mwəw wúm. Wo ə baagulá kuú njəənd wó kə wós jwów lá shwiy, mæ ka bá bwééð wo cug nda *túm gúmá.

¹¹ Muud jí nà mælwə má gwág yé, ká mpú gwág ísá Nkɛŋkɛ Shíshim ngá jaaw mæᵛ má Zembí yí. Shwiy ábécé í ábúle ná bii múud mæ bá ntə yé.»

Kálaad á Dᵛ á Pergâm

¹² Cilág *éngales á *Dᵛ dúsá Pergâm yé ná, muud jísá nə kafwəle njəwá íkóómb íbá yé má ci ná:

¹³ «Mæ mpú kál wó njúl yí, *caəngə má *Sátan jí núnj. Mæ mpú ná tæm bə ntó, wo má nada nə jínə dām. Mæ mpú ná təə ja bwá á gwú wúshinəd waamə abúgálag Antipas núnj bídí kál Sátan njúl yí, wo a shigé kílyá búgə wó ngá *búgula mæ yí.

¹⁴ Nji mæ ngə ná jum wo nə búbaalé ísá: wo jí nə bóólégú búud na bwá ngá bɛ minjígulá mí Balaam. Balaam nyə á jíguli Balag ná a sáág ná buud ə *Izəwəyél bwá dág ocúdu buud bwá áma cigə shú ózembí ó áyadúg wá, bwá wúsəg námá mənýúul jaŋga dí shú nə bwá bəg nə bəəgú bwá dí ícugud.

15 Wo ji námá nà buud bwá ngó jígguli minjígú alá mí búud bwá ngó bɛ Níkwalá wá.

16 Céndúg tédúgá, ñkí ntó dí, mǎ lɛɛl námá wóós nûñ, zǎ lúmbuli nǎ buud bɔɔngá nǎ kafwɛɛ jí mǎ mpu dí yí.

17 Muud jí nǎ mǎlwǎ mǎ gwág yé, kǎ mpú gwág isâ Nkɛñkɛ Shíshim ngó jaaw mǎdɔ mǎ Zɛmbí yí. Muud mǎ bá ntɔ yé, mǎ bá sǎ ná a dǎg *mǎna mǎ jí nǎ ndí shwoó dí yé, mǎ yǎ námá nyǎ kwóógú áfufumá í njúl nǎ jíná ágúgwáan cilyá, jíná dí ná tǎo muud nda mpu yí; muud mǎ bá námá mpu dwo nji muud mǎ lǎg kwóógú yé.»

Kálaad á Dɔ á Tiyatír

18 Cilág *éngǎles á *Dɔ dúsó Tiyatír yé ná: *Mwǎn mǎ Zɛmbí, muud jí nǎ mísh mǎ ngó lwenya nda minngwiile yé, á jí nǎ mǎkuú nda ñkwǎnz yé, ngǎ ci ná:

19 «Mǎ mpú mísóólúgú myò myêsh, tǎo cɛɛlí gwò, tǎo búgú gwò, tǎo sáal dwò, tǎo lám jísów wó jí nǎ ndí yí. Mǎ mpú námá mísóólúgú wó mú ngǎ sǎ ja ga dí myá, mí bulya cɔ mí ashúshwóógú.

20 Nji mǎ ngǎ ná jum wo nǎ sǎ ñgwúd. Wo ngǎ dǎg mísóólúgú mí Zhézabel nǎ mísh. A ngǎ yad ná a jí mudá micúndá mǎ Zɛmbí, a ngó shüñg osóol ɔ mǎsáal bǎm ná bwá ngóg nǎ sǎ jañga, bwá ngóg nǎ dǎ ocúdí buud bwá á mǎ cígǎ shú ózɛmbí ó áyadúg wá.

21 Mǎ a mǎ yǎ nyǎ fwála ná a céndúg tédúgá, nji nyǎ acéélé yow jañga.

22 Ná ndɛé, mǎ bá sǎ nyǎ ná, mǎ bwíng nyǎ bwágǎ *íncwaw í ntugud; ná ndɛé, buud bêsh bǎnɔñ bwá á sǎ minɔɔmb wá, mǎ bá lwó bwo incwaw í ntug, ñkí bwá acéndé mítádúgá ná bwá yow mísóólúgú mí abúbwo myé myoɔng.

23 Mǎ bá námá gwú bwán bɛ bêsh, mǎdɔ mêsh mǎ ka bá mpu ná mǎ wǎ mǎ bigas mítádúgá nǎ iyéesh í búud, mǎ bá jóna nǎ muud yêsh a bídí, bɛ mísóólúgú myé.

24 Nji, bí bɔɔng óbúgula wǎ Tiyatír bí aɱgê nǎ bɛ minjígú alá mí múdá wɔɔng wá, bí buud bí áshígé nyíi isâ bwá ngó jów ná mindímba mí *Sátan dí wá, mǎ á nyiñgáyé ná bá káág bí wúl mbag.

25 Mǎ jí nji ná, bí mpúg bíi sǎ bí bí nǎ ndí yí kǎ kumǎ ja mǎ bá nyiñgǎ zǎ yí.

26 Muud mǎ bá ntɔ yé, múúd mǎ bá síya nǎ mǎ ná ndɛé kǎ wóós ja shí ga í bá shín yé, mǎ bá yǎ nyǎ ñkul ná a jwúg nǎ íkúl byêsh,

27 a ka bá dǎ fála byo nǎ ñkúd nda muud mǎ bwú mímbágó mí mpí yé.

28 Námá nda Dǎ nyǎ á yǎ mǎ ñkul ná, mǎ bá námá yǎ nyǎ acén-cení mǎ dǎ faan mpámán mpámán yé*.

29 Muud jí nǎ mǎlwǎ mǎ gwág yé, kǎ mpú gwág isâ Nkɛñkɛ Shíshim ngó jaaw mǎdɔ mǎ Zɛmbí yí.»

3

Kálaad á Dɔ á Sardes

1 Cilág *éngǎles á *Dɔ dúsó Sardes yí ná: muud jísó nǎ míshíshim mí Zɛmbí zañgbá nǎ wǎacén-cení zañgbá yé mǎ ci ná: «Mǎ mpú mísóólúgú myò myêsh. Buud bwá ngǎ bul gwáduga ná wo ji kuwó, í njúl ná wo ji mbimbǎ.

2:17 Sòm 78.23-25; Yuá 6.48-51 **kwóógú**: Zak 3.9 **jíná ágúgwáan**: 3.12; Iza 62.2; 65.15 2:18 1.14-15
 2:20 1ñ 25.1-8; 10j 16.31; 20j 9.22, 30; Mís 15.20 2:23 22.12; Zhe 11.20 2:25 3.11 2:26 12.5;
 19.15; Sòm 2.8-9 2:28 22.16 * 2:28 Námá nda 22.16, acén-cení mǎ dǎ faan mpámán mpámán yé
 jisǎ yuug á ñkul Dǎ mǎ bá yǎ múúd wɔɔng yí. 3:1 1.4, 16

² Jìgù ñkasâ, wo lùlùshìg súsúsá í má lùg ñi, í á bá yà. Nàcé mà má dúg ná misóólùgú myò mí afwóyè bə mílwándúlá mísh má Zembí waam dī.

³ Tádúgág nda wó á lóg ñjígú alá ná, nà nda wó á gwág wə ná. Céndúg tádúgá, wo nyíngag baagulé ñjígú alá wəng. Wó ká bə kú jí ñkasâ, mà zə nda jùwâl, wo kú mpu ja má é wóós yí.

⁴ Nji, bóólúgá búúd wá wódí Dọ dí ñùñ Sardes bwə a shígé wá nyecé myánj míkáándád. Bânj wá sánónj má bá kyey sámbá wá, nə míkáándá mí áfufumá nàcé í jəlá nə bwo ntó.

⁵ Ná ndeé, muud mà bá ntọ yé, mà bá bwééd nyə káándó áfufumá. Mà abúlé jímبال jíná dé kálaad á cug dī. Mà bá magulé nyə mísh má Sónjgú waam bánónj wəéngales béd.

⁶ Muud jí nə məlwə má gwág yé, ká mpú gwág ísá Ñkəñkə Shíshim ñgá jaaw mədọ má Zembí yí.»

Kálaad á Dọ á Filadelfi

⁷ Cílóg *éngales á *Dọ dásá Filadelfi yé ná: Ñkəñkə muud, Muud á obúbálé, muud jí nə juwəga njów má *Dávid yé; muud jí ná, á ká juw, muud nda fad; á ká fad íí, muud nda juw yé, á cí ná:

⁸ «Mə mpú mísóólùgú myò, mà má juw mpumbé wódí shwóg, mpumbé múúd cúgé nə ñkul fad yí. Má juw wo wə nàcé wo cugé mpu bə nə ñkul, ñji wo má baagulé kéel dām kú kúfya mà.

⁹ Mà bá yə wo buud básá Dọ mà *Sátan dí òni, bwə ñgá cí ná básə *Oyúden, bwə nda bə fwámé Oyúden òni; bwə ñgə shiig. Mà bá sá nə bwə zág kúd wo mənpwoombú shí, bwə mpu ná mà á cèel wo.

¹⁰ Nda wo á baagulé kéel dām nə zény ná, məmfwó mà bá námá baagulé wo ja fwála lú mákugulé í bá zə kwaga nə shí nyèsh yí. Muud yèsh á shí ga mà bá bwəma nə mákugulé wəng.

¹¹ Mà wál bá nyíngə zə. Bílg sá wó jí nə ndí yí ná kpwíny, shú ná muud kú bá déég wo *túm gúmá wó.

¹² «Muud mà bá ntọ yé, mà bá təl nyə Zembí waam dí Mpáanzó ná shím, a nda bá nyíngə wú cínong. Mà bá cílè nyə jíná má Zembí waamá nə jíná lú ñgwála má Zembí nyúúléd. Ñgwála wəngú wá Yurúsəlem agúgwáan mà bá wú gwów wá Zembí yé. Mà bá námá cílè nyə jíná dām agúgwáan nyúúléd.

¹³ Muud jí nə məlwə má gwág yé, ká mpú gwág ísá Ñkəñkə Shíshim ñgá jaaw mədọ má Zembí yí.»

Kálaad á Dọ á Ləwdisè

¹⁴ Cílóg *éngales á *Dọ dásá Ləwdisè yí ná: muud jísá amen yé, wúshined abúgúlág, wúshined afwámé, amádí á sá jèsh Zembí nyə a té yí, a ñgə cí ná:

¹⁵ «mə mpú mísóólùgú myò myèsh. Wo jisə fwaalá, kú gwə, kú təla. Wo ọ nywá bə ñkí təla, ñkí ntág ñkí gwə, yáa.

¹⁶ Ná ndeé, nda wó jisə fwaalá, kú təla, kú gwə ná, mà bá gwú wo nda igwíile.

¹⁷ Wo mú ñgə cí ná: “Mə má bíg, mà músə nə byəog, mà anyíngáyé jii tso sà.”

Í njúl ná wo ampúyè ná wo jí ñkúñkwónúlé, ntágúlá-ntágula, mbúmbúwá, wo njúl ancím-ncím, shushwáás.

18 Ntò, gwágúlag mácwùh mága: zaág módí, zə kusə or má á má shîn fyá nə kuda yé, wo bígúg. Zaá kusə míkáándé mí áfufumá wo bwáádúg, wo nda ná nyingə bə shushwáás, nda nyingə bə nə shwôn. Zaá kusə cwéel cwéel mishád, wo mpúg dúg shwóg.

19 Mεε má dū lás nə buud má céel wá, mə dū ság bwo. Lulág ñkùl, céndúg mitádúgá.

20 Dugí, mə təl mpumbéd mə ñgə kudə. Múúd mə ká gwág kál dām, a juw mpumbé, mə nyíi nyádí njów zə də nə nyə kəl ñgwúð.

21 Muud mə bá ntə yé, mə bá sá ná a zág, sá zə ji módí caangəd; nəcə ja má á ntə yí, mə á zə námá, sá pupá zə ji nyádí caangəd.

22 Muud jí nə məlwə má gwág yé, ká mpú gwág isá Ñkəñkə Shíshim ñgə jaaw mədə má Zembí yí.»

4

Gúmá má Zembí

1 Mə músə nyingə kənd mish, mə mú dúg mpumbé í njúl ná bagə ññ jəñəd. Kál má á fwo gwág í ñgə lwə nda cwəñ yí í músə ci nə mə ná: Zaá kúga gwów, mə zág lwó wo isá í jálá nə bá zə síy yí.

2 Kú námá bwey, Ñkəñkə Shíshim mú zə sá mə nda mə ñgə cugə ñji *shíshim dí. Mə músə dúg məma *caangə, muud njúl cínəñg.

3 Muud wəñgú ká dū lwenya nda jəjə mákwóógú bwə dū jəw ná zhəspə nə sardwān má, njumbú í má lyə nyə caangə, njumbú wəñg ñgə lwenya nda kwóógú bwə dū jəw ná emeród yí.

4 Bíl ícaangə məwúm məbá nə ínə í njúl na caangə ni dí mákoogú məkoogú, ocúmbá buud məwúm məbá nə óñə bwə njúl ícaangə byəñgəd. Bwə nə míkáándé mí áfufumá, nə mitúm mí gúmá lúúd, mí njúl síyá nə or.

5 Minjəs mí mú dū dagəwa, mí ñgə zhu na caangəd, nə məjunə, nə ñkəl mpú. Mə mú dúg ilámba zəñgbá minjidyá na mpwóómbú caangəd, ilámba byəñg bíse mishíshim zəñgbá mí dū tów mish má Zembí dí myá.

6 Mə dúg námá gúl sá cínəñg mpwóómbú caangəd nda məma m̄ñ, ná ñkál-ñkál nda yēn kristāl. Bílúgá isá ínə í njúl míkuwó í á bə na tām caangə nə mákoogú məkoogú, isá byəñg í njúl nə mish bwəma nə nyúúl nyēsh.

7 Kuwó sá áshúshwóógú í á bə nda zhwambāñkwuñ, ábēē nda cwə ñgwúm nteny, aléel nə mpwoombú nda muud, ányina nda mpal ja á ñgə jéel yí.

8 Míkuwó mí isá mínə míni myēsh mí ñgə bə nə məfaafugə māsaman māsaman, faafugə dēsh nə mish kál jēsh, tə gwów, tə shí. Míkuwó mí isá míni mí dū wá ñgwa ja jēsh bulú nə mwásá ná:

Zembí Cwám̄ba jí Ñkəñkə, a jí Ñkəñkə, a jí Ñkəñkə,
Zembí á ñkul nyēsh,

Zembí nyə á bə yé, á jís yé, á ñgə zə yé.

9 Isá ínə ñni í ñgə gúmál nyə, ñgə ságusə nyə, ñgə yə nyə akíba, nyə muud njúl caangəd, á ñgə cugə kandugə á kandugə yé.

10 Ná ndéé, ja jēsh isá ñni í ñgə wá nyə ñgwa ntáni yí, ocúmbá buud məwúm məbá nə óñə bwə á ñgə kúd məmpwoombú shí, ñgə yə muud njúl caangəd yé

3:18 6.11; 16.15 **3:19** Mik 3.11-12; Heb 12.5-6 **3:20** Mat 8.11; Yuá 14.23 **3:21** 1.6; Mat 22.44; Heb 8.1 **4:2** 5.7; Sóm 11.4; 103.19 **4:3** Eze 1.26-28 **4:4** ocúmbá buud: 5.5, 8, 10; 7.11, 13; 11.16; 14.3; 19.4; Iza 24.23 **áfufumá:** 6.11 **4:5** 8.5; 11.19; 16.18; 17.9; MmN 9.24; 19.16; Eze 1.13-14 **4:6** 15.2; Eze 1.22 **isá ínə í njúl míkuwó:** 5.6, 8, 11; 6.1; 7.11; 14.3; 15.7; 19.4; Eze 1.5-12; 10.14 **4:8** 1.17; 11.17; Iza 6.2-3; Eze 1.18; 10.12

gúmá, nyə muud ηgə cugə kandugə kandugə yé. Bwə ηgə kul mitûm mí gúmá myáη na mpwóombú caaηgád bwə ηgə ci ná:

11 Yé Cwámba wúsú, yé Zembî wúsú,

í jəla ná bwə yág wo milwaná, nə gúmá, nə mpífá.

Nacé wo a té isá byêsh;

wo wə wo á jî ná í bəg, í mú ntâg námá bə.

5

Feedyá kálaad

1 Mə mú dúg íí, muud nyə á bə a njúl caaηgád yé nyə á bə nə kálaad mbwə mənchwúméd, kálaad wəəηgú njúl, micilyá cwú micilyá tóón, bwə á ka fúlə nyə ná ndéé fad nə lug* mifeedyá zəηgbá. 2 Mə mú námá dúg gúl ηkácíd *éηgəles, a ηgə cúndə gwów-gwów ná: «Zə má mpíyá nə wəefúlə kálaad éga a tí mifeedyá myé yé?»

3 Nə ndéé, təə jəη dí gwów, təə wa shí, təə shí ga dí shí kú nə muud nyə á bə nə ηkul wəef kálaad ná a dúg sá jí cwú yí.

4 Mə músə ηkəny məma yə, nə dúgúlə ná kú nə təə muud nyə á mpíyá wəef kálaad ná a dúg sá jí cwú yí.

5 Njî, ηgwól cúmbá muud mú ci nə mə ná: «Kú bəeg jí. Dəgí, Zhwambáηkwuη á bəend mə Yúda, nta mə *Dávid, nyə a mə ntə sá jêsh; nyə wə jí nə ηkul wəef kálaad, a tí mifeedyá zəηgbá míni.»

Mwâ ncwəmbə

6 Mə mú dúg íí, na tām *caaηgá, Mwâ ncwəmbə njúl nda buud bwə á cígə nyə tāη *mətúnuga, a tál na mpádúgá mikuwó mí isá minə nə ocúmbá buud. A njúl nə məlaag zəηgbá nə mísh zəηgbá; məlaag zəηgbá məəηg wə míshíshim zəηgbá Zembî nyə á kənd shí nyêsh dí myá.

7 Mwâ ncwəmbə wəəηg nyə á ηgə shísh ná ndéé kə kumə wə muud nyə á bə a njúl caaηgád yé; a músə lég kálaad múúd wəəηg dí mbwə mənchwúméd.

8 Ja Mwâ ncwəmbə nyə á shín lég kálaad yí, mikuwó mí isá minə nə ocúmbá buud məwûm məbá nə ónə bwə mú wusə mənnyúul ombúbudú na nyádí shí məkuú. Bwə á bə, muud yêsh nə bínzhá nə ikwów í njúl síyá nə or, ikwów íni mílwándúlá nə cá: cá ní wə məjagúla mə óbúgúla.

9 Bwə músə ηgə sey susa ágúgwáan. Bwə á ηgə sey ná:

Wo wə má mpíyá nə ηwa kálaad,

wo tí mifeedyá myé

nacé bwə á cígə wo tāη mətúnuga.

Wo á ka tə buud nə məcií mwó

shú ná bwə wúg míkwm mí *míséméd,

bwə bəg buud ó Zembî,

bwə ηgə zhu íbēend byêsh dí,

nə mákál mēsh dí, nə íkúl nə ílwoη byêsh dí.

10 Wo a mə sá ná bwə bəg

4:11 Mət 1.1, 31; Mbú 5.9, 12; 11.15, 17; 12.10; 15.3-4; 19.6 5:1 10.2; Iza 29.11; Eze 2.9-10; Dan 12.4, 9

* 5:1 Lug wúsə gúl sá í du bə kul ónciη ə wósógə bwə du lwə məkwiindyə dí yí; sá jəəηg í du nada, muud jee táám b isá nə ndí. 5:5 4.4; Mət 49.9; Mat 1.1; Rom 1.3-4; Heb 7.14 5:6 4.6-7 *Mwâ ncwəmbə*: 5.9, 12; 6; 7.17; 12.11; 13.8; Iza 53.7; Zhe 11.19; Yuá 1.29; 1Pr 1.19 *míshíshim zəηgbá*: 4.5; Zak 3.9 5:7 4.2, 9; 5.1, 13; 6.16; 7.10, 15; 19.4; 20.11; 21.5; 10j 22.19; Iza 6.1; Eze 1.26-28; 10.1 5:8 8.3-4; Sòm 141.2 *bínzhá*: 15.2 5:9 4.11; 5.6; 7.9; 14.3; Sòm 96.1 5:10 1.6

faan lá ófada, ηgə sêy nə Zembî.
Bwá bá bə nə ijwúga shí ga nyêsh dí.

¹¹ Mə músə nyiηgə kənd mîsh, mə mú gwág mákál mǎ ncúlyá wəéηgales bímbí múúd cúgə nə ηkul l̥ yí, bə́n̥n̥η mikuwó mí ikukwumaga nə ocúmbá buud. Bwá á bə bwá mǎ lyɛ caaηgǎ nǎ bíiíi.

¹² Bwá á ηgə ci gwów-gwów ná:
Mwá nɔwəmbɛ bwá á cigə yé,
mə mpíyá nə lág mpífá, nə kúm,
nə fɔg, nə ηkul, nə gúmá,
nə milwaná, nə məzhwámá.

¹³ Mə mú gwág ikukwumaga byêsh Zembî nyə a sá tɔɔ jor̥ dí gwów, tɔɔ wa shí, tɔɔ shí ga dí shí, tɔɔ m̥n̥ yí, nə isâ byêsh bíś cín̥ηg yí, byêsh í ηgə ci ná:
Nyɔɔηg njúl caaηgád yé bá Mwá nɔwəmbɛ,
bwá mpíyá nə məzhwámá,
nə gúmá, nə milwaná, nə ηkul
kandugə á kandugə.

¹⁴ Mikuwó mí isâ mín̥η míni mí mú ci ná: Amen. Ocúmbá buud bwá mú búdɔw shí, yə Zembî bá Mwá nɔwəmbɛ gúmá.

6

Mwá Nɔwəmbɛ mə zǎ tí mífēdyá mí kálad

¹ Mə músə nyiηgə kənd mîsh, Mwá Nɔwəmbɛ mǎ tí feedyá áshúshwóǒgá; mə mú gwág mikuwó mí isâ mín̥η míni, gúl mú k̥m ná: «Zaág!» Kál dé í á bə nda njum-mpú.

² Mə músə nyiηgə kənd mîsh, mə mú dúg kabəlí í njúl ná fuúm, muud njúl gwo gwów nə ban̥gá mbwád. Bwá mú yə múúd wɔɔηgú *t̥úm gúmá. A mú tí njɔɔnd nǎ, nda á jí mǎntɔ-buud nǎ, a nyiηgə námá kə ηgə ntɔ.

³ Mwá Nɔwəmbɛ mú tí feedyá ábɛé, mə mú gwág kuwó sá ábɛé mǎ ci ná: «Zaág!»

⁴ Gúl kabəlí í mú cúwo, í njúl títi̥ nǎ zhwuη, muud njúl gwo gwów. Bwá mú yə múúd nyə á bə a njúl gwo gwów yé ηkul nǎ a kǎg sá nǎ shí nyêsh í tówág nǎ shwu, kú ná nə mətəla, shú nǎ buud bwá ηgǎg nə gwúya. Bwá mú yə nyə məma kafwele.

⁵ Mwá Nɔwəmbɛ mǎ tí feedyá áléel, mə mú gwág kuwó sá áléel mǎ ci ná: «Zaág!» Mə músə nyiηgə kənd mîsh, mə mú dúg kabəlí í njúl yíyínd, muud njúl gwo gwów nə lwud mbwád.

⁶ Mə mú gwág námá nda kál í ηgə cúwo mpádúgá mikuwó mí isâ mín̥η míni, í ηgə ci ná: «Ŋgug *blé í zǎ kusha, kíló ηgwúd *danarí ncindí; ηgug *orzə w̥n̥, okílo olóal danarí ncindí. Nji, ci wo nda ntáma mǎwúdə nə mǎlwəg.»

⁷ Mwá Nɔwəmbɛ mǎ tí feedyá ányina, mə mú gwág kuwó sá ányina kál dé mǎ ci ná: «Zaág!»

⁸ Mə músə nyiηgə kənd mîsh, mə mú dúg kabəlí í njúl nə nyúúl məjúwó mǎ mbədí, muud njúl gwo gwów, muud wɔɔηgú nə jíná nǎ Shwiy, ban̥ mín̥j̥m í á ηgə bɛ nyə mpús. Bwá mú yə shwiy bá ban̥ mín̥j̥m ηkul nǎ bwá gwúg buud shí nyêsh dí t̥n̥ kɔw ηgwúd á məkɔw mən̥; bwá ηgǎg nə sá nǎ bǎ́l búúd bwá yág dǎ́mb dí, bǎ́l yə nə zha, bǎ́l yə nə kwaag-jumə bwás, bǎ́lǎgá díy íbiin í shí.

⁹ Mwâ Ncwambe má tí feedyá átána, mæ mú dúg íí, *míshíshim mi búúd shí *alatâr. Í á bæ míshíshim mi búúd bwá á gwúyow næcé Milású mí Zembî wá, næcé bwá á bæ fwámé ówúshined, bwá á bwiing Milású mí Zembî váál í jála yí.

¹⁰ Míshíshim myoong mí á nga kím gwów-gwów ná: «Yé Nkênké Mása, Mása áfwámé, ngaá wó jéla ná kunda sâ, yá næ buud ɔ shí bwá á gwú sá wá? Wo é nga bwey ntáni ná ndéé ká wósó jáyé ja?»

¹¹ Ná ndéé bwá mú nga yá bwo, muud yêsh jud áfufumá. Bwá mú ci næ bwo ná bwá sálug milám shí búbaalé fwála, ká wósó ja bêsh bwá é kwaga bímbi bwá jéla ná bæ yí; næcé í jii ná bóól óshwá bán bánón bwá á nga sêy wá næ bóól ómínyonê bán bwá fwóg gwúyow námá nda bwo.

¹² Mæ músá nyiingá kænd mísh, Mwâ Ncwambe má tí feedyá ásamana, shí í mú jág ntañusa, jwów mú yíndá ná ncuú nda káándé íkúsá, ñkwoond yêsh ncindí mú bæ tííí nda mæcií,

¹³ wæacén-céni wá jon bwá mú nga kud shí námá nda íbumá í líí í ðu kud ná mínjwê ja ñkwê ngá kunj yí.

¹⁴ Jon í mú fála nyúul nda múúud má ðu fála kwólé-kwóló ná; mimbánj myêsh næ mæñkwamá mêsh má mú táw ícéd.

¹⁵ Í mú ka zæ bæ, tæ ojwú ɔ shí, tæ ofwó búúd, tæ milúlúú mí ózimbi, tæ mikúkúm, tæ onkácíd, tæ mælwaá, tæ ofalí, bêsh óni bwá mú ká nga shwaaw míku mí mákwóógú ná mákwóógú má mimbánjád.

¹⁶ Bwá mú nga ci næ mimbánj næ mákwóógú má anání ná: «Kádágá sâ, shweelugá sâ, sá bág shwóg-shwóg næ muud njúl caangád yé, shwóg-shwóg næ kál Mwâ Ncwambe má kuya mpimbæ yí.

¹⁷ Næcé, jwów lú mpimbæ mæ Mwâ Ncwambe bá Muud njúl caangád yé í má wósó, muud e faam íí?»

7

Mæyigyé má bwán ó Zembî

¹ Ja ísâ íni í má shîn bæ yí, mæ mú dúg *wæéngales onê bwá tál íkóómb í shí ínê ðí, bwá má káágulá óñkwê onê* wá shí. Bwá a shígé bíd ná ñkwê kúnjgug tæ shí, tæ mânj, tæ málííd.

² Mæ mú nyiingá dúg ñgwól *éngales ñgó wú ñgeé kóómb jwów í ðu cúwo yí, a mbíd sá bwá ðu bwadulá búúd máyigyé má Zembî á kuwô yí. Nda bwá á yá wæéngales onê ñkul ná bwá ntámág shí næ mânj ná, éngales mæ á nyiingá dúg éne mú kím gwów-gwów lál næ bwo.

³ Nya á ci næ bwo ná: «Kúgá fwo ntáma shí, ñkí mânj, ñkí málíí; bwándágá, sá fwóg wá ósóól ɔ másaál ó Zembî wúsú máyigyé mámpwoombád.»

⁴ Mæ músá gwág ná buud bwá á wíyow máyigyé wá bwá á bæ buud otóóshin tæd næ mæwúm mánê ná ónê, ñgálá zhu íbænd í *Izaráyél byêsh ðí.

⁵ Í á bæ buud otóóshin wúm næ óbá bæend mæ Yúda dí,

otóóshin wúm næ óbá bæend mæ Ruben dí,

otóóshin wúm næ óbá bæend mæ Gàd dí,

⁶ otóóshin wúm næ óbá jé má Azer dí,

6:9 1.2, 9; 12.11, 17; 19.10; 20.4; 1Yn 1.1-2 **6:10** 18.24; Sôm 13.2-3; Mbá 32.43; Luk 18.7 **6:11** jud áfufumá: 3.5, 18; 4.4; 7.9, 13; 19.8, 14; Iza 61.10 **6:12** 8.5, 12; 11.13, 19; 16.18; Zhu 2.10; Mat 24.29
6:14 16.20; 20.11; Iza 34.4; Heb 1.11-12 **6:15** Iza 2.10, 19, 21; 24.21 **6:16** 5.7; Ozé 10.8; Luk 23.30
6:17 Zhu 2.11; Nah 1.6; Sof 1.14-18; Mal 3.2 **7:1** 9.14-15; Zhe 49.36; Dan 7.2 * **7:1** Onkwê óni búsa boong bússá næ ñkul caam shí wá. **7:3** 9.4; 14.1, 3; 22.4; Eze 9.4, 6 **7:4** 14.1, 3; 21.12-13

otósshin wúm nà óbá jé má Nef tali dí,
 otósshin wúm nà óbá jé má Manase dí,
 7 otósshin wúm nà óbá jé má Símayon dí,
 otósshin wúm nà óbá jé má Lévi dí,
 otósshin wúm nà óbá jé má Isakâr dí,
 8 otósshin wúm nà óbá jé má Zabulon dí,
 otósshin wúm nà óbá jé má Yóseb dí,
 otósshin wúm nà óbá jé má Bənjzhamê dí.
 Buud óni bēsh wá bwá á wíyow məyigyé mámpwoombúd wá.

Kúl má Zembí

9 Ja áməyigyé éne má shīn yí, mə mú dég búúd áncuncuma, bímbí múúd cúgé nà ηkul ló yí. Bwá á bə buud wá ilwon byēsh, nà ibeend byēsh, nà ikúl byēsh, nà məkəl mēsh, bwá tál mpwóómbú caangád, Mwá Ncwəmbe dí míshád, bwá má bwáád ijud í áfufumá, bwá nà máη má lándú mábwád.

10 Bwá á ηgə kím gwów-gwōw ná:
 Zembí wúsú muud njúl caangád yé,
 bá Mwá Ncwəmbe wá bwá má cug sá.

11 *Wəēngales bēsh bwá má lyɛ *caangó nà ocúmbá buud, nà mikuwó mí isá mínə wá, bwá mú wusə mányúúl shí ombúmbudí na mpwóómbú caangád, yə Zembí gúmá,

12 bwá ηgə ci ná:
 Amen. Məzhwámá, nə milwaná,
 nə fəg, nə akíba, nə gúmá,
 nə mpífá, nə ηkul,
 bísa Zembí wúsú isá byé
 kandugə á kandugə. Amen.

13 Ná ndeé, ηgwól cúmbá muud mú lás, ci nə nə ná: «Ozə bāη bí nə ijud í áfufumá óni, bwá ηgə wú ηgow?»

14 Mə mú bəsa nə nyə ná: «Yé Cwámbe, wo wá má mpú.» A mú ci nə mə ná:
 «Búsə buud bwá ηgə wú yáág-yáág cúwúlíd wá.
 Bwá má gusa ijud byáη mácií mə Mwá Ncwəmbe dí,
 sá ná í bág ofúfumá.

15 Gwá wá bwá tál na
 mpwóómbú caangó má Zembí dí yí.
 Bwá é du yə Zembí gúmá bulú nə mwásá nyádí Mpáánzə.
 Muud njúl caangád yé má bá wá bwo nyádí gúgúwád.

16 Bwá ábúlé ná bwele gwág zha,
 kú nyiηgə bwele gwág shwáásúl miná.
 Tə yásó tə ηgwól bibibi
 nyə abúle ná nyiηgə nyaan bwo nyúúlád.

17 Nəcé Mwá ncwəmbe
 jí tām caangó yé má bá bə mbaagulə wáη,
 á bá kə nə bwo máncwurη má ηgə wéesháli
 məjúwó má cug mád,
 Zembí mú bá fīm bwo məzhwíle mēsh míshád.»

8

Feedyá á zangbá

¹ Mwā Ncwambe músə zə tí feedyá á zangbá. Ja á mǎ tí wə ntáni yí, mǎ mú gwág jon ná kufug tǎn kúl wəla.

² Mǎ mú dág *wǎéngales zangbá bwǎ də tǔw mísh mǎ Zembí dí wá. Bwǎ mú yə bwo micwǔŋ zangbá.

³ Engales shús mú zə tǔw álatǎr dǐ, a mbíd kwǔw bwǎ də yǎngulǎ *cǎá yí, í njúl síyá nə or. Bwǎ mú yə nyə zhwog olabinda nə a jǐgálúg na álatǎr dǐ, yíle jǔŋg í bádúg nə mǎjəgula mǎ míŋkǐŋkǐ mi búúd myěsh tǎn *mǎtúnuga. *Alatǎr wǔŋgú nyə á bə síyá nə or cínŋg mpwóómbú caŋgǎd. ⁴ Yíle ólabinda nə mǎjəgula mǎ míŋkǐŋkǐ mi búúd í mú wú *éngales dí mbwǎd, bád kə wǎ Zembí.

⁵ Engales mú ŋwa kwǔw bwǎ də yǎngulǎ cǎá yí, ŋwa kuda álatǎr dí lwándulǎ cínŋg ná cwǎs, a músə wusə shí. Nkél mpú kǎ kyeg, nə mǎjunǎ, nə minjəs, shí í mú jǎg ntanjəsa.

Micwǔŋ mǐsaman mí ashúshwóógú

⁶ Wǎéngales zangbá bwǎ á bə nə micwǔŋ wá bwǎ mú kwəmwəsa nə bwǎ zǎ lwǔŋ myo.

⁷ Ashúshwóógú mú lwǔŋ yé cwǔŋ. Nə mǎtǎlumu, nə kuda fulá nə mǎcií í mú shwiy shí. Kǔw lǎ shí ŋgwúd á mǎkǔw mǎlǔl í mú cumbəli jǐgə, kǔw lǎ ílǐ ŋgwúd á mǎkǔw mǎlǔl cumbəli nǎmǎ jǐgə, ikǎá íbəs byěsh í mú nǎmǎ cumbəli jǐgə.

⁸ Engales ábēé mú lwǔŋ yé cwǔŋ. Bwǎ mú wusə gúl sǎ mǎŋ. Sǎ jǔŋg í njúl nǎmǎ nda mǎma mbún í mǎ ja ŋgwiile. Kǔw lǎ mǎŋ ŋgwúd á mǎkǔw mǎlǔl í mú shín bə mǎcií mǎcií,

⁹ Kǔw ŋgwúd á mǎkǔw mǎlǔl mǎ íkukwumuga í á bə mikuwó mǎŋ yí í mú yə, kǔw ŋgwúd á mǎkǔw mǎlǔl mǎ ititíma í mú shín cǔsǔg.

¹⁰ Engales áléel mú lwǔŋ yé cwǔŋ. Mǎma ácén-cení mú wú jon dí, a ŋgǎ jǐgə nǎmǎ nda shigə lǎ kuda. A mú zə kud kǔw ŋgwúd á mǎkǔw mǎlǔl mǎ mǎŋgwǔzə nə mílúu míncwúnŋ dǐ.

¹¹ Acén-cení wǔŋgú jínə dé wǎ Məgwul. Kǔw ŋgwúd á mǎkǔw mǎlǔl mǎ mǎncúwó í mú bə ŋkí gwul; ncúlyá buud bwǎ á ŋgə ŋgul mǎjúwó mǎ mǎncúwó mǔŋg wá bwǎ mú ŋgə yə nə mǎgwul mǔŋg.

¹² Engales ányina mú lwǔŋ yé cwǔŋ. Í mú zə bə, nə kǔw ŋgwúd á mǎkǔw mǎlǔl mǎ jwǔw, nə ŋgwúd á mǔŋg mǎ ŋkwoon dǐ, nə ŋgwúd á mǔŋg mǎ wǎacén-cení mǎ mú shila. Sǎ jǔŋg mú sǎ nə kǔw ŋgwúd á mǎkǔw mǎlǔl mǎ mwǎs í mú bii yídúgú, bulú nǎmǎ ntǔ.

¹³ Mǎ músə nyiŋgə kənd mísh, mǎ mú gwág mpal ŋgǎ jéel tǎm jon a ŋgǎ kǎm gwǔw-gwǔw ná:

Wo buud ǔ shí ǔ! Nkwéé bí eé!

Nkwéé bí ja wǎéngales olǔl bwǎ mǎ lúg wá
bwǎ é lwǔŋ myǎŋ mícwǔŋ yí eé!

9

¹ *Engales átana mú lwǔŋ yé cwǔŋ. Mǎ mú dág ácén-cení nyə á wú jon dí kud shí yé, bwǎ mǎ yə nyə juwuga bí ncímə.

8:1 Zak 2.17; Aba 2.20 **8:2** micwǔŋ: Zho 6.4, 6; Mat 24.31 **8:3** 5.8; MmN 30.1, 3 **8:5** 4.5; 6.12-13; Ləw 16.12; Eze 10.2 **8:7** 9.15, 18; Eze 5.2, 12 **8:7** MmN 9.23-25 **8:8** 16.3-4; MmN 7.20, 21 **8:11** Zhe 8.14 **8:12** 6.12-13; Iza 13.10; Eze 32.7-8 **9:1** bí ncímə: 11.7; 20.1; Zhb 26.6; 28.22; Luk 8.31; 2Pr 2.4

² A mú juw bí ncímá, yíle í mú wú nùŋ nda yíle í ngé wú mæma kuda dí yí. Yíle jooŋg í mú lwánd ngúl wêsh ná ndeé jwôw shila.

³ Ikájalá í mú ða cúwo yíle jooŋg dí ða shulá shí. Bwó mú yə íkájala byooŋgá váál ñkúl wáacálaafá bwó ða bæ ná ndí yí.

⁴ Nji bwó mú ci ná byo ná í kú bæeg ntáma íkáá ná ilíí byêsh, í kág ngə lúú nji buud bwó cúgé ná mæyigyé má Zembí mpwóóbúá wá.

⁵ Bwó mú námá ci ná byo ná í kú ngə gwú buud booŋgá, í yidag tál bwo cwúnd dí tâŋ onkwoond otóon. Váál cwúnd í á ngə sá yí í á bæ ná ñkíim-ñkíim nda ja ácálaafá mæ lúú múúú yí.

⁶ Í bá bæ mwôw mæoŋgá ði, buud bwó bá ngə sɔ ná bwó yə, nji muud kú yə; bwó bá ngə jii shwiŋ, nji shwiŋ ngə fúnda kə bwo shwóg-shwóg.

⁷ Ikájalá byooŋg í á ngə bæ nda ikabalí bwó mæ shín cwɔ ná bwó ké ná ndí dóómb dí yí. Í á bæ ná isá mílúúú nda mitúm mi gúmá myá síyá ná or, bwó ná mæmpwoombá nda buud.

⁸ Bwó á bæ ná ishílú mílúúú nda budá, mæjə nda mæjə má ózhwambánkwuŋ.

⁹ Ibud í á bæ bwo nda ibúduga í ñkwánz ózimbi bwó ða búdal bud ná ndí yí, nyáŋ ncíndá nda ncíndá ómætúwa íkabalí ñkí bulya í ngə julá kə ná ndí dóómb dí yí.

¹⁰ Mikwundú myáŋ mí á bæ nda mikwundú mí wáacálaafá, ná ishushwom; mikwundú myooŋg wə bwó á ða sá buud mæbôw ná ndí tâŋ onkwoond otóon yí.

¹¹ Cí wáŋ wá *éŋgəles a bí ncímá, bwó ða jôw nyə heberá dí ná Abadôn, garék dí ná Apolyôn*.

¹² Intúgúlí í ashúshwóógú í má shín óni. Bíl íntúgúlí í ngə ná zə, mæváál mábá.

¹³ Éŋgəles ásamana mú lwɔ yé cwôŋ. Mæ mú gwág dúl kál í ngə wú málaag mənɔ́ mäsá álatár or má Zembí dí má.

¹⁴ Kál dæoŋg í mú ci ná Éŋgəles ásamana ná: «Cinyúg wééŋgəles onɔ́ básá cɔɔlá ŋgwɔɔ́ Ifurát wá».

¹⁵ Bwó mú ciny wééŋgəles onɔ́ bwó á bæ ñkwəmasá shú dāŋ wəla, ná dāŋ jwôw, ná nyāŋ ñkwoond ná wāŋ mbú wá. Bwó mú ciny bwo ná bwó gwúg buud íí, kəw ŋgwúú á məkəw mælóol.

¹⁶ Ozimbi bwó ða ju ná ikabalí wá bwó á bæ omilyôŋ mitəd mimbá, mæ a shí gwág bímbí bwó á bæ yí.

¹⁷ Ntó wə mæ á dúg *ntamé a mish né bagód yé, mæ a dúg ikabalí ná ozimbi bwó ða ju ná byo wá. Byāŋ ibúduga ñkwánz bwó á búdal ibud ná ndí yí í á bæ, ná otííí, ná nyúul jonŋ lə mpú, ná nyúul ncíná. Byāŋ íkabalí ná mílúú nda ozhwambánkwuŋ, kuda ná yíle ná fidə í á ngə wú bwo mímpud.

¹⁸ Okwaag-jumə ólóló óni bwó mú gwú buud íí, kəw ŋgwúú á məkəw mælóol; í á bæ, ná kuda, ná yíle ná fidə í á ngə wú ikabalí mímpu dí yí.

¹⁹ Nacé ikabalí byooŋgá, ñkul nyāŋ nyisə bwo mímpu dí ná míkwundú; mikwundú myáŋ mí nda onywá, mísə ná mílúú, mílúú myooŋg wə mí ða lwána.

²⁰ Bóólúgá búúú bwó a shígé fwo yə ná okwaag-jumə óni wá, bwó áshígé cénd mítédúgá ná bwó yəw bów-bôw mísóólúgá bwó á ða sá myá; bwó áshígé yəw yələ mājamb mäsá ózembí ó áyadúg dí má gúmá, mbeé ózembí ó or, ná kwóógú bwó

9:2 Mat 19.28; MmN 19.18 9:3 MmN 10.12-20 9:4 7.2-3 9:6 Zhb 3.21; Zhe 8.3 9:7 Zhb 39.19-20; Zhu 2.4 9:8 Zhu 1.6 9:9 Zhu 2.5 * 9:11 **Apolyôn**: Mə kə ná «muud caamú-caamú». 9:13 8.3; MmN 30.1-3 9:14 7.1; Mbá 1.7 9:15 8.7-12 9:17 Zhb 41.10-12 9:20 16.9; MmN 20.13-15 9:20 Dan 5.4, 23; Sóm 135.15-17; Iza 44.9-20

da lúlá *mwaanê nã ndî yí, nã dúl váál ñkwánz na, ozembí ó mákwóógá, nã ilíí, mbéé ózembí kú nã ñkul mã dúgya, ñkí gwág, ñkí kyey.

²¹ Buud bɔɔŋ bwá áshígé yow mágwú mã búúd, kú yow ncidã, kú yow jannga, kú yow júwo.

10

Kúkáláád á bíbýá

¹ Mã á nyingã námã dúg gúl ñkácíð *éngales ñgá shulã wú jon dí, a mã fulã ñkúdí nyúúlúúú nda *sanda. Nyã á bã nã ñjumbú í mál yɛ nyã lúúú, mpwoombá ñgá lwenya nda jwɔw; mækuú mé mã á bã nda mæmpin, mã ñjúl nda minjwiile mí kuda.

² Nyã á bã nã kúkáláádú mbwád, kúkáláádú jɔɔŋ ná bagá. A mú shulã ná ndéé, tâl kuú ámæncwúm mãŋ, wɔɔŋ á mækóól cindú.

³ A mú kím gwów-gwów, námã nda zhwambáŋkwuŋ mã ðã bãm ná. Nji nyã á kím yí, ñkél mpú mú saal íja zangbá.

⁴ Ja ñkél mã shín saal ntáni yí, mã mú tééd ná mã cilã; nji, mã mú gwág kál mã ci nã mã jon dí ná: «Shweelúg sã ñkél mpú nyã ámã ci ja nyã ámã saal íja zangbá ni, kú cilã gwo.»

⁵ Éngales mã á dúg nyã á tâl mækuú wúga mãŋ wúga cindú yé, mú bãn mbwá mæncwúm ñgɛɛ jon dí.

⁶ A mú kɛɛn Zembí ñgá cugã kandugã kandugã yé, nyã muud nyã á té gwów nã isã byêsh bí cínɔŋ yí, a té shí nã isã byêsh bí cínɔŋ yí, a té námã mãŋ nã isã byêsh bí cínɔŋ yé; nyã á kɛɛn nyã, a ci ná: «Í ábúlé ná bwey,

⁷ ja éngales ázangbá mã bá lwɔ cwôŋ yé yí, *ndímba mã Zembí í bá ka zã nyín, námã nda nyã á bwey ðã jaaw osóol ɔ mäsáal bé *búúú ɔ mícúúú ná.»

⁸ Nã ndéé, kál mã á gwág jon dí í mú nyingã lás nã mã ná: «Kaá wá éngales mã tâl makuú wúga mãŋ wúga cindú yé, wo kág ñwa kúkáláádú á jí nã ndí mbwád ná bagá ni.»

⁹ Mã mú kã wá éngales kã ci nã nyã ná a yág mã kúkáláádú. Nyã ntág nã mã ná: «Íwag gwo wo mínãg. Í é bã wo mwɔ dí cwú ná cindún, nji ñkí ncwôŋ mpu dí nda kwaan.»

¹⁰ Mã mú ñwa éngales kúkáláádú mbwád, mã mú minã; í mú bã mã ñkí ncwôŋ mpu dí nda kwaan; nji, ja mã mã minã yí, mwɔ mú bã mã cwú ná cindún.

¹¹ Bwá mú ka ci nã mã ná: «Í jii ná wo kág nyingã jaaw sã Zembí mã cɛɛlã shú zhwog íkúl nã ilworŋ nã mákál, nã zhwog ojwú-buud yí.»

11

Obwiinye obá ó láŋ mã Yésus

¹ Bwá mú yã mã fiidye í ñjúl nda lílí bwá ðã yíiga ísã nã ndí yí, bwá nã mã ná: «Tówúg yíiga Mpáánzã mã Zembí, nã *alatãr, wo lɔ búúú bwá ñgá yã Zembí gúmã cínɔŋ wá.

² Nji, wo ɔ légã mbaadã wúsã lunɔgala nã lunɔgala dí yí, wo kú yíiga wo, nãcé bwá á yã ikúl í cúgé *Oyúúden yí wo. Ikúl byɔɔŋ í bá tagulã nyaal ñkɛŋkɛ ñgwála tâŋ ñkwoond mæwúm mánŋ nã óbá.

³ Nji, mæ bá yə óbwiingye obá bâm ñkul ná bwé cúndə micúndə myâm tâŋ mwôw tóóshin nə mitəd mimbá nə mæwúm mäsaman, bwé bá ñgə cúndə bwé má bwaád mĩnkuda.»

⁴ Obwiingye obá bəəŋg búsə wəolivyê obá nə ícə í lámba íbá Kálaad Zembí ñgə ci ná í təl mísh má Cwámba á shí nyêsh dí yí.

⁵ Múúd mæ ká ntágulə bwo, mĩngwiile mí wóos bwo mímpu dí, jígal búúd bwé ñgə lúmbulí nə bwo wá. Haaw! Muud yêsh mæ ntágulə bwo yé, á jalá nə bá yə ntó.

⁶ Búsə nə ñkul fad jon, máánd mpú ná a kú nywə té mwôw bwé ñgə cúndə micúndə mí Zembí yí, búsə nə ñkul yid májúwó má mæncúwó má nyee mácií, búsə nə ñkul nti ókwaag-jumə shí mæváál mēsh, ja jēsh bwé céel yí.

⁷ Ja bwé bá shín bwiing sá bwé á jalá nə bwiing yí, biin í bá wú bí ncímə dí zə sá bwo dəəmb, ntə bwo ná ndeé gwú bwo.

⁸ Mimbimbə myáŋ mí bá já mbaadəd, ñgwála ánúní dí, ñgwála bwé á bwambulə Cwámba kwolós dí yí. Ñgwála ánúní wəəŋg, dé jínə lú *ndímba wə Sódóm, ñkí ntāŋ Iǵipten.

⁹ Buud wá ikúl, nə íbēend, nə məkál, nə ilwonŋ bwé bá zə də beny mimbimbə nyəəŋg tãŋ mwôw málól nə kál, bwé kú magulə ná bwé dúlŋg myo.

¹⁰ Buud wá shí bwé bá gwág məshusəg nə shwiý dǵŋ dəəŋg. Bwé bá təl mázəŋ, ñgə kənda mæcwúm nəcé *buud ə micúndə obá bəəŋg bwé á təl buud cwúnd dí wa shí gaád.

¹¹ Nji, mwôw málól nə kál məəŋg má ká cə, Zembí yámb bwo wúl ñgúl á cəg, bwé mú tōw tətəlí nə məkúú máŋ. Ná ndeé, ikukwende í bá bii búúd bwé á zə də beny bwo wá.

¹² Bwé mú gwág dúl kál í ñgə wú jon dí, í ñgə ci nə bwo gwów-gwôw ná: «Bádúgá zə ká!» Bwé músə bád mĩnkúdúd kə kumə jonud, buud bwé á ñgə lúmbulí nə bwo wá bwé ñgə dág.

¹³ Shí í á jág ntaŋusa námə wəla dəəŋgúd, kəw ñgwúd á məkəw wúm má ñgwála í mú shugulə shí, buud otóóshin zəŋgbá bwé mú yə nə ntaŋusálə shí í á ntaŋusa ní. Ikukwende í mú bul bii bəəŋg bwé áshígé yə wá, bwé mú ñgə yə Zembí a gwów gúmá.

¹⁴ Intágulí í ábēé í mó cə íni, ya aléel í wál zə bə.

Cwôŋ á zəŋgbá

¹⁵ Ná ndeé, *éŋgəles á zəŋgbá mú lwə yé cwôŋ. Məkál má mú kyeeŋ jon dí nə ñkulú ná:

Cwámba wúsú wə músə nə íjwúga juwúlə nə shí ndon, nə nyə nə Kríst yé. Nyə e jwú kandugə á kandugə.

¹⁶ Ocúmbá buud mæwúm mábá nə ónə bwé á də bə bwé ñjúl byáŋ ícaəŋgəd mísh má Zembí dí wá, bwé mú wusə mánnyúúl shí ombúbumbúf, yə Zembí gúmá.

¹⁷ Bwé á ñgə yə nyə gúmá bwé ñgə ci ná:

Sə ñgə yə wo akíba, yé Zembí wúsú Cwámba, Zembí á ñkul nyêsh, Zembí jisə yé, nyə á bwey námə də bə yé.

Sə ñgə yə wo akíba nə wo wəefúlə məma ñkúl nywô,

11:4 Zak 4.1-3, 11-14; Yuá 8.17 **11:5** 2Oj 1.10; Sóm 97.3; Zhe 5.14 **11:6** MmN 7.17-19; 1Oj 17.1; Zhk 5.17 **11:7** 13.1-2; 17.8 **11:8** Luk 13.33-34 *Sódóm*: Mæt 18.20; Iza 1.10; Eze 16.46 *Iǵipten*: MmN 3.16-19; 7.3-5 **11:10** Yuá 16.20 **11:11** Eze 37.9-10 **11:12** 2Oj 2.11; Mis 1.9 **11:13** 6.12-13; Eze 38.19-20 **11:15** 4.11; MmN 15.18; Sóm 22.29-30; Dan 2.44; 1Kr 15.24-28 **11:16** 4.4 **11:17** 1.8; 4.8; 15.3; 16.7; 19.6, 15; 21.22; Amo 4.13; 2Kr 6.18

tál íjwúga byô.

¹⁸ Ikúl í á gwág mpimbə, nji, wo má kuya mpimbə gwô, fwála í má wóós ná wo sámbúg buud bwá á yə wá milásá, fwála á ná wo yág osól ɔ mäsáal bwô myána myán; osól ɔ mäsáal bəɔŋg bəsə, nə *buud ɔ mícúndá nə mɪŋkɛŋkɛ mi búúd í, nə bəɔŋg bəsh bwá á ŋgə ŋwa jínə dwô nə gúmá wá, tɔɔ ozhizhe ɔ búúd tɔɔ fwámé búúd.

Fwála í má wóós ná wo cáámug buud bwá ŋgə caam shí wá.

¹⁹ Bwá mú juw Mpáánzá má Zembí jonud, *wóle sɔ jé í mú nyín nyódí Mpáánzá. Mɪnjəs mí mú báduga jonud, nə məjunə, nə ŋkél mpú, shí í mú jág ntaŋusa, mətálamu má ŋgə kud məma íbúgú.

12

Mudá bá ŋkəndú

¹ Dúl məma *shimbá í mú wóós jonud; í á bə, mudá má bwáád yásé tən káándá, məkuú mə təl nyə mbyólúd, nyə nə *túm gúmá lúúd, túm gúmá wəɔŋg í njúl nə wəacén-cení wúm nə óbá.

² Nyə á bə nə bum ná ntám, a ŋgə kɪm nə məcɛy má minú ná a zə byá.

³ Dúlgá shimbá í mú nyinŋə wóós jonud. Jāŋ í á bə, dúl váál ŋkəndú ŋkí bwaag, a njúl títí ná zhwuŋ, a mbíd milúú zəŋgbá nə məlaag wúm; milúú zəŋgbá míni mí njúl, lúú wəsh nə *túm ícɪ. ⁴ Kwundú yé í á wéénd wəacén-cení wá jon, kəw ŋgwúd á məkəw məlól, wusə shí. Ŋkəndú éne nyə á kə təw mudá nyə á ŋgə bə ná a zə byá yé mpwóóbúd ná, nji ná mwán má byél, a də.

⁵ Mudá éne mú byá mwán, mwámudúm, mwán má jálá nə fála ikúl nə ŋkéd yé. Bwá mú ntág ŋkény mwán yé wəɔŋgú kə nə nyə wá Zembí, nyódí caəŋgád.

⁶ Mudá nyə mú túb kə shí a shwéeshá dí, kúl Zembí nyə á bwey kwambəla nyə jiya yí, shú ná bwá kəg wíl nyə wu tən mwəw tósshin nə mitəd mimbá nə mwúm məsaman.

⁷ Ná ndeé, dəɔmb í á ka zə kyεεg jonud. Míshiyél bənəŋ *wəəŋgəles bé jāŋ kóómb, ŋkəndú bənəŋ bé wəəŋgəles jāŋ kóómb.

⁸ Nji, ŋkəndú bənəŋ jé gwoŋg bwá áshíge lal məŋkul; ná ndeé bwá mú bə kú ná nə jiya jonud.

⁹ Ná ndeé, nda Míshiyél bənəŋ wəəŋgəles bé bwá á ntɔ bwo ná, bwá á ka wəŋgulə wusə ŋkəndú anání éne kúga shí, nywá a yág bwá jów ná Njwú məjamb yé wəɔŋgú, nyə Sátan, muud ŋgə shiig buud ɔ shí ndon bəsh yé, bwá á wəŋgulə wusə bənəŋ bəsh wəəŋgəles bé.

¹⁰ Mə mú gwág dúl kál í ŋgə cɪ nə ŋkulú jon dí ná:

Fwála Zembí mə cug búúd yí í má wóós,

nə ŋkul nyé, nə íjwúga byé,

nə mpál má Kríst yé.

Nəcə bwá má wəŋgulə wusə múúd ontaandé shí.

Nyə muud nyə á də kə nə ontaandé ó ómínyəŋá bəsá

kə də jaaw Zembí tɔɔ íbulú, tɔɔ mimwásá yé.

11:18 19.5; Sòm 2.1-5; 110.5-6 **11:19** 4.5; 6.12-13; 8.7; 15.5; Zhb 38.22-23 *wóle sɔ*: 10j 8.1, 6 **12:1** Iza 7.14; 26.17 **12:3** ŋkəndú: 12.7, 9, 13; 13.2; 16.13; 20.2; Dan 7.7, 24 **12:4** Dan 8.10 **12:5** 19.15; Sòm 2.9 **12:6** 10j 17.1-7; 19.5-7; Mat 2.13 *mwəw tósshin nə mitəd mimbá nə mwúm məsaman*: 11.2 **12:7** Dan 10.13; Yúd 9 **12:9** 20.2; Mət 3.1; Iza 14.12; 27.1; Luk 10.18; Yuá 12.31 **12:10** 4.11; 11.15 *múúd ontaandé*: Zhb 1.9-11; Zak 3.1

11 Bwá á má ntɔ nyə ɲkul nəcə məcií mə Mwâ Ncwəmbɛ.

Bwá á má ntɔ námá nyə ɲkul nəcə bwiingúlə bwá á bwiing lánj má Yésus yí, bwá áshígé cɛɛl cug jánj váál á ná bwá fúndá shwiy.

12 Gwó wó má cí ná:

nə jonj lə gwəw, nə bí bɔɔŋg njúl núnj jonj dí wá, gwágúgá məshusug!

Nji, məntágula nə bí, shí nə mánj!

Nəcə Njwú məjamb má shulə núnj bídí,

a mpú ná fwála í má lúg nyə bíbíyá,

a má ntág bul nyada.

13 Ja məma ɲkɔɔndú éne nyə a dúg nə bwá má wánɲulə wusə nyə shí yí, nyə á ka zə julya nə mudá nyə a byá mwān mwámudúm yé.

14 Nji, bwá mú yə múdá wɔɔŋgá məma məfaafugá mábá nda məfaafugá má mpal, ná a jéelug ka shí a shwéeshá dí, nyádi jiyad, kál bwá jəla nə kə wíil nyə yí. Nyə á ji wu mimbú mílól nə kál, ɲkɔɔndú nda kumə wu.

15 Nywá a yág éne nyə á ɲgə yám məjújwó nə mpu yé, má ɲgə wó nda ɲgwɔɔ ɲgə wáám mudá ná má ká cɔ̄ nə nyə.

16 Ká, shí í mú kyem múdá, í beeg mpu, minə ɲgwɔɔ wésh ɲkɔɔndú nyə á ɲgə yám nə mpu ni.

17 ɲkɔɔndú mú jág gwág múdá wɔɔŋgá mpimbə. A mú ka zə kə lúmbuli nə bɔɔŋg bwá má lúg mpwɔŋ buud mə múdád wá, búúd bwá ɲgə baagulə isá Zembí nyə á cí ná í bág yí, bwá ɲgə bwiing lánj má Yésus wá.

18 A mú ka kə tōw shɛ á máɲud.

13

Biin á mánj

1 Né ndeé, mə mú dúg gúl biin ɲgə bád wú mánj, biin ni njúl nə məlaag wúm, mílúú zanjábá. Məlaag wúm mání məsə na, laag dēsh nə *túm ící; mìnə má *bwaasúlə mpu má njúl nyə cilyá mílúúú.

2 Biin má á dúg jɔɔŋgá í á ɲgə bɛɛla ɲkweny, məcwəd má njúl nyə nda məcwəd mə gúl shísha nyaan-nyaan cúdu bwá də jōw ná *ours yí, mpu í njúl nyə nda zhwambánkwuɲ. ɲkɔɔndú mú zə yə nyə mpífə nyé, nə jya ící jé nə yáág-yáág íjwúga. 3 Wúl lúú í á bə nyə nə váál fánj á ná nyə é yə. Né ndeé, fánj nyɔɔŋg mú bále yál. Buud ə shí ndon bēsh bwá mú ɲgə jág káam, bwá mú ɲgə bɛ biin jɔɔŋg kál í á ɲgə kə yí. 4 Bwá á ka kúd ɲkɔɔndú məmpwoombú shí, nyə muud nyə á yə biin ɲkul nyé yé, bwá mú námá ɲgə kúd biin məmpwoombú shí ɲgə ságusə nyə ná: «Zó jí nda biin ga yé, zə jí nə ɲkul lúmbuli dóómb nə nyə yé?»

5 Biin mú yéyow mpu shú ná a ɲgəg nə lás məbil-ɲkəndí, ɲgə lás bwaasúlə mpu; a mú yéyow ɲkúl ná a sáág sóólúgá yé tánj ɔɲkwoond məwúm mánjə nə óbá.

6 A mú téd lásúlə nə Zembí bwaasúlə mpu, lás nə jíná dé bwaasúlə mpu, lás nə kál á də ji yí bwaasúlə mpu, tɔɔ buud bwá njúl jonj dí wá, a lás námá nə bwo bwaasúlə mpu.

⁷ Bwá mú yə nyə zhií ná a lúmbálíg nə mĩnkéŋkê mi búúd, a ntə bwo. Bwá á yə námá nyə ŋkul ná a sáág misóólúgú myé íbɛend byêsh dí, nə íkúl byêsh dí, nə mákál mēsh dí, nə ílwoŋ byêsh dí.

⁸ Buud ɔ shí bēsh mínə má áshígé cilya kálaad á cug di ja Zembí nyə a fwə shí nə gwów yí, bwá bá kúd biin nĩ mǎmpwoombá shí; kálaad á cug wəɔŋgú jí kálaad nǎ Mwá Ncwəmbɛ bwá á cígə yé.

⁹ Muud jí nǎ mǎlwá má gwág yé, a gwág!

¹⁰ Muud yêsh í á bə cɛɛlá ná a bá biil kwám yé, a biil kwám. Nyəɔŋg í á bə ná a bá gwúyow nǎ kafwɛɛ yé, a gwúyow. Sǎ jəɔŋg wá jí ná mĩnkéŋkê mi búúd mí jalá nǎ bul bə nǎ jisów, bwá bií búgə mǎbwá mǎbá.

Biin á shí

¹¹ Ná ndéé, mǎ mú námá dág gúl biin ŋgá cúwo wú shí. Jǎŋ í á bə nǎ mǎlaag mǎbá má njúl nda mǎlaag má mwá ncwəmbɛ; í á ŋgə lás nda ŋkəɔndú.

¹² Jǎŋ biin mú námá zə lwóya ŋkúl nyêsh biin áshúshwóógú í á bə nǎ ndí yí, biin jəɔŋg ŋgá dág. A mú sǎ ná, shí nǎ buud ɔ shí bwá kúdúg biin áshúshwóógú yáág-yáág fǎŋ í á yál yí mǎmpwoombá shí.

¹³ Biin nĩ mú ŋgə sǎ mǎma *máshimbá váál á ná a jǔw kuda í shulə wú jəŋ dí buud bwá ŋgá dág.

¹⁴ A mú ŋgə shíig buud ɔ shí nǎ mǎma máshimbá nyə á yéyow zhií ná a ŋgág nǎ sǎ, biin áshúshwóógú ŋgə dág yí. A mú ci nǎ buud ɔ shí ná bwá sáág vǎguli mǎ biin í á cugə nǎ fǎŋ kafwɛɛ yí.

¹⁵ Bwá mú yə nyə zhií ná a sáág nǎ vǎguli biin í kúwog shú ná í lásúg, í sáág ná bwá gwúg buud bēsh bwá ákúdé gwo mǎmpwoombá shí wá.

¹⁶ A mú sǎ ná buud bwá wíyág mǎyigyé ŋkí mbwá mǎncwúmád ŋkí mpwóombád, buud bēsh, təɔ ozhizhe ɔ búúd təɔ fwámé búúd, təɔ mĩmbúmbúwá təɔ mikúkúm myêsh, təɔ ofalí təɔ mǎlwaa mēsh, ná bēsh bwá wíyág mǎyigyé.

¹⁷ Muud yêsh mǎ bə kú wíya mǎyigyé məɔŋg yé nyə é bə, ci a kú kusə sǎ, ci a kú námá kusha təɔ sǎ. Mǎyigyé məɔŋg mǎ á ŋgə bə, gúl ja í bə jíná má biin áshúshwóógú, gúl ja nǎmbə á jínə dəɔŋg.

¹⁸ Na má jii fəg. Muud jí nǎ ikáŋ wá jí nǎ ŋkul bála nǎmbə má biin jəɔŋg, nǎcə nǎmbə wəɔŋgú jisə mǎyigyé má jíná lú múúd. Nǎmbə wəɔŋg wá mitəd mǎsaman nǎ mǎwúm mǎsaman nǎ ísaman.

14

Mwá ncwəmbɛ bə́nəŋ buud bwá á wú mǎkwámád wá

¹ Mǎ músə nyiŋgə kənd mísh, mǎ mú dág Mwá Ncwəmbɛ tál lúú mbúŋ bwá dɛ jǔw ná Siyón yíid, bə́nəŋ buud otóóshin təd nǎ mǎwúm mǎnəŋ nǎ ónə. Buud bəɔŋg bwá á bə nǎ jíná má Mwá Ncwəmbɛ nǎ dé má Sóóŋgú yé cilyá mpwóombád.

² Mǎ mú gwág kál ŋgá wú gwəw, í ŋgá shwag nda mǎjúwó má mpəŋ, í ŋgá saal nda ŋkél mpú áyíyáág; kál dəɔŋg í á ŋgə gwíig nda íbɛnzhá ná buud bwá ŋgə bwam.

³ Bwá á ŋgə sey ŋgwa ágúgwáan bwá tál mpwóombá caəŋgəd, mikuwó mí ísá mínə nǎ ocúmbá buud bwá njúl. Kú nǎ ŋgwól múúd nyə á bə nǎ ŋkul jíig ŋgwa

13:7 12.17 13:8 3.5 *Mwá Ncwəmbɛ*: 5.6 13:10 14.12; Zhe 15.2; 43.11; Luk 8.15 13:11 Mat 7.15 13:13 16.14; 20.8 13:15 14.9, 11; 15.2; 16.2; 19.20; 20.4; Iza 44.5; Dan 3.5 13:17 13.18; 15.2 14:1 22.4 *mbúŋ bwá dɛ jǔw ná Siyón*: Iza 4.5; Zhu 3.5 *buud otóóshin təd nǎ mǎwúm mǎnəŋ nǎ ónə*: 3.12; 7.3-4 14:2 1.15; 15.2; 19.6; Eze 1.24-25 14:3 4.4, 6 *ŋgwa ágúgwáan*: 5.9

wɔɔŋgá, námá nji buud otóóshin tɛd nɛ mɛwúm mánɔ́ nɛ ónɔ́ bwá á zhu shí wá, bɔɔŋg Zɛmbí nyɛ a jóna tɛŋ shú ná bwá wúg míkámúd wá.

⁴ Báá bwá áshígé bwele lweegashi ícug nɛ nyá budá, bwá á ðu ji óncwíyê. Bwá ðu ŋgɔ bɛ Mwá Ncwɛmbe kúl jêsh á ká yí. Zɛmbí nyɛ a fêesh bwo mpádúgá buud, a jóna tɛŋ shú ná bwá wúg míkámúd. Nyɛ a sá ntó shú ná bwá bág bá Mwá Ncwɛmbe tɛŋ nda mpumá ashúshwóógú bwá ðu kænd koogá shú má Zɛmbí yí.

⁵ Bwá áshígé bwele bêny mímpu myáy bwiŋŋ ijɔ́ɔ́, bwá á bɛ ntág kú nɛ tɔɔ sá á jumág.

Jwów á mazhúgúlá

⁶ Mɛ mú nyingɛ dág ŋgwól *éŋgales ŋgɔ jéel tɛm jon. Nyɛ á bɛ nɛ Jɔ́ɔ́ Kéel á kandugá kandugá ná a bwiŋŋug buud ɔ shí, ilwon byêsh, nɛ ibɛend byêsh, nɛ mákál mêsh, nɛ ikúl byêsh.

⁷ Nyɛ á ŋgɔ ci gwów-gwów ná: «Gwóógá Zɛmbí, yágá nyɛ gúmá nɛcé fwála lú sémye mílású má wóós. Kúdúgá nyɛ mɛmpwoombú shí, nyɛ wá nyɛ a sá gwów nɛ shí, a sá mɛŋ nɛ mɛncwuj!»

⁸ Ŋgwól éŋgales, éŋgales ábɛé mú ŋgɔ bɛ ashúshwóógú a ŋgɔ ci ná: «Babilon má bwíl, ŋgwála í á ðu jwɔ́ɔ́ nɛ í má bwíl, ŋgwála í á nywíl ikúl byêsh nɛ janɔ́ nda bwá ðu nywíl búúd nɛ mɛlwɛg ná, í má bwíl.»

⁹ Ŋgwól éŋgales, éŋgales aléel mú námá ŋgɔ jéel tɛm jon a ŋgɔ ci gwów-gwów ná: «Múúd mɛ ká kúd biin bá vɛguli jé mpwoombú shí, a wíya máyigyé mán ŋkí mpwóómbúd, ŋkí mbwád,

¹⁰ Zɛmbí mɛ bá námá ŋgular múúd wɔɔŋgá mpimbɛ jé nda bwá ðu ŋgular múúd mɛlwɛg ná. A bá yɛ nyɛ gwo nyádí bálá mpimbɛ dí, kú cweel nɛ gúl sá. Muud wɔɔŋg mɛ bá bwɛma nɛ cwúnd kúl kuda nɛ fidɛ í ŋgɔ gwó yí. A bá bwɛma nɛ cwúnd jɔɔŋgá, minɔ́kɛŋkɛ mí wáéŋgales nɛ Mwá Ncwɛmbe bwá ŋgɔ dág.

¹¹ Buud bwá ŋgɔ kúd biin mpwoombú shí, kúd námá vɛguli jé mpwoombú shí, bwá wíya námá máyigyé má jíná dé wá, yíle kuda í ŋgɔ sá bwo cwúnd yí í bá ŋgɔ bád kandugá á kandugá. Bwá bá yóla, nɛ mwásá nɛ bulú, kú nɛ wogá.»

¹² Í bá jii ja jɔɔŋg ná minɔ́kɛŋkɛ mi búúd mí mpúg jisɔw, bá buud bwá ŋgɔ baagula isá Zɛmbí nyɛ á ci ná í bág yí, bwá ŋgɔ *búgula Yésus wá.

¹³ Mɛ mú gwág kál ŋgɔ ci jon dí ná: «Cilág sá má zó jaaw wo ga: Tééd kíkídíga, buud bwá é ŋgɔ yɛ bwá njúl buud ɔ Cwámba wá, báá bwá má jɛla. Haaw, mɛ Ŋkɛŋkɛ Shíshim, mɛ ŋgɔ magula ná bwá má jɛla, bwá má yɔwɛla nɛ iséy byán, nɛcé misóólúgú myáy mí ŋgɔ bɛ bwo.»

Bwá bá saag shí mishwun

¹⁴ Mɛ músɛ nyingɛ kænd mísh, mɛ mú dág ŋkúdú áfufumá, muud njúl ŋkúdú wɔɔŋg dí, a ŋgɔ bɛɛla nɛ Mwán mɛ múúd. Nyɛ á bɛ nɛ *túm gúmá lúúd, í njúl síyá nɛ ɔr, a mbíd njɔwá báágó bwá ðu saag *blɛ nɛ ndí yí mbwád.

¹⁵ Ŋgwól *éŋgales mú cúwo wú *Mpáánzó Zɛmbí a ŋgɔ kím gwów-gwów ŋgɔ ci nɛ muud nyɛ á bɛ a njúl ŋkúdú yé ná: «Ŋwag báágó másaag dwò wo sáágug shí, nɛcé fwála lú másaag má wóós, idúw í mú minɔ́gwíy.»

¹⁶ Muud nyə á bə a njúl ñkúdúd yé mú ñwa báágó másaag dé saag shí.

¹⁷ Ngwól éngəles mú cúwo wú Mpáánzó Zembí nyísə jon dí yí; nyə á bə námə nə báágó másaag í njúl njəwá.

¹⁸ Ngwól éngəles mú wú álatâr dí; nyāñ nyə á bə nə ñkul mə jwú nə kuda. A mú lás gwów-gwów ci nə nyəɔng nyə á bə nə njəwá báágó másaag yé ná: «Ŋwag báágó másaag dwò, wo kóg shí, kə ñgə sámb ikanj í *vīnyə ñgə sɛɛŋg, í má shīn tí.»

¹⁹ Engəles mú ntāg ñwa báágó másaag dé. A mú kə shí, kə ñgə sámb ikanj í vīnyə ná ndéé, kə də shwu məma faduga dí, kúl mpimbə mə Zembí í é nyām byo yí.

²⁰ Faduga jəɔng í á bə, wo fwo wú ñgwála kə bugád. Bwə á ka kə nyām byo wu. Í á ka bə, bwə ñgə nyām ntúni, məcií mə mú də júg ná júg júg júg, mə sá məma shwumb. Shwumb ni í á bád ná ndéé kə wós cé mpu kabulí, í á ñgə wò ná ndéé kə jee wós ókilomáda mitəd milól*.

15

Okwaag-jumə zangbá wā məzhúgúlá

¹ Mə mú dúg dúlúgá *shimbá í mə nyiŋgə wós jonud. Í á mpu bə ázəgá-dúg, sá á káámúg. Í á bə, wəéngəles zangbá bwə mbíd okwaag-jumə zangbá wā məzhúgúlá, bəɔng Zembí mə bá casulə nyadálə yé nə ndí wá.

² Mə mú dúg gúl sá njúl nda məma māñ, í ñgə faan námə nda yēn, í ñgə bə fúlá nə kuda. Mə mú dúg hí, buud bwə á bə ná, ñkul nyāñ í á ntə biin í ntə vugulí jé ntə námə tāñ í ñgə bwəma nə jínə dé wá, mə mú dúg búúd bəɔng bwə təl məma māñ məɔngúd, bwə mbíd ibíñzhá Zembí nyə á yə bwo yí.

³ Bwə á ñgə shil ñgwa mə Moyíz sól məsáal mə Zembí, ñgwa wúsə námə ñgwa mə Mwá Ncwəmbɛ yí. Bwə á ñgə ci ñgwa wəɔng dí ná:

Yé Cwámba wúsə Zembí á ñkul nyēsh,

mísólúgú myó mīsə mi ázəgá-dúg, mi á káámúg.

Məzhíí wó də kyey má māsə otútəlí,

māsə məzhíí má obúbálé,

yé Njwú ñgə jwú nə ikúl í cúgə *Oyúden yé.

⁴ Yé Cwámba,

zə jí nə ñkul sá mádúgú ná nyə afúndáyé jínə dwò,

nyə ayáyé dwo gúmá yé.

Nji wo wó jí Zembí;

ikúl byēsh í bá zə,

zə kúd wo məmpwoombú shí,

nəcə wó sámbúlə wó də cígal mílású yí í á mə nyīn.

⁵ Mə mūsə nyiŋgə kənd mīsh, mə mú dúg Mpáánzó mə juw jon dí, í njúl banda í də lwó ná Zembí jisə búúd bé dí yí.

⁶ Wəéngəles zangbá bwə mú wú cínəng cwū, wəéngəles bwə á bə ná bwə zə jág jugushi shí nə okwaag-jumə zangbá wá. Mimbwéédí myāñ mí á bə leedyá

14:19 19.15; Iza 63.1-6 * **14:20** Cilyá á yág wúsə ná «osutəd tóshīn nə mitəd mīsaman». **15:1** 4.5; 15.7; 16.1; 17.1; 21.9 **15:2** 4.6; 5.8; 13.15, 18; 14.2 **15:3** 4.11 **15:3** 16.5-6; 19.2; 22.12; Mbá 32.4; Sôm 145.17 **ñgwa**: MmN 15.1; Sôm 111.2; 139.14 **15:4** 14.7; Sôm 86.9; 98.2-3; Iza 2.2-3; Zhe 10.6-7 **15:5** 11.19; MmN 40.34; Mis 7.44 **15:6** 1.13; Dan 10.5

nə fwámé lɛ* njúl ŋkí jág fumə, ŋkí ŋkənəwa; bwá á bə bwá mə fif mífwanɔ́gə mí or míkugəd.

⁷ Míkuwó mí isá mínɔ́ míni, gúl í mú yə wáéŋgəles zəŋgbá óni ikwôw zəŋgbá. Ikwôw byəɔŋ í njúl síyá nə or, í njúl lwándúlá nə mpimbə mə Zembí nə cwós, Zembí ŋgə cugə kandugə kandugə yé.

⁸ Yíle í mú bíduɔ́: *Mpáánzə Zembí nə ŋkáá; nə ndeé, kú nə muud mə bó nə ŋkul nyí Mpáánzə té ní wêsh, kə wós ja wáéŋgəles zəŋgbá bwá bá shín ntáma shí nə okwaag-jumə zəŋgbá yí.

16

Ikwôw zəŋgbá

¹ Mə mú gwág dúl kál í ŋgə zhu *Mpáánzə Zembí, í ŋgə ci nə *wáéŋgəles zəŋgbá nə ŋkulú nə: «Kəgá nə ikwôw zəŋgbá bísə nə mpimbə mə Zembí íni, bí kəg shwu shí nyêsh».

² ɛŋgəles ashúshwóogú mú kə nə jé kwôw kə shwu shí. Buud bwá á bə nə məyɛgyé mə biin, bwá á ŋgə kúd vugali jé məmpwoombá shí wá, dúlúgá váál mbiya cey-cey ígúságé í mú shwiy bwo nyúúúlád.

³ ɛŋgəles ábɛé mú kə nə jé kwôw kə shwu m̄ɛŋ. Məjúwó mə m̄ɛŋ mə mú bə məcií məcií nda bwá ámə gwú múúd cínəŋg, ocúúú bêsh bwá ŋgə cugə m̄ɛŋ wá bwá mú shín yə.

⁴ ɛŋgəles aléel mú kə nə jé kwôw kə shwu míŋgwəzə nə m̄əncwuɛɛd, myêsh mí mú bə məcií məcií.

⁵ Mə mú gwág *ɛŋgəles mə jwú nə m̄əncúwó yé mə ci nə Zembí ná: Wo wá jí bəle bə Zembí, wo Zembí jísə yé, wo nyəɔŋ wo á bwey bə yé; wo jí tətəlí nə váál wó mə cígal mílású ní.

⁶ Nəcé bwá á gwú míŋkɛŋkɛ mí búúd myô nə *buud ə mícúndə bwô, sá jəɔŋ wá wó mə sá nə bwá ŋgúlug məcií yí. Sólúgú wəɔŋg í kwagá nə bwo.

⁷ Mə mú gwág dúl kál í ŋgə zhu *alatâr dí, í ŋgə ci ná: «Haaw! Yé Cwámba wúsú Zembí á ŋkul nyêsh, sémbyé wó də sámb búúd mílású yí wúsə búbálé nə tətəlí.»

⁸ ɛŋgəles ányina mú kə nə jé kwôw kə shwu jwówád. Jwów mú lág ŋkul ná í jígalúg buud nə kuda jé.

⁹ Yáág yáág gúŋ kuda mú jígal bwo. Bwá mú ŋgə lás nə Zembí bwaas bwaas mpu, nyə muud mə jwú nə okwaag-jumə óni yé, bwá yida ban nə bwá acéndé kuú njəɔnd yə Zembí gúmá.

¹⁰ ɛŋgəles atána mú kə nə jé kwôw kə shwu *caəŋgə mə biin dí. Yídúgú í mú shwiy nyádí faan dí nə ŋkwed, məcey mə mú bii búúd váál á nə muud ŋgə kwagulə júm.

¹¹ Bwá mú ŋgə lás nə Zembí á gwôw *bwaasúlə mpu nəcé məcey nə məfəŋ bwá á bə nə ndí má. Nji, bwá nda bíd bów-bów mísolúgú myán.

¹² ɛŋgəles ásaməna mú kə nə jé kwôw kə shwu məma ŋgwəzə bwá jów nə Ifrât yí. Ŋgwəzə í mú yísh shú nə micí myâ kóomb jwôw í də cúwo yí mí bág bə nə zhií.

¹³ Mə mú dúg bów-bów míshíshim mílól mí mə wós í, wúga wú ŋkəɔndú

* **15:6 lɛ:** Jisə dúl váál káandə ájujaambwô, nə lalúə kus. **15:7** 4.6; 14.10; 16.1 **15:8** MmN 40.34-35; Iza 6.4; Eze 44.4 **16:1** 15.1; Sóm 69.25; Iza 66.6; Zhe 10.25 **16:2** 13.15; MmN 9.10 **16:3** 8.8; MmN 7.17-21; Sóm 78.44 **16:6** 17.6; 18.24; 19.2; Mbá 32.43; Sóm 79.3, 10; Mat 23.35, 37 **16:7** 15.3 **16:9** 9.20-21; 16.11, 21 **16:10** 13.1-2 **Yídúgú:** MmN 10.21-22; Iza 8.22 **16:12** Iza 11.15; 44.27; 46.11 **16:13** 12.3; 13.1-2; MmN 8.2; Sóm 78.45

mpu dí, wúga wú biin mpu dí, wúga wú múúd micúndá á ibəmb mpu dí. Bów-bów mishíshim myəɔŋg mí á bə námá nda mikwónj.

¹⁴ Jisə mishíshim mí májamb mí ŋgə sá isá í ntɔ búúd ŋkul yí. Mí dɛ kə mící myâ shí ga nyêsh dí, kə dɛ sɛɛŋg bwo shú ná bwá bág sá lúmbáíl məma jwów bwá dɛ jów ná jwów má Zembí á ŋkul nyêsh yí.

¹⁵ Cwámba ŋgə ci ná: «Dugí, mə bá zə nda júwál. Muud ŋgə ji ŋkasə a ŋgə baagulə mimbwéédí myé ná a kú bá kyey shushwáás ŋwa shwôn yé, nywáá má jəla.»

¹⁶ Mishíshim míni mí mú sɛɛŋg mící kúl bwá dɛ jów heburə dí ná Armagədōŋ yí.

¹⁷ Engəles ázanɔgbá mú kə nə jé kwōw kə shwu ŋgúlúd. Dúl kál í mú wú caanɔgə mə Zembí dí zə cúwo Mpáánzə Zembí, í mú ci ná: «Í mə bə.»

¹⁸ Míɔnɔs mí mú dagəwa, məjɔnɔ gwíɔg, ŋkəl mpú kə saal, shí jág ntaŋusa váál í afwóyé bwele ntaŋusa té búúd bwá á ji shí ga dí yí.

¹⁹ Məma ŋgwála ánúní mú bósɔg məŋkəw məlól. Ikúl ishús mɔŋgwála myán mí mú bwíl. Zembí mú kənd mish məma ŋgwála á *Babilon, a mú yə ŋgwála wəɔŋgá kwōw nə mpimbə jé í ó dɛ musála nda məlwəg.

²⁰ Í mú ka zə bə, məŋkwamə məsh shín wɛɛnzɔ, mimbáŋ myésh shín jímb.

²¹ Yáág-yáág mətáləmu mə mú ŋgə wú jɔŋ dí ŋgə zə kadəwa buud nyúúlúd, búgú mətáləmu ŋgwúd jee jílə okílo məwúm mənɔ. Buud bwá mú yida *lás nə Zembí bwaasúlə mpu nəcé kwaag-jumə á mətáləmu ni nyə á nyaan ntɔ mɔnɔji.

17

Babilon mə bá bwəma nə intúgúlí

¹ Nə ndɛé, *wəéŋgəles zanɔgbá bwá á bə nə ikwōw zanɔgbá wá, ŋgwúd a cínəŋg mú zə ci nə mə ná: «Zaá, mə zəg lwó wo intúgúlí í bá bií mbyóóŋg múdá í á mə kwambələ jija mpédúgá mishwú ni yí.

² Nyédí wə mící myâ shí mí á wusə mənyúul janɔga dí yé; buud ɔ shí bwá á fudə nə janɔga dé nda bwá dɛ fudə nə məlwəg ná.»

³ Engəles éne mú kə nə *jím jám nyúl shí á shwéeshád. Mə mú dúg ŋgwól múdá njúl gúl biin dí, biin í njúl títtí nda kɔɔ. Biin ni í á bə nə míná mə *bwaasúlə mpu cilyá nyúul nyêsh, nyə nə milúú zanɔgbá nə məlaag wúm.

⁴ Mudá wəɔŋgá mimbwéédí myé mí á bə, míl tí nda məcíí, míl tí nda kɔɔ. Nyə á bə nə misánɔgá nə oŋkaaw bwá njúl síyá nə or, nə ijimá í məkwóógú, bósłégá síyá nə kwóógú álal-kus bwá dɛ jów ná pərlə yí. Nyə á bə nə bálá mbwád, í njúl námá síyá nə or, í njúl lwándúlá nə nyéé á lwaagawo lwaagawo isá í janɔga dé.

⁵ Dúl jíń lú *ndimba í á bə nyə cilyá mpwóómbúd ná:

«*Babilon anúní, budá ó janɔga nyəɔŋgá wáŋ,
nyəɔŋgá á dana dana isá yá shí ndon.»

⁶ Mə mú dúg múdá wəɔŋgə nə fud nda fud məlwəg. Í á bə nyə fud ná nyə á ŋgul məcíí mə míŋkəŋkə mí búúd nə məcíí mə búúd bwá á gwúyəw nəcé Yésus wá.

Mə a jag bul káam ja mə á dúg nyə yí.

⁷ Enḡales mú ci nə mə ná: «Wo káám jí na? Mə é bágulə wo ndimba mə múdá éne, tɔɔ ndimba mə biin í ḡḡ ḡkény nyə ni, biin jí nə milúú zangbá nə məlaag wúm ni.

⁸ «Biin wó ámə dúg ni í á shí bə, í cúgé ná. Í bá bád wú bí ncímə dí kə kúl í bá kə jɛɛ yí. Ná ndeé, buud ɔ shí bwə bá káam ja bwə bá nyingə dúg biin ni yí, bwə bá káam nəc é á shí bə, í cúgé ná, nji í bá nyingə nyín. Buud ɔ shí bwə bá káam ɔni, í bá bə bɔɔḡḡ mínə mə cúgé micilyá kálaad dí wá; nəc téeđ námə ja Zembí nyə a fwɔ́ shí nə ḡwów yí, mínə mə bwey bə micilyá kálaad á cug dí.

⁹ «Í jii wa ná muud wámbulág isà nə fag. Milúú zangbá wó dúg míni, jisə mimbáj zangbá kúl múdá éne mə kə ji yí; jisə námə micí zangbá.

¹⁰ Micí zangbá myɔɔḡḡ dí, mítɔɔn mí cúgé ná micí, ḡḡwúd wusə, ḡḡwúd í afwóyé zə. Ja wâḡ í bá zə yí, í bá zə ji nji fúfwálá cíg-cíg.

¹¹ Biin í á fwo bə, í cúgé ná nyingə bə ni, ḡwáméfwó jisə cí á mwɔɔmb. Bónɔḡ micí zangbá wə búś; a ḡḡ námə kə kúl á kə jɛɛ yí.

¹² Məlaag wúm wo ámə dúg mání mäsə micí wúm. Myâḡ mí afwóyé ná bə nə məfaan mə íjwúga; nji, bónɔḡ biin bwə é jwú nji wəla ḡḡwúd.

¹³ Micí myɔɔḡḡ myêsh mísə nə tédúgá ḡḡwúd, nə mí yə biin mpífə nyáḡ nə ḡkul íjwúga nyáḡ.

¹⁴ Myêsh mí é lumbəli nə Mwâ Ncwəmbə, nji Mwâ Ncwəmbə nyə e cú bwo. Nəcə nywáá jisə Cwáməba mí micwáməba myêsh mí ḡḡḡ ḡwɔ́ yí, Cí í jwú nə micí myêsh yí. Bónɔḡ buud nyə á mə jów wá, bwə wə bwə bá cú micí myɔɔḡḡ. Nəcə nyə a féeš buud nyə á jów wá, búśə nyə wəabúgúlág.»

¹⁵ Enḡales mú nyingə ci nə mə ná: «Mishwú wo ámə dúg mbyóóḡḡ múdá mə kwambulə jiya mpádúgá míni, jisə ikúl, nə məḡkumbə mə búúd, nə ilwonḡ, nə məkəl.

¹⁶ Məlaag wúm wo ámə dúg mání bónɔḡ biin bwə bá fəḡ mbyóóḡḡ múdá, bwə dééḡ nyə isà byésh, a lág shushwáás, bwə bá cééḡ də nyə ífúndə ná ndeé jígal nyə kudad.

¹⁷ Bwə bá sá ntó nəcə Zembí nyə a wá bwo nji yéesh ḡḡwúd lúúd, nji nə bwə sáág sá nyə Zembí ḡḡ jí yí; nə bēsh bwə tówág cún nə bwə yə biin icí byáḡ, a bálanḡí nə dí ná ndeé kə wós ja isà Zembí nyə á ci yí í bá bwəma yí.

¹⁸ «Nə ndeé, mudá wo ámə dúg éne, nyə wə ḡḡwála ánání í ḡḡ jwú nə micí myá shí ga myêsh yí.»

18

Babilon mə bwíl

¹ Ja mə mə shín dúg mbyóóḡḡ múdá ni yí, mə mú dúg ḡḡwól *éḡales ḡḡ shulə wú ḡwów nə yáág-yáág ḡkúl íjwúga. Milwanə myé mí mú kwan shí nyésh ná ḡḡḡḡ.

² A mú kám ḡwów-ḡwów ná:

*Babilon mə bwíl,
ḡḡwála í á də jwɔ́ḡḡ ni í mə bwíl.

Í mūsə jiya məjamb.

Í mūsə, mimbii mí íbów-bów í míshishim myêsh kə ji cínḡḡ,

mimbii mí íbów-bów í ínunú í áduđaná byêsh kə ji cínəŋg* .

³ Í mūsə ntó nəcə íkúl í cúgə *Oyúden yí byêsh
í á nyíngula jaŋga déđ

nda bwə də nyíngula ínguləga dí ná†.

Micí myā shí mí á wusə mənyúul jaŋga dí nə nyə,

buud bwə á də kusha kúm shí ndon wá,
bwə á bíg nə yáág-yáág təəm yé áşş mísh.

⁴ Mə mú gwág dúl kəl mə ci jon dí ná:

Buud bām, wúga ŋgwəla níđ,

bí bəg kú nyíi *mísəm myéd,

ókwaag-jumə bwə jəlá nə bii nyə wá

bwə á bá námə bii bí.

⁵ Nəcə misəm myé mí mə bəgəwo məkú məkú kə wósə jon dí,

Zəmbí mə kənd mísh ólííngí bəsh wá ŋgwəla níđ.

⁶ Sága nyə nda nyə á ŋə sá bóól ná.

Sā nyə á juğəshí muud nə ndí ja ŋgwúđ yí,

juğəshígá nyə nə gwo ija íbá.

Bála nyə á ŋgula buud nə ndí ja ŋgwúđ yí,

bí ŋgula nyə nə gwo ija íbá.

⁷ Bímbí nyə á də bəgəwa nə isá í gúmə byé nə təəm yé áşş mísh yí,

təlégá nyə cwúnd dí bímbí dəəŋg,

bí jil nyə mántáğala dí bímbí dəəŋg.

Nəcə a ŋə ci na lámúđ ná: «Mə ŋjul caəŋgəd nda wúl cí múdá,

mə cugé kúsə, mə abulé bwəle bə nə shwiy.»

⁸ Nda á ŋə téduga ntó ná, okwaag-jumə Zəmbí nyə á bwey kwəməsa nyə wá

bwə bá zə káda nyə jwəw ŋgwúđ. Í bá bə:

nə shwiy, nə məcəy mə shwiy, nə zha;

kuda ka bá cumbal jígal nyə.

Nəcə Zəmbí Cwáməba, muud mə sámb nyə milású yé jisə ŋkácíđ.

⁹ Micí myā shí myēsh bənəŋ bwə á wusə mənyúul jaŋga dí nə təəm áşş mísh
dí myá, mí bá jii mąyə, mí bí məbwə bəđ dí‡ shú déđ ja bwə bá dúg yíle í ŋə kə
gwəw nə a ŋə jígə yí.

¹⁰ Bwə bá fúnda nə bwə ashíshé kúl á jí cwúnd dí yí, bwə də təw shwóg-shwóg
ka də ci ná:

Ŋkwéé, ŋkú məmə ŋgwəla á Babilən e!

Ŋkú ŋgwəla íŋkácíđ ga e!

Sémbyé mílású wə í mə shín námə ŋji wəla ŋgwúdá!

¹¹ Buud bwə də kusha kúm shí ndon wá ŋə jii nyə nda bwə də jii mbimbə
ná, nəcə kú ná nə muud mə kúsə zhwoğ kúm búss nə ndí yí.

¹² Zhwoğ kúm dəəŋg dəsə, nə or, nə kwóógú bwə də lúlə *mwaanə nə ndí yí,
nə ijimé í məkwóógú, nə kwóógú álal-kus bwə dú jəw ná pərlə yí, nə fwámé ləš,
nə mikáándə mí atítíí nda məcií, nə káándə nyanğá bwə dú jəw ná suwá yí, nə
myá otítíí nda kəşş, nə məváál mə ílíí mēsh mə anywa məcud, nə isá bwə də sá

* **18:2** Míl mícilyá mí ayág mí ŋə ci ná «mimbii mí íbów-bów í ínunú myēsh kə ji cínəŋg, mimbii mí íbów-bów í ócúđú í áduđaná kə ji cínəŋg. **18:3** 17.2; 18.11-19; Iza 23.8; Eze 27.22-23, 33 † **18:3** Ntó mə kə ná jaŋga dé í á mə gwílyə íkúl í cúgə Oyúden yí. **18:4** Iza 48.20; Zhe 51.45; 2Kr 6.17 **18:5** Mat 18.20 **18:6** Sóm 137.8; Zhe 50.29 **18:7** Iza 47.8-9 **18:8** 17.16 **18:9** Eze 26.16-17; 27.30-35 ‡ **18:9** Təđawa. **18:12** Eze 27.12-24 § **18:12** lə: Jisə dúl váál káándə ájujaambuwə, nə lalələ kus.

nə mimbanj mi zhwóg yí, nə byəɔŋg bwə cáág nə jəjə ílí, nə fwámé ŋkwánz, nə dúl váál ŋkwánz námə yí, nə dúl váál kwóógú álal-kus yí.

¹³ Kúm dɔɔŋg dúsə námə: nə fuláwa məwúdá bwə jów ná sinamôn yé, nə mósól məwúdə mə anywa fwó, nə olabínda, nə mósól məkál mə líf bwə də jów ná *mír má, nə dúl váál áshub ánywa məcud, nə məlwəg, nə məwúdə, nə miŋgug, nə *blé, nə iwoo í anání, nə itow, nə ikabalí, nə omətúwa ikabalí í də julə yí, nə mikwám, nə icug i búúd*.

¹⁴ Jəjə isá lám wó í á də cɛel yí í músə wo cé jonj.
Nə tɔɔm ásɔ mísh, nə isá í áŋkəŋkənəwá, í mə wú wo məbwád.
Byəsh íni, muud nyə abúle ná nyingə kwey byo.

¹⁵ Buud bwə á kusha kúm dɔɔŋgú bíg nə dwo wá bwə bá fúndə nə bwə ashíshé kál á jí cwúnd dí yí, bwə bá tów shwóg-shwóg ka ŋgə jii nyə nda bwə də jii mbimbə ná.

¹⁶ Bwə bá ŋgə ci ná:

Ŋkwéé, ŋkú məma ŋgwála á Babilon e!
Ŋgwála ni í á də bə nə fwámé lè!
Mikáándó myé mí á də bə, míl tí nda məcíí, míl tí nda kɔɔ.
Ŋgwála ni í á də bə nə or nə ijimá í məkwoógú,
nə məkwoógú mə álal-kus bwə də jów ná pərlə yí!

¹⁷ Bímí lí kúm dɔɔŋg dēsh wə mə jimb nji wala ŋwúdu ga?
Nə omása bwə jwú nə ititíma wá, nə buud bwə jáánd ititíma byəɔŋg dí wá, nə odɔgulo-shwəŋgə bwə júlú ítitíma wá, nə buud bēsh bwə ŋgə bə nə mənɔywa mánj wá, bēsh bwə á də gwaa tów,

¹⁸ Də dúg yíle májígə mə ŋgwála, bwə ka də kím ná: «Wáyé ŋgwála í á bwelə bə nda jə-jə ŋgwála ga yí?»

¹⁹ Bwə á ka də shwu mifumbyá mílúú, bwə ŋgə jii, bwə ŋgə tədəwa, bwə ŋgə jii nda bwə də jii mbimbə ná, bwə ŋgə kím onkwimbyé ɔ shwiy ná:

Ŋkwéé, ŋkú məma ŋgwála á Babilon ey!
Ŋgwála í á sá nə buud básə nə ititíma mánj wá
bēsh bwə bígúg nə kúm dé yí!

Wə ɔ mə bānda lúg cwúnd nji wəla ŋwúdu ga?

²⁰ O yé búúdu bí jonj dí wá, gwágúgá məshusug nə ŋgwála ni ciumúle!

Tə bí miŋkəŋkə mi búúdu, nə *buud ɔ lwámá, nə bí *buud ɔ micúndá, gwágúgá námə məshusug.

Nəcé, ja Zembí mə sámə Babilon lésú yé tútəlí ni, a mə kunda bí.

²¹ Nə ndeé, gúl ŋkácíd éŋgəles mú ŋkény dúl məma kwóógú†, a mú wáŋgələ wusə dwo mánj nə ŋkulú, nyə ná:

Ntáni wə sə mə bá wáŋgələ wusə Babilon yé, nə ŋkulú,
məma ŋgwála ni í abúle ná nyingə bwelə nyín.

²² Nə məkál mə íbínzhá,

nə məkál mə ɔseye isusa

nə məkál mə ílúlwóŋ í abulya məkál,

nə məkál mə micwóŋ í,

ŋgwúdu nə ŋgwúdu í abúle ná gwíg wódí.

Tə muud mə sá gúl séy məbwə yé,

* **18:13** Də kusha ícug i búúdu nda kúm. **18:15** Iza 47.15; Eze 27.36 **18:16** 17.4 **18:18** Eze 27.28-34
18:20 12.12; Zhe 51.48 **18:21** Zhe 51.63-64 † **18:21** Kwóógú dɔɔŋg í njúl nda məkwoógú bwə á də
kwaag ifwán cínɔŋg yág má. **18:22** Iza 16.10; 24.8; Eze 26.13

təə ncińdá ná bwá ɲgə kwaag ifwán í ábálé ná námá bə.

²³ Í bá bə, kú ná nə təə ɲɲgúɲgəɲ ná lám̄ba dúsə ɲjidá,
kú ná gwáduga təə məshusug má ná ncwámá bá sás bwá ɲgə kúnəw béya.

Í bá bə ntó nəcə okusha ɔ kúm bwô wə bwá á bul bə,
wo á shiig ikúl í cúgé Oyúden yí byēsh
nə misólúgú mí jamb wo á d̄a sá myá.

²⁴ Wo wá jí nə mpwɛnɛ shwiɲ
mə búúd ɔ mícúndó nə miɲkɛɲkɛ mi búúd,
təə bósólúgá bēsh bwá á cígəlw məcúnɲ shí nyēsh dí wá.

19

Miɲgwa mi gúmá jonɲad

¹ Ja ísá íni í má shiɲ yí, mə mú gwág nda kúdə zhwog buud bwá ɲgə k̄im jonɲ
dí, bwá ɲgə ci ná:

*Alelúya! Zembí wúsú wə má d̄a cug búúd,
milwanó nə mpífə bísə Zembí wúsú isá byé,

² nəcə á d̄a cígal mílúsú tútəlí ná jəlá.

A má sámb lésú má məma mbyóóɲg múdá
í á ɲgə ntáma shí nə jaɲga yí,
a má kunda ósól ɔ mósáal bɛ́,
a má yá nə mbyóóɲg múdá í á gwú bwo yí.

³ Bwá mú ci ja ábɛɛ ná:

Alelúya! Yíle jé í ɲgə kə gwôw
kandugə á kandugə.

⁴ Ocúbá buud məwúm mábá nə ónɲ bənɲɲ mikuwó mí ísá mínɲ bwá mú
kúd məmpwoombú shí, yə Zembí muud njúl caɲgád yé gúmá, bwá ɲgə ci ná:
«Amɛn! *Alelúya!»

Zaɲ bá má Mwá Ncwəmbɛ

⁵ Dúl kál í mú wú *caɲgə mə Zembí ná:

Bí bēsh osól ɔ mósáal ó Zembí wúsú,

bí ɲgə gwɔɔ nyə wá,

ozhizhe ɔ búúd nə fwámé búúd, ságúságá nyə.

⁶ Mə músə gwág dúl kál nda kúdə zhwog buud bwá ɲgə k̄im, nda məjúwó mə
mpɲɲ má ɲgə shwo, nda məma ɲkél mpú ɲgə saal; kál d̄əɲg í á ɲgə ci ná:
Alelúya! Zembí Cwám̄ba, Zembí á ɲkul nyēsh má ɲwa ijwúga byé.

⁷ Sə gwágúgá məshusug, sə k̄əɔs, sə yə nyə gúmá,
nəcə zaɲ bá mə Mwá Ncwəmbɛ í zə s̄ɲy,
mudá á zə bá yé má shiɲ kwəməsa.

⁸ Bwá má yə nyə káándó í njúl fwámé lɛ́*

í ɲgə fumə məfumə má áɲkɲkəɲwá.

Fwámé lɛ́ wəɲg wə misólúgú myá tútəlí míɲkɛɲkɛ mi búúd mí á ɲgə sá myá.

18:23 Iza 23.8; 47.12; Zhe 7.34 **18:24** 16.6; Iza 26.21; Zhe 51.49; Eze 24.7-8 **19:1** 4.11 **19:2**
15.3; 16.6; 22.12; Mbá 32.43; Sòm 79.10 **19:3** Yíle: 14.11; Iza 34.10 **19:4** 4.4, 6; 5.7; Sòm 106.48
19:5 11.18; Sòm 22.25; 115.13; 134.1; 135.1 **19:6** 11.17; 14.2; Sòm 47.5-9; 96.7-10; Zak 14.9 **19:7**
21.2 **19:8** 6.11 * **19:8 lɛ́**: Jisə dúl váál káándó ájujaambawó, nə lalúə kus.

⁹ Engales mú ci nà mæ ná: «Cilæg ná: Buud bwá má jówow ná bwá zég dæ dína bâ má Mwá Ncwæmbe wá, báá bwá má jæla.» A mú nyingæ ci ná: «Obúbálé ó íciyá ó Zembí wá óni.»

¹⁰ Ja á má ci nà mæ ntáni yí, mæ mú wusæ nyúúl nyódí shí mækuú mbúmbudí ná má yæ nyæ gúmá. Nyæ ntæg ná mæ ná: «Mbô! Kú bæeg sá ntáni! Mæ ji muud gwoong wán ná shé ngæ sêy sêy ngwúd, binón omínyonú bwó bwá ngæ bwiing láj ná Yésus wá. Yidagú yæ Zembí gúmá! Obúbálé shé ngæ bwiing shú má Yésus wá bwá ngæ zhu sá nyáméfwó nyæ a ci yíid.»

Nda Kríst mæ bá nyingæ zæ ná

¹¹ Mæ mú dúg joné ná bagá, wo dúg kabulí áfufumâ, muud njúl gwo gwôw; bwá dúgá jêw múúd wœong ná Abúgê ná Afwámê. Nyæ wó má dæ cígal mílású ótátálí dí, dæ námá lúmbulí dóómb ótátálí dí.

¹² A ji nà mísh má ngæ lwenya nda minjwiile, a mbíd ncúlyá mitúm mí ícî lúúd. Jíná dé dúsæ cilyá váál múúd shús cúgé nà ñkul lî yí, ñji nyáméfwó.

¹³ Kúúd á jí nà ndí nyúúl dí yí jísæ nà macií ná lwob. Jíná dé wá Ciyá má Zembí.

¹⁴ Misámbá mí dóómb mísá joné dí myá mí á ngæ bæ nyæ, bësh bwá njúl íkabulí í áfufumâ dí, bwá mbid mimbwéedí mí fwámé lî, a njúl ñkí fumæ, fúbán ná fwó-fwó.

¹⁵ Nyæ á bæ nà wál-wâl kafwele í ngæ cúwo nyæ mpu dí ná a zé cugal íkul í cúgé *Oyúden yí. A bá fála byo nà ñkád, a nyâm bwo nda bwá dæ nyâm ísá faduga dí ná, lwólé ná mpimbæ má Zembí Ankul-nyêsh í má bul yáág.

¹⁶ A ji nà cilyá nyódí kúúd dí nà nyádí jwu dí ná:

Cí í jwú nà micí myêsh yí,

Cwámba míl micwámba myêsh mí ngæ gwó-zé yí.

¹⁷ Mæ mú dúg ngwól *éngales tál jwówád tátálí. A mú kím gwów-gwôw ci nà inunú byêsh yá gwów ná: Zéga! Sængyagá bí zég mæma dína má Zembí dí,

¹⁸ zæ dæ. Bí mæ zé dæ míshwun mí micí, nà míshwun mí ójwú-buud nà ozimbí wá gwów-gwôw, nà míshwun mí íkabulí nà buud bwá ngæ kyey nà byo wá, buud bësh, tœ ofulí tœ mikwám, tœ ozhizhe œ búúd tœ fwámé búúd.

¹⁹ Mæ mú dúg biin bônón micí myá shí nà misámbá mí dóómb myán bwá má sængya ná bwá zé lúmbulí nà Muud njúl kabulí áfufumâ dí yé bônón bé ózimbi.

²⁰ Bwá mú ntæg bii biin, bii námá *múúd micúndá á íbæmb, nyæ muud nyæ á dæ shúg buud nà mæma *máshimbá nyæ á dæ sá mísh má biin dí yí. Buud nyæ á dæ shúg wá bwá wá bwá á dæ magulá ná bwá wág bwo mayúgyé má biin, bwá dæ kúd vngulí jé mæmpwoombú shí wá. Bwá mú wusæ biin bá *muud micúndá á íbæmb cwoogú kuda dí mikuwó, kuda nà fidæ í ngæ bæmb.

²¹ Kafwele í á ngæ cúwo muud kabulí áfufumâ mpud yí, í mú gwú bóólágá bësh. Inunú byêsh í mú dæ míshwun myán ngæ ndéé jila.

20

Ijwúga tâj mimbú tóóshin

¹ Ja ísá íni í má shín bæ ntáni yí, mæ mú dúg ngwól *éngales ngæ shulæ wú gwôw a mbíd juwuga bí ncímæ nà mæma kwoolú íñkwánz.

19:9 14.12; Iza 25.6; Mat 22.2; Luk 14.15-16 **Obúbálé ó íciyá:** 21.5; 22.6 **19:10** 6.9; 22.8-9 **19:11** 4.1; 19.2; Sôm 72.1-14; 98.9; Iza 11.4; Eze 1.1-3; Mís 7.56 **19:12** 1.14-15; 2.17 **19:13** Iza 63.1-6 **19:13** Yuá 1.1 **19:14** 6.2-8, 11 **19:15** 1.16; 2.26-27; 11.17; 14.14-20; Zhe 25.30-31 **19:16** 17.14 **19:17** Eze 39.4-5, 17-19 **19:18** 13.16 **19:19** 17.12-14; Sôm 2.2; Eze 38.2-9, 14-16; Zak 14.2 **19:20** 13.1-2, 13, 15 **fidæ:** 14.10; 20.10, 14; 21.8; Iza 30.33 **20:1** 10.1; 18.1 **bí ncímæ:** 9.1

2 A mú maməsə bii ηkəəndú éne, nywà a yág jísá Njwù məjamb yé wəəngá, nyə *Sátan, a mú wóolə nyə məηkəda; a bá ji məηkəda məəηg dí mimbú tósshin.

3 A mú wusə nyə bí nčímə dí ná ndeé a fad mpumbé, wá máyiyé ηgunud. Nyə á fad ηkəəndú éne ntúni ná a jíg kú ná nyingə ηgə shiig ikúl í cúgέ *Oyúden yí, kə wóós ja mímú tósshin mí bá shín yí. Ja mímú myəəηg mí bá shín yí, í bá jii ná bwə bídúg nyə fúfwálá.

4 Mə mú dúg ícaəngə, buud bwə mú zə ji ícaəngə byəəηgád. Zembí mú yə bwo ηkul ná bwə ηgəg nə sámb milású. Mə mú námá dúg *mishishim mí búúd bwə á cígəw məcəún wá. Bwə á cígəw məcəún nəcé bwə á wá cəg jáη ηgələ bwaagələ lánj mə Yésus dí, nə ηgələ bwiηη Milású mí Zembí wá; bəəηg bwə áshígé kúd təə biin təə vugəli jé məmpwoombú shí wá, bwə áshígé wíya máyiyé ηkí mpwóombád ηkí mbwád wá. Buud bəəηg bwə mú gwúm nə ndeé bə́nəη *Kríst bwə mú bə nə ijwúga tən mimbú tósshin.

5 Milúgá mímimbə mí áshígé fwo gwúm té mímú tósshin mí áshígé fwo shín yí. Buud bwə á gwúm bə́nəη Yésus zə bə nə ijwúga tən mimbú tósshin wá, gwúmələ áshúshwóógú wəni.

6 Buud bwə gwúm gwúmələ áshúshwóógú wá bwə mə jəla, báá búəsə mīηkəηkə mí búúd. Shwiy ábεé í ábəl é ná kúnya nə bwo, bə́nəη Kríst bwə bá yida bə nə ijwúga tən mimbú tósshin.

7 Ja mímú tósshin mí bá shín yí, bwə bá yíl Sátan mímwbwugəd,

8 a mú bá cúwo tóón kə ηgə shiig ikúl í cúgέ Oyúden yí mákug mə shí mənə dí, ntó ji ná Gəg nə Magəg*; kə ηgə shiig bwo nə ndeé bwə mú sεηgya ηkí bulya nda shε nyísə mánj yí, ná bwə sá dósomb.

9 Bwə á ka mpyáanz shí nyēsh, bwə lyε ηgwála Zembí mə céel yí, kúl bag dé dúśó yí, lyε wə ná kyesh. Nji, kuda í á wu jon dí zə cumbal jígal bwo.

10 Ná ndeé Njwù məjamb nyə á ηgə shiig bwo yé mú wusəw cwoogú kuda nə fidə dí, kúl biin bá *muud micúndá á íbəmb búəsə yí. Kuda í bá təl bwo cwúnd dí kandəgə á kandəgə.

Sémyé milású aməzhúgúlá

11 Mə músə ka dúg məma *caəngə áfufumə, muud njúl cínəηg. Shí nə gwów í mú wεenzh wú múúd wəəηg mishéd, í jímb kú ná nyingə bə.

12 Mə mú dúg búúd bwə á yə wá, təə ózhizhe ə búúd, təə fwámé búúd, bwə təl otátəlí mpwóómbú caəngəd. Okálad bwə músə bényəw. Mpúsə bəni, bwə mú nyingə bény ηgwólúgá íshús, nyən njúl kálad á cəg. Zembí mú ηgə sámb buud bwə á yə wá milású, ηgə bε mísóólúgú myánj.

13 Bəəηg búúd bwə á yə mánj wá, mánj mə mú nyingə bwo, shwiy nə bəη mίνjím í mú námá nyingə báj. Zembí mú ηgə sámb muud yēsh milású, ηgə bε mísóólúgú myé.

14 Bwə mú wusə shwiy nə bəη mίνjím bí kudad: shwiy ábεé wá wusəwələ bí kuda dí.

15 Muud yēsh jínó í á bə kú nyín kálad á cəg dí yé nyə á wusəw bí kudad.

20:2 12.3, 9 20:4 6.9; 13.15; Dan 7.9, 22; Luk 22.30; 1Kr 6.2 20:6 1.6; 2.11 20:8 13.14; Zho 11.4; Eze 38.2, 10-12 * 20:8 Gəg nə Magəg: Ntúni wə múúd micúndá Ezekyel nyə a jəw buud bwə ηgə lúmbalı nə kúl mə Zembí wá yé. Wo ji nə ηkul dúg gwo Eze 38 nə 39 dí. 20:9 Ilj 2; 2Oj 1.10, 12; Sóm 78.68; Eze 38.22; 39.6 20:10 19.20 20:11 5.7; 6.14; 21.1; Sóm 114.3, 7; Mat 24.35; 2Pr 3.10 20:12 3.5; 22.12; Dan 7.9-10 20:12 MmN 32.32 20:14 20.10; 1Kr 15.26 shwiy ábεé: 2.11 20:15 3.5

21

Gwów ágúgwáan nà shí ágúgwáan

1 Nà ndeé, mæ á ka dúg gwów ágúgwáan nà shí ágúgwáan. Gwów áshúshwóógú nà shí ashúshwóógú í á shí jím, tɔɔ m̄n̄, mæ kú ná nyingɔ bə.

2 Mæ mú dúg Yurúsalem ágúgwáan, ηκɛηκɛ ηgwála ηgá shulə wú gwów wá Zembí. Í á bə í mæ shín cwɔ nyúul nda mudá mæ kwísha ná a kó béya yé.

3 Mæ mú gwág dúl kál í ηgá wú *caangá mæ Zembí dí, í ηgá ci nà ηkulú ná: «Zembí bân̄n̄ buud banda dán̄ wága. Zembí mæ zó ji búúd dí, buud bwá músə bə búúd bɛ, nye ntág Zembí wán̄.

4 A bá cind bwo mazhwíle mēsh, bwá ábúlé ná bwele d̄u yə, bwá kú ná bwele d̄u sá máshwiy, kú ná bwele jug nə mæcey. Isá í acwúlú í á mæ cɔ̄.»

5 Muud nyə á bə a njúl caangád yé mú ci ná: «Wo mæ dúg í? Mæ ηgə sá isá byēsh ogúgwáan.» Nyə námá ná: «Cilág isá ini, nəcə iciyá byām bísə í abúgúlág, bísə obúbálé.»

6 A mú námá ci nə mæ ná: «Í mæ bə! Mæ ji Alúfa, mæ Oméga*. Mæ ji Mætédúlé, mæ Məshíné. Muud ηgə gwág shwáásúlə mínú yé, mæ e yə nyə mæjúwó mæ ncwru á cug, a ηgul mwo ashwá.

7 Muud yēsh mæ bá ntɔ̄ yé, dé kɔw mæ bá yə nyə wáni, mæ ka námá bá bə Zembí yé, nye bə mwán waamə.

8 Buud bwá júl mányúul fúnda cúwáí wá b̄n̄ í, nə buud bwá á mæ yow búgúlálə Yésus wá, nə bɔɔng bwá á mæ sá icug ηkí dana mísh mæ Zembí dí wá, nə ogwúl ɔ búúd í, nə buud ɔ jan̄ga, nə buud ɔ ncidə, nə buud bwá ηgá yə ozembí wá yadág gúmwá wá, nə min̄jin̄jɔ̄, báni bēsh bwá bá shúgula n̄ji bí kuda nə fidə dí, shwiy ábɛɛ wáni.»

Yurúsalem ágúgwáan

9 Nə ndeé, wéngales zangbá bwá á bə bwá mbíd ikwów zangbá lwándúlá nə okwaag-jumə zangbá wá mæzhúgúlá wá, ηgwól á cínongú mú zə lás nə mæ ná: «Zá, mæ zág lwágulə wo mudá mæ zó béya yé, mudá mæ Mwá Ncwəmbɛ.»

10 A mú kə nə *jím jām wúl mæma mbún̄ dí gwów. A mú lwágulə mæ Yurúsalem, ηκɛηκɛ ηgwála ηgá shulə wú gwów wá Zembí.

11 Í á bə nə milwaná mí Zembí, í ɔ d̄u lwenya nda jɔjɔ kwóógú bwá d̄u jōw nă zhâspə yí, zhâspə wɔɔng njúl wo t̄l ká wo ηgá dúg ká, námá nda yēn kristál.

12 Yurúsalem wɔɔng nyə á bə nə mæma gwaa-gwaa mányung mæ mæ lyɛ íkóomb byēsh ná kesh, mányung mɔɔngú nə mímpumbé wúm nə mímbá, nə wéngales wúm nə óbá bwá njúl isándálé. Míná mæ á bə námá mícilyá cínongú mímpumbéd, míná mæ íbɛnd wúm nə íbá yá bwán ɔ *Izəyél.

13 Mímpumbé wúm nə mímbá myɔɔng mí á bə, kóomb jwów í d̄u cúwo yí mímpumbé mílɔl, *mán̄cwúm mæ jwów† mímpumbé mílɔl, *mákóól mæ jwów‡ mímpumbé mílɔl, kóomb í d̄u jímə yí mímpumbé mílɔl.

21:1 21.5; Iza 65.17; 2Pr 3.13 21:2 3.12; 19.7; 21.9–22.5; 22.17; Iza 52.1; Mat 22.2; Gal 4.26; Heb 11.16; 12.22 21:3 7.15; Lav 26.12; Eze 37.26–28; Zak 2.9; 2Kr 6.16 21:4 7.17; Iza 26.19; 35.10 21:5

5.7; 21.1; Iza 43.19; 2Kr 5.17 **obúbálé:** 19.9 21:6 1.8; 7.17; 22.1; Iza 55.1; Zak 14.8; Yuá 7.37 * 21:6 Ikaṅgá íbá ini bísə, nə kaṅgá áshúshwóógú nə ámæzhúgúlá yá kál lú garék. 21:7 2Sa 7.14; Eze 11.20

21:8 2.11; 19.20; 21.27 21:9 Iza 54.1–17 21:9 15.1 21:10 17.3; Eze 40.2; Mat 4.8 21:11 21.18, 23; Iza 60.1–3, 19; Eze 43.2 21:12 7.5–8; Mat 35.22–26; MmN 28.21; Eze 48.30–35 † 21:13

māncwúm mæ jwów: Í ká ná Nord; wo é kwey féél-féélí yé ηkɔw á oféél-féélí ɔ íciyá dí. ‡ 21:13 **mákóól mæ jwów:** Í ká ná Sud; wo é kwey féél-féélí yé ηkɔw á oféél-féélí ɔ íciyá dí.

14 Bwá á fwɔ mənyuŋ mə ŋgwála wɔɔŋgú nə məvǎál mə mákwóógú wúm nə məbá, bwá mú cilá *búúd ɔ lwámá ɔ Mwá Ncwəmbe míná máŋ məkwóógú məɔŋgúd, búúd ɔ lwámá bwá á bə wúm nə óbá wá.

15 Ɛŋgales nyə á ŋgə lésha nə mə yé nyə á bə nə máda nə á zé yigula ŋgwála nə mimpumbé, nə mənyuŋ; máda wɔɔŋg nyə á bə síyá nə or.

16 Ŋgwála í á bə ikóómb byésh ná jəlá, məgwaa nə məbwugálu mēsh cé ŋgwúd. Ɛŋgales mə ŋgə yigula ŋgwála nə máda; á mú kwey ná nə məgwaa, nə məbwugálu, nə cé kələ gwɔw, byésh í á bə cé ŋgwúd, *osətád ɔ tóóshin wúm nə óbá.

17 A mú námá yigula mányuŋ mə ŋgwála, a kwey ná mósə kələ gwɔw okudé* təd nə məwúm mánɔ nə ónɔ, ŋgəlá yigula nda búúd bwá dɔ yigula isá ná.

18 Bwá á mə mənyuŋ məɔŋgú nə məkwóógú bwá dɔ jɔw ná zháspə má, bwá lwɔ ŋgwála nə fwámé or áfufaanə, a dúgə ŋkənwa nda fwámé yən.

19 Bwá á ŋgə wá məkwóógú məvǎál mēsh mífwɔyá myá nyuŋ ŋgwála dí ná í bəg ŋkí nywa dúg. Bwá á sá ná, fwɔyá áshúshwóógú dí, bwá wá kwóógú bwá dɔ jɔw ná zháspə yí; ábɛɛ dí, bwá wá dɔɔŋg bwá dɔ jɔw ná safír yí; aláel dí, bwá wá dɔɔŋg bwá dɔ jɔw ná kalusedwán yí; ányina dí, bwá wá emeròd.

20 Bwá á wá dɔɔŋg bwá jɔw ná sardwán yí átána dí, konalín ásamuna dí, krizolit ázəŋgbád, beríl ámwomb dí, topáz áyibuúd, krizoparás áwúmúd, yasət áwúm nə ŋgwúdúd, ametistə mú kə shúgala áwúm nə bɛɛ dí.

21 Minjuwəg myá mimpumbé wúm nə mímbá mí á bə síyá nə kwóógú álal-kus bwá dɔ jɔw ná pərlə yí, nda mpumbé, nda pərlə. Bwá á kwaag njwón ǎnúní á ŋgwála nə fwámé or, or wɔɔŋg njúl, wo tál ká wo ŋgə dúg ká, nda yən.

22 Ma a shígé dúg tɔ *Mpáánzə Zembí ŋgwála wɔɔŋg wəsh dí. Zembí Cwámba á ŋkul nyésh bá *Křst wə búś tǎŋ Mpáánzə á ŋgwála wɔɔŋg.

23 Ŋgwála wɔɔŋg í áŋgə nə ji jwɔw, kú ji ŋkwoond; milwanə mí Zembí wə mí ŋgə kwan wə, Mwá Ncwəmbe jisə mɔɔs í ŋgə kwan ŋgwála wɔɔŋg yí.

24 Ikúl ishús í bá dɔ cugə nyədí mǎŋkənyad, micí myá shí mí bá zə dɔ tɔɔm wǎŋ cínɔŋg.

25 Mimpumbé myé mí ábúlé bwelɛ dɔ feed, nəcə ibulú í ábúlé ná dɔ bə ŋgwála wɔɔŋgúd.

26 Bwá bá zə dɔ nti tɔɔm nə mílwanə myá ikúl ishús cínɔŋg.

27 Sǎ jí ŋkí dana mísh má Zembí dí yí í ábúlé bwelɛ kə cínɔŋg, tɛem bə múúd nyə á mə wusə nyúúl isá í áduɔnǎ dí nə íjɔɔ dí yé. Buud bwá bá kə cínɔŋgú nji bɔɔŋg míná máŋ mósə cilyá kálaad á cug mə Mwá Ncwəmbe dí wá.

22

1 Nə ndéé, *éŋgales éne mú lwó mə ŋgwɔɔ məjúwó mə cug, í njúl nə ŋkúl-ŋkúl nda yən kristál; ŋgwɔɔ wɔɔŋg í ŋgə zhu *caŋgə mə Zembí bá Mwá Ncwəmbe dí,

2 í ŋgə wə tǎm ŋgwála, lí cug í tál mǎnciindyé mə ŋgwɔɔ məbá mēsh dí. Lí jɔɔŋgú í dɔ bə nə mpumə ŋkwoond yésh á mbú, buud dɔ mwáág mpúmá cínɔŋgú ija wúm nə íbá ŋkúmba mbú. Ikáá byé í dɔ lwag ikúl í cúgə *Oyúden yí.

3 Sǎ í ábúlé ná nyiŋgə bwəma nə məlweemyá ŋgwála wɔɔŋgúd. Caŋgə mə

21:14 Heb 11.10; Ifz 2.20 21:15 11.1; Eze 40.3 21:16 Eze 48.16-17 § 21:16 *sutád*: jisə kúnə-kúnə omáda mitəd mimbá. * 21:17 *kudé*: Jisə kúnə-kúnə kál máda. 21:18 21.11; Iza 54.11-12; Eze 28.13 21:22 11.17 21:23 22.5; Iza 60.1-2, 19-20; 24.23 21:24 Sóm 68.30; Iza 60.3 21:25 Iza 60.11 21:27 21.8; 22.15; Iza 35.8; 52.1; Eze 44.9; 1Kr 6.9-10; 2Pr 3.13 *kálaad á cug*: 3.5 22:1 21.6; Eze 47.1-12 22:2 21.21 *Lá*: 2.7 22:3 7.15; Zhe 3.17

Zembí bá Mwâ Ncwambɛ í bá bə wu. Osóol ó mósáal ó Zembí bwá bá sá Zembí iséy.

⁴ Bwá bá dúg mpwóombú nyé, bwá bə námá nə jíná dé cilyá mámpwoombúd.

⁵ Bulú í ábúle ná ðu yínd wu. Buud bwá ábúle ná ðu jii mánkenya wu, kú námá jii málamba, nəcɛ Zembí Cwámaba mə bá ðu kwan bwo. Bwá bá bə nə ijwuga kanduga á kanduga.

Yésus wál bá nyinjə zə

⁶ Engəles mú ci nə mə ná: «Iciyá íga bísə í abúgúlág, bísə obúbálé. Cwámaba, Zembí má jwú nə *mishíshim mi *búúd ɔ mícúndá yé, nyə á nti mə ná, mə *əngəles yé mə zág lwágulə ósól ɔ mósáal bé sá í wál bá zə sɪy yí.»

⁷ Yésus má ci ná: «Dugí, mə wál bá nyinjə zə. Muud mə háágúlú iciyá kálaad éga ngə cúndə yé, nywáá má jəla.»

⁸ Mə Yuánes wá má á gwág isá ini, mə wá mə a dúg byo. Ja mə á gwág mə dúg byo yí, mə á wusə nyúul mbúmbudí éngəles nyə á ngə lwó mə byo yé dí shí məkuú, ná mə yə nyə gúmá.

⁹ Nyə ntəg nə mə ná: «Mbð! Kú beeg sá ntáni! Mə ji muud gwoonɔ wán ná shé ngə sɛy sɛy ngwúð, nə mə nə bɪnɔŋ omínyonə búwó búúd ɔ mícúndá, nə buud bwá ngə baagulə iciyá í kálaad éga wá. Yidagú yə Zembí gúmá!»

¹⁰ A mú nyinjə ci nə mə ná: «Wo kú shweel iciyá kálaad éga ngə cúndə yí, nəcɛ isá byəonɔ í wál zə sɪy.

¹¹ Muud mə ðu sá ólíŋŋí yé, nyinjəg ngə sá olíŋŋí; nyəonɔ músə nə nyéé mish má Zembí dí yé, nyinjəg bə nə nyéé. Muud ngə sá otútəlí yé, nyinjəg sá otútəlí, nyəonɔ jí nkɛnkɛ múúd yé sá ná a nyinjəg bə nkɛnkɛ múúd.»

¹² Yésus mú ci ná: «Dugí, mə wál bá nyinjə zə. Mə zag ntəg nə myəna, mə bá zə ngə jóna nə buud ngə bɛ sólégú mə múúd yəsh.

¹³ Mə ji Aláfa, mə Oméga. Mə ji ashúshwóogú, mə aməzhúgúlá. Mə ji Mətédúlé, mə Məshíné.

¹⁴ Buud bwá ngə gusa íjud byán wá bwá má jəla, nəcɛ bwá bá bə nə zhií mə kúmá líf cug dí, bwá bə námá nə zhií mə nyii mímpumbé mí ngwəlad.

¹⁵ Ngwála dí tóon nyə mə bá bə, nə buud bwá á lweegushi ícug nda ompyá wá, nə buud ó ncidə, nə buud ó jaŋga, nə ogwúl ɔ búúd, nə buud bwá ngə yə ozembí wá yadúg gúmá wá, nə muud yəsh mə céél íjǝǝ á ngə námá bwiinj byo yé.

¹⁶ Mə Yésus mə a nti éngəles waamá ná a zág bwaagulə mádɔ dí ná isá ini bísə obúbálé. Mə ji mbyágá á mpwonɔ buud mə *Dávid, mə ji acén-cení má ðu faan kúndá mán yé.»

¹⁷ Nkɛnkɛ Shíshim bá ngwəol mə Mwâ Ncwambɛ bwá ngə ci ná: «Zaág!» Muud yəsh ngə gwág yé cig nə: «Zaág!» Muud ngə gwág shwáásúlə minú yé zág. Muud mə jii májúwó má cug yé, lágúg mwo ashwá!

¹⁸ Bí buud ngə gwág iciyá kálaad éga ngə cúndə wá, mə Yuánes, mə ngə bwaagulə bí ná, mə mə kwádúlú gúl ciyá wa yé, Zembí bá námá kwádulə nyə okwaag-jumə kálaad éga ngə lwó wá.

22:4 14.1; Sòm 17.15; Mat 5.8 **22:5** 1.6; 21.23; Dan 7.18, 27 **22:6** 1.1; 10.7; 19.9; Mis 11.27-28; 13.1 **22:7** 3.11; 22.12, 20 **22:8** 1.9; 19.10 **22:10** Dan 12.4 **22:11** Iza 56.1; Eze 3.27; Dan 12.10 **22:12** 2.23; 6.10; 15.3; 16.5-6; 19.2, 11; 20.12-13; 22.7; Sòm 28.4; Mik 24.12; Zhe 17.10; Dan 16.27
22:13 1.8 **22:14** 7.14; Sòm 118.19-20 *lí*; 22.2 **22:15** 21.27; Ifz 5.5 **22:16** 1.1; 5.5 *acén-cení mə ðu faan kúndá mán yé*: 2.28; Ilj 24.17 **22:17** 21.2, 6 **22:18** Mbá 4.2; 13.1 **22:18** Mbá 29.19

¹⁹ Muud mə ká námó béeég gúl sá wa íciyá kálaad éga ηgá cúndə dí yé, Zembî bá béeég múúd wəəηgú dé kəw lə ísâ kálaad éga ηgá lwó yí, ntó jì nṓ a nda yə nyə ηkul mṓ dṓ íbumṓ í líí á cəg, nda yə nyə ηkul mə nyíi ηkḗηkḗ ηgwólád.

²⁰ Muud ηgá bwaagələ nṓ ísâ byəəηg bíṣə obúbálé yé ηgə cì nṓ: «Haaw, mə wál bá nyingə zə.» Amen! Yé Cwám̄ba Yésus, zaág!

²¹ Cwám̄ba Yésus kṓ sá bí bēsh mpaam.